

Ratholski Posol.

Ludowy časopis,

wydawany wot towarzystwa sś. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Sydomatsichy lětník.

W Budyschinje.

Cjichy Smolerjev Inicjaticeženje w Macjicnym domje.

1899.

W o p s h i j e c z o.

	Strona
Buđ ſhwalemu Ježus Khryſtus	1
Lubi Serbia	2
Spomnjenki na awstrijsku tejzortku Hilzjetu	9, 17
Tež pschekasanch so hodža ſludžiez	11
Katholifka crkev w nowych krajach, moch Zjednoczenych Statow połnoco- neje Ameriki podczisnienych	25, 33
Zarar Józef Schönberner †	34
Kak masch z kralom ręžecz?	35
Copjeſchko z czubzy	41, 59
Czeſczowanjo ſwiatoho Antonia	44
Pſchikkadji boharubjeňſkich ſpoweďow	49
Łes horja	50
Po pječzich lětach	51
Wopomnječu Michała Hórnika	57
Slово wo woporniwosći	65
Dobre lekarſtwo	66
Vam Leo XIII., naſch ſwiaty wótc	73
Poniznoſć na pſchemoh	75
Pſchecziwo ſchulſkim bratram	81
Za tji kroſki	82, 91, 101
Listy ze wsi	90, 99, 131, 189, 307
Tſiceči lět — pječzadwaceči lět	97
Glowna zhromadzizna Maćich Serbsfeje	107, 117
Palenc a joho ſzehywki	115
Wóczko chce tež něchtco měcz	123, 133, 141
Serbowlka w czubzie	139, 147, 155
Krónowanjo katholifkoho krala w narańſhej Indiſkej	158
Glowna zhromadzizna towarzſtwia ſj. Cyrilla a Methodija	163, 167
Towarſtwo Pomoch za ſtudowachych Serbow	165
Potajny kluež do njebjes. Kſtefježanske wuežby wo modlenju	171, 179, 187,
196, 205, 211, 219, 229, 236, 245, 253, 261, 269, 284, 302,	
309, 317, 325, 331.	182
Tež poſtnp	183
Wobražy z Francbſfeje	183
Jakub Scholta, kapłan †	195
† Kardinal hrabja Franc Schönborn †	203
Njehwal nikoho do ſnjercze zbožnoho	206, 212, 220
Wobrjady poła džiwićh Kunakow	227, 235
Skhadžowanka	238
Ščto je wina?	243, 251, 259, 267, 283, 293
XXV. glowna (jubilejna) ſthadžowanka serbsfeje ſtudowaceje młodziny w Khróſcicach	254, 270, 275

	Strona
Njany pšćiklad	277
Dopravjedžen jubilejneje ishadžowanki Serbskeje Studovaceje Młodźimy	291
Wólba do našchoho ſakſkoho ſejma	299
Mějac źtober	300
Pobožny pięć	300
To w krewi teži	315
Kupa Samoa	323
Amerikanowje na Filippinach	333
Zivjenje Měrczina Bačcarja, fararja w Grunawje	339, 363, 371, 379, 391
Ex his erit una. „Z tutych budže jena”	342
Sakſki ſejm	342
Transvaal a Boerowje	347, 357
† Ze ſakſteje kolonije w biskopſtym ſeminaru w Mohuču	355
Wokolny liſt bamža Leona XIII. wo jubileju	387, 395
Sofſka wjes w Transvaalskej w južnej Africji	389
Kanonikus farar Reime †	403
Maklauſich ſicka †	404
Pſchi wobzamknienju lěta 1899 a započatku lěta 1900	411
Što je ſo za Bacžoniku cyrkę wudalo?	412
Še ſužich a ſakſteje	
Še cyloho ſweta	
Naležnosće našeho towařſtwa	
Wšelake dary za nabožne a narodne naležnosće	
Wjehelcžizny, a nařeščiti w někotrych čiſlach.	
	} ſtajne rubriki.

Pſchispomnjenjo.

„Katholíſki Poſol“ je 37. lětník z cyla a jako tydženik 2. lětník dokonjal. Pſchehladujey hiſcheže raz dokonjamy lětník, kotryž 52 čiſlow a 418 stronow wopſchija, dyrbimy wuznacž, zo je do tutych ſopjenow wjele prócy a někota hodžina džela zapoložena. Tola kaž redakcija myſli, tak wšeže tež vſchichy lubi ſobudželacžero: **Za našich lubych Serbow ſuji prócu rady woprowali. Njech je jim wſhitko k wjetſhomu ſpomoženju bylo!**

Jako hlowneju ſobudželacžerow móžemy z wosebitej džakownoſežu imenować knjezow tachantskoho předaria Jakuba Schewcžika a direktora tachantskeje ſchule Jakuba Nowaka. Brěniſchi knjez je hač do jutrow a knjez direktor Nowak wſchě dalsche čiſla Poſola z politiſkim pſchehladom „z cyloho ſweta“ zaſtaral, a to tak, zo ſu tež našci čiſtarjo hlowne podamki z cyloho ſweta w zrozumliwej rěži a ſhotož móžno doſpolnje a w prawym čaſu zhoñili. Za nadobnu pomoc ſluſcha jímaj našch a wſchich čiſtarjow najwutrobnischi džak.

Wutrobný džak zawdawamy dale wſhem tym knjezam, kotriž ſu nas z naſtaſlam, a to z džela nadobnymi a dokladnymi podpjerali. Běchu to kt. kanonik ſantor Kuscžanski, fararjo a kaplanojo Kubasch, Libiſch, Šejižanč, Jakub Schewcžik, Jakub Nowak, Andrički a Winger, wuežerjo em. Kral, Symank a Wjenka, ſtudentaj Delan a Knježk, Frater Damian Delenk w Americh a knježna Kata Lorencec z Radwora.

Dopisj su pódla imenovanih knjezow dobroćimje šali, někotji jara
swěrnuje, k. fararjo a kaplanojo kanonikus Herrmann, Žur, Hicla, Rězak,
Scholta w Kulowje, Michal Schewcžik, Fedlicžka, P. Alexander a
P. Romuald w klöschtrje Marijnej Hwězdze, wuczerjo Scholta w Radworju,
Schewcžik, Brauner a Słodenk, zapóslanc Michal Kočka, kanclist Holka,
Takub Kočka a Michal Wawrik w Krásnějicach, Hennich w Smiřicach,
M. K. a jena duchowna knjezna w Marijnym Dole. To je runje, kaž lom,
36 sobudželac̄erjow. Jim všchitkim wutrobowe **Zaplacz Boh ton Kniez!**
Jim mamy so džakowac̄, zo je mohl Poſol poriadne kóždy thdzeni wu-
thadzeč. **Njech nas žadyn tež w nowym lécje njevopuſteči!**

Zo pak je Poſol kóždu njedželu pschitolnju mohl na blidže ležec̄, za
to maja so čestni čzitarjo **hłownomu expeditorej** knjezej inspektorej Jakubej
Wjetech a joho čestnej mandželskej džakowac̄, kotrajž mataj kóždy pjat a
soboto wopravdze wulke dželo a starosé iwo to, Poſolich wotliczic̄, zavalec̄,
k poselnikam znoſyječ abo wobstarac̄ a t. d. Njech jumaj Boh bohac̄e mytuje.
— Nic mjenje to z najwutrobnischim džakom nutruje pschejemy všchitkim,
kotisj su „Katholicki Poſol“ w jenotliwych wosadach rozdželeli a zaplacenjo
k nam šali. Běchu to, schtož wěny, w Krásnějicach k. kaplan Žiňt, pschekupc
Zarjent a poselnik Skala, we Botrowje k. can. farar Herrmann, w Kulowje
k. P. Romuald a Lehmann, w Njebjelzicach k. farar Kubasch, klamar Kubasch
a Schwejda, w Kamjencu k. farar Hicla, w Ržženeče k. administrator Natusch,
w Kalbicach k. farar Vjedrich a kaplan Vjedrich, w Kulowje k. farar Krause
a kaplan Scholta, w Radworju k. farar Žur, w Bacžonju k. administrator
Libsch a kublej Pjech, a w Zdžeri k. Čgorlich.

**Chcemy dha tež w nowym lécje zas ze zhromadnymi mocami
dželac̄. Všchal je všcho k Bozej česec̄i a k spomoženju našich
lubyc̄ Serbow.**

Tuž na zaſywidženjo w nowym lécje!

w Budyschinje, 29. decembra 1899.

Redakcija „Katholickoho Poſola“.

Katholicki Posol

Wudawa so kóždu sobotu.

Płaći lětnje w našich
expedicjach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkem do domu
słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štvortlětnje 65 pj.
Za nawěštki płaći so wot
małoho rynčka 10 pj.

Sudowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 1.

7. januara 1899.

Lětnik 37.

Budź khwaleń Jezus Chrystus!

Każ našcha swjata cyrk na započatk nowoho lěta w swjathym seženju
tutoho swjedženja Mjeno Jezusowe poſtaja, tak tež „Katholicki Posol“ na
započatk nowoho, sydomatsicytoho lětnika staja swjeczo naſchoho bójskoho
Zbóžnika a, kaž kóžde lěto, zawiadawa tute swjate poſtronjenjo.

Jezus našch Zbóžnik, alpha a omega, započatk a konc, budź nam
we wſchitkim zakład, wjedník a dokonjeć. „Chrystus dobýwa! Chrystus knježi!
Chrystus njech swój lud pſched kóždym złym zakhowa!“ Štoji na obelisku pſched
swjatoho Pětrowym domom w Romje napisane. Te ſłowa dyrbja pſchi wob-
zamknjenju tutoho 19. lětſtotka tež naš jimacz a nawjedowacž.

O zo bychu tute ſłowa tež mjez nami swoju cylu a połnu płaćzivoscž
měle a wobkhowale! Potom by našch lud, drje ſnadny a mały, po liczbje

njepowalnje stał pſchecžiwo wſchitkim stracham, zađewkam a pſchecžiwnym nawałam.

Nam Serbam ſo po prawom žanoho wjetſchoho njezboža ſtač njemóže, hač Žežuſa wopuſchōicž, Žežuſa zhubicž. Doniž joho mamy, doniž je wón zapocžatk, zaměr a kóne wſchoho, budže tež naſhe čaſne a węczęne zbožo zaſwēſzene. Pſchetož potom ſmy po joho wucžbje žiwi, po joho kaſnjach ſo zložujem, a tele kaſnje ſu w jeniceklim ſlowie luboſcz wopſchijate. Lubujež Boha wyſche wſchoho, lubujež ſwojoho bližichoho kaž ſebje ſamych!

Schtóž je ſo w poſledních minjentych lětach njehódnho a zruđnoho w Serbach ſtało, běſche hrube ranjenjo luboſče k Bohu, luboſče k bližſhomu, dokelž bě z džela ſebicžnoſez, z džela njekſchecžanſka ſpjecžiwoſez pſchecžiwo kaſni ſebjezapřewanja zapſchijala cžlowjekow, kotiž ſu po Božim woblicžu ſtworjeni.

Tohodla ſtajam na zapocžatk nowoho lětnika wobraž naſchoho Zbóžuſka, joho najſwecžiſcheje Wutroby, katraž je cžlowjekow tač lubowała a hiſcheze jich lubuje a lubowacž budže hač do kóneca.

Luboſcz za luboſcz! To budž naſhe pſchedewzacžo za nowe lěto. To tež je próſta a ſlub „Katholſkoho Poſoła“ ſwojim lubym Serbam na ſpočatku nowoho lěta.

W Budýšinje, 1. januara 1899.

Nedakeija „Katholſkoho Poſoła“.

Lubi Serbia!

Tſecžina nowoho Mačježnho domu ze zađnim twarjenjom je z Božej pomocu a Serbow woporniwoſežu dokonjana. „Bohu k cžefczi a Serbam k wužitku“ chce ſlužicž, jako napíſmo na nim praji. Nadjijam ſo, zo jón za krótki čas w hódnjej nahladnoſeži dotwarjeny wuhladamy. Serbia změja w nim ſredžizmu ſwojoho narodnoho živjenja a narodnoho ſtukowanja. Drohotua knihovnja Mačžich Serbſkeje z cžitańju; ſkład ſerbskich knihow k nabožnomu a k powſchitkownomu powučenju a k zabawjeju Serbow ſpiſanych; z wulkej pröcu nažberauj žadny muſeum; ſerbska knihicžiſhćežernja namakaſa w nowym Mačježnym domje pſchihodne měſtina.

Nowy dom, na naměſče ſtejach, na kotrymž je najžiwiſche wikowanjo, budže ſo derje danicž a pſchinjeſe dobrý cžiftý wuuoſch, kotryž budže k podpjeranju ſerbskich naležnoſežow wužiwant: nowe dobre knihy budža za tuniſche pjenjezy wudawane; wobdarjeni ſerbscy mlodžencowje budža w ſwojim wzdželanju, w studijach, abo we wučenju pſchelupſtvo abo rjemeſla podpjerani, čeſtne myta budža ſpiſaczelam za dobre ſerbske ſpiſy podawane. Wěſče, ſerbiſki dom budže Serbam wſchitkich čaſow k wulkomu wužitku.

Zo pač bychmy Mačježny dom bórzy móhli dotvaricž, trjebam ſe hiſcheze wjele týſac hrivnow. Proſhachmy tohodla woſtrjeſne hejtmanſtwo, zo by zjawné zberanjo dobrowolnych darow mjez Serbami dowoliło; do woſnouſež bu data, ale jeno za měſac januar 1899. Je to pſchejara krótki čas, tuž chcem w tymsamym čim pilniſho zberacž.

**Zwierimy się, na darmiwu wótczeńsku wutrobu so spuszczać, z nowa
wo dary i dotwarjenju Maczicznego domu proszę.**

Krózdy, kotryž 100 hrivnow dar, je z tym załadnik serbskoho domu a
dostanie woſebith diplom, kotryž budže za wſchitke čaſhy dawaczerjowu woporni-
woſę w jeho swójsje wopominacz.

Serbiske wsy, zaſtupeče do rjaju załadnikow Maczicznego domu.
Nahladny pjeniez i dotwarjenju by ſo nahromadził, hdj by tózda serbska wjes
100 hrivnow, a wjetſhi pſchimernje nahladniſchi dar za tak wužitny wustaw
podala.

Serbiske towarzſta, kajkežkuli mjenno macze, zaſtupeče do rjaju załadnikow
Maczicznego domu z woporem 100 hrivnow a zberajęce pſchi kózdym ſihadźo-
wanju za dotwarjenjo Maczicznego domu.

**Wſchitche zamožicziſchi a kudsoni, hospodarjo a czeladnicz, duchowni
a wuczerjo, pſchinoſchuječe kózdy po ſwojich mocach i z hromadnomu narodnomu
ſtutſej. Kózdy dar, tež najmienſchi, z Luboſežu darjeny, je witanu.**

Z Maczicznym domom stajimy ſebi trajacy wopomnik narodneje woporni-
woſę. **Daloczy potomnich, lotſiz budža dobroth Maczicznego domu
wužiwacz, budža néhdz z horcej džakownoſežu na mudru a rozhladnu
dobrociwoſę netežiſkich Serbow spominacz.**

За Maczicen Serbſku:

Jurij Lusežanski, t. khw. pſchedsyda,

Aubica, pſchedsyda wubjerka,

Récznik Michał Cyž, zarjadnik Maczicznego domu,

Arnoſcht Muſka, redaktor.

W Budyschinje, 28. decembra 1898.

3 Luižich a Sakskeje.

Z Budyschina. Tudyſche krajske hejtmanſtvo je dowoliło, zo ſmiedza ſo
w měſacu Wulkim Róžku **zjawnje** dar, za naſch serbski dom w Budyschinje
hromadzič. Pschedsydſtvo Maczich Serbſkeje, zjednoczene z Financnym
Wubjerkom, zańdżemu póndželu w nahladnej zhrromadzijne wurabžowaſche, kaž
by ſo to najlepje a z najlepſhim wuſpěchom ſtało. — Wſchitche k. duchowni
a wuczerjo a družy dowěrnych ſo horco pſcheproſchuja, zo býchu, dobrej wěch
ſlužich, próſtrwy, kotrež ſo jim póſcželu, a zberačne liſtna pilnje wuživali.
Lubych čzitarjow pak na nowe dopominam, zo býchu ſo njewotwóſakowali, ale
ſchczedriwie dawali. Schtóž da ſchto za naſch serbski dom, ſebi a potomnikam
da a dobrý ſtuk dokonja. Tohoſla ſo njeſkomdzęće, ale rychle pſchinoſchuječe!

Z Budyschina. W minjenym z Bożej pomocu dokonjanym lěče bu
w noſtej woſadže a do njeje pſchipolazanej diaſporje **ſchczęſnych** 180 džecži
(loni 174) a to 99 hóležatkow a 81 holcžatkow, nimo tych ſo 4 džecži mortwe
narodžiſhu. Běchu 3 porę dwójnikow. Z tuthy 180 džecži bu ſchczęſnych
w Lubiju 31, w Hajnicach 34, w hrodowſej kapali w Husce 2, doma:
w Smilnej 4, w Zymicach-Tumicach 2, w Budyschinje (choroſče dla) 4, wot
babý wuſchęzenej bnschtej 2. Njemandželskich běſche 22 (2 wjac hač loni) a
to wot woſadnych maczerjow z města 1 a ze wsow 1, z druhich serbskich wo-
ſadow 2, z cuzzby ſem pſchiudze 8, w Hajnicach a wokolinje 6, w Lubiju a

wókolinje 4. Z měschanych mandzelstwów běsche 53 džecži. **Wérowanjo** mějachmy wšcho hromadže 36 (loni 28), z nich w Lubijn 9 a z Hajnic 4, měschanych porow 11, wyšše toho 19 pſchipowědanjow. **Pohrjebaných** bu wšcho hromadže 77 woſobow (loni 92), 43 mužskoho a 34 žónskoho ſplaha. Z nich bu poſrjebanych na Miklawſch 62 (loni 74), w Mniſchoncu 14 (loni 18) a na hrabinsti kerchow w Husey 1 cželō; z 8 cželow k nam ſluſchachych bu poſhovanych na Tuchor 4, do Hodžija 1, do Schérachowa 2 a 1 bu na anatonijsku pſchewjezene. Cžela lutherſkich woſobow ze wſow předny chle k nam ſluſchachych buchu 4 na Miklawſch a 1 do Mniſchonca khowane. Mjez zemřetymi bě 31 džecži hacž do 14. lěta (loni 53), mjez nimi džecži do lěta zemřetých 25 (loni 42) a dorosžených 46 (loni 39). Z dorosžených woſobow zemře do 20 lět 1, do 30: 6, do 40: 6, do 50: 4, do 60: 10, do 70: 6, do 80: 9 a 3 woſoby pſchez 80 lět, najstarſcha nimale 89 lět doſcžeze. Pojezených běsche 10, ženjených mužskich 14, ženjených žónskich 7, wudowow 11 a wudowcow 4. K ſviatomu woprawjenju pobu w tachantskej a w farſkej cyrkvi hromadže 9360 a w Hajnicach 287 woſobow. Pſchi cyrkwinſkich woporach ſo nawda: wurjadnoho Pětrowoho pjeniežka pſchi 60 letným měchiniſkim jibileju ſvjatoho wúte 62 hr., za missiony w Afric 20 hr., za ſ. Józefowe towarzſtwo w Achenje 30 hr., za Lyonſke missionſke towarzſtwo 48 hr., za Bonifaciowe towarzſtwo 41 hr., za cyrkwie a ſchule w oriente 16 hr., porjadnoho Pětrowoho pjeniežka 81 hr. a za kufodiju ſvj. rova w Jeruzalemje 14 hr. Džesacž měſacžnych woporow za twarjomne abo doylacžomne cyrkwie naſcheje diöceſhy wunjeſechu hromadže 163 hr. K tomu hiſcheze 7 hr. wopora za kſudobu. Hromadže 482 hr. — W tachantskej cyrkvi běsche wunoſch k woporow: Lyonſki 16 hr., Józefowý 17 hr., za ſvj. rov 80 hr., za Bonifaciowe tow. 38 hr., Pětrowoho pjeniežka 63 hr., za orientſke cyrkwie a ſchule 18 hr., za kufodiju 15 hr., měſacžny diöceſanski wopor 118 hr. Hromadže 368 hr. Potaſkim we woběmaj cyrkwiomaj wšcho hromadže 850 hr.

Zwjaſz Serbſkich Towaržtow ſo brjoha pſchima. Na ſvj. Žana bu w Radworju dotalnoumu naſhwilnoumu pſchedjydſtvu mōc a poručnoſez data, wuſtawki wyſchnoſezi podacž, zo by ſo wo nich rozſudžila. Dutry drje Zwjaſz do živjenja zaſtupi — a k tutej ſchadžowanch, kofraž budže hiſcheze bliže wozjewena, lepſchi wopryt wočkaſujemy, dželi bě w Radworju.

Z Radworja. W zańdženym lēče je ſo w naſchej woſadže 52 džecži (23 hóležatkow a 29 holežatkow) narodžilo, mjez nimi 7 mortwodorodžených. Njemandzelſkich běsche 6, a to 1 z woſadž, 4 wot pſchipokazanych (2 wot serbſkeju a 2 wot pôlſkeju macžerjow) a 1 Lutherſke. — Wumrělo je 37 woſobow (21 mužskoho a 16 žónskoho ſplaha — 16 dorosžených a 21 džecži). — Pſchipowědaných bu 19 porow a tu wěrovaných 10 porow. Mjez pſchipowědanymi běsche 4 měſchane pory. — K Božomu blidu je tu 5100 woſobow pobylo. — Doma woſtaranych bu 99 woſobow. — Do bratſtwa Žežusoweje ſmjeritneje ſtuſknoſeze na ſchijzu bu 37 woſobow a do bratſtwa naſhwiečiſchoho Rózarija 214 woſobow zapíſane.

Z Ralbic. W poſledním z Božej pomocu dokonjanym lēče je ſo w naſchej woſadže 49 džecži narodžilo: 22 hóležatkow, 27 žónowcžikow, mjez nimi 1 njemandzelſke džecžo. Žene džecžo je mortwe na ſveti pſchijſko. — Pſchipowědanjow bě 13, wěrovanjow 9 we woſadže. — Wumrělo je 39 woſobow: 17 mužskich, 22 žónskich; 23 »cželow« bě »małych«. K ſviatomu woprawjenju 5000 woſobow pſchijſtupi.

— „Bjesada“ so w minjenu njedželu pření króč w tutym lěče zeńdže. Hdyž bě pschedsyda, knízez wucžer Žurij Schewczik, zhromadžených powital a jím rjane norve léto wupjschal, podpisany pohlad do léta poda, runje pokhowanoho — a wažniſche podawki léta 1898, kotrež je w tym naſtupanju wěſcze z bohačiſtich jene, rozpominaſche. Hdyž běchu někotre towarzhowe naležnoſcze wuſradžene, pschedsyda proſchesche, zo býchu ſobuſtawu, džiwacj na prôſtiwu Mačižich Šerfſteje — ſu-ſi hewak po pjenježku za naſch dom dawali, tónkróč po 5 pjenježkach dawali. Wopyt bě ſpojojac, njech tak tež pschichodniſe bywa. Pschichodna zhromadžizna budže w poſlednju njedželu t. m., 29. Wulkoſho Róžla.

Zapisovat.

Z Kamjence pod Schpitalem. W minjennym z Božej pomocu dokonjanym lěče narodži ſo tu 57 džecži, z tuthy bě 44 woſadnyh a 13 w pruskej diaſporje Njedžichowje; běſche 32 hólčatkov a 25 holčatkov, mjez tuthym 1 mortworođene a 3 njemandželike. — Žemrělo je 23 woſobow, 15 bu na naſchim a 8 na druhich pohrjebnishezech pokhovaných, 14 mužskoho a 9 žónskoho ſplaha. — Pschipowědanjow bě 16, t. j. 12 chle katholſkich a 4 měchane; wěrowani bě tu 13. — K ſwiatomu wopravjenju pobu 2200 woſobow. Ře preuiomu ſwiatomu wopravjenju bě bělu njedželu 20 džecži. — Do bratſtva ſwiatoho Žózefa da ſo 18 woſobow zapisaſz.

Z Woſtrowežanskich ſtron. Dopoſaz, z kajkej dorvěru je ſo hnadna knjeni, abbatissa Michaela, tež w najzrundniſtich podawkach, kotrež běchu psched połdra lětami klóſchtrę Marijnym Dole potriechili, nie jenož do porjedzenja ſchfod, ale tež do dalschoho wutwarjenja klóſchtra k wužitkej potřebnych dała, može ſo džensniſchi džen mjenowacj, na kotreymž bu nowa ſchula za holcy, kotrež ſo w klóſchtrje wocžahnu a tež woſadnyh, poſwječena. Teje twar bě hžo do wulkej wody wotmyſlem, tež započatý a by hžo dawno ſkončenym byl, hdy njebyhhu njezboža tefko ſchfod naczinile, kotaž dyrbjeſche ſo najprjedy wurunacj, ſchtož je ſo tež, kaž ſmy loni podali, ſtało. Džen 2. januara w 9. hodžinje dopoldnia kročesche wjeledostojny knízez probft Vincenc w klóſchtrje Marijnym Dole, pschedwodžan wot 8 duchownych, kotaž pak bě ſkončnje 12, a wot ſchulſkoho radbičela, woſtřeſnoho dohľadovarja ſchulow, d. dr. Žurija Müllera ze Žitawy, z kſchijzowej ekaply do klóſchtrſkeje cyrkvi, hžejz psched wulkim woſtarjom „Veni creator spiritus“ zaſpěwa, kotrež ſérliſch ſo wot klóſchtrſkich džecži dale ſpěwaſche. Po pschihotowacych pacžerach cžehujiſchu wſchitce do noveje ſchule, hžejz ſo w pschitomnoſeſi hnadneje knjenje a někotrych duchownych knízeznow a mnoho ludu pschitazane pacžerje ze wſchej ſwiatocžnoſeſu ſpěwachu. W baſni podžakowa ſo na to jena ſchulerka za ſtaranjo klóſchtra za wſchitke potřebnoſeſe. Po ſwiatocžnoſeſi mjeſeſche wjeledostojny knízez probft Vincenc wubjernje zestajau a pschedniſejenu rěč, w kotrejž na základže Žbóžnikowych ſlowow: „Njech mali ke mni pschitidu, dokež jím ſluſhja njebeſke kraſtivo“, na tute wažne powołanjo a prawo cyrkvi, za cželo a duſhu džecži ſo staracj, wuſtojnje poſazowasche. Na tule ſwoju, wot Žbóžnika jej napoſloženu winowatoſež, tak rěčesche wjeledostojny knízez dale, cyrkje ženje zabyla njeje. Z kajkim wuſpěchom je ſwoje dželo dokonala, woſhwědčitaj Origenes z Alexandriſkeje, ſwiaty Jan Chryſtoſtomus z antiochenſkeje ſchule. Nic pak jenož w narajnejce cyrkvi tajke ſchule naſtawachu, tež w Romje, w sydle naſledníkow ſwiatoho Pětra, ſo pschey mužojo namafachu, kotaž roe wuſwuzowanju džecži ſamſne wuſpěchi docpěchu. A hdyž ſo cyla Europa z cužimi, džitwimi ludami napjelmi, bě tež tu katolska cyrkje, kotaž jich džecži někotrych

wuczenych, nimale wschitkich pak pobožnych kłoszczanow szini. W tymle dżele prćowachu so kłosztry pschemoh Schulam, kotrež so wot swětnych duchownych nawiadowachu. Tež w najnowšim času tuton duch cyrkj wopuščejil njeje. To dopokaza wotmyšlenjo njeboh hnadleje knjenje Michaele Zocher, kotaž lěta 1837 tudomnu kłosztrsku schulu za holey załoži, k čomuž jej hamž Gregor XVI. swoje żohnowanjo da. Hdyž so potrebnoscze z časom pschemenichu, njechaſche tež kłosztr stojo wofiacz. Matvari k wužitkej dżeczi wjetſchu, jaſniſchu Schuln a wuhotowa ju ze wſhem, schtož nasch čas jako wužitne spóznaſe, na najbohačiſcho. Njech so dżeczi za taſku staroſez stajnje džakowne wopokazaja na to ſpominach, zo katehetaj a wuczerki wſchitke swoje moch k zbožu dżeczi wopruja. Wjeledostojny kniez podžakowa jo tež ſchulſkomu radžiczelej za wſchu dobrn wolu, kotrež je pszech tež napscheczo kłosztrej a kłosztrſkej ſchuli wopokazał, tohorunja džakowasche so pschitomnomu Žitawſkomu fabrikantej Lehrerej, nadobnomu dobroczelej katholſkej cyrkwe, woſebje Žitawſkeje, kotrež bě tež tu rady k pomoch. Po tuthych ſłowach wuſtupi ſchulſki radžiczel, tež w mjenje hamtskoho hejtmana, zo by so z wutrobnymi ſlowami hnadlej knjeni a wjeled. knij. probſtej džakował, zo ſtaj ſo za to poſtaraloj, zo bchdu dżeczi za duchu kąž tež za živjenjo ſo wuwuczowali, zo ſtaj ſo prćowaloj, wēru a pobožnoſez woſebje w něczejſhim nijemernym čazu w džeczo-nych wutrobach wukhowac̄. Wēra, nadžija a luboſez njech w tuthym twarjenju stajnje roſeže a wot wſchitkich, kotsiz je hdy wopuſčeza, ſobu do živjenja wozmje. — Po tuthych zahorjachych ſlowach wopuſčezi ſwjatočny čah ſchulu a wręzi ſo do cyrkwe, hdyž ſo zhromadženi z kēluschom „Te Deum“ Bohu za dokonjanu ſkutk podžakowachu, na ežož ſo ſwjatočna Boža mscha wotmē. Šwjatočnoſeze ſkonečihu ſo $\frac{1}{4}12$. — Nekt je w kłosztrje z wjetſchoho džela ſchfoda, wot wulkohu powodzenja načzinena, hač na pôdlaſte wołtarje, ſkłetku a někotre druhe wēch mjeuſcheje wažnoſeze zahojena, a nic jenož to: kłosztr je tež pschiroſil z pschitwarijeniom noweje ſchule. Nadžija, kotaž ſo wot wobydlerow kłosztra w ežežtch dňach zhubila njebe, je ſo dopjelnila, a Boh, kotrež ſchfoda pſchitwueſci, je ežlowiečeje prćowaniſo žohnował. Zawęſeże tež w pschichodze na joho pomoc njeſriebam podarmo ežakac̄.

Z Kulowā. Tscěži ſvjath džen hodow po myſhporeje bě tu hłowna zhromadžzina naſchoho ſerbſkoſeho ſpěwanſkoſeho towařſtwia. Bě ſo rjana licžba horliwych ſpěvarjow tu ſeſčla. Po wotetwrienju zhromadžziny a nětorejch powitacych ſlowow pschedsyd ręczęſeſche kniez kaplan Scholta. Spomni z wjeſoſežu na to, kaf towařtvo pomalu, ale wutrajnie dale kroči we wudokonjenju rjanoho cyrkwiſkoho a ludovoho ſpěwa. Wón pokaza na rjam wuſpěch, kiz ſmy hižo měli, a podžakowa jo kniezej fantorej Žiltiſcej za wulku a njeſebičnu próčen. Na to pohnuwasche wſchitkich k dalszej nowej horliwoſeži a wutrajnoſeži. Potom ſo wſchelake znutſkowne wēch wuradžowachu a ręczęſeſche ſo wo załoženiskim ſwiedženju. Tón ma ſo njeđzeli 22. jan. wotmēz, k čomuž ſo ſpěchowarjo naſchoho towařſtwa pscheproſchuja.

Z Kulowā. W minjenym z Božej pomocu dokonjanym lěčeje je ſo pola nas narodžilo a bu kſeženych 161 džeczi, a to 78 holežatkow a 83 holežatkow; njeemandželskich běſchtej ze wſow 2 a jene wot maczerje, kotaž bě dolho w enžbie. Wumrělo je 117 woſobow, a to 49 wotroſeženych a 68 džeczi. Werowanjow bě 23. Pschispolomicz ſo mohlo, zo je jow cyrkwiſke towařſtvo kniežnow, tak mjenowana kongregacija ſvjateje Marije bjezhréſchnoho podjecaža. Tute z Božej pomocu a pod zakitom ſvjateje Marije jara ſpo-

możne skutkuje k hajenju pōceświoścęw młodoscę. Nimalo je jich dwę sczé ſobu ſtawow, kotrež maja kózdy měsac dwójcy a to njedzeliu popołdnju po myſhpiorje pſched ſvjateje Marijnym wołtarjom zbrromadźiznu. Pod wjedzenjom knieza kaplana ſo wſchelake modlitwy ſpewaja a rozwiečowanja wo ważnych wiñowatoścęw powołania a dobroho kſchecząnskoho žiwienja młodoscę poſkiczeja.

— a.

3 cyloho swęta.

Sakſia. Tego kralowska wyšokość prync Mazy, kotrež bęſche hiſcheje Božu nóc w dwórskiej cyrki w Drježdzańach ſvjatoče ne kemſche mél k wulkej radoſezi pobožnych pſchitomnych, ſkórc hodownego tydzenja nahle ſkhor. Dekarjo měnjaču, zo ſo hlowjaca khorosz bliži. Tola tomu Bohu dżak tak njebé. Skhorjenjo njebé straſhne a miny ſo bórzy, tak zo je prync zaſy cyle ſtrony. Wón ſo wjac do Würzburga njewrózji, hdyž je z kwalbu doktorat ſežinił, ale poda ſo do Nürnberga, zo by tam pſchi nowej cyrki ſwj. Hilzbjetý jako duſchipastyr ſkutkował, hdyž jomu to w domiznie Bohužel móžno njeje. Najſkerje wopyta wot tam bórzy tež ſvjatoho wóteca w Romje, kaž ſebi to bamžowy nuncius w Menichowje pſcheje.

Němſla. Dokelž bę kejzor k nowomu lětu troſčku ſkhorjeł, budże nowo- lětne zbožpſchecza komandowach generalow hakle 18. t. m. pſchijimač.

— Evangeliskim Litwinam je minister Bosse w ſchulach wulke prawa pſchipóznał. Tich džeczi dyrbja w maczeńczej ręczi nic jenož dokładnie cžitacž, ale tež piſacž naſuſnycz. To ſo pôlſkim a ſerbſkim džeczom njepoſkicza. A byrnjez tež poła naſ ſerbſka ręcz cyle ze ſchule wnzamknijena njebyla, kaž w pruſkih ſerbſkih a pôlſkih ſchulach, dha je tola jenož khuba ſyrotka. Nashe džeczi dže nam lědy ſerbſki cžitacž naſuſniu — piſacž nic. A tola dyrbimy wjchitej na to džerzeč, zo by kózdy Serb nic jenož ſerbſki cžitacž, ale tež piſacž moħ, a prawje piſacž. Tohoodla starajcze ſo pſchedewiſkim tež wj, ſerbſen starschi wo to. Z trochu dobrę volu ſo wjèle dokonja.

Awſtrija. Präsident Banfy w ſwojich wuſkoſcęw hýzo k revolverej pſchima. Ze zapółſanicom Horanſkim je ſo ſam a ſam tſelał. Kózdy dwójcy wutſeli, ale wſchę ſchtyri kuſki miſmychu. Njeſpſcheczelei ſo njezjednaſtaj.

— W jenotliwych krajach kejzorſtwu ſu ſo ſejmy wotewrile. W Čechach wobzamku němſka ſtrona, zo ſo hiſcheje na wuradzowanjach njewobdzeli. Pořidže tohoodla dale, a hlaſdſho hač hewał. Za ſchleſſki ſejm bę wot ministerſtwu wukaz dôſchoł, zo ma tam wot nětka pôlſka a cžeka ręcz ſejane prawo mčez, kaž němſka. Baſh jedyn poſtup ſłowjanſciny.

Schpaniſſa je z nowym lětom ze wſchěmi ſwojimi ſobdomi a ſobdzikami Kubu wopuszczała. Ma zjawnych twarjenjach zmahuja wſchudźom amerikanske khorhowe a niežo njedopomnia wjac na ſchpaniſſke horde knieſtvo. Samo popiel Kolumbowoho cžela je ſo do ſchpaniſſeje wótcjim wotwjez.

— Na Filippinach njelneži hiſcheje mér. Domorodni kſjeduja ſurowje ſchpaniſſkich jathch, wosebje dominikanskich miñichow, kotreym pſchez nós ſchnórk cžahaja a je za tajke ſchnóry potom k dželu wleku. Druhich jathch trjebaſa k dželam, te kotreym jim hewał njerozomny ſkót ſluži. Thsacy ſu w tajich cžwiliach hýzo wumreli a pſchech hiſcheje njebé móžno, tamykh ſurowcow po- khostacž a jathch wuſwobodzicž.

Paläſtina. W Jeruzalemie maſch 70 kſchecząnskich domow Božich a 44 turkowſkich ſvjatnicom. Z kſchecząnom maja najwjaczy prawoſławni (ruſcy)

a grichisich schismatikojo, mjenujey 26; romskokatholscy maja 13 cyrkow, maronieza 1, Koptojo 2, Syrisch 1, Abesynsch 2, Ormjenjo 6, malkitiska sekta 2 a protestanteza 14. Židža zhromadžuju so tam w 3 wulkich a w 100 malych synagogach. Wszechich wobydleri ma Jeruzalem něhdže 70,000.

Amerika. Pšchelupski narod mjenuja so Američjanjo. Il zo jón su, dopokazuje poslednja wójna. Pšchetož derje su liczili a rjany pjeniez warbowali. Hej, zjednoczene staty zhubichu pancernis „Maine“, 2,000,000 dollarow (dollar = 4 hrivny) hódm, wójna spózrje 200,000,000 dollarow, a za Filipiny zaplaćzichu Schpauiskej 20,000,000 dollarow; wscie jich wudawki wuczinja potajkim 222,500,000 dollarow. Dohody pak maja: Kubu, kotaž je sama dobre 300,000,000 dollarow hódma, Portoriko = 150,000,000 dollarow a Filipiny = 450,000,000 dollarow, hromadže potajkim 900,000,000 dollarow. Wotčechniesch wot tejele sumy wudawki, maſej čiſty zbyt 677,500,000 doll. abo 2,510,000 hrivnow. To je rjany „fſkeſt“.

Naležnosće našoho towarzstwa.

Sobustawy na lěto 1899: kk. 1—26. z Budyšina: Can. Cap. Senior Herman Blumentritt, Can. Cap. Cantor Jurij Lusčanski, Can. Cap. Scholasticus Jakub Skala, direktor wučeřskoho seminara Frane Löbman, direktor tachantskeje šule Jakub Nowak, kapłan Jakub Nowak, tachantski předár Jakub Šewčik, katecheta Jurij Winger, wučeř Jan Rječka, registrator Jurij Banda, inspektor Jakub Wjenka, zwóńk Franc Jaenich, Jan Nowak, Miklawš Mónik, Hana Pózerjowa, Marija Špitankowa, Miklawš Zynda, Jan Winař, Marija Schneiderowa, Jan Handrik, Hana Libšec, Kata Pawlikec, Mikl. Šram, Hana Bukec, Hana Pjetašowa, Jan Handrik, 27. farař P. Malachias Stingl w klóſtrje Marijnym Dole, 28. Jakub Křižank z podhrada, 29. 30. ze Židowa: Handrij Dubski, Jan Robl.

(Přichodnje dale.)

Sobustawy na lěto 1898: kk. 752. 753. z Banec: Jakub Zynda, Michał Pječka, 754. Miklawš Kola z Českic, 755. Jakub Weikert z Čornec, 756. Jakub Wencl z Dzěžnikic, 757. Jan Schäfer z Zdžerje, 758. Miklawš Kubica w Drježdžanach, 759. 760. z Wotrowa: Jakub Bulank, Jakub Symank, 761. M. Rěčkec z Kulowa, 762. Jan Hančko z Rachlowa, 763. 764. z Němeow: Pětr Zarjenk, Pětr Čorlich, 765. Pětr Kubáš z Hóska, 766. Michał Domaška z Dubrjeňka.

Na lěto 1897: k. 807. Miklawš Kubica w Drježdžanach.

Na lěto 1896: k. 793. Miklawš Kubica w Drježdžanach.

Na lěto 1895: k. 751. M. K. w D.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

Dale su woprowali: (daj Bóh zbožo k nowomu lětej) Marja Koprowa z Bronja 6 hr., Jan Grubert (zwóńk) z Radworja 3 hr., farař M. Žur 292 hr. 50 pj.

Za nowy Maćičny dom w Bndyšinje.

Dotal w našej redakcji nawdate 3903 hr. 73 pj. Dale darichu: Katholska Bjesada za Ralbičanskou wosadu 2 hr. 59 pj., H. B. D. 2 hr. 50 pj., Delanska Patentna Komisija 75 pj. + 80 pj., K. K. 3 hr., Miklawš Sołta ze Šunowa 1 hr., Milčanska Kofejovna Komisija 72 pj., Štóż widzeć chee moj rjany štom, njech — po »bimomaj« da za Maćičny dom 1 hr. 70 pj.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

Džensa je tež „Serbski Hospodař“ 1. číslo 1899.

Wón wopřija baseń „Ptači kwas“, nastawkaj „wo plahowanju swini“ a „wo wothladanju štomow“, dale rozprawu Khróscánskeje nalutowaŕne a črjodu žortow, a skónčenie 3 wobrazy: maći, wón mje kusa — mlóčacu mašinu z motorom — a swinjo mišnjanskeje rasy. — To wsitko za 60 pj. na cyłe lěto. Štóż chce wot nowoho lěta „Hospodař“ čitać počeć, njech to tam wozjewi, hdzež „Posoł“ dostawa. (Wozjewjenjo móže so tež přez šulske džéci stać.)

Katholicki Posł

Wudawa so kóždu sobotu.
Płaći lětnje w našich
expedicjach 2 hr.; z křiž-
nym zwiazkem do domu
słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štvortlētnje 65 pj.
Za nawěštki płaći so wot
małoho rynčka 10 pj.

Sudowy czasopis.

Wudawany wot towařstwa s. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 2.

14. januara 1899.

Lětnik 37.

Spominjenki na awstrijsku kejzorku Hilžbjetu.

(Přehožk z češcžim.)

Věšče po bitvje pschi Kraloveje Hradcu lěta 1866. Na týsach kroblých
wojakow bě padlo za Boha, krala a wótcziniu. Ale na týsach wosta tež
ranjemych, tak zo wojske khorownje njedosaňachu jich wschitkich pschiijecž. Za-
radowachu jo tohodla wupomoene khorownje. Tak ſta ſo tež we Winje,
hdźež buchu kafarny na Gumpendorffum pschedměſćju do khorowivje pscheměnjenie.
Duchowne zaſtaranjo w tutej khorowni pschewza dobrowolnje kongregacija
Redemptoristow. 8. julija dónožę miej powołanjo do Wina, zo bych ſo pschi
duchownym zaſtaranju khorowivje wobdzeliſ.

So rožznohowavšchi z bratrami w kłoschtrje pschi Litowle na Morawje,
jědzech do Wołomuca, a to z póstom, dokelž želegnica bě tu hžo zavrjena.
Njezabudu ženie na tule jězbu. Po drozji czechuech cřižody wójska, wschela-
torych družinow, wschitych wutradani, mnozy bjez broni. Njebe ſtjiczež holk
bubonow ani zwuk hudźby, ani někajeje pěnje, haj ani někajtcho komanda —
wžho věšče tak zrudne. Jědzechmy miej nimi pomalku. Napsheežo mi
ſedzěſe hejtman, powědaſche mało, wob cžas trějſe ſebi ſylvojtej wocži.
Pschipoldnju dojedzechmy do Wołomuca, hdźež ſo wschitko z wójskom jenož
tak mjerwieshe.

Njecham ſo rožpijowacž wo doſče zajimawych episodach mojoho krótkoho
wophta we Wołomucu a jězby z cžahom, kotryž psched polnocu z twjerdzízny
Wołomuca wotjedže a hakle nazajtra pschipoldnju do Wina dorazy. Pschi-
scheidchi do naſchoho kłoschtrja pschi cžekoj cyrkwi „Mačerje Božje na nabriozę”,
naſtupich ſwoje duchowne zaſtojnſtwo we wojeſkej khorowni w Gumpendorfu.
Z cžucžemi, kotrež ſo njehodža wopiąſacž, podach ſo na město ſwojoho powołauja.
Pſchewywach miej ranjemych a cžejc̄h khorymi, kotrychž bě wschědnie w psche-
řeku na poſchitwórtka ſta.

Džela běsche wjele, ale mějach tež wjele duchownych wjeselov. Wobdzivach rycerstvu sezerpliwoſć wbohich ranjemych a zbednjenych, běch pohnuth z jich poddatosćju do Božjeje wole, zwjeseleni z jich nutnej pobudoſćju. Mnohe krasne podawki sym sebi zapisał do swojego zapisnika. Džensa njecham na nje spominač, píchetož tute spomnjenki su wěnowane wopomnijecju zemrěteje kralowym a kejzorki Hiltzbjety, kotoruž sebi patronku spomnijeneje khorownje mjenowac̄ dwowlam. We Winię bě jich wjac̄ khorownijow, běchu tež lepje zarjadowane, dyžli nascha wupomoena. Hač na někotre ředke wuwzaczja ležachu píchi nas jenož proſeži wojacy. W nowinach bywachu poweſcze wo wopytach, totrež wyšoke woſoby w khorownjach činjachu, woſebje w tajſich, hdžej ranjeni wyjichici ležachu. Do naſteje khorownje píchithadzelske pak najczaszejſiho a najradſeho ſama kejzorka; tu wopokazowaſche ſo jako ſobuczujaca, lubowaca mac̄, jako ſeželeny jendzel. Tón džen, hdžyž preni raz do khorownje ſtupich, zo bych ſwoje zaſtojnſtwo naſtupil, zdželi ſo mi píchi wratach, zo je kejzorka runje w khorownii na wopyče. Schwatach do měſtnoſće, hdžej runje běſche. Preňi raz ju wuhladach.

Píchethapjeny běch z jeje majestotnoſće a jednoroſćju jeje draſty a nje-wuprajnej jeje pícheczelnoſćju, tak zo sym ſebi ſam rjeſk: haj, tak dybri wupadac̄ kniežetka, kejzorka a kralowa.

Stojeſche píchi ložu jenož ranjenoho woſaka, ſo z nim rozmolkwejo, kaž može mac̄ z khorym džeczem jenož rěczeč. Njepruſhczich z njeje wocži, zda ſo mi, zo píchede mnu ſtoji bytoſć nadzemjska. A hdžyž wot loža khoroho wotkhadzelske a jomu pod hlowak a tež druhim z hnijacej luboſczi pjenježnym dar kladzelske, pokry něžna čerwjeni jeje píchelubozne wobliczo.

Běſche to za minje zbožowny píchipad, zo bě preňa woſoba, totrež ſym ſo tu píchedſtajik, kejzorka ſama. Dženja kyschu hiſhče lubozny jeje hlos a wiđu pícheczelny jeje poſtw a poſměv. — Wotendže ... Nětko hakle ſo píchedſtajach, hdžej bě to wſchudžom trébne.

Kejzorka píchithadzelske, kaž hižo naſpomnich, čaſczjihho ſ nam. Dokelž běſche ſo khorownja w kafarnach zarjadowala, njebeſche tam jenož wulfich, rumnych ſalow, ale tež tójschto małych měſtnoſćow, hdžej jenož něſchtó ranjenych ležesche. Tež do tých kholdeſche, zo by poſkoala ranjenych. Tu ſem píchewodzach kejzorku jenož ſam, jeje píchewod čafkaſche na kholde.

Woſebje ſo kejzorka zwjeseli, hdžyž wiđesche, ſo ſu khorri nabozni.

A nabozni woni běchu. Khorownja po krawnej bitwie je wučeſtňa nabužnoſće. Mnozy běchu ſebi kſchijiki abo ſwjate wobražki, woſebje naj-zbōžniſje ſkuježny, nad ložo zwjetſheli, zo bych ſo nim ſwojej wocži wobrocželi, druzy mějachu wjetſene pjenježki wokolo ſchije. Tež te wobhlada ſebi kejzorka a poſla medailki, zo bych ſo tym, fotſiž ſebi je píchejachu, roždželike.

Mjez ranjemymi běſche woſak, wuherski cygan, katholik. Bě do rufi ſfeleny. Lekarjo měnijachu, zo, jeli ſo ruka wotwozmje, traſch ſo joho živjenjo zdžerži. Won pak nocheinſche zwolice, zo by ſo jomu ruka wotrézała.

Kejzorka, to zhoniwſchi, joho namolwjesche, zo by zwolil, zo zahowa živjenjo, a zo joho woźmje, doniž budże ſo wuſtrwjecz, do wuſtawa w Lazeburku, kotoruž běſche za rekonwaleſcentow zarijadowala.

Wojak to ſlubi, ale hdžyž bě kejzorka wotechla, ſwój ſlub zaſo wotwoła. Zaſy kejzorka píchińdže wopytac̄ ſwoje čerpjace džeczi, zaſy namolwjesche na radu lekarjow ranjenoho, a won zaſy ſlubi; a zo by ſwój wotmyſl ſnadž wopjet

njeſchemeniš, ſo amputacija hnydom wutwiedže, mjez tym zo kejžorka w jednorej jſtvičej duchovnoho pschebywaſche.

Bohužel ſo z operaciju živjenijo ežežey ranjenoho wojaſka njezdžerža, nje- pomhaſche niežo, kaž pſchi mnogich druhich njeponhaſche.

Hdyž bórzy na to kejžorey zdželich, zo ſpomnjenym wojaſk ze ſmjerežu běži, zruži ſo najjaſniſcha knjeni, ale zwieseli ſo nad poweſežu, zo pobožuje dôſta ſvjate ſakramenty a zo ſo ſtajnije modli. Hdyž jomu živjenjo ujemložesche zdžeržec, poruži, zo by jomu wuhotowanym byl rjany pohrjeb.

(Pofračzowanjo.)

Tež pschekasanch hodža ſo ſkludžicž.

Zo ſo zwérjata hodža ſkludžicž, je dawno znata wèc. Wſchón naſch domiacy ſtot bē nědhy dživi a ežlowjek je ſebi jón dyrbjal ſkludžicž. Haj, ſamo zwérjata, kotrež býchu ežlowjeka najradſcho žežrake, je ſo poradžilo ſkludžicž. Schtó njeby hýž ludoži ze ſkludžnymi mjeđwiedžemi wokoło ežahacž widžat abo z lawami a tigrami ſo ſchczékač, kaž běčci z kocžkami? Ule ſpodžiwnie! To hiſheže nichčo njebe ſpytał, zo by pschekasanch (Insekten) ſkludžil.

Hakle eyle w najnowiſchim ežaſu je ſo poradžilo, někotre pschekasanch ſkludžicž. Wěſty Dankler wopisjuje ſwoje poſphyty nědže takle: W minijentym nazymju doſažeč na woknje ſwojeje iſtvy rubježnu mučhu. Ta mjeſeſche iſtwinu muſhku w paſorach. Za ju tykných pod ſchkleicu, zo mohl ju lepie wobledžbowacž, a žiwiach ju ze žiwyimi mučhami. Wopredka ſphytorwaſche rubježna mučha kóždy króč, hdyž ſchkleicu powočzinich, ſkoku wutwochmyež. Po ežaſu pač zwostawasche změrom ſedžo. Napoſledku by khětſe pſchiběžala a ſkončenje bjerjeſche mi mučhi z ruky a dawaſche ſo doſažmyež.

Podobne ežinjeſche jo mi z pawfom. Mějach pawka, fiž w kučíku we woknje pawčiny pschedzeſche. Na tohole pawka maſach džen wote diua nědho króč. Napoſledku bē pawf tomu tač zwuknył, zo ſo oni njeſhibuň, hdyž ſo joho dótlnych, ale zwosta změrom w pawčinje ſedžo. A wutkočiſhli joho won z joho lehwa, wróči ſo hnydom zaſy do njoho, hdyž bých vorſt wotewzał.

Hiſheže ſpodžiwniſho bē, ſchtož ſym pſched něſhto ſetami na p ež o ſkačh wobledžbowacž mohl. Wěſty starý knyez mjeſeſche jedyn kočž, a tón wón ſam ſeto wob lěto wothladowatſche. Z tym běchu jo p ežoły tač derje z nim ſpóznaſe, zo běchu kaž ſkludne. Pschech mjeſeſche 20 abo 30, z ežaſami tež wjele ſtow p ežolow na ſwojim kabacže. Wón mōžesche kabat z běhnyež, jón na rubo wobročiſh, p ežoły wotschajež, tu abo wonu p ežolu, ſamo kralownu ſebi na ruky wzacz, a tola joho žana p ežolka njezežaha. A tola jím tajfa dobročiwoſež njebe trijebaž p ſchirodžena. Nawopak, na druhich běchu doſež zažlobjeue. A ſchtodž chyly ſo jich dótlnycež, tomu zaſbachu ſwoje žahadla.

Hiſheže jedyn p ſchikkad, kaž ſkludne býwaja pschekasanch. Wot wěſtoho hólczeča, p ſche Dankler, dōſtach je len ja co ho bruka. Tón težesche w tyzen, napjelujienej z p ſchettwathm dubowym drjewom. Tónle bruk p ſjeſche woſeſeje rády coforowu wodu. Njebe-li wob džen žaneje dōſtal a bē-li wjecžor joho tyzka wočinjenia, wulze z njeje a hordže po bližje wuſtupuju p ſchicžeje ke mni, hdyž ſo mi napſchecžo, abo zaléže mi tež na ruky abo na rukaw. Po- dach-li jomu nětko w coforowej wodže namocženu wotu, hrabasche khětſe za

njej. Chchch-li jomu wotu wotewzacz, dżeržesche ju krucze ze swojimi klesčezemi a wschon njemdry staješče so z wotmachom. Pusčežich-li wotu, ejerjeſche z njej w skoku do swojeje tyzki, do kotrejž so pszech zaſy nutsch namaka.

3 Lujich a Sakskeje.

Z Budyschina. Psched tydženjom bu na tudomnym tachantstwie kniez Anton Bentner, dotalny kapłan w Lipsku, za nowoho fararja za Žitawu wobkuczeń. Minjenu njedželu je kniez Can. Cap. Cantor Jurij Lusežanski spomnjenohu knieza jako fararja w Žitawje swjatocžne zapokazał. Wosada so na wažnym podawku jara živje wobdzlesche. Nowy kniez farač bu wot zhromadženych duchownych w swjatocžnym čzahu do cyrkwe wjedženy. Pierz wot farač hač do cyrkwe běſehe wot wosadnych z wobeju boków wobstupienj. Cyrikſ ſama běſehe tač pschepelijena, kaž to wot swjatocžnej swjecžiznich cyrkwe w lécze 1890 wjac bylo njebe. Psched wulſim wołtarjom zaſpewo nowy farač swjatocžnie Veni Creatur Spiritus, ſchtož khór dale ſpěvaſche. Po pschisluſchnej modlitwie ſta ſo swjatocžna installacija. Wyſokodostojny kniez kantor Lusežanski ręczesche wažne a wutrobowe ſłowa k nowomu fararjej a woſadze pschepodawajo tule młodu a tola najwjetſhu katholſku woſadu ſakskeje Lujich duchownej ſwérie a staroſeži nowoho fararja a tutohu luboſczi a dowérje woſadu. Tačo zwonkowne znamjo duchowneje moch pschepoda kniez installator fararjej cyrkwinne klucze, tabernaklowy kluczik a ſezeńſte knihi. Potom mějeſche kniez farač Bentner pređowanjo, w kotrymž wulžowasche, ſchto je jako dushepaſtne ſwojej woſadze winoſty a ſchto wot njeje wočakuje. Po pređowanju ſwježesche swjatocžnu Božu miſchu z aſſistencu, na kotrejž cäcilianſke towarzſtvo jara wuſtojne miſsu ſpěvaſche. Swjatocžne Te Deum cyrkwinſku swjatocžnoſć wobzamku. Po połdniu zhromadži kniez farač duchownych hofczi a wjetſhu liežbu naſladnych woſadnych, mjez kotrymiž běchu lk. wučerjo a pschedſtojičerjo katholſkich towarzſtwow, píchi ſwjedženſtej hofcziu.

— Za naſhwilnoho družeho kapłana w Žitawje na město knieza Lange, kž je do Woſtrowca pschedzony, je ſo kniez kapłan Paweł Scholka z Radworja do Žitawy pschedydlil.

— Mějac Wulſi Réjk jo bórzy minje — a wo to ſo jedna, zo bychmy w tym krótkim čzaju prawje wjele za naſch dom nahromadžili. Dawajcze dha, lubi ludžo, hdž ſujež farač abo wučer ze zberacžnym liſtuom k wam pschindže. Mjezamolwujeſe ſo pscheco: haj, ſchto budže mi tón dom pomhač... Hdjhja ja do Budyschina pschindu. Tón dom, mój lubi čžlowjecžko, ſo tola za tebje njetvari ani za twojoho ſuſoda nie — ale za wſchech, za wſchech... Wotwuež ſo tola ſkórežne raz, tač njeſtraſne ſebicžnyh byž. Hdž ty ſwojemu ludej daſh, njeje to tebi tež a twojim potomnikam? — Abo hdž prajich: Haj, hdž by to za tu, tamnu cyrkę bylo... Ach, lubi pschecželko: ruku na wutrobu. Ty wſchak ſo za žamu cyrikſ bylo... — Ach, lubi pschecželko: ruku na wutrobu. Ty wſchak ſo za žamu cyrikſ tež hiſheže »roztorhal« njeſhy. — Abo: čzay ſu hubjene, złe je burej, pjeniez niima. O najlubſchi, ty wſchak pjeniezy masch tež — hdž a hdž, njech je z płaſchežom kſchecžanskeje luboſcze zaſwodžete. — A naſche hofpozy: kaž dha by bylo: Zmužcze ſo a dajeſe raz w tutym měſacu, ſchtož ſeže za butru a jeja w Budyschinje, w Kamjencu wuwikowale — za naſch dom. Weźipni ſmy, katra budže preňja. Hlejče, waſchi ſlužowni a ſlužowne dawaju: čzim bóle měli wy, kofiz ſeže knieza: hoſpodarjo, hoſpozy.

Z Njebjelcžanskeje wosady. W zaúdžentym lécze narodži so tudy 25 džěčatkov, z nich 1 nječežne; wumělo je 14 wosobow. To by jako pschi-wist 11 duchow woſtało, schtož za dolhe léta měli njejsmy. Pschiwipowědanych bu 6 porow, z nich tudy wérovanych 3. A swjatotomu wopravjenju pohy 4600. — Hervak hřichče zhonimy, zo wýschinoſcz po našich wosadach wšichch napísuje, kotsiž su njeckatholſcy: zamýšl drje je założenjo ſchule ſriedž našich wosadow, taž khetje je nowa železnica natwarjena. To mózachu tak wšichch wědžecz, kotsiž myslachi, zo bjez tuteje wobrady swět z čzopow pónidže.

Smječkach a wosolinu wažna nowinka do wulkoho njeněra staja. Tam je, taž jo nam z dwojeje strony wozjewja, psched krótkim 83 létny wobſedzér spadaných wuhlowych podkopkow, z njenom Jakub, ležomnoſcz daril, zo by jo na njei lutherſka cyrkje natwarila. Hdyž su wšchelach duchowni ležomnoſcz wobhladali, je pónidželu psched tydženjom komiſſija z inženérom tam ſobyła, kiz je ležomnoſcz wuměril a měznikow nastajał. Naſtupaj o po- trbnoſcz lutherſkeje cyrkje w Smječkecach wuproja dopis wulke dwěle. We wýh bydlí jedyn lutherſki muž, džělacjer a podróžnik, dale 1 čzeladník a 1 invalida na gmejnſkej křeži; zwonita wýh we wuhlowych podkopkach bydlí 6 wosobow a k tomu pschindu w lécze někotsi našhwilni džělacjerjo — to je wšcho. — Kak wjèle wšchelach wýh a městow je w cyli Salskej, hdyž je 10, 20 króć wjac katholikow njez druhowěriviymi — a za thýh jo ničo njeſtanje, zo výchu jich nabožne potřebnoſce jeno trochu zastarane byle!

Konječzanſke wojeſte towarzſtwo mějeſte minjenu nježelu ſvoju létuſchu zabawu, w kotrejž věčtej tež ſerbiſkej čiſle. »Tſjo wo jednu« ſu hýzo z Radworja znaczi. Radwoř je z cyla ſtudzeń wšchelakich tajich a podobnych ſměchekow. To njeſné porok byž, ale ſkerje kwalba. Směchki ſu dženſniſchi džen waschnjo — a njeje-li ſerbſtich, ſo němſke bjeru. Tohodla čeſež a kwalba tym, kotsiž dobrý, pschijſtójný žort wuſledživſchi na cuyzych honach, na ſerbſke jón zložuju a jím jón pschijſprawnjeju. Konječzanſke mužowje ſu ſwojich tſioch pacholow jara derje je pschedſtajili. Woſebje Moſatec Jan z Kulowa ſo poradži: wbohi druhdy ani ſłowa prajež nježesche, tak jomu placachu. Tež ſlawny Hans Depla jara rjenje młodohho rekruta: Moſka Tunkec, wueſeſche, kak to je pschi wojakach, kak derje je ſo jomu činiſlo, zo je k pěſchekam pschijſchoł a njetrjeba z artilleriſtam bězmaný — kanony na Königſtein čiſchežeez . . . W žadnej njeſebičnoſci wbohi Hans lubomu towarzſchej tež hřichče ſvoju „ſtraſhnu budku“ za 6 hr. pscheda, schtož wěče njeje wjèle za tajfu rjenje molowanu křežku — čzim bóle, zo ju Moſa nižnje trjeba . . . — Wězo jo tež druhim — njeſerbiſkim kufam placaché — ale naſche je naſche. To ſo hrajerjam wšcho hinač hraje, a poſlucharjo hinač poſluchaju. Serb wſchak Serba njezapřeje, vyrujež bóle němſki hryl. To drje wěrno je, zo maju wojeſte towarzſtwo němſke wuſtawli; hdyž wſchak zjawiſje wuſtuſju a ſebi nojch lud proſcha, potom njech ſerbuja! To je tak naſcha myſl. Konječzanam pak ſława, zo jo ſta preňa kročalka. Njech po njei naſlēduje druhá — kročel. — Z wutrobnym džakom tež wopominamy, kak pschedſyda, k. wučjet Wjenka, we ſwojej rěči z wótczinſtím ſłowom wo naſch ſerbiſki dom założi hory pjeniez wſchak zberka njevuđa, ale tola zapoczątk na diplom. Hdyž tež naſche burske towarzſtwo pschijſtupi — změja wſchitke Ralbičanské wosadne towarzſtwa ſwoj diplom, z najmjeňſha něfote nadžiju na njón.

Z Wotrowa. We minjennym, z Božej pomocu dokonjanym lécze je ſo we naſchej wosadže narodžilo a we naſchej cyrkwi ſwj. Křiženici dostało 12

džęćzatkow (łoni 16), 6 hólczatkow a 6 holečatkow, mjez nimi tež lětka zaś 1 njemandželske. Psdziowowdanych bu 6 porow a 6 porow (l. 1) wěrowaných, mjez nimi 1 por z khrósczanskiej wosadą. Khowanych bu 12 čzelow (l. 11), 9 dorosczenych a 3 džęćzi. S̄ swiatomu woprawienju poby 3384 (l. 3258). — Wunoschki cyrkwińskich składowanjow bē sejehowach: za wurjadny (jubilejski) wopor za swiatoho wóteca 50 hr., za afrikanske missjony 54 hr., za Lyonki missjonski wopor 126 hr. 10 pj., za swj. Józefowu wopor 43 hr., za Jeruzalemski wopor 35 hr. 70 pj., za Bonifacijowu wopor 34 hr. a wot johuštawow Bonifacijowho towarzstwa 18 hr., hromadze tohodla 52 hr., za orientaliske missjony 28 hr., za lufstodiju swiatoho kraja 40 hr., wopor za swiatoho wóteca 166 hr., za nowe twarjomne cyrkwie 49 hr. 31 pj. a za milošczivych bratrow z Prahi 15 hr. Skonczenje nahromadzi so zwonka cyrkwie za džęćzatstwo Žežusowe 210 hr., we nich 70 hr. z Njebjieležic, wſcho hromadze 869 hr. 11 pj.

3 cyloho swęta.

Saksa. Zo so próca płaczi, tež najmiejscze móliczkoſeje hromadziež, za to swedeži mjez drugim Drježdzanske trubkace kónički hromadzace towarzstwo. Teſame nazbéra w minjenym léeze 1275 puntow trubkowych kóničkow, 2868 puntow wołoj a staniola, 37 puntow trubkowych banečkow, 10,000 kórkow wot schampanskich a mineralwodowych bleschi, 25,000 wuframych a wjele měchow rozmieczenych kórkow. Za wſcho hromadze dōsta towarzstwo 1100 hrivnow. Tak dha by bylo, hdý bychu tež w Serbach so tajke węcki hromadzile? Schampanskoho drje so jara wjele za lěto njevípije, ale trubkow so węcze týsach wupachaja.

Němcka. Kejzor Wilhelm je so zaſy eyle wustrowil. — Wutoru mjejſche fejzorſtowowý ſejm zaſy prěnju zhromadžizmu po hodownych prözdninach. Swoje jednanjo zapoczą z wojskowej pschedlohu. — Póndželu wotewri so tež pruski ſejm. — W Barlinje bydla pječzo, kotliž maja wjac̄ hac̄ 21 millionow zamoženja, 29 maja drje mjeuje hac̄ 20, ale wjac̄ hac̄ 10 millionow, wſchěch millionarow hromadze, to řeka, tajkich kotrychž zamoženjo z najmiejscza million hrivnow wučzini, ma Barlin 1173. Wſchitcy Barlinjenjo hromadze maja 7,824,500,000, wſchitcy wobydlerjo Pruskeje hromadze pak jenož 64 milliardow hrivnow z dawkami wobeženoho zamoženja. Barlin sam ma potajskim dobrý džewjatý džel cyloho pruskoho zamoženja.

Zendželska pohladuje ze zawiſežu na stajnje pſchibjeracy wſliw Ruskeje w Khinskej a prócuje so netko wo to, zo by so z drugimi pſcheczivo naraiſhomu hobrej zjednočiła, wosebje ze zjednočenymi statami (amerikanskimi), z Němckej a Žapanskjej. Tola Russka so tajkich wotpohladow mało boji a měni, zo so Khinska sama knježiež njemože, a zo je tohodla wona nuczena, so wo dobrý rjad a wo spomožne knjeſtvo w Khinskej starac̄. Nimo toho džen je Khinska tak wulka, zo džen móža tež druzy, Zendželeženjo, Němcy, Francózoo atd. po swojich mocach na jeje civilisaciji dželac̄, to řeka, sebi tam, hdžez so Russkej njecha, schlapki Khinskoho kraja wubjerac̄ a w nich swoje knjeſtvo rožschrjec̄.

Russka je so wuprajila, zo budže tež wona na to myſlīc̄ dyrbjež, němſkich poddanow z kraja wuhonjež, jeli Pruska skoro njepſchestanje, russich poddanow wupokazowavaž. To je pruskej wyschnoježi k noſej, a wona njewě, ičto čzimic̄. Pſchestanje-li z wupokazowanjom, budža jej wumjetowac̄, zo so Russkeje boji, njepſhestanje-li, spjelni Russka swoju hrózbu. Potom pak, hdžez

tyjac a tyjac němickich poddanow, kotsiž su nětko w Ruskej derje živi, ſo domoj wróčza, swoju exiſtencu zhubivíšchi, wudyri zavěſeže po celym kraju tajka njeſpoločnoſć, zo jo kuježerſtwo poſtróži.

— Wyſchivoſć je 40,000 koni za 1,200,000 rublow kupała a mjez burów tamnych krajinow, kotrež dla njeporadźemnych žuijow wulku nuzu cęcepja, rozbójnicz poružiſla.

Turkowſka. Sultan je poručiſl, zo ma ſo 30,000 kanonowych kufow a za 50,000 fr. flintowych kufow pola němickoho fabrikanta Kruppa kupiež. Njeſtum ſo potajkim mylili, hdyž piſachmy, zo změje němicka induſtrija z turkowſtoho píchezelſtu ſwoj wužitk.

Filippijn. Američanam ujeje ſo hiſheže poradžiſlo, rozujemdrjemnych domorodcov k měrej pſchivjeſež. Zběžkarjo nocheinža niſdy amerikanſte nad-kiſejſtwo pſchipóznacž, ale žadaja doſpołni njeſtotviſnoſć. Swoju hłowniu moc ju w měſce Ilo-Ilo zjednečili. Amerikanſte wójſko, wot generala Otia naviedowane, uječeju ſo ſylne dojež, něſchtu dobyež. Tohodla ſu ſo jomu nowe regimenty z Ameriki na pomoc póſtale. Nimo toho je präſident Mac Kinley pſhež generala Otia Filippijnjanam pſchizjewiež dał, zo ſo nikomu hſhiwidy ujeſtaue, ale zo kózdy wchě ſwoje dotalue prawa a kubla wobkhowa, a zo je amerikanſte kuježtvo nad kufami tyuſamym jenož ſpomožue. Tola zběžkarjo tajkomu zwonjenju wjele njevěrja. Zich wjedniſ Uguinaldo je na amerikanſtu proklamaciju ze zjawnym liſtom wotmowliv. W nim wobſwědža, zo Američenjo ani dörtka prawa na Filippijn nimaſa, a pokazuje na to, zo ſu jich wójſka tola jenož tohodla na Filippijn pſchijich, zo bychu kupy wot ſchpanijskoho knjeſtwa wuſwobodžile, a nic, zo bychu nětko same rólu Schpaničanow pſchewzałe. Pſchecžiwo tajkej njeprawdże w mjenje Wſchohomóenho proteſtuje. — Tohodla Američanam niežo druhe ujezbywa, hacž z druhéj mocu ſwoje knjeſtvo tam wupſchestrjež. A zo bychu cžim wězjich ſwoj wotpohlad docepli, chcedža z leſežu Uguinalda popadnycž a domorodnym tak naviedowarja rubiež. Cuzh wopuſchęju Ilo-Ilo. Krawna bitwa traſej tele město bórzy znieži. Piſhetož Američenjo dyrbja je wobſadžicž, chcedža-li na kupej Kuron z kuježom byež, domorodni paſ ſu hotowi, je rádſho ploomjenjam hacž cžzym dobywarjam pſchepodacž, bychu-li w bitwje podlezeli.

Naležnosće našoho towarzſtwia.

Sobustawy na lěto 1899: kk. 31—35. z Budyšina: August Wjerab, Michał Kubica, Hańża Schneiderowa, Marija Welsowa, Jan Jaenich, 36. farař Mikławš Žur z Radworja, 37. Hańża Roztokeo z Hodlerja, 38. klóſtr Hillžjetinkow w Kadanie w Čechach, 39. Jakub Hila, źelezniski miſtri w Nisy w Ślezskiej, 40—42. ze Šunowa: Michał Hila, Mikławš Sołta źiwnosćef, knježi dwór, 43. Hana Pjecheč z Konjee, 44. Jurij Žur z Ralbic, 45. Madlena Bardonjowa z Pěskec, 46. 47. z Kozaric: Jakub Lipič, Jakub Bjedrich, 48. 49. z Bělſec: Jan Krasa, Hana Rézakowa, 50. 51. z Bronja: Hana Wenclowa, Marija Mětowa, 52. Michał Rječka z Małych Bobolic, 53. Jan Ulbrieh z Maſee, 54. Jan Měrcík z Hrubjelčic, 55. administrator Jarij Libš z Baćonja, 56—58. z Róžanta: administrator P. Tadej Natuš, Michał Suchi, Marija Juřkowa, 59. Pětr Ryćerja z Lejna, 60. Michał Donat z Časec, 61. Kata Žurecze Žmječek, 62. Madlena Knježekowa z Njeradec, 63. 64. z Khróſcie: kaplan Jan Just, Michał Wawrlk, 65. Mikławš Just z Noweje Jaseńcy, 66—68. z Drježdžan: wojeński farař Jakub R'eně, Miklawš Kubica, Hana Braeuerec, 69. Pawoł Vicka z Haslowa, 70. Jakub Wencl z Džěžnikec, 71. Hana Rjećeyna z Džěchorjec, 72. Jakub Libš z Wuñjowa, 73. Jakub Pječak z Nowoslic, 74—76. z Wotrowa: Can. farař Jakub Herrmann, Madlena zwud. Cyžowa, Michał Cyž, 77. Michał Mětěk z Kaſec, 78—80. ze Žuric: Jan Schwarz, Jurij Wjeńka, Michał Cyž, 81—84. z Hórkow: Pětr Šilak, Michał

Wjaślawk, Małdlena Zarjenčec, Mikławš Khěžka, 85. Michał Budař z Nadžanec, 86. Wórša Šipšikec w Klosterfreiheit pola Wostrowca, 87. Jakub Khilank ze Zdjerje, 88—90. z klóstra Marijene Hwězdy: P. Romuald Domaška a konvent knježnow, 91. Jakub Cyž ze Stržišća, 92. Petr Renner z Kukowa, 93. Małdlena Dućmanowa z Hněwsec, 94. Mikławš Nowak z Hory, 95. farař Jurij Křižank w Grunawje, 96. Mikławš Nuk ze Smjerdzaceje, 97. Petr Žur ze Sernjan, 98—104. z Ralbie: Mikławš Biedrich, Mikławš Andrieki, Jurij Šewčik, Michał Brézan, Jakub Śwejda, Jakub Wnuk, Petr Lebza, 105. 106. z Konjec: Mikławš Buk, Michał Čornak, 107. Jakub Peckal z Nowoslie, 108. Petr Domaška z Jitka.

Sobustawy na lěto 1898: kk. 767. Józef Stankiewicz z Budyšina, 768. Jakub Khilan ze Zdjerje, 769. N. Šołta z Wotrowa, 770. Hana Kralowa z Małsec, 771. Mikl. Nowak z Hory, 772. Michał Nuk ze Smjerdzaceje, 773. Jakub Peckal z Nowoslie.

Na lěto 1897: k. 808. Michał Nuk ze Smjerdzaceje.

Dobrowólne dary za towarzstwo: Can. Cap. Cantor Łusčanski 1 hr., wojski farař Rjenč 1 hr., R. ze Židowa 25 pj., M. W. z B. 50 pj., z klóstra Mar. Hwězdy 1 hr., Jakub Śwejda z Ralbie 1 hr., M. A. 1 hr., M. B. 1 hr.

Za cyrkej, šulu a faru w Lubiju: P. T. N. z R. 5 hr. 85 pj., njenomenowana z města 10 hr., z měscanskeje wosady k Božomu džesču 15 hr., druga dobročeřka z měscanskeje wosady k Božomu džesču 20 hr., Petr Kocor z Ralbie 2 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinie.

Dotal w naší redakcji nawdate 3916 hr. 79 pj. Dale darichu: ze zawo-stajenstwa njeboh seniora Monsignore Jakuba Kućanka w Budyšinie 300 hr., překupe Jakub Rjelka z Worklec 10 hr., farař Jurij Křižank w Grunawje 10 hr., na wulkej kołbasy w Bělšecach z dodawkem 1 hr. 40 pj., Jan Vonašek w Pławcu pola Znajma 1 hr. 70 pj., zbytk z Różanta 30 pj., Radwońska Platowa Komisja 50 pj., Mikławš Buk z Konjec 1 hr. 50 pj., Michał Čornak z Konjec 2 hr. 40 pj., Konječanske wojskowe towarzstwo 12 hr. 76 pj., Milčanska Kofejowa Komisja: njerudź so, o swérna wutrobra — pereat či, njeswérna a zrudoba 1 hr. 25 pj. + 6 pj., Delanska Patentna Komisja 1 hr., Prěňa Pruska Komisja 1 hr., Marija Próee z Rakée na drózy 1 hr., Štóż widžeć chee mój rjany štom, njech po »bimomaj« da za Maćičny dom 1 hr. 70 pj.

Zaplać Bóh wšem dobrocerjam!

Krajjanow mamy hiſhceže dojeż na składze. Proſzymy wſchęch flamarjow a druhich pschedawarjow, zo vychu po dalshe exemplary piſali, hdyž ſu jim „Krajany“ wuſhle. Dawamy tež za „Krajany“, kaž dotal, wyſoki rabat. Dyrbimy cılıy naſkład rodpshedacž, zo vychymy na ſwoje wudawki pſchiſhli! **Red.**

Ke ſuportowanju porucžamy:

Gin Beitrag zur Geschichte der Kirche zu „Unserer Lieben Frau“ in Bauzen.

Na pschedanu pola zwónka Serbskeje cyrkwy za 20 pj.

Šym zwónkuwa, ſwoju ihěžku číſlo 27 w Miłoczicach ze $\frac{7}{4}$ pola a zahrodu pschedacž. Čeſczeni ſupej njech ſo na mnje wobrocža.

Marja Čjočec w Miłoczicach.

Spěwanske towarzstwo „Meja“ w Radworju

přihotuje za njedželu 29. januara ryzy serbski koncert w Čepicec hosćencu, na kotryž ſo nétko hižo wše narodne towarzstwa a wšitcy, kotriž ſo za serbski spěv a žort zajimuja, wutrobnje přeprošuja.

Započatk w 7 hodžinach.

Zastup 50 pj.

 Čisty wunošk je za „Maćičny dom“ w Budyšinie postajeny. Program ſo w přichodnym čisle wozjewi.

Předsydſtwo.

Katholicki Posł

Wudawa so kóždu sobotu.
Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwiazkom do domu
słany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štvortlētnje 65 pj.
Za nawěštki plaći so wot
małoho rynčka 10 pj.

Sudowy czasopis.

Wudawany wot towarzystwa s̄. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 3.

21. januara 1899.

Lětnik 37.

Spominjenki na awstriisku kejzorku Hilžbjetu.

(Přehožk z češćim.)

(Počrazowanjo a skončenjo.)

Z pohrjebami mějesche so takle. Čěšla zemrétych połožichu so z amputo-
wanymi stawami do wosebiteje komory. Na vječzor sym je cyrkwinsey w-
krjepil, na čož so w nocu na kercho wotwjezechu a tam pothowachu. Běchu
to zrudne pohrjebhy.

Pozdžiščho kúpovachu so kaſheče, pak ze zavostajenstwa, pak z jačmož-
nom, kotrež sym za kaſheče wuprošyl. Schiož mějesche kaſheč, mějesche tež
psjistojný pohrjeb. Wědomjo, že so změje pohrjeb, tróšchtowasche mrějachych.

Tak so mje wojak přehed smjerču prascheske:

„Alle pohrjeb tola změju?“

„O haj“, wotmolivich; na čož wón:

„Wschaf sym byl schlyri krócz we wahnju.“

Hdyž pak kejzorka pohrjeb skaza, přehewodžesche tež wobželenjo wójška
z hudžbu mortwoho; běše to sławný pohrjeb. A to sta so wjac krócz.
Mortwych khovacé je skutk křesčjanſkeje lubošče.

W khorowni, hdžej so telfo ranjenych namača, hdžej telfo jich cžerpi,
je zrudno; — hdžkuli pak kejzorka tam přehiňdže, zdajche jo, jako by jandžel
začupil a do kelucha bolsežow radošež wuliwał. Tohodla sym za jeje wopytom
žadali. Schiož njeje widžał, by z cžedka wěril, kak přeheszelne a wopravdže
maczešč so kejzorka wo ranjenych starasche, a kak dolho mjez nimi pře-
bywasche; njebojesche so jich ranow a khoroſezow; wobžđivanja hōdna bě jeje
rječeška lubošče.

Zo nadobna kejzorka dojež dolho přchi netotym khorym přehewasche, za
to swědeči śledowach podawatk, kotryž došlowinje ždželuju, kak sym sebi jón za-

pišal. Vežesche tam wojał, hajuk, kotryž z Morawy pochadžesche. Běchu jomu nohu wotewzali. Vežche to młody muž, jara hódm a nabožny. Pschejesche sebi, zo bych jemu kejzorku wošebeje na njoho fedžbnu sežiniež mohł. Sta so to bórzy. Zaň pschińdže patronka naſcheje khorownie a wjedžech ju k Francej Z..., tak so mjenowasche khory hajút. Stupi so pschi hlowach k joho prawicy, ja stojach k joho lewicy, w nohach stojesche hrabinka Körigey-gowa a drugy knieža něčto dale w polkole, za nimi skrzownit kejzorti. Vežche to krasny a jimach wistung. Běch sebi pschał, zo by cyly swét widžał, tak so najjasnišcha rakuska kejzorka pschi ložu prostoho ranienoho wojsaka zadžerža.

Franc rěčesche jenož čejſti; tohola mějach tolmacžera činičz mjez nimaj. „Franco“, praju, „was kejzorka wopytuje, ſtoji vola was.“

Błomjo radoſeče wistungi z joho wočow. Z wjeholym wóčkom hlaďeſche na nadobnu knijeni; móžno, zo jo w tutej khwili joho krnte boleſeže tróichku změrowachu; wědžach pak tež wo druhéj joho boleſci, kotraž joho dobru wutrobu spinaſche. Mějachce mjenujich doma drohu, khudu macžetku, ujemóžesche wo nju so staracž, ani jej piſacž. Pschech na nju spominasche. Ľedma běch dobréj kejzorech wo tom spomniš, počtwy hnuta pschewodžacej ju hrabinch, kotraž mi hnydom pjenježný dar poda, pschi ežimž mi z njevuprajnej pschecelniswoſežu praji: „To pôsczelče joho macžeri a piſajče jej ...“

„Franco“, praju, „hlej, to ſezele jeje kejzorska Wyſokoſež! Džakuječe ſo za tón dar.“

Nutnym džak vežche hižo joho poſlad, běchu ſylzy, kotrež ſo w joho wočomaj blyſtečzachu — rěčecž ani njemóžesche. Tu pozběhuje ſwoju ruku a podawa ju kejzorec. Schto chce z tym?

Dobra nadobna knijeni z macžerſkej wutrobu dorozemi tomu, zo chce jej ruku woſkoſciež.

A poda jomu ſwoju dobročiwi ruku, a wón ju wobja z woběmaj rukomaj a woſkoſchesche ju tak nutriuje a macžesche ju ze ſylzami, z wóčka ſo kulačymi — běchu to ſylzy džakowuoſeže. A tež kejzorechnej wóčzech ſo zaſylzyschtej a ſylzy ſuwachu ſo jako parle po jeje licach a blyſtečzachu ſo jaſničho, dyžli parle, kotrež debja króuy mócnarjow.

Z čuzčiwoſežu a ſpôdžiwanjom hladach na tute woblicžo, kotrež bě w tutej khwili kaž njebjiesch pschemenjene.

Wjeho wočižnym po cylez ſali. Wschitce běchu pohnucži. Vežche to ſwjath woſomik. O, to je něčto wulke, nadobne, hdyz widžiſch knježetku mócnoho kraja pschi ložu njeznatoho, prostoho, ranienoho wojsaka, kaž lubowacu, ſobuežujuacu macž pschi khorym džeſežu, — hdyz ju widžiſch plakacž! — Ža to widžach.

Kejzorka njevotěnđe. Po khwili na mnje rěčo praji:

„Woprasheječe ſo joho, hacž ſebi traſch hiſteče něčto pscheje?“

Braschach ſo joho, kaž ſebi kejzorka to pschejesche. Tu dopomnich ſo na lěta młodoseže, hdyz mi powědachu baſki, tak ſo nědy kralowje někotromu tak naſlouichu a prachu, zo by ſebi někaſku hnadi wuproſhl. Myſlach ſebi, o, tak pschezbožowni běchu to ludžo! A nětko běch ſam ſwědł toho wſchoho.

A ičto wuproſhy ſebi džens zbožowny Franc? Joho pschecžo vežche wopraswže pschepoſorne. Na macžetku vežche hižo ſpomniš, nětko dopomni ſo tež na ſebje ſamoſho. „Dostojny knieže“, praji, „hlej, tu wiſa mój wojeſki mantl a je hiſteče nowy; hdyz wottud wotendu, budu jón dyrbjež tu woſtajicž, ja proſhu wo njón, zo bych ſebi jón mož ſobi wzačž.“ Doſlowneje

wospětju to kejzorch, a wona wotmołwja z pschelubožnym wusměwkom: „D豪, rjeſteže jomu, zo je mantl joho.“

Pokorna próstwa Francowa bu z tym dopjelnjena; a na kejzorchnu dobročíwoſcz tvarjo, zwaži ſebi nowu próstwu pschednijſej.

„Mam tu we Würje znatoh, je wot naš a ſluži w kejzorskim hrodze; bych byl wjeſoły, byli mje wopýtal.“ „Schto wón je?“ prascha ſo kejzorka. „De pječa tevjer.“ „Alle tak ſo mjenuje?“ prascha ſo wona dale. „Vinceuc H....“, wotmołwja khory. Mějeno kejzorka wóthe wospětowáſche, zo by hrabinka ſebi je zaznamjenila. Tu pichistupi kejzorchny ſlužownik k hrabiney a ſo poſtoniwiſchi praji: „Toho muža znaju, je ſlužownik w kejzorſkej kapali.“ Lědma bě kejzorka to zaſtyſchala, praji mi z njewſchēdnej radoſću: „Praječe jomu, zo to hižo wěmy, wón njeje tepječ, ale ſlužownik w kapali, poſtaram ſo wo to, zo by ſem dōſchol.“

Na to rožzohnowa ſo najjaſniſha knjeni z Francem; hiſcheže jomu poda jomu pschečeſlinje ruku, kotrež won, kaž priedy, z radoſću koſchecſe a ze hylzami maczeſte. Joho a naſchej woči a wutroby pschewodžachu najjaſniſhu kejzorku a kralowu, hiž wotkhađeſche. Pscheczel z hrodu, woſobny knjez z mandželskej, pschiindžeſchtaj wopýtač Žrana, kaž bě to kejzorka ſlužila — wona ſama pač ſo za Francem napraſhowaſche ... ale wbohi — ſo njewuſtrowi. Podatly do Božeje wole a ze ſwiatymi ſakramentami wobſtarany a poſylnjem wumře. Mantl, jomu darjeny, njenoscheſte, joho duscha pač bu wudebrena z woblekem kralowſkim, njebjekim. Kejzorka porueči, zo by Franc byl ſwiatocžnije poſhovaný.

Hiſcheže na jedyn druhi podawł tu ſpominam. Mjez khorymi běſte tež jedyn, kotrež leſkarſtwu wužiwač nocheinſte, ſchtož bě leſkarjam jara njelubo. Proſhachbu mje, zo bych khoroho napominal. Šežinich tak, ale njedopſolne, dokelž khory jenož mało ſłowackych rozemjeſte a ja nicžo madjarscy. Dopomiuſi ſo na kejzorku, zo by wona za mnje joho napominala. Běſte zaſhy w khorowni a běſte tam hižo dleje. Chyſte woteńč. Tu ſo ſkroblich, runjej jej pschewodžaca knjeni na čaſnik hladajo praji, zo je čaſ do Schönbruna k wobjedu wotječ, — Jeje Wyſokosę proſyč, njebh-li cheyla mje zaſtupič, dokelž njemóžach naležnje khoroho napominač.

Hnydom prascheſte ſo nanajpschečeſliniſcho: „Hdže leži?“ Wotmołwjam: „W ſcěžim poſlhodze.“ A hižo tam dže, najpriedy po čzmowej khódbje, potom po ſkodach, kotrež ſo runje rjeđazchu, a hižo je pschi ložu njepoſluſhnoho khoroho a namokwia joho tak pschečeſlinje a maczeſte, zo ſo njemóžeſte ſpječicž a ſluži, zo budže leſkarſtwu brač. A zo kejzorku njeběch ramíč, hiž ju tak rječ z mocu zažeržach, to dopokaža mi wopýt generała Königſegga a joho mandželskeje, kotrejuž bě kejzorka poſlała, zo byſchtaj jej powěloj, hacž khory poſlucha.

Tuton jeje wopýt bě poſledni pola nas. Hdž wotkhađeſte, praji zrudnie: „Běch tu dženja poſledni raz, wotjeđem ſo Budapeſta“, a za hylzſtej ſo jej wóčen. Je znate, čžohodla. Kejzorskej Wyſokosę do Budapeſta wotjeđeſchtaj, njepſcheczel hrožeſte Winej. Džakowachmy ſo jej za njewſchēdnu luboſć, kotrež bě naſchej khorowni wěnovala: „Bóh zaplač Žaidhej kejzorskej Wyſokosę ſóždu kročel, kotrež ſeje ſem čzinila“. Běſte hnuta. So poſtoniwiſchi nanajpschečeſliniſcho wopuſtečeji město, kotrež bě ze wědkem jeje wulkomyſloſeče, ſchězdrivoſeče a luboſeče.

Wat toho časa njejšym kejzorku Hilžbjetu widział, ale jeje wobraz so mi z myslí njeje zhubil — — a tohodla nochých, hdýž so hrózbný njesutk w Ženewje sta, ani wériež, zo móže na swěče bycž čłowjek tak zly, zo by z nožom pchekló wutrobu tak nadobnu, w kotrejž telko luboſeże a dželbracža z wbohimi czerpjacymi so nakadžesche. A tola so to sta, schtož wériež nochých. Njewusłedžite su rady Bože. Tym pał, kotsiž Boha so boja, wscho ė dobromu bywa, a schtož miloſez wopokazuje, nadeńdze tež pola Boha toho Knieza miloſez.

Na kaſhež nadobneje a lubowaneye kejzorki a kralowy Hilžbjeth kladu we wopomijeczu jeje tak dobreje wutroby tute spomnjenki . . .

P. Karla Nováček, C. SS. R.

3. Kuzich a Sakskeje.

Z Budyschina. Minjeny schtwórtk 19. januara bu na tudomnym tachantstwie w konfessorialnym posiedzeniu kniež Franc Löbmann, direktor katholſkoho wuczeńskoho seminaru, zo čestnoho kanonika kapilla swjatoho Petra w Budyschinje ponijenowaný. Najdostojnijski kniež biskop a tachant dr. Ludwik Wahl wopominaſche najprjedy mnohe zaſlužby knieza direkторa wo kublanjo naſzych wuczeńjow a wo nawiedowanjo tudomnogo seminaru, kotrehož ſtutowanjo a wuwuczowanjo je hake pſched krótkim tajm ſchulſki radžiczel Grüllich z ministeria po dokladnym pſchepytowanju zjawnje pſchipóznal, a pokaza tež na to, zo kniež direktor pſchecželniye a zwolnivje w duschipaſthystwie wupomha, hdýžkuli je trebbe. Na to wotpozoži kniež Löbmann swjatočnje tridentſke werywuznačo a pſchisahu kanonikow, po čimž jomu kniež faktor Kusežanski insigniije kanonikatskeje dostojoſeże pſchepoda. Kniež biskop nowoho knieza kanonika tež z dobom za wurdadnogo aiffesora tachantskoho konfistoria ponijenowa. Hdýž bě nowy kanonikus a aiffesor swój džak wuprajil, pſchistupichu kniezojo tachantcey vikarojo, nawiedowani wot knieza direktora Nowaka, zo bychui kniezej Löbmanej dla nowoho dostojoſtwa zbožo pſcheli. Bóh žohnuj joho zastup do wažnomo džela!

— Kniež senior Blumentritt je so minjeny tydženj do Drježdžan pſchedsil, zo by tam w katholſkim wustawje za khorych w Friedrictacie wot miloſežiwnych jotrow zastaranym byl. Zoho mocny stajnje wotebjera.

— Z Drježdžan pſchikhadzeja strukle powěſeże, zo je kniež farač Schönberger w Nowych Drježdžanach tak czezech khory, zo wjacich nadžije na wutrowjenjo njeje.

Bóh schkitaj swjatu cyrkę a jeje služownikow w naſchim wótcnym kraju.

Z Budyschina. Posledni tydženj, zo su zjawné zberki za Macižny dom zwolene, je nadeschol. W poslednju khwilu dha wutrobnje wszech lubykh Serbow proſhy, zo bychui swoju pſchisluschnoſez čzinili: Naſchi dowěrnich njech so na puež podadža a zdejra. — Wy pał, lubi Serbia, horlinje a bohacze zapisuježe. Hdýž so pſched něhdže 19 lětami „Starodne Džiwadlo“ w Praži wotpali, młodži a starci zaplakachu. A wschitej so zjednoczichu, zo by na ſpalniſchežu bbržy nastal nowy, hſchęze rjeñſhi twar. Wschityc pſchinidžechu, tež khudzi ſlužowni ze ſylzoytym wóczkom dawachu — ze swojich naſhospodarjemych pjenježkow. A za **6. njedžel** bě wjacich narwate, hacž bě trjeba: wjacich hacž million ſchěňakow. — Hdýž bychui tola tež naſchi Serbia trójkę teje woporniwoſeże měli! Pokazajče, bratſja, zo ju macže! Někotři swój

pschinošči hižo dali su. Njech tola nětko tež čzi druži pschińdu. Hańba by za nas bylo, hdyn bychmy w tutym měsacu, w kotrymž je nam dovolene, žjawnje zberacž — tež někotre týsach njenozberali. Hdynž našich dom tež million placicž njebudže — wulki pieniez tola placicž budže. Ale hdyn bychmy wschitcž z jednoho horliwje zberali a dawali — by to z lohkim bylo. Čínnym dha tak — a Bóh luby řeňez nas mytowacž budže.

— Na poczatku nowoho lěta swojim ſobuſtawam a czitarjam „Lužicu“ poruczamy. Wona je runje 18. lětník naſtuſila a w přením čiſle tute pschiñoſči podawa: Posledni wopor. Ballada Jakuba Čišinskeho. — Za Maćičny dom! — Moje Ioňše pućowanje k bratrowskim a cuzym narodam. Spisał A. Sommer (jara zajimaše). — Pſisłowa wot M. Kóſyka. — Po čežkej hodzinje sptytowanja. Z češciny přeložil X. — Bjesada: Kruwarjo. Kral. — Drobnoſtka: Anka, sy-li zla, kusy si pcha! ... — Drobnoſtki: Serbske pismowſtwo. Słowjanske nowinki. Serbski rozhlad. Druzy wo Serbach. Naležnosće towařtow. Zapis přinoškow a darow. — „Lužica“ je tež často wobrazy měla. Skazacž ſo hodži pola f. Can. far. J. Herrmannia we Wotrowje a pola f. kapl. Miklauſcha Andričkoho w Kalbicach.

— Podnězlu wotmě wokrjesne ratarſke towařtvo horijołužiſkohu mark-hrabinstwa jubilej pſceždžesaczlētnohu wobſtacža. Na ſvjedčeñſku zhromadžizmu tež nimo wokrjesuho hejtmana, hamſkich hejtmanow, ſejmſkich zapovýlancow a bě mnogich druhich hōſeži minister v. Męžiſch — ale jenož na pol hodžin — pschithwatał, kotryž po powitachych ſłowach pſchedsydy, ratarſkoho radžicžela Hähnela, towařtivu kralowę a ſwoje najwutrobuſiſe zbožopſchecža wupraj. Dale wuzběhōwaſche, zo ma wyschnoſcz w tutym towařtivje nic jenož w hospodařtſtve, ale tež w politich (!?) ſpuſchežomnu podpjeru, zo kniežerſtvo derje wě, ſchto ratarja tloči a t. d., zo pak ſo wón nadžija, zo budže ſebi ratarſtvo ſame pomhacž wědžecž, a zo ze ſamnej mocu nuzu pſchedobudže. — To, to! Po naſchim zdaczu měla wyschnoſcz tola tež něchtio za burſtvo čjnicž, kotrež cyklu lud zježiwja, hdynž ſo tola tak nadobuje za wloſtowarſtvo a pschemylſko ſtara. — Wo jubileju dale rozprawowacž, nimamž za nuzne, čjim mjenje, hdynž ſo pſchi nim na nas Serbow ani njepomni, a hdynž tam serbski ſobuſtaw hordže němcowachu. Tež wo woſobnym balu mjeležimy. Pschitarſke draſty pſchitomnych njeſtvočžachu wo hubjenych čjafach za burſtvo!

Z Kulowá. Zańdžený tydženj ſchwartje je w Kulowje přjedawſchi Kočinjanſki wuečer J. Scholta zemrěl; njebohi je wysoku starobn pſchez 80 lět docepl. Wón je wjèle ſetdžesatkow w Kočinjanſkej ſchuli jara horliwje a zbožownje ſkulovał a dyrbjelche poſlednje lěta čežkohu ſkyſchenja dla ſo na wotpočink podač. Swjatožny pohrieb bě njedželu po ſemſchach, pſchi kotrymž jomu jara množ pſchewodžerjo poſlednju čjeſcz a luboſcz wopokaſachu. R. i. p.

To Radworja! Ženož džiwajo na zamč ſpěwaníſkohu ſvjedženja towařtwa „Meje“ w Radworju — w poſlednim čiſle hižo naſpomnjenym a w dženſníſkim z porjadom koncerta — njech je tež hiſcheže na tutym měſtneje na njon pokazane. Pschihotowanjo koncerta wukhadtza ze ſtejnichcža, zo je ſpěhowanjo a podpérano twara Mlačježnho domu w tu khwili najwažniſha wiñowatoſcz wſchich ſerbskich towařtow napſchecžo ſwojomu narodej. Z tým pak njeje prajene, zo njebychmu tueži ſwojoho nadawka ſebi wědomi byli. Ale hdynž runje w měſacu januaru ſo mnohe dary po Serbach za Mlačježny dom

hromadža, dha tež my tovařstva nječamý nazad wostacž. Psihi tym nječ je nam Konječanske vojenske tovařstvo, bynjež z malym darom, z pschikladom. Nadžijomne žwjeseli „Meju“ prawje bohaty woppt. Zastup drje je snadny džiwajo na nałożeniu pröcu a dželo. Alle z malych pschinostekow naroscze wulki kapital, hdnj množi dawaja. Čepicec sala wobsahuje 500 pschi poslucharjow, potajkim městno kóždy dôstanie. A postajeny program budže so wěče kóždomu spodobacž. Hainenjo pschiftojnoho žorta je stajne zaměr tovařstwa bylo, a woſebje tón raz je so tež na to džiwalo. Parle naſcheje ludoweje hudebnj, narodne ſpěvh, ſu tež zastupjene. Wscho je ruzi serbske, potajkim za kóždoho zrozemliwe. Tohodla na zasluženju **29. januara** w Radworju. **Woſebite pscheproſchowanja ſo njerozeſezelu.** —.

3 chloho swěta.

Sakſka. Wschelake nowim běchu do swěta trubiše, zo Joho Kralowska. Wyšokosz pryne Max swoje swobibne jméno na dr. Max Wettin zmjeni. To pak ſu jenož tajne píšečza wěstych Indži, kotiž měnja, zo je pryne Max z dôstacžom duchowneje ſwiečziny ſo swojoho kralowskoho rodu njehbom stál, píšečza, kotrež ſo ženje njespelnja. Pryne Max je ſo wžora do Nürnberga podal, zo by tam ſwoje nowe duchowne zastojíſtvo nastupil.

Němſta. Psihi krónowachym ſwjedzenju 15. januara rozdželi fejžor wſcho hromadže 2498 rjadow a wuznamjenjenjow, 600 wjac hacz loni.

— W tu khwili ma dwueltna vojetka ſlužba z nowa na 5 let dale wobſtač; ju trajnje zamjescz ſo wychnoſez ſpječežu.

— Pschichodnu ſredju budže fejžorſtowony ſejm wo namječe centra, zo by ſo jenitou wupokazowacy zakon zbehnył, jednacž. Mejez podpisanymi tutoho namjeta namakam tež prěnjoho vicepräsidenta dr. v. Frege-Welthien, konſervativnoho ſakſkoho zapóſlanca. Schtóż wě, kaž ſo runje w Šakſkej ze ſtrony evangelskoho žwjožka píšečzivo nam a jesuitam ſchězuwje, ſo cžim bôle žwjeseli, hdnj wiži, zo ma tež Šakſka muži, kotiž ſo zatraſhiciž njedadža, ale po ſwojim píšečwědzenju za prawdu wuſtujuja.

— Ze 433 zapóſlancow pónđzelu wotewrjenoho pruſkoho ſejma ſu 143 (141) konſervativni, 99 (95) centrumſch, 70 (90) narodoliberálni, 58 (62) ſwobodokonſervativni, 24 (14) ludowa ſtrona, 13 (17) Polach, 11 (6) ſwobodo-miſline zjednoczenſtvo a 12 dživi. 108 zapóſlancow ſluſcha z dobom tež fejžorſtowowom ſejmej.

Auſtrijsa. Schězuvarjo Wolf, Schönerer, Tro a píšečwiſk, kotiž tak khroble ſo jako Němcy wupjeraja a Slowjanam najradjcho dycha popſcheli njebychu, njeſpoſoja ſo hžo wjac z píšečzehanjom a hanjenjom Slowjanow, ale ſu tež z wulkim holkom wójnu píšečzivo katholskej cyrkwi zapocželi. We wſchech městach wabja ſwojich we wérje ſiwickich narodowrow k wotpadnjenju wot katholskeje cyrkwi e k lutherskej abo e starokatholskej. Něſchto ſtom „žwjablych halžkow“ je tež wopravdže hžo wotpadnijo, a druži to híſcheče ſejnja. Tele započinjanjo drje tola ſkorozomniſchim Němcam w Auſtriji a druhdže wocži wotewri, zo tamnyh „japoschtołow“ wotschaſu. Katholskej cyrkwi wjele ſchtož njenacžinja. Schtom jenož dobužde, hdnj zhnile halžy zwotrežaſch.

— W Prahy ſu zastupjerjo měta z 45 píšečzivo 39 hloſam wobzamkl, Husový pomnik na město ſvj. Marijineje poſtaſh na staroměſčanske naměstno poſtajiež. Nadžijomne wychnoſez tomu zezadžewa.

— Wjetch Karl v. Lichtenstein je zemrēl.

Nom. Swjaty wótc je wubjernje strowy do nowoho lěta zaſtupil. Orleanski biskop Touchet, kotrež bě mjez mnohimi druhimi bamžem zbožo pschecž pschitschol, so nad joho strowoježu wulcy zrabujo džefche: „Wascha Swjatoſež dočzaka hiſcheže ſtohy narodnyh dzeň.“ „O“, wotmolkvi bamž, „z 363 mojich předowinikov je jedyn jeniczki, Hrjehor IX., tajfeje starobyl dočpel: Žedyn jeniczki, a tuž njemyl ſebi, mój syno, zo budu tež ja tał došlo živý.“

Po zwučenym waschiju da Leo XIII. k nowomu lětu 30,000 fr. mjez Romsku khudžinu roždželicž 4000 fr. dōstachu khudži duchowni, kotrežž ma Rom a Italska dočez, dokelž džen je ſo ſtat nimale wjehčich cyrkwiſtich kublow zmocował, 11,000 fr. rožda ſo mjez wbohe ſyrotę a 15,000 fr. dōstachu druzh muzu čerpjacy.

Belgijska. Hrabinch Monich ze Stolberg-Stolberg, kotrež je 15. hodownika w Tournais do klóſchtra St. André zaſtupila, ſo klóſchtriske živjenjo jara ſpodoba. W jeje klóſchtrje píšebywa 94 knježnow a z Moniku 14 novickow. Knježnym, kotrež k žanomu bóle znatomu rjadej ujeſluſcheja, khiba zo ſo Sacre Coeur-ſotram nimale runaja, zabjeraja ſo wjele z wuwuežowanjom. Maja w klóſchtrje pensionat za woſobne holežki, kotrežž je tam nimale 100, a wulku ludowu ſchulu. Do tejeli klóſchtriskeje ludoweje ſchule 600—800 z wjetſha khudžich holežatkow khudži. Ma to ſo tamni liberalojo jara mjerzaja. Toho-dla ſu píſched klóſchtr St. André ſchulſki hród natwarili a placza kóždomu džeſežu, kotrež do jich ſchule píſchindže, za kóždej dwaj dnaj po 1 pj.! Hrabinka Monika dotal węzo hiſcheže ujeruwožuje. Píſcheje ſebi, zo by radſcho khude hacž zemjanſke džeži wužicž moħla. — Jeje wowlka a cžeta ſtej ſo píſched nečhto dnjemi z Kellenberga do klóſchtra Franciſkankow w Remagen nad Rheinom píſchewuſliw.

Španijska. Raſejež Kryſtoſa Kołumba bu z Kuby do Španiſteje píſchewjezeny a w pſchiftawje Cadix wotewrjeny. W nim bě jenož popjel a žbytki koſci. Jón zaſy zaczinivſchi píſchewjezechu powoſtanki ſławnoho muža do Seville, hdzej buchu ſwiatocznje w kathedrali poſhwane. Raſak zo traſch je netko w mérje wofstaja.

Naležnoſć naſoho towařſtwia.

Sobustawy na lěto 1899: kk. 109—113. z Budyšina: Mikławš Schäfrich, rečnik Michał Cyž, Jan Wjerab, Michał Ella, Hana Rychtarjowa, 114. Michał Hejduska ze Židowa, 115. Ernst Mjeń z Čemjeric, 116. Michał Wels z Hněwsec, 117. Michał Trenkler z Jenkec, 118. Handrij Guda z Hornjeje Kiny, 119. 120. ze Smjerdzaceje: Mikławš Kućank, Jakub Wjenk, 121—123. z Różanta: Jakub Šolta-Blažk, Jakub Winear, kubler Mikławš Suchi, 124. Michał Frencl z Jawory, 125. Jakub Heſa w Ronſperku w Čechach, 126. 127. z Kulowa: wučeř em. Jakub Šolta (†), Michał Kral, 128. Michał Haně z Němcow, 129. 130. z Haslawa: Michał Zopa, Ernst Lenš, 131. Jan Bjars z Łazka, 132. 133. ze Šunowa: Michał Narćik, Khata Kurjatowa, 134. Mikławš Hajna w Konjecach, 135—138. z Ralbic: Michał Kocor, Pětr Žur, Khata Čornakowa, Michał Narćik, 139. Jakub Wjacławek w Nowoslicach, 140. Fr. Damian Delenk, franciſkan w Croghan w Americey.

Sobustawy na lěto 1898: kk. 774. Madlena Zyndzina z Budyšina, 775. Mikławš Kućank ze Smjerdzaceje, 776. Jakub Jurk z Němcow, 777. Mikławš Jórš z Kočinje, 778. Michał Narćik ze Šunowa.

Na lěto 1897: k. 809. Jakub Peckal z Nowoslicie.

Zemréty sobustaw: Jakub Šolta, wučeř em. w Kulowje. R. i. p.

Dobrowólne dary za towařſtvo: Mikławš Hajna 50 pj., Khata Čornakowa 50 pj., H. G. 70 pj., M. W. 70 pj., M. 15 pj., M. C. 40 pj., H. R. 25 pj., za nawěſtk 1 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinie.

Dotal w naſej redakcji nawdate 4263 hr. 36 pj. Dale darichu: Delanska Patentna Komisija 90 pj.; z Ralbic: njemjenowana 10 hr., Khata Čornakowa 3 hr., Haňza P., ſlužowna 2 hr., N. Z. 1 hr. 50 pj.; Jakub Čornak z Konjec 3 hr.; ze Šu-

nowa: město zo hercam-wojakam, swoju hriwnu za dom dam 1 hr., Michał Naręćik 50 pj., M. M. 50 pj., Hańża Wjaławowa 5 hr.; z Łazka: Marija P. 1 hr., hospoza, hewak dobra, ale džensa »kruta« 11 pj.; Milčanska Kofejowa Komisija: róžička lubozna, slawa ci! — Zerja skhadźeju na ranju, mój bratříko — list dolni prilećał wo nowym naleću 60 pj. + 50 pj. + 30 pj., Prénja Pruska Komisija 90 pj., Štóż zatrásć — po štyrjoch 40 pj. Přez k. P. Romualda Domašku w klóštrje Marijnej Hwězdze: z klóštra: P. Romuald 10 hr., hnadnu knjeni abbatissa Bernarda Kasper 200 hr., sekretar Jakub Delenčka 10 hr., piware Fr. Nahlik 3 hr., Dr. med. Rachel w Pančicach 6 hr., wučeř Jakub Klimank w Kukowje 2 hr. — hromadze 231 hr., Jakub Heša w Ronšperku w Čechach 1 hr., inspektor Jan Šolta w klóštrje Marijnym Dole 10 hr.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

Dobrowolne pſcheda swoju **khězku** z małej bróžnju, 7 běrtlemi pola a zahrody, 20 minutow wot katolickie cyrkwe zdalenu,

Maria Czołec z Miłoczic.

We Wysklecach stej **dwie święteń** (za starsche abo chorowate jenotsliwe wóſby) f pſchenajeczu. Wscho dalshe je zhonięć w **Khrósczicach** na schuli.

„Bratrowstwo“,

serbske spěwarske towarzystwo w Kulowje,

jutře **niedziela** 22. januara swój preni założenski swyđeñ wotbudze. Na programje je **konzert**, 10 č. woprijacy: sola, khory — jeno- a wjacichłosne, směški. Po spěwanju za hosći reje. Městno: Braunerjee hospēc. Započat w 7 hodź.

Serbske towarzystwa a lubych přečelov jenož z tutym wutrobnje přeprošuje

předsydstwo.

Porjad

spěwanskoho swyđeñia tow. „Meje“ w Radworju na dnju 29. januara 1899
w Čepicec hospēc.

1. Prawa towarzystwo. Męsany khor. Słodeńk.
2. Winko stare. Solo z tercettom. Kocor.
3. { a) Wjesela spěw. Mužski khor. Zejler.
 { b) Khór rycerjow na hrodišču. Mužski khor. Słodeńk.
4. Ilans Mudra. Směšk. * * *
5. Jurk a Marka. Pjechłosny khor. Zestajał Dr. Pilk.
6. Piwny spěw na kwasu. Duo z khorom. Kocor.
7. Dundakow žorty. Směšk. * * *
8. Džiwny sónček. Mužski khor. Narodny hłós.
9. Hanka, ty sy moja. Pjechłosny khor. Zestajał Dr. Pilk.
10. Jank na žentwje. Směšk. * * *

Cyły čisty wunošk je za **Maćicny dom.**

Započat w 7 hodźinach. — Zastup 50 pj.

Wo prawje bohaty wopryt prosy

předsydstwo.

Towarzystwo Serbskich Burow za Malbicejsku wosadu
změje 2. februara (na swj. Mårju) wot popołdnju 2 hodźin hłownu zhromaždżiznu w Konjecach.

Dženski porjad: 1. Zlicžbowanjo. 2. Wóſby. 3. Bręčzenjo dla hymjenja a hnojow. 4. **Pſchednosk** f. inspektora Dietricha z Budyschinie.

Wo prawje bohaty wopryt so naležnie prosy.

Pſchedsydſtvo.

NB. Hacę do toho časa so ujech lětny pſchednosk na wjeſtých wubjerkownikow wotwiedże!

(Zapozdżenjo je redakcija zaminyła.)

Wutrobný džak a „Zaplać Bóh tón Knjez“ wuprajom naſzej knjeni Seyfertowej nad Dobroščicami za rjane Bože džeczo. Zbożowni wobdzeleni w Dobroščicach.

Egiphc Smolerjer kuihczickeje w Maciejnym demje w Budyschinje.

Katholicki Posol

Wudawa so kóždu sobotu.
 Płaći lětnje w našich
 expedicijach 2 hr.; z křiž-
 nym zwjazkom do domu
 slany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće
 a w knihařni lětnje 2 hr.
 60 pj., štvortlětnje 65 pj.
 Za nawěštki płaći so wot
 małoho rynčka 10 pj.

Wudowy czasopis.

Wudowany wot towařstwa s̄s. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 4.

28. januara 1899.

Lětnik 37.

Katholicka cyrkvi w nowych krajach, moch Zjednoczenych Statow polnocneje Ameriki podezisnienych.

(Woſebith naſtafk za Posol z Ameriki.)

Hdyž dha je někto wopravdže wěrno a hotowe, zo ſu Zjednoczenye Staty tež Filippinske kupy rubile abo kaž ſo w nowym čjaſu praji, ammektowale, dha měni knježestwo we Washingtonje, zo je Vatikane wſcho móžne zwolilo. Tola ſchłodowanjo, kotrež katholickej cyrkvi po założenju ameriſkoho knježtwa hrozy, ſo jahne wopofażuje z podeziszenjom měſaca novembra. Archibifkop w Santiago, kotoromuž maja ſo Američenjo za pſchepodacžo tutoho města z wulkoſci džela džałowacž, pſchesche mjenujcy tamniſchoho ameriſkoho komandanta generała Lawtona, zo by jomu, kaž běſche to tež pod ſchpaniſkim knježtowm право bylo, měſaczný podzél dothodow ze cła zwolil k wuplaženju mždy za duchownych. Tu ſo jeniečzych jedna wo winowatoſeže ſtata, kotrež ſo na wužitk, w předawſkich čjaſach cyrkvi njeſprawnje wotczehnijemy, zepjeraja. General ſo we Washingtonje woprascha, kaf ſo to ma, tola ameriſke knježestwo wokomik nježwělowaſche, zo dotalne winowatoſeže krajinohho knježerſtwa cyle z krotka wotpokaſa. General ma, tajke bě wotmowljenjo, jeno to placžicž, ičtož je po ſpoznacžu — ameriſkoho knježerſtwa trébne abo dowolene. Tajke počzijenjo Američanow njemóže nikoho pſchelhwatacž; woni wſchak chcedža po mužnosći wjele wužitka měč, to je cyle. Tohodla džení tež krajinoh dolg kupy kuba cyle jednorje z tym wotſtorcžichu, zo jón njezpožownej Schpaniſkej na- položiſtu.

Tak dha ſu duchowni w narauſchim džele Kuby, kotrež mějachu Ameriſch najpriedy w moch, a hdyž ſo ſenjero-ameriſke dželenjo ſtata a cyrkvié nahle a z khwatkom pſchewjedze, cyle ſami na ſo pořazani. Wjez 200,000 wobydlejemi, kотiž z dotal ſchpaniſkých Antillow ſo do Europh wrbczeja, je tohodla

tójschto duchownych. Taikomu zařadzenju z duchownymi cyle porno stoji wotstronjenje nabožnej wucžby ze školow. Dokelž na Kubje wo konfessio-nalnej měščeney dotal žana ręcz njebe, je tute nowe zarjadowanjo cžim bôle namocowane, cyle ameriske.

Schtož je so na Kubje a w jeje wot Američanow wobřadzenych džélach hžo stało, to bjez dwěla tež na drnih rubjemych kipach bjez wſchoho dalschoho džívanja pſchewjedu. Cyrkej ma so boječ, zo jej knježestwo wſcho wozmje — a tola wobydlerjo tychle kipow zwinczene zarjadowanja Američanow cyle hischeže njeznaja a njerozemja, zo dyrbja wěriwi cyrkci z časnymi ſredkami zaſtaracz a zdžeržec (hdnž to knježestwo po swojej winowatoſeži njezini), kaž so to w Zjednoczemych Statach stawa a ſtawacž móže. Tuž je strach, zo hóſche njeniery tež tohodla tam wudyrja.

Wjedník republikanskeje frakcije (ſtrony) mjez katholikami Ameriki, arch-biskop Trel and, je poſpytał, taikomu ropotej do časa zadžewacž, zo z naj-mjeñsha wobraz dželenja ſtata wot zytkwje ſo njeby njeſchihotowiam na Kubje atd. zawiedl. Wón móže ſebi w tej wčech pſchihloſowanja wſchech rozmownych a sprawnje zmyſlenych katholikow Zjednoczemych ſtatom wěsty być; (hacžrniž tónle cyrkwiſki wjerch hewaſ pſchejara Washingtonskim holduje a katholikam mnogi pohóſchek dawa ſwojeho liberalnoho ſtejnischeža dla). Tola bohužel ſu katholikojo mjeñſchinu, a ſchto leži druhomu ſeltaſtwu na ſpomoženju katholskeje cyrkwi? Rawoysk pytaſa druhe wuznacža (rožſchczépienju) kathol-ſkeje cyrkwi po móžnoſći ſchłodžecž. W tym zmyšlu je nehduschi komiſſiar Indianow, Morgan, nětko baptiſtiſki profeta, knježerſtvo naležnje proſyl, zo by ze zjavných ſchulow w Kubje, tymle cyle katholifkem kraju, katholifku nabožinu wupotazało. Nunje tak, kaž ſo rozem, ma to tež na Porto-Riko a Filippinach być. Morgan prají: „Tudy ſo naſchomu miſſionskomu Duchej polo poſkicži, kaſkež mlodzi ludžo naſchoho kraja hischeže Ŝenje wohladali njeſiu! Šynjo zdželanoſež tam noſyć a ſyć, a to cžimicž we wjefolej doverje, zo je wſchitka hamitka pomoc jim pſchihotowana, to bjez dwěla ſta čeſčelatominých mlodych wucžerjow ze zahorjenjom powitaja!“

3. Lujich a Sakſkeje.

Z Budýſchina. Po direktořiſtu (cyrkwiſkej protocy) za wobě ſakſkej diöceſy na léto 1899 ſtoji pod najdostojniſhim biskopom dr. Ludwíkem 92 duchownych (loni 91, tamо léto 88). Serbow je 33. Naſtarſhi ze wſchech je farač emer. Pětr Krecžmer w Drejdzjanach, rodžený 23. januara 1814, a na duchowneho wuſwyczenym 21. decembra 1837. Po nim naſtarſhi a hischeže w zaſtojūſtwje ſtukowac̄ je Seitedorffſi kanonič a farač Karl Junge, rodžený 30. meje 1815, wuſwyczený 3. decembra 1840.

— W Nowych Drejdzjanach je wutoru 24. wulkoho róžka ſujež farač Žózef Schönberner wumrēl a wežora tam poſrjebany. Živjenjopis za thdžen podam⁹.

Z Chróſcic. W minjenym z Božej pomocu dokonjanym ſeče narodži ſo w naſchej woſadze 124 džecži — 75 mužſkoho ſplaha a 49 ženskoho; mjez nimi bě 6 njemandželskich. Ženrělo je 99 woſobow — 45 mužſkoho ſplaha a 54 ženskoho. Werowanjow bě w naſchej farſkej cyrkvi 29; pſchipowědanjow 44. Ř ſvjetomu wopravjenju pobu 10,253 — we Workležanskej kapali 1545 — woſobow; do hromady 11,798.

Z Chrósezie. Hrózny dżen za nasche wuchacze běsche zaúdzena pónadzela 23. wulkoho róžka. Pschetož nahladna čírjodá wuchlíných nimrodow běsche so zapříjihala, tu w posledním thdzenju hóntwjerškoho časa kózdroho wuchacza moricž, kijž jim tu na překl pschindze. A wuspěch poslednjeje hóntwy běsche zavěscze dobrý, pschetož bu tu 55 zajacow a 5 bažantow třílemych. Tuz̄ drje ju našchi hóntcej najeňkomje po 6-létnym wotnajecži našcheje hóntwy z wuspěchom spokojom. Pscheje so, zo bychu sebi woni zaſy z nowa naſchu hóntwu wotnajeli.

J. K.

Z Žasenych. Psched dwěmaj njeđzelomaj swjecžesche „Jaſeńczański“ katholska Bjesada swój 25-létnej jubilej — a Bjesada swjecžesche jou doftojne. Pschedsyda kniez Can. Jakub Wornat wotewri w píecich hodzin pojedzienijo ze swjedzinskej ręčzu, povita zhromadzennych sobuſtawow a hóceji, kofiz běchu so w tak bohatej liczbje zechli, zo jich sala njemžesche skoro wypchicž; spominasche potom na spoczatki zjednoczeniſtwia, na jeho wažnosć za wěru, dobre waſhnu a rozwinięzenjo luda, namowijesche pschitomnych, zo bychu híſhce bohatich zaſtupowali do Bjesady, a pschejeſche jej stónczijje żohnowane a spomožne ſtukowanjo za pschichod. — Potom so hrajeſche — a to najprijedy „feklija“ a potom džiwadlo; „feklija“ bě němſka, džiwadlo pak serbſke — abo prajm lepje: najprijedy hrajeſche so němſki žortniwy knif „Genofewa“ — a potom ta woprawdžita „Genofewa“. W přenšchim chyſche džiwadlowy direktor „Genofewu“ hrač — ale kaž to njezbožo chyſche — hrajerjo jomu rozczechachu a jewiſhce so wuprzdni — pschipoſkucharjo pak ſedzachu kaž pschimoleni a njehibachu so z mějtna — a jich iczerpuoſež bu, kaž to z wjetſha bywa, mytowana; woni doczakachu so woprawdžiteje „Genofewy“. Hrajerjo hrajachu jara wustojnie, wſchitne hjez wuwzaczę — cyle pschedstajenjo swědžesche wo tom, zo njeběchu pröey a džela lutowali — a zaſtužichu sebi z połnym prawom wſchu kħwalbu pschipoſkuchaſtwia. Kħwilu, hōjež kuliſſy pschejuwachu, wuži kniez městovpschedsyda Juſt fe krótkomu, jara spomožnomu powučenju, kħvalo pōcziwe waſhnu a počažno na zle ſeđhwi njeprécžiwoſcze, kotrejž bě so njezbožowny „Golo“ poddał. Dweju čeſczejenej hócej móżachmy powitacž, kk. direktora Nowaka a katecheta Wingeru; z Delan bě so nam poſtron wot Kalbiezanſkeje „Katholskeje Bjesady“ zbožopſchecžo pschi-póſkalo.

W klóſtrje Marijnej Hwězdže zemrě njeđzeli 22. januara duchowna ſujejna Benedikta Michalke. Zemrēta narodži so 5. septembra 1869 we Schlezynſkej, bu zadrąſzena 1892 a wotpołoži ſwjatočne ſluby 25. septembra 1894. Jeje czelio bu ſrijedu na kniežinjacym ferchowje tam ſwjatočnje pohrjebane. R. i. p.

Z Kulowa. Ze wſchelakich stronow běchu so minjenu njeđzeli do Kulowa zaběželi, hōjež so založený ſwjedžení tamniſhoho loni założenohoh serbſkoho ſpěwanſkoho towaſtwa „Bratrstwo“ wotbywaſche. Koncert mějſeſche 10 číſlow na programje, a to ſchěcž khorow, dwoje ſolo a dwoj ſměſchkaſ. Wěc so taf derje radži, zo jo njeběchym tak nadzeli, pschetož ſchtóž tamniſche wobſtojnoſcze znaje, z cyle hinaſchim wóczętom wěc ſudži. Sobuſtawu njeſſu žani wuezeni ludžo a jich kniez dirigent ani serbſkeje rěče mócný neje. Soli běchťej so wubjernje poradžiloj. „Hans a Mots“, wbohaj woſakaj, so skoro roždželicž njeđzefchaj. „Tjо wjeseli bratſja“ běchu so tam tež zaběželi a so z cylej Kulowſkej pschazu roždohnowachu. Wopnſchęzachu so runje tak njeſady, kaž wſchitne wophtowarjo koncerta. Kniez kaplan Andrički ſpomni

z krótkimi słowami na wuhotowarjow tutoho wjeśela, praji, zo towarzstwo po prawom tak młode njeje, kaž so zda, jomu słuscha dżak, zo su so cyrkvine kierlusche po „Wosadniku” zarjadowane. Spominaſche na to, zo najwjetſche pſchipoznaczo słuscha dirigente, kniezej fantorej Tiltſchej, fiz je z nje-wschednej a njeſebiczej wutrajuoſcę hido wjele lét dobru węc spichowac̄ pomhal. Dżak tež słuscha wosadnymaj kniezomaj duchownymaj, kotařiž węc pilnje podpjerac̄taj. Towarſtwo ma wotpohlad, cyrkviny spěv podpjerac̄ a ludowe jednore spěvy porjenſhicz, schtož ſebi woſebje wyſotodoſtojny kniež farat Krauſa, jako nazbonijeny znajeř wſchoho spěva, wutrobnje pſcheje. Kniež ſchedyda ſpomni tež na Maćicinu dom a nahromadzi ſo 14 hr. 52 pj. Bóh ſpožę młodomu towarzſtu hiſcheže wjele lét wobſtačo.

H.

— Druhi dopis wo ſwiedźenju ma ſo takle:

Kulowſke ſpěwaſke towarzſtwo „Bratrowſtwo“ je minjenu njeđelu přeni kréz ſamostatuje wuſtupilo. Program bě ſerbſti, kaž ſo ſluſcha ſerbſkomu towarzſtu: někotre ſola a jenohlóſne thory; poſledni ſpěv: Njech bratſja, bližiſha hođinka . . . ſo tſihloſniuje pſchedniſe. Tež ſměchkaſi (»Hans a Mots« a »Tjo wjeſeli bratſja«) běſtataj do »porjada« zarjadowanej. Kulowſke towarzſtwo mějeſche wjele a jara džakownoſnoho publika; Braunerjec ſal bě napjelnjem — ſchtož je najlepſhi dopokaž, kak nuzne je w Kulowje ſerbſke ſpěwaſke towarzſtwo. Tohodla tež poſluje „Klawje“ rožeminy, wot jenoho z poſlucharjow ze zahorjenjom wunjeſenej ſpěwarjam, kt. fararjej a kaplanej, kotařiž ſtaj jich podpjeraloj a honiłoſ — a woſebje kniezej fantorej Tiltſchej, kotařiž je z wo-prawdze žadnej a njeſebiczej luboſcę młodžencow z města, z pſchedměſča a ze wſow wodžil. — Ma zhromadžizne bu tež za Maćicinu dom w Budyschinje zberane. — Špěwarjo ſu ſebi za ſvoje dželo wulki džak zaſlužili. Bóh luby Kniež žohnui Kulowſke ſerbſke ſpěwaſke towarzſtwo „Bratrowſtwo“, zo by roſko, keželo, pſchiberało!

3 Ameriki ſmy pſcheczelny dopis dóstali, z kotařož móžemy ſwojim lubym cíitarjam tuto zdrožlič:

Hido je zasy jene lětko ſo minylo a ſmy zasy bliže k węcznoſcę. Zasy je wjele naſchich ſobubratrow ſwoj njebjefi raj naſtupil; a my hubiemu zemjenjo hiſcheže tudy běžimy.

Tudy pola nas je ſo hijo zyma zahe zapocžala, wulke wětry a zamiczenja pod mórkim brjohom pola New-Yorka a New-Jeffej (wulka paroloddž „Portland“ ſo zhubi ze 129 wosobami), drje ſeže zbonili. Zańdžene lěto bě nimalo dobre tudy za ratarjow, jenož běrny ſo njeſiu poradžile. Wójna mjez Schpaniſkej a Ameriku je nimo, ale dawki, kotařiž ſo tohodla poſtajichu, hiſcheže woſtanu a wjach ſo hiſcheže žada. 200 millionow dollarow (800 millionow hrivnow) ſo žada za kódžniſtwo a wo 75,000 muži dyrci ſo powjefſhicz wójſko. Z toho je widžecž ſo ſu złote cžasy za Američanow tež licžente, a zo ſo tež tudy bôle a bôle wulkomocuaſtwo bliži. Ženo bohužel, zo je lud tudy tak zaſlepjemy a napschečzo Schpaniſkej zaſhadža. Wbozy Schpaniſzenjo, wboha kralowa Chríſtina a młody kral. Hanba je tež za wſchón europiſki lud, zo ſu Schpaniſku ſebi famej zawoſtajili. My pak chcemy ſo k Bohu modlicž, zo by Bóh luby Kniež wſchě kraje zaſtital a zdrožał . . .

3 cíloho ſweta.

Sakſsa. W kapali Žožefiſkoho wuſtawa w Drježdžanach bu minjenu póndželu kniežna Lucija, džowka němſkoho wupoſlanca w Pětrohradže,

wjertha Radolina, z królewskim bayerskim komornikiem hrabju Karolem Moym zwierowana. A swiatomu skutki, kotrej superior Fischer wukonjesche, běsche so mnogo nahladnych a jašnych zaštipierow zemjanstwa zeschlo, haj ſama królowa Karola bě pschitomna, kotrež po wérowanju młodymaj mandzelskimaj wutrobiue zbožo pschejeſche. Nimo mnohich druhich telegrafiskich zbožopſchećzow dónidže tež tajke wot ruskoho cara Miklawſcha.

Němka. Bur bjez dolha, to je za naſche čaſh žadny muž; žadniſchi pak hiſcheze je kraj, kotrej njeby dolha měl. A dobru latařenju ſu dyrbjeli měc̄ eži, kotsiž ſu tſi tajke zbožowne kraje w Němſkej namakali: Badensku, Altenburgsku a Reuž. Tola ehele ežiſte te latařenje tola byle njeſtu, pschetož dolh je dolh, vyřnež mi požejen pjenez wjetſchu daní njeſt, hac̄ za ujón placječ trjebam. Tak ma Badenska — hewal pječza bjez dolha — 335,000,000 hriwnow ſelezniežnoho dolha. Tón drje wotčiſnje za uju lětnje nimale 15 millionow hriwnow ežiſtoho wunoschka, ale woſtanje tola dolh. Sakska ma wězo hiſcheze wjetſchi dolh. 1894 wuežinjeſche wón wſho hromadže 670 mill. hriwnow, za kotrež ſo 3, 3½ a 4% danje placzi. Tola jeje zamozjenjo je hiſcheze jónkroč wjetſche, ze wſchém hibitym a njehibitym wobſyđſtwom je 1200 mill. hriwnow hōdne. Tohodla by wopak bylo, hdy by něchtio ſudziež chył, zo je Sakska kudsona hac̄ Badenska. To wiđimy hižo z toho, zo w Sakskej ſeleznica wjac hac̄ 30 millionow hriwnow wotčiſnje, a zo Saksko ſi króč telko dawkow zloža (na 60 mill.) kaž Badenscy — po ſic̄bje wobydleſtwa bydu jenož jónkroč wjacach nadwac̄ trjebali —, njenóža potajkim kudsoni byjež.

— Srjedu je ſo namjet centra, zo ma ſo zakon, z kotrejž ſo jesuic̄a z Němſkeje wupokazuja, zaſh zbehmyc̄, z wilkej wjetſchinu w kejzorſtowowym ſejmje z nowa pschijal. Poſpyth narodoliberálnoho zapóſlanca dr. Siebera, jesuitow hanic̄ a tupic̄, dr. Lieber w miſchtrowskej rēči raznje wotpoſaza. Tež zadžerjenjo zwiažkowej radý, kotrež hižo telko króč na volu Němſkeje, psic̄ke kejzorſtowowych zapóſlanow z pschijec̄om ſpominjenoho namjeta wupravjeni, džiwalna njeje, dr. Lieber z wótrymi ſłowami schwikasche. Několko je wěz zaſh w jeje rukach. Budže ſkoru čas, zo bjez bojoſče psched někotrymi ſchęzuwarjeni prawdze a sprawnoſci puc̄ wotewri.

— Za wotekhieranjo čaſopisow na pôſcze je Podbjelski nowy tarif wumyslik, kotrejž ma ſejm pschijec̄. Dotal dôſtawa pôst wot kóždoho čaſopisa pječinu toho, ſchtož placzi, a nimo toho wot abonentow 15 abo 45 pj. ſchtorc̄zleſtne (za tym hac̄ wob tydženj jónu abo huſezjho wuthadža) za pschijenjenjo do domu. Po nowym waſchnju pak ma ſo wěc takle měc̄: Za ſtažanjo nowinh na pôſcze placjeſich 10 pj., dale 15 pj. abo 30 pj., za tym hac̄ nowinh wob tydženj jónkroč a poređcho abo wob tydženj čaſeſzjho wuthadža, a ſkonečnje telko króč 10 pj., hac̄ papjera wſchěch čiſlów jenoho ſémka kilogramow waži; z najmjeńſha pak 40 pj. Za „Poſol“, kotrehož papjera za cykle lěto dobre poł kilograma waži, by ſo potajkim placjež mělo: 10 pj. + 15 pj. + 40 pj. = 65 pj. za cykle lěto; njez tym zo by pôst wot Dresdener Nachrichten“, kotrež wſchěonje wuthadža a lětnje něhdže 35 kilogramow waža, 10 pj. + 30 pj. + 350 pj. = 3 hr. 90 pj. měl.

— Dokelž je ſo mzda nižſich zaſtojnifikow na pôſcze po žadanju ſejma porędzila, pschizwoli nětko ſejm tež powyſchenjo mzdh statnomo ſekretara Podbjelskoho ze 24,000 na 30,000 hriwnow.

Awstrija. Wnitska rada je wobzamka, zo ſmeđa ſo za dželo w měſežanſkich zahrodach a na kerchowach jenož Němci najimowac̄. Šlowjenjo, kotsiž

dotal tam sobu dželachu, so z tym wschitez z džela wuhnaja. Hac̄ je to po kſcheczansku, je druhe praschenjo.

Rom. Kardinalow ma katholicka cyrkje w tu kchwili 57. Z nich su 6 kardinal-biskopja, 46 kardinal-duchowni a 5 kardinal-diafoncji. 53 je jich bamp Leo XIII. pomjenoval. 5 su hižo z časa Pia IX., mjenujey: kardinalo Mertel, 93 lét starý a 41 lét kardinal (wón ma jenož diakonatku swiecžiznu, doklež so z použitostí njeje na duchownoho swiecžic dal), Gregorio, Parocchi a Ledochowski. Wlochow (Italjanow) je 30 kardinalow, z drugih narodow je jich 27 wuschlo; 55 bydla w Europje, 22 w Romje samym, 1 w Americh (kardinal Gibbons w Baltimore) a 1 w Australiskej (kardinal Moran w Sidneji, kotryž je preni kardinal w tamnym swetu dželu).

Schwedjska. Kral Oskar II., kotryž tydženja sedmđesate lěto swojeho živjenja doepé, hižo dlęžschi čas khorosze dla swoje knježetske winowatoſeže dopjelnicz njemóže. Tohodla je knježestwo na kchwili je kónprynece pſchepodał a so do kupjeli Saltsjobaden podał.

Ruska so piluje dale broni. To je najlepje widzec z pjenježnych sumow, kotrež za vojetstwo nałożuje. Mjez tym, zo bě loni 289 millionow rublow (= 600 mill. hrinnow) za wójsko a 67 mill. rubl za lódźstwo wudala, je lěta za wójsko 324 a za lódźstwo 83 millionow rublow postajila, a nimo toho „reservny kredit“ z 329,000 za 1898 na 12,500,000 rublow za lětusche lěto powyschila. To so nam njezda zapoczątk wotbrónjenja byež.

— Z Petrohrada so pſche, zo car z konic maloho róžka do Wina pojedzie, kejzora Franca wopytać, a wot tam do Milana, hdzež so z kralom Humbertom zetka. Humbert by rad widział, zo by car k njemu do Roma pſchijel, a pročuje jo wo to. Tola car njecha hamzej, kromuž tola po prawdze Rom sluscha, hdzež pak je kaž jath živih, kſchivdu cžinic, a njeſpelní italske pſchecža. Potom poda so car na francoske namjež, zo by so z praſidentom Faure'om widział. Schpanijska kralowa-knježicetka sebi tohorunja pſcheje, cara w Barcelonje povitać móć. A skončjuje chce pječza tež kejzor Wilhelm do Rizzy pſchijec, hdzež by so z carom a z Faure'om zetkał. Hac̄ pak je wſcho tak wěrno, počaje nam čas. Widzimy pak z toho, kajka wažnoſež so carej wſchidzom pſchicewa.

Egyptowska. Člawný dobyčeř nad Mahdijowym wójskom, lord Kitchener, je za general-gouverneura w Sudanskéj pomjenowany. Z tým je Šendželska ſvojovou dobyčež krámu ſtajila. Cyka Sudanská je někto jeje wobhdydliwo. Je ju do sedm wokrjesow rozdželila: Omdurman, Senaar, Kassala, Faſchoda, Aljuan, Wadyhalsa a Suakin.

Filippiny. Na kupje Polawan bu schpanijski gubernator ze wſchemi joho pſchewodžacimi wychkami dueh z cyrkve zamordowaný. K tomu džiwnje klinži powějež, zo je z hromadžizna domoródnych Filippinjanow w Malolos wobzamka, schpanijskich jathch pſchecžiež. K wozakowanej wójni mjez Filippinjanami a Američanami hisheže dóschlo njeje. General Otis ma položenjo w Manilli hisheže za straſchnische hac̄ w Ilo-Ilo. Wójsko domoródnych licži pječza 30,000 muži.

Ahinska. Kejzorka je so z woſebitej cželnej gardu wobdała, kotaž je 40,000 muži sylna. Z toho so zda, zo chce na wſchě móžne pſchipady pſchihotowana biež. Jeje pſchivisk drje je sylny, ale tež po stronje młodohoho kejzora mnogu stoja. Po nowszych powěsczach pſchibjera pak napjatoſež mjez woběmaj stronamaj.

— Z Khinskeje pšehihadžeja powěježe wo nowych pšehesžehanjach křeſčanow. Roznijemdrjeni pohanjo ſu w ſunan belgijskoho miffionara Delbronka ſkoncowali, cyrkę ſpalili a jenoho vikara tak matrowali, zo na ſmjerz khor leži. Druhim duchownym poradži ſo, hiſcheže w prawym čaſu ſo wukhowac̄.

Naležnosće našoho towarzwa.

Sobustawy na lěto 1899: kk. 141. administrator Michał Šewčik w Lubiju, 142. Handrij Haſa ze Zajdowa, 143. 144. z Dalic: Handrij Mónik, Jakub Rychtař, 145. Michał Domš z Burká, 146. 147. z Budyšina: Marija Mičkee, Jan Wergač, 148. Jan Bryl z Drježdán, 149. 150. z Różanta: kaplan P. Leopold Schneider, Jurij Lehmann, 151. 152. z Pěskc: Jakub Klimank, Michał Mjechela, 153. Michał Rjenčka ze Sernjan, 154. Bernard Hicka, farař w Kamjeneu-Špitalu, 154. Michał Wjesela, farař w Reichenawje, 155—171. z Khróſcie: kaplan Jurij Hejduška, Hana Hejdance, Jurij Herman, Marija Pjetasec, Marija Šramina, Jakub Krawža, Marija Zyndžic, Hana Skalic, Pětr Dórník, Jakub Holka, Jurij Dórník, Bernard Krawža, Jakub Šolta, Jurij Rjenč, Jurij Wjacławek Michał Hojer, Michał Kokla-Lisak, zapóſlanc, 172. 173. z Prawočie: Mikl. Walda, Jakub Wičaz, 174—176. z Workle: P. Frane Jedlička, hrod. kaplan, Haňza Bětke, Madlena Kronsowa, 177. 178. z Lišeje Hory: Michał Khězka, Jurij Wjesela, 179. Jakub Knježk z Wučkec, 180. 181. z Noweje Wjeski: Jurij Wojnař, Michał Wobza, 182. 183. z Lejna: Michał Šolta, Jan Pawlik, 184—186. z Časee: Haňza Hajnowa, Hana Koklina, Haňza Hórnikowa, 187. Madlena Knježkowa z Njeradec, 188—190. ze Zejic: Pětr Wolenk, Madlena Pječhee, Jakub Domš, 191. Michał Zynda z Noweje Jaseńcy, 192. Marija Lipičowa z Wudworce, 193. Hana Nowotnowa z Nuknicy, 194. Madlena Cyžowa z Pozdee, 195. Pětr Bětka z Kozaric, 196. 197. z Jaseńcy: Jakub Zynda, Marija Kralowa, 198. 199. z Łušča: Michał Lehmann, Miklawš Lawkus, 200—203. z Hory: Pětr Nowak, Miklawš Kubica, Hana Cyžowa, Hana Rječeyna, 204. 205. ze Smječkec: Jurij Trenkleř, M. Handrik, 206. Jakub Hejduška z Hórkow.

Sobustawy na lěto 1898: kk. 779. Jurij Lehmann z Różanda, 780. Michał Mjechela z Pěskc, 781. Marija Zyndžina z Khróſcie, 782. Miklawš Walda z Prawočie, 783. 784. ze Starče Cyhelnicy: Jakub Włoski, Marija Brylowa, 785. Pětr Žur z Workle, 786. Michał Šolta z Lejna, 787. Haňza Hajnowa z Časee, 788. Pětr Wolenk ze Zejic.

Na lěto 1897: k. 810. Pětr Žur z Workle.

Na lěto 1896: k. 794. Pětr Žur z Workle.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dale su woprowali: Z měšćanskeje wosady jako džak za dóstatu pomoc po 9-dnjowskej pobožnoſći k ss. Mariji, Józefej a Antoniej 20 hr.

Za cyrkę, šulu a faru w Lubiju: Z měšćanskeje wosady jako džak za dóstatu pomoc po 9-dnjowskej pobožnoſći k ss. Mariji, Józefej a Antoniej 20 hr., Pětr Bětka z Kozaric, J. D. z Z. 5 hr.

Za nowu cyrkej w Kamjenicach (Chemnitz): Z měšćanskeje wosady jako džak za dóstatu pomoc po 9-dnjowskej pobožnoſći k ss. Mariji, Józefej a Antoniej 20 hr., njeniemjenowana z Budyšina 3 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w naſej redakcji nawdate 4536 hr. 57 pj. Dale darichu: Radwońska Platowa Komisija 65 pj., zberka pri Kulowskim założenskim swjedženju 14 hr. 52 pj., wot kmótracoho škota w Budyšinje 2 hr., farař Bernard Hicka w Kamjencu-Špitalu 20 hr., Zdžérjanska Łučlana Komisija 1 hr. 10 pj., Haňza Hórnikowa z Časee 5 hr., z Konjec: H. H. 2 hr., Madlena Kralowa 2 hr., Jurij Čornak 3 hr. 50 pj., ze Šunową: Marija Rabowa 1 hr., Pětr Narčík 3 hr., Michał Narčík z Ralbic 1 hr. Dale z Ralbic přez k. wučerja Jurija Šewčika: po 5 hr.: Jurij Šewčik, Miklawš Andrički, Jurij Žur; po 3 hr.: Miklawš Kućank, Jurij Čornak; po 2 hr.: J. K., M. B., dwaj služownaj, dwě čeče, Michał Brězan; M. M. 1 hr. 50 pj.; Michał Narčík 1 hr. 3 pj.; po 1 hr.: N. N., N. N., »Blažec hospoza«, M. M., Biažikec-Ledžbörjec Jurij, Jakub, M. J., Jakub Domaška; J. R. 70 pj.; po 50 pj.: Haňza R., Marija Lubkec, M. K., Madlena K..., ze ſidleškom = hromadze: 44 hr. 73 pj. K nam třo a jedyn příndzechu — a pod štom »bimy« walichu — tež druzzy hiſče darichu

1 hr. 50 pj. + 60 pj., Milčanska Kofejowa Komisija: Luba Liška, paduška — darmo
njejsy kradnyta, kuchar — wudow čerwieno — inkousta nam nawari 1 hr. 25 pj.
+ 80 pj., Delanska Patentna Komisija: z nowa założena, z hoscomaj — revisoromaj
atd. 1 hr. + 1 hr. 50 pj. + 1 hr. 20 pj.

Zapłać Bóh wšem dobroćerjam!

W o ż j e w j e n j o .

„Pobožny Wojsadni“ w Budyschinje wjac na pshedan ujeje, dokelž je
cyly skład wuschoł. Nowy nakład móže hakle po jutrah so zapoczącz. Schtóż
chce dobru modlitnu knihu sam miecz abo druhim (na psh. k zelenomu schtwórtkej)
daricž, toho činimy na

Nowu Jezusowu Winicu

fedzbliwoho, kotaž je tudy we wšichach druzinach, tež z kerlischemi a
stacionami na pshedan (hl. woſebith nawěſcht). Redakcija.

Nowa Jezusowa Winica.

Njewjazana 3 hriwny. Wiazana ze złotym ręzkem 4 hriwny. Wyjchne
wjazana z kerlischemi „Pobożnego Wojsadnika“ a „Kschizowym pucżom“
6 hriwnow 50 pj. Kerlische same 1 hr. a wjazane 1 hr. 20 pj.

Spěwanske towarzstwo „Meja“ w Radworju

wotměwa jutře njedżelu 29. januara ryzy serbski koncert w Čepicec
hosēncu, na kotryž so wše narodne towarzstwa a wšitcy, kotriž so
za serbski spěw a žort zajimuja, wutrobnje přeprošuja.

Započatk w 7 hodzinach. Zastup 50 pj.

Cisty wunošk je za „Maćiny dom“ w Budysinje postajeny.

Předsydstwo.

Towaristwo Serbskich Burow za Malbiczansku woſadu
zmieje 2. februara (na swj. Mariju) wot popoldnju 2 hodžin hlownu zhromaz-
dżiznu w Konjecach.

Dženiski porjad: 1. Zliczbowanjo. 2. Wólby. 3. Zrečenijo dla symjenja
a hnojow. 4. Pschednoschf k inspektora Dietricha z Budyschina.

Wo prawje bohaty wopyt so naležnije prošy. Pschedsydſtwo.

NB. Hacž do toho časa so njeh lětny pschednoschf na wjeſtých wubjerkownikow
wotwiedże!

Do Njebjelčansleje woſady! W běhu zańdžentych lět je nam ſlanojo
„Rath. Psbla“ do Njebjelčanskeje woſady wjele woſežnosći pſchitoválo.
Z pôtom dale ſtač ujemozemy, dokelž z tym wudaw wokolo 20 hriwnow
naſtanieje — njedžiwačy na to, zo „Boſol“ často hakle pónđelu do rukow
čitarjow so dóndze. Čhecmy ſebi nětk takle pomhacž: W zymuſhkim čaſu
(wot 1. oktobra hacž do 1. meje) pôsczeleny „Boſol“ do klóſchtra, hdžez budže
něchtó z Miłocžic tak dobrý, zo jón njedželu duch wot rafisich ſobu wozmje,
a potom zas něchtó z Miłocžic ſobu fe mšchi do Njebjelčic. W lětnym čaſu
pač, hdžez ſu kemſhe w Njebjelčicach hižo we 8, budže druhe zarjadowanjo
po ſtač dyrbječž, dokelž ſu Miłocženjo tehdom hižo na pucžu fe mšchi, hdžez
po „Boſol“ z klóſchtra do Miłocžic njese. Redakcija.

Czijhež Smolerjec knihičiſhčezeinje w Macziežnym domje w Budyschinje.

Katholicki Posł

Wudawa so kóždu sobotu.
Płaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z kříž-
nym zwjazkom do domu
słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štvortlětnje 65 pj.
Za nawěštki płaći so wot
małoho rynčka 10 pj.

Sudowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 5.

4. februara 1899.

Lětnik 37.

Katholicka cyrkja w nowych krajach, moch Ziednoczenych Statow połnocneje Ameriki podczisnijenych.

(Woſebithy naſtaſk za Poſoł z Ameriki.)

(Słowniſzenje z číſla 4.)

Tónle „miſſionſki duch”, kij je po prawom wužki fanatismus, je wſchak tež z protestantskeje ſtrony pomížace rozmíždenjo dostał. Wuložujo předowanſke thema „Běženje za civilisaciju, w nawjeczornej a naraiſchej Indiſkej ſo pschihotowace”, ſpječe ſo předat epifopalcyrkuje ſwiatohho Jana w New-Yorku, dr. de Costa, tamnomu namijetej, zo mělo ſo nětko nabožne běženje w Manila (na Filippinach) zapoczeć. Wón praji:

„My w tamnyh krajinach na žane waſhinho z pohanami ežinicz nimam; jedyn džel wobydlerjow je drje mohamedanſki, ale za najwjetſchi džel je křečanſke nabožniſtwo hžo zakon za krajnoseže, kotrež pod naſche knježtvo pschiſthadzeja. W Manila kloni ſo zbezkaſki wojak pokornje psched křižom a je dobrý křečjan, kaž ſta a tycs samopaschnych ludzi pola naš doma, koſiž moja pola naš tak wjèle prawa. Hdyž manu hɔrlivych propagandistow (t. r. rožschrerjerjow wěry) mjez ſobu, potom njech woni ſwoju pilnu dželawoſež wopokazaja na honach, psched nimi ležach, kotrež ſu hafle poł wobdželane, poł wot ſlonce ſpalene, kaž ſo mjez ſobu wo prawej wěrje wadža k pohorskéj tñch, koſiž ſměrnię za wěrnoſću a prawdu ſlěža — město toho, zo ſpytuja křečanſtwo, w Manila wobſtojace, hanicž. Hdyž bychu w naſchej cyrkwi chyli nětežiſche wobſtojenja lepje zeznacž pytač, bychu ſo psichevědežili, zo dyrbimy předy ſami na ſo ſedžbowacž, hacž miſſionarow do naraiſchich krajow ſzelenym.“

Tónle předat je wěrnoſćiw; wiđi njewěru na klétkach a kathedralach (w ſchulach) předowacž a njecha nicžo wědžecž wo tajenſtwje a ſebjejebanju,

kotrež by w tom so wopokazowało, hdý bychú katholikam na Filippinach „křesťanstwo” pšchinięć chyli. Je džen tola doſčez znate, zo runje protestantske sekty katholickim misjionaram w pořádkách krajach najwjačh čežkotow pšchihotuja.

Licžba katholikow, kotriž nětko pod ameriske knježstwo pšchiniúdu, wuežinja za cyrkviñsku provinciu Santiago ze suffraganskimaj sydłomaj Havanna a San Juan (Porto Rico) něhdžé 2,500,000 dušchow. Na Filippinach po profesioru Blumentrittlu licžba katholikow 6,148,000 wuežinja. Zawěćež k džesacž millionam katholickich wobydlerjow Zjednoczenych Statow hiſcheze někotre druhe pšchistupja, ičtož procentiski džel sylije k wužitku katholikow pšchemení. Móžno, zo to tež w zniutkownej politice Zjednoczenych Statow jónu swój wliw pořaže, hdýž budže hlowne wuměnjenjo tu: pšchejenoſcž.

Tola to je nětko hiſcheze jeno rjane pšchecžo. W tu kchwili so jedna wo to, kaf so katholicka cyrkje w nowych dželach našichich krajow změje. Bohužel bě jenički katholicki sobustaw komissiije, kotoruž bě Mak-Kinley za wuradženjo a wobzamknenju měra pomjenoval, sudnik White, pomjenowanjo wotpořazal. Komisjarojo drje běchu cykle wěste porucžnoſcze sobu dôstali, tola zawěćeze běſche drje w Parizu so wjac za katholicku cyrkje wukhowacž abo doſčezahnyč hodžalo, hdý běſchtaj z najmjeńſcha jedyn abo dwaj Amerikanaj zrozemjenjo za jeje naležnoſcze a potřebnoſcze měloj.

Farař Józef Schönberner †.

Każ smy w pøsledním čijile hížo wozjewili, je 24. januara t. l. rano w 3 hodžinach knjez Józef Schönberner, farař w Nowych Drježdjanach, po dwajmjeſacžnej jara czežkej a bolestnej khorosži, kotoruž bě z wulkej ſežerpnoſcžu zuijesl, cžiſche a podath do božeje wole w 53. lécze swojoho živjenja wumřel.

Knjez Józef Schönberner narodži so 18. augusta 1846 w Rüßdorſje. Na dnju swjatohho Haudrija 1870 na měchnika swjecženy ſkutkowasche najprjedy něhdžé léto jako kaplan w Schérachowje, a potom jako tachantski vikar w Budyschinje, a to najprjedy jako katecheta a wot léta 1877 jako tachantski předat a wuežer na seminaru. W tychle 14 abo 15 létach je knjez Schönberner z wulkej horliwoſcžu dželal a z tym sebi w Budyschinje trajace wopomnječžo załožil. Kąż su tudý na joho czežkej khorosži množy wutrobný podžel wopokazowali, tak je poweſčz wo joho ſmjerčzi wjele zrudoby pšchihotowala.

W lécze 1887 pšchesydli so knjez Schönberner do Drježdjan a běſche tam kaplan pšchi kralovské cyrkvi. W lécze 1892 pšchepoda so jomu direktorstwo katholickoho progymnaſia, hdžej běſche hížo někotre léta jako wuežer ſkutkowal. Tako direktor progymnaſia starasche so pilnje wo kžew tutoho wuſtawa, njezakomđi pak tež druhe duſchepaſtyske džela, ke kotrymž so z pšchec jenajkej horliwoſcžu mějše. Woſebje ſpomnič dyrbi so na to, zo katholické towarzystwo knježnow załoži a něſhto lét wulke towarzystwo katholickich rjemjeſlniſkich jako präſes wjedžesche.

Po smjerci knjeza fararja Antona Bucka dosta faru w Nowych Drježdžanach, kotrež je tak jeno dobre léto měl. Z wulkej swěru a horlivostěju bě jo do tohole novoho zařejněstva podal, z niewustawacej prouci starasche jo za dōvěrjene dusche — hacž joho wosředž wſchoho džela czežka a jara bolestna khorosč zapſchija, kotrež je nětko tule duchownu moc, po cžlowjeſkim rozmjeſtji prajene, do časa złamała.

Swjatožny pohreb běſche pjatki 27. januara. Cželo zemrětotoho fararja bu do cyrkwy doruſene, a tam ſpěwachu zhromadzeni měchnich najprjedy officium po mortwych, kotrež ſo ſwjatocžne requiem, wot superiora fararja říšschena z affiſtencu knjezov Rjencža, wojeſkoho fararja, a kaplana Grohmana ſwjeczeni, pschizamku. Po božej mſchi mějeſche najdostojniſchi knjez biskop dr. theol. Wahl žarovanský ryc̄, w kotrejž ſkutkovano a zaſlužby zemrětotoho wopominaſche a zhromadzenych woſadnych k pobožným modlitwam za zemrětotoho napominaſche; po ſwojej ryczi wuſpěwa najdostojniſchi knjez biskop pschi kaſchču hřichče absoluciјu. Ma to poda ſo pohrebničný čzah na zniutſkomu kerchow, hdžez běſche na ſtronje duchownych bratrow, tam hžo wotpocžowachych, tež jomu město za poſledni wotpocžink pichihotowanu. Pschi pohrebje, kotrež mějeſche nětcežiſchi knjez direktor proqymuaſia Paweł Mychtar, běſche na 40 duchownych z Drježdžan a cykle Šafteje a Lujicy pschitomnych, tež jara wulka minohvěz Drježdžanſkich woſadnych, z čzohoz bě ſpôznacž, zo je zemrět w lětech ſvojeho ſkutkovania w Drježdžanach ſebi vjele luboſeže a czeſćomnoſeže dobyl. Ma to tež knjez Mychtar we ſwojej doſkaduej a raznej pohrebnej ryczi pschi rowje woſebje ſpominaſche. Huijach napohlad poſtečneſche katholske towarzſtvo knježinow, kotrehož ſobuſtawu z medaliju na módrém bančiku a ze zaſwěczenymi ſwěczami ſwojeho zaſložerja pschewodžachu, tež towarzſtvo rjemieſtniſtich z khorowju běſche pschitomne.

Bóh chył zemrětomu za niewuſtawacu prouci w duschepaſtystwie, kaž tež za niewuprajicž wulke luboſeže poſlednijeje khorosče z njebojſkim mytom placicž. R. i. p.

Rak maſh z kralom rěcžecž?

Nižozemski (hollandski) kral Wilhem III. (wumrě lěta 1877) běſche ſo ſéta 1870 tak na Prusow rozhněval, zo mějeſche myſle, jim woſtajiwſchi wſchoho wójnu pschitowědžicž. Wola drje bě dobra — ale moch běchu ſlabe. Pruijowje běchu wſchini Nižozemski do blvota poteptali; njech jeno by ſo z nimi poſpýtała. Žola njezdíwajo na ſwoju a ſwojich ſlaboſcž žadacſche kral za wójnu. Piſmo, z kotrež ſo bramborskemu kralej wójna pschitowědžicž, ležesche pječza hžo hotove w pschilopku kraloweho piſninho blida. Ludžo ſebi z najmjeňſcha tak ſchukotachu. Zo by kral tu hļupoſež, z Prusami wójnu započecž, wopravdze tež njezworał, zwaži ſebi tehdomniſchi minister Thorbecke, na krala hči a jomu kruče do ſwědomja rěcžecž. Thorbecke bě zaſlužbmui muž, ale kral njezděſche joho waſhnijo khamanje znijeſež. Thorbecke jomu pschejara z prawdu rěcžesche, a tale prawda krala kaſasche. A ſchtož mějeſche Thorbecke na jazyku, to dyrbjeſche kral tež zhonič, hacž ſo jomu lubjeſche abo nic. A pschi wſchini zwostawasche minister cykle měrný. Nicžo njezděſche joho rožhoricž abo naſtróžecž. Byrnejž ſo kral bôle na njoho wntſchau, Thorbecke woſta měrný a wottſchau wſchho wot ſebje. A tole krala najbóle mjerzaſche, nojſkerje tohodla, dokelž ſam tajku měrnú krej njezděſche.

З тајеки мérnej krewju we žilach zaſtupi tež tehdy Thorbeke z jara khtutnym wažnym wobliczom do kralowſkeje iſtwy. Kral ſebi joho z wotboka wobhſadowačhe a witaſche joho kaž wſchědnie ze ſłowom: „Dobre ranjo, knjeg profeſſor, kajte ſu nowinti na ſwēcę?”

„Wascha Majestoscz, ničo dale”, wotmołwi minister, „jenož po mēſeſe ſebi ludžo wſchelake wóſbrne węcki powedaſa!”

„Węzo jenož wo mojich ministrach”, mēnjeſche kral pſchescheziynje, „a nič wo mni.” — „Majestoscz, tež wo was!” — „Dež wo mni? A ſhco, mój lnby knjegę?” prafcheſche ſo kral prawje maznje. — „Majestoscz, to ſo Wam ſkoro njeħodži rječ!” — „Ja pak chcu to wędžec!” — „Nó tač, Majestoscz”, wunjeſe Thorbeke pomału a ſlowa pódla jenož tač ſadžeſche, — „po mēſeſe ſo poweda: Kral je wowrótni! . . .”

Wjac njemozesche prajicž. Kral ſo zapyri kaž honacž, hrabny čornidłowy nopaſchł z cježkoho dobroho ſlebra a bjez mała bě jón miniftrę wo hlowu ręznył. Tola na zbožo bě ſo no paſchł do ruba zaſchmijatał, a wo tón čas bě ſo Thorbeke rucze tač dolhi, kaž bě, pſched krala ſtupił a rječny eyle mērnje, ale nimomēry raznje: „Majestoscz, jeli mi no paſchł wo hlowu ręznieče, potom moja ludžo prawje.”

Kral puſcheži no paſchł z ruki, a Thorbeke rozeſtaja jomu nětko nadrobiſje, zo ſo Niżozemſka nihdý na nihdý njeſmě do němſko-francózſkeje wójny mēſchecž. Kral to tež ſkóncznię wopſchimy.

Něſhco hodžin pozdžiſcho wędžesche hižo eyle město, zo je kral že ſamſnej ruku píſmo roztorhał, z kotrymž mēſeſe ſo Pruſam wójna pſchipowędžicž.

3 Lujich a Sakskeje.

Z Nadworja. Majebacž njeļubozne wjedro, kotrež je traſch mnogich wottraſchiło na ſwiedženju towařiſta „Meja” ſo wobdzelicž, bě ſo tola na-hladna čžrjódka pſchiposlučharjow z blízka a daloka zechla, byrnjež bě dobra wěc wjac podpjeranja hóDNA byla. Druhi hlowny zabđewk běchu towařiſhne zabawny we wokolinje Nadworja, kotrež ſo na ſamym dniu wotměwachu. Nadžiomne tola hiſcheže pſchi tom Maćicžny dom krótko njeſotenidže. Tež naſchi ſerbſcy hercy z tym wopor pſchinjeſehu, zo ſebi jenož zarunano ſwojich direktyñych wudawkow žadachu a píchez to lepſhomu materialnomu wnspečej dopomhachu. Šlawa jim! Kritiſkoho rozprawjenja wo jenotliwych ežiſlach koncerta ſo rad zminu. Dyrbjaló ſo jenož hižo wjac kroč ſlyſchane pſchipožnačzo wopſjetowacž. Spodžiwnje pak bě, zo ſo mnogim pſchiposlučharjam kurjenjo dwójey zaſazač dyrbjeſche, byrnjež doſkladnię znate bylo, zo ſo w Radworju předy a mjez koncertom njeſkuri. Chehli tež druhe towařiſta tutón njedostatk pſchi ſwojich ſpěwnych zabawach po móžnoſći wotſtronicž. Tolsto woznamienjene „Nochyle ſo kurič” je za mnogich wytſhace, dokež traſch ežiſhczane ſlowo ſebi z cyla njevaža. Snadž budże ſo w pſchichobze bóle wobledžbowacž. Nekotre ſpěvn a tsi ſměſhki, mjenujich „Hans Miedra”, „Dundakow žorth” a „Janek na žentwje” běchu eyle nove. Z tym je ſo repetoř ſerbſkich knpletow wo tsi powjetſchil, ſhcož wo dželawoježi towařiſta ſwēcji. Hižo w lécie 1896 założena žbérka ſměſhkov ſo w dalschim wjac darmotuje njevupožiči. Kóžde towařiſto zaplači za požędzenjo abo wotpisanjo dar za Maćicžny dom, kotrež budże ſo na mieno towařiſta „Meje” kwitowacž. Wyjokoſez dara ſnadž ſo pſchiležnije na zhromadžiznje zwjožfa poſtaj. Dokelž

my pschez to žanoho pjenježnoho wujitka nimam, drje tuta mysl pschipóznačjo namaka. Bjez kpletow na našich svjedženjach skoro wjac njewurúžesch. Auditorium je na nje hižo khetro zwučene. Wyruež so na klassiske dramy wjac pröch nałożilo a wone wustojnje so pschedstajše, te zatwječeze telko pschipóznačza njenamakaja kaž kpletež. Haj, „kolo tych časow so wjereži“ — tež na te waschuijo, zo serbske svjedženje poczinaja „ryži serbske“ bycž, schtož vat so našchomu ludej bôle spodoba, hacž někotrežkuli wupłodi drugich narodow. Pschez hajenjo čistoserbskich zabawow hakle našche narodne towarzstwa swój wotčiniski nadawk dojelnja.

Z Pancie. Našche spěwarske towarzstwo pschihotowa sebi 30. wulſ. róžta spěwanſki svjedžen. Mjez 14 spěwami skischachmi tež 6 serbskich: „Hura Słowjanam!“, „Dwe róžičey“, „Bnješteáski spěv“, „Swerna libošež“, „Pój wjezorje“ a „Bywachu Serbojo“. Najebacž wischelatich čežkikh a wustojnje pschednjejenych spěvor měješče „Swerna libošež“, ludový spěv z pschewodom hudžby, kaž pschech, tež tón króž najwjetschi wušpěch; živý, čerstwy duch zaja spěwarjow a poſluchaſtvo. Nědeny zacíſhež zavostaji tež derje pschednjejené „Hura Słowjanam“, ale kaž porok z rova zdaſche so bycž „Bywachu Serbojo“, kotryž wſchak, kaž so zdaſche wutroby lědina někotrych poſluchaſarow jimaſche. Lepje spodobaſche so ballada „Mein Vaterhaus“ a „Die Schlittenfahrt“. — Schto so spodoba a schto njeſpodoba — schto so mělo spodobacž a schto njemělo —? Labyrinth, w kotrymž myſle bludža . . . ! „Wo mnohe so starasch; jenoho je trjeba!“ — A to jene mjez nami katholſimi Serbami? . . . „Bože, pomiluj nás!“

Z Kalbicjanſkeje woſadu. Schtwórk, 26. jan. t. l., wopyta předadwſhi bur, někto privatus w Budyschinje, naſchu woſadu, pschewodžam wot dweju najeñtow ryežekſkich kublow, a pytaſche a namaka ſobuſtawow do „Bund der Landwirte“. W Róženecje podpiſa so 14 woſobow, kelko w Kalbicach, to njewém. Na tym samym dnju jednachu w Barlinje na ſejmje wožběhnjenjo jesuitſkoho zakonja — tijo politich wjednich tohole zwiazka, wožbodny kniez Wangenheim, dr. Hahn, dr. Kösife, njeſchiūdžechu do ſejma, domž bě wožloſowanjo nimo, a redaktor časopisa „Deutsche Tageszeitung“, dr. Dertel, hloſowasche pschecživo žběhnjenju zakonja (!) Njewém, hacž maja woſchitey, kotiž ſu nětk nowe ſobuſtawu zwiazka ratarjow, „Katholſki Woſol“; boju pak so, zo jich tak rucže k wotebjeranju „Woſola“ njenarčimy, kaž ſu na „Deutsche Tageszeitung“ abonowali.

Z Kalbic. Naſcha „Vjeſad a“ mějeſche minjemu njedželu ze znathch pschicinom poſedženjo. W nim poda kniez wuczeř Wjenka zlicžbowanjo wot zaždenožnoho lěta. Potom mějeſche kniez farar Bjeđrich zajimawý pschednuoſch k wo „Zendželjanu Landoru a joho pučzowanju do kraja Tibet“. Po wuraženju někotrych zmutskownych naležnoſćow poſtaji so, zo ſobuſtawu „Vjeſady“ prěnju njedželu poſta, t. j. 19. februara, žhromadnie k ſvjathym ſatramentam pónđza. Woſchite ſobuſtawy ſo z tutym naležnje k woždželenju pscheproſchija.

Z Woſtrwçežanskich stron. Z wulſej ſvjatočnoſću bu minjemu njedželu, džen 29. januara, džewjež knježnow w kloſchtrje Marijnym Dole zadržených, z nich pječ za khór. Kaž hewak pschi tajich ſkladnoſćach, bě ſo tež tón króž wulſa ſyla lidi ſezchla, zo bhcu ſebi tutu huijaci ceremoniju w kloſchtrje wožhladali. Z nich pak drje wulſi džel wjele widžał njeje, dokelž bě pschewjele ludi. Dopoldnia w 9 hodž. mějeſche kniez viſitator a propſt Vincenc ſvjatočnu Božu mſchu a po njej wubermu naręč na knježny, kotrež

běchu psched tak wažným wokomíkom. Swjatočnoſć ſo potom dale na zvucené waſchujo wotmě a ſkoneči ſo wokoło 12 hodž. z džakowym ſpěvom Te Deum. Mjená knježnow, kotrež buchu zadraczené, ſu ſežehowace: Hana Ida Rimplerec z Leuba pola Woſtrowca, Paula Hanža Želnałec z Kukowa, Ida Lina Renczec z Reichenawa pola Žitawy, Mauricia Klara Waltereec z Guraw pola Wrótsławja, Josepha Hanža Hajnec z Kukowa, Theodora Hanža Pjehec z Kukowa, Veronica Hanža Benackec z Klösterfreiheit pola Woſtrowca, Katharina Hanža Theurichec z Königsjhaina a Walpurga Francisika Hellwigec z Königsjhaina. Duchownych bě pich ſwjatočnoſći w cyrkwi ſydom, pozdžiſho jědnacze. Tež hamſki hejtman a wokrzejny ſchulſki dohladowat a fabrikant Lehrer ze Žitawy běchu mjez hoscěmi. Njech je wulka řicžba zadraczených k radoſći kloſchtra, zadraczenym pak tutón ſwjatočnym džení započat k zbožownoho živjenja a dopjelnenja jich pobožnoho — žadanja.

3 chłopo ſwēta.

Saskia. Maſcha hnadna kralowa Karola je wot němſkoſtoho kejzora Wilhelma II. ſamoruežuje piſaný liſt dôſtala. W nim wozjewia kejzor, zo je po namječe ſwojeje wyſukeje mandzelskeje nowy rjad „čerwjenno-ſchižowu medaļju“ założil. Dokelž ſo kralowa na polu ſtulkow kſchęſčanskeje miloſeže tak nadobnje wuznamjenja, dowola ſebi wón, jej přenju rjadownu tejele medalje ſpoždejcz z dobom z tſežeſej, kotrež ma ſo pschipoddla přenjeje noſhež.

— Podněſelu ſtaj ſo Seju kralovſkej Majestociji z bhatym pschewodom na něchtvo dnjow do Lipſka podaloj, kaž to kózdu zymu činitaj. Lipſk, najwjetſche město cyleje Sakskeje, jeju z wulkej radoſežu powita.

— Poſlednja pschemeyſlowa a rjemjeſlowa wuſtajeńca w Lipſku mějeſte 5,263,000 hrinuow dothodow a 5,924,000 hrinuow wudawlow; je ſo patajſim ze 661,000 hr. wuežinjachym deficitom ſkonečnika. Patajſim je 33% garantero-wanych pjenyez zhubjenych. Schtož je nam wědome, je z wulkich wuſtajeńcow w poſlednim časju jenož Pražſka čiſtý a nahladny dobytk měla. Čeſcha tola tak na hłownu padnjeni bycz njemža!

Němſka. 27. januara ſwjeczeſche kejzor Wilhelm ſwoj 40. narodny džen. ſe tomu dneje běchu mjez druhiemi tež kral Albert z pryncomaj Durjom a Janom, Badenski wulkowójwoda ze ſzonu, heffenſki, ſakſko-weimarski a oldenburgski wójwoda do Barlina pschilkhatali, zo bychň jomu zbožo pscheli.

— 31. měrca doſkonečni kejzorſtwowy kansler wjerch Hohenlohe woſmdžesate ſeto ſwojoho živjenja. Někotre nowiny z toho wotwodžuju, zo pschi tej ſkladnoſci kejzora poproſh, zo ſměl ſo na wotpocžink podač. Tola jomu bliże ſtojace nowiny tu přeja.

Awſtrija. Na kónc pschedpoſlednjoho poſedženja parlamenta wudyri mjez dopiſowarjemi nowin a zapóſlancem Wolſom a pichniwiskom horca bitwa. Hdyž bě mjenujcy čeſki zapóſlanc Kramář ręčecž poczał, naſta w němſkich ſlawkach wrijeſt a hara. Na to ſo mjerzajo, zavola zapóſlanc Brzorad na halefarijow: „To chedža rožomu ludžo bycz!“ „Bravo!“ zavola k tomu dopiſowat „Národných listů“, z mjenom Penžek, a rožcercež z tym ſlowežkom Němcow taſ, zo ſo na njoho walichu. Tola Penžekowi kollegojo ſtipichu na joho ſtronom, a tuž naſta prawidłowa bitwa, pschi kotrež Wolſa wuplacathu. Po 10 mjeniſchinach hakle poradži ſo ſlužobnym a rožomniſkim zapóſlancam, mje- pschecželov zaſy změrowacž.

Zendželska. Hobrské město London má so lepšeho zarjadovania dla do 30 mestov po 200,000 obyvateľach rozdielnež. Kýzde z nich ma svojoho mēsčanostu a wosebitu mēsčanskú radu dôstac. Policiejského by ministerstvu podstavene vostało.

Bolharska. Východná Quisa je na ſejchovkach dociaľnoho poroda a influenc, kotrejž bě so zahorjenjo plucov pchivovalo, umrelo. Vboha je jato dobra katholícka macz w poslednich leťach zavŕšiťe vjesele horja vystala, dokež bě vjerej Ferdinand jej Borisa pchecživo macznej woli na ruskú věru pchecžiežiž dał.

Filipiny. Aguinaldo je ſchpaniſkomu preſidentej ministerſtva Sagaceže wozjewil, zo ſchpaniſkych jatych wuſwobodži, jeli ſchpaniſka filipinsku republiku pchipožnae a so znej pchecživo Američanom zjednoči. Tež na bamža je jo hľava najmľodscheje republiky vobročila, zo by nowe kniežeſtvo pchipožnał a na Filipinym wosebitohu delegata wypóſlał, z ktorymž by so wo wuſwobodženju jatych duchovních jednač mohlo.

— Aguinaldo je Filipinske kupy za republiku vnuvoľal a to mōnariſtwam woſjewil. Republiſki kongres je so hýžo zrehol a Aguinaldej polnomoc dał, Američanam wójmu pchipowéžiž. Keď vulte rozhorjenjo tam za republiku a pchecživo Američanem knieži, vukhadža z toho, zo so w Kawicze vulta zhromadžina žonſkych wotby, ktoraz Aguinaldej peticiu pôsla, zo by so žonam dowolilo, za republikanskimi khorhojemi ſobu do wójmu čahmyž pchecživo njeſchecželam vótežiny. A tež ua

Kubje je Američanam wcho hľadec njeſotviv. Gomec, naviedovař tamných domorodých zbežkarjov, hromadži ſvoje moch w provincy Santa Clara, a chce wot tam na Havamu čahmyž. Vjesele kubanskich vyschkov je so Havamu wopuſtečivschi pod jeho khorhoj podało.

Chinſta. W provincy Uganhil ju njemčy wudvriše. 8000 zbežkarjov valichu jo na město Kupnug. Z wojaťov, město ſchitach, 200 mortvých ležo vosta. Zbežkarjo hiſteže město voblčahuja. Vicekral NanKingſki je do Kupnuga pomoc pôſlał. W Pekingu pchibjera strach, zo ſkoro w ſamym kejzorſkim palasze ſe revolucijsi dôndže. Kejzorka-macz džerži mlodocho kejzora pcheczo hiſteže kaž jatohu a chce jenožo druhohu prynca za kejzora pomieno-vač. To paň najſkerje tak hľadch njeſpóniž, kaž ſebi wona to myſli, dokež ma kejzor ſylny pchivis.

Naležnosće našeho towaŕſtwa.

Sobustawy na leťo 1899: kk. 207—225. z Radworja: Katholska Bjesada, Jakub Hicka, Jan Brycka, Jakub Kašpor, Hana Beňšowa, Pehr Šoľta, wučeř a organist, Jakub Hantuš, Madlena Wünsec, Marija Šećapanowa, Jan Glücklich, Jan Hantuš, Miklawš Šoľta, Jan Polan, Frane Grubert, Michal Šipšík, Jan Karl Nawka, Madlena Cyžowa, Jakub Delan (čo. 72), Marija Grubertec (šwalča), 226—229. z Hodlerja: Jan Polenk, Jan Wjerš, Jakub Wičaz, Jurij Mička, 230. Miklawš Wolman z Luha, 231—233. z Khasowa: Jan Mička, Jakub Wičaz, Miklawš Kubaš, 234. Michal Pan z Milkec, 235—240. z Khelna: Jan Krawe, Jakub Rječka, Jurij Běrk, Ernst Cymer, Jurij Khéžka, Khryſtina Donatc, 241—245. z Kamjenej: Hańza Trenklerowa, Jan Khilan, Jan Grólmus, Miklawš Winař, Jan Handrik, 246—248. z Boranec: Jakub Wjerab, Hana Kubaňkowa, Miklawš Kašpor, 249. Madlena Čorlichowa z Měrkowa, 250. 251. z Bronja: Miklawš Kopr, Miklawš Smota, 252. Marija Pjetášowa z Lutowča, 253—255. z Budysina: seminarist Jan Andricki, Jan Šiman, Marija Kubicowa, 256. Jan Wołdrich z Brjemjenja, 257. Hana Symankowa ze Šerachowa, 258. Marija Andricka z Pančic, 259. Jakub Wjesela, twarski wjednik w Kielu, 260. kaplan Jan Šoľta z Kulowa, 261. 262. z Baćonja: wučeř a organist Jan Symank, Miklawš Delan, 263. 264. z Haslowa: Jakub Měřínsk, Jakub Rebiš, 265. 266. z Nowoho Łusča: Marija

Suchowa, Jakub Pjetaš, 267. Miklawš Jórdan z Českic, 268. Jurij Kocor z Jitka, 269. 270. ze Šunowa: Petr Narčík, Marija Rabowa, 271—274. z Konjec: Jakub Brézan, Michał Woko, Michał Rjelka, Madlena Kralowa.

Sobustawy na lěto 1898: kk. 789—791. z Radworja: Miklawš Henka, Jan Rječka, Jakub Böhmak (w Haju), 792—795. z Kamjenej: Michał Kubaňk (w Haju), Jurij Winař, Madlena Šolcina (w Haju), Jan Grólmus, 796. Miklawš Buša z Boranec, 797. Marija Pjetašova z Lutowěa, 798. Jan Liška z Bronja, 799. Marija Andricka z Pančic, 800. Michał Woko z Konjec.

Na lěto 1897: k. 811. Jakub Böhmak z Radwořskoho Haja.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

Dale su woprowali: Hańza Grólmusowa z Kamjenej 30 hr., Miklawš Pjetaš z Lutowěa 5 hr., na Hicke křežnach w Radworju 7 hr. 50 pj., A. Filip ze Słoneje-Borsće 5 hr., Jan Schäfer ze Zdjerje 5 hr., Jakub Hantuš (jun.) z Radworja 30 hr., Marija zwud. Fórmanka z Lutowěa 3 hr., M. Knapowa z Łuha 2 hr., Marija Delanec z Radworja 5 hr., Jan Polan z Radworja 10 hr., Marija Helasec z Kamjenej 10 hr., Marija Pjetašec z Radworja (służownica w Baćonju) 2 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinie.

Dotal w našej redakcji nawdate 4644 hr. 92 pj. Dale daricu: Radwořska Platowa Komisija w Kamjenej pola Radworja kózłopiwo wupiła a pjenježk dosta Maćica 1 hr. 21 pj., kapłan Franc Jedlička we Workleach 6 hr., Rozkolnicy 1 hr. 40 pj., Zdžerjanska Łučiana Komisija 70 pj., Petr Šilak z Hórkow 1 hr., njemjenowana z měsčanskeje wosady 10 hr., Jan Mérčik z Hrubjelčic 6 hr., Jakub Wjesela, twarski wjednik w Kielu 1 hr. — „Zběrače listnoč čo. 38: z Konjec: Njemjenowany 5 hr., Miklawš Buk 3 hr., Michał Janea 2 hr.; po 1 hr.: Madlena Kralowa, Miklawš Bžedrich, Petr Wowček, mać a Jakub, Khata Čornakowa, Jakub Brézan, Michał Buk; Miklawš Matka 50 pj.; ze Šunowa: po 1 hr.: Michał Rjehoř, Khata Kurjatowa, Miklawš Šolta; po 50 pj.: Petr Bur, Miklawš Paška, Jan Mikliča, Petr Handrika, Miklawš Čoch, Michał Wowček; po 20 pj.: Miklawš Rocho, Petr Lang, njemjenowany; Petr Miklawš 10 pj. = 24 hr. 20 pj.; dale z Konjec: Michał Więaz 3 hr., njemjen. ze Šunowa 1 hr., Michał Kocor z Ralbie 1 hr., Delanska Patentna Komisija 80 pj., Milčanska Kofejowa Komisija 1 hr. 23 pj., Štóż widźeć chce . . . 1 hr. 20 pj., Ralbičanska Bjesada 1 hr., „Wjeseli hóley po kofeju“ na Ryčerjee kwasu na Horje přez klöštrskoho pjekarja Šoltu 3 hr. 60 pj.

Zapłacić Bóh wšem dobročerjam!

Za terciarow: Zemretoj stej jošte Madlena Bartowa (Žirowa) z Chróścic a Šana Goldegejt z Wölmsdorfa. R. i. p.

Sobustawy bratstwa „Ježuſoweje Wutroby“ a „Zapoſchtoſtva modlenja“ maja ſwoje dobre ſlutki a modlitwy w měsacu februaru Bohu woproważež: „Za woſadnych duchownych“.

Towarstwo katholskich rjemjeslnych

ma jutře njedželu 5. februara wječor we 8 hodžinach džiwadło, k čomuž přeprošuje

Předsydstwo.

Na podwolnomu nawěženju.

Rjana derje dželana Chrystuſowa poſtawa z twjerdoḥ pěškowca, fotraž žohnuowanjo ſweta pschedſtaja, je pola podpisanoho tunjo na pſchedan. Poſtawa by rjana pycha byla za wołtaři mijez Božim Čéšlom.

Tohorunja poručjam jo k zhotowjenju pomnikow na rowy a k wobnowjenju křižiow wſchěch družinow a rufuju za cyle dobre pozłoczenjo.

Adolf Redl, rězbař,

w Kamjencu, Počzniſka droha 19.

Džensa je tež „Serbski Hospodař“ 2. číslo 1899.

Cíjich Šmolerjec řečiſtictvíje w Maćicznym domje w Budyšinje.

Katholicki Mopod

Wudawa so kóždu sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwiazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štvortlētnje 65 pj.
Za nawěštki placi so wot
małoho rynčka 10 pj.

Wudowy časopis.

Wudawany wot towařstwa s. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 6.

11. februara 1899.

Lětnik 37.

Copjesáhlo z cenzbý.

Hiszeže něchto mjeñšinow a smy skončuje w Mohuczu. Haj skončuje! Albo je to nadž dobrata, wžora hižo pschez schěsz hodžiuow we wozu sedzecž a džensa zaſy nimale džewjecž hodžin? Hacžruniž bě wjedro za tak dolhi puež nimale ſkazane — njebež ani jara čzoplo ani zyma —, so tola po času tajfa jězba woſtudži, býrnijež ſo tež pschez najrjeúſche krajinu, nimo zajimawych městow, libozných wjeskow, nimo z rozpadankami ze starých čzafow wudebjenych horow wježl. Naſch jenicežti tróſcht bě, zo změje, hdýž smy w Mohuczu, duscha hač do jutrow mér. Mejach potajkim časa doſež w ſwojich myſlach po jeheroſkim ſvěče wokolo bludžicž a ſebi tak woſtudu zacžerječ. Tak běch ſo w ſwojich myſlach hač do léta 1892 zaběžal, kaf tehdom přeni krčež do Prahi jedzech a kaf mi towařich, kotryž je nětko hižo derje zaſtarany kaplau w Serbach, z mjeđowymi ſłowami rjanu Prahu a ſerbſti seminar wopisowaſche, zo by ſtruchle myſlicžki, kotrež njechach ſi Turijom z domizm, zehnał. Dopominju ſo hiszeže, kaf tehdom přeni krčež po kraſnje rožſwetlenej Prahy jědzech a ſo ſplóſchitve ſtajnje do kucžka tlobičach, ſo bojo, zo by mje mohl něchto nadobo z woza torhunječ. Njemžach ſebi mjenujen rožjaſnicž, čzohodla ſtajnje po hōnož z mócnym hloſom „pozor“ woſtache. Myſlach ſebi, zo ma to znamjenječ, zo mje njeſmě nicto z woza wučzahneč. Tajke „mudre“ myſlicžki mi runje we hlowje khodžachu, hdýž mi hwižd̄k w předku zapſchehnjenovo čzornoho móraſa nadobo k rožomniſchim myſlicžkam dopomha. Jědzechmy po mócnym železnym moſčeze pschez wjele wuwołanym „Ryn“. Prócowach ſo, něchto mało wot uana Ryna, kaž jón Němch hordje mjenuja, wuhladacz, tola podarmo. Wulka furjawa nam rěku a město zakrywaſche. Widžach jenož k lěwic̄ twjerdzíznine murje, kotrež běchu ze znamjenjom, zo smy w Mohuczu. Tu čzah zaſta. Durje woſražywschi zaſoła zaſtojnif z „pruskej raznoſežu“ „Neuthor“. Tu wulzechmy, dokelž mějachmy do ſeminara wottud bliže, dyžli wot hlownoho

dvořnijscheža. Spróeny wot stajnoho sedženja čampach kaž pjany po měsčeze. Vjele rjanoho a zajimawoho runje wohladacž njemôžach, dokelž našch pucž nimale nimo samych kowańijow a piwańijow wjedžesche. Haſy běchu wuzke a mažane, je to tež ſobu najstarſhi džél města, po kotrymž nôſchfolwachmy. Bě, kaž by wſchitkim tſjom pawł hubu zapſchadl a bjez džíwa! Rjewěstoſež, ſhto ſnadž pſchichod za nas khowa, bě z pſchicžinu, zo ani ſlowěžka njerěčachmy. Wſchelake dživne myſlicžki mi we hlowje brincžachu, hdyž z towarſhomaj po haſach kročach — euzh mjez euzymy. „Daloko, daloko wot domu mojich lubych nětko ſhm“, tak ſebi myſlach, zacžuwſchi hóřkoſež tuthych ſlowow. Próco-wach ſo na wſchě te praschenja ſebi wotmołwiež a hudańčka zhudacž, kotrež tehdom we mni naſtachu, tola podarmo! Tu wubudži mje towarſch ze ſlowami: „Tak tu nětko běchmy“. Pohladnych wokolo ſo, hacž njebych ſnadž uěhdože ſeminarej podobných tvar wuſledžil. Tola widžach jenož ſeminarſku cyrkę, ale nic ſeminar ſamón. Wopraschach ſo tohodla towarſcha za ſeminarom, kotryž mi z rjanymi poſtaſwami Maſcheje Lubeje ſenjenje a druhich ſwjathych wudebjene wulſte wrota, z kotrymž zaſtupičhmy, pokaza. Sym potajkim podarmo za ſeminarom pytał, dokelž ſeminar wot haſy widžecž njeje. Na haſu won je jomu mijenujcy druhe twarjenjo pſchedtwarjene, tak zo dyrbijch najprjedy pſchez tute twarjenjo, chceſh-li do ſeminara. Woſebe w tym naſtupanju je to jara derje, zo woblhod a hara, kotryž je ſtajnie na haſach, ſo do ſeminara dobywacž nje-môže a nas njemylí. Džechmy po khódbje, do kotrejež z drjewjanymi wrotami zaſtupičhmy. Na lewú ruku bě zahroda z poſtaru najswječiſcheje kniežny Mărije, na prawu bydlenja tſioch domownikow a tſi druhe jſtvi, w kotrychž ſo wopythy alumnow pſchijimaja. Na kóncu tuteje khódbý bě wulka lěpyca, hđež ſo klausura započzina. Dale tuthych železnych duri žana žónska njeſmě a byrujež tež macž wot bohoſlowca byla. Tež mužam ſo do klausury zaſtupicž njeđovoli, bjez wažneje pſchicžiny, jenož tajkim woſobam, kotrež potřebnoſežam bohoſlowcům ſluža, kaž ſekarjej, krawcej atd. ſo to dowoli. Hdyž bě nam po zwonjenju domownik wotewrili, kročachmy nimo wulſte Božej martry po ſkhođe. Chchch ſo towarſcha něſhto wopraschecž, tola tón mi powě, zo ſo w klausurje ženie wótsje rěčecž njeſmě. Bě to přenja wucžba, kotruž dyrbjach hacž chchch abo nic pſchijimacž, kotraž mje dopomini, zo ju prozdniny nimo. Běch ſo njez tym trochu přjedawſkich týſchniwyh myſli wždal a pomału ſtupach za towarſhom po ſkhođach a wſchěch tych khódbach, kotrež do wſchěch róžkov a kóncow po wulſim twarjenju wjedžechu. Pſchijidžechmy nimo ſeminarſkeje knihoſwje, kotraž pſchez 150,000 theologiſtich knihi wopichija, mjez kotrymž je tež vjele ſlawnych a žadnych wěcow. Wſcho ſwedečesche wo džéle pilných rukow, kotrež njebechu nihdže ani prósychka wostajile. Po khódbach běchu rož-pſchecžeradla poſkadžene, zo bychu ſtohpod ſodusyle, a te tak ſkyčecž nje-byše a wobhydleri njemylí. Na wſchěch khódbach wiſachu blízko hromadu wulſte ſwjatych a tež ſtaciony, a na prawu ruku běchu bydlenja za profesſorow a bohoſlowcow. Číſchina cyloho domu, na ſeženach wiſace woobraž ſwjatych a woſebe jenajkoſež a mnohota duri w jenotliwych khódbach činjachu na mnje zacžiſchež, zo sym w někajtim kloſchtrje. Tu pſchijidže nam ſotra napſchecžo, czorna zdraſczena a w bělém ſchlewjerju. Wežipmy, kaž ſtajnie sym, njeđiwaſo na to, zo ſo powědač njeſmě, wopraschach ſo, ſotra je, zhonich, zo bě to ſotra z rjadu ſwj. Vincenca, kotrychž je tu w ſeminaru na 10, dokelž maja warjenjo, rjedženjo atd. wobſtaracž. Najprjedy džechmy wězo ſ ſeminarſkomu pſchedſtojičerjej, kniezej regenſej Holzammerej, kotryž naſ

psichija, a derje wędżo, schto bychmy sebi najprjedy pscheli, ménajesche smějo, zo dyrbimy sebi pschede wschim derje šložecz dacz. Zo jomu hnydom posluchachmy a kazaňa njebladachmy, njetrjebam drje wobkružecz.

Běchmy tutón wjeczor hischeze sami, dokelz drugih bohosłownych hakle nazajtra vichthadžachu. Wjeczor pschedepytachmy hischeze wsche seminariske mestnoſeže, kaž oratorium, hdžez so zhrromadne rańsche a wjeczorne pacžerje a rozwuežowanja wotměwaja, hdžez so slkadžujemy, předý hacz so džem⁹ pschedehodžowacz. Pschez wokna w oratoriū wibžimy do naſcheje seminariske cyrkwie. W tutej je tež hnadne swjeto ſwiateje Marije, kotrež bu do naſcheje cyrkwie pscheinjene, hdžz dyrbijesche ſo cyrkej Maſcheje Lubeje Čenjenje, hdžez bě hnadne swjeto ſpredy, staroby dla wotorhacz. Seminariska cyrkje je rjany wulki twar, wupjichem⁹ a wukreflem⁹ z poſtawami ze živjenja ſvjatych. Wosebje znate ſu rjane pſichezele tuteje cyrkwie. Bože ſlužby w njej wobstaraja professorojo seminara. Na to czerjefche naš wezjynoſc̄ do ſenotliwych ſalow. Wobchymy w hidžbnej ſali, hdžez ſo ſpěvaſte hodžimy a tež prihovaniya wotměwaja, we woběmaj muſejomaj, hdžez my hacz do jutrow ſtudijem⁹ a tež hischeze na ſyſherni njezabchymy, hdžez ſo pschednoschki professorow wotměwaja. Hdžz běchmy tak chyl dom, tak daloko, hacz bě nam pſchitupny, pſcheběhali a wichubžom ponichali a tež w naſchimaj zahrodomaj pobylí, wopraſhachmy ſo kždy pola knyeza aſſiſenta za naſchim bydlenjom. Zaſtiwiwſchi do jſtwy, kotař mějſeſche naj z towařschom hacz ua dalsche pječ měſacow hospodowacz, tež tu wscho pſchedepytach a pſcheinuſchlich. Tola, kaž tež k tomu bě, jſtwicžka ze ſwojej jednorej, ſnadnej nadobu ſo mi hižo teſdom jara ſpodoBaſche, a z dobrym ſwědomjom móžu wuznačz, zo w tutej najradſcho pſchebýwan, radſcho hacz ſnadz we wobſobnych ſalach. Tu dowjedže mje towařſch k woknu, poſkazujo mi — měſčansku kívú. Tuta mje dale njezajimqſche, cžim bóle pak dwór, po lotnym⁹ cyla čzrijoda kurow woklo běhafše. Zortliwje towařſch pſchijtaji, zo ſu tute njewinowate kurjatka ſtajnje alumnam k pohóřſkej byłe pſchey ſwoje daſotanjo, a zo ſu tohodla přjedawſchi wobhylerjo tuteje jſtwy jej „Ginfelsbude“ narélli. Za pak, kž měſčan mjeſchym, hym tutym zwěrjatkom cyle dobry a druhdy ſamo za uje něcht ſo woknom wulcži. Trajefche dleſchi cžas, předý hacz ſo rjuy pucz do ſwojoho bydlenja roznamakach, hysto ſwoju jſtwu pytajo po ſenotliwych khódbach běhach, njevědžo hdže najprjedy. Maſajtra nam hischeze cny džen zbywaſche, tróſchku město wobhladačz. Tuž pýi, jeſi cži prawje, luby pſcheczelo, najprjedy zo mnú do doma. Mjeje hdžen daloko, jenož někotre mjeſchimy. Wokolo seminara ſu wſchak haſh khétero wuzke, dokelz je to najſtarſchi džel města. Ze tu tež wjely wobkhoda a wſcho ſo do tutoho kónca čeri. Psched ſobu widžiſh rjany, wulki, imposautym twar, cyle z cjerwienioho peſlowca — je to dom. Schkoda jenož, zo je ze tſioch ſtron z druhimi twařenjemi zatvarjeny. Wón wězo wjach tak kraſny ujeje, kaž ſkonec zańdženohho ſtoka, tola hdžz wopominajch, zo je wón dyrbjal ſchěſc̄ wulkich ſtrachých Božich woheňow, ſydom woblěhnenjow a dwojo poſčlanjo wutracz, potom ſebi hakle to wažicž wěſch, ſchtož móžech hischeze dženſniſchi džen po tojkej zańdženoscži na nim wobdžiwacz. Wón je rjane a pomijecža hýdne znamjo, nje jenož pobožnoſeže tutoho města, ale tež widžomny wobraz za wumjelſtwo ſenotliwych dobow. Tež tajki, kotař tute wumjelſtwo ſtudovał ujeje, lobey ſpoznaſe, zo njeje dom na ſenotliwe waſchnijo twarjeny. Pſchijtajcz ſo hischeze móže, zo je dom 112 metrow dolhi a na ſrježda $45\frac{1}{2}$ metra ſchěrofi; poſwježenj je wón ſvjatomu Měrczinej. W zapoczątku tutoho lěftotka mějſeſche

Mohucz hýcheze wjach hacž jónu telko cyrkwiow a rěkaſche tohodla: stajne zwonjace město, tola schtož ſu stajne wójm cyłe zwostajile, ſu Francózojo zniczili a tež Němcy ſu wot 1816 pilnje pomhalí. Tola njejedzíwajo na to, ma Mohucz hýcheze muoho rjanych a zajimawych cyrkwiow: sydrom farſtich, pjecz druhich a džesac̄ kapalow. Nimo naſpomnjenegoho pſchimjena, ma pak Mohucz hýcheze jene, mjenujen rěka tež: złote město. Hdýž tute pſchimjeno wo Praž hýcheze džensa płaczi, njeje k tomu tak wo Mohuczu, dokelž tu ſo wone bóle počzahuje na zaúdžene czaſy w ſtaſiſnach, w kotrychž je ſo Mohucz z czeſecžu mjenowac̄ dyrbjał, dokelž učhdy bě Mohucz hłowne město a sydlo prěnjoho wólbnoho wjercha a kanclerja romsko-němskoho kejžorſtwa; tola hýž z kone poslednjego ſtoka je Mohucz dyrbjał wjele wot swojeje politiskeje wažnoſc̄e pſchihadzic̄. Hdýž bě Mohucz khwilu hłowne město ſamo francózkoho depardementa byl, bu wón 1815 twjerdžizna němskoho zwjaſka a mějſchtej tu tohodla hacž do ſéta 1866 Rakuska a Pruska zhromadnje ſwoje wobſadki. Wottud je Mohucz krajna twjerdžizna a tohodla pomjenuje němski kejžor tu zaſtojnukow, hacžnuuž Mohucz k Hesseſkej ſluſcha a pod knižeſtewom wulkowójwody „Hesseſkeje a pſchi Rynje“, kaž joho titul rěka, ſtoji. Jakó krajna twjerdžizna ma wjeselo, 15,000 wojakow w ſwojich murjach hospodowac̄. Město ſame je ze ſamymi murjemi, węžemi a wrotami a ze wſchelakej naprawu, ſchtož wſcho dženſniſchi dženj ſtverdžizne ſluſcha, wobczehnjene. Z wuwzaczom wójska ma hýcheze na 78,000 wobydleri, mjez kotrymiž ſtej dwě tſeczinje katholſkoho wérhuznac̄a.

(Skonečenje pſchichodnje.)

Gjeſćowanjo ſwjatoho Antonia,

tohole wulkoſe ſwjatoho z rjada ſwjatoho Franciſka, je mjez katholſkim ludom jara rožscherjene. Z wulkej dowěri a zavěſče tež najlepſchim wuſpěchom proſcha pobožni wo joho zaſtupnu proſtvi we wſchelakich nuzach a naležnoſzach člowjecžoho žiwjenja.

Hijož psched dlejskim časom dōstachmy dopis wot jeneje česzczenije čitački „Katholskoho Posola“. Dopis tehdom ujemózachmy wozjewicž. Dženja netko dōstavšchi klišcej wobraza swjatoho Antonia, njechamy jo dleje komidžiež, dopis wozjewicž, fiz ma so takle:

„Hdyž prěni krócz naſtawku wo swjatym Antoniu čítach, zwjieseli ſo mi wutroba, dokelž swjatoho Antonia wyšoko čeſcežuju. Hijož wot džeczacych lét ſhm to činiła, dokelž bě mie to moja ujeboh macz wucžila. Hdyž běchmy my džeeži něchto žhubili abo tež wona, by pschedy prajila: Spěwaježe Wóteče naſch f swjatomu Antoniej — a kóždy raz namakachmy zas, ſchtož běchmy žhubili. Tež naſcha lubowana wucžekta, knježna Konſtanſija w klóſtrje, kotaž naſ ſchicž wucžesche, w tych hodžinach naſ wucžesche swjatoho Antonia čeſceži; dyrbjachmy wſchědnie responſorium f joho čeſceži spěwaež. Wona nam tež powědaſche, kaſ je woſobna knjeni drohotnu nauſchniu (Ohringel) žhubivšchi, swjatomu Antoniej ſlub činiła, zo by ju zas namakała. Bórzhy ju nadendže w tych, w kotryž tež druhe debjenki khowaſche; a dokelž ſebi myſlesche, zo ju priedy jeno widžala ujebeč, njeđopjelni ſwojoho ſluba. A hlej, bórzhy ſo debjenka žhubi, a njenamaka ſo wjac, hačrunjež knjeni z nowa zas proſchesche a ſlub ſežini. — Dokelž mějach ja psched někotrym časom wulku naležnoscž, ſlubich swjatomu Antoniej, zo, jeli mi ſpomha, to w „Posole“ wozjewiju. Ma ſpodjivne waſchnjo ſym pomoc namakała. Taſ dopjelinjam netko ſwoj ſlub, a radžu kóždomu naležnje, zo by ſo w fajkejžnili myž f swjatomu Antoniej woſol.“

W bližšim podam y dlejsche wopišanjo žiwjenja tutoho Swjatoho.

3 Knjizh a Šakſteje.

Z Budyschina. Tudemne „katholske towařtvo knjeguow“ mějſeſhe poſlednju njedželu wulkoho róžka ſwoj džewjaty założenſki ſwjedžen, na kotryž běchu wſchelach hoſežo, kaž tudomni duchowni, někotre ſobuſtawu Hajniczańskoho „towařtwa knjegow“ ze ſwojej protetorku knjeni Porákovce de Varna, a nimale wſchitke ſobuſtawu pſchischiſli. Duchowny wjedník towařtwa, knjeg ſcholaſtikus Škala, poſtrowi z někotrymi ſłowami pſchitomimy, na čož po prologu jědnacze ſobuſtawow kraſny žiwy wobraż w pječiſcih pſcheměnijeniach pſcheditajachu: „Mádre a njemudre knjegu“, ſchtož ſo z pſchithodnej deklamaciju pſchewodžesche. Po wſchelakich deklamacijach (u. pſch. Naſtačo klóſtrha Marijnjeje Hrědy) a ſpěwach (u. pſch. Komteſka w penſionacze) hrajeſche ſo džiwadlo „Nowa ſlužowna“, w kotrymž 7 ſobuſtawow nic lohke role jara derje pſchedſtajachu. Kruch ſamón, kaž tež hraczo ſpomijených hrajerów ſo powpſchitkownye ſpodbabaſche.

— „Katholske towařtvo rjemiſſniſkih“ mějſeſhe zabawny wjecžor, hewal pôtnicy njedželu wotbywanu, tydženiu priedy. Hrajeſche ſo džiwadlo „Schto maje ſo ſchewſkomu natorkhnyč“ jara derje a raznje. Hrajerjam ſo tež wulke pſchipóznačzo dōſta. —

Tak ſu netko zabawny, kotrež wſchak dyrbja tež byež, dokonjane. Jutſyſchu njedželu a ſežehowacej pôndželu a wutoru chcemy čim pilniſcho a horliwiſcho wuzičž f ſwernomu a doſtojnemu ſwjeczenju 40-hodžinskeje pobožniſeže w cyrkwi Maſcheje Lubeje ſenjenje.

— Druhi dopis wo swjatočnoſeži w Marijnym Dole ſmy dōſtali; ma ſo tak:

W Marijnym Dole bu njedželu 29. januara 9 knjegow zadrageńnych

— rjana to licžba — a wosebje zwjescelowaca — kaž kniež propst rjenje za wobjedom spomni, za našch struchly čas, w kotrymž duch woporniwosće a luboſeže dale bôle huije, w kotrymž chceba ſkoro wchitcy jenož wuzivacž ... Mjez kniežnami běchu tež ſerbſke tsi, ſchtóž je z čeſežu za našch mały narod. Běchu to Hajneč z Kukowa: Hajneč, Pjetrec a Belnačec — netko Josepha, Theodora a Paula. — Swjatocžnoſez ſo w 9 hodžinach zapocža a daloko píšež poſdujo trajeche. Hdyž běchu mlode njeviſtyn naſchoho Zbóžnika do cyrkwe dowjedžene, Boža mſcha z affiſtencu ſežehowasche. Po krasnej, duchapołnej ręčzi knieža Vincenca, propſta, ſo k wobrjadam dónož, kotrež wopisowacž, my tu nimamy ani časa, ani mięſtna. Šchtóž je je raz wižał, do ſmjerze na nje njezapomni. — Młodym kniežnam, naſchim lubym krajankam wosebje, z wutroby zbožo pſchejemy, zo býchu pſchejcy tak wjeſole byłe, kaž na kvaſu, a zo býchu we wutrobie narwoženie z njebiſes, kotrohož ſebi wulkomyſlne wuzwolichu, naſeschle měr a pokoj dufſe. Wón tak žadny na ſvēče býwa.

A.

3 chłopo swęta.

Sakſla. Toho Kralowska Wyſokoſez pŕyne Bjetrich August je ſo ze ſwojimi ſyuanmi Turjom, Christianom a Černstrom za ſwojej wyſokej mandželskej do Cannes w Francózſkej podał.

— Bamž je hrabi Schönberg-Rotschönberg komturny kſchij prěnjeje riadowujiſe Hřichorjowoho rjada ſpožejil jako pſchedsydże towarzſtwa ſwjatoſtoho Vincenca w Drježdžanach.

— Pſchihoty k wólbam do ſejma ſu ſo zapocžale. Konſervativni a narodoliberálni zaſy zhromadnje do wólbnoho boja póndža. Tuž jím czežko njebuďe, wójnu dobyč. W pſchedwuradžowanach konſervativneje frakcije w Drježdžanach, kaž tež na wóndańskej ſchadžowanacy konſervativnych w Kamjencu ſo z nowa kandidatura naſchoho zapoſlance Michała Kołle z Chróſcicjenomyslne pſchija. Za njoho budže tež rataſka ſtrona hloſowacž.

Němſta. Przedawſki kejžorſtvoſorý fancler hrabja Caprivi je 6. t. m. na ſwojim kuble ſtren pola Krosna nad Wódru zemrel. Hrabja Caprivi narodži ſo 24. februara 1831 w Charlottenburgu, zastupi 1849 do wójſka a bjerjeſche jako ſobuſtar generalſtaba wychſchoho komanda džel na kejžorskej wójniſe 1866. Wo ſriedž tuteje wójny bu na majora poryſcheny. W francózſkej wójniſe wojoſasche jako połkowniſki leutenant a chef generalnho ſtaba 10. armeekorpsa z wosebithym wuznamjenjenom pſched Mežom a Orleansom a nad Loiru. 1871 do wójnſkoho minifterſtwa powołany, ſtupeſche wón pſchej wychſe a wychſe we wojeſtich hōdnoſežach a doſta lěta 1888 kommando nad 10. armeekorpsom w Hannoveru. 20. měrca 1890 pomjenova joho kejžor za naſledníka wjeřcha Bismarka. Schtyri lěta na čole kejžorſtwa ſtojo, bě wón njeſpróčneje za dobro Němſkeje dželaw. Katholikojo jomu njezabudža, tak ſo wo wotſtronjenjo hōrkich powoſtantow kulturfamps ſtarasche a tak ryčeřſch za kſchecžanski ſchulſki zakon hrabje Žedliča wuſtupi. Bzawnje a ſprawnje pſcheceživo wſchém wjedžeſche wón ſwoju politiku. Tohodla a wosebje, hdyž bě z wukrajom pſchekupſti zwjažk ſežinił, požachu konſervativni ſtradžu a zjawnje pſcheceživo njomu wojoſacž, doniž ſo jim ſkónečnje njeporadži, joho z fanclerjowoho ſtowa ſtorečič. Kejžor pak powyschi joho hiſcheže pſched tym na hrabju a zwosta jomu hacž do ſmjerze derjezmyſleny. Za to ſwedeži telegram, kotryž, wo joho ſmjerzi zhomiwſchi, na wnuka njeboho hrabje wot-

pošla. — W sejmje spominaſche wutoru pſchedſyda hrabja Wallſtrema z čeſečo-wacymi ſłowami na zemřetoho druhoho kanclerja němſkoho kejzorſtwa, a wo-zjewi, zo ſo w mjenie ſejma ſchitwórk na pohtreb poda.

— Kejzorſtowony ſejm jednaſche w minjenym tydženju wo poſtowym etacze. Statny ſekretar z Podbjelſſi bu woſebje ze ſtrony ſocialdemokratow kruče pſchimany, zo pječza ujeſprawne z poſtſkimi zaſtojniskami wobkhadža. Mjerzaja ſo najbóle na to, zo mjez wjele tyſiacami ſwojich ludži žanoho čerwjenoho čerpječz njecha. To ſo jomu nježivamy. Zo pak ſo Podbjelſſi juvru za ſwojich poddatych ſtara, widžimy z toho, zo je ſo jich mžda po-wyſchila, a zo ſo liſtonoſcherjam dowoli, lětnju draſtu noſycz, a z cyła wu-khadža z joho rēčow a ſkukow, zo ma frutu wolu, poſt dale a bôle wuwieč, a pſchi tom lepsche ludži ſpěchowac̄.

— Herbſki prynce ſakſko-koburg-gothaſki, Alfred, je poúdželu zemrēl. Wón narodži ſo 15. oktobra 1874. Hijo do ſlěbornoho kwaſa ſwojeju starſcheju běſhe čeſečen ſthorjel. Dokelž žanoho bratra nima — jenož 4 ſotry — pſchenidze naſledniſtvo na trónje ſakſko-koburg-gothaſkoho wójwodſtwa na tceſzoho ſyna jendželskeje kralovny Viktorije, wójwodu z Connaught, kotryž je z pruskej prynceſnu Margaretu Luisu woženjeny, a fotrohož najstarſhi ſyn Arthur je 16 lci ſtary.

— Po nowej poſtowej pſchedložy ma džesacžyjenježkowa znamka za liſty hac̄ do 20 gr. (dotal 15 gr.) doſahac̄ a ma ſo ponížena měſtna frankatura (n. p. 5 pj. za wſchědny liſt w ſwojim poſtowym wobwodze) tež na ſuſodne wobwody roſthěričz. Dale ſo pſchilubja poníženjo porta za dopiſnich (poſt-fart) z 5 pj. na 2 pj., čiſčezaných wěcow za 50 gr. z 3 pj. na 2 pj. a poſtupuju hac̄ do 15 pj. město 30 pj. nětko. To wſcho by lětnje něhdze $8\frac{1}{2}$ miliona hriwnow wupadka za poſt wužinilo, fotryž pak by ſo zaměſze ze žwischim wobkhodom zaſy wuruňaſ. — Schtož nowinački pjenyez naſtupa, poſuzujemy na naſche wóńdanishe wułozowanjo. Ma ſo jenož porjedječz, zo ma ſo za kóždy tydženjski wudawſ žanoho časopiska lětnje 15 pj., a za kóždý dalſchi wudawſ w tydženju tež zaſy 15 pj. placzieč, potojkim za nowiny, fotrež 7 króč za tydžen wukhadžeja, 7×15 pj. lětnje.

Ruſſia je tež bamža proſyła, zo by na konferencu wotbrónjenja ſwojoho zaſtupnika poſlał. To je pječza Italska za zlo wažala, dokelž bamža jako ſouveraina, abo njewotvíſnoho kuježicera pſchipóznač njecha. Z teje pſhie-ćim je ſo konferencia pječza wotſorežila. Tola, njech ſo tež Italska hiſtěze trochu zadžera, pomhac̄ jej to ničzo njebudže. Konferencia w měren hromadu ſtuſi a to naſſkerje w Haagu.

Filiſinhy. Wójna je wudhyrla. Dženska tydženja walichu ſo Filipinjenjo na město Maniſa. Po horcym bědzenju dyrbjachu pak pſched Američanami, fotřiž tež z móřskich lódžow do nich thěladhu, coſac̄. Tak piſoja amerikanske nowiny, fotrež pak rad hviždaja. Tola pak wozjewjeja, zo ſu na jich ſtronje pření džen wójny 20 morjem a 125 ranjeni byli. Tagalow je jich pječza 1000 padnijlo, po druhich powěſzach ſamo 2000, a nimo toho 2500 ranjenych a 5000 jatych. To pak pſchejara amerikanscy klíneži. — Generalej Millerej je ſo poruczilo, zo by hnydom Slo-Slo wobhabžil.

Naležnosće naſho towarſtwa.

Sobustawy na lěto 1899: kk. 275—279. z Njebelječ: Miklawš Žur-Kokla, Jakub Ledžbor, Pětr Štranc, Bosći Pječeh, faraf Kubas, 280—287. ze Serbsk. Pazlic: Jakub Robl, Khata Hěblakowa, Miklawš Weclich, Miklawš Wjenka, Pětr Haška, Michał Lukaš, Jakub Zmij, Pětr Wawrik, 288. 289. z Čemjerječ: Jan Kral, Jan Moňk,

290. August Kokla ze Zajdowa, 291—294. z Budyšina: Karl Wjeńka, Hańża Kampratowa, Mikławš Mjeń, Augusta Schusterowa, 295. Mikławš Just w Leubenje pola Naundorfa pola Osaca, 296—298. z Jaseńcy: Jakub Just, Michał Just, Pětr Křižank, 299—301. z Khróscie: Marija Wingerjee, Jurij Brézan, Michał Lebza, 302. Jakub Rjeda z Hory, 303. Michał Zynda z Banec, 304. Jan Delenk z Wutołčic, 305. 306. z Pančie: wučeř em. Mikławš Hicka, Pětr Kocor, 307—309. z Kukowa: Mikławš Cyž, Madlena Hodankowa, Marija Mjechelka, 310. Madlena Khžkec z kloštra, 311—317. z Miłocie: Ernst Krawe, Marija Čocheć, Pětr Kral, Mikławš Pjech, Jakub Šołta, Miecał Fulk, Mikławš Ryehťar, 318. Pětr Krawe ze Smjerďzaceje, 319. Michał Frencl z Różanta, 320. Jurij Šołta z Pěskec, 321—323. z Łazka: Jakub Kliment, Marija Pornadžikec, Bosći Rachel, 324. 325. z Rabie: Jakub Manjok, Mikławš Blažik, 326. Pětr Narćik ze Šunowa, 327. 328. z Konjec: Pětr Čornak, Jurij Kocor.

Sobustawy na lěto 1898: kk. 801—804. ze Serbskich Pazlic: Mikławš Weclich, Michał Sewc, Mikławš Lehman, Pětr Wawrik, 805. Michał Lehman z Pěskee, 806. Jakub Domaška z Różanta, 807. Marija Šołcie z Pančie.

Za cyrkej a šulu w Lubiju: k. farař Kubaš w Njebjelčieach 30 hr.

Za kath. wustaw syrotow a komunikantow w Budyšinje: k. A. B. H. w Marij. Hwězdźe 5 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w naší redakcji nawdate 4709 hr. 26 pj. Dale darichu: Michał Zynda z Banec 3 hr., njemienowany z podhroda 1 hr., Rozkolnicy 95 pj., P. Tadej Natuš, administrator w Różenec, 7 hr. 60 pj. — Přeř knjeza wučeřja Słodeńka skladowane hromadze 272 hr. mjenujej: z Radworja: k. farař Žur (I. džel na 100 hr.) 20 hr., wučeř Šołta 6 hr., wučeř Słodeńk 5 hr., Płatowa Komisja 5 hr., wučeř em. Kral 3 hr., Tři madory z Madlenu 56 pj., J. S. S. 1 hr., Madlena Mišnarjee 2 hr., Marka Mišnarjee 1 hr., M. H. 1 hr., Diparjo na scíznach Płatowej Komisije 1 hr. 69 pj., Pjeo-wowcero 70 pj., z amerikskeje awkcije 20 pj., Madlena Mišnarjee 50 pj., Marija Zmijowa 3 hr., Michał Šmitk (réznič) 3 hr., Pořlenk 2 hr., Ulbrich 2 hr., Zastata daň wot N. N. 6 hr. 6 pj., Libš 3 hr., Nawka 3 hr., Winsa 1 hr., Kurjo 1 hr., Rehork 1 hr., Lorene 1 hr., Kasper 1 hr., Brycka 50 pj., Rječek (młynski) 2 hr., Grubert (hejtman) 1 hr. 50 pj., insp. Winklerowa 3 hr., Nawka (překupe) 1 hr. 50 pj., wot čornuehow 1 hr., Kerk 1 hr., Čemjera 1 hr. 50 pj., Brycka 1 hr., Jenēec 2 hr., Tři madory z Madlenu, 2 hr. 60 pj., Hańża Cyžec 50 pj., Madlena Šołcie 50 pj., Šmitkec Hanka 50 pj., Henčec 10 pj., Spěwaſke towařstwo „Meja“ čisty wunošk z koncerta 70 hr., při reji našoho džeda here wuwikowa 2 hr., Šrama 2 hr., zwudowjena Šołcina 1 hr., Bjensec Marija 3 hr., Hesec Hetlka 2 hr., Zyndzie Marija 1 hr., Hesyna 5 hr., Hantušec Jakub 1 hr. 50 pj.; z Bronja: po 3 hr.: Šenk a Kudžela, po 2 hr.: Smoła, Wenelka, Žofka, Koper, Jurk a Mitowa, Rječek 1 hr.; z Kamjenjej: po 3 hr: Khilan, Rynč, Mitaš, Domanja a Krawe (gmejnski předst.), po 2 hr.: Jan Winař, Nowak a Wičaz, po 1 hr.: Mikławš Cyž a Bejkam; z Měrkowa: Kasper 2 hr., Měšeř 1 hr., Čorlich 1 hr., Pjetaš 50 pj.; z Kląšasowa: po 3 hr.: Kubaš a Mička, Mikela 2 hr., po 1 hr.: Robl a Pječka, po 50 pj.: Rycerja, Jakub Bleža a Handrij Bleža; z Khelna: Měrcink 5 hr., Mjeń 2 hr., Henka 1 hr. 50 pj., na zahrodze wurečał 1 hr., dale po 1 hr.: Krawe (pjekař), Kral, Cymer a Bjarš, Jan Krawe 50 pj.; z Budyšina: wučeř Sommer 5 hr., Hańża Mišnarjee 1 hr., Mjechela 1 hr.; Izelt w Minakale 50 pj.; Jurij Čepic w Drježdānach 1 hr.; Pořlenk w Čornym Hodlerju 1 hr.; z Łuha: Wólman 3 hr., Hercigec 3 hr., Knappa 2 hr.; k dorunjanu k. scholastikus Skala w Budyšinje 1 hr. 9 pj. — Na Zelnakec-Bulankec kwasu w Kukowje nazbérane 3 hr. 50 pj. — Radwońska wosada (prjedawš zběrka) 100 hr. — Delanska Patentna Komisija; mariaž atd. 50 pj. + 45 pj. + 2 hr. 30 pj., Khata Wjeřšowa ze Smjerďzaceje 1 hr., hospoza (so porjeda) 1 hr. 50 pj., Marija Hadamec z Khróscie 3 hr., w Konjecach po kofeju 1 hr. + 2 hr., Milčanska Kofejowa Komisija 1 hr. 45 pj., Štōž widzēc . . . 60 pj.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

Za terciarow: Zemrela je sotra Hanę Rafałtec z Rojenhaina. R. i. p.

 K tutomu číjíšku je pschiupołożený **Pastyrski list najdostojnišchoho knjeza biskopa a tachanta Ludwila** — pschelozil Skala.

Číjíškej Smolerjec knihičíjíšejeńje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katholicki Słosz

Wudawa so kóždu sobotu.

Płaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósée
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štvorlětnje 65 pj.
Za nawštiki płaći so wot
małoho rynčka 10 pj.

Sudowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa s̄. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 7.

18. februara 1899.

Lětnik 37.

Přehlady boharubjenských spowědžow.

I.

W chronice svjatohho Benedikta powěda so wo mnichu, kij bě w młodych
lětach wowny paſł. Belagius — tak rěkache młody wowncze — wjedzēsche
tak vělne živjenjo, zo mějachu joho wſchitcy za svjatohho. Po ſmjerzji
ſarskej pscheda swój statok, rozdželi vjenjezy do kłudych a poda so do
puſćimy. Tam bu wot djabola ſpystowanym a wofschewjeſche ſo jomu w nje-
čeſtnych žadofczach. Hdyž bě złosez we wutrobje podjata a tuta z hréchom
Boha ſo wotřekla, mocowaſche ſo Belagia czezka myſl: hrécha paſł ſo tež
ſpovědacz njechaſche, ſo bojo, zo z tym pola ſpovědnika dotalne dobre mjeno
pſchijadži. Tu poda ſo, zo cužy putnik nimo njoho dzěſche a zawaſla: Belagio,
ſpovědaj ſo ſwojoho hrécha, Bóh chce tebi wodač, a ty namakaſch pokoj we
wutrobje. Hnydom putnik zas ſo z wočow miny. Belagius dha ſebi wot-
myli, zo chce wobeńđzenoho hrécha dla pokutu ežiniež, ſo nadžijejo, zo jomu
Bóh bjez ſpovědže woda. Pokuth dla ſtupi do bližkoho klóſchtra, hdyž joho
znateje pobožnoſče dla rad pſchijachu: w klóſchtrje pokuczesche wjele z poſe-
njom a z nocami bjez ſpanja.

Po dolhich lětach zaklapa ſmjerzny jandžel — Belagius wuſpověda ſo
poſledni króč. Tola, pſchewzath wot hréchneje haúbicziwoſeže, zamjelcza tež
na ſmjerzny ložu hréch, w młodych lětach wobeńđený. Dóſtawſchi ſvjate
wopravjenjo, miny ſo w poſku a bu z wulkej ſvjatoczoſežu pohrjebaný.

Nozajstra namaka zwónik, do cyrkwe ſtupiwſhi, pohrjebane czeło Belagia
z wonka rowa. Zefrožaný pohrjeba je zaſy. Tola tež druhu a tſecžu nóc
ſo poda, zo bě row czeło Belagia wuſtorči; tuž woźlewi to zwónik klóſchtr-
skomu wſchitčomu. Tón powoła wſchich mnichow, poda ſo z nimi k rowej
a čeſče: „Belagio, sy čas živjenja w poſluſhnoſeži mi poddath byl —

budź posłuschnym tež po smjerci! Praj dha mi: Že traſch Boža wola, zo na drugim měſeje tebje poſkhowam?"

Tu zaru wotemrět a praj: Věda mi, sym w heli zatamany hrěcha dla, kotrehož ženie ſo ſpovědal ujeſſym — pohlej na moje čélo, duchowny wótcze! — U hlej, joho čélo poczinacše ſo žehlicz jako železko a ſylasche žehliwe ſchtricke ſolkofoko. Wſchěch mnichow napadny hrózba a woni rozeždachu.

Poslednje ſłowa Belagia běchu: Čiſnje moje čélo z cyrkvię a pohrjebajče mje z wonka njeće. — —

Wucžbu njech kóždy ſam ſebi čini.

— š.

Lěs horja.

Běſhe cžemna nóc. Ma pučzu do wulkoho leſa ſtojefche młodženc. Wysoke ſchtoniſta a huſte kerki joho ze wſchěch bołów wobdawachu. Lěſne pučzíki hchizowachu ſo na wſchě ſwěta ſtrony. Z wopredka kročezhe młodženc ſpěſhni. Džesche ze zavrjenymaj wočomaj wſchon ponurjeny do ſwojich myſli. Tak ani ujeptyny, tak ſo ſchtoni a kerčinu dale a bôle zblizowachu jeno druhomu, doniž ſo napoſledku píchez jedyn ſorjeni wali. Něčko ſo hakle dohlada, zo bě ſo zabludzil a zo je w bojaznej huſcžinje. Wón ſtanu a cžerjefche do předka jónu po tym, jónu po druhim pučzu. Ale wſchitko bě podarmo, pſchetož pýtm, zo ſo po leſu bludžo pſchech zaſh na te měſtno wróčza, wot kotrehož bě wuſchoł. Tuž cžiſny ſo na zemju; moch joho wopuſczechachu a hľod joho pocža krujadowacz. Z woběmaj rukomaj zavodže ſebi wobliczo a žaloſczechue wótc. Hdyž zaſh pozběže hlowu, ſtojachu pſched nim tſjo mužowje, kotrejž předy njebe widział — a wón zatſchepota. Prěni měſeſche ſuſnju ze złotom wuſchinanu a woſkolu cžela blyscežatý pas, z drohimi ſamjenjenimi wuſadžany. Druhi měſeſche čornu ſuſnju a cžerwjeny pas a tſeezi měſeſche módrú koſchlu a kožany pas woſkolu cžela a w ſylnej ruch wulku ſekera.

„Schto tu ty cžiniſch?“ wopraſchachu ſo wſchitcy tſjo nadobo.

„Mřeu“, wotmołwi młodženc, — „ſmileſe ſo nade mnū!“

„Schto ſebi pſchejefch?“

„Zo ſkerje ſlepje z toho leſa wuńdu.“

„Wuhjer ſebi jenoho z naš, kotrejž cže powjedže!“

Młodžencej lubjeſche ſo najbole wony we złotej ſuſni a z drohimi ſamjenjenimi a tuž rjekni hnydom: „Tebje ſebi wozmu!“

Wuž we złotej ſuſni wuſmja ſo, voda ruku młodžencej — a wonaj druhej dwaj cžlowjelaj ſo zhubiſchtaj. Mjelczo młodženc za ſwojim wjedníkom džesche. Spěſhni po pučzu ſtupaschtaj. Hýzo něſchto hodžin džeschtaj, ale pſchech běſchtaj hiſceze w leſu.

„Sym wuſta!“, rjekni młodženc a zaſta, „njemóžu dale.“

— „Pučz je daloki — a nozy ſtej cži ſlabej; ja cže ujemóžu wottudy wuwjeſež. Tola za něſchto woſkomikow pónidže tu pučzowar nimo. Maſch tónle mječ a pſchiſwoj ſebi joho konja, a tón cže dale ponjese.“

„Věda mi“, zaſoła, młodženc a rozpſchestrę wobě ruch, „ſchtó ſy ty, zo mi tole radžiſch?“

— „Ja ſym złóſcž.“ —

„Dži wote mnje“, zaſoła młodženc a padny na zemju. — Zaſkyſha jenož hiſceze djaboliki ſměch a běſhe zaſh ſam.

— Hdyž z nowa pozvěže wocži, stojeſchtaj pſched nim dwaj mužej. — „Schto tu ty cžinisch?“ wopraſteſchtaj ſo.

„Mřeju — ſmiltaj ſo“, wotmołwi wón.

— „Schto ſebi pſchejeſch?“ —

„Zo ſterje ſlepje z tohole leſa wuńdu.“

— „Wubjeſ ſebi jenoho z naju dweju, kotrýž cže poviſedže.“ —

Młodženc pohlada a rjeſtuy tomu, kotrýž mějeſche tu cžornu ſuňju a cžewjeny pas: „Tebje ſebi woźmu.“

Uni ſlowežka njepiknywſchi poda jomu cužy cžlowjek ruku a wjedžeſche joho ſobu. Dolho běſchtaj ſchloj. Skonečnje ſtojeſchtaj nad hļubokim bjezdnom, z kotrohož bě placz a žalosć ſkyskeč.

„Rjemóžu dale“, zawała młodžec.

— „Tohodla ſym cže tež ſem dowjedl“, wotmołwi cžorna woſoba; „jenož po tymle puežu zamóžech z leſa wuńcz. W tejle hļubinje je ſmierz — a ta cže wumóži wot wſchoho hubjeſtwa.“

„Beda mi“, zawała młodženc. „Schto ſy ty, zo mi tole radžiſh?“

— „Ja ſym zadwělowanjo.“ —

„Preč wote minje!“ zawała młodženc a padže na zemju.

Hdyž zaſh wocži pozběhny, ſtojeſche pſched nim wonu cžlowjek w módré koſhli ſe ſekeru w ruch a džeſche k modžencej:

— „Bój ze mnú, młodženco! Werno je, twój puež je daloki a połny horja, ale ſchtóž czerpi, tomu Bóh pomóžę.“

Młodženc poda jomu ruku a cužy cžlowjek džeſche pſched uim. Že ſekeru pufčeſeſche ſchtomy a rubaſche jomu puež pſchez hneſčinu.

— „Wzmi ſebi na ramjo jedyn z tych fuluchow“, fazasche cužbnik.

Młodženc poſluhaſche, hac̄runjež bě wuſtał a wſchu wutky. Mjez tym, zo dale džeſche, bywaſche lès dale a ſwětliſchi a wón dale a wjeſelſchi, a czeža zdaſche ſo dale lóžscha bycz, dokelž ſo znoſchowaſche na kſchidkomaj nadžije.

Skonečnje dívndžeſchtaj hacž na kónce lěſa. Pſched nimaj blyſczeſeſche ſo w jaſnych pruhach raiſchoho ſkónca ſcheroſa zelenia runina.

— „Nětko ſmoj wonka“, wotmołwi cužbnik. Lěs, po kotrýmž ſy ſchol, je lès horja. Na to žejenje njezabudź! A nětko cžiſn cžežu wot ſo!“

Młodženc cžiſn fuluch z ramjenja dele a wopraſcha ſo:

„Schto ſy ty, zo ſy mje tak rjenje wjedl?“

— „Ja ſym dželo!“ wotmołwi cužbnik a ſo zhubi. —

Bo pječi lětač.

Lubowani towarſhowje z Prahi! Dopominacže ſo hiſčeze, ſak je nam bylo wſhem, hdyž ſtruchla poweſež k nam zalecza: Hórník je njeboh ...?

Ach: zuždno nam běſche, pſcheze wſchu měru zuždno. My wſhitchy plakachmy.

Hdyž přenje poweſeze k nam dívndžechu, zo Hórník khor, běchmy połni — bjeznadžije. My ſo njenadžeſachmy, zo wolkhori, a mějachmy prawje. Hórník wumre. A my dha bórzy zaplakachmy, zhońiwschi, zo khor wón, naſh wót — a zo zemrje.

Naſh Michał Hórník! Wo joho žiwiſenju a ſtukowanju bychu ſo knih napisacž mohle a ſo tež napisaja. Nětko wſchaf many my ſami horschež džela połni a proſhym dha lubych Serbow-krajanow, zo bychu w Hórníkowym duchu živi byli: zo bychu:

serbski poežink hajili a we wšchim wopravdžje byli, schtož wopravdžje su: Serbja. Zo býchu našch drohi Maciežižny dom zaúč měli a za njón dawali, pschetož mało drje je našchomu Michalej Hórnikej dróžsche bylo, hacž Maciežižny dom. Keť by jo wón nětko wjeselil, hdjž by widžał, zo polojea stoji! Z najmjeňsha polojea — prouježe so, lubi Serbja, zo by býržy stal cyly serbski dom!

— Haj, tak so čas minje; hížo pječ ž lét je, zo je Hórnik wumřel. Spominaježe 22. t. m. w swojich modlitwach wošebe na joho duschnu. R. i. p.

—i.

Z Lujic̄ a Sakskeje.

Z Budyschima. Wošebita čeſč ſta ſo psched někotrymi dnjemi našchomu dohloletnomu ſobuſtawej a čitarzej knizezej ſakubej Kſchižankej tudy z pod-hroda. Hížo 30 lét dohlo džela z jenakej wutrajnoſću a ſwérū w tudomnej hrodoſkej leſatni. Za to je jomu Joho Majeſtoſcz kral čeſtne zuamjo ſpožęſil, kotrež bu jomu wot hamſkoho hejtmana ſwiatoczniye pſchepodatę. Tſjo knieža, kotsiž ſu porjadu wobſedžerjo leſatniye, pſchepodachn jomu rjanu čaſnik jako čeſtny dar. Tež redakcija „Katholſkoho Poſoła“ jomu z tutym wutrobiuje zbožo pſcheye.

Ahořečanſka „Jednota“^{*)} mjeſečne ſrijedu 8. februara koncertnu zabavu z rejem. Program bě bohaty: 12 čiſłów z pſchidawkom. Někotre ſpěw ſo jara rjenje radzichu. Wubjerny bě f. Hilowý „Poſtrow domowinje“, kraſne ſolo Bjarnata Krawca, z bohathym, połnym hloſom a z wulſkim čućiom pſchedniſene. Najbóle ze wſchoho drje narodnej pěſni wabjeschtej, z pſchewobom orcheſtra ſpěwanjej, kraſna ludowa: „Schla je ta holiczka po wodu“ a znacziſcha: „Ta czma, ta czma tak wulka je“ — a ſo tež derje ſpodoBaſtej, runiež hercy wſchudžom prawje ſobu nochyli. To ſo hmydom bóle z čerſtwa placatſe a bóle wot wutroby. Bjez dživa! Schtož drje je duschi luda bližſe tež, hacž wupłod joho dusche ſamón. W tej węcy njech z druhimi towarſtwinami staroſławna „Jednota“ piſiſe poſtujuje a njech ludej dawa, schtož je ludowe. Z tym tež naſcha lubowana młodžina derje zaſy lubowacž naukuſne a ſpěvacž, ſchtož ſu naſchi džedowje a naſche wórfi jenož ſpěvali: cžiſtu narodnu pěſen, fotraž je, jena jeniečka, wjach hódnia hacž kovica wojeſtſkoho a hinaſchoho importa. Wězo ma ſo tež — a w ſpěwarkim towarſtwie ſo to ſamo rozem — wumjeliſki serbski ſpěw hajicž, ale woſpjetujemy: ſerbski. Drobny narod jmy — ale Bóh je nam miſchtrow dał, Kočora a Krawca, fotrajž nam z dusche ſpěwataj, ani wulſkoho ſvěta ſo nje-trjebataj bojež. Pſchecžo paſ ſo bóle f nimaj njeſhodži? Naſche khude po-mery nam ujedowoluja, zo býchmy wſcho čiſlczecž móhli, ſchtož ſtaj nam poſkiežiloj, wonaj a tež jeju horliwi a wobdarjeni naſtupnicj. Pſchecžo dha bóle njeſchepisujemy — czim bóle, hdjž ani wudawkow, ani proſchenja njeje trjeba, khiba kajſa prödy ... Woſebe Kočorowych ſpěwów, kotrež naſchi ludžo ſluſha tak radži, hiſheže ſyla njezužitých leži. Schpatnje ze ſwojim narodnym kubłom hoſpodarimy, dawamy-li jomu prochniwig ... Hdjž paſ býchmy tola enzu melodiju trjebali, jenu abo dwě — tſi nanajwysche, podłożym jim serbske ſlowo. To ſebi naſcha narodna čeſč žada, zo ſo na ſerbskim ſpěwanju ſpěwa ſerbski. Tych pječ řěmcow, ſchtož je do Schrōſeſciež pſchisſko, bě ſo ſpoloſillo

*) Dónđe za poſlednje čiſlo pſchepozdže. Red.

tež bjez tých pječji němských číslow — a to cími radši, zo je pschiležnoſeže, němſki ſpěv ſlyscheſz, w tym kraju druhdje doſez ... W Namjencu „na taſinje“ je vjele Šerbów bylo, ſpěvarjo a hrajerjo wſchak jich wiđeli njeſju. — — Heward na ſwjedženju „Zednoth“ ſtara Khróſčanſka wjefoſoſež knježeſche.

Z Khróſčic. Srjedu týdženja 8. februara wotmě naſche ſpěwanſke tow. „Zednoth“ we Wjeníkce hoſćenecu tudy ſwojí załoženſki ſwjedžen z koncertom, zhromadnej wjecžerju a z balom. Hoſćo, njedžiwaſej na trochu mofre wjedro, běchu tu z blízka a z daloka pschihſli a naš ze ſwojej pschitomnoſežu pocjeſežili. Prjedy hač ſo ſpěv zapocža, powita ſ. pschedyda tow. Kubauk zhromadžených z pschecželijnymi ſlowami a zapocžachu ſo někt ſpěwym po porjedze z poſtrowom na rjanu Lujciu. Želi traſch ſo porjad ſpěwov někotrym hoſćom ſpodobał njeje, dokelž njebeſche ryzy ſerbſti, dha njech je tu pschiſpomnijene, zo § 2. naſich statutow praji, zo je zaměr towarſtva ſpěchowanijo a hajenjo ſerbſkoho a němſkoho ſpěwa, poždižiſhi pschitaw ſčka tež ſpěchowanijo cyrkwiſkoho ſpěwa. A tón nadawk je naſche towarſtvo tež hižo wot ſwojoho założenja psched 26 létami pschech psched wocžomaj mělo. Špěwanym radu ſerbſcy, tola tež němſke njezačiſnijemy. Dwaj ludowaj ſpěwaj ſpěwaschtaj ſo z pschewodom hudižby. Tola tu bě wiđecž, zo ſo z jenym poſpptom wjeho tak wuwjeſež njehođi, kaž by to po prawym bjez dyrbjal. Ze zbožopſchecžom na zaſhywidženjo ſkóneči ſo někt ſpěv a zapocžachu ſo pschihoth ſ. zhromadnej wjecžeri, zo by tež žoldk ſwoj podžel dôſtal. Za wjecžerju, na fotrejž ſo poſdra ſta woſobow wobdzěleſche, wunjeſe čeſtnym pschedyda „Zednoth“, ſ. Michał Koſka, naſhomu krajinomu mótej, Joho Majestoſczi kralje Albertej, jako lubowarjej a pschečeſlej ſwojich ſwěrnych Šerbów, tſikrōžnu ſlawu, fotruž wſchitej zhromadžen z horliwoſežu woſpietowachu, a wuſpěva ſo na to ze zahorjenjom a ſtojo „Krala Boh požohnui“. Na to wupraji naſch derjezaſlužbny dirigent ſ. kantor Hila wwoje zwjeſelenjo na woſpheze žonow a knježnow naſchoho ſwjedženja a wunjeſe jim ſlawu. Někt naſta cíjihina, tola pscheterhym ju bórzy zaſ naſch knjež dirigent, hdyž hſcheže jónu wuſtupi a to jako proſcheře prajo, zo kliněži, zyneži, bórži, ruje a wuje w naſchim Božim domje a to tak, zo druhdy ſkoro wjac ſ. pschepoſtanju njeje (měnjeſche piſchezele), proſcheče tohođla pschitomných, zo by tola kódy ſcherpatku woprowaſ, zo by ſo tónle njedoſtatk wotſtronil. Ščinii tež bórzy woſolinu ze ſwojim klobučkom, a bě tež tu wopravdze wiđecž, zo proſcheřtvo vjele pjeniez njeje, dokelž běſche 73 hrinow nažběral, na čož ſo tu někt cyrkwiſki zaſtojnuk, khebětař knjež Koſka, že „Zaplačz Boh tón knjež“ wobdzělnikam podžakowa. Tež „Zednočež“ ſta ſo pocjeſežowanjo ze ſtron ſobuſtava Bačvoňſkoho ſpěwanſkoho towarſtva ſ. Delanika, hdyž hoſćo na joho namjet jej ſlawu wunjeſechu. A někt ſkóneči ſo zhromadna wjecžer a zapocžachu ſo reje.

J. K.

Z Grunawy. Pjatk 10. februara rano w čaſu wot $1\frac{1}{2}$ hodž. hač do ſwtanja ſu ſo w naſchej cyrkvičez a farje ſtraſhni padujični nuteſlamali. Hdyž rano na farje do jſtwicžki, w fotrejž farař džéla, pschiſuđečhym, namakachnym dwoje woſno wuſkocžene, woſenecu rozpaczenu a ze jſtwy pjeniez, nowe a stare, woſnijene. Do jſtwicžki, fotrejž woſna ſu woſolo 4 metry wysche zemje, ſu paduſchi po reblu zaledži, pobla fotrohož rano ſekera ležo namakachnym. Rébl bě z farſteje bróžuje, ſekera z kólnje. W bróžni, do fotrejž ſu ſo paduſchi tohořunja nuteſlamali, bě jedny z nich na ſynje laſal, hdyž ſo wo jſtwi ſvěca haſnje, na čož bě doſho, hač do $\frac{3}{4}$ hodž cžatačez dyrbjal. Schkoda, fotruž

su paduschi tu nac̄imili, jara wulka njeje, dokoł bē farař wschitko, čjohož so paducham chce, sobu wzal. Wulku prou je njekrasnikam činiło, do sakristije nascheje cyrkwoje so dobycz. Tam jo farař na schodou halle dohlađa, hdžž w 9 hodž. ze šchule k Božej mischi džesche. Wulka sekera a motyka stejeschtej pschi woc̄injenych durjach. Džel zamka tychle duri je do pěškowca za-dželany. Zo bychu durje woc̄inicz mohli, běchu paduschi pěškowce wokoło zamku wotrubali a wo durje so tak zapierali, zo běchu psches centimeter tolity železný rukel pschi zamku čjifre zlemili. Motyka a sekera běschtej z khežti, w kotrejž so pschiprawa, k ruce rowow trébna, khowa, wzatej. Tež tale khežla bē z moci wotewrjena. Mjejuje hischeže hacž na farje su paduschi w sakristiji namakali, kas̄ečzik z lědma 4 hr. woporowych pjenježkom. Kéluh a druhé cyrkwinſke wěcy su stejo wostajili, tež do cyrkwoje so ze sakristije njejsu dobýwali. Najſterje je jim ranjo pschezahe pschischlo, dokoł su hafle tak poždže zapoc̄zeč mohli. Schkoda, kotrež su paduschi na tym, schtož su sebi wzali, nac̄imili, wuc̄zni wofolo 15 abo 16 hrinow, schkoda pak w cyrkwi, hdžž su durje skoncowali, je wjetſcha. Kas̄ečzik, kotrejuž běchu z cyrkwoje a farj wotniesli, su samſne ranjo njeđaloko kerchowa z mocu roztorhanej namakali. Wo wosebicej ſtaženoscži złostníkow swodeči, zo su ze samſnej pschiprawu, z kotrejž so člwoječzim čželam posledni wotpoežink pschihotuje, row, hdžž ma wicha žadoseč za pjenjezami swój kónce, trjebali, zo bychu na tak hroźne waschnjo uahrabnoſć dohyczili, tež z pjenjezami, kotrež su za Božu službu wot wěriwych woprowane. Taſke pjenjezy tycž njejmóža. Z wotkel su paduschi a kelko je jich bylo, pišar nječe. Wschitko na to połazuje, zo su z wobſtojnoſćemi a waschnijeni fararja derje znaci. Tež wot wjac̄h paduchow je so tu pszech ręczalo, dokoł móžno njeje, zo by telsko čežkoho džela jedyn bjez stražnika dokonjal. Snadž poždžiho, byrnjež njechal, jedynu druhoho pscheradži.

Z Kulowa. Wčinjenu njeđelu mjeječhe naſche ſerbſke ſpěwanſke tow. hlownu zhromadžizmu, pschi kotrejž so zlicžbowanjo poda a so pschedsydſtwo wolesche. Za pschedsydu towarzſtwu bu wuzwolemy k. kubleč Michał Waurij (Mjekuſchaj) z Kulowca a za městyspschedsydu k. Jan Koſtorž z Kulowa. Něk ſo kujež farař Krause z rjanymi ſłowami kujezej fantorej za joho wulku prou podžafowa a napominaſche wſchitlich, zo bychu prawje porjadnje zhromadžizm wophtowali. Spomni tež, kaž ſo wſchudžom dobrý wuliu toho towarzſtwu po-kažacž počzina, kaž w cyrkwinſkim tak w ludowym ſpěwje a w dobrým za-ðerženju ſobustawow. Twarzſtwo ma nětk 54 ſobustawow. Bóh daj jomu dalsche zbužowne ſlukowanjo w naſchej wosadže. —a.

— Zańdženu ſobotu bushtaj w Kulowcu ſchulſkej džesježi kublerja Domanje jara čežko wobſchłodženej. Dželacžerjo tu topoł puſchežichu, kotrež so pschi panjenju wobwjetny, na džesježi panj a jimaž někotre ſtanv zlama. —a.

3 chloho ſwēta.

Sakſia. Wulki pohórsch zbudži wóndanjo wuſud Löbtauskoho pschisaznoho ſuda, z kotrymž ſo někotři dželacžerjo k 10, 9, 8 a 7 lětnomu čežkomu jaſtu zasudžihi, dokoł běchu ſo pječa pschežiwo krajuomu měrej pscheschli. Z malo wuwaczem ſwarjachu nowym po čtež Němskej na tónle wuſud, kotryž ſurowy a njeſprawný injenowachu. Najbóle wědo wuſtupowachu ſocialdemokratiske nowym pschežiwo njomu a namołwjachu swojich čžtarjow k zberech za žom a džesježi „woporow ſakſkeje justich“. Na 2500 hr. bē za něchtó dnjow nahro-

madżene. Tola po tym hac̄ je „Dresdner Journal“ pschetsupjenje tamnych muži bliże wopisał — pschetskyschowanjo a sudženjo běžche jo tajne ſtało! — móžemy ſebi czežke khostanjo ſterje wujahnicz. Tamni dželacžerjo běchu ſo mijenijch, zbehano novoho domu pschi piwe ſvjecžich, k druhomu nowotwarczej podali, hđež ejeſlojo hiſcheže dželachu, kotiž běchu po jich měnjenju a po wobzamkujenju czerwonych dawno hižo ſvjatok cžiniež dyrbjeli. Cechu jich nětko k tomu nuzicž. Tomu wobaraſche mlóðſchi wjednif twara, Klemm, a wothonjeſche jich. Podarmo. Woni dachu ſo do njoho, a pschebitý ſo jim lědy wutorže. Potom hrožesche jim z revolverom a wutſeli jón do powětra. Nětko hakle ſo na njoho rozujemdrichu a žalostnejo joho zaſy a zaſy czepejchu, kopachu a cžwelowachu. Na dwaj měſacaj je czežke khor ležal a dženſa hiſcheže njeje cyle wuhojemy. Tohoſla nam czežke khostanjo wjac̄ ſak njeſprawnje njeſklincž. Wobžarnemym jenož, zo ſo njeje zjawne ſudžilo, a pschejemym ſebi, zo by ſo ze ſamnej měru wſchém wuměrjało. Týlētne czežke jaſtwo Brüſewiža abo Stolberga, kotraž ſo njeſpofojſchtaj jenož z czežkim ranjenjom, ale kotraž wopravdze cžlowjeka zakloſchtaj, je po hornim wuſudze potom tola jara ſnadnuſchke. Naiwjetſchi wužitk z toho proceſa změje ſocialna demokracija. Je jej witana pomoc k agitaci. Tu budže zaučeſe w Lubijjskim wólbnym wókrjeſu trjebacz mōc. Komisija fejzorſtwowohu ſejma je mijenijch protest pschecžiwo wólbje konſervativnoho ſörtera pſchipóznała. Wón bě z wjetſchinu 24 hloſow nad ſocialdemokratom Poſteltom dobył. Tuž traſch změje Lubijjski wobwód z nowa woliež, a ſchtó wě, hac̄ czerwony potom ujedobuňa, kaž džen ſu Žitawſki hižo ſchlapli.

Němſka. W nowinach, woſebje w ameritanskich, ſo tam a ſem piſaſche, kaž by Němſka potajne pschecžiwo Americh wuſtupowała. Na to praschany, ſatny ſekretar z Búlow z jaſnymi a hladkimi ſłowami wotmołwi, zo je zmyſlenjo Němſkeje pschecžiwo Americh najpschecželnſche, a zo ſo male njevorozemjenja mjez woběmaj, woſebje ſchtož někotre poſtajenja wiſowanskohu zwiazka naſtupa, zaučeſe bórzy zhubja. Wuſtojna diplomatiſa ſtatnogho ſekretara je powſchitkownoho pſchipóznačza naſchla, a budža tež Američenjo z njej ſpotkoom.

— Do Bochuma ſu ſo po 27 lětnym wuſuanſtwie ſkónczije zaſy redemtoriſeja wróćicž ſmeli. Katholſki lud jich z wutrobnej radoſci ſowita.

— Němſke wiſowanske ſobdžtvo ma 2523 plachtowych ſobdžt z 575,000 tónami a 1171 parníkow z 969,800 tónami, hromadže 3694 ſobdžt z 1555 regiſtertonami a ſtoji na druhim měſeže, hnydom za Žendželſkim pſchekupſkim ſobdžtowem.

— Zwiazk ratarjow wotmě w Barlinje ſwoju hłownu zhrromadžiznu. Wón lieži 188,000 ſobuſtarow, 1000 wjac̄ hac̄ ſoni. Chec ſo nětko bōle na zdobne dželo hac̄ na agitaciju zložicž. To bychmy tež my ſebi pſcheli. Potom naſchich burow na poſoj woftaja, kotiž do ſerbſkohu burſkohu towarſtwa ſluſcheja a nic do monoho. W ratarſkich naležnoſczach džen móža potom towařſtwa hromadže ſtupicž a trjebaj ze zwiazkom ratarjow hič, jenotliwi pak njech do czuzych towarſtow ujezaſtuju, ale do domjachych! Ŝwoj k swojim!

Rom. W meji ſeńdu ſo w Rom je katholſch biskopja połodniſcheje Ameriki k zhrromadnym wurađowanjam. Swiaty wótc ſam chec poſedzenja wjeſcž.

Francóſſla. Präsident Félix Faure je ſchťwórk wjeſzor w 10 hodž. nahle zemrel, 58 lět starý a präsident wot 17. januara 1895 ſem.

Ruſſla. Warſawſka diöceſa pod archybiskopom Ruſkiewiczom ma w 14 dekanatach 184 farſtich a 46 filialnych cchrkwiow z 508 ſwétnymi a 36 klóſchr-

skimi duchownymi. Węriwych liczą się we Warszawie samej 299,250 a nimo Warszawy 1,187,638, hromadże potajkim 1,486,888.

Schwejciá. Před 16 létami so Štafska a Peršíška węsteje węcy dla („Confusio“) zwadžíscie, a dokelž so nihdy wjacry wujednacz' njemóželczej, wobroczíscie, so na schwejdskoho krala, zo cheyl weč rozsudžicz'. Bot njoho pomjenowana komisija je někto wuprajila, zo su žadanja Štafskeje do cyla njeprawne. Ténuje wifud je so wobemaj statomaj pſtipohlaš.

Schpaniška. Admirál Cervera budže so před wójnskim ſudom zamolwicz dyrbječz', zo je před Santiago schpaniske lódźstwo zničicz' dał. — Wójnske ministerſtvo liczi swědomicze wschich w poslednjej wójnie padmjenych hromadže, ujech je jich fulla porazily abo khorosz', woſebje žołezina, zhrabla. Wjeho hromadže je pječza 80,000 młodych ludzi wo živjenjo pſtipohlaš.

Filipiny. Američenjo dobyczeſcь dale postupuja. Nic na tym doſčz', zo su Filipinjanow před Maniliu straschnie porazili, tež pod Slo-Slo su jich krawnje zbilí a město wobſadžili. Ale Aguinaldo njemyſli hiſceze na podaczo. Ma 50,000 wobrónjenych ſtoji pječza pod jeho komandom. Američenjo njeverja ſebi, tutych předh pſchimaeč, doniž z domizných podpjeru njedobſtanu.

Naležnosće našoho towarzſtwia.

Sobustawy na lěto 1899: kk. 329—331. z Budyšina: Mikławš Rjelka, Mikławš Rychtař, Michał Łusčanski, 332, 333. ze Słoneje Boršće: Jurij Lebz, Jurij Špon, 334. Jakub Straus ze Zdžerje, 335—342. z Wotrowa: wučeř Jan Rězak, Marija Kučaikowa, Hana Čochowa, Michał Łusčanski, Hana Nowakowa, Michał Robl, Mikławš Šolta, Pětr Nowak, 343—345. ze Žuric: Jurij Cyž, Pětr Krawža, Jan Pjetaš, 346—348. z Kanec: Mikławš Čorlich, Pětr Libš, Haňza Pječakowa, 349. Mikławš Krawe z Nowoměstačka, 350. 351. z Kašec: Hana Cyžec, Jakub Šolta, 352. 353. z Krjepiec: Mikl. Pječka, Mikławš Koch, 354. Pětr Čornak z Konjec, 355. Haňza Wjaclawowa ze Šunowá.

Sobustawy na lěto 1898: kk. 808. Pětr Čornak z Konjec, 809—811. z Wotrowa: Mikławš Hajdan, Michał Rjeda, Jakub Dzisławek, 812. Mikławš Wjenk z Nowodwora, 813. Mikławš Čorlich z Kanec (zaplaći hižo w spočatku zańdzenoho lěta, kwitowanjo pak bu tehdom zabyte).

Zemréty sobustaw: Madlena Kućanec, albertinka w Drježdānach. R. i. p.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 5111 hr. 11 pj. Dale darichu: Přez knjeza kanonika fararja Jakuba Herrmanna we Wotrowje hromadže **461 hr. 41 pj.** a to: z Wotrowa: Kanonikus farař J. Herrmann 300 hr., wučeř Jan Rězak 5 hr., Michał Łusčanski 10 hr., Michał Jurš 4 hr., po 3 hr.: Mikławš Hajdan, Jakub Nowak, Michał Robl a Jakub Symank, po 2 hr.: Mikławš Čornak a Michał Cyž, po 1 hr.: Marija Justec, Hana Koplanskée, Pětr Nowak, Mikławš Šolta, Jakub Rychtař, Michał Rjeda, Mikławš Symank, Madlena Cyžowa a Michał Šolta; z Kašec: Hana Cyžec 2 hr. a Jakub Šolta 1 hr.; Mikławš Krawe z Nowoměstačka 3 hr.; Jakub Hajnš z Kanec 1 hr.; Mikławš Knjež z Krjepiec 2 hr.; Michał Wornac z Miłočic 2 hr.; ze Žuric: Jurij Wjeńka 3 hr., Michał Cyž 1 hr., Eduard Junge 25 pj.; inženér Wjacl. Fiala w Pětrohrodze 2 hr. 16 pj. (1 rubl) a Dr. Jičinský centralny direktor w Jindrichowym Hradcu **100 hr.** — Mikławš Rjelka z Budyšina 1 hr., Zdžerjanska Łučlana Komisija 1 hr. 65 pj., Delenk 1 hr. 50 pj. — Z Konjec: Pětr Čornak 2 hr., njemjenowana 4 hr., njemjenowana 1 hr. + 1 hr.; četa z četkomaj w Šunowje 3 hr., njemjenowana z Nowoslic 1 hr., spěwařské towarzſtvo „Bratrowstwo“ w Kulowje 2 hr., Rozkolnicy 1 hr. 25 pj., Delanska Patentna Komisija 2 hr. 80 pj., Milčanska Kofejowa Komisija 1 hr. 20 pj., »Štóż widzieć . . .« 80 pj., F. J. z Budyšina 3 hr.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

Za terciarow: Zemréti ſu: P. Józef Schönberner a Madlena Kućanec w Drježdānach a Hana Kratc z Nowoslic. R. i. p.

Czijecz Smolerjev tnihičijskycie inje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katholicki Posł

Wudawa so kóždu sobotu.

Plaćí lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaćí na pósée
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štvorlětnje 65 pj.
Za nawěštki płaćí so wot
małoho rynčka 10 pj.

Ludowy czasopis.

Wudawany wot towarzystwa s̄. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 8.

25. februara 1899.

Lětnik 37.

Wopomnječju Michała Hórnika.

Njemóžemny, njeſmenný, njechamny cze zabycz! Schtóž je tebi, Hórniko, hdy poſlal do wóczka, tón to čenje zabycz njemóže. Tak jaſne módre, kaž cijte njebio, kiz so wupina nad rjanej Lujicu, tak jaſne módre, kaž hory, kotrež wobwencuju naſchu wóczinu, bě tež twoje wóczko; ſama ſwéra bjeze wſchohho ſilcha a tajenia zhladowasche z njoho. Schtóž chyſche Hórnika wopytačz, možesche kóždy krócz wětym bycz, zo budźe pscheczelne píſhivzat̄. Hijo z razdala ſtrwjesche cze joho wóczko, poſne ſwérę, poſoja a mera. Schtóžkuſi by schtó na wutrobje mél, Hórnitej možesche ſo dowěricz, a kóždy je to tež rád cjinil. A běſti možno, wupomhasche abo pytaſche pomoc a radu. Pschetož joho rozom, joho zapichiječo bě wobſahnite a hľuboke; wo tym ſwědečesche hľuboki pohlad joho wóczka. Ženje njeviſtawach duch bydlesche za tutym wóczkom, kotoruž Bóh tež w khoroſczi wſchitku cziلوſez a móć myſlenja zdžerža hacž do poſlednjoho dychuijenja: piſajo, z mudrym wótrym wóczkom zhladujo a hiſceže wozne wěch za ſwój lubowanym ſerbſki lud pschemylſlujo, wudzychu svojoho nadobnopho ducha.

Hórnik ſam njepytaſche džaka, cžim hóle je naſcha winowatoſcz, zo ſo jomu ſami džakowni wopokazujemy a tež druhich k džakownoſći pozbudžujemy. Džensniſchi džen widžiſh we mnogich domach fotografiske wobrazh, a nimam ničzo pschecziwo tomu; ale tajki wobraz je tola jara ſnadna dopomnječka porňo rjanomu wumjelcy molowanomu wobrazej abo portretej, kiz ze ſejnom, ſwětkom a barbu wótrisho, jaſniſho a žiwiſho pschedſtaja wótrisho molowanoho. A tajki wobraz mél ſo wot wuſtojnopho a za naſchoho Hórnika z najmjeniſcha — kaž chci to prajic? — trochu zahorjenohho wumjelca zhotowic̄. Ale, ale tu pobrachuje nam — ſerbſkopho molerja. To by byla, haj, to budźe krajsna deba w Hórnikowym muſeu w naſchim ſerbſkim domje, a to

budže wschém joho čeſčowarjami — a kotrej Serb chył joho čeſčowať njebyc? — rjana hnujaca witana dopomijenka. To budže džé to samne węčjuje jenak luboſčiwe wobliczó, to samne swérne, dobrocziwe, jaſne ducha- połne wóczko, kotrež je nas tak — tak witalo a pschiſimało, kaž jeno Hórník witacz a pschiſimacz móžesche.

A tym, kotsiž joho njeſſu znali, budže tajki wobraz czim wužitniſchi. Z dobrym prawom khowaju zamžne swójbý wobrazu předowników, zo bychu potomnicich tež jich žiwenjo a sławne skutki čaſežiſchiho psched wočomaj měli. Tak debja na tachantſtwje w Budyschinje wobrazu tachantow a biskopow wot Žana Leisentritta* hacž do dženſniſchich dňuj wulkej salaj a činja mocny začiſcieč na kóždohu, schtóż tam zaſtupi. To je powiežaca, pochniuwaca, po- zbehowaca a zahorjaca moc m o l o w a n y ch wobrazow. Kaž hudžba a spew ze žynkom, ręčnik ze słowom a wuražom woblicza, tak skutkuje wobraz z po- tajnej mocu barbow. Wězo słuscha k tomu tež wicho, kotrež słyschi a chce słyshečz, rozm, kiz spóznawacž, a wóczko, kotrež widzi a tež chce widzečz: woſebje pak wutroba, kotaž ſo fnadnje za wſchitko rjane a nadobne zahoricž da.

Dobre a džakowne džecžo waži ſebi wobraz ſwojeju ſtarſcheju a budže rad a čaſto na njón hladacz a jón derje khowacz. Ale leđy hdj je žadny nan telko za ſwoje samne džecžo ſo wustarał, prćowal a dželał, kaž naſch Hórník za cyh ſwój ſerbſki narod, woſebje pak za katholickich ſerbów. „Bohu k čeſči a ſerbam k wužitku!“ To bě joho heſlo a prawidło za wſchě joho ſkutkowanjo, kajke čeſtne měčtuo je ſebi potajkim joho wobraz zaſlužil we twojej wutrobie a we twojim pomjatku! Kóždy krócz, hdjzkuſi budžeschi joho wobraz tam w joho knihowini widzečz, wožiwi a wotuczi tež joho na- dobna poſtawa ze wſchej ſwojej wulkej zańdzenoſeču we twojim duchu.

Serbam hacž dotal poſrachuje ſrijedžiſchečz, dom a kheža, hdječ by wſchitko ſerbſke bylo. „Swoji k ſwojomu!“ Pschežjenoseč a jenajfa myjl, to džé je, schtóż je ſerbami poſrachowało, poſrachuje a ſnadž hiſcheče dolho budže poſrachowacž. Pschežjenoseč a jenajfa myjl pak je nečhto, schtóż ſo ze ſamym ręčenjom, piſanjom a napominanjom njehodži zaſchežepicž. K tomu dyrbja tež mnohe druhe ſredki ſobu pomhač: dyrbimy tež woprawdze ſrijedžiſchečz k ryžy ſerbſkim ſthadžowanjam, zhromadžiznam, bjesadam a zawijselenjam měčz, zo bychmy ſo po něčim jako ſobuſtawy jeneje ſwójbý, jako džecži jeneje macžerje, jako ſwoji spóznawali, ſo ſwérni lubowali, a to nie jeno ze słowom, ale tež ze ſkutkem. Wo to ſu ſo prćowali najlepſchi synojo ſerbſkeje zemje: mjez druhimi Smoleń, Smiſch, a pschede wſchěmi naſch Hórník.

Hdnyž ſu dženſa, hdnyž to piſam, rune ſéta, zo bu naſch Hórník nam wzath, čeſčejimy z nowa joho njezagachodne wopominjeczó z w o p o r o m z a t a m n y d o m , za kotrejž je ſo telko wuprćowal a wustarał, začiſciečnymy ſebi z nowa hľuboko do wutroby pschelubozny wobraz joho woblicza, joho duschi pak pschejimy z čiſtej modlitwu węčimy měr, wotpocžink a poſoj w domje njebeſkoho Wóteca, hdječ je wſchěm najrjeniſchi, najlubožniſchi pschebyt pschi- hotowanym, kotsiž ſo tu na zemi prvenja, dželaſi a woprują za bližſich a najblížſich, za ſwój lud, kaž naſch njezapomnity wulki wótczine Hórník.

J. L.

*) Po prawom drje čeſči: Tichoſlap.

Copjescílo z cízby.

(Stončenje z čísla 6.)

Zajimawa je tež Mohucísssa wurečz a naręcz. Z tuteje huydom spóznajesch, zo sy blízko k francózskim mjezam. Swoje ſłowa, z francózſtmi změschane a bjez kóncowkow, woni tak spěchnje ſypacž rozemja, zo jim cízby jara czežko zrozemi. Kaž jich rčež, tak tež powaha, ſu ſtajnje wjeſoly lud, k trýſlam pſchikhileni, kóždy wot nich wěrnoſež zhoui. Hýž pſchimeno: „zlate město“ nam praji, zo bě Mohucž předy bohate město, wſchudžom ze ſlawu mjenowane, ſwojich mneſejow, zberkow a polkladov dla. Tola dokelž je Mohucž na wažnej mějtnoſeži natwarjem, bě to ſtajnje z pſchicžinu, zo bě runje tute město jewishežo hróžbnych wójnow a bitwów, zo bu pak wot tutoho pak wot druhoſho wójſka woblehniene abo wobſadžene. Wosebje mějſeſhe wjele círpječz we wójnach mjez Francózskoj a Rakuskej. Hýž by ſo njeſpſcheczel potom do města dobył, woni nic jenož na hrube waſhnijo město zapuſczovalaſche, ale tež ſchtož ſo jomu ſpodobaſche, ſobu wotnijſe. Potaſkim ſo džiwačz nje-móžemy, hýž je Mohucž w běhu cízow dyrbjal minoho, ſchtož je jomu ſwět zavidžal, pſchisadžicž.

Po mějſeſhe khodžo wuhladach wjele pomnikow wunamakarja knihičiſhceřiſta Gutenberga a wſchelake na to ſo poczahowace twarjenja. Dale by ſo tu dyrbjal noſpomnicž Schillerowých pomnik, měſčanſke muſeum ze ſwojimi žadnymi zberkami, wosebje romſkých starožitnoſežow, romſko-germaniske muſeum, pſchirodopisne zberki, Druſiſowý pomnik a pſchedewſkim wódniſk z romſkoho cíja. Nimo wuzkých haſow staroſho města, ſakfež w žadnym měſceze njeſpobra-chuja, je tu tež wjele rjanych, ſcheroſkich haſow a naměſtow, kotrež maja dobrý začiſhcež na cízohu. Cheu czež hiſchče, luby cízitarjo, k Rynnej dowjeſež, hacž-ruñiž czi njezapréju, zo njeſměſh jara wjele zajimawoho wo nim runje w tutym poczaju woczaſlowacž. Dokelž to ſam wěſch, zo w tym cíazu nichťo radý na ſobdzech njejezdži, tuž ſo tež džiwačz njeſměſh, zo tu tak wjele živjenja na rěch a na brjožh njeje. Stoja džen tu něčotre ſobdze a druhdy tež jena ſem pſchijedže, tola to wſho njeje ničjo vornjo živjenju, kaž w ſeſeze tu wuhladach. W Mohucžu wuliwa ſo tež do Ryna rěka Mohan (Main), a tak ſpó-znajemy, zo móže tu Ryn 450 metrow ſcheroſti bycž. Wokolina wokolo Mohucža je plödna a tež rjana a zajimawa. Pſchi Rynje wupſchestréwaja ſo dolhe ſcheroſe ſuti a plödne pola. Wot předy tak ſlawjených winicow je tu jenož mala licžba, tola to tomu njezabđewa, zo je Mohucž „prawe winowe město“.

Z tým ſym czi, luby cízitarjo, po ſwojim zdacžu najwažniſhe wot Mohucža wupwedał, wróćmy ſo tohodla zaſh do ſeminara. ſu ſo tu mjez tým wſchitcy bohoſlowcy zaſh zbrromadžili, po prždninach ze wſchěch róžkov pſchischedſhi, naſicjich jich runje 60. Stoja w círjodkach hromadže a powědaja ſebi wo prždninach, kaž ſu je pſchegiwiſi, tu a ſem jenomu někajki žort wulečži, kotrež ſo ſtajnje rad pſchijima. Tola kaž wěſch, njeje czi dowolene dale hacž k ſeſych pſchijem. Tu zwoni k wobjedu. Kaž radý bých tež chejš, bých cze někto ſobu k wobjedu wzal a ſchleńčku Mohucíſkoho wina poſticižil, tola njeſměſh ze mnú, tuž Božemje na ſtrowe zaſhwidženjo!

—n.

Z Lüžic a Sakskeje.

Z Khrózejic. Džiwnie ſu to tola wěſci, kotrež ſo tu ſtawaja. Bě ſo mjenujech wondanjo tu jenomu ſledžakej tunjoho winka zechylo, a myſlesche

sebi, zo trasch mohlo tajke nějchto w naszej farškej pincy bjež. A dundyr tola njechal, tu trjechi do prawoho kužola, běsche tu jara dobre winko w pincy, wza sebi tohodla někotre bleščki sobu. Tola k dobromu winkej slušcha tež slobona pječeńka. A je tón dundyr swoju čuchawku tak napinal a wučzul, zo tež tu na lubi zoječzka hospoduja. A mysléze sebi jenož! hnydom je tež tu wuj měschavka ze swojoho wischdla čekný a najsskerie k tomu winkowomu sledžacej záběžol, sebi mysllo, hdyž je farške winko, mže tež farška pječeńka bjež. Tola, hdyž so sledžak ze spomijenymi tunimi weckami wokschewja, dha njech sebi njezabudže, abo lepje prajež, zabudže swoju swětlu hubku wotréz, zo by tresaty wuj, kž hjo wokoło khodži a je jara wežipny, zo by tajkoho tunjoho kupca wusledžil.

J. K.

Kulowiske spěvarjske towarzstwo „Bratrowstwo“ je na hłownej zhromadźiznej — 5. t. m. — swojego zaślužbnoho pschedsydu, k. Jana Koſtorza, „wothabžilo“. Tuto je cíim spodžiwneho, hdyž so wopomni, zo bě dotalny pschedsyda, kotryž je dobry spěvar (herbski kantor w cyrkwi), towarzstwo z wulkej pröcu a luboſczi a — z wuſpěchom narjedował. Nadžiamy so, zo k. Koſtorz so njeđa wottraſchicž, ale zo budže swoje ſlužby dale dobrej węch poſwieczować. K tomu njech joho vohouja tež „ſława“, kotryž jomu wunjese kniež dirigent kantor Tiltsch a po nim k. farat Krause. Kniež farat Krause — kotoruž po kniezu dirigentu najwjetſcha zaſlužba ſlušcha wo towarzstwo, spomni — wějče nic bjež zamysla, schto to rěka, pschedsyda bjež. Pschedsyda nima jenož přeni sydacž, ale tež přeni spěvacž, a z cyla přeni bjež we wschim, schtož by towarzſham bylo za pschiklak. Nastupnik knieza Koſtorza je k. Michał Wawruij, burſki syn z Kulowca — kotryž so na tamnej zhromadźiznej z cyla přeni króć mjez Kulowſkimi serbskimi spěvarjemi zjewi. Tuto wſcho ma jara dživných raz, a so zda, zo je wólba předy so wotbyla, hacž so wolesche. — Telko k do-pjelijenju rozprawy, w poſlednim číſle wozjemjeneje. Nimo toho njech so doda, zo je tež kniež wuežer Hejdān na zhromadźiznej był, kotryž budže pschichodnje sobu spěvacž — schtož je jara zwjefelace. Tohorunja budže derje, hdyž towarzstwo swojemu dirigentej, kotryž — rumež Němc — serbski spěvacž wueži, a to z wulkej horliwoſczi — z najmjeńſha trochu wotruncania poſtečzi za nałożeny čzas a wopory. — Serbskim spěvarjam z Kulowa a z woſadu pschejem, zo bychu pilnje poſtupowali, pschi wſchim tym wſchak na ſlowo njezapominali, zo zrěbej, kotryž je dotal mało ſtaſak, nahle ſkoti njetyja. — W tamnej zhromadźiznej buſhće tež 2 hr. za Mačzieżny dom wuwiowanej, schtož je pětnje.

3 chłoho swęta.

Němſta. W pruskim sejmje jednaſche so wo nowym stacžanſki m prawje, kotrež ma so z 1. wulkiem róžkom 1900 po cyłej Němſkej zawjescz. Někotři zapóſlanci sebi žadachu, zo by so zavjedzenjo nowoho prawa hiſhcze lěto wotstocžilo, dokelž hiſhcze ani lud ani ſudnicy nowe zakonje doſč znač njebudža. Tutón namjet je so woſebitej komisji k wurađenju pschedpodał.

— W fejzorſtowym sejmje jednaſche so tydzenja wo interpelacji danſkoho zapóſlanca Johannſena dla wupokazowanja Danow ze Schleswiga. Kaucler Hohenlohe drje měnjeſche, zo ta węc němſki sejm ničo njeſtara, ale jenož pruski, a zo tohodla na praschenjo Johannſena wotmołwiež njeſtare, tola wulka wjetſchina sejma běsche hinachoho měnjenja a počza wo interpelaciſſi

jednac̄. To pohnu kanclera a soubustawow zwijazkoweje rady, zo parlament wopuszczeſichu. W Schleſwigu pschebywa neližje 2000 dantskich poddanow. Z nich je ſo hižo 400 wupokazało, z wjetſcha dželac̄erjo a ſlužobni, ſamo žony a džec̄i, kotiž ſo wo politiku zavjeſeje mało staraja, zo dyrbjalá Pruska psched nimi strach mēcz. Tón wſchak wona tež nima. Tej ſo jedna jenož wo narodnoſez. Je w ſwojim němſkočuežu tak zasafka, zo w ſwojich mjezach druheje rēče, hac̄ němſkeje, čerpječ̄ njecha. Tohodla tale wójna pscheceživo mac̄ternej rēzi Danow, Polakow, Serbow, Franczow w Němſkej bydlacych, wójna pscheceživo bójſkim a pschinarodženym prawam, kotraž ſo, kaž woſebje zapoſlancaj Hanel a Lieber wułozowaſchtaj, doſež zaſudžic̄ njemóže.

— W minjentym lēčeje je ſo na němſkych ſteleznicach 2604 njezbožow ſtało (1897: 2649, 1896: 2393), to by na 142,137 kilometrow jene njezbožo bylo. Pschi tychle njezbožach bu 725 woſobow morjenych a 1568 ranjenych.

Bayerska. Toho kralowska Wyſokosć prynie Małaz wjefeli ſo zaſy kruteje ſtrowoth a ſtutkuje pilnje a horliwje jako kapłan pschi nowej filialnej cyrkwi w Nürnbergu. Nimo woſebitoho a wobchérnoho duschipaſtſtwa ma wob tydženj tež 17 hodžinow ſchule. Mjez ludom, tež mjez protestantſkim, je jara widžany, a ſamo ſocialdemokracja, kotrychž ma Nürnberg z hromadami, z počęſzowanjom na njoho zhladuju. Widzi džen tola kóždy čłowjek, kiž myſli, w prynie-kapłanie živu móć katholſkeje wéry, kajkuž by druhdże podarmo pytał.

Wuherſla. Banfy je doknježil. Kejzor je ſebi ſkolomana Szella za praſidenta ministerſtwa wubrał. Bóh dał, tón lepsihi był hac̄ Banfy!

Rom. We Vatikanskiej ejszcejeńi je w tutych diuſach wuſchla „hierarchia cyrkwe”, wopſchijaca wſchitke diöceſy a cyrkwinſke wyſchnoſeže katholſkoho ſweta. Na ſpočatku uamakaſch mjenia wſchech naſtupnikow Křeſtowych wot ſw. Pětra započzinajo hac̄ na Leona XIII. Potom ſežehuja kardinalojo. Za čas Leona XIII. je 126 kardinalow wumirelo. Tuſhwili ma jich katholſka cyrkej 57. A połnej liczbje 13 pobrachuja. Po kardinalach ſežehuja mjenia 12 patriarchow, 830 archybiskopow a biskopow z diöceſami łac̄onſkoho wobrjada, 30 tajich rańſkich wobrjadow, 358 titularnych, to je tajich, kotiž drje maja biskopſtu ſwiec̄zinnu, ale žaneje diöceſy, dale 5, kotiž ſu biskopſki titul zložili, 11 prälatow z biskopſkej ſwiec̄zinnu rańſchoho wobrjada, 98 prälatow „nullius” (žaneje diöceſy). Wſcho hromadže ma cyrkej tuſhwili 1311 cyrkwinſkich wyſchich, kotiž pod bamžom wjedu ſtadlo Křeſtufowe. — Leo XIII. je hierarchiju rozmnoiſt wo 2 patriarchai, 30 archybiskopow, 100 biskopow, 2 abtaj, 2 legataj, 60 japoſchtoſkich vikarow a 30 prefektorow, hromadže wo 226 wyſchich dostojuńikow. Žjawnu dopołaz wo žiwenju katholſkeje cyrkwe.

Belgiſla. Hrabinka Monika Stolberg - Stolberg ſo 20. měra w flosichtre St. André w Tournais zadraćeji. Wona je, kaž piſche, ſtrowſha, hac̄ hdý předy, a čzuje ſo jara zbožowna.

Franczyska. Zo je praſident Félix Faure (praj: For) 16. mal. róžka nahle zemrel, je naſchim eſtarjam hižo znate. Dopołdnja bě hiſceže ſtrowy kaž hewak ministerſte wuſradžowanja naſjedował a popołdnju dželac̄eſe po zwučeznym waschnju w Elifeju. W 6 hodž. zacžu ſo nahle ſlaby a zavoła z pôdlaſkeje iſtwh ſwojoho ſekretara k ſebi. Čzujeſche jaſnje, zo ſo ſmjereč̄ bliži. Pschi-wolani tſjo ſekarjo tomu přeč̄ njemóžachu. Poſlachu tohodla tež po naſtróžanu mandželsku a džec̄i. Pschi jaſnym rozmije roždohnowa ſo ze wſchěmi a proſcheſte wo wodac̄o, je-li komu žaneje křeſtowý cžinił. Za duchownym pak bohužel nježadaſte. Haſke po doſlím mutnym proſcheniu mandželskeje

so po njoho pôska. Ma zbožo posol na drožy měšťnika zetka, kotrejž drje so chvatuje k mrečacomu poda, ale jeho hýž bjez reče a wědomia namaka. Možesche jomu jenož wotwiazanjo „in articulo mortis“ (t. j. w mrečzu) dačz. Direktor Le Gall nětko w nowinach wozjewja, zo je präsident Faure, hdyž je hýšeze pschi wědomju byl, jeho dwójch prosyl, zo by po duchownohu pôslal. Tuž by potajskim jeho wokolnoſc̄ na tym wina byla, zo dyrbjesehe farar Herzog, kotrejž tam w prawym časťu bě, zaň wotenejž, bjez toho, zo by ke khoromu mne! — Sobotu zeitdže so hýž kongres, zo by nowoho präidenta wosil. Wulka wjetshina hlosov zjednoczi so na jméno senatskohu präidenta Loubeta, kotrejž wólbu pschija. Dokelž bě Loubet do Panamaſkohu ſtaudala ſobu zaſchmiatam, ma schwarmi liežbu pschecžnínikov. Tohodla ujezmeje na rýzech pôslane. Njebohi präident bu ſchitvortk z wulki mi svjatočnoſc̄emi na hlavnym Parížskim křečhowje pothowanym. Množi wječhowje běchu k tomu ſvojich zaſtipnínikov pôslali.

— Präident republiky ma 600,000 frankow mzdy a 600,000 frankow dôstava za pucžowanja a repräsentaciju, hromadže potajskim 1,200,000 frankow. Loubet bude tale ſuma dosahac̄. Je džen sam hýž jara bohaty.

Rusla widzi, kak židowſtvo woſebje w Francúzſkej wſchu sprawnosć̄ a pōcežiwoſć̄ kažy (Panama, Dreyfus) a ſchifta so tohodla do časa psched teſle drapu. K ſvojim dotalnym wōtrym zakonjam pschecživo židam je nowe pschidala. Žanomu židej w Moskwe ſo njedowola, džel brac̄ na burſy a pschefupſkych zwjožlach, a kóždy čas ſmě wyschnosć̄ jej njenubych židow z kraja wupokazac̄.

Kreta. Bryne Jurij je přenju narodowu zhromadžizmu w Kanaji wotveril, kotaž změje ſo z nowej wuſtawu zaběračz.

Afrika. W Kartagu je ſo z wulki mi svjatočnoſc̄emi pomnik kardinala Lavigeria wotkryl. Kaž něhdý za čas hambužského Hörbana II. Petr Almienſki ſchizou wojnu pschecživo Turkam predowasche, tak pucžowaſche 1888, namolwiany wot Leona XIII., Lavigeri po hlavných městach Evropy, a predowasche wójem pschecživo ſuronowu wilewáſtvu z čornuchami. A zo jeho ſtrukturaciu podarmo njebe, za to ſwědči zwjefelac̄ poſtup ſchecžanskohu ducha a živjenja w čenmnych dželach Afriki.

Filipiny. Američenjo ſezelu piluje nowe wójſka na njemérne ſupy. Psched Manila ſpytachu Filipinenjo z nowa nadběh na nich, buchň pak trójeh krawinje wotraženi. Němka je do zaliwa psched městem Slo-Slo pancernik „fejzorka Augusta“ pôſlala, zo by němſkych poddanow ſchiftala.

Wſchelcžizn.

Poſlednje wokomiski präidenta francúzſkeje republiky. Z Pariza ſo piſche: Věſte runje tři ſchitvóreže na ſydom a 5 min, hdyž mjejeſche ſo k jědži hicez — w Parizu ſo na wjecžor wobjeduje. Präident Felix Faure, kotrejž piluje we ſvojim kabinecze dželaſche, zavola ſujeza Le Gall, ſvojoho poddanohu dowěrnička a ſekretara a jomu rjekl, zo ſo jara ſprávnoho čuje. A wopſchimuywſchi z woběmaj rukomaj ſtroni, hdyž je wutroba, praji: »Njewém, ſchto tu man, ale jara to boli!« »To je jenož tak na khwilku«, wotmolvi ſekretar, »to ſo hózý zaň poda«. »Alle ja čerpju, jara čerpju«, zavola präident. A ſtamywſchi ze ſtola, ſo hnydom na kolenje zwjeze. Kuejz Le

Gall präsidenta zbehny a na soſa ſadži — ale z wiſkej prou, a podarivo ſo napinac̄he joho ſpokojiež: »Mi je zlé, jara zlé . . .«. Raž by zavołany był, pſčniidže general Bailloud. Wón ſekretarej pomhaſche, präsidenta na ſoſa poſožiež, zwotpiнаſchtaj jomu kabat a lac a hmydom po lekarja poſlaſchtaj. Dr. Léon Humbert, kotrež poſchipadne w Elifejskim hrodze bě w runu měru tež poſchiudže. Wuzna, zo je to khorosz wutroby, ale ſtraſhne niežo. Präsident ſam rozpózna ſtrach, w kotreymž bě. Woſrjedž bjeſady rjeſtuy ſwojej žonje a džoweh Luciji, kotrejž běſchtej tež hmydom poſchiběžaloj — zo zemrje. Na to doſpolnje do womory padny. Hischeže dwaj lekarje poſchiudžeſchtaj a wſchitku prou wuziſchtaj, präsidenta zaſy ſi wědomju poſchiwjeſz. Tsi ſchitworeče hodžim tak ležesche. Mandželska a džowka ſurowy ſtrach wuſtaſchtaj. Žimaj bě Faure často rjeſl: »Hdy bych dyrbjal nahle zemrčez, budže to jenož wot wutroby«. Tuž ſebi poſchedſtajic̄e, kaf ſtej čerpiloj. Na jeju žadoſež bu tež duchowny zavołany. Abbé, kotrež runje nimo džesche, bórzy poſhilhwata. W $\frac{1}{4}$ 9 hodž. ſo präsidentej trochu wolóži. Wotewri wočzi a zaſy wſchitko wěžesche. Wobjavſchi mandželsku a džowku Luciju, rjeſtuy jimaſ: »Někto je konec, čuju derje, zo je wſchomu konec! . . . Proſhu wo wodac̄zo wſchech, kotrejž bych ſnadž rozhněval był«. Potom ſo hnuth mandželskej džakowasche za jeje luboſež a ſweru . . . To bě joho poſlednja proſtwa a džak. Abbé mužesche jomu jenož hiſcheže poſlednje Bože woliſowanjo dac̄. Žila biſeſche ſlabje a pomalu, präsidentowe živjenjo haſchec̄e. Na poł 9 hodž. poſla ſo poſol do minifterſtwa znutſkowych naļežnoſeži, zo präsident mřeje. Wyſoczy knižeža wot wójſka a z civila poſchidžechu do Elifeja. Sekretar Le Gall porucži, zo bychu wſchitke durje a wrota do paſala ſo ze zamkaſte. Denož najwyjſhſe woſoby a najblížiſhi poſcheczeljo mřejacoho ſmědžachu zaſtupic̄. Džesatu hodžinu runje wubijec̄e, hdyž Felix Faure napoſledy dyhym . . . Poſched hrodom běch u ſo mjez tym ujepſchehladne ſyly ludu zhrromadžile. Gardowa ſtraž bu nadběhowaná a napraſhovana ze wſchech ſtron. Koźprawnich nowin poſchachu wo ſowěſze za ſwoje dženiki. Žim ſo wotmolwi, zo ma wſchitke ſowěſce za čjihc̄ež knižež Dupuy. W 11 hodž. poſchic̄ež ſe infanterija a železne wrota hrodu wobſadži, kotrež ſo wotewrichu. Tuta kompagnija bu wuzwoleна, poſledni «honneur» dac̄ — mortwomu präsidentej.

Naležnosće našoho towaŕſtwa.

Sobustawy na lěto 1899: kk. 356—358. z Noweje Wjeski: Jurij Budař, Hana Dürlichec̄, Marija Khilanec̄, 359—368. Worklečanske knijeſtvo za 10 ex., 369—379. z Worklec: wučeř Hermann Jurk, hrod. zahrodnik Jakub Mit, Michał Hermann, Jurij Bětka, Jakub Mencl, Michał Handrik, Jakub Salowski, Jakub Mlynk, Madlena Lipičowa, Madlena Budařka, Marija Rjejkowa, 380. 381. z Nuknicy: Hańza Wawrikowa, Jurij Jawork, 382. 383. z Prawoſcie: Jurij Zopa, Hana Cyžowa, 384. Jakub Helgest z Brjemjenja, 385—390. z Jawory: Jakub Bryl, Madlena Zarjenkowa, Madlena Krawčikowa, Marija Wawrijowa, Hańza Jakubašowa, Pětr Krawe, 391. Michał Pjech z Wěteńcy, 392. 393. ze Swinařnje: Marija Pjechowa, Pětr Rjeda, 394. Michał Worona z Miłoćie, 395. 396. z Łazka: Boscij Šolta, Franc Kokert, 397. August Eiselt z Lejna, 398. 399. ze Skoneje Borſče: Madlena Mětowskē, August Filip, 400. 401. z Budyšina: Jan Helgest, Karl Mišnář, 402. 403. kovent kloſtra w Marijnym Dole, 404. Jakub Nowak z Wudworja, 405. Michał Frencl z Różanta, 406. Jurij Šolta z Pěskec̄, 407. Pětr Janca z Konjec̄, 408. kniježa Marija w kloſtrje Dobr. Pastyry w St. Omer (Franc.), 409. Mikławš Holka z kloſtrje Marijneje Hwězdy.

Sobustawy na lěto 1898: k. 814. Boscij Šolta z Łazka.

Dobrowolne dary za towaŕſtvo: kloſtr w Marijnym Dole 4 hr., N. 25 pj., M. 75 pj., M. M. 50 pj.

Dary za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Dale je woprował: N. S. k wopomnjeću zemrěteje 10 hr., k česći najswjjećišeje Wutroby Jězusoweje 1 hr. 50 pj.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dale je woprował: N. S. k wopomnjeću zemrěteje 10 hr.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

Dale je woprował: N. S. k wopomnjeću zemrěteje 10 hr., K. ze Sernjan 1 hr.

Za cyrkej šulu, a faru w Lubiju: N. S. k wopomnjeću zemrěteje 10 hr., Bosćij Šołta z Łazka 4 hr., J. Helgest z Budyšina 50 pj.

Za nowu cyrkej w Kamjenicach (Chemnitz): Na wulkej kołbasy pola Zelnakec w Kukowje nahromadžene přez k. Šołtu z klóštra pripośl. 6 hr. 50 pj.

Za katholsku polěpšeńju (z prjedawšoho zakomdžene kwitowanjo): Michał Hila ze Šunowa 1 hr. 50 pj.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakcji nawdate 5599 hr. 72 pj. Dale darichu: Přez knjeza Mikławša Holku w klóštri Marinej Hwězdze hromadže 16 hr. 50 pj. (mjenujej: z Pančic: kantor em. Hlicka 5 hr., Pětra Koocorev swójba 3 hr. + 2 hr., Michał Horjenja 2 hr., Jan Wojnař z Kukowa 50 pj., Michał Pečka z Jawory 1 hr., hromadžef z klóštra 3 hr.) — Marija Lebzowa z Konjec 3 hr., Delanska Patentna Komisija 1 hr. 20 pj. + 50 pj., Bosćij Šołta z Łazka 2 hr., ze Słoneje Boršće 1 hr.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

Pola redaktora su po jara ponižených płaćiznach na předań a kóždy čas tež přez kk. agentow dôstać tute Dučmanove modleskske knihi:

Róčna Swjatnica katholskoho křesćana. H. Dučman. 1883. (1250 stronow.) Zešita 2 hr. (prjedy 4 hr.), do kože wjazana z čerwjenym rězkom 3 hr. 50 pj., do kože wjazana ze złotym rězkem 4 hr. 50 pj., w najrjeňšim zwjazku 5 hr.

Khwaléé Knjezowe mjeno. 2. wudawk. H. Dučman. 1882. (508 str.) Zešita 1 hr., do kože wjazane z čerwjenym rězkem 2 hr., do kože wjazane ze złotym rězkem 2 hr. 50 pj., w najrjeňšim zwjazku 3 hr.

Hwězda. 2. wudawk. H. Dučman. 1880. (104 str. cyle mały format.) Zešita 25 pj., do kože wjazana z čerwjenym rězkem 75 pj., do kože wjazana ze złotym rězkem 1 hr.

Wjac korbów derje džeržaných pežolow je na pſchedań

w Čaſecach čiſlo 2.

¶ podwołnomu nawěđenju.

Rjana, derje dželana **Khryſtuſowa poſtawa** z twjerdoho pěškowca, kotaž žohnowanjo swěta pſchedstaja, je pola podpisanoho tunjo na pſchedań. Poſtawa by rjana pýcha byla za woltači mjez Božim Čéłom.

Tohorunja poručam jo k žhotowjenju pomnikow na rowy a k wobnowjenju fchijow wšichčeh druzinow a rukuju za cyle dobre pozłoczenjo.

Adolf Redl, rěbač,
w Kamjencu, Polčniſka droha 19.

Schtó by 6 lét staru ſtrowu **holežku** (wot uježenjeneje maćerje) za ſwoju abo na wocžehnjenjo pſchijecz chył? Wotmołwjenjo proshy
Redakcija „Katholskoho Poſola“.

Cžiſčej Smolerjec knihičiſčejeńje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katholicki Posł

Wudawa so kóždu sobotu.

Płaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z kříž-
nym zwjazkom do domu
słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štvortlětnje 65 pj.
Za nawěštki płaći so wot
małoho rynčka 10 pj.

Udowy czasopis.

Wudawany wot towarzista ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 9.

4. měrca 1899.

Lětnik 37.

Slowo wo woporniwosci.

Wschelake katholickie nowiny su w nowischem časzu należne napominać, zo tola ludžo njebychu nabožne wěcy, Bože martry, swiecžata, domjacec požohnowanja („Haussegen“), nabožne knihi a t. d., wot wokolonoſcherow kupyvali, dokelž dyrbjia tajke wěcy dwójey, tři, haj, schtyri krócz dróžjho zaplačež, hacz su woprawdze winoſite. Wsché tele wěcy, kotrež so tak wokoło noscha, zwonka po zdaču rjane a drohotne, njeſju nicžo wjac, hacz ſpekulacija knihiſkupow, kotiž z wjeſſha ani katholicki njeſju, ale runje tohodla na katholickie nabožne wěcy jo połoža, dokelž te najlepje du a jím najwjeſſhi wužitk pſchinjeſu. Nowiny wobliczeja, kajke zaſraſue thſach su někotſi knihiſkupow z „domjachmi požohnowaniami“ ſamymi dobyli, a pódla maja tež kolporterojo abo wokolonoſcherjo swój dobry wužitk.

Najſtraſchniſche su tajke nabožne wěcy, kotrež so pſchedawaja za tu abo tamnu kudu cyrkę, kž ma so twariež. To ludži najkerje pochnuje. Za swoje pjenjezy dōſtanu rjanu wěc, a pódla maja tróſcht, zo tež za tamnu kudu cyrkę z tym ſobu wopruja. Tola cyrkę jara mało wot toho dōſtanje. Pſchikkady su tu byłe, zo bu kniha za 12 hrivnow pſchedawana, kotoruž pola druhoſho nakładnika za 4 hrivny dōſtanjesch. Tuž bu wona wo 8 hrivnow pſchedroho pſchedawana. Wot exemplara, potajkim wot 8 hrivnow, dōſtanje tamna cyrkę 50 pj., a hdvž tež wokolonoſcher swoje 50 pj. wot knihi ma, wostanie za knihiſkupa 7 hrivnow wurjadnoho dobytka. Prajimy wurjadnoho, dokelž džen tola tež tamón nakładnik, kž tuſamu knihi za 4 hrivny pſchedawa, chec na njej něſchtu zaſlužicž.

Tohodla dyrbimy tež my zas a zas napominacž: Mjeſkupiſe, ani tehdom nic, hdvž rěka, za tu abo tamnu cyrkę! Chcečeſi dobru knihi abo druhiu nabožnu wěc, džicže k swojemu duchownomu — tón wam radý wobſtara —

a chceče-li něčhto na dobre wotpohladanjo nałožicž, džiceže tež k njomu. Najlepje nałožiče swoju jałmožnu, hdyž ju swjatohu Bonifacijowomu towarstvu pschivnobročicž.

Někotři němcy biskopja, kaž na psch. Wrótslawski kardinal Kopp, runjewon zakazuja, zo so ujedvrbja dary ze samseje diöcesy, w kotrejž je telko wjèle a wulich potřebnoſezow, precž ſlacz.

Dobre lekarſtvo.

W małym městacžku W. bydlesche ſchewc z mjenom Boſćij Palencaí. Richto w cylym měſeče ujemóžesche wo nim prajicž, zo ſwojomu ujenej hańbu cžini, wſchaf kóždy wčdžesche, zo bě palenc joho žiwjenjo. Bě nan wulkeje ſwójby, kotrež husto ani wſchědnoho khleba ujeměſeſche, zo by najwjetſchomu hłodu wobaracž mohla. Město, zo by ſo za žonu a džecži staral a ſwoju zaſlužbu na khleb nałožował, noſchesche ſwoje kroſki, kotrejž tak hižo ženje wjèle ujebě, do korežuny. W 4 hody. hižo zaſtawaſche w lecze a w zymje ſchewcowacž a potom czampasche ſebi pólku fuzla kropicž, kaž ſtajniuje měnjeſeſche. Tola pschi pólci ujewoſta. Sydaſche dolhe noch w korežinje a ženje ſo priedy ujewoſtali, domiž ujebě poſledni hóscz iſtrui wopuſchczil. Najbóle bě potom tak pjanu, zo ujebi domoj trzechil, ujebiſi ſo nōcnik abo druha dobrotčiwa duſcha nad wopiuwem ſmilila. Tola to bě zređka, zo hižeſe tak zbožowniye domoj dónidže. Wjèle czasťiſiho ſtawaſche ſo, zo ſo do bližiſchoho ſejſa zabludzi a tam ſwoje kóžko namaka, jeli ujebě priedy hižo do nětakijeje hrjebieje założil a tak tudy pschenocowacž dyrbjal, hdyž ſo jomu ujeporadži, ſo zaň z hrjebieje wiſchmjatač. Hdyž jomu potom žona nazajtra do ſwědomija rěčesche a muž ſkoržesche, zo ujewě, kaſ džecži zeživiež, ſo potom nan na žonu rožniewa, kaž to ſtajniuje býva, měnjo, zo ſo jomu ujeprawda ſtawa a zo jomu žona pólku zawidzi. Tuž ſo džiwačž ujemóžemj, zo husto doſez ſlowam ſlutki ſejžehowachu a krwawne puki naſtachu. Tola muž wostanje muž, a wboha, ſwědomita žona mějſeſche za to jenož tolste, nabite woblicžo a módrę ſtawy. Wſchitcy ludžo w měſeče wobžarowachu lubu žonu, dokelž ju kóždy jako ſprawnu dobrotčiwu duſchu znajeſeſche. A jenož jeje dla ſta ſo, zo zaſtojnich w bližiſkich podkopkach — dželo w tutych podkopkach bě tak rjec jeniczka zaſlužba najwjetſchoho džela wobydli ſtečka — ſebi ſwoje ſchfornuje a črije wot tuttoho wopiuwa, porjedzeč dawachu. Boſćij Palencaí zaſlužowa pak ſo džen a bóle do ſwojoho fuzla, a cžim bóle pschecžehaſche a bijeſeſche potom žonu. Napoſledku ujehachu tola zaſtojnich podkopkow tomu dlěje měrnje pschihladowacž. Wuradžowachu tohodla mjez ſobu, kaſ mohli z wuſpěchom pjanomu ſchewcej joho khoroſcz wulekowacž. Bózhy běchu pschecžene, a wſchitcy ſebi myſlachu, zo je wumyſleny ſredk zaſtečeſe dobry. — Bě runje ſobotu, hdyž dwaj zaſtojnici Boſćija ſejžehowaschtaj. Někotři zaſtojnich běchu tohodla dženſa w 6 hodž. hižo z džetom zaſtali. Dwaj běchtaj w podkopkach zwostałoj, dwaj druhej pak pschi korežinje, kotrež Boſćij ſtajniuje ze ſwojim wopichtom počeſczowacſche, na ujoho ſakaschtaj, wčdžich, zo ſo z teje wopiuwem wuſchmjata. Na wěži běſeſe runje džesacž wotbiło, tuž tež hižo Boſćij z durjemi won khromiesche, wěžo khětro ſtrjemy. Po tſioch ſchodzičkach psched durjemi bě jo hiſcheſe někak zbožowniye dele poſrošował, tola lědma bě ſrjež pucža, ležesche tež tak dolhi hacž bě na zemi, dokelž ſo niežoho pschimunjež ujemóžesche. Stanęcz ſo jomu, ujebacž dolhe prćowanjo, poradžicž nochysche, tuž wosta

ležo a za džesacž mjenišchinow bě so hižo skódkomu ſparej podař a ſmorcžesche kaž jěž. To bě runje prawy wokomik za dweju zaſtojnifikow, fotrajž na njoho čjakaſchtaj, ſvoje ſchibalſtvo wuwječz, dokež wědžeschtaj, zo nětko tak bórzy njewotucži. Donjeſeſchtaj nětko pjanoho ſchewca k blízku podkopkam, hđež dwaj towarſchaj hižo na nich čjakaſchtaj. Wſchitcy ſchtyrjo zefydaču ſo do jenohu z tych wožyčkow, kajfež ſo w podkopkach trjebaja, a nětko džesche jězba do hržbnieje hľubiny, na 60 metrow hľuboſeje. Dele dojčiſchi, poſožichu Boſežija na wacžok ſlomy, donjeſechu joho do ſcherokeje khódbý a dachu jomu měrně dale ſmorcžecž. Wjez tym prćowachu ſo wſchitcy ſchtyrjo wſcho wokolo Boſežija tak pſchettwiricž, zo by wſcho na helu dopominalo. Sami ſo tež pſchedraſſiſchi a nědaloko Boſežija bu wohén žaloženy, khódbá ſama pak jenož mało wobſwětlenia. Bě ſnadž rano wokolo tjoč hordžin, hdyž ſo Boſežij preni króč po hibný, tola bórzy zažy wuſny. Dwaj zaſtojnifikaj běſchtaj ſo k wohenu poſhyňloj a ſchkaraschtaj z roženjom, wožniwymi možkami a žehlivymi klesčežemi do ſpacach plomjeni. Tannaj pak woſtaſchtaj pſchi Boſežiju. Poł hordžin bě ſo zažy minylo, hdyž Palencar zažy wocži wotewri a cyce zaſtróženij ſo wobhlađowasche. Snadž ſebi pſchi předku myſleſche, zo ſo jomu džije, popſchimy ſo tohodla za módrocžerwjenjojth nós, hač je woprawdže hiſcheze Palencarjec Boſežij. Wufkoži z horla wóſe wołajo, tola hržba joho pſchewozny, hdyž čertow wuhlada. Na cyklych ſtawach tſhepotajo, pozaſta běly kaž ſčěna.

„Hđe ſym?“ wopraſcha ſo z bojažnym hloſom.

„W heli“, zaučka čert z hrubym hloſom.

„Kak ſym ſem pſchijchol?“ wopraſcha ſo Boſežij wſchonu tſhepotajo.

„Smý po tebje pſchijchli, jeli hiſcheze njewčeſh.“

„Schtó, ſchtó dha ſym zauvinyl?“

„Džen irot diňa ſy ſo wopil, lenjoho paſl, žomu běl a džecžom dał hłód tradač a tuž ſmy nětko po tebje pſchijchli.“

„Schtó dha chceče zo mnú čjinečz?“ wopraſcha ſo Boſežij horec ſylzy ronjo.

„To hiſcheze ſo prascheſch! Wježenj budžesč. Njewidžiſch wohén a mojich towarſchow?“

Tola to bě pſchewjele za wbohoho ſchewca. Wuhladawſchi, zo čert ſwojim pſchi wohenu ſedžachym towarſcham pſchikuwny a tuži z roženjom a žehlivymi klesčežemi pſchiběžachu, pađny Palencar, fotryž je ſo ſtajneje hordžil, zo ſo žanoho čjlowjefu njeboji, na kolena a ſvoje poſlednje moey napinajo, prascheſche: „Ach, luby złoth čercze, wostaj mje tola hiſcheze jenož tutón ſenicežki króč na zemi. Nihdy na ſwěcze ſo wjac̄ palenca dōtkuňez njecham, ſenje wjac̄ žomu bič a cheu džecži ſwědomieze zežiwięž. Proſchu was na kolenač, tutón ſenicežki raz jenož hiſcheze dajeże mi žiwomu byč a ſo zažy na zemju wróžiež.“ „Stań!“ porucži jomu na to kruče čert. „Zeli to dojelniſch, ſchtóž ſy runje lubil, chcemy eže zažy na zemju dowjeſcz, ale praju eži, hladaj ſo palenca! Pſchi prěnjej krijepej, fotruž piſeſch, zažy po tebje pſchidžem, a potom wjac̄ tak hnadinje njewotidžesč. Tohořunja njewet ſebi ani ſlowežka wo tom powědacž, zo ſy w heli pobyl.“ Z wjeſołoſežu pſakajo, wopſjetowaſche Boſežij hiſcheze jomu wſcho, ſchtóž bě předy lubil a nětko hiſcheze razniſcho a dokladniſcho. Nla to žadacše ſebi čert irot njoho rubiſhko, zavjaza jomu wocži, kruče pornežejo, zo ſo njeſmě předy wotſalič, doniž ſo jomu njeje dovolilo. Z wjeſołoſežu tež to pſchilubi, jenož zo by tak rucež hač je možno ze zatraschneje hele wumóženj był. Nětko bu zažy k wožyčkem

donojesciu, cžert wožnamjeni, zo móže ſo ſtraſchua jézba zapocžecž, a rucze džesche pſchecy wyſche. Boſežiſej wſchaf ſo zdaſche, zo pſchecy hľubcho do zemje jéžde. Vózdy bě wožycž na ſvetlum, wſchudžom wulka číſchina. Po wſchelako ſo wijacych pucžach bu Boſežiſej do leſa doviedžem. „Tak by nětto zaſh na zemi byl“, džesche cžert. „Schtwórcz hodžinu dykbich hiſcheže tu ze zavjazaujmaſ węžomaj ſtač, potom hakle ſměch ſo wotſalicž. Hiſcheže raz dopomnju cže na tvoř ſlub, jeli jón ujedžeržiſh, wěſh, ſchto ſo eži stanje.“ „Cžas živjenja chce ſlub wobkledžbowacž“, wobkručeſe Paſenecar. Na to zaſtojnici do wſchech róžkow rožželachu, ſebi wědomi, zo ſu dobrý ſlukt dokoneli. Ženož jedyn bě tu woſtał a ſo ſhował. Povědaſche potom, tak je Boſežiſej na pol hodžinu kaž količ pichimoleny ſtač, ſo bojo, zo ſlub eyle uje-dopjeli. Ma to bě ſo eyle zaſtróženym woſhalil.

A bě to wopravdże dobre ſeſtvo za Boſežija Paſenecarja. Wottud bě ſobu z najpěknischiſh a najpiſniſchiſh muži w cyhym měſtačku. Někomu ujeje ani ſlowežka ſpomiň wo ſwojim nahlym polepſchenju. Ženož zaſtojnici podkopkow wěđa, z kajſim ſredkom bu jomu pomhane.

J. D.

3 Lužic a Sakſkeje.

3 Budyschina. W léežje 1898 bu w naſchej diöceſy bohacze za cyrkwinſke naſežnoſe ſe woprowane. Nahromadži ſo:

1. za Lyonske miſſionſke towařſtvo	1065.46
2. za ſvj. Józefowe towařſtvo	624.42
3. za towařſtvo Božoho rova	713.69
4. za Pětrovy pjenježk	1545.37
5. za wurjadny Pětrovy pjenježk	386.85
6. za kufodiſu ſvj. rova	279.83
7. za aſrikuſke towařſtvo wot ſobuſtaſow	1223.67
8. za aſrikuſke towařſtvo, nahromadžene w cyrkwiſach na ſwiedženju ſſ. Tſjoch Kralow	413.17
9. za Boniſaciſe ſe towařſtvo wot ſobuſtaſow	1564.55
10. za Boniſaciſe ſe towařſtvo, nahromadžene pſehi cyrkwiſkim woporje	440.58
11. za twarjenjo cyrkwiſow w naſchej diöceſy	1972.85
12. za towařſtvo ſvj. džežowſtwa Ježuſowohho	1090.00

Hromadže 11,320 hrivnow 38 pj. — Lyonske miſſionſke towařſtvo je założene za rožſcherjenjo kſchecžauſtwa mijez pohanami w léežje 1822 w měſciče Lyonje; kſcheca ſo najpomožniſhiſtow towařſtwami ſwiateje cyrkwiſe; dolhe lěta hido wudžela tež porjadjne dary za druhe kſhude diöceſy. Tak dôsta Lužica za lěto 1897: 1610 hrivnow. Towařſtvo ſvj. Józefa chce katholſkih Němcow w Parizu podpjeracž. Towařſtvo Božoho rova a tak mjenowana kufodiſu ſvj. rova ma ſwoje ſhdko w Kölne, a chce woſebje ſwiate měſtna w Jeruzalemje a pſchede wſchém najſwječiſche měſtino, rov naſchoho Zbóžnika, hōdiuje zaſtaracž a cžeskežicž, a kſhudy franciſkanow, kotsiž tamne ſwiate měſtna ſtražuju a pobožnych pucžowarjow do ſwjatohho kraja zaſtaraja, podpjeracž. Pětrovy pjenježk ma tamne dohody, kotrež ſwjatky wótc předhy z dawkow ſvojich krajow dôſtaſače, wurumacž, a pſchinioſhovacž ſo wulkoſtnym wudawkam, kotrež ſebi zarjadowanjo cyrkwiſe žada. Wurjadny Pětrovy pjenježk chce woſebje tamnymi lindam w naraſchiſhim kraju, kotrež w nowiſchiſhim čzaſu ſe

katholiskej cyrkvi pšchistupichu, hdyž běchu předy wot njeje wotschezépjene byle, cyrkve a schule twariež pomhač. Afrikanske towarzystwo bu założene za zbehjenjo ūrowoho wotrocžitwa w Africu a za rozhcherjenjo katholiskeje cyrkve w tamnym dželu swěta. Najnužnische towarzystwo za našche kraje pak je svj. Bonifacijowe towarzystwo, kotrež mělo jo vjele starožinivých podpjerač a rozhcherječ, iluži nabožným potriebam katholikow w diajporje, t. r. tajšim malym, najbóle jara thudym wojadom ſriedž druhověrnych. W serbiskich wojsdach bu pšchiměrniye za teče towarzystwo mało nahromadžene, je mjez nami mało porjadnych ſobuſtawow. Nahromadžene pjenjezy, jakož tež te, kotrež jo za natwarjenjo cyrkviow w našej diöceſy wopruja, wistani w kraju a naložuju ſo k zaplačenju dołha nowych cyrkviow w našej diöceſy, tak many hiſcheze za Radivojsku cyrkę 70,000 hrivnow a za Lubijsku 39,000 hrivnow wotplačeč, a Žitanjska, Baczońska a Hajniežanska hiſcheze dołho zaplačene njebudža. Tohorunječa dawaja ſo z tuthich woporow pšchimovschi za duchowniske měšma, kotrež hiſcheze njeſju fundirowane, plaeža jo wudawki za rozwuženjo w nabožniſtwje we wſach, w kotrychž katholiske wučezenje njeſju a t. d. Twarzystwo ſvj. džecžowstwa Jezujskovoho chec pohanke džecži, kotrež jo wot starskich wopuſtečeja, kupovac a kſežieč a wocžahmeč. Z toho widžije, zo ſu zaměry towarzystw, za kotrež bywaju daru zberane, nuzne a spomožne. Podpjerače woſebje Bonifacijowe towarzystwo a měſacne hromadženjo darow za zdžerženjo cyrkviow w našej diöceſy. L.

Z Kulowa. Zańdžem tydženj je minifter w Berlinje dorwoli, zo ſmědža jo prěne pſchihoth za twarjenjo noweje železnic wot Rakce pſchež Kulow do Wojerec a Hrđka ſtač. Tak budže w pſchihodže pſchiležnoſč, direktnje wot Budyschina do Hrđka a Khožebuža pućowac. a.

Z Kulowa. Kuž bě piſane, je Kulowske ſpěvačke towarzystwo ſvojoho „zaſlužbnoho“ pſchedydu knjeza Jana Koſtorza wotſadžilo! To njeje ſpodživne za tych, kiž tu towarzke naležnoſče znaja. Tola ſpodživne je, hdyž ſo jena wše předy ſudži, hacž ſo wo tej wěcy pſchepokazač. Schtobz tute towarzke naležnoſče prawje njeſe a njeznaje, njech wo tej wěcy njeſpiſa. Kóždy ſam za ſo, a Boh za wſchěch. M. K.

Redakcija dyrbí k tomu pſchispomnicž: Sprawnoſč ſebi žada, zo tež denhi ſlowo doſtanje, tohodla, a dokež ſo knjez dopiſowat nam mjeuije, ſmytuto wocžiſtečeli. Wo naležnoſčach ſamych ujerozludžam, dokež je njeznajemy. Něchtco pak w tuthym dopiſu pſchipóznač njenóžemny, mjeuijeh poslednju ſadu: „Kóždy ſam za ſo“ — to njeje prawa zaſada. Rawopak! „Ze zhromadnymi mocami! Žedyn za wſchěch, wſchity za jenoho!“ tak dyrbimy zmiyſleni byč, to je nuzne za naš katholiskich Serbow, potom tež budže „Boh za wſchěch“.

3 chloho swěta.

Safſta. Zo dyrbja ſo w městach za kóždy čžvak zemje horejske ſumy plaežicž, je znata wše. Macžica Serbska dyrbjesche na pſchiklad za kóſuy meter 45 hr. plaežicž, hdyž malu ſchlebjertku pſchikupi, zo by nowotwar w róžku poſdru metra dale do Laviſkich hrjebjow ſtorfal, tak zo ju ta cyla mała ſtibka pſchez ~2000 hrivnow ſtoji. Hörje hiſcheze je w Drježdžanach. Tam checda nowu katholisku cyrkę twariež, a ſu hižo za nju hromadžicž počeli. Tola budža dołho hromadžicž dyrbjecž předy hacž změja blak zaplačenym, dokež na ſo za

kósnym metr 250 hrivniow placzic̄. Njech by nětko blač jenož 40 m. scheroči a 50 m. dołhi był, dha to tola 2000×250 hr. abo poł milliona hrivniow wunžini. Sam uahi blač! A to hiſcheze nic wo ſriedż měšta! Ale ſamo Drježdžam̄ dyrbja ſo hiſcheze pſched Varlinom ſthowac̄. Tam je mijenjacy železniczne towarſtvo za 3 kósnie metry, potajkim za blečk, kaž burſke bliđo wulki, 40,000 hrivniow placzic̄ dyrbjało!

— Loni je ſo w naſchim kuleſtwje 153,663 živych a 5456 mortwych džeži narodžilo a je 92,303 ludži wumrečlo. To by pſchiroſt wobydlerſtwa wo 61,360 duſchow woznamjeniło. Porody a zemrečza rozdžela ſo takle:

Wobwod	Ludžiwo	Živo-narodžených	Mortwo-narodžených	Wumrečnych bjez mortwo-narodžených	Na 100 živych porodow z mortwymi	Wumrečnych bjez mortwownarodžených
Budyſchſki	389590	12986	446	8626	34,48	22,14
Drježdžanski	1100560	42037	1517	24280	39,57	22,06
Lipſčjanſki	972270	36420	1269	21135	38,76	21,74
Cwikawſki	1421160	62220	2224	38262	45,35	26,92
Kraleſtvo	3883580	153663	5456	92303	40,97	23,77

Shtož mrętoſez nastupa, ſtej Lipſk a Drježdžam najſtrōwschej měſeče. Z 1000 ludži je jich tam loni $19,50$ a $19,75$ zemrečlo, mjez tym, zo bě w Glačawje $31,12$ a w Kamjenic̄ $29,68$ wumrečzow na 1000 wobydlerjow. Tež na malych wſach ludžo lóže mręja, hac̄ we wjetſkich měſtach, ſhtož nechtózkuſi wěril njeby. Wuežinjeſche džen̄ mrętoſez na wſach $25,20\%$, w měſtach z wjac̄ hac̄ 8000 wobydlerjemi pak jenož $21,56\%$, w Budyſchinje a Zittawje hiſcheze mjenje, mjez 18 a 19% . Najwjac̄ ludži je w auguſte źemrečlo ($10,650$ abo 11% wſchech źemrečtych), najmjenje, kaž hewak, w no-venbru (6324). Napadne je, zo ſo naſchim wobwod z porodami najmjenje množi. To drje ma ſo z pſchepožduimi ſeitwami na naſchich wſach wujafničz. Mjez źemrečtym bě $54,515$ dježci (5819 wjac̄ hac̄ 1896), $37,765$ w starobje wot 15 hac̄ 70 let (818 wjac̄ hac̄ 1896) a 89 woſobow pſchez 70 let starych (18 mjenje hac̄ 1896).

— Duchakhorých ma Šafffa 4406 (2023 mužſkich a 2383 žóniſkich), 100 wjac̄ hac̄ loni. Z nich ma 39% ſwoju khorosz wot ſwojich předowníkow.

Němſka. Pſchekupſka ſtřdž „Bulgarija“, fotraž je ſo. 3 njezdzele dołho na morju z wichoram̄ bědžic̄ dyrbjała, je pſchecžiwo wſhomu wočzaſtowanju zbožownje do pſchistowa „Punta Delgata“ dojela. Dokelž běchu hmydom pſchi zapoczątku wjesla a mnohe pſchirawny na fruchi ſchle, myſlachu wſchity, zo je ſo podnurka. Ćzim wjetſha je nětko radoſez nad jejym zbožownym wo- barnowanju. Sam fejzor je ſwoju wulki radoſez na wſchelakore waſchnjo hžo wuprajil. Hamburgsko-amerykaſkej liniji, fotraž ſtřdž ſluſcha, je telegrafiski poſtron poſtał, kapitana Schnidta, fotryž je z rjeſlowſkej woporniwoſežu „Bulgariju“ zahhował, je wyſoki rjad ſpožežil a pſchez ſekretara Tiriža zwijeselacu powjescz tež fejzorstwovomu ſejmej pſchizjewicz dał.

— Pruska chce Wulki Bjat̄ jako pschikazanu svjathu dženiu za cely kraj zamjesč. Z dobrym prawom so kardinal Kopp w pañskej jistvi (Herrenhaus) pschezjivo tajkomu wotpohlađej wobrocji. Wézo je Wulki Bjat̄ tež za nas katholikow svjathu a wošebitoho wopomijecža hódnym dženiu, na kotrymž so podnurjamy do rieškonečneje milošće a lubošče Božje, kotraž so da na kchij pschibicž za aške hréchi, za zbožnošč najšeje dushe, je dženiu untrueje želnošče nad našchimi hréchami a hľubokeje zrúdoby nad čerpjenjom a wumrečjom Ježujskym, dženiu, kotryž z najkruežjim posčezenjom a z pobožnym wophtowanjom domu Božoho svjatoščiny, ale wón njeje so wot katholskeje cyrkwe ženje do rjazu tych svjathych dnow stajil, hdžež wot spróčenoho džela woldychujem a čelesj wotschewjenjo posficijim. Wón je za nas dženiu ežičeje zrúdoby, kotraž so njeponjeñschi, ale powjetšchi z pschitovjnym dželom, konjamym w dnehu poftuti. Ajech džen protestantojo jón svječza jako pschikazanu svjathu dženiu — to je jich wéč, ale njeh potom tež stat so wo to nještara, kaf jón katholikojo svječza — to je jeničen wéč katholskeje cyrkwe. Tohodla so ujedživamy, zo ju so wšichy pruscy biskopja ze zhromadnym písmom na ministerstwo wobrocžili z protestom pschezjivo tajkomu ranjenju prawow katholskeje cyrkwe.

— Würzburgski professor dr. Schell bějche w swojich theologisckich spisach nětore bludne wicžby rožschréjal. Rom tohodla tele wicžby zatama. Libeňalojo so hižo radowachu, zo nětco Schell schézepjeñstvo zapocenije. Tola su so myslili. Tačko svérnyj syn cyrkwe je so Schell podežijsný a swoje blidy wotvolał.

Rom. Svjathu wótc, kotryž je 2. měrca do 90. léta stupil a 3. měrca 21. króž džen swojoho krónowanja svječiš, je bohužel khory. Hižo 28. febr. dybjecjche so po porucžnošči swojoho lěfarja dr. Lapponia lehmyž, dokelž na botušalanjo sforžesche a zymica z nim tchajesche. Pschicžina tejele khorošče bě jedmjachy bród, kotryž měješche bamž hižo 25. lét na lewym boku. Tónle bród je 1. měrca dr. Mazzoni wotstromil. Operacija so radži a zymica wotebjera. Hacžunijž pschi wysokej starobje Leona XIII. so wšchón strach skhorjenja hýčeže mimyl njeje, dha směmy po nowých telegramach so tola bázovnnoho dojpolnoho wotkorjenja nadžijecž. To daj Boh!

— Amerikanfsi starokatholfsi biskop Billate je so w Romje swojich blidow wzdal a so do klina katholskeje cyrkwe wróczil. Duchowni svječiznu bě jomu starokatholfsi biskop Herzog wndželil, biskopsku pak jehismatijski biskop portugalski Ceylan. Do joho diöcezy sluschesche na 50,000 starokatholikow, po wjetšinje Polakow. Boh dal, zo bychti tež nětko zabludžene wowecti svój blid spóznałe a nakazanoho pastyrja scéžhowale!

Belgijska. Mjez Brüsselom a Tournais je spěšný čzah z wošoborvym čzahom zrazyl. Pschi tom bu 40 ludži morjených a pschez 100 ežech ranjených.

Rusla. Dživne pověšče rožschréjeja so wo štrowocze cara Miklawišcha. Bórzhi po swojim namoljeniju k wotbrónjenju je wón vječža skhorješ, a to na tajku khorošž, kotraž jomu njemóžne čzin, kuježicžeske winowatošče wufonjecž. Tohodla so nětko wšcho pod wulkowjechom Michalom bjez wěženja a dželbracža carowoho rožjudža. Joho wuij Michał ma wšchu mōc w rukomaj. Schto to do khorošče je, na kotruž car čerpi, so njew. Někotři měnja, zo je z derje wumyšlenymi frédkami wot zlóstných ludži zavinovana. Pschichod traſch bórzhi wjac̄ jaſnošče do tejele ežemueje wéch pschinjeſe. Wulkowjech Michał, bratr 1882 zamordowanego cara Alexandra II., je 67 lét starý a bě dotal z pschedsydu kejžoroveje rady.

Afrisa. W němšej južnowjedzornej Africy je suchota wulku muzu a stražnui thorożez zawinovała, na fotruž mnogih mreja. W Franconemie na pšichkład je jej z 233 křeježanow hžo 180 podležalo. — Pola Keetmanshoopa su pječza diamanty wuryli, a ménja, zo budže so próca płaczież, tam za dalszimi rycę.

Naležnosće našohe towaŕstwa.

Sobustawy na lěto 1899: kk. 410. Marija Kubanikowa z Budyšina, 411. Jakub Kubaš ze Zdžerje, 412. 413. z Khróscie: Pawoł Wingeř, Jakub Rychtař, 414. Jakub Běr z Kopšina, 415. Jurij Wels z Wučkec, 416. Marija Kmječeč w Drježdžanach, 417—422. z Radworja: wučeř em. Jakub Kral, Michał Lukaš, Madlena Šmitkowa, Knježe holey, Marija Zyndžic, Jan Pjetas žiwnosćeř, 423—425. z Kamjenej: Jurij Winař, August Robl, Jan Winař, 426. Madlena Bokowa z Měrkowa.

Sobustawy na lěto 1898: kk. 815. 816. z Radworja: Madlena Šmitkowa, Miklawš Mjeń.

Za cyrkę Maćerje Bożeje w Radworju.

Dale su woprowali: njemjen. z Časec 5 hr., na Wilijamec křežiznach w Lutowěu 3 hr. 50 pj., na Rostokec kwasu w Hodlerju 3 hr. 30 pj., Miklawš Kubaš z Khasowa 20 hr., ze zawostajensta † Madleny Khilanowej ze Zdžerje 10 hr.

Za cyrkę, šulu a kerchow w Lubiju: hósć z Delan 1 hr. 25 pj., přez brašku Wincarja na Měrcinkę kwasu na Horje 19 hr. 10 pj., dodate 90 pj., njemjen. z Miłočie přez P. Romualda 10 hr., k. konsistorialny radžiceř Krečmař w Drježdžanach 300 hr., Marija Mikelic w Kukowje 5 hr., Ida Morechev w Kukowje 100 hr., Marija Hanusec w Kukowje 20 hr., sobustawy žiw. róžowce we Worklecaħ 5 hr., z Worklec 5 hr., k. kapłan Jedlička we Worklecaħ 5 hr., z Worklec 10 hr., přez tachantskoho služownika Lukaša 2 hr.

Za nowu cyrkę w Kamjenicach (Chemnitz): Žiwý rožowe w Khróscieach přez Michała Śwejdu 8 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakeji nawdate 5623 hr. 92 pj. Dale darichu: Radwońska Platowa Komisija 1 hr., Zdžerjanska Łučiana Komisija 50 pj.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

Sobustawy bratſtwa „Szczęsowieje Wutroby“ a „Zapoštołstwa modlenja“ mają swoje dobre słutki a modlitwy w miejcu měrcu Bohu woprowaž: „**Zo bychu czerpjach do Bożeje wole podaczi byli a wostali**“.

Wjac korbom derje džeržanhých pežolow je na pšchedaní
w Čaſecach číslo 2.

Na podwołnomu nawěđzenju.

Rjana, derje dželana **Khrystijsowa poſtawa** z twjerdoho pěšowca, kotrąž žohnowanjo swęta pšchedstaja, je pola podpišanoho tunjo na pšchedaní. Poſtawa by rjana pycha byla za wołtaťki mjez Božim Čželom.

Tohorunja porucząm so k zhotowjenju pomníkow na rowy a k wobnowjenju křižow wšichc̄h družinow a rukuju za chle dobre pozłoczenj

Adolf Redl, rězbař,
w Kamjencu, Połczniſka droha 19.

 Džensa je tež „**Serbski Hospodar**“ 3. číslo 1899.

Czijšc̄h Smolerjec knihičiſcieženje w Maćic̄nym domje w Budyšinje.

Katholicki Posł

Wudawa so kózdu sobotu.

Płaći lětnje w našich
expedicjach 2 hr.; z křiž-
nym zwiazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štvortlētnje 65 pj.
Za nawěštki płaći so wot
małoho rynčka 10 pj.

Sudowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa s. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 10.

11. měrca 1899.

Lětnik 37.

Bamž Leo XIII., naših svjatih wótc.

Swérne džecži drje cžeſežuju a waža sebi swojeju staršcej dženſa a jutſe
jenak jara; tola pytaja a sledža za pschiležnoſću, tak bychu swoju luboſć a
džakownoſć z woſebitej nutrnoſću wopolazali: Žena z tajkich składnoſćow je
nanowý abo maczeŕny „narodní džen“. Džecži ſtupej tehdou pſched staršej, u-
praja swoje džecžowske pschecža, pschinjeſu hnadž tež malý dar a poručeja jej
z woſebitej pobožnoſću Bohu. Tež jako džecži wěry, jako katholikojo mamý
wiele starſcjiwoho nana, zaſtarac̄era a paſthry, tiz njevuſtava, za zbožo
nosýchich duſchi dželac̄ a ſo prćovac̄; tiz njeznaje měra, zo by jenož nam
měr a poſoj wutroby zavěſežil; tiz znieje zrudobu, hanjenjo a pschecžehanjo,
zo by jenož nas zvijeselil; tiz, drje khuby na ſvětňch kublach, tola naj-
bohac̄zícho hnady a žohnowanja wudžela, zo by jenož nas, swoje džecži, wo-
bohac̄il; tiz ſo modli a proſi na wyløkej ſtraži, zo by jenož kraleſtvo, Božia
ſvjata cyrk, ſo wobkručala a rožscherjala. To je naših svjatih wótc, bamž
w Romje, ſlawne knježach Leo XIII., tiz dokonja 2. měrca 89. lěto swojoho
žohnowanohho živjenja. Njech je to tež nam pschiležnoſć, z džecžowskej
luboſću na njoho ſpominac̄.

Zoho trón drje je najstarſhi a najwoſebniſhi mjez wſchěmi trónami ſwěta;
wſchaf jón poſtaji Zbóžnik ſam jako ſkalu a twjerdžizu, fotruž moch hele nje-
pičewinu. Zoho troja króna pschelahuje króny wſchěch wjeřchow a kralow
cyloho ſwěta; wſchaf ju poſmježi Chrystus ſam jaſo znamjo najwyhſchēje
moch a doſtojnoscze. Kaž króny kſchecžanskih wjeřchow kſchij debi, tak ſtoji
tež na drohotnej „tiarje“ ſwjatoho wótc kſchij. Nad „kathedru“*) pak zno-
ſhuje ſo w blyſtežu złotych pruhow ſchaltnoſć Duch ſwjatoho. Kelsko

*) Stol ſwjatoho Pětra.

křižja, zamolwjenja a starošeže, kelsko džela, woporow a tyšchenja zjednočja so pod tutej krónu wóta wýchéch křesćjanow. Schtò mohł so rudžic̄ a swjath wóte so njeby ſobu rudžil? Schtò mohł cžerpječ̄, a swjath wóte njeby ſobu cžerpječ̄? Njeboli to joho wótcowſku wntrobu najbole, hdyž w joho ſamsnej domiznje pſcheradnic̄ wěrnoſej hanja a hręch a zbežkarſtwo křwale; hdyž w ſuſodnym kraju wuſlhnjene haſy ze staroſlawnoho ſchotoma katholiskeje wěrnoſeže wotpadija; hdyž zaſy druhdže cužu z leſežu a pſchemocu katholikow k wotpadej wot namrećeje wěry wabja a nužuja; hdyž so w Armeniskej krej tyſac a zaſy tyſac wbohich ujewinowathch křesćjanow pſchez zatraschny mječ̄ rozmlobjenych Turkow rožliwa! A kelsko boleſeže, stracha a hrúzbnivoscze dyrbi wót za ſwoje zaſtojíſtwo a na ſwojim ſamſnym cželje pſchetrac̄! Na wýchéh kónach ſwéta napinaja njepſcheczeljo ſwoje moch, bamžowſtwu zefchfodžec̄, a ſwobodni murjerjo ſwječza bankety abo hoſćinu, so wjefelo, zo bamžowſtwu wuhaſnje.

Pſchecživne knježerſtwo rubi ſwiatomu wótcej wýchut ſwětnu moc, wýché dothodh, haj, ſwobodnoſcz ſamu. Blósc̄, ſurowoſez a zaſakloſcz drje by cžlowjeka bamža podkłocžila a znicžila; ale hlej! Duch Swjath, fotrohož znamjo nad trónom so blyſcheži, je a wostanje ze ſwojim tróſhtom a ſchfitom pola wiđionuho wjercha ſwojeje cyrkweje hac̄ do ſtonczenja ſwěta. A njech tež „bamžojo“ wunru, „bamž“ nihdý ujewumré. Tola czerpi, hřech czerpi hlowa, hdyž potajnostne cželje ſvijateje cyrkweje czerpi. Alle zly ſwět, fiž za znicženjom bamžowſtwa žedži a so napina, je pſchecživo ſwojej woli runje woſebitu luboſez a zahorjenoeſcz a ſlawu mjez wěriwymi a druhowěriwymi zbudžil a wuplodžil. Tyſach pucžuju lěto wot lěta do Roma, zo bychu ſwiatomu wótcej holdowali, cyly katholiki ſwět hromadži dary za njoho; ſta tyſach zjednočeja so k pobožnym bratrſtwam a towarzſtwam; milliony a zaſy milliony nabehoja tak rjec njebjeſa ze zhromadnymi modlitwami a dobrymi ſluktfami wo pomoc a wo powyſchenjo cyrkweje. Schtóž ma woči k wiđenju a wuſchi k ſlyſchenju, dyrbi zmužite wuſtuſowanjo za ſvjate naležnoſeže ptyńcež a njemóže so powſchitkownoho tak mócnoho hibanja zminhež. Kaf rjany tróſht je wýchitka tajka pſchivinnoſcz, tajka ſwera, tajka ſiwa wéra ſwiatomu wótcej! Tu njeſmemy tež my Serbja zeſaz woftac̄. Tež ſnadua horſtka ſerbſkich katholikow njeje ſwiatomu wótcej cuža a njeznaſta. Hdyž něhdý naſch hnadny knjez biskop, bamžej rozprawujejo, tež powědaſche wo ſerbſkej luboſeži k ſwiatomu ſtolej; hdyž wót ſpominac̄he na dotwarjentu pomnik ſerbſkeje pſchivinnoſeže, kajtiž ſebi naſch narod pſchi jubileju Pia IX. w Bacžonju ſtaji, dha wjefeleſche ſo ſvjath wóte nad tym a křwaleſche ſerbſku kruſoſcz, pōczeživoc̄ a pobožnoſcz. Wón wuznamjeni potom ſerbſki narod, zo jomu w ſpominjenym Božim domje na próſtwu knjeza biskopa a pſchez njoho ſwoje wýſchepaſtyſke požohnowanjo ſpožči. A zaſy w najnowiſhim čaſu ſpožči Radworskej cyrkvi wulke a mniohe wotpufi a wotewri z tym Serbam nowe žórlo Božeye hnadi. W lécze 1885 pak ſežini nic ſerbów ſamých, ale chle Slovjanſtvo ſwojeje pſchitkinoſeže hódne z tym, zo wopomnječo naſcheju jaſoſhitołow ſj. Cyrilla a Methodija wobniwi, a porucži, zo by ſo jeju ſwjedžen w cyłej cyrkwi ſwječzi. Njeje wýchitko to a mniohe druhe naſchoho wulkoſtu džaka hódne? Tež my Serbja ſuž jomu najwjetſchi džak dołžni!

Njemeli my katholikojo tak mniohich a wulich winowatoſežow, naſchoho bamža cžesćiež, dyrbjeli to hižo cžiniež joho wýſloſeje starobý dla. Runje pſchewodžam̄ joho do 90. lěta! A tola pſchi tajke ežeži — tajka cžerſtvoſež;

pschi tajkej kiprofesji wot dżeczatstwa sem tajka duchowna žiwioſcz! Hijo 68-letty starc bu Leo XIII. hakle na bamža powyschenij, a hlej! 3. měrcia je wón 22. lěto swojego kniežestwa nastupil! Pódlia ujoho su ze wýchitkich bamžow wot Pětra sem hacž dženja jenož woſmjo, kotiž su dleje 20 lět na stole swj. Pětra cyrkę Božu nawiedowali. Schtò nocherž z toho spodžiwne zaſitowanjo a zdžerženjo pschez Božu miloſcz a mudroſcz spóznawaćč? a njeje to skuff Božeje pschedwidžiwioſcze?

Zo by tež male stadešchko katholſkich Serbow wot dobroho paſthyrja ſo mihi a z ničim njevotkhalo, ale wonu staru ſvěru pschez ſtaré pōcziwoſcze a pschez woporuwiwoſc a pschez modlitwu wobnowjało a džen a bôle wobtrucjało. Starſhi, powědaječe ſwojim džeczom wo wilkim bamžu Leonu, zapuſteječe do jich mjeſtich wutrobów ſymjo luboſče k ſwiatomu wótczej, luboſče za ſwoju katholſku wéru a zahorjenja za wýchitko dobre a woporuwiwoſcze za wulke wécy a naležnoſcze! Bohnowanjo za to njeviwoſtanje! js.

Ponižnoſcz na pſhemoh.

Jara nahladny zemjan Matej Ríwido běſche wulki pſhcežel a čeſečzowař ſwiatoho Frantiſka z Assisi a tež ſam ſobuſtaſtvo joho tſeczohu rjadu. Něhdy pſhceproſy Frantiſka k wobjedu. Šwiaty Frantiſkus pak wocžaka a wotlaka jebi tajſti džen, na kotrymž wědžesche, zo joho pſhcežel doma njebudže. Tuž ſo ſta, zo wón, pschez proh ſzemjanowoho hrodu ſtipriwſchi, najprjedy ſlužownícam do rukow pſhiniudže. Czi běchu hakle njezádawno do tuteje ſlužby zaſtiplili, tuž Frantiſka žeuije njevuhladawſchi njeznajachu a mějachu joho za jenohu z tamnyh proſcherjow, kotiž wſchědnuje z círjodami, runja hłodnymi wroblam, hród darmiwoho a pobožnovo ſzemjana woblétowachu a wo jałmožnu proſchachu. Tuž poſazachu joho do dwora pſhed hrodom a pſchinjeſchu tež jomu, runje tak kaž wſchém druhim proſcherjam, kotiž běchu ſo tam naběželi, něchtka k jědži, a ſwiaty Frantiſkus ſo cyle ponížne na zemju ſyđe a jědžesche. Alle prjedy hacž bě dojedł, pſhiniudže kniež Matej Ríwido domoj. Šwojoho luboſho, za ſwiatoho čeſečzenoho hoſča, jako proſcherja mjez proſcherjemi na zemi čapnjenohu a khleb khudyh wužiwaſtvo wuhladawſchi, njevědžesche z džiwanjom, ſhto ſebi myſlič a prajicž. Pſhemozem a hnuth pſchi tajſtim napohladže ſyđe ſo — tež Matej Ríwido, tutón bohaty ſzemjanſki kniež, wofrjedž khudyh a proſcherjow z napſhceža Frantiſka na zemju a rjeku: „Dokelž ty, mój wótcze, njeſſy chekł zo mnú jěſč, dowol z najmjeñſcha, zo nětko ja z tobú jém.“ A na to wužiwaſtaj wobaj jara wjeſolaj ponížny wobjed ze ſamsneje ſchle. — Zawěſeče ponížnoſcz nad ponížnoſcz! — Ŝyn naſchoho ſzemjana bu bamž, z mjenom Miſławſch III.

J. L.

Z Lužic a Sakskeje.

Z Malbic. Naſcha „Katholſka Vjeſada“ ſo minjemu nježelu k poſiadnej mjeſačnej zhromadžiuije ſeňdže, kotraž bě wot něhdy 40 ſobuſtaſtow wopytana — potajkim: derje. Wobožnoſcze dla, kotraž bě ſo tón džen měla, hakle w 7 hodžinach zapoczachmij. Hdyž bě pſchedſyda, k. wiczer Šchwecjik, píchitomnyh z katholſkim poſtrwom pouital, zapewna ſo ſérliſch „Štala macjer bolosježiwa . . .“. Potom ſo pſchedſyda džakowaſche ſobuſtaſtam, kotrež ſu 19. z. m. ſobu zhromadžiuije k ſwiatomu wopravjenju ſchle. Pſchi tajſich

skladnoščach jako stav towařstva so pokazac̄, je čeſeč. Pschedsyda spomni tež na svj. Žózefa, kotohož svjedčeň w tymle měšacu je — a na jeho počátku a nadobru dostojošč a jwjatošč. Knež farař Vjedrich, navržujou na svoju dawnu rozprawu wo testamencze abo wo poslednjej woli, k praschenju wotmohvi: K o m u w o t k a z a c ě ? Dokelž je wěc powschitkownje zajimava, ju nadrobniſcho podawamy. Mandželski a mandželska njech pschede wchim na sebej myſlitaj — nie ſnadž předy na džecži. Pschetož jeju zwiazk je ze sakramentom pošvječeň — a njedostojne je, hdy by ſnadž mandželska, kotař je mužej hospodarila a čežu a staroſeže živjenja z nim njeſla vjele ſet — z někajtim wuměníkom abo proſchečskim kroſchkom ſo dyrbjalka ſpokojiež, a hiſcheže wot džecži, často njedžatných, wotwiſna byež. Schtož džecži naſtupa, nima ſo wſchitko do pjenježka na jenajke podžele roſlicžiež. Štrouf rozm nam ſvědči, zo wjetſcha luboſč zaſlužuje wjetſche myto, hižo tu na zemi. Džecžo, kotrež je mje pschecu zańč mělo, ani mje njeje rudžilo, ma pravo, zo mam tež ja je bôle zańč a bohatscho je wopomnjen, dyžli mjenje poradzeňoſho ſyna, džowku. Hdy by ſo po tej zasadže jednačo, bychmy zhouili, zo ſo minohi ſyn a někotra džowka hižo čajnomu wuzitku k woli džerži a wobkhadžuje ze ſtarochimaj, kaž ſo zaleži. Ma-li pak kóždy do předka ſwoj džel kaž za- piſam — čzohodla ſo prćowac̄ — zo by ſebi luboſč staroſteju dobyl? Wuměñkarjo njech ſebi wſchitko z rukou njedadža — hewak budža pschedac̄ — a džecži budža ſo čzahac̄ a ſtokac̄ z nanom, kotrež ničo wjac̄ nima. Kunje w naſchim ſerbſkim kraju ſu w tym naſtupanju poměry ſtreučle kaž noc. Rjenje je, hdyž ſo, běli ſchtó z domu wumreč, khleb za khudžinu pječe; rjeníčho wſchaf hiſcheže bylo by, hdy by ſo hiſcheže psched ſmjerežu poſtaſilo: to a to po mojej ſmjereži khudži dôſtamu. Potom budže to moj ſkut, nic mojich zavostajených. Tež ſvěrny ſlužowny, kotrež je dolhe lěta ſprawnje a ſvědomiče w domje ſwojoho knyeza byl, zaſlužuje, zo tutón w poslednjej woli z wopomnječom spomni na njoho. To budže druhim ſlužovným k po- honjenju, duchu zemřetoho pak k ſpomovenju: pschecžela jej pschibudže, kotrež budže nad rovežkom ſo modlič za nju. Boſebie njech ſo w poslednjej woli tež njezabhywa na toho, kotrež je wſchitko dal a kotohož ſynu nučnicarjo. Lüdžo njech tu njeſju bojazni, ale njech zjawiſje w testamencze tež ſumu wuſtaja za čeſeč Božu. To je lepje, hač někotre hrivny ſkrađu dač, kaž by z haubu bylo, zjawiſje to napiſac̄. To budže wuznačo wěry a dobrý pschi- klad z dobom.* — Še pschednoſtej ſo rozprawa pschida, w kotrež mjež druhim k. Wjenka ſpomni: Po naſchich zakonjach je, ſchtož tamne njeſtajne dželenjo naſtupa, pschipustua třežina; to rěka: hdy by ſo na kóžde džecžo 1000 toleč džochlo — pschi ſtajným dželenju — njeby ſo to ani druhe hřeſtiež možlo, by-li město wozčaſowanych 1000 toleč džotalo týſac hrivnow. Dale njech ſamostatný člowjek njezapomni, k poslednjej woli abo k píjanju testamenta „njeſtronisſu“ woſobu pschivzac̄, t. r. tajfu, kotař ničo njevočakuje ani njedostawa. — Hdyž běchu ſo hiſcheže někotre towařtovore naležnoſče wuradžile, na pschiklad nowy khorojnik (k. Jurij Žur z Malbic) wuzvolil — podpiſany z krótka ſmjerež präsidenta Faure-a a khoroſč naſchoho ſvj. wóteca

*) Pschispomnič ſo ſluſha, zo tež tón derje jedna a bohuſpodobnje, kotrež za ſvj. narod něktoho wotkaža, někto na psch. za Mačziežny dom — kotrež ma khvalobny zaměr, naſchomu ludej zdžeržecž wóteow rěč a dobre waſchnia a pobožnoſč. To njeje hréch žadýn, navopak dobrý ſkut.

Leona naspomni. Z kérliuchom jo zhromadžizna sfónči. Dokelž manu na khorhowi hiščeze dolh, so za tutu nětko w kózdej zhromadžizuje skladuje. — i.

— W Ser nja n a ch pónáželu nahle, z Božej rucežku zajatý, 74 letny Miklawič Matka zemre. Bajmawie je, zo je to lětja hake druhé čjelo w našcej wojadže. Rjebohomu ſo, dokelž bě skladnoſć tu, hiščeze poſlednijohu Božoho woliſowanja a abſolucije dosta.

3 chloho swęta.

Sakſia. Za Löbtauske „wopory“ ſu ſocialdemokračia dotal 55,000 hr. nazbérali a z tym zberku ſkónečili. Pjeniežej polniſe doſahaju ſwojby tak dolho zeživicž, doniž jo nanojo z jaſtwa njewrýča.

— Z Budyschſkoho, Kubſchſkoho, Žiežinskoho a Žemieſkoho dwórníſcheža je ſo w minjenym lěže wſcho hromadže 3,000,900 kg abo kanow mloka w 134,078 karanač do Drježdān wotwježlo. Hdy by ſo wſchē te mloko na raz wotwjeſcz dyrbjało, by k tomu 374 železničnych wozow, abo 9 čahow z 42 wozami trébne bylo.

— Krajzorſtwowy ſejm je za tvar kaſarmow w Kamjencu město žadaných 400,000 jenož 300,000 hr. pschizwoli.

Němſka. Njedželi wotmě ſo hlowina zhromadžizna „towarſtwa za ſlu-
bjeny kraj“ w Frankobrodže nad Mohanjom. Pshez 2000 katholikow bě ſo
zeſchlo, mjez nimi biskopja z Mohuča, z Limburga, z Fuldy a ſwieježacy biskop
Schmiſ z Kölna. Towarſtwe mějeſche lom 198,737 hr. 62 pj. dohodow a
131,397 hr. wudawkov. 47,000 hr. bě cyrkwiſke hromadženijo za ſwiaty row,
kaž ſo Wilki Pjatki wotměva, pschinjeſlo a 15,000 zberka za kufodijn ſwiatotoho
rowa. P. Schmidt, pschedſtojičež Teruzalemskoho katholikſkoho hospica, běſche
tež na zhromadžiznu pschitkhwatal a z radoſežu powitanym wo ſwiatym kraju rož-
prawjeſche. Bídža jo jara proučuja, jónu do ſwojich rukow dôstacž. 200 mill.
hrinow ſu hižo za ujón poſtiežili. Po nimi ſebi najwjac̄ pröcy dawaja
Rusojo, kotrejž lětne na 20,000 do Teruzalema pschitkhadža, ſwiate měſtua
wophtowacž, a Francoojo. Tež Žendželzeženijo maja tam kraſnu cyrkej. A
Němcy? Protestantcež ſu tam pilnu džélawi. Němcy katholikojo pak maja
tam dotal jenož hospic z holezej ſchulu a kudsoniſkej kapalu. Tohodla chcedža
nětko wot fejzora darjeniu ležownoſć „Dormition“ wužicž, a tam kraſnu cyrkej
natwaricž. Za uju je ſo hižo 204,000 hr. nazbéralo. Tarat Richen mějeſche,
zo ſo nichto bojecž njetrjeba, do Teruzalema pucžowacž. K tomu njetrjeba
mežo druhe, hacž 6—8 njedželi čjasa a 4—500 tolej pjeniez. Potom mějeſche
hiščeze prýnc Arrenberg rěč, w kotrejž dopokaza, kaf wulku politiſku wažnoſć
darjenjo ležownoſće „Dormition“ ma. Na bamža, fejzora a kardinala Kre-
menza wotpřelachu ſo telegramy. Z požohnowanjom biskopa Haffnera ſo
wulkotna zhromadžizna ſkóneči.

— W minjenym lěže je ſo w Gocže, Hamburgu, Heidelbergu a Jenje
wſcho hromadže 423 čjelov ſpalilo, 50 wjac̄ hacž 1897. Katholicka cyrkej
zafudžuje čjelopaljenjo. Čjelo džen je ſymjo, kotrež do zemje položene zhujiſe,
ale tola něhdý pschekraſnjene stanje.

— Parlament poda ſo hižo 22. měrca na jutrowne prózdniny, z kotrejž
ſo hake 11. hapryla zaſy wróci.

Awstrija. Wotfudženohu präſidenta Bansya je fejzor za ſwojohu
wuherſkoho wytſchſkoho hoſniſchtra pomjenował. — Swjatomu wócej je

kejzor Franc Józef 20,000 fr. na twar kapale w koptiskim seminaru w Tahta w Egyptowskiej dalił. — 14. měrca wotewrja so w kraestwach a krajach sejm. — Na jkhadzowanej burow we Winje wupraji so žadanjo, zo by so schulski čas za džeczi na wſach na 7 let ponizil, a tež so burškim īynam, kotsiz ū doma trébni, wojetška skúžba trochu pschitrofchila a wolóžila.

Nom. Leo XIII. je so nimale eyle zaſy wuſtrowil. Wuziwa zaſy swoju wſchēdnu a jednoru jēdž a je ſkoro cyly džen ſtanjeny. Kaf wulke dželbraežo bē pschi ſkhorjenju naſchol, wo to ſwedeži 23,000 telegramow, kotrež ze wſchēd ſweta koncov do Vatikana pschithadzachu wot kniežicjerow, nahladnych wosobow a towařtowow. Samo italski král je so hufcijischo wob džen wobhonjal, kaf ſo bamžej wjedže. Spodžiwnie je, zo je kralowy kaplan, kotorhož bē král za poſrednika wužil, nahele ſkhorjeł a za 24 hodzin wumreł, mjez tym zo je bamž hiſhče žiwý a, da-li Bóh, kaž ſčatař za mózne wupraji, nam hiſhče ſo 10 let zdžerži. Proſchmy wo to. Pschi tač wypoſek starobje by to woprawdze hnada Boža byla.

Francózſka. Pschez 1000 centuari procha k třelenju je njeſaločo města Toulon rozbuchlo. Zatraschny huk na 5 hodzinow daloko ſkyſchachu. Na 70 ludži je pschi tom wo živjenjo pschischlo, tež žony a džeczi, a wjele je jich eježch raujemych. Nimo magacina je 10 domſkich do ejſta zniczemych, w fotrichž dželacjerjo bydlachu. Präsident Loubet a pschedsyda minifterija Dupuy hmydom po 500 fr. eježlo domaprytanym ſwójbam k podpjerje poſlaſchtaj. Parlament pschipoſaza jim 200,000 fr. Z ežim je ſo rozbuchnenjo zawirowalo, nijeje znate. Někotři měnja, zo ſamo wot ſo, druzy, zo pschez zloſtniku rukn. Su pječza za magazinov dinamitowe patromy namakali. Druzy zaſy cheedža wědzez, zo je někakſi zloſtnik trojey z revolverom do ſtražowacoho wojaka wutſelił a z tym ujezbožo zawirowal.

— Džovka ujeboh präsidenta Faura chce do knieženow hicž, Wona, kaž tež macž ſtej jara poboznej. Bjez ſeju pröftowow drje měſchnika k mrějacому naney pschiwołali ujeboch.

Schpaniſſka. Sagasta je ze ſwojim ministerstwom ſkonečnje wotſtupiež dyrbjal. Doho naſlednik je Silvela. Tón ma kritu volu, wótčinu psched wokhudnjenjom ſchitacž. Tohodla je wſchē njetrjebawſche wudawki zaſtaſil. Na přením měſcze wza wſchém předyschim miniftram jich penſiju.

Ruſſka. Spedžiwnie powěſče wo ſkhorjenju cara a wo knieženju wulko-wjereha Michała ujebochmu prawe. Car je na influencu ſkhorj pobyl. Do je wſchó. Swoje kniežicjerſke winowetoscze wukonja kaž předy.

Wſchelcizny.

* Šlavny komponift Haydn běſche něhdyn w bjeſadže, w kotrejž tež druzy ſlawni hudžbničy pschebywachu. Něchtó ſo praschesche, ſkto drje mohlo duchownu mōc, hdyž je z kritym dželom zeflabjena, najspěchňischo a naſlepje zaſ wožiwig a poſhluiig. Žedyn ménjeſche, zo ſeby tehdom z bleſchu ſchampanskoho wina pomha, druhi, zo ſo zaſ počerſtwicž pyta we wjeſolym towařtivje. Hdyž ſo něk Haydnua praschachu, fajke ſredki wón pschi ſwojich mnohich a napinacych dželach trjeba, wotmołwi wón poſornje: „Ja mam w ſwojim wobhydlenju malu domjaciſi ſapalku, do teje potom du a ſo modlit, hdyž ſym ſpōcny. A tón ſredki mi ſwoju pomoc ſenje zapowěl ujeje.“

* Šlavny pôlny marſhal Radecki jónu w ſwojej pschnej zahrobze na kamienitnej lavach ſedžesche. Dokelž tež joho wojaç ſo tam pschekhodžowacž

smědžachu, wopuſhczí ſawku, zo njeby iwo nazdala ſo pſchibližowaczych wojakow myſlil. Bózny paſ ſo zaſ ſt njej wrócejego pytny, zo wojacy ſebi ſmějich neſchtio poſtaſowacihu a trýſi czerjachu. Hdyž poſlm marchal ſo ſt nim pſchi bliži, wopoſazachu jomu wojerſku czeſcz.

„Na, džecži, ſchto ſo ſmějecz?“ wopraſcha ſo jich.

Trochu pſchekhwatani wotmolwicu: „Mauo, my ſym tu na ſawey rózowc namafali. My cheſli tola rady wojsaka wiđacz, kiž rózarije ſpěva.“

„Dajeże rózowc jeno jow“, rjekny Radecki, „ja ſym jón ležo woſtajil.“

Wojacy ſo žadny wjac hneſmějachu.

* **Daloko a blisko.** Štuk ſo we Warschawje podawa. Iks by ſebi rad na wſy domik kupil. Khwata dha ſt agentej a ſo za tajkim wjeſnym domežkom praſcha:

— Kniježe, wy macze kubolczika. Runje ſym domežk na wſy nabyl — ſtatoč, taž ſtwarjeny za was.

— Na pſchitkład?

— Kraſna ležownnoſć na rathy.

— A — rathy, njerathy — na tym njezaleži, ja z razom tež zapłaczu.

— A nělajku kroczel iwo ſtatočka lès . . . Njeje to rjenje? Cheſch-li člowejk jahody — jahody macze, cheſch-li hriby — hriby macze.

— Wſcho derje — ale w leſu tež paducham tyje.

— Nô, kniježe, tak blisko wſchak tón lès runje njeje. Neſchtio wjerſcht*) ſo minje. Ale rěfa, rěfa je blisko . . . Proſchu was, kniježe — rěku blisko mæz, to neſchtio rěfa.

— Ale pſchi rěch mokro bywa . . .

— A — ſchto: mokro! Proſchu, rěfa wužitk dava. Cheſch-li člowejk ſo kupač — rěku, kniježe, macze. Cheezeſli rhiby — rěku macze. Cheezeſli ſo z čołmom pſchejecz — rěku macze.

— Nalečzo wſchak wulka woda khodži. A rěfa mi dom a ſtatoč zaliſie.

— Ale, hdže paſ by zalala — hdž je wo milu nazdal iwo waſchoho ſtatočka . . .

* **Žiw w kaſhežu.** W poſlednjej amerikansko-schpaniſkej wójniſe je wjele ludzi z tyfusom wumrělo. Pſchi tym ſo ſta, zo bu tež muž, kotrež hifchežne njebe mortwy, do kaſheža połožený a do čelovweje komory ſtajený. W noch wſchak ſtojo tam, zaſo wocueči — a wudobivyschi ſo z kaſheža, cheyſche z komory wuńcz, ale ze ſlaboſežu do komory padny. Hdyž bě zaſy wotuežil, jo joho praſchachu, hacž dha je tež wědžal, zo je žiw, hdž ſu joho do kaſheža kladli . . .

— To ſym wědžal, zo ſym žiw, khory rjekny.

— A z čoho?

— Z toho, zo cheyſche ſo mi jěſcz a zo bě mi na nožy zyma.

— A pſche čo runje tohodla?

— Nô, tohodla, zo: Hdž běch w njebjeſach byl, njebečch byl hłodny, a hdž běch byl w heli — njebh mi na nožy zyma bylo . . .

*) Wjerſhta = 1 kilom. = 12 minutow.

Naležnosće naſho towarzſta.

Sobustawy na lěto 1899: kk. 427—431. z Budyšina: tachantski wučeř Michał Wjerab, Jan Pětrka, Marta Rychtarjee, Handrij Mótko, Jakub Laukus, 432. Michał

Winkler ze Sł. Boršće, 433. Mikławš Čemjera z Čemjerice, 434. Franc Gábler ze Zajdowa, 435. Hańża Rjehorkowa z Němskich Pazlie, 436. Mikławš Šolta, časničar we Fiume, 437. Mikławš Schäfer z Pozdec, 438. Hańża Šrajbarjowa ze Šunowa, 439. Hana Pólkec z Konjec, 440. Khata Bracuerce z Rabic.

Sobustawy na lěto 1898: kk. 817. Pětr Cyž ze Serbskich Pazlic, 818. Mikławš Schäfer z Pozdec, 819. Hańża Šrajbarjowa ze Šunowa.

Dary za cyrkej Wntroby Jězusoweje w Baćonju.

Dale je woprowała: Njemjenowana z Baćońskeje wosady 25 hr.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dale je woprowała: tachantski služownik Lukaš za předate stare póstowe znamki 2 hr.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

Dale je woprowała: Njemjenowana z Baćońskeje wosady 25 hr.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Lubiju: wot tow. wěčnoho modlenja z měšcanskeje wosady 9 hr. 50 pj., njemjenowanu z Baćońskeje wosady 25 hr.

Za nowu cyrkej w Plawnje w V.: Njemjenowana z Baćońskeje wosady 25 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakcji nawdate 5625 hr. 42 pj. Dale darichu: Delanska Patentna Komisija 2 hr. + 1 hr. 60 pj. + 60 pj., Spěwaške towarzstwo „Jednota“ w Khrósciech 10 hr., Rabličanska Kath. Bjesada 1 hr., Zdžerjanska Łučlana Komisija 60 pj., dokelž njewědzeštaž komu słuša 13 pj.

Zapłacić Bóh wšěm dobročerjam!

Za terciarow: Zemřeloj stej sotie Hana Lebzec (Krawiec) z Nutnich a Terejiji Rudolfce z Vorverfa w Čechach. R. i. p.

Praſhenjo z redakcije.

Hdy a hdže (snadž zaſy w Khrósciech?) býchmy lětſa najlepje hlownu žchromadžiznu naſchoho towarzſtwia ſs. Cyrilla a Methodija měž móhli?

Našim knjezam wučerjam!

Na tudomnym tachantstwie je hiſće džělba Braunerowych čitankow na skladźe. Jeli su wone hiſće hdže w šulach trěbne, njech so nam to po móžnosći bórzy wozjewi, dokelž so hewak po jutraci druhdże wužija.

K podwolnomu nawěđzenju.

Njana, derje džělana **Khrystiſowa poſtawa** z twjerdoho pěſtowca, fotraž žohnowanjo swěta pſchedſtaja, je pola podpiſanoho tunjo na pſchedan. Poſtawa by rjana pycha byla za woltařki mjez Božim Čélem.

Tohorunja poručam ſo k žhotowjenju pomnikow na rowy a k wobnowjenju fchížow wšichčich družinow a rukuju za cyle dobre pozłoczenjo.

Adolf Redl, rězbar,
w Namjencu, Počzniška droha 19.

Pbúdželu 20. měrca wjeczor w 6 hodžinach započzmu ſo w **Filipsdorffje** exercicije za mužsliv.

Czijiczej Smolerjec knihicziſciečeřenje w Macziczym domje w Budyšinje.

Katholicki Posol

Wudawa so kóždu sobotu.
Płaći lětnje w našich
expedicjach 2 hr.; z křiž-
nym zwiazkom do domu
słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štvortlětnje 65 pj.
Za nawěštki płaći so wot
małoho rynčka 10 pj.

Sudowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 11.

18. měrca 1899.

Lětnik 37.

Pscheziwo schulskim bratram

a wschém cyrkwinſkim wuſtawam je woſebje w Francózſkej nowe ſchęzuwanſtwo ſo zapoczął, ke fotromuž ſo pscheziwniczych katholickej cyrkwi po cyhny ſwęcze pſchidružuju. A czohodla? W francózſkim měsće Lille maja „bratſja křeſezaufſich ſchulow“ hóležu ſchulu. Z tuteje ſchule bu ſchule ſt. Foyeau (praj: Fovo) zamordowaný. Zoho zwohidzeue czélo namakachu w pschijimacej iſti spomnjenioho klóſchtra. Sudniſych pak bu zwęſzene, zo je ſo mordaſtvo zwonka klóſchtra ſtało, a zo je mordat ſwoj wopor do klóſchtra donjeſt po dokonjanym njeskutku. Tukaja na wotchnatohu wotrocžka abo na anarchiſtu, fotryž w fuſodſtwje klóſchtra bydli. Zaſaſky mordat je wiđomnje bratram czélo njeskutku na ſchiju walic̄, zo by lud pscheziwo nim a wſhomu duchownſtu roznjemendril. To je ſo jomu tež z wulkoho džela poradžilo. Vedy bě ſo powęcej wo mordaſtwie po měsće roznjeſla, a zo je ſo czélo w klóſchtrje bratřem namakało, dha hižo ſo tež ſocialiſcza a druhí wotcydžk wobydleſtwa na klóſchtr wali, rozbijesche z lamjenjemi wokna, zeleſche a křiſcieſche kaž džiwi. Podobnje zaſhadžeshe ſo tež na miločežive fotry a druhé cyrkwinſke wuſtawy. Mordaſtwa winuja bratra Flaminiaida, pod fotrymž morjeny hóležec ſtoji. Bratr cyle kruče wſchu winu preje a ſudniſke pscheptytowanjo jomu dotal nic to najmjeňſche nijeje dopołazac̄ mohlo, ſchtož by někaſ podhlad woſprawnicz mohlo, hacžruniež ſo pscheptytowanjo ze ſkoro ſurowej trutoſežu wjedže.

W parlamençe ſtajichu ſocialiſcza hmydom namjet, zo by ſo po cyhnej Francózſkej ſchulskim bratram prawo wuwucžowanja wzało. Bratſja maja tam 1442 wuſtawow, w kotrychž pschez 14,000 bratrow 325,000 ſchulerow rozwuežuje. Katholicki starſchi radži ſwoje džecži jím do ſchule ſezelu, dokelž ſu ſtatne ſchule bjeznabožniſke. Tola taminy namjet ſo njepſchija. Ze hiſteže

w Francózskéj ludzi dozej, kotsiž derje wędža, zo, hdý by tež woprawdże tamny bratr tajki złostniuk był, to tola žana wina njeje, cyły rjad tohodla zatamačz. Zło je wschudżom z dobrym měschane. Tež mjez 12 japoſchtołami bě jedyn Židach Žechariot. Schtò chcył tohodla wschęch japoſchtołów zaſudźicž? Ale zaſakli njeſcheczeljo naſcheje cyrkwię tak czinja. Woſebje hdýž je žadyn katholſki duchowny něhdze uſchto zawinował, to so na měſcze z nim cyłe duchownſtwo zaſudźuje. W ſlepj złocicži ſo třichicži: hlej, tajch ſu katholſkych duchowni! Rozomni ludžo tak njeſudža. A tohodla tež w Francózskéj iſchulſen bratſja dowěru katholſkoho luda ujezhubja. Lud derje wě, ſhoto we swojich bratracj ma. Wobraz a wopomnječo zbožnoprajenohho zaſožerja ſchulſkich bratrow, Žana La Salle, naſlednika japoſchtoła ludu, ſw. Vincenca z Paule, blyſcicži ſo kaž jaſna hwězda na podniębju francózskich ſtaſiſznow. Kaž ſw. Vincenc wěnovaſche ſo tež La Salle duchownije a materialnije woſhudnjenomu ludej, a woſebje zloži ſo na wukublanoſt kħudeje młodžim mužſkeje. Bohatſtwa ſo wždawſchi a kħudobu ſebi wuzwolitwſchi pocža — je tonu hižo pſchez 200 lět — młodu kħudžinu woſko ſebje hromadžicž. Za nju woſebitych wučerjow wubjerasche, z kotrejmiž bě po kłoschtiku žiwj. Toho wuſtar wħadajch roſeſesche a fežejſesche. Ze wschęch róžkow pſchihadžachu prōſtrv, zo by nowe ſchule zaſožoval, kotrež wſchē na dobrých kſchecžanſtich zaſadach woſpočjuja. Nic jenož po wóćzinje ſo joho bratija rožiherichu, ale tež do Žendželskeje, Němskeje, Awstrije, Belgiskeje, Ameriki a t. d. buchu powołani. Wschudżom nanajzbožowuijcho za wſchēdm lud dželaja, joho młodoſež pozběhujc a wuwucžujc. Tohodla tež lud ſebi jich wyſoko waži. To bě najlepje wižecž, hdýž bě pſched 20 lětami jich general, bratr Filip, w Parizu zemrēl. Pſchez 200,000 dželacžerjow, kotsiž veču w młodoſeži ke kſchecžauſkim bratram do ſchule kħodžili, pſchewodžachu hłownoho pſchedſtajenohho cyloho rjadu k rowej. Wot poſlednjoho poſhwania cžela Napoleona I. Pariz telko pſchewodžerjow woſladał njebe. Socialiſtojo, ſo wě, jim dobri njeſſu, hdýž džen prosty lud w kſchecžanſtich zaſadach wobkručeja. Tohodla tak hrožiſe pſchecžiwo nim ſchecžuваja, woſebje nětko po tamnym zrudžachym mordaſtwie. A zo ſo tajkomu iſchūvarſtwu tež naſche bludnowěriwe abo njerěviwe nowiny, kotrež tola hewał ze ſocialdemokratami ničo cžnicž měcz njechadža, pſchizamkuja, njetrjabamy ſo džiwač: dže džen pſchecžiwo katholſkej cyrkwi! Wſchak ſo Herodes a Pilatus tež zjednačtaj pſchecžiwo Ŝejuſej. Bóh pak swojich njeropuſtčej.

J. Šewčik.

Za tsi krosħki.

Schtóž je hižo wobraz Mlinchowa, hłownoho města Bayerskeje, wiđaš, tomu je zaſeſče wulkotna, cyłe město wobknježaca hłowna cyrkwi Mlincherje Božeje, „patronki Bayerskeje“, nadpadnýla. A ſy-li trjeboj hižo w Mlinhowje ſam był, a pſched tymle wulkotnym templom ſtał, abo ſy-li w nim nutſka woſožiwał wyſoki wjelb, iſhieroſte kħdże a hluboke kapaly*): zaſeſče je tebjie wiſho to k polornej, pobožnej modlitwje poſhuwało. Tamna pobožna myſl, kotrež je lud a wjerčha zahorjała, zo ſu tajki krasny dom natwarili, je ſobu

*) Žena z tuthych kapalow je ſwiatomu Benuej, patronnej ſakſkej diöceſow, poſwieczena a woſpočjuja tam ſwiate powoſtanki tutoho ſwiatoho biſkopa z Měiſchna.

z varjena do tych murjow a stołpów a wjelbow. Schtóż do teje swjateje Cz. „himy” zaſtupi, schtóż w milym swětle tam ſo modli, ſwoju zrudobu abo staroſęž Bohu pſchednoſchuje abo zaſtupowanju Božej maczerje ſo porucza, tón zaſteſeze ze ſwječzenej wodu ſo wokrjepiwschi ſebi ſobu dom wozmje truch tohole žohnowanja, kotrež w ſwiatnicy wotpoczuje, a ſebi je njeſe we wutrobie do hoſtnoho wſchědnoho žiwenja.

Koſtvoſko cyrkve, abo lepje woſkolo kerchowa, kiz tehdom hiſcheze cyrkſe wobdawasche, ſtojacu woſkolo lěta 1812, hdyž ſo tudy powědamy podawki ſta, hiſcheze zaſtarſke wyſoke a wuzke kheze. Tena z nich běſche kloſejowa korežma, kotrež „poła Urbana” rěkachu. Tam dobri měſečenjo do Božich ſlužbow a po nich pſchihadžachu, zo bychu kheſe ſchaltku horcoho kloſeja wnpili.

W tej korežmje bě tež hžo ſchlaha ſczechujena mjeſe bohatymi a khudymi, tola nic z hordoſče, ale bbole z derje měnjenjeje miloſcze. Pſchetož předku běſche čzopla a derje wuhotowanu iſtwa, zady pak wnjſcha a czemna iſtwica, hdyž khudži na drjewjaných lavkach ſlubčen ſromadže ſydatchi, bórzy ſo jedyn z druhiim pſcheczelinwschi. Tu placēſche ſprawnje poſta, wnlka jchalka dobroho kloſeja a k tomu całta, z dobrým ſwědomijom wažena, tſi cyle kroſchki. To njebeſche wjele pjeniez, ale njebe tež lekarja trjeba, zo by taſki napoſ a taſki poſeđ poži, a naſheziž móžeſche ſo z tym kózdy.

Tam dha jomu pſchijnđe — kotrež džen to bě, njeje znate, hac̄runiež je wſcho woprawdże ſo ſtało, taž tudy viſamy — mały, khudý ſtudent. Ach, běſche tón khudý a ſchwizný, měſaczk pſchez njoho ſwěczeſche, tak ſuhi běſche. Khudý ſtudent ſhyt ſo za bliđo, wobě ruci na nje połoži, a hłodni, taſtiž běſche, czakafſche. Kloſejowy bórzy pſchiběža z woběmaj fanomaj, zo jomu trjebaj wuhłodnjeny ſtudent njeby pod rukomaj wumrēl, nala ſchaltki, zo kloſej z kopika do ſpódneje ſchliczki naběža, a najwyjetſchu całtu jomu na bliđo połoži. Hólczeč z wjeſolym wocžatowanjom pſchihladowasche, potom pak ſo do toho da, a hlej, w krótkim bě ſo zhubilo wſcho, ſchtož tu mějeſche. Běſche jomu to zeſlodžalo! Tola — kupovalc a placēſie ſromadže ſluſcha.

Hólczeč ſtany, hiſcheze joho wóćko ſo nimale hordže blyſcejeſche, a pſchimaſche do prawoho, potom do lewoho laconoho zacžka, pſchetož wón běſche we wulkim lacu, kotrež běſche jomu kniež farać daril, tola tež tu ničjo — ničjo! Ma woſomik ſo joho wobliczo zaczeſwjeni, to hańba, zaſtrženjo, ſtudentowa czeſcz. Tola bórzy ſo změrowa, wón džen bě swoje pjeniez jeno zabył!

„Hdže je kniež Urban?” praſcheſche ſo ſam ſo zmužujo.

Trochu zeſtarjeny muž k njomu ſtupi. „Schtō chcesch, ſtudento?”

Tón pak ſo ſtróži; pſchetož tónle hłos běſche tak wótry a njeſcheczelny, zo by tež druhi, hacž naſch wbohi ſtudent, ſo joho ſtróžil. A hdyž tak na njoho hlaſasche, na toho dolhoho muža w bělém róžicékathym lacu, dolhej mōbrej ſukni z dwěmaj rynkomaj wulkich pozłoczanych kneſlow, hdyž hlaſasche do wótreju wocžow a krutoho woblicza, dha běſche jomu, jakož by jomu wutroba bič ſtaſtawała.

A tola ſo zhraba, wón džen dyrbjeſche, a praji: „Knieže, ja ſym poła was ſchaltku horcoho wupil a całtu zjedł, to wuezinja ſromadže tſi kroſchki. Hdyž chcesch zaplaćeſie, pytnejch, zo ſym swoje pjeniez zabył.”

To hólc wſcho tak ſwěrnje a poformje praji, zo by to druhi rady wěřil; jeno starý Urban nic. Tón hneſwne na ſtudenta poſhlada, swojej tolſtej ruci do zaka tykn a ze ſchropawym hłosom zarjeſkota: „Ty chcesch mje wobehlač!”

Hdyž mi ty nješši zaplačil, zaplačju ja tebi!" A wón wza wbohoho pachola za wuschi — to pak njebe rjenje — a pokaza jomu durje.

Z palatymaj wuschomaj a wulkimi syłzami na licach suny so student ze jstwy. Wona je hórcy poczał plakacž, nie dokelž joho wuschi boleschtej, ale dokelž mješte joho sprawny češtinu muž za nješvérnoho.

Stary knizej Urban pak wo połnocy lehnhež džesche. A hdyž bě wječzorne pacjerje wuspewał a ze swjeczeni wodu so wotkrepil, hórcesche hiscze, sebi lehansku mécu stajejo: „Mje jenož mjerza, zo je tón student mi kfozej winožty wostał! Na tych kroškach mi njeleži, ale žel mi jenož je, zo tajki mlody pachol ūzi a jeba. To je zlé a nješmělo bycz!"

A na synowej lubi w fararjowej hróddi w Schwabingu (pola Mnichowa) ležesche student a njemožesche spacž a zuby zakusju skoržesche: „To njeje prawje, zo kudsonu sprawnomu studentej nješverja. Radšcho bych swój pensum za šchulu zabyl, hacž gróšch za kruhovo kfoejnika!"

Nazajtra so žalostniye deſtchekž džesche; to wjeho pleſkotaſche. A tomu bě rano tak čzma, zo samo cyrkej Lubeje Šenjenje widział njebe, hdy by tak wysoka a dolha njebyla. Knizej Urban sedzesche w ichenkwasi a čzinjesche, schtož drje množy korežmarjo čzinja, to rěka, wón pjesche a hladasche — a nižo nječzinjesche. Wolijswe lampy nad blidami so tupje ſweczachu, hoſczo krodzachu nutš a won.

(Přichodnje sfónčenje.)

3. Lužich a Sakskej.

Z Budyschina. W tudyinym katholiskim wuczeřskim seminaru wotpołožichu jednacžo kandidacži wučeřstwa swoje maturitatne pruhowanjo, mjeniujey ře. Barthel z Drježdžan, Gaida ze Žitawy, Jähne z Lipska, Kastner z Drježdžan, Kielmann z Ostrica, Kläß z Drježdžan, Pischel z Königshajna, Schwarzbach ze Seitendorfa, Stenzel z Drježdžan, Teuchert z Freiberka, a Vož z Nadeberka. Schtyrjo z nich dóstachu kłownu censuru IIa, jedyn II, tjo IIb a tjo IIIa. Ze zadžerženja dóstachu 9 censuru I, jedyn Ib a jedyn IIa. Pruhowanjo z hudžby wotbuchu z nich 8, a dóstachaj dwaj dla woſebiteje wuſtojnoſeze w hudžbje Ib, dwaj IIa a schtyrjo IIb. Mjez pruhowanymi njebeſche žadu u Serb. Woſimjo su hižo zaſtojnýstwa pschijopokazane dóstali, a pschinidu: jedyn, f. Gaida, do Budyschina, 2 do Drježdžan, tjo do Lipska, 1 do Čwikawy a 1 do Plawna.

Pruhowanjo za pschijwzacžo do wuczeřskoho seminaru su sobotu po pôstnicach 25 hólcych čzinili a je jich 22 pschijatych. Mjez nimi su schtyrjo Serbja. Do präparandy (potajkim nie na wuczeřstwo, ale z wjetšcha že za myšlom, zo bychu potom dalsche studije w Prozy čzinili) čzinjachu kydzén pozdžijscho schesęžo hólcych pruhowanjo, a buchu — z najmjeňšha na ſpytanjo — w schitcy pschijecž; mjez tymi su pječo Serbja.

Z Njebjelczie. Zaúdženu sobotu pschijopoldnu pschijedže ſem na wopyt prynceſa Mathilda, kralovska Wysokoſez. Dojewski na faru, dopraſchovalche ſo domjachych za knizezem, a to po ſerbſku; wot toho wokomika bě njez čzeledžu wuczinjene: knjeni, kž bě ſobu, to je prynceſa, a tuta, dokelž ſerbſch rycži, to je jeje ſlužowna. Zamysl, w kotrymž kralovska knjeni pschijehadžeſe, bě, zo by woltar ſebi wobhladowala, kotryž ſmy lomi ſtajili; je mjeniujen na ſo wzała, zo chee za njón ſwječzo pschijotowacž. A tomu dyxbi wědžecž, kaf ſwětlo na woltar pada, a hacž ma ſwječzo w čzinnej abo ſwětkej barbje ſo

dżerżecż. Swiecżo same budże — kaž knjeni praji, kotaż bě sobu — rjane: je to swj. Merečin na konju, kaž z mječzom płaſčeż rozrēza, zo by nahomu proſcherzej połoſcu k wodżeczu dał. Hdyż bě kralowska Wyſokoſć cyrkę ſebi wobhlaſała, poda ſo na khwili na faru, hdyż poſwaczi. Ma to poda ſo do najlubſtſho džela: jeje ſlužowny wuežahny kaſcheziż z barbam, wona wza knihu do ruki a poſydniewski ſo do dwora, zryſowa ſebi k wopomijeczu naſchu cyrkę. To bě w krótce khwili dokonjane: džiwach ſo na hotowosći, z kotrejż barby mjechſeche a podobiznu wudokonja. Bě ſo nimale hodžina minyla, hdyż kralowska knjeni ſo zaſy domoj naſtaji; lubieſche paſ, zo, hdyż budže swiecżo na woltarju wiſacż — najſkerje w mejj — hiſčeze ſem plichtiūdże, zo by wiđała, tak dokonjane swiecżo woltar' wuzběhuje.

3 chloho swęta.

Niemſta. W parlamente jednaſche ſo mjez druhim tež wo wažnym centrumſkim namječe „lex Heinze“ mjenowanym: 1. zo by ſo zawiedzenjo holcow mleddſkich hacż 18 lět (dotal 16 lět!) ſudniſych khostalo, 2. zo bych u byli khostani egi, kotsiż ſwojich ſlužownych abo dželacžeri k njeprécziwoſćzam zawieduju a 3. zo bych ſo khostale njeprécziſtojne hry, džiwadla, zabawu atd. Taſki zakon by zaweſeſe jara nužny a ſpomožny był. Tola paſ namaka namjet mjez zapoſlancami mnogich pschecžinników a ſo jara praſcha, hacż a kajki z komiſſije wuńdże, kotrejż bu k dalschomu wurađzowaniu pschipoſazany. Z dobrym prawom ſo tež na policiju ſkoržeſche, zo jara pomalku a jara zwaha pschecživo njeprécziwym wobražam, hram atd. wuſtujuje. Hdyż pschi mjeſacžku bjez latarnje jędžeſch, to eže kneſlaty hnydom lapnje, ale w klawowych woſnach móža njeprécziwe wobražy, kartu a figury ſtač — a džecži z wobhlaſdowaniem ſebi duſhe kaſycz — to joho niemylí.

— Kęjzorſtowowy ſejm je 300,000 hr. za němske ſchule w czubje pschi- zwolił. Wutoru jednaſche wón druhı raz wo wojerſkej pschedlozy. Wyſchnoſć žada powyſchenjo wójska na 502,506 muži, centrum paſ nanjetowacie, zo by ſo ſtojace wójsko jenož hacż na 495,500 muži powjetſchilo. Žadanjo wyſchnoſće zaczyniſo z 209 hłosami pschecživo 141, a tež namjet centra ſo nje- pschi. Centrumski namjet zaſtujujo, wuļožwasche dr. Lieber, zo je ſo w poſlednim lecze tola hižo 733 millionow hrivniow wuſtadnych pjeniez za wójsko pschizwolisko, a zo je ſo mužtwo na lódzach z 16,178 na 21,881 rož- množlo. Tež ſo njeſmě zabvež na wulku nužu na dželacžerach. Tohoodla dyrbí ſo wyſchnoſć ſpoſoſicž, hdyż jej 7000 ludzi mjenje pschizwolimy a po- tſecža miliona z tym zaſutujemy. Ludej njeſmě ſo wjach naſkadować, hacż móže njeſcz. Kaž je ſebi wyſchnoſć 1893 rad lubiež dała, hdyż ſo tehdź jeje žadanja wo 12,839 muži pomjenschi, tak tola tež nětežiſche wotſchmörnenje 7006 muži nikoho rozhorič njeſtrebało. — Skončen rožjud wo pschedlozy wupraji paſ ſejm hakle w tſecžim jednanju. To běſche ſchtwört.

A tónle rožjud je centrej prawo dał. Schtwörtk popoſdnuje ſejm wojerſku pschedlohu taſku pschijal, kajkaž je po namjetach dr. Liebera, wjedniſka centra. Tež knježerſtwo je ſkončnje do toho zwoliło. Tuž je strach wobroczeńy, zo moħł ſo ſejm wojerſkeje pschedlohi dla rozpucſtežicž.

Pruska. Katholicki duchowni hornjohho Schlezka ſu ſo, džiwajo na to, zo je minister Litwjanam dowolił, zo fmč ſo w ſchulach nabožniſtwo w maczérnej reči rozwužować, na ministra Bosse wobrocził z proſtuvi, zo bych u tež

hornioschlezke džecži w pôlskej maečeinej rēči w nabožinje so wuwuczowacj smele; hdyž tež nie jenož pôlski, dha tola pôlski a némstsi. W tej prôstwie rēta mjez druhim: Hornijošchležka pôlchežina so z ujedravom „Wasserpolnisch“ mjenuje. Že wona runje tak pôlska, kaž w Pôznanju, Warschawje a w Krakawje. Všeho rozwuczowace a nabožne kuihi ežisheža so w cziestej pôlchczinje, wot kotrejž so hornioschlezki dialekt bôle njeroznawa, hacž wschelke némstke narêcze wot némstkej pišownej rēče. We wschêch pôlskich swibbach rēči so jenož pôlhey. Džecži némstkomu wukladowanju w ichuli njerozemja, a tohodla so nabožne wérnosze do jich wutrobow ujezašczežepja. Kóždy duchowny, kotrejž jim spowêdnu a wopravienstu wicžbu dawa (hewak nabožinu wucžer wucži) može to ministrej wobkruežiež. A dokelž w hornim Schlezku na kóždoho duchowneho 7000 duschi pôchinižde, dyrbja so woni potom z tym najnužniškim spokojiež, hdyž džecži prêni raz k swiatymaj sakramentomaj wjedu. Hdyž je so Litwjanam maežeschežina za nabožinu w ichuli pshizwolila, dokelž su woni dobrí Prusacy, dha smé so na to pokazacž, kaž su tež Hornioschlezsych stajnje swêru k swojomu kraley stali, a kaž so w létach 1830, 1848 a 1863 na žane waschnjo wobdzeli njeſſu na tehdyſkich njemérach. — Hacž budže prôstwa schto pomhač, so prascha. Sprawnosze by sebi žadała, zo so Polach njebychu z druhej mèru mèrili, hacž Litwjenjo. Albo wadži ſnadž to, zo su Hornioschlezsacy katholſcy, Litwjenjo pak lutherſcy?

— Na sejmje žadaſche zapôslanc Dauzenberg wotstronjenjo wschêch zbytkow kulturfampa, z kotrejž so hijscheže dženja katholskej cyrkwi kschiwidži a dr. Porsch so jomu w tuthym žadanju pchitowaſchi. Praji, zo katholikojo nicžo wjacj mježadaja hacž jenož samſne prawa kaž protestancži, a zo njepšchestanu wo to že wschim dorazom žadacž, doniž so jim tale runoprawosze njepšchipreje. Minister Bosse spytasche so z rjantymi ſłowami wurečecž. To pak mało pomha. Šlowa su tunje. Katholikojo chcedža ſkutki widzecž.

Austria. W Schtyrfskim Hradcu je slawny katholſki wucženc, professor dr. J. B. v. Weisz, spisaczel wohschernych a wubjernje ſestajanych ſvetowych ſtawiznow, zemrél. Přichy joho po hrjebje wobdzeliſchu so joho biskop, kapitularojo, mestodžeržiežel, rektorovo, professorovo wschelakich univerſitow a ſrenich ſchulow a pýly pobožnoho ludu. R. i. p.

— Némſcy zapôslanci su so zrečeli, zo na cžefskim sejmje so tež tón raz njepokaža.

Rom. Ze ſwiatym wôtcom Bohu džakovano džeń a lepje dže. Môže hýž zaſh audiencj pchijimacž.

Belgija. Na smjercz khora kralova so zaſh porjedža, a je nadžija, zo so zaſh wuſtrowi.

Italska hýž dawno po cžwacžku khinskeje zemje žedžesche. Tola jeje chyjite žadanjo, pchez wupôſlance w Pekingu pchedenjene, bu wot Khinskeje raznije wotpokazane. Nětko so Italska zlobi. Mén, zo je Ruska pchecživo njeſ ſchewuvala. Schrobliſcho chce nětko wuſtupicž. 5 wójnich lódzi z 1583 mužimi a z 50 wulkimi a 80 malymi kanonami je do khinskich wodow pôſlala. Njeſpuscheža nadžije, zo tak z pomocu Francôfskeje tola Sannunſki pchistaw do swojej ruſow dôſtanje. Swojoho wupôſlance pak je dyrbjała z Khinskeje domož powołacž.

Pôlſta. Podobniye kaž Serbja ze swojim „towarſtwom pomocy za ſtudowachych Serbow“, na kotrež lud bohužel jara mało ſpomina, kaž z cyla na swoje narodne winowatoſze, tak staraja so tež, a to hýž dleje a lepje,

Połach wo to, zo býchu jich khradsche, ale wobdarjene džeczi studowacé abo so w rjemejskich wudokonjez mohli. K tomu maja swoje „Marečíkowské towarzstwo“. Te je loni mijez 65 mlodžencow 59,000 hr. podpjery rozdželilo.

Francoska. Posazuj o na rozmnoženjo wójstwa w Němskej žada nětko tež francoski minijster wójny tajke pschisporjenjo za Francosku a powyschenjo wudawków za wójsto na 875 millionow frankow. Rijeje drje Francoskej móžno, telfo ludži do wójny stajecz, kaž Němskej, dokelž ma mjenje wobydler; za to pak čhee so wo to staracé, zo býchu so wojaey uanajlèpje wuwuežili, a zo býchu so wojebjie tež brónje dale bóle wudospołniile. Nětko hižo su pječza francoske brónje lepsche, hacž žane druhe.

Wschelcžinj.

* Něchtonech we Bonečach běchu džitvni ludžo. Bydlachu pschi samej cyrkvi. Tuž běchu měli, hdyžkuli kniež z Božim Synom ke khoromu khwataſche, přeni w kheži klecžecz. Ale njech tež zwóbcz wólyšcho klinkasche hacž do domu, nicto njepokaza so psched durjemi, ani žoua, ani muž, ani jenicžki syn. Bonečky su katholska wjes, tuž běchu Něchtonech wschém z pohorskom. „Nimam ani židov, ani druhověritivých we wsi. Tuž dyrbja to cžile ludžo tak cžinicž, kaž by rječ, zo je su, a pschi tym hisheče najblížschi pschi domje Božim. Zele pschecz je njekhеřčanske, ale khostanjo býchu sebi začlužili.“ Tajke řewa a rycze pschiūdžeczu tutym ludžom tež samym k wischomaj; ale zwosta pschi starym; z tohole domu njedósta so načhomu Žbožníkē žanoho znamjenja čeſce a lubočce na joho pucžach ducy ke khorym.

„Jónu njebe žonje prawje a dyrbjeſche so lehmyč. „Schto měniſch, dyrbí dha ſekar pschiūc?“ wopraſcha so muž. „Ně, zvarče mi cžaj, potom budže zas dobre!“ Ale cžaj njepomhaſche. „Ah, Božo, tak zle mi je“, žaloſčesche thora, „khwataječe po — knieža!“

Syn khwataſche na faru, farať khwataſche hnydom do cyrkvi, bórži za-klincža zwónczki psched nim, wón zaſtupi do domu, muž pschilečja jomu na-psičeczo. „Te hižo pozdže, knieže!“ žaloſčesche wón. — Druhim bě to doſčz jaſna wucžba býla.

Hdyž so za něchtoto cžasa zas z Božim Synom ke khoromu džecžche, nje- pokaza so psched durjemi tamneje kheže zaſo nicto. Něchtoto pozdžiſho lehny jo syn, tež joho pschekhwata ſmjerč, předy hacž móžecze kujež dončz. Z toho cžasa khwataſche nan po rěblu a po ſthodže dele, hdyžkuli so za Božim Synom zaſlinka.

* (**Sylzy.**) Hdyž bě Boh Kniež ſtvoril ſvet, ſvojej dwě ſvérnej ſlužownicich do ludži pôla — řádoſč a Žaloſč. Věſtej drje wonej jotje, ale mało podobnej na ſebje a dwojake mějeſtej tež powołanjo. Cžicha žaloſč wſchak na kħadžesche woblicža po kħmurrjene a wutroby z boloſču rož- dréte — ani ſchto wot ſtvoricžera mějeſche, z cžimž by po kojała žaloſč, ktoruž by ludžom noſyla. Zaſtruchlena dha raz Žaloſč psched trón Boži pschimdže, a po kornje hlowu k zemi kħilejo taſke wola: „O Knieže, z Twojej wolū je, zo bých džecžom ſweta ſlała ból a pschecžiwoſč. Rjezech kach dha tež po ſwojim pucžowanju nihdže ani jeuoho ſmierwa, ani wjeſelohho woblicža. Smil dha so, Wbče, nade mnui, a něchtoto mi daj, ſchtož zmerni žaloſč, ſchtož wofchewi wutroby rožbolane, ſchtož rauu, z mojej ruky datu, trochu žhobi — wuſhysch, Knieže, moju próſtwu!“ Boh kruče na ſlužownicu zhladny, k stopam

joho tróna so kloniacu — dokež wschak jara lubowasche tute swoje džecžo, Žałoscz, tuž joho njejhōněwachu słowa khrobkleje próstwy. A po khwili z luboſcžu swoju ruku sługowich na hłowu złozi a we swojej njezmérnej dobrocze a miłośćci tute słowa rjeſny: Zo by poſojała w žałosći, mēj — syłzy. A.

Naležnosć naſho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1899: kk. 441. Jan Šolta z Budyšina, 442. Michał Haša z Ratarjec, 443. Miklaws Robl z Njebjelčic, 444. Jakub Zopa ze Sulsec, 445. Ernst Běrmich z Haslowa, 446. Jakub Smola z Baćonja.

Sobustawy na lěto 1898: k. 820. Jakub Pjech z Baćonja.

Za nowy Maćienny dom w Budyšinje.

Dotal w naší redakcji nawdate 5641 hr. 35 pj. Dale darichu: Delanska Patentna Komisija 1 hr. 20 pj., Z. K. 1 hr., Zdžerjanska Lučlana Komisija 50 pj. a zasy 60 pj.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

Póndželu 20. měrca wjeczor w 6 hodžinach zapoczątu so w Filipsdorffje exercicije za mužsich.

Rjany dar k poſlednjomu zelenomu ſchtwórtkej:

Nowa Jezusowa Winica

z pſchiwjaſanymi kérliſchemi „Bobožnoho Woſadnika“ a ſtacionami, najlepſi z wjazk 6 hr. 50 pj., mjenje pſichym w koži a ze złotym rězkom 6 hr. Je na pſchedań w Budyſchinje na farje abo pſchez k. agentow.

So poruča:

„Kresčanska Młodosć“ po 50 a 60 pj. a Jezus-džecatkowa knižka po 65, 75, 100 a 130 pj. Dóstać na znatych měſtnach, wosebje tež pola Jurja Bětki we Worklecaх, k. wučerja Symanka w Baćonju, k. kapłana Šolty w Kulowje, k. fararja Žura w Radworju a we redakcji.

Jak. Šewčik, tach. předář.

Pola redaktora su po jara ponižených płaćiznach na předaň a kóždy čas tež přez k. agentow dostać tute Dučmanowe módlęſke knihi:

Róčna Swjatnica katholskoho kresčana. H. Dučman. 1883. (1250 stronow.) Zeſita 2 hr. (prjedy 4 hr.), do kože wjazana z čerwjenym rězkom 3 hr. 50 pj., do kože wjazane ze złotym rězkom 4 hr. 50 pj., w najrjeňšim zwjazku 5 hr.

Khwalce Knjezowy mјeno. 2. wudawk. H. Dučman. 1882. (508 str.) Zeſite 1 hr., do kože wjazane z čerwjenym rězkom 2 hr., do kože wjazane ze złotym rězkom 2 hr. 50 pj., w najrjeňšim zwjazku 3 hr.

Hwězda. 2. wudawk. H. Dučman. 1880. (104 str. cyle mały format.) Zeſita 25 pj., do kože wjazana z čerwjenym rězkom 75 pj., do kože wjazana ze złotym rězkom 1 hr.

K podwołnomu nawěđzenju.

Rjana, derje dželana **Ahryſtuſowa poſtawa** z twjerdoſho, pěſkowca, kotaž žohnowanjo swěta pſchedſtaja, je pola podpiſanego tunjo na pſchedań. Poſtawa by rjana pvhā byla za wołtački mjez Božím Čélem.

Tohorunja porucžam so k zhotowjenju pomnilow na rowy a k wobnowjenju kſchizow wſchěch družinow a rukuju za cyle dobre pozločenjo.

Adolf Redl, rěžbař,
w Kamjencu, Počzniſka droha 19.

Wuežomca pyta tapecirař a dekorater **Holzschuh** w Maczijnym domje.

Czíſhcz Smolerjec knihicžiſhčezeinje w Maczijnym domje w Budyſchinje.

Katoloski Posad

Wudawa so kóždu sobotu.
Płaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
stany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pôsće
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štvortlětnje 65 pj.
Za nawěštki płaći so wot
małoho rynčka 10 pj.

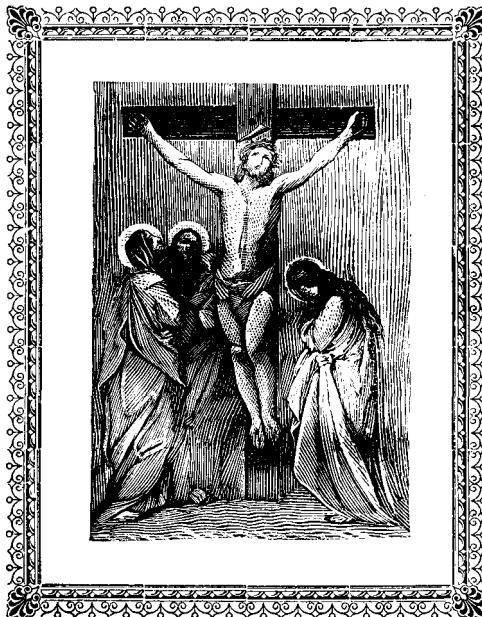
Wudawany wot towarzystwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 12.

25. měrca 1899.

Lětnik 37.

Bože jehnjo njewin'wate
Na křižu za nas morjene,
Tak sćerpnje na nim spjate
O smil so, Jězuso, smil so nad nami!

A jara wuley zapčete,
Sy njesło naše hrěchi
Hewak zhujenych w wěki.

O smil so, Jězuso, smil so nad nami!

Lisť je všy.*)

(Višće njeprisnječel jedu, njeprisnječel mjedu.)

III.

Luby Bošole!

Hłowna pschicžina, zo je Bóh zrudobu na nas dopriscnežil, so mi w tym bycz źda, zo ani my hižo njejsmy Bohu tak dobrí, kaž bywało. Tohodla ani Boh nam njeje wjacy tak dobrý a khosta nas.

Lětsa nějachmy**) — tceže lěto hižo — wurjadnje mislu zymu. Budže-li hisczeče něchtó lět, našche džecži wjacy wědžecz njebudža, kajsi je suč, a zo tak jo z njoho hodža kultí dželacž. Sněhové kultí bywaja pomalu zabyla wěc, kaž na woſebniſchich »wulſich kolbaſach« — kolbaſa. Tuž někotři z naſchich poradžených synkow, kotrymž je w krewi, z něčim do ſebje mjetacž, kultí pjeſu — z blota. Tež ſanje dawno hižo pod krywom teža — rozjusichene, wbohe — zo jo rozjypuja, załogjisch-li wo nje. Čeſas dalostí njeje, zo je k pečnym ſchecžepam cžijinemjy; na če ſak mèle nam tež podarmo měſtna zaběracž. Hđezž paſ ſo tola wukhowa exemplar, budže jón bórzy džed ſchědživý małomu Petrkej poſazowacž, kaž maju tam a ſem hisczeče kadołb — a džecžom jón poſazuj, prajicy: Moje džecži, tutón čorný ſazowý měch, to je kadołb. Hdyž bě naſche twarjenjo hisczeče stare, je we jſtuje nad woſebniſhem wiſal. — —

Szjerpliwý cžitar mýſli: Schto paſ toti zaſh baje! Luby cžitarjo, to njeju baje. Aui žorth to njeju: na žorth drje je naſch čaſ pschekhutny. Ža mjeniuej měnju: zo budža ſo naſchi nanowje a naſche wowlí bórzy na tuto praschenjo dyrbječ ſchihotowacž: Nano, macži: ſchtoha to do latarnje je — tajka džiwna . . . A jím ſo wotmołwi: Moj synko, moja džowczežka — to dže je latarnicžka, z fotrejž ſym něhdy ja, hdyž běch w twojich lětach cžaſto na jutrije a w poſeže ke mſchi běžala . . .

A w kajfim wjedrje, w kajfim cžaſu — nječaſu je ſo to běžalo! Sepje ſněha ležachu, wótry wětr dujēſche a wujesche — ale ſemſcherjo ſebi ſegežku wuteptachu, ani ſo wětra njebojachu. »Wulſch« džechu, a »mali« w črjódze za nimi běžachu. Z naždala blyſtečeſche ſo Boži dom, a joho woſhwětlené wokna pobožnych nanow, wuczerja a džecži witachu a jich latarnicžki, fotrež ſo blyſtotachu a k cyrkvi klywatachu z blízka, z daloka a ze wſchěch stron. — Druhdy tež ſo woda nawali. Šemſhaca ſegežka bě pocžreta, luſti běchu wſchitke jedyni hat. Schto ſu ludžo cžinili? ſu ſo wotraſhieč dali? . . . Schli ſu, kaž hewak ſu ſchli — klyba zo po pučzu woſoko. Wo pječ, džesacž minutow, fotrež blyſtu Bohu k cžecži woprowali — ludžom tehdomi njebe. — A hisczeče raz woſpjetuju: wuley, kaž tež malí.

Džensa je hinak. Raf: to njech ſebi cžecženy cžitar wotmołwi ſam. To je wěſte, zo je luboſež k Bohu lubomu ſenjezej a k Božomu domej w naſchim lubowanym ſerbiskim kraju wotebjerala wjele. Bóh je nam nětko hižo někotři advent a pôst ſpodobny čeſas wobradžil — ſněhov njeje, wodow njeje — ale ſemſherjow tež wjach njeje, ně, mjenje — dyžli je bywało prjedy: w ſněhach a wějeńcach.

*) Tak ſwoje lisťe pſchemjenowachmy, blyſchi powucženi, zo je to lepje tak, dyžli bě prjedawſche: Lisťe z kraja.

**) Zyma wſchak je tu pobyła, to poſazuje nětko, hdyž měla wotencž. Ned.

Njemyśl sebi, luby Pojole, zo sym muič a zo vých našich młodžencow a našche knježnicžki chył do klóchtra honicž. Ale to čłowjeka boli, rudži, thlchi — widži-li, kaf našch hewak dobry serbski lud jo Božomu domu wo-enzbnje, a to nic jenož wschodny dżělawy džen — ale pomalu tež njedželu. W blízkiem času nam železnici połoža pschez našch kraj — běda nam, nje- budžemh-li pschihotowanii.

Khorili a mréli ſu našchi ludžo a našche džecži prjedy — hdýž běſche tał, taž sym piſał: woni a wone wſchak khorja a mręja runje tał, hdýž nic bôle — tež nětke, hdýž je — hinał. Hdý běchmy lěpſchi, hacž prjedy — abo nětko, k tomu ſudnikow ujetrjabam: to kózdy ſam dovidžiš.

Proſchu cže, luby Pojole: zdžel to ſwojim czitarjam; ujech ſo ſami wu- zuaja, ſchtó běchu lěpſchi: hacž cži ſtar, abo my — my młodži.

Z wutrobnym poſtrwom

16./3. 99.

twój pscheczel.

Za tsi kroschki.

(Poſraćżowanjo město ſtoničenja.)

Běſche woſoko 7 hodžin rano, tu ſo zaſy durje wočinichu a nuts zaſtupi našch ſtudentk, kručeze hladajo, ale trochu poſhmurjenje; draſta eyle psche- maczana ſo joho cžela lěpjeſche. Nunu ſmuhi džesche ke knjezej Urbanej. „Tu ſu moje tsi kroschki!“

Starý Urbau zaſparuje na njoho poſhlada: „Schtó ty ſy?“

„Student, kotrohož ſeže tał njeſmilnje wupoſazal, dokelž —“

„Wém wſchak — wém wſchak!“ nahle pschetorhny kloſcniſk joho rycž a hladasche hólce dołho, dołho do swěrnoho jaſnoho wobčka.

„Wý ſeže mje njeſmilnje za wuſchi počzahal“, ſkorjeſche ſtudent, „to derje cžiniło njeje! Tola, zo ſeže ſebi myſtil, zo chen was wojebač, to je mje wjele bôle boſalo. Haj, zavěſče, zo jeno wěſcze!“ Z tym ſo hólceze zaſy zavróči a chyſche hiež.

„Cžataj, hólce!“ Student woſta zavróčenym ſtojo. „Njetrōckaj a pój ſem te mni!“ poručzi ſtare ſi miſkym hlosom.

„Chceče mje zaſ za wuſchi wzacž?“ prasheſche ſo ſtudent k durjam ſtuſajo.

„Ně, tebje nic, ſterje ſam ſebje! Hólce, pój jow, hewak mohl ze ſameje dobročiwoſcze a wjefoloscze hiſchęze ſo rozhnuěwacž a hrubý bycz! Praj dha mi, je cže to wczora jara boſalo?“

„Dw haj, zavěſče! Mli běſche, jaſož by mje nětakſi wotrocž za wuſchi cžahal.“

„Hm, to mi žel cžini. Tał kručeze to tola cžinicž njechach. Hólce, ſkoro ſo mi źda, zo sym cži hčiwdū cžinił.“

„Haj, to wý ſeže tež!“ zaſoka ſtudent z wótrym poſladnjenjom. „Kneže, chen wam jeno něſhto prajicž. Za sym tħudy hólce; w měſeče tħidy wob dženū hħid cžerpiń, zo je mi cžaſto wſcho ſtyſkno, a počzu ſo w ſchuli nad mojej ſtarej darjenej grammaticu; a hdýž je ſo wječzor pschiblizil, potom dyrbju hiſchęze dołoko won do Schwabinga běžecž, hdžez moja joſtra na farje waricž wutnje. Sym ſo hižo hħodu a hubjeniſta namrēl, zo mi rjebla tħidy pod darje- nym lacom ſo ſčażahowachu a praſkachu; tola ſprawny a ſwěrny ſym pschey był. A zo jeno wěſcze, knježe, ja sym moje tsi kroschki woprawdże jeno zabyl

býl, když měl jehoho klofího pola vás plí. Tak, někdo vás ho všecky, a někdo boženje!"

Starý Ulrich je v jach zděržecem nejménějším. Kruče pščinným hólca za rameno prají dobročinje a hľuboko hnutí: „Ty wbohi pětou mlodžencu, ja chci cíti něčeho prajíce: Ty mot někta kózdy tydžení schyri krčez te mni pščinužecem a jo pola mne byly najednou posilki, mjaso a khleba, a hdyž budžecem pjenízež trjebacem, moje kroščki tež nebudža na mni pščiroščene; z krčka, pomhám tebi, hdyž jeno můžu. Je tak pravje?"

Student najprjedy so njemačko džiwasche, spohladujo k schérokemu wulkomu mužej, kij možesche tak dobročinje a mile rycěcž; potom ruce styliným pšči prají pomalu: „Kneže, jeli wopravdže chceče, dha — dha" — a poča pščatcež.

„Na, schto cíti je?"

„Mí je tak lophko, tak radostnje —"

„Bo dýrbisich pščatcež?"

„Haj, ale jenož z radostce!" — Tak všecky a tak wořsta lěto kaž lěto, jenož zo bu že schtyrjoch jědžnych dnjow schérež; nejdžele pak dawašche Schwabingiski farář studentej jějež. A tak bu našch studijsns, kij z kózdym dnjom wjetšceje dōvěry nabu, pščec wjetšchi, starschi a wuczenišchi, a skončenje tak wuczeny, zo z wusvědeženjom bjeze všechnoho poroka, na kotrymž nejebě nicžo čorne, khiba tinta, gymnasium wopuščeli. Žózef Drechsler — někdy nejeh je jeho jméno pščistajene — bě na mlodžence polnoho moch a živjenja narostl; jeho dobročecem pak bě mezej tym cyly zeschéživil a bě z létami všechnu schéropawořež, za kotrejž pak so zlata wutroba khowašche, zhubil, a bu mjehek a milý kaž džecžo. Tuž, hdyž Žózef ze svojim wusvědeženjem k njomu stupí a prají, zo dýrbitaj so někdo dželicež, dokelž dýrbi wón jako student někdo na wysoku šchulu do Landshuta, a zo jeho wutroba boli, zo dýrbi mot svojeho luboho, dobroho, nadobnoho pščecela a druhoho nana precž čahňež: tu zaplakala starc, jakož by jeho samse džecžo jomu prajilo: Nano, ja du do cizby! Tola kníž Ulrich je býz žas zhruba, hladášche studentej dolho a hľuboko do polnoho jasnoho wózla a prají: „Sym eže wulkoho wocžahny, Žózefje; pětivoho a pobožnoho je eže Boh a twoje samse swérne prćowanju sežimlo. Wostanjež mi we wutrobje a měschinje luby hósež, kaž hač dotal. Tola jene chcej rady zhonicž, předev hač so dželimoj, a ja mam pravo, za tym so pščhečž: Schto chcejš wuknhež?"

Tu so mlodženc uahle zacžerwjeni a wotmolwi: „Duchovny kníž!"

Dolho wobaj mjeležeschtaj. „Sy sebi to wopravdže a derje rozmyšlit? Žózefje, mi k woli zaúčno nejedýrbisich měschinik byč! Nejeb rádšco chcej něčeho druhé byč?"

„Zawěšče nie! Džak budž Bohu! Čanoho druhoho powołania necháš měž. Předev hač jako malý wucžomce k wam pščinužecem, a wy mne za wjetšchi wzaščež, věch hižo sebi kruče wotmyšlit: Měschinik chci byč. Za wěm, žadám sebi z tym wiele, wjac hač sebi zašlužu — tola to by najrjehšte a najčižščesche zbožo mojeho živjenja bylo!" (Skončenje pščichodnje.)

3 Lujich a Sakskeje.

Za Maczicžny dom w Budyschinje so řekadovacem pščestacem nejsmě. Pření džel tutoho statku wschých Serbow někdo stojí z Boha, Boh je twar

žphnował, njezbožu wšchomu pschi twarje wobarał a seđinił, zo je cykli dom netko tež hjo pschenajath a rjany wužitf njeſe. Tuž ſo nam ſluſha, zo Bohu jo džakujemj a pokazomj, zo ſmy dobri węch, kotaž ma ſpodobanjo Bože. Nam ſo ſluſha, zo po malym a po wjetſkim dale ſkladujenj, bórzy dołvarimy Serbſtu ſtatoł, kotaž ſtaj zaſkad połožiloj Smoleń a Hórnik, hjo pſched lědzeſatki.

Z Khróſczie. Minjeniu pónidželu 20. měrca wotměchu ſo tudy ſchulſke pruhowanja pod nowjedowanjom lokalnoho ſchulſkoho dohladowarja knjeza ean. fararia Werneria, duchownej wucžerjow kl. kaplanow Juſta a Hejduski a wucžerjow kl. kantora Hile a Renera. Ze wſchoho bě widzež, zo běchu ſchulerj ſwojim duchownym kaž tež ſwětnym wucžerjam z pilnym wuknjenjom czesč czinili. Schkoda jenož, zo ſo na taſkich zjawnych pruhowanach tak mało starſich kaž tež ſchulſkich pſchedſtojicžerjow wobdžela. Nekotryžkuli by tu cyle hinasche pſchedſtajenjo wo ſwojich džecžoch dobył, kajkež je hacž dotal měl. Tu maja tola pſchiležnoſć ſo pſcheswědcži, kaf jich džecži w nuznych wucžbach potročuju. — Wotkhađachym ſchulerjam knjez kanonikuſ wažne ſłowa praji, jim rožložujo, zo, hdyž z dženjiſchim dňom tute městno ſwojoho wukublania wopuſtečza, tohodla wuknjenja kónč njeje, dokelž dyribi čłowjek najbóle hacž do ſmjercze wuknycz. Hdyž někt znamjenja ſwojoho potraczowanja (cenzury) dóstamu a ſnadž je z wjeloſežu pokazač móža, njeſmeđa tola zabyež na nabožne wucžby, kotrež ſu tu wot ſwojich duchownych wucžerjow dóstali, a je w ſwojim žiwjenju tak we wérje, nadžiji a luboſći k Bohu a bližchomu naložowacž, zo bychu tež wjèle wjac w poſleñſkim naſtupauju zuamjenja abo cenzury ſwojoho potraczowanja něhdyn ſwojomu bójſkomu Zbóžničkej pokazač móhli, a tute z pſchicžinu byle za pſchesadženjo do zbožueje węcznoſće. — Z wutrobuje huithym „Zaplač Bóh tón knjez“ ſo ſwojim wucžerjam podzaſlowawſhi, wopuſtečzichu te džecži přenje městno ſwojoho zjawnoho wukublania. J. K.

Z Kamjeniſkih stron. Podla doſahaceje liežby ſerbſkich duchownych, wucžerjow, rěčnikow je wužitne a nuzne, zo maja Serbja tež doſč ſerbſkich lekarjow, dokelž tež či móža w ſwojim powołaniu mjez ſerbſkimi ſwójbami wjèle ſpomóžuſho ſtutkowacž, hdyž ſu tež ſami Serbja a ſerbſkeje rěče do ſpolniſe móci. Tohodla je a budže za Serbow wokoło Kamjencu a tež za dale bydlachy zwijeselaca poweſč, zo je ſo pſched frótkim čjoſom w Kamjencu mlody dobrý Serb jako lekar žaſydlil. Je to knjez Jan Nowak, rodženy z Mjebjelježic jało ſyn njeboh wucžerja Božejija Nowaka tam. Knjez Nowak je pſched něhdje ſchecžimi ſětami ſvoje ſtudije na lekarſtwo w Lipſku z khrvalbu dokonjal, je potom 4 léta w Karolinym domje (Carolahaus) w Drjeđdžanach pſchi jara wſchelakich khoroſežach jało lekar ſtutkował; poſlednjej dwě leče pak w královské klinici za žónſke pod ſlawne znathym doktorom Leopoldom džělal. Z toho móže kózdy widzež, zo je knjez Nowak w ſpomjenych wuſtawach wſchelake praktiske nažhonjenja za ſwoje lekarſke powołanjo czinicž móhli. A tomu je tež zwijeselace, zo je wón, býrnjež wjèle lét mjez Němcami pſchebýwał, tola ſerbſke zmyſlenjo a luboſć k naſhomu narodej wobthował. Tuž lubi ſerbſcy krajenjo, wobročžje ſo na k. Nowaka, hdyž we wſchelakich podeňdženjach a khoroſežach lekarſkeje pomoch trjekacže. — Bóh lubi knjez pak žohnuj joho lekarſke ſtutkowanjo w joho a naſchej domiznje na dolhe lěta!

„Rjane našežo“ je pſchischi — z wětsikom a ze ſněhom. W cylej „zymje“ tajeſke zymy měli njeſimy, kaž netko, hdyž protyka zymje z kraja kaža.

Mý smy so dawno toho bojeli. Knjeni »Zyma«, ta stare, zmorschczena, khroma kujeni we wulkim koſmaczu — »ma hłóječku«. Czlowieski ſplash je myſlik, zo je dawno za horami — a tu ju macze: kaž je ſebi zaſy na lužiſke hory zaledźla, kaž tam ſica na nas nadniwa, ſwoje ſuſhe zmorschczene lica nad džaſnijemi bjez zubow ... A runje 20. měrca je ſo na nas rozhněwala — kaž klubu. O, to bě we Wulkim Różku hinaſche živjenjo. Tehdom ſo lud hižo w bohatych běrnowych hromadach pschebierraſche — kaž by hižo ſadzecz chętl. Džakuječe ſo Bohu, ſchtóž ujeſſeče. Něhdže woſolo Raſec hižo wuſhka ze zemje tykaja — ale to nětko hrozuje wozyba. Nasche džeczatka ſo pětne zaſy čzople nohaječki wobuwaju — a naſche kniježniczki ujeſſu doſlo rjane ſwižne pobyłe, ale ſo zaſy babja, kaž ſtare wowlki do khudobnje znathych a hrozuje ujelephych kuntuſchow. A ptacžatka wbohe, kotrež ſu ſebi zahe wulecžale k nam — te wbohe kuntuſhka nimaja a ſtyſkiuwe k nam pod woſna pichiletuja, hač tam ſrjodki za nich ujeje. Smileže ſo nad uimi, nad tymi lubymi pôſlami nalečza rjanoho! Wone ſu ſwoj prěni kérliſch hižo woſpěvále — budžeže jim dobri — a wone hózzy zanjeſu ſwoj kérliſch z nowa, złu zymu wucžerja z kraja won, a do kraja pſchiwjedu rjane nalečze!

3 cyloho ſwěta.

Němska. Kaž mōžachmy hiſcheče tydženja woſjerieč, je w tſeežim ežitanju woſjerſkeje pschedlohi tola centrumſki namjet ſo pſchijal. Tuž dha ſo nětko naſche wójsko w mérje po nečim hač do lěta 1903 na 495,500 muži po- wjetſchi. Pschiličimy li k tomu wuſhkov (20,000), podwuhſhkov (75,000), dobro- wólnikow (10,000) a namórnikow abo matrožow (22,000), dha widžimy, zo w času měra w Němskej 622,000 muži pod brónju ſtoji. Tele rozmnoženjo wójska změje za Sakſku hiſcheče woſebith wuznam. W Lipſku załoži ſo mjenujenj nowy armeekorps. Za njón pomjenuje ſo tež woſebith katholſki duschipaſth. Změjemy potom w Sakſkej dweju woſjerſkeju fararjow.

— Wjez tym zo kniježerſtwo džen a wótriſcho pſchecživo Polakam wu- ſtupuje, dha tola němcy ratarjo ſo lěto wot lěta bôle za pôlſkim dželacžerjemi napraſchuja. Kaž ſo piſa, je ſo lěſta z jenickeje pôznaňſkeje provincy 60,000 Polakov do Němcow pſchiftajilo. Tež mjez Serbami czeledžinſka muža džen a bôle pſchibjera a naſchi burja počzinaju tež Polakov pſchiftajecz. Tu pak bychmy nětko radžili, zo by burske towarſtvo tule wěc do rukow wzało a nic pſchez židowſkých agentow, ale direktnje za ſvojich ſobuſtawow pôlſku czeledž pſchiftajalo. To by za wobeju lepje bylo.

— Kejzorſtwovoy ſejm je ſo na jutrowne prôzdniny rožeschoł. Wot 6. dec. je 61 posedzeni měl. Na tuthych ſo zapoſlaney druhdy jara ſlabje wob- dželachu. Žonu bě ſo jich jenož 17 zechlo. Za to pak je ſo w 11 komiſijach jara pilnje a vjele dželalo. Budgetowa komiſija ſama je 40 posedzeni měla. Etat abo zefrajenjo wudawkov a dokhodow, je dotal tež jenicžka wjetſcha pſchedloha, kotrež bu pſchijata.

— Po tym hačz bu mausoleum za Bismarkowe czeło w Friedreichſruh dothvarjene, buchu joho a joho žonine powoſtanki 16. t. m. w pſchitommoſczi kejzora do njoho k měrej pothowane.

W Bayerskej ſo protestantska wéra rožscherjecz počzina. Stawa ſo to woſebje z měſchannymi mandželſtvami. 1896 naſici ſo w Bayerskej 4098 tajſich werowaní, a loni je tale ſicžba na 4436 poſtupila. Dokelž ſu z wjetſcha

njewješty katholiske a nawoženje Luthersey, a dokelž so prawidłownie dżeczi po nanje wukubluja, czerpi z tym katholiska cyrkę jara. A hdy by hisheze za mandżelskich samych tajka mějchenca we wérje zbožowna byla! Mazzonjenjo wuczi, zo ledy hdy zbožo nańdżesč w měchanym mandżelstwie.

— Zajimawe je hishecz, zo je połojca bayeriskich centrumskich zapóslancow, nieniemych 14, pschečzivo centrumskomu wojskemu namijetej hłosowała. Pschečzivo namótnistwowej pschedlozy hłosowachu w swoim času nimale wjścith Bayerjo. Měni ja nieniemy, zo ma Němcka wójka dość, a zo mělo jo brěmio, kotrež ma lud njescz, kterje polóżic, hacž pschech bôle a bôle wobeżežic.

Rakuſta. Na zamrōčenym njebju powitamy jašnu štönečku pruhu z čim wjehschej radošczo. Čajke zamrōčene njebjio je w suſudnym kejžorstwie politiske živjenjo. W frutej zwadze stoa tam cyłe narody pschečzivo sebi a někotsi němcy schézuwarjo su tule narodowu zwadu samo hijo do cyrkve zaniesli. Podbjerani wot někotrych sakſkich lutherskich duchownych, proučuja jo, sakſkich katholikow k wotpadijenju wot cyrkve zavjeſč. Hijo do śweta trubjachu, zo jich 10,000 na raz k protestantismez wotpadijenje. Tola, tak zlé hisheze njeje. Bro luda w Awstriji je dobre, a směny so nadżecz, zo nětčisze zrudne časy awstrijske ludy kterje k dobroru na wróćza, hacž k złomu newabja. To je sebi wobejbe tež katholika cyrkę za nadawek stajila, kotrež wobejbe tež ze światymi missjemi doſezahnyež so proučuje. A njemylimy drje jo, hdyz wobejbe tutomu jejnomu proučowanju pschicpějemy, zo so w Rakuſkej moralnoſcz widźomnie zbehā. Abo njeje to zwjefelace, zo je so tam loni 7691 njemandželskich dżeczi mjenje naliczilo hacž 1896, mjez tym, zo je so tola liczba porodow wo 32,000 powjetchiła? Węzo wuczinja njemandželske porody pschech hisheze 13,75%. Ale 1896 wuczinjachu 15,03%.

Rom. Powěſcze, kotrež so wo nowym skhorjeniu świątobho wótcia po swězhe rožscherjeja, njeſſu werne. Lefarzej Mazzoni a Lapponi wobkenežataj, zo je bamž zaſy wubjernje strowy. Francózskomu biskopej, kotrež joho w thcse dnjach wopyta, praji światy wótc, zo je so k świątej Marii wolał, hdyz joho pschi operaciji zmihly wopuſtchęcę počazachu. Ta je jomu pomhała.

Rhinſta. Hisheze njeje so zwada mjez Rhinſkej a Wloskej štönečila, dokelž so přemyscha zapjera. Štalskej žadyn pichitaw wotstupicž — a hijo wudžera nowy pschečzel pazory za čwakom khuskeje zemje: Danska je jo mjeniuyen rožnudžila, za swoje wiłkowanje łódźtwo w Rhinſkej móřski wuliu sebi wubracz. Hacž tam z dobrym pothobdzi?

Kuba. Wjednik Kubanſkich pschečzivo Schpaničjanam, Gomez, je dowěru swójich narodowcow zhubit. Wón bě w mjenje swójich swérnych ze Zjednoczenymi Statami jednał a so štönečnie z tym spokojil, zo jo zbezkarjam 3 milliony dollarow wot Ameriki zaplačza. Hijo bliżeſche so łódź z tymile pjeniezami, hdyz Kubanženjo Gomeza z wjedniſtwa wotkadžichu a Američjanam pschizewichu, zo so z tej sumu njeſpokoja. Z toho změje Amerika nowe mjerzanjo a staranjo. Tež na

Filipinach dolho hisheze z knjezom njeſſu. Pod Manisu su nowu bitwu bili. Dobychu, a Filipinjenjo buchu straschnje zbiczi, tak zo dyrbjachu cofacž. Američzenjo pak tež zlé pobychu. Na 200 jich padže a mnozy buchu ranjeni. Njeſewerja sebi tohodla hisheze hľubje do kraja, derje wědžich, zo by so jim tam hisheze hórie schlo. Mjez tym spytaja ze surowoſczemi Filipinjanow zatraschicž a sſludžicž. Čzi pak ju hijo za tym pschischli, zo mějachu sebi pod Schpaniſkej tola hisheze lepie.

Wschelciznij.

A »Sylzam« w poslednim čjisle. Hnydom na poczatku tuteje drobnoſti ma ſo ſada zaſumyč: Nadoſćz blyſtaczata a jaſna bu wſchudzom z wotewrjenymaj rukomaj a wutrobiſe witanā . . . Czicha jaſloſćz wſchak — Tuta ſada je czifchcerjam wupadnyla. A.

Naležnosće našoho towaŕstwa.

Sobustawy na lěto 1899: kk. 447. Mikławš Zarjenk z Konjec, 448. Mikławš Čemjera z Ralbic, 449. Mikławš Lebza z Nowoslie.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w naſej redakcji nawdate 5644 hr. 65 pj. Dale darichu: Delanska Patentna Komisija 1 hr. 30 pj. + 1 hr.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

Riſaný dar ſi poslednjomu zelenomu ſchtowřitkej:

Nowa Jezusowa Winica

z pſchiwjaſanymi ſčlusciami „Pobožnogo Woſadnika“ a ſtacionami, najlepſiſi žwiaſk 6 hr. 50 pj., mjenje pſychru w koži a ze złotym rězkom 6 hr. Je na pſchedań w Budyšchinje na farje abo pſchez ff. agentow.

Maćica Serbska

změje srjedu po jutrach, 5. hapryla t. l., w Gudžie hoſćeniu w Budyšinje

Hłownu zhromadźiznu.

Započatk: popołdnju $\frac{1}{2}$ hodžin z dypkom.

Dčeński porjad: 1. Rozprawy. 2. Nekrologi. 3. Jednanjo dla přeměnja § 9 wustawkow (nastupacoho zestajenja předsydſtwia). 4. Namjety.

Předsydſtwo.

Nalětnja skhadzowanka

Serb. Stud. Młod.

změje ſo na dnju Maćicy, jutrownu srjedu, w 9 hodž. na Budyšskoj třeſerni. Studowacy ſo přeproſuјa, zo bychu w bohatej ličbje přiſli — dokelž je wažne wuradzec — woſebje wo wólbač a wo jubilejnej skhadzowanec. Tuž na zasywidźenjo!

Předsydſtwo.

Přisp. Hnydom po skhadzowanec — budža posedzenja wotrjadow M. S., rěčespytnoho, narodopisnoho, belletristiskoho a pod., tohorunja Zwiazka Serbskich Towaŕſtwow — hdžež budža tež studowacy lubje witani.

We Wutołczicach je jene abo dwoje wohydljenjo na pſchenajeczo. Majenſk ma tam pſchiležnoſćz, kupſtwo abo ſnadž poždžiſho tež wjeſne klamarſtwo a forežmarſtwo wjescz.

Wſcho dalshe zhonicz čjisko 9 tam.

Schtóž chce ſebi jenu pôſlu holcu za nutſlowne džeto pſchijſtajic, njech to wozjewi redakcji z liſtom J. C. woznamjenjenym.

Czifchcer Smolerjec ſnihičiſcieſteńje w Maćicznym domje w Budyšchinje.

Katholicki Posł

Wudawa so kóždu sobotu.
Płaći lětnje w našich
expedicjach 2 hr.; z křiž-
nym zwiazkom do domu
słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štvortlětnje 65 pj.
Za nawěštki płaći so wot
małoho rynčka 10 pj.

Wudowy časopis.

Wudowany wot towařstwa s. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 13.

1. hapryla 1899.

Lětnik 37.

Tsiceji lět — pječjadwacecji lět.

(Jutrowne rozpominanjo.)

Pschehlađujo pišma někto hžo do wěžnoſće wotvołaných knjezow dōſtach
psched krótkim tež list do rukow, kž je 26. měrca 1874 w italskim mějze Psia
pišam. Kunje 25 lět potajkim je so mynlo, zo je pišam, a to mi jenu
spominienečku po druhéj do ponjatka wołaſche. W našim času wſchak,
w kotrymž smy tak spěchnje živi, je 25 lět hžo dolha khwila, a schtož je so
psched tym časom stało, kluscha hžo dawno do stawiznow abo historije.

Pschečitawſchi tamón list, buch hnýdom wot swojoho ducha wo hischeče
pječ lět do zadnij stajeny; widžach so zaň w Khróſčicach w schuli, w tych-
samych kawkach, w kotrychž běch psched pječimi lětami hischeče sydał a přenje
začlady wědomoſćow dōſtawał, kotrež někto dale w staroſlawnej Pražy pytach.
Tecži króčž běch na prždninu domoj pschijšoł a wužiwach z cželom a duschu
serbski powětr, serbsku cyrobu, serbsku dobrociwoſć, serbsku pobožnoſć. A tam
w Khróſčanskej schuli — běſhe to na ſwjatohu Ľavrjenca popołdnju w 3
hodzinach — widžach so w towařtwe cžeſčedostojnych duchownych a cžeſčom-
nych serbskich hospodarjow.

Zara wažna naležnoſćž bě tuthy 75 Serbow ze wſchěch sydrom serbskich
katholickich woſadow, mjez kotrymž běſhe 11 duchownych, zhromadžila. Žednaſte
so tehdom, w lěće 1868, wo to, ſwjatomu wótcej Piusej IX. pomoc poſtiežiž
pschedzivo njepſchečzelam, kotsiž ze wſchelakich stron z wulkej mocu jomu
hrožachu, a jeli nic někotrych serbskich zuavow abo wojałow jomu poſlacz,

dha tola trébne frédky zwijeséz, zo mohlo so jedyn abo wjac tajkých wojałow jomu zdžeržecz.

Spodžiwny zacžiſtež tajka zhromadžizna cžinjescze na młodoho studenta, kiz z horliwej duſchu wjchitke zacžiſteže do so ſreba, kotrež wothłos w joho wutrobje namakaſa. Tehdom prěni króz zjawne ryczecz a zhromadžiznu na-wjedowacž widžach naſichoho jeničkoho Hórnika, kiz tak dobywacž wědžesche kózdu wutrobu ze swoim milym a tola tak dokladnym ſłowom. Cžestne pſchedžydſtvo wjedžesche woſadny farań kniez kanonikus Bart, kotrež bě daloko a scheročko z cžejcžu znaty. A cži druzy knieza z młodostnymi wutrobami: kajki tole zacžiſtež cžini, kaf to k ſežehowanju zahorja!

Běſche pak to tež zhromadžizna, w kotrejž tajki z a p a l kniežesche, zo podobneje zhromadžizny w Serbach wjac widžał njeſſym. A ſhco bě wuſpěch zhromadžizny? 75 Serbow, njez nimi 11 duchowni, tam běchu; pſchez nich a pſchez „Katholſki Poſoł“ ſo ſchfriežka rozſchérjeſche do jenotliwych woſadow — a woheń wutroby zapſchija, a na ſwjatohu Michała, potajkim nic eyle za dwaj měſacaj, mōžeſche kniez Hórník w druhej zhromadžizni w Khróſčicach wožjericž, zo je ſo něſhto pſchez 1000 toleř naſkladowało. Z woſebitej adresſu, w ſerbſkej a lačzonſkej rycži, bu dar pſchez najdoſtojuñſchoho k. biſkopa a taſhanta Forwerka do Roma poſlany. Samo wulce francózſke nowiny „l' Univers“ tehdom z khwalbu wo małej črjódech katholſkich Serbow piſachu.

Tefko chyčk spomnicž. Cžohodla to runje nětkle wopominam? Tamón liſt z Piſh je mje k tomu pochnuł. Liſt, 26. měrca 1874 piſany, wožjewja, zo je džení předy, na ſwjatu Mariju, kniez farań Wels w tym měſeče wumrěl. Potajkim džens thdženja běſche runje 25 lét, zo je tónle naſch horliwy, ale bohužel khor měſchiuk w dalokoj czubje w Stalskej, hózjeſ ſtrowoſz pýtaſche, wumrěl. Liſt je němſki duchowny dr. Wilhelm Kōnigſwarter, kiz tež ſtrowjenja dla w Piſa pſchebywasche, na knieza fararja Kucžanka w Budyschinje piſał. Wbiu tam njez druhim rozprawuje:

„Hdyž mějach wóndy cžejcž, w mjenje zemřetoho Wam piſacž, hiſcheze žadny strach za ujoho njebeſche. A hakle wot wežorawſchoho ranja 9 hodž. poſkazowachu ſo ſtraſhne znamjenja, cžejcki dyh, kiz dale a bbole pſchibjeratše. Pſchipołdnju běch hiſcheze ſchtwórcz hózjinu z nim popowědał, popołdnju $\frac{3}{4}$ běſche hiſcheze leškar ſo z nim rozmoloſwaſ — a w 5 hodž. běſche kniez farań Wels hízo mortwy. Boža ručka bě joho zajała.“

Spomnjeny kniez Kōnigſwarter je tehdom ſo ſwěru za zemřetoho a z džela tež za joho cžeftny pohrjeb poſtaral. Tuž měnímy, zo ma joho cžestne mieno tež w naſchey chronich ſo wobkhowacž.

Pſchecžitawſchi liſt, běſche mi, jako bych knieza Welsa w Khróſčanſkej ſchuli ryczecž widžał a ſkyſchal, kaf pſchitomnych k podpjerenju ſwjatohu wótca zahorjeſche, a na koncu ſwojeje rycze jako prěni dar do wulkoſu kuberta

zawalem na hladny pjenjez zapoloži. Kaž na mije, je to tež na drugich pšchitomnich mócnj zacíščež cínilo.

Lubi Serbja, nječ dobroh duch, kiž je jo mjez nami cjaščijcho pokazował a — najebacž schkódne wliny z drugich stronow — Bohu džakowanu so hiščeže zhubil njeje, nječ tónle dobrh duch zas z nowa wožiwi! Nječ jo wopokazuje w nowej pšchezenošči, w zhromadnej myſli. Preč z hrožnej ſebičnoſču, fotraž prjedy wšeho — a ſhtož je najhóřſche — jeno na ſebje ſamohu myſlicz wucži! Budžmy z jenohu, ſtojmj jedyn k drugomu a budžmy wo- prawdže ſwoji. Wukúmy wot ſwojich horliwych prjedownikow!

To chył nam ſpožežiež wot mortwych wſtanjeny Zbóžni!

Alleluja!

Líth ze wſy.

(Pishe njepſhečežel jedu, njepſhečežel mijedu.)

IV.

Lubi Poſole!

Intronue zwony bórzy zazwonja. Intronue kerluſche zaklineža — a z woſady do woſady ſchížerjo zbožne ſčenje ſponješu: Stanek je horje Ježus Křeſtus, alleluja . . . Haj: rad jón mam, tón radoſtny čas, ani jo njemžu dovjefelicž w »intronu tu wjeſołoſć« — a pſchal ſebi bých, zo by zaſtupila tutu wjeſołoſć do wutrobow wſchitkich, wſchitkich tež mojich a naſchich krajanow, Serbow najlubſjich . . .

A tu maſih . . . Moj liſtonoschež, hewał dobry muž, lepje: mužik — tón mi zaſy wjeſelo ſkazy. Знаju joho drobnu krocžel, joho ſtup —знаju, fakt ſebi w durjach ſchlobnje tréje a klepa. A pſchehrabujo nowiny, kotrež je mi na blido położil, tam džiwne nowiny čítam:

Wo jere praſhenjo ſuſy zaſy zbohatti.

Něhdže na wſy je jo towarzſtwo założiło pſchecžiwo pychařſtwu.

Dživno: w ſamuej krajinje, z wotkež hewał pſchihadža wołańo: Pomejacie, hinjemy. Dwoji hlos z jenohu niětina. Haj, tute towarzſtwo pſchecžiwo pychařſtwu je zajimawa wěc. Že w tym trochu wuznača, zo je wina, pſche čjo naſche rólniſtvo pada, z džela w nim ſamym. Pomerh ſu jo rozwile tak, zo je wobraz ſerbſkohu bura na wloſk podobny wobrazej zadolženho, na kromje zahubh ſtojacoho zadwělowanca.

A woprawdže: naſche wſy padaja. Wschelach mužowje, kotsiž ſu w tej naležnoſci honjeni, zapisuja daſe bôle roſęzacu ſicžbu exekucijow a bědnich podróžnikow, kotsiž běchu pſched khwilu hiſčeže na eyle rjanym kublesku z knjezom.

Hdže je pſhicžina toho?

Jeni wobíkoržuja: w powiſhitkownej kríž, w nizkich placžinach wupłodow hródže a pola. Druži drugu pſhicžinu widža, zaſižuja towarzſtwo pſchecžiwo pychařſtwu. Schtó ma nětko prawje, czi jeni abo czi druži?

Dopominacže ſo hiſčeže na naſchich wjeſnych baronow? Mějachmy tajich člowjecžlow, ale džensa do raja bajow ſluſheju. Mějachmy ludži, kotsiž tolerje po bětlach měrjachu a drohu ſchliu na hornjej lubi za wuhnjom

khowachu. Njewérno, dopominacze so na tajke legendy. — A njech skónčenje ani njeje wšcho bylo tak zlate, kaž je so balo: neschto prawdy w tym běsche. Praſchejcze so burila naſchich duijow; ſchto vam rjeſtne? Wón vam rjeſtne, kaž joho džed, joho nam pjenjezji do lutowařnij noſchesche — wnułkowje wſchaf a wnučki móža lđdina dawki zaplačež, druhdy ani nimaju ſchto ſyč — a hdyž dozrawujuja žně, žně wěricz̄er bjerje, wnuł, wnučka jenož robočitaj. Tak ſu jo poměrny zwěrciſle. A pschicžira toho? Žita njeplacža, ſkot njeplacži, dawkov z kopicu pschibhywa. Derje, jedna z pschicžinou to wěſče je. Ale je jich wjach. Woſebje na jednu wažnu pschicžinu dženjníſcheje miži jo po mojich myſlach zapomina: na waſhno, kaž běchmy něhdy na wſy živi — a kaž nětko. Naſchi »nowi wjeſtnejo« ſu druhé formy živjenja pschijeli. Civilisacija městow je dobýczerſey zastupila do naſchich wſow a naſchim wſom nauvalila nowy dawki wjetſich živjeniſtich potrjebow. Cziche runimy, hdyž ſo psched pječdžesacži lětami ludžo živjachu kaž patriarchowje, hdyž je tehdom po nanje ſwjatocžnu ſuknju noſyl syn — želegne folije dženja pscheběhuja, pôšlowje to wychschich potrjebow. Tute folije ſu pschejara wjes zblížile městu. Zwjazk wſy z městem je džensa naſauvoužiſti.

Hròdby a naſupy, dželace tutón dwoji swět, ſu padle, a pschez jich rozpadanki je měſejanke živjenjo pucžovalo na wjes. Naſchi róluſik je w poſledních džesacži lětach duchowne hoſrſen poſtupil: proſchu was, wóſom ſchulſtich lět... Ale z dobom ſu tež živjeniſke potrébnoſeze poſtupile w kóždym naſtupanju, w draſeženju, w jědži, we woſydenju.

A rola, jenički to fužol ratarjowych dohodow, njeje mjenje ſkupa, dyžli prjedy hdy. Potrjebow je wjach, dohodow wjach njeje, mjenje jich je. Rozdžel mjez dohodani a wudawkami je tu jaſny a pschirodženy. Wabilo by, pschirunacž, ſchto je psched 50 lětami wjeſny pačhol za draſtu wudal a ſchto džensa. A naſche džiwežicžti... Wſchě, kotrež ſu z trochu »lepſchoho« donu, ſo »lepje« tež draſčza, do »klóſchtra« khodža, a tam na wſchelake naſtroje piſkacž wuknu, cžohoz jich mačerje ujetriebachu, hdyž krunu dojachu... Zlicženze, proſchu, raz te twſach, kotrež ſu naſchi mlodži hóley, naſche hóley do »města« znoſyle, do Drježdžan: Rennerzej, Schauseilej, — fotografej. Rozpoznáme tež, kaž ſo naſche kujeznički do městow cžiſteža, kaž ſo tam rády wudawaju. Kétko narodnovo kapitala ſmy z tym zhubili! Wjes khudnje — město bohatnje — z naſchich cžejſich wjeſnych pjenjez.

Zajimawe ličbyh bychu to byle, a lépie bychu woſhudijenjo naſchich wſow woſyajmíše dyžli znate ſtúžby: ſwinje njeplacža, žita njeplacža. Naſche wſy, naſche ryžy ſerbſke wſy hinu, a ſwojoho razu požbywaju. Hač na někotre ſnadne wuivzaczo — je wučahnyla z nich wón něhdyſchoho patriarchalnovo živjenja. Poł město, poł wjes — tajke naſche wſy ſu: baſtarde.

* * *

Hisheče na jenu wěc njech ſo ſpomni. My ſmy ſwědkowje wulfkovo pschewrōta. Wóčko ſo pscheměnja. A runje tutón pschewrót naš dorazj. Božemje, wjena idyla! Lokomotiva wuje a záthadža, hdyž bě prjedy cžiſtina ſwjata. A hrozne wuhnje twornijow (fabrikow) kóncuja te rjane, cžiſte wjeſne njebo. Pschemyllo je naš woſniježilo, a my placžimy. Za někotružkuſi maſchinu many wſchaf tomu pschemyllo ſo džakowacž — ale pomschitkownje naš pschemyllo mori. Naſchi ſlužowinu lud nam do pschemylsla cžeka, a ſam ſmy naukuſli po wuežbje toho pschemylsla luxus lubowacž a pychařtvo. Na zapró-

ſchenych puczach naſichich wſow tute pychařtvo njeje zaſtało, ale k nam je ſo dostało. Stara konſervativna myſl a jeje proſtoſta ſtej zabitej.

Pſchedſtaſeſe ſebi tajkoho měrnoho rólnika, kotryž njeznaſeſhe ničzo, khiba ſwoju rolu. Wón džen wote dnja jedne njebo a jedne ſkóto nad ſobu wi- dzeſche, jedyn lès a pola koſwokoło ſebje. Wſchědnje to tak wiđeſche, džen wote dnja běſche to, ſchtož joho woſdawasche, jenajke. Z tajkoho waſchnia žiwijenja roſčeſe konſervativm najmočničho zorna. Tajki rólnik ničoho nje- mejeſche, hac̄ tu pſchirodu ſwoju. A dokelž bě tutu proſta, kniežničch cžiſta, býwachu tež joho potřebnoſcze ſnadne. Schtož že ſwojoho hofpodarſtvua měje- ſche, jomu poſlinje doſahaſche — haj, hiſcheſe jomu zbywaſche. Luxuſa ani wurjadničh woſtchewjenjow njeznaſeſhe, dokelž jich njeznaſeſhe pſchiroda, z fotrejž bě w živiuſtu. —

Tak dha ratarjo wotroſčeſhu, z proſtymi potrjebami a tohodla tež z mało wudawkami.

Dženſa je wſcho hinał. Burik w ſchleňcžanym woſu jědže — a nje- ſpomina, ſchtó joho wjeze. Poł město, poł wjes; haj: baſtard.

Be ſchlowronežkom chył pěſení zaſpěwacž — a ze ſowu ſchkrékaſo zrudnje ſlonečžich.

Z wutrobnym poſtrōwom

29./3. 99.

twój pſchecžel.

За tři Kroſhki.

(Slonečženjo.)

Starc ſwojoho druhoho syna wza woſko ſchije a doſho joho tak džerze- ſche. Potom pak rjekny: „Dži, mój syno, a modli ſo za mije! Ta chył cže hiſcheſe jako měſchnika pola woſtarja wiđečž. To by zlota wjecžer byla!“

A tež tale rjana wjecžer za dobroho knyeža Urbaņa po ſchtyrjoch lětach pſchiūdže. Cžas drje bě cžiſche, ale njevuſtawajch joho mōc podriyal; běſche ſylnoho muža khetro naſhilil, tola złamal joho njebe. So modlo a ſpominajo na minjene cžaſy ſydasche hodžinu doſho w cyrkvi Maſcheje Lubeje Knjenje pſched woſtarjom abo w ſwojim wulkim mjechlim ſtôleu doma. Hdyž liſt wot ſtudenta pſchiūdže, rožjasni ſo kóždy króč joho woſlicžo, potom mało rječeſche abo z cyla ničzo njepraji, ſpokojnje ſo poſměvkowaſche a modleſche ſo wo- jene rózarije wjac hac̄ hewal. Hdyž pak poſledni liſt pſchiūdže, kotryž nowo- wjecženy měſchnik ſwojemu dobročerjerji piſaſche, tu pozběhny ſtykujeuej ruch k njebu ſo modlo a ſchepťao: „Mój luby Božo, ſchtyri nježele hiſcheſe dyrbisih mi žiwijenjo zdžerzeč, a to cžerſtwoho a ſtrowoho zdžerzeč. Hinał njeužde!“

To drje běſche ſpodžiwna modlitva; tola Bohu w njebejach je ſo za- wječze ſpodobała, pſchetož Bóh ju wuſkyſcha. Knjez primiciant hižo w domje ſwojoho dobročerjerja bydlesche a chyſche w cyrkvi Maſcheje Lubeje Knjenje prěnju Božu mſchu ſwjecžieč. To wſchaf hiſcheſe bě starý dobrý cžas, hdyž ſo cyłe město na primiciju ſwjeſelsche a ju ſobu ſwjecžeſche. Taſne bě ſwjeđeñſke ranjo, mōdre njebo, jaſny a cžoply džen, wjefeli a pobožni měſčenjo, ſwjatočnje wupyschena wulka cyrk, zbožný starý Urban a w Bohu žhromadženj primiciant. Tak cžehnjeſhu do Božoſho domu w dohlím ſwjedzeñ- ſkim cžahu, wjele ludu a wſchitcy měſchnich měſta, a tamnaj dwaj porno ſebi, kotraž mějeſchtaj ſo dženſa — běſche-li mōžno — hiſcheſe bóle lubo, hac̄ hdy

prjedy: Žózef a joho starý, wótcovski pschečzel. Wulka Boža mšcha so započza, spěvarjo na khorje krasnje zašpěwachu, lud so modlesche, wóruh po ſwjathych wjelbach žolmjeſche. Po pobožnym waschnju wſchitcy k woporej džéchun, předku naſch luby Urban. Prjedy hac̄h wón ſwoj dar na wulki ſlěborny taleč połoži, jón hiſhčeze dwaj abo tsi krócz nutrniye zwoloscha, a potom do papjerki zavalemy dar na taleč połoži.

Hdyž wjeczor hromadže ſedjeſchtaj, mlody měſchnik a starý, ſlawny Urban, wza tón mlođoho měſchnika za rutu a praji: „Tak dha je wſcho ſo derje a prawje radžilo, pschetož Boh je wſcho wjedl, a w joho ruch wotpoczuje Luboſež a poſoj. Ty ſy měſchnik, Žózefje; za to ſy ſo wěſce Bohu Lubomu ſknezej dženſa džakovat. To pak dyhbičih čas ſwojoho živjenja činicž, a potom hiſhčeze dojež njebudže. Tola — Boh luby ſknezej cheyl mi wodač — je-li hrech byl — džens dopoldna ſhm w duchu porno tebi ſo k woſtarnej ſtupil a ſo modlit: zo cheyl Boh tež mi moj džel dac̄. A běſche mi, jakož by prají: Haj. A něko hiſhčeze něchtio. Mjez wopornymi darami namakaſch ſuadnu papjerku. W ujez uadeňdžech napíjane ſwoje a moje mjenio a džen, na kotreñ ſhm tebje přeni krócz widžal. W papjercy tež leža tsi pokorne vjenjeſki: tsi kroſchki. To ſu teſame tsi kroſchki, kotrež ſy mi tehdom pschiujiſi, hdyž běhmoj pschi ſamom njeſcheczelej a nic pscheczelej pocžaloj bycž. Ta ſhm je ſwěrniye khowal, a něko njech ſu žaſy twoje, a wopomnjeſzo na minje, kaž běchu mi luba ſpomujenka na tebje.“

Tak běſche! Nowoſvječenym měſchnik je pozdjiſho wýſokich doſtojníſtvoř docpěl, starý Urban pak zavěſce derjezaſluženeje zbožnoſeze w njebjesach! A tale ſproſta ſtavíznicžka, ſchto chee? Wona je wěrný podawč ze starých časow, ze wſchēdnoho živjenja a poſtrow z mojeje wutroby, kij praji kóždomu ſtudentej abo wnežomec: Sprawný, pěkný, pilný pachol namaka złote myto na zemi a hiſhčeze bóle w njebjesach, a kij praji kóždomu, kotremuž je date: Zbožny tajki dar, kotrež dasch, zo bychu nowi dželac̄erjo zaſtupicž mohli do ſknezej weje winich!

3 Lujich a Sakskeje.

Z Budyschina. Dutry toho lěta ma ſo ze znateje fundacije propſta a kanonika dr. Žana Mahra tſoje ſtipendium za Šerbou z nowa wndželicž, a to jene z lětnje 240 hr. za ſtudowachch na wýſokich ſchulach, druhé z lětnje 150 hr. za ſtudowachch na ſrjedznych ſchulach (gymnaſijach, ſeminarach a dr.) a třeče z lětnje 90 hr. za tajſich, kotsiž checedža rjemeſlo wuknycž. Preňe право na ſtipendije maja tajich z Marec krajnovo pscheczelſtwa, dalſche tajich, kotsiž ſu ſo w Njebjelſicach narodzili, a ſkonečnije wſchitcy druži Šerbia. Wuměnjenjo pak za kóždoho je, zo dybci woprawdze ſerbski ryječež móć. Próſtow wo ſtipendium maja ſo na tachantske konſistorium zapoſlač a dybci jim pschi połožene bycž wuſwědečenjo wo poſhodze, tež wo cenzurach a zadžerzenju.

— Minjem ſrjedu $\frac{3}{4}5$ hodž. popoldniu ſu ſo w tuđomnym pólverniku na dotal njeſhwětleno waschnjo 7 khežkow rozbuchle. Tſio dželac̄erjo ſu pschi nježbožu do ſchfod ſchichli: Schfoda a Hermann z Budyschina a Krawc ze Židowa. Dwaj: Schfoda a Miklawiſch Hermann (katholſki Šerb) ſtaj na czeđke zranjenju hižo zemrěloj. — Něhdje 7 lět běſche, zo ſo w pólver-

nitu wjac tajke njezbožo stało nječe, pšchi kotrymž býchu ludžo wo živjenjo pšchichli.

Z Ahrojčic. Ménjenu pónadželu sny tudy požkowali we wýsokej starobije 82 lét svjatoho tudomnho pšchefupca Jana Domanju, kž bě w Serbach daloko a schéroko znath pod mjenom „Hórníkec Jan“. Wón běsche original staroho wérnho, swérnho, pšchecélnoho, wjeſoloho a hospodliwoho Serba, a zemře jako poſledni z tamních tijoch, kotſíž w lécze 1843 tudomne daloko znate Hórníkec pšchefupstwo założichu. Věchu to pódla njeboh Jana joho w lécze 1873 zemřety ſnak Michal Hórník, nanabratr njeboh ſcholaſtika Hórnika, wšém dobrym Serbam njezapomnitoſto. Nam staršim Serbam běsche Khrćjan Michal Hórník tež znath jako ſlavny ſerbſki huſleč a ſpěvač, kž svojoho runječa drje wjach ujenamaka. — Toho ſotra a njeboh Janova mandželska běsche ſobuzaložerka, znata pod mjenom „Hórníkec Lejna“. Tuta mějeſche pšchec požadane po ſerbſkých wosadach na rjčoúſche banty za jutrowních kſchizerjow a za naſiche ſerbſke družti. Njeboh Hórníkec Jan bě tež lubovat naſich ſerbſkých kwaſow a drugich ſerbſkých zaujeſelenijow, a joho dobra priza tobaka běsche kóždomu ſtajnje poſkiczena. Nimo toho je wón tež daloko po ſvěcze puczoval, je w Brüsselu, Parizu, Lourdesu jónu, w Riomje pak dvojich pobyl, a wichudžom bě ſo jomu jara lubilo, rády powědaſche wo ſvojich puczowanjach. Z cyla bě wón tež pobožný katholſki kſchecézan; njech něk w měre wotpočejuje na naſich ſarſkim kerchowje pšchi Božím domje, do kotorož kóždodženſkých wopýtarjow wón ſluſchesche a kotorož pchci wón jara lubovatſche.

**

Z Smjecžec. Měſtno, na kotrymž mějeſche ſo protestantska cyrkvička twarič, je za tajki twar cyle njeſchihodne. Hluboku wurytu jamu ſu z deſkami wodželi. Boja ſo, tam twarič, dofelž njevčđa, hacž ſo do wuhlovych podkopow pšchepadli njebychu. Z wěſteje ſtrony žada ſo nětko twarske měſtno wot kupjelanſkoho hoſežencarja. Nam ſo tam lutherska cyrkje a ſchula jara njeſrjebanſchi býč ſda za tu horſku protestantow, kotſíž po wjetſchinje ani zaſydleni njejiu.

Z Lubija. Čeſečenym čzitarjam drje je hýcheče znate, že w Lubiju katholſich hacž dotal ſwojich po hrjebov njeſejaču; z čežkej wutrobu dyrbjachu pšchihladowacž, kak buchn jich lubi wot duchownoho druheje wery požkowani. Wſchě prſtvoň ničžo njeponhachu; katholſki duchowny njejmě tu ſvojich wosadních khowacž. Tuž dyrbimy na to myſlīcž, že ſami kerchow ſebi założimy. Tele dny dôſtachmy k tomu dowolnoſć. Móžemy jara pšchi-hodne po ſo dôſtač, tola — kak je zaplaćimy?? O, hdy by jutrowna radnycž za naſchu wulku nuzu mnohe wutroby wotewriſa! Pomhače nam pšchihotowacž ſwječene polo, hdžež chcemy ſvojich khowacž jako drohe ſymjo za jutry na koncu čzaſow. — Tež najmjenjši dar ſo z džakom pšchijima. Schtóżuli je nam dary hižo pšchilubił, toho podwólnje nětk wo nje proſhymy.

Z chyloho ſweta.

Sakſsa. K preñjomu hapyrej stanje ſo z naſich ſwójskem wažne pſche-mějenjo. Dotal mějachmy jedyn (12.) armeekorps z 3 diviſiami, z 45 bataillo-nami, 31 eſcadronami a 33 batterijemi. Wot nětka změjemy dwaj armee-korpsaj: XII. z generalſkomandom kaž dotal w Drježdjanach, a XIX. z generalſkomandom w Lipſku. Namjenica dôſtanje jenu nowu (4. ſakſtu) diviſiju čziļo 40;

Cwikawa dōstanje nowu iusauteriebrigadu čísto 89. Regiment pěškow čísto 103 z druheje brigady do pjateje (čísto 63) píšestupi k 3. divisií čísto 32. Regiment pěški-artilleristow čísto 12, kótrýž dotal 16. armee-korpse služebche, ťati so něko k 19. armee-korpsej. 12. armee-korpse abo 1. kralovíski sakſki budže powschitownje Budyschiske a Drježdanske wořijesne hejtmanstwo wopšchijec, 19. armee-korpse pak abo 2. kralovíski sakſki Lipczańskie a Cwikawskie wořijesne hejtmanstwo.

— Za zaſtarac̄erjow (formindow) naſtanje z lètom 1900 wulke polóženjo. Míjez tym zo dyrebja dotal mandželske džecži, doníž 21 lèt njeſlu, zaſtarac̄erja méež, hdýž jim nan wumrje, byrnjež macž hischeze živa byla, dha to potom wjacy trjeba njebudž. Macž wudowa budže po ſivojej woli ſama za nje-wotroſene džecži ſo ſtaracž, kliba zo je nau w teſtamencze hinaf poſtaſil. Tež móže wyjchische zaſtarac̄erſtwo macžeri, hdýž to za dobre požnaje, zaſtarac̄erja poſtaſiſ.

Němſka. Z połnödenho Schleswiga ſo z nowa danscy poddanojo, z wjetſcha dželac̄erjo a ſlužbowi, wuhonijeja. — Profesſor dr. Dellbrück, kótrýž bě zjawnje pſcheceživo njeſprawnomu wupokazowanju wustupiſ, bu k 500 hr. połnuth zahidženy.

— Ze železnicow mjeſečne Pruska w malym róžku 88,588,000 hrivnow dołhodow, to je poſtehsta milionow wjacy hacž lomi w ſamym mjeſaciu.

— Po jutrah budže pruski ſejm wo wažnej pſchedlozy jednačž: pſchez cyku ſrijedznu Prusku ma ſo wodowy kanal twariež, tak zo by móžno bylo, wot Wiſly hacž na Rynu pſchez cyku Němſku překl po wodze twory dowožowacž. Dokelž je wjezba po wodze wjely tuňscha hacž po železnicy, by to za wiwo-wárſtwo, pſchemuſlo a tež za ratařſtwo wulki dobyt bylo, a te 450 millionow hrivnow, ſchtož ma kanal placíz, budža ſo derje danicž.

— Snichowa wjencena poſledních dnjow je na ranšhim morju wjely njebožow zawiinovała. Dweju rujanskeju rybačow wjencena z jej czołníkem na brjoh (Zudar) wrijemu. Czołník rozpřaſtny a rybačaj woftaſchtaj na brjozy ſedžo, dokelž pſche ſněh njevidžeschtaj, hdýž ſtaj. Žeju draſta pak běſche do cžista pſchemaczana, a nažajtra namakachu jej uſdžo cyle zmierzujeneju. Podobuje běſchtaj na lóddzi „Sun“ dwaj namóřníkai, kotrejuž běchu pſcheražace žolny zwomacžale, k lóddzi pſchimjerzlej, tak zo dyrbjachu jej ſeferami wot lóddze precz rubacž. Jedny bě mortwy, druhoho dowjezechu do Wolgasta, hdýž dyrbjachu jomu pſchimjerzijenu draſtu z cžela rězacz. Tež w Žendželskej je jich wjacy ludži w ſnichowej wějencu wo živjenjo pſchijichlo.

Italska ſo pſcheceživo tomu zapjera, zo by bamž na konferency měra zaſtupeny byl. Nětko je pječža Ruska Italskej pſchizjewila, zo chce jej w Rhinſkej k pomoci bycž, jeli zo bamžowoho zaſtupnika na konferencu pſchipuſteži. Tak z najmjeñſha někotre nowimy piſaja, hacž pak je to wěrno, njeněmhy.

Belgijska. Na dnju ſwjatoho Benedikta bu hrabinka Monika ze Stolberg-Stolberg w klobſtrje Šau André w Tournai zadráſzena. A teſle ſwjatocžnoſeži bě ſo muoho jejich pſchivuznych a znathch ſechlo, woſebje tež jej wovka, hrabinka Hoensbroech, a czeta Theresia Hoensbroech. Poſledniſkej běſchtaj hido ſobotu z Remagen i Monich pſchijeloj, a Monika ſmedžesche jej na woſomik wohladacž a powitacž. Tón woſomik pak dosahasche, zo móžesche wovoy ſchepnyč, kaf zbožowna ſo w klobſtrje cžuje. Poſudzelu mloda novicka zaſh na woſomik k wovoy pſchindže, ju wo požohnowanjo proſyč. Wutoru dopołdnja pak wotmě ſo ſwjatocžnoſež zadráſzenja. Pod ménymi zwukami

piščejeli zaſtupi Monika z hiſčeže jenej towařſku do wupiſcheneje cyrkwe w bělej židžanej njewjeſčinſkej pytche. Ma hlowje mějeſche wencž z orangeowých kežení, wot fotrohož dolhi ſchlewjer po cylej poſtaſie ſpadowaſche. Po wuſpěwamym hymnu a po hnijachym předowanju pſcheměniſchtej novicej zadu voltarja w fakriffiji ſvětnu pychu z jednorej klóſchrſkej drastu. Ma to ſežehowaſche Boža mřcha, pſchi fotrejž k ſvjetomu woprawienju pſchitupiſchtej. Ze zbožovíſhcežom ſo ſvjetovýnoſez ſlouči. Hdyž nowa knježnicžla, fotrejž mieno je někto Johanna Marija, do rozmolwiaſceje iſtvy k pſchinužnym pſchiběža, padže z radoſežu wowch wokoło ſchije a rječny: „To njeiſym ſebi myſliła, zo móže člověk tak zbožovony bycž, kaž někto ſym!“ — Młoda noviceka je cyle ſtrona, ſtroužka hacž we Worklecaſch, hacžruniž dyrbi w klóſchtrje dželacž kaž na jeje hrodze ſlužobna, ſchvundowanjo a ſkhody myež a mjeſež, zamki ſvětlicž, iſtvy rjeđicž atd. Tele dželo pak jej jara tyje, a wona je w nim zbožowna woſvědž 104 knježnow tamnoho klóſchtra. Pſchi tym pak čaſto na Worklech ſpomina a na luby ſerbiſti lud, mjez fotrymž je 21 řet luboſež rozhvyla, luboſež žniala! Tajke wſchědne dželo dyrbi dokonjež, zo by jo jeje powołanjo pruhovaſo. Po ſkónčenym noviciacže budže džecži wuwočežowacž. — Jena že ſvědkow jennoho zdraſeženja, konteſſa Frantiſka Praſchma z Falkeubergu, fotrejž macž je rodžena Stolberg z Brunjowa, je ſo z Tournai runy puež do Pařiza podala a tam do miloſeživých ſotrow ſvjetatohu Vincenca z Paula zaſtupila.

Francózſta. Hadrija, hacž je Dreyfus, w ſvojim čaſu pſcheradniſtwa dla na čertowu kupu zaſudženy, wiňowatý abo njewinowatý, ſtajnie hiſčeže cyly kraj, woſebje pak Parížanow rozhorja. Wóniano běchu ſo pſchecživních Dreyfuſa zechli. Do jich zchromadžizny pak bě tež tóſſichto z joho pſchecželov pſchihwataſo, a eži počzachu na zchromadžizne tajku haru hnačž, zo ke krawnym pukam dónidže. Policija mějeſche wſchii pröci, roznjemdrjenych změrowacž a zchromadžiznu rozpuc̄hceži.

Zendželska. W Africu dotal Zendželska a Francózſta ſo ſtajnie wadžeschtej, a ſachody dla běſte ſkoro k wójni pſchihklo. Někto pak ſtej ſebi ſlibilo, zo ſo jena do wobſyduoſeži druheje w Africu wjac̄ mějhecež njecha. Jeno zo budžetej ſlово džerzeč! A ſchto, hdyž ſo něhdže w krajinje zefkatej, fotraž hiſčež žanej njeſluſha?

Filipinhy. Američanam ſo z nowymi ſupami niždy ſchlachcežiç njecha. Filipinjenjo, 25,000 muži, ſtoja w Marilas a ſu ſwoje ſehwo z naſypami tak ſhlne wobtwyerdžili, zo jim amerikanske kuli ſi z wójniſtich ſodži zechkodžicž nje-móža. Amerikanski general Otis je tohodla z nowa wo dalschju podpjern do Washingtonu telegrafoval. 27. měrca dónidže k novej bitwie, fotraž cyly dění traſeſte. Američanow bu 100 morjených, Filipinjanow 300.

Naležnosće našoho towarſtwa.

Sobustawy na lěto 1899: kk. 450. Jakub Hajna z Kukowa, 451. M. S. z M., 452. Pětr Lehmann, inspektor kralowskeje cyrkwe w Drježdanzaſch, 453. Marija Bukowa z Nowej Jaseńcy, 454. August Rychtař z Nowych Bobole, 455. Jurij Dietrich (Konjecht) ze Smjerdžaceje, 456. Marija Smolina z Baćonja, 457. Miklawaš Robl z Čorneč.

Sobustawy na lěto 1898: kk. 821. 822. z Różanta: Jakub Domaška, Jurij Libš, 823. Jurij Dietrich ze Smjerdžaceje.

Dobrowólne dary za towarſtvo: P. L. 40 pj.

Zemréty sobustaw: Jan Domanja w Khróſciech. R. i. p.

Dary za cyrkę Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Dale je woprowaſ: N. N. 40 hr., A. S. a M. S. 8 hr.

Za cyrkwięku s. Józefa w Hajnicach.

Dale su woprowali: A. S. a M. S. 8 hr.

Za cyrkej Maćerje Bożeje w Radworju.

Dale su woprowali: A. S. a M. S. 8 hr.

Za cyrkej Maćerje Bożeje w Lubiju: A. S. a M. S. 16 hr.**Za nowu cyrkej w Kamjenieach** (Chemnitz): nazbérane pjenjezy z Baćonja a z Haslowa 65 hr.**Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.**

Dotal w našej redakciji nawardne 5646 hr. 95 pj. Dale daricu: M. S. T. 1 hr., Rozkolnicy 3 hr., Radwońska Płatowa Komisja 60 pj., Zdżerjanska Łučlana Komisja 1 hr.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!**Za terclarow:** Žemrčoj ſiej joſe Marija Pjetřichyna z Budžichina a Karolina Hile z Niždorfa. R. i. p.

Sobuſtawy bratſtwa „Ježuſoweje Wutroby” a „Zapoſchtoſtwa modlenja” maja ſwoje dobre ſtutki a modlitwy w měſacu ḥaprylu Bohu woprowac̄: „Za khude knježny w Italskjej.”

W Haſlowje je žiwoćez čiſlo 15
 z 13 kórcami poła a luki na pſchedan, po žadanju tež mjenje. Wſcho bližſche je tam zhonič.

Maćica Serbska

změje srđu po jutrach, 5. hapryla t. l., w Gudžic hoſćencu w Budyšinje

hłownu zhromadźiznu.Započatk: popołdnju $\frac{1}{2}3$ hodzin z dypkom.

Džeński porjad: 1. Rozprawy. 2. Nekrologi. 3. Jednanjo dla přeměnja § 9 wustawkow (nastupacoho zestajenja předsydſtwa). 4. Namjetys.

Předsydſtvo.**Zwjazk serbskich towarzſtow**

ma swoje přichodne posedženje srđu po jutrach, 5. hapryla, wiečor w 6 hodžinach w Gudžic hoſćencu w Budyšinje. Dnjowy porjad: 1. Dokładne założenje a wutworenje zwjazka. 2. Wólby. 3. Rozpominanjo skutkowanja. Wše serbske towarzſtwa a wſitcy, kotriž so wo našu wažnu naležnosć zajimaju, so wutrobnje přeprošuju.

Nakhwilne zarjadniſtvo.**Hłowne Towarſtwo Serbskich Burow**změje Młode Jutry, njeđelju 9. hapryla, popołdnju $\frac{1}{2}4$ hodž. poła Wjeńiec w Khróſcicach hłownu zhromadźiznu.**Swob. zjednoćenjo katholskich wučerjow serbskeje Łužicy**

změje srđu po Młodych Jutrach (12. hapryla) posedženje w Baćonju. Započatk popołdnju w 3 hodžinach.

Předsyda.**Džaf a proſtwa.**

Wſchitkim, kotriž ſu nam po wohnjowym nježbožu, njeđawno naš po trjechenym, tač a hinač pomocni byli, wutroblne a horce: Zaplać Bóh! — Z dobom wo dalschu pomoc podwołnije proſchu. Tež za nju wam Bóh zaplačzi a moj džaf!

M. Scholzina w Kočini.
 Džensa je tež „Serbski Hospodař“ 4. čiſlo 1899.

Čiſlječ Smolerjec knjižiſčiſtečenje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katholicki Posol

Wudawa so kóždu sobotu.
Płaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z kríž-
nym zwiazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósce
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štvortlětnje 65 pj.
Za nawoštki płaći so wot
małoho rynčka 10 pj.

Euđowny czasopis.

Wudawany wot towařstwa s. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Čislo 14.

8. hapryla 1899.

Lětnik 37.

Hłowna zhromadźizna Maczich Serbskeje w Budyschinje 5. hapryla.

Naž kóžde lěto běše tež lětsa hłowna zhromadźizna Maczich Serbskeje
srjedu po jutraci. Haž do $\frac{1}{2}3$ pop., hdzež běše započat̄ poſtajenj, bě
jo nahladna licžba sobuſtaſow w Gudžic hōſežencu zhromadźiſa, tak zo móžesche
so hnydom pſchi wotewrjenju hłowna abo generalna mjenowac̄. Hdbyž na
fóncu zhromadźizny zapis pſchitomnych zas dōſtachmy, namakachmy tam
71 mjenow zapisaných. Taſkeje licžby ſu hłownie zhromadźizny Maczich
Serbskeje — jeli z cyla hdby — jara porědko docpěle, a tola čas njebeſche
runje rjany. To je zvjeſelace znamjo živooho podžela, kotrež naſchi lubi
Serbia džělam přenjoho serbskoho towařstva wopokazuju.

Mědžde $\frac{3}{4}3$ wotewri pſchedyda kniez kapitulat̄ Cantor Łuſežanski
zhromadźiznu a powita pſchitomnych, kotsiž běchu z tſioch fejzorstwów ſem
pſchitomnych, woſebje z džakom spominajo na wophtowarjow z daloka, k. redaktora
Cžernoho z Prahi, rēčnika Barczevskoho a joho ſotru kniežnu Melaniju
z Kalischa, naſchich tak ſwérných pſcheczelow, a w nahladnej licžbie pſchitomnych
bratrow z Delnjeje Lužic.

I. Prěni nadawk hłowneje zhromadźizny bywaju rozpraw̄. Najprjedy
čítasche hłownu rozprawu piſmawjedzeř Scholasticus Skala. Spomnivſchi
na to, zo drje ma Maczica nětko ſwoj dom, zo pak tola hiſčeže ſvojich
ſhnow w nim hospodowac̄ njemöže, rēčeſche wo jeje ſkutkovaniu w minjenym
lēze. „Z mnohej staroſežu a wulkej pröcu je nětko wažny a wulki džel
nowoho Maczicznego domu natwareny, za kotrež ſmy runje pſched dwěmaj
lětomaj ſwjatočnje zakladny kamjenj položil. Naž krasny pomnik zmuižiteje
džělawoſeže a dowéry tu nětko ſtoji a wubudža nutrue žadanjo, zo by ſkor
cylo dokonjam ſo pſched naſchimaj wocžomaj wupinal. Wot poſlednjeje hłow-

neje zhromadžizny, hdjž hižo mōcne murje nastawacž widžachmy, hacž do dženſniſeheje hłownieje zhromadžizny je twarski wubjerk jara wjèle džela dokonjal. Nimalo kóždej dwě njedželi je porjadnje swoje poſedženja wotbywał a twar ſežehował, naſvedowala a tež ſpečhował. Twarskomu wubjerkej mamy ſo džakowacž, zo njehotowosć domu na dnju, na kotrymž mějeſche ſo jako dokonjaný pſchepodacž, mjenujey 1. oktobra, tak zla njebeſche, kaž bě hrozyła, a towarſtwu wjetſcheje ſchody njenacžini." Twarskomu wubjerkej za mnohu pröcu najwjetſhi džak ſluſha.

Štukowanjo pſchedſydstwa a wubjerka Macziczych Serbskeje dyrbjesche pſchi tak mnohim a wažnym džéle twarskoho wubjerka do zadnji ſtupicž. Hafle po dokonjenju Maczicznego domu ſo 24. oktobra zas preni frócz zhromadžiſtaj a potom hſchče dwojich. W preniſkim poſedženju mějachu ſo wſchelake naležnosće, dotwarjenych nowy dom naſtpace, wuradžecž a rjadowacž, tež za jednanjo z architektom ſo někotre njedostatki wopomnicž. Wo tych bě potom pozdžiſcho woſebite poſedženjo twarskoho wubjerka, pſchi kotrymž bě tež k. architekt pſchi tomny. — W poſedženju 2. wulkoho róžka mějachmy (dóſtaſchi wot wotkresnoho hejtmanſtwa dowolnoſć k zjawnemu ſkładowanju za Maczicznym dom, ale jeno na januar) wobſcherne wuradžowanjo wo tom, kaž bychmy krótki, nam poſticežem čas wužili a po cyklych Serbach hromadžili. Knjki wuſpěch je hromadženjo darow w měſacu januaru mělo, je ſo z wjetſcha z naſchich ſerbskich čaſtoviſow hižo zhoñilo. Rozprawa tež ſpomni na tñioch zemrētych ſobuſtaſow: seniora Monsignore Jakuba Kuczanę, juſticioho radžicžela ręcznika Móſaka Kljoſopólskoho, czestneju ſobuſtaſow Macziczych Serbskeje, a fararia Teſchnarja, Delnjołužicžana.

Wismawjedžerjowa rozprawa ſo pſchipózna, na czož poſkładniſ, k. pſchekupc Mjewra, ſwoju poda. Z njeje zhoñichmy, zo je Maczica Serbska měla w minjentym lécze dokhodow 4486 hr. 1 pj. a wudawów 4474 hr. 79 pj., tak zo je 11 hr. 22 pj. zbytka wostało. Zlicžbowanjo ſo za prawe ſpózna. Dale pſchipomni knjiez pſchedſyda, zo je knjiez Mjewra poſledni krócz zlicžbowanjo podał, dokelž je wotedawſchi ſwoje pſchekupſtwo tež zaſtojnſtvo jako poſkładniſ Macziczych zložil. Z najwutrobnischem džafom za tak dolholétnie wjedženjo poſkładniſ, za nadobnu njeſebicžnoſć, ſwérū a zlutniwoſć, z kotrejž je knjiez Mjewra za nju džélał, pſchepoda jomu pſchedſyda w mjenje Macziczych cžestných diplom jako ſlaby wuraz džafownoſće. Knjiez Mjewra ſo wutrobnje podžafowa a wobſtruzie, zo joho tajfa luboſć a pſchipóznačo wulch wjeſeli a cžesęſi. Hſchče knjiez wuczeſ Sommer, kij je zlicžbowanjo pruhował, z džafom wozjewi, zo je knjiez Mjewra tež lěſta zas, kaž hižo lěta dolho, Macziczych na 100 hr. daril, dokelž jomu pſchipiſtachce pjenjeſzy Macziczych wotſtupi. — Na měſtu knjiza Mjewry je Maczica nowohu poſkładniſa dobyla; je to knjiez pſchekupc Čečež ("Betsch" naſlēdnik Kunaka) na bohatej haſy. Zoho nět k. pſchitomni jenohlōſnie za poſkładniſa wuzwolichu. A zlicžbowanju knjiez pſchedſyda hſchče pſchipomni, zo ma Maczica Serbska pódla swojoho zamozjenja 3845 hr., kaž zlicžbowanjo wupoſkuſuje, tež hſchče živjenjozawěſčenſku polici 5000 hr. wučinjacu, kotrž je knjiez dr. Muka Macziczych daril. Pſchitomni ſo za to nadobnomu dobrocžerzej z horſiwm "Sława" džafowachu.

Z dalskich rozprawow móžemy tole zdželicž. Knjiez kantor Kapler jako knihiſſkładniſ dawaſcie, dokelž bě ſam zadžewany, pſchęz k. Sommerra wojjewicž, zo je Maczica loni 7786 jenotliwych čiſłów, knihow a ſpisow, do luda wudala. Knjiez seminarſki wýſchſchi wuczeſ Tiedleſ jako knihovnif wo knihovní

rozprawowasche, zo je bohata knihownja nětko do nowoho bydla pšcheniesena, zo ju tam pilnje rjadije, schtož wšchač so tak bórzy dokonjecz njejhodži. Pšchi-býlo je knihowni w minjentym lécze wot 19 towarzstwom 62 číslow a wot 20 jenotliwych darczelow 70 číslow, hromadže 132 číslow. A tomu pšchimézje hisheče nahladna licžba słowjanickich knihow, kotrež je njeboh Móša k Klójo-pólski ze swojeje knihownje Maczicich wotkazal, tohorunja ze zawojszajestwom njeboh prälata Wuka a seniora Kuczanka. Tež wulkszna knihownja słowjanickich a rěčespytnych knihow njeboh scholaſtika Hórnika je nětko z katolskeje fary do Maczicinu doma pšchenischena a so ſobu zarjaduje. A tutej rozprawie pšchida kniez farač dr. Renz z Wjeleczima pšheczę, zo by ſo ſkoro mohł wojebitly katalog nasheje knihownje zefajecz a číſhcecz. Ma to ſo njezabudže, hdyž budže knihownja dorjadowna.

Rozprawu wo Macziczym domje poda joho zarjadnik kniez rěčnik a notar Chž. Z tuteje wažnejce a wſchech wulech jumaceje rozprawh ſo zboni: a) nowy Macziczym dom, zadnje a předkowne twarjenje, plací hromadže 130,984 hr. b) Dolha mamy na nim hypothekátnohu pola měszanſkeje nalutowanje 90,000 hr. a druhoho dolha hisheče 21,015 hr. c) Dokhody z nowoho doma wuczynieja lětnje 6340 hr. a ze staroho 1400 hr., hromadže potajſim 7740 hr. d) Badanicz mamy měszanſkej nalutowanii 90,000 hr. a twarſkomu mischtrey Kaupej 15,000 hr., woboje z $3\frac{3}{4}$ %, a hdyž dawkow za wodni a druhich 400 hr. wotliczimy, wostanie lětnoho číſtoho dobytka 3402 hrivnov. — Pſchede wſchitkim mamy nětko ſo za tym p्रocewac̄, zo horjeka ſpomijem dolg 21,000 hr. wotſorezimy, zo bychmy potom na dotwarjenje cyloho róžfa kročiecz móhli. Tohodla ſo tež z nowa napomina, zo njebychmy wuſtali, za Macziczym dom tež dale ſwoju ſeđdroſež w ſkutku wopokazowac̄. Zo je twar drohi byl, njehamy přeč, a zo ſu tež zmylki ſo ſtało, toho ſo nictó tež pſchi najwjetſchej ſeđbnoſeži a ſvérje zminyč njemže. To pak dyrbí kóždy pſchidac̄, zo je dom rjamy a ſerbskoho mjena doſtojny.

Skončenje hisheče wo delnolužiſkim wotrjedže kniez kantor Jordán rozprawu poda, z kotrejež zbonichymy, za ma wotrjad w tu khwilu 70 ſobuſtawow, a zo je w minjentym lécze dwoju knihu wudal.

Jenotliwe wotrjady Maczich Serbskej běchu tu wſchitke zastupjene a ſwoje rozprawh podawachu. Najprjedy rěčesche kniez dr. Wuka wo rěčespytnym a narodopisnym wotrjedže, katraž ſtaj wobaj pſched hlownej zhromadžiznu poſedženjo měloj, w běhu lěta pak wſchelalo za ſwoje zaměry poſrednje ſlutkowaloj, schtož kniez rěčnik wojebie wo druhim dopokazowasche. Wo belletriſtiſkim wotrjedže rěčesche k. kaplan Andricki, kž na wojebite poſedženjo w minjentym oktobrije poſkazowasche, w kotreymž bě pſchitomnych z doſkladnym pſchednosktem zahvijoč, z kotrehož w ſwojej rozprawie ſpomijenli podawasche. Hudžbny wotrjad je ſo wojebie wo wudaczo narodnych pěſni, kotrež je k. dr. Pilk ſchthyrléſnje wobdzelač, poſtaral a pſchitouje wojebitu knihownju za słowjaniku hudžbu. Wo tom rozprawowasche kniez wuežer Słodečk. Wo historiko-archäologiskim wotrjedže wožjemi k. dr. Wuka, zo změje po hlownej zhromadžiznu hisheče poſedženjo.

Tu móžemy hnydom na praktiku radu knieza Parczeniſkoho ſpomnicz, kž ſebi pſcheje, zo bychu wſchitke jenotliwe wotrjady, ſnadž w lécze, ſebi wojebitly džen wuzwolile, na kotreymž bychu ſo na ſwoje wuſadžowanja zefchle, dokež je to za jedny džen pſchewjele: hlowna zhromadžizna Maczicy a tež hisheče poſedženja jenotliwych wotrjadow.

II. Jako drugi džel na dženjskim porjedje stojachu nekrologi.

Wo njeboh senioru Monsignore Jakubu Knežanku rěčeske pismawjedžer Skala. Pokazawšchi na nadrobnišchi živjenjopis w poslednim číslu Časopisa Maćiey Serbskeje wopominatſche horliwoſć, dželawoſć a zaſlužbų zemrétoho za Serbowſtwo, kotrehož swérny syn je był a jo kózdy čas radu mienował.

Wobhčerny a dokladnije wobdželanu živjenjopis justicnoho radžicęla rěčnika Móraka Kljosopóſkoho poda kniez farar lie. Reinč z Keetlic. Rěčnik wopisowasche swójbu, z kotrej je tónle po cylych Serbach a tež we wukraju znath a sławnym rěčnik wukhadžal, joho młodoscę a ikhadzenjo, wuwivavanjo a kežen narodnoho zmyslenja, kotrež je čas živjenja a pschi kózdej pschiležnoſći njebojazinje połazował, joho njeuwstawaće studije nic jeno za prawizniſte powołanjo, ale tež za powschitkownu zdželanoſć a woſebje zeznacjo ſlovjanſkich rěžow a jich piſmowſtwa, joho wědomostne ſkutkowanjo, joho ſobudželo pschi duchownym a narodnym wubudzenju Serbow, joho wustojne ſkutkowanjo jako pytanu prawizniſt a joho woſobitu powahu.

Tsecži nekrolog poda k. kantor Jordan wo fararu Teſchnarju, a wopomni wobhčernje, kaf je Teſchnar w Budyschinje k spóznacżu narodnoſće a wiunowatoſćow za swój narod pschischol, kaf je njeuwstawaajo za swojich Delnjo-Łužicjanow dželał, nimale we wschitkach woſadach pschi woſebithych pschiležnoſćach przedował a z wudawanjom wschelakich knihow wo zdžerzenjo rěče pola swojich narodabratrow so z wulkim wuspěchom starał.

Še čestnomu wopomijecžu tuthch třjoch zemrétych ſobustawow a zaſlužbnych wótežincow pschitomni poſtaſmych.

(Skončenjo pschichodnje.)

3 Lužich a Sakskeje.

Z Budyschina. Tudyſki poſtſki direktor Zährig je do Lipſka pschiesadženy. Na joho městno pschimidže poſtſki inspektor Jakobi z Hanovera, rodžený Hornjolužicjan.

— Kož je z rozprawu wo hłownej zhromadźiznie Maczich Serbskeje wiđecž, je za nowoho poſkadiuka Maczich Serbskeje wuzwoleny a je tež wólbi pschial kniez pschekupe Ćzecž (němſki piſany: Zetsch), naſlednik pschekupca Kunafa w Budyschinje na bohatej haſy pódla toho twarjenja, w kotreym běliche předy poſt. To tež tudy wozjewiamy, na to poſkazujej, že maja jo kniezej Ćzeczej wſchitke płaczenia za Maczicu, kaž pschinoſki, dary za dom a t. d. wotedawacž.

— Lipſki hłowny starschi kniez Ota Wiczaz wotewri jara bohacze wopytamu naletnu Škadhōwaniku Serbskeje Studowaceje Młodoſćze na Tsleńci jutrownu ſrednu dopołdnja $\frac{1}{2}10$ hodžiu. Bě tu 29 pschitomnych, mijez nimi 9 studowacych. Dokelž běſtaj starschi a II. podstarschi w běhu lěta swoje zaſtojíſtvo zložilo, wotmē so nowowolba. Kniez Wiczaz z Pschischec so wot zaſtupeñnych towařtow jenohłbuije za starschego a kniez Knejez z I. podstarschego wuzwolijſtaj. Na to ſežehowachu z džela piſomne, z džela ertne rozprawu wot Serbowki, Sorabijske, Wlady, krajnostawſkoho ſeminara, Zwějſka. Budyschen gymnaſiaſeži njeběchu zaſtupeñeni, dokelž je so jim zakazało, so na serbſkich zhromadźiznach wobdželicž, hdžej móhli so za swoje pschichodne powołanjo wudoſpolnicž. Ćzohodla? — ? Wjedžer ſkadhōwaniku poda hiſhceze z krótką běh loňſcheje hłowneje zhromadźizny, a wotpokaza poroki, kotrež ſu

so jej we „Lužicę“ stałe, a wujących winy njepřichodni jeje wólby f. Knješka. Pszczyńsczy tutym nadpadami zakita kniez dr. Mücka redakcji, a podawa po-kiwy studowaczym, kaf móhli w swojej maczejszczyznie postupowac̄. Pschi jubilejnej schadżowancej ma so wuwiejsz zbrromadny koncert iot spěwanstkich towaristwów. Głównu direkciju je kniez Słodeńc pschilubil. Też ma so pisomny woponnik — almanach — wudacz. Wubjerk za wobdżelanie wob-stdzi ze sczehowach kniezow: Wieczęk, Gólcz, Wieczęz, Michał Schewczik, Gólcz z Budysznika, Nowy, Andrieksi (młodszhi), Albert. Nětko pak bórzy do dżela! Czas je krótki, dżelo wilke. Ktęch je jubilejna schadżowanka swędk wótczinskiej dżelawocze a skutkowania naschoho studentstwa, pschichoda naschoho naroda. Ze spěwom „Nasche Serbštvo z procha stava“ skonči so jara živa zbrromadźizna. Na zaſowidźenjo lěta w Chrósczicach!

Z Radworja. Rjamy naletny dženj sobotu psched jutrami nam rjanu lubiesche jutrowiečku, ale rano bě so njebjio pokhmuřilo a pokazowaſche na Boji deszczyk; tola hačzrunie bě wětskostje, běſche tola pschedy hiszheje spokojace wjedro. Běſche trach to pschedzina abo běſche druha wina, zo so lětka na jutrownym jechaniu pola nas tak slabje wobdżelichu? Hdyž so Radwořski schižerécki procession z nowa założi z nawiedowanjom knieza fararia Duczmania, toka běſche tehdem zahorjenosz! Jutrowne graty buchu naſupjene, kotrež netk pola mnogich na ſezenach wiſaja abo w kichinach leža, f nowym khorho-wjam buchu pjenyezy hnydom navdate — a ſchto! — 17 lět, a wjèle jich so f jutrownym khorhowjam njeđerži, wopuszczęja je kaž njeſwěrny, njeſwědomith wojak, kiz čžeka mot khorhowje. Hdyž kichimy, kaf w drugich woſadach, w Chrósczicach, Kalbicach a t. d. mužowje, hospodarjo, starci a młodži, haj fami čzeſzowani starch so z radoſezu na jutrownomo konja sydaja, kaf nas boli, hdyž pola nas widźimy mužow, hospodarjow w połnych czelnych a duchownych mocach najdala bjez wſchitkoho dalschoho dželbračja pschihladowac̄. Mnogož z nich su ſlužili ſwērni, ſwēdomieže ſwojomu kralej, a ſi byli jězdni, tola za krala njebjies a zemje, krala wſchitkich kralow, zwostanu najdala, nie pak, zo bjezu jomu holdowali. My burſki lud ſmy ratarjo, ſelko hodžinow, haj husto doſej cykle dny dyrbimy podarmo dželac̄, bjez toho zo móhli ſchto pschedemieč, a tola ſnadne hodžiny, malni wobeżejnosz abo prou za Boha, f czeszczy mot ſmierze wſtanjenoho Zbóžnika na so wazac̄ dyrbeli, hdyž je tola Chrystus tak wjèle za nas čzinil a dokonjal! Psched někotrymi lětami je so potom dale zarjadowalo, zo Radwořskym schižerjo do Baczonia a Baczonię do Radworja jechaja, we wjaczych zbrromadźiznach w Radworju a Baczonię je so wo dowolnoſcz hamitkoho hejtmañstwa jednało, ſchtož je kniez farar Zur z luboſeže f dobrej wěcy rady wobstaral. Nas tola f tomu wſchomu nictó mučili njeje, je byla naſčja ſvobodna wola, zo ſmy schižerécki procession z nowa założili, ale wěny, zo ſmy tak ſczehowali naſčich starých serbskich mótcow, kotsiž ſu wступowali kaž ſławni rjeſowje za Chrystusa a ſwiatu wěrnoſcz, a to runje w Radwořskiej woſadze. Tehdem pschi z nowa-założenjom je so pomſtſitowicje prajilo: Schtož móža druhe woſadny, to tež my móžemy — nō, tak dha netk woprawdze to pokazajmy, nie pak, zo jenu wěc zapoczątujem a potom ju dale njevjedzemy. Bohu pak móže so kózdy džafowac̄, zo je ſtrony a móže ſobuſeħac̄, a zo Boh tón Kniez naſče konje zdroži a nam żohnuje, najrjenſche a najwoſobniſche, ſchtož mam, zo móžemy na dnju radoſce Chrystusej w joho hordoznym, pschedrafajenym horjeſtac̄u hoſdowac̄.

Z Chrósczic. Jutrowńczka so zaſy pominy, tež lěſta móže so prajieć, běſche hiſcheče rjana jutrowńczka, hač runje so pschipołdnju kufk defechcžita zeſidže. Chrósczanskich kſchizerjow běſche 59 porov (loni 63), kloſchtríſkich 29 (lomi 28), wſcho do hromadu 88 porov (loni 91), je to prěni raz, zo je něſchtō mjenje bylo. Daſi Bbh, k lětu zaſy wjac, jeli nam Bbh živjenjo a ſtrowotu zbožerji. My ſwjeczachmy wjeholu jutrowńczku, tola w naſchej ſuſodnej Nowej Wjeſchnej mějachu zrudnu jutrowńczku, hbožek běchu pſchez woſnijowe njezbožo w Božej uoch 7 wobſedžerjo ſurowje domapytani, a to jenož (kaž ſo praji) pſchez ſchibawu lohkomylnoſez dweju čłowjekow. Běſchtaj-li w Božej uoch radſcho jedyn z ujeju do Chrósczic do chrkwy na Božę horjestačzo ſchloj, dha ſo tajke ſurowe njezbožo ſtało njeſe. M. W.

S Klóſchtra. Kſchizerjow pſchi naſchim processionje bě lěſta 29 porow. Na ſuſejzim dworje w Pančicach kopny pſchipołdnju pſchi rozpletowanju kón jenoho poſončzowoho naua tak do života, zo bě wjac dñiow ſtrach wo joho živjenjo; nětko pak ſo zda, zo ſo zaſy wulečuje.

Ze Šwinarjenje. Mjelcžo hoſpodarja tjelesche tu tſecži ſwjaty dženj jutrow popołdnju jedyn po hōneč wroble z tefchinkom. Tena kulkia wotražy ſo wo někakſi blach a zlečza naſpjet do hoſpodarjowoho ſynta do wutrobna, pſcherazýwſki wjacoru draſtu, ſczini džesču ſchervku ranu. Zbožo hiſcheče bě, zo je na rjeblu trjehila, hewak drje by do wutrobna zajęla.

Z Kuliowa. Kuſiez wučzeř Klimank je pſched dwěmaj njeđzelomaj na zahorjenjo plucow jara čezech ſhorjel. Wot zelenoho ſchtwörtka ſem je nadžija, zo zaſy wotkhorje. Kuſiez Klimank njechaſche ſo khoroszczi podačz pruhowanja dla, kotrež mějachu ſo poňdželu po bołmončez wotbyčz. Powołany ſčakr kuſiez dr. Rachel naděndže joho w horcože pſchez 40°. Bbh dał, ſo nadžije dopjelnile a kuſiez wučzeř praveje ſtrowoth ſo zaſy doczakał.

3 chloho ſwēta.

Saſſla. Jutrowńczku bě Joho Majestosz kral Albert po Božich ſlužbach w dwórſkej cyrkwi pryncow Jurja, Wjedricha Augusta, Jana Jurja z mandželskej, Alberta a prynceſu Mathildu z dwórniſtwom do ſwojego hrodu k jutrownej ſučdani pſcheproſyl. Popołdnju w 5 hodžinach bě wobſed w Čſlanach.

-- Lipif je mždu wjehſchohu měſečanosty z 15,000 hrivnow na 20,000 hrivnow powyſchil a jomu nimo toho 5000 hrivnow za ſlužbne potrěbnoſeje pſchizwolił.

Rěmſla. Kejzorſtowoyh fandler wjeſch Hohenlohe ſwjeczachme 31. měrca w Baden-Badenu ſwoj 80. narodny džen pſchi poſnej ſtrowoſći a čjerſtvoſći. Mjez mnohimi zbožopſchecžemi bě tež tajke wot krala Alberta dōſchlo a wſchech zwjazkowych wjeſchow, kaž tež wot mnohich cyrkwiſkich wjeſchow a wukrajinych kuježerjow.

-- Dokelž je pječza wjeſcha Bismarka na čeſeči ranił, je wjehnoſeſz fararja Richena we Bierſenu jako ſchulſtoho dohladovarja wotſadžila.

-- Pruski statny dolh wučzinjeſche 31. měrca 1898 wſcho hromadže 6,484,878,569 hrivnow 74 pj., to by wo połdžesata milliona mjenje bylo, hač lěto předy.

Auſtrijsa. 3. hapryla zemrē archywówoda Ernst, kotrež fejzorej Francej we wjeſelu a zrudobie ſtajnje po boku ſtajesche. Nadeženy 1824, je wón pod Radeckim ſlawnje ſlužil. 1847 rozehnna ze Stadiom a Hahnu Garibalbijowe

bandy a bědžesche so w bitwje pola Kraloweje Hradca z wulkej zmužitoſežu jako komendant třečeho armeekorpſa pscheeživo Prusam. Tola njezbožowny wulhōd bitwy zrudži joho mutrobu tak, zo ze zjawnoho živjenja wotſtupi a w ežicej ſamotnoſeži so za zbožo wotčežinu ſtarasche.

— Minister wikowafſta, baron Dipauli, je na galicijſkych pôſtach pôfku ryež zavjedl. Dotal wobkhadžowaſche pôſt jenož z ludžimi pôſki, znutkoruia ryež paſk bě němka. Bot něka paſk dyrbja tež janotliwe pôſty mjez ſobu pôſchežinu trjebač a nie wjac hñemžinu. Tak by něko w Haliczu pôſchežina we wjacch woborach knježila.

— Zapôſlane Wolf je ze žonu a džesžomaj Wniki Pjatka k protestantskej wérje wotpadiň! Schönerer chce 10,000-th wotpadnik byež, tuž dyrbi hñichéze khwilu čakac̄; pſchetož tak zlež z tuthmi wotpadami tola hñichéze njeje (dotal něhdže 200!), hačrumž je wec zrudžaca doſči.

Rom. Věkarzej Mazzoni a Lapponi wotſtronischtaj pola ſwjatohu wótca z nožicžlami 5 em dołhu kóžlowu kromku wokoło zažiteje bluzny. Woloſcze bamž pſchi tym njezaču. Bluzna njeje něko wjac zavjazana, ale jenož z pleſtrom hñichéze wodžeta.

— Swiaty wótc wſcho zaſy džela, kaž do ſhorjenja, a to z wjetſcha z kardinalom Rampollu, kotryž joho doſpoliu doměru wuživa. W kótkim čaſu ma ſo tež konſistorium wotmęč, na kotrymž chce někotrych nowych kardinalow pomjenowac̄. W tu khwili je 14 kardinaliſkych mestnow wu‐przodníených.

Ruſla. Na gymuſijsach w ruſſej Poſlcej budže ſo vornjo Łaczonſkej a grichijſkej ryeži tež pôſka wutwucžowac̄.

Grichijſla. Dokelž komora Bajmijowu wólbu za prawu njeſchijpózna, je cyłe ministerſtvo njeuadžicy svoje zaſtojujſtro zložilo. Ryeži ſo wo tom, zo traſh pod Deligeorgiſom ſo nowy kabinet zefupi, ſchtož paſk móže hñichéze dołho trač.

Na Filipiñach bija ſo domoródcy zmužicéze z Američanami. Tučzi maja tam dotal 27,000, tamui 30,000 wojaſow. Tola móža Filipiñenjo kóždy džen ličbu wobrónienych rozmnožič.

Khinjska je Belgijskej nad Riebjeſkej rěku čwak kraja wotſtupila, džel města Hankow. Čzim wjetſhi nadžiju ma něko tež Danſka. Zo by ſkerje ſwoj wotpohlad docpěla, je 100,000 hrivnow na wupóšlanjo pancernika do khinſkich wodon pſchizwoliſa.

— W provinçji Schantungu ſu z nowa pſcheeživo wukrajným miſſionaram a inženéram, z wjetſha Němcam, njeměry wudyrife. Mjez druhimi bu tež miſſionar Freinadamek napadnjeny, pſchebitý, wurubjeny a jath. Že drje zaſy wujwobodžený, ale Němka je tola za dobre pôznała, razinje pſcheeživo tajkim rubježnym prakam wuſtuſowac̄. Bot Klawcžow je wójſto do njeměrnoho kraja pôſala a město Tsimo wobſadžic̄ dała, zo bychú Khinjenjo ſkerje wjac reprekta pſched Němcami měli. Tež Žendželczenjo tam rad widžani njeju. Žich wylchfa policie w Honkongu ſu Khinjenjo zajeli. Žendželſta je tohodla jedyn regiment, dwě kompanijí a wójſtu kóždž z 200 mužimi do provinçy Kantonu pôſala, njeměrnikow ſludžic̄. Tučzi njehidža jenož wukrajnikow, ale tež ke třeſežanſtrwu wobrocženych narodobratrow. W Schantungu wónzano wjac tajtich zamordowachu, z kotrychž třjoch živých pječežch.

Sobustawy na lěto 1898: k. 824. Jakub Lubk z Njebjelče.

Zemřety sobustaw: Jan Dučman w Budyšinje. R. i. p.

Ze zavostajeństwa † knjeza rentiera **Jurić Cyža** z Kašec je so woprowało (wu-
plaćene wot knjeza kublerja Pětra Cyža z Kašec):

300 hr. za Lyonske towařstwo, **200 hr.** za towařstwo Jězusowoho džěatstwa,
100 hr. za Afrikske towařstwo a **100 hr.** za Lubijsku cyrkę.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawiadomili 5652 hr. 55 pj. Dale daricu: Zdžerjanska Łučlana Komisija 55 pj., přez k. wučerja Zmija nazbérane hromadže 28 hr. 20 pj.: imjenujec ze Zdžerje: wučer Michał Zmij 6 hr., hošencař Jan Šmarander a Mikl. Kašpor po 2 hr., dale po 1 hr.: Teresa Khilankowa, Jan Čorlich (khěžkař a štryčkař), Marija Šmarandarec, Jakub Kubas (khěžkař), Jan Mark (khěžkař) a Michał Čorlich (žiwnoscer), po 50 pj.: Handrij Frencl (khěžkař), Jan Schäfer (khěžkař), Haniza Grölmusowa z Kamjenej 3 hr., Madlena Matejsowa z Wulkeje Dubrawy 1 hr., z Brjemjenja: Krawec swójba 3 hr., dale po 1 hr.: Jan Wičaz, Handrij Wjerš a Jakub Konjecht (žiwnoscer) a Michał Khóć (khěžkař), Marija Helgestowa 20 pj.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

Pschekupštvo za výchu žónslich, běle schaty, wołmjane a drobne twory atd.

Leopolda Posnera w Budyšinje

čeſčenym kúpcam wozjewja, zo je z nowa wotewrjene w domje staroho poſta
na bohaté hasy čiſlo 4.

~~██████████~~ **Wysoko suprochna ranca je na pschedaní w Běſlecah čiſlo 26.**

W Haslowje je žiwnoscer čiſlo 15

z 13 kórcami poſta a luki na pschedaní, po žadanju tež mjenje. Wjeho
blížsche je tam zhoniež.

Hłowne Towarſtво Serbskich Burow.

Hłowna zhrromadžina budže jutše, ujedželu **9. hapyrla**, popołdnju
1/4 hodžin pola **Wjeniec w Khróſčicach**. Dnjo w porjad: Rozprawu,
zlicžbowanju, namjetu, a pschednoschl knjeza wučerja Sommera „wo joho
nazhonijenach výchi pucžowanju po Ruskej“, wosebje tamniſche ratařſke wob-
stojnoscze a ruski a pôlski lud nastupace.

Wo bohaty wopyt proſy

Hłowne pschedsydſtvo.

Pondželu 1. meje (na swjateju Filipa a Jakuba) pónidže **procession**
z Khróſčic do **Filipsdorfa**. W Khróſčicach rano w 5 hodžinach Boža mšcha.
Wjeho druhe, kaž je předawſche lěta bylo. **Zalub Schere**, wjednif.

Zjawnia próstwa!

Mínjemu jutrovníčku w noč buhymy sedmjo z našich wobſedžerjow
(Mättichec, Bilec, Budarjec, Schejdžic, Bječkec, Grubertec a Nowakec) pschez
wohnijowe njezbožo čezech domapytani. Prohymy tohodla wutrobnje, zo čevyle
so tola dobre, ſmilne wutroby namakac̄ tajlich, koſiž výchu naš z ručnym
džělom, z pschivožowanjom twarſtogo materiala a z druhimi nižnje trébnymi
ſredkami podpjerali, zo výchymy ſebi naſche domčžti z nowa zaſy natvaric̄
móhli. Bóh tón knjez jim to wěſče něhdý zaſy bohacže wotruna. Bóh pak
zakitaj kóždoho psched podobným njezbožom.

W Nowej Wjeſcy.

Jurij Budar

w mjenje wšich potrjechenych.

Čeſčený Smolerjec knihicžiſtečenje w Macžičnym domje w Budyšinje.

Katholicki Posł

Wudawa so kóždu sobotu.

Płaći lětnje w našich
expedicjach 2 hr.; z křiž-
nym zwiazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štvortlětnje 65 pj.
Za nawěštki płaći so wot
małoho rynčka 10 pj.

Sudowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 15.

15. hapryla 1899.

Lětnik 37.

Palenc a jeho sczehwki.

Njedawno je so na Delniorakuskim sejmie jednało wo to, ſchto ma so čimiež pszechziwo wopilſtwu, kotrež ſo poſledni čas straſchnje rožtcherja. Hdźy by ſo tola tež w našchim ſakſkim krajeſtwje jónu krucze jednało a poručzało pszechziwo tomule njepočinkę, kotrež džen wote dnja bóle kóncuje čzelo a duſchu naſchhoſho ludu!

W němſkim kejzorstwje ſamym wupiye ſo kóžde lěto něhdže 676,970,000 litrow palenca, 5,455,600,000 litrow piwa, 322,000,000 litrow wina. Za to zaplačzi wobydlerſtwu na połtſeczą milliardu hrivnowe lěto wot lěta.

A ſchto dóstawa za tule hobrſku ſumu, kotrež hiſcheže z kóždym lětom roſcę? Přichiberaja z tym moch, polepſchi ſo ſtruwota, powjetſchi ſo zamožnoſcz, zbožo a ſpočinoſcz? O ně, ruije naivopał. Lěkarjo wobkručzeja, že ſo z pszechzmernym pičzom alkoholowych napojow, kaž palenca, cželo a duſh kažy a zo wjele wſchelakich khorosczi z toho naſtawa. Palenc ſejnii cži ze ſtruwoho a ſylnoho muža a młodzencia ſlěpca po cžele a po duſhi. Palenc njene cžlowjeka pszechzaſnie do rowa, abu do blažnjenych abo khorownje, napjeliňuje kľódy a jaſtwa z njedocžinkami. Dawno je wučinjena wěc, že je tam najwjac hneſkutkow, najwjac hréchow pszechziwo cžiſtovče, hdźež je wjele pjaných ludzi a wopiwcow. Zo je to wěrno, wiđimy w Francóſſej. Něhdže ſnadž ſo telko palenca njewupiye kaž tam, ale ujeje tež kraja, hdźež by ſo w pszechezku za lěto telko hneſkutkow ſtało, kaž w Francózſkej. Hdźe moch telko rubježniſtwom a zamordowanjom, hdźe rožtcherja ſo tak straſchnje njewéra a njekhmanſtwo a njecžiſtota kaž tam?

A kaž je z tym poſa naſs? Tſi čerſtwe rowy, kotrež ſu njedawno ſo zawrjele na našchim kerchowje nad młodostnymi pičzami, kotsiž běchu lědma

tſichtē lēto ſwojoho živjenja pſchekrožili, a wo kotrighž ſeſkar doſtawnje ſo wupraji, zo je jenož palenc na tym wina, zo ſu pſchecžaſne zemrēli; tele tſi rowy ze ſtraſchnym hloſom preduja, kaſ ſchfodno je, palenc pičž!

A ſchto ma ſo praſicž wo poſleđnium žaloftnym njezbožu, kotrež je we ſvjatej noč potrijecilo ſerbsku wjeſku? Želeny ſchtwórtk, wulki pjatk, jutrownu ſobotu — hdvž cyly katholiki ſvet žaruje a ſo rudži nad ſmjerču Bžóžnika ſweta, Syna Božoho, je pola ſerbskih katholikih pſchekupow palenca hara a wjeſelo. Čwaru a drinu džela ſu pſchefale; tohodla ſebi dawaja staroſćini wbtowje ſwójbow flodžecž palenc w knajpach. Čzohodla ſebi čežkotu čžinicž ze staroſćemi a zrudnymi myſlemi? „In vino veritas“ („we winje wěrnoſez“) praſachu starci Romenjo, a naſchi ſerbscy pičžy praſa: „Palenc je naſche živjenju!“ Doma drje žona a džecži plakaju nič jeno hańby dla, ale tež nuž a hubjenſtwa dla, ale na to wopilc njeomyſli. Žomu palenc cyle hinaſche myſle do hlowy čžeri. Skonečnje, poždže wo połnocy, hdvž po‐božni ludžo ſo w cyrkvi hižo wjeſela na radostne Alleluja, mota ſo wopilc po puežu domoj. Žona a džecži witaja joho ze žaloftnym placzom a hóřkimi porokami; ale z tym wopilcej ujetrjechja.

Zajwěčzenu lampu ežiſne pjanu muž za žonu; ale jandžel pěſton ju ſchfita a Boža ruka da lampu dopadnycž tam, hdžež ſebi to pjanu nje‐pſchejſe — a za minutu ſtoji joho khěžka w luthych plomjenjach. Wot njeje zapali ſo druha, tſečza, doniž ſo jich ſlonečnije cyly rynk njeſpal, hroźnje rož‐ſwětlujo čžennu noc. Hižo mjeſeče ſo w cyrkvi žanjeſež radostne Alleluja, ale město toho gazzwoni ſo na wěži, a čežke žynki žwona woſaja ludži k wohenjej, a wuſtržane hloſy: „Pali ſo, pali“ dobýwaja ſo ze zhromadže‐noho ludu. Měſtñik poſtrazuje we ſvjatych wobrjadach, ale ničto wjach na njoho nježiwa, wſeho ſo čžeri placzicž a žalofzicž z Božoho domu won.

A ſchto je to wícho zawiñyl? Snadž Bože njevjetro abo ruka žlóſtnika, abo njezbožowym pſchipad, abo džecži z wohenjom ſebi hrakajch? O ne, čžlowjek, kiž je Božu noc w korečnje, w palencowych flamach wo‐ſwječiſ. Město, zo by ſchol k Božomu rowu, je ſedžał za blidom pſchi połch palenca.

Alle ſobu wina je tež tón, kiž je jomu połku po połcy porjed žal! Hdý by njebylo pſchiležnoſeče, by njebylo njeđožiňkow. Hdý bychu pſchekupch ſami njewabili mlody lud, hólcow, kotsiž ſu leđma ze ſchule wuroſti, haj tu a tam hižheže do ſchule khodžacych, do ſwojich knajpow, njeby bylo poždžiſho mjez uimi telko wopilcow.

Haj, tak daloko ſu hižo w lubnych Serbach pſchijchli, zo ſo tu towarzſtwa abo kluby pičžow załožuju a bjeſady, na pſch. „Mokre bratrostwo“, „Bjeſada čžornoho muža“ atd., a w nich pſchebjiva naſcha wotroſzaca młodoseč w mróczelach tobakowohu kura — spirituoſne napoje wužiwajo wot wječor‐nych ſmérkow hacž poždže do uoch.

Njeboh Michal Hóřnič tchysche mjež Serbstwo ſylnie a ſtrowe a ſebjewědomie, — a naſchi palencarjo staraja ſo ſkerje wo to, zo by ſo ſerbska młodoseč kazyła na čžele a na duſchi. Móſchny drje ſo jim pſchi tom z pjenjezami pjenlja, ale na to ſebi traſch ničto njeomyſli, zo je na kóždej hriwne, z palencow wuwiwanej, pſchilépjenych na ſta hóřkych ſylzow, kotrež ſu roniše a hižheže ronja žonty a džecži njezbožownych wopilcow. „Wſcho ma ſwój čžas, Boh pač je na wěki“, rěka jene pſchisłowo. Njezabudž na to ženje!

Serbscy starschi, was pak naležnje proshyty: „Wotdžeržuježe wasche džeczi ze wšchemi mocami wot picza; njedawaježe jim ani kriepki palenca woptacz, njedowoleže jim na palenc khodzic a z wjeczora w palencowych klamach sydacz, hewak je njezamózecze zakitacz psched zahubu časnej nic jeno, ale tež węcznej.

—č—

Słowna zhromadźizna Maczich Serbskeje w Budyschinje 5. hapyyla.

(Stónczenjo z čišta 14.)

III. Hacž dotal wuſtawki Maczich Serbskeje na dwě wažnej zaſtojistwie njedziwaja: redaktora Časopisa a zarjadnika domu. Wobaj pak ſluſhataj do pschedsydſtwia. Tohoda maja ſo w tym zmiſku wuſtawki wudospolnicz; tež wubjek ma ſo roszchericz. A tomu drje tež pschińdze kustos muſeja. Zhromadźizna drje běſche za tajke pschemenjenjo wuſtarłów, wobzamknež pak ſo hiſcze njenomózecze, dokelž ſtej po wuſtawach k tajkomu pschemenjenju dwě tseczinje wíchtich ſobuſtarow trébnej, dwě tseczinje pak pschitomnej njebeſchtej.

IV. Na to ježehowachu namjeti a wichelake rozmolwjenja. Najpredy bu jenoħlōſnie 12 nowych ſobuſtarow pschijatych. Hdyž bě hudźbnemu wotrjadij ſo ſpechowanjo joho zaměrow dla woſebitej knihownije za ſłowiański hudźbu pschislibiło, a pschirodosphtu wotrjad ſo z nowa zbudzil, za fotrohož pschedsydu ſebi zhromadźizna knieza wucžeria Schüzen w Rachlowje wuproh, ręczęſce kniez Parczewski wo tom, ſak nuzne by bylo, agentury za pschedawanjo serbſkich knihi we Lužiſtich městach założicž. Tomu ſo na-pscheſzivja, zo je nazhonjenjo wucžilo, zo agentury knihi ležo wostaja, zo pak kolporterojo wjele rozpſchedadža; kniez farač Handrik w Slepom tajku agenturu założi. — Potom ręčzi ſo wo serbſkim muſeju. Maſche ſkłady ze serbskeje wuſtajenich ſluſhaja netko do Maczicznego domu. Khamory, kotrež ſmy w Drježdžanach darjene dōſtali, maja netko ſo pschiprawicz a zefajecz, a ſchtož hiſcze njetriebamy, mjez tym ſo ſhowacz, potom pak cyły muſej do Maczicznego domu ſo pschemſcicž. Tute džělo chedža, kaž k. dr. Muka wobkrueča, po nečim dokonjecz k. dr. Pilku, dr. Muka a wucžer Sommer; jim ſo pschitowatſki kniez tachantski předař Schewcžik, kotrež bu jenoħlōſnie jako k uſtos muſeja wuzwolem. — Dale wuprajichu mnozy naležnu prôſtwu, zo by ſo kóždej 2 abo kóžde 3 lěta wulki ſpěwanski ſwjedžen wotmel, zo pak by ſo tež z pschiležnoſcze hłowneje zhromadźizny Maczich kóžde lěto mały serbſki koncert zarjadowal. Brénischu prôſtwu wuprajichu kniezej Fiedlerjej, druhu kniezej Słodenkej. — Hdyž bě ſkónčnje kniezej Bartkej za joho zlicžbowanja juſtifikacija wuprajena a protokol pschijatych ſkónečni ſo zhromadźizna z narodnym ſpěwom „Hiſcze Serbstwo njezhubjene”.

3 Lužich a Sakſkeje.

Swobodne Zjednoczeniſtwo katholſich wucžerjow serbskeje Lužich jo ſrijedu, 12. t. m., w Bacžonju ſeníđe, zo by pschednoschf k. kapl. Hejduski ſluſhala a wo swojich naležnoſćach rozmolwialo. Wopyt bě jara ſnadny: 9 woſobow, z Radworja, wot Delan — z cyloho druhoho kraja jenož k. Symank a ręčnik. Myslik čłowiek by: czi drje ſo tola tuła runjewon hromadu, hdyž je jich jenož tajka cžrjódka . . . Alle, mało nas znajesch,

pscheczelo. — Knjeg **Hejduschka** jara zajimawu rozprawu c̄itaſche wo abbé u Rouſſelu, pscheczelu a dobroczerju wopuſtſeſeneje młodoſeſe, kotrež je lěta 1868 pocžał na Parízſkich torhoſteſzach a haſach woſkoło ſo hromadžiež. Žomu ſo wutroba kočeſche, hdvž widžeſche, kelfo młodoho ludu, kotrež ma tež njeſmijertnu duſchu, hinde c̄eſlne a po duchu w mutnych žolmach nižichich worſchtow wulkomeſta. A ſpuſteſejo ſo na pomoc Božu a na wuwołanu ſlawnu woporniwoſež ſwojoſho naroda, wuſtau założi, w kotrejž buchu zanjerodženi młodzi hóley pschijimani, we wſchelakej nuznej wědomoſeži a w rjemieſlach wumuezowanı — a k Bohu wjedženi. Abbé Rouſſel bě rozhlaſty, miły, pschi tym pak razny muž, kotrehož wucžomch c̄eſeſowachu jako wucžerja, jako towařſcha a nana lubowachu. Wón bě dobrý paedagog, ſwojich hólców pschez měru njeuwuſjaza, wjele ſwobody jim dawaſche, nikohó k ſwojemu domu njeſchilova; wſchak wědeſche, zo hdvž by tež jedyn, druhı c̄eknýl, zo ſo bôrzy wróezi zaſy. Wjele je dobrý muž ſo bědžil, ſkóncznie pak tola dobył — pscheze wſchě zađewki. Tak je abbé Rouſſel woprawdze japoſchtol wopuſtſeſeneje młodoſeſe, kaž wótc Dom Boſco. — Po malej debacie, kotrež ſo pschednoſchkej, z džakom pschijatoumu, pschida, k. kantor Šymank wo c̄itancy referowaſche, kotrež drje ſo w bližkej dobie ſkóncznie zniži k nam z raja ſonjenjow a fantaziye — w podobje, zo ſo hodži namafac̄. Hdvž běchu ſo hiſteſe nekotre znutſtſowne ualežnoſeſe wuſadžile, ſo poſeđenijo, jara ſiwe a pohmuite, w $7\frac{1}{4}$ hodž. ſkónczji, bywſki zapocžate w 4 hodž. Za Maćiczný dom ſo nahromadži 5,30 hr. Ma pschichodnej zhromadžizne, kotrež budže 14. junija w Khróſcžicach, změje po poſtajenym turnu referat k. kantor Hila z Khróſcžic. Zapíſovat.

Z Radivorja. Vělu njedželu džeſche poſa nas 30 džečzi k přenjому ſwiatomu woprawjenju.

Z Khróſcžic. Prawje wutroby pozbehowach ſwjedžen ſotmě ſo tu zaúdženu Vělu njedželu (mlode jutry) w naſchej cyrkwi, hdvž naſche woſadne džeſci prěni krócz k ſwiatomu woprawjenju džečhu. Ilano w ſchęſczech běchu ſo wone ze ſwojimi wucžerjemi w tudonnej ſchuli zhromadžile, a hdvž zwony ſwój móven hort wotewrichu, džeſche k. kaplan Žuſt z dwemaj ministrantomaj a z khorhowjemi po džečzi, zo by je we ſwiatoznym čahu dowjedł do ſwiatnic, hdvž dyrbjachu prěni krócz njevoblaſowane jehnjo Bože k ſebi wzac̄. Pschi woprowanju na Božej mſchi džečhu wſchitcze ze zaſwěczenymi ſwěcam i k woporej. Besche to hnuiacy napohlad, kotrež dopomina na ſłowa ze zjewjenja ſwiatoho Jana: „A ja wiđzach wulku mnohoſež luda w bělých draſtach woblečenoho a ze zaſwěczenymi ſwěcam w rukomaj atd.“ Psched ſwiatym woprawjenjom ſeſtupachu ſo psched wulki woltař ke keſekam, wobnowichu tu ſwój ſchęſczech ſlub, a hdvž běchu zhromadne wotwiazańo dōſtali, wobroczi ſo knjeg a wulkadze najprijeſt wažnoſež dženjinscheje Věleje njedžele za džečzi a dopominasche pschitomnych ſtarſchich, tak ſu woni džensa tu pschi-wjedli ſwoje džečzi k Ježuſei, zo bychu joho z wucžiſczenej wutrobu k ſebi wzali, joho woblkowali pschez luboſcziwe pobozne a c̄iſte žiwigieno jako zaúdak wěczeſe zbbžnoſeſe. Nětk džečhu prěni krócz k ſwiatomu woprawjenju. Z Božej mſchi ſkónczji ſo rjana ſwiatoznoſež. **J. K.**

Z Malbic. Řeſhižerjow — trochu požđe wo nich piſhemy, lěta 43½ pora naſichich naſiczechimy, 78 porow ſkulovſkych, kotsiž w trojim wotdželenju jěchachu: předku Němeč — 16 porom, ſriedža Serbja — měičzenjo a z pschedměſczech, kotsiž po nowym hloſu ſpěwachu — a zadn wulka ſyla řeſhižerjow ze wſow. Čeſtnych hospodarjow, w přenim rjedže tħch, kotsiž

jutrownicžku nic jenož konje a jich pýchu, ale tež sebje Bohu svjetcá, sobu jehajich — tajsi štuk wopravdže cžeječí. Pschetož to je štuk, dokonjamy ſe cžeječí Bozej a z luboſeče ſe rjanym pětnym waschnjam naſchich bohabojazných a tohodla tež bohulubých wótcow. Wjedro bě rjane, pſchihlabovarjow mejachmy doſč, ſvjath wobrjad nimy ſo bjez ſchłody bohudžak — a w cyfku tež bjez pohórſchka.

— Še rozprawje wo wohnjowym njezbožu w Nowej Wjesch, w posled. ejíſle wozjewjeney, tutto dodawamy. Čedom běchmy ſo z »Božoho Horjestača« wrbczili, zwuki z. wěže zaſkylachemy, kajkež běchmy bohudžak hižo trochu woteznali. Zerja ſe Sernjanskim topołam stawace, nas powieczęſtu, zo je w tu stronu Boži woheń, a to wulki. Někotři na Wudwoř hudachu, druzy na Sernjanym ſame; woheń wſchak bě woſrjeđa, w Nowej Wjesen. Wuschedschi z Matkec (Maettichec) živnoſeče, ſo njemdry živjoł ze ſtrachnej ſpěchnoſežu rožchéri na cyh wulki džel ſlomjaneje Nowej Wjeski — na statofi Jurija Budarja, Michala Schejdyc, Mill. Pětſchki, khěžkarja Michala Nowaka, Hanu Grubertowej e-wudowy, zaſahnywſchi tež maſſiwnu bróžnju Michała Wobzyn. Sykawow drje bě pſchihlo na 10, najdale mejachu Rjeſwacžidla, Miłoczičanska, Wotrowska; woſebje wuznamjeuila je ſo »klóſchtrſka«, kofraž ma wuwueženu wohnjowu woboru. Pschi woſuju bě wjele kemſchacohu ludu, něna ſwiatocžnoſež w Khrběſcicach bě z wohnjom zamyleua. Někotrym mužtwam móhlo ſo prajiež, zo njebychu pſchichodniye telko čakale a muradžowale, ale widžawſchi woheń — jéle hmydom; ani na poł pucža dojewſchi, ſo njevróczałe. Pschi wulkim njezbožu je tež pódžnja pomoc — pomoc. — Wbohich wupalenych, kotſiž, bywajich na živnoſežach, ſami ſebi ujemóža pomhač, kſcheszanskej luboſeži a woporniwoſeži krajanow porucžamy. — Nak je woheń naſtal, wo tym ſudžo wědža, a w „S. N.“ bě to tež wupiſau. My ſo ſe tomu złomu duchej — palencej hižo njevróczały; weć je pſchezrudna tať kaž tať — a »Kath. Posol« tomu žadlawomu draczej a fatej a wutupjerzej ſerbſkoho kraja drje bjez toho hórzy do wocžow poſvěći.

Z Klóſchtra Marijneje Hwězdy. Tu wumrē a bu zańdženu ſrjedu khowana duchowna kniežna Wóřcha, rodžena Neumanec (Hanskec) z Pancžic, w starobje 56 lět. R. i. p.

Z Miłocziec. To běchu zrudne mlobe jutry: z ujerozomom mlobodo čłowjeka bu cyla wjes do ſtracha ſtorčzena. Wony mlobženc, kif na njedzele do žamych Božich ſlužbow ujekhodžesche — je z Porchowa — zabawijesche ſo z tým, zo z piſtoliju do wroblow praſkaſche: tutu njedželu pak měreſeche ſo pječza na — kóčku. Za ujej bě hižo w ſamej bróžni tſelał a hdyž bě ſkočzo ze ſtrachom na třechu čelko, tſelesche tež tam za ujej. Skerje jako nic, bě woheń w ſamej bróžni zamíſkřiemy a předny hacž ſchtó wo tom pytny, praſny z třechi na zjawné. A ſtoro nichtó doma! Z wječzora czechnjeſte rězny wěſík — bble do ſchłody duež njemóžeſte: doniž kur z wobeju bróžnjow z mocu do dwora ſo walesche, ſtaji woheń tež nowe hródže a domſke do ſtracha. Hacž je wſchón ſkót ſo wutorhnył, dotal znate njeje; je na tym ſchłody doſč: cyh wulkı ſawořkec dwór z wuzacžom pobocžnoho twarijenja, w kotrymž ſu ſwinjace khléwy, bu za 2 hodžinje do popjela pſchewobročeny. — wſchón ratačski inventar, zmachi a poſleſečeza, rožka a wows na lubjach, to wſcho bu w plomjenjach znicžene. Tež Scholežic hródže ſo hižo ſmudžachu, zo bychú je wobruli, lijeſeche ſo telko wody do nich, zo drje wjelb rozmoka. Bychú-li tute hródže ſo zapalile, by tež wo Scholežic domſke ſo ſtało. Pschi tuthym Božim woheńu poſaza ſo z nowa: zo njeje hódne, že ſchifrom khež.

Woboje, nowe hródże kaž stare domske, stoješche daloko doſęz wot bróžnijow a bychu ſo tež wobruče, byli čicho było: tač pač pschenoschowaſche ſo plomjo, doby ſo z woknami do ſuchohho futra a zniczi rjant, njejedawno ſtajem eyle maſiwny twar. Zamjekfrjerja ſu hnydom do tłody do Kamjenica dowjeđli, zo by za twoju njeſchekladženoſć poſkućili: wbohi hoſpodač pač, kiž je potrjecheny, změje čzaš živjenja njeſę na ſchłodże, kotaž je na mlobe jutry ſo jomu ſtała. Nadžijam, ſo, zo dobrocziwoſć ſuſodnych a dalszych hoſpdarjow domaphta- nomu pači nowotwarje po móžnoſći polbži.

Z Miloczie. (Druhi dopis.) Tydženj hiſcheže ſo minyl njeje, hacž ſyſchachmy wo zrudžachym njeſbožu we Swinańni, naſtathym pačez njerozomne abo z najmjeñſha tola njeſedźbliwe wobkhadžowanjo ezeladnoho z tſelbi, a zaſh ſtojimy ze ſyłzowpolnymi wocžemi pači njeſbožu, na eyle podobne waſchnjo naſtathym, a je to tónkróz naſcha wjeſta, kotrūž je Bóh z wohnjowym nje- zbožom domapytal. Běſche w 5. hodžinje, ludžo njebečhu z džela hiſcheže z myſchpora, hdny ſo dohladachmy, zo naſchich Pjechee (Saworkec) bróžnja w plomjenjach ſtoji. Kaž ſyſchachmy, bě Pjehec tſecząk z piſtoliju za Pjehec kózku eyle bližko pači bróžni tſelicz chęć a pači tom do ſłomjaneje tſehi njeſbožownje trzechil. Wntſelenjo a z tſehi ſapace plomjo bě ſtuk malo wokomikow. Woſt ezeladnych njebe tač rjec nichčo doma (dokelž w naſchim čzaſu ma pječza kózdy kruwař koleso, na kotrymž njeđele a ſwiate dny po ſwecze bļudži), tuž tež hižo domske w plomjenjach ſtojeſche, předy hacž ludžo na pomoc pačibězachu. Wulkoſt kura dla, kotrūž ſo bližko pači ſemi pačeſtrewajo domske zaſtawasche, njemóžachu z domskoho wjele plomjenjam wumóć. Zenož najwjetſchej próch a njeviſtawacому dželu mějachmy ſo džakowacž, zo bu z ehelemi kryte hródžne twarjenjo ſuſodnych Scholcžic, naj- wjetſchu čzoplotu wndžeržujo, pačed Wožim wohenjom wulhowane, tohorunja ſuſodni Kraliec (Handrikec). Taſke njeſbožo móže naſtacž, hdny ſo ze ſtrach- nyimi wěcamy wobkhadžuje, hacžnuž ſo do nich mloby ezeladny njeviſtoji. W naſchim čzaſu chee wězo kózdy ezeladny z knjezem byč a trjeba koleso a tſelbi, hevat njeje muž. Snadž tutón ſrudny podawſk naſchich hoſpdarjow powieži, zo bble ſwojich ezeladnych wobſedźbuja, z čimž ſo tuči na ſwiatych dnjach zaběraja, woſebje na to kedažbuja, zo ſo taſki mloby lud taſkich ſtrachnych wěcow njeſchima, hdny njerozemi z nimi wobkhadžowacž. Hdny by hoſpodač taſkoho, kotrūž wulcy z tſelbi po dworje kħodži, kneflatomu wozjewiš, by ſnadž mnohe njeſbožo wot ſwojoho a tež druhoho ſtatko wotwobročiſl. Tuž, hoſpdarjo, hladaječe, ſhto waſcha eželedž na ſwiatych dnjach zapocžina.

J. D. n.

Serbſkim towařſtwam i tróſtej. „Serbiſke towařſtwa ſo do jenohu měcha ſypacž nimoju“. To bě tač poviſhítowne měnjenjo na jutrownu ſrijedu wotmětym poſedženju pola Gudžic. Zaſtupjene towařſtwa ſo na por- ſtach leweje ruki wulicžicž hodžachu, a to hiſcheže wſchě njeſtrjebachmy. Nimo toho pač ſo množy „Macžiežnich“, naſebacž wot dopołdnja $1/2$ 10 hacž wječzor 8 hodžiū naſtajnje wotměte napinace poſedženja wotrjadow, na wurađenjach wobdželichn. Podpiſany wotewri z hromadžiſnu, ſo za njeviſchēdnu wutrajnoſć pačitomnych džakujo, z dobom zđelujujo, zo je ſo knjež Bart w Brézynce, na- kħwilny pačedlyda, nahleje kħoroſeče dla piſomnje zamolwiš a pačeje naſchim wurađenjam wuſpēch. Pačitomui knježa běchu nam z dobrymi radami i ruko- maj, za čaž jem tu hiſcheže raz ſwoj džak wuprajamy. Z bježdžačnoho wo- pyta towařſtow pač ſudžimy, zo je ſo najſterje něhdže taſtiſti zmylk ſtał,

sztoż my nascheje njenazhonitoſeże dla ponižnje wotproſhujem⁹. Nětko wjazam⁹ towarzſtwa jenajtich zamérów po hžo ſtajených namjetach na poſedzenju 26. oktobra zaúdženoho lēta w Budyschinje. Taſ pucze wurunamy. Njebo je ſo wujaſnilo a z nim nashe ideje. Nadžijan⁹ ſo, zo w pýchichodze wjac podpjery a pschithilnoſeże namakam⁹ hacž dotal. Nasch zamér körjeni w hajenju narodnoſeże, kraloſwernoſeże, wótežiſtſkoho zmyſlenja, z tym za hribjetom džeržecž njetrjebamy. Tenož w ſebi ſpoſojny lud plahuje tute ſamotnoſeże. A to hiſceče Serbja ſu, taſ doſho hacž ſo jim jich namrčte prawa njeprichrótſcha. Wo nadawku ſtukowanja bórzy zaſy rozprawim⁹. — W mjenje naſhwilnoho zarjadniſtwa podawa Jurij Słodenk, měſtopředsyda.

3 chłoho ſwęta.

Sakſia. Šenjeni prynceſa Vjedrich Augustowa, kotaž hžo wjac nježeli že ſwojimi tſjomi pryncam⁹ w Graſſe poła Cannes w Francijskej na wofſchewjenju pschebywa, wrózgi ſo 28. hapryla do Wachwic. W meji zapocžina ſo potom za najstarſchoho synka ſchulſki čžas. W nabožniſtwie budže jeho dwórfki predať Jurij Kummer rozwiežowacž, ſwetne pſchedmijet⁹ paſ ſo pječa njeſtatholſkomu wuczerzej dowérja. Hdy by žadyn protestantſki pruſki prynce ſwojim džecžom katholſkoho wuczerja poſtaſil, to drje bychu ſo protestantſcy poddanjo na to hóřſhili!

Němſka. Mjez Němſkej, Žendželskej a Ameriku je Samoafſkich kupow dla ſo w poſlednim čaſu hžo wjele jednało a piſalo. Tele kupy leža w Dužnym morju a ſu hromadže 2787 tſiñych kilometrow wulke, maja poſtaſkim nimale wupscheſtrjenioſež ſakſkeje Hornije Euzichy. Wobydleri je ſo něhdže 55,000 naſicžilo, mjez niimi ſkoro 1000 cužych. Němcy wobſedža tam 30,000 hektarow zemje z 2000 wobydlerjemi, Žendželčenjo 15,000 hektarow, Američenjo 8000 hektarow a druhe narody 2000 hektarow. Po ſmjerſzi kraſa Malietoa Laupepa dónidze tam k njevoſojam, kotrež ſo 1889 z tym ſlōnčichu, zo Němſka, Žendželska a Amerika zchromadnje nadknjeſtvo nad kupami na ſo wzachu. Němcam pſchecželne zmyſleni Samoanojo wuzwolichu nětko Mataſau za kraſa pſchecživo Tanuej, kotrehož ſebi Američenjo a Žendželčenjo žadachu. Mjez wobémaj dónidze k wójnje. Žendželska a Amerika ſtuviſtſtej zjawnje na ſtronu Tanua a jich lóðze bombardowachu nabrijohowe město Alpiu, hdež pſchecžel Němcow Mataſau pſchebywaſche. Němſke nowiny paſ jara wótrje piſaja, zo ſebi Němſka tajke njeprichcželſſe poſtupowanjo Žendželskeje a Ameriki lubiž dačz njeſmě. Tola Němſka njemóže ſebi zwazičz, pſchecživo nimaj wójnu zapocžecž a budže drje ſo po něčim jej uoli tulečz dyrbječz. Němſka ma tam mjenujich trójey telko dochodow kaž Žendželska (70,000 a 20,000 hr.) a ſchějekrótſ telko kaž Amerika (12,000); to jej teſle wulkomoch zawiđiſtej a chcetej ju tohodla z kupow wuftorkać. Po nowſich poneſęzach je z pomoci zjednoczenych Američauow a Žendželčanow Malietoowý ſyn Tanu w Alpii hžo na kraſa krónowany.

— Kejzorſtowony ſejm bu wutoru zaſy wotewrjeny. Sobuſtaſowow paſ bě ſo k tomu jenož 30 zechlo. Pschedyda Ballefſtreem wupraji nadžiju, zo ſo tež eži, „kotryhž hiſceče njeviži”, tola bórzy ſeňdu, dokež ma ſo wo wjele wažnych wečach jednacž.

— Joho Majestosę kejzor pſchija P. Schmid'a, rektora Jeruzalemſkoho kath. hóſpica we wofebitej audiencjy. Tež kejzorcy a pryncam bu wobluhjeny pater pſchedſtajen⁹. Kejzorka dari jomu ſwoj porträt w naturſkej wulkoſći.

— Za nowoho biskopa w Osnabrücku bu 13. hapryla seminaristi regens Woß w Münsteru wuzwoleny.

Nom. Swjath wótc pschiija wutoru 18 kardinalow, kotiž jomu k wotkhorjenju zbožo pschejachu. Z toho sežehuje, zo njeupojace wot liberalnych nowinow rozschérjowane powěsze wérne njejsu, ale zo je strowota bamža zažyle dobra.

Francózsa. Nowy präzident Loubet poczinasche po pschikkadže swojego pichedkhodnika kraj wobježdżec, zo by lud sebi nakhilil. Zbožownie pokhodzi w tom nastupanju w měsće Bontelimaru, hdżež we swojej nowej hódnoseži swoju 86 létnej macz jednoru žónsku, poszrowi, ju wo srjedź najwyhýchich zaſtojnikiow wobjawiſchi a wokochiwiſchi. Lud, z tajteje luboſeže hnuth, jomu ze zahorjenjom pschiwyſkaſche.

— Wjez tym, zo maja na wsach nuzu wo čeſledź, dunda po městach, woſebje po wulkich městach doſez khudźim hjez džela wokoło. Za to ſwedeži podawki z Pariza. Tam mějachu ſo wónzano 520 haſu-mječerjo pschiſtajic, a hlej: 28,000 ſo k tomule „nobl“ zaſtojniftwu tlobčeſche! Dale pytachu ſo 28 piſarjo a ſlužobnich, 8750 pał ſo zamolwicu, a 20 ſchulſkich domownikow móžachu ſebi z 9155 „kandidator“ wubjerač. Haj, radſcho w měsće nuzu tradač, hacž na wsach z čeſtivym dželom ſo živiež! Tak myſli ſebi tež někotryžkuli Serb, a wopuſteča ſwój ródmu domęž, zo by w měsće po „knježku“ žiwy był. Wobžarujuemy to jara. Pschetkož wón ſo zwjetſcha zjeba, a naſch narod z tajkim czahanjom do města zhubjuje.

Ruſſa. Dokelž mjez ruſskim burſtím ludom wjele pjeniez njeje, ſmědža po ministerſkej dowolnoſci wjeſnienujo ſwojimi wucžerjam wot nětka z pólntym plódami mzdu płacziež. Wyſchnoſcz ſebi myſli, zo na tajke washujo wjeſne ſchule z wucžerjemi zaſtara. Dotal namaka ſo na wsach porčko wucžer, dokelž, kaž ſpomińchymy, wjeſnienujo pjeniez k płaczenju mzdy nimaja, a z pólntym wuplódami ſo mzda płacziež njeſmiedžesche.

Khinsla. Z nowa ſo piſa, zo chcetej Khinska a Japanska ſo pichetziwo europſkim wulkomocam zjednocziež. Japanscy wyſtachy maja khinske wójſko wuwučzowiacz a khinscy wyſtachy ſo w japońſkich wojeſtſkich ſchulach wudkoniec. Tak khētſe pał, hacž změjetej derje wuwučzene wójſko, potom budžetej europſkim mocam, kotrež w Khinskej ſo wupjeraja, kaž bychu doma byłe, bôle na porſty hladacž.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w naſej redakcji nawdate 5681 hr. 33 pj. Dale darichu: Zdžerjanska Łučlana Komisija 55 pj., Radwoſka Piatowa Komisija 1 hr., Richard Dostál, kooperator v Pusté Polomi jako třeći přinošk zakladnika 13 hr. (hač dotal k tomu dari hromadzie 30 hr.), Hana Hejdanec z Khróſcie 5 hr. Delanska Patentna Komisija, ponižwi ſwój census, z hosćem z Mohuča, z kk. Čornakomaj — Jurijej wobaj ſtaj $1,60 + 1 + 1,60 + 0,70 + 0,50 + 1,05 + 0,40 + 4$. Stara četka 2. Drježdánski wopyt 1,50. Pětr Krawc ze Smjerďzaceje 2. Ralbičanska Katholska Bjesada 1,60. Swobodne Zjednoćeſtvo hath. wučerjow serbskeje Łužice 5,30.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

Za terciorow: Zemrěloj ſtej ſotje: knježna Wórscha Duczmanec (Kulmanec) w Budyšinje a wudowa ſilžbjeta Hana Wähnerowa rodž. Domštec ze Schpitala pola Kamjenca. R. i. p.

Wucžomca pyta tapecirať a dekorater Holzſchuh w Maczijñym domje.

Czijſczej Smolerjec īnihičiſhceženje w Maczijñym domje w Budyšinje.

Kátholskí Posol

Wudawa so kóždu sobotu.
Płaći lětnje w nášich
expedicijach 2 hr.; z kříž-
nym zwjazkom do domu
staný 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štvortlětnje 65 pj.
Za náwěštki płaći so wot
małoho rynčka 10 pj.

Wudowy časopis.

Wudawany wot towarzſtwa ſs. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 16.

22. hapryla 1899.

Lětnik 37.

Wóczę tež něchto mécž!

We wsh je kermuſcha. Hdy bych to tež czi njeprajíl, by tola w prawym čápu sam do toho pschischoł, pschetož kermuſcha je wschudžom widzeč a čzucž. Widzeč by mohl, ſak ludžo w ſwiatocžnych draſtach, muže we wysokich ſlobułach a dolhich ſuknách — žony w čzornych ſchórcuſchach a bělých plachetzičkach — wote mſche du — a hýo tale draſta by czi prajila: „We wsh je kermuſcha!“ A njechal-li ſwojimaj wocžomaj wěrič, by tola čzucž dyrbjal, hýrnejz tež ſcamjenſtvo noſa njeměl, zo je tu kermuſcha. Wíchalo tola cyka wjes za tyfancami a pječenju wonjeſche. Tak rjenje to wonjeſche, zo běchu to ſamo proſcherjo ze ſuſodných městow wuežuli a ſo z čzjödami do naſteje wjeſki walili a nětko dom wot domu po tyfancach ſo honiachu. Dostavachu wſchudže po ſtibc̄ ſrenjoho — ale k wobjedu ſo jim ſobu njeſazafhe — běchu džen to njeaproſcheni hoſčo. Czi proſcheni hoſčo ſo bble komđazahu. Tón abo tamón bě drje dueh wote mſche ſobu na kermuſchu ſchol. Tola tak prawie pocžachu kermuſchni hoſčo halle po dwanacžich khodžicž. Tež wož a khorejtu řidovowachu do wsh a pschitvožovachu cyle ſory kermuſchnitow. Njebe domu, hózej by nicto na kermuſchi njebyl. Zenož něchto krocželi pschede wſu ſtojeſche nizla khězčička, do kotrejž kermuſchni hoſčo hiſhče dôſhli njebečhu. Vjež džiwa tež — pschetož to džen bě gmejnſka khěza, a na gmejnſkej khězi njeje ſene kermuſcha. Ma gmejnſkej khězi byholeſche tón čzas staruſhla. Worschulec khata jej rěſachu. Muž bě hýo dawno na prawdze Božej — ſyn bě we wójnje woftal — a jenicka džonka, kotrūž hiſhčeze njejeſche, bě za Drježdjanami na ſlužbje — a wjele lét bě hýo tomu, zo ſo njebe doma poſazala. Z wopředka bě hiſhčeze domoj z čzaſami piſala — haj, preni čzas tež pjenježy maczéri ſala. Po čzaſu pak wuwostachu líſty a pjenježy — a macž njezhoni ničo wjach wo njej. Tak minyčku ſo lěta — a wboha macž pocža žaro-

švanška khodžic̄ a pacžerje sp̄ewac̄ za duschn swojeje — kaž sebi myſlesche — njebočic̄keje džowki.

Tola to bě do časa.

Wc̄zora bě po dolhim, dolhim času zaſy jónu listvonoſcher ps̄chez proh gmejnskeje khěze zaſtupil a Wórschulec Khac̄ze lisežit ps̄chinjeſl. Wboha bě wſcha zatschepotala, hdyž bě woči na ſlit zložila; hac̄ z radoſežu abo z bojoſežu — to njevěm. Doſho bě ſebi ſlit wobhlađowała na prawo a na rubo, bě jón woſpiet na ruci pocžekowała, kaž by jón cheyla wotwažic̄. Ale wotewrila jón njebe, kaž by jo bojalá zrudneje nowinki. Bě ſebi jón ſobu lehnež wzala a pod hlowak połožila, naſajtra rano bě ſebi jón za lockí tylla a ſobu kemſchi wzala, a nětko hakle po kemſchach zwéri ſebi ſlit wocžinič. Wza z blidowoho faſhčejka ſtarý tupý nôž, kotryž bě we ſwojim čaju bruſakej wotkupila, a z dyrkotacej ruku zaſtaſi nôž, režaſche a režaſche, domiž njebe liſtowa wobalſta rozřezana. A ſchtó bě w lieže? Swjecžatko — kaž to Wórschulec Khata ménjeſche — ſo z njoho wuvali. Staruſhka wucžeže ſwoje moſazne na woči (bryle), ſtají ſebi je na nôš, a wobhlađowaſche ſebi fedžbiňje dživne ſwyc̄zatko. Taſke hiſhčeze njebe widžala. „Sežuſowu Winicu“ ménjeſche połnu ſwyc̄zatkow — a znajeſche kóždoho ſwjatoſho — a ſwjatu, kotiž běchu na ſwyc̄zatkach zwobrazowaní — a tola njemójeſche ſebi wumyſlic̄, kaſta je to ſwjata, kotruž tu widžeſche. Ta njemójeſche tež wokoło hlowy wěnc złotych pruhow — kaž jón to na wſchech ſwyc̄zatkach widžiſh — a jeje draſta ſo jej tež njeſubjeſche, dokež bě němſka zhotowana. Jenož woblic̄ ſezda ſo jej taſke znate; bě jej, kaž by je hižo jónu widžala — ale hdže a hdý, to hižo njeponmi.

Hiſhčeze hlađaſche na tón wobraz, tu ſo zaſlepa do duri, a předy hac̄ bě hiſhčeze nuts kaſala, wotewrichu ſo durje a nuts zaſtupi žónſka. Draſtu ménjeſche němſku, rěč pak ſerbſku. Na hlowje klobuk z czechom péri, na rukoſtaj hlađe rukajči a pod pažu židžaný ſkóncžník. —

Stará Khata bě ſo wſcha wuſtróžala, cužu knjeni we jſtvje wuhladawſchi. Wězo njebe ſo taſkohu wopyta nadžala. To tež bě cuža žónſka hnydom na njej widžala. „Njejjí drje ſo mje nadžala“, rjeſtiv, „wſchaf ſym cži tola piſala, zo maſch mje na kemuiſchu wěſtu; fotografiju ſym cži tež poſlala — a nětko cžiníſh, kaž by mje hiſhčeze ſwoje žive dny njevidžala! To je rjenje to! Nô, daj mi tola ruku a praj: „Witaj k nam, Hana.“ — Khata poda jej ruku pomalu, kaž by hiſhčeze zhudawala, ſchtó mohl to bjež. Skóncžnje ſo wuzna: „Njevěm, hdže cže jow wzač. Žda ſo mi, zo ſym tele woblic̄ hižo widžala — ale njevěm, hdže a hdý.“ — „Alle, mačzi, nječiň ſo tola taſle cuža“, zaſoła žónſka k staruſhch ps̄chitupiwschi, „maſch dha hižo woči taſ ſlabej, zo wjac znac̄ njechaſch Hanu, twoju džowku?“ — „O, to moja Hana njeje, Bóh zwarnuj“, wobaraſche staruſhka, „ſchtó wě hdže teje koſeže tlaja.“ — „Alle, mačzi“, žaloſczeſche žónſka, „njechaſch mje wjac znac̄! Ža ſym twoja džowka, kif je ps̄ched džesac̄zimi lětami za Drježdžaný čahmyla. Dowle w tej knížce to ſtoji napisane, jeli mi njevěriſh.“ —

„A woprawdze — tu ſtoji“, wobhwědeči Khata, ps̄chez na woči do piſma pohladawſchi — „tuž njemóže ſta bjež.“ (Pořačožowanjo.)

3 Lužich a Šakskeje.

3 Budyschina. Posledni thdžení do jutrow wotměwaja ſo z wjetſchā w ſchulach pruhowanja za džec̄zi. Tam dyrbi ſo poſazač, ſchtó džec̄zi a

wuczeć hromadže dokonjeja. Tola — a dživna je to węc — mało hdj starschi na pruhowanjo pschińdu, zo bychu widżeli, schto su dżeczi na wukle. Czasto bywa tam kniez farat a tón abo tamón ze schulskoho wubjerka samlukti pschitomny; z wosadnych skoro żadyn. To je dopokaz, zo jo nasch lud za schulu a dżeczi hiszce pshemalo zajima. — Lepje hacż nasche schulskie pruhowanja bę wophtane tamne pruhowanjo, kotreż bę sriedu 12. hapryla w Tsělanach pola Budyschyna. Tu bę pschitomna isla ludzi a mjez nimi wołobni knieza, każ měszczanski wokrjesny a hamtski hejtman. A tola bę to jenoż skótne pruhowanjo. Tu dyrbiesche so pokazac, każ naschi ludżo rozemja konje plahowacż. Tohodla bęchu na pruhowanjo czrijodu zrébcow pschińwiedli, 16 jenoleťnych, 22 dwieleťnych, a ludżo, kotsiz so do koni wuſtoja, każ hrabja Münster z Moritzburga, wokrjesny skótny lekar König, rycerſtublejski najenč Böhme a ratařski radziczel Steiger z Maloho Budyschinka, su tón młodý konjach skót z wótrym wóczkom pruhowali. A czeji zrébc bę najrjenijski? Hunyovsčich Libščec a Wiczazec (Lehmanec) z Delnijeje Šorki. Wobaj, Libšč a Wiczaz, dōstaſtaj přenije myto (ſlěborny hjechař). Premiju pak pschipóznaču tež hiszceje — spominam tu jenoż na naschich katholickich serbickich krajanow — kniezomaj Wroblej z Čorneč a Schmaranderej ze Zdžerje za jeju zrébcow. — Kniez dopišowar pschitaji: Wjeseliny so, zo jo tež w naschich Serbach hiszceje nechtodžuliz namaka, schtož so hodži khwalicž. Ripa a swari so tak netko wjele na nas Serbow. A bohužel njemöžemj sebi zwěricž, so wopraschecž: „Schtó z was može nam hrécha porokowacż?“ Na sudnistwach je so wjele reczalo a jednalo wo hréchach, kotrež su so w Serbach wot Serbow stale. A nas wszech, kotsiz tola jako Serbia hromadże ſluſhamy a hromadże dżerzecž dyrbimy, je to bylo hańba, a „Posol“ je na nas skorzież dyrbjal. To pak hewak joho waschnjo njeje — wón khwali radscho hacż hau. To widžicze z dženiuschoho cziſla.

Z Radworja. W naschim towarzystwie „pschecziwo Afrikanskemu njewolniſtwu“, kotrež bę wot 31 sobustawow a 3 hoscžow wophtane, dżerzecshe kniez farat Zur dlejschi, jara zajimawu pschednosčk „wo jaſmožnu-dawanju za missjoni“. Aforiſtiski wuczah z njoho je sczehowach. — Każ něhdyn psched stami lětami křeſčanskich křižerjo pod heslom „Bbh to chce“ pschecziwo narańšchim nje-pscheczelam khroble čeňnjech, zo bychu jim swjate městna, z mocu rubjene, zaň wotdobyli, tak hiszceje dženiuschhi džen rjekojø katholiskeje cyrkwiſe so podawaſa do cuzych krajow, zo bychu njeſmijertne dushe pohanow złomu nje-pscheczelej wotewzali. Nic pak z mjezom w rukomaj, ale z křeſčanskim pschedwědzenjom a luboſcžu we wutroby dobywaju so tucži do pohanſtrwa, kotrež hiszceje wjetſchi džel čłowjestswo w putach dżerzi. Ale z kaſt mnohimi woporami je tute dželo we winicy Knieza zjednoczene! Hdź nas wo pomoc proscha, chyli jim nasche wutroby zawrječ? Džen wote dnia žedźimy we wótczenaschu za krajeſtrom Božim. Pschi tym pak tež proſhm̄ wo pschi-wobroczenjo pohanow do njoho. Potajkim je nascha swjata winowatosč ſaschich ſobubratow, pschez zaklečzo zaſtorčenych čornuchow, ze wschemi ſredkami a mocami podpjeracž. Njeſimy-li ſami pôſlojo Boži, cziúmy to pschez materialne ſlutki. Wschak hewak pschi zaſtaraniu a zawjeselenju czeła na kroſčit njeſladamy. Nasche kubla njeſju jenož za nas, ale nam wot Boha jenož požeczene, zo bychmy z nimi pschez ſlutki miłosče wikowali a ſebi joho za swojego dolžnika fežinili. Tym budža něhdyn ſłowa ſudnika placžicž: „Boježe žohnowanî mojego wótcia! Bęch hłodny, a ſeże mje naſyżili.“ We wschelakich

pschilladach so nam rožjaſni, kaf jačmožnu-dawanjo ežasne žohmuje. Boh nje-woſtanje ničo dolžny. Schto pomha nam naſcha wuwołana kultura 19. lět-ſtoka, hdjž tyſacy a tyſacy pohanow ſmijerež duchownoho hłodu mreža. Schtóż miſſiony podpjera, ſežini ſo pomocni Boži, wukonja japoſchtoſki ſtut, změje tohodla tež podžel na mytach japoſchtoſow. Kaf bórzy, ujenadžich dželi naſ ſmijerež wot ežasto lubowaných ežasnych kublow. Dyrbjeli z prózdnymaj rukomaj psched ſudnika ſtupicž laſti by byl naſch dalschi dón? Tohodla wo-prujmy za miſſiony. Z tym dany jenož Bohu, ſchtož je Bože. — Knež Kral powědaſche nam wo jenym katholſkim kralu na kupje Flores, wo nabož-nych waſchniach a naſožkach Linda Ajnos, kaf tež wo hospodařſkich wobſtojnosczech norwegſkich Zapow. Na to ſežehowaca zberka poda 48 hr. 50 pj. za miſſiony w Afriky. Exempla trahunt (pschilladny ežahnu) — ale jenož druhdy.

Zdželiſ Žurij Šloedenk, zapisowat.

Z Ralbic. Naſcha „Katholſka Bjesada“ mjeſeſche njedželu tydženja poſedženjo, w kotrymž tež žadnhoho hoſeža powitachmy, k bohoſlowca Žurija Delana z Mohucža hewak z Weteńcy). Žadny hóſcz nam tež wſchelake powědaſche z dalokoho Mohucža, ale ſtajniſe a ſtajniſe ſo joho myſliscžki k Pražy wróczachu, tej złotej, staroſlawnej Serbow macžeri. — Pschedyda, k. wuczeř Šchewcžik, wo poměrje starſich k ſchuli poręcza, někotru hórkmu prawdu wuzběhujo. »Gzakaj 'nož, tam, tam w ſchuli 'žno ſebi dōſtanjeſch...« Tak naſchi ſerbſch lužo ežinjia: ze ſchuln hroža, a hdjž hóležk, džowcžicžla ſtaj w njej, potom je zlé, hdjž ſo hrózby tež dopielnjeju, býrnjež bylo jenož wo ſtoh džel... — Podpiſany wo ſwojim trojim puczowaniu do pruſkeje Hornjeje a Delnijeje Lužicy rozpoſminaſche — wuſožiwschi lužom, kaf wulka ta naſcha ſerbiſta ſemja tola hiſhčeje je, najebacž wſchu małoſez — a kaf zbožowni my tola hiſhče ſmy, býrnjež złoteje pôdy njemeli — porunjo khuduſhſkim hoſanam.

Zapisowat.

Z Ralbic. Do Schuonowa je ſrednu najeňk, knež Čeſla z Khróſežic, z mlodej mandželskej pschedzahny. 11 wožow pschedyđe pod dwojimi ežestnymi wrotami k tpečim, wuhytchenym durjam. Młodymaj mandželskimaj wjele zboža! — Prěni krócz k ſwiatomu woprawjenju džeſche pola naſ Młode Žutry 16 džečzi.

Z Worllec. Kaf wulke nježbožje je Nowu Wjefku w noch psched jutrami pschedkhwatalo, je wſchudžom znate. We mnogich khežkach je ſo nic jeno wſchitta domjaca nadoba, ale tež wſcha draſta ſpalika, tak zo je někotryhžkuli z wupalených we wulkej nuzy. Na pohnuwanjo hamtsko ho hejtmana z Ramjencza zefupi woſebith komitej, kiz budže pschedjimacz wſchelake pjeniežne darm a tež w naturalijsach, a kiz budže po potřebnoſeži je wupalenym roždželež. Mnozh z nich ſu bojažni a hańbuja ſo wo pomoc proſyzej, a nje-budža tež wokolo khodžicž. — Komuž je Boh žohnował na ežasnych kublach, dokonja zavěſeže dobrý a zaſlužbny ſtut, hdjž někajtu podpjero pöſezele. Podpjery móža ſo wotedacž pola gmejnsko ho pschedſtojicžerja w Nowej Wjefcy abo tež na Worllecžanskim hrodže. Pjeniežy móža ſo tež na pöſeze ſlacž „An den Herrn Gemeindevorstand in Neudörfel. Post Räckelwiz“, abo tež „An Herrn Schloßkaplan Sedlička in Räckelwiz“. — Schęzednym daricžerjam ſo hižo dopředka praji wutrobné „Zaplač Boh tón Knež!“

Z Rulova, 17. hapryla. Knež wuczeř Klimank je pjatk 14. t. m. rano wumrěl, a bu dženſa, džen předy hacž mjeſeſche joho kwas bycž, w Khróſežicach khowany. Njeſoſledžite ſu Bože rády! Knež Klimank, muž połny

strowoty a moch, bě slubjem z knježnu Mariju Scholzic z Miloczie. Kunje bdyž běchu wsché pšchihoty za „mlodeju mandželskeju“, kaž so kóždy nadžijesche, dokonjane, samo pjerseženje na džen 18. hapryla graſowane, knjez wuczer so nazymniwski czezech ſchorje. Tſoja ſhorſež: zahorjenjo plucow, rjebloweje a wutrobineje kóžki wotměnjaču so porjadu. Lekarſkeje pomocy je so jomu díſtaло najwutojnischeje a najwudatnischeje. Woſebje knjez dr. R. a t. e. l. w Pančićach je mohl rjec ſwoju ſtrowotu na to wažil, že by ſwojoho pſchęzela imjerciž wutorhny, tola njemér a druhe njepſchihodne wobſtojenja wſchitku prou pſchekazychu. Město poſlednjoho pſchiphodanja zańdženu njedželu bu knjezej wuczerzej wotproſhowane a město k werowanju vjezechmy joho k rowu, pſchewodžano woſ wulfje ſylk ludi a woſ žarowacohu ſpěvařſkohu towarzitwa w Pančićach, kotrehož bě wón dirigent a z dobom tež přeni zemréth ſobuſtaw; pſchewodžany tež woſ ſwojich ſchulerjow, kotsiž pſched nim věnč a palmy njeſechu. W Khróſćicach pſchi ſhovanju zanjeſehu ſerbcej kolegowje zemrétoho zbrovadnje z Pančićim a Khróſćanskim ſpěvařſkim towarzitwom kěrliſch: „Spi dha, lubi bratſe“. Tak połnje, harmonisch klinčežiſche tute poſlednje Božemje ſpěvných bratrow, že bě zavěſče najrjeſiſche a najpſchihodniſche cjeſcžowanjo njebohoho, kotrež je hudžbu a harmoniſki ſpěw nade wſchitko na ſveče lubował, a — tu njeſt je to pſchiphózna — woſebje ſerbſti ſpěw je lubował: wón bě Serb, chty! Na pohrjebe wobdželiſchtaj ſo tež wokrjeſny ſchulſki inspektor z pſchedydu wuczerſkeje konferecy. Kukowſka ſchula žubi w njeboh Klimanku wutojnoho a ſwědomitoho wuczerja. Bóh daj jomu wěčný měr a pokoj! R. i. p.

Druhi dopis z woſebithym džakom na to ſpomina, že je kralovſki ſchulſki dohlađowat knjez dr. Hartmann z Kamjenca pěſchi woſ ſukowa do Khróſćic za kaſchežom ſchol.

Pſched někotrymi letami ſu ſo pola mje množi dali do bratrſtwia ſwjatoho Antonia Paduanskohu zapisac̄. Někotre ſobuſtawny cheedža tu w Serbach tež wołtař k čeſeži ſwjatoho Antonia měc̄, dokelž běchu na joho zaſtupnu proſtwwu wuſkyscheni. W Khróſćicach trjebaſa nowy wołtař, a tohodla ſym zwólniw, dary za wołtař ſwjatoho Antonia pſchijmac̄. W Serbach je pſchez tyſac ſobuſtawow. Hdyž kóždy 2 hrivnje dari, budže wołtař bórzy zaplačeny. Za druhe ſvetne towarzitwa ſo kóžde léto pjenježy darja, a husto hiſkeže wjac̄, cžohodla nic jónu za cyle živjenjo dwe hrivnje jako ſobuſtaw bratrſtwa ſwjatoho Antonia? Někotri ſu zavěſče kudži a njemóža tak wjele daric̄, ale tež kóždy mjeňſki dar ſo z džakom pſchiphózniſje, bohacži budža za to zavěſče bohatske darji ſkladowac̄.

W Marijinej Hwězdže.

P. Romuald.

3 cyloho ſwēta.

Safſla. Jenički wuſtaw, w kotrymž ſo katholſch wuczerjo w naſchim wótcnym kraleſtwje wukublaju, je naſch ſeminar w Budyschinje. Z roježacej licžbu katholikow w Safſkej pſchibjeraja tež wězo katholſke ſchule a kláſſy, byrnejž tež bohužel tyſac katholſkich džecži hiſkeže do lutherſkich ſchulow khdžiž dyrbiſale. Tele jutry je ſo nowa katholſka ſchula wotewrila w Blawnje z 2 wuczerjomaj; na Michała změje, da-li Bóh, tež Lubij ſwoju katholſku ſchulu.

Kandidacjí, kotsiž jutry swoje studije skončichu, maja hižo wschitce swoje městna; nětk dyrbi so Šukovska šchula, z pschezahaj smjerežu horliwoho wuczerja Klimanka wošyroczena, načaňne ze seminaristom Petrancem zaſtaracž. Tohodla je nužne, zo licžba wucžomcow na naſchim seminaru pschech pſchibjera. Věſta je prěni krdež sto pschekročžila, wěžo z präparandami. Ke jutram pſchija so mjenujey 28 nowych wucžomcow, a to po jenym do III. a IV. rjadownje a 26 do VI. rjadownje, tak zo ſo nowe ſchulſke léto ze 104 wucžomcami za-poča. Do I. rjadownje khodži jich 11 (2 Serbaj), do II. 16 (3 Serbja), do III. 18 (1 Serb), do IV. 20 (3 Serbja), do V. 19 (5 Serbow) a do VI. rjadownje 26 (9 Serbow). Na wucžerſtvo ſtuđuje jich 95, mjez nimi 17 Serbow; a do Prahi chce jich 9 hicž, 6 Serbja a 3 Němcy. Mlany w tu khwilu potajkim 23 Serbow na Budyskim seminaru. Boh dal, zo bych u wſchitce ſwój zaměr dočpeli Bohu k čeſczi, Serbam k wužitku a ſebi k zbožu za čas a wěčnoſć!

Němska. Hara, kotaž bě Samoanských njeměrow dla naſtała, pocžina ſo zaſy trochu dawacž. Sekretär v. Bülow je na interpellaciju w kejžorſtowym ſejmje ſpokojući wotmołku dal, a horce hłójcžki někotrych nowinarijow dyrbja wuznacž, zo ſekretár zwonkownych naležnoſci tak njeschifny njeje, kaž to piſacž pocžachu. Po namječe Němskeje zaſtupi mjenujey komiſija, ze zaſtupjerjow Němskeje, Žendželskeje a Ameriki wobſtojaca, a zhlaďkuje zaſy zmohi, kotrež Samoanske kupy walecž pocžachu.

W pruſskim ſejmje je ſo wo kanalowym projekcze jednač počało. 67 zapoſlancow je k tomu pschedmijetej wo ſłowo proſylo, 30 za njón a 37 pscheziwo njomu. Pscheziwnicy tohole projektu ſu woſebje Schlezen pôſlanch, bojicy ſo, zo budže z nowym kanalom jich ratarſtvo a hórnſtvo ſchłodowacž. Centrum je w ſwojich nahladach dželene. Zda ſo, zo budže projekt za tón raz hiſcheže wotſtořený.

Awſtria. „Precž wot Roma“ wołaja fanatich Němcy woſebje w Čechach a dawaja ſebi wſchu pröcu, trjebaja wſchě ſredki, zo bych u lud k wotpadej wot katholſkeje cyrkwiye zawiſedli. A čzohodla? Ženicežn tohodla, zo ſami z cyla žaneje wěrh nima, pschetož jím je wſcho jene, hacž ſchtó k lutherſtu abo k starokatholſtu abo hewak žanej ſeſeže wotpadnje, a zo bych ſo za-zlobjeni wjecžili nad knježerſtвom. A ſchto dha je tele zawiſowalo? Słowjanam pocžina prawa pschipóznamacž, kotrež běchu jím Němcy dotal zapowjeli. Čech, Polak a Slovák njejmě dleje mjenje w kejžorſtwe hódnym bycz hacž Němc. To pak wuwolaju němcy ſchęzuwarjo za hrubu njeprawdu a trubja tohodla k tajkej woſidnej wójnje pscheziwo — cyrkwi, kotaž z cylej poliſiſkej wěcu tola ničo čziniež nima, a kotaž hiſcheže žanomu ludej njeje pschestała dobroty wopokažowacž. Abo ſchto dha bych ſo tež Němcy byli bjez katholſkeje cyrkwi? Njevzdželam, džiwi lud! Zo pak bych ſo tajkim njeſtečomnym ſchęzuwanjam, kotrež bohužel ſo wot mnohich protestantskich Němcow naſchoho kejžorſtwa mócnje podpjeraja, ſkerje lépje mjez postajile, ſu ſo awſtrijscy biskopja žromadnje wurdžowali a ſo na ſwojich wěriwych z paſthſkimi liſtami wobročzili. Kardinal Gruscha piſa w ſwojim liſeže mjez druhim: „Smj žiwi w času dželenia duchow. Pscheńca nježhubi ničo, hdź ſo pluny wotſtronja; tak tež cyrkvi Chrystusowa ničo njeſocžepi z tym, hdź njehódne, w duchownym žiwenju dawno hižo mortwe ſobuſtawy wot njeje wotpadnu.“ Podobnje rěča tež druzy biskopja a napominaja k ſwérje, ke ſedžnoſci a k modlitwje. Že ſo tež woſebity komitej założil, zo by katholſku cyrkvi w kejžorſtwe ſchſtitál, a

njeſtſcheſzeli wotpoſazowaſ. W ſwoim „powołanju“ na wſchę katholikow praſi wón: „Dyrbimy ſo modlićz, ſo zhromadzować, dželacż a zjednočeſz — miej ſobu a z noſchimi duchownymi a biskopami; dyrbimy wojovacż a wopory pſchinjeſz. Nasze heſlo budż: za wěru, fejzora a wotęziniu!“

Rom. Cyrkwińska ſwiatoczeńſz, tajkaž ſo hewak na dnu bamžowſkoho krónowania wotměva, bě ſo lěſta ſwiatohu wótecowohu ſthorjenja dla wotſtorčeſz dyrbiala. Dokelž je nětko, Bohu džak, zaň cyle ſtrony, bě Leo XIII. zańdzenu njedželu k teſle ſwiatoczeńſz poſtaſi. W hordoznym czahu, wobdaty wot kardinalow a dwórfiwa, poda ſo bamž z Vatikana do Pětroweje cyrkwi, hdźež bu wot 40,000 pſchitomnych wěriwych z radoſczu powitanym. Po ſtónečenej wulkej Bożej miſci, fotruž kardinal Mazzella ſwjeczeſz, požohnuova bamž lud a wróci ſo wiđomniye hnuth pſchez faſału ſvj. ſakramento zaň do Vatikana. — Džen pſched tym běſche ſwiaty wót 50 pobožnych pučzowarjow z Hollandskeje pſchijal, fotiž jomu nahladných Pětrowych pjenieſz pſchepodachu.

— Hac̄zrunieſz ſo naſch lěſtſtok z pſcheczehanjom a wutupjenjom klóſchtrow zapocža, je ſo we nim klóſchtſke a miſſioniske žiwjenjo tola tak kraſiue wnuviło, kaž ženje předy. Wot lěta 1800 je ſo 430 nowych cyrkwiſtich rjadow założilo, 100 mužſkich, 330 žónſkich. A ſtare rady, miej nimi woſebje zbehnjenym rjad jesuitow, wožiwhu z młodostnym hibanjom. W katholickich miſſionach ſtukuje džensia 60 wſchelakich mužſkich zjednočeſtſtow z 18,000 měſchnikami a bratrami. Miej nimi je jich 600 Benediktinow, 2500 Franciſkanow, 700 Kapucinow, 700 Trappistow, 500 Dominikanow, 600 Lazaristow, 4000 Ŝejnitow atd. K nim druža ſo nowe miſſioniske rady z džen a wjetſchej licžbu dželacžeri a na 3000 miſſionarow ſwětnoho duchownſtwa. Woſebje wuznamjeni pak ſo naſch ſtok z tym, zo ſo tež katholick ſotry na miſſionſtvo zlužiſu. Taſtich ſotrow-miſſionarkow mamy džensia hižo 52,000. Naſcha cyla miſſionika armeja licži potaſkim 70,000! Pſchez 200 miſſionarow je w naſchim ſtoku ſwoju ſrej za wěru pſchelało, njelicžo ſotry a tysiacy tych, fotiž napinanjam a njezwicženomu podnjeſhju (klima) podležachu.

Schpaniſla chce pječa ſwoje ſtôdžtvo rozmnožić. Mînistr myſli na twar 10 nowych pancernikow. Z wotkel težto k tomu pjeniez wozmje? Njech ſo najprjedſi hořeſki dołh zezaplačza a doma mér a rjad ſczini, potom hakle njech ſo ſtôdžtvo tvarja. — Z nowych wóſbow je dotal wuſhlo: 180 pſchiwiſnikow Silvelowych, 33 pſchiwiſnikow Polaviejowych, 30 konſervativnych, 86 liberalnych, 30 pſchiwiſnikow Gamažowych, 18 pſcheczelow wójwody z Tetuana, 15 republikañarjow, 5 pſchiwiſnikow halekarja Romera Robledy a 4 Karliſtojo. To je piſana mjerwjeſca, a njebudže ſnadno, z njej kniežiſz.

Naležnosće naſoho towaŕſtwa.

Sobustawy na lěto 1899: kk. 459. Alfons Parczewski, rěčnik w Kališu, 460. Mikoław Knježk z Krjepjec, 461. Michał Kraweik ze Žuric, 462. Madlena Naglowa z Kanec (běše hižo w decembru 1898 zaplaćene a je redakcija mjeno w 2. č. zmyliła), 463—465. z Wotrowa: Mikoław Rab, Jurij Ryćerja, Mikoł Böhme, 466—469. z Khróſcie: Madlena Dučmanowa, Hana Kóžníkec, Jakub Pjech, Marija Hórbaneč, 470. Marija Nowotnowa z Prawočic, 471—485. ze Smječkec: Michał Džislawk, Michał Symank, Michał Šiman, Michał Henčl, Michał Šiman II., Jakub Pjech, Jakub Kral, Jakub Schuster, Jakub Schneider, Pětr Šołta, Pětr Herman, Pětr Matek, Pawoł Schuster, Hana Kudželina, Haňza Jakubašowa 486. Can. faraf Jakub Wernař w Khróſcicach.

Zemřete sobustawy: wučer Jakub Klimank a kublej Michał Wolenk w Kukowje, kublej Pětr Wolenk w Zewicach. R. i. p.

Dobrowólne dary za towarzstwo: Za nawěstkaj 2 hr.

Za nowy Maćicy dom w Budysinje.

Dotal w našej redakcji nawdate 5724 hr. 13 pj. Dale darichu: Delanska Patentna Komisija 1 hr. 5 pj., D. S. D. 1 hr., W. Geneli w Ukr. Kijin Gub. Biala Cerkiew 21 hr. 50 pj.

Zaplać Bóh wšem dobrocerjam!

Za terciarow: Hana Braenerjec z Nalbic a Madlena Krawcowa z Koslowa. R. i. p.

Swob. zjednoćenjo katholskich wučerjow serbskeje Łužicy.

Póndželu 24. hapryla změje so za zemřetoho sobustawa knjeza Klimanka spěwane Requiem w Khrósćicach. R. i. p.

Předsyda.

Nalbiczanska Bjesada

njedželu 30. hapryla a w scéhovachym týdženju w Serjanach někotre pschedstajenia ze **skioptikom** wuhotuje. Z tuthym apparatom, w Serbach dotal njewidžanym, so 80 wulkich wobrazow na scénu cíjine. Wtach pschedsydštvo.

Póndželu 1. meje (na svjateju Filipa a Jakuba) pónuze procession z Khrósćic do Filipsdorfa. W Khrósćicach rano w 5 hodžinach Boža mšcha. Wscho druhe, kaž je přjedawšče lěta bylo.

Jakub Schere, wjednif.

Tena dželacjerjska swójba so pyta na knježi dwór w Taseinch. Dostanje rjane rumne wobydlenjo.

Pschi Božim wohnju njedželu po jutrah su naše statki džakowanø Božiho hrzacomu nježbožu zakhowane wostale. Wschem tým, kotiž su so prówomali, naše wobledzeništvo psched wohnjom zaklitacž, wuprajamž z tuthym najwutrobnischi džak a „Zaplać Bóh!“

W Miloczicach, 18. hapryla 1899.

Pětr Kral (Handrit).

Jakub Scholta, mlýnk.

Pětr Scholta.

Znatym a přečelam a wšitkim knježim duchownym a wučerjam, kotriž su naju synej

knjezej Jakubej Klimankej

na přewodženjo přišli abo kažkuli w zrudnych dnjach na njoho spominali, horec „Zaplać Bóh.“

W Kukowje-Kulowje, 17. hapryla 1899.

Joho staršej.

Katholoski Posol

Wudawa so kóždu sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicjach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 60 pj.

Plaći na pôsće
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štvortlětnje 65 pj.
Za nawěstki placi so wot
małoho ryncka 10 pj.

Ludowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 17.

29. hapryla 1899.

Lětnik 37.

Wozjewienjo.

Wuprzednjene je katholoske filialne schulske městno w Kukowje pola Panczic.
Kollator: najwyschschha schulska wyschnoscę. Dohody: nimo runnoho wobydlenja
w schulskim twarjenju 1200 hr. zakladneje mzdy, 100 hr. njezapowědzomneje
woсобineje pschiłohi, 174 hr. drjewowohho deputata, 72 hr. za wicžbu w pokraczo-
wanskej schuli a 54 hr. za rjedzenjo a tepjenjo schulskeje jstwy. Wucžerjo,
kotsiž móža serbski a maja hudźbne zdželanijo, hdyz chcedža so zamołwieč, maja
pschiłopolɔžiwschi trěbne wuswēdzeženja so hacž do 10. meje pola kral. wokrjesnogo
schulskoho inspektora dr. Hartmanna w Kamjencu wozjewieč.

Listy ze wsi.

(Piſche njepſcheczel jedu, njepſcheczel mjedu.)

V.

Lubly Posole!

... We Warnołczechach so pschestupuje. To drje nicžo nowe njeje, ani
zajimawe; ale kniez redaktor ma wobyczas zwědzeč tež, hdze joho piſakowje
ju, hdyz njeſu doma. Tež ſlawne publikum so zwjieseli, zhoniwschi, zo joho
ſlužownich njeſedža pschecz za zelenym blidkom, troſtu wobhryzujo; kón tež
druhdy wupschephnjeny býwa a zaſperwajo hłada na hrzadło wohidne, z hozdža
jo bimbace.

Ah — Warnołczech, to drje je Arnsdorf, nic? To tón naſch »njepſcheczel«
měſcze do Drježdžan jędże abo jędże z Drježdžan. — A ně, lube ludžižka —
hdyz jhm w Drježdžanach, to ja ženje do Budyschina njepiſam, to ja cyle

mjelčežo ... Pschetož za tajku nowinku našeh knjez — z koſacžom za wuſčkom, niſomu hiſcheže ſchęipki njepoda. A muž njemudry jenož ſebi do ſchłody po- wěda. — Tehdom dha bę moja tura: Budyschin-Kamjenec.

A žadlawo to tura! Dolha tak, zo móhl zawutlicž z wostudu. Naſthej ſławnej ſerbſkej ſchęipki měſeče matej zwiažk, zo je zrudno. Ach, pójcze, złote čaſy wy — hdźež budža čzahi lětacž z Budyschima do Kamjenca: via Nadwoř ſerbſki »runjewonſki«, Khrózzych kraſne, pyſchno-bohate, a Smječtech z cyrkwičku nowej, nětke hiſcheže wbohoſchkej. Cyle runa ſmuha to hiſcheže niebudže, ale ſmuha tu budže. Schto ſmy ſo wo nju naprōcowali, napiſali! Bili ſo wo nju ſmy, naſhomu knjezej zapoſlancej w Drježdzańach je we wuſhomaj klinčało, tak ſmy za njej woſali, za tej ſerbſkej železnicu. A hdźy wona pschec̄ nochychſe pyſchnež, a hdźy won ežinieſche, kaž by njepoſluſhał, jomu zatrubichmy: Dele z tobu! A potom hakle, hdźy ju »mějachmy«, dachmy jomu hiſcheže raz pardon. Haj, mamy ju — natwarienu drje hiſcheže nie — ach, zo by to bylo bórzy. Alle, hžo wiđu ežrjodý džekacžerjow ežahnež, brumnych mužow ežornejū wočow z dalokoſho kraja, woni zemju nawožuſa, woſtredž naſchich polow a ūkow ſchere naſhyp postawaja — a bórzy po nich pocžeri železny kon a za nim wozy, a we wozech my. Wſchitkón ſwēt ma ſwojoho železnoho konja, tež naſch kraj ſwojoho dōstanje. O, to změja ſo naſche burske konje dobro. Mnozy ludžo jim poſoja njeſchęjachu, ani nje- pschęjachu nam toho trochu ſwētka nic, zo býchmy ſo po ſwēcze porozhlaſali a ſwēt lepje po naſ. Nětko ſu mudri pobylí a my — budžemy. — Alle nic jenož my, tež naſcha butra, naſch wows, naſche žita a běruj budža ſo z tym konjom do měſtow wožnež. Haj, naſch Kamjenecki pschęczel je nam w tamniſchim »tjdženſkim piſmje« prajil, zo budža ſo z tej železnicu wožnež tež naſche kubla — býrnjež do dalokeje Ruffeje bylo. Ach, kaſ radoſtne to pučzowanjo! — —

Knjez redaktor ſebi myſli: Wbohi čłowięk, tón hiſcheže ſo nam zaſrēbnie ze ſamym zahorjenjom. Nět, njebojče ſo, ničo ſo njeſtanje — ale wostudla jězba to bę, jězba z Budyschima do Kamjenca.

Na ſpočzatku wſchak jězba wabi: Z wulkoho moſta, nad Sprewju ſo wu- pinacoho, je wuhlad kraſny, džiwo kraſny. Budyschin — kaſ kraſne to mieno — a kaſ kraſne to město. Broſchu, poſladaſcze, hdźy jědžecze po wulfim moſcze, druždy na njón, na tón Budyschin. To město z wczorawſchoho njeje, ale měto dawnych ſtokow, thſac lět drje stare. Serbja ſu je twarili, te domy a węže wyſoke a horde cyrkwie. Wjele ſerbſkeje krewje je ſo w Budyschinskich murjach pſchelało za wěru a swobodu a narodnoſez wuputanoho ſerbſkoho luda. Města ſu, kaž Praha na pſchikladi, w kotrychž ſame kamjenje ręča. Taſke město je tež starý Budyschin. Ma pomjezach staroho Budyschima, hnydom za Lawſkej węžu, ſtoji nowy Maćiežny dom — a mi ſo zda, zo ma tež won jazyk. Zoho blyſchežata tſečha, joho wyſoke ſwifle wot naždala ke mni do čzaha zhladuju, kaž býchu mi tſečle prajic̄: Serbow narod hiſcheže ſtoji, a ja tſeču joho pomnik býz a ſtatok.

Něhdže ſym čital, zo je dženſniſche čłowięſtwo ſkoro cyle materialiſtiſke, to ſeſa: kóždy jenož ſwoje hlaſa — a pſchede wſchim zaſy ſwoje drohe čzelo, zo by derje jědlo a piš, zo by na mjejkim wotpočzowało, pyſchne ſo hoto- wało a wjele wſefela wužilo w bědnym ſylzow dole. Jenož mało bywa ludži, kotiž znaja tež něčto wuſchše, kotiž znaja ſo woprowacž, idealej ſlužic̄. — Zara ſo mi zda, zo ſu tež w Serbach taſke čaſy zastupile: Čzelo, čzelo a

žash čjelo, te njech dobre je a piše, njech rjenje spi, so wjeseli a pschi — duscha, duch — so na wuměnku živitej a na hubjenym wuměnku.

Krajiny sym navidžal, hdjež je živjenjo hndobne. Bola nas je lěpje. A pscheju wam to. Pscheju wam, zo vyschcze pschedy rjeničho bydliš a měli wšeho nadosez. Haj, raduju so, widžuši, kaf po našich wach stavača dale rjeniče statoki. Rovemju wam, zo chceče so po džele tež woschewicž. Ale toho ujerozemju, zo macže pschi wšim jenož čjelo. Hdjež je wostala, ta serbska duscha, hliboce nabogna, ponizna a Bohu Kujezej poddala serbska duscha, kotaž je wasche dobrobycžo hakle założila ... Ta ze svojoho statoka coſacž njeměſeſche.

A tajkim myſlam wjedžesche mje pohlad na Macjicžny dom. Tón našim vyschim kublom služi — kublom, kotrež su wjach dhžli million. Našcha krajna, spěvna serbska rěč, z kotrejž seže so na svět narodžili, za kotrejž su waſki wotcomje krawili psched tysacom lět, za kotrejž su waſki Smolerjorje a Hörnikorje dželali swoje žive drhy —, změje w nim twjerdžizmu. A z naſchej rěču a narodnoſeſu stoji a pada našcha nadobna myſl, kotaž k njebi wjedže. Neje to potajkim drohe kublo? Neje to potajkim zrudno a struchlo, hdvž so jojo wždawasch? Hdvž swoju draftu měnjeſch, w kotrejž je hndžika twoja dobra macž — a hdvž vyschitko hanisch, schtož njeje jefej a piež, so pschičž? Hdvž ty, Serbje, smětšiſch a hanisch tych, kotsiž tebi dženſa twarja dom? Wšho, schtož pschedzivo njomu maſch a rěčiſch, je wumyſl a průzdra wurečž. Pozběhní so trochu, pozběhní so trochu wot svojich staroſeſi wo čjelo a jědž — a wyschim kubla naukniſeſch zaúč měč a hajez ... — tež wuhidženy Macjicžny dom w Budyschinje.

Na tóni wſchak budžesč hischče ſpominacž. Nekotru dobrotu drje nam nowa železnica pschinjese, a někotromu ſnadž budže jo w čoplym ſedžecž pschi njei. Ale wjele wona tež ſechkodži. Kaž z Božim džinom je so nam džeržal našch serbski kucžik w »Klóchtriskej« krajinje; ja so wo njon boju ..., čím bôle, hdvž ſo takle pschihotujem na tu železnu nowotu, kaž ſmy w poſledním časlu pschihkad dali. Wucžny ſo nowomu, ale wuběrajmy — a schtož je dobre ſtare, to džeržmy.

Něvérno, luby Posole — zo je to wostudla tura: Budyschin-Kamjenc, hdvž tajke myſle budži. A hlej, to ſmy hakle w Bifopicach. — A wottud měj moj poſtron a poſtron tež cylu Swoju swójbu čitarjow wot

25./4. 99.

Svojoho pschedzela.

Wocžko dce tež něſhto měč!

(Potražowanjo.)

A hischče jónu zloži staruſhka wocži na tu žónſku, kotaž mějſeſche jeje Hana hycž. Krucže jej do wocžow hladasche — ſlónčenje poda jej ruku, ſežeže ju k ſebi na khachlowu lawku a jeje mijehku běku rucžku ze swojej rožkveřanej ruku majfajch džesche k njei: „Hana, tajka ſo mi njeļubíſch!“ A hliboko wodýchnyſchi pozasta z rěču.

„A ſchto dha to zaš hžo na mnje maſch?“ zmoſkota Hana, „za telko lět přeni króž zaš doma — a přenje ſlowo, kž tu ſlyſhu, ſu ſwary. Mo, wſchalo móžu zaš hycž, jeli eži prawa njeſhni.“ A hžo pschim a ſchtož ſchim, a ſtavače z lawki, kaž by chyła runu ſmuhi woteńč. Stara khata mějſeſche ſwoju lubu nuzu, předy haž ju naproſh, zo by hischče wostala.

„Alle to čheyla tola radh wědžecz“, zapocža Hana, na ławku so z nowa poshydnywski, „schto so czi na mni njelubi.“ — „Twoja draſta, lube džeczo“, wotmolwi zrudnje starusčka, „serbška bě ty rjeñšcha. To mje boli, zo tebi draſta w hódz njeje, w kotrejž je twoja wownka khodžila, w kotrejž ja, twoja macž, hischeze džensa khodžu. Schtóż so swojeje serbskeje draſty tak z lohka slegče, tón tež z časom dobre serbske waschnjo a pocžinki wotpołoži — a toho so ja boju.“

„Macži, rěcžiš, kaž rozemisř — ale schloda kóždoho ſlowa — mje nje-wobrocžiſh. Mi čhe je tomu jenož ſmiecž. Njejšym tola male džeczo, kotoruž mohla kaſacž, w kajkej drasče ma khodžicž. Čyle Drježdžany bychu so do ſměcha dale, hdj bych tam čheyla w scheroſkých serbskich ſuknijach po měſce věhačz.“

„O, moja Hana“, znapſcheziwi starusčka a ſylzy jej we wocžomaj ſtojachu, — „twoja macž je tež w Drježdžanach ſlužila a serbška khodžila a nichť so jej njeje ſmjal. Samo kralowna je ſebi wobhladowala moju ſerbsku draſtu a mje pothvalila za to, zo so ſerbskeje draſty njehaňuju.“

„A byrnjež fežorka ſerbsku draſtu khwalila, — mi so wona njelubi. A schto by mój nawoženja k tomu prajil, hdj bych čheyla ſerbska khodžicž?“

„Tak moſch hížo nawoženju tež?“ woprascha so macž. — „Nó, to jo wě“, wotmolwi Hana, „do kniežnow hicž abo ſtara holea woftacž, to so mi njecha. Tuž hym so z młodym čłowjekom ſlužila a tule nazymu hischeze budže kwas. Hlej, kajki rjany pjerſchezeň je mi k ſlubej dal!“ To prajwski, wiczeze pozložjanu wobručku z porſta a połaza ju macžeri.

Macž pak wotwobroči wocži: „Njecham widžecž“, rjekny, „njeje wicho złocžane, schtož ſo blyſchezi. Alle praj mi jeno, schto to do čłowjeka je, z kotrymž čheſch ſo hromadu dawacž?“

„O, macži, rjany je mój nawoženja! Ty by ſo džiwała, hdj by joho widžala. Čheſch-li joho widžecž, połazam czi joho. Mam joho wotmolowanego.“ A pschi tom wiczeze fotografiiju a poda ju macžeri. Alle macž wiesche ſo z hłowu. „Toho ſebi njebych brała“, měnjeſche, „tón ſo mi ani kufa njelubi. Čyle joho poſłanijenjo poſkažuje na to, zo nima dobreje wutroby.“ — „S — to ſu prýdne rěče“, wotrèža Hana, „zlotu ma wutrobu.“ — „A ma dha tež móſhnu złothch?“ woprascha ſo macž. — „Pjeniez dla ſebi nikoho njebjetu“, wotražy Hana.

Réhwiliſtu mjeležeſchnej wobě. Hana ſo zlobjeſche — macž wzdychowaſche. Slončenje ſo macž hischeze woprascha: „Něwérwo, Hana, naſch tola je?“ — „Tež to nie“, wotmolwi Hana, naſcheje wěry njeje, ale dobra duſcha.“ — „A tajkoſtu čłowjeka čheſch ſebi ty bracž?“ rjekny starusčka, „njewěſch dha, schto hym ja, twoja macž, wicho ſpytala z mužom, kiž njebe naſch?“

„O, džeczo, daj ſebi radžicž wot twojeje stareje maczerje! Njebjec ſebi joho, w měſchaných mandželſtwach zbožo z domom njeje. Pjeniez nima, wěry nima, schto tola z tajkim mužom čheſch?“ — „A byrnjež žaneje dobreje nitki na nim njebylo“, znapſcheziwi džowka wſcha rozijemdrjena, „wón je tola rjam, a wózko čhe tež něſchtō měcž.“

Wórschulec R̄hata dale a bôle ſpózna, zo z holeu nicžo njewučini. „Mój ſebi to zas prajimoj“, rjekny z tſchepotachym hłosom, ale to móžech wědžecž: Moje żohnowanjo njezmějſch, hdjž ſo na čłowjeka druheje wěry wudasch.“

Pſchi tutych ſlowach zapýri ſo Hana kaž honacž, žly jej z hněwom wſchě bubniſachu, a stanhywſhi z ławki rjekny z horda: „Macži, daj ſebi pokoj, kaſ

zo bjez twojoho žohnuowanja tež pónidže", a kaž by macž wiśmieschicž chyla, pschistaji: „Tuž pschijedž jenož ra kwas; po hodžoch budže — ale swarjecž a hroźnje čimicž tam nijeměsch! — Hdyž budi młoda žona, pschijedu eži jónu swojoho muža pokazacž.“

To prajiwšchi, poda jej ruka, wza słonečnik a rukajecžki a czerwesche z duriemi won. „Czekaſch dha 'žno ty?" zawała staruschka wſcha pscheslapjena. — „Hoj, macži, sym ſo napoſluhala. Božemje!" zawała Hana hiſcheze pschez wołko nuts, a zaprasnywſchi wrótka, nóżkowasche ze wſy won.

Wórschulec Khata nijewdžesche, kaž bě ſo jej ſtało. Kaž z blyſkom porażena ſedzesche na ſwojej lawce, a nozy ju nijedzerzeschtej, chyſche li naſtuicž. A předný hacž ſo zhruba, zo by za Hanu pohladacž ſchla, bě ta dawno hižo psche wſchě horj. „Nó, tak tola wote miye nijewotendže", praji staruschka ſama pschi ſebi, „zawesče ſo hiſcheze ſe mni wróci." Tak ſama ſeby po kojejich džesche zaſy do ſwojoho kucíſta na khachlowej lawce.

Ale Hana ſo wſach nijepotąga. Hižo bui čimicžka a pschecy hiſcheze Wórschulec Khata wericz nochyſche, zo mohlo džeczo ſo takle z krótka z maczerju rozeńež. Ale Wórschulec Hana bě dawno hižo zaſy w Drježdānach a wiedzesche ſo ze ſwojim nawoženjom na reje, hdyž wboha macž na gmejnſkej thěž ſo modlesche za nijeporadžemu džowku.

(Poſrakżowanjo.)

3. Lujich a Sakskeje.

Z Budyschina. Ke kralowomu narodnomu dnju dōſtachu mijęz muohimi druhimi tež wuznamjenjenja: ff. dr. med. Dužman čeſtin titul sanitätneho radžicžela, mēſčanosta dr. Käubler a ſchulſki inspektor Schüle Albrechtowý ryceřſki kſchiz I. rjadowne.

Z Radworja. Zadný ſwjedžen 50 lětnohho mandželskohho jubileja abo złoty kwas ſvjeczeschtaj tu zaúdzenu pónidželu, 24. apryla, Měcháł Schpihela a joho mandželska Marja rodžena Blažecž z Haſlowa. Krásnje bě wuſyſhena cyrkaj. Měcene zynki piſchęzelow powitachu ſwiatocžny ežah jubilara a jubilarki, piſchewodžaneju wot jeju džeczi a pschibuznych pschi zaſtupje do cyrkwe. Na to mějesche kniež farač Žur ſpěwanu Božu mſchi, na kotrejž tež mandželskej ſvjatej woprawjenjo dōſtachetaj. Po Božej mſchi mějesche ſpomnjeny kniež pschihódnu naręcz, na ežož jubilar a jubilarka ſwoj mandželski ſlub wobnowiſhtaj a cyrkwiene požohnowanjo dōſtachetaj. Wjeſola hoſežina zchromadži potom rjanu čzrjódku kwaſnych hoſeži w Schpihelec domje. — Bóh wobradž jubilarej a jubilarcy hiſcheze prawje zbožowny wjecžor zeníſkoho živjenja a po dokonjenju tohoſamohu krónu nijebjefku.

Z Haſlowa. Na narodnym dnju Soho Majestosče krala Alberta bě Bacžonſke ſpěwarſke towarzſtwo pod naſjedowanjom knieza wuežerja a ſantora Symanka, kaž hižo druhe lěta, ſpěwanski ſwjedžen w Bermichec hoſežencu wuhotowało. Wulka rumna ſala, kotrąž běſche hacž nanajrjeňſho z pletwami, wěncami a poſtawu krala Albertha wuſyſhena, bě cykle pschepelnjenena. Žako zaſvod pschedniſeſe jedyn ſobuſtaw prolog, na kotrejž ſakſka hymna „Krala Bóh požohnuj“ ſežehowasche, kotrąž wſchitcy pschitomni z wulkim zaſhorjenjom ſtojo a z piſchewodom hudźbę wuſpěwachu. Ženotsliwe ſpěwy ſo wiſchitke derje wuſiedzeschu, wo tom ſwedzesche měcene pschihloſowanjo a ſława. Najwjetſchu kħwalbu pak dōſta 5. ſpěw: „Prěnja kłoska“, měſčany khor. Z połnym prawom, a kaž by kóždomu wopytowarzej z wutroby ręčał, ſlawyſche kniež

kantor Hila-Ahrfesčanski dirigenta a spěvarjow, kotrež su tak kraňji spěv wujedli, zwuli a zyufi, kotrež su w Haſlowſkej ſali přeni raz ſlyſhečž, zwuli, kotrež pozběhuja ducha a wutrobu k ſlavje ſerbskoho luda, a wunjeſe tſitkózmu ſlawu na towarzſtvo, kotrež hudežba a pschitomni podpjerachju. Nic mjenje žnějſeſche pſchipóznačžo 10. ſpěv: „Pój, witaj naſečžo“, hdžež ſo cuni, němý ſopran wotměnjeſeſche z altom runja zwónčkej klinčachym, a bu podpjeran wot móćenje ſchumjacohho tenora a basa. Njeje byl tak lohej nauwuknječž. Dvaj ſměchlaſ ſkoncziſtaj koncert. Towarzſtviu pſcheje ſo dalschi kežev a rozmnnoženjo; knjezej dirigentej paſ zawađawa ſo wutrobný džak za nałoženiu proucu a pſchitostne, wot njoho tak rjenje zarjadowane zwijefelenjo.

3. chloho swęta.

Sakſia. Krala Alber towry 71. narodny džen je ſo po chlym kraleſtwje z wulkej zahorjenioſežu ſwjecžil, woſobniye węjo w měſtach, kotrejchž haſy ſo z khorhojemi piſanachju. Tež z nowoho Mačiežnoho domu wějeftej na tutym dnju přeni raz khorhoji — němſta a ſakſta. Mađijomije wohladamij tam pſchichoduje tež ſerbsku a lužiſtu! — Kralowa Karola je ſo pónđelu do Karlowych Barow podala a kral je ſo 28. t. m. do Sibyllenorta podal. — Přiſti ſkladnoſeži kralowoho narodnho dnia dosta 111 woſobow zaſlužbny kſchiz, a to jena komturny kſchiz I. rjadownje, 5 tōnſamón kſchiz II. rjadownje, 37 rycerſki kſchiz I. rjadownje, 4 rycerſki kſchiz II. rjadownje a 64 zaſlužbny kſchiz. Albrechtowý rjad dosta 326 a čeſtne wuznamjenjenjo 213 woſobow.

— Jaho kralowſta Wyſkoſež prync Mał běſche wot jendželſkeje kralowny drohotne ryzwo dostał, kotrež ſo w Kürnbergu w Žozefowej cyrkwi khowa. Z tutoho ryzwa je njeduſchnik nekotre drohokamjenje wułamał a rubil. Paſtoſnika, młodoho tyſcheſkoho, ſu wuſledžili a zajeli. Drohokamjenje mějſeſche we ſwojim koſtru ſkhowane.

Němſta. Njejjn ſo hiſcheže 3 ſéta mimyle, hacž we Worklecah hrabja F. Voë, ſlawne znath pſchedyda Rhynskoho burſkoho towarzſtwa, wumrě, a hižo zaſh je tele towarzſtwo ſwojoho pſchedydu, syna tamnoho, hrabje Fryca Voë źhubilo. W mužſkich ſétač je wón w Griesu pola Bozena, hdžež na ſtroujeniu pſchebywaſche, wumrél.

Italſta. Sylné wotdželenjo jendželſkoho lódžtwa bě do golſa degli Aranci na ſardiniskej pſchijelo, zo by z italſkim lódžtwtom ſtare bratrowſtwo wobnowiło. A ſwiatocžnoſežam, kotrež jene tomu druhomu wuhotowa, bě tež kral z kralowej pſchithwatał. Wot jendželſkoho admirala Rawsona na lódži „Majestic“ ſwiatocžnje powitanaj, wobdželischtaj ſo majestoséži na hoſčinje, pſchi kotrež admiral ze zahorjenymi ſlowami wuzběhovasche, zo ſebi Jendželſka a Italſka žeuije wutrobnícho pſchithilenej byloj njejtnej hacž dženſa, a zo budža tež pſchichoduje jeju khowoje pornjo ſebi węč w interesu měra a poſtupa. Kral ſo wutrobiuje za tajke poſtroujenjo džakowasche a wunjeſe na jendželſku kralownu a jejne lódžtvo ſlawu. Njeđelu poda ſo kral z mandželſkej do Maddaleny. Tu daschtaj ſo wot duchownſtwa ſwiatocžnje powitacž a wobdželischtaj ſo na Božich ſlužbach. Popoldnu paſ wophtaſtaj row a ſmertnu iſtu Garibaldia, tohole zaſakloho njepſchežela chrfwje. Tak ſtaj katholſki lud ſpokojiloi, kotrež jeju w ſemichaſ ſo pobožnije modliſz wibžeſche, a z dobom tež ſwobodnych muleri a pſchežiwnikow chrfwje, poczeſežiwschi row Garibaldia. Pónđelu ſtaj ſo kralowſkej majestoséži zaſh do Roma wrócziloi.

Gendželska. Wot schézepk anglikanskeje cyrkwi, fotryž so, schtož wobrjadý abo ceremonije nastupa, jara katholskej cyrkvi bliži, mijenuje so ritualna cyrkaj. Zajimave nětko je, zo tónle ritualismus hladajcy pschibjera, z čohož mózemh sežehowacž, zo pschecželne zmyšlenju pschecžiwo katholskej cyrkvi pschecžiwy. Wschéch anglikanskich cyrkwiow a kapalow je něhdžé 14,000. Do 1882 trjebasche so jenož w 9 z nich kadižlo, džensa w 381. Do lěta 1882 swiečachu so jenož w 123 anglikanskich cyrkwiach mſchě, džensa w 613. Do tamnoho lěta trjebachu so w 336 cyrkwiach cyrkwinške drafty, džensa w 2026. 1882 njepschiliwasche so hischeze w žanej anglikanské cyrkvi woda do wina k wudželenju svjateje wjecžere, kaž so to w katholskej cyrkvi na Požej mſchi stava, a džensa sežehuje hižo 4030 cyrkwiow katholski pschillad. Město w 581 cyrkwiach (lěta 1882) zaſwěczeja so nětko w 4334 na kempach swěčki atd. Z frótka: 1882 běšež z 14,000 jenož 2581 ritualistickich a džensa je jich 8183, potajkim wjetšina. To je jara zwieselace znamjo. Pscherož ritualismus spishecžela anglikanow z katholskej cyrkvi. Wot pschijecža jeje zwonkovnych wobrjadow je jenož hischeze kročzel k pschijecžu jeje wěrh, z kotrejež džě su wobrjadý wurostle, kaž lubje wonjace kwětki z pjenka.

Schpaniſla. Nowowolby su tola hischeze khmańšho wupadle, hacž so po prěních powěsczach zdasche. Dotalna liberalna wjetšina je katholsko-konserватivnej stronje podležala. Silvela změje, na tule stronu so zepjerajo, wějtu wjetšinu 266 hłosow pschecžiwo 116 liberalam. Katholska strona ſama licži 203 mandatorow. Liberalojo su nětko wěžo połni jědu a złobcze a niewěđza, khto bychu pschecžiwo katholskej wjetšinje wšcho zapocželi. My pak wbohéj Schpaniſkej pschejemy, zo by so Silvelowomu kabineťe poradžilo, pschilodžowanja poražených liberalow ze zbožowniškim knježenjom, hacž je tuži wukonjachu, wotpořazacž.

Rusla. W Pětrohrodže a Moskve je wyschniočž mnohich studentow aretirovala abo z wysokoje ſchule wuzamkla. Tamna ſtudowaca młodosež žada mijenujich wjetšchu swobodu w Ruskej, wosebje doſpolinni swobodu za wschitke wěrywuznacža a za wzajomne ſtowarſchenja. Hacžrunjež množi na ſtrouje studentſtwu ſtoja, dha tola njeje wěrje podobne, zo tón raz hižo něšto docepeja; ſterje budža njeſmilnu knutu čuzcž dyrbjecž.

Wschelczizny.

* **Kak w Naluskej do protestantisma wabja,** wopisuja Winſte nowiny. W několych krajinach Čeſkeje dōstanje kózdy, kžiž wot katholskej cyrkwi wotpadnje, I ſchěsnak. Tež w Tyrolskej podobne ředki nałožuja. W Štyrskej, hdyž wotpadowanjo „z blaka njecha“, wjele wjetšche wopory nałožuja, zo bychu dusche ſójili. Konſervativne nowiny w Štyrskim Hradcu wo jenym tajfim padže piſaja: „Zónska, po cyklym měsčeze ze ſvojim ſpomožnym ſlukowanjom znata, nam wozjewia, zo je ju psched ſtrótkim wosobna knjeni wopytala, kotaž chyſche ju na wſchě waschnjo k wotpadej do protestantskeje wěrh naręczęz a jej jako myto 25 ſchěsnakow do rufi a darmo wobjed za eyle živojenjo poſticeſche. Rozemi ſo, zo žónska tajke judaſhſtvo krucze wotpořaza.“ — Wolf a joho towarzhojo ſu ſebi wosebje Štyrski Hrade (Graz) za polo ſwojich poſphytow wuzwolili. Wotmolu na tajke wabjenja a ſchězuwanja ſu nětko Hradženjo ſami podali. Missionske předowanjo njedželu psched tydženjom w měſčanské farſkej cyrkvi wjecžor $\frac{1}{2}8$ hodžin poda pschiležnosć ſu wulfotnomu wopofażanju dobroho zmyšlenja měſčańſkich mužow. Cyrkaj

běsche hacž k wulkomu wołtarzej z mužemi, kotrychž bě tam na 5000, cyle pšchepjelnjena. A hřichče bě so jich wjele zas dyrbjało wróžicž, dokelž wjac do cyrkwi njemôdachu. Taſteje zhrromadžizny muži w Hradci hřichče wo-hladali njeběchu. Zaſtupjene běchu wščě ſtawy: zemjenjo, wojeſcę wyſtřici, zaſtojnicy, měćenjo, rjemjeſnicy, dželaczerjo, wulcotný napohlad! Pređowanjo mějesche kniez P. Žurij Freund, fiž z horſinowej a wutrobu pochnuwacej rěču wo wědomoſczi, zmuzitoſczi a ſlutkowanju ſchęſčanskoho muža rěčesche. — Radikalovojo ju wězo njemdi a pytaja nahlađoſcž předarja, kotrohož ſłowa tak zahorjeja a wubudžuja, na wščě waſchujo tupicž a zničicž, tola bjez wužitka a wuſpěcha. Mission je tam jara derje ſlutkował; w jenej cyrkwi ſamej pſchistupi ua 2000 muži k ſwiatomu woprowjenju.

Naležnoſće naſoho towarzſta.

Sobustawy na lěto 1899: kk. 487. Hana Mjenjowa z Čemjeric, 488—491. z Radworja: Michał Pawlik, Michał Wjerš, Jan Šenk, Jakub Libš, 492. Mikl. Pjetas z Boranec, 493. Jakub Mjechela z Budyšina, 494. Jakub Glawš z Różanta, 495. Jakub Kmječ ze Smjerdzaceje.

Sobustawy na lěto 1898: k. 825. Jakub Hantuš z Bronja, 826. Jakub Kmječ ze Smjerdzaceje.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

Dale su woprowali: M. L. z R. 2 hr., Marta Bérkec z Khełna (we Wěteńcy) 2 hr., Michał Čórlich ze Zdžerje 15 hr.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Lubiju: wot N. N. přez P. Gottharda 5 hr. 20 pj., wot J. Mlynka z Miłocic 1 hr. 50 pj.

Za kěrcho w Lubiju: Michał Čórlich ze Zdžerje 5 hr., Jakub Glawš z Różanta 8 hr., P. T. N. w R. 8 hr. 24 pj.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w naſej redakcji nawdate 5747 hr. 68 pj. Dale darichu: Delanska Patentna Komisja 2 hr. 10 pj. + 60 pj., „Rozkolnicy“ 2 hr. 40 pj., Radwońska Piatowa Komisja 50 pj., wot Sobotnikow na Skalmierzieckim dwórnišeu přez k. rěčnika Parczewskoho 2 hr., Zdžerjanska Łučłana Komisja 76 pj.

Zapłacić Bóh wšem dobroćerjam!

Za terciarow: Zemrěl je Alois Münzberg we Wujęzu w Čechach. R. i. p.

Listowanjo: K. L. w Strempt. Wutrobný dák; přichodnje přinjesemy. — P. R. w Mar. Hwězdze: 3 hr. za staciony w Sebnicach smy tam hižo pôslali.

Towarſtvo „Meja“ w Radworju

změje jutře njedželu 30. hapryla wulět do Bukec. Při tutej skladnosći wuhotuje tam **serbski koncert**, na kotryž so wšitcy přečelnje přeprošuja. Započatk je $\frac{1}{2}$ /8 hodžin. — Čisty wunošk je za Maćičny dom w Budyšinje. **Předsydſtvo.**

Kalbicžanska Bjesada

wuhotuje, kaž bu hižo wozjewjene, jutſe, njedželu 30. hapryla, w Ŝernjanach pſchedſtajenjo ze **skioptikom**. Wophtowarjo wohladaju 80 wobrazow z wojnih 1870/71 — pſchez 3 metry wulſtich, piſaných, kaž živých. Wobrazu budža z wujaſnjowacym ſłowom pſchewodžane. Na kónce ſo hřichče někotry žortníň, wiesely wobraz pſchida. Započatk $\frac{1}{2}$ /8 hodžin. Zaſtup 25 pj. — NB. Pſchedſtajenjo budže, z trochu pſheměnenjenjemi wopjetowane pónđželu, ſředu a njedželu. Tež njebustawam a žónskim — nic wšak džecžom — je pſchistup dowoleny. Wutrobiſe pſcheproſthuje **Pſchedſydſtvo.**

Církev Smolerjee knihicžiſtceſtje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katholicki Posel

Wudawa so kóždu sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicjach 2 hr.; z křiž-
nym zwiazkom do domu
słany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štvortlětnje 65 pj.
Za nawěštki plaći so wot
małoho rynčka 10 pj.

Sudowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa s̄. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 18.

6. meje 1899.

Lětnik 37.

Serbinka w czubje

Luby serbski Póſle, dženja chci ja jónu swoje nazhoujenja z czubh napisac̄, dokelž wém, zo so wo tajkich nowinkach, kaž tež wo puczowarjach a puczowarkach zajimujesč. Tak netk na mije poſluchaj, luby Póſle, my džen mój dobry pſcheczel, zwjeselu so tež kóždy krócz na tebi, hdź z luboho serbskoho kraja hacž ke mni dónidžesč, a mi wſchelake powěſcze z luboje domizny pſchinjschuſeſč. A tež twój towarzſh, „Serbski Hoshpođat“, njeje na mije eple pozabyl. Ně, wóny mi zaſy jónu do domu pſchileča a pſchinjeſe mi znatu pěničku, ſamſnu, kaž běch ju jónu ſpěvala na jewiſchezu pſched wjeſolym poſlucharſtwom. To dopomii mije zaſy na rjane zaúdžene cžaſy, a we swojej cžichocze zaſpěwach ſebi tež dženja wone wjesole zynki, tak ujenučenje a ſvobodnije, zo jo wothlós mojoho ſpěva daloko po rjannym dubowym lěſu roznijesę, pſched fotrymž ſtojach.

Tola ſchtó to! Wobydlerjo tutoho lěſa běchu ſo mje nabojeli. Zlěto-
mazu wot jeneje halozki na druhu a pytachu ſo wukhowac̄. Tola podarmo.
Njenamakachu zelenoho ɬopjeſchka, fotrež budžesche je pichikryč dyrbjako.

Schtó pak běſhe wina jich bojoscze? — Haj, netk wém! Mój ſpěw
běſhe serbski, a wone rozemja džen tu jenož němcy! Wone pak budža mi
hýſhče pſchimuknyč dyrbjec̄, jeli chedža moji dobrí ſuſodža woſtač̄, pichetož
ſpěvam najradſcho w luboje macžetnej rěčzi. Tak dže mi ſpěw tež wot
wutroby, a tak ſpěva ſo mi tež najlóže. Serbska rěč je wſchaf mi do
wutroby zaſhezepjena, z fotrež ſo nihdy wukorjenic̄ njeſhodži, byrnjež bych
tu mjez lutymi Němcami a Franchzami pſchebjwala. Zeje duch we mui ženje
njehaſnije. Starasch wſchaf ſo tež ty, luby Póſle, doſež za to, zo — hdź by
trjebaſ jónu woliwkiň — mje zaſy a zaſy napjelnjujesch z nowej luboſezu za
woſho serbske.

Haj, tak tu nětk sedžu a myslu w dalokej cužbje na serbsku domiznu. Rjane zañđene čžash cžahnu mi nimo pšched duchom, runje jako rěka, kotrež bých wot jeje kužola hacž k morju pšchepuežowala, a nětk jo dopominam na jeje rjane, po kamusckach pluskotate žoliny, jeje khlodne dôležki a jeje slónčne hörki, jeje lešy a hona. Slónčne wšchak běchu to tehdy za mnje dny, hdvž hischeze jako holčo w starschiskim domje pšchewywach, tam pod khlodkom wulceje lopjenateje vorječtiny sebi hrajach z dobrymi towarzškami.

Dawno ju pak jo tele dny hžo pominkle a drenhe wobrazh z lubeje domizny stupaja mi do myšlow. — Widžu sebi w hyle lubych towarzškow, nic wšchak sebi myšlo wjach na hrajki, ale dželo jo wot nich, dawajo jim boženje. Ze hylzostymaj wočomaj sym tehdy pšched nimi stala, tež hdvž rožžohnowach jo ze starschimaj, hdvž krvčach k poslednjomu razej z narodnieje wjeli, zo bých jo wot wšchitich dželila na njewestu čžas a dolhu jězbu k severnym namjezam Němčice, k Rhynej, nastupila.

Bjez bojošče a stracha podach jo w Božim mjenje a w dorvěje na puč, hórké dželenjo a hylzy njezamžachu mje wjach khablatu ţežiniež. Blžech do čžaha, kotrež hžo na dwórnischéžn cžatašche. Wótje jo zahwizda, a boženje! boženje! wolah a kivach hischeze z wofnom, hdvž čžah hžo jedžesche. Traješche jenož něšto mjeňchinow a narodne hona a wjeſka běchu so mi z wočow zhubile. Čžah pachaše ze mnú k Budyschinej.

Tu wustupich a rožžohnowach jo ze swojim wujom, kotrež běſche mje sem pšchewodžat. To běſche hžo nětk poslednje serbske božemje, kotrež jomu prajach. Traješche jenož pječ mjeňchinow a běch hžo sama mjez cužym ludom. Budyschin ležesche hžo zady mje a nětk džesche pšchez pola a hona, a požžijcho pšchez wulcu holu do starých slavných Drježdžan.

W Drježdžanach někotry čžas wostach, chych sebi je hischeze jónu wohladacž, pšchecrvczich wulci džel města, a wotpocžnych tam pšchez noc. Nazajtra rano, předh hacž slónco škadžesche, jědžech hžo na prawym brjožy Žobja k Lipskej dele. Pola Rizy pšchecrvczeh po dolhim železnym mojež Žobjo a dojedžech hacž do Wurcena. Tam mam bratra, a tohodla tam z čžaha wustupich, jo bých joho na kröti čžas wopytala. Na dwórnischéžu mje hžo ze swojej malej žwójbou wočakowasche, a bě wulce wjeſelo, hdvž so zaſy jónu wohladachmoj, tež malej džeschi wjeſele wokoło ſkafaschtej, a poskiczejo mi ruch wjedžeschtjej mje domoj, hdvž khwilku wostach. Scžinich tež malý wulce wokoło Wurcena. Krajinu je tam plódna a sama runina bjez horow a dolow hacž na někotre kholny k polnoč. Zady města leži rjany wulci ſchtomownik a za nim same ūki, vředž kotrežž jo rěka Môdla, z blakami wulce pšchestrénje počrvczajo, wije. Widžach tam tež wojeſke exercirniſchežo, zajimało pak je mje jenož tohodla, dokelž běſche tam tež mój bratr, ke kotremuž so něktole k Rhynej nastajach, traſch někotru krjeptu potu pšchelal, hdvž hischeze we swojim čžasu w tutym mělčez pola hońtwjerjow ſlužesche.

Tola bórž bě so zaſy čžas pšchiblizil, zo dyrbjach dale wotpucžowacž. Nazajtra rano w pječich hodžinach stojach zaſy na dwórnischéžu, a sydach so na železnici, kotař mje nětk do Lipska wjeſesche. Běch so na dolhu jězbu derje wuhotowala a pšchiprawila. Džen a noc za ſobu na železnicu sedžeež, to wšchak ma tež něšto rěkaž; wot malo pučzowaneje holcy žada sebi to z najmjeňšha něšto wutrobitoſče. A tu mějach. Hewak so njebych tak wjeſelila a ſmjala na rjanu krajinu, runje wohswětlenu wot ſchadžacoho ſlónca. Wšchitko dolha runina hacž k Lipskej, husto poſyta ze wſami, ſkoró kóžda wjes

z rjanej wyjoko-wężej cyrkwi. To wschitko mila so čzi tak nimo wocžow, a njebeh so hischeze dohladala, tu schumi hižo čzah spody mostow a nimo dolskich ryńkow wozow do dwórnischéza. Na wulcich wyjokich khězach hižo widzach, zo sym w Lipsku.

Tu dyrbjach na druhu železnici pschekrocžiež, a mějach swoju lubu nuzu, dokelž tu we swoim khwattku njewěžach, hdže won a hdže wokolo. Zbożownie so tola na prawe dwórnischézo namakach, a běsche so lědom schtwarz hodingh pominylo, zo nje čzah hižo zaſy k druhomu městu, do Halle, wjezechše. Běsche rano w sedmich hodzinach a frasym dženě běsche zeſkhadzał, rjanty sfoncymy džen, na kotrymž móžach wjele swěta nawidzecž. Běsche wſchaf powěr tak čistý, zo móžesche wocžko do njejmernych dalokofejow sahacž. Hač do Halle je hischeze runina z wjele rěkami pſchebróždzena, hewak pak za wocžko malo zajimawa.

W Halle prěni króž na pruskej zemi wustupich. Boldra hodzinhy dyrbjach tu na druhí čzah čzakacž. Tón čzas wujich, zo w dobrym měreje schalku khofeja wupich. Město sebi njejsym ſchla wobhladacž, k čzomuž mějach po prawom doſez čzaſa. Bojach so, zo mohla naposledku so zabludzitwski hischeze čzah ſkomdzicž.

(Potraczowanjo.)

Wocžko chce tež neschto mécž!

(Potraczowanjo a sfonczenjo.)

Kermuschu w noch njeje Wörſchulec Khata wocžka zańdžesila. A po kermuschi bě wſcha pſcheměnjenia. Wjele w kermach sydasche, wjele ſpěwasche a ludžom khodziesche z pucža, hdžež jeno móžesche.

A ludžo węžachu, čzohodla. Njebeň njeležo woſtało, zo bě Wörſchulec Hana na kermuschi pobyla, ale zo so doma njebeň zaſtajila. Tajſi krótki wopyt so ludžom džiwym zeſza. Wſchelko sebi ludžo ſchukotachu a zhudawachu. A hdž tež ſtara Khata so ze žantym ſlowežkom njeſcheradži, njetrajesche tola žaneje khwile, a po cylej wſh bě wokolo, zo změje Wörſchulec Hana kwás, zo jo do Drježdjan dawa na podrōžſtwo. Tež to hižo ludžo węžachu, zo katholſki duchowny ju njebudže werowanacž. Haj, ludžo węžachu wjac, hač Wörſchulec Khata ſama. Běchu wunamakali, čzohodla Hana němſka khodži, a čzohodla sebi dawa němske „kleidy“ k werowanju ſchicž. W boreže a z wěncžkom bě pječza njemohla z dobrym ſwědomjom pſched woſtať ſtipiež. Nawoženja tež kaž so powěda, bjez wěncžka k werowanju pónidže. Tohodla so tež nichto hižo nježiwasche, zo jo z kwásom tak khwata. —

Tajke wěcki to běchu, kotrež so po wſh powědachu, tak zo dyrbjescze je Wörſchulec Khata tež hyscheze. A ſchtó chył so džiwacž, zo so Wörſchulec Khata ludži zdalowasche. Njebeň wczipna, hischeze wjac, zhonicž. Jej hižo njaſniesche, hdž sebi jeno na to pomysli, iſtož bě jej ſamej wědome. „Haj, hdž je hižo tak daloko“, vraci sebi ſama pſchi sebi, „potom hnydom werju, zo sebi joho wozmje, bvrnjež tež swoju wěru pſcheradžila, kaž Žudach.“ —

A tak to tež bě. Hana bě sebi brała toho, z kotrymž bě so hižo dlejſchi čzas čzahala. W lutherſkej cyrkwi bě so werowanacž dała — a někotre nježele po kwaſu hotowachu hſchecizna. Šchtó ſu kmótiſja byli, a hdže ſu džecžo hſchecili, njemóžu prajicž, a Wörſchulec Khata to tež zhoniła njeje. Alle to je wuezinena wěc — w žanej katholſkej cyrkwi hſchecene njeje. —

Kak je so dale hanje Wórschulec wjedlo, a kak stej z mužom živaj byloj, to tež njevěm. Jenož kónc teje stawizný znaju. Věsche to něhdež tsi abo schtyri léta pozdžíšho, riuje w tomle času, hdýž so žyma a načežo hischče hromadže zadžerat, hdýž dženja šlubčko wohrjewa a jutse so sněh dže. W taikm času je wěčnije wjele khorych a wjele jich mrěje. Schtóž to cyle kruče njestoji — tomu smjercz nozy zwroczi.

Tak bě to tež w našej wjesey. Khorošcz lězesche wokoło a smjercz stupasche jej na pjath a farač njemôžesche ke khorym dobehacž, a řekař nje-wědžesche, hdže prjedy. Tehdom to bě, hdýž jónu wo połnoch so fararjecem do duri dumpasche, do wokna buchaſche. Farář na te zbožo kruče njeſpasche — ale lěhaſche wo tón čzas pſchech kaž na johliczkach. Tohodla so tež bdržy wokno wocžini — a farač dele zavola: „Schto dha je?“ — „Ach, kmeje, w ſkolu — na gmejnſtej khěži mrěje Wórschulec Khata.“

Kníze farář bě hido wobſtarny muž, a schtó wě ſchto by jomu mohl dacž, prjedy hacž by czi něhsto kročeli w ſkolu běžal. Tola hdýž rěkaſche: „Ke khoromu hicž — bě farář kaž mlody hólce — a zwóńk by husto sam pſchi ſebi moſtotał za fararjom čerjo: „To tola dže kaž k wohenjej, dycha čłowjek njeđosřeba.“

Tež tón kročz džesche to do ſkolu. Vědma bě ſufodžinka, kotař bě po kníze fararja dobežala, so wrdežila a ſwěčenj zafwěčila, zaklinka so hido pſched durjemi a nuts zastupi farář z Božim Synom. Bě pak to tež naj-wjetſchi čzas, pſchetož moch khoreje Khath hladajey wotebjerachu.

Vědma bě ſwjath ſkulk dokonjaný a hido mrějſche khora — a hdýž ranjsche zeria ſhadžachu, zazwoni na wěži smjertny zwónicž. Wórschulec Khata bě pſchetalá.

Tsi dny po smjerczi puſchězachu jeje čzelo do rowa. Hacžrunjež njebeň nikoho wjach na ſwěče měla, bě tola wulka ſyla ludži na pſchewodženjo pſchichla a kóždy chysche ruzlk jej na kaſchež cžiňhež, zo by lohka jej byla ſwjata zemja. Cyle napoſledku pſchistupi k rowej khuda proſcherka. Na ruch mějſche džecžatko a za ſchöruech cžehnjeſche ſo jej něhdež ſchtyrilétna holežka. Proſcherka mějſche jene wóčko z rubiſhkom zawiſane a z druhoho wóčka ſo jej ſylzy jenož tak fulachu. Kóždy ruzlk, fotryž na kaſchež puſchěži, bě wſchón namacžany z jeje ſylzami. Wboga njemôžesche ſo ani wot rowa dželicž. Samo tótcy, kij bě pſchichol row zavodžecž, bě khuduſhkeje žel a čataſche dolho, prjedy hacž ťopacž zastaji, zo by kaſchež, z kotořož proſcherka žane wóčko njepuſchěži, z pjerſchěžu pſchitryl.

„Pſche čzo tak placžeſh?“ wopraſeha ſo, a ſylza kuli ſo jomu po ſlicu dele.

„Ach, hdý vyſchče wědžal, ſchto ta proſcherka je, kotoř tu na rowje widžicž“, wotmolvi wona, „njevyſchče ſo džiwal, zo z hlosom žaloſcžu. Ta, kotoř ſe nět do rowa połožili, to bě — moja macž!“

„Ty tola njejſh“, zavola tótko, „ty a Wórschulec Han?“

„Haj, to ſjm“, wotmolvi. „Něvěno, njejſhym wjachy znacž?“

„Alle je to móžno“, džiwaſche ſo tótko, „pſched ſchtyrijomi lětami hischče rjana kaž frej a mloko — a nětka tajſa? Schto je ſo tola z tobú ſtačo?“

„Luta nuža — pjany muž — a pufi a ſwarz za wſchédny khleb — to wſchaf čłowjefej njetvje, ale ſkóncuje za něhsto lět naſtrōwſchoho čłowjefka. Njevidžicž, kajſe mam tu módrjencu na rukomaj, kajſe kule mjezwočji?“

„Wohoža žona, to ſy tola helu na ſwěcže měla“, wobžarowasche tótko wſchón hnuth, a dohladawſchi ſo na zavjazane wóčko, woprascha ſo: „ſchto dha je z wóčkom, zo maſch je zavjazane?“

„To mižecže hnydom zhonicz“, wotmolkwi a wotwajaſa rubiſčko.

„ſchto dha je ſo to tola ſtało“, zavola tótko, „hdže dha ſy wóčko wostajila?“

„Ach, to je khostanjo Božje. Hdjiž mi njebočicžka mačž, budž jej Boh luby knjez hnadny, wot žentwy wotradžesche — ſym ſo jej wuſnjalala a prajiſla: »Doho a žanoho druhoho — wón je rjany, a wóčko cheče tež něſcht o měcž«. A hlejče, tu wiđicze: »Wóčko je ſvoj džel dostało. Muž je mi je wubil.“ A to prajiſchi, da ſo z nowa do placza.

* * *

Schtóž chył hiſcheže wědžecž, kaf je ſo Wóſchneſe ſhanje dale wjedlo, tomu chen hiſcheže pſchitajicž, zo ſu ju na město macžerje na gmejnſku khežu pſchitazali, a jeli hiſcheže njeje wumrěla, drje tam hiſcheže plaka pſche hrechi ſwojeye młodofeže a na macžernym rowežku ſo modli.

3 Lujich a Sakskeje.

Z Bulec. Pſchi ſkladnoſeži wuléta Radwoſtſkoho ſpěvaſtſkoho towarſtwa „Meja“ mějefſe knjez Króna powitanſku rěč a naſpomni: Towarſtvo nje-hlada dobytka, ani laſtomſtwo za czeſežu je njeponhu naſ tu z koncertom, hiſcheže njeſchamym a eyle ſerbſkim, poczeſežicž, ale je z tym jeno ſwoje lom w Njeſwacžidle pſchi wulęcže ſerbſkich towarſtrow date ſlubjenjo dopjelnila. Tutoň narodny poſtup z nowa naſtork dawa k wužichomu zvjavkej a bratrowiſkej luboſczi mjez ſerbſkimi towarſtviами. Njech je to za druhich pſchitak. Alle z tym heſlom ſtajnje klaca. Njevém, na ežim to leži, zo to nekotre towarſtwa, kotrež ſo tež ſerbſke mijenuja, njezniſeu. Němſkim towarſtviom to ani do myſle njeſchindže, zo bychu nekotrych Serbow dla, Serbam ſi woli byli, ale ſerbſke — Bohužel! — Koncert z 12 číſkow wobſtojach wulich jara ſpokoji, wjac̄ ſrćež ſo dirigentej a ſpěvarjam z rukomaj za poſteženu praverbſku a pſchitovnu zabawu džakowachu. Dosež wukhwalicž njemžachu exaltonež khorow, kotrež 40 ſpěvarjo a ſpěvarki pſchednoſchowachu. Na koncu koncerta ſpominasche pſchedyda Bulečjanſkoho ſerbſkoho towarſtwa knjez Wojnár na 71. narodny džen Ž. M. krala Alberta a ſkonči z trójnej horliwej ſlawu. Pſchi rejach poſtoza „Meja“ pſchitomnym tež ſerbſku reju. Dirigent na piano piſkafše, dokoļ tamni herech ze ſwojimi naſtrojemi to nje-zamžachu. Tak knježeſe ſerbſki duh chył wječzor. „Meja“ je dobrý za-čiſtež w Bulecach zavostajila a budže-li pſchitohodnje rjeňſke wjedro, tež za Macžicžny dom wjac̄ wotlečzi.

—a.

Z Radworja. Ře jutram wopuſheži naſchu ſchulu 23 džeži, za to doſtačmy po jutrah 32 nowych ſchulerjow a ſchulerkow, z druhich ſchulow pak pſchitndže jedyn ſchuleř. Wſcho hromadže mamy wot jutrow ſem 232 ſchulſtch džeži a to w 1. rjadowni 54, w 2. rjadowni 48, w 3. rjadowni 66 a w 4. rjadowni 64. Do knihow pokračowanſkeje ſchule, kotrež ſo wot Michała hač do jutrow wotměwa, je 32 hólcow zapiſaných.

S.

Z Worleč. Minjenu nježelu 30. hapryla popoſdnju běchu ſo z ra-voſtnej wutrobu Nowowježanſcy wotpaleni do Worlečjanſkoho hrodi podali,

zó bychú z rukow wosadnovo fararja, knjeza kanonika Wernera pjenježne dary, dotal sem poſlane, pſchijeli. Poſlali běchu pſchede wſchim hrabinka Monika ze Stolberg-Stolberg, něčjíſcha knježna Marija Johanna, nahladny dar, dale najdostojnijchi knjez biſkop a měſczañſey ff. dučhowni hromadže 125 hr., ff. wojeríſki faraj Rjencž z Drejžan 30 hr., ff. P. Leopold Schneider z Röžanta 5 hr., ff. expositus Jurij Libsch z Baczonja 4 hr. Niedželu prjedh hžo dōſtachu wotpaleni wjele dobreje draſty, 2 lódey a druhich wěckow po dwemaj wotemrěthmaj knježnomaj a jenej žonje z Budyschina, tež 3 měchi neplow, 8 poſrutorow khleba wot jeneje dobročeřki atd. Wſcho to poſla knjez ſcholaſtikus Skala z woſebitym wozom z Budyschina. Wſchém dobročeřjam, živym a wotemrěthym, mutrobne „Zaplacž Bóh tón Knjez!“ J—a.

3 chloho swěta.

Sakſka. Nascha Lužica, něhdyn najrjeňšcha parla čeřkeje króny, je ſebi tež pod ſakſkim knjeſtviem wěſte prawa, wěſti ſamostatnoſcz hſcheze zathowaſala. Tak ma wona na pſchikkad hſcheze ſwój woſebity ſejm, kotrýž ſo kózde léto z najmjeňſha jónu w Budyschinie zenhž. Větuschi Hornjołužiſki ſejm wotmě ſo wutoru 2. meje. Wuradžowanjo naujedowac̄e krajin ſtarſchi knjez z Beſchvīz jako pſchedyda. Beſchlo bě ſo jich 73 zaſtupjerjow ſtava ryežerjow, 8 zaſtupjerjow ſchtyrjoch měst (Budyschina, Zitawy, Lubija a Kamjenca) a 53 zaſtupjerjow wjeſnych gmejnou. Tež najdostojnijchi knjez tachant Budyschskoho kapitla, naſih knjez biſkop Dr. Wahl, bě pſtitomny. Hewaſk ma Budyschſki tachant tſecže město na ſejmje. Větſa ſedžesche (kaž bě to zaſtarſku pſchecy) na přením měſcze, dokelž knjezaj, kotařž mataj hewaſk přenjej měſcze, pſchischtloj njebeſchtaj. Jednało je ſo na ſejmje woſebije wo to, tak ma ſo zamoženjo lužiſkoho woſtřeſa a čiſtý wunoſčk krajinoſtaſkeje banki naſožeč. Poſtaſiſhu ſo: 87,000 hr. za khudych khorych a kyrých, 30,000 hr. za ſchulſke gmejnou, 21,000 hr. na porjedzenjo pucžow, 15,000 hr. za ſhroty, 6500 hr. za ratarſku ſchuln w Budyschinie, 3000 hr. za polepscheřne atd.

Němſta. Eduard v. Simſon je 3. meje wumrěl w 89. leče živjenja. Wbn bě léta 1849 pření praſident přenjoho němſkoho parlamenta w Frankobrodže nad Mohučzem. 1850 běſche pſchedyda parlamenta w Erfurcze, a w lětomaj 1860 a 1861 běſche z pſchedydu w pruſskim ſejmje. Hdyž ſo ſewjeroněmſki zwjazk założi, běſche tež tu pření pſchedyda Simſon, tohorunja na člownym parlamente. 18. decembra 1870 ſtojesche wón na čjole deputacie, kotařž pruſkomu kraley Wilhelmej kejzorſku krónn poſtieži, a hdyž ſo pření kejzorſtvoſowý ſejm wotewri, wjedžesche zaſh Simſon praſidium. Khorowatoſeze dla pak je 1874 zloži a 1877 ſo wjeho politiſkoho džela wzda, nic pak ſwojoho prawizniſkoho ſtukowanja. Po założenju kejzorſtvoſowý ſudniſtwa w Lipsku 1879 pomjenowachu Simſona za pſchedydu, dokelž bě Pape, kotorouž by po prawom tale hōdnoseč pſchisluschała, katholif. Halle 1892 poda ſo „rodžený“ praſident na wotpočink, kotrýž je nětko — Bóh dal, z wěčnym zamjenil.

Hollandſta. Kaž je znate, ma ſo konferenca, kotařž ma wo měrje a wo wotbronjenju jednacž w Haagu w Hollandſkej wotmecž. Katholicka ſtrona tamuſcheje komory je nětko z protestom pſchecžiwo wjeho ſtukowanja ſtupila, zo Italskej k woli hamž na konferencu pſcheproſteny njeje, a žada ſpoločace wotmovenjo abo wozjewjenjo aktow w tej wěch. Dokelž ſu tamni konſervativni

też njezpojomi dla wuzamknenja južnoafrykej republikow a dokelž sebi wyschnożeż 75,000 schěsnakow za potřeby konferencji žada, dóndže w komorje najsterje k živej debacze, a njeje njemóžne, zo so ministerium powali.

Awstrija. Džel awstrijskeje Schlezynskeje skuscha cyrkwinjeny pod wjerchbiskopa Wrótslawskoho. Němiske nowiny nětko pisachu, zo chce kardinal Kopp za tónle džel swojeje diöcesy woſebith němſki duchownski seminar we Winnje założicž. Tomu pak eyle tak njeje. Kardinal chce tam jenož gymnaſium założicž, kotrež by pod jeho dohľadom stało. Te pak njebudže ryzy němſke, ale měchane, kaž to hinal bycž njenóže, hdž džen tola z 12 dekanatow tamnej krajiny je 8 ſlowjanskich a 4 ſu němſke.

Italska. Wschitcy ministerio ſu wot ſwojoho zaſtojníſtwa wotſtupili a to kraje wozjewili. Pschicžina ſu ſylne poroki italskoho ſejma pschecžiwo ministrum, zo ſu w Rchinje, hdžez chyſhe Italska Sanmuński zaliv dobycž, z haňbu cofacž dyrbjeli.

Schpaniſſa. Tež wólby do ſenata ſu ſo za knježerſtvo ſpokojace ſkoncžile. Na stronje Silvely ſtoji 110 ſenatorow, pschecžiwo n̄jemu 69, tak zo wjetſchina 40 hloſow wucžini.

Ruſſa a Žendželska ſtej ſo zjednałoj, to je najnowſcha nowinka w politicy. Wjèle lět běſchtej ſebi woſebje w Afjskej wſchudžom napschecžo dželaſoj a ſebi klubu čziniloj. Njedawno hakle běſchtej ſo tak zrokocžiloj Rchinſkeje dla, zo ſo žasche, zo wójna mjez nimaj wudyri — a hlej, nětko je ſo mér wobzamknýl. Ruſſka pschewostaji Žendželčanam krajinu nad rěku Yangtſe, Žendželska Ruſſam Mandžursku. Tu ma jenož Ruſſka prawo mēcž wikowacž, tam Žendželska. W Mandžurskej ujeſmě Žendželska železnicy twariež abo druhim ludam twariež dowolicž, a Ruſſka ujeſmě to čzinicž w krajinje na Yangtſe. Tak ſtej ſebi to rozdželiloj. Hacž tež to pschi tom wotſtanje? Rchinu traſch, pschetož Ruſſka trjeba jendželskich pjeniez a jendželskich wifow, hdžez mohla ſwoje twory wotbhcž — a tohođla chce ſebi Žendželsku dobru džerzeč. Hdž džel jónu Žendželskeje wjac̄ trjebacž njebudže, potom budže drje tež z pschecželſtviom žaſh konc. Z Francózami běchu Ruſſowie tež tak doļho dobri ludžo, doníž běchu jich pjeniez žadni. Hdž pak ſu ſo Francózowje nětko pjeniez nadawali, čzinia ſo Ruſſowie z bohatymi Žendželčanami dobri, kofiz ſu ſo tola hakle njedawno jašo najhorſchi njeſchecželojo Francózow wopokazali. Haj, w politicy, hdž je to ſvěra?

Z Filipinow ſo džiwnie wěch piſaja. Tydženja bě general Otis nahle že wſchich dobytých městow amerikanske wójsko do Manile wróčzo powołał, Alle hijo za někotre dny czechnjeſche amerikanski general Arthur na čole 6000 muži do Calumpita, zbi Filipinjanow a wuhna Aguinalda z města. A nětko je hýſhe ſpodžiwniſcha nowinka dōſchla: domorodcy chcedža pječza wójnu wjeſcž pječtač a ſo Američanam podežiſučež. Hacž budže to wěrno, ſo bōrž poſože.

Wſchelcžiznij.

* **Natarſla komora** za pruſku Šakſku wozjewija: „Cžascžiſho ſu ſo wobſedžbowacž měle zwady mjez protestantskimi dželodawarjemi a katholickimi pónymi dželaczerjemi z narańſhich provincow a z wukraja dla ſwyczenja katholickich ſwiatych dnjow. Někotsi dželodawarjo, kofiz wobſtovenja njeznaja, maja podhlad, jakož bychu tamni dželaczerjo nabozinu jeno jako wutecž

trjebali, zo bychmu dželo zapověšti. Kaž smy pola katholickoho fararja zhonili, so (schtož čas pôluohho džela naštupa) w sakiskej provincie, Gotha a Anhaltiskej jaťo katholické sviate dny svjeteža: Pischiziewjenjo svj. Marije, Božoho Čzela, Pečtra a Pavola, Wschéch Svjatych a Vjezhréshnoho Podjedža svj. Marije. Dla píchezienoſce injez dželodawarjemi a dželacžerjemi naležnje radžimy, zo by so na te svjate dny džiwało.

Naležnosće našoho towaŕstva.

Sobustawy na lěto 1899: kk. 497. Michał Chilank z Khróscie, 497. Michał Čorlich ze Zdérje, 498. Mikławš Knebl ze Sulsec, 499. Mikławš Kral z Baćonja, 500. Michał Kokla z Kupjele, 501. Fr. Dismas Hájek, kapucin w Prazy (běše so kwi-towať zabylo).

Sobustawy na lěto 1898: kk. 827. Michał Kokla z Kupjele, 828. Mikl. Knebl ze Sulsec, 829. Mikławš Kral z Baćonja.

Na lěto 1897: k. 812. N. N.

Na lěto 1896: k. 795. N. N.

Na lěto 1895: k. 752. N. N.

Dary za cyrkę Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Dale je woprowała: Njemjenowana 10 hr.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dale su woprowali: K česci swjatoho Józefa jako džak za wusłyšanu próstwu 2 hr., N. k česci swj. Józefa 2 hr., njemjenowana 10 hr.

Za nowu cyrkej w Kamjenicach (Chemnitz): A. L. 2 hr., M. V. z H. 1 hr.

Za nowy Maćienny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakcji nawardte 5756 hr. 4 pj. Dale darichu: Hrajachmy — wuhrachmy — hriwnu za dom Maćienny. Zdérjanska Łučiana Komisija 55 pj. „Z prac filologicznych“ přez knjeza redaktora Adama Kriňskeho 12 hr. 96 pj. Delanska Patentna Komisija 40 pj. »Dokelž njewědžeſtaj, komu słuša« 50 pj. Milěanska Kofejowa Komisija 1 hr.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

Sobustawy bratstwa „Jézusoweje Wutroby“ a „Zapoſchtoſtwa modlenja“ maja swoje dobre skutki a modlitwy w měsacu meji Bohu woprowače: „**Za Bonifacijowe towarſtvo**“.

Najrjeñſhi ſirmowanſki dar je:

Nowa Jézusowa Winica

z píšiwigazanymi férliſchemi „Pobožnoho Wosadnika“ a ſtacionami, najlepſjhi zwjozki 6 hr. 50 pj., mjenje píšichny w foži a ze złotym rězkom 6 hr. Je na píchedaň w Budyšinje na farje abo píchez ff. agentow.

W o z j e w j e n j o .

Tutſe, n jedželu 7. meje, wježor we 8 hodžinach po ſledni króž
 skioptikon
w Konjecach. Wutrobnje píchepróſhuje

Kalbicjanſta Bjesada.

Džensa je tež „Serbski Hospodař“ 5. číslo 1899.

Cjíſčej Smolerjec knihicžiſteženje w Macziejnym domje w Budyšinje.

Katholicki Posł

Wudawa so kóždu sobotu.
Płaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z kříž-
nym zwjazkom do domu
słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na posče
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štvortlětnje 65 pj.
Za nawěštki płaći so wot
małoho rynčka 10 pj.

Sudowy czasopis.

Wydawany wot towarzstwa s̄. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 19.

13. meje 1899.

Lětnik 37.

Serbinka w czubie.

(Potraczowanjo.)

Wot Halle wotwjezech so dale na Kassel. Hdyž věch halle khwilku jěla, poczinasche jo krajina hžo pschemenjecz. Z runim wustupowachu hórk a po času pszech wjetše hory. Zeleznica czechne jo něk po hľubokich dolach a wije so pszech hľubje do horow. Wdžijsch tam jenož hishcze z wobojich bofow wýsoke z lějom poroszcene horiszcze, pod sobu často torhace rěki. Wotewri-li jo czi zař jónu scheršci dolh, wohladach tam zatvěcze kózdy krócz wjes abo město z muchimi fabrikimi wuhnjeni. Wobejbe zajimawa a kraſna je krajina wokoło města Münden, hžez widžijsch rěcy Fuldu a Weru do sebie zbezecz, z čzohoz nastanje wulka reka Weser. Wýoko nad brjohami rěki Fuldy, totراž so pod tobu wije jako had, majo tu daloki wuhlad do horow, jědzech wot jow po železnich do Kassela.

Dojedzech tu popołdnju w tjoch hodžinach. Powobjedowach a syta dolhoho sedženja na železnich wulhodžich so trošku po wulkim, wot tjoch stronow zatvarjenym dwórnijschežu, kotrež móže so tež wopravdze dwór mjenowacz.

Za hodžinu wopuszczežich zař Kassel. Jědzech k połdnju do Hessenskej. Město Gießen věsche něk mój wothknjem kón. Zo věch tu mjez cyle czym ludom, skyschach hžo na rěči, kotrež móžach jenož czechy rozemiež. Ludžo thodža tam tež hínak zdraſezeni. Mužscej w frótkich kholowach ze schnalemi a w czornych nohajcach hacž do kolen, na hlowje čzapki z bomliku. Žónske su w scheršcích, ale frótkich sukniach, kotrež su wobschite deleka wokoło z rjawnymi barbatymi smuhami, na hlowje noscha klobuk, podobny serbskej boreže, z rjawnymi bantami wupyscheny, zo hacž po khribječe dele wiſaja.

Wječor po čzimje dojedzech do Gießena, pschestupich tam na druhu železnici a něk zapocza so wopravdžita jězba k Rhynej. Wědzech, zo jón

hijo w noc w dwunaczech pschejedu docepnich mesto Koblenz, hdyž dyrbjach jézbu zašy pschetorhynce.

Běch sebi z wostudh a mučnoſeže troschku wusla a wubudzich jo nahle, hdyž pod ſobu blufi hrimot a kaž ſchworezenjo wjele wodow wiſkychach. Pohladuých z woknom a mějach jimacy nóem, napohlad. Widžach, zo jézzech po dolhém železnym moſeže a hliboko pode minu walesche jo w czornym žlobju móena ſchěroka woda, na kotrejž dnje zybolachu jo thſacore ſwěch. Tute běchu wotſezin wobswětlenoho města, kotrejž jo khetro wyſoko nad wodzimym brjohom, kaž na ſhodzenkach natwarjene, pschi podnozny wjetſcheje z mlhu pschitryteje horu wupinache. To běſche Koblenz pſchi Rhynje.

Běſche połnōc, a tuž běſche tam malo živjenja na dworniſchežu. Tute zaſparne woblicza jenož. Bjez džiwa, zo ſebi tež wuſnych w rjenje wutepjenej czakarri ſedžo pſchi ſwoim korbje. Rano w tſioch hodzinach dželche zaſy jézba dale. Na lewym brjozy Rhyna jézzech něk mjez nahlymi horami k połnocy dele, a hdyž džen poczinaſche ſwitacž, wuſtupich z czaha w Bonnje. Tute město ſebi wobhladach, přeni króž tam tež Rhyn, tute móena wodzisko, wopytach. Runjež zahe rano, běſche tam hijo hibite živjenjo na brjohach kaž na lwbžach, kotrejž tam wot czolkma hacž do najwjetſchich parníkow w mnohej liežbje žolnym rožbzélachu a pschetſchizowachu. Twarjachu tam tež nowy most pschez Rhyn, kotrejž budže njeſměrnie dolhi, traſch na 500 metrow.

Najprěniſche, ſchtvož mi tu nadpadny, hdyž po měſče kroczech, běſche, zo žony a holey, kotrejž drje běchu do města na wiki pſchischi, ſvoje korbys na hlowje noſchachu, pſchi cžimž z rukami machachu, ſo wobhladowachu a ſmějachu a korbys ani nježeržachu. Pſchi tym chci hmydom pſchitpomnicž, zo je w tutej ſtronach wſchudžom tak waſchnjo, a zo tu korbow, kotrejž ſo na khribjet pſchitwazujia, njeznaja. Žonka, kotař je w drjewje pobyla, njeſe ſwoj wal na hlowje, holec, hdyž z trawy domoj dže, njeſe ſvoje brěmjo na hlowje, ſamo hijo mjeſtſche džecži, hdyž do ſchule džejia, polozha ſvoje wěch na hlowu; tak ſo hijo wot maloſeže pſchitwazha, na hlowje wſchitko noſhež.

Z Bonna wotjedzech dale na Euskirchen. Hdyž běch dotal pſchez lute horu jézdžila, pſchitndzech tu zaſy do krajinu podobneje wokoło Lipſka. Daloka runina, wokoło wſow wjele žitnych fajmow. Khěze ſu wſchitke z ephelow twarjene, njevobmjetane, kaž w naſich Delanach. Město pak, zo ſu delanske cyhele cžerwene, ſu tute cyhele ſchere kaž rola. Býchli w leče puczowala, njebych wſchak widžala, z čoho ſu domy twarjene, pſchetož potom je minowe liſežo pſchitrywa.

W Euskirchen ſtipich na železnici, kotař tu nimo wot Kölna na Trier jédze. Czah pſchijachli runje wot Kölna. Něk hiſchěze dwě ſtaciji, a budu we ſwojej nowej domiznje. Běch połna wocžakowanja, hacž drje budže tež tajfa, tajfnž ſym ſebi ju pſchedſtaſala. Žedzech wſchak něk zaſy k poſdnju, nic wjac w užinje, ale wnstupowachu tu hijo wjetſche khribjety horiſchęzow, najbble z dubowej kecžinu poroſczemnych. Cžim dale, cžim wſchishe a tež bble nahe bywachu horu. Widžach pſched ſobu hiſchěze wjetſche czorne horiſchęza, tola prjedy hacž tam dojedzech, běch hijo we ſwojej domizuje.

„Mechernich! Wuſtupicž!“ ſo zawaſla do woza, a ſtipich tu přeni króž na ſlubjenu zemiju.

Bratr mje tu hijo wocžakowanſche a powita mje wutrobnje. Kroczechmoj něk do naju nowoho ſtatoka. Po krótkim puczowanju zaſtachmoj pſched domom, kotrejž tu ſrjež rjaneje zahrodž z boka pueža pſchi dubowym leſu

stoji. To je hajnkownja, w kotrejž bydli mój bratr. Tu běch nětk na koncu swojoho puczowanja, tu běch domach.

Džensia, hdvž tole pišam, pschebywam tu nětk hžo pschez lěto. Sym fo tu mjez tym že wschitkim dopóznala, sym tu nimale czym waschnjam pschi-wulk a wschelake nazhonila, schtož budže tež tebje, luby Pöste, zajimacž. Tuž ječerp so hjscheze khwilku a posluchaj na mnie. Chcu cži krajinu a lud wopisacž, kaž to w mojich mocach stoji; sym wschaf na pišanjo hjscheze mało wustojua, a tuž mi tež wodach, jeli cži to wschitko tak njepodam, kaž by to wustojniſche pjero dokonjalo. —

Krajina je tu horata a wot rjanoho Rhyna, wot winicow a krajiných hrodow, kaž hym ſebi domach w Serbach tutu krajinu pſchedstajala, je tu mało wibječž. Tu je zapocžatk wulckich horishežow, znatych pod mjenom „Eifel“. Hodžini k polnočy je tu hjscheze rjana plödna ruina, Zülpichska krajina z bohatymi burikimi wjami. Hodžini k połdnju a k wječoru pak je hžo džwja horata krajina, hdžez je traſch tſežina khudych polow, tſežina leſa a tſežina nahich, kamjentnych horow, hdžez njeroseče ani leſ.

Najſcha bližscha wokolina ma hžo tajki Eifelski raz. Zwjerech zemje je tu za člowjeka mało wunoſhny, ale cžim wunoſhniſche ſu tu poſkady, kotrež fo nutſach w zemi namakaja. Wjetſche akcijowe towarzſtwa ſu ſo tu wutworile, kotrež tute poſkady ze zemje wuzběhuja. Ze to we hlownym džele wołoj, kotrež ſu tu wudobýwa, nimo toho tež železo a kalk.

Najbohatſcha na wołoju je zaſh naſcha bližscha wokolina. Zemja je tu wot ludži, ſledžacych za tutym wołojom, hžo potocžena kaž wot knotow, tak ſo ſu tu hžo cyle ſmuhi kraja džerate, zapadnijec, z pſchicžinu — niſkich podzemſkich wudželanych proždjeniſcow.

Druhdže zaſh rjya tu za wołojom „wodnjo“, kaž je tu hewjerſki wuraz. Šu to na 150 metrow hluboke džeri, ſcheroke a dolhe, zo móžesč pol hodžiny tolwokoło hiež. Tak je pſchischlo, zo ſu tam, hdžez běchu předy hory, naſtale dol, tam pak, hdžez běchu dol, wyſoke pěſkowé a kamjentne ſejye. Na tutych ſejjach a po cylek podkopach rozpróſhene ſtoja tu mócene fabriſke twarjeniſhča z wyſokimi wuhenjenimi, z kotrychž ſo kuri wodnjo kaž w noč. Tu ploka ſo wołoj z pěſka, tam mjele a klepa ſo kamjen, kotrež je z wołojom pſchesadženy, druhdže ſchtrčja zaſh tuto, a zaſh druhdže wuſchtrvaju z wołaja ſlebro.

A živjenjo a haru, ſlepanjo a ſteženjo, kaſež maſch tu wschudžom zwjerech zemje, tajſe maſch je tu tež pod zemju, jenož zo wo tom mało ſlyſhſich. Přinjeh drje druhdy, kaf ſo pod tobu zemja zatſchaſnije, kaf z čaſam i w zemſkich hlubinach buboce kaž z dalokoſeže ſo bližacy hrimot; a to je wscho. To pak je jenož tſelenjo.

(Potraczowanjo.)

3 Lužic a Sakskeje.

Z Budyschina. Wntoru 16. meje budže w kloſchtrje Marijnej Hwězdžę ſwjate firmowanjo. Najdostojniſchi knjez biſkop ſo pónđzeln popołdnju tam poda.

— Pomnik njeboh ſcholaſtika Michała Hórnika tudy na Miklawſchku je nětko ſkoučnje cyle dokonjan. Poſtaſwie ſwjatej Cyrilla a Methodija, z kamjenja rjenje wurubanej, kotrež hjscheze brachowacſtej, ſtej pſched dwěmaj nježelomaj do pſchihotowanej dupječzow ſtajenej.

— Šhne deſchče, kotrež nětk hžo nimale dwě nježeli za ſobu po cylej Němſkej mamy, ſu wsche řeki tak napjale, zo muohe pſchez brjohi wuſtupiwiſchi

krajiny wołokoło leżace powodźeja. Katarjo ze staroścžu ē njebju spohladuja, hacž ſo mróžele tola ſkoro zaš ujerozdžela a nam zaſi zaſwecži Bože ſlónicžko. Woſebje złe je za krajiny w nižinach, na pích. wołokoło Hučimy, hdžež wſchitko płowia. Wjez tym hacž je pola nas deſchęza pſcheniabniye, maja w Schpaniſkej tajki ſirowi ſuchotni, zo je wscho wupalene, a dyrbja ſo tam wulfkej nuzy a drohoto boječ.

— Dla powědanečka w poſlednich tſjoch čiſlach „Kath. Poſoła“ ſmy tutón dopis dōſtali, kotryž tu ſwojim čiſtarjam podawamy:

Tajkich Hanow abo lépje prajene: Hanow, kaž nam „Poſol“ w ſwojim powědanečku: „Wočko chce tež něchtu mēcz“ pſchedſtaja, Bohužel w naſchich Serbach, woſebje w ē . . . woſolinje, wjele wołokoło běha. A po mojim zdacžu je wěc w tutym padze hiſcheze zrudniſcha hacž pola „Drježdanskeje Hanu“. Někotre woſobne ſerbske burſke damki dadža ſwojim džecžom w němſkej draſcze ē . . . do ſchule khodžicž a njechadža je tež w pſchichodže hinač draſczieč hacž po němſku, dokelž je džen němſka draſta bóle pſchistojiſcha (To přeni króč ſkyſchimy). Dotal ſmy pſcheswědczeni byli a tež jenož ſkyſcheli, zo je ſerbska draſta pſchistojiſcha. Red.) a rjeńſcha, a w ſerbskej draſcze njemóža ſo pozdžiſcho iich: freileins zwonka ſerbskich mjezow wiđecž dacž bjez toho, zo bychui ſo wuſměſchale, dokelž je džen ſerbska draſta jenož w naſchich małych Serbach móda a tute taſ bórzy zaúdu. O wy wbožy ludžo! Njejčeč čiſitali rjane ſlowa dobreje Hanineje macžerki, kaſ ta wo ſerbskej draſcze ſudži? ſerbske macžerje, kotrež na tajke waſchnjo ze ſerbskej draſtu ſerbske pocžinki we wutrobach ſwojich džecži wutupicže, prajęce, ſchto bychui Waſche macžerje a wowki ē tomu prajili, jeli bychui z rowa ſtauhle a wuſladale, kaſ wy waſche džecži hižo wuečiež ſo ſerbskeje draſty hańbowacž? Bohužel je dopofażana wěc, ſchtož móžescheče w poſlednim čiſle „Kath. Poſol“ čiatač a ſchtož wam hiſcheze raz tudy ſtaju ē powučenju, zo ſchtož ſo ſwojeje ſerbskeje draſty taſ z lohka ſleče, tež z čaſom dobre ſerbske pocžinki wotpołozji. Njeje rmine ſerbska draſta taſ doſtojna a nadobna, zo ju kóždy čeſeči? Wona žada wot kóždoho wěstu poſornu bojoſč a čeſezomnoſč, kaž ſu nam to buſto rozoſni euzý knježa woſkruežili, koſiž ſerbsku draſtu přeni króč ju wuſladawſchi wuley pſchistoju na makachu a khvalachu. Hdžž z macžerju pſchez Pražſke hasy jónu džech, ſkyſchach ſo prafcheč: kajka knježna to je. Tu wiđicze, kaſ pſchistojna a rjana ſerbska draſta je. A wy ju cheyli zaepiwacž, cheječze, zo ſo waſche džecži tuteje woſrjetni, koſraž je ſo teſko lěſtotkow pſchede wſchim nowotaſtowm wuſhowała, a tworicže waſche džecži po němſku, koſraž z cyła němſka njeje, ale francózſka? O zo byſhečeze prawje bórzy ſpóznali, ſchto je ē waſchomu zbožu!

D.

Z **Ralbic.** Raſčka „Vjeſada“ — koſraž chce druhdy ſwojim ſobuſtawam tež něchtu wuſjadne poſticžicž, bě lěſta na myſlicžku pſchipadnyła, někotre pſchedſtajenia ze ſkioptikom wuſhotowacž. ſkioptikon je naſtroj, z kotrymž ſo drobne woſrazy, na ſchleiciu molowane — wjelekróč powjetſchene, na mořku plachtu mjetaju — taſ ſo woſobu abo cylu ſwojbu woſobow a twarjenja wiđiſich kaž žiwe, a kaž bychui tu ſtale. Ralbičanske woſrazy wójnu z létow 1870/71 naſtupachu. Ža, ſměniſi ſwojomu pſcheswědczenju ſlowo dacž — za wójnu ani za wójnske woſrazy njejſym. Hdžž pak tu běchu, ſebi rjeńych: Njech tež! Wěc, ſama na ſebi. — je wěječe dobra, ludžo naſuknu tež nad druhiem wjeſelo mēcz, hacž nad ſamymi khartami a rejemi. — A wuznač dyrbju: mnogim je ſo jara ſpodobało; woſrazy běchu po wjetſchinje doſež

dobre, pschewodżacy text so wóthe pschednoschowasche, tých 80 wobrazow sczého-wasche raz na raz, kaž bychmy w džiwadle byli. Na kónce so hischeze někotre žortniwe sceny pschidachu. — Wobżarowacé je, zo „Bjesada“ sama lepje nje-stoii za to, schtož je sebi zwotkłosowala. Pschedstajenjow bě 6 — tjoje w Sernjanach a w Konjecach tjoje — mjez tymi dwoje za džecži. Tute pošlednje běchu ze wschodneho publika wopravdže najdžakowuiſche. Zarjadowarjo ſkiptika njech so njetschta. Njeh jež je pjeniežny winoschki suadny, haj po-měrniye pschebdny. — moralny wuſpěch je cžim wjetſchi. Ženož jemu radu sebi dowolany k. zarjadowarjam, kotsiž su 6 wjecžorow woprowali hacž do noch — dacž: pschichodnje napiſaję: po pschedstajenju za wophtowarjow bal.

— Wulka woda je pschihla — wjetſcha, džižli psched dwěmaj lětomaž za čas žnjow. Trochu deschczika wschaf smy sebi pscheli — ale takle: to je pschewjèle. My many hischeze wjele běrnov w pincach, a radži bychmy je woſadželi. Čzas je tu. Kaž slyschimy, je wcžora, ſrednu psched Božim ſpěčom, wulki zlirk w Kukonje a w „klöſchtrje“ padnył — a z toho dla dha ta wulka woda. Boh luby ſenjez chycl popſchecž, zo bychmy bórzy zaſy na pola móhli. Tu khwili ſo cyle kónce naſchoho kraja kaž jězor ſwěča.

Z Różanta. (Zapozdžene.) Zaſdžene jutry wuſtupi z naſcheje ſchule 15 džecži a zaſtupi jich 17. Po jutrah liežachmy 56 hólcow a 83 holcow. Na přenju rjadownju dóndže ſo 20 hólcow a 32 holcow, na druhu 22 hólcow a 33 holcow a na tsežu 14 hólcow a 18 holcow. W pokracžowanſkej ſchuli ſedži 13 ſchulerjow. Wſchitke džecži naſcheje ſchule — tež pokracžowanſkeje — ſu katholſke; wſchitke moja ſerbiſkih ſtarſkih z wuſzacžom tjoč holcikom, kotrež moja němſkej macžeri; wſchitke džecži móža ſerbiſki a wſchitke holcy z wuſzacžom tjoč drafeža ſo po ſerbiſku. Z měchanoho mandželſtwa many jenu ſchulerku. — Na nježelach a ſvj. dnach minjenohno lěta pobychu wſchitke džecži hromadže 17,492 króč w kemſchach a wſchporach, potajkim kóžde džecžo w pscherézku 128 króč. Na dželawych dnjach khodžesche w pscherézku 48 džecži kemſchi. Hdyž wot 52 tydženjow lěta 10 na prözdninu a ſvjate dny wotlicžimy, khodžachu džecži 42×6 dželawych dnjow kemſchi, to je 252 dnjow. Tuž je ſo na dželawych dnjach 12,096 Božich mſchow ſlyſhalo. Hačruniž we wſchim na ſtatiku njepſchisahamy, many tola za to, zo ſu ſpomnjenje licžby wužitne k dopokazej, fakt wulcy wažne ſu ſchule pschi cyrkwach. 137, prajmy 140 džecži pobý hromadže za lěto 29,588 króč na Božich ſlužbach, mjez tymi traſch na 18,000 Božich mſchach! A tomu nižo dale njepſchisajimy, dokelž czitarjo „Poſola“ Božu mſchu wažicž wědža. Nimo toho khodžesche w advencze a poſcze w pscherézku 97 džecži kóždu nježelu po wſchporje ſkiſzowym pucž. — Z naſchich ſchulerjow džecže zaſdžene jutry jedyn do ſchewcow, wſchitke družy na ſlužbu w ratatſtwie, žadyn na ſtudije. Docyla wopytuja 4 młodſenci z naſcheje wjesneje ſchule netko wſchitke ſchule: 2 wſchitki gymnaſij w Prazy, 1 oblatku ſchulu — toſamne kaž wſchitki gymnaſij — w Šeklawje a 1 präparandu w Budyschinje. Wſchitcy 4 ſchedžo do měchniſtchoho ſtava zaſtupicž, tjo w ſvěče, 1 pola Benediktinow. Njeh ſvoje wotpohladanjo docpěja; poła nas mějacu w ſvojim čaſu dobru pschiležnoſć, ſebe wjele Božoho žohnowanja a zaſita ſvjateje knježny Marije k tomu wuprohež!

Z kraju. Naſchim družkam: Netko ſmeče ſo zaſy hotowacž; wſchaf je cžoplo, zo ſo nam njezazymnieče.

3 cyloho swęta.

Niemśla. Po dolhei, czezkej khoroszji zemre w Kölne nad Rhynom kardinal Filip Kremens. Rodzony 1819 dosta 1842 miedzniiski swięcizni, bęsche najprjedy kapłan, potom 20 lét farar w Koblenzu a 1867 wuzwoli jeho cyte nienadzich Wärmlandski (Ermland) kapitul za biskopa. We swojej diöcesi je wiele skutkowal a wiele czerpel. Bęsche dżen won preni biskop, kotrejž furowu niesprawnośc kulturfampa začzu. 1885 pomienowa jeho Leo XIII. za archibiskopa Kölnejskiego. Tu czakaſche czezke dżelo na njego. 10 lét hižo bęsche archidiöcesa bjez biskopa, dokelž bu jeho pschedkhodnik Melchers jaty dżerzany a potom wuhnaty. 350 farow a 150 kapłaństwów bę niewobiadzanych, duchowny seminar w Kölne zawrjeniu, muischa wupolazani a 500,000 woſobow czakaſche na swiate firmowanjo. A hlej, z njeprócenej dżelawoſežu proradzi ſo jomu, wſchę z kulturfampom zawiadowane njeſtoſtati woſtronicz. Za něchtot lét bęchu wſchę woſyroczone faru zaſy wobladzene a nimo toho 50 nowych założenych. Bamž pomienowa jeho 1893 za kardinala, a tež fejzor jeho wyšoko wuznamjeni. Wobaj ſtaj tež na jeho khoroszji nutry džel braloj a bęſchtaj tež pſchi poſrjebie, kotrejž ſo wezora wotmę, zaſtupienaj, bamž pſchez nuncijsa Lorincellia a fejzor pſchez generalkomandanta v. Löe. Z němſkich biskopow bęchu na pothowanju do Kölna pſchitvhatali: kardinal Kopp z Wrótſlawia, kotrejž mějſche poſrjebni ręcz, biskop Korum z Trieru, biskop Simar z Paderborna a tež naſch najdostojnijſi kniež biskop dr. Ludwig Wahl, pſchewodzany wot knieza kantora Luszczańskiſkoho.

— Němſki ſejm něhdyzkuli trébne wobzamkujež njemóže, dokelž doſęz zapoſlancow pſchitomnych njeje. Wina, cžoho dla zapoſlancz tak hubjenje poſedzenja wopytuja, ma ſo w tom pytač, zo němſich zapoſlancz żamnych diātow abo pjenježnoho zarunania njeſtoſtawaja, kaž to hewak we wſchęſej ſejmach, tež w naſchim ſatſkim, ſo ſtawa. We ſwojim času je tak poſtajenie bylo, zo zapoſlancz za němſki ſejm (reichstag) žane diāt wotſacž nimaja, a dotal je zwjazkowa rada ſo poſpytam, tym zapoſlancam tež tajke dňowe pjenjezy pſchizwolicz, ſo ſpjeczowala. Pſciežina toho je woſebje, zo chce kniežerſtvo ſocialdemokratow z tym wot němſkoho ſejma wotzherzowacž. Runje tym pak to najmienje ſchłodzi, dokelž ſo tym z kafy ſocialdemokratiskoho zwjazka diāt placza. Tuž dha ſu tež ſocialdemokratojo w ſejmje pſchec najlepje zaſtupieni. Kóždy móže ſebi myſlicz, zo ſinjenju w Berlinie, měſach doſho, tunje njeje. — Samo w Žapankej ſo diāt placza, a ſu tam pſched frótkim mzdzi ſenotliwych zapoſlancow z 3200 hr. na 8000 hr. powyschili.

Bayerſka. Dokelž bę ſo 150 lét minyło, hacž je wjerchowska ſwójba Thurn a Taxis swoje ſydko z Frankobroda nad Mohanjom do Ręzna (Regensburg) pſchepołožiła, je wjerch Albert Turn a Taxis 250,000 hrivnow na ſpomožne wuſtawnu Ręznu pſchipolazał. Pryne-kniežicze Luitpold pak je jomu titul wójwody Woerth a Donauſtauf ſpožęſil.

Awstrija. Znatty kſcheszanski ſocialny ręcznik Scheicher je wot bamža hódnoscž japoſchtoſkoho protonotara dostał, a z tym prawo, ſtab a mitru noſycz. Woſebite wuznamjenienjo dosta ſo tež Winckomu měſčanoſcze dr. Luegerem, kotrehož bamž z wuyjadnej pſcheczelniwoſežu we woſebitej audiencji pola ſebje powita. Wobſchernje naprachowalche ſo na Winckę wobſtojnoscze, khwalesche horliwoſc katholikow w měſčanskiej radze a w towarzſtwach, a wuželi fejzorowej reſidenç japoſchtoſke žohnowanjo.

Czechi. W Praži wotmě ſo na Žofinje generalna žhromadžzina towarzſta ſvj. Michala. Kardinal, zaſtupjerjo biskopow, wiele zemjanow a na 1000 jobuſtawow bě ſo zechlo. Jeſuit Ledochowſki, wnuſ romſkoho kardinala, a professor Havranec mějeshťaj ſwjetzneſkej rči. Hudžzna akademija pod X. Paufnerom ſpěwaſche w pſchetaſtach, a na koncu wudželi kardinal požhnowaujio. Žhromadžzina běſche derje radžena manifestacija pſchečeživo nětežiſhomu ujewěriwomu hibanju, kotrež ſo „Los von Rom“ mjenuje. Spomijene towarzſtwo je 30,000 hrivnow Pětrowohu pjenježka do Roma výšlalo. Pſchečeživo ſpomnjenomu hibanju pſchilhotuja ſo proceſſiony ze vſchěch konežin Čech na hnadovne město pola Pſchibrama, na ſvj. Horu a do Hradka, hdež bu w Čechach přenja katholſka cyrkwička natwarjena.

Rom. Na Božie ſtipiežo bu w Romje na léto 1900 jubileum pſchilhotovědženy, kaž ſo to poſlední raz 1875 ſta. Pſchizjewjacu bullu pſchedežita w Pětrowej cyrkvi a w drugich vjetſchih cyrkviach Gujepo dell Aguilla. — W pſchichodnym konfifitoriju bamž novych kardinalow pomjenuje. Někotři měnja, zo tež Póznaňski archibiskop Stablerowski purpur dôftanje.

Francózſla. Wulke ſpodžiwanjo je zbudžilo, zo je wójnski minifter Freycinet ſwoje zaſtojíſtvo zložil. Raſtorik k tomu je dala zwada mjezenym professorom a ſchulerjemi wojeſtſkoho wuſtawa w Parizu. Tamny professor běſche mjenujey w nowinach raznje za Dreyfusowe wuſwobodženjo wuſtupil. Z tym rozhněwa paſ ſebi ſwojich ſchulerjow, kotsiž ſo pſchečeživo njomu zvokocízhu. Széhruč toho bě, zo bu professor disciplinarne thoſtanu a tež ſchulerjo. Rozomny čłowiek by někto wěc za ſkónčenu měl. Tola tomu tak njebe. W komorje naſta ſe ſtronu Dreyfusowych pſcheczelow tajka hara, hdyž wójnski minifter pſchečeživo jich nahlađej pothoſtanjo tamnoho professora za sprawne wuprají, zo 70-létnomu Freycinetu vjach mždno njebe rěčez, ale ſo dyrbjeſche ſo z tribuny wotſalicž. To joho pohnu, ſwoju hōdnosć zložicž. Na jeho měſtno je Krantz ſtupil.

— Z Lourdes piſaja: Wutoru 11. hapryla běſche protestantſki kral Oskar II. ze Schweiſdorſkeje w Lourdeiu; vjetſich je hľuboto hnuł ze ſwojej pobožnej myſlu. Hdyž wón w cyrkvi ſwjatoho rózarija pſchebywaſche, piſtaſche organiſt na piſcheželach a zapiſla tež ichweiſdomſti ſerluſch. Kral woſebje zvjeſeleny poda ſo na khór, hdyž ſo k piſcheželam a dlěſhi čas na nje piſtaſche. W bajiſich (hōownej cyrkvi) ſo modleſche, ruch zepjatej do wocžow džeržo. Hľuboto hnuhy bě, hdyž na marmorowej taſli ſłowa napiſane namaka: „Dobra macjer, ſpominaj na Schweiſdorſku!“ napijmo, kotrež drje ſu pobožni katholſen puežowarjo ze Schweiſdorſkeje tam pſchežinili. „Wopuſhežu Lourdes z hľubokim zacžiſhczom“, prají kral duchownym, kotsiž běchu jeho na hōowne měſtua pſchewodželi. Pola bratra Bernadetty ſupi kral vjetſelake devocionalije (pobožne wěch) a proſhēſche duchownych, zo bychu je khwilku do próždnjenych Massabielskeje požožili.

Wſchelčizny.

* We Winje ſu ſo w minjemym měſaci z wulkim wotmachom prveovali, katholikow k wotpadej wot katholſkeje cyrkvi zavjeſež — a někto ſo wot tam zhoni, zo je pſched dwěmaj nježelomaj 38 wosobow ſwjatocžnje do protestantſkeje wery pſchijatych bylo. 38 wosobow je ſamo za pſcheczelow a ſpěchowarjow wotpada pſhemalo. Nunje naſopak je ſo we Winje ſtało, hacž běchu wocžatkovali, dokelž ſu Winjenjo jako lohkomyſlím lud wuwołani. Tež hdyž

dive' abo tsi sta zymnych, kotsiz su we wutrobje davno wotpadnyli, nětko katholicku cyrkej zjawnje wopušcęza, dha so na druhéj stronje přečz njehodži, zo chle hibanjo runje katholickej cyrkvi wjele wužitka pschinjete. Tyfach a zaſy tyfach Winstich katholikow, kotsiz běchu w dopjelnjenju swojich nabožnych winowatoſćow z njerody abo ujewědomoſće chle woliwli, su z hrubym ſchězuwanjom a herjetanjom „Přečz wot Roma“ kaž ze ſpanja wubudženi, cžuja so zaſ jako katholikojo a poczinaja hóle zaſ jako tajey živi byč. Tež pschecupjenja (wróženja) protestantow, starokatholikow, haj ſamo chle njewěriwych do katholickej cyrkvi ſu w poſlednich měſacach husejic和平 hacž předy ſo ſtale. Katholicki Win je tež wjacore zhromadžizny wotmewal, zo by pscheczimno nabožnym ſchězuwanjam němſtoliberalnych ſo wobral. Nimalo kóždy džen ſo tajke zhromadžizny wotbywaja a wjele ludu ſo na nich wobdzela. Jedyn jeniczki džen wohlaďa wjac hacž džesacz tajlich zhromadžiznow, a jich wopyt, jich wulfotny wuspeč bě najrůznitschi dopolaz za to, zo ſchězuvarjo we Winje nicio dobyč njemóža. Na tom tež 2645 hrivnow nicio njepſheměnja, kotrež ſu tele dny Barlinſke nowiny „Tägliche Rundschau“ nahromadživšchi do Wina pôšlaše. Tež za pjenjež njemóžesich Winjanow za tele wotpadne jebanstwo dobyč.

Naležnosće našoho towarzſtwia.

Sobustawy na lěto 1899: kk. 502. Handrij Frenel ze Zdžerje, 503. Pětr Mawki z Noweje Wsy, 504. 505. z Budyšina: Marija Raabowa, Jakub Koprij, 506. Madlena Koprijowa z Khróscie, 507. Marija Hajnowa z Bošic, 508. Jurij Domaška z Lejna, 509. J. Pjech z Kukowa, 510. Michał Domaška z Nowoslic, 511. Richard Dostál, bohoſtow w Pusté Polomi w Čechach.

Sobustawy na lěto 1898: kk. 830. August Robl ze Židowa, 831. 832. z Khróscie: Madlena Dučmanowa, Hana Kóžniček.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

Dale je woprowaſ: R. z Khróscie 2 hr.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Lubliju: Marija Raabowa z Budyšina 50 pj., R. z Khróscie 2 hr.

Za nowu cyrkej w Plawnje w V.: R. z Khróscie 2 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w naſej redakcji nawdate 5772 hr. 45 pj. Dale darichu: Zdžerjanska Łučlana Komisija 55 pj. »Rozkolnicy« 1 hr. 60 pj. Přez knjeza wučerja em. Krala z Radworja na Pjetasec-Kralec kwasu w Malsecach nahromadžene 6 hr. Delanska Patentna Komisija 25 pj. — **Zaplać Bóh wšem dobročerjam!**

Za terciarow: Žemrčloj ſtej Hana Lischyna z Radworja a (toni) Hana Křižanka z Bronja. R. i. p.

Najrjejschi ſirmowanſki dar je:

Nowa Jezusowa Winica

z pschivajaznymi ſčluskemi „Bobožnoho Wosadnika“ a ſtacionami, najlepſihi zwijazk 6 hr. 50 pj., mjenje pschitn w koži a ze złothym rězkom 6 hr. Je na pschedaň w Budyšinje na farje abo pschez ff. agentow.

Kalbiczansſke Raiffeiſensſke Towarſtwo
změje njedželu 28. meje popołdnju w 6 hodžinach generalnu zhromadžiznu w Sernjanach. Na dženſkim porjedze ſtoji: 1. Blicžbowanjo. 2. Wólby.
Pſchedydiſtvo.

Cžiſčej Smolerjec knihičiſčenje w Maczicznym domje w Budyšinje.

Katholicki Poroč

Wudawa so kóždu sobotu.
Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
staný 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štvortlětnje 65 pj.
Za nawěštki plaći so wot
maloho ryněka 10 pj.

Ludowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 20.

20. meje 1899.

Lětnik 37.

Pschepröschénjo.

Swjatki wutoru, 23. meje, popołdnu po myschporje budže w Sernjanach
w Bjenšchec korežmarjec sali

hlowna zhromadzizna towarzstwa ss. Cyrilla a Methodija.
Dženški porjad: 1. Rozprawy. 2. Namjety a rozmowa wo naležnoſćach
serbskoho katholickoho pismowistwa. — Nashe sobustawy a wschitlich pschecezelow
dobreje wěry wutrobnje pschepröschuje

Pschedsydſtvo.

Serbowka w czubje.

(Potražowanju a stončenju.)

Podzemju jězdža pak tu wozy a jězdži tam železnica; cylu wołkoſćez
mózech tu podzemju pschepröschowac̄. A móena řeka tam podzemju ſchumi,
kotraž zhromadža wody z tjoch žilow w zemi. W tseczej žile, we hľubokoſćez
200 metrow, ſtoja hobrské maſhiny, kotraž tute wody do woſkooſćez druhéje
wodowé žily zbehaja, z wotkelž ſo woda po dolhei wumurjowanej khôdbje
hakle za hodžinu pueža na zwjêrč zemje we hľubokim dole wuliwa.

Na druhim měsíče namała ſo zaſy zaſtaniszczezo, do kotořhož z wjacorych
ſtronov ſoliſe wubehuju, a tu pschiwožuje ſo jedny čah po druhim z wozaſi,
w kotořchž je wołojowy pěſt. A tute wozy zbehaja ſo zaſy pschez hobrsku
maſhинu jedyn po druhim na zwjêrč zemje něhdze 180 metrow wysoko. Mjez
tym, zo ſo poſkladzeny wóz horje miknje, zaſhumi dele horſach wuſypnjeny
wóz. Tak wohlada jich tu za džen na tutej jemicznej jězbje wołolo 700 wozaſi
dnjowe ſvětlo.

Pišež to, zo ſu wschitke zemiske wodowe žily pschekaſane, czerpimy tu
jara pod njehodu, zo mamy tu mało wody. Studnje ſu tu nimale wschē

wuſalle, a tuž hromadža ludžo deshezjekowu wodu, jaſo byla wona złoto. A njebychmy ſi tu z čaſom deshezjka měli, bychmy ſebi w prawym čaſu do drugich wſow po wodū poſtaſem wili ſud, do fotrohož zbeži hromadže po rybach wſchitka deſhezjekowa woda, fotraž je na tſechu padla. Druzy maja zaſy do zemje wulfu wuſementowanu džeru wurytu, hđež ma jenož deſhezjekowa woda pſchistup. Čaſto jym tež hižo z tej wodū ſwoju lacnoſtež ſpoſoſala, doſelž je rjeñſha a jaſniſha, dhžli woda ze ſtudnje, fotraž je tu z wjetſchoho džela wſchitka načerwieni.

Każ čerpimy na njedostatku wody, tak ſmy tu tež bicži z jědovitými ſazami, fotrež z wuſenjow wuſtupuja, hđež ſo wołoj ſchréje. A jako zerzawne žeru tute jědoſte ožidu na ſichtomach a trawach, zadžewaja jich zrostej a ſchłodža z dobom wſchomu ſtworjenju. Tak mreže tu kóžde leto wjele ptaczkow z teje pſchicžinu a rybicžki tu we wodže njewidžerža, kaž tež nic huſy a facžki. Wsy a kocžki dōſtanu tak imenowanu wołojowu khorosž (runja widliſhczam), fotraž je čaſežiſcho nadpadnuje a je husto doſež z pſchicžinu jich ſmijereže.

Zeli pak chen doſpolu a wěrny wobraz tuteje krajiny podacž, dyrbju mały wulet do dalscheje wokolini ſziničž, hđež hſchče induſtrija (pſchenyſlo) stare waschnia wotcziſhczala ujeje. Tuž poj najprjedy jomu ze mnou do horow, k Eifelskim buram.

Wsy ſu tam rědko poſytle, a wobſtoja najčaſežiſho z luthych małych statokow a dworow, fotrež ſu ſtoro jedyn na drugi twarjene. Kheze ſu z hrjadow a ſcherych cyheli, prěniſche ſu čzorne barbjene a poſledniſche tež čzaſto z kafkem wobmjetane, doſež kſchivje twarjene, z módrym cyhelowm kryte. Sklomjanych krywów tu hſchče nihdže wiđała ujejſym. Tu žiwja ſo ludžo wot rólniſtwa, fotrež pak jim ſedom telko pſchinjene, zo móža ſo khrubobnje zežiwiež. Rólniſtvo wobſtaraja žony a džecži, mužojo pak a młodžencovo čzahnu won na dželo. Wot rožki a ſchpelca (krupnika), ſchtož ſo tu nimo wona we hłownym džele plahuje, pjeſtu ſebi čzornu khléb, w fotrymž je wjac̄ wotrubow hacž muſi. Dōſtanjeſch drje tež pola pjeſkarjow běly khléb, tón pak je z pſcheniczeſne muſi pječeny. Běrun ſu tu tež hłowna cyroba ludži a zelene roſtliny, kaž młode mlocž, wſchelake ſolotwore a ſpinat (spinak) pſchimdu nimale cykle leto na bliſo.

Hđež ſu tuczne ūki pſchi hļubokich ręczniſhczach, tam plahuje ſo wjele ſkotu; ſu pak to, ſchtož jym wiđała, jenož drobne čerwjenje barby kruwicžki; drugdże, hđež je wjele njewobdželanje zemje, tam namakaſch zaſy wjele wowcow, fotrež ſo zhrromadnje do ſtadlow honja a za fotrež ſebi wobſedžerjo woſebitoſho wonežerja poſtaſa. Bachtanjo kacžkow a gigotanjo hufow tu nihdže nijskylſhich, a učtotryžkuli znaje tute zwierjata jenož z wobraza. Na „ſorocze“ mlodeje njewieſty pytaſch tu tohodla tež podarmo za tymi rjantymi poſleshezjami, kaž je to pola nas w Serbach, zo móža ſo wóczko na tym husto doſež zradowacž.

A połnoch wot nas we pſebnej Zülpichſkej krajinje poſticži ſo za ratarja hižo radostniſchi wobraż. ſu tam hižo wjele rjeñſhe a wjetſche statoki a dwory, wobdate wot rjantych zahrodow. Wſchę pućze a ſamo mjez mjez polami ſu tu ze ſadowymi ſichtomami poſodžane. Taſka burſta wies je po žnjach kaž z wěncow žitnych fajmow wobdata. Burſta ſebi tam mjeñujeh jara małe bróžnje twarja, zo móža ſedom džesath džel do bróžnjiow

domoj khowac̄. Tohodla zwoža sebi pſchede wſu wſchitke žito na fajm̄, potom ſkazaja sebi zhromadnije parnu ml̄ožacu maſchini, započinu pſchi p̄enjej a zaſtanu pola poſteđuje fajm̄. Pſchi tym je jedyn bur ze ſwojimi ludžimi druhomu pomocny.

W tutych stronach plahuje ſo tež hižo wjele pſcheńcy a cokorowcye r̄epy. Šehleb ujeje tu hižo wjac̄ tak čorný a hrubý, kaž pola Eifelſkoho buru, tola je tež hiſcheže z wotrubami vječenym.

Tudyschi burja njem̄oža ſo, iſtož wobſtaranjo a dokladniſche wobdželanjo polow naſtupa, že ſerbſkim burom mēriež. Němaju tudy k tomu ani tón grat. Tak na pſchitkad na rolu, hđež maja běrný pſchiuež, hnoja na mjetaja; hdyž je potom čas k ſadženju pſchitchoł, zaſtaji ſo tam pluh a běrný ſo za pluhom ſadzeja. Tajſi woſadžany fruch ma potom napohlađ jafo zworana rola. Na ſamſne waſchnjo ſadzeja tu burja tež r̄epu. Sadženka poſloži ſo do vlože a nowa brózda zwodžeye kóždy frvež korejenje.

Tež woſoko ſnjow maya tu burja hinaſche zavjedzenjo. Žito ſo z r̄edka z koſu ſheže, ale ſony je že ſerpm ſnjea, mužace dželo je tu, za ſmejerkami ſnopy wjazač.

Schyrifikoleſatych wožow pola burow z r̄edka namakaſch. Woženjo ſtawa ſo na dwěkolesatych karach z dwěmaj wojomaj, ſrjež ſotrejuž ſo kón pſchaha. Druhi kón ſo p̄enjomu pſchitopſchehnje. Čute kary ſu wjeho deſkowane, hdyž pak po ſhno abo po žito jedu, ſtaja ſo na nje tež rjeble. Konjach grat je tu tež cyle hinaſchi a kóždy kón ma na khribjecze ſedlo. Hdyž mjeniuej kón w karje njenžje, jécha vohonč na konju won na polo abo domoj z pola. Bróny maya drjewjane hozđate, pluhí pak ſu wſchitke železne, a houž z tutymi na polo won jedu, njeſju na kolesach, ale na malych ſankach.

Ludžo ſu tu z wjetſchoho džela dobri katholſcy. W kóždej wſy namakaſch jeli nic cyrkę, dha tola małki kapalku, tež ſviate křiže a poſtawy Šwjathych čaſto pſchi pućzach abo na twarjenjach namakaſch. Kamejntne Bože marträ pak tu njeſju, kaž w Serbach, ale ſu to jednore drjewjane křiže, abo nižka kulojta křežka, w ſotrejž je Boža marträ abo ſvjeczo Šwjathych poſtajene.

Nimo katholſkich bydlí tu na wſach tež křetra wjele židow, kotsiž ſu ſkoro bije wuwzaczá rěznich a kupcy. Kaž kultwovenje rozemja ſo woni na ſkot a handl.

Na wſach poſupja židža cky ſlot a honja jón potom po kraju a po wſach, zaſh droho pſchedawojo. Burja jim jara dobri njeſju. We wjacorych wſach maya tu židža tež ſwoje synagogi a woſebite kerchowý.

Ludžaca r̄ež je tu křetra „platt“ a w prením čaſn za člowjeka čežko zrozemicž. Ludžo trjebaſ hižo wjele hinaſchich ſlowow, ſotrež ſu z hollandskeje abo z francózkeje rěče wuwzate. W prením čaſu ſhim ſo tu z ludžimi čežey zryžala, hac̄ ruiuž móžach hižo derje němſki, dženska pak ſhim jim hižo pſchiwukla a rozemju r̄ež cyle derje, tak zo ſo wjac̄ pſchedac̄ dala mjebych.

Tak, luby Pôſle, njehněwaj ſo na mnje, jeli ſhim eže z woſtudi krjudovala. Njevém wſchaf, hac̄ je eže tute wopisanijo zajimalo, njevém tež, hac̄ je twoju wuwabijenu wežipnuoč ſpokojilo. Boječ ſo dyrbjata twojich vorokow, twojoho wulkoho papjerjanoho forba. Tola nimam stracha! Šlej, běſche džen to jenož luboſež k mojomu ſerbſkomu narodej, ſotrež je mi pſero do

rufi skłocjiła, a wěm, zo budżesč hido z teje pschičziny pscheczęlnisče wočzi cžinieč.

Tuž hischče wutrobiu postron mojim lubym Serbam a na zašywidżenjo na kraſniſcej narodnej zemi.

Khata L.. nce.

Krónowanjo katholiskoſtvo ſrala w naraúſhei Indiſtej.

Pſched nehdže 200 lětami ſluſchachu krajiny Sunda a kupę Moluki Portugalſkej. Tehdom hido kęzjeſeche tam kſchecžanſtwo, woſebieje pſchez i eſuitow roſtchérjene, najrijeſcho na wulfę kupyje Flores. Dokelž pak bu pſchez njehwaloſnje znatoho miniftra Pombala duchownſtwo z kraja wuhnate, a katholiska wéra na kóžde waschnjo podcziszcžowana, naſta tudy nowe pohanſtwo, hačrunje ſo katholiske wuczby a waschnja we ſwojbach zdžeržachu. Pſche ſirowe knieženjo Portugalſkeje ſo wobydlerjo pozvěhnychu a dovhchu ſebi ſamostatnoſć. Woni tworjachu nětk 3 male kraleſtwia: Larentuka, Sika a Maumeri na kupyje Flores, kotrež buchň wot domorodnych kralow, „radža“ mjenowanych, wobkniežene. Poždiſcho buſchtej Manmeri a Sika pod jenym wječhom zjednočenej, pod mjenom kraleſtwia Sika. W 17. lětſtotku zaſydlachu ſo w tutych krajinach portugalſen kolonistwje a ſo z domorodnymi, z džela kſchecžanskimi, čornuchami („čorntymi kſchecžanami“), z džela pohanſkimi indiſkimi wobydlerjemi změschachu. Tola njemęjachu žanoho duchownohoho zaſtaranja. W ſpoczątku naſchoho lětſtotka pſchiūdžechu zaſ katholisch missionarowje do tutych krajinow. Dokelž běchu wobydlerjo, woſebieje tak mjenowani „čorni kſchecženjo“ z časa portugalſkoho knieženja, wjele ſpomnjeniów abo powoſtanek wabozniſtwo a katholiskich waschnjow ſebi wobthowali, mózachu katholisch missionarowje na tutych waboznych zbytkach dale twaricž. Žim ſo w krótkim poradži, ſo buſchtej kraleſtwie Larentuka a Sika nimale chle katholiskej, kaž tež jeju wjerchaj katholisku wěru pſchiwzaſchtaj.

Z kraleſtwia Sika-Maumeri, kotrež 13,863 katholikow wopſchija, chcemj džensa krónowanjo nowoho krala wopſacž.

W meji minijenoſtvo lěta wumrě w Sika tehdomniſchi kral Don Handrij Ximenes da Sylva, kiz bě ſo jako katholiski kſchecžan derje k ſmjercži pſchihotowal. Wón bě hafle 40 lět starh a 20 lět z kralom. Čélo woſta, kaž je to waschnjo w kraju, 14 dnjom njepohrebane, połožene do ſtojacoſtis wudýpanoho a wuſmolenoho ſchtoma jako kaſheža, na kotrymž wječhowiſte znamjenja abo insignije: čorno-žolty klobuk a kij ze złothym knesłom, ležachu. Tute znamjenja ſu hischče z časa portugalſkoho knieženja, hdžež běchu wječhojo jenož washalowje. Pohrieb ſo tohodla woftoreži, zo móhli woſobni a zemjenjo, kofijž buchň hmydom po ſmjercži pſcheprōſcheni, že ſwojimi darami w prawym časťu dívčę.

Hmydom po cyrkwiſkim pohriebje, kiz ſo z najwjetschej ſwiatocžnoſežu woſbu, ſežehowaſche po poſtajenym rjedże w ólba krónprynca Moang-Balko za naſtupnika. Missionar P. Engers wopisuje nam w „Kath. Missionach“ tutbū zajimawu akt takle:

Moang-Balko poda ſo po pohriebje z wječhами (kapitanos) jenotsliwych krajinow, kotrež fe kraleſtwu pſchiſluſcheja, do radžowſkoho hrodu. Po wurađowanjach, kotrež někotre hodžimy trajachu, běſche wólba dokonjana, a ſylny wutſel woſjewi krajej, zo ma zaſ krala. Podwječhowje holdowachu

někt Moang-Balkej jako swojemu krále, a wotpoložíchú píchíšahu swéry. Na to pijesche so tuwak (wino palmowych plodów), krotryž bě z křečku z bulibowa (hótkyje, náschim běrnam podobneje rostliny) změschany. Do toho napoja bu tež horška tselnoho procha a jena kulta cíšnjená. Tuta měščenica z tuwaka a bulibowa dyrki wozařenice, zo ma so tón napoj do jěda píchewobrocžicž, hdýž woni slubam swérni njevostanu. Pólv a kulta woznamjenjatej, zo z polvom a wołojom smjerež namata kózdy, tiž so krále spjecži a wójnu bjež joho dowolenja započzijie. Kulta so jako wopomijecžo na holdowanju sňhova.

(Slovoženje píchichodnje.)

3. Lusatia a Saksie.

Z Klóschtra Marijneje Hwězdy. Minjenu wutoru, na dniu swjatoho Jana Nepomuckeho, běsche w klóschthyské cyrkvi swjatočnoſcž swjatoh o firmowania. Klóschtyr a wokolina běchu so prćewiali, zo běchu swjatočnoſcž samu zdobnje wuhotowali a wopyt najdostojniſchoho knjeza biskopa radoſčivje píchijeli. Póndželu popołdnju píchijedže najdostojniſchi knjez biskop, píchewodžant wot ff. kapitularow kantora Lusečanskoho a scholaſtika Skale z Budyschina. Za Zewicami čzakachu sedmjo čestni jěcharjo, w fotyčch mjenje f. Bül jun. ze Zewic najdostojniſchoho knjeza powita. W Kukowje píched klóschthyskimi wrotami čzakaschtej katholske kasiuo a wojeſte towarzſtvo; tam píchedsyda kasiina, f. Wawrik, knjeza biskopa pokoruje poſtrowi a wupraji radoſč, kotrež wšichcich z toho maja, zo móža wyschchoho paſtrvja naſheje diöceſy we ſwojej ſredźiznje powitačž. Klóschtyr bě rjenje wuyvhcheny; z joho hłownych twarjeni zmahowachu so mnohe korchowje w jaſtich, bamžowych, němſkich, čzěſtich, würtembergſtich a ſerbſtich barbach. Píched wrotami běchu čestne wrota poſtajene, píched cyrkviu pak čestny baldachin z pletivow a ſwětkow na ſchtyrjoch ſtolpach. W nutſkownym dworje běchu ſchulſke džecži, mjez fotrymž bě 20 ſerbſtich a nimale tak wjèle němſtich družkow, zeſtupane a te kročachu we swjatočnym čzáhu hacž k cyrkviuム dirjam; tam na měſtnje, wot ſobustawow wohnjowej wobory wobſluipjenym, čzakasche knjez probſt Wencel z Klóschthyskimi duchownymi a knjez kanonikus farač Wernes. Knjez propſt powita tudy w mjenje klóschtra a wokolinu hnadnoho knjeza a wobkruzeſche, kaska čeſeč a radoſč je to za klóschtyr a cíku wokolinu, zo jich biskop píchijudž, zo by poſklady hnadow wudželał tym, kotsiž maja na puć do žiwenja poſylnjeni býč, a zo by žohnowanjo rožywal na wšichcich. Najdostojniſchi knjez biskop džakowasche so za tak mnohe dopofazma luboſče a čzeſčomnoſče, z fotrymž pobožny klóschtyr a dobrý bohabojazny lud naſtupnika swjatych japoſchtołow píchijima. Potom nastaji so čzáh do cyrkvi, hdýž píchi wulkim woſtarju so cyrkwinſke modlitwy wiſpewachu. Hdýž bě na to knjez biskop k ludej poręčał a na jutſiſchi hnadowym džen̄ pokazał, ſtoučzi powitanju swjatočnoſcž z biskopitím požohnowanjom, a potom bu swjatočnje do ſwojeho píchebylka píchewodžanu. Wjezor 1½7 žhromadžichu so ſobustawu ſpěvanſkoho towarzſtwa píched propſtowju a píshedujesechu pod naſjedowanjom ſwojeho dirigenta knjeza wicžerja Brauneru dwaj němſkej a jedyn ſerbſki ſpěw k powitanju, za cžož so knjez biskop píchecželneje podžatowa. — Wutoru, na firmowanſkim dniu, měſeſche knjez propſt Wencel ſwjedženſke předowanju, potom podachu so žhromadženi duchowni (běchu tu tež wšichcich tři duchowni z Khróſežic, wobaj knjezaj z Róžanta, ff. farač Hieka

z Kamjenca, kapłan Andricki z Ralbic a hradowski kapłan Sedliczka z Worklec) po knieza biskopa, kotorhož k wiłkowmu woltarnej pschewodżachu. Tam so najdostojnijschi knieze drastu za Bożu mschi zwobleka a swieżesche pschi assitency wschitkich k. duchownych mjeleżacu Bożu mschi, pschi kotrež schtytowske dżeczi němske krulske spławachu. Po Bożej mschi mješesche knieze biskop do firmowania ręcz k firmujomym a pokaza na spodźiwne poczabi mjez naturu a hnadu. Kaž Bóh w stwórbje runie w tychle dniach tak spodźiwne młodne a teżejace žiwienjo wubudża, tak Duch swiathy, kij so w cyrkwińskiej ręczę porst Boži imieniu, w duszach człowiekow nowe žiwienjo, mudrość, lubość, żeluość, połuschność a zmujitość skutkuje. Z tym duchom z wysoka budża nětko firmujomni posyłajeni. Po pschijotowach modlitwach wudżeli potom najdostojnijschi knieze 141 wośobam swiate firmowanjo; mjez nimi běsche tež jedyn muž, kij bě pschez 70 lét stary. Te Deum a sakramentalne pozohnowianio wobzamkny nadobnu swiatoczość, kotaž bě dobrej dwę hodzinie traka. Popołdnju wopyta najdostojnijschi knieze tež duchowne kniežny w abtowni a dżeczi w schtyfze, a w 4 hodzinach wotjedże z mjenowanymaj kniezomaj zas do Budyschina, pschewodżam z wutrobnymi pscheczemis wschitkich joho pastyrskiej staroſezi dowěrjemach.

Z Ralbic. Nascha hońtwa bu lěšta wěstomu medicinalnomu radzieżerzej w Drježdżanach pschenajata, kotorž Rakcy hžo ma a za źitkom so procuje. Pjeniez doepě drje so raz telko, kaž prjedy: 660 hrinow. Nam so zda, zo nijeje psichec derje, jenož pjeniez hladacz, woſebje tež w tajkich hońtwinskich wěcach. Ćzohodla, je suadno zrozumięć.

— K noscej Bjeſadnej rozprawie wo pschedstajenjach ze ſki opti kom ma so dodacż, zo mjeachmy pschez cyły thđen prawe »Sernjanske« wjedro.

— W konjecach mjeachu wutoru porod, smjereč a kwasne wjeſele na jenym dniu — w khrónich niewulſeje wšy wěſeže žadny pschipad.

Wjedro a druhe wech. Poslednje wulke deſčeje ſu wjac wužitka měle hacž schłody. »Wjedrowustojny« ze „S. N.“ je prawje ſudžil. Źemja bě wuprahnjena, cžim bólę, zo bě zyma bjeze ſněha; nětko je ſo napicž pschi-ležność měla — a wschitko wopravdże hladajcy roſeże. Tež to ſo derje hodži, zo je naš cžmowje a z mrózczemli pokryte njebojo »lodowym mužam« wutkhowalo a jich wuwolanym a ſcherjacym mejskim mrózam a zmjerzkam. Nětko pa, hdvž je njebojo ſo wutkhaſlo, je ſlonco na módrú wobłoku ſloczilo — a runje tež we wokomiku, hdvž to piſam, ſweczi a hrěje kaž w juliju. Rožki ſtoja, zo je radość hladacz; w pscheinacach z čzrjódłami žonksie ſedža a plěja, ale hoſpodar je bórzy wuczerti. Denož wowlj ſu nam nahrabne ptaki pschewiele pschewubjerałe, a něhdžekuli je najwjac — we włožach. Luki ſo piſania, džeczele ſo młodnia, zahrody a ſchtomy w nich zejhrawaju w czerwieni a běli pschebohatych kęzieniom. Tež — mejske bruki ſu ſo njeſchědnie radžile; trjebaſch jenož zatſchaſc ſchtom a z čzrjódłami ſo pod nim mjeřwi, wobkujuje a mjeta přeti a po doſku ta bruna, nôžkata njerodž. Z krótka — naſečzo — pschne a bohate — k nam meja pschischla rjana.

Z chłopo swęta.

Němska. Statistiske zestajenjo wotedathch hłosow w poslednich wólbach do fejzorſtowowohu ſejma dopokazuje jaſnie, zo ſocialna demokratija mjez protestantami bôle pschibjera hacž w katholickich krajinach. Nježiwajo na

mějchane wokrjej pšcheptytujem jenož tajše, kotrež su nimale cyle (70 %) protestantske, a tych mamy 193, abo nimale rhy (pšchez 70 %) katholické, krajichž je 91. Tele 284 wokrjej mějachu 1898 hromadže 1,282,313 socialdemokratických hlosow; na te 193 lutherškých wokrjesow pšchindže z nich 1,193,295 abo 22,41 %, na katholické pak jenož 89,018 abo 3,91 %. Vyhdušli protestančii tež tak mało za čerwjenych hłosowali, kaž katholicki, potom vychmy w spomnijemych 284 wobwodach wo 985,492 čerwienych hłosow mjenie meli! Woſebje zwjesełacē pak za nas katholikow je, zo nic jenož telfo čerwienych jobu nimam, kaž protestančii, ale zo we wchitlich katholickich krajinach, hdžej je ludnoſć z najmjeńša po dwemaj tseczinomaj katholicka, socialdemokracija wotebjera, pšchirunamh-li loňsche wólby z wólbami w lécze 1893. Jenož w 4 schlesyjskich katholickich wobwodach je so socialdemokracija trochu pšchisporila. W protestantskich wokrjesach ma so węc runje nawopak. W jenicejke Pomorskiej su so hłosy čerwienych z 9,75 na 9,60 % ponizile, hewak pak wschudźom, a to sylnje pšchiroſile. W naszej Sakskej 36,78 %, potajkim dobra tseczina wchjeh wotedatich hłosow socialnym demokratam Kuschha. Po cyklej Němskej mamy 227 tajich wokrjesow, hdžej wjac hacz 50 % lutherškoho, a 126 wokrjesow, hdžej wjac hacz 50 % katholickoho wobydlerstwa bywa. Vyhdušli nětko protestantske wokrjej procentualne jenož telfo hłosow čerwienym dałe, kaž katholické, dha vychmy 1,113,418 socialdemokratickich hłosow mjenie meli! To njeby nicto wo hrožachym strachu čerwienjeje internacionale ręczecz mohl! Kóždy rozomny a myſlach człowiek potajkim widzi, hdże po prawom schykać teži.

Pruſſia. Hac̄znuž kardinal Kopp doſež jaſnje, njech tež trochu mało razuije, pſchecživo zaſoniskomu poſtajenju, zo ma so Wulki pjatk po cyhlych Brunnach tež wot katholikow swjecžic, kaž žadny drugi wulki pſchifazanu swjaty džen, ręczecž, je pruska komora tola z 39 hłosami pſchecživo 36 tónle katholikow putach zaſon pſchijala. Nětko změje ſejm ręczecž. Ceutrum budże zaſwěſče kruče pſchecživo tajkomu uzužowanju wuſtupowacž. Kaf vychu protestančia kſchicželi, a to z dobrym prawom, hdž vychu z nami na pſchiklad „Božoho čela“ swjecžic dyrbjeli!

— Wulfotniſki čah Kólni doſho widział njebe, hacz hdž pjatk thdženja kardinala Kremenza k rowu njeſechu. 190 kohroji wſchelakich towarzſtwow, 250 duchownych w rochetach a 15 biskopow, dwaj swjecžacej biskopaj, dwaj abtaj a propſt Berlage w biskopskej draſcze kročzachu pſched kaſhežom, kotrež 12 Alekſianowje njeſechu do swětaſlawnowho doma. Cyh čah veſtce uimale hodžinu dolhi. Naſch knižz biskop je so z knižezom kantorom njeđelu zaſy do domiznuy vrbcžil.

Wuherſſia. Komora magnotow je pſchecživo wužowanjam archibiskopow Baszarcha a Samajih „klétkowym paragraf“ nimale jenohłosnje pſchijala. Po tutym zaſonju budža so duchowni khostacž, kotsiž na klétej ſhto wo politich praia, woſebje, hdž traſh vychu za čas wólbów wěriwych napominali, zo njeſmědža njeſcheczelow chrkwie woſicž. Zaſlepjeny to stat, kotrež w politich radu chrkwie zacpewna. Schłodni změje woń ſam!

Czechy. Na Bože ſtręcžo wotmę so w Pražy swjatocžnoſć f ežeſczi Zbžžniſta, jatž na fóncu XIX. lětſtoſta. Veſtce to wulfotný proceſſion eſteje Prahi a pſchedměſtow k slawne znatej poſtarwie swj. Marije na Staro-měſczańskim naměſcze Pražskim. Poſtarwu tu chchchu ežeſczowarjo Huſa wotſtroniež a na jeje měſto swojoho Huſa ſtajicž. Ale njeporadži so jim to.

Wona postawa Marijina sluscha mijenujcy českemu kraju, kotryž je nětko austrijski fejzor, a tón staroznatu postaru pscheftajc̄ njeđa. Spomnjenia svjatočnošć ujeđe pak jenož wulkotna manifestacija pschečzivo pschehnatomu čejezowanju Jana Husa, ale tež z dobom pschečzivo hibantu: „Los von Rom!“ Ze wschēch Pražskich a pschedmęczanskich cyrkwiow pschicęzechu popołdnju w 4 hodž processionu ze swětnym a klóschyckim duchownstwem pschewodżane wot ujeđe 30 katholickich towarzistw a zjednoczenstw na Staromęczanske naměsto. Tu powita njeſcheladne syły pobožnych zhromadzeń, ze swjatočnym pschewodom z Tynskej cyrkwie wступivšchi, kanonik Krásl. A zvukam sylnieje hudebnice kapely spěvachu píchotomni — bě jich pschez 16,000 — lauretański litaniu, křesťsche marianske a modlitwy. Z tym je Praha z nowa wobhvedčila, zo je najebac̄ wschelich halekarjow, tola wopravdze katholické město.

Italska ma zašy swoje ministerium. Bellona je pschedsyda. Nowy kabinec̄ je konserwatywny a khmański hac̄ stary liberalny. Po 23 latach je potajc̄ měrujscha a sprawujscha strona zašy ke knjegienju pschichla. Smě ſo tohodla wočakowac̄, zo změje nětko cyrkje w Italskej zašy lepsche čašy.

Rom. Dokelž Italskej ſtoli bamža na konferencu mera, kotraž je ſo w Haagu w Hollandskej zechla, pschebroſhi njeſju, je kardinal Rampolla bamžovskoho internuncia Tarnassia uamokuł, zo by Hollandsku wopuschel a ſo na čas do Luxemburga podał. W francózskiej komorje deputerowanych chce ſo abbé Gayraud ministra zwonkownich naležnoſćow prashecz, čzohodla swjatych wótc na Haagsku konferencu pschebroſheny njeje.

— Leo XIII. je swětvpnčzowatja Wolfa we woſebitej audiencji pschijal a ſo pschez hodžinu z nim rozmowliał. Wolf piſche, zo je ſwjaty wótc wjele čerftwisch a živischi hac̄ psched lětami. Wo cžim ſtaj ręčałoj, ſo njevě. Najſkerje wo thinskich wobſtojnosc̄ach.

Naležnosće našho towarzstwa.

Sobustawy na lěto 1899: kk. 512. Marija Zmijowa z Budyšina, 513. Michał Lebza ze Serbskich Pazlic, 514. Michał Wičaz z Konjca.

Za cyrkej, šulu a kerchow w Lubliu: lubjeny dar k česći swj. Antonia 50 hr., M. K. ze Smierdzaceje 5 hr.

Za Nowowjesčanskich wotpalenyh: J. Kř. 1 hr., M. S. 3 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakcji nawdate 5780 hr. 85 pj. Dale darichu: Radwofska Piatowa Komisija 10 hr. »Rozkolnicy« 2 hr. Drohi doutnik 50 pj. Wudowiny dar, a tola nie wudowiny 50 pj. Delanska Patentna Komisija 1 hr.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

Re kupowanju porucžamy:

**Ein Beitrag zur Geschichte der Kirche zu „Unserer Lieben Frauen“
in Bautzen.**

Na pschedan̄ pola zwónka Serbskej cyrkwie za 20 pj.

Kalbic̄janske Raiffeisenſke Towarſtvo

změje ujeđelu 28. meje popołdnju w 6 hodžinach generalnu zhromadžiznu w Sernjanach. Na dženſkim porjedze ſtoj: 1. Zlicžbowanjo. 2. Wólby.

Pschedsydſtwo.

Cžiſčez Smolerjec knihieſiſčezeſtje w Macziejnym domje w Budyšinje.

Katholicki Posol

Wudawa so kóždu sobotu.

Płaći lětnje w našich
expediciach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkem do domu
słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štvorlětnje 65 pj.
Za nawěstki płaći so wot
małoho rynčka 10 pj.

Śudowy czasopis.

Wudawany wot towarzystwa s̄. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 21.

27. meje 1899.

Lětnik 37.

Glowna zhromadžizna towarzystwa s̄. Cyrilla a Methodija za lěto 1898

wotmě so swjatkownu wutoru, 23. meje, w Bjeúschec hōsczencu
w Sernjanach.

Wiele ludži myslí, zo je tuta zhromadžizna byla jenož za „te redaktory“. Tola tak njeje: kóždy čítať „Kath. Poſola“ ma prawo, haj pschiſluſchnojež, ſchadžowanku swojeho towarzystwa wopýtač, na kotrejž móže wjèle zajimawohu a pozbuđowacohu žhonič — same njeſobustawny ſu witane jako hoſčo. Kāl wjchak ſo nichto njeje, zo je do Sernjan ſchol; pschetož doſež je ſo tam rēžalo, ſchtož kóždoho naſtupa. To tež ſledowaca rozprawa zjewi. — —

Rnjež kantor Žnriij Lüſčanski zhromadžiznu wotewri w 4 hodžinach, pomitavſchi pſchitomnych. Snadno je jich črjodba; tola paſ ſu tu zaſtupjerjo ſkoro chłoho naſchoho kraja. Rēčník, dōtknywſchi ſu poſlednjeje Khróſčanskeje hlowneje zhromadžizny z 30/11. 1897 — wopominasche założenjo towarzystwa a joho spomožne ſkutkowanjo za naſch lud a za naſche Serbowſtwo.

Potom podawacſche k. ſcholaſtikus Jakub Skala rozprawu za poſlednjej ſeče a pſchehlad ſkutkowanja towarzystwa za cykle 19 lět, zo jomu ſluži jako redaktor. Dokhodow bě l. 1897: 1448 hr. 25 p., wudawkow 1054 hr. 80 p. — zbytka dha 383 hr. 45 p. Licžby lěta 1898 ſu tute: 1858,98 — 1772,16: 86 hr. Zo je ſeſta zbytka mjeſiſchi, toho wiñu ſobu tež „Krajan“ njeje, kotrejž je, zasy ſo zakomđžiſchi, 38 hr. deficitia mēl. Tutón njeſobytka tež wobrazh zawiňuja, kotrejž dyrbimy kupowac, dokelž ſo njeſobdzi bjež nich byež. Tohorunja je redaktor do „K. P.“ někotre nabóžne wobrazki ſtajl. — Zlicžbowanjo ſu ſou i zrevidujetaſ ſk. kantor Wjenka a Wawrik z Khróſčic.

Wobſtojnoscze a hospodařtvo w towarzystwie za lěta 1882—1892 tute licžby wobſwetluju: Płaczacych ſobustawow bě wot 564 z lěta 1882 ...

706, 733, 732 . . . 701 . . . 734 . . . 812 . . . hacž do 832 ščeta 1898. Sobuſtanow nam potajkim ſtajnjie pschibywa, pomalu — ale tola pschibywa. Redaktor měni: 1000 placzacych ſobuſtanow býchmy derje zwjeſz móhli — a triebam jich telfo z najmjeñſcha; pschetoz wudawti ſu ſo wjac̄ dyžli po-dwojile. Včta 1882 ſo za ežiſchez a papjeru placzacyhe 632 hr. — ſoni 1426 hr. Potajkim: wjac̄ wotebérarjow a — dobrówolne dary!!

Dary za naſche towarſtvo ſu derje naložene. Bone ſwojim ſobuſtanam wudawa — nict jenož čaſopis, kotryž je, hdyž je z předka jenož měſaczuje wulhadžal — netko tydženik; naſche towarſtvo je ſwojim ſobuſtanam tež wjac̄ zwjeſzatow ežiſchezez dało — ujedzivajech halle na wulkotny Nowy Zakon Luežanskoho a Hórnika, na krasne „Ziwijenja Swjatyh“ Handrija Dnežmana, kotrež budža ſkriczuije býrzy doſloužene — a druhé knihy. Tohorunja je ſo 500 hrivnow wužilo na pomnik naſchomu njezapomnionomu wócej Michalej Hórnikej. Něčto drje je ſo z darami zechlo, wosebje za Nowy Zakon, za kotryž bu wſcho hromadže 890 hr. darow nažberaných; tež „Krajan“, kotryž tohorunja wudawa naſche towarſtvo, je za 17 ščet 363 hr. pschijef. — Naſebac̄ to zbywa tež tajſkich wudawkow, „Poſoła“ njenastupa-ech, hiſcheze 4646 hrivnow.

Hdyž potajkim tele 4646 hr. pódla „Poſoła“ za knihy a t. d. wudate a netčijsche zamouženjo towarſtwa 1600 hrivnow hromadu licžimy, doſtanem ſtajnjem ſtajnjem na 6250 hrivnow, iſtož je „Poſoł“ za 17 ščet za naležnoſeze naſchoho towarſtwa zwužbytkował, iſtož móže ſo derje hospodarjene mjenowanec̄.

Štajnjacy hrivnow pat ſu ſo z pomocu naſchoho čaſopisa nahromadžile za ſerbske cykwiniske a narodne potřeby — z džela tež za cykwiniske zamery Luežicy a Sakſteje z cyla: Baczou, Hajnich, Lubij, Kamjenica . . . Za jenicke loňſche léto je ſo w „Poſole“ kwittowało 5197 hr. wſchelakich darow.

Rēčník wułożuje zaměr naſchoho čaſopisa. Tónu je wuprajeny w ſamym jeho mjeniu. Katholíſki je — a Poſol je — jako tajſi pat ſerbski; wſchak-hodži ſerbskim bratram a ſotram. Skutkujo tak za naſchoho luda nabožnoſež a narodnu myſl, dybci „R. P.“ tež druhdy poſvaric̄ — iſtož ſo wězo nje-lubi niždže. Ale runjež ſo to „R. P.“ wiele poročovalo bylo — tež tu je ſo ſlowo dopjelnilo a ſtajniye ſo dopjelinuje, zo je ſwar — Boži dar. „Rath. Poſoł“ je wiele dokonjal za naſch drobnym narod, a to nict jenož w nabožnym naſtupanju a w narodnym — ale tež za ežasne zbožo a hospodarjenjo krajanow.

Cylomu narodu „Poſoł“ ſluſcha, niždži wſchak wosobje, ani hdyh tomu abo druhomu powołanju, zo by ſnadž jenej woschčeze byl lepschi dyžli druhzej. Ratař — rjeniſejnik, wucžer — duchowny — wſchitch ſu jeho wutrobie jenak bližej.

Redakciju tež w pschichodže f. ſcholaſtikuſ Škala powiedže — a proſy wſchitkých pjerajswědomych, zo býchu jeho, kaž dotal, podpjerali. Dokelž „R. P.“ njeje proſtonabožny, ale ſo po móžnoſezi wſchech ſtronow naſchoho žiwijenja dōfta, ſu tež powedańčka a wſchelakeje družinu wudželki witane — najbóle wězo naſtawki, bjezpoſrědiuje z ludu wzate a tohodla tež bjez-poſrědiye f ludu rēčace — t. m. »palace«. Majjimawischi džel čaſopisa pat dopiſy tworja — kotrychž je pschec̄ hiſcheze pſchemalo. Tež jednorý bur móže z wěćnym dopiſom — njech dha je tež piſam, tak kaž tak — rjenje „R. P.“ poſlužic̄ . . .

Za wobſažnu a dokladnu rozprawu ſo f. redaktorej podžakowa f. kantor, a pscheproſy pschitomnych, zo býchu redaktorej f. cžesęzi poſtanymi — iſtož ſo ſta.

Potom pokročí ſo k namjetam.

Knjez Wjenka ſwoj namjet z lěta 1897 woſpijetuje, píšeje ſebi, zo by ſo za navěžtſki taxa poſtaſila a tež džeržala. W němſtich novinach dýrbimy placžicž, tuž njech ſo tež „K. P.“ rjadnje placži.

Zapóſlanc f. Kofka ſtaré čaſhy pomni, hđež mějeſche towarſtvo kózde lěto ſwoju zhromadžizmu — a to w tachantſkej ſchuli w Budyschinje. Po nečim vſehak jkhadžowanſki wuſných — a tamne lěto halle ſo čaſhy raz zeindžechym w Khróſčicach, ale w ſnadnej ſiežbje. Aini dženja wobdželenjo ſpokojace njeje. Psichododne njech ſo zhromadžizmu předy a wjac hřoz za ſobu wozjewi, tež njech ſo bôle za nju agituje, woſebje w naſtich „Bjeſadach“, kotrež býchu mohele korporativne psichihadžecž a z forhoviem. Zhromadžizm towarſtva býchu mèle býež zhromadžizm eyloho katholſkoho Serbowſtwa. To je čim nužniſcho, dofeſl je „duch čaſha“ tež k nam ſo psichodobyl a naſch lud ſo wjele pschemeníl — a nic na ſépſhi bok. — Psichedhyda, f. kantor, wotmołvja — zo budža ſo psichododne zhromadžizm lětne wothywacž; najbližchka k lětu wotkoſlo ſvjatkow za lěto 1899.

Knjez wuežer Šymank by město drobnych wobražkow ſvjatych čaſoviſche a trochu rjenſche wobražki w „K. P.“ widžal, hđyž hždo maju wobražh býež.

Ze ſwob. Zjednočenſtwa katholſkych wuežerjow ſerbſkeje Lujich namjetuje f. Andrički, zo býſtej ſo rěč a prawopis naſchoho čaſopisa pschemeníloj w tym zmyſle, zo býchym podrēž ſpicherežiſchi, wuživali piſmowſku rěč, a tež z prawopisom dale bôle ſo psichiblížili ſkladnomu abo analogiſkому. Zjednočenſtvo nowu čítanſku hotuje, kotrež budže po teſi zaſadže rjadowana — a proſh dha tak, zo by towarſtvo ſi. Cyrilla a Methodija jomu podpjedu poſicžilo a z nim ſchlo. Namjet Zjednočenſtwa, kotrež bu wot referenta z wjacorymi argumentami podepreth, dolžu a pohinutu rozmolkwu wuwoła, a hñdom wot ſpočatka bu tónkrbež z dorazom wotpakazany. — —

W doſlowje k zhromadžizmu wopominacše f. kantor naſtawace jubilejne lěto 1900, z kotrejž ſo zapocžije nowy, 20. ſtok — a kotrež budže tež w ſvjatej církvi ze ſvjatočnoſćem wuznamjenijene a ze ſtukami, kotrež budža z wurazom wéry a luboſče křeječzaūſtich narodow. Tež katholſke Serbstwo njech pomalku myſli — zo by doma a we ſwojim kraju pomnik ſtajilo ſwojej katholſkej a ſerbſkej myſli na prozy dweju ſtolétow.

Hđyž bě podpiſam protokoll psichecžital, knjez psichedhyda zhromadžizmu $\frac{1}{2}$ 6 hodžin ſkoneži z katholſkim poſtrowom. Na liſčinje psichitomnyh bě naſiſaných 42.

Bóh žohnuj naſche towarſtvo a žohnuj naſch lubowany ſerbſki lud!

Bo protokolu Mikk. Andrički.

Towarſtvo Pomoch za ſtudowachch Serbow

mějeſche w Budyschinje ſrijedu po ſvjatkach, 24. meje, ſwoju lětuehu porjadnu hłownu zhromadžizmu, na kotrež bě ſo 23 ſobuſtawow zechlo. Psichedhyda knjez farař Ráda wotewri zhromadžizmu $\frac{1}{4}$ 4 hodžin, powita psichitomnyh a poda ſlowo piſmawjedžerjej, kij najpriječ rózprawu wo towarſtwowym ſtukowanju čítaſche. Z njeje podawanih tudi hłowny wobſah.

Dženjiſcha hłownia zhromadžizmu je dženjatnata. Dženjatnacže lět poſtakim wobſtoji a ſtukuje towarſtvo za čeſtne wobſtažo a duchowne rozwjanjo naſchoho luboho naroda, założene wot joho horſivych ſynow, kotsiž ſu

z wulkoho džela hjo we węczęscie. My, jich potomnich a wuciomach, kotymž ſu płodh jich džela, ale tež jich próby uamreče, mamy winowatoſc̄, to zdżerzeč, wutwarječ a rozmiozeč, ſchtož ſu nam woni zavostajili. Zawęſeče běſhe to ſtuk ryzynarodny, zo naſchi ſlawni zbudžerjo a wjednicy zaměſcic pýtaču wukublanjo nowych dželaczerow na narodnym polu, za naſch herbiſki lud, kif je w tom naſtupanju eyle a jeniečey ſam na ſo poſazany, a bjez dwěla je boža pſchedwidžiwoſc̄ tu myſličku jim do wutroby zapołożiſa. Snadne běſhi ſpočatki wulkoho nadawka, tola Bohu džak je wuwiedzenjo nadawka ſeto a bbole pſchiberało, narodny ſtuk je roſł a nadobhywał, tak zo ma towarzſtvo nětko za 19 ſet ſwojego wobſtača 24,000 hrinow z aktadnoho zamoženja, a je w tom časzu pôdla toho 10,250 hr. pomocy na ſtudowachych wudželicz moſlo! Zawęſeče je to naležnoſc̄, kofraž móže, haj dyrbí kóždoho Serba wuley zajimac̄.

W minjenym lécze 1898 je Towarſtvo Pomocy zas 800 hrinow pomocy do 14 ſtudowachych wudželilo, a to 350 hr. do 5 ſtudentow na univerſicze, 110 hr. do 2 wuciomow na gymnaſiju a 340 hr. do 7 wuciomow na wuciezſkim ſeminarje. Pſchi pſchidželenju pomocy na proſtwarjow pſchedſtvo a wubjerl kóždy raz z wulkej fedžbnoſc̄, ſwérū a po móžnoſc̄i ſprawnje jedna.

Dokelž ſo pſchinioſchłow wot ſobuſtaſow jara mało wotedawa (w lécze 1897 na pſch. jeno 55 hr.!) móže towarzſtvo z wjetſcha jeno $\frac{3}{4}$ danje — kaž je jomu dowolene, dokelž ma ſo $\frac{1}{4}$ danje ke kapitalej pſchipoſowac̄ — roždželeč. To pak ujedosaha, pſchetož potrebnosc̄ ſtudowachych ſu wjetſche, a winowatoſc̄ Serbow, za ſtudowachych synow ſwojego naroda ſo ſtarac̄, je tež dženja runje tak wulka, kaž pſched 20 létami. Tuž dyrbí ſo pſchec zas z nowa proſheč, zo bychu ſobuſtaſy porjadnje ſwoj pſchinioſch (na ſéto 1 hrinu!) wotedawali a zo bychu nowych ſobuſtaſow pſchidbyleč pýtali. Tež na to mělo ſo tola džiwač, zo bychu pſchi wotkažanach za dobre wotpohladanja tež na Towarſtvo Pomocy ſo dopomnili.

Z rožprawych poſklađnika, t. pſchelupca Schwibusa w Budyschinje, ſo zhońi, zo je towarzſtvo loni dothodow mělo 83 hr. pſchinioſchlow jenotliwych ſobuſtaſow a 787 hr. danje, a zo je 800 hr. pomocy wudželilo. Zamoženjo w tu khwilu wuczinja 24,237 hrinow. — Po rožprawje t. revisorow redaktora Smolerja a kapłana Nowaka ſo zliczenjo z léta 1897 za prawe ſpózna a juſtifikacija wupraji.

Na to ſežehowachu namjety w naſtupanju towarzſtwa. Pſchede wſchim ſo wo to jedna, zo bychu ſobuſtaſy ſwoje pſchinioſchki zas porjadniſcho wotedawali. W tej naležnoſc̄i dyrbí zas lepie byč. Pſchitomui ſo rožjudžihu za to, zo ſo w nowinach z khwilemi namořwienjo wozjewi, zo bychu ſobuſtaſy ſwoj pſchinioſch wofadnomu knjezej duchovnomu wotedali, kotymž je potom radý do Budyschyna knjezej poſklađnikę wobſtara. W nowinach ſo potom zaplaćenjo wozjewi. — Dale ſo razniſcho hacž dotal za tym žadaſche, zo bychu ſo pominace listy wo wróczienjo dōſtateje pomocy woſebje na tajich knjezow ſkale, koſiž ſu z pomocu towarzſtwa ſwoje powołanjo doſezahnywſchi nětko w dobrych wobſtojenach a zwonka Serbow ſtukują. Pſchedſtvo ſlubi, zo to w bližchim poſedzenju dowuradži a potom wuwiedze. — Skončenje ſo zhromadžiznie wozjewi, zo je knjez pſchelupc Schwibus (w Budyschinje na životownej lauſkej drožy) wólbu, w poſlednjej hłownej zhromadžiznie na njoho zloženiu, pſchijał. W tu khwilu wobſtoji pſchedſtvo

z tuthych kniezow: pschedsyda: f. Räda, farać pola swj. Michała; městospchedsyda: f. Nowak, direktor tachantskeje schule; połkadnik: f. pschetupe Schwibus; a pišmawiedżer: f. scholastikus Skala, wschitez w Budyschinje. We wubjerku ju tučzi knieža: f. kapitular kantor Luszczanski w Budyschinje, f. farać Jakub w Rjezwacžidle, f. kapłan Nowak a f. redaktor Smoleń w Budyschinje.

Hiszcze raz checeny prójtni wojskowacę: 1. Njech tola sobustawy po- rjadnie swoje pschinoski swoim kniezam duchownym wotedawaja, a 2. njech tež so staraja, zo by zas licžba placzacych sobustawow pschibjerała. Kaf často so hrivna wida, kotraž mohla so lohej a zawěscze wjèle zdobnišcho za Towarstwo Pomoch nałożicž!

Kronowanjo katholicko krala w narańszej Indijskjej.

(Stóneženjo.)

Po stóneženju tuthych ceremonijow so duchownistwu wojskowi, zo radža pola portalu cyrkwe swjatočnemu pschisahu swery wotpoloži. Wy, tak piša missjonar, podachmy so netk na te městno a namakachmy tam Moanga-Bakfa, nowoho krala, na stole sedzachom, wot wjérchow ze Sika, Manneri, Köttinga, Paggia a Lio, kotrij wschitez na zemi wokoło njoho sedzachu, wobdaty. Woni proschachu netk P. Luijpena, kiž je w tu chwilu japojschtolski vikar w Bataviji, zo by jim pschisahu swery hiszcze jomu wotewzał. Japojschtolski vikar mějceje najprjedy rēč a napominaše jich, zo dyrbja swojomu kralej we wschitkim połkuchini być, a z nim kaž dzecži ze swoim nanom wobkhadzecž. Denož na tajte waschomu móže kralestwo mócne być. Potom staji praschenjo: „Slubice wy waschomu kralej swéru, a checze jomu we wschim pomhacž a joho pod- píeracž?“ Jenohłosnie wotmolkwicu: „Ami gaj!“ (t. j.: Wy checemy!) Na to buchu nowomu kralej znamjenja kniežestwa pschepodate: złoty uahlownik (helm) na hłowu, złoty rjecžaz wokoło ścihje a sceptar do rukow. Uahlownik, kiž jako króna placz, ma létu licžbu 1647 a je z kupu Malakfa, z wokelž je jón Don Alessi, přeni radža w Sika, pschinjeſl, kotryž bu jomu wot Portugaliskich darjeny.

Hdž bě nowy kral kralowske znamjenja pschewzał, zawała najwosobnišchi zemjan Moang Njo tsi króž stare holdowanke postrowjenjo, po serbsku učhdze tak: „Njech je žiwý wulki kniež Don Józef Ximenes da Sylva! Wón, mócmu kral kralestwa Sika! Slawa!“ Na to P. Luijpen takle rēczeſe: „Runje hym prajil, zo dyrbja radža a joho vaſalowje pschezjene być, jeli dyrbja knieženjo zbožo měć. Dyrbju hiszcze pschistajicž, zo maja mjez naležuoſeženim, kotrež dyrbja wam na wutrobje ledecž, te swjateje wérh prénje městno měć, doſelž wone mjez wschitkimi winowatoſeženim, kotrež čžlowieſt tudy dopjelničž ma, najwyscze ſtoja.“ Potom na krala tříkróžne Bivat! („budž žiwý“) wunijeſe, ſtož zemjenjo a cykl lud radoſtne wospijetowacu. Schulſke dzecži ſpěvachu netk malajski poſkerluſt, kotryž bě P. Boelen, zbbžnoho wopomuſecža, w Laren- tuku we swoim čžau ſestajal. Po wulpewaniu bu kral hiszcze jonkróž ſlavjeny, a wjérchowje jomu zbožo pschejicy ruci zardonachu. Schulſke dzecži a lud pak smědžachu jomu ruku wokoſchež. Po tutej swjatočnoſeži wróži ſo kral ze swojimi vaſalemni do hrodu, hdžez bě swjedzeńska hoſćina wuhoto- wana, a bu pschi ujeſ tež wo krajnych naležnoſežach wurdžowane.

Tak dha hym, pschistají missjonar, z naschim radžu Moang Bakfo Józefom Ximeneſom da Sylva do nowoho wodželenja čžasa ſtipili. Hijo prjedy sym

wo joho dobrých samotnoścach ręčał, hdyž běsche hiſcheze króupryne. Wot tajkoho muža, kij je ſebi wo tudomie miſioniftwo hido wulke zaſlužby na- hrromadzil, móžemy najlepſhe woczaſkowac̄. Wón zařeſeže pódla čaſniho derjemec̄a ſwojoho ludu na duchovne njezabudźe. Tohodla joho poſtronjam, kaž wſchitich na kupje Flores, z wjeſołej wutrobu. Sczehowacu njedželu bu w ſchyrjoch hlownych cyrkviach po ſvjatočnej Božej mſchi Te Deum ſpěvane.

Kr.

3 Lujic̄ a Sakskeje.

Z Wórcyna. Džen̄ 4. meje bu tudy zaſtađny kamjeń za nowu katholíſku cyrkej położeny, kotaž budźe ſo najſwjeczijſchej Wutrobie Ježuſowej poſwieczię. Švjatočnoſez mjeſeche po połnomocnem jaſoſchtvolskoho viſariata knižeſz radzieſzel ſuperior Viſcher z Drježdza z aſſiſtencu k. fararja Horniga z Hubertusburka a kaplanow Schtrance a Linki z Lipska. Woſebje je tamniſcha woſada knižezej baronej ze Schönbergej nad Thamenhainom, kij je twarske měſtno a wjele dnuhoho k tomu daril, wulki džaf winoſta. Twar, kotorohož murje ſu hido khétre ze zemje, dyrbí, da-li Bóh, w oktoberu hotowym ſtać. Pschi ſvjatočnoſez wobdzeliſchu ſo tež zaſtupejerjo města a ſam mjeſčanouſta. Ma jo z tutym tež woſebje z khwalbu pschiipóznačz, zo je město jako tajſe wjele za to ſkutkowało, zo jo ta wěc, twarba katholíſkeje cyrkvi, tak bórzy wuwjeſz hodoſeche. Twar w romanískim ſtylu twarski miſchr Schmidt tam wuwježdže. Katholikow je w mjeſeze mjez 16,000 wobydlerjemi 380. K tomu pschiitđe hiſcheze něhdže 200 z wokolwſeče. W nabožnej wueženim je 85 ſchulſkich džec̄i. Hač dotal běchu tu mjeſac̄ne miſionifce Bože ſlužby, kotrež ſo z Lipska wobdzieržachu. Tola w hrodowſkej kapali knižeza barona ze Schönberga w Thamenhajnu ſu wſchědnuje Bože ſlužby, kotrež hrodowſki kaplan tam džerži. — Baron ze Schönberg je konvertit. Z tuteje ſwojby běchu do reformacieje někotſi ſlawni biſkopja w Míſchnje. Tež wulki (tachantsku) cyrkej w Zhorjelu, kotaž je někt protestantska, je jedny biſkop ze Schönberga, z tuteje ſwojby wulkađzach, ſvjeczil, kaž taſla w cyrkvi wiſaca to wobſwedeža.

Kr.

Wopytowarjam **Aulowſkoho hermantka** poſkieži ſo pónđelu dopołdnja ſtrukle džiwadlo. Po Kamjencſkej drózy pschihna ſo kón, kotaž bě hido psched měſtom ſo ſplóſchal a knižeza a drugich hermantowych hoſci ſhubil. Na Kamjencſkej drózy, hdožež ſo nowa dložba kladze, wrjejny wo kamjeń a žhubi tež zadniu połoſci woza a wojo, kotrež wotkama. Tak czerjeſche rožnijemdrjene ſkočzo potom pschež torhoſtcheze překl wulic̄zy, po kotrejž hiſhižerjo k cyrkvi jechaju. Tam hakle zaſta, praſnywſchi z nowa do pumpy a do mjenſchoho tvarjeňſka, kotrež bě jomu na puczu. — Dokelž bě město połne ludzi a wóz na pravici, na ſewici lětaſche, njemějo wvoja, ſo wjele njezboža načini. Starý wuměnkař z Michalkow bu za falu zhrabnienym — a bywſchi ſem a tam ſmykany, we womorje ležo woſta. Wón je mjez tym wumreł. Wjac̄ woſobow, někotſi praſa: wokoło 14 — bu lóže a tež czežo ranjenych. Drobnoho hólcžka bě kón hido na Kamjencſkej drózy, kopnywſchi, do pucza wjerhnył, — tola tak, zo wbohe džec̄o mjez koleſa pschiitđe — a niežo ſo jomu njesta. — Šplóſchal je ſo kón z praſtanjom połoneža, kotaž za wožom jedžesche, zo by jón pschejel. Snadž hiſcheze za tydžen̄ někto donjeſemy.

— Drugi dopis wo njezbožu dodawa, zo staj diwaj mužej, jedyn z Mlečowa, pschi njezbožu zranjenaj dyrbjałoj do hojeńje pschijataj bycz. Sobotu psched swjatkami dyri blysk w **Kulowje** do hródze kupaca Biera a poħlusihi por koni.

3 cyloho swęta.

Saskia. Zeje Majestosz królowa Karola je w Karlowych Warach swoje strowjenjo ſkónečniſchi so do Sibylleñorta podala. Wot tam je so priuc Vjedrich August ze ſwojimi dżeczimi zaś do Drježdza wrózil.

Němſka. Nowy biskop Scholmſki dr. Rosentreter je nětko jaſko tajſi tež wot fejzora pschipoznath.

— W Hochkirchu w Schlezynſkej je ſwiatki pónidzeli farač dr. Majunke wumrēl. Wón běſche jedyn z najraziuſkich wojowarjow za katholiku cyrkwi w Němſkej a je w najhorcyſkich dnjach kulturkampſa jaſko redaktor „Germanije“ w lětach 1871—1876 zmužiſe a witrajnje prawa katholiskeje cyrkwi z cyla a katholikow w Němſkej woſebje zaſitował. To je jomu wjèle pscheczéhanja pschihotovało, dlěje hac̄ lěto je tež za ſwoje zmužiſte wojowaniſo dyrbjał w jaſtwje pschebhywac̄. Poždžiſcho běſche tež zapoſlaue w pruskim a němſkim ſejmje. W lěće 1886 zloži cyle politiſke ſkutkowanjo, bu farač w Hochkirchu pola Glogowa, hđez je hac̄ do ſwojeje ſmjerze ze žohnowanjom ſkutkowało. R. i. p.

— W němſkim ſejmje wo namječe antifemitow woradžowachu, zo mělo ſo židam „ſchachtowanjo“ zaſazac̄, t. r. woſebite waſchnjo ſtot rězacz, fotrež židam jich ritual pschifazuje. W Šafkſkej je to dlěſchi čas hižo zaſazane. Zda pak ſo, zo wjetſchina němſkoſho ſejma za to njebudže, tež centrum nic, dokelž njecha nikomu zadžewac̄, po ſwojim nabožniſtvoje živu bycz, a dokelž wěchvustojni woſhwědečeja, zo waſchnjo rězana, kaž je židža trjebaja, njeje wjetſche cžwilowanjo ſtoto hac̄ druhe waſchnju.

Hollandſka. Tsi dny do ſwiatkow je ſo we hlowuym mějeze Haagu konferencia za mér wotewrila. Za ſwiedzeń Ducha ſwiatoho ſo tale konfereṇcia derje hodži, jelizo konferencia wopravdze mér pyta. Zle znamjo wſchak je a woſtanje, zo je ſwiaty ſtol wot wuradžowanjow wuzamkujeny. Hewak je zhromadžizna po zwonkownym doſež wulkotua. Na 100 zaſtupjerjow ze 26 jenotliwych ſtatow je tam pschitomnych. Za ſwoje džela je konferencia ſebi tci komiſije tworila: 1. za wobmjezowanjo brónjenja, 2. za połepšchenjo Genſſkeje konvencije, t. r. wuezinjenjo ſmilniſchoho zahadženja we wójnje na kraju a na morju, 3. za zjednanja a rozſudzenja. Wo prěniſkim nadawku ſo wjèle njevožakuje, dokelž wulkomocy ſo hiſcheze na pschemo dale brónja a jena za drugiej njedowěrniſe fedžbuje. Hac̄ ſo wo drugim dyptku učſhto docpěje, dyrbimy wožkac̄; kaž zo traſch tola ſurowe brónje, kaž „dum-dum-tříby“ na morju cyle zaſazaja. Woſebje wažny je tſeeži dyptk, kotryž je cyle za konferencu pschihódnym, zo ſo nastawace zwady wujednawac omo ſudej pschedpołoža, předy hac̄ ſmě pschijtojny stat k wójnje kročic̄. Za- pjerac̄ wſchak ſo pscheczivo tomu wulkomocy jara budža. Pschejemy ſebi, zo by konferencia tola učſhto zdobne a ſpomožne wuwjedla.

Awstrijska. Žałostne njezbožo je město Gurahumora w Bukowinje pschekhwatalo. Rjane a pscheczeline město pschi wiſliwe rěčki Humory do Moldawy je ſo cyle ſpalil o. Woheni wudhri popołdnju w 1 hodž-pola jenoho wobydlerja, a za tci hodžim wokolo 4 hodžinach popołdnju běſche cyle město kaž wohnjowe morjo; z kotrohož jeno wupalene murje,

žehliwe abo wopalene hrjadu a wuhjenje so zbehachu. Jeno 8 abo 10 tvarjeni wojska stojo, dokelž běchu w zahrodach wotbalene. Surowa horeota bě po cyhym měsěze rozhodřena, tak zo khěže so z horocu ſamej zapalachu. Nje-wnprajita hrzba všech wobydlerow pſchewza. Všechno hromadze je ſo 258 číſlou wotpališ abo, dokelž ma z wjetſcha kžde dwě abo tři podlanské tvarjenia, na 800 tvarjeni! Ze zjavných tvarjeni abo wuſtarow wotpali ſo tam wokrjeſne hejtmanſtvo, ſudniſtvo, eloniftvo, kaſerma za žandarmow, ſinancne tvarjenia, pôst, katholſka ſara, katholſka cyrk, někotre armeniſke cyrkve, dwě ſchuli, dwě nalutovári, lečařna atd. Schkoda ſo na poltceža milionow hrivnow licži, a jeno 8. džél je zavěſezeny. Nuža je tam žaloſtna.

Ruſſia. Car Miklawſch, kofrohož namolvjenju mamý ſo za nětko w Haagu zhromadženn konferencu wo měr džakowacž, ze ſvojimi namjetami a reformami zavěſeze derje měni. To dopokužuje tež wulki zamysl, kofryž chec ve ſvojim wulkim fejzorſtve wuvjeſež: deportaciſe abo wuhnanſtva do Sibiriſkeje chec wotſtronicež a za zloſtnikow druhé khotſtania poſtaſiež. Pſchi tom ſuadž joho tež ſpóznacžo wjedže, zo budže nětk Sibiriſka z hobiřkej železnici wotewrjena, kofraž ſo z Petrohroda hač do Vladivoſtoča, potajſim pſchez cylu Sibiriſku po ſevjernej Áſiji hač k cízhomu oceanej twari a za někotre lěta dotvari. Železnica porjádne dželo ſprawných koloniſtow zmžžni. Přehejemy Ruſkej, zo pſchez ſwojoho fejzora tež w tej naležnoſeži, w kofrejž ſo dotal wjchitka ſurowa njeſmínoſež wopokažovaſche, lepſche a milishe poſtaſenja dōſtanje.

Naležnosće našoho towarzſtwa.

Sobustawy na lěto 1899: kk. 515. Jakub Just z Kukowa, 516. Pětr Ledžbor w Krupej, 517. Jan Knebl z Haslowa, 518. Miklawš Čenjera z Pozdec, 519. Miklawš Ledžbor w Drježdānach, 520. Pětr Bräuer z Ralbic, 521. Haňa Wjenkec w klóſtrje Waldsassen w Bajerskej, 522. Michał Rjeda z Hory, 523. Pětr Ledžbor z Kozaric, 524. 525. z Łuſča: Michał Nowak, Marija Zyndžina, 526. Michał Ejenš ze Sernjan, 527. 528. z Pěskec: Miklawš Kral, Jakub Domaška.

Sobustawy na lěto 1898: kk. 833. Jan Knebl z Haslowa, 834. Miklawš Kral z Pěskec.

Za cyrkvičku s. Józefa w Hajnicach.

Dale je woprowaſ: Tachantski ſlužowník Jurij Lukaš za predate stare póstowe znamki 2 hr.

Za cyrkę w Lubiju: Po † Hanje Bräuerjec z Ralbic 10 hr.

Za kerchow w Lubiju: Z Ralbičanskeje wosady 10 hr.

Za Twarzſtvo Pomocy: Miklawš Holka z klóſtra Marijneje Hwězdy 1 hr., wučeř Karl Wjenka w Róženče 1 hr., z Radworja: Jan Hantuš 1 hr., Karl Nawka 1 hr., farař Bjođrich w Ralbiech 3 hr., kaplan Just w Khróſciech 3 hr., P. Romuald Domaška w klóſtrje 2 hr., J. Nowak, direktor w Budyšinje 2 hr., Pětr Rjeda ze Swinařnje 2 hr., kantor Łuſčanski w Budyšinje 2 hr.

Za Nowowjeſčanskich wotpalenych: Njemjen. z Budyšina 2 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w naſej redakciſi nawdate 5794 hr. 85 pj. Dale darichu: Přidawka na walčk doutnikow 25 pj. Delanska Patentna Komisija 25 pj. Dwaj přečeſej z Prahi za serbske khartki 4 hr. Zdžerjanska Lučlana Komisija 60 pj. Za pisanjo někotrych rynčkow 50 pj., Miklawš Ledžbor z Drježdān 1 hr. M. D. z Z. 50 pj.

Zaplać Bób wšem dobročerjam!

Wozjewjenjo: Za zemrěte sobustawy swobodnoho zjednočenja katholſkich wučeřjow serbskeje Łužicy budže přichodnu wutoru Boža mša (za 1898).

Cíjichę Šmolerjec řnihičiſhčetnje w Macžičnym domje w Budyšinje.

Katholicki Posol

Wudawa so kóždu sobotu.

Plači lětnje w.našich
expedicijach 2 hr.; z kříž-
nym zwjazkom do domu
słany 3 hr. 60 pj.

Plači na pósce
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štvortlětnje 65 pj.
Za nawěštki placi so wot
małohio rynčka 10 pj.

Liudowy czasopis.

Wydawany wot towarzstwa s. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 22.

3. junija 1899.

Lětnik 37.

Potajny klucz do njebies.

Khchęczanske wuežby wo modlenju.

Založl a zamysł.

I.

Sym w běhu zaúdzenoho lěta wschelake věch psched wocžomaj poměl, prawje zabawne a rozwucžowace, kotrež bychu so derje k tomu hodžale, zo jo w „Katholickim Posle“ wocžisheža. Sym pak je do konca na bok položil a jako pschedmijet lěta 1899 naštawk ſebi wuzwolił pod napisom: Potajny klucz do njebies.

Za zabawu w našchim ežasopisu stara so našch luby kniež redaktor hižo nadobniye, a tať ſluſha so, zo ja druhí, ludej ſpomožuj nadawk na ſo bjeru. Wém, zo našchomu ludej woſebyje na dobrých rozwucžowacych knihach pobrachuje. Njech je tež nadawk předowanjom a khchęczanskich wuežbow, zo lud wo najwažnischich wérnoſezach a potajnoſezach wéry rozwucžuju, njeſměny zabyež, zo wſchém mōžno njeje, tute wopytowac. To potrjehi woſebyje žónſke, kotrež ſu z domjachimi wobstaranjem, z dalokimi puežemi, z hladanjom małych džecži na tym zadžewane, zo rozwucženja dobydu. W někotrych cyrfwach ſu tež jenož jene bože ſlužby, a z tym je mōžnoſež wzata, zo ſo na wuežby khodži. To ſu winty, zo „Kath. Posol“ ſebi jako klétku wuzwolu, z kotrejž k wſchém poręčzu, kotsiž wo rozwucženjo w bójſtch věcach rodža.

Wo modlenju chcu rěčecž. Čohodla to? Njemodli traſch ſo našch lud doſež? Dajmy wotmołwjenju na poſlednje prashenjo nětka bhež. Ja wém ze ſwjatoho piſma a ze ſpiſow wſchěch ſwjatych cyrfwinskih wóteow, zo je modlenjo najwěſcziſhi ſrědk wozboženja duchow, a zo wſchitym mjez nimi na to ſkorža, zo je jenož mało čłowiekow, kotsiž khwalbu horliwoſče a wobſtajuoſče w modlenju zaſluža. Měnu tež, zo my duchowni

(z čimž tola nikomu runje poroča činicž nochein) w przedowanjach hischeže doſež na to nječiſčehčimy, zo ſo lud prawje a wjele modli. Wo wſchim ręczim radu, z čimž ſo hnada boža wobkhowa abo dobywa: wo češkanju bližlheje pschiležnoſeže k hręhej, wo čaſeſčiſkim pschiftupowanju k ſwiatym ſakramentam, wo wojowanju pschecziwo ſpytowanjam, wo wopreže przedowanjow, wo čitanju ſpomožnych knihow a dobrych čaſopisow, wo rozpominanju węžnych wérnoſcōw. Wſcho to je dobre a ſpomožne; njeprichtawajcy paſ mělo ſo na to čiſčečež, zo ſo tež tón ſred ſaložuje, pschez kotrež ſamón wſchē tute ſpomnjenie pobožnoſeže ſtuktuja: **horliwe modlenjo**, hdyž Syn Boži tola tak zjanuſje ze ſłowom a pschikkadom wucži: „wón ſwoju hnadi da tym, kotsiž joho wo to proſcha“. Dobra węc ſu nabožne rozpominanja, dobra węc pełne pschedewzacza a wotmyſlenia; njeſu-li paſ z modlenjom podpjerane, njeſuji k niečomu, khiba k jebanju ſebe ſamoho. K tomu, zo jo bože kaſnije džerža (a na to je węčna zbožnoſež lubjena), njeđoſaha, zo w nabožnych rozpominanjach a dobrych pschedewzaczaſach ſo kolebamy; ně, po- triebamy k tomu tež ſtuktuaceje hnady božej, a tuteje budže jenož tón hóbu, kotrež wobſtajniſe a horliwie wo nju proſhy. Njekeſke roziwſtlenja, pohnunvania naſcheje wutroby a dobre wotmyſlenia wjedu k tomu, zo w ſpytowanjach ſo k modlenju wucžekam, kotrež nam hnadi božu pschi- wjedze a psched hręhom naš wobkhowa: bjez modlenja paſ bychmy węče pamli a k zhubjenju ſchli.

Tuž budźm wſchitcy pschewědczeni wo wuſkej wažnoſeži, kotrež ma modlenjo w žiwjenju katholſkoho kſeſežana. Smjercz mało je po ſwědčenju ſwiatych ſtawiſow tych, kotsiž ſu prenju kſeſenju njevinowatoſež hacž do ſmjerze wobkhowiſi; wſchitcy dorosczeni, bôle abo mjenie z wohidnoſežu ſmjerſtnoho hręcha ranjeni, nimaja druhoſko kſucža, z kotrež mohli wrota do njebieſ wotwricz, khiba modlejuo.

Czitajcze z nowa a zaſ z nowa wſchitcy, ſhtož tu wo modlenju piſchu, wojebje wy žónſke, kotrež je Boh džeſi doveril, zo tež tute prawje rozwucžicze. Khowacze ſebi pěnje wſchē čiſla „Katholſkoho Poſoła“, zo mohli w poždžiſkim čaſu pozabhyte woſpietowacž. Wſchak je čłowjeczi pomjatſ porno ſtarzej kſhidze — pada wſchitko z njeje. A wupožcjuje druhim, kotsiž telfo nimaja, zo mohli ſebi naſch čaſopis ſkaſacž, tute wucžby — je to dobry ſtuk psched Bohom. Nic trjebai tohodla, dokelž runje ja tute wucžby wo modlenju piſchn, to budź daloko, ale tohodla, dokelž wot prawoho rozwucženja naſtuſajo modlenjo zbožnoſež duſchow wotwruje, dokelž je modlenjo jenitki ſredk k wožboženju, a dokelž Boh kóždomu, kotoruž tute ryńčki pod wočzi pschiſnu, dopokaz wotcivſkeje luboſeže poſtieži a ſwoju žadosež wo- zjewi, kaf radu cheł joho wožbožicž.

Zo dha bychmy wſchitcy modlenjo ſubowacž narukli, budźemy we wſchelakich ſtaviſach rozwominacž 1. kaf trębne je modlenjo; 2. kaf mōcne k dobycu wſcheye hnady; a 3. kaf manu ſo prawje modlicž zo tež dosta- wamy, wo ežož proſhy.

Boh pschewodzej ze ſwojej hnadi moje pjeru a twoju — dobru wolu!

3. Luižich a Šakſkeje.

3. **Budyschina.** Lětſa minje ſo 25 lět, hacž ju ſerbſcy ſtudencž ſo pocželi na ſčetnych hłownych zhrromadžiſnach poſiadniſe ſchadžowacž. Ŝtoto

mohł przecz, zo je z tuthych zemđenjow mnohe dobre pochniežo za jenotsliwych a za cyh serbski lud wusihlo! A iščitò z předawſich wopytowarjow njeby z radoſežu na husto tak rjane a zahorjace hodžinti spominal? Biez džiwa tohodla, zo nochecđa nětežiſhi a předawſchi studencža tute lěto bjež woſebi- toho ſwjedženja ſo minyč dacz. „Hłowna ſthadžowanika“ dyrbi ſtudowachy w Khróſczičach zhrromadžicž, hdjež ſu pſched 25 lětami preni króč luboſež k swojomu ludej ſr̄evali a rozhwali. Węzo budže tam tež wjele „ſtarych knjezow“ a czeſč. kóždomu, kiž k młodym dže, hdjež je jomu móžno. Nje- džiwajo na to pak je tola ſthadžowanika pſchede wſchim za ſtudowachy a jenož malo předawſich studentow može ſo na njej wobdzelič. Dokelž pak je lětusche lěto tola woſebje za tuthych wažne, je ſo naſtokr dał, zo by ſo jubilej z woſebithym ſwjedženjom ſwjecžil. Tohodla zemđe ſo ſr̄edu po ſwiatlach mała licžba knjezow w Budyschjuje a wuradži mjez ſobu, zo měla ſo hundom po „hłownej ſthadžowance“ w mječe zhrromadžizna předawſich wopytowarjow ſthadžo- wanek wotmewacž. Schyrjo knježa, rēčnik Cyž, ſarač Gólež, wuczež Sommer a direktor Nowak maja ſwjedžen pſchihotowacž a zarjadowacž. Radžiamy ſo, zo budže taſka „ſthadžowanika“ mnohim k luboſeži, Serbam pak wuzitku.

Z Budyschina. W minjenym lěcze 1898 je ſo pſchez „Katholſki Poſol“ nažberalo:

За Macziczný dom	1578	hr. 93	pj.
За katholſku polepscheńju	1733	=	39
За cyrkej Wutroby Jezuſoweje w Bacžonju	201	=	=
За cyrkwičku ſw. Józefa w Hajnicach	103	=	=
За katholſku ſchulu w Hajnicach	804	=	50
За cyrkej w Radworju	140	=	=
За cyrkej w Lubiju	364	=	50
За cyrkej w Ramjenicach	112	=	=
За cyrkej w Pławnje	142	=	50
Hromadže: 5179 hr. 82 pj.			

Z Pančic. Tudomny lěfar f. dr. Rachel je za dowěrnoho lěfarja wot zavěſeženſkoho wuſlawa pſche ſtarobu a invalidnoſež w Sakskej (Vertrauensarzt der Alters- und Invaliditäts-Berſicherungsanstalt für das Königreich Sachſen) pomjenowaný. Taſto tajſi ma f. dr. Rachel prawo, wſchě wuſwědženja k docpěču invalidneje renty trébne wuſtajicž. Wſchitec tajſi, kотiž chedža namjet na pſchizwolenjo renty ſtajicž, móža ſo nětk na knjeza doftora wobrocžicž. To budže woſebje za nas Serbow wulka dobrota, dokelž wjele ludži ſo w tej naležnoſeži němikomu lěfarjej doſež a dokladnje wuprajicž njemóža, kaž ſmy to často ſkoržicž iſyſcheli. Wo wobčežnuježach, kaiſež ſu haež dotal byle, wědža ſtari a hubjeni ludžo powědacž, kотiž ſu tohodla do Ramjence a druhdže a to druhdy wjacy króč k pſchepytowanju khdžicž abo ſo wožycž dacz dyrbjeti. Pomjenowanjo knjeza dr. Rachela je ſo ſtało na namjet a proſtřiu pichedſydstwa khorobueje ſaſh za Khróſczičich a woſolinu. Pſchepytacž a wuſwědženjo ſebi wuſtajicž dacz pak móža ſo pſche invalidnoſež zavěſeženi wichity, hdježkuſi w Sakskej bydla.

Z Kultowa. Wopominjenja hōdna bě meiſſka zhrromadžizna naſcheje „Katholſkeje Bjeſady“. Na namjet doſtvojnoho knjeza P. Romualda bu wobzamkuſene, zo „Bjeſada“ do rjadu zakladníkow Maczicznego doma zaſtupi a zo k tomu trébnych 100 hrivnow w běhu 7 lět po něčim wotvijedze. —

Dale dôsta došla doholosťna wschostronka nješpokojnosć z amtsblattom „Bautzener Nachrichten“ razný wuraz. — Dolho došč su nas katholikow ranile, pschečzitwo nim dybí so nečhto stac̄! Často a často zwažuju so, nashe katholske pschešwědczenjo hrubje ranic̄. Ze zamyslom pytaja pschiležnosć, zo nichli „ultramontanskim“ ſchęzepu pod nohi čišnež, derje wědzicy, zo mjez katholiskimi a ultramontanskimi, kaž wone nas roždželeja, roždžela njeje. Měščanske pak runja druhim, nam njeſpchečzelnym novinam tajki roždžel činja, ménjo katholikow tych, kotiž su líwcy we wěrje, po prajidmje: „Türke, Žid' und Hottentot ; swojej cyrkwi swěrni katholifowje pak moja mjeno „ultramontanscy“, do kotrychž tele nowinu rubaja. Džen wote dnia pschilhadzeja „Bautzener Nachrichten“ mjez našch lud, swoju hidi pschečzivo katholiskim nie jenož do wutrobow našchich evangeliſkych ſuſodow, ale tež woſebje do wutrobow naſchoho katholiskoſho luda ſchęzepo. Schtož jim politika pschiležnosće f tomu njeſpofiečza, to su jim wſchē fleſti z „Reichsbote“ a ze wſchē ſutow swęta dobre došč f wonječeženju a f wonječeženju katholiskoſho mjena. To dowolują sebi pod privilegom jako „Amtsblatt“. Dyrbimy ſo poſtarac̄, zo tutom privileg ſo jim wočechnje, potom njech swoju hidi ſidaja tym, kotiž za njej žadaja. — Hdźż my katholiski lud tajku bjezpschilkadnu njetaknoſć ſebi lubiež damy, dha nechtó druhí za nas ſo wobarac̄ njebudže. Abo lubi ſo nam tak? dha lepschovo hónui njeſimy! — Pschipožnaczo dôsta „Kamenzer Woehenschrift“, tež amtsblatt, za swoje sprawne zaběženjo. H.

Z Rjebjelczie. Sobotu do Najeſtečzijcheje Trojich pôſla Jeje kralovſta Wysokoſć prynceſna Mathilda ſuhjene ſwiečzo na naſch pobocžny woltar. Bone ſtaja psched wočzi njeſmjeru ſtuk ſwiatohu Měrczinu, kotryž, z miloſcu hnutu, jako mlody wojoوار proſcherzej polojci swojoho plascheža poſkicži; myto ſwita za to na jaſnym njebu: boži jandžel, kž inkulu (biſkopſku mēcu) džerži. Na luboznym ſwieczežu jemi wſcho wulſtu dolonjałoſć: ſwiaty Měrczin z nadobnej ſchaltnoſću a ponižnym poſladom; proſcher, kž na kij ſo zepjera; rjenje zgratowanym ſchěml, kž pschilhaduje, jako by rozemil, ſchto ſo čini. Rjane ſwiečzo budže wot ſplaſha f ſplahej wožjewieč: zo w tutym ſwieczežu ſo jemi miloſć nadobneje ſunjenje, kotraž rožemi, swoju wuſtojnosc̄ ludej f ſpomoženju a Bohu f čeſečzi nałożowač. — s.

Z Kamenze. Mjedželu 14. meje ſwieczeſche tu w hoſczencu „Pola města Drježđan“ naſhe katholske kafino ſwój 21. założenſki ſwiedžen. Šwiežen be derje wopytanu. Šunjezaj dr. med. Rachel z Panczie a cyrk. wiczeř Brauner z Rjebjelczie běſchtaj pscheczelniwe ſwoje ſpěwne moch poſkicžiloſ a naſ ſuboſcziwje z kraſnymi ſpěwami podpjerajſchtaj. Ze ſwojim wopjtom poczeſtečichu naſ mjez vjele druhimi hoſczemi knježa: kaplan Jawork z Rjebjelczie, kaplan Jušt a kaplan Hejduska z Štebězic, dr. med. Novak z Kamenze a zaſtupjerju nekotrych ſuſodnych towarzſtwow. Towarzſtwowý pschedyda knjez farař Hicla witaſhe lubych hoſczi z krótkej rěču do towarzſtwejſe ſrijedžiny. Šwiedženſki program be jara bohath, wobſtojach ze wſchelakich ſpěwow a dživadlovyh kruhov. Špěvý pschedyda ſhodne ſe na ſlavirje knjez cyrk. wiczeř Wjacſlaw. A prěnjomu rajej pschednjeſe ſo tu ſerbſki ſpěv; z wuſtojnosc̄u a z wulſtim wuſpěchom ſpěwaſchtaj knježaj dr. Rachel a Brauner ſerbſki duett „Pod belej brézyc̄ku“, kotryž ſo pschipoſlucharjam kraſnje ſpodobaſche. W ſali běſchtaj poſtavje ſwiatohu wótcia Leona XIII. a ſakfkoſho krala Alberta poſtajenej, wobdatej z roſtinami a ze ſvěžkami wobſwětlenej. We ſwojej rěči ſpominasche knjez farař Hicla na ſwiatohu wótcia a naſchoho krala a wuſjeſe ſkončenije na wobeju mōemu ſlawu.

Z Namjenu. Tu svijecještaj svijatočničku serbskaj mandželskaj krawe Michał Pahn a joho mandželska Marija rodž. Henczleć svój złoty kwass. Bě so za tak žadny dženú woſebith cyrkiujski svijedženju poſtajil, kotrež so svijatočničku po myſchporje w katholické cyrkwi w Schpitalu wotmě. Woſadum ſarat mejeſche najpriyedy wot woltarja svijedženjuſtu ręcz, wopominacše mnohe dobroty, kotrež bě Bóh mandželskimaj poſkiežil, a napominačhe mandželskeju, zo byſhtaj poſlednje jimaſ wot Boha poſkiežene lěta po móžnoſći w mitnej pobožnoſći do kónčiljoſ. Potom doſtaſhtaj mandželskaj Bože požohovanjo.

Z Kulowa. Spěwačke towarzystwo „Bratrowſtwó“ mejeſche 28. meje hlownu zhrromadžiznu, kotrež bě derje wopytana, bě tam 45 ſobuſtawow wychitomnych. Hdyž bě zhrromadžizna z rjanim kerlischom „K nam meja východila mlódna“ wotewrjena, mejeſche kniez kaplan Scholta horliwu ręcz wo woporniwoſci ſobuſtawow, a napominačhe jich, zo bych ſpěwanſke hodžizny po móžnoſći wſchitcy porjadnje wopytowali, zo by ſerbski ſpěw jo hajil a z tym krajinſko zakrežel. Hdyž běchu znutſtowne naležnoſće towarzystwa do-wuradžene, bu zhrromadžizna z někotrymi narodnymi ſpěwami wobzamkujena.

— Na svjatkownych svijedženjach towarzystwo na raiſchach z pſchewodom pſchczęſli kerlische ſpěwačhe, ſchtož jo woſadže jara ſpodobaſche. To jo wo-žiewia, zo bych ſihiče muožy jako ſobuſtawy do towarzystwa zaſtupili, zo mohlo wone pſchichodnije pſchez eyle lěto na raiſchach z pſchęzelemi ſpěvacž. M. K.

Z cyloho swěta.

Němſka. W Altonje wotby so přeni zjedz powſchitkownoſho zwjazka lutherſkich towarzystwów dželačeri, do kotorhož 359 towarzystwów z 77,000 ſobuſtawami ſluſcha. Mejeſ druhimi jednanjem poſazowaſche na tejle zhrromadžizne wětih diaconus z Driježdžan na to, zo ſu katholické mužſke klóſchtyſke rjady wſchudžom merafažerjo, mjech je to w nabožnym, ſocialnym abo hoſpodařskim živjenju. Pſchipoſlucharjo k tomu móčuje placachu. Whož! Schtò wě, hac̄ bjež katholickich mnichow džensa hiſcheče na barjacej koži leželi njebychu.

— Projekt, pſchez ſtředznu Pruiſku kanal twarič, je w ſejmſkej komisiji pſchepadnył. Možno paſ, zo z pomocu konſervativnych w ſejmje pſchelęže. Kejzor ſam pječza jara za kanalom žada.

Belgiſka. Lubych čzitarjow budže zavěſče zajimacž, hdyž jim zdželiny, tak hrabinka Monika Stolberg-Stolberg nad Worlecam, netko novicka z mjenom Marija Johanna w kloſchtrje St. André w Tournai, hiſcheče ſerbsku ręcz lubuje. Wſchě ſvoje ſobiſtotrj je někotre ſerbske ſłowa nauucžila a mjenuju ju tam netko wſchitfe: „luba ſotra, ſotiežka“, ſchtož jara rada ſyjichi. Tež jeje wyſtokorodženiu wokru mjenuju wſchitfe po ſerbsku „wovoka“. Po cyh měſac junij ma Monika z 9 druhimi novickami ekſercicije a njejmě ſebi za tón čas z nikim dopiſowacž.

Czechi. Na ſvjatu Trojici poda ſo nahladny proceſion muži — 1200 — z Prahi na ſvjatu Horu pola Pſchibrama. Ze to najſławniſche hnadowne město w Czechach z dživotvornym ſvjeczečzom ſvj. Marie, a pſchilhadžeja ſem ze wſchech kónčin Czech, haj tež z Nakuſkeje a Bayeriskeje tysach a tysach pobožnych puežowari, Czechha a tež Němcy. Na ſvj. Trojici bě tam nimo Pražſkich muži ſo hiſcheče 5000 druhich zechlo, mjez nimi běſhtaj tež dwaj němſkaj proceſſionaj. To w nětežiſchin rozhorejnym čaſu woſebje dobrý za-čiſhcz činiſeſche, zo Czechha a Němcy jako katholikoſ narodne ſchęzuwanja

zabywscy so po schkit swj. Marije czechachu, zo bychu tak protestowali pschezitwo njeweriwomu hibantu: *Vos von Rom.* Na czele Pražanow bě na swjatu Horn pschischoł sam kardinal Schönborn wobdaty z někotrymi kanonikami swojoho kapitla, jeho bratraj Karl a Wójzech Schönborn a mjerich Biedrich Lobkowic. Pod holym njebjom běchu z predowanja, kotrež mějachu kanonikaj Burian a Binder a professor Havránek z Prahi. Bě to nowy, wulch zwjeselach dopokaz wotuzenja katholicko živjenja w Czechach. Je pak tež najwjetši čas, zo so katholicko poczinoju hibac̄.

Rom. Hijo pschiziewjemu encykliku wo Wutrobje Jezujsowej je swj. wótc 25. meje wudal. Bamž pscheje ſebi w njej hiſteře živiſche czechozowanjo najswjeczisheje Wutroby Jezujsowej, hac̄ je so dotal wopokazovalo, woſebje w poſlednich 25 lětach, a žada, zo bychu ſo wſchity na jenym dnju najswjeczishej wutrobie poſwječili. Ma to woſebje za naſche časť za ſpo- možne a nuzne, hdžej je njewéra tak rjec murju natvarila mjez chrfvju a statom. W zakonjedawatſtuje ſo ſtaty prouja, nabozniſtvo chle wotſtronicež, a wſho ſo k tomu měri, ludam ſchicenjanu věru rubiež; byli móžno bylo, bychu ſamo Boha ze ſvěta wuhnali. Naž pak nehdyn fejzor Konstantin Eſchijz na njebju wuhlada, tak pokazuje ſo nam nětko Bóžska wutroba z Eſchijzem a w plovjenjach jako znamjo dohdeža. Ma nju dyrbinu wſchu ſwoju nadžijn ſtajec̄, wot njeje wſchē ſpomoženjo wočazowac̄. Skone encykliki porucza Leo XIII., zo maja ſo we wſchēch chrfvjach, w městach z wjac̄ chrfvjem we hłownej chrfvi, 9., 10. a 11. junija woſebite modlitwy ſpěvac̄, a k nim ſo litaniya k Wutrobje Jezujsowej pschizamknyc̄. Na poſlednim dnju maja ſo potom wſchity najswjeczishej wutrobie poſwječiez, z modlitwu, kotrež je bamž wſchēm biskopam pschipóſla. Litaniu wo Wutrobje Jezujsowej je ſwjath wótc w haprlyu za cylu chrfkej pschipóznał a ju z 300 dnjowſkim wotpufkom wuznamjenil.

Spaniſſla njedžiwaſo na ſwoj doh ma myſle ſvoje wbjisko wo 50,000 muži powiethcic̄, a tež

Turkowſta ſo džen a bôle bróni. Po rožku ſultana ma ſo 585 bataljonow reſerw wutworic̄. Tež je ſultan privileg zbehnył, po kotrejmož wobylorjo Konstantinopla, Meſki a Brusſi w wóſku ſužic̄ njerjebachu. Alle najebac̄ toho je Turkowſta ſwojoho zastupjerja na konferencu měra do Haaga wupoſlała.

Z Khiny. We tutym wulſkim pohanſkim kejzorstwie, hdžej ſo martrarjo po týſacach licža, a hiſteře martrowanjo ſchicenjanow hac̄ do naſchich časow pschetalo njeje, je ſo po zdaču zwjeselace pschemenjenio ſtało. Nowina „Katholische Volkszeitung“ zdželi zwjeselaci powečež: „Bamžowomu zastupjerſtwu je ſo radžilo, jara wulſki wuſpech za katholicku chrfkej pola kejzorskoho dwora docpeč.“ Bartlinski „Dokal-Alneiger“ tule powečež podawa: „Jakl Kiao邦 (kejzor nabozniſtwa) ma bamž w cykle Khineſiskej placic̄. Kejzor a mac̄-kejzorka (kotraž w tu khwilu knjeſtwo wjedze) ſtaj pschez ſamotne rožludzenjo poſtajiloj: Zo ma ſo bamž pschipóznač a katholicismus jako wera w cykle Khinje za końſy zaſtitana placic̄. Biskopja maja we wſchēdnym wobkhadžowanju z wychnoſczemi woſebite prawa wužiwač, „kaž naſchi nameſt-nicy provincem“. Francouſki minister-resident dōstanje połnomoc, na to fedžbowac̄, zo ſo mjez biskopami a khineſiskimi wychnoſczemi wučzinjene wujednanja wuwjedu.“ — Lyonſki missiōnſki organ „Missions Katholiques“ podawa wulſku khwalbu wuſpechej francouſkoho residenta Pichonja, wupraja pak

tež dwěl, hacž kejžorskí „edikt“ ſo wſchudže wuwjedže, dokelž pſchi wulkosći kraja je jara ežežto, za joho wuwjedženjom wſchudže dokedžbowacž. Pſchech pak je to za katholíku cyrkę wulka krocžel do lepschoho pſchichoda w Šchinje. Kr.

Afrika. Kaž je Poſol w swoim čaſu zdželil, bě w Uganda, hdžej je pod ſurowym kralom Mungu wjele marträſkeje krewje pſchelateje, ſo katholíſka cyrkę rjenje rozjchérila. Alle tež protestanci běchu pod naujedowanjom jendželskich předarjom wojebje poła ſplaha Buganda pſchiwiſk namakali. Hdžej běchu pozdžiſcho Žendželčenjo po wotehnacžu krala Mungi knježerſtvo pſchedewzali, buſchtaj tam njejhvalobnje znataj rokazowarzej Luggard a Williams poſlanaj, zo buſchtaj tam knježerſtvo wjedloj. Město toho, zo buſchtaj měruje rokazowaloj, a prawa tak derje katholíkov kaž protestantov ſchitowaloj, wonaj katholíſku cyrkę podcžiſhezowaschtaj. Na to protestantscy předarjo kroblóſče nadobuchu a protestantow na katholíkov ſchězuvachu. Pſchez to pſchiindže ſtak mjenowanej nabožnej wójni. Kátholíkowje, wjedženii wot ſawnoho rokazowarja Gabriela, ſo mocnje wobarachu. Tola dyrbjachu ſtončnje podležecž, dokelž naſpomnjenaj jendželskej knježerzej napschezých protestantow podperaſchtaj. Na to bu ſtacija we hłownym měſcze Rubaga, hdžej běſche ſchula, ſara a rjana cyrkę, wurubjena a zapalena, tež wchě druhé ſtacie buchn zaniczene. Kátholíkow wulaz ſpomnjenemu knježerjom do njeplónnych krajinow na kupje ſeſe wupořaza; kubla a ležomnoſcze w ſrijedžinje kraja buchu jim wzate a protestantam pſchepodat. — Pozdžiſcho buſchtaj Luggard a Williams wſchelofkých ujeſprawnoſćow dla wobſkorženaj a do Žendželskeje powołanaj, hdžej mějeſchtaj ſo swojoho zadžerženja dla zamohwycž. Po lěta dolhím wuradžowanju je někt Žendželske knježerſtvo katholíkom w Uganda tehdrom nacžinjeneje ſchody dla 10,000 puntow sterlinkow (200,000 hr.) zaruňania pſchizwoliſto. Tutoń pjeniez bu pſchez Londonskoho kardinala Vaughan a na biskopa Livinhaka, wychſchohoho bělých wótcow w Ugandze, poſlaný, zo by do katholíkov rozdželelem byl. Hacž katholíſch hłownu ſtacij w Rubaga a wokolne ſtacie zaſy dôftanu, wo tom njeje hacž dotal ničjo poſtaſene. — Po najnowiſkich powěſčach je ſo wjerch Kabarego, nuczeny wot wotehnatoho krala Mungi, zo by jomu zaſy na trón w Uganda ſpomhal, pſchecžiwo Žendželskomu knježerſtu zbehmyl. Tola 9. hapryla t. l. je jendželski wjedžicžer wychſk Evatt njeſchecželske wójſko zbil. 300 muži bu pſchi tom morjenych a ranjenych. Kabarego a kral Munga buſchtaj jataj wzataj. Na ſtronje Žendželčanow ſtaj 2 panýloj a 20 bu jich ranjenych. Kr.

Wſchelčiznij.

* Majbohatſcha — na ſtawach — ſwojba drje w ſtacze Kentucki býdli, we wobwodze Cumberland w Americy. Jeje patriarcha, wěſty Jason Webb, wosomdžejatletny starc, ma 19 synow, 175 wnukow a 100 prawnuikow — njeprědnich potomnikow nadobnu licžbu 444. Jasonowy bratr, Miles, wumrěwſki mějo 78 lět, mějeſche 400 potomnikow. Káhuduſchki Polly Webb drje jenož 10 synow zaſtostaji, ale joho dalſche potomſtvo tež hižo licži 230 ſtawow. Tohorunja je Bóh žohnovał patriarchowe ſotry — tak zo enka wulka ſwojba wobſtoji z 12,000 woſbow. — Palenc a Kharty ſu w tej ſamiliji wězo njeznate, za to piłnoſć, bohabojoſež, ſpotkojnoſć a czistota živjenja.

* **Dobry bratr.** Würtembergfska kralowa pschija swjatki pónadżelu 15 létneho železowjerczerja Karla Frohnmüllera a pschepoda jomu swoj wobraz a nahladny pjeniežny dar jako pschipóznačzo za wošebitu wutrobitoſz a woporniwoſz, kotruž bě wón za swoju ſotru wopokaſał. Frohnmüller je ſebi wjetſki fruch swojeje kože dał wotbělicz abo wurežacę, zo by z tym žiwjenjo swojeje ſotru zdžeržal. Ta bě mjeniujen do pónowje ſo warjacoho ſlodu panyka a pschi tom jo tak woparila, zo po wifudze lekarjow pschi žiwjenju wotstač njenižesche, khiba zo by koža druhoſho čžlowjeka ſo na woparjene džele čžela połožiła. Młody bratr běſche jeniečki, tifz bě zwolniwy čžekti wopor pschinjeſz. Nětko ſtaj wobaj zas wiftrawjenaj.

* **Strovi ludžo.** Zadny swjedžen mjeſchtaj 22. meje dwaj měſčanaj w měſeče Baden-Baden. Staj to dwójnikaj Franc Xaver a Michał Schčěpan, fotrajž tón džen — wobaj jenak čerſtwaj — ſwój džewjec džeſaty narodny džen swjedžeschtaj. Tedyh jejū brati, tifz je 76 lét starý a bě pſched 50 létami do Ameriki wypučzował, k tomu wuriadnomu ſwjedženai po 50 létach ſo přeni kréž zas do swojeje domizny wrdeži, zo by swojeju bratrow a 81 lét staru ſotru wopřtał.

Naležnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1899: kk. 529. Jan Kostorž z Kulowa, 530. Michał Rjekuša z Kulowca, 531. Marija Mikličec z Němcow, 532. Anselm Rotzinger, präſes serbskoho ſeminara w Prazy.

Sobustawy na lěto 1898: k. 835. Jan Kostorž z Kulowa.

Dary za cyrkę Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Dale je woprował: M. D. z Z. 2 hr.

Za cyrkę Maćerje Božeje w Radworju.

Dale je woprował: Miklawš Ledžbor w Drježdānach 1 hr.

Za cyrkę w Lubiju: Njemjenowany z měſčanskeje wosady 2 hr.

Za kerchow w Lubiju: J. S. ex voto 10 hr.

Za Nowowjesčanskich wotpalenych: Přez k. katecheta J. Wingeru 25 hr., Wingeru ſwójba z Khróſcie 6 hr., njemjen. 2 hr.

Za nowy Maćieny dom w Budyšinje.

Dotal w naší redakcji nawiadate 5801 hr. 95 pj. Dale darichu: Na hłownej zhromadźiznje Kulowskoho ſpěwaſkoho towařſtwa »Bratrowſtvo« nahromadźene a přez k. kapłana Šołu pósłane 2 hr. 10 pj.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

Sobustawu bratſtva „Jězusoweje Wutroby“ a „Zapoſčtoſtwa modlenja“ maja swoje dobre ſlufki a modlitwy w měſacu juniju Bohu woprowacž: „**Za vy ſo Zapoſčtoſtvo modlenja rožičerjalo**.“

Proceſſion do Albendorfa.

Serbja, kotſiž ſo na tutym proceſſionje wobdzela, wotjedu pónadželu 19. junija rano $1\frac{1}{2}$ 8 hodžin z Budyſchina do Zhorjelca.

Kubleſhko w Schčerachowje pyta wotrocžla, kotryž hospodařſtvo ſam wjeſez rožemi. Dalsche wucžinjeju ſu w redakcji „Rath. Poſola“ zhonicž.

 Džensa je tež „Serbski Hospodař“ 6. číslo 1899.

Cžiſkej Smolerjec knihičiſkejeſenje w Maczicznym domje w Budyſchinje.

Katholoski Posł

Wudawa so kóždu sobotu.

Płaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z kríž-
nym zwiazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěštki płaći so wot
małoho rynčka 10 pj.

Sudowy czasopis.

Wudawany wot towařstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 23.

10. junija 1899.

Lětnik 37.

Potajny klucz do njebies.

Prěni stav.*)

II.

Pelagianowje rozschérjachu bławdnu wucžbu, zo modlenjo k zbožnoſći
trébne njeje. Pelagiš, jich wótc, praji we swojich spisach, zo jenož tajki
człowiek k zhubjenju pónože, kotryž najważniſche wérnosć ſchęſzaniſta
njeznaje. Derje wotmolwi jomu swj. Augustinuš: „Pelagijo, k wſchomu ſh
hotowy, jenož nic k modlenju, a tola je tute po ſwědženju ſwj. Jakuba
japoſchtola jenitki ſredk, z kotrymž ſo wědomoſć ſwiatych dobywa.“ Švjate
pijmo wobſwědži zjawnje doſež, kaž trébne modlenjo wſchém doroszonym je:
„Wy dyrbicze pszechy ſo modlicz a njewustawacž“ (Luk. 18, 1). Slovo:
„Dyrbicze“ khowa we ſebi kaznju, a nic trjebaj dobru rādu. Wilkes wu-
ſkladowachce tute ſłowa ſwiatoho pijma tač, zo mělo modlenjo tu tejkō rěkačž,
jako dobre ſlutki dokonjecž; chkej pač je we swojim čzaju tajte ſamopaschnie
potykowario czuzoho zmyſla tamala. Wucžem Leonhard Lež praji derje:
„Schtóžliž wucži, zo modlenjo doroszenomu człowiekej k zbožnoſći trébne
njeje, pszechrěſhi ſo pszechcziwo wérje, hdyž tola ſvjate pijmo na kóždej
ſtronje wobſrueža, zo je modlenjo jenitki ſredk, z kotrymž ſo k zbožnoſći
trébna hnada dobywa.“

Bjez hnady božje, to je wucžba cyrkwe a woſebje koncila tridentskoho,
njezamóžemh nicžo k bóžnoſći zaſlužbne dokonjecž. „Bjeze mnje — praji
Syu Boži — njemóžecze nicžo czinicž“ (Jan 15, 5); ſvjaty japoſchtol
wukladuje tute ſłowa ſam, praji: „žo ſami že ſebje něſčto dobre ani

*) Maſch-li doroszene ſchulſke džecžo, budže wužitne, hdyž wonie ſežeho-
wace wucžby tebi czita; ty ſo je na to wupraſhuj, a ſchwož njerovzemi, jomu
wukladuj.

mysliež njezamōžem⁹" (2. Kor. 3, 5) — čim mijenje je požadacž abo sami že so wutvjeſej. „Mih čjini my — praji ſvj. Leo I. — jenož teſko dobroho, jako Bóh žanomu z nas hnadi f tomu poſticež.“

Bóh luby knyež je zwerejata ſtworil a jím kchidla dał f ſetanju, paſory f wobaranju, kóžde je tak wuhotował, zo móže ſame pſchez ſebje wobſtač. Člowjela pak je tak ſtworil, zo měl wſchu ſwoju móć a podpjeru pytač we ſwojim ſtworiežerju. Člowjek do cyla za tym wuhotowanym njeje, zo mohl ſwoju zbožnoſež ſam pſchez ſebje ſkutkowacž; Bóh chyſche, zo měl wſcho, ſchtóž móže docepež, dôſtawacž z ruky božej.

Swoju pomoc abo hnadi poſticeži pak Bóh po puczu ſwojich njewuſledži-tych radow jenož tomu, kotrež wo nju proſy. Hdyž z jeneje ſtrony ſami že ſo uicžo njezamōžem⁹, z druhéje pak wěm⁹, zo Bóh ſwoju hnadi tomu poſticeži, kotrež proſy, njewuſci to ſtrouy rozm, zo je modlenjo f zbožnoſeži trébne? Možno drje je po ſlowach ſvj. Auguſtina, zo Bóh přenje hibanja rozhvětlenja — pohuňauja f ſpóznaču wérneje wěrč abo f pokuze — tež tomu dari, kotrež wo to proſył njeje; hnadi wobſtajnoſeži pak a ſkóneč-nej e zbožnoſeži nikomu, thiba tomu, kíž jo modli.

Z jenym hloſom wucža ſvj. wucžerjo, dorocſený njeměl ſo jenož tohodla modlež, dokelž je to wot Boha pſchiporučene, ale woſebje tohodla, dokelž je modlenjo přeni a najwažniſchi ſredk f dobyčežu zbožnoſeži. Tak piſche ſvj. Domáč z Alquina: „Schtóž chee do ujebeſes, dhribi wojovacž a ſpytowanja pſchedobuywacž — bjez pomoci božej ujezamōžem⁹ ſo pſchezeživo ſpytowanjam ipječež — ſwoju pomoc w ſpytowanju pſchivědže Bóh tým, kofíž ſo f ujnomu modla — potajkim z wonka modlenja rěče byč njezamōža wo zbožnoſeži.“ Na druhim měſeže wucži tón ſwiaty, zo je Bóh we wěznych radach poſtaſil, zo chee ſwoju hnadi jenož tým dač, kofíž wo nju proſcha. „Njemodlimy ſo tohodla — praji ſvj. Hrehoř — zo by trjebaſ Bóh ſtrachnoſeže pytnyl, kotrež naſ ſe zbožnoſeža, ně, ale tohodla, zo bychmy wulkli, tak trébne to je, pſchecy ſo f ſwojemu Bohu wucžefacž, zo chyl f zbožnoſeži trébnu hnadi ſpožejež, a zo ſpóznaſem⁹, wón ſam je daricžer wſchoho dobroho, ſchtóž wobſtajnem⁹. Kaž wón boži khlěb z ujebeſes padacž njeda, ale chee, zo zorno wuſhwam⁹ a wino hajim⁹, zo bychmy khlěb f jědži měli a wino f piežu, tak chee tež, zo ſo modlimy a zo ſo modlých ujebeſeſke kraleſtwo na ſo torhujem⁹.“

Ze ſlowom: ujeſſinu uicžo, thiba proſcherjo, a nimam uicžo, thiba to, ſchtóž je nam Bóh na naſche modlenjo jako jaſni ožnu dari. Rady dawa Bóh ſvoje hnady, ale jenož tomu, kíž wo nje proſy. We ſwojim Synu rěči f nam: „Proſcheže a dôſtanjecže“; ſchtóž potajkim njeproſy, njedôſtanje ničjo. „Kaž kwětka wlohi trjeba, zo by čzla a zrōſtina byla — praji ſvj. Khrystoforus — tak je nam člowjefam modlenjo trébne, zo bychmy zbožni byli. Kaž duſcha čzlej živjenjo dawa, tak pſchihadža duſchi wérne živjenjo z modlenja. Schtóž ſo rady njemodli, budže bórzy z wotročkom hřečha.“ Modlenjo rěta w ſpiſach ſwiatykh wótcow tež chroba duſche. Kaž čzelo doſho ujetraje bjez čzleneje cyroby, tak hinje duſcha po ſlowie ſwiatatohu Auguſtina bórzy, jeli ſo njemodli — modlenjo je duchovněj duſchi pſchiměřena duchovna chroba.

Wſchě dotal wot ſwiatykh wótcow ſpomnjene pſchirunanja poſazuja zjawnje doſež, zo je mjez nimi jenož jene menjenjo a jena wucžba wo modlenju: wone je kóždomu dorocſenomu f zbožnoſeži nužnje trébne.

III.

Modlenjo je po wucžbje swjatych wótcow tež najtrěbnischa bróń, zo bychmy so z njej pschečzivo napadam swoich njepšeczelov wobarali a zakitali. „Schtóž so njemodli — praji swj. Domasch z Aquina — je hižo zhubjeny.“ A wón wobkručza, zo je Hadam jenož tohodla do hrécha padnył, dokelž so w spytowanju modlil a k Bohu wobročil njeje. Swjaty Gelasius wucži tosane wo padnijemach jandželach. Swjaty Karl Borromeski napomina we swoich paſtyřskich listach měſchnikow kaž tež lud: nocheyli zabycz, zo ma po ſłowach Syna Božoho modlenjo přenje město mjez ſredkami k zvódnoſezi. Hdyž Syn Boži ſwoju církve „dom modlenja“ pomjenoval, chyſche ju z tym wſchelakosćicž wot bludnikarskich wuznacžow, kotrež wo mnohe modlenjo wjele njerodža. Swj. Borromäus piſe: „zo ma modlenjo ſpočatzk, poſtup a dokonjenjo wſchelich naſchich ſtutkow a pōcziwosćow býcz, tak zo we wſchelich dwělowanach, czěſnoſežach, napadach a straschnoſežach nam druhia nadžija njebudže, jako so modlich ſwojej wocži a ruch k Bohu pozběhovač, kotrež ſam móže trvácht a wumóženjo ſpočazicž.“

Tuž njepſcheſtaſtajecž, k Bohu ſo woſaſey, prajicž: „Kneže, wobroč ſwojej wocži ke mni . . . měj ſmilnoſez z mojim hubjeniſtvoſom . . . wumóžej mje . . . njezamóžu a nochein ničko bjez Tebe . . . Ty ſu moja móć a mi wſchja nadžija!“

Kaktežto bychmy ſo wot wokomika, zo je Hadam, naſch prawótc, naſ wſchitkach do ſwojoho hrécha a dolha zapletł, ſo pschečzivo njepſcheſzlam naſcheje dufſehe dowobaračz a bože kažnje wobkledzbowacž móhli, njebyli w modlenju nam ſredka bylo, kž rožwóſti a poſylnuje? Wopacžnije Luther wucži, zo je čłowjek po Hadamowym hréſche eyle njemóžna wěc, wolū božu dopjelnječz. Janſenius, tohorunja zbezkar pſchečzivo církwi, praji, zo ſu wěſte kažnje, kotrež tež ſprawni wobkledzbowacž njemóže, dokelž ſu naſchim naturskim mocam pſchečezežke. To by ſo hiſcheze ſkyſchezež dało, njebyli pſchiſtajk: zo Bóh čłowjek hnadiu zapreje, z kotrejž ſamej móhli njemóžne dokonječz. „Wězo — praji swj. Augustinus — njezamóže čłowjek pſchi ſwojej nětčiſſej ſlaboſeži (t. r. po přením hréſche) a z kózdomu jenak ſpočzenej hnadiu někotre kažnje bože dopjelniečz; pſchech pak móže ſebi z njebejz z modlenjom tajku pomoc wuproſyčz, z kotrejž poſylnjeny to dokonja, ſchtož bě naturskej kumanoscži njemóžne.“ Tute ſlowa swj. wucžerja je ſamón foncıl tridentski joko wucžbu církwi pſchiſtaj. Swj. Augustinus pſchiſtaj hiſcheze: „Hlej, tak zamóže čłowjek, ſchtož njemóže!“ Z tym chce prajicž: Modlenjo je njebejſti ſredk, kotrež wot wſchelie ſlaboſeže naſ wuhoji; modlimy ſo, dôſtawamy wot Boha wěſeže hnady a moch, zo dokonjamy, ſchtož ſami ze jo móhli njebychmy. Eyle njemóžna wěc, wucži tónſamý Swjaty dale, je, zo by Bóh wot naſ něſhto žadał, ſchtož naſche moch pſcheſtroži; žada-li ſuadne ſtutki wot naſ, wuhotuje naſ tež ze wſchēdnej hnadiu, ſotraž k tomu doſaha; pſcheje-li pak ſebi něſhto czežke a wuſjadne wot někoho, potom je jomu w modlenju kluč do rukom dał, z kotrejž ſo do ſichim wuſjadnych hnadow božich dobywa. Alle, prajich, čzohodla dha žada Bóh často doſež wot čłowjeka wěch, kotrež joho naturske moch pſcheſtujuja, Runje tohodla, wotmoliwi swj. Augustinus zaſ, zo k modlenju ſo wucžekam, Kažnje bože ſo wězo bjez hnady božej džerječz njehodža; Bóh pak je nam ſwoju wolū we ſvjatych kažnijach wožjeviš, a hdyž je to cžinil, je tež cheyl, zo njewuſtaſtajecž k njomu wo pomoc žalovſežimy. Hdyž ſu kažnje bože naſchej

naturſkej hotowosći abo lěpje nařaženoſeſi z džela cžeſke, z džela njenobžne, mamy z toho ſwoju njenom ſpóznač; tute ſpóznač ſamſne je njenom ma nas k modlenju po honjeſ, fotrež na potajne waſchnujo naſchu ſlaboſeſ poſylnja. „Boh wě — praji ſwj. Bernardus —, ſak trěbne modlenjo nam je, zo bychmy w poniznoſeſi a z dōwěru pſched joho wobliegom khodžili. Wón dowoli, zo njeſcheſzeljo, mbeniſchi a leſniſchi, jako my, ſpytujey ſo do naſ dadža, zo bychmy ſo modlo ſebi wot joho ſmilnoſeſe pſchedobyežo ſwojich pſcheſiwinifow wuproſli. Po wuežbie wſchěch ſwj. wuczerjow, nje- hodaſ ſo ſpytowanja k njeſchwarznoſeſi hinač pſchedobyež, khiba z modlenjom. Wabjenjo majaſa je wſchém jenak zatraschuy njeſcheſzel; w njenadžithch napadach zaſlepi naſ, zo wſchěch dobrých wotmyſlenjow a njebjieſtich rož- pominanjow zabywamy; tón njeſcheſzel rubi z wntroby wěrnoſeſe wěry, bojoſež pſched Bohom a joho ſprawnymi ſudami — ſchtóž ſo pſched nim ſo modlo k Bohu njeſwuczeſka, tón je zhnbjeny. Tak wueži tež ſwjath Hrehoř z Myſſa, zo je modlenjo jenitki ſredk, z kotrymž ſo Bohn winowata cjiſtota cžeſla a duſhe wobkhowa.

Tež poſtup.

Hdyž běſche dopiſovat tutych rjadkow hiſchče džecžo, khodžejche ſe mſchi a k myſhporu, kaž macž kaſasche, a njeznaſeſche hinaſchoho waſchnu a ſwobody. Do cyla ſwobody njeznaſeſche, ale jenož wolu ſtarſchich. To běſche naj- zbožnouſchi čas joho živjenja. Mnohim naſchim džecžom tajſe zbožo njeſeſeje — ſu ſwobodne a njetriebaja jo po woli ſtarſcheju zloždowacž. Mnozy netežiſchi ſtarſchi ſu mjeniujeh tak ſlepi, zo njevědža ſwojim džecžom rožkaſowacž. Mjenia, zo ſu ſwoju wiňowatoſeſ dopjelnili, hdyž džecži ſeđimja a zdraſeža. Dale jich ſtaroſež wo džecži njeđoſaha, khiba zo je, hdyž traſch ſluža, pſcheſiwi burej abo, khodža li do ſchule — pſcheſiwi ſnjezej a wuczerzej ſchežuwaſa. Zo bychu ſwoje džecži napominali k wukuienju, modlenju a ſemſchithodženju, to bohužel čaſto dojež za wiňowatoſež nimaſa. Dženja je poňdžela po ſwjedženju Božoho Čeſla. A hlej, z jeneje wſy naſcheje wokolim njeje wežora žadny ſchulſki hólce w myſhporech byl. Wulki ſwjaty džen, kraſne wjedro, ſuſe ſejeſti — ſchtó je wina na tym njeđoſtatu? Nic hólczata, ale jich ſtarſchi. Nimaſa dha telko moch na ſwojich džecžoch, zo je k myſhporu pſeſzelu? Chrkiwinska kaſuňa drje porneža, zo dyrbí ſo pſchede wſchim Boža mſcha ſkyſhcež, ale cyrkę chce, zo ma ſo tež k myſhporu khodžicž. Cyłe popołdnjo ſu ſo hólczata wokoło honili, ſu draſtu kóncovali, a ſchtó wě, ſchtó hiſchče wjac̄! Dobroho ſu zavěſeſe mjenje ſkuſzili hacž zloho. Abo njenamakaja ſtarſchi ſami tež wjac̄ puež k myſhporu? To njeném, ale něſchtó wěm, a to je to: Pſchikkadly čahnu, tola najbbile zle pſchikkady. Dolho je traſo, předn haež ſu ſo naſchi bohači a mbeni dohladali, kajku ſchku ma wěra a naród, hdyž na wſchě možne měſtua ludži ſtaja, kotriž njeſu naſcheje wěry a naſchoho naroda. Na dwacheži lét znajem ſkyſhcež, a poſkazuje, zo ſo ke mſchi njeſhodži. Skoro budže lěpje. — Chyčhmy poprawom jenož ſtarſchim trochui do ſwědomja poſwěcziež, a pſchi tym dónidžechym kročel dale. To pak njeſchlodži. Štarſchi njech ſebi tola pſchikkwoja, zo maja wiele wiňowatoſeſow a wulke ſamoſwjenjo za ſwoje džecži.

* * *

Wobrazh z Francózskieje.

Hdyž běchmy hnadowne městno Lourdes wopytali, sežinich hřecheje na voldra dnia mały wulst dale k wjedzoru, zo bych atlantski ocean (morjo) a Schpanišku wohladal. Sněhove horu, kotrež ju w Lourdešu widzecž, sluscheja drje hžo do Schpaniskeje, su pak hřeche 4 hodziny zdalene. Duž chyček ju tola trochu bliže wohladacž. Tohodla nastajich su z někotrymi znathymi na puž. Tu mějachmy tak prawje dobru pschilegnož, ujedospolne zarjadowania francózskich železnicow bliže zeznacž. Hžo w Lourdešu jannym su nam ujeluby zapocžatk pschihotowa. Hdyž rano něhdze tſichežo na dwórniſchežo pschihidzechmy, ujemachu tam telko billetom do města Bayonne (to je tak, kaž z Budyschina do Drieždžan) hotowych, tak zo dyrbjachu je hakte pišacž. Tež drobnych pjeniez k wudawanju w poładnicy dožez ujebšeche. Duž dyrbjesche pokladnik ze swojeje kapši doplaczicž a wudawki do knihi z pišowacž. To wězo tak dolho trajesche, zo so čzahej wonka čzatacž wostudži. Tuž wotjedže. Z tym su ſta, zo zaſtojnif nutka pschech hřeche billety pschedawasche, mjez tym zo běche čzah dawno hžo psche wſchě horu a doly. Dokelž su na pucžowanjach mjenije wo wosobne waſchnja ſtarom, ale wjele bóle hladam, zo dopředka pschindu, běch mjez 8—10 zbožownymi, kotsiž ſobu pschindzechu. Wschitc̄ druzj, něhdze 20 wosobow, woſtachu ze zaplaženymi billetami ſedžo. Mjez nim běſche bohužel tež moj pucžowanſki pschezel, na fotrohož dobru znajomnoſez francózskieje rěče ſo najbble ſpuschežaz. Tola trójſtowach ſo ze ſtarym nazhonjenjom, zo čzlowjekie tež ſamomu hnydom wo živjenjo ujedždze. Nimo toho džen tež 5 abo 6 ſkoncžkov francózski móžach, wosobje wědžach, kaf mani ſebi „jěſež a piež“ abo „komorku k leženju“ kaſacž. Tuž jědžech zmujzieze dale.

Kaž cyle zarjadowanjo, tak ſu tež železnicu ſame w južnej Francózſkej cyle po zaſtarſtim waſchnju twarjene. Tak mějachu wožy, haj ſamo lokomotiv dyrejane, jenož do železneje wobručki zaſadžene ſtokladka (Puffer). Tež ze ſwěcamí běchu hubjenje zaſtarane. Poła naš ma lokomotiva wjedzor dwě rjanej wulkej latařni. Nic tak w połodniſchej Francózſkej. Tam maſch jenož jenu wjetſchu ſwěcu, druhn pak cyle malu. Tutu wožmje ſebi zaſtojnif (ſchafnat) na ſtacjach dele, kholži z njej po hubjenje rožnětlenym dwórniſchežu wokolo, ſwěcži pucžowanjam na billety a do wožow a powiňnje ju, předy hacž čzah wotjedže, za groczane wuſchko zaſy předku na lokomotivu. Tež wožy ſu nižke a wuzke, tak zo móže jenož mały čzlowjek w nich runje ſtač, wjetſhi pak dyrbi ſo ſkhlieč, jako by do kurjejca lež. Niedžiwojo na tuón mały rum a wulku horcotu tamniſkich krajow, dyrbi tola do kózdoho woza, tež w II. rjadowni, 10 wosobow mits. Ženicek dobre, ſchtož tute železniſy maja, je to, zo wurjadniſe ſpěchňe jěždža. Dyrbisč ſo woprawdze mjelečo boječ, ſo ſo zadni kóne čzaha jomu wo někaſku ſtaču abo khežu zaſhlipuje.

Pucž wjedžesche k wjedzoru mjez horami Pyrenejow a mjez nahladnej reku Adour. Tak pschijedzechmy do města Bayonne, hđež železnicu wo pschezichmy. Dwórniſchežo běſche tam runje tak male a mažane, kaž w Lourdeſu. Bot tuttoho města maja mječzki, kotrež ſebi wojačy na třelbu třlaja, swoje mjenio „bayonett“. Tež dženſa je Bayonne hřeche twjerdžizna. Wojačy pak zbadža ſo tu rjensche živjenjo měčz, hacž poła naš. Tak widžach tam ſcžeho- mach wobraz. Blízko pschi wrotach ſtojeſche wojerſka khežka (Schilberhaus), někotre kroczele dale třelba a zaſy trochu dale jědžesche wojač, fotrž na ſtraži „ſtojeſche“, pěknje na ſtôlcžku a kurjeſche trubku. Alle nic jenož wojerſtwo, ale tež ratačke zarjadowanja ſu tu cyle hinaſche, hacž poła naš. Pochońč

njezna je ani komota ani kvalke, ale staji pscheznej skoczezi (wołaj) poruo sebi a zwjaza jimaž prečemu žerdž za hlowu, tutu pak pschivjaza za kone woya, a tak skót czaha. Pohończ sam dže z dolhej žerdku psched skotom. Teli zapšchah spěchnuje dojez njeúdže, wobroeži so pohończ a klepa skoczo tak dolho ze žerdku na khribjet, dnož spěchnischo nještupa. — Tež dwory su po našchich waſchnjach džiwe. Cyle burske kublo wobſtoji z jenoho twarjenja. Deleka je wobydlenjo a hródž, bróženj pak na hródžach. Do njeje so po moſeže horje ježdži; w njej mléča a wšeho druhe dželaja, kaž pola nas.

Dokelž město Bayonne hewak wjele widženja hódnoho njeponſteža, sydzechimy so na malu železnicu, kofraž nas do móřskich kupjelow Biarrie nad atlantiskim morjom pschi ſchpaniſkých mjezach pschivjeze. Tu zaczungy prénje znamjo ſchpaniſke, njezmérni horcetu. Tuž běſhe tež bjez dživa, zo tu bijo čerčujove róže w najrejšschej psche kežejachni. (Běſhe to w haprylu, hdžez doma hiſcheze ſnich wjeſeſhe). Móřski brjoh je roztorhamy a ſkalojty. Tež z wosředj morja pozvěhujia jo ſkalu, wulfu kaž kheze. Na nich so móřſke zmohi z wulkim holkom a wotmachonu wotražuju. Na najdalších z nich stoji poſtava najzbóžnijſcheje knježiny. Tu rozenimich halle tak pramje ſlова znatohu khvaloſpěwa: „Witaj morja hwězda“. Schtó mohl ju tak zahorjenje z tuthym poſtrwom powitacž, kaž lóžnici, kofriž so z dalokoho morja so wróćejo jej swój džat za hnadny zakit wupraveja.

Dokelž su Biarriču jenož poł hodžim wot ſchpaniſkých mjezow zdalene — widžijsich tam cyle derje ſchpaniſke hórfi a ſchtomy — je tam tež wězo francózſke žinjenjo khétero ze ſchpaniſkimi waſchnjemi naměſchane. Dokelž wězo jenož nje-dospołnie francózſer rězachmy, mjeſchu nas na wjach za ſchpanianow a po-čazhu ſchpaniſych na nas rězecž. „Schpaniſey“ wſchaf nam to klinčeſeſhe; zo pak nam hewak z tym pomhane njebu, móžech ſebi myſliež. Tuž dyrbjachu žaſy francózſen zapoczež. Serbſki a němſki w Biarriech mjenujeh njemóža. Něža tu uniale wšehe europiſke rěče, jenož němſki nic, dokelž němčinn za tak waznu a woſobnu nimaja, zo by ju tam ſchtó wukuył. Mało nazbonjenja a rozhlada po swěčeje poſkazach, jeli maſch němſku rěč za woſobnu. Schtóž chee po swěčeje pučzowacž, abo ſchtóž chee za woſobnoho placzicž, dyrbí francózſki abo jenoželski móć. — Tak, serbſki čítarjo, wulf wot Francózow a ſchpanianow. Nječwiluſi svoj jazyk z němčinu, kofriž tola doſpołnije njemóžes, ale čeſeſnij swoju serbſku rěč a waſchnja swojich wótcow.

3 Lujich a ſakskeje.

Je Šernjan. Na dnju 28. meje t. l. wotmě ſo naletua generalna žhromadžina Ralbiežanſkoho Raiffeiſenskoho towařiſta w našcej korezmje. Žhromadžina woſzamkný, 210 hr. 78 pj. wot ſwojoho dobytka ſchulomaj w Ralbiežach a Konjecach fe kupjenju powuežowanych ſredkov pschivokazacž, tak zo jo na kóždu 105 hr. 39 pj dónidže.

Něhdj a nětko. Něhdj je rěka: Hdyž nochcesh druzka hicž, nje-pónidžes hwaſ. Samo ſo rozemí, zo jo z druzkami piſanjesche wšeho. — A dženſa? »Derje tola, zo ſtej z najmjeniſha dwě: jenej by ſo pschez měru ſtyskalo.« Hwas 16 blid.

3 chloho swěta.

Němſla. Najwažniſhi podawſ nutkowneje politiki je namjet nowoho zaſkonja, kofriž 1. junija na němſki ſejm dónidže a kofriž bě kejzor hido 6. ſept.

1898 ze swojej wjele mjeuowanej rěčju w Deyuhauſen pschiphovědžil. Zakon je wosebje pschećzivo tým zložem, kotsiž chedža někoho njeprawnije k tomu wabiciž abo muzowacž, zo by wucžiujenja, kotrež su so mjez dželacžerjom a joho knjezem postajile, njedžeržal. Njehodži so přež, zo pschede wýchim ſocial-demokracža w tuthym naſtupanju mnoho hréšcha. Nic jenož, zo ſami husto z prázdných pschicžinow dželo zapowěduja abo „ſtrykuja“, muzuja tež potom tajich, kotsiž k nim nječuſheja, z hróženjem a z pułami, so džela woftajiež. Z tým ſtokaja dželacžeréſke ſwóby do najwjetſchoho hubjeniſta. Pschi tom potom, so rožemi, tež dželo ſamo w fabrikach, na twarach, pola ſenotliwych rjemiſelskich a t. d. husto do cyla pschefstanie. Tafkim ſchłodowanjam chce nowy zakon wobarač. Množy pak — a mjez tými tež centrum — ſu pschećzivo namjetej, dokoł ſo drje ze wýchém prawom boja, zo by ſo tajſi zakon jenož dželacžerjam k ſchłodze trjebal. Dželacžerjo dyrbja ſo mjez ſobu zjednoczež móć, zo móhli ſwoje dobre prawo napſchećzo kapitalej z někajtim wuſtehom zaſtuſowacž. Źenotliwi tu ničo njevucžni. Prawo k zjednočenju njeſme jo jim tohodla pschikrōcžicž. Tohodla budže drje namjet w ſejmje zacžiſnjeny.

— Komisija, kotař ma njemery na Samoa pschephtowacž, je 13. meje do Apia dojěla.

— Wažna powěſz pschiūdže 2. junija z Madriđa. Schpaniſka je kupu, kotrež ſo Karoliny, Mariany- a Palao-kupu mjenuju, němſtomu knježerſtwu za něhodže 16—17 millionow hrivnow pschedala. Su to z džela te ſame kupu, kotrež dla bě psched 15 létami mjez tuthymaj krajomaj pschekora naſtala, kotrež ſwaty wótc Leo po Bismarkowym pscheczu 17. decembra 1885 rožudži. Leža mjez Filippinami a nam hžo ſluſhaczymi Marschall-kupami a ſu hromadže něhodže tak wulke, kaž naſcha Lujzica, maja pak jenož něſhto pschez 46,000 wobydlerjow. Wažne ſu za pschekupſtwo a kódžniſtwo.

— Němſki ſejm je ſo po prázdninach wutoru zaſu přeni króčž zromadžil.

— Pojnaňski archybiskop Stablewski bě na ſirmowanym puežowanju čežko ſkhorjel.

— Wólbny wokrjes Straubing w Baherskej je zwjazk ratarjow pschi nowej wólbje zhubil. Centrum je dobylo.

Belgijska. W Brüsselu wotměla ſo w tu khyliu internacionału konferenca dla wutvožowanja alkohola abo palencow do Afriki. By derje bylo, hdźž bychu pschekupem, kotsiž z nahrabnoſeže wbohim džinviem tutón jěd pschedawaja, zo bychu jich potom čim lepje wurubicž móhli, kružiſho na porſty hladali.

Auſtrijska. Wschelate nowiny pſfaja, zo chce ſo pschichodny fejžor, archwójwoda Franc Ferdinand, z baherskej prynceſu Mathildu, tſečeſej džonku prynca Ludvíka, pschichodnho krala, ſlubicž.

— Jednanja z Wuheřkej wosebje dla dawkov za zromadne naložnoſeže ſu hſchče bjez wuſpečha.

Rom. Koncil južno-amerikanſkich biskopow bu — bohacže wopytaný — 28. meje tu wotewrjený.

— Kardinal Alojji Maſella ſwjecžeshe 3. junija ſwoj 50lětny měſčniſki jubilej. Wón bě we swojim čaſu nuncius w Mnichowje a mějeſte jako tajſi lěta 1878 přeňe jednanja z Bismarkom w Kiffingenem, zo bychu ſo tak mejſte zakonje zbehnyše.

Francózsa. Naležność z wychłom Dreyfusom, kotryž bu 1894 pscherady dla wot wojskovo ſuda zaſudżenym a na „čertowu kupu” zaſathy, je ſo tak daloko pschemeniła, že bu pření wuſud zaſudżenim ſobotu wot najwyšchichoho francózskoho ſudniſtwia zacázíſnijemy, a zo bude Dreyfus psched nowe wojerſte ſudniſtvo, nětko w Rennes, ſtajeny. Ľódź, kotraž ma joho wrócežo pschivjeſcz, je hižo na puczu. Mér pak tohodla hiſcheze njeſe. Wulki džel tamnych, kotiž k wjedniſtvi wójſta džerža, kiž je Dreyfusa zaſudziło, nochce ſo powučjeſz a zaňhadža dale pschecživo minifterijej, fotrež reviſiju prijedanvichoho ſudženja dwolla. Sam präsident Loubet bu wot nich hanjeny a ſkoro ranjeny. Njejedna ſo tak jara wo woſobu zaſudzenohho wychka, ale wo praschenjo: „Schtó zdžerži prawo, wjedniſtvo wójſta abo knjeſerſtvo republiki?”

Ruſſa. W měſeče Štiga běchu z malých pschicžinov zběžkarſtva naſtaſe, pschi kotrychž bu wjac̄i čloujekov morjenych a ranjenych.

Rhinſta. Ola napada na katolickoho missionara, P. Stenza, je wotdželenjo němſkoho wójſta do ſtchara (Tschao) čahnýlo, zo by zběžkarjow khostalo. Nětko je ſo z pječími literatami abo pismawučenjimi, kotiž woſebje pschecživo kheſežanam ſchežuwaja, do Čienſtan wrócežilo. Strach za missionarow pak tohodla hiſcheze nimo njeſe.

Naležnoſć naſoho towařſtwa.

Sobustawy na lěto 1899: kk. 533. Hana Siebarowa z Hrubjelčic, 534. wučer Brauner z Njebjelčic, 535. Jakub Krawčik z Pazlic, 536. Marija Wowčekowa z Konjec.

Sobustawy na lěto 1898: kk. 836—837. z Džéžnikoo: Ernst Dučman, Hana Dučmanec.

Zemréty sobustaw: Jan Ernst Mjeaň z Čemjeric, R. i. p.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

Dale je woprowaſ: Njemjenowany 1 hr.

Za Nowowjesčanskich wotpalenych: Njemjenowana z Budyškeje wosady 2 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w naſej redakcji nawdate 5804 hr. 5 pj. Dale daricu: Zdžerjanska Łučlana Komisija 1 hr. 35 pj. Drohi doutnik 50 pj. Swérna četa 50 pj. D. S. D. 1 hr. Delanska Patentna Komisija 65 pj. Radworska Platowa Komisija 3 hr.

Zaplać Bóh wšěm dobrocerjam!

Towařſtvo Serbskich Burow za Kalbicžansku wosadu
změje njedželu 18. junija popołdnju w 4 hodž. z hromadžiznu w Konjecach.

Swob. zjednočenjo katholskich wučerjow serbskeje Lužicy.
změje srjedu 21. junija popołdnju w 3 hodžinach z hromadžiznu
w Khróscicach.
Předsydſtvo.

Kublejško w Scherachowje pyta wotrocža, kotryž hoſpodařtvo ſam wjefcž rožemi. Dalshe wučinjenja ſu w redakcji „Kath. Poſoła” z hromadžiznu.

¶ n a w è d ž e n j u !

Dam ſwoju žiwnoſć hjeze wſchěch wobčeži na pschedań. Katholicki kupch nazhonja dalshe na dopraſhovanjo w Serbskich Pažlicach.

Khata Héblaſkowa.

Kalbicžanska hontwa jo ſchtwórtl 15. junija z nowa pſchenaja.

Cſiſčec Smolerjec tnihičiſiſežetnje w Maczicžnym domje w Budyšinje.

Kátholoski Posol

Wudawa so kóždu sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
słany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósce
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štvortlētnje 65 pj.
Za nawěstki plaći so wot
małoho rynčka 10 pj.

Wudowy cžasopis.

Wudawany wot towarzſta ſs. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 24.

17. junija 1899.

Lětnik 37.

Potajny klucz do njebjes.

Prěni ſtaw.

IV.

Zo je bohuſpodobna cžiſtota dar z njebjes, wueži hižo mudry w Starym
Zafonju, hyž praſi (Mladr. 8, 21): „Wědžo, zo ſam ze ſo ſo zdžeržecž
njemôžach, ſym na kolena padnywſchi ſo modliš, hlej, wone bu mi
date.“ Cžiſtota je pøežiwoſej, kotruž ſamí ze ſo wobkhowacž njemôženym,
kiba zo Boh tajku hnadu nětomu ſpožęji, a wón ſpožęji ju kóždomu, kotryž
wo nju proſy. Swjaty Domasch wueži pſchezíwo Janſeniej: „Njeſměny
praiež, zo by nam njemôžne bylo, cžiſtotu wobkhowacž abo druhé kažnje
žeržecž, dokelž, vyrijež tajke nam móžne njebylo z naſhimi mocami, dha
tola njemôžne njeje z pomocu božej.“ — „Njepraj — piſche swjaty
Augustinus — zo je to wuſmeh, poruziſch-si khromomu, zo klacajo khodžicž
njedyrbi, ně, jeli jomu prawy ſredk pſchipowěſch, z kotrymž ſo khromoſez
zeběnje, cžohodla to nježadacž? Schromiliſi dale, dokelž ſredk zapęće, budže to
joho wina, zo khromi.“ U na druhim měſeče: „Schtož ſo derje modlicž
njevě, toho živjenjo z čeſeču njewoſtoji.“ Swj. Franciſkus z Uſiſi by
často k ludžom praſil: „Wo duſchi, kotraž ſo radu njemodli, njeměch ſo
mězo dobroho nadžiſež.“ Schto zamolwja ſo potajkim hréſhnit, praſo, zo
ſpytowanjom ſo domobruež njemôže? Njeſwotmolwi jomu ſwjaty Jakub
japoſchtoł z prawom: „Hyž dha móć we ſebi nječujiſch, cžohodla wo nju
njepróſyſch?“ Pſcheinjeſi cže zly duch ſpytujo, dha jenož tohodla, dokelž
ſo njemodliſh. Njeſch ſam, ſamí na ſwoje moch poſazani, bble ſlabi, njewěmy
po ſwědženju ſwjatoho Pawoła (1. Kor. 10, 13): Zo je „Boh ſwěrný a
zo njeſpſhipuſcheži, zo bychmy ſpytowaní byli bbole dyžli zujeſež
móžemy, ale da ze ſpytowanjom tež wuſhōd, zo bychmy wutracž

móhli.“ Smy slabi, wězo, Bóh pak je móciu; wuczekamy-li so k njomu, pſchidželi nam wot swojeje moey a w tutej zamóžemys wſchitko. „Nima zamolwjenja — wuczi swj. Khrystostomus — ſchtož padnje, hdyz so njemodli; byli so modlił, njeby thablał.“

Cyrkej boža wuczi z hortom tridentſkoho koncila, zo je dowolene a spomožne, so k Swjatym božim wołacz, zo bychu nam pſchi zaſlužbach Khrystoforowych pola Boha wuproſli, ſchtaž naſcheje ujebhduoſeje dla njezaſlužimy. Calvin, jedyn z deformatorow za čaſy „reformacie“ zaſhadžesche pſchecživo čeſezowanju Swjatych. Alle z njeprawom. Swjate piſmo wuczi, zo ſměmy ſprawnych, hdyz ſu hiſcheze na zemi, wo jich modlitwu proſyč — tak czim profeta Baruch w Starym Zakonju a japoſchtoł Pawoł w Nowym Zakonju. Bóh poruczi pſchecželam ſežerpnego Žoba, zo ſo do joho modlitwów poruczeja a tak hnady pſched nim dobuđu. Kaž dha njemičlo dowolene bycz, zo Swjatym ſo porucžamy, wo kotrychž wěſče wěmy, zo ſu pola Boha w njebhſach? Z tym, praja protestanči, wobſchidžimy Boha wo čeſeč, kotraž jomu ſamomu ſluſcha, hdyz k Swjatym ſo wołamy. Tak — načini ſnadž tón krajej nječeče, kotryž kraja tež w joho ſlužownikach čeſeči? Alle, praji druhí, k čomu dha Swjatych dolho proſyč, hdyz tola tak kóždoho pola Boha zaſtupuju, kotrohož toho hódnego widža? Ma to praju: Nichto njeje ze ſebje zaſtupneje próftwy Swjatych hódn, hódn pak budže toho tón, fiz ponížuje ſo jim porucža.

Skerje hač už ſměny tež khude dufche w čiſežu wo jich zaſtupny pacžer proſyč. Zo mjez uimi a Bohom zjednočenſtwo we ſvjatej luboſeji wobſtoji, wěnu derje doſć. Čzohoda njenohl Bóh jim naſche próftwy wozjewicž, zo, hdyz hižo za ſo ſamych ſtutkowacž njezamža, tola za naſ ſwoje ruci k Bohu pozběhnu? Wěm drje, zo swj. Domalich z Aquina na ſwojim měſeče ſpomni: „Khude dufche njezamža ſo modlicž.“ Kaž daloko měni, zo za ſo njezamža, dam tomu prawje bycz; zo pak tež za nikoho druhoho nic, to njecha mi do hłowny. Bohladamy-li na to, zo ruka boža na khudych dufchach wotpoczyje a njedostatkow dla je ſchwika, ſtoja pſchey ſwoje čerpjenja ſpody naſ a trjebaja naſchu zaſtupnu próftwu. Pſchi wſchim čerpjenju pak dyrbia Boha proſyč mōc, dokelž wone Boha lubuja a Boh je lubuje. Hdyz nan, kotryž ſwojoho syna lubuje, tuttoho pſchehręſchenja dla na khwilu do jaſtwa poſezele, njeſmě tón syn, byrnjež nan joho po ſprawnoſezi khotſak, luboſeže dla, kotryž nan tola k njomu tež w jaſtwie ma, za někoho dobre ſlowo pola njoho zapołožič? Khude dufche je njebhſki Wótc na khwilu do jaſtwa dał; wón je lubuje a wone ſu w joho hnadže wobſtruzene — ſchto zadžewa tola tomu, zo za naſ ſo modla? Cyrkej boža drje ſo we ſwojich modlitwach k nim njevola; wina toho je, zo ſu naſche modlitwy dufcham w čiſežu potajene. Tola je to pobožne měnjenjo, zo Boh dys a dys naſche modlenja jím wozjewja, a potom njezakonidža wone, naſche modlitwy ze ſwojimi podpjeracž. Chcemy-li pomocy khudych dufchow hódn bycz, ſluſcha ſo, zo z modlenjom a dobrymi ſtukami předy jím na pomoc khwatamy. Winowatoſež khchecžana to je, zo bližſhomu na pomoc khwata, hdyz joho w čejennoſezi widži. Tež khuda dufcha je naſch bližſchi; njech je ſo tež z tuttoho ſweta myſla, dha wěſče nic ze „zhromadzenſtwo Swjatych“. Taſama luboſež, kotraž naſ čeři, ſo na bědnym bližſhim na zemi ſmilicž, měla naſ pohonječ, zo tež khudym dufcham na pomoc khwatamy, a to czim bóle, hdyz je čejennoſež, w kotrejž ſo namakaja, wjetſcha,

hac̄ hdy žana tu na ſvēc̄e. Swj. Domašh wuc̄i, zo je woheń w čiſc̄u runiž tak boleſčiwy, kaž tón w heli, jenož, zo wěczny njeje. Hóřje pak, jakoz tón woheń a žana įmjerč, čzěnoježi khrude duſche to, zo Boha, za kotrýmž všcha jich žadoſež ſo hori, widžec̄ njemboža.

Lisť ze wſy.

(Přiſche njepřec̄zel jedu, njepřec̄zel mјedu.)

VI.

Lubý Poſole!

Hac̄ je Serbowcy dowolene, ſo narodneje draſty wždac̄?

Njebudu wułożowac̄, ſhto dha to chcu z taſtim praſchenjom nadobo — ale radſchi hmydom wotmołwju: To dowolene njeje. Sn-li z toho wuivzača, ſo poſaze mize. Powiſchitlouje placži, zo to njeje dowolene.

Ale pſche čđo nic? Přiſche to, zo dyrbis̄h boži dar zauež mēc̄, khowac̄ — hoj, wjach: pſchijporječ a množiež jón dyrbis̄h. Hlej pſchirumanjo wo talentach; zawałaj ſebi małoho Pětra, tón je zuaje — jy-li jama požabyla. Nic jenož, zo jama jerbiſka wuſhodžiſh a maczeńmu draſtu wuſhowaſh: tež twoje džeči njech ſerbſke khodža.

Ale te wěch a ſchnórwanja — to ſu ludžace wumyſlenjo ... Njech tež, moja droha: tola pomniſh, wot koſo čłowjek ma dar, myſlič? Wot Boha jón ma. A kaž je z tutym božim darom myſlenja twoja pramač ſerbſki rēčež nawuſla, tak je ze ſamſnym darom božim — trjebaj »wumyſlika« twoje ſchuđowanja a kak maſch ſebi hlowu hotowac̄.

... »Stary Žakubaſh*) njeponěda: Ža ſym Serb, w cyklym žiwenjenju ſnadž to wuprajil njeje, tomu toho trjeba njeje. Že to proſeže njetrjebaſhi, kaž by njetrjebaſhi bylo, hdyž by rjekl, zo ma dwě ruci, dwě woc̄i, jenu hlowu. Wy to k ſměcham bylo, wſhak to kóždy widži, kaž kóždy widži w ſeju: to je dub, to hrab, to buk, to ſchmrěk, to ſchtfrowronežina. Ženož ſo ſpytaj a jomu rječi: „Wujo, wy macze jenož jenu ruku“ — wón cži wotmołwi: „Pój jenož, pſchec̄elo, ja cži z tej druhej jenu wotkožu, zo by wědžał, zo mam ruch dwě ...“

Korjen narodnoſežje je we wutrobie a we hlowje, je džel krewje a koſeze lidiu — a tuta wutroba by ſo dyrbjalā wutorhnyč, frej wuchydžic̄, možhy byhju ſo dyrbjalé wuſhabac̄, koſeze ſpſchelamac̄ — zo by pſchěſtał narod, pſchěſtało joho ſymjo ...« —

Haj, ludžo: naſcha jerbiſka rēčež a narodnoſežje je kuſk naſchoho byčeža, džel naſchoho ſamſnoho »ja«; hdyž je Serb ſo poněmečiſl, wón njeje wjach, ſhtož je byl, njeje wjach wſcho, ſhtož prjedy. Wón je ze ſwojeje bytoſeže požbyl něſhto, ſwoju jerbiſku rēčež — a wědomjo, zo njeje čłowjek jenož, ale tež Serb. Cyle tak je z waſchej draſtu, lube Serbowki. Wy ſame tak prajicež. Hdyž je ſo z waſchich ſotrow jena ſwleka jerbiſku draſtu, potom rěka: Ža němſka khodži, ta je němſka. Wona traſch hiſcheže jerbiſki rēčež — wam je němſka. Wona njeje wjach, ſhtož je byla, je mjenje, hac̄ je byla, něſhto

*) Martin Šavel: Ze zápisní Phil. Stud. Filipa Kořínka. III. Chamradina.

wulke was wot njeje dželi, wona je so wam woenzbiła, dokelž nima wjacy, schtož je měla, schtož pak wy macže hiſcheze: serbsku draſtu.

Položmū tuton psichipad: Žanec Hana by psichichodnu njedželu, njedželu po Božoho Čžela dothovauju, do Róžanta ē wulkim ſemſcham psichischla — a cyla chrfej, hewak tak a hinač woknata — by ſo piſauila z němſkimi klobukami abo ze Scherachowitimi rubiſchktami »Čecharjow«. Žanec Hanine měſtne by průzdune bylo, jeje ſuſodžinka, Scholcje Marija, by tam jedžala kaž hewak — ſuadž tež by tam »funkala« ſedžo, nje pak ze ſerbskej hlowu, ale z róžatym klobukom. Tež wſchē jeje druhe znate a towaſchki bychu tam ſedžale, kózda na ſwojim měſče — ſedžala, kniez kantor by hral, a wone bychu z „Wojadnika“ ſpěvala, kaž hewak — by tam Žanec Hana tež ſpěvala, kaž hewak? Něhdy nic. Uečala by z cyrkvi, ſuadž by ſo w ſamym božim domje ſo ē Bohu zavolala. Čuza by byla mjez ſwojimi — a ežekta by.

To tola nětko widžicje, lube Serbowki, zo je waſcha draſta woprawdze džel waſchoho »ja«, džel waſchoho bycza a živjenja, kotrež macže wot Boha ſenjeza. A hdyž dha wu ſvoje živjenjo ſebi hajicje a džen ſaž džen ſo Bohin džakujecje za nje, dyrbieje ſebi hajicj a w cjeſeči khowacj tež ſvoju draſtu.

Wy z dobom zeznaſecje, zo ſo to po prawom ſamo rožemi, schtož wam uapiſach — tak jaſne to je. Wy pak tež wuznaſecje, fakt zrudne to je, zo ſo wam to dyrbieſche prajicj — někotrym z was; zo dyrbieſche ſo wam na ſvědomijo ſahmež z pschiſluſchnoſežu, kotaž ma we was ſwój zaſkad, kaž krej we waſchich žílach ſvoje ſydko.

A hdyž wu dale widžicje, fakt ſo bohužel tam a ſem twori Serbowka po němſku — wu njemžeeži hinač, khiba prajicj: to je wopak. A hdyž ſerbska macž ſwojej džonežicjeſ po němſku hotuje — byrnejez wona jimaj hewak dawała wſchoho doſez, byrnejez jej draſejila nanajpſchutſho, byrnejez jimaj khowala njevječiňſtu nadobu kažkuli wulku — wona jimaj wſcho dala njeje, schtož ma po macžeri — haj, to najwažniſche ſkoro je jimaj zapřela, kaž nje-wuſchym wotroček ſwój jedyn talent: ſwoju draſtu macžerunu, wowchynu.

Boži dar je jimaj zahrjebała a — dobrej ſerbskej macžeri a wowcy a wulkej wowcy, a tež džecžom je kſchinudy načimila, zo je hrožno. Kelfo drohich, pschedrohich ſpomujenkow wječe ſo ē jenej jenicekje druzejeſ ſchnörje. Tji ſta lét je w domje byla, ſuadž hiſcheze dléje, po wſchech Serbach je na kvaſach pobyla, na kſchizjach, z blyſtežom njevinoscze na bělým čoſole ſu kniežinu toho dwora Macž Božu noſyle do Róžanta, do Krupki. A nětko pncžuje květkowanu thza z pschedrohím wobſahom — ē židej . . .

Dojlово: Bayerſke piwo je njedobry napoj, dokelž z njoho boli hlowa. Tola, ſchto ſebi cheſch, ſy-li lacžny. Tuž ſebi we Warnačežicach malu poſoježku kupič — a běſke ſeſh tak. Bot Warnačežic ſo z czechom na téne ſkoro njeſkonečneje tury dopachach a w Ramjencu rěčnikom wopytach, hnydom-divejn. Prawy Serb ſo njezapřeje. A rěčnikam khodžicj, to w naſchein »naturje« teži. Naſchein žony, pouědaty narod, bychu traſeh rade hiſcheze něčto wjacy wědžile — ale tu dyrbju wuznač, zo »džen ja gor žana žona njeſjym«. —

Malu ſtaſižničku wſchaf hiſcheze zdželiž móžu. W železníſkim wožu mějach ſuſodov, kotařj ſo was, Serbja, pouědaſchtaj, a woſebje wo ſerbskich žouach: Serbow ujeſuhiſchzimov — mužej běſhtaj pschedkuſcaj — tam ſo hiſcheze něſhto naſkonvacj hodži. Tón lud kupuje a placži. Alle Serbja

su — wošebje jich žony, te čiji bjezmała ſłowa němſki njerozemja. Derje kóždomu, kotryž z najmeňiſha ſłowo tu a tam rožem. Te ſerbske žony — zafally ludžik w tym naſtupanju. Héwak wſchak ničo na nje uimam.

Hdyž tute ſłowa ſkyſchach, piſhi ſebi pomyslich: Za džesac̄ s̄et hždo budžem⁹ wſchitej w němſkich hrodačh bydlic̄, my »wulcy«, a my hždo mjez tym tež naſche žony němſku rčez nauečim, býrujež z gouvernantkami bylo. A »malym« pak khdžic̄ njetrjebac̄e. Čiji dženja ničo nimaja — a za 20 s̄et njezmjeja wjac̄. Tuž bndžeze bjez staroſeže, njedrejeze ſo njetrjebaſchi.

Tute ſłowa cuzeju »kommiſion« mje tež pohnuču, epiftolu načiſtujež, w kotrež budže poſtražowane.

3. Wutrobnym poſtrowom

8./6. 99.

Twój piſhac̄zel.

3. Lužici a Saksie.

Z Radworja. Pjatf, 9. junija, dopoldnja počeſteži knjez minifter Dr. ze Seidewiž, piſhewodžani wot ff. tajnoho radžicžela Kofle a ſchulſtoho radžicžela Schüzy, tež naſchu ſchulu ze ſwojim woplytom. Rano z dypkom 8 hodž. večhu knježa piſched Radworſtej ſchulu, hždež jich f. farai Žur w mjenje ſchulſtich piſchedſtojicžerow, kotſiz večhu jo tež wſchitej zeičli, a w mjenje ff. wucžerow powita. Piſched ſchulu ſtojachu rjane čeſtne wrota, zaſtup pak a ſchulſtej iſtwě večhu rjenje z wěnečami wupyschene; bě džen to tež zavěſeče zwijeselacy a naſchu ſchulu čeſečach woply. Pruhowanjo ſta ſo na to w prěnjej a druhej rjadowni: w němečinje, lieženju, ſtaſižnach, piſhirodopisu a napoſledku mjeſečne ſo jedyni ſpěw wuſpěwac̄. Mnoho pruhowaniche knjez tajny radžicžel Kofla ſam, daſche ſebi tež němſke ſłowa zaſy wot džec̄i ſerbsch prajež, zo by ſo piſhewokazał, hač tež to rozemja, iſtož němſey praja (ſpomnjeny knjez je džen tež rođeny Serbi). Knjez minifter wjac̄ krč ſwoju ſpokojnoſež a khwalbu wupraji na tym, ſchtož bě ſkyſchal. Woſebje ſo tež džiwaſche, zo je ſchula tak ryz̄ ſerbska a zo w cyklej wnlkej rjadowni ani Němeča nimamy, a w druhej rjadowni jeničku němſku holeu, kotraž pak móže tohorunja wſchitko runje tak derje ſerbscy; tuž tež ſtönečnje wuzna, zo je to tola jara wjele, zo tele ryz̄ ſerbske džec̄i telko w němſkej rčez̄ dokonjeja a zo potajkim hždo dwě rčez̄ tak wobknježa. Tohorunja tež wupraji, zo je to ſo ff. wucžerow zavěſeže mnoge a čeſke dželo, džec̄i tak daloko piſhineſež, ſotrymajž ſpomnjeny knjez tohodla tež ſwoje piſhivóznačo wupraji. Na prachenojo, hač mamy hiſcheče wjac̄ tajich ſchulow, dyrbjeſche ſo na wſchitke naſche katholſke ſerbske woſady poſazac̄. — Po ſtönečenju pruhowanja wobhladaču ſebi wſych ſnježa, piſhewodžani wot f. far. Žura, ff. wucžerow a ſchulſtich piſchedſtojicžerow, hiſcheče rjanu fariku cyrfej, romaniku baſiliſu, na woſebite piſhac̄o knjeza miniftra, a wobdžinachu tóule wulkotny granitowý twar zwonka a rjanouč domu Božoho znutiſka, kotryž by tež kóždomu měſtej čeſke činił. — W džesatej hždinje woſchicžihi wſychoč ſnježa Radwor a ježechu dale do Njeſwacžidla.

Z Malbic. Maſcha „Bjesada“ mjeſečne njedželu piſched tydženjom měſac̄nu zhromadžizu. Wona pak běſche tak bědnje wopytana, zo je na rozprawu woprawdze ſeklova papjev. Zapíſovać.

Z Ahroſezie. Pónđzalu tydženja bu naſcha hoútwa z nowa na 6 s̄et piſhenajata. Po wozjewjenju, we Wjeńce hoſčenec wupowisnjenym, ſta ſo

pschenajeczo na pschedadzowanjo ze swobodnym wuzwolenjom mjez sadzjerjemi. Bęsche ſo tu wjèle ſniejich zechlo, kotsiż chychn ſebi hońtwiczu wotnajecz, a kotsiż wot 600 hacž do 1100 hrinow wadzachu. Alle ſchtož nadž ſebi nichčo myſlik njebeſche, to ſo ſta. Hońtwu dosta naſch gmejniki pschedſtojiczeſ Ž. Czësla za 600 hrinow. — Zo to wſhem prawje njebeſche, móže ſebi kózdy ſam myſlę.

Z **Panczie** dōſtachmy zrudnu poweſcz, zo je tam wjeledostojny ſnijez Jakub Scholta, bywſki kapłan w Khróſczech, w umrél. Njech wotpoczuje w mérje. — Dokladniſku rozprawu pschinjeſemu pschichodnje.

Z **Njebeſcie**. Džensa, 13. junija, pschijedże pschez Budyschin Jeje kralowska Wyſokoſć vryuceſna Mathilda najpriyed do kloſchtra na wopyt a wottam poda ſo do Njebeſcie. Wina toho bę, zo by kraſne ſwjeczo, kotrež je za tudomny woltař zhotowila, na ſwoim ničeze widžala. Šwieſco ſznamjenja ſwiatoho Merežina w rycerſtej (wojerſtej) ſchaltnoſci na pschym ſchemu ſedžo, kaž khalomu proſcherieſ poſoju wojerſtcho płaſcheža poſtieža, zo moħł wbohi ſo wodžewac̄. Khrwalba, kotrež ſwieſcätzku ſo dawa, je jeno-hłosna, ale tež zaſkužena: Kralowska Wyſokoſć je je bjez cuzeje pomocy ſama zmischtrawala. Tak ma wosada w tutym darmu żadnoſez, kajkejež mniohe Bože domy ſo khalicž njezemóža; dar ſam pał dawa wuſtojue a wyſokie miſchtrę ſwedeženjo, zo je dobrý podžel w tym wuzwolila, hdyž darm ducha, wuſchitnoſez ruſi a kraſnoſez barbow nałožuje k čeſeſzi Bożej. — Spokojenia z tym, zo na ſwieſco rjenje ſwětlo wot połnoch pada a zo pschez nje pschym dubowy woltař ſo wuzběhuje a kaž wožinwa, poda ſo wyſoka kujeni z towarſchku na faru a wottud do Kamjencu na dwórniſciežo, zo by do Piſnicy ſo wrbęzila. —š.

Z **Njebeſcie**. Wóny pschijedzechu družti na poſlanju ſedžo do wſy; po waſchnu ſpěwachu kěrluſch a w nim runje ſłowa:

O Marija, wuſkých nas,
Za tutón ſtrichły čas!

Holea, na wožu na konopeju wotpoczujo, machaſche, w ruch wulku paſenzowu bleschu, w poweſte, k picžu wabjo. Hacž je hižo pjana byla, njewěni; druhé towarſchki pał móžachu jej tola prajicž, zo kěrluſch ſpěwacž a paſenc poſjedžecž lepje njeje, jako njebo a helu do jenoho měcha tykač: hanjenjo!

„Na tutón pjaný čas!“

3 chloho ſwēta.

Němſka. Nejjor wophta psched někotrym čaſom jomu darjene kublo ſcadinen, a hdyž tam dželacžerſke wobydlenja widžesche, praji: „W Kadinen dyrbí ſo hiſtceže wjèle piſhemienič. Měnju woſebje wobydlenja dželacžerjow. Poſnjo nim džę je ſwinjacy khléw w Kadinen kaž paſlaſt. Za to dyrbí ſtarane bjež, zo njebych u khléwy rjeničhe byle hacž dželacžerſke wobydlenja.“ Nowiny, kotrež wulkich kublerjow w naraiſkej Pruskej zaſtupuja, ſo pschedzivo tutym ſłowam jara wobaraja, njemóža pał přečz, zo je tam něchtóžkuli prawje džiwné. Husto njeje ani mužſta a žónſka eželedž doſcz dželenia, zo by ſo njeppočiwoſeži zadržewalo. Zda ſo, zo tež druhdže na wjetſchich a ſamo mjeñſchich kublach w tym naſtupanju wuſhitko bjež poroča njeje.

— Liſtufam je pschez woſebity wulfaz napołozene, zo maja wjeſtym ludžom ſznamki za invalidne zaſwěſzenjo wobſtaracž, jeli jich doſcz ſobu nimaja.

— Dutry wutoru zemřety znaty farař Majunkę je swoje nahladne zaměřenjo khudym ludžom swojeje faru zavostajil. Tež za živjenjo hízo bě jara darmiwy.

— 13. wustajenca němſkoho ratařskoho towarzſta bu 8. junija w Frankfurce wotewrjena a je jara bohacze wuhotowana.

Auſtriaſta. Něchto měrníſchi čas w nutſkownej politich ſmě ſo tu z najmějšíha na khvílu zaſy wočkaſtoracž, dokelž ſu jednanja z Wuherskej dokonjane.

— We Winje ſu ſo ſocialdemokratijo zaſy jónu jako najhóřſchi ujeſcheczelojo katholſteje, kaž kózdeje wěru do Boha, wopofazali. Ma ſwiceženju Božoho Čzela pſchicžahym něhōže dwě ſeži čerwjenych na proceſſion, wužnějſeſche tých, kotiſi ſo na nim wobdzélachu, a pſchimatsche ſo tých, na kotrychž woſebite znamja kſcheczanskoſho zmyſlenja a pobožnoſče widžachu. Schto tež by ſo z cyrkwiemi ſtało, hdyž bych u tucži ludžiežkojo něhdy wjetſchoho prawa abo wjetſcheje moch dôftali.

Rom. W tajnym kouſitioriju 12. junija pomjenowa ſwiaty wótc 12 nowych kardinalow a wjele biskopow. Strowota bamža Leonu XIII. je ſo doſpołnje zaſy wróczka. Wón dokonja mnohe a wſchelake džěla. Rjewuſtaſtawace džělo joho po zdaczu bble ſtrowi hacž ſlabi. Tež tſiduiowſku pobožnoſč k čeſczi najswiętſiſcheje wutroby Žežuſowej je wón z Božej mſchu a požohnijowanjom ſam wotewrili.

Francózſta. Tu je cyle nadobo a njenadžich ministerium Dupuy ſwoje zaſtojnýtwo zložič dyrbjalo. Bone běche pſcheczivo tym, kotiſi běchu w poſledním časzu khroble wuftupowali a wot kotrychž ſo woſebje pſchi nježelskich wulſich jechanjac nowych njeměrow bojachu, wjele policije a wojaſow na jechanſke pola pôšlalo. To ſu jim čeſcziwi Parizenjo za zlo wzali a pſchi razmołwje, kiz tohodla w ludowej komorje naſta, njeboſta ministerium wjetſchini. Duž dyrbi wuftupiež.

Jendželska ma zaſy pſchekoru z Transvaalom. To je mały kraj w južnej Africe, kotryž hollandscy tam zacžehnjeni burja hízo ſtovo 60 lét jako ſamoſtate republiku wobkuiježuju. Žo bych u we ſwojim kraju knyeža woſtaſi, zapowěduja z kruhymi kažnjemi czubníkam, woſebje pſchihadžachym jeudželskим pſchekupcam, wſchitke prawa w gmejnſkich a ſtatutnych zastupjeſtwhach. Jendželska, kotraž ma ſuſodne kraje, nochce ſebi to lubič dacž a je tohodla ſama hízo wſchelake nadpadny ſphtowala, hacž dotal bjez wuspecha. Někto ſtaj ſo präſident Krüger a zastupjeſt jendželskoho knyežeſtwa Milner k ertnej rozmoliwje zechloj. Žda pak ſo, že ſo njeſtaj mohloj zjednač.

Schpaniſta. W Madridze a w dalszej wokolnoſći je 9. junija njevjedro z kroupami zažhadžalo, kaž je tam hízhče njeſtu dožiwili. Pſchi ſirowym wichorje, kiz jenož poł hodžiny traſeſche, padachu lodowe kruhi kaž holbjace jeja. Potom běchu wiché haſy $\frac{1}{4}$ loheža wyſoko z lodom pſchikente. Wiché woſna napshecžo wěſticej ſu rozbite, 760 tyſac ſchleincov, na kotrychž ſamych ſchleidka pſchez połdra miliona hrivnow wucžui. Telegrafy a telefony ſu roztorhane. Pſchekupcy na měſežanskich haſach maja wulſu ſchfodu. Schkleńčane těchi nad poſtom, parlamentom a druhich tvarjenjach buchn rozbite a poſtne poſelki rozmacžone. Žana latarnja na haſach njeje wjac̄ cyła. Lidžo padachu na pučzach, konje čeſtachu z wožami. Wichor howrjeſche, kaž bych u z kanonami těleli. Wjele čzlowiekow je ranjenych. Wohouč generala Blancku na wožu wot kroupow zaraženy. Sadownje a zjawne zahrody ſu znicžene a na hromadach leža wot ſchtomow wobite haſzy a mjez nimi njeſižomna

syła mortwych ptaczków. Surowe to njezbožo za kraj, kotryž hižo ma telko czerpječž.

Afisja. Z Filipinow, kotrež su Američenjo Schpaniškim rubili, pschi-khadžeja powečež, zo so jimi tam najlepje njechlačeži. Njemóža wobydlerjow, kotsiž běchu so hižo pod schpaniškim kniejsztvom zbehnyli a nětko dale wo swoju swobodu wojuju, pschewinječž.

— W lehvje Alguinalda, hłownoho wjednika Filipińskich, bu tute dny joho general Luna, kotryž bě ſo z nim rozmowljiecž pschijskoł, že swojim adjutantom wot wuſtajenych strażow, nadź z někajſeje zmylkii, zaſkóth. Wu-móječž drje tež to Američanow hiſcheze njemóže.

Naležnosće našoho towaŕstwa.

Sobustawy na lěto 1899: kk. 537. Mikławš Čornak z Ralbie, 538. Marija Zareńkowa z Dobrošic, 539. Jakub Hostok z Njebjelcie.

Sobustawy na lěto 1898: kk. 838. Mikławš Čornak z Ralbie, 839. Mikławš Šołta z Różanta, 840. Pětr Šołta z Pěškec.

Na lěto 1897: k. 813. Mikławš Čornak z Ralbie.

Za cyrkę Maćerje Bożeje w Radworju.

Dale je woprował: Njemjenowany 1 hr., Pětr Hieka z Lutowca 3 hr., na Robiec krčiznach w Kamjenej 10 hr., na Brankačkec (Jakuba) w Radworju 3 hr. 50 pj., na Pjetaſee w Měrkowje 5 hr., njemjen. z B. 4 hr., Marija Bohotec, służowna w Baćonju, 3 hr., na Trenklerec krčiznach w Kamjenej 20 hr., Marija Grubertec, służowna w Drježdānach, 6 hr., na Helgestec krčiznach w Brěmjenju 7 hr., k. kapłan Nowak a k. katechet Winger 20 hr., na Winarec krčiznach w Kamjenej 5 hr., J. R. z R. 1 hr. 50 pj., Maria Kěžorka z Khelna 3 hr.

Za Nowowjesčanskich wotpalenych: Njemjenowana z Radwośkeje wosady 2 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakcji nowdate 5811 hr. 5 pj. Dale darichu: Delanska Patentna Komisija 60 pj. + 1 hr. P. R. S. 1 hr. Njemjenowany 5 pj. Rozkolnicy 2 hr.

Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!

Za terciarow: Zemirela je ſotra Hanža Nukowa ze Smjerđaceje. R. i. p.

Schto by z kſchecjazkeje luboſeže ſtronoho a ſylnoho **12 lětnoho hólejeca** ſi ſebi wzał, kotremuž je njeawno macz wumreła, a kotrehož ſtary, kipry nan wjac̄y telko njezaſluži, zo mohł swoje hiſcheze njewotroſczené džecži zežiwićž? Tón njech ſo wobroczi na

tachantkuho pređarja **J. Schewcjiſa** w Budyšchinje.

Towarſtvo Serbskich Burow za Ralbičjansku wosadu změje nježelu **18. junija** popoldniu w 4 hodž. zhromadžizu w Konjecach. — Dženſki poriad: 1. Wuradžowanja nazymskich hnojow a ſymjenjow dla. 2. Namjeti. — Wo bohaty wopht proſy **Pſchedſyftwo.**

Swob. zjednočenjo katholskich wučerjow serbskeje Łužicy.

Srjedu, 21. junija, budže w Khrósćanskej cyrkwi spěwana Boža mša za sobustawa, njeboh knjeza kapłana Jakuba Šołtu.

Lehmanee-Nowakc žiwnoſež w Khasowje

(małe poł hodžim wot Radworja), 11 kóreow wulka a z massivnymi tvarjenjemi, budže srjedu, **21. junija, dopoldnia w 9 hodžinach** na pſchecjadowanju pſchedawana.

Cíjickež Smolerjec knihičiſtečeženje w Macjicžnym domje w Budyšchinje.

Katholicki Posł

Wudawa so kóždu sobotu.

Płaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štvortlětnje 65 pj.
Za nawěštki płaći so wot
małoho rynčka 10 pj.

Ludowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 25.

24. junija 1899.

Lětnik 37.

† Jakub Scholta, kaplan.

Każ hižo w poslednim číslu naspomnichmy, je zaſy jedyn z dželacžerjow w Krnežowej winicy swoje žiwenjo tu na zemi dokonjal, mjenujich wjele-
doſtojný kniež Jakub Scholta, bywšchi kaplan w Chróscžicach. — Rjebohi
narodži ſo 28. měrca 1848 na statku, kotryž blízko Pančžic ſtoji, wopravdže
pak do Wotrowa ſluſcha. Swoje studije w Praži dokonjavſchi bu 4. novembra
1871 na měſchnika wuſvječenym. Tako tajkoho pósła joho duchowna wychnoſež
do Chróscžic, hdež najprijež jako „mlody kniež“, wot fmjercze njeboh kanonika
Barta ſem pak dohle lěta jako přeni kaplan ſtulkowaſche, doniž khorosč joho
dželu zaſyň konc njeſčini. Rjenadžich bu 16. januara 1897 wot božeje
rucžki zajath, ſchtož ſo někotre razý woſpjetowaſche. Na jenej ſtronje cžela a
na rěči zlemijent pytaſche wuſtrwjenjo tu a tam, ale njevuſtrowi ſo wjac. Na
wjach razow mjez tym číſom ſpyta ſwoje zaſtovjuſtvo zaſy naſtupicž, na
kotrymž z cilej duſchu wiſaſche, ale njeńdžesche to. Z nadžiju, zo traſej
poždiſiſho zaſy, ſczahny ſo kniež kaplan lom nazymu ſem do ſwojeje hospody
w riddnym statku k ſwojej ſotſe, kotraž je joho hacž do fmjercze ſvěru wot-
hladala. Tak miny ſo zyma we wocžakowanju, zo traſej lečzo žadane wu-
ſtrwjenjo pſchinjeſe. Mjez tym napinaſche wſchě moč, zo by po móžnoſci
wſchědnie w ſlōſchtrſkej cyrkvi božu mjechu ſwječiſ, doniž jomu to najhnadniſi
kniež biskop thđeň do ſwiatkov džiwaſych na joho kiproſč njevoradži. Joho
cželne a duchowne močy hladajen hinciehu. Pjat 9. junija wječor zaſy wot
božeje rucžli zajath bu wot k. P. Romualda ze ſwiatymi ſakramentami wob-

starany a bjez wědomia ležich wunnre póníželu dopołdnja w 10 hodžinach w pšchitomnoſci k. kanonika Wornarja a k. P. Romualda.

Schtwórk ſo cželne powoſtanki njebočežkoho do Khróježic pothowachu. Majebac̄ jara deſchęſtonoho wjedra bē ſo tola naſladna ličba pſchewožeri zechla. Z duchownych ſobubratrow wopofażachu jomu 20 poſlednju cžesč. Minu wſchęch wokolnych jerbiſkich duchownych, z wuwzačom dweju, běchu do Khróježic pſchitkhwatali kniez probſt Wjaclaw Toſcher z tjomu klóſchrifimi duchownymi, Warkležauſki k. kaplau Žedlička, k. farač Krauſa z Kulowa, k. kantor Linžanſki z tachautſkim prēdarjom Schewcžikom z Budyschina, k. dwórfi prēdar Kummer z Drježdān a k. farač Hornig z Hubertusburga. Duchowni ze zaſwěczenymi ſwěčkami a ſchula džęchi hac̄ ſkone wſy cželę napſcheče, kotrež ſo po poždhiowaniu na „horje“, hdžęž Pančičianſke ſpěvaſte towatſtvo wjac̄yhōných žarowauſki ſerluſtch wujpěva, do cyrkwe donjeſe. Tu wujpěvachu duchowni officium mortwych, na cžož mějeſche kniez probſt ſwiatocžne requiem z affiſtencu kaplana Juſta a P. Romualda. Po abſoluciji wopomiňaſche k. farač Werner žiwenje a ſtuktuwanjo njeboh kaplana Žatuba Scholty, poſkazowasche woſebje na ſpovědny ſtow, hdžęž je, ſtajnuje w Khróježicach ſtuktujo, tyſach a tyſach wot jich hréchow wotwiazał; powědaſche, fakt je wjetſchi džél keichowa z cželamii wěriwych poſkladl, je wujwyschi jako ſymjo k zbbđnomu horjeſtacži, ſtajejſche woſebje ſtaržhim pſched woči, ſhto je njeboh kniez kaplan za doſhe lěta ſwojoho kaplaństwa wichu za jich džęci w ſchuli ſo prćowalaſ a fakt je tyſach króž tu w domje Božim Žežuſa Bohu woprowalaſ nic za ſebje, ale za woſadu. Tohodla ma woſada tež ſwiatu winowatoſcž, jomu džakovue wopomijecžo woſebje w pobožnych modlitwach wobthowacž. Po prēdowanju pſcheinuje ſo cželo k ronu pſchi ranjschej ſtronje presbyterija, a pſchepoda ſo pſchi ſtajnym deſchęži khłodnej zemi hac̄ na ſudny džen. So wot rona wrócejiwſchi ſwječeſche hiſcheže k. kaplau Juſt božu miſchu de angelis. Tak dha tam nětko wotpoezni we měrje! Wotpoezuj mjez tymi, z kotrejch ſy jich telko pſchihotowaſ na puc̄ do wěczęſcze a pothowalaſ do role Božej! Mjech je cži zemja lohſta, drohi bratſje! Twoja duſcha pak njech ſo blyſcheži we ſwětle měchniſkeje doſtojnoſcze pſched trónom trojeniežkoho Boha!

J. Šewčik a M. Holka.

Potajny Kluc̄ do njebjes.

Prěni ſtaw.

V.

Wostańmy hiſcheže khwilku pſchi rěžach wo khudyh duſchach. Schtò njeměl ſobužnoſcze ze ſyrotku, z wudowu, z jatym? A ſhto je khuda duſcha, khiba wichu tjoſe we ſwojej wopuſchezenoſczi?

Po wuc̄bje ſwj. Domascha z Aquina podobaja ſo cžwile w cžiſežu boloſzejam, kotrež je Khrystus na ſwiatym kſchižu pſchecžerpjel. Schtò mohl wjetſche ſebi myſliež? Dionys Káarthuſ powěda, zo něchtó, kotrež bu na prōftwu ſwiatoho Hieronyma wot mortwych zbužem, ſwiatomu Cyrillej z Jeruzalema wobkrnečeſche, wſchę cžennoſcze a bědzenja tu na ſwěče ſu wokſchewjenja porno najmjeñſhim kloſtanjam w cžiſežu. A wón pſchiftaji: Schtóž je tute boloſče woptaſ, aheyl radſcho wſchę boloſče wſchęcžekow hac̄ na ſudny džen na ſo brac̄, dyžli hiſcheže na jedyn džen do cžiſeža zaſtupic̄. Ze to wuc̄ba cyrkwe a ſwiatych wótcow, zo boloſče

w c̄jisežu wſchu człowjeczu myſl pſchekrocza. Same ſe bi khude duſche położenia pſchihotowac̄z njezamóża; ſu, kaž Job praji, w putach; jich nôc je pſchisbla, w kotrejż ſo wſach ſkutkowac̄z njezamóża. Tich podzél drje budže njebieſki raj, ale nie prjedy, doniž ſwoje dočerpieli njeſju, abo zo my dny jich czerpyjenja z modlenjom za uje pſchikrotſchimy.

Njeponawna wuežba wſchętch czajow w cyrkwi božej je — a cyrkej dawa nam w tom stajuje dobry pſchikkad we ſwojich modlitwach, wobrjadach a wo- porach — zo mōžemny my na zemi z modlenjom a dobrymi ſkutkami khudym duſcham w c̄jisežu połóżic̄z a jich wuežiſeženju ſpěchowac̄z. Njerozemju potajſim, tak mōže człowjec bjez winy a hrécha bjez hdyž ſo za khude duſche njemodli. Nječežili uas k tomu tež runje cyrkwiufka kazuija, dha njeſch luboſc̄z k Ježuſej uas pohnuwa, kotryž chce rady ſwojim ujewieſtam w c̄jisežu puta połóżic̄z a k węcznomu kwaſej je dowjeſez. Kielko zaſkužbow mōžemny tola z tym dobyc̄z, hdyž wſchēdnic̄ ſo modlo na khude duſche poninamy? A tute węſeże ujedzakowne ujebudža pſchecžiwo człowjekej, kotryž je z ujewirjetnithch czwilow je wuſwobodžil a do dobyc̄eſteſeje zbrromadžizuy jím dopomhal. Węſeże budža w ujebieſach za uas proſyčez, hdyž ma jich modlenjo nětko wulfu móć. Šhu Boži lubi na ſudu dženú ſmilnoſc̄z tomu, kotryž je bližſhomu ſmilnoſc̄z cžinił. Kiel njeſem ſo tón zbbžnoſc̄ze nadžiſež, fiž džen jako džen na to myſli, zo plomjenja w c̄jisežu poduň a Bohu z modlenjom za khude duſche ſkładnoſc̄z k tomu poſticiž, zo mocht ſmilny bjez? Jonathas bě ujepſchecželov židowſkoho ludu pſchewinyl; pſchecžiwo kazni ſwojoho nana trala Saula pak bě měd pojedl, na cžož bě ze ſmiercu hrózene. Hdyž dha Saul ſwojoho ſyna ujepoſluſhnoſc̄ze dla wotſudži, zbehmy ſo cykly židowſki lud za Jonathasa, prajo: „Twój lud je Jonathas wumohł a někto měl wumrjeſz?“ Podobnje budža khude duſche, kotrež ſmy z naſchim modlenjum z c̄jiseža wuſwobodžili, ſwojej ruch proſyčo k Bohu zbehac̄z, prajich: „Kuſeže, uas je wumozil, ujedaj, zo by k zhubienju ſchol!“ A hdyž je kral Saul proſtuſu pſchecžiwoho ludu ſedžbu měl, ujebudže Bóh ſo ſmilic̄ nad wolanjom tych, kotsiž ſu joſo džecži a joſo ſyna ujewieſty?

Swj. Augustinus praji rjane ſlowo: „Eži, kotsiž ſu ſo w tutym živjenju rady za khude duſche modlili, nabudu z woſebithym dopuſtceženjom božim w c̄jisežu ſmilniſhoho woſunda a pomocy człowjekol na zemi.“ Koho ujemeſlo powabiež a poſhnič, zo rady za khude duſche ſo modli? Kiel lohey móhli to cžiniež, hdyž ke mſchi khodžimy, abo k dželu na pola! Město, zo z myſlemi do proždnoho tělamy, móhli na puežu rózarije do rukow wzač a je za khude duſche wuſpewac̄z. A duey wote mſche — dyrbi dha cyka woſada pſchewoſhlowana bjez a z hréſhnym ſudzenjom na bližſhoho rózbrójenę, ſchtož je ſo na ſemichač naproſylo?

Poruč ſola božej ſmilnoſc̄zi khude duſche woſebje na božej mſchi; praj z krótki: „Mój Bóh, wopriju Tebi wopor Twojoho luboſho ſyna a wſcho, ičtož je za uas tu na ſwēče hacž do ſmierce cžerpił; pſchi joſo zaſkužbach porucžam Tebi wſchę khude duſche a woſebje N. N.“ Derje mōžeſki pſchi tej ſkładnoſc̄zi tež na tych ſpominac̄z, kotsiž ſo w ſmiertnym bědženju namakaſa.

Někto njeſch je doſež wo modlenju za khude duſche! Mam wjèle druhoho na myſli, wo cžimy dyrbi ſo poręczec̄z. Njebudž uje ſmilny pſchecžiwo khudym duſcham w c̄jisežu, kaž něhdyn levit a mſchňik, kotařiž nim ſanjenoho ſwoje pueže dale džecžtaj; hevaf pónđze w twojej ſmiernej hodžiſeje wěrmu Samaritan, Khrystus tón Kuſeže, tež nim ſebje — bjez ſmilnoſc̄ze.

Staraj ſo wo to, zo na ſmíertnym řeži ſebi za křečeſčana hanibuny porof činieč njerjebasch: Ké wſchomu ſym ſebi khwile brał k modlenju za kude buſche — nic.

VI.

Węſzje je to ſpomožný nałożk, ſo w modlitwie k tym wuežekac̄, kotrejch je cyrkę ſwiatych praſila a kotriž ſu k widženju Boha předh nas dôchli. Ménieč, zo moħl ſo ſwiaty wóć píchi zbožnoprajenju někoho molic̄ a nje-hôdnoho k ežeſčam ſwiatoho pozběhmyč, je blud, dokelž je wéra, zo Boh Ducha ſwiatoho wiðzomnogo wječha naſcheje cyrkwe píchi tajſej ſkladnoſeči k njezmôlnosći podpjera.

Je pak to tež trébne, zo ſo ſwiatym we ſvojich modlitvach poruczam!

Po wuežbje ſwiatoho Domascha z Aquina je wuežinena wēc, zo ma ſo kóždý člowieck modlic̄, hdyž ſo k zbožnosći trébne hnady hinač njeſpožea, hac̄ na modlenjo. Na praſchenjo, hac̄ je nam k zbožnosći zaſtupna prôſtwa ſwiatych k wužitku, wotmołwja tak: „Je wot Boha poſtaſene zaſtupowanjo, zo my člowieckow ſo z pomocu ſwiatych k njebju dobyvwamy, tak zo pſchez nich trébna podpjera k hnade nam píchilhadža. Schtož chcył praſieč, zo ſmilnoſeč boža a joho dobročinoſeč zaſtupnu prôſtwa ſwiatych za nas zbytui cžini, nochein na to zabvež: ze ſrjedžiczeſtvo ſwiatych njetvari ſo božej ſmilnoſeči hacženjo, ale wón chce, zo wot njoho na zemi wſchudžom poſtaſene zaſtupowanjo ſrjedžiczeſtwa ſo do ſamych njebjes dale wjedže. Boh ſam je dawac̄er wſcheje dobroty, wſcheje hnady — węzo, na tym nictó njeđwěluije; wón pak žada, zo ſwiatych wo zaſtup proſymy, a tak naturſki ſakon ſo ſedžbu ma (kotryž z Boha wukhadža), po kotrymž mél ſo nižši k wyſchomu, ſlaby k móčnomu wuežekac̄. Schtož dha wo zaſtupnej prôſtwie ſwiatych płači, to cžim bóle wo tajſej prôſtwie Marije, Macžerje Božej, hdyž jeje prôſtwa pola Boha wſchě modlenjo njebjeskeje zbrromadžizny pſchewazi. Po ſłowach ſvj. Domascha z Aquina móža ſwjeci boži po muhoſeči ſvojich zaſlužbow mnohe duſche wumôžic̄, Ježus pak a joho bójſka Macžer — wſchitke. Pěknje praſi ſvj. Bernardus, wo moch prôſtow ſwiateje Marije rěčo: „Kaž pſchitupa uimamy k Wóteci, khiba pſchez Ježuſa, ſrjedžiczerja k ſprawnoſeči, tak nictó k Ježuſej, khiba pſchez Marijn, kotraž je po ſvojich zaſlužbach ſrjedžiczeſtka k ſmilnoſeči.“ Marija rěka a je po ſwiatym evangeliu: „Počna hnady“; na dwoje waſchnijo — pſchez to, zo je Syn Boži z ieje naježiſežiſhoho cžela naſchini naturu na ſo wzal — pſchez to, zo wſcha hnada nam z rukow Marije píchilhadža. Praju: wſcho dobre, wſcha hnada. A praſhesch-li ſo mie: cžohodla, wotmołwju tebi ze ſvj. Bernardom: „Dokelž je tak wola boža.“ ſvj. Augustinus piſhe: „Z połnym prawom imjeniemy Mariju ſwoju Macžer; pſchez ſwoju luboſeč k nam je wona wuſkutkowala, zo ſmy w Křyſtu ſu narodzeni k žiwenju w hnade, pſchez uju ſmy ſtawy cžela, kotrohož hlowa je Křyſtus. Kaž dha je Marija po božej radze bytuje ſobuſkutkowala k duchovnemu nowonarodej wſchěch wěriwych, tak chce Boh, zo pſchez jeje zaſtupnu prôſtwi ſo pozběhnyemy tu na zemi k žiwenju w božej hnade, w njebjesach pak k zbožnosći. Z tuteje winy powita ju cyrkę w mjenie wſcholgo člowieckstwa: „Žiwenjo, ſlidoſeč a naſcha nadžija!“

Švj. Bernardus napomina nas, zo bychmy ſo njeuwstawajec̄ k tutej Macžeri wuežekali, hdyž Syn Boži pſchech jeje prôſtwy wěſče wuſkyschi. Derje

přichiruna je tónsamý z reblom: „Kaž tón, kotrež chce na tsecžu schitelku štupicž, dyrbi prjedy po přenjej a druhéj krocžiež, tak tež tón, kij chce k Wótej, píšež Mariju k Ježusej.“ Wón mjenuje Mariju: „tota fiducia mea“ (wſcha moja dōvěra), „tota ratio spei meae“ (wſcha wina mojeje nadžije). Kaž wón, wucža swj. Ildefons, Germanus, Antoninus, zo je Bóh we swojej radže postají, zo chce čłowjekam hnadu a smilnošč čžinicz na ſlovo Marijine. Poſledniſchi praji: „Bóh je Mariju za hoſpozni svojich hnadow ſčiníl a swoje rožtažowanijo nad nimi kaž jej píſchewoſtají.“

Hdyž je Bóh chyl, zo k joho Swjathym wo zaſtupowanjo píſched joho trónom ſo woſlamy, potom čžim bôle wo zaſtupowanjo Marije, hdyž móže wona najkharmańſho zamolwjež, k čomuž naſcha njehodnoſč nas njethmańych čžini. Njereczimy k dopokazej za to, ſchtož ſmy wo moch zaſtupneje proſtvu Marije prajili, doſlo wo jeje doſtojnoscži, kotrež je po ſwiatym Domachu z Aquina njewnřejkuita. Wona džení je po ſwiatym piſmje „nova creatura“ („nowa ſtrvba“); wona po ſlovie ſwiatoho wóteca ta „praesanetificata“ („do předka wumóžena a ſwiatosžena“), doniž ſmy my „postsanetificati“ (t. r. „wumóženi po tom“). A dokelž chysche Bóh ſam jeje píſchizwolenjo k tomu mčž, zo by maczeř Žbbžuifa byla, a dokelž bě z tym wumóženjo ſame wot jeje píſchizwolenja wotviſne, móžemy prajiež: **bjež** Marije by wumóženjo čłowjekom Bohu njemóžna wče byla.

Z tym ſkónežu swoje rozmolwjenjo wo přením ſtawje, w kotrejž chych dopokazez: zo je modlenjo kóždomu trébne. Wospjetují z krótká, ſchtož ſym dotal prajíl: „Schtóž ſo modli, budže zbzóžny, — ſchtóž ſo njemodli, pónđe k zbnbjenju.“ Wichticey zbzóžni (z wuwzažom malých džecži, kotrež ju ſkhezene wumrèle) ſu k zbzóžnosži ſo dobyli z modlenjom; ſchtož je do hele pohrjebane, je tam, dokelž ſo modliko njeje — bychu-li ſo modlili, njebychu tam byli. Zatraschniſho, jako čejerí a woheń a čžemnoſč čžwiſuje jich tam dopomnjecžo, zo móhli tak lóhcy w njehesach bycž, hdy bychu Boha za žive a ſtowe dny wo hnadu proſyli. Čži ſu ſebi čzas píſchekomdžili, kaž množy na naſch džení to budža, kotsiž ſo hóřſcha, zo někotſi ſo wjele modla. Njedžiwacze na to wy, kotsiž ſo radý modlicze, a dajež „mortwym ſwojich mortwych pohrjebacž“.

Píſchichodnje poręczimy dale wo wulkej moy modlenja.

3. Lusatia a Sakſkeje.

Z Klóſchtra. Jeje kralowska Wyskoſč prezneſnia Mathilda počeſteži, píſchewodžana wot swojeje komornich, wutoru 13. junija naſch klóſchtr ze ſwojim wopyptom. Pſchi tom píſchepoda hnadnej knjeni abbatisshy fotografiuju ſwojoho Njebjelczanskej cyrkwi darjenoho ſwjecžecza. Píſchijenſchi wokoło 1 hodž. po poſlonju wot Budyschina naša wysoka knjeni wokoło 5 hodžiu zaſh wopuſteži.

Z Klóſchtra Marijneje Hwézdy. Hýžo dawno wuprajichu tu ludžo žadofež, zo bychu radý woſtar k čejerí ſwiatoho Antouija Paduaſkoho méli. Z pomocu tsecžoho rjadu a někotrych dobročerjow běſe móžno, tajſi woſtar ſtaſacž. Woſtar wudžela nam Hegenbart, podobizna pak píſchihodže z Gróden. Najprjedy pak dyrbjachmy ſebi měſtno za njón wobſtaracž. Hnadna knjeni nom dowoli, halu píſched cyrkwi k tomu wužič. Tohodla poſložichmy tam nowe dno, dachmy wjeſtch a ſeženym wumolowacž a nowe wokno zaſadžiež. Wichtko je ſo jara derje poſadžilo, woſebje kraſny je woſtar, najrijeňſcha pak

je podobizna, tak zo krasnijša byčz njenóže. Skóniežnje pschiúdže híščeže rjauň ploczík. Na dnu 13. junija bu poſtawa ſvjatočnje poſwječenja a potom jo wotbywaſche džewječđnjovska pobožnoſć. Zawěčze wopofaza tež tu w Serbach ſvjath Antonij ſvoju dživuſlukowacu móć, kaž je ju druhdže, woſebje w Francózſkej, wopofazował. Njech tu kóždy pomoc za duſchu a čelo namaka. — Tež w Chróſcicach dyrbi ſo voltař k čeſeči ſvjatohu Antonija natwaricž, ale ſobuſtanwy bratrstwa ſvjatohu Antonija ſo jara wotwlaſuja, něſhto k tomu daricž. W Serbach je 1100 ſobuſtanow, tola lědma 50 je jich něſhto darilo. A tola: hdyž bu kóždy dwě hrívne daril, bu voltař bórzy hotowy byl.

Z Kufowa. Za nowoho wnežerja w naſchej ſchuli bu 18. junija kniez cyrk. wnežer Brauner w Njebjeležicach wuzwoleñ.

Z Kufowa. Nětko kaž něhdý, tajke ſu naſche kvaſy w delnič Delanach. Čeſtina holea ſo haňbuje, ſo bjez družežeje draſty za kvaſne blido ſynež. By tam tež cyle zaſtorečena byla. Njeſtawno běſche tu wjacu kvaſow, wězo na nich ſkoru jenož druzki, khiba ſo tu z pola jena w „čornym“ banže zabludži. To ſu čeſtne holey pola naſ. Tuž khwalbu, komuž khwalba ſluſha. (Hoj, khwalba a ſlava Kufowſkim druzkam! mőžem⁹ je ze wſchim prawom polanjskim za pschitkad poſtajecž. Redakcija.)

3 chłoho święta.

Sakſia. Zeje Majestosz kralowna Karola běſche psched někotrymi dnjemi padmujwſhi ſo wot rozbithych ſchkleńcow trochu ramila. Bohu džakowanu pak ramy njeſti jara straſhne, tak ſo kralowna zaſy wokolo khodži. Tola ujebuďe móć, kaž bě wotmyſlene, krala Alberta na joho pućzowanju pschewodzecž. Zoho Majestosz pojeđe njenių 23. a 24. junija pschedz Varlin do Stettina ke ſchčezeny lóžce „Kral Albert“.

— Kudym kniez biſkop poda ſo jako diöceſanski pschedſyda rjemjeſlnych towarzichow pschichodni ujeđelu do Kólna, zo bu tam pschi 50-létnym jubileju tamnho towarzithwa, tifz budže jara ſvjatočnje wobenidžem, wulku božu mſchu ſwiecžil. Drieždžanski a Budujski präfes, ff. Kummer a Schewcžik, budžetaj joho pschewodzecž.

Němjska. W Barlinje je mjez twarcami a murjerjemi wojowanjo naſtało a može ſo lohko tež na druhe města wupscheſtrječ. Murjerjo w centralnym zwjazku žadachu nadovo na hodžinu 65 pj. mzdý, runjež běſtu dotal hížo 55 — 60 pj. dōſtawali. Twarch, kotsiž ſu tež mjez ſobi zjednočeni, wupowědžichu na to wſchitkim murjerjam, kotsiž ſu w tamnym zwjazku, dželo. Nětko je ſo „ſchtrykowacym“ murjerjam wulki džel druhič pschizamkň, tak ſo jich pschedz mjenje džela. Młodschi uježenjeni wopuſchczuju Barlin, zo bychu twarcam cžim předy dželacžerjo brachowali. Wězo tež wſchelach družy pod wojowanjom cžerpja a dyrbja ſo ſami pschedźivo ſwojej woli na nim wobdželicž, kaž pschiutohwarzijo atd. Murjerjo nadžijeja ſo, zo budža twarch nove wuměnjenja dyrbječ pschiwzacž, dokelž je nětke najrjeñſhi čas k twarjenju a dyrbi mnoho twarow po kontraktach we wěstym čžaju dokonjanych bhež. Twarch pak wočkauja, zo budža dželacžerjo domjaceje mužy a khidobh dla tež pod starymi wuměnjenjemi zaſy dželacž. Kotsiž mňa najdlěje čžakacž, dobudu. Pjenježna ſchfoda pak je na woběmaj ſtronomaj ujeſměra.

— W Barlinje założi so 14. junija towarzystwo, kotrež chec w němško-hinskej provincji Schantung železnicich tvaricž. Twarzystwo ma 54 millionow hrivnow zamoženja na akcijach.

— Nowy zakon, kotrež dotalne tak mjenowane invalidne zaweſeženjo thetro pschemeni, bu po dolhym wuradžowanju wot němškoho sejma pschinwzaty.

— Czeſke njezbožo je jo na morju stało. Wola Stettina założi parník „Pölit“ do portu „Blücher“; najsterje bě njelepje wježený. „Blücher“ so za někotre mjenischiny podnuri, a 14 wosobow, najbóle džeczi, so zatepi.

— Zakonisti namjet dla twarjenja kanala píchez sřiedźni Prusku, kotrež bě komisija zacíjsmyla, je pruski sejm do komisjije wróćzo pôslal. Tak budže taſak pozdžiſčho pschinwzaty a kanal twarjeny.

— Na „miedwědžilej kupyje“ (Bäreninsel) je ſebi Němka píchijatow wuptyala a jo tam zažybiła. Kupa leži sředź „Spitzbergen“ a „Nordkap“, je něhdze 12 mil wulkia a ważna za rybařtvo na morju.

Awstrija. Kejžor Izózef je jo zaňdžem ſchitwórt tak zazymuił, zo ma czeſke w kſchizju boleńjo. Wóni ſkoro za cykle žiwjenjo hiſheže khorn ležał njeje.

Francóſſla. Njeje jo hiſheže poradžilo, nowe ministerium dôstacž. Snadž budže prijedarsche dyrbijecž swoje zaſtojúſtwo dale wjeſež, doniž węc z wychlom Dreyfusom njebudže wuczinjenia. Tutón píchijedže wokoło ſoboty z lóžju „Sfax“ do Bresta a budže wot tam hmydom do Rennesa pschewjedžený, hdzej budže nowe ſudženjo. — Hrabja Christiani, kotrež bě píchi poslednich njemérach praſídenta Loubeta z kjom píchez klobuk dyrił, je k 4 létam jaſtva zaſudžený. Je to za njerozomne pschekhwatanjo w rožhorjenju czeſkehoſtaſaujo.

— Wola Nizza fu nowoho „spiona“, italskoho generała Gilettu de Giuseppe, zajeli. Schto a kelko je wot francóſſkich wojeſtſkich potajnoſežow pscheradžil abo wuſledžil, njeje hiſheže znate.

Zendželska. Zendželski parlament je žonam prawo dał, zo móža jako radžiczelki do gmejuskich radow na wsach a městach wolene bycž. Hač budže to wuradžowanja jara ſpěchowacž, je píchi žonkej rěčniwoſeži drje trochu dwělomne.

Ruſſla. Wokoło města Charkow je wulkie njevjedro z kroupami zahadžało a wulku ſchfodu nacžinilo. Woweži paſtryt bu ze ſwojim ſtadłom na paſtwje zabity. — Z južneje Ruſkeje píchikhadžeja ſtruchle powěiſče, zo tam wobydlerjo cylych krajinow ſurowu miži czerpja. Zaſtojuiich ju to husto zamjelczeli. Někto pak towarzystwo „czerwieniho kſchiza“ po práſtwje minifterija za njezbožownych ſo ſtara, wozjewia jich hubjeniſtvo a hromadži bohate dary.

Serbija. Czrixody Albaneſow a na dwaj týſiac turkowſkich wojakow bě serbiſku mjezu píchekrožilo a mějachu ze serbiſkimi burami pola Tablonich wojowanja, kotrež ſkoro cyly dženj trajachu. Turkowſka wyschnoſež njemóže potajkim tomu zadželacž, zo jeje poddani dys a dys ſuſodne ludy napadujo.

Amerika. Píchez město New-Richmond czeſnjeſche 12. junija tak mjenowaný Tornado (furowy wichor), kotrež za 5 mjenischinow ſkoro cykle město povali. Wobydlerjo, kotsiž joho bliženjo z časom pytnychu, khowachu ſo do pineow. Z druhich bu wulki džel ranjem a morjem. Na rozpadankach wudzi wohet.

Siam. 15 katholickich miffionarow, kotsiž běchu hakle njeďawno z Evropy píchijeli, wophta ſiamſkoho krala. W rozmoluſwie ſpominac̄he kral tež na čas, hdyz bě Europiſkich wophta, a rěčeske woſebje z najwjeſtſkej czeſczownoſežu

wó swiatym wótcu Leo XIII. Prajeho, zo žaduň z druhich wječich nje-
běsche tajkohu zacíjscheča činiš. Vě jomu bylo, kaž by z lubočejivym nanom
powědał.

Naležnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1899: kk. 540. 541. z Khrósćic: Jurij Česla, Hana Domanic.
Dobrowólne dary za towařstwo: P. T. N. 2 hr. 50 pj., za nawěstk 6 hr.

Za cyrkej Mačerje Božeje w Radworju.

Dale je woprował: Njemjenowany 1 hr.

Za cyrkej w Lubiju: Žiwy rózowe z Khrósćic přez Michała Šwejdu 9 hr. 20 pj.

Za nowy Mačičny dom w Budyšinje.

Dotal w naší redakcji nawdate 5815 hr. 70 pj. Dale darichu: Zdžerjanska
Lučlana Komisja 80 pj. Rozkolnicy 2 hr. Dobra duša 2 hr.

Zapłacić Bóh wšem dobročerjam!

Za terciarow: Jeunrēla je sotra Veronika Haňža Reinerowa z Kamjencea. R. i. p.

W Nadworju je khězništa žiwnoſće číslu 17, ze schiferom kryta, že
swobodneje rufi na pschedań. Wscho dalsche je na městnie samym zhonięž.

Wieżazec žiwnoſće w Drupinje číslu 8
je na pschedań. 9 fórcow pola a lukow, 59 dawkowych jednotkow. Žiwnoſće
je pscheda ze wšchém inventarom. Wsichtko bližsche zhonięž pola wobsedžera.

Bohu lubomu Knjezej je so spodobało, po swojej nje-
doslédnej radže wysokodostojnoho knjeza

Jakuba Šoltu,

Khrósćanskoho kapłana,

ze swojeje winicy k sebi wotwolać. Wsikim tym, kotřiž
su njeboh knjeza w dołej khorowatosći na kajkežkuli
wašnjo tróštowali abo jomu k pomocy byli, a wsikim,
kotřiž su zemrětomu kapłanej poslednju česę wopokazawši
joho k rowej přewodźeli, wuprajamoj z tutym najnutrniši
džak. Wosebje pak džakujemy so joho předstajenomu,
wosadnomu a klóštrskomu duchownstwu a wšem druhim
joho duchownym sobubratram, tež spěwanskimaj towař-
stwomaj w Pančieach a Khrósćicach za pohrebne spěvy
a Kukowskej katholskej Bjesadže za k rowu njesenjo:
wšem „Zapłacić Bóh!“

Michał Šolta w Pančicach, Marija Šolčic we Wotrowje,
bratr. sotra.

Kalboski Posł

Wudawa so kóždu sobotu.
Płaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z kríž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósce
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štvortlětnje 65 pj.
Za nawěštki płaći so wot
małohio ryněka 10 pj.

Studowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa ſs. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 26.

1. julija 1899.

Lětnik 37.

† Kardinal hrabja Franc Schönborn †.

Ménjemu nježđeliu pſchipođonju pichnídže na tuđomne tachantſtwo telegram
knjeza präfesa Rožingera z Prahi z powěſćzn, zo je Pražjski kardinal
hrabja Schönborn rano wimrěl! Čim bôle tuta stručka powěſć wſchitlich
pſchekhwata, dokelž bějche z nowinow znate, zo kardinal w Chebskej (Egerſkej)
krajuje firmuje. Móžemy ſebi myſlitz, zo eyle njewočzakana powěſć je kaž
blyſt z jaſnoho njebia po cílém cžětím kraju pſchelecžala: kardinal Schönborn,
toule čerſtwy, ſhlym muž w najlepſich lětach je na zlemjenjo wutroby
zemrěl.

Kaž budže něfotrym naſchim cžitarjam znate, je kardinal Schönborn,
prjedy hač je ſo k duchownſtomu powołanju wobrocžil, woſak byl, a je
w njebožownej wojnje 1866 jako wýſch pola jěždných ſobu wojował. Toho-
dla cheysche k dopokazej wótežinskeje myſle pſchi wotkryežu wójnskoho pomnika
w Křečhorì pſchitomny bycz. Pſchi mokrym a zymnym cžaju pak ſo tam
zajmni, z cžimž jo khorowatoſež zapocža.

Tola zvucženih njeuwstawacoho džela nježjiwashe po zdacžu lohkoho
katarha, džesche dwaj dnaj po Křečhořskéj ſwjatožnoſeži z processionem
Pražjskich mužow na ſwjatu Horn pola Příbrama, pnczowashe dale do
Chotěchowa, hdež firmowashe a předowashe. Na to ſežhowsashe w Klad-
rubach, hdež mjejeſche w pſchech thlédnej cyrkvi dwójeh předowanjo. Džen
wote dnja firmowashe po thſacach (tak 3 poslednie dny w Falknowje 1400,
1400 a 1600), pſchech ſo ſlabſchoho cžujesche, ale njechaſche ſo podacž, doniž
posledni džen wjac króž do njemocn pſchíndže. Tola tež tehdom hiſhcež
wſchitlich doſirmowa.

To bějše poslednje džélo nadobnoho wjercha; joho hewak sylna a kruta strovota bě zlamana. — Wo poslednich hodžinach slawnoho kardinala písaja „Katolické Listy“:

„Dobre znamjenja khoroſeže, kotrež běchu ſobotu popołdnju wobfedžbowane byle, ſo ſpěchnie zhubjacu, khoromu archypaſtýrzej bu pſchecy czeſzo, tak zo lekarjo ſylniſche ſredki nałożowac̄ měnjaču, zo býchu pluca khoroſo wuſwobodžili. Tſi ſchtwórcze na jěduac̄e wožjewichu tohodla pſchitomny, zo móže kríſa zaſtupićz, njebuža-li lekarſke ſredki ſutkowac̄. Joho Eminenca dopolniſje wědžo, tak z nim ſtoji, žadaſche ſam (dokelž bě hižo předy ſo wuſpowědał a ſvjate woprawjenje dostał) tež za ſwjatym poslednim woliowanjom. Cyku nóc pſchebywaſche pola ſwojoho wychſchohu paſtýrja kanonikus Frind, kiž joho na ſirmowanſkim pučzowanju po němſkih vikariatach pſchewodžeſche, P. Kolb S. J. a Anton Wünsch, kardinalowu dohledeń ſekretář.

Pſchinjeſechu ſo ſvjate woliſe. Joho Eminenca proſcheſche dra. Frinda, zo by jomu ſwjatoſče wudželiſ. Po ſvjatej ſpowědi bu Bože Ćzélo pſchi-nejene; archybifkop ſo pozběhny, zo by ſwojemu Zbóžniſce czeſez wopokaſał, a dosta z wulej nutrnoſežu Ćzélo Zbóžniſka. Džakprajenje dokonjawſchi zwoli, zo býchu lekarjo pſchihotowali kruće ſredki, kotrež za dobre ſpoznaſia za ſtan joho khoroſeže. Lekarjo ſo rožudžichu za comphor, zo býchu wukafčlowanjo docepli; tola ſredk njeſutkowasche, wutroba běſke hižo pſcheſlaba; tuž radžachu lekarjo, zo by tež ſvjate woliowanjo ſo wudželiſ. Schtož ſwědcojo wo poslednich hodžinach ſlawnoho wychſchohu paſtýrja rozprawuju, je zdobne, zo móže kóždy katholik ſpohladowac̄ ke khoromu archypaſtýrzej jako pſchikladej khoroſo kſheſčana. Wón poruciſi ſo modliſz z nim wſhüte modlitwy za mrějachy a to wóſe a pomału, zo by w kraſnych myſliczach ſwjatych modlitwou cyrkwiných poſylnienjo namakał we ſwojej khoroſeži; kardinal po ſwojich mocach wopjetowaſche modlitwy. Kanonik Frind mjez tym wudželeſche ſvjate woliowanjo.

Swiecžacy biskop Kalous z honiwiſchi wažne pſchemenjenje w ſtrowocze kardinala, pſchińdže hiſcze w noč, zo by pſchitomny byl ſwjatym wobrjadom. Bohnuwace bějše zaſywidoženjo wobeju biskopow. Joho Eminenca zwokoſcha ſwojoho ſvjecžacoho biskopa, ſpožohnowa joho ze ſwjatym kſhížom a pokračo-vaſche dale w modlitwje.

Lekarjo pſchimyňchu žílu pacientowu, zo býchu ſutkowanjo lekarſta wobfedžbowali, tola podarmo. Joho Eminenca ſpoznaſchi wažnoſež wokomika pozběhny ſo ze ſmierinoho loža a zběhnywſchi ruku k požohnowanju praji we lačzonſkej ręci: „Pozohnuju pſchecy ſwérny kapitl, eyle lubowane duchovnſtwo, a cyły lud. Pozohnuj was Wótc, Syn a Duch ſwjaty.“ Ma to ſo zaſy lehny. Kanonik Frind z někotrymi ſłowami — schtož bě jomu pſche placž móžno — džak dičeſh, kraja a eyleje cyrkwe wupraj, a pokračo-vaſche ſo w modlitwje za mrějachy. Biskop Kalous modlesche ſo hluvoko hnijace Subvenite („Pſchińdže ſvjecži Boži, pójče napſchecžo Žandželjo Ŝenjeza, Wzmicže joho duschu, Pſchedſtaježe ju pſched woblicžo Najwyſchſchohu“). Susecipat te Christus („Pſchijmi tebje Chrystus“) — pſchi tychle ſłowach pſchetorhny modlitwu lekar dr. Botowa a praji: jam ſuscepit („hižo je pſchijal“) — pſchetož pſchi tych ſłowach wupuſczeži dobrý arcypaſtýr ſwoju duschu a pſchesta biež joho nadobna wutroba, kotrež je lubowała tak nutruje Ŝenjezowu cyrkę a tak horco ſo ſtarala wo jeje powyſchenjo. Kardinal Schönboru wumre jako naſtupnik ſwjatoho Wojezechy

po dostojości a duchu. Bóh budź jomu miłosćiwý ſudnik a ſchędrysza placzeć za joho luboſć ſwojemu ludęj."

Célo zemrétoho kardinala bu balsamowane a wutoru w noch na ſzczególnych do Prahi pſchivjezene; irjedu popoldnju bu ſwiatoczne pſchewodzane z dwórniſcheza na Hybernſkej dróz̄ do archybiskopſkoho hrodu na Hradczanach. Bohrjeb ſam je na piatku dopoldnia w 9 hodžinach poſtajeny.

Tež naſch najdostojoñiſchi kniež biskop Ludwik a kniež kantor Luježański ſtaj ſo dženja (ſchitvortk) na pſchewodzenjo do Prahi podaloj.

Potajny klucz do njebjes.

Druhi ſtar.

VII.

Naſche modlitwy ſu Bohu tak lube a witane, zo je Bóh po ſwědczenju ſwiatohu Hilarija ſwojim jandželam poruczil, zo maja, hdyz ſo modlimy, naſche modlitwy jomu pſched joho trón pſchinjeſz. We ſwiatym piſmje wo- znamjenja ſwiaty Jan ſeženik modlitwy cžlowjekow z kaženjom drohotnych źelom, kotrež ze zemje ſo ſo njebju zbehá.

Zo pak bychmy potajnu mōc modlenja hſchęze ſlepje ſpóznali, trjebamy jenož w starym kaž nowym Zakonju ſwiatohu piſma wulfotne ſlubjenja cžitacž, kotrež je Bóh modlerjam cžinił: „Wolajeſe ſo ke mni a ja was wuſlyſchu — ja was wumóžu“. — „Proſchęze, a wam budže date, pytajeſe, a wy na- makacze, klapajęze, a wam budže wotewrjene.“ (Luk. 11, 9.) — „Wótc z njebjes da ſwojoho dobroho ducha (ſwoju hnadu) tym, kotřiž joho proſcha.“ (Luk. 11, 13.) — „Schtožkuliž proſhy, dōſtanje, ſchtož pyta, namaka.“ — Wſchitko, wo cžož proſchęze, ſpožci wam mój Wótc.“ — „Wſchitko, wo cžožkuli budjeſe w modlitwie proſhez, wérich to dōſtanječe.“ (Mat. 21, 22.) — „Wſchitko, ſchtožkuli hſchęze modlicy ſo proſhyli, wéreſe, zo dōſtanječe, a ſtanje ſo wam.“ (Mark. 11, 24.) — „Zawérno, zawérno, praju wam: Budjeſe-li Wótc wo něčo proſhez w mojim mjenje, da wam.“ (Jan. 16, 23.)

To je jenož mała zberka z cyklej ſyły podobnych ſlubjenjow. Bóh chce, zo bychmy wſchitcy zbožni byli, ſo naſhomu ſpomoženju pak je poſtajíš, zo měla naſcha zbožnoſć myto byc̄ na czeſke wojowanjo. Doniž ſmy na zemi, wobdawaja naš njeſcheczeljo, a jenož jich pſchemohwſchi ſměny ſo dobyczeſteje króny nadžijeſz. My ſmy tak ſlabi — naſchich pſchecziwnikow je nadobna cžrjeda a pôdla ſu woni leſni a mócní — kaž jich pſchedobudžem, kaž ſo jich dovobaremy? Budzmy dobreje nadžije a prajmy ſe ſwiatym jaſoſchtołom: „Wſchitko mōžu w tom, kiž mje (hdyz ſo ſo njuomu modlu) poſylňa“ (Filip. 4, 13); naſch paczér dočzini, ſchtož naſcha ſlaboſć njezamóže. W modlenju ſmy wſchoboměni, praji ſwiaty Theodoſet; z nim docepejemy wſchitko. Šwiaty Bonaventura wobſwědeža wo modlenju, zo wone ſo wſchomu dobromu ſlutſej naš khmarnych ſežini, a zo zloho ſo wostajimy. Po ſw. Lawerjencu Zufſtin, tvarimy ſebi w modlenju frutu wěžu a hrodžiſchežo, wot fotrohož wſcha leſcz a wſchě ſchiph zloho ducha wotprasnu. Wulka je móć hele — piſche ſwiaty Bernardus — wjetſcha pak móć modlenja, a to z prawom: modlenjo džen pſchivjezne nam pomoc božu, kotrež wſchū móć ſtvorjenjow pſchedobywa. Tež David tróſchtuje ſo we ſwojich cženioſczach, prajo: „Budu ſo ſe kniezej wolaſz a wón zlemi móć mojich njeſcheczelow.“

Svjaty Khrystoforus pschiruna modlenjo z brónju, kotaž nas we wschéch napadach njepsczechélow zakitije; tež z pschistawom wožboženja a z drohotnym poklädom, kotrež ze wschim nas wobstara, schtož je spomožne.

Bóh sam znaje wulki wužitk, kotrež modlenjo nam pschinje; runje tohodla dopuscheči, zo našchi njepsczechélo nas njeuwistawajc všechna, zo všechny joho wo hnadi prošli, kotrež nam poſteča a lubi. Kaž wjele so Bóh zraduje, hdyž w strachovězach so modlim a k njomu wnežekamy, tak wěscze riadži so, hdyž nas w modlenju njerodnych wuhlada. Riebly to njevěrny wojeřski wylík byl, kotrež wědžo, zo je joho kral z njepsczechélfim wójskom wobdaty, jomu že ſudjimi wojakami na pomoc njehwata? Podobnije widži Bóh tež w tom pscheradnika, kž w ſpýtowanju so k njomu njevoła; dokelž wón woežakuje, zo tehdom wo hnadi proſhym, zo by ju nadobnje dawal. To cíitamy wo Ježai a ſu profecže, hdyž tón w mjenje Božím kralej Achazej wozjewi, zo dyribi ſebi znamjo wuproſhež, a kaž budže Bóh je hnydom ſlukowacž, tak dyribi ſo tež nadžicež, zo budže wón dathym ſlubjenjam ſvérny. Vjezbóžny Achaz pak džesche: „Rjepožadam (znamjenja), a njebudu Boha ſpýtowanacž.“ Tak pak rěcžesche z horodo ho ducha, ménjo, zo bndže njepsczechélow ſam a bjez pomoci božejce pschewinjež móć. Profeta porokuje jomu tajku khrobloſež, prajo, zo Bohu kſchivdu cíini, schtož nježada, hdyž Bóh ſam k tomu pohnuwa.

Njehwal nikoho do ſmijereje zbožnoho!

„W kóždym měsće namakach wěscze že a dobre změchane, to je něhdy našch njezapomnity njeboh Haudrij Beſleť něhdže prajicž dyrbjal. A prawje je měl. To je Bóh luby ſenjež hýzo wcho tak zarjadovał, zo wichudže namakach dobre ze złym naměchane. Kóždej dobrocze Božej byva tſchěka z kſchija jako pschidavk pschivoſložena. Do wichocho zboža, do kóždoho wjefela da Bóh naſkapacž kapki hórkosež. Bjez kſchija tu nicto na ſwěcze njevodujc.

Tola luth kſchijz a hubjenſtwo Bóh na nikoho tu na ſwěcze njeſkladže. Nějchto k wjefelu pschidava Bóh tež kóždomu cžlonjekoj. Tak maſch kſudých, kotrejmyž ſo Bóh dawa ſedma ſuchohoho khléba a běrnou najěſcž, za to pak ſu wot Boha dóstale dobrý žoldk a ſtrowe ſtaný. Druzy zaſh, kotrejmyž Bóh ſtrowoſež ujewobradži, ſu wot Boha z čaſnymi kublami derje zaſtarani. A tak je wichudže že a dobre změchane.

Pola Mikluſchec pak tomu tak njebe. Hdy by k Mikluſchecom poſladač ſchol, by pola nich naſeschol luth kſchijz a hubjenſtwo. Mikluſchec běchu hſchěze mlodži ludžo. Běſchtaj hromadže ſlužiloj něhdže w Serbach pola burow. Tam běſchtaj ſo zeznaloj a, dokelž běſchtaj ſo wobaj naſlužiloj, ſo ſtönežnje brałoj a do města na podržtwo ſčahnyloj. Tu bydleschtaj w cžmowym, zaniesenyim kucžiku w komorech pod tſchihu.

Ale jeli běſchtaj ſo nadžaloj, zo změje tu w měscze robota kónic, zo móžetaj tu vych do klinu poſložic a dobre dny wužiwacž, tak běſchtaj ſo jara zjebaļoj. Preňi cžas běſchtaj woprawdze tež ſvjecžiloj — ale dokelž džěla namakacž njenóžeschtaj, a pschi tom běchu nalutowane kroſčki hač do poſledníjho naſtcočile, pschetož w měscze wot pjenjez živý bycž, je droha wěc. Skončnije, hdyž bě hýzo pola nich ſuchi khléb žadny, namaka muž džělo w fabrich a žona dyrbjesche měſčanſtim ratarjam na burſke džělo kſhodžicž, kaž hdy předy.

Tola to wšcho bě so hiſcheze činičko, hdvž běſtaj ſebi mlodaj mandželskaj ſamej živjenjo cžežke nječiničkoj. Njewěm, ſchto je wina byl, wón abo wona, zo běſtaj tak často w kuli. Bjez toho wſchaf nihdže nječe, zo běſtaj ſo muž a žona ženje njepſcherēččaloj. Ale kaž Mikluſhce cžlowjekai na ſo jědžechtaj, to hižo rjenje njebeč. Kaž běchu ſebi lindžo wotpoſluchali, njebeč Mikluſhova kchroma na hubu, by ſłowa jenož tak ſypala a muža bóržy za-rečala, kotrež mějeſche, hdvž wječzor dom kchromesch, z wjetſcha cžežki jažyl. Khwilič by ſebi to lubicž dál a ſtal, kaž by joho z kropom nalač — hdvž pak bě ſo napoſluchal — potom pocza wón ſypacž — nie ze ſłowami — te njemójeſche muwjažoricž — ale z mandželskimi hiſchenkami. A kouc ſeklije potom bě, zo žona piſhečeſche a muž ſo ſedžo zlobjeſche a palene z mjerzanja z pôlti trubjeſche.

Tak bě to pola Mikluſhce wſchitko zlo, a doſlo ujebeſtaj to tak wutraloj, hdvž bě jimaj Boh ujeſcht dobre do khelucha hórkosče ujenaměſchal. A ſchto to bě, ſchtož jimaj živjenjo zeiſlodeči? Boh luby Ruijez wobradži jimaj džecžatko a z džecžom začeže mér a pokoj a zbožo Mikluſhcom do ſitwiczki. Wot toho čaſa, zo bě te male ſtowrjeńčko w domje, ujebechu pola nich žane ſwary a puki a plaežki wjac̄. Džecžatko, na kotreymž nan a macž enak wiſaſtaj, bě kaž dobrý jandžel jeju zjednačo. Nětko to cjehnjeſche muža z mocu domoj a ženje ujezačkoji wjac̄ dneč z džela do korežmy. Schlodowasche drje druhdy, hdvž džecžo kolebaſche, zo nima hólečka, ale hdvž, by potom mala Mädlenka z jaſným módrym wóčkom na njoho pohladača, džakowasche ſo Bohu z cyklej wutrobu, zo ju mějeſche. Haj, te wočji — to bě tež to najrjeňſche na Mädleny. Ŝewak bě doſež drobnuſhka a njeſtroweje barby, a macž ſo mjelečo ſama piſhi ſebi bojeſche, zo Mädlenku doſlo ujezměje.

(Poſracžowanjo.)

3 Lužicy a Saksieje.

Swobodne Zjednoczeńſtwo katholickich wuečerjow serbskeje Lužicy. Piſchedpoſlednje ſetuſche poſedzenjo wotmě ſo ſrijedu 21. junija w Khróſcziecach. Piſchedyda, k. Schewczyk z Kalbic, wotewinuſchi ſhadžowaniku w 4. hodžinje, piſchede wſchim wopominaſche ſobuſtawow, kotrejuž je Zjednoczeńſtwo wot poſlednjeje zchromadžizm ſem — poſhovalo: wjeleczeczenoho a pilnoho knjeza wuečerja Klimanka z Kukowa a wyſocydloſtojnoho knjeza kaplana Scholtu z Khróſczie. Za wobeju knjezow je ſo w Khróſcziecach w njenje Zjednoczeńſwa ſwječila ſpěvana Boža mſcha, za poſledničhoho rnuje džensa. Tež je piſhi khowanju Zjednoczeńſtwo bohače zastupjene bylo. A piſchedyda wejewoje piſhitomni poſtanymchu a pomodlichu ſo »Wóteče naſch« — za zbožnoſeč duſchow tovaráſchow, kotrajž ſtaſ ſo nam mynloj. Tež na khoreju ſobuſtawow, k. admin. Schewczyka w Lubiju a wuečerja Wjaclawka-Schpitalskoho, buchmy dopomjeni. Skonečnje piſchedyda proſy, zo by ſo rjad w piſchednoſchowanju ſlepje džeržał, dyžli dotal. Tóntróč je na ſchtware durje podarmo zaklepał, ſchtož je z dopokazom, zo je ſo 2./6. 97 pozabylo a tu a tam tež — nje-dorožemilo. Džensa rozprawjeſche k. Andrieki, w poſlednjej khwili zaſtociwicuſchi — z krótka wo zdrobliwoſeži z cyka a wo piſhitojnym waſchijnu naſcheje mlodžiny wóſebje. Kaž granat, brilliant — do zlota rjenje zaſadzeny, z tym hakle prawohoh blyſčeža nabýwa — tak tež cžlowjeka, býrnječ ſeſchu wutrobu měl — dodebi hakle pěkne waſchnjo a zwonkowna piſhi-

stojošej . . . Kaf maju džecži štowicž swjaty kschiz a ludži, kaf tež w ręčzi pschech pschijstojnoſež zańcž meč — rjapoſež, rjanoſež a lubožnoſež nasheje macžerſchejim — atd. — wscho to su węch, kotrež w preñim rjedże drje starſchimaj jo ſuſcheju, w fotrychž wſchak mataj wužer a duchowym ſtarſcheju pod-pjerowacž, cžim bôle — hdvž wonaj čaſto za to nimataj časa, a hiſcheze čaſeſzjich — ani zmyſla . . . Knjez cyrfu. wužer Symank, fotryž je staroſež wo nowu čiſtauku za ſerbske ſchule na ſo wzak, je preñju połovicu džela — ſiblu, dokonjal fotraž jo hnydom tež do čiſteſza da, hdvž ju ff. Wjenka a Scholka z knjezom ſpijowarjom pschehlaſataj. Schtož zaſady nastupa, po fotrychž je zrjadowana, kujez Symank zdželuje, zo je němſke piſmo zaſy do pređka połozil, z wažnych pschičzinow. Po ręčzi a prawopisu pak dželo woſtanje, kaf je w Bacžonju na poſlednjej zhromadžiſnje ſo wujednoſlo. Naklada dla wróćzichim ſo k protokollej z 28./8. 95 — a budže dha ſo w zmyſle tehdyschoho ſlubjenja ff. ſchol. Skali a dir. Nowatej piſacž. Hłowna węc wſchak je, zo ſo čiſtauk ſkonečnje čiſteſza, wuda, zavjedze a — wuživa. Boh da, zo to budže bórzy — a naſcha luboſež a horyliwe myſle pröca k tomu do-pomha. — Druhe ręče a rozmolwy, k tej a druhei węch ſo wjazace, wo-žiewiež, zaměři naſchoho čaſopiſa pschekročjuje. — Zhromadžiſna bě jara žiwa a trajeſche pschež 2 hodžinje. Pschitomnyh bě 15 knjezow, ff. farař Hicfa, pređař Schewcžik, kaplan Jawork běchu ſo zamołwili, k. farař Wjefela bě poſtron poſtał. Hdvž bě protokoll ſo pschezjitał, knjez pschedsyda zhromadžiſnu z katholiskim poſtronowom »Budž khwalem . . . ſkonečni. Pschichodna ſchadžownanka budže w Bacžonju, ſrijedž ſeptembra, tehdom tež Boža mſcha w Bacžonju za † ſobuſtaſta Zjednoczeńſtwa. Tak žiwa zhromadžiſna běſche, zo ſo w ujez zaby na Mačičim dom. Zapisowaſ.

Z **Ahröſcziec.** Hacž dotal naſtarſcha woſoba naſheje ſarſkeje woſady zemře 15. junija tudy w žadnje wyſokej ſtarobije 95 lět a 6 měſacow. Běſche to „Madlena Hicce“ (bóle znata pod mjenom „Glaufchec ſtara Madlena“), rodžena w lćeze 1803 w Njebjelječicach. Tafama je wot swojoho džesatohho hacž něhdze 65toho lěta, potaſtim pſchez 50 lět, pola buron ſlužila a potom hiſcheze, hdvž běſche tudy na tak mjenowanej „noglthęzi“ hacž do swojego ſmjerze na hoſpože, k ludžom na dželo hnydžila tak dolho, hacž jeje čeſlue moch to móžne činjachu. Hdvž je njebočicžka pschi wſchim dolholetnym ežežkim burſkim džele tola tak porędko wyſoku ſtarobu docžala, dha dyrbisih ſebi myſlicž — tak ſtowe a ſpomožne dyrbi tola za docpęćzo dolhoſho živjenja burſte dželo bycž! Njebočicžka je tež ſtajne pilna, ſwěrna, ſprawna a ſpokojna ſlužowna a dželaczerka byla, z dobrým pschikkadom za naſhe někotre nětko khétero „moderne“ ſlužowne! — Dokelž za tamne čaſy jara nízkeje ratarſkeje mždy (bžowka mějſečne 5, 6 abo 7 tolež na lěto!) dawachu, njebe ſebi njebočicžka Madlena wulfie zamoženjo nahromadžicž mohla, woſtarachu ju za čas jeje ſtarých a bědných dnou dobri ludžo ze wſchim trébnym. Ženi placzachu hoſpođu za nju, drugy ſezelechu jej wſchednje wobjed, a zaſy drugy woſtarachu jej trébne woſhladanjo, kupoſachu drjewo k tepienju a woſtarachu ſo ſamo za pschijſtovny poſrjeb a t. d. — To je kſchecžanski ſocialiſmus — a bychu-li wſchitcy ſlužowni a dželaczerjo tak ſwěrni a wutrajni byli, kaf Glaufchec njeboh Madlena, by ſo pschi potrěboſeži kſchecžanski ſocialiſmus wſchudžom namakał a tež doſahal, a naſhe nowe ſocialne zakonje a z nimi zjednocžene dawki, na kotrež tak husto bbrbotacž hiſchimy, njebychu trébne byle! —

3 chloho swęta.

Niemia. Nemijski sejm bu 22. junija za tute lęto rozpuśczeżenij. Wot 6. dec. zańdzenoho lęta zhromadżenj je wón 98 posiedżenjow mcl. Z ważnijsich zafonjow je wuradżil a wobzamkuł zafonje wo powiętsczenju wójssa, wo bankach a hypothekach bankach a wo zawęsczenju invalidnych dżelacżeri. Nimo toho je mnoge mjeñsche zafonje pschiwzał a druhe su w komisjach pschihotowane. Katolicki hrabja Ballestrem, kotryž bęsche pręne lęto preśident, je sebi dla krutoho a wobhladuwoho wjedżenja zhromadżinow powiechtownu thwalbu dobył.

— Statut sekretar za zwonkowne należnoścze v. Bülow bu wot kejzora do hrabinstwa powyszemy. Ze drje to pschedewskim myto, zo je kup schpanijskich kuponow Karolinow derje wjedł, je pak też wośebite pschiphźnaczo joho wośebitej wuszkinoścze, z kotrejž nemijski kraj pschi husto czejkich wobstojońsczach psched wukrajom zaśtupuje. Widźimy z toho, zo też po Bismarku hiszczę někak dże, schtoż mjeñachu joho „najhórschi“ pscheczeljo stajnie za njemόzne.

— Zakon, kotryž bę kniejeŕstwo k zakitej wuczinijenjow mjez dżelacżerjemi a jich kniejeŕstwami namjetowało, je wot sejma z wulkej wjetšini hłosow zaćsjnienj.

— Mjez murjerjemi a mjeñtrami w Berlinie je mér, a dżelo je so wutoru rano nimale powiechtowne zaśy zapoczął. Njemiejskie śudništvo (Gewerbegericht) je mjez wobémaj stronomaj jednało a skóczęnie su so zaśtupjerjo dżelacżerjow ze szczehowacymi postajenjemi spokojsili: Mzda wuczini pschi dżewjeczhodżinskim dżèle hacż do 31. dec. t. l. 60 pj. a postupuje hacż do 31. mèrca 1901 na 65 pj. na hodżinu. Za dżelacżerjow, kotiż khorowatoścze abo starobrą dla dospołnije dżelacż njemόža, dyrbi so kózdy frócz wośebita mzda postajieč. Kózda strona ma prawo, dżelo zložić, kaž a hdźż chce. Wośebita komisjja, wobstojaaca z jédnacze twarcow a z jédnacze zaśtupjerjow dżelacżeri ma so wuzwolicż a pscheczy wobstacż, zo by trjebał pschi nowych njepschecjednośczech jednała. Mnoży murjerjo ujeſu też z tutym wuspechom hiszczę cyle spokojseni.

Pruſſia. Pruski sejm je wo swięczeniu wulkoho pjatka wuradżil. Jednoścje so wo to, hacż dyrbi so tutu jako powiechtowny swjaty dżen za cyły kraj postajieč. Katolikijo to nocheinu, dokelż pola nas chrkej swjate dm̄ postaja a dokelż je so wulki pjatl, runječ, eżichki dżen, tola pschecy jenož chrkwiniec swięcziu. Skóczęnie je so namjet pschiwzał, zo drje wulki pjatl jako powiechtowny swjaty dżen płaci, zo pak smę so w katholickich krajinach dżelacż, thiba nie w bliżscości domow, kotrejž so k Božim službam trjeba.

— Mjez dżelacżerjemi we westfalskich podkopyłach, kotiż z dżela swoje dżelo zložują, su zle njemery wudyrile. Wutoru a sriedu mjeñachu policijskoj pola městow „Eßen a Bochum“ hromaduzażenja z dżelacżerjemi, pschi kotrychž bu pschec 15 ciałowjeckow czejkto ranjencyh, tħio buchu morjeni. Dyrbja tam woſakow pōslacż.

Rom. 21. a 22. junija będu tu rjane swjatočnoścze. Swjaty wótc pschepodawasche nowopomienowanym kardinalam, z kotrychž su dżewjeczo tu pschitomni, pschi swjatočnej audiencji czerwienj birett a nazajtra w zjawnym konistoriju czerwienj klobuk, jako znamio jich nowej dostojońscze. Pschi pręnijszej swjatočnoścji su jenož najblížschi pscheczeljo nowych kardinalow pschitomni. Po dokonjenju wschitkich ceremonijow czaħnu kardinalojo, swjatočne Te Deum spewajcy, do sietiniskeje kapale, mjez tym, zo so bamž do swyojego bydlenja wróci. Niedziwajo mnogich napinanjow bę swj. wótc czerstwy a strowy.

Francózsa. Nowe ministerstwo je skónečnje po dołhich jednjanach powinenowane. Pschedlyda je Waldeck-Rousseau, kotrejž ma jako ręczník a notar w Parizu a dale sławné meno. Wbijuski minister je sławny general jezdnych Gallifet; drugi su ze wšchich stron republikanow; jaso dwaj socialistaj staj injez nimi. Kac dołho swoje zaſtojstwo wobkhovaja, to woſebje w Francózskiej nichčo zhudac̄ ujemóže. Hizo přenje poſedženjo ludowoho ſejma, hdýž ſo ministerium pschedſtaj, bě jara ujeméne.

Ruſla. Rejzorſej ſwobjbe je ſo prynceſna narodžila. Dawno wocžafowanym a horec žadam prynce nočee pſchińc.

Schpaniſka. Pschedlupey w Madridze a w drugich městach ſu ſwoje pschedawańje 26. junija z dobom wſchitcy zamknily, dokelž ſu-njeſpokojni, zo kniejerſtwo nowe dawki wupiſuje. Dyrbjalo-li to pomhač, móhli ſnadž to potom poła naſ tež ſpytac̄. — Karliſtojo pſchech hiſheze ujeſu eyle změrom. Rje-dawno bu ſbdž wnsłedzena, na kotrejž bě za nich wjac̄ tylac̄ třelbow, kotrej běchu w Žendželskej ſkazali.

Filipiny. Tu ſo Američanam dale hubjenícho dže. Hač dotal ſu to pſchech hiſheze přeli; widža pak nětko, zo tak ke koncej ujeſpochiūdu. Tuž dyrbja tam nětko z najmjenſcha 30—40,000 nowych wojaſow pôslac̄. Woſacy čerpja pschedewſhim w deſtežowym čaju na wſchelake khorofeze, tak zo ani poļojea ujemóže ſlužbu čzinic̄. Filipinjenjo pak, kofsiž ſu na tamne ujeſtrowe klima bóle zwučzeni, injez tym pſchech dale poſtročuju.

Samoa. Komisſija, kotrejž ma tu wěc z nowa rjadowac̄, chce domjace kralowſtvo dochla wotſtronice. Na joho městno měl europiſki guverner ſtupic̄, a jomu rada z tých muži, kotrejž Němska, Žendželska a Amerika powiemenuje, k pomoci byc̄. Samoanscy wobydlerjo měli k tomu woſebith ſejm wolic̄. Dotal ſo wſchitko w dobrym měrje wuwiwa, je pak tam hiſheze wjele rjadowac̄.

Naležnosće našoho towarſtwa.

Sobustawy na lěto 1899: kk. 542. Dr. med. Jan Nowak z Kamjenca, 543. Jakub Kliman ze Špitala.

Za cyrkej w Lubiju: Džak za wuſłyſenjo 50 pj.

Za kerchow w Lubiju: Rabec mandželskaj z Budyšina 1 hr., M. Bětka w Nowoslicach (tež za ſulu) 3 hr.

Za woſtar s. Antonia do Khrósćanskeje cyrkwe: H. P. z B. 100 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w naſej redakciji nawdate 5820 hr. 50 pj. Dale darichu: Delanska Patentna Komisija 60 pj.

Zaplać Bóh wšem dobročerjeram!

Sobuſtawu bratſtwa „Ježuſoweje Wutroby“ a „Zapoſchtoſtwa modlenja“ maja ſwoje dobre ſlutki a modlitwy w měſacu juliju Bohu woprowac̄ za „zapoſchtoſle ſlutkowanjo we wſchědnym žiwjenju“.

Kheža ſat. čiſlo 30 w Smjecžecach z maſſiwnej hródzu a bróžnju, tež že zahrodi a 1 kórcem poła je **na pſchedaní**. Blížiche je žhonic̄ poła wobſedžerja w Smjecžecach.

Džensa je tež „Serbski Hospodar“ 7. čiſlo 1899.

Cjihac̄ Smolerjec knihičiſčeſteſte w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katholicki Posł

Wudawa so kózdu sobotu.

Płaći lětnje w našich
expedicjach 2 hr.; z křiž-
nym zwiazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štvortlētnje 65 pj.
Za nawěštki płaći so wot
małoho rynčka 10 pj.

Wudowy czaſopis.

Wudawany wot towarzstwa ſf. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 27.

8. julija 1899.

Lětnik 37.

Potajny klucz do njebjes.

Druhi ſtat.

VIII.

Njebjo a hela wojujetej njepeštestawajej wo kózdu čłowjeczu dufchu; stónczne dobýczo leži w ruci kózdomo, tak zo pſtci poslednim zdychnjeniu myto dōstanje z teje stronu, z kotrejuž je za žive dny dzeržał — z njebia abo z hele. Hela, poħórskej swęta, samšna nakaženość, hdże mohla so čłowiecza ſlaboſć tajkeje straschnie trojſi dowobarać? Alle, njeiſy ſam na ſo pokazani w tutym bědzenju. „Pójče ſe mni — praji Chrystus — wſchitci, kotriž ſeje ſpōení a wobčeženij, a ja was wokschewju.” (Mat. 11, 28.) Moje džeczi, chce prajiež, czěnoſćza-li was njepeſteczeljo, czisheži-li brěmjo hréchov was k zemi, njebudźeče mōſcieſkej myſſle; pójče ſe mni z modlenjom a ja chci was po-ſylnicž, zo ſpýtowanju ſo ſpječicže, ja chci wſchomu złomu wotpomhacž. Druhdże ręči Bóh pſchez Žeza jaſa profetu tak: „Džeczi čłowieków, pójče ſe mni, njech ſeje tež z hréchami poſkyeži; porokujeże mi, mōžeczeſi, hdž ſeje ſo ſe mni woſali, a ja was wuſhwarnil njejšim, tak zo, ſchtož bě mazanosež, ſo běli jako ſněh!

Schto dha je po prawdze modlenjo? Swjaty Jan Chrystostomus praji wo nim: „Wone je porno kótwicy, na kotriž ſo čołmar spuſcheža, hdž wětrn z joho kózdu na morin zaſhadžea; wone je kaž njeſměrný poſkład za toho, kiz je khubh; wone je runja hojacomu ſrědkę za toho, kiz je ſhorjel, a khowa ſtrwotu tomu, kiz je wſchědnie wužiwa.”

Kotre dha ſu plody modlenja? Ma to wotmołwi swjaty Lawrijenc Justinian: „Modlenjo ſpokoja hněw Syna Božoho, kotriž rády hréchníkej wobawa, hdž tón ponízne proſy; z modlenjom dobýwa ſo wſcho, wo čdo ſo proſy; modlenjo czini k niezomu złoſć wſchoho njepeſteczela; wone čłowjeka

pschetwori, ślepych čjini widźach, kromykh čjilych, słabych sylnych, hręchnikow swjathich."

Potriebasch dha rođswetlenja? Dži k Bohu, prosh, a wón je sjezji. „Ja wuečekach so k Bohu — praji Salomon — a hnydom spožci mi mudrość.“ Syli podpjery žadny khwataj k Bohu. „Vědom běh swój hort wotewrili k modlenju — džeſehe David — a hižo pschitkadžesche mi pomoc z njebojes.“ Hdze bychu tola swjetež marträro wutrali surwoſcze tyranow, njebohcu-li so k modlenju wuečekali? Modlenjo posylnja, zo ſama čwila a martra a ſmjertry ſtysk so do radoſcze pſchewobročza.

Schtóz so modli, piſche swjaty Jan Khrystomus, tón ujehreſchi; wón wuwiniſe ſo zemi, a hiſhčeje na ujey bydlo, pozběhuje ſo k wobkhadej z Bohom a zraduje ſo we nim. Schto ſo potajſim dolho praschech: Schtó wé, hač je moje imeno zapisane do knihi živjenja? Schto chce ſebi tajti, njemér we wutrobje? Wnwiſ ſo z ujoho, dokelž wón wjedže k liwkoſczi a mólickej myſli. Ty ſo modl a njeſchecſtaſawaj; twoja zbóžnoſcž wotpoczuje w ruch božej, a to je khmanſcho, jaſo we twojej ſamſnej. Džakuj ſo Bohu, fiž je ſlubil, zo ſwoju hnadu tym spožci, totſiž wo nju proſcha. Njeſtrachuj ſo wo ſwoju zbóžnoſcž, njeſtrož ſo hoſka, z kotrymž chce njeſcheczel tebie geſchericž a do ſtracha zahnač! Boh je ſwěrny we ſwojich ſlubach, budž to ty jenoz tež we ſwojim modlenju. Samou dracž njeſkladze na ſwoju doczepawku wjacy, jaſo móže tuta donjeſcž, a Boh dyrbjal brémjo na naſche ramjenja naſlaſcž, pod kotrymž ſo ſypnijemy? To tola nie! Samo za ſo drje Boh k tomu wjazany ujeye, zo člowiekej wulkosći ſpytowanja pſchiměřenu hnadu spožci, zo móhli je pſchedobycž; ale wón je ſo ſamo ho ſwijaſał z tym, zo je ſlubil, ſchtóz modlo ſo k njomu wuečeka, toho wumóži wote wſchēh njeſcheczelow. Z božej hnadu zamóžemy wſchitko; nimamy potajſim zamolwjenja, ſmyli w ſpytowanju ſo zavjeſcž dali; ujewědžachmy dha, zo modlenjo nas njeſchewinjomuých čjini?

Modlenjo — praji swjaty Bernardinus ze Sieny tač rjenje — je taž ſwěrny poſoł; derje znaje joho njebojeski kral, radý ſpožci jomu pſchistup do njebojſtich bydlow, z hoſliwoſczi wuſtukuje tón poſoł wot miloſciwoho krala wſchēh pomoc, kotaž je w naſchich wojowanjach nam potřebna.“ Tež Sezajaš praji: Skyschi-li Boh naſch pacčeř, pohnunwa joho hnydom ſmilnoſcž, wón khwata, zo by naſche ſylzy trél a daril, za čimž žaloſcimy. Z hortom Žeremiaſa profeth porotuje Boh ſwojomu ludej: Schto prajicž, zo jo ſe mni wjac wuečekacž nochcečež? Je moja ſmilnoſcž za was z njeplodnej roli, kotaž nazymnoho ſadu wjac njenjeſe? Boh chyjiche z tym prajicž, zo wuſkyſchenje proſtrowon ženje njezapowje, a wón ſkorži na maļu wěru thch, totſiž joho njeaproſcha, ménich, zo traſch jich ujewuſkyſhi.

Njeſhwal nikoho do ſmjerče zbožnoho!

(Boſractwowanjo.)

Madlenka bě tež hižo mała wjele khora, často hižo na ſmjerč hotowa — a hdyz tež ujewotfapny, njevětcheſeſe jej tola nichťo dolhoho živjenja. Mjeſeſehe piecža hižo chle ſmjertrie wobližo, koſowokoło wocžow móbre ſoleja, překl pſchec nós a na ſpanjach móbre žilý. Tatkim džecžom, praja ludžo, ſmjerč hižo z wocžow hlada.

A tola Madlenka tak smjertna njebě, kaž jo zdaſche. Wjele džecžom ſtronym čeřwjenym ſmjerč ſobu kazaſche, Mikluſchec Madlenku pak njebjerjeſche. Ale kipra a ſlabuſchka woſta Madlenka. Tohodla bě tež hafle ſeto pozdiſiſho do ſchule ſchla, a tež potom bywaſche hiſcheze poſojuſi ſela thora. Pſchech na neſchtó ſkorjeſche; pak boleſche ju hlowa, pak ſchumiſche jej we wuſhomaj abo mějeſche jej bolacej, pak rězaſche ju to w žoldku abo kaſaſche ju w buku, a ſeſeſche-li nekaſka thoroſež po měſče woſolo, bě Mikluſchec Madlenka wězo přenja, kiz dyrbjeſche ſo lehnyež. Schtož te wbohe furjo wohlada, myſleſche drje jebi: Tomu by ſo tež derje ſtało, hdy by je Boh ſebi wzał.“ Ale jeju starichimaj njebě z tajkimi rěčemi trjeſtil.

Taj z kózdym dnjom bôle na džecžu wiſaſhtaj. A tola njebě po pravom na džecžu niečo rjane wiđečž. Njebě dobre wjeſole, kaž druhe džecži w tych létach. Beſ tak hjez lóſtca a kchodjeſche potulene. Ale nejdžinajo na to lubjeſche ſo kózdomu. Kózdy bě jomu dobrý cízchoho, pěknoho waſhnja dla. Tež knieſ farač ſebi Madlenku thwalesche, zo bě w kemſchach tak povožna a w ſchuli tak pilna a duſchna, a knieſ wuežer by ſo na pruhowaných kózdy króč Mikluſchec Madlenki praschal, hdyž chyſche poſazacž, ſchto džecži móža. A byrnejž bě Madlenka wjele thora a čaſto tohodla ſchulu zaſomdi — hydaſche tola pſcheze wſchě woſm lét přenja, a hdyž bě ſchulu wukhodžila, dôſta ſe wopomnjeſci wot knieza fararja rjani knihu ze złothym rěfom. Tak bě Boh Madleny na duſchi to zatunal, ſchtož bě jej na čeſle wotczechnyl.

Madlenka bě nětko ze ſchule a kózdy ſebi myſleſche, zo hižo ſo hovlečka, ſchulu pſchetrawſchi, po čeſle wobkrucži. Dokelž bě ſlabuſchka, dyrbjeſche nětko ſchwalcža wukhnyež. Ale to bě jeje njezbožo.

Hdy bě ſe buram čahnyla, by to ſnadno za nju lěpje bylo. Burſke džélo je ſtroue džélo. Čeřtvořohu powětra a ſlonca doſaha a pſchi džele wo žnje wupocžiſh ſo ſwojeje thoroſeže. Ale tak to njeje pſchi ſhwalcžiſtvo. Šhwalcža ſwoje žive dny pſchesyda, mało pſchiňdže do ſlonca a na čeřtvořohu powetr njemóže ſo wuběhacž a wudželacž — a tohodla trjeba, mohl rjec, železnu ſtrwotu, nima-li ſkhorecž. Zelezneje ſtrwoty pak Mikluſchec Madlena nje- mějeſche — a tohodla njebu jej lěpje, hdyž pocža na ſchicžo khoodjež. Z kózdej nitku, fotruž wuſchi, pſchtikrotſchi ſebi nitku ſwojoho žiwenja. Wboha to tež čujeſche — ale z wopředka njechaſche jehli z ruki puſčejež — a pozdiſiſho to hižo njemóžeſche, pſchetož dyrbjeſche ſchicž wo wſchědmu khlěb.

Wjele bě ſo pſheměniſo za krótki čas pola Mikluſchec. Macž bě nazymu na polu pſhemokla — duch domoj ſo zazymniла. Domoj pſchischediſhi bě ſo lehnyla, — neſchtó nježeli bě thora polegała a hjez mała bě wotkapla. Tola ſtončenje bě ſo zas tak někaſ wuporskała — ale kipra zwosta a do krutoho džela hižo njebě. Tajki hrozný ſuchi kaſchel ju dajeſche w ſečze a zymje, a dyh bu dale a kufchiſchi, a ſtawy ju bolachu. Schtož bě ju předy znal, tón by rjekl: „Mikluſchina je do wočow wſcha cuza. Ta wěčnije wjach njebudže.“

Dokelž dyrbjeſche macž ſwječiſz, njemóžeſche Madlena ruch do ſkina poſožiſz, ale dyrbjeſche thoru macž pomhacž zežiwićz.

Tola z wjetſcha njeſchiňdže jene njezbožo ſamolutke, ale čechnje za ſobu hižo druhe. Tak bě to tež pola Mikluſchec. Zlé bě to za nich, zo macž wjach do džela njebě — ale hórje hiſcheze bu, hdyž jenoho dnia nana wſchoho rozmječzenoho a krawohu domoj pſchivjezechu. Beſ pſchi džele do koła pſchischoł — a předy hacž móžeſche ſo maſchina zaſtajiež — bě Mikluſcha wumrěl.

Kak Miklushec žonomaj bě, hdyž cžělo njebohoho nana do rowa puschätzach, to pjeru njezamóže wopisacž — to jenož wutroba zacžuje, kotrež je hdy schto podobne wustala.

Něk bě na Madlenje wscha staroſć wo wjehdny khlěb a wboha nazhoni do syteje wole, schto to řeka: „W pocze swojoho woblicža budžesč ſwój khlěb jěſč.“ Džení wote dnuja khodžesche na ſchicžo a wscha pſchebita a spróena ſ vječzora domoj a, hdyž bě tydžení nimo, bě nježela za nju wopravdže dobrata. To bě jenicki džení, hdež mžesčhe trochu wodýchnyč, w domje Božim swoju nuzu Bohu wufkoržicž a na nauowym rowje ſo pomodlicž. Tak bě to cžěke brémjo, kotrež bě jej Boh lnbý Knjez napožil. — Khwilkmu drje zamoh je wuniesč — ale za dlejschi cžas dyrbjeſche ſo jej brémjo woběžekacž a ju t zemi ſtěbčeſicž. A tak to tež be.

Schtó chce ſo wo tom pſchewědečicž, njech z knjezom lekarjom ſobu dže ſchtyri ſthody wysoko do jſtwicžti tam pod třechu. Khuduſchka je jſtwicžka ale cžifta a pſchecželna kaž ptacža kletka. Na wotnje róžicžki ſtoja, na ſčenje ſwjecžatka wišaja, na blidku pſchi wotnje leži njewjeſčinſka pycha rozkadzena. Za koho to? O wězo uic za tu blédu holečku, kotrež tu kaž we womorje na kožu leži. Smiertuu koſchlu — tu traſch mohla trjebacž, — ale njewjeſčinſku nadobu uic.

„A schto je jej zwadžilo?“ prascha ſo lekar, na khoru pohladnywſchi. „Ach ſchila je — ſchila po cyłych nocach“, wotmolwi wobſtarna žonſta, wězo khoreje macž, „jutſe budže kwas — a kwaszej dyrbjeſche byz hotowe. Něk je hotowe — ale ſama je ſo ſtencowala!“ „Wbohe džecžo“, zdychny lekar a wiſeſche z kłowu, tak khetſe to njewuſkoči.“ A na ſítku maſajov doda: „Krej w njej džela kaž džinwa.“ „Smiertna tola njeje?“ woprascha ſo macž ze strachom wscha tſchepotajcy. „To Boh wě“, znapſchecžiwi lekar, „ale — to wam praju — po knjeza pöſcělce!“

Tele ſlowo bě kaž blyſk z cžiſtoho njebia. Macž hľuboko zaſtona: „Ach — tak hiſcheče tež ty mi wumrjeſch, moja Madlenka. Schto tu to potom hiſcheče ſamalutka na ſwěče chcu? Ach, hdy bych tola wumrěč mohla z tobu!“ A wboha macž da ſo do placža.

To khoru wubudži z womory. Wotewri woči a wuhladawſhi, kaž macž placž, ſchepm: „Macži, njeplakaj — běž po knjeza!“

„Ně, ně“, wobarasche lekar, „khoru njembžecže ſamu woſtajicž — ja hižo po knjeza dóndu.“

To prajiwſhi woteňdže.

(Poſtracžowanjo.)

3 Lužic̄ a Sakskeje.

Z Budžchina. Hijo wjac dnou many nimale poſpochi deſchęz, tak zo ratarjo ze staroſću na žohnowane žně hladaja, kotrež wulka mokrota znicžicž abo tola jara naſazheč hrozhy; tež ſyna je tam a ſem hiſcheče wjele wonka. Štredú wječzor a cylu nôc hač do ſchitvortka ranu mějachny tudy wjac cžěklich njewjedrow. W noč je blyſk tudy na wſchelakich měſtnach dyril do ſchitomow a khězow, bjez toho zo by zapališ; $1/2$ hodž. ſo ſurowje zahlyſkym a zahrima: blyſk bě do ſwj. Pětroweje wěže do blyſkowoda dyril a pôdla tež pſchez tormarjowu ſtalu pſchejel. Nimale wschē telefonomovody ſu tu wobſchložene. Tež ſchitvortk wječzor zas ſylne hrimanjo pſchicžeze a ſo nimale dwě hodžinje deſchęz lijeſhe.

Z Radworja. Weżora, 2. jnilija, popołdnuju w 5 hodżinach našche nowe zwony preni kweż straschnie zynki zaŋjeſchu, zo je w ſuſodnych wjach woheń. Tónsamý bě w Kamjenej pola khézkarja Schrama (Kániſcha) wudhyrl. Kaž praja, je ſo na hornjej lubi paſiež počeſalo, dokelž woheń na wjacj měſtach njedaloko wuhenja wudhyri. Spodźiwnje, zo Schramina, kotař bě krótko předy z Budyschima z hólcžkom domoj pschischedſchi ſo na najſtraje rozhotovala, ničo pytmyla njebeſche. Dokelž iſtwinběz hodžim pozdžiſcho z džeczimi deleka ſwačesche, bu wot ſuſodow na to ſedžbna ſežinena, zo ſo pola nich pali. Jeje nuž, kiž bě pschipołdnju tež do Budyschima wotjēl, zo by bratrej pschi pſhcezahowanju pomhał, hiſcheze džens rano domoj njebe, a dwě ſchulerſkej holey, kotrejž běſchtej tudy popołdnju k ſpoweđzi, tež doma njebeſchtej. Žena z njeju hiſcheze předy njezboža domoj pschińdže, a tež, dokelž bě ſo rozhotovala, draſtu pschisadži, mjez tym zo druha, kotař pschińdže, hdyz ſo hižo paleſche, draſtu woblkhowa. Dokelž ſebi mjenujey kura dla ničtō wjac horje njeverjeſche, ſo Schramicom wſcho, draſta, poſteſhczá a cyła nadoba ſpali, tak zo dženſa njeſejaču draſty, zo býchu kemſchi hiž móhli, a dyrbja ſo czim bôle wobžarowacž, dokelž zaſveſczenye nimaja. Dokelž běchu ſuſodne ſykaſy hnydom tam, a woda bližka, ſo radži, zo ſo ſuſodne twarjenja wohnnej wobruchu. Na pomoc běchu pschijete ſykaſy z Lutowęcza, z Lupoje, z Radworia a z Krosty (Adolphütte).

W Lubiju běſche 28. junija lětuſcha hłowna z hromadžizna Gustav-Adolfſowoho towarſtwa. W zaměrje a powołaniu naſchoho čaſopiska njeleži, hewaſ wo tej z hromadžizne tudy piſacž, tež njechamý nifomu za zlo mečz, hdyz we ſwojej wérje ſo wudokonjecž a ju tež zwonkownje poſylnicž pyta. Wo czimž pak mjeležecž njebožemy, je to, zo wjednich towarſtwa dale a bôle na tychle z hromadžiznach pſhcežiwo nam katholikam njeſhcezelsch wuſturowacž počinjaj a zjawnje nam wójnu pschipoſeđuju. Tež w Lubiju ſo mócnje do wójny trubjeſche, a to wot wýchichich zaſtupjerjow lutherſkeje wérji, kotsiž měli pſchede wſchim za to ſo ſtaracž, zo by nabožny měr mjez ſobuſtawami wſchelatich wuznačzow w kraju ſo njeſazyl, a w pschitomnočzi wýchichich zaſtupjerjow ſwětnych wýchinoſejow, kotsiž ſu runje tak za katholickich kaž za lutherſkich poddanow poſtajeni. Wýchichich konſiſtorialny radžicžel Dibelius z Drježdžan na započatzku wupraji, zo Gustav-Adolfſowem towarſtwo njeſmě a njecha agitowacž, tola chla z hromadžizna ničo druhé njebeſche, dyžli najhóřſcha agitacija pſhcežiwo katholiskej cyrkwi, woſebje w rakuſkich krajach za „loſ-von-Rom-hibanjo“, a tohorunja agitacija bjez winy pſhcežiwo nabožnomu měrej we Žužich. Rjerěka to wobſtojenja cyłe na hłowu ſtajicž abo ſpowrōcžicž, hdyz kaž „Bauzener Nachrichten“ piſaja, tajny wýchichich cyrkwi radžicžel Keller z Budyschima a archidiakon Mundt z Kamjencja prajitaj, zo rozmnožena katholiska propaganda, kotař w oſebje z Worklec wukhadža, muzuje, za lutherſkich, do ſchtyrjoch wſchelatich woſadow roždželenych, w Smječkach cyrkzej jako ſriedžiſchežo tworicž? Schto chceťai taj knjezaj z „propagandu, woſebje z Worklec wukhadžacej“, prajicž? Ze to propaganda, hdyz ſu katholice po ſwojej wérje žiwi? Ze inadž ſtukowanjo z Worklec jenoho jeniczkoſho lutherſkoho pohmilo, zo ſo ſwojej wérje wocuzbi? Měr tola niemožemy wérje, zo chee wýchichich cyrkwi ſaſtupjeć z hołymi ſezamami měr laſyjež; taſke ſmy dije pola Thümela a podobnych wojowarzow zwuczeni ſyſhcež; tola wysoki a čeſceženy zaſtojnif tajſich frazow njetrjeba. Tohodla dyrbimy pſhcežiwo tajſomu wuprajenju wýchichohoho

cyrkwinoho zaſtupjerja a to w pschitomnoſeži najwyschchoho ſtatnoho zaſtojnika naſcheje. Užich cyłe raznje protestowacž. Ně, katholſka propaganda z Worklec wukhadžala njeje a njerukhadža — ſchtož trjeba njeje, dokelž je krajina cyłe katholſka — ale wjele bôle je wukhadžala a wukhadža protestantska propaganda. Cyłej krajinje je znate, ſchtó we Worklecaх ſrijedžiſtchco twori, wokolo kotohož ſo lutherſcy wobydlerjo hromadža a rozmnožeja, katholſke knieſtvo je wot „propagandy“ tak zdalene, zo je hafle lěta zas dotalnomu najeńkej, kž njeje katholſki, z nowa kublo pschenajalo, hacžuniež běſche ſo tež pschihódny katholſki najeńk zamolwiaſ. Ma-li potajkim wo propagandę ſo reczecž, móže to jeno lutherſka propaganda bycž, kofraž z Worklec wukhadža. Měnja-li lutherſcy, zo je trjeba, w Smječkecach wosebitu farnoſez swojeje wěry załožicž, je to jich wěc, ale z tajkimi cyłe niesprawnymi wupadami njeſmědža pschinacž, to ſebi njemóžem a njeſměm lubicž dacž.

— Tež propaganda — ale nic katholſka. Dóſtachmy dopis, kž ma ſo takle:

W kujeli pola Smječkec wobdzelaſeja ſo lutherſcy Serbja na lutherſkich božich ſlužbach, a to, kaž praja, wczipnoſež dla a zo bychu ſ poſtorkej njebyli. Za zo to prawoſto ſłowa njenamakam, ale wěm, zo Poſol je namaka. K tomu móžu pschijſtajicž, zo naſchi žandarmojo a líſtuſcherjo do katholſkich cyrkwiow njeſpchińdu. „Katholſki Poſol“ móže na to jeno wotmołwicž, zo wón to za móžne měl a nihdý wěrił njeby, hdý by ſpniſhezomny dopiſowat ſomu to njewoſtrucžil. Kóždy katholſki wě, zo ſomu to po wěrje dowolene njeje. Želi pak woprawdze tomu tak, zo katholſcy Serbja ſo boja, „ſ poſtorkej bycž“, dha džen manu tu hotowu propagandu. Žda ſo ſkoro, kaž bychu katholſcy Serbja měli ſiežbu wobdzelnikow na lutherſkich božich ſlužbach rozmnožiež, a tak dopołazacž pomhacž, kaž nužna je lutherſka cyrke w Smječkecach.

3 chloho swěta.

Němſta. W Kielu ſu pschejzdžowanja ſe wſchelakimi ſbdžemi, kotrež ſu, pſchewodžane wot mnogich ſwjedženjow, na dwě njeđeli traſe, doſkonězene.

— Kejžor Wilhelm je ſo na ſwoje pučzowanjo do połnōcnych krajinow podał, kaž je to dolhe lěta hižo zwucženy. Nějez tym je tež w nutkownej politich měrnitschi čas zaſtupiš, a wosebje budže drje wo twarjenju nowoho prusſtoho kanala po kejžorowym nawrōczenju dojednane. Konſervativni wobaraja ſo z nohomaj a rukomaj pschecžiwo kanalej. Wón by mjenujch pschede wſchim induſtriji w ſrijedźnej Němſkej z wužitkem byl. Schlezyjskej pak a narańſchim prusſkim provinciam, hdžez moja pschede wſchim ratařtvo, by mało pomhal. Tute kraje žadaja tohodla někajke wurumanja abo kompenſaciye, a wo tom naſtupanju je na komiſſiju hižo telko pschecžow pschischlo, zo móže hiſceje tydženje tračž, priedy hač najwažniſche zwuradžeja.

— Njeměry mjez dželacžerjemi we westfalskich podkopkach ſu ſkónězene. Na nich bě ſo wosebje wjele polſkich dželacžerjow wobdzeliſo, ſchtož je nětko wjele němſkim nowinam pschiležnoſež, napschecžo Polakam ſchęzuwacž. Nochcedža wěrič, zo bychu Polachy najměrnitschi poddanjo byli, hdý bychu w ſchuli a cyrkwi prawa měli, kotrež kóždomu narodej ſluscheja.

Rom. Swjathý wótc je na dnju ſi. Japoſchtołow Pětra a Pawoła nad jej u rowom po zwucženym waſchijnu pobožnoſež měl a tam pallije ſvjecžil.

Je to woſebita draſta, z wołmij tkana, ſkoro kaž ſtola. Te dôſtawaja wěſči viſkopja pſchi jich pomjenowanju.

— Pſchi wólbach do gmeiſtſkich zaſtupjerſtwow ſu tu katholitowje dobyli.

— W italiſkim ſejmje ujeje wjèle lepjje, hacž w belgiſkim. Tež tu wojuja pſchede wſchim ſocialiſtowje z džiwim holkom pſchecžiwo zakonjej, kiž ſo jim njeſpodoba.

— 27. junija ſu tu na wjacym měſtnach zemjerženja byłe, povijetſchejo nužu a hubjeniſtvo, kotrež tak hižo w njezbožowym kraju knieži.

Belgiſka. Džiwje ſu tu ſocialdemokrači w ſejmje zahadželi. Knježerſtvo bě tu mjenujey namjet nowoho wólbnoho zakonja podalo, kotrež ſo tamnym njeſpodobaſte. Zo njeby ſo namjet pſchiwzacž mohl, chyčhu ſocialiſtowje wuradžowanju wo nim z cyla zahdewacž. Hdyžkuli ſo tohodla pocža wo zakonju rěczecž, woni rejsachu a hvidzachu, že ſtolami czepejehu, na wſchě waſhnijo tak ſurowu haru czinjachu, zo njebe ſłowa rožemicž. Pſchi tym wotměwachu w Brüſſelu a druhich měſtach wulke zhromadžiſu, na kotrechž ſo jich pſchiwiſnich po tycacach wobdželichu.

Dopřeli ſu, zo bu zakon woſebitej komiſſiji pſchepodath, kotrež ma jón pſheměnici.

Francózſka. Wjèle mjenowanym wýſchle Dreyfus je 30. junija w noči do Francózſkeje pſchijel a bu hnydom do wojerſkoho jaſtwa w Rennes pſchewjedženy. Hacžrunjež cyla Francózſka za njoho abo pſchecžiwo njomu wojuje, njeſta ſo tola wjetſich njeſterow. Toho mandželska je joho ſmela wopytacž, runje tak tež praviznich, kotsiž maja joho pſched wojerſkim ſudom zaſtuwanacž.

Schpaniſka. Zwjefelace tež wottud njeſtžemny piſacž. Njeſterh dla dalovko rožſchérjeneje nužu a hrožachych dalskich dawkow nocheinža pſchecžacž. Pſchi zbezkarſtwaſt we Walenciji, Saragoſſa a druhich měſtach bu wjèle člowiekow ranjenych a morjenych. Knježerſtvo je džiwajo na tu powſchitkovnu khudobu zwolilo, zo by ſtojace wójsko na 30,000 mjeſtſhe bylo, hacž bě namjetowane.

China. W němſko-chinesiſkich wobſedženſtwaſt naſtawaja dyſ a dyſ zaſy zbezfi tamnych wobydler. Tak běchu njeſtawno inženérow nadpadnyli, kotsiž kraj dla železnic wuměrjachu, a běchu jím pocželi džela ſlavacž. 80 wojakow němſkoho wójſta na to pod jenym wýſchkom wužahny, zo by Chineſow khostalo. — Němſch wojacy ſu pak zdžela tež ſami na njeſterach wina, dokelž husto z wulkej hruboſežu pſchecžiwo njewinowatym wobydlerjam wuſtupuju, jich k najhubjeneſtſkim dželam nuzuju a bjež luboſče z nimi wobkhadžuju.

Japaniſka. Wažne pſheměnjenjo je ſo tu z přením julijom ſtało. Dotal běſte ſapaniſka wſchitkim wukrajnym nimale zamſtjena, pſchetož nuts ſmědžesche kždy jenož z woſebithym wuſvědečenjom wot swojeho konſula. Kraj ſmědžachu jenož we wěſtých mjezach kupovalcž.

Wot julija budže to nětko hinač a ſapaniſka budže euzym wotewrjena, kaž kždy drugi kraj. Hiž 9. meje bu tohodla wot wukrajnych pſchekupcow w Yokohama japaniſkomu fejzorej. Mikado mjenowanomu, woſebite holdowanjo pſchihotowane. Na tutym dnju jěžesche fejzor mjenujey t jěchanju, kaž bě to tež hewaſ rad cžinil. Mezej tym, zo pak w prjedawſich lětach ſenje njebe do haſow pſchijel, hdžež Europsch bydlachu, běchu joho lětha woſebicže pſcheproſli, a tež pucž, po kotreymž mjeſtſhe jěč, a twarjenja nanajrjeniſcho wu-

pschili. Mikado bě do wšeho zvolil a samo na wosebite postronjenjo z někotrymi řowami wotmokvi pschejo, zo by pschekupstwo z eužymi krajemi pschech pschiberało. Wěžo pak dyrbachu tež eužy waſchnja wobkeďbowac̄, kotrež w Japanskej płačza, hdyž ſo fejzor zjawnje pokaza. Tak na pschikkad njejmě nictó ſlawu woſac̄, a tuž kniežeſche na hoſach najwjetſha číſhina, hačrunujež týſach wobydlerjow na fejzorſki čzah hladachu. Zadym čłowjek njepokaſa ſo we weſnach, dokelž běſche frucze zaſazane, na Mikado z wychſeho ſtvořiſcheža hladac̄, hač wón ſam ma.

Naležnosće naſoho towarſtwa.

Sobustawy na lěto 1899: kk. 544. Hana Šołcina z Kanec, 545—549. z Wotrowa: Jakub Dzisławek, Michał Braeuer, Michał Rjeda, Mikławš Linart, Jakub Rychtař, 550. Marija Rjenčowa z Čorneč, 551—553. z Budyšina: Jakub Delenk, Mikławš Bjedrich, † Jan Dučman.

Za cyrkej w Lubiju: Njemjenowaný z Budyšina k česći swj. Marije 10 hr., njemjenowaná z Hórkow 1 hr.

Za kerchow w Lubiju: P. T. N. z R. 8 hr. 95 pj., J. D. z B. 1 hr.

Za wołtar s. Antonia do Khróséanskeje cyrkwe: Njemjenowaná z Budyšina 2 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinie.

Dotal w našej redakcji nawdate 5821 hr. 10 pj. Dale darichu: Njemjenowaný z Budyšina 3 hr. Katecheta Jurij Winger w Budyšinje **100 hr.**

Zapłać Bóh wšem dobrocerjam!

Pobožny Woſadnik

njeje w tu chwilu wjach dōſtač, dokelž je přeni naſkad rozpoſchedath, druhý nowy pak hiſcheže hotowy njeje.

Ke kupjenju porucžamy:

Nowa Jezuſowa Winica

z pschivjazanymi férliſchemi „Pobožnoho Woſadnika“ a ſtacionami, najlepſhi zwjazk 6 hr. 50 pj., mjenje pschimy w foži a ze złotym rězkom 6 hr. Na žadanjo ſo tež držiſche zwjazki (n. psch. ſomocžane) wobſtaraja. — Je na pschedaná w Budyſchinje na farje, druhdže pschez k. agentow.

Pola redaktora ſu po jara ponižených płaciſzach na předaň a kóždy čas tež přez kk. agentow dōstač tute Dučmanowe modleſke knihi:

Róčna Swjatnica katholskoho křescána. H. Dučman. 1883. (1250 stronow.) Zeſita 2 hr. (prjedy 4 hr.), do kože wjazana z čerwjenym rězkem 3 hr. 50 pj., do kože wjazana ze złotym rězkem 4 hr. 50 pj., w najrjeňšim zwjazku 5 hr.

Khwalee Knjezowe mjenko. 2. wudawk. H. Dučman. 1882. (508 str.) Zeſita 1 hr., do kože wjazane z čerwjenym rězkem 2 hr., do kože wjazane ze złotym rězkem 2 hr. 50 pj., w najrjeňšim zwjazku 3 hr.

Hwézda. 2. wudawk. H. Dučman. 1880. (104 str. cyle mały format.) Zeſita 25 pj., do kože wjazana z čerwjenym rězkem 75 pj., do kože wjazana ze złotym rězkem 1 hr.

Khěža ſat. číſlo 30 w Smjecžecach z maſſivnej hródzu a bróžnu, tež ze zahrodu a 1 kórcem pola je **na pschedaná**. Blížſhe je zhońč pola wobſedžerja w Smjecžecach.

Kubleshko w Scherachowje pyta ſpuſchęzomnoho **wotročſla**, kotrež **hojvodarſtvo ſam wjeſz rozemí**. Dybi tež z kruwomaj dželac̄ móć. Mždy 120 toleť dōſtanje. Ma ſo zamokwic̄ pola redaktora.

Czíſhcz Smolerjec knihičzic̄jeſteńje w Maćičnym domje w Budyſchinje.

Katholicki Posol

Wudawa so kóždu sobotu.

Plači lětnje w našich
expedicjach 2 hr.; z křiž-
nym zwiazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plači na pósce
a w knihařni lětje 2 hr.
60 pj., štvortlētne 65 pj.
Za nawěški pláci so wot
małoho rynčka 10 pj.

Ludowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa s̄. Cyrilla a Methodija w Budyschimje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 28.

15. julija 1899.

Lětnik 37.

Potajní kluc̄ do njebjes.

Druhi stav.

IX.

Vy-li nam Bohu luby řeňez dwozil, zo jménem za měsac jónu naše
nařežnoče jomu doweric̄ a swoju nuzu skoržic̄, to by hžo wulka hnada
byla. Swětni kralojo nještyscha swojich voodanow wschednije: Boh pak je
přechey k tomu hotowy, jomu spodoba so, zo na naš a naše próstyň
poslucha, hdyž so nam spodoba, z modlitwu so jomu bližic̄. A schtož prosh,
kaž dyrbí, Bohu ženje porok činic̄ njenode, zo je trjebaj nještyschaný
wostał. Prjedy, jafo swoj paczec̄ dokonjam, khwata Boh nam hžo z hnadu,
wo fotruž proshym, napšeczezo. Bohanske pschibohi, praji ſvjate pišmo, ſu
neme a nještyscha próstyň k nim ſo modlachych, dofelž ſu tworbý člowejec̄ich
rukow; našch Boh pak je živý Boh, wſchohonbeny a miloſćiwý.
„Ryje — praji David — ſhm spóznał, zo ſy ty Boh dobroživoſež a
ſmilnoſežow, dofelž, hdyžkuſiž ſo k tebi wuečekam, pomhaſeh mi hnydom.“

Mohl prajic̄, ſmý wſchitých porno nahim, modlitwa to je, kotaž ze
wſchim naš pschibrywa, schtož trjebamy. „Smý khudži — praji ſvjath
japoſchtoſ — Boh pak je bohaty za wſchech, fotſiž k njomu ſo wołaja.“
(Rom. 10, 12.) Hdyž dha, praji ſvj. Augustinus, tať móenoho a bohatoho
řeňeza manu, njepróshym wo móliczkoſež, ale wo wulkoſte. Schto by
tola kral tebi praji, hdyž cži hnadu ſpožec̄, zo mohl ſebi pscheež, schtož chcesh,
a ty žadaſh na to — čerčvieny pjenjež, njeby to kſchindwa byla?

Čeſtežim Boha a pozběhujem joho miloſež a darniwoſež, hdyž, vyrijež
bedni a wſcheye dobroty njeħħdmi, wo nadobne a wulkotne dary joho
proshym, jeniečey na joho dobroživoſež a ſlubh ſo zepjerajen, zo chce kóždomu
to dac̄, wo cžož žadyn proſh. Šwjata Madlena z Pažiſ ſraji: Boha

wo dary proštež, je jomu tak spodobne, zo so wón tomu podžakuje, kij to ežini, wěžo tohođla dokelž z modlenjom jomu skladnoſez danamy, zo mohł ze ſwojimi kublami nas wobohacžicž a pſchinarodženej žadoſeži doſežežnicž, kotraž joho k dobrocžiwoszeži pſchecžiwo ſwojim ſtworjenjam pohonja. Wěſcze, proſhyli Boha wo něčžo, dari nam pſchec wjac, jakož ſuji ſebi pſcheli. To wucži ſwiaty Jakub, prajo, zo Bóh njeje porno čłowjekam, kotsiž ze ſwojimi kublami radž ſkupje wobkhadžeja. Čłowjekowje, njech ſu bôle bohacži, darmiwi a dobrocžimi, dawaja najbóle mjenje, hacž ſo wot nich proſy, hdvž ſu jich kubla, njech bôle wulke, tola wobmjezowane; ežim wjac darja, ežim mjenje jím wostanje. Bóh pač dawa z polnynaj rukomaj; dawanjo ſo jomu nje-wostudži a wón z dawanjom njerwokhndne, hdvž ſu joho kubla njeſmérne; njech ſo wjac wot njoho proſy, k dawanju budže jomu pſchecž zbytnie. „Th, o Božo — praji David — ſy dobrocživ a darmiwy pſchecžiwo tym, kotsiž k tebi ſo wolaſa; twojich ſmilnoſezow je teſko, zo wſchě proſchenjo pſchetrage.“

Tuž modlny ſo z wulkej dōwěri; naſch paczeř njebjeſke poſkladnič wotewri. Modlenjo je, kaž poſklad — ežim wjac ſo proſy, ežim wjac pſci-býwa. Hdvžkuſiž ſo modliſch, dōſtanjeſch tež dary z njebjes, drohotniſche, jakož wſchě kubla na ſwěče.

Su duſche, kotrež wjele ežaſa naſlužuju na rozpominanjo njebjeſkich wěcow a na ežitanjo dobrých rozwucžowaczych ſpiſow, mało pač na modlenjo. Prěnjeſ wěcy ſtej jara ſpomožnej, wužitniſcho pač po ſwiatym Augustinu, ſo modličž. Ežitanjo a rozpominanjo dōwiedże naſ ſpóznacžu naſchich winowatoſezow, modlenjo wuſkutkuje nam hnady, zo je dōkonjamy. Schto pomha to, ſvoje winowatoſeže požnačž, hdvž ſo njeđopjelnja? Njeplačzi tu ſlowo wo wotrocžku, kotryž wěđo, ſchto wola knieza je a ju nječini, ſchwifanjo z dwojim prutom záſluži? Ežitaj mojedla, rozpominaj tež, ale to tež wěđo, njechaſh-li ſo pódla modličž, njeruwjedžeſch niežo k ežeſci božej a k ſpomoženju twojeje duſche.

Njethwal nitoho do ſmjerče zbožnoho!

(Eſtonczenjo.)

Njetrajeſehe žaneje khwile — a kniež tu bě z Božim Synom. Khoreje woſlicžo ſo roziaſni, hdvž ſo durje wocžinichu a kniež farat zaſtupi. Z nutrnej želnoſezu wotpołoži ſpomedž wo cyklym žiwijenju, z wulkej pobožnoſezu dōſta ſwiate wopravjenjo jako pućnu chrobu do węžnoſeža a poſlednje woſliwanjo, zo by ſo poſhlnila na ſmjertere bědženjo, wot kotořož chla węžnoſez wotwiſuje. Dōſtaſchi ſwojoho Zbóžnika bě ſo chle podala do Božej wole. Bjeze wſchoho ſtracha hlađaſche ſmjerči napschežo. Swědomjo jej niežo nje-porokowaſche. Tamny ſwiaty měr, kotryž ſwět dacž njemóže, wotpocžowaſche na jeje ežiſtym woſlicžu. Pſchecž mjejeſche wocži zloženej k módrym njebjesam, kotrež z woſknejſchkom wuts zbladowacihu, a w jeje wutrobje naſtawasche tamna ſwjata žadoſež, kotruž bě nehdž ſwj. Japoſchtol Pawoł wuprajil ze ſlowami: „Zadam rozwjazam a z Khryſtusom bycz.“

A džen a bôle zdaſche jo, zo ſo bórzy jeje žadoſež dopjelni. Mocy hlađajch woteberachu a pļuca pſchecſtawachu dželacž. Žeje žiwijenjo haſcheſehe kaž ſwěca, w kotrejž njeje woliſa. Kniež farat ju džen wote dnja wophto-waſche — a tónle wopjt bě za nju jeniečke wjeſelo, kotrež tu na ſwěče

hischéze mějšeche. Ach, wón rěčesche tak k wutrobje, potojesche tak lubje, zo khora pschi tom pozabu, zo je khora. A hdyž bě kníz sarař woteschol, potom rozpominašche hischéze dolho njebejsku zbožnoicž, kotrež bě jej wón tak psche-kaſnje wopíſal, a pschi tom pôzna dale a lepje, tak prawje to bě, iſtož ſwj. Pawoł praji: „Mam za to, zo czerpjenja tutoho ſveta ſo njehodža pschi-ruacž z pschichodnej krasnoſezu, katraž ſo nam wozieli.“ A tak bě Madlena wſcha ſpokojom, zo ſmě bórzy wuftupicž, kaž ſo nadžiſeche, z dola mylzhou.

Ale ſpokojom njebě macž. Ta plakatſe a žaloſeſeche, modlesche ſo a proſchesche Boha a wſchech Swjathych, zo by jeje džonka tola zafy wotkhorjela. Podarmo potojesche ju kníz sarař: „Popſchej tola Madlenje zbožnu ſmijertnu hodižnu a rjane njebejsa, ſchtó wč, hacž hdy pozdžiſho tak rjenje pschihoto-wana ſo ze ſveta minje; a ſmijercži tola njeuezeluje.“ Wſcho podarmo. Macž plakatſe jenož hischéze bóle a žaloſeſeche, kaž něhdy David psche Mhaloma, ſvojoho ſyna: „O, moje džecžo! O, zo vých tola wumrēcž mohla za tebie.“

A — iſtož njebě nictó wočakowař — jeje pschecžo ſo dopjelni. Madlena wotkhorje kaž z džirom Božím. Čekat ſo njemöžeſehe wudžinacž. Veď dawno hido pschestař Madlenu wophtowacž a jej krępti dawacž, a hdyž by jomu to macž porokowala, by joho ſlowo bylo: „Pſchecživo ſmijercži nimam žaných kjeptow.“ A hlej, netk bě ſebi natura ſama pomhala. Kunje, hdyž bě ta najhórscha noc nimo, počza ſo z khorej porjedzeč, a to hladajcy, tak zo mějſeche za něchto nježeli hido na ſkonečko won hicž ſo wohrjewacž. Šchtó bě wjedſtci hacž Mifluschina. Njemöžeſehe ſo Bohu dodžkowacž. Ale Madlena bě zrudnufchla a často ſo macžeri wuzna: „Ach, hdy vých tola pſchecž radſtvo wumrēla!“

A prawje mějſeche. To ſo pozdžiſho pokaza. Wotkhorjewiſchi pschesta Mifluschec Madlena na ſchiežo khodžieč. Čekat bě jej to zafazal; dokelž jej ſtajne ſydanjo njethyſeche.

Tuž pytaſche ſebi lóžchu ſlužbu pola knízejich. Dokelž bě Mifluschec Madlena po cílum mějſeze jako pětna a poccízna znata, mějſeche bórzy ſlužbow na wubjerk, zo njewědžeſehe, hdyž by ſo pſchijatſila.

Skonečnje pſchijatſi ſo pola woſobnovo kníejſtwa, kotrež bě jej najwjetſchu mždu ſadžilo, a na pjeneyz dyrbjesche wſchak hladacž, dokelž bě ſo pschi khoroſeſi pjeneyz wudawala. To wſchak by wſcho derje bylo, hdy by kníejſtvo, kaž bě ſo to wucžnilo, jej z najmjeniſcha nježelſti a ſwjath džen ſež čgas k ſlužbam Božím wostajilo. Ale to ſo bohužel porečko ſta. Madlena, katraž bě zwucžena byla, nježel ſo ſwjath džen w domje Božim pſchecžinicž, bě netk wjeſola, hdyž ſmědžeſehe za měſac z najmjeniſha jomu ſemſchi hicž.

Ale hischéze hórje to bě, hdyž kníejſtvo naſeto do kupjelov zapucžowa a Madlena ſobu wza. Tam w kupjelach njebě katholſkeje cyrkwe, a tuž nje-wuſlada Madlena za chle poł ſéta, hdyž bě kníejſtvo w kupjelach, žanoho domu Božoho.

A ſak jej to bě? Z wopredka bě jej pſchecž, kaž by jej něchto bracho-walo, hdyž widžeſehe ludži nježelſti džen ſe mſchi hicž, bě jej, kaž by njeměla žaneje nježele, hdyž dyrbjesche hycž hjez ſemſchi . . .

Ale čžlowjek ſo wſhomu zwucži — a napoſledku bě wjeſola, zo tu domu Božoho njebě. To ju nježeln rano njebudžachu zwom a njevolachu ſe mſchi; mōžeſehe ſo wuležecž a něhdy, hdyž bě dawno hido běly džen, ſtaracž, zo by

so z džecžimi schla wukhodžowacž. A skoro wobžarowaſche, hdyž so knjeſtvo nazymu domoj wrózji.

Madlena bě ſo cyle pſheměniſa. Po czele běchu kupjeliſe jej hójile. Mějefſche rjanu ſtrouſi barbu a polne ſica; na duſchi pač běchu jej wjelc zeſchłodžale. Něhdy bě Madlena byla pobožna duſcha — nětko bě cyle do ſwěta. Njeſpěwaſche rózarije, njepokaza ſo na ſemſchach a, wopytaſi dys a dys ſwoju ſtaru macž, njechaſche ničjo wo bójskich wěcach ſlyſhacž, ale rěčeſche rádſcho wo rejach a bieſadach. Prjedy njebi ſo wjecžora ze jſtwy pſchitſta, ale by ſebi ſwěcžila pſched ſwječecžom Macžerje Božeje a w dobrých knihach cíitala, něk ju ludžo husto widžachu wjecžor ſo woſko ſahacž a na reje ſo wodžicž.

Macžeri ſo to tež dopowěda — ale ſchto ſebi chyſche. Bě drje ju z dobrým napominala — bě ju tež naſwarjela, ale to njebi trjehila: „Macž, ſjm ſtara doſč, zo wěm, ſchto ſo ſluſcha“, by jej praſila, „njepſchěſtanjenesch-li prědowacž, njepſchindu wjach, a potom ſo ſtaraj, kaf ſo zežiwiſch.“

Macž bě ſwojej ſylzojtej wocži na ſwoju njeporadženu džowka zložila a potom hluvoko wždychnywſchi rjekla: „O, Madlena, hdy bě tola pſched wumrjela.“

„To drje bych ſebi tebi k woli žiwjenjo wzacž měla“, zatorže ſo na nju Madlena, „nó, njeboj ſo, njepſchindu ezi wjach na wocži.“ —

A wona je ſlowo džeržala. Macž ju njeje wjacy woſladaſa.

Na nowe ſeſto čehnjenje do Drježdžan na ſlužbu. Z liſta macž to zhone. Tam ju nicto njeznaſeſche, nicto na nju njekedžowaſche. Stara macž a kniez ſarač njemóžeſtaj jej wjach do ſwědomja rěčeſč. Kajke je tam Mikluſhac Maledena žiwjenjo wjedla — to njeſtym mohl nažhonicž. Jenož konec jeje žiwjenja znaju. Stojeſche z krótkimi ſlowami lěſta naleto w Drježdžanskich nowinach wopisant: „Dženſa nadenžechu Maledenu Mikluſhac jako čželo w jeje wobydlenju. Čekar čželo pſchepnytaſchi wobſwědeči, zo je ſo njezbožowna z jědom zaſvadaſa. Kaž ſo zda, je njezbožowna luboſč ju k tomu poſhnuſla.“ —

Haj, zawěrno: „Njekhwal nikho do ſmjercze žbóžnoho!“

3 Lujich a Sakskeje.

Z Budyschima. Najdoſtojniſchi knjez biffop Ludwik je ſo ſrijedu do Rissingow podał, zo by tamniſche kupjeliſe trjebal. Bóh dał, zo by ſo tak dolho hižo zeſlabjena ſtrouſota najdoſtojniſchoho knjeza zas cyle ſkrucižila!

— Knjez tachantski kapitular kantor Lufczanski pſchepnywa wot 3. toho měſaca w mórkich kupjelach na kupje Borkum w ſewernym morju.

— Cylk thdžení ſmy nětko rjane ſlónčne dny měli, tak zo ſu tež zapozdžene ſynowe žně jo dokonjecž mohle. Wulke deſchče minjenoho thdženja po cylej Lujich njeſtu jenak ſylne byle, w klóſchtyſkej a Kuluſkej woſolinje mějachu jenou nadobne deſchče, tola žane zliwki. Na rěkach je woda wjele ſchłodny načzinila, na polach pač ſchłoda njeje tak wulka, kaž ſo z wopredka zdaſche. — Ze wſchelatich krajinow Němſkeje a Rakuſkeje powěſeſe wo zliwkiach a ſurowych njeviſedrah pſchithadžea, tam a ſem je woda njeſmčneje ſchłodny načzinila. — Najhrózniſche powěſeſe ſu z Ameriki pſchitſhle, hdyž ſu woſebje w Texaſu tajte powodženja měli, zo ſu cyle wſy a města zmiežene a pſchęz ſto ludži wo žiwjenjo pſchitſhli.

Z Kustowa. Tudy je powěscz pschiischla, zo je kniez cyrkw. wucżer̄ Brauner w Njebjelčicach, kiz bě za wucžerja pschi našcej schuli wuzwolem, wólbu, fotruž běsche prjedy pschijal, njeļubožnych nazhonijenjow dla zaſy wotpoſazal. Wobžarujem⁹ to cžim bóle, dokelž mějachmy wjeſolu nadžiju, zo po dleſſichim wuprōždnenju naſchoho ſchulſkoho měſtna zaſy statnogo wucžerja dōſtanjem⁹.

Z Kulowa. Srjedu popołdnju je ſo tu 13 lětny hóle, jeniečke džecžo tudominoho kowarskoho miſchtra Hanežki, zatepił; pschi kupanju wón do jara hlubokoho ſkoči, a njemöžesche wot tam wjac won; prjedy hacž ludžo k pomocy pschiindzechu, běsche hižo njebohi. Njeſch tola starſchi w něčiſkim cžaſu prawje na ſwoje džecži kębzbuja.

— Póndželu a wutoru wotdžerža pola naſ kniez prälat Anter z Laubana cyrkwiſku viſitaciju. Spomnjeny kniez je hižo 48 lět archimieſchnik a viſitator naſcheje woſady a najebacž ſwojeje staroby — je 88 lět starý — wón kžde lěto dalok pucž k nam pschiindze a z woſebitej duchownej mocu wſchě zliczbowanja a cyrkwiſke węch pschehlaſuje. —a.

Z pola. W nowiſkim cžaſu je tudy zaſy muž k wulkim cžefczam pschiſchol, kotorož ſu psched 50 lětami pohrjabali: „ſerbſki žid“. Toho znajesche nědhy cyhli lud, a iehťož chrysche joho rad widžecž, trjebaſche jenož do Kulowa hiž na wili abo na hermanek — ſerbſki žid tam bě a wutre mužſkim wocži z Khocžebužskim platom, žónskim z katum, holcam z dekanii a bantami. Bóle wojebaný, „wérjeſche“ lud tola do njoho! Toho krejuj pschecžel ze ſplahu „Rímm“ ſtupa do krocželow zemrétoho; dokelž paſk pscheležane laph prawje njendu, je ſo na pschiſtajenjo cžeriweje cželeďe zložil. Mudry a pscheklepam dōſcz, je w Pólskej derje wobhonijeny, a hždež tam pschemjeńka wucžuſhli, kiz rad lenjoho paſe, toho pschiſtaj — do Serbow. Je paſk w cžaſu, hždež tež nechtžkuli z naſchoho luda radſchi po koſeu jězdži, hacž zo by dželaſ, wulka torhańca za tutymi cužymmi ſchpatnymi cželadniſkami. Nowy ſerbſki žid to tak zapſchimnje: Pschiſtaj i kħadli abo holcu a tyňje za to 7 hrivnow wot hospodarja do zaka (wot cželadnika drje tež — njeſcht!), pschiſtajem⁹ cžeknje za někotre njeđzele a lecži z nowa k židej, z kotorymž je to hižo wotrcžal. Čónam⁹ džen ma njeſwěrny cželadnik „marschrutu“ w ruch do druhoſho róžka Lžižich. Pschiindže-li hospodar k židej ſo wobčežowacž, ſežahuje tón z ramjenomaj a lubi hnydom „khmančchoho“, węzo za 7 hrivnow. Tak cžini to 6 krocž za lěto; za žida wotlečzi wot kždoho cželadnika po něčim wěſte 42 hrivnow, za hospodarja wěſte — mjerzanjo. — Tak daloko drje hiſhce njeje, zo naſch lud ſwoju rolu wobdželacž nje mohl; pschiindu paſk ſejhvk i nje rozmnoho wocžehnjenja, kotrež džecži radſho lěta dolho po ſchulach honi, hacž zo je dželačz nauwecži. W naſcej wſy je wot 12 hospodarjow jenož jedyn, kotoruž ſwoje džecži „zapichene“, kaž za wjeſnych ſo ſluſcha; druhe džecži honja ſo po wſy a cžinja ſchłodu, jenož zo trjebaſi pschi džele — ſebi ſamym ſchłodby njebychn ſejmili. Nježiwam paſk ſo na nježo wjac wot toho cžasa, zo maja ſerbſke hospozh ſlowo w horež: „Sym telko ſobu pschinjeſla, zo dželačz njetrjebam.“ Hdyž tomu tak je, z wotkel telko — dolha?! Cželeď cuza, hypoteſi cuze, waschnja cuze, rěč cuza, draſta cuza, poſojea Serbow w cužbje: kaf težto to ſkónči? Cyła krajina ſda ſo jenomu, jako wulki — kerchow!

3 cyloho swęta.

Niemiecka. Na swojim puczowanju je kejžor Wilhelm pola města Bergen francózsku lódź „Iphigeniju“ wopytał, na njej so wuwuczowanych kadetow pschehladował a jich skonczenie na swoju lódź k swiedżonej pscheprófyl. Francózskomu präsidentej Loubetej pôšla pschi tom telegram, jomu swoje zbożopshceżżo k dobromu zadżerżenju kadetow wuprajejo, na czoż Loubet jara pschecżelnie wotmolwi. Su to prénje dopokazma fufodneje lubośče mot časow poslednijeje wójny; hač k dospołnomu bratrowstwu pak je hiszceżże daloko.

— Nowe tielby, kotreż su wot lońskoho lěta wojachy kejžorskeje gardy w Barlinje na pruhu měli, su so jako schwarne wupokazale. Wschitke wojskowe fabriki tohodla nětko tajke dżelaja, zo by bórzy cyłe wójsko z nimi wo-brónjene bylo.

— Zrudżaca powěszż pschitħadża z Kólna. Druhi swiecżach biskop, kniez dr. Schmitz, po cylym němskim kraju sławnje znaty, czerpiejche hiżo dolhi čas na tym, zo so woda a jētseňo w prawym kolenje hromadżesche. Běchu to sejħewki napinajow z poslednijeje francózskieje wójny, w kotreż bęsze jako wojeréski farar skutkowa. Nadžja lekarjow, zo pschez mér a pschebwywanjo w czerstwym powěsze kolenu wulekija, njeje so dopielniła, a su tohodla dyrbjeli 8. julijsa nohu wysche kolenia wotręzacz. Samo koscze běchu hiżo narancjene. Wyskomu kniezej dže so tak derje, kaž je to w tajkich wobstoj-nosęzach móžno.

— Po dolhim času ma też wośyroczena diöcesa Kulm zaſy wótca Niedżelu 9. julijsa bu nowopomienowanym bissop dr. Rosentreter w Belpsinje wot Ermlandskoho biskopa dra. Chiela swiecżem. Swiecżach biskop dr. Likoński z Poznanja assistowaſche. Žako zaſtupnik kniežerſtwa bě wyschischi radžiżel v. Busch pschitomny. Njelicżomnie iły pobožnych němskich a pôłstich katholikow wobdzeli so na żadnej a rjanej swjatożnoszczi.

— Dokonczene statystiske wobliczenja žinjow lońskoho lěta dopokazuja, zo lěto 1898 do najlepších lěton wuschha.

— Z tajkej zaſakloſežju w Pruskej Polakow, a to pschede wscim katholickich, pschieszżehaj, widżimy też zaſy z toho, zo su w jenym wotkieu pschedupeam na hermanach, hnadnych mestnach atd. zakazali, pôlske paczerjace knihi pschedawacż. Pschi tym dyrbja potom hiszceżże lubośż k Pruskej mécż.

— Nowowólby do bayerskoho sejma njejsu hiszceżże wschitke znate. Wěste je, zo liberalni wschelake wotkiesy zhubbja. Hač centrum samo zaſy wjetichiuu, kotrurž bě hač do lěta 1893 mělo, dôstanje, njehodži so hiszceżże spóznać.

Awstrijska. Wěste nowiny čzinja, kaž by tu z katholskej cyrkwi kónc bylo a ludžo z čxjòdam i wot njeje wotpadowali a so k lutherskej pschivobroczel. Čxjese tak zlé pak tola hiszceżże njeje, runiež dže je wotpad lóždohojenotliwoho zaſlepjenohoho k wobżarowanju. Po zapisach liberalnou Schönerera, kotrež je nastork a wjednik cyloho hibanja, je dotal 3252 człowjeków pschedestupilo. Tak zrudne hač to też je, budżet tola na drugiej stronje z tym też něktryžkuli liwki katholik zaſy zbudżem, tak zo cyklej sama na sebi schłody njezmęje. A pschi tom hromadża po cylym němskim kraju pjenjeż, kaž chyli katholsku cyrkę nadobu zniczież.

— We Winje su socialdemokratojo 7. julijsa a druhe dni wschelake harh zapoczelili, zo bychui sebi spodobniſche prawo wólbow do gmejnskich zaſtupjeſtow wunuzowali. Wjele wuspēcha njejsu měli. Z cyla njeje jich pschivisť tu tak sylny, kaž pola nas.

Rom. Niedżelu skonečni so koncil južno-americkich biskopow. Pónidżelu buchu wot swjatoho wótaea pshci swjatocznej audiencji pschijeczi. Wón pschejeſehe biskopam zbožo i dobroru skončenju wažnogho a spomožnogho ſutka.

Francófia. W měsće Lille bu brate Flaminian, na fotroho ſukachu, zo bě we swoim čžaju hólčeca w klóštrskim wuſtawje moril, wot ſudniſtwa njewinowaty ſpóznaty a hnydom wuſwobodzeny. Bratram njeſpchečeſelcy zmýſlent ludžo, wot njewěriwych ſcheinowani, čehnjechu na to roznjemdreni pſched klóſtr, haňachu bratrom a hrožachu jím. Brudne to znamjo, ke fajfim njeſprawnosćam njeſpchečeſtvo pſchečeſtvo wérje a jeje wuſtawam zaſlepjeny lud wjedže.

Schpaniſſa. Admiral Cervera a druzy wjednych wójniſkich lódžow, kotrež běchu dla pſchehracza pola kupř ſkuba wobſkorženii, buchu wot ſudniſtwa wuſwobodzeni.

Ruſſa. Wulkowjerich Žurij, najstarschi bratr kejzora Miklawſcha a joho naſtupni — hdvž kejzor ſam ſynow njedbstanje —, je w Abbas-Thuman w Kawkaſiſkej pónidželu 10. julija za nahle krawjenjo w ſchiji wumrel. Rodzeny 1871, běſche wot młodofeſe ſhorowath a woſebje čerpjeſe, na młodzenca wotroſeſem, na pluca, tak zo žaneje nadžije na doſpolne wuſtrovenjenjo njeběſe. Poſlednie lěta ſwojego živjenja pſchebhwosće ſtajnje w czoſtych krajinach. Doho hódnosej naſtupeje nětko wulkowjerich Michał, tſeči syn njeběſe kejzora Alexandra III.

Serbiſla. W Belgradze (Bělym Hrodže) je ſo attentat na krala Milana ſtał. 6. julija, hdvž Milan pſchez město iedžeſe, wěſti Gjuza Kneževicž ſchtyri krócz na njoho třeli a joho adjutanta rani. Žomu ſamomu ſo ničo niesta. Wulkeje ſobuželnoſće drje Milan tohodla we ſwěze njenamaka, z najmjenſcha ſo ze ſwoim živjenjom toho hódný wopokaſał njeſe. Ŝenjeſtvo pſchipiſuje nadpad dželej wobhdylerow, kotsiž chceć ſtraleſtvo abo z najmjenſcha dynaſtiju Obrenovicžow z cyla wotſtroniež. Je tohodla wjèle člowiſekow a mjez nimi tajſich z najvhýchſich powołańjow, kaž duchownych, profesjorow, wojerſtich wychkov atd., zajało.

Afrīka. W Egypṭowskej poſkazuje ſo mór a hrožy Euroپje.

Amerika. Kaž ze wſchelatich dželow Němkeje a drugich europſtich krajow, tak piſaja tež wottud wo wulkich powodzenjach. W ſtaže Texas wuſtupi rěka Brazis na 800 kilometrow, zniči ſola, potorha tvarjenja a mori na 100 ludži. Něhdže týſac člowiſekow wučezku ze ſwojimi ſtadłami na hórkę, kotrež ſo runja kupje z wodh pozběhowaſche. Wjetſchi džel pak dyrbí zaſutlicž abo we wodže ſwoju ſmjerč ſnamakacž.

Wſchelcžinj.

* Ze živjenja † kardinala Schönborna ſo ſledowaca lubozna ſtwiz-nička powěda:

Kardinal Schönborn pſchelhodžowaſche ſo lětſa naſeto na Marianich naſypkach w Pražy. Čzrjódka malych džecži ſebi tam w pěſku hrajkasche. Mały hólček, tſiletny paſohſt, znajesche jara derje wulku poſtawu kardinala, a by, kaž bě jomu macž porucžila, naſdostojniſchoho knjeza kóždy krócz poſtornje poſtrowil. Tež tón krócz wopuſteſi ſwoje hraſki na pěſku a pſci-běža, zo by knjeza kardinala poſtrowil njedziwajo toho, zo bě z pěſkom za-mazany. Polkoniuſchi ſo praſi: „Budž hwaleny Jézus Chrystus.“ — „Do

węczęscie!" wotmolwi kardinal. Zo by pszeczelnoho pacholka bliże zeznał, woprasza so kardinal: "Kak rěkaſch?" — "Pepik!" (Józef), wotmolwi hólečk. — "Daj mi »pac« (ruczku), Pepiko!" džesče kardinal. Mały Pepik pschiliſtuſi bliże we swojej zapršchenej ſuſničce a z rukomaj ſebi paf z woblieča wutremſki poda prawicu kardinalej, pschi tom paſ tež hubiečku natykowaſche, kofraž po joho ménjenju k „pacej“ (ruczey) nuznie pschiliſtſchesche. Hubka paſ bě, haczuſuje bě hólečk ſebi ju wutrel, hiſcze cyla błočzana, a k tomu pschiliſdze hiſcze ta čeža, zo běſche Pepik mały knieſi a Joho Eminenca hotowy Saul. (Kardinal Schönborn běſche drje najwjetſchi muž w cylez Prazy.) Dola luboſz wſcho pschewinje — kardinal ſo poſtaſtny k Pepikej, ſthili ſo k njomu hacž na zemju a zwokoſcha joho mjez woczi, čeſczejio čiſtý wobraz duſcze małoho lubuſhka Ježuſa Chrystuſha. — Mały Pepik běſche radoſciſznie k swojej maczera i donijese jej „wołoschenjo poſtoja“ wot naſtupnika jaſoſchtolow. — Podobnych podawiek ze živjenja kardinala mohlo ſo wjèle powiedac̄. — Po swojej poſlednjej woli je kardinal poſoju swojego zamóženja wotkaſał eželſtonu kollegiej w Romje, ſchtwórczinu na dotwarienjo doma ſw. Vity w Prazy, a ſchtwórczinu swojemu naſlēdnikę na arcybiſtopskim stole w Prazy, zo by pokročdował w joho džele.

* W Sampolo pola Ajaccio je najstarſha žona kupy Korsika, Khatka Kajjanowa, wumrěla. Wona bě ſo w lécze 1787 narodžila a bu tohodla **112** lét ſtara. Po čeſle a duchu běſche hacž do swojego ſkončenja doſpolnje ſtrowa a čerſtwa; hiſcze loňſche lěto khodžesche ſama do lěſa ſuſhe drjewo zberac̄.

Naležnosće naſohno towařſtwia.

Sobustawy na lěto 1899: kk. 554. Haniza Cyzeč we Venlo w Hollandskej, 555. Jurij Glawš w Krupej, 556. Pětr Šram z Khróſcie, 557. Pětr Šwon z Budyšina.

Sobustawy na lěto 1898: k. 841. Jan Müller z Borſče.

Za woſtař s. Antonia do Khrósćanskeje cyrkwe: Njemjenowana z Budyšina 5 hr., njemjenowana z Budyšina 1 hr.

Za nowy Macičeny dom w Budyšinje.

Dotal w naſej redakcji nawdate 5924 hr. 10 pj. Dale daricu: Rachlowsey knótřa ſeſco — wjeseli, zo ſtaj ſo nam narodžiloj Serbaj nowaj: Pětr a Khatka: přesadžowachu — nóż za 8 hr. 4 pj., titku za 52 pj. Přečel ze ſtowězateje 85 pj. Delanska Patentna Komisija 45 pj. + 65 pj. + 30 pj. + 1 hr. + 20 pj. Luby hóſc, wuwikowawši 400 hr.: $6 \times 5 + 10 = 60$ pj.?

Zaplać Bóh w ſém dobrocerjam!

Za terciarow: Zemrěl je bratr Józef Stolle w Nieder-Lichtewalde. R. i. p.

Vobožnyj Woſadnik

ſo nětko hižo pschez měſac doſho z **nowa čiſtceſi**. To paſ je dželo, kotrež ſo z dobom dokonjecz njehodži, dokaž dyrbí ſo wſcho derje pschehlaſdowac̄. Dwaj abo tji měſach budžecze ſo hiſcze dyrbjecz ſejerpjecz, prjedy hacž budža nowe Woſadniſki hotowe.

J. Šlala.

Ke kupowanju porucžamy:

**Ein Beitrag zur Geschichte der Kirche zu „Unserer Lieben Frau“
in Bauzen.**

Na pschedanu pola zwóńka Serbſkeje cyrkwe za 20 pj.

Čiſtceſi Smolerjec knihicžiſteſtvi w Macičenym domje w Budyſchinje.

Katholoski Posł

Wudawa so kózdu sobotu.

Płaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z kríž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósce
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štvortlětnje 65 pj.
Za nawěštki płaći so wot
małoho ryněka 10 pj.

Wudowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 29.

22. julija 1899.

Lětnik 37.

Wobrjadny pola džiwich Kunakow.

Missionista powieżej.

Psched krótkim časom pšehelečza svět nowinka, zo je Němska Schpaniskej jeje pošlednje kolonije w južnym morju wotkupila, mjenujc wjetšchu ſyku kupow, kotrež so Marijanu a Karolinu mjenuju. Tute kupy leža t połnoch Australskeje a pſchizanfuja so tam wjetshim wobsedzeništewam, Němskej hžo ſluſhacym, znate pod mjenom Marschal- a Salomon-kupy, džel Nowej Guineje a Bismarckowu Archipl. Z tuthymi wobsedži Němska w južnym morju wjèle ſtor kupow, kotrež ſu z wjetshoho džela wobydlene wot džiwich ludow, pohanow, z džela hiſheče ludžiraczów.

Każ nimale wchudzjom po cyklym ſwěče, tak ſu tež na tuthych kupach katholskich missionarojo hžo ſwoje dželo zapoczeli, febi stacije założili a tute džiwe ſplahli w jich lehvach a wsach pytali, zo bychu jim naſchu wěru a kulturu předowali.

Ra kupach Karolinach, wot Schpaniskeje kupjemnych, ſtukują wot wjèle lět ſem hžo amerikanscy a hawaſci protestantscy missionarojo, kofiz maja tam na 15 stacijow z pječz tysac wěriwymi a na dwaj tysac džeczji w ſchulach.

W dotalnym němskim wobsedzeniſtwje, a to wosebje na Bismarckowym Archiplu, ſtukują pak wot wjacorych lět ſem hžo katholscy missionarojo wot „Swjateje Wutroby Jezusoweje“. (Pſchirumaj līſt w loňšchim lětniku ſtronu 185.)

Zajimawce zaměře za kózdroho je, wo tuthych džiwich ludach tam nejčto bližšie zhonicz. Dokelž tam, a to na staciji „Buna-Pope“ w Nowej Pomorſtej, tež Serb jako missionar ſtukuje (Jakub Wrobl z Nadwórja), je nam móžno, wchelake powěscze, tamníchu krajinu a lud nastupace, z liſtow naſchoho trajana hmydom z prěnjeje ruky čitarjam „Katholoskoho Posła“ podawacę.

Nowy list našchoho krajanca a missionara leží pred nami. Ve ním pročuje so vón, vosebie vobrjady dživich pola pohrjeba a jich reje vopisovač. Njech je tu sledovacie z toho vyzvolene:

Hdyž ve wži nechtó skorje, dha so jeho „funan“ — kheža — abo lepje prajenc, jeho wobsedženstvo z tak hustej wobhrodi wobda, zo je skoro njemôžne, ke skoromu pshiučž. To stava so v tym wotpohlađanju, zo by jo skorosz wotdžeržovala, a zo ujeby tež nichčo ke skoromu pshiučž mohł, zo by jeho trjeba skorj njezajedočižil. Pola hjscheže počasťich domorodnych mjenujec nichčo, khiba stara žona, praweje smjereče njewumrje, ale bu po jich ménjenju zakuzlamy abo zajedvoičem.

Tak nechté hač je nechtó wumrél, zapocžinaja dživi na svojich schkorpa-wach pštačz a na bubony biež. Posledničhe wobstoja najbôle z hołoho frucha schtoma. Napośledku dadža so wšchitke žony do wueža a rjejenja, hörje hač džiwje zwěřiska. Potom podadža so někotre na pshepytanjo puežow, hač tam trjeba fuſt kalka namakali njevchu. Běda přenjomu bydlacomu, nimo kotrohož puež wjedže a hdyž je so fuſt kalka wusledžilo! Tón je mortwoho zajedvoičiž — wězo po jich ménjenju — a vón dyrebi z dobrým abo ze złym tak a tak wjele niežow „tambu“*) zaplačočiž.

Pshesz wšchitke tute znamjenja je hnydom po cyklej wokolinje znate, zo je skorj wumrél. Za khwiliu pshiuču tež hždo wšchitk wokolini ludžo hromadu, zo vychu zauostajenstvo mortwoho mjez sobu rozdželiši. Jeho „tambu“ rozdželi so do wšchitk, kotšiž su k cželui pshiučli. Žony mortwoho, kaž tež jeho džecži, njedostani wjacy, hač kóždy druhí, často dosež hjscheže mjenje. Hłownich dōstanu drje wjacy, hač žadyn druhi.

„Tambu“ je rozdželeny, a netk pshipravuje so wulka hoščina, na kotrež so swójbni mortwoho cžorni namazani wobdžela. Po hoščinje položi so cželo do rowa. W rowje samym wuryje so na jenym boku žlob, do kotrohož so cželo, do wokosowych lopjenow zavalene, položi. Besche-li wumrēty bohaty, da so jomu wjele „tambu“, tſelbow a t. d. sobu do rowa, schtož wšchaf sebi dživi za neschto dnow zas wuryja.

Hdyž je pohrjeb nimo, rozdželuje so do wobdželnikow zaſy „tambu“. Tak dołho hač mortwoho „tambu“ dosaha, wotdžeržuja dživi lětne wopomnječza, zjednočene z wulkimi hoščinami a rejenii, pshci cžimž so tež zaſy „tambu“ rozdželuje.

Na tutych rejač su swójbni cžorni namórani. Pshci nich a pshczyclyne pshci wšchitkich ceremonijach ruja a wuja žony jako džiwje zwěřiska. Na rejač wone na pshczekad pshcech wrescheža: „Moj muž je wumrél, ja njebudu swojego muža wjacy widžecž, tón je tak rjenje rejuwacž mohł a t. d.“ Pshci wšchitkim tutym wuežu njewuroni so jim z wocžow ani sylzy.

Kaž su tu wšchelake krajiny a splabi, tak so tu tež wšchelake vobrjady wokolo pohrjeba wotměwaju. W někotrych stronach bubnuja a wuja pshesz wósmom nocow wokolo rowa. To stava so, zo by so zly njepshcežel, kotryž mohł po mortwoho pshiučž wotdžeržoval. —

Shtož netk reje nastupa, su tež te jara wšchelakore. Jenož to wostanje pshci nich pshcech jenake, zo mjenujec ženje muž ze žonu njerejwa, ale mužož za sebje a žony za sebje, a to pshcech porno sebi.

*) „Tambu“ su schkorpanki a trjeba ja so pola dživich za pjenježy.
1 tambu pšacži nehdže 2 hrivnje.

Wo jenej reji, kotrež na tamniščej staciji čorni dželatcerjo wutvječezhu, piše nasch missionar takle:

Rejvarjo pschiindzechu na prôzdue mestno, hdjež dyrbjesche jo rejvacž, zespupachu ſo do ryňkov a wotstavkov, dwaj a dwaj vorno ſebi, a dopreda wnstupi ſo bubnač. Wschitcy běchu rjenje wupyscheni. Psicha na hlowje wobštoji z nekotrych pjerjow, kotrež woni rjenje do wlošov ſtyfacž rozemja. W nosovym wotdželenju ma ſkoro kóždu džeru, do kotrejež ſebi woni na 20 cm dolhe ſijeschi z roha abo z drjewa tyfata. W noſu ſamym a tež we wuſhomaj maja množi wjach džerow, pschetykane ze zubami dživich ſwin a z drugim paprotom. Wokolo ſchije maja nekotſi powjazy, za kotrež woni wſchelaku ſečzini a rôže napovjscheja. Druzy zaſy maja na tutym mestnje ſcheroſi baut z módroho „kardona“, na kotrež je vjele belych koſchlačeh knesli pschischtih. Zaſy druzy maja ſcheroſi baut z niežinu wot ſchtonow, na kotrež ſu zuby dživich ſwin, jedyn husto pschi drugim, pschicžinje. Posledniſhi baut psjchi drje powſchitkowuje jenož „hlownika“ abo bohacžka. Na rukach noſha najbbóle wſchiteni powjaſki abo rjemjenje, za kotrež maja težacy rôže abo pjerja, tohorunja tež wokolo pažow pas, za kotrež je tež zaſy wſchelakora ſečzina napovjschana. Množi ſu ſebi tež pjerſcheženje zhotowili ze ſchtorpatow z porcelana abo kamjeminu.

Na ežele běchu naſchi rejvarjo z wjacorymi barbam i namazani; wloſh běle, wokolo wocžow žolte koleska, nōs módry, eželo ežećwjene. Dokelž tuđy mužam brody jara hubjenje roſtu, namoluja ſebi woni tajku, a to najbbóle bělu. Eyle druhe eželo ſo tohorunja z barbam i piſani, tak zo wupadaja jato pojach.

(Štonoženje pschichodnje.)

Potajny klucž do njebjes.

Druhi stav.

X.

Swjaty Isidor ſpomni, zo zly duh ženje ſpróveniwiſhi njeje w tom, zo by nas rožpierzhal a wutroby z ežafinimi staroſezemi napjelnjaſ, hacž tehdom, hdjž widži, zo ſo modlimy a Boha wo hnadi proſhmy. Čžohodla to? Dokelž naſch ujepſhecžel wě, zo niežo ſpomožniſche ežinicž njemóžemy, hacž ſo modlicž, hdjž z modlenjom wſchitka hnada nam pschilhadtža.

Majwoſobniſhi pčod nutſkowniho modlenja je žaloſeženjo k Bohu wo hnadi wobſtajnoſče w dobrym hacž do kónca a z tym wežneje zbožnoſeže. Tohodla je nutſkowne modlenjo kóždej duſchi tak vjele trébne; bjez njoho budže njemóžue, ſo doľho w hnadi bozej zakhwowacž; we nim hromadžimy ſo, zjednočzam jo z Bohom a joho ſujatej wolu. Vjez nutſkowniho modlenja, kotrež tež rožpominanjo rěka, njemóžlimy ani na to, kaž nužne to je, wo hnadi proſhcež. Pschi rožpominanju pak ſpóznamy jaſniſcho potrebnoscze naſcheje duſche a ſtraſhnoſče, kotrež ju wobdatwaja.

Pater Segneri wuznawa, zo je ſo w ſpočatku ſvojich pobožnoſežow bôle na nutrne pohnivanja, dyžli na modlenjo nałożował; ſkoro pak ſpózna, zo je to wopacžny puež, a wón poča wulfi džel ežaſa, kotrež bě dotal na rožpominanja wažil, na hortne a nutſkowne modlenjo poſtajiež.

Mlode wlaſtońčki njekſhieča, khiba hdjž ſu hłodne abo hdjž nechtó z hnědu ſo bliži, tiž chył je wubjerač. Čžiūmy, kaž wone!

Zo býchym živjenju we swjatoſežacej hnadže wjedli, njepſcheſtaňmy ſo k Bohu wołacz a wo hnadu k njomu žaloſežic̄, kotraž ſama ſmjerči z hřechom wobara a k poſtupam we ſwiatej luboſeži pohonja. Pater Rodriguez po-wěda, zo ſu ſvj. puſtric̄, naſchi prěni wučerjo we wuznawatſkim živjenju, ſo něhdj w puſežinje zeſchli a injez ſobu wurađowali, kajki pobožny nałožk najwěſežiſcho k wěčnomu živjenju wjedze. A woni ſu wſchitej jenoh měnjenja byli, zo měl člowiek njewuſtarajc̄ z Davidom k Bohu zdychowac̄: „Deus in adjutorium meum intende!“ („Božo, khwataj mi na pomoc!“) Po jich radze cheemy wutrobu z tutymi ſlovami zbehnyc̄ k njebju rano ſtawyschi z loža, tute ſłówko njech pſchewodža dželo naſcheju rukow a naſ ſakita we wſchim ſpytowanju. Swjaty Bonaventura piſche, zo ſo hnada boža druždy ſterje a khěſiſho na krótku a nutru modlitvu ſpožci, dželi na mnohe dobre ſlutki. A ſwjaty Ambroſius praji, zo ſo modlach najbôle požadane předy dôſtawa, hac̄ je ſwoju modlitvu dokonjal, dokelž je ſo modlic̄ a dôſtac̄ kaž jene. Kuniž tak ſwjaty Jan Chrystostomus: „Niež močiſche — praji — hac̄ člowiek, hdyz ſo modli; z modlenjom dobywa požděl na wſchohomoch božej.“ Schtóż chee ſo k dospołnoſeži w duchownym živjenju pozběhnyc̄, dyrbi wobſtajm býcz w rozpoſtinanju a modlenju; z prěním ſpožnajemy, ſchto nam pobrachuje, z druhim je dobywamy.

Wěrno je: Bjez modlenja je ujemóžna wěc, zo mohl učchtó zbožny býcz; Bóh je raz tajki porjad poſtajil, fotryž nichtó ujepovali. Z druhej stroym ujeje niež lóžiſche, hac̄ k zbožnoſeži ſo dobhęz, hdyz jeno ſo modlimy. Schtóż chee do njebeſ, ujetrjeba do pohanow, zo by tam ſwoje živjenjo z mariaſtwom na wahu połožil, ani do puſežinow hic̄, zo by z kružfami a wodu khudžiſhke živjenjo živil, je doſez, hdyz ſo prawje modli: „Kneže, khwataj mi na pomoc, wumóž mje a ſežit mje zbožnoho!“ Schtóż je lóžiſche, hac̄ ta modlitwa, a tola mōže wožbožec̄ toho, fotryž ju prawje ſpěwa. Swjaty Lawrenc Justinian napomina naſ, zo tola piſci ſpočatku kóždoho ſlutka ſo pomodlimy. Kassian piſche, zo ſu ſvj. wótcowje wěriwych pohnuwali, zo často za džen w krótkich zdýchnenjach k Bohu ſo wobrožeja. Njech tajke zdýchnenja — praji ſwjaty Bernardus — tola nichtó za pôdlansk wěc nima. Bóh ſam waži ſebi je telko, zo nam paſ ſpožci, wo čož zdýchujem, paſ něſhco khmaňſche. Rozpoſtinajm dha často: Schtóż ſo njemodli, ujezměje zamolvenja, ani wureče, **dokelž hnada modlenja je wjehem data.** W naſchej močy to je, hac̄ cheem ſo modlic̄, wo čo, hdyz a fakt dolho. Bóh ſpožci na modlenjo kóždomu hnadu, wo fotruž proſych, won dawa z nim nam živjenjo, a to nadobnije, a khmanoſež, zo joho zakon wobſedžbujem hac̄ do poſlednjoho zdýchnenja.

Schtóż poſtakim k zhubjenju pónidže, ujezměje we wěčnoſeži nikomu poroka činič̄, khiba ſebi ſamomu: njeroda a ſiſkoſež w modlenju ſtej jomu horce lehwo w heli poſlaļo — na wěčne čaſy!

3 Lujich a Šakskeje.

Z Radworja, 16. julija. Wežora bu hižo naſcha krajina ze ſurowymi njewjedrami domapytana, a zlívk z kružami wulfke zapuſčenjo na polach a pučzach načzini. Boranežaſke knježe haty ſo pſchedrēchu, a kufi wot tam pſchey Viſchone hac̄ do ſamjenej buchu wulfki jezor. Piſci tom bu ſejedž

Kadworpja a Kamjenej, w tał mjenowanych mostkach, mółt podmleły a jo hromadu syny, tał zo dyrbješche so droha do Kamjenej zaſchlahačz, dokoł so wjac po ujei ježdžic ſiebodžeſche. Hjſcheže wjetſchi zliwka paſ dženja naſchu wjes potrjechi a wchitfo pomodži, tał zo dyrbjeſche so ſkót z hródžow wuwjescz. Najbóle ſu Mlynke kheče czerpjele, hdžez woda hacž do delnic jſtrow ſtupaſche. Cyly dženja dyrbjeſche so z lopacžemi a mothkami dželacž, hacžrunje bě ujeđela, zo by pſehe pſcherovu woda z boka twarjeniow poſazana byla, hewal by za niže ſtojace khečki hjſcheže wjetſcha ſchfoda naſtała. Tajkoſho zliwka hjſcheže pola naſ nichto ujeponui. Wola Jana Bryeki dyri blyſt do nowonatwarjenoho domſtoho a na tjeſche a w zmitskownym njechtio ſchfodny načini, tola paſ ujezapali. Tež pónođelu na to mjejachmy zaſ ujevodro ze ſylnym deſchežom a krupami a blyſt dyri pola Wencle w Broni do hródžowych ſwiſlow, tola ujezapali. Pſehi tom zaražy jenoſho hoſbja a někotrych pohlufſchi.

Kr.

Z **Khróſeſic**. Sobotu 15. julija ſjeczeſchtaj ſwoj 50letny abo złoty mandželski jubilej tudomny wobydleſ a bliðařki miſchtr Miklawſch Kral (rodž. 1817 w Šernjanach) ze ſwojej mandželskej rodženej Menclec (z Boſkie w leže 1821). Wobaj namakataj ſo pſchi tał wyſokej starobje hjſcheže po-měrnię cžilaj a ſtrawaj. Hdžz běſchtaj na jubilejnym dnju rano ſw. ſakramențaj poſuth a woſtarja dōſtaļoj, džeržeſche jimaj potom po božej miđi ſuſej fanouk ſarát Wornat rjanu jubilejku rēč a wudželi jimaj ſlonečnuje jubilejſte mandželske požohnowanjo. Na ſwjedženju běſchtaj tež pſchijelo w Drejžanach wudata džorſka jubilejſkeju mandželskeju a wnuſ, tiž je w Pierne druhí katholſki wucžer. Wobdarjenaj a zwjefelenaj buſhtaj wonaj tež wot někotrych zuathych a pſcheczelov pſehe wſchelake dary luboſeže a pocjeſćowanja. Boh ſpođe ſimaj tež dale zbožowny wječor ſiwenja.

Najſeheje ſerbſkeje thronuti dla chcemy hjſcheže tudy pſchijpommiež, zo je jubilar Kral byl wnežomc ſlawnoho P. Cecelina Różenčanskoho w tamniſchej ſchuli, wot kotorohož je derje ſerbſki cžitacž nawuſny a Inboſež a horliwoſež k ſerbſkomu cžitanju hacž do dženſniſchoho dnja tež woſthowal, pſchetož cžita tež we ſwojej wyſokej starobje kóždy týdžen „Katholſki Poſoł“ a „Serbiſke Nowiny“, a hdžz jomu ſchtó „Lužicu“ poſkiči, tež analogiſki prawopis eyle derje a radý. — To by dobrý pſchiklad za někotrych mlodých ſerbow byl!

— Najſtarſhi ludžo naſcheje wjih ſo pomalu pominu. Hdžz běchmy minjemu mjeſac jenu w 96tym ſiweniſtym lečze poſthowali, dha wumre ſańdženy týdžen tudy w 92tym ſiweniſtym lečze bywſchi cžela a wobydleſ Ž. Krawža.

— Minjenu njedželu popoſduju cžehnjeſche ſylne hrimanjo z wulſkim deſchežom pſehez Khróſeſauſku krajinu, blyſt dyri (zjnymy) do Čeſelic-Lukaschec bróžne w Kozařicach, tohorunja tež zjnymy do Lorencee domſtoho w Hatach. Zjebže z wuhenjom nuts, hdžez je, kaž ſlyſchimy, jene ſchulſte džecžo na khwili pohlufſhil. Boh wobradž nam něko bbrzy ſtajne ſbucžne wjedro, hdžz nam tola tał bohate žně lubi.

Ze **Serjan**. Woſadne ſpěvařſke towarzſtwo mjeſeſche tu pola Bjenjſeče minjenu njedželu ſpěvařſki ſvjedžen. Spěwarjo běchmu ſo derje pſchihotovali, eyle ſlěto pilnje wulſyli. Z rjanym ſpěwom „My ſwerni Serbia chcemy woſtač“ — z kotořymz na jewiſchežo wuſtupiſchu, nam wozjewichy, cžejí ſu. Haj, rjeuſcho wuſchomaj klinči a rjeuſcho k wutrobje rēči ſerbiſke ſlowo, ſerbiſka nota. Tajki bě tež cyly koncert, kotořž mjeſeſche program jara bohaty — a

we wschim skoro nowy, we wschim pak nasch. Dokelž su, kaž hošežo lubi struchle zanjeſechu, za bura »čeſke ſčta«, dyribi ſo jomu tež zaſortowac̄. Woni to ſežimichu, a jara wuſtojuje. Za to jim budž wulki džak. Wſchitę poſkuharjo budža ſpominac̄ ſchtric̄ njeđele a dlje na Kilandka a Bulanka, rjaneju mužow, ale zrindneju hajukow — a na Truharja horjo a wjefelo. Ach, to bě rjenje . . . Hdž Hörbanku ſchtrabachu a Pétra a Handrija — a Michalej ryjachnu zubiſta. Jomu ſamomu je lože bylo — a tež jim, hdž miſchre z Hanifom britvi ſpěvaſhtai pſen. Knieža wschak, kotsiž z ejſteje luboſeže k Lubym Serbam hotuja tajke pěkne wěcy, kotreymž Serb woprawdze rozemí tež ſluſha wulke „Zaplač Vbh!“ — Wědo běchu tež ſpěwý rjane. Wot Kocora, Krawca, Braumera běchn — a narodne, kaž ſmy je ſami ſpěwali, hdž bě hiſcheže rjenſho w Serbach. Miši ſo žda, naſchi ſpěvarjo checđa naſi zaſy ſpěvač ſawuežic̄. Koncert naſedowaloj itaj kniež Schewec̄ik a kujež Hajna, kotrež joho podpjerac̄he. Woběmaj wutrobuň džak — toho runja ſławuňim foliſtam a duettiftam a kwartetiftam w „Lubka lilija“, „Ezep wutroba“, „Wěch ty tón ſlub?“ „Něk ſkunčko Bože khowa ſo“ a t. d. — Še ſetu pak zaſy pſchiužem — a hiſcheže rjenſho wam wupyscha lubju naſche holey — a njetriebac̄ ſo nam džakowac̄ za to — a ſu-li wam zaſy po-džakowanjo poſklali, kujež redaktor, daježe to radschi za Mlačic̄enj dom.* — Ženoz jene naſ rudiži: te »Sernjanſke wjedro« — ale: k ſetu budže ſlepje, wěcze nam. Potom was tež waſchi bratſja ſuſodža ſlepje wopytac̄ pſhiuňu, dyžli tónkróč. To tu ujebě žadyn . . . A zamolwjenjo: Sernjanſke wjedro. To je to ſeničke, ſchtož ſo nam ujelubi.

S. P.

Z Illožtra Marijineje Hwězdy. Připomínanajo mnohe zaſlužby wo klóſchtr trapistow Marianhill w Natale (južnej Africe) a z nim zjednoczené miſſiony. Kastrów je najdostojniſchi abt Fr. Amandus w Marianhillu z diplomom z 15. meje 1899 knieža P. Romualda Domaschku w Marijinej Hwězde wuprajil nic jeno za dobroćerja, ale tež za ſobuzaložerja miſſiona a joho filialow, a tohodla tež za podzelnoho na wschitlích modlitwach, ſwiatyh woprawjenjach, božich mſchach a pokutnych ſkutkach.

Z Kufowa. Zańdžemu ſredy běche tu zaſy wólba nowoho wuczerja. Po dlejſzej rožnolwje wotedachu ſo ſchtric̄ hloſy za kuježa wuczerja Głodenka z Radivorja, kotrež je z tym wizwoleny.

* Tak tež ſežinichnyj. Red.

Z chloho swěta.

Němſka. Na dwaj wulkej a rjanej ſwjedzenaj ſo němſcy katholikojo hiſcheže za tute ſeo hotuja. Wot 27. hacž do 31. augusta budže hlowna zhromadžzna katholikow chleje Němſkeje w Neiffe w Schlezſkej. Ze to 46. a budže wěſeže wulfotua, kaž ſmy to wo tutych zhromadžzach zwuczeni. Po-měruje je nam tón krbc̄ bližſche hacž hewak husto a tohodla traſch mohł tež tón abo tamny že Serbow je wopytac̄ a ſo woſchewicz na zahorjenosći, za ſwojn wěru, kotrež pſchi tajſich ſeňdženjach kuježi. — Hiſcheže pſched hlownej zhromadžzni katholikow budže woſebita ſwjatočnoſej 24. augusta w ſuldze, hdžez budže, towařſtwo ſwjatoho Bonifacia ſwoje 50-létnę wobſtačo ſwjeczic̄. Załožene bu wone 4. oktobra 1849 k tomu, zo by ſo woſebje za tamnych katholikow staralo, kotsiž ſu mijez druhověřivymi živi a Božich ſlužbow a

Božich domov nimaja. Z toho časa je towarzystwo milliony za cyrkwinne potřebnoseže wudalo, cyrkwe twarilo, schule a farfke městna założowało, a tak tychach katholikow swjatej wérje zdżeržalo. Powisztowne budże tohodla za-węsze wobdzelenjo na wažnym swjedzeniu w měsće joho patrona, swjatoho Bonifacia.

— Nowy džiwny wulkaz je Posenski wyschisci präsident pszechczino Polakam wudal. Schulske dżeczi, kotrež doma nemski ręča, niesmiedźa na schulske kemsche khodzicž, hdźż so na nich pólski spěva, kaž mohle němečinu zahubicž, hdźż němke džeczo pólski kérlių ſobu spěva. Wschedniye wyschimy ſkorzicž, zo wera mjez ludom pszechch bôle wotebjera a kniezerstwo by zawęsze sebi samomu najlepje kuziło, hdź by uabožnosć na wsché wažchuijo pěchowala.

— Hłowne wólby za Bayerski sejm su wusłane, kaž ihy so nadzijeli. Centrum ma samo wjetshinu, mjenujcy z 159 hydłów je 83 dobylo. Liberalni a zwiazek burów, w kotrymž wulka njeprzechodnoscž tuiježesche, mějachu jenak mało wuspęcha. Wschelake nowiny załkadhęja nětto pszechczino centrej, zo je so ze socialistami zjednoczilo a tak woſebje we hłownym měsće Mnichowje hydla dobylo. Kaž hižo husto, tak rěka tež nětko zaſy, zo je centrum nje-pszechzel němſkeje wózcziny, dokelž so ze zbezkarjemi pszechczino liberalnym zjednocza. Wěrno drje je, zo katholik njeſmě ſocialdemokratą podpjeracž, ale w Mnichowje bě tak, zo běchu ſebi tež liberalni rady ze socialistami pomhali, a centrum mohlo potom pschihladowacž; ſocialistow njeby potom mjenje bylo, liberalnych pak wjac̄, a tuczi njeſju na katholiku wěru khmański hacž tamni.

Rom. Tu zemře 11. julija najstarschi kardinal, Theodulf Mertel, kotryž bě z Bayerskeje do Italskeje zaczehnjeneje swójby 1806 rodženy. Swojeje pszechelnivoscze dla bě wschudzom jara lubowaný. Wot wschitkich kardinalow, kotrychž je bamž Pius IX. pomjenował, su nětko hiſcež ſchtyrjo živi; mjez nimi je jedyn starši, hacž ſwj. vdtc Leo XIII., mjenujcy kardinal di Canossa, kotryž je 20. hapryla 1809 rodženy.

Francózſta. Vjat 14. julija bu nacionalny swjedzeńe k dopomijeczu na započatju revoluceje (pschedobyczgo bastille) swjeczenym. Po zwueženym waſchijnu běchu wulke pschedotajenja wojakow, dokelž cyrkwinſki to swjedzeńe njeje. Wjez jathmi, kotiž buchu k tutomu dnjej wobhnadženi, bě tež italski general Gilettia, kotryž bu na leto pola Niżza jako ſpión popadnjenym a na 5 lét jaſtwa wot-ſudženy. — Brudne zaczuwania nas jímaja, hdźż na dónit dweju jateju z poſledních časow spominamy, na wſchicka Dreyfuſa a bratra Flamidienu w Lille. Prěniſchi bu, hacž winowathy abo njewinowathy, psched 5 létami k ejezkomu khofstanju zafudženy. A hlej, hmydom počzachu twſacy čłowjekow za joho wuſvobodzenjo wojowacž. Millionsy na millionsy buchu za njoho woprowane, njeležomne ſpiły za njoho wudate, doniž so domoj njevrbczí, zo by z nowa ſudžent był. A bratr Flamidiens? Vjez winy bu wobſtorženy, wot joho ſudníkom buchu wſché móžne, samo njesprawne a njeđowolene ſredki nałożowane, zo móhli joho najhōřſcheje złobſeže pschepokazacž, žani pszechzeljo so za njoho njeprécowac̄, hacž joho kłóſchtrſey ſobubratſja, kotiž nimaja žaneje moch. A nježiwiwo na to, zo jo tak rjec z helskej mocu prveju, njewinowatohu zawiñowacž, dyrebja joho ſudních ſkončenje tola puſchczicž, dokelž najmjeńſchoho podložka k ſkórbje njenamakaja. A ſkto nětko ludžo? Wjeſela jo z wumóženjej njewinowatoscž? Ně! Majraoſcho bychu bratra a cyh ſkóſchtr zahubili. Hanja měſchnikow a cyrkſej. — Za žida Dreyfuſa wojuje pol Francózſkeje ze wſchēmi móžnymi ſredkami, njewinowatohu kłóſchtrſkoho

bratra móża njeckmanich pſcheczéhac̄. A tola je w Francózskiej híſcheze wjele dobroho katholſkoho luda. Ale woni ſedža doma a wobžaruja a ſkorža na zle čaſy, a ſlukam a ſzawnomu wuznacžu swojeje wery pak ſo njehibaja. Njeprzechézelojo wery pak haruja a zaſhadžea a tohodla maja — prawie . . . „Džeeži tuhoto ſwěta ſu w ſwojim ſplahu mudriſche, hac̄ džeeži ſwětla.“

Zendželska hotuje ſo pſcheczé híſcheze k wójnje w Africę. Hížo wjac̄ baterijow ſu do Kapſtadta poſkali. Mjez tym pak njeju wſchitcy Zendželčenjenio z tutym njeprzechézelskim a hebicžnym zadžerženjom ſwojoho kniežekſtrwa pſcheczíwo Transwaalej ſpoſojom. Mnohe napſcheczíwne žchromadžizny ſo tu a tam wotdžeržuju. Hac̄ budže potajſkim po wulfim blyſtanju tež hrimac̄, je híſcheze jara njeveſte.

Schpaniſſa. Kniežekſta Chriſtina wopokaſuje ſo tež w tutym čežkim čaſu jako woprawdžita mac̄eč ſwojoho kraja. Miſlionu veſetow je wona po-wſchitkowneje mužy dla wot ſwojich doſhodow (civilneje liſty) k lepſhomu kraja ſpuſhczila.

China. Cyrkwie, fotrež ma China dla pſcheczéhanja němſkich miſſionarow k poſkuze twaric̄, ſu nětko na tſjoch měſtinach założene. Do kózdeje tajkeje cyrkwy zamuruje ſo woſebith ſamjeni z fejzorſkim napismom. Cyrkwiow z tajſim ſamjenjeniom njeju ſo Chineſojo tež w najhóřſich pſcheczéhanjac̄ pſchimali.

Amerika. Na ſwojich nowodobych abo lepje rubjenych wobſedženſtrwach nimaja Amerikanojo uihdže prawoſho zboža. Na Filippiñach je wjetſha poſoje wójkſka thora, a na Kubie je mjez woſakami mór wudyril, tak zo dyrbja jich z měſtow na horu pſcheyholec̄. — Njeprawne ſublo njethje.

Naležnosće našoho towaŕſtwia.

Sobustawy na lěto 1899: kk. 558. Jurij Koplanski z Wěteńey, 559. Pawoł Knježk, »mulus« w Prazy.

Dobrowolne dary za towaŕſtvo: Za nawěſtk z Trupina 1 hr., za dwaj 1 hr. 75 pj.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dale je woprowaſ: Jurij Lukáš, tachantski ſlužownik w Budyšinje 2 hr.

Za nowy Maćienny dom w Budyšinje.

Dotal w naší redakcji nawdate 5936 hr. 71 pj. Dale darichu: Z pokladnicy knjeza F. P. 15 hr. Kwasarjo N. N. N. 3 hr. Prync Bernard 40 pj. Dobra duša 50 pj. J. Kilank z Koslowa 50 pj. Delanska Patentna Komisija 1 hr. Ralbičanske ſpěwařſke towaŕſtvo město »džaka« Sernjanskim knježnam 3 hr.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

W Radworju je ſhěniſſa žiwnoſć čiſlo 17 z massivnym domſkim a z rjanej zahrobu hnydom na pſchedan. Wſcho dalshe je zhonic̄ tam.

Z tutym wozjewjam, zo proceſſion do Rumburka lěſta njeprawde, dokelž hym ſwoje zaſtojnýtwo hac̄ na dalshe zložil. **J. Schere.**

Džakprajenjo.

Z tutym „Katholſkej Biſhadze“ w Radworju, fotraž ſo pſchi poſrjebe naſchoho njeboh nana Michała Pawliſka tak bohacze wobdzeli a njebohomu pſchey ſwiatocžne pſchewodženjo poſlednju čežcę wopokaza, zjawnje naſch wutrobných džak wuprajimy.

W Radworju, 15. julija 1899.

Zrudni zaſtoſajeni.

Čežcę Smolerjec Inhičejſchęſte w Maćicžnym domje w Budyšinje.

Katholski Póſć

Wudawa so kóždu sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicjach 2 hr.; z křiž-
nym zwiazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihařni lětnje 2 hr.
63 pj., štwórlétnje 65 pj.
Za nawěštki plaći so wot
małoho rynčka 10 pj.

Sudowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 30.

29. julija 1899.

Lětnik 37.

Wobrjadu pola džiwic̄ Kunakow.

Missionsta powěz̄.

(Skonczenjo.)

Hdyž tu našci rejvarjo nětk tajechle zetupani stojachu, bubenec̄ zabubnowa, a hnydom běsche wschitko w hibantu. Kóždy rejva za sebie a to skoro pschech na samym městnje. So wijicy a zhibusy skakaja woni po zynkach bubona z jeneje nohi na druhu, a lohze k czelu silvōzene wzechluja a mjetaja woni spodźiwnje z rukami, džeržic̄ w nich wonjeschko abo róžowu fitku. Našci rejvarjo rejvachu nimale dwě hodzinje dolho bjez pscheftac̄ a spěwachu pschi tom w jich maczérskej rěči: „To njeje moja sotra“. Po rejach wotdžerži so potom hoscžina, fotruž ma pschech tón dac̄, za fotrohož je ſo rejvalo. Hischeže rjējsche a wjetsche reje ſo tu wuwjedni, fotrež pak ſebi wobhladač̄ njemóžu, dokelž ſym hischeže hubjem na nohi.

Reje wotdžeržuji ſo tu po wschelakoſc̄ krajinu, tež wschelako. Missionar, fotrž w krajinje Baining ſtutkuje a z pschebywaſche, powědaſche mi, zo džiwi w tamisichej krajinje pječ̄ dnów do reji ani njejebža, ani njeipi. Potom rězmu ſo ſchěſz króz wokolo pažow do kože, wotdžela ſriedž kóždeju dweju rěznjenijow kožu wot nijsa, tak zo naſtanu z toho tsi wusčka, kaž na koncu rjemjenja, hdžez ſo tón pschetylkuje. Do tutych wusčkow pschezahnu nětk baut, ze ſchtomowęje niežimy zhotowjeny, a pschiwjaſzaja předku a zadu k njomu hlebiju abo ſchip. Hlebjia ſo ſriedž nohow pschetylkuje, tak zo wona zadu na hribječe horje ſtoji. Taſle pschihotowaní woni potom rejvaja, wuhlōdunjeni a zalacznjeni, wot bołoszow trjindowani. Tute reje pak tak dolho njetraja, kaž tu pola nas.

Telko piſche našch missionar wo wobrjadach a rejach džiwic̄.

Widzimy z toho wopisanja, w takię cześćnośczi a wobjatośczi ducha su tamte dzinie splahi hiszczę żive. Ludżo to hewak mierniivi, często dość też samo dobrociivi, su nieswobodni pschi wschitkich swobodach ich živjenja, ju wot djabola sputani, kotryž jim njedowola dopóznanja ich człowięczeje hōdnoścze ze sebje samych.

Z missionarami, z naszej kichesyczanskiej wēru, hakle je so do tamtych krajuow swětłego dobyły, je so wójna zapocząta z djabolom tam a sem. Nic z mječdom, kaž je so to w przedawnych czasach często stawało, a na kotrež wschitnjo suju sebi też my Serbja kichesyczanstwo ze zahubu nascheje narodnoścze wukupicz dyrbjeli, haj, praju, nie z mječom, ale z kichizom na swojego wumodnika w rucy, z wutrobu pełnej luboścze za tute njezbożowne splahi, z niewschodnym zapalom a zahorjeniom za wschitko wyschczę przedują tuczi poselniczy evangelia naschu wēru a kulturę wopruij sebje, swoju stronotu a živjenjo za tutów jich heroiski nadawki, ideal.

Tuczi mužojo njezescza z tym jenož sebje, ale woni su też cześć a psycha swojego naroda. Hordžic ſo potajkim też my směmy, zo manu ſkoro we wschitkich swětowdżelach swojich missionarow, my mały, my zacpewaný ludzik. A prawje tak, z czeſću manu wobstacz, manu pschipódla bycz tež pschi mjezynarodnych procowanach na duchownym a idealnym polu — jako missionarojo przedujey elementarnu kulturę — jako narodowych wudošpolniejch wzdželanośc, ludnośc, zahorjejch a zapalujen woliwnijenych. Połażem ſo potom woprawdże, zo, kaž mały a zacpewany lud my smy, tak duchowne zraly, tak połny dobrzych poczinkow z dobom.

J. Z...ski.

Potajny klucz do njebjes.

Zsecji stav.

XI.

Dotal smy tak bōle powschitkownje ręczeli wo modlenju; z tym njeje dość, dyrbi ſo w tak ważnej wēcy hacż na dno hicż. Modlenjo a modlenjo, to je — dwoye. Hdyż tajti farisej swojej rucy k modlenju pozběhny — kaž swjate ſezenjo wo fariseju a clowniku to poweda — to rozhněwa ſo Bóh na ujoho pschi wschim modlenju, zo njewuſprawnjeny zas domoj džetche; ponijm clownik klesći tam něhdże zadý w kuežiku templa, a hlej, joho modlenjo ma móć, zo mróžele pschendže a k trónej božomu ſo pozběhny. Abo hdyż tajti muž, kaž swjaty Franciszkus z Assissi, swojej rucy k modlenju ſtahuje, hlej, to rži a tchepota hela, njebo paf ſo wotewri a boži jandželijo ujemu drohe kadižida joho modlenja a kladu je do klinu wēznoho Wótca.

Z toho widžis, zo ma jenož prawe modlenjo tajku móć, wo kotrež smy w drugim stavje poręczeli. Dyrbiny tohodla ſo wobhonyecz, zo bychmy naukuſli: Schto rěka to, ſo prawje modlicz, abo tež: Takiſe ſamotnoſcze dyrbi dybry paczeń méc?

„Zawérno — džetche Syn Boži — praju wam, budżecze-li Wótca wo něchto proshęz w mojim mjenje, to wam da.“ Jézus Chrystus lubi potajkim swjatočnje, pod samej pschiſahu, zo, schtožkuſiž Wótca w joho mjenje proshęz budžemy, toho směmy ſo nadžecz, wězo, hdyż pschiſodnje ſo modlimy.

„Mnoz̄y pał — piſeſte ſwiatyj japoſchtoł Jakub — mnoz̄y proſcha a nje- dōſtanu, dokež wo paki ſo modla.“ Šwiatyj Basiilius wukladuje tute ſłowa tak: „Woni modla ſo ze ſlabuſhkej wěru, z móliczkej dowěru, ze ſnadnej žadosežu, zo bychu hnadu namakali; woni proſcha wo kubla, kotrež jim ſzbožnoſczi wuzitne njeju a njeju tež wutrajni.“ Po wuczbje ſwiatotoho Domascha z Aquina ma prawe modlenjo ſchtyri ſamotnoſcze: 1. zo ſo modlimy za ſebje ſamych, 2. wo węch, kotrež ſu ſzbožnoſczi ſpomožne, 3. z czeſczownoſcžu a 4. z wo bſtajnoſcžu.

Prenja ſamotnoſcž modlenja je, zo za ſo proſyſch, dokež tomu, kotrež ſo modli, ſu bójſte ſluby cžinjene.

Tola je wěra po chleji cyrkwi, zo ſu modlitwy za druhich, woſebje za hręſchnikow, Bohu jara ipodobne. Wón ſam ſkorži na to, hdyz pobožniſche a cžiſčiſche duſhe w tajkim zamyslu ſo modlięz zakomđza. Tak ręczi Khrystus ſz ſwiatej Madlenie z Pazzis: „Hlej, džowka, hlej kſcheczanow w rufach njeſtſtceſzelow; njejuſtſwobodža-li jich proſtwny mojich wuzwoleñch z putow hele, woſtanu w jeje mocu.“

Tajke modlenjo za hręſchnikow, kotrež z wyſchſcheje luboſeže ſz bližichomu wukhadža, žada Bóh woſebje wot měſchnikow, mnichow a mniſchow. Cžaſto džesche ſwiatyj Madlena z Pazzis ſz druhim mnischkam: „Moje ſotry, njeſtmy ſo ze ſweta do tuteje cžiſčiny jenož to hoſbla wuczeſale, zo bychmy ſo modlić na ſo ſamych myſliſe, ale tež, zo bychmy ſo modlić za hręſchnikow sprawnyh hněw boži ſpotojale.“ Pſchi druhej ſkladnoſczi poſnuwaſche Syn Boži tuſamu ſwiatu z tutymi ſłowami ſz modlenju: „Wam, moje njeſtſty, ſym město wěſtoho wuczeſa (t. j. joho hórkę czerpjenjo) dowéřil, zo byſheze wěđzał, hdze mèle ſo wo bwozecjež, cheezeſli mojim wbohim ſtworjenjam pom- hacę; wuziwaſeje dha pilnje tajſi wuczeſek a wumodojeſeje thych, kotsiž ſu zahubjenju bližko, byrnje tež ze ſamym woporuſ ſwojoho žiwenja!“ Šwiatyj Madlena, po tajlich napominanjach eyle pſchewzata z luboſežu ſz hręſchnikam, woprowaſche wſchednje 50 króć zaſlužby Khrystuſowoho czerpjenja Wótej, wo ſmilnoſež za nich proſcho. Husto praji: „Kak radh cheyla Bohu wopor ſwojoho žiwenja za naſazanjo hręſchnikow pſchinjeſež, kaž Khrystus ſo dal je za mnie hręſchnicu. We wſchěch ſwojich pobožnoſczech poruczeſche Bohu kudsonych hręſchnikow, cžaſto pozběhny ſo ſrijedź nocu z koža a kchwataſche do cyrkwiſe ke Khrystuſej w naj- ſwiecziſtym ſakramencze. Něhdyn ronjeſeſche horce ſylzy, a prąſhana, ſchto plaze, wotmoli: „Boju ſo, zo to hiſhćeje dojež njeſe, ſchtož mohla ſz spo- mójenju hręſchnikow cžinić.“ W horliwej luboſeži ſz bližichomu džesche tak daloko, zo praji: „Cheyla do ſameje hele hiež, byli Bóh za tutón wopor hręſchnikam hnadu wěrnoho naſazanja ſpožeſil, a ja w heli Boha hidžiež nje- triebala.“ Na jeje proſtwwu poſla jej Bóh druhdy žalostnje wulke boloſeže ſz lepſhomu hręſchnikow. Rady modleſche ſo za měſchnikow*) božeje cyrkwi,

*) Žedyn z najhóřſich njeſocžinkow wſchelakich z naſchoho ludu je wěſče tón, husto dojež njeſmilnje ſwojich duchownych ſudziež a wichomu jich cžinjenju pſchey njepekné wotmýſlenia pothkowacž. Sym ſzwonka naſchoho kraja wjacbróć wobżarowacž ſlyſhal, zo lud, kotrež ma hewak khwalbu pobož- noſeže, ſo tajſeje nječeſczownoſcze njeſtroži. Węzo je poſtor a po hóřſch, kotrež měſchnik dawa, zrudniſchi, hačz hdyz ſo wſchedny čłowiſek pſcheinidze; khabla-li pał měſchnik w něčim po čłowiſeſzej ſlaboſeži, „njezmějeſch ty, o čłowiſeſze, zamolwjenja, hdyz ſudžiſch, dokež wěmę, zo wſchón ſud Bohu

wjedžo, zo je jich swjatoſeženjo žorlo wozboženja hręſčnikow, kaž na wopak njeſpobožnoſež a hręſčniwoſež měſčnikow zahubjenjo ludow po ſebi čeſnje. Zadajche wot Boha čaſto, zo chceſt jiu ſchwifacéz za pŕechetupjenja měſčnikow, zo by z jich njeħħodnoſežu ſwjatoſeženjo wětrivých jo njeħaċiſlo. „Kneže — to jiu jeje ſłowa — daj mi za nich mręcz a za jih wožiwig, doniż sym za nich twojej iſprawnoſeži dojeſčiñla.“

Swjate ſtarizny powědaja, zo je tale čiſta duſčha w bożej cyrkwi z nje-wuſtawachym modlenjom heli wjele woporow wutorhymla.

ſluſcha“ (Romſk. 2, 1—2); a zaſy: „Kóždy njech ma naš (t. r. měſčnikow — tež njeđoſtojnych) za ſlužownikow Khrystusowych a wudželerjow potajnoſežow božich . . . ničo ujezaleži na waſchim ſudženju . . . Bóh ſam budže ſudžiež . . . njeſudžiež to hodla do ežaſa!“ (I. Kor. 4, 1—5.) — Měniče traſč, zo budže Bóh wam ſchpatnych měſčnikow ſlaž, hdvž wo dobrych proſhež, „hač jomu za rybu hada da?“ (Luk. 11.) Z hanjenjom, ſwarom a ſudženjom khablačohu duchownoho z rědka hdv porjedžiež; „ſchtobi paſ proſy, tón dōſtanje“ (Luk. 11), wězo tež — hdnych měſčnikow do woſadž!

Skhadžowanka.

Skhadžowanka! haj, tute ſłowo sym hižo husto slyſał. Ale što dha to woprawdze je? Mi so zda, zo so tu studenći zeńdu a potom ſebi neſto powědaja, swoje piwo pija. Škoda jenož, zo to jónu wo-hladać njemóžemy: tak slyſiš druhdy Serba abo Serbowku rěčeć. —

Maš prawje a tež nic! Pój kruch ke mni, cheu tebje wo tom powučić: przed 25 lětami zeńdzechu so w Khrósćicach někotři zahorjeni studowacy, zo bychu nowu mysl wuwjedli a wěc zaradowali: mjenujcy kóžde lěto na prózdninach serbskich studowacych zhromadźeć w jenej serbskej wsy, mjez lubymi Serbami. Zaměr tajkich skhadžowankow wopisuja wustawki takle:

„Skhadžowanki dyrbja serbskich studowacych zjednoćeć k zahorjenju za swoju narodnosć, k zhromadnomu džělanju za Serbowstwo a dyrbja mjez serbskim ludom narodnu mysl zbudźeć a jón za powšitkowne narodne intereſsy dobyć ſpytać.“

A kóžde lěto wot toho časa sem zeńdzechu so serbscy studenći pak tu, pak tam k zhromadnomu džělu a zabawje a wjeselu, buchu wot Serbow we wšeh wsach jara přečelnje powitani a hospodowani, wjcs bě husto z korhojemi wupyšena a Serbja wjeselachu so nad swojim młodym studowacym ludom, zo so wón njeħańbuje swojeje rěče a narodnosće, hač runjež dołhe lěta w czubje přebywa, zo nječini, kaž někotři młodži knjezykojo, kotřiž su do měſeanskoho žiwenja pohladali a nětk rad wjacy serbski njerěča, runjež jim tole skoro při kóždym słowje „Serb na hubu bije“. — A lětsa přińdžemy zasy do Khrósćic, a nadžiomnje budže tam runje tak rjenje, kaž před 25 lětami.

Serbſcy studowacy so potajkim zeńdu, zo bychu „zahorjeli“ ſebej a naš lubowany lud a „džělali zjednoćeni“ (a při tom, to

jim kóždy woda, swój karančk wupili, zo šija njewuskhnje), a wostanu tři dny hromadže, lětsa 5., 6. a 7. augusta. Prěni dzeň, sobotu, postaji wubjerk, t. r. zastupjerjo studentskich towařstw, rjad hlowneje skhadzowanki a přemysli a předzela namjetý a naležnosće studowacych. Njedželu potom je hlowny dzeň skhadzowanki, wopravdžity swjedžeń, a tu njejsu studenći sami, ně, kóždy Serb, kóžda Serbowka, kóždy čłowjek, kiž Serbstwo lubuje a so za nje a za nas zajima, je lubosći witeany, je přečelnje přeprošeny. Tohodla příndzéće njedželu po nyšporje wšitecy, kotriž wy hišće serbsku wutrobu maće, k Wjeńkecom, přiwjedźe wašich znatych a liwkich sobu. Tu móžeće čerpać z čerstwoho kužola zahorjenosć za swjatu wěc. Ja praju swjatu wěc, dokelž je to naša wulka wiňowatosć, narod hajie a kubłować, dokelž bohužel, hdzež serbski duch hinje, tam tež naša swjata wěra, pócćiwosć a pobožnosć, džělawosć a horliwosć woprawdże na zrudźace wašnjo spadnje. Prošu, hdze maće dobroho syna našeje katholskeje cyrkwe, kiž serbskeje maćerje, kotraž je joho wočahnyła a jomu wšitko dała, štož wón je a štož wón ma, so hańbuje, ju samo hani a poteptuje? Hdze maće dobru a bohabojażnu serbsku holcu, kotraž stare wašnja serbskeje maćerje zacpěwa, kotraž so strachuje, čestnu drastu serbskeje družki nosyé, so wurčejo, zo přez nju dze, zo „fein“ rejwak so z njej wjerćeć njecha!? Podarmo tajkich mjez dobrymi křesćanami pytaš, přetož stajnje a wśudźom móžeš so přeswědći, zo éi, kotriž so swojeje serbskeje rěče a narodnosće, dobrych serbskich počinkow a wašnjow hańbuja, tež we swojej wérje khablaja a w pócćiwosćach słabnu. Abo pytaće wy sebi na rejach swojoho mandželskoho, zo so tak bojiće, zo z wami njerejwaja!?

Tohodla hišće jónu: wšitecy wy młodži a starci, wy mužowje a žony, příndzéće njedželu 6. augusta k nam a wohlejće, kak waš młody zdželany lud myсли a čuje, a příndzéće nic jeno na koncert a na reje, ně, hižo na naše wuradżowanja. Zasłyšiće tam rjane słowa a spěwy, zeznajeće tam swojich studentow a zahoriće so za swoju serbsku narodnosć. Njedželu maće časa dosć, pónđzelu je zasy stare džělo, a potom so tež jenož studenća sami hišće trochu zabawja.

K—k.

3 Lujich a Sakskeje.

Z Malbic. Seruijanſtomu dopisowarjej wo koncerze Malbiczan-ſtoho spěwanſkoho towařstwa, knjezej S. P.: Za Waschu rozprawu wo našim spěwanju narjeńšchi džak. Tielko khwalby drje sebi ani zašlužili njejsmy. Wona budže nam z pohoujenjom, zo budžennj hišćež pilniſchi. — Ženož malicžoſč, dovolče, zo dodamy. Wjedl je našch koncert f. wucěr Žurij Schewežik, towařtovoy dirigent. Knjez wucěr Mikławich Hajna z Konjec je so horliwje pschi nim wobdzelił, spěwajo z f. Ž. Čornakom duett „Někt šlívco Bože khowa jo . . .“, nimo toho tež w chorach atd. K tomu je tež hajnifow Kilanka a Bulanka — recete: Kuežanka a Brézana, wobeju z Konjec — na instrumenze pschewodžał, naučzjiwshi předy jeju, taž tež Michalkec Motsa — truhatskoho pomocnika — a shtorjoch hosczi; miščtr bě

wón sam. Tekst k spěvam a k prosh žortniwej wustupow namjetnył je podpisany. — Tola to njejšu porjedzenja, jenož dopjelenjenja. — A žo zažy pschindžem⁹ . . . , ſo ſamo rozem. Hdze tež naš kraňiſcho witali vychu, z tajkej nadobnej vychu woujateje, dynjateje zelenje . . . — a z tajtim bohatym wopystom. K tomu nam Kalbiče za pschichodne lěto nje-Sernjansſe wjedro — a my Wam ſkoro wěrim, póznauviſhi, kaf dobri ſeže wěſchežerjo — we wěcach toho džaka Waschim kniežnam. Smu dha k tym 3 hr. hiſcheže 7 pschipołožili. Za to by Wam kniež redaktor cylu ſtronu ſwojoho čajopiſa pomolował z džakom. Ale Wy to nochceče, a tuž ani my nic, a tež tých 7, hdzež te 3 po Waschim pschecžu. — Za Kalbičanſke ſpěvačke towarzſtvo Zapíšowat.

Sylne deſheze a njewjedra, kotrež ſu poſleduje njedzele, ſkoro wſchědnie po kraju zahadžale, poſkazychu nam trochu a zahacízhu lětishe žně. Dženja ſwj. Jakuba piſhem⁹, druhdy mějachmy to w Delanach pož žnjow hižo w bróžni, dženja wjele rožki hiſcheže ſtoji. Dželo je czežke, žita leža, ale tola je tu porinjo druhim kóniečinam hiſcheže złote. Majhórje je drje Khełnjanſka a Radwótska krajina pobyla. W Czichowicach ſo mróžno pscheturže, konje ſtojachu w noči z 15. na njedzeli 16. juliia wysche kolen we wodze. Struchťo hafle bě ſpomijennu njedzeliu. W Radworju ſo pola tepjachu. Mnozy ſu lětja dwójcy bérny ſadželi, na poſledk ſu ſo jim zatepile bérny a repa ſotu. Zedžesčli tam ze železnicu, maſch, njewjeſolý wobraž — ſpočinach ſo za Khasowom a kóniečach njedaloko Židowa. Krasne pscheńčy ſu kaž zrunane ze zemju, tam a ſem jenož hiſcheže čzwaki ſtwjelcow ſahajn. Tež wowsy a jecžinjenje ſu zezawałane kſchiž na kſchiž. Tež kropky padachu, najhórje we Wojerjecach, hdzež 10 em tolsto ležachu. Wulki wojeſki ſwjedzeń, runje tu njedzeliu ſo tam wotbywach, bě z razom ſkonežem⁹. Póndzeliu 17. juliia na ſmnhu dónižje Nowoſlicy — Worklecy. Majhórje bě w Hrańčy. Z mróželow ſchucžesche z wodami a kripami, za 5 mjeñchinow běchu hrjebjie pschepjelnjenie, po woſrjedkach ſo z rěkami waleſche. W Nowej Wjeſcy bu hóležec z blyſkom pohlniſhem⁹, we Worklecah holca. W ſitku mjez tym ſlónco ſwěčesche, a žnienych wuſlěkani hladachu, kaf ſo k wječoru kuri a blyſka. Zapalił blyſt nihdze njeje, khiba zo ſo w Smierdžacej na Korežmarjec popa ſpali. Tež pola Nowej Wjeſcy je ſo wutoru pschi wulkim njewjedrje popa wotpaliła. Z toho ſleduje, kaf je ſtraſhne, ſo w njewjedrje do popow khowacž. Schtwórk ſkonežnje rjane žnjowe wjedro zaſtupi — horcota, zo nejeho rěka. Vějche wſchak tež čas. Někotre kloſki, cykle k zemi zbité, hižo zapuſtežachu. Pscheto pak njeje trjeba, zo ſo pschenahliny. Alle dajeże ſo božomu darej doſtačz a doſkhyńč wonka, radſhi hacž zo wam pod krywom ſtuchnje. Z loňſkich žnjow ſuopa wjacy na polu njeje.

Z kloſchtr Marijinoho Doła. Kaf jara ſo kloſchtr Marijiny Doł prôcuje, ſchłodbu, kotrž psched dwémaj lětomaj wulka woda načzini, wurunacž, a nic jenož to, ale tež z rozpadankow nowy a kraňiſchi twar wubudžieč, wo tom ſwědži woſebje tudomu Boži dom. Hižo loni móžachmy podacž, zo je ſo kraňy wulki wołtarí poſwjećil. Prénje dny minjenoho tydženja buſchtaj tež pódlaňſkej wołtarjej poſtajenaj, wołtarí najwječzijſheje Wutroby Ježuſowej a wołtarí ſwiateje Marije. Žej wopisacž njechamy ſpytačz, doſekl tola nichtó z tutoho wopisanja cylu jejn kraňoſcz ſpóznał njeby. Staj wot ſamňohno Mníchowſkoho architekta po ſamňomu waſchijnu dželanaj, kaf wulki wołtarí, předy kotorhož kaž ſtražnikaj k woběmaj bofomaj ſtovitaj. Tež nowa kletka cyrkej wychi. Knadna knjeni abbatissa Michaela je z tajtim wu-

psjchenjom kłoschtrſkeje cyrkviſe z nowa wopokazala, zo za Božu čeſeč tež najwjetſche wopory pschinjeſe. Tohođla je ſebi wotmyſliła, tak ihetke hac̄h wobſtojnoscje dowlola, z Božej pomoci tež na měſtna hiſhcze ſtarých woltarjow nowe poſtajic̄. Hižo nětko je Boži dom naſchoho kłoschtra najrjeniſhi w cykle wobkolnoſeſi. Bóh dał, zo bychu nałožena próca a wulke wudawki wſchitkich wobydlerjow tutoho staroho ſlawnoho kłoschtra wjele lét hiſhcze zwjedſelile a muohim rozmnoženjo pobožnoſeſe bylo.

3 cyloho sweta.

Němka. Míez tym, zo kejzor Wilhelm pſhecy dale k połnocy jēdže a dyš a dyš ze ſwojeje kłodze „Hohenzollern“ wuléth do woſebje rjanyh krajinow czini, ſpomina tež ſwēru na wſchē wažniſche podawki we wótcymm kraju. Tak běſche tež naſchomu kraley Albretej 21. juliya ſwiatocžny džen pſchihotował. Na tuhym dnu dopjeliſi ſo mjeniuej 50 lét, zo bě naſch kral jako pryne dla ſwojich zaſlužbow we wójnie pſchecžiwo Danskej prufi rjad „pour le mérite“ dōſtał. Dubowe klopjena k tutomu rjadej bě jomu hižo kejzor Wilhelm I. po francózſkej wójnie daril a Wilhelm II. doda nětko jako cykle žadne wuznamjenjenjo k tomu hiſhcze złotu krónu. Woſebita deputacija, naſiedowana wot pruſkoho prynca Albrechta, regenta w Braunschweigſkej, pſchepoda kraley Albretej z wulkej ſwiatocžnoſeſu w hrodze Pillniž tute rjane znamjo kejzorskeje luboſeſe a džakownoſeſe.

— Němka kejzorka, kotrež ze ſwojimi džecžimi w Berchtesgaden pſchewywa, běſche ſebi, pſchi wulhodze na hladkim leſnym pucžiku ſo wobſunywſchi, nohu w fulkach nimale straſchne wobſchodziła. Njemóže hiſhcze ſtawac̄, hojenjo paſt tola derje a porjaduje dale krocži.

— Rjana a ſpomožna zchromadžizna wotměnwaſche ſo zańdženih tydženj w Augſburgu. Schtowrth kroęz ſeňdze ſo tudy towarzſtvo „Charitas“, kotrež je po cyhym němſkim kraju rožſcherjene. Runjež hiſhcze dołho njewobſtoji, ma tola hižo pſchęz 1300 ſobuſtawow, a mjez nimi mnogich z najwyhſichich ſwójsbow, n. pſch. naſchnu lubowanu kralownu Karolu, prynceſnu Isabellu, mandželsku prynca Zana Jurija atd. „Charitas“ rěka luboſeſ, a ſlukti luboſeſe wopokazowac̄, je woſebje zaměr tutoho towarzſtwa. Alle kaſt wulke je to polo za tych, kotsiž checđa tu wuſywac̄? Schtōž ſiwijenjo we wulkich měſtach njeznaje, njemóže ſebi ani pſchedſtajec̄, kelfo čełnovo a woſebje duchownoho hubjeństwa mjez čłowjekami ſneži. Rožmořjenja w Augſburgu to na najjasniſcho wopokazachu. Tak jednaſche ſo na pſch. wo to, kaſt je tu a tam ſtarane abo kaſt móhli ſo ſtarac̄: za ſyroty, ſlepe abo hewak khore džecži, za džecži, kotrejž wobaj ſtarſhei na cyh džen na dželo khodžitaj, za njeporadžene džecži, za rjemiſtymy a pſchekupſkih wuežobníkow, za towarzſhov a mlodych dželacžerjow, za holcy, kotrež w měſtach ſluža, a ſu paſt hižo zaſjedžene abo wſchelakim ſtracham wuſtajene, za khudych, khorych a pucžowachych dželacžerjow, za wopiwcow, za tajfich, kotsiž ſu njewerowanii w džiwim mandželſtrje ſiwi, (jenicžke tajke towarzſtvo w Mnichowje je hižo 600 tajfich mandželſtrw w cyrkwiſkomu werowanju pſchivjedlo) atd. atd. Widźimy, zo ma tajke poſchitkowne towarzſtwo kaž „Charitas“ rjane nadawki. Kaſt rjenje, hdyž ſo na tajfich dželach ludžo ze wſchēch powołanijow wobdželuja. A tak bě w Augſburgu. Běchti tam biskopojo, měſtchinę a miſcha, hrabjojo a pryncesny a mužojo a žónſte z najwyhſichich a z najnižſichich ſtawow. Luboſeſ k bližchomu ujeje tola mjez čłowjekami hiſhcze wuhaſtyla. Bóh żohnuj tajke prćcowanja.

— Ze samosnoho Augsburga piſche ſo nam tež čeſkihi wobraz. Psihi-pučzowanych italskich murjerow dla naſtachu tam njemery a woprawdžite zbezkarſtwa, na kotrychž ſo tež žonſke a pschedewſkim njeduſtchinich wobdzélachu, kotrymž nochce ſo dželacž, kotiž paſ ſu pschi kózdej harje pôdla. W kózdyim wjetſhim měſeče ſo čzrjodny tajlich ptačkow namalaja. Njemery běchu tak ſylne, zo policija njemžesche niežo wucziniež. Dyrbjachu woſakow, jěznych a pěſekow powołacž. Wjele člowejekow bu čežko ranjenych, někotſi na ſmierę.

— Kardinal Kopp, Wrótſlawſki wjetčbiſkop, je paſtyřski liſt wudal, w kotrymž ſwojich wěriwych napomina, zo výchu množi do třecžoho rjada ſvj. Frantiſka zaſtupovali.

— Huszíjſiho hacž žane předawſche lěto pschikhadžeja lětſa ze wſchelakich dželov němſkoho kraja powěſče wo njewjedrach, krupach, zliwach a powodženach. Tež blyſti ſu lětſa woſebje ſtrachne; wſchědnje móžemy cítitacž, zo ſu tu a tam ludžo trjecheni abo morjeni.

Hollandiſta. Konferenca k wobkhowanju měra dokónčza tutón týdženj ſvoje wuradžowanja. Widžominoho wuploda ujeje wjele měla. A to mało, ſchtož je ſo tam poſtaſilo, zavěſče hiſhče wſchitke wulkomocy njepſchivozmu. Tola bjez wužitka ſuadž konferenca tež cyle njebudže. Ludy a knježerſtwa ſu ſo z najmjeniſcha jónu dopomuili, zo ſo mjez nimi tež hinač hodiži hacž z kanonami.

Awiſtriſta. We Winje wotměwachu wot 19. julija druhi ſocialní ſurkuſus z powučzowacymy pschednoſchťami. Najſlavniſhi rečnícy z katholſkeje ſtrony tam pschednoſchowachu.

Rom. Popoſtnju 19. julija běſhe tu nimale ſylne zemjerženjo, kotrež nimale ſchěſz mjeňſchinow traſeſe. Ludžo čzéfachu ze ſtrachom na horu. Mnohe twarjenja a tež cyrkſe w němſkim wuſtawje Campo Santo buchu wobichodžene. Prjedy knježejſe tajka čzoplota, zo móžachu ludžo ſedma dyhacž, hodižinu po rženju pchijnđe ſurowe hrimanjo, ſchtož je w Romje w tuthym čzaju něchtco cyle žadne.

Turkowſta. W Konſtantinoplu ſu wot kóne junija ſem wjac króž wulſke woheńje bylo, zo ſo zda, kaž výchu je ludžo z wotpohladanjom założeli.

Czorna Hora. Prýnc Danilo z Czornych Horow mějſeče 27. julija w Cettinje kwas z němskej prynceſnu Žuttu z Mecklenburga. Njewjesta, kotraž je poprawom lutherſka, je hižo dlějſhi čas w grichisko-katholſkej wěrije rozwučzowana, a je hnydom, hdyž do Montenegro dojedže, k tamnej wěrije pchěſtupila. Žeje mjeno Žutta bu do Milica pchéměnjenye. Zo prynceſny z němſkich wjetčowſkich ſwójbow ženitv dla do grichiskeje cyrkve pchěſtupja, njehodži drje ſo runje khwalicž, ujeje paſ niežo žadne. W ſtawiznach ruſkoho lejzorſtwa je dojež tajlich pchěſtupow.

Naležnosće našoho towařſtwa.

Sobustawy na lěto 1899: kk. 560. Jakub Bräuer ze Špitala.

Za cyrkę w Lubliju: Pětrkec swójba w Budyšinje 1 hr. 50 pj.

Za nowy Maćičeny dom w Budyšinje.

Dotal w naſej redakejiſi nawdate 5960 hr. 11 pj. Dale darichu: »Rozkolnicy« 3 hr. Wobnowjerjo studentſtwia 1 hr. 5 pj. Ralbičanske ſpěwařſke towařſtvo k týdženim 3 hiſće 7 hr. Delanska Patentna Komisija: na kwasnym wjeselu, w Serbskich Alpach 85 pj. + 75 pj. Čitarzej »Politiki« 4 hr. Kapłan Jan Sołta (40): přinošk na l. 1898: 20 hr. Milčanska Kofejowa Komisija 1 hr.

Zaplać Bóh wšem dobrocerjam!

Czjſhcz Smolerječ ſnihičiſhczetnie w Maćičenym domje w Budyšinje.

Katholicki Posł

Wudawa so kóždu sobotu.

Płaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósce
a w knihařni lětnje 2 hr.
69 pj., štvortlētnje 65 pj.
Za nawěštki płaći so wot
małoho ryněka 10 pj.

Sudowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa s. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 31.

5. augusta 1899.

Lětnik 37.

Shto je wina?

Hdyž běch híšežje student, dundach wjele po Serbach. Tak zabežach sebi tež raz do zanjeseneje serbskeje wješti, wo kotrejž jo wjele rěči a spewa, do kotrejž pak jo snadž nictó z was njewé — mjenujich do Kukec. Běch jo ducy po puežu wujachlil a wupozil, a jěsz a picž chyjliche jo mi žalošnje. Tuž bě moja přenja mysliežka: „Wónđezeh do korežm.“

W Kukecach je wjele wułowaná a wukhwalena piwačnja. „Kukecjanška piwačnja nima w swěče runježa“, řeka w znatej pěšniczén. „Do tuteje piwačnje załožich na piwo. Korežmarfa, tajka radna burka žona, mi uopach porjedži a wostaji mje potom samolutkoho we jstwje. Dokelž híšežje k samocze zvulnul njebež — zaſthyska so mi tu pschi mojim uopachu. Zo běch sebi čežke myſle zahnał, zaſpewach sebi studentske kuski. Runje běch sebi zanjeſt: „Naſche Serbstwo z procha stawa“; tu jo durje wotewrichu a do jstwy zaſtupi prošty serbski čłowjek. Wuslyšchawšchi moju schtucžku, měnjesche z hłowu wijo: „Naſche Serbstwo z procha stawa? — Hdže tež to? W blōče leži naſche Serbstwo. Tak ma to rěkacž!“

Mje tón čłowjek zajimowasche — snadž tež tohodla, dokelž bě so mi samomu wostudžilo. Tuž jo k njomu pschiyhzech, kúpich jomu pôłku palenca a dach jo z nim do rěči. Mějach najlepšhu woli, wbohoho čłowjeka pschepokazacž, zo Serbstwo stawa a njepada. Powědach, kaf so w Serbach narodných duch hiba, kaf so serbske towarzstwa załožuja, kaf ma so w Budyschinje wulfotný serbski dom stajicž a, schtb wě schto híšežje. Wón změrom pschipoſluchaſche, schibale jo poſměwkujo, potom wuczeže thžku, wza sebi ſchěžipku tobaka, zaſworschtwa jón do wulfotnoho nosa, poda tež mi thžku, a hdž běch jomu k woli z nim poſchnupował, rjekný wažnje: „Nětk wam ja ſlowežko praju.“

Pozasta wokomik z rěčžu, wuczežje mosazne narwoči, tykm sebi je za wuschi a styknýwſchi ruch džesche: „Marodný duch so hiba. — Hm, hm, — a pschi

tom tchajesche móćenje z hłowu, — ale ródná zemja, kotaż nas živi, so nam pod nohomaj zhubjuje”, — a pschi tom wuvali na mije wočzi, kaž by mje cheyl pſchekločz.

„To narodny duch dolho w powětse pjerchotacž njebudže, hdyz njezmjeje ruzyńska serbskeje zemje, hdzeg mohł wotpoczyneč, na kotrejż mohł so zežinieč. Wérze mi, schtóz pſchepstanje serbski khleb ječe, tón tež pſchepstanje serbscy czucz a mysliz. „Serbia, Serbia wostanu”, tak so spewa, „ale jenož tehdý, toho sym sebi wěsty — hdyz serbska rola w serbskich rukach wostanje. A hlejče, runje jow to klaca. Schto je so hido, tak daloko hacż to pomnju, serbskich buršich statokow za poslednie 10 lét rozpraskalo, rozpschedalo po schlebierdach! Wiele je do němickich rukow pſchepchlo, wiele su knjeze dwory pôžrjeli, tak zo masch wih, hdzeg njeje ani jedyn wjetshi burški statok wostal. A tole je, ičtož nam row rije.“ Tn frémy z pólki a pohlada mi wótrje do wočzow, kaž by so cheyl pſchewědečz, hacż sym pſchepołazany.

Tón wokomik wujich, zo bych tež swoje słowęko pſchidał. „Zo so bur na swojej roli džensnischí džen' thmanje nježinvi“, prajach, „to su hubjene czasy wina. Dawkow z kóždym létom pſchibywa; skót a zorno njeplaci; czeledz je žadna, czasto k tomu hiſcheze njethmana a droha. Haj, to wjehak ma bur czeſto nakkadzene.“

„Nó, to džen' cziszece tak klinči, kaž pěsení:

»Slyſcheże, kajke su to czežke lěta,
Kotrež klobza ludzi cyłoh' swęta,
Alle hörje njeje žanom' mužej,
Hacż na kraju wonka khudom' burej.«“

rjetny wony Kukečjan.

„Alle schtó je wina, zo su czežke lěta? Proju wam, wjele burja sami. Zlate czasy za moje młode lěta tež njebehu. Z kone minjenoho a w zapoczątku tohole stotka běchu džen' stajne wójny. A wójnski čzas tež buram njeħoġi, pſchetoż wojach njeħladaja, hdze teptaja, zajęzdzia a zapuszcza cyłe krajiny. Wem so hiſcheze derje dopomnicz, kał nam bě, hdyz tam pola Budyschina k bitwje dónidze. To smy ze skotom czekali do lěsow, hewak bychu so wojach kaž wuhłodnjene wjelki na njón walili a sebi jón wopjekli. Te lěto njejsmy ani snopa na polu měli, ani telko zorna, zo mohli nazymu woħeqz. Vérny su nam wojacy żebərali a na polu zwartili a zjedli. Ach, schto jny tehdý spytali! Kóždý wječor by njebo čerwjene bylo kaž krej. Na polach bychu so paśle wojeriske wohnje — ale tež někotražkuliz wjes by we plosmenjach stała. To smy ruch lamali, żałosczili a prosyli, zo cheyl so Bóh smilicz a prut swojego hněva wotwobroczież — ale nazajtra hido bychu kanomy zaś bubotale a třelby praskały, zo nam wuschi zaſtupowachu. Wo tón čas njejsmy ani jeneje noch změrom spali. Wodychli hakle smy, hdyz běchu wojacy nam z wočzow.

Alle hrozne žně běchu nam wostajili. Sepje mortwych a ranjencych, kotrejž mějachmy połhowacž abo wothladacž. Tehdom sym swoje rjemjelo naukuṇyl, z kotrejž so hacż do džensnischoho dnja živju — sym injenijec — snadž to hiſcheze njewěcze — Kukečjanſki tótki, a ludžom jamh rycz, to je moje dželo. Alle naschomu Serbowstwu njetrriebam row rycz — te to samo dokonja. Ma zle czasy so hrēsha — ale tajke hiſcheze dolho njeſu, kaž czasy Napoleoniskich wójnow. Alle tehdý je z czežka schtó swoju namrētu

volu pschedał. Ně, tehdy so džeržesche kóždy swojeje zemje kaž kleščez. „Bóh nijedaj, zo bych herbstwo swojich wótcow eži pschedał”, tak be něhdyn Raboth krajej Achabej wotmolwil, kij chyſche Rabothowu winicu kupiež — a runje tak myſlachu tež naſchi wótcowje. Dženſniſchi džen je to wſcho hinaſ. W měſtach maſch nětko doſež podržníkow, kotsiž mějachu na wſach rjany ſtatoſ, na kotrymž je ſo wjele ſplahow z čeſeču žiwiło, kotryž pak woni njezaměřachu abo lepje, njechachu ſwojim džecžom zakhovacé. Tu we wſih mamy za to zrudny pschillad, z kotrohož mōžecže tež widžecž, ſchto po prawom je wina, zo z burſtwom tak klaca. Zeli ſo wam njewostudži, powěm wam tu cylu ſtaſiſnu.”

(Poſracžowanjo.)

Potajny klucž do njebjes.

Trceži ſtaw.

XII.

Kaž ſwjata Madlena z Paſſis, modla ſo wſchitey, kotsiž Boha wěrnje lubuja, radu za naſazanjo hręſchnikow. Braj ſam, rozpominasch-li pschi ſebi wulku luboſez bažu k duſcham, joho žadoſez za tym, zo bychu wſchitke žbožne byle; pschemyſliſch-li pschi ſebi, ſchto je Chrystus za hręſchnikow czerpjeł a cžinił — možlo tebi wſcho jene bycz, hdvž widžiſch, zo zly duch tefko čłowjekow ſlepí a po pucžach k ſmierci wjedźe? A ty mohl z modlenjom za nich pola Boha jim ſwětko wuproſhcz, zo bježdno psched wocžomaj pytnu a do ſo du; a hdvž ty to tola nječiniſch, ſchto ſu ty do — kſchecžana?! Wězo Bóh nihdže ſlubil njeje, zo naſ za druhich wuſkychi, hdvž tucži dale hnadze božej zadževaja; wemý pak tež, zo je wobſtajna a ponížna modlitwa wuſjadne hnady a wjedzenja bože z njebjes ſežahnyła, tak ſo je ſamych zaſaſkých hręſcherjow do ſudobjow ſwjatoſczenja pschedwobroczila. Hdze by ſwjath Augustinus wostał, byli joho ſwjata macž, Monika, tak zmyſlena byla, kaž wulki džel žonow, zo za njeporadžene džecžo ſo njemodla? Tuž njezaſkomdzmy na to myſlacz, zo we wſchědnich pobožnoſczach bludnikiarſkich, pohörſchowarjow a ſtradžnych hręſchnikow božej ſmilnoſci poručamaj; wět mi: tón, kij radu ſo za druhich modli, budze wot Boha ſkerje wuſkychany, hdvž ſam za ſo wo neſichto proſh.

Bohlaďaj na druhu modlenju trěbnu ſamtoſcz: ty dyrbisj ſo wo hnady miodlicž, kotrež ſu k docepcžu z bōžnoſeče trebne a wužitne, dotelez modlenju cžinjene ſluby cžaſne kubla kędžu nimaja, ale wěcžne. Swjath Augustinus wukladuje ſluby, naſtupajo modlenjo, tak: „Druhdy proſhymy wo cžaſne hnady (kubla) a Bóh naſ njewuſkychi, dotelez naſ ſlubuje a ſmilnoſcz nam cžinicz chec; ſekar, kotrež khoroho lubuje, njedowoli jomu ničjo, ſchtož možlo wuhojenjo hacžiež.“ Někotry je khorowat̄ a khudý — wobſthowa joho psched mnohimi hręchami, kotrež by wobeschol, byli w ſtrwoſczi a bohatſhwje jo tepil — tak zapomě ſomu Bóh tute kubla, kotrež bychu jomu jenož ſchledžale. Z tym pak prajicž nočcu, zo by wopacžnoſcz byla, Boha tež wo cžaſne proſhcz, kaž daloko tute wěcžne ſpěchuje. Koſom na ſtaroſcziwoſcz wo cžaſne kubla je dowolena; tola njeſměm wěch na hlowu ſtajecž a ſo modlich ſo na zemju ſydačž, hdvž měli ſo runje tu k njebju pozběhowacž. „Proſheze dha předy wo kraleſtwo bože a joho ſprawnocž, wſcho druh e ſo wam pschicžiſne.“ Hdvžkuſiž potajkim wo cžaſne wěch proſhymy, měli ſwoju modlitwu pschedy tak konečecž: ſpodoba-li ſo tebi, Wótcze, a widžiſch-li, zo je

ł spomiożenju duszce; zapowěli Bóh próstwui, budźmy pscheśwědczęni wo tom, zo lubočę ł nam jomu wobara, schłodnoścęje wobradzęć.

Czasto dość proshym Boha, zo chętl nas wot wobężežnoho a straschnoho spytowanja wumōžić, a hlej, wón to njecžini — spytowanjo pscheježeha nas dale. A to nie nam do schłody. Ani spytowanja ani zle myſle džela nas wot Boha, ale zwolenjo do nich. Spytowanjo je, jeśli so modlisch a jomu so spječiſch, runje ſredk, zo z Bohom so zjednoczujesč a ł duchownej dospolnoſcę so wuwinjeſch. Njeſlyſtich tkózde lęto z kłetki tamne ſłowa, tak swj. Pawoł w swoim liſeże žałosči: Bóh chętl joho wot njeſchwarnych spytowanjow wuſwobodźić, hdvž zły duch mało pschežiwo njomu njezalhadtſche? Bóh tón Kniež czini, jakto by czężež ſkyſchal, a haſle na tſeeže pomodenjo praji jomu: „Pawole, ſežerp so, budź tebi dość na mojej hnadle, ja chę, zo by poccziwoſcz w ſlaboſcę so wudokonjalा.“ Rjenje piſche swj. Francisku ſ ze Sales wo tej węch: „Riemóžu ſebi niečo hordozniſche myſlič w duchownym žiwienju, khiba duschu, wot spytowanjow częſnoſczeniu, kotaž njeuwuſtawajen pschežiwo nim wojuje, na zdačzo do przedka njepiſhniudźe, a tola częhiſje Bóh swérnu njeviſtu, ani zo wona wo tom pytnje, džen a bôle ł ſebi, njech spytowanja traſa hac̄ do poſlednjoho zdychnienja.“

We wſchęſpytowanach ma naſche modlenjo bycž: Kniež, wumōž mje z tuteje nužy, jeſi mi ſpomožne, jeśli nic, džerž mje a daj mi hnadu ł wobaranju. Potom nazhoniym wěrnoſcę ſłowa swj. Bernarda: proshymyli Boha wo hnadu, ſpožgi nam paſ tu, paſ hiſhežęe khmańſchu. Loni ſym widział, kaſ druhdy nan z tajſim 6 lętnym hólczeſcom ſtrwoſcę dla do žolmjacohu morja ſkoči. Běſche to ſchkečeženjo a wobaranjo, hólczeſc ſebi myſleſche, nan chęe joho tepič, kaž młodu ſkočku. A tola měnjeſche nan derje z džęſcžom. Hlej, podobnje czini Bóh druhdy z nami: wón czijnię naſ druhdy, jakto by ſwoiſch ſmiluoſcžow zabyl, do znohów częſtich spytowanjow; podnurjeni do nich, wołamy so ł njomu, a wón czini, jakto by daloko był a njeſlyſchal, a hlej — wón je tak bližko, wón ſkyſchi nutſkowne žałosčzenjo wo pomoc, wón džerži a poſylnia mjeležo naſchu ſlaboſcę, hewak bychmę so w tutym mörju węſcę zatepili.

Nětko paſ kročel dale, poſ ſlęta bu tak nimo a mam hiſhežęe wjele. „Poſol“ tak tolſtoho brjucha nima (za to paſ ma zorna w ſebi), kaž druhę nowiny a dyribi na lohež wotměrjene bycž, ſchtož ſo do njoho piſche.

Praſachmy, zo many ſo tež z częſczoſnoſcę a wobſtajnoſcę abo wutrajnoſcę modlič. Częſczoſnoſcę wopſchiſa w ſebi ponižnoſcę a dowěru; wobſtajnoſcę ma trac̄ hac̄ do — ſmjerče.

Tak: ponižnoſcę, dowěra a wobſtajnoſcę w modlenju, z tutej trójku změjemy džęla doſć w nowym poſlęſče! Decrescendo — —.

3. Kuzjich a Sakskeje.

3. **Budyschina.** Najdostojniſji kniež biſkop Ludwik je ſo 2. t. m. z Riffingſtich kupjelow domojwrbęſil. Na Donjebjeſuzacę ſwiateje Marije budže w Nowym Leutersdorfje ſwiateje ſirmowanjo wudželeč.

3. **Khróſežic do Khróſežic a do wſchęſ Serbow.** Hdže jutſe pónidžemę? Jutſe, nježeln, 6. augusta? Do Khróſežic pónidžemę. Tam džē ſo jutſe naſchi ſtudencži ſendu, naſchi młodženych, kotrejchž many na ſchulach. A woni budža nam rozprawječ, kaſ ſu pschi wſchęm mnohim džèle na gymnaſiju, na ſeminaru,

na univerzitete — spominali na swoju slodku ręcz maczetki, w kotrejż su preni kręz wuprajili pscheluboznej mjenje: nano, maczi — w kotrejż su nauknyli k Bohu lubomu Ćenjezej so modlicz. Woni budža nam rozprawiec, tak su — bjez wuczerja —, jami mjez sobu, so nauuežili serbski cžitarę, pišacę a ręczecę, zo bychu něhdyn swojomu ludu byli khmani duchowni, wuczerjo, lekarjo, ręcznych. Woni budža nam rozprawiec — tola ani uam to njebudža trjebac rozprawiec, tak so horja ich młode wutroby za Serbstwo pschedrohe: ale blyschetuz budże so jim z blyschetom słonojašnym na čolach wuznaczo: Serbskich nanow a maczerjow džeczi imy a budžem, doniz nasche koſeje njepschikyl row czmowy. — Po hlownej z hromadžinje pał, kotraž so zapocząnie — najpozdžiſho w 4 hodž, zaſlyſhimi, w rjanim a z wulkej pröcu a wustojnoſciu pschihotowanym koncerze serbskich spewow cyly rjad. Ach, wonie tak ręča k wutrobam a su tak pscheze wshu méri krasne a pschelubozne. Psichidže dha poſluchacę. Koncert so zapocząnie $\frac{1}{2}8$ hodžin. — Shtož pał jenož trochu móže, pschidž huydom popołdnju do krasnje wupſthenego ſala Wjenke w Khróſcicach. Kacż so toho njebudže nichčo nic. — A tomu budże jutſiſha ſthadžowanka jubilejna, t. j. pieczadwaceta — a Khróſcic staroſławne dokonjeju, zo by tam, hdžez je byla ſthadžowanka přenja — pieczadwaceta njewoſtała za přenjej, ale rjeniſha a ſlawiſha, haj jubilejnje kramna byla. Ale tež z wonka Khróſcic njeh pschińdu — z Pola a z Delan wſchitc do jednoho!

Bohudžak je so wjedro wobroczilo. Bichewulka ſuchota wſchaf tež dobroty nječini. Na kupje Krim w połodniſciej Ruiſkej su runje w tym času, hdžez bě pola nas »taf zyma a mokro«, měvali 40—45 stopniow po Réamuru. A to nie džen, ale z měsach za sobu. Žně su tam ſpalene, trawa: popiel, ſkót, kotryž so tam w ſtadłach paſe, je z črjódami hinył — a ſhtož zbylo: kóſcę a koža a žily.

Z Něhdzec bliże Woniſdziec. Wondy pschilecza mi czo. 6. „Łužicy“ do rukow — a tam dha namakach w rozprawje wo Serujskej Hłownej zchromadžinje Towarſtwa J. Cyrilla a Methodija ſežehowace, cžitarjam „Kath. Poſoła“ wěſče zajimawie rjadt: „... Wobichernie rozložowacze k. ſcholaſtikus wo zaměrach towarſtwa a joho časopisa, kotryž chec ilužicž naſchim naboznemu a narodnemu idealam. Nam je tendenca „Kath. Poſoła“ jara sympathiſka — a wjele bble so nam lubi hiſce, zo so pschi kóždej ſkładnoſci tež jaſjuje woſzemja w „Kath. Poſ.“ Wjele luboſče z proſthich ſamow poſornoho poſelnika ręči. Wznicze cžiſlo kotrežku, kóžde was powuczi, zo je wěrno tak. To njeſſu ſłowa hole, ale hrona wutrobie, to je wſchudžom chłek a dobra węc, něhdyn wſchaf hdže kult woſobh: ludowy časopis. Tež ręcz a jazyk „Kath. Poſoła“ tón charakter ma. Čeſczejem cžitar je wěſče hižo naſtarovi w rukomaj něl, po kotrychž je ſebi powodýchnył. Póz z kaplami — abo běſche to kli? — na nich ſtojeſche, ſwědečo wo torturach pjera, ſłownika a ducha, kotryž je wupłodžil. Tajkich njebožatkow z »janđelskej« a druhimi khoroſczejemi w nôžkomaj a ſtamczach, je ſo mało do „Kath. Poſoła“ doſlacalo. Tu wjele ſtronij, czerſtwy duch, njewonja za karbolem. Někotre węcji woſebje ſu ſwijiſne, z vervu piſane, pěkna doſis talenta za nimi ſtoji. A tomu „Kath. Poſoł“ njeje prosto naboznemu časopis; tež powědanczka, ſkizy z puežowanijow a naſtarvi, wſchich potrjebov ludu ſo dōtlace, w nim macze. A hórnifowym duch wſcho wožiwiuje, wjaza. Tež woporniwoſci ludu je w nim pomniſ założeny. A pódla thſacow — wonie do ſta du — za chrkwiſke zaměry, woſebje węzio

domjace, serbske nałożenych — je so w nim za poslednje tři léta kvitovalo tež nimalo 6000 hr. za Mačiežný dom.*). — — — Tuto pschipóznacjo z městna, wšeče derje powołanoho, njech je našim čitarjam z powieżenjom, zo so jim derje ſluži. Za sam hym „Kath. Pos.“ jara dobrý a pſcheju jomu z wutroby, zo bychu wſchitey jomu dobrí byli. Ma-li našch časopis połnje ſwoj nadawč dopjelnicž, dyrbi čitarjow bycz hſchęze wjac. A woprawdze: móhlo by jich bycz wjac. Znaju cytu wulku woſadu, fotraž — kaž by wo nim njevěžela. Schtóż za „Kath. Posol“ jenož enohoh abonimenta dobuđe a z tym tež stava naſchoho towarzſwa, dobrý ſtuk dokonja, ſtuk dobrý za naſche Serbſtvo, za naſcheju ſi. Japoſchtolov Cyrilla a Methodija a za Boha luboho Krneža — fotraž budže jón placzicž. — Psihi tej ſkładnoſci bych tež časopis „Lužicu“ naſhim lubžom porucžil. Je to časopis, ſwědomicze wjedženy a z wulkimi woporami wudawany. Z njoho byſchęze móhli wjele naruſtneč.

M. W. H.

W Löbtawje pola Drježđan je tyfus wudyril. Hač dotal je nehdže 250 woſobow na njón ſhorcilo a njezda ſo hſchęze, zo by khorofcę wotebjerała. Wini epidemije dawaja tam wodže a ſu tež nařaženy wodonowod zamknyli, zo bychu dalschomu rozſchěrenju khorofcę zadžewali.

*) »Pieczętka w Koſlowie dobytk z »womężeje« 3 hr. 95 pj.« . . . to bě přenje kvitowanjo (hl. „Lužica“, čzo. 5. 1896). Ale ludžo, horacy ſo za věc dobrou, kvitowanjam wuſneč njezechu, ale cziſlo wot čiſla »wocjerachu« a wabjachu. To bě wulka próca, pſchetož dohlo běchu ſami. Tola njezechu ſo wotbycz, »komisię« pſchidźechu a kaž bychu měle wójniſki plan — bhrneč jenož niſti bylo, njeruſtawajc ſwoj pjenięžek ſezelechu »za nowy Mačiežný dom w Budyschinje«. A hlejče: nadobo bě tu dobyčzo na cytej čarje. K starej komijii ſo pſchidruži nowa a nowa — a někto mamy jich hžo rjanu licžbu. Tež hevat je něktra duſchka ſo pſchidružila. — Kvitowanja za M. D. w ludowych časopisach wozjewjane, maju wulki wliw na lud, fotraž je M. D. mało pſchihileñ; z přenja, dokelž z cyla njerad dawa — a z druhá, a to je wažnische, dokelž pſchec hſchęze prawie dorozemicž njeniože ani z džela nochce, kajti ma Mačiežný Dom za naš wuznam. Hdyž wſchaf ſtajne woporniwoſć widži, ſam woporniwy bycz wulknje.

3 chloho ſweta.

Saskia. Zeju Majestoſcji kral a kralowa ſtaj ſo na dwě nježeli do Rehefelda podaloj, potom pſcheydlitaj ſo do Marienburga.

Němſta. Pruske město Marienburg je ſurowý wohén pſchekhwatal. Wutoru rano w 5 hodžinach ſo poeža w fabrich na kolbaſy palicž; wohén, tiž we wulkim ſkladže tuka, poležow a mjaſa ſtrachnu chrobu namaka, ſo tak ſpěchňe rozſchěrjesche, zo dyrbjachu z telegrafom do Hdaňſka (Danziga), Elbinga a dr. wo pomoc žadacž. Z Hdaňſka ſo bórži wohnjowa wobora z extra-čzáhom do Marienburga poda, tež z druhich městow, kaž Dirſchawy, pomoc pſchekhwata. Wſcho hromadže je ſo 50 khěžow wotpalilo, tež wěža a tſečha radnicę ſtej ſo wotpaliſo; radnicu ſamu wukhewachu. Zo wohén tak ſurowje zahadžesche a ſo rozſchěrjesche, ma ſo z tym wuſwěticž, zo žehliwe poleže a a kruchi tuka do wſchech bočow ſtachu a zahubu rozſchěrjachu.

— Žara žadny jubilej je nježelu 30. juliá město Paderborn ſwjecžilo:

jednacze-stow-létnie wopomijeczo, zo je bamž Leo III. pola kraja Karla Wulfoho w Paderbornje pschebywał. Zwonka Roma je mało městow w cykym kscheszanſkim swęźe, kotrež bych u mohle prajecz, zo su bamža, „wótea kscheszanſta”, we ſebi hoſpodowaſe. Ženož z rědka a jeno z jara wažnych pschiczinow wotkaliſtu ſo bamžojo z węczniuho nějta. Psuczo-wanjo bamža bě potajſkim kóždy króž kſobitý podavk w ſtawiznach. Bamž Leo III. dyrbjeſte w lěže 799 psched zvěžkoſkim romſkim ludom częſtač a poda ſo do Paderborna, hdyž kral Karl Wulf runje z pschynym wójskom pschebywaſche. Kral ſwojim wojaſam powě, tak ſuronje ſu Romjenjo z naj-wyjšchim wjéchom chrfuſe zahadželi, a zo je ſam wo ſuſe widžaſ, tak bamž ze zrudobu ſylzy roni. Wójſto na tu powěſz z hróžbu poſluchaſche, kral pak poſla Pippina z wojaſami bamžei napſchečzo. Hdyž Leo III. joho pschicze widžeſche, pozběhny ruci k njebiu, džakowaſche ſo knjezej a proſcheſche wo žohnowanjo za weſtſalſki lud. Hdyž Karl bamža naždala wuhlađa, da wójſto ſo do poſkola zefupacž, wón ſam ſrježa na konju; potom zefupi z konja, kchwataſche bamža powitacž, kž joho z wjeſołeſu platajo wobjimasche. Cykly wójſto klečzo požohnowanjo bamžowe pschija. Potom poda ſo cykly czah k městu hacž k cyrkvi naſchoho Zbóžnika, hdyž cykly duchowniſtwo a lud čzaſaſche. W cyrkvi, kotrež ſo ze złotom a purpurom wſcha blysčeſe, bu na to hnydom ſwjatocžna džatka boža mſcha za wumóženjo ſwjatoho wótea ſwieczena. Po njej dowiedže kral bamža do joho wobydlenja. Raž ſtawizny powědaja, wofia Leo III. něhdze tſi měſacy w Paderbornje. Hijo 29. nov. mōžeſche zas we měrje do Roma nutſežahnycz, hdyž we ſwjatoho Petrowym domje za lěto, hdyž ſo 800 piſaſche, runje boži džen bamž Leo III. Karlej Wulfovmu złotu krónu jako romſkemu fejzorej na hlowu ſtaji.

Belgiſta. Ministerſtwo Bandenpeereboom je wotſtipilo. W cykly Belgiſſej ſu khetre njemery a zbežki dla nowoho wólbnoho zaſonja, kotrež je ministerſtwo pſchedpoſožilo a kž ſo nětk njeje pschijat. Woſebje ſocialdemokracži a liberalni na wſchě mōžne waſchnjo pſchecziwo ministerſtwu ſchęzuwaja, nic tak jara z ujeſpoložnoſe ſo wólbnym zakonjom, ale z hoſho pſchecziwjenja pſchecziwo ministerſtwu. Kral je Bandenpeerebooomu předowniſej de-Smet-de-Maegerej tworjenju nowoho kabinetu pſchepodaſ. Bandenpeereboom je ſo jako wuſtojny minister wopokaſał a je woſebje za želegnicy a poſt jara ſpomožne porjedzenja a woſobjenja zaſvđil. — Hacž ſo de Smetej poradži, pſchecziwjenjo ſocialiſtow złamač, ma czas wueſicž. Telko je wěſte, zo tež wón — kž joho předowniſ — ſocialiſtam ničo njezwoli, iſtož mohlo katholikam do ſchody być. Katholiki raz kabineta (ministerſtwa) wotſtanje zaſveſčeny.

Rumunſta. Město Adjud w Rumunſkej, kotrež ma 5000 wobydlerjow, je ſo hacž do někotrych khejzow, kotrež ſtojo woftachu, cykly wotpalilo. We wſy Boltowa pola Bělohroda ſkhoru 14 ſlužownych wotrocžkow na zajednočenjo z hribami. Džewjecžo z nich ſu hijo wumrěli, tež družy běža ze ſmjerzu. — Kedžbu, hdyž do hribow džecze!

Turkowſta. Zo Turkojo najhōrſhi njepſcheczeljo kſcheczanow wotſtanu, to dopokuſuje zaſy jónu prawje piſmo, kotrež ſu z turkowſkich provincoſ Staro-Serbiskeje a Maćedoniſkeje čeklijeni wobydlerjo na konferencu w Haagu pójſali. Woſebje pod zaſhadženjem dživich Arnautow kſcheczenjo w tamnych krajinach wjèle czerpja. Tucži zapaleja hysto jich wobydlenja, morja muži, wonječeſčuju žónſke a rubja džecži. Hdyž potom tež turkowſke knjeſtvo wěc

pscheptyje, maja ksheczenjo z wjetsha njeprawo. Nashe wulkomoy pał maja ważničę ežinie, hač so wo to staracz, hdź někotre sta abo tyżach njevinowatych pschez turkowisku njekhmanojež žiwenjo pschihadža. Smy to píchi pschezhanjach ksheczenanow w Armenijskiej widżeli.

Wschelcžizn.

* Wjejołaj pacholaj dundaschtaj njedawno, serbske pěnicžki spěvajo, po drózy do metropole Serbowstwa. Tu zetkaſchtaj maczecetu, kotaž žneječcarjam ſvacžinu njeſeſche. Poſtrowiſchtaj po waschnju Serbow. Ale fajke zwuki běchu wotmolkwa? Němske: „Ihr müſt Korn hauen, nich singen!“ Serbski drje tuta maczecetu tež móžesche, wſchak bě w narodnej draſče, ale njeznajesche drje swojoho luda narodne hloſy. P.

Naležnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1899: kk. 561. Michał Guda z Hrubjelčic, 562. 563. z Różanta: Jakub Hančka, Khata Zarjenkec.

Dobrowólne dary za towařstwo: Za nawěſtk 3 hr.

Za cyrkej, šulu a kěrchow w Lubiju: k. wojeński farař Rjenč 20 hr., njemjenowana 10 hr., njemjenowana 50 hr., přez k. direktora Nowaka 10 hr., přez tohosamoho z Kaše 50 hr., njemjenowany 5 hr., njemjen. z Khróscie 20 hr., njemjenowana 12 hr., njemjenowana 50 hr., tachantski služownik Lukaš 1 hr. 50 pj., njemjenowany 5 hr., na Žuričánskich Pjetaſeo kwasu we Wotrowje nahromadzene přez k. Wincarja 30 hr., dobyte 95 pj., k. Wowčeřk z Pozdee 100 hr., k. Kokla ze Sernjan 4 hr., P. T. N. z R. 1 hr. 25 pj. — Za stacijony: Hana Wawrikowa z Nuknic 8 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w naší redakcji nawdate 5997 hr. 76 pj. Dale darichu: Radwońska Platowa Komisja dosta wot knjenje v. Z. 20 hr., Pawlik, zastojnik při železnicy w Cwönicach, 1 hr. Delanska Patentna Komisja: z hoscom Plawno-Drježdánskim, »ze znatymi začućenii«, Trójka liškow přijeha — měwsi swětle koleska 70 pj. + 60 pj. + 70 pj. + 1 hr. 40 pj.

Zapłacić Bóh wšem dobrocerjam!

Sobustawy bratſtwa „Ježuſoweje Wutroby“ a „Zapoſtolskwa modlenia“ maja swoje dobre ſluki a modlitwy w měsacu augustu Bohu woprowač za „dowěru, zo bamž nad njeſtchcelemi cyrkwe a bamžowstwa dobudže“.

Jubilejna skhadžowanka.

XXV. Hłowna skhadžowanka Serbskeje Stud. Młodžiny w Khrósciecah, 5., 6. a 7. augusta 1899.

Sobotu: $\frac{1}{2}$ /4 hodž. posedzenjo Wubjerka. — Njedželu: w 4 hodž. (z dypkom) **Hłowna zhromadžizna:** Rozprawy, rěče, namjety, spěwy. Najwažniši džel skhadžowanki. Wobdzelić smě so tu koždy Serb a Serbowka. Wſitey so wutrobnje přeprošuja, a budža lubje witani. — $\frac{1}{2}$ /8 hodž. **Koncert**, bohaty, zo so wokřewi duša a wopojí wucho. Potom reje. — Pońdželu: wulét. — Studowacych je to přiſlušnosć — wšech druhich wšak naležne přeprošujemy — na Hłownu zhromadžiznu — a na koncert. Stož móže, njech přińdze hižo popołdnju k rozprawnemu dželaj skhadžowanki. Wosebje přeprošujemy naše towařstwa. Wſityc njech přińdu, z Khróscie a tež z wokoliny, bližszejce a dalšeje.

Předsydſtvo.

Sym so w Halsichtrowje pola Kamjenea jało praktički ſótuny lětař zaſydlil. **Šótuny lětař Bierig.**

Džensa je tež „Serbski Hospodař“ 8. číslo 1899.

Ejſiſež Smolerjec knihičiſeſteńje w Maćicžnym domje w Budyšinje.

Katholicki Posł

Wudawa so kóždu sobotu.
Płaći lětnje w našich
expedicjach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štvortlětnje 65 pj.
Za nawěštki płaći so wot
małoho rynčka 10 pj.

Sudowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 32.

12. augusta 1899.

Lětnik 37.

Shto je wina?

(Počræžowanjo.)

„Proštu, powědajcze“, wotmokwic̄ a dach hiſcheže schleučku poriedźic̄, zo by jo jomu lěpje rēčzało. Pošluniwšchi so z pólki, powědaſche mi netko ſežehowacu staniznu.

„Hdyž ſeže do wsy pſchischoł, ſeže wiďzał na prawo wulkı burjski statok. Pſched wrotami ſtojitaſt krasnaj topolaj a na třeſche maja koło, w kotrymž haczoný hnězdu. Seže ſo na to dohladał?“

Pſchisjvědežowach jomu z hłownu kivnywſchi, a ſpołojený počræžowaſche tótko: „Tele krasne kublo — we wsy je najwjetsche — je w němskich rukach. Tsi lěta budže tomu, zo je tehdyschi wobſedžeř, wěſty Mudrač, pſcheda — a to k nam pſchipuc̄zowanomu němskemu ſcheweſej, dokelž ſo žadyn ſerbski kuce njenadeidže. Spodžiwna to wěc! Kbraže naſchi ludžo za kroſchik nimaja. Pſchi pjeniezach je jich tu doſež — ale na kub ſo nicto njezwazi. A kub tolka njenóžeske rjenſcha bycz. Pomysł ſebi, tónle statok tak rjenje wutwarjeny, twarjenja kaž hrody, na ſto kórcow najlepſeſe role — a k tomu hiſcheže na 20 kórcow dobrých kúkow a něſhto kórcow leſa — a to wſcho za 20,000 toleř — je to žadyn pjeniez? Schkoda, zo hym starý docžepak a khudy ſež . . . , hewaſk bych ſebi jón ſam kupil. Ale wěrcze mi, žadyn Serb, a byrnjej měl týſach na dani, njezwari ſebi kublo kupic̄.

Tuž wujedże z nim Němc, kotryž je ſebi to hiſcheže požežiež dyrbjal — toho hym ſebi wěſty — ſhtož mějefſe naplačiež. A ta wěc dže. Z Lutjec wón je. Kózdy kroſchik na prawo a na rubo zwobroc̄za, předh hacž jón z rukow da. Sam je wſchudže předku a žady a dréje ſo wot ranja hacž do wječzora, a žona wě tež doma hoſpodariež — a tuž hižo je wjele dolha zwotplac̄zał.

Prjedy to pschech rěkache: Tón so tam njezastaji. — W prawym času budže z kubla čecknycz dyrbjecz. Něchtóžkuliž jomy swěrnje do wocžow praji: »Bratisko, to sy tež mudry pobyl — bur bycz to njeje tak.« Ale wony jenož wotmowlvi: »To wschak so potaze, — schtó bě tón kopoł.« A potazało so je — naschi serbcej dobrocziinjerjo běchu kopoły, zo so dachn Němcej do najrjeñschoho statoka wusydnycz. Někt hižo ma wón wulke ſłowo a my joho njezotbudžem. A k tomu ma wón hižcze na nas Serbow hramotu, a hdzež móže, cžini nam klubu. Tak smy do najchcje ryžy serbskeje wjeſti so zaſydlitč dali němcej swójbje, na kotriž so zepjerajo němci duch do Serbow so do budže. A schtó je wina? Nađci ludžo, kotſiž so na ničo njezwaža, woſebje pať prjedawjschi wobſedžer, kotriž njewedžesche na kuble hoſpodariež, na kotrymž ju joho prjedowrnych derje trali. Soho nan, stary Mludrak, je ſebi na kuble rjaný pjeniez nadželał a njeje tola trjebał jara hromadu drapacž. Tež ſchleien piwa by ſebi popſchal. Ženje njeby zapaſl, po ſwiatoku do kořzny pſchincz. Zowle w tom kucze za khachlowej ſawku bě joho město. Ti ſchleien piwa by za wječor yil a ani krjepti wjac — a potom by wortziznu zaplačiwschi dom ſchol. W džesac̄ich by wón lehncz khodži a w ſchtrijoſh wſtaſal w lēcze a w zymje. Tež zehral ſebi by, ale jenož njezdželſki abo ſwiaty džen; tola jenož z nižka »Njeheſaju pjeniez dla«, by prajil, »ale zabawy dla.« Schto tež to by prajil, hdy by dženſniſchi džen do taſkeje serbskeje kořzniczki zaſtupil a widžał, kaž tu ſchtoſuja wo poł, haj, wo cyh pjeniežk — hörje hacž w měſtach najwoſobiſchi knježa, kotſiž po běrtlu kraja a jo pódla runje tak derje zabavjeja, kaž nađci nadivnach burikojo, kotſiž ſebi z pjeniezami žiweje radu njewedža, a za jedyn wječor 10, haj 20 hrivnow a hiſhcze wjac pſchehraſa. To mohlo woprawdze z njebies złoto hicž kaž kruhy — nam to njeby hiſhcze doſahalo, to by hiſhcze wschón ſwět ſtiwili na te hubjene cžash a w kořekſkich a ſchtó we ſajtich klubach žalosći, zo z burſtwom džen a bôle k Rakecam wiſa.

Haj, cžohodla dha wiſa a jědže wscho? Tohodla, dokež ludžo cžinju, kaž bychu měli wschoho doſež a jenož z połnoho bracž móhli, a pódla ſu khudži, kaž cyrkwiſke myſche. Wěrcze mi, hdyž něchtó tak prawje hļupje cžini — tón zawěcze na poſlednej nitce wiſa. Tak wschak to je, kaž w starej pěſniczých rěka:

»Wſchudże dolh a prždne blaſti,

W kořzmje pſchecy połne zati.«

Něhdy to tak njebe. Tehdy nic, hdyž hiſhcze njeboh Mludrak tule ſydaſche. A wjeſelschi smy pódla byli. Schto smy tu wuſpěvali! Wſchě ſtare serbſte kufi Mludrak móžesche. Dženſniſchi džen ſo ſkoro ničo wjac njezpěva. Ludžo ničo njemóža, kliba někaſku pěſničku, kotriž ſu we woſakach nauvlik. »O Straſburg, o Straſburg« abo »Es brauſt ein Ruf wie Donnerhall«, zo człowjek ſkoro ſam wjac njevě, hacž je hiſhcze w serbſkim kraju. Serbſki kufi tón wschak nađhim młodym mudraczlam ſmjerdži; njeje po nowej módze. Ale ja wam praju, ſtara serbſta móda bě kymatſcha. Po ſtarej módze bu njeboh Mludrak bohaty muž — po nowej módze joho syn hotowy proſcherć.

A wo tejle nowej módze wam nětko ſlowežko praju.

Mludrak mjeſesche potajkim syna — jenicžkoho, — a to bě joho njezbož. Hdyž maſch toho jenoho, potom je to twój lubuſhč a wscho na njoho wažiſtch,

a něschtožkuž pſchepuſchczíſh, za čož měl joho zmorskač. Tak to tež bě pola Mudraſec. Wón wſchak bě fruth muž a njehladaſche hólcej pſchez porſhy — ale wona, ta ſo z hólcom pleńčeſche. Kóžde tſecze ſlowo bě pola njeje: »Ach, noſch Žank«. A to bě Žank a Žank, a napoſledku bu z njoho tajki prawy hluhy Žan. Běli nan na poln, warjeſche macž hólcej wóble jeja, pječeſche jomu tvarohowe kuli, a tak joho nauči na ſledne fuſki, a hdýž bě potom čas k wobjedu, hólceč do jědže njeńdžeſche, a nan ſo hněwaſche, zo hólce njeje, ſchtož na blido pſchiňdže, že mohlo ſo jomu pſchecy něſchto molowacž. »Hdy by po nim njeńdžeſche, by Mudraſek prajił, »by hižo hólce jědł, ſchtož by k wobjedu bylo.« Ale bohužel po nim njeńdžeſche, hdýž bě macž z hólcom ſama doma; a zo to derje njebe, poſaza ſo, hdýž pocža do ſchule khodzicž. Knjez wucžer ſebi Žanka njehwalesche. Macž bě Žanka na přenje měſtno ſadžila, hdýž bě joho do ſchule pſchiwiedla; knjez wucžer pak bě joho k jutram do poſlednejje lávki ſadžil. A to bě zlē. Macž pſchiběža placža na wucžerja: »Schto dha je wam wbohe džecžo činiło«, žaloicžesche, »zo na nje takle džeržicž? Domiž bě doma, njebe pěknischoho džecža, khiba je ſo to nělk w ſchuli tak ſkazyl!« Wucžerja to wſcho paleſche, hdýž to zaſkyſcha, a žilí z hněvom wuſtuſowacu — ale wobtneži ſo a wotmołwi měrnje: »Uba žona, Žankej ſo njeje ſtała tſchimda — ale mot was je to tſchimda, zo nmače doma pruta na njoho, pſchetož w ſvjatym písmje to ſtoji: Hólceč, tiž jo ſwojej woli pſchewostaji, pſchinjeſe hańbu ſwojej macžeri.« »Knjez wucžer, njetriebam waſcheje radý, wotmołwi Mudraſowa, »wém hižo, ſchto ſo ſkuſha.« To prajiwschi, wobwjerth ſo a woteńdže. »Dobra rada blaznej nimo pada«, bōrbatasche knjez wucžer, za Mudraſovej hladajo, kotaž njemdrje z rukomaj machajec a ſo wjerčo domoj čerjeſche.

Schto ma to rěfæz, Mudraſowu ſebi rozhněwacž, poſaza ſo hnydom. Rěčnym čſalam ſezelechu Mudraſech na ſchuln tykanc a, hdýž mějachu wulku koſbaſu, něchto krupjaných a jenu dobru koſbaſu; tež kaſachu wucžerjej kóždy króž na fermuſchku abo koſbaſu. Lětsa to z doboru wſchitko pſchesta.

»Schto tež to maja Mudraſec na naſ«, měnjeſche jenožo dnja knjeni wucžerka k ſwojemu mandželskому, »Mudraſowa nimo nje tak ſchufa — a k nim nam tež wjac̄ njeſkazaja.« — »To mam ja na ſwědomju«, wotmołwi wucžer ſmějo, »Sym ſo na jich Žanku pſchehrěſhil, a tohođla je naſ tele njezbožo potřiechilo. Tola tak je runje prawje. Za ſtibku tykanca a kónc koſbaſu njedam ſo poſkupicž.« —

(Poſracžowanjo.)

Potajny Klucž do njebjes. Schtwórty ſtaw.

XIII.

Bóh wuſkyſhi naſche modlenjo jenož, hdýž z ponižneje wutroby wuſhadža — hewač je zacžiňne. Ženje njepoſlucha Bóh na pacžer hordoho, kíž ſebi dowěri: taſti woſtawa we ſwojim hubjenjtwje a bjez hnady božej pónidže pucže zahubjenja. »Sym zhrěſhil — praji David — dofelž ponižny njebeč.« Tosame radži ſo ſvjatemu Pětrej; Sym Boži bě prajił, zo wſchitcy jaſoſchtoſlowje joho wopuſcheža. Město toho, zo by Pětr z tutych ſlowow ſwoju ſlabojež ſpóznał a k Bohu wo pomoc ſo woſał, khroboli ſo: »A budža-li ſo wſchitcy nad tobu pohórſchowacž, ja niždy njebudu ſo pohórſchowacž.« (Mat. 26, 33.) Na to wěſteži Sym Boži jomu, zo runje w ón joho trójcy w tutej

noch zaprě — Pětr pak wostanje pschi swojim krobolemju. A lědom bě do domu wychschoho měchuňka zaštupil, zaprě tsi krčž, zo řejeza znaje. Byli ſo ponižil a k njebu wo ſmilnoſć proſyl, to ſo jomu ſtało njeby.

Smy wſchitcy, kaž bychmū na nahlej ſkale wysokich horow ſtali, kaž bychmū ſo znoſchowali nad bjezdnou hřechow; jena jenice ſka nitka naš džerži — hnada boža — pſchetvohneſi ſo ta, potepimy ſo w najhōſchich njevorjadach. „Njebyli Boh mje ſchfital — praji David, a my wſchitcy z ním — na thſacore waſchijo bych ſo pſchehřeſhil a moj podžel by hela byla.“ Tak wozna ſo tež často ſwjath Franciskuſ z Alſiſji, zo je wón najwjetſhi hřeſhnit na zemi. „Nic tak, — džesche joho towařich k njomu — je jich doſež, kofij ſu ſchpatniſchi, dyžli ty.“ — „Wězo je bohužel wěrno, ičtož hym prajil, — wotnoſwi Franciſkuſ — njebyli Boh widžomne mje džeržal, bych do wſchech hřechow padimy.“ Wěra wueži naſ, zo bjez hnady božeje ani dobroho ſkutka dokonjež njemožem, ani dobreje myſle abo žadoſeje w ſebi zapſchijec. Kaž woko widžec njemože bjez ſwěcy, tak njezamože čloniwej nježo dobre bjez hnady. To wueži ſwjath japoſchtol, to David: „Podarmo prěnje ſo čloniwej wo ſwjatoſezenjo, hdyž Boh joho njepodpřera.“ Njevoſkhowaſli Boh duſchu pſched hřechom, ſama ſo wěcze njevoſkhowa. „Moja dowěra njezepjera ſo na moju brón — ſpěva David —, ale jenice ſy na Boha, kif mōže mje wumožic.“

Šyli něchtoto dobre dokonjal, ſyli hřečha ſo wuwinyl, měl ze ſwjatym Pawołom prajiež: „Pſchez hnadu božu hym, ſchtož hym.“ (1. Kor. 15, 10.) A za pſchichod njebudz bjez stracha; niſkomu njeħrož věſežiſchi pad, jako tomu, kif měni, zo ſtoji. A wina toho? „Schtobz měni, zo něchtoto je, hdyž nježo njeje, wojeba ſo ſamoho.“ Z prawom praji ſwjath Auguſtinuſ: „Schtobz ſo pada njeboji, pokazuje z tym, zo na ſwoje dobre pſchedewzačza ſo dowěri, a to je straſhne jebanjo; dokelž, ſchtobz na ſwoje moc ſo ſpuscheža, pſchetaſta ſo hladac, ſo bojež, wo pomoc proſyež, a to je ſpočatko zahubjenja.“ Tež many ſedžbu dawac, zo pſchi padže abo hřechu druhich na njeħwalimy; pſchecy měli ſo ſamych za ſchpatniſchich wažic, jako bližehoho, a pſchi ſebi prajiež: „Njebyli mje Boh zwarnoval, bych ſo hörje pſchehřeſhil, dyžli wón. Njeſmyli tak we wutrobije zmyſleni, ſtupi nam hněv boži na pjatu — a hordy Goliath leži — na zemi. Prawje napomina naſ tohodla ſwjaty japoſchtol: „Skutkujež ſwoju zbožnoſež z tſhepotanjom a z bojoježu!“ Za-wěrno, ſchtobz ſo boji, zo mohl padnyc, njeveri ſam ſebi nježo, wón pyta ſwoju podpřeru w Bohu, wuežela ſo k njomu w straſhnoſežach, dřſtava pomoc, pſchewinje z njej kózde ſpytowanjo a budže zbožny.

Něhdyn kročeſte ſwjath Filip Meri po Romje a zawała nadobo: „Zadwěluju!“ Towařich porokowaſte jomu tajkho ſłowa dla, ſwjath pak wotmołvi poſornje: „Pſcheczelo, na ſebi zadwěluju, mam pak dowěri, fotraž ſwoje koryjenje z Boha czechne.“ Tak many ſo zadžeržec, czechnyli hdyž zbožni byc, hinač nic: njeđowěrny ſebi nježo, njeħrobolejny ſo ze ſwojej mocu, ale ze ſpomnjenym ſwjatym prajmy wſchědnie ſtańchi z loža: „Kneže, džerž mje dženſa z mócenej ruky, zo eže — njeſcherađu!“

XXV. hlowna (jubilejna) ſhadžowanka ſerbſke ſtudowaceje mlodžinu w Chróſcziach.

Wſchitkim čitarjam naſchoho „Boſola“ je wědomne: poſlednju njeđelu zeńdžechu ſo ſerbſcy ſtudowach k pječadlwach tomu razej na rjany ſwjedzeń;

swieczaču škadhowaniku, a to jubilejnu. Haj, wopravdze jubilejnu, dokelž tak bohaty wopyt njejsmy hiščeže ženje meli. Z daloka a z blizka kchwatachu lubi Serbia k Wjenfecom wot myschvora sem; rjana, wulka sala bě pschevjennja, njemibžesche wobjež syly luda. Tež studencji běchu w nadobnej liežbi tu pschihli a hosczenški domi bě krasnje wipyschemy z wencami a pletivami, fotrež běchmž z džela dōstali z klöschtra resp. Panczic, z džela su je nam wili Schrōzenške kniežny, jim budž wntrobny džak. Serbska a ſatka khorhoj zmahowalſtej ſo nad ſmislemi a serbske barby wijachu ſo po ſeženach kubje. Bože ſlónčko hladasche tak miłe na žinu wjes a jaſna nôc pschewodzeiche ſprócnich domoj. Wſcho, wſcho starasche ſo a džekasche za dobre poradzenjo, wſcho wſeſeleſche ſo a bě zahorjene. Hiſčeže jomu, ſkadhowanika bě wopravdze jubilejna w cylym zmyslu ſłowa.

A nětko wo ſkadhowanach ſamej, kotaž potajſim tři dny traje. Wubjerf zapocza ſo sobotu $\frac{1}{2}/4$ hodž.; 13 studentow bě pschihwatalo a tež k. kaplan Andrički pocžecži naš ze ſwojim woprytom. Knež Gólež, wjedčež ſkadhowanek — hlowny ſtarſchi njemóžesche pschimcz — powita z krótkimi ſłowami bratrow a woſebje knieza kaplana. Na to pschedežita ſtarſchi Serbowki wuſtawki wot 6 lét ſem zhubjene ſpominajo, zo dyrbimy wuſtawkow mècz, jeli ma ſkadhowanek dale mědnje roſej a kežecž. Nětk pak je uhus něſchtu pscheměníl a praschesche ſo tohodla wo tom, hač ma ſo hlowna ſkadhowanek po wuſtawkach wot Serbowki zaſy wuſledženych wotmecž, abo nic. Sorabijske tež lěſta hiſčeže uhus placžiež dacž, a druhé towařtwa tomu pschitupichu. Postaji ſo, zo maja ſo tute wuſtawki w běhu lěta wot hlownoho ſtarſchoho towařtivam pschepodacž, a na naletnej ſkadhowanach potom poſtaja na zakladže zdžeržamých wuſtawkow tam zaſtupjene, t. r. pschitomne, towařtwa definitivne uowe wuſtawki, fotrež maja na hlownej ſkadhowanach a we wſchim pschichodze počini placživoſež. Po wuſradzenju porjada za druhí džen uamjetowasche ſo jeno hlownje ſtarſchi Serbowki, k. Knežek, za pschichodnoho hlownoho ſtarſchoho a k. Waltar Wiczaz za I. podstarſchoho. Dokelž Delnju-Luzičiana nimamy, woſtanje městno II. podstarſchoho njewohbadžene. A hdže ma ſo pschichodna ſkadhowanek za lěto wotmecž? Knež kaplan mjenne Slepko (Schleife) w Pruskej na namjezech Hornjeje Luzičy. Studencji pschijachu uamjet, runjež je jara daloko, nadžijeſch ſo weſče, zo tež tam naſchi ludžo wſchitej pschimdu, hžo tohodla, zo bychu lubych Serbow tam deleka póznali a ſebi pódla z dobrej pschiležnoſežu Delnju Luzicu wobhladali.

Starſchi Serbowki pokaza, kaf zanjerodžene Zejlerjowe ſpihy ſu, a žadasche, zo by ſo tomu wotpomhalo z tým, zo ſo deputacija poſtaji, kotaž tu cylu wěc derje zarjaduje a potom na pschichodnej ſkadhowanach wobſchernu rozprawu poda. To ſo lubjesche a wuzvolichu ſo k tomu ff. Pětranc, Dvrnik, Hejduschka a Knežek. Nětk hiſčeže něſchtu malo wo wulečeze; uamjetuje ſo klöſchtr, a wubjerf je ſlónčenym.

(Pſchichodnje date.)

3. Luzič a Šaſteje.

W Rožencje juſte za tdyžen, njedželu 20. augusta, žane dopołdnishe ſemſche njebudža, dokelž budže ſwjatoho Bernarda, hlowny ſwjedžen ſisterciſkoho rjada, kiž ſo w klöſchtrje Marijnej Hwězdže z woſebitej ſwjatočnoſežu ſwječzi.

Z Klöſchtra Marijnoho Doła. Pschi poſlednim w naſchej krajinje wujadnje ſylnym njewjedrje (poñdželu 7. augusta) pschindžechu tež wobhdlerjo

našchoho klóschtra do njezwiczenoho stracha, hdvž popołdnju mjez $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ hodžin bože njevjedro z wulkim wrjeskom do klóschtriskeje cyrkwe dyri. Na zbožu pak blysk ani njezapali, ani wjetischeje schkody ujenacjini. Bě do třechi nimale wjiché wulkoho wołtarja zajel, něfotre hrjady rozpaczil, něschtu cyhelow wutorhmę a dale po muri zwonka cyrkwe do zemje zajel. Praja, zo je to přeni króz po natwarjenju klóschtriskeje cyrkwe, zo je bože njevjedro do njeje dyriko. Boh pak je tež tón raz wjetischu schkodu wotwobrocíl.

— Z druhoho dopisa wo tutym njevjedrje, kotrež z klóschtra dôstachmy, móžemy híšeze dodacž: Blysk dyri wjiché wulkoho wołtarja na evangelijowej stronje do třechi a rozražy třechi něhdže dwaj lohezaj po dolhoſezi a zjedže po hrjedze hacž na wjelb; wot tam wuñdže na druhéj stronje zas won a zjedže z cyrkwinieje třechi na třeschku kapale a tam dele do zemje. W tom wokomiku wustupi z wotwjerami tolšty kur, tak zo sebi myslachu, zo so pali, běsche pak jeno žymny raz. Hdvž wec pscheptyachmy, namakachmy, zo je hrjada rožschežpjenia, kruchi drjewa pschitrywachu wjelb. Dwe klóschtriskej knježinje běshtej w tom wokomiku runje w zahrodze w klódnich, někotre kročele wot cyrkwe zdalenej, a móžeshtej spodžiwny podawek derje wobledžbowacž. Blysk, hdvž do zemje zajedže, tworjese híšeze schéroke plomjo w barbach tuczele, tak zo schkře schéroko wokoło létachu. Žena z teju knježnow hížo někotre lěta na rheumatismus (drjenjo) czerpi, jeje prawy bot bě žymny a měsche mało czucza. Blízki blysk pak jeje khory bot mócnje pscheridže abo zelektrisowa, a je jej nětk zas lépje.

We „Łuzicy“, čzo. 6, w rubrich „Serbski rozhlad“ taſle čítam:

„Piſche ſo nam: Pschafstwo a hordoséz někotrych wjeſnych baronkow wſchitke mjez pſchetrožuje. Nicžo wjaczy njeſſu dyſli my druzy — hiba zo maju nanowe pjenježy abo wujowe. Toho, jeju poczinkow wſchak nimaju. Nen bě ſtara ſprawna ſerbska duſcha; njetrubjese drje, ſchto je — ale tola bě. A pokornje po burſtu bě žiný, z czeledžu ſtawaſche a ſo lehaſche, z ludžimi bywaſche kaž ſwojoho runjecza. Někotry by prajíl: Tomu je wěſeze trjeba . . . Nowa generacija je cyle hinaſcha, hanibujcy ſo za ſerbsku rěč a wótcow poczink a macžerow czeſtnu draſtu. Tu je trjeba, zo wučerjo a duchowni ſami dobrý pschitklaſ dawajcy — ſchtož híšeze maja wliwa mjez ludom, ſebi hladaju a tuttoho wliwa wužiwaju. — Podpiſujemy.“ Tež podpiſujemy.

W Drježdjanach je nježelu thđenja nowoſwježený měſchnik Karl Wand z Drježdjan, kiz je ſvoje ſtudije w Mníchowje dokonjal, přenju božu mſchu ſwježil. — Kaž ſkyſchimy, změje na tamón thđenj w Míſchnje nowoſwježený měſchnik v. Miltitz ze Siebeneichen pola Míſchna ſwoju primiciju. Šnež v. Miltitz je do Paderbornſkeje diöceſy pſchepstuſil a njebudže tohodla móć w Sakskej jako duchowny ſlutkowacž.

3 chloho swěta.

Němſka. Kejžor Wilhelm je ſo 1. augusta ze ſwojoho pucžowanja ze ſewjernych krajinow zas do Kielia wróćil a 4. aug. ſo dale do Wilhelmshöhe pola Kassela podał, hdzež je tež kejžorowa ze ſwojimi džecžimi z Berchtesgaden na thymſamym dnju pſchijela. Jeje noha je zas dobra.

— Wcžora je ſo kejžor do Dortmundu podał, zo by pſchi ſwjatočnym wotwirjenju Dortmund-Emſskoho kanala pſchitomny byl hdzež ſu joho

jara częstnie witali. Spomijeny kanal dże z Dortmundu hacž do sewjernoho morja pola města Emdeň a je nětko dokonjany. Toho twar je nimale 70 millionow hrivnow placzil. Pozdžischo ma so wot Dortmundu hacž do rěki Rheina dotwariež.

— Hrabju Münster, němskoho zapóšlance w Parizu, je kejžor na wjéřha powyšil. Z tym je wěscze pšchipóznačzo wuprajene za zaſlužby, kotrež je sebi wjéřh Münster jako zapóšlanc w Parizu dobył, pšchipotowanisch lěpsche poměrnej mjez Francózsko a Němskej.

— Swjeczach biskop Schmitz w Kölne, kotoromuž je so dyrbjała jena noha wyšche kolena wotrézacž, dokelž běsche eyle ſkažena a zajedmjena, je zas tak daloko wuhojeny, zo móže ſphytocž na podvjerach khodžicž. Chirurg z Düsseldorfa je jomu kumštnu nohu wudželał, a z njej nětko najdostojnišchi kniez z nowa khodžicž wuknje. Je nadžija, zo budže za dwě njedželi móć hojeńju wopuſtečićž.

— W Neisse w Schlezyjskej budže ſkonec tohole měsaca lěticha hlowna zhromadžizna katholikow Němskeje. Dokelž je Schlezyjska z wulkoho džela pôlska, budža woſebite zhromadžizny za pôlskich dželaczerjow z pſchednoſchami w pôlskej rěči. To je zarjadniſtwo hlowneje zhromadžizny nětko zwoliło, hacžunjež ſo z wopředa ždaſche, zo ma ſo tajke žadanjo Polakow eyle wotpokazacž. Zo je to němſkim nowinam, kotorymž je wſchitko katholske a pôlske žadlawe, jara do boka, móže sebi kóždy myſlīcž.

W Ratuſej maja mnohe zbežki a holkne zhromadžizny pſchečeživo nowym danfam, kotrež je knježerſtwo woſebje na cokor poſožilo.

Rom. Swjaty wótc je najebacž žałostnu horcotu, kotoruž w tu khwilu w Romje maja, eyle ſtrony, kaž tež liberalne nowiny wozjewjeja, kotrež tola hewak kóždu khwilu žele powěſeže wo ſtrwocež bamža podawaja. Wulka horcota ſwjatemu wótcie niežo njeſchkoži, ale ſterje tyje, wina toho je spodžiwanje poměrne a jednoue živjenjo, kotrež wón wjedže.

Hollandſta. Zjězd abo kongrež wo mér w Haagu je ſkonečny, wobzamkowac̄ protokoll je podpísany a zapóšlanci jenotlivych krajuſ ſu ſo zas domoži wrózili. Te wulke nadžije, kotrež ſu množy pſchi wotvorjenju zjězda měli, ſo njeſju dopjelnile. Zaſtajeno abo jeno zamjezowanjo brónjenja, kotrež chycſe ruski car Miklaš ſe ſwojim pſcheproſchenjom na zjězd doſzahňež, njeje w ničim docpěte, jeno „hańby dla“ je zjězd pſchečeživo wuprajil, zo by ſo jónu docpělo. Něčto zda ſo z tym dobyte byň, zo ſo „rožſudniſtwo“ abo jednanski ſud zalozí, kaž ma pſchi naſtatej rožkorje napřehečníkow jednacž, zo hmydom ſo brónijow njeſchimaja. Tajke jednannoje hewak ſwjaty wótc dokonjal, kaž pſched někotrymi lětami mjez Němskej a Schpaniſej. Čim bble ma ſo wobžarowacž, zo bamž na tón zjězd njeje pſcheproſcheny był, a to jenicež tohodlo, dokelž Italska ſo ze wſchemi mocami pſchečeživo pſcheproſchenju bamža zapjeraſche. Tež Němska je tehdom z někotrymi druhimi mócnatſtwami Italskej k woli byla. Nižozemiske (hollandſke) knježerſtwo pak rozemjeſche, ſichto ſo ſluſcha, a je kralovna Wilhelmina ſwjatohho wótcia w pſchečežlnym liſcze proſyla, zo chył ſluk ſéra ze ſwojci wažnoſežu podpjeracž. Leo XIII. je na to wotmolkwił, zo to jako woſebity nadamk ſwojoho ſwjatoho zaſtojnittwa ſpóznawa a zo je tež woprawdze jako jednat hižo z dobrym wuſpečhom ſlukowacž pſchiležnoſež měl. — Šajku hiđu něftoti ſtalianojo pſchečeživo bamžej maja, wižimy z toho, zo njeduſchny Crispin w ſwojim liſcze „Tribuna“ nětko praji, zo je Batikan tamon liſt kralowny

Wilhelminy někak sebi wunuzował. Tak njepščecželojo cyrkwe podawki, kotrež jo přečí njeħodža, eyle wopacżnejne a z podħladom skazycž pytaja.

Belgijska. Kaž ſmy tydženja piſali, je Vandenepeereboom ſwoje zaſtojñtvo jako pſchedyda ministerſtwa zložil, tež wſchitħe druzi ministerjo ſu joho pſchi-klad jez̄ehowali. Nowy pſchedyda ministerſtwa, wot krala tomu poſtajenj, reča de Smet de Nacher, kotrež je nowy kabinet z katholiko-konſervativnejje wjetſchini tworil. Hłownia wina rozkory je zwada wo nowy wólbny zakon. De Smet je za powschitkowne proporcionalne wólby, kaž je Brüsselſki zapoħlanc Theodor namjetuje. To je sprawny a tež katholikom wužitnū porjad za wólby, a dyrbji jo pſchečž, zo by nowy ministerpräſident za tón porjad wjetſchini ſejma dobył.

Francózſta. W Rennes ſu pſched wójniskim ſudom nowe ſudniſke jednanjo pſchečživo ſtontikej Dreifuszej zapocželi. Kaž je znate, Dreifusa winuja, zo je wažne wojeſſe potajnoſće pſcheradžiſ. Jednanja drje budža wjac nježel tračž.

W Španiſſej maja hžid měſacy dolho wulku ſuchotu a horcotu. W Sevilli mějachu hžid 54 stopniow w ſloncu a 47 stopniow w kħlōdku, tak zo jo aſfalt na drogach ſchrečž pocžinajše a dyrbjachu wſchē džela wonka wopuſčečž, dokež bē za dželaczerjow strach, zo jo zaduſcha. Tež w Madridze maja 40 stopniow w kħlōdku. Wiele měſacow dolho njeju tam žanohu deſheža meli, tak zo wodowody wjac wody nimaja a dyrbja tam jara złutniwi biež z wodou. Jelizo ſkoru deſhežiſ njepſchińdże, dyrbja jo tam najħořſichich ſeħħwkom tajkeje ſuroweje ſuchoth bojecz.

Naležnoſć našoho towaŕſtwa.

Sobustawy na lěto 1899: kk. 564. Dr. Jan Grólmus, direktor w Lipsku, 565. Madlena Kralc z Kozarie, 566. Marija Hermanowa z Budyšina, 567. Mikl. Čornak ze Smjerdzačeje.

Za cyrkvičku s. Józefa w Hajnicach.

Dale je woprował: N. N. z Nowoslic 3 hr.

Za wołtar s. Antonia do Khróscanskeje cyrkwje: Marija Henichowa ze Smječkec k džakej za dóstatu pomoc 3 hr.

Za Towaŕſtvo Pomocy: Marija Rjelkowa z Worklec 2 hr.

Za nowy Mačičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakcji nawdate 6022 hr. 16 pj. Dale darichu: Serbowka, towaŕſtvo Pražskich Serbow (woteda dotal 681 hr.) 100 hr. Z XXV., jubilejneje, ſkhađowanki Serb. Stud. Młod. w Khrósćicach (dotal na ſkhađowankach 242 hr. 93 pj.) zbérka k. Pětranea 51. hr 20 pj. Delanska Patentna Komisija — w liškach wowcerješe atd. 45 pj. + 50 pj. Mały miſtr přinjeſt 9 hr. 47 pj. Radwońska Płatowa Komisija 1 hr. 44 pj. Zdžerjanska Lučlana Komisija 1 hr.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

Ke ūpowanju poručžam:

**Ein Beitrag zur Geschichte der Kirche zu „Unserer Lieben Frau“
in Bautzen.**

Na pſchedan pola zwónika Serbſteje cyrkwe za 20 pj.

**Sym jo w Halsichtrowje pola Kamjence jačo praktiſki ſkótnej
lelař zaſydlil.** **Skótnej lelař Bierig.**

Cijętce Smolerječ knihičiſčejenje w Maciežnym domje w Budyšinje.

Katholicki Posol

Wudawa so kóždu sobotu.

Plačí lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
słany 3 hr. 60 pj.

Plačí na pósce
a w knihární lětnje 2 hr.
60 pj., štvortlětnje 65 pj.
Za nawěški płačí so wot
małoho rynčka 10 pj.

Wudowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa s̄. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 33.

19. augusta 1899.

Lětník 37.

Shto je wina?

(Pokraczowanjo.)

Tak bě Mudraková pschestawjschi na schulu ſlac̄ wuc̄jerjej ſterje dobrotu
dyžli ſchidu ſcžiniła; pſchetož z tym bě wuc̄jerjej ruch cyle wotwiazała.

A to tež malý Žank bórzy uazhoni, pſchetož za kóžde worakawſtwo a
ſchibalſtwo ſydaſche puſti a huſto pſchiběža hólc pſac̄zo domoj. Beſi nan
doma, pſchestachu hnydom ſylzy bězeč. wutre ſebi je z rukawom a cžinjeſche
kaž ničžo z toho, pſchetož hewak ſydaſche hiſcheže wot nana něcht. Macžeri
pak ſkoržesche Žank ſwoju mužu ze ſylzotymaj wocžomaj, a macž joho za to
luboſčiuwe majkaſche a poſkojeſche a zaruna jomu wuſtate cžwile z cžim
wjetſchej luboſču a ze wſchelatimi ſlēdnymi kuffami. Sama pſchi ſebi pak ſebi
praji: „To dyrbi ſwój kóne měč! Moje džecžo njeje ſhežepa drjewa, zo
mělo ſo pſchec̄ do njoho rubac̄.“

Zenoho dnja džesche na muža, kotryž ſo na najſtrje do města hotowasche.
„Wěſch ty ſhto, Mělkawſcho“, zapoža, „k jutram mohli naſhoho Žanka do
města do ſchule dac̄.“ — „Tón by tam runje wuſhym byl“, wotmołwi muž,
„je džen w naſhej wjeſnej ſchuli pſchech wot poſlednjoho kóne prěni.“ —
„Haj, tak chee to hinač byeč“, znapſchecžimi Mudraková, „wuc̄jer, kž luboſče
k džesču uima, je ničžo njenawuc̄ži. Naſch wuc̄jer na ſvěčje ničžo z Žana
njeſežini, ale joho hiſcheže cyle ſkazy. Tak njerad hýž do ſchule khodži, dokelž
ma w ſchuli ſtajnje puſti wěſte. Tuž dyrbi Žan do města na ſchulu. Na-
wuknje tam wjac̄, pſchitnđe do ludži, a pobywjschi na ratařkej ſchuli, njebudže
trjebač do poſtačowanſteje ſchule khodžic̄ — a to je tež dobrota.“

Tele poſlednje ſlowo ſlutkowaſche, pſchetož na poſtačowanſtu ſchulu
njeſhajsche Mudrak ſwojomu ſynej khodžic̄ dac̄. „Tam ſo jedyn pſchi druhim
ſkazy“, bě joho ſlowo, hdyž bě wo poſtačowanſkej ſchuli rěč. Tuž, zo by ſo

pokraczowanskeje schule zminyl, pschinidze Jan na schulu do mesta, a to hischeze na realku, dokelz tam pycza najiwachy wuknu, tez francozsku a jendzelsku recz, bjez fotrejuz tola bur dzenisnijchi dzen ujemobstoji.

Nač je so tam Janej wjedlo, hacž je derje wuknyl, njewem. Zenož to so powedačhe, zo Mudrakey wjele pjeniez na jich Janka waža. Na 100 tolej placzachu na lěto ludžom, pola fotrychž Dank pschebywasche, a k tomu ſezelechu jim hischeze khlēb a butru a běrný ſkro kóždu ſobotu. Pschinidze-li macz hdj na wopht, pschinijese tez karan ſmjetam a ſkor jeji a mandl kolbasow ſobu a Jankej nathka móschnu połnu pjeniez, zo njetrjebal z hłodom mrecz. Tak njebé Jankej žana nuza. Wuslakachu-li pak jomu tola hdj kroſchki, węžesche ſebi pomhacz. W měſeče bydlesche Mudrakec starý wuj, dobra duscha, a tón Jankej kóždu čzas z pjeniezami wupomha a požci jomu ſchtož trjebaſche. Macz pak pschischedſhi do města wschón dolh, tiž be hólcez nápraska, zezaplačza. A to njebé tak mało, pschetož pschezinjecz be Žank na wuknyl. Wěſczanike hólčikha běchu bórži wuzuli, zo je Žank pschi pjeniezach, a tohodla so k njomu džeržachu. Khodzachu z nim konditoram a pjeſtarjam, jědžachu z nim kolbaski a pitlenki a kurjachu z nim na Pschibozh a na Hrodzijſhku trubki — a wortziznu placzeſche Žank. Za to pak ſmeđesche wot nich wotpišowacz a ſchulſte wěch wot nich ſebi wudželacz dacz. Hacž tez to je pôdla wjele nauwuknyl? —

Na prždniny khodzeſche dom a činjescze na wsh wulkoho knjeza. Psche-khodzowasche ſo w manschetkach a we swětkych ſchforniczkach z kijefckom w ruce, a paleſche-li ſlonečko, ſežeze ſebi na ruczych hladke glazeſki (rukajeczki), zo njebé trjebai wujsmahnyl. Zo ſo žanoho burſkoho džela njedótny, njetrjebam pschiftajecz. „Na prždniny je Žan domoj pschischoł“, by macz prajila, hdj chybzche nan Žana do džela zahnač, „a nic na žie.“ A Žan njemjeſche tez žanoho ſpěcha do džela a žaneje luboſcze. Ani powrjeſtka klasz njedokonjeſche, ale walesche ſo wotberanczam jenož na puczu, tak zo joho nan napoſledtu ſam wjach na polu njerodžesche. Žadny bur z naſchoho Žana njebudže“, poſkorži Mudrak čaſečiſho ſwojej žonje, „a ſchto potom z naſchoho rjanoho kubla budže?“ —

Nó, Mudrak njeje ſo toho docžakał. Prjedy hacž be Žan hischeze ſchulu wukhodžil, zemre nan. Dawno hižo be ſo ludžom tajki wiſaty zdał a žolty mjez wočzi. Prjedy be pola njoho pschech do ſkolu ſchlo — poſlednje lěta pocža poſmalu khodžicz, a pschi tom ſkorzeſche hischeze, zo joho ſtawý bola a kſhiz wjacu njedžerži. Węczanje be prjedy kóždu rjabu ſobu ſykl, lětsa dyrbjeſche tu a tam pschepuſchecicz, dokelz be pschejara woſlabnyl a dycha dohrabacz njemözejſche. Z krótką, Mudrak hladajen hinjeſche. Wuwoſta tez poſledni čas wjeczor čaſečiſho a njepschinidze na piwo, a hdj hischeze dónidze, njebé to hižo tón něhduschi wjesoly ſmějaty muž, ale čiſche ſedzeſche we swojim kucziku, a njewupiwiſchi žaneju dweju ſchkleicow wotenídze z čaſom. „Tomu hischeze lětsa na pschewodženjo ponídžemy“, by korežmař druhdy hoſćom rjell, hdj ſo džiwachu, zo je ſo Mudrak tak pschemenil. Ale do wočzow to Mudrakej ničto njeprají, ani žona nic, kotaž ſo dawno hižo wo njoho bojeſche. Ta čeſeč ſej ſluſcha, zo mějſche ſwojoho muža žanež. Wissache na nim z tajkej luboſczi, kaž něhdyn jako mloda njewiesta. A čím bóle muž hinjeſche, čím rjeńſho z nim činjeſche.

Hdj ſe jej muž poſkoržil, zo jomu moy wotberaja, be hnydom lětarja k njomu powołała, a toho hischeze namolwiła, zo by muža do ſupjelow

poškalo, pschetož doma Mudrak tola žanoho měra njemějše. Wscho joho starasche, wſchudže chycsche pódla bycz a ſobu dželacž. Čekar bě tež Mudrakej kupjele wukazał, ale njebě z tym jomu trjechil. „Hdžez hym jo na swět na-rodžil, hdžez hym wotroſil a teſko dželal a jo ſtaral — tu tež wumru a w jerhſkim kraju chcu ſwoje ſprócne koſeže k wěčnomu wotpocžinckej zložicž a nihdze druhdze“, a pschi tom Mudrak živosta: „Tu snadž jo tola nechtó híſhče na mnje dopomni a ſo na mojim rowje pomodli“, by rjeſk, hdž žona na njoho běhaſche, zo by do kupjelov ſchol, taž ſekar rádi, „ale w czym kraju, ſchtó by tam na moju khudu duschu ſpominal? A wumru ja tola — to njeje pomoc ani w kupjelach. Čuju hižo, zo mi ſmjerč we wutrobje ſedži a mje bôržy powali.“ (Potraczowanjo.)

Potajny klucž do njebjes. Schtworthy ſlaw.

XIV.

Budžmy pschewvědczeni — tu ręčji miſchtyr w duchownym žiwjenju, ſwjath Augustinus: Cyła wědomoſć ſchecžana mela w tym wobſtacz, zo ſpóznaja: ja nicžo njeſym, ja nicžo njezamóžu. Tuta wědomoſć poſonja k tomu, zo Boha njeſchecſtaſi w ſpomoc proſymy, kotrež je nam trébna k pschedobýwanju ſpystowanjom a dokonjenju dobrých ſtukow; z tajſim pschewvědczeniom wuhotowani, budžemy wſchitko pocžiuacž pod zaſitom Boha, kotrež tomu, kiž ponižne proſy, hnadu zapowěſcz njemóže. Moloſitwa ponižneje wutroby zejhrawa jo k njebiu, pschetorhne mróczele, dobywa jo k trónej božomu, hdžez ženje njewuſlyſhchania ujewoſtanje. Njech je nechtó bôle z hréchom wohidženy, wutrobu, kotrež jo ponižuje, Boh njezacpeje. Kaž kruhy je Boh pschecžiwo hordym, taž miloſciwym a darmiwy je pschecžiwo ponižnomu. To praji Syn Boži ſam něhdyl ſwijatej Kathyrnje ze Siena: „Węz, moja dżowka, zo budże tón, kotrež w ponižnym žałosčenju wo hnadu wutraje, že wſchěmi poczciwosczeni wobohaczeny.“

Někotre wuſiadne dary (charismata, to ſu n. psch. hnada ſtukowanja hžiowow, wuzběhnjenja abo ſtorhnjenja w duchu, czym ręczow atd.) njeſju k tomu trébne, zo ſo ſchtó k ſwijatosczi dobuđe. Muohe dusche ſu bjez nich ſo ſwijatosczałe, druhe pak, kotrež ſu je mèle, ſu k žhubjenju ſchle. Ze to runje khrobloſcz, wo tute charismata proſycz obo ſebi je pschecž. Ženoz jedyn pucž a ſredk wjedże wěſcze k ſwijatosczi: zo w poccziwoſczi do pređfa krocžijch a horliwych ſi w luboſczi k Bohu. K tomu zamerej pak pschedobudže jo kóždy, ſchtóž proſy, rožwstěleniam poſlucha a z pomoci božej ſobuſtukuje, hdž tola Boh tak jara za tym žedži, zo bychmy zbožni, ſwijecži byli.

Proſchmy Boha, zo chył naſche wutroby wot ežaſnych staroſczech a pschewiſliwoſcze k ſwětnomu: to ſtej najhórſchej haczeni k njebiu, maczeli njeſokoja a njeméra w duschu. Mér a poſko we wutrobje njenamakaſch, khiba jo Bohu hacž na kóždu ežumwu (nerv) podaſch, a k tomu pschiindžech z horliwym modlenjom. Njeptytajmy ničo, khiba ſwijatu wolu božu; w zjednočenju ežlowieczeje wole z božej wobſtoji wſcha ſwijatoscž, wſcha doſpolnoſcž w luboſczi. Proſchmy wo ponižnu khrobloſcz, kotrejež potřebam, zo bychmy ſwoje ſtažene mjaſo kſchizowali ze wſchěmi lóſhtami, zo bychmy ze zacpečom ſtupali na khribjet njeſcheczelow zbožnoſcze, zo bychmy ſejerpnje z ruki božej wſali wſchón kſchiz a domapytanjo. Proſchmy

wo to, zo chęci Bóh ranič našche wutroby ze ſwojej ſvjatej Inboſczu, tak, zo ſtajniſe wopominamy joho dobroćiwoscz k wſchem ſtworjeniam, joho pszech Lubujem, a wſchę myſle, žadotſče a ſlufki na to zložujem, zo bychmy jomu ſo fpodobali. Wſchę te hnadh ſu plód modlenja, hdź jeno je te poniżne, dōwérne a wobſtajne.

3 Luižich a Sakskeje.

Z Budyschina. Na ſwjedzenju Doujebjeſwzacę ſvjateje Marije běſche w Nowym Leutersdorſſe firmowanjo. Najdostojniſchi knieſ biſkop poda ſo z kniezem Can. Cap. Cantorom Eusezjanſkim pońdzelu $\frac{3}{4}5$ z čahom na Wjelečzin-Ebersbach hač do Leutersdorſa. Na dwórniſchęzu w Ebersbachu, fotraž wjes z katholikimi wobydlerjemi hižo do Nowoleutersdorſſeje wosady ſluſcha, powita najdostojniſchoho knieza biſkopa k. Mróz rodženym z Budyschina, prěni assistant na železnich w Ebersbachu, a pschewodžesche najdostojniſchemu kniezow hač do Leutersdorſa. Na Leutersdorſſkim dwórniſchęzu ſtojachu wožy, z kotrymž ſo hač na mjezu wſh Nowoho Leutersdorſa dojedže. Tam běchu woſadny farač kniež Jungo, ſchulſke džecži z kniezem wucžerjom Reime a wjele woſadnych k powitanju zhromadženych. We wſh běchu wſchelake cžestne wrota a druha pycha k powitanju pschijhotowane. Čah ſo poda do cyrkwi a na kerchow, kaž je pschedpiſane. Hdź běſche powitanſka ſvjatočnoſez ſkönčena, bě hižo 8 hodžin nimo. Na ſwjedzenju samym běchu najprjedy $\frac{1}{2}7$ farſke bože ſlužby. We 8 hodž. bu najdostojniſchi kniež biſkop ſvjatočnje do cyrkwi pschewodžam a mějeſte najprjedy mjelezacu božiu mſchu a krotke pređowanjo, na čož ſvjatyi ſakrament firmowanja wudželęſche. Wſcho hromadže bu něhdze 130 firmowanych, mjez nimi něcht dorosženych, ſchtož njeje wjele, hdź tam 6 abo 7 lét wjac firmowanjo bylo njeje. Popołdnju w 4 hodž. wotjedže zaſ najdostojniſchi kniež biſkop a jědžesche z Wjelečzina dale do Drježdžan, kniež Cantor pak ſo do Budyschina wróćzi.

— Pschichodnu wutoru poda ſo najdostojniſchi kniež biſkop Ludwik do Fulda, hdźež ſo te dny 50 létnej jubilej ſv. Bonifacijowho towarzſtwa, fotrež je za katholikow cykleje Měmſfeje tak jara wažne a ſpomožne, ſwiecži.

Z Budyschinie. Hižo naſpomnjeny 25 létnej jubilejski ſwjedzeń ſkhadžowankow budže ſrijedu 30. augusta w Budyschinje na tělečni. Popołdnju w 3 hodžinach budže ſwjedzeňska hoſežina za přejedawſkich ſtudentow a wophtowarjow ſkhadžowankow, a wječor w 7 hodž. poſchitkowny koncert. Pscheproſchowanja na jenotliwych kniežich ſu rozpóſlane, tak daloko hač běchu adresy znate. Je-li tón abo tamón zabytý, ſchtož može dže ſo lohko ſtač, je z tutym hiſčeze wutrobnje pscheproſhem. Nadžijamy ſo prawje bohatohho wopyta.

W Budyschinje mějeſte minjenu ſobotu a nježelju wokrzejny zwjazk lužiſkich wohnjowych woborow ſwoju 25. hłownu zhromadžiznu. Město bě ſo za hoſeži jara wupyschilo. Hłowny džel ſvjedzeń ſv. pschijný čah wſchitkých pschitomnych ſobuſtarow po cyklym měſeče, pschedſtajenjo haſchenja bohateje wěže a pôdlanskich twarjenjow a wječor bengalske wobſwelleſenjo cykleje połnöcneje ſtrony města.

Z Różanta. Nabožna woporniwoſcz je naſhej hnadownej cyrkwi rjanu pychu darila: nowu wěčznu lampu. Je gothicſka, něcht mało wjetſha, hač Kalbicžanſka, wot złotnikarja Junga w Budyschinje wobſtarana a kraſnije pozłocžena. Kħwalba a džak ſluſcha tamnym Różencžanſkim hoſpožam, fotrež

krasim dar darichu, a khrabalne pschibóznačjo knjezej Sungej za joho prócu a wujschiknošč. Móžemy joho wschitkim derje poruczeč, kotiž chedža do swojich cyrkowych złotuikařské věců kypovacž. — Domiž našch lud w potajnym za jvoje cyrkvije dari, ujeje húščče zhubvem — zjawiňje dacž, to za někotrohožkuli žadny kumšcht ujeje.

Z Kulowa. W tuthym měsacu dôsta w kloschtrje benediktinow w St. Ottiliien w Bayerskej kniez Krecžmer z Kulowa měschnišku swjecžiznu. Tónšam vybude na svjatohu Bartolomija (24. augusta) dopoldnia w 9 w našchej farškej cyrkvi prénju božu mšchu swjecžiež. Na to spomijem kniez po někotrym času do missionow w Africy pojedže, zo by tam mjez pohanami svoje měschniške skutkovanie započal. — a.

Z Kulowa. Nascha nalutowańja a wupožčenja, kotaž je z decembrom 1898 druhe léto swojoho wobstacea skonečila, je so rjenje rozwila za tón čas. Sobustawy śmedža polnje spokojom bycz, tak jich mlody wustaw rošeže. Ze śnadnych spocatzow je so nascha poklädnica rychle wuzbehnyła, tak zo je mjez 366 podobnými poklädnicami w Schlezyńskiej hido z prénich jena. Sobustawow mějachmy na konec 2. lěta 121, w tu khrilu je jich 139. Podobnje je so pjenzejny wobkhod našchej nalutowańje nahladnje rožscheril. Voni pschijachmy 115,414 hrivnow 73 pj., wudachmy 113,889 hr. 41 pj. — »pschedželachmy« dha 229,304 hr. 41 pj. do hromady. Zo tajich liczbow tak bvrzy docpějemy, so nihdy njenadžejachmy, hdž nas — 23 sobustawow 2. maloho róžka 1897 Kulowsku nalutowańju założowaſtche. Njech so tohodla tež tam, hdžez smy dotal najmjenje porozemjenja nadeschli, — ujech so tež na wsach dale bôle pschewděčenjo pschedobudže, tak spomožne a pschistupne su malomu a wjetšhomu, woſebje pak malomu hospodarjej, ſlužownym atd., našche nalutowańje. R.

Z kraja smy dopis dôstali, w kotrymž so ludžo kruče na to wobčešuja, zo w našchim hamtskym časopisu „Banžener Nachrichten“ so k skladowanju za znate hibanjo „precž wot Roma!“ w Rakuskej napomina a tajke dary zjawiňje krituju. Kóždy wč, zo je tamne hibanjo w Rakuskej runje tak pschecživo katholskej cyrkvi kaž pschecživo rakuſkomu kejžorſtwu wotměrjene. Za tajke hibanjo hromadžicž, řeka potajkim zbezkarſtwo pschecživo cyrkvi a statej podpíracž. Schidž našchu cyrkji pschima, tež nas pschima; tohodla dyrbimy so pschecživo tomu wobčežowacž, zo hamtski list, kiz je runje tak za katholskich kaž za evangelsko-lutherškich wobhylterjow Žuzich a dyrbí so tež wot katholskich wytchnoſčow a zaſtojnictow džeržecž, tajku wěc zjawiňje podpjera a ſpehuje, kotaž je pschecživo našchej wěrje. Hamtski list dyrbí neutralny bycz. — „Węzej darcízemi za tule nam cyle njeſchecželsku wěc namakače tež mjená najhladschich pschekupcov a t. d. w Budžichinje a druhdže. Hdžez k nim do ſlamow pschindžecž, dha njewedža czi ludžo, tak jara jeno bychu was, hacžruniž ſeje katholſch, z luboſču witali. Z jich dalſchoho zažerženja wiždimy, zo tajka luboſč je jeno zwonkowna, a budžemý nětk wědžecž, tak mamy jich pschecželnosć zrovžemicž.“

Z cyloho swěta.

Němſka. Z wulſtimi swjatočnoſčemi je kejžor Dortmund-Emski kanal, po kotrymž so hido někotre měsacy jězdži, pošvječžil. Kanal je wulſtony twar, 270 kilometrow dolhi, z wječha 30 a na dnie 18 metrow ſcheroſi a $2\frac{1}{2}$ metra hluboki. Z wjetſchoho džela je kanal chle nowy twarjeny a jenož krótki

puć w tam woſebje pſchiprawjenej rēch Ems. Spadu njeſmē kanal wjele mēđ, a hdjež tý tutón pſchewulki był, je pola Henrichenburg woſebita pſchiprawa, wulkotniſcha hacž žana podobna na clym ſwěcze, mjenujcy tajke ſpushezadla, pſchez kotrež mōža lđdže 14—16 metrow zvěhačz abo dele puſchęcež. — Pſchi ſwječenju nowoho kanala mējeſche kejzor wulku rēč, w kotrež jaſnje wupraji, zo je kanal jenož džel dalskich a wjetſkich tvarow, a pſchede wſchim cheyl wón a pruske kuježerſtwo ze wſchej krutoſczi so za to staracž, zo by ſo kanal pſchez ſrijedznu Prufu twari. Tak drje ſo njeſhodži dwělowacž, zo budže tež tón tvar w bližithim čaſu zapocziniāt, runjež je jón pruski ſejm jónu zacžiſnýl a konſervatiwne a ratařſke nowinu wjele pſchecžiwo njomu piſaja. Kanale dyrbja woſebje docpęč, zo mohle ſo wſchelake wnpłodny rjemieſlniſtwa a induſtriye a we wěſtej mērje tež potom ratařſtwo tuſchho z jenohu džela kraja do druhoho pſchewožowacž, hacž je to po želeyuicach mōžno.

— Měſac august je woprawdžith měſac zhromadžiznow za katholikow w Němſkej. K mnohim druhim, wo kotrež ſmy hžo piſali, pſchindže někto tež hſcheče zhromadžizna wotpóſlancow dželacžeſtſkich towarzſtwow, kotrež ſo wot 27.—29. t. m. w Nurenbergu ſeňdže. Pſchi wulkej staroſczi, kotrež je katholska cyrkj dželacžerjam pſchech wopokaſala, a kotrež je woſebje tež naſch ſwj. wótc Leo XIII. wſchitkim naležnije porucžil, budže to wěſcze zajimawa a zaſlužbua zhromadžizua.

— Němſka kejzorka je k twarej katholiskeje cyrkwie w Alul pola Berchtesgaden 300 hr. darila. — Jeje czežko ranjena noha je tak daloko wuhojenia, zo mōže kejzorka hžo zaſh bjez kija khodžicž.

— Kongregacija abo zjednoczeniſtvo ſotrow ſchecžanskeje luboſcze, założena wot Paulinu z Malinckrodt, ſotry njezapomnitoho zapóſlanca Malinckroda, ſvjecži 21. angusta jubilej swojego 50-létnego wobſtacža. W čaſu kulturnoho wojowanja czežko pſchecžehane a na někotre ſta dochla z Němſkeje zahnate, rožšherjeſche jo zjednoczeniſtvo woſebje w Americy, tak zo ma w połnocnej 51 a w južnej 26. hdpłow. Tu khwilu je joho maczterſki dom zaſh w Paderbornje a ma w chlej Němſkej 23. jenotliwych wuſtawow. ſotrow ſkuſheſche k njomu w juliju tutoho ſta 1216.

Awſtriski kejzor je w Aussee (njedalo ko Dſchla, hdjež w kupjelach pſchewywa) němſkoho kanclera Hohenlohe pſchijal a ſo z nim něchtco czaſa w kejzorſkim woſu na želeyznych rozmólkaj. To je zwjeſelace znamjo za to, zo tola pſchecželnym zwjažk njez woběmaj krajomaj njeje popiſchęzowal. Wſchelake poſledních čaſow ſkoro na tym dwělowacž dachu. Pſchetož wěſczi rafnich ſchecžuwarjo czažajcu po Němcach, ſchecžuwaſa pſchecžiwo katholiskej wérje a kriežerſtwo w Nauſkej a němſej njeſchecželojo katholiskeje cyrkwie hromadža za tajke husto zvěkariſtow podobne hibanja hſcheče pjeniezy. Němſke hewak dojež krite kuježerſtwo je napſchecžo tutym czym ſchecžuwarjam ſpodžiwnie mile. Czohodla, to nam katholiskim czežko zhuſacž njeje. Bjez džiwa by bylo, hdyn by awſtriske kniežeſtvo němſkomu tajke zadžerženjo za zlo wzało a jo wot nas wotwobroczilo. K zbožu Němſkeje to njeby bylo, pſchetož Niſka by ſo zaſwěcze z Awſtriskej radlubje do wužſchoho zwjažka zjednocžila — a Němſka by ſtała woſamocžena.

Francózſla. Wobſtojnoſcze woſko nowoho proceſa pſchecžiwo ſiotnikoj Dreyfusiej ſu džen wote dnia džiwiſhie. Zoho pſchecžiwnich, pſchede wſchim tak mjenowanym „zwjažk wótcžincow“ (patriotenliga) činja kaž chchli wopraw-

džitu revoluciju zbudžicž. Deronlede, kotryž ma mjez nimi najvjetschu hubu, bu zajath, dokelž z nowa pospytowasche, wojakow t zbežkarstwu zavjeſč. Pschedyda tamnoho zjednoczenſta, Guérin, je ſo z drugimi pſchecželemi do domu, hdžej maja ſwoje ſchadžowanki, zamknýl, a woni wobaraja ſo pſchecžiwo policiji z tſelbami. Mnogich drugich wjednikow ſu zajeli. Póndželu ſamo bu na ręczniſta Labori, kotryž Dreyfusa z wulfzej wuſchilnoſežu a dohladniwoſežu zakitaſche, tſlane, hdžy cheſche ſo do ſudniſkoho domu podacž. Won bu do ſkríbjeta trjeheny a čežko ranjeny, tak zo traſch živjenjo pſchisadži. Psihi wſchim tym ſtoji wěc za Dreyfuſa nimale derje. Wěſtých dpoſkozanjow, zo je pſcheradniſ, njeje ſo hiſheče namakało, je paſ dpoſkozane, zo ſu wſchelake piſma, na kotrež bu přeni křivz zasudženy, faſchowane. Njech paſ joho wuſwobodža abo zasudža, měr drje tohodla njebudž, haj w powſchitkownej rožhorjenoeſi je ſtajny strach, zo woprawdžita revolucija wudyrı.

— Někajki tróſcht za Francózow je pućzowanjo jich miniftra zwontkownych naležnoſežow do Rusſeje. Won bu w Pětrohróde jara pſchecželnie pſchiwath, tak zo ſo zda, zo tola pſchecželſtvo mjez Francózskoſt a Rusſkej njeje czerpielo. Kajkich woſebitych pſchicžinow je pućzowanjo mělo, njeje znate.

Jendželska. Jendželska cyrkje wo wěſtých mjezach dale bôle wožiwja. Hjžo do ſrijedźnych lět naſchoho wěka bě w njej hibanjo naſtało, kotrež mjeno Ritualismus dôſta. Nabožne zmyſleni mužojo, kotriž mortwoſež a prözdroňoſež jendželskeje ſtatneje cyrkwe wobžarowachu, chechhu nowe živjenjo w njej zbudžicž. Tohodla zložowachu pſchi dokladnych ſtudiach waſchnja a ceremonije bôle po tom, kaž bechú za ſtare čaſy w cyrkwi byle. Z tym bližachu ſo ſamo wot ſo bôle a bôle katholſkej cyrkwi a množ z nich buchu woprawdže z tym ke katholſkej wěrje wjedženi, buchu měſchnic a biſkopja, hoj kardinalojo a ſpěchowachu mócnje rožſhérjenjo katholſkej cyrkwe w Jendželskej. To ſo wězo wuſchinoſeži ſtatneje cyrkwe njeſpodoba a wona chee tohodla Ritualismus po móžnoſeži podtlvěcžicž. Tak je w poſlednim čaſu anglikanskí archbiſkop z Canterbury zaſaſał, zo ſměle ſo pſchi Božich ſlužbach waſchnja a ceremonije nałożowacž, kotrež w anglikanskéj cyrkwi pſchec byle njeju, n. pſch. kadiženjo z woruchom, ſwecžki, ceremonije kaž pſchi katholſkej Božej mſchi atd. Ritualiſtojo paſ ſo njeſpodcžiſnu, ménich, zo ſtat nima do cyrkwiſtich wěcow rěječž. Tak ſu ſo nimale chee wot ſtatneje anglikanskéje cyrkwe dželili. Snadž powjedže jich Bóh na tutym pućzu pomalu zaſy t jenomu ſtadlej Chrystuſowomu, wo čož džen runje naſch ſwj. wotc Leo XIII. tak nutrije proſh.

— Měr mjez Jendželskej a Transvaalſom njeje na žone waſchnjo hiſheče zaněſžený. Jendželčenjo nawoſak wójnu pſchec dole pſchihotuju. W Bombay ſtoji 11—12000 wojakow pſchihotowaných, zo buchu jich na lóddzech z Indiſkeje do Afriki pſchewjeſli.

Amerika. Rějemjedro, kotrež ſwojoho runječza mělo njeje, je na Antillach, ſupach ſrijedž Ameriki a na poſlupje Florida zaſhadžalo. Pschez dwaj tyſac čłowjekow je živjenjo zhubilo. Na někotrych kubłach abo plantožach bu hacž na 100 čłowjekow za 1—3 minutow morjenych, a ſchtomu, žita, murje, tvarjenja, wſchitko, ſchtož ſo wot zemje pozběhowaſche, za někotre wokomiki kaž wottruhane. W Adjunta bu 27 wſow wot wichora ſobu wzatých. Na město Alrizebo walesche wichor z morja ſurowe žolny a z doboru zehna wodu tam ſo wuliwaceje rěki wróčzo, tak zo tuta wuſtupi a město tež wot druheje ſtrony powodži. Za krótki čaſ ſotnjeſechu žolny cylu čzrjodu wobydleri a

wichor spowala twarjenja. W Žabuwa je na 700 čłowjekow morjenych a 130 čłowjek su hafle namakali. Hubjenstvo je powyszitkowne a wulke. Schtó z lubnych čzitarjow chył tu hiſceže dla njepschihodnogo wjedra pola nas ſtoržic?

Wschelcžiznij.

* **Kajliž pſcheczel, tajki pſcheczel.** Czetta luba, waszy nan hižo ma bělu hlowu ... takle młody ...! — To je wón tajki po swoim dobrym pſcheczelu. — Po kajtim pſcheczelu? — Po měsaczk. Kaž měsaczk nóc kaž nóc bjez ſpanja na niebju, tak mój muž pſchi khartach a pſchi pólety.

Naležnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1899: kk. 568. 569. z Radworja: Mikławš Čech, † Hana Lišcyna, 570. Jakub Rječk z Kamjenej, 571. Jakub Kubica z Khasowa, 572. 573. z Khelna: Mikławš Lebz, Karl Jaenich, 574. Mikławš Žofka z Bronja, 575. Marija Panowa z Mikke, 576. Hańza Wjeršowa z Brjemjenja, 577. Jan Zynda z Boranee.

Sobustawy na lěto 1898: kk. 842. Jakub Kubica z Khasowa, 843. 844. z Boranee: Mikławš Bělk, Jan Zynda.

Na lěto 1897: k. 814. J. Z.

Na lěto 1896: k. 796. J. Z.

Na lěto 1895: k. 753. J. Z.

Zemrěty sobustaw: Hana Lišcyna z Radworja. R. i. p.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

Dale su woprowali: Na Panec-Glücklichec kwasu w Miłkecach nahromadżene 14 hr. 65 pj., Jan Mark ze Zdžerje 5 hr., Hana Wjerabowa z Khelna 15 hr., na Handrikec-Roblec kwasu w Radworju nahromadżene 13 hr. 30 pj., Karl Jaenich z Khelna 3 hr., Hańza Handrikowa rodž. Robleez Radworja 3 hr., Marija Kašporec z Boranec 4 hr.

Za cyrkej w Lubiju: Handrij Libš z Měrkowa (lubjeny dar k česći Jězus-džěatkej a swj. Antonija) 3 hr. 3 pj., njemjenowany z měscanskeje wosady 2 hr.

Za wołtař s. Antonia do Khróscanskeje cyrkwy: N. N. z Delan 10 hr., lubjeny dar z Khróscanskeje wosady 10 hr., njemjenowany z měscanskeje wosady 2 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakcji nawdate 6186 hr. 22 pj. Dale darichu: Delanska Patentna Komisija: z hośom lubym z lubož' kraja, hdźež to wulke zwěrjo maja, z knjezom alpinistu — prěni króć zas w nižsich sférach, za wobstaranje atd. 70 pj. + 50 pj. + 20 pj. + 20 pj. + 50 pj. Z pokładnički k. Feliksa Pětranca (15 hr.) 14 hr. 50 pj. Złoty lisčik, »jejkowy Handrij«, mutando 15 pj. + 15 pj. Kulowske serb. spěw. tow. »Bratrowstwo« (21,62) 1 hr.

Zaplać Bóh wšěm dobrocerjam!

Na serbski koncert při 25lětnym jubilejskim swjedženju skhadžowankow srjedu 30. augusta wječor w 7 hodžinach na Budyškej trěleŕni lubnych Serbow wutrobnje přeprošuje

Swjedžeński wubjerk.

Kulowska nalutowařna a wupožčeńja

pjenjezy w kóždej wulkosći přijima a z **3 $\frac{1}{2}$ %** zadani. Wobkhodna městnosć: Kamjencska droha číslo 3.

Czijficz Smolerjec řniňicžiſčjeńje w Maćicžnijm domje w Budyšinje.

Katholoski Poroč

Wudawa so kóždu sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicjach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
słany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pôsće
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štvortlētnje 65 pj.
Za nawěštki placi so wot
małoho rynčka 10 pj.

Sudowy czasopis.

Wudawany wot towarzystwa s. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 34.

26. augusta 1899.

Lětnik 37.

Shto je wina?

(Potracywanje.)

A njebe so myslí. Razymu to někak hýcheže wutra, ale nalečza so hižo njedoživi. Bolmonežku smy joho poľhovali pôdla joho njebožicžkoho nana a maczerje. »Rjech wotpocžuje w mérje!« — Mndrač bě dobrý čłowjek — a ryzý Serb. —

Poľhowanachi swojoho muža, dyrbjesche Mndračowa sama hospodaricž, pſchetož Jan hýcheže ze schule njebe. A Mndračowa to tež rozemjesche. Dobra hospoza — budž jej Bóh Inby kniež miloščiwy, je hižo na prawdze Božej — Mndračowa bě. Kaž praju — jenož to bě jeje slabý boł, zo bě na Jana pſcheslaba. Shto smy jej powedał, zo ma Jana, hdyž budže ze schule, hýdom dom wzacž a do džela zahnač — ně, wón dyrbjesche lěto hýcheže na ratarsku. Schloda pjenjež! Shto je na njoho wudawała! Hólčisko nje-wedžesche, kaž masch drapacž, předy hacž je kroshik w kapsy, hewač njeby tak z pjenjezami brójil a macz pſchec'h wo wjac̄ a wjac̄ pſchec'čhal. A macz bě njerozomna dſež, zo tſchafesche móschnu, hdyž jeno synk wzdyhnut.

A hdy by hýcheže na ratarskej schuli shto naruknýl. Alle Bóh zvarnuij. Botwuknýl bě dželacž a naruczil jo pič a pſchezinječ. A pôdla ménjesche, zo shto wé shto rozem. Domoj so wróznišchi khodžesche z mothežku w ruch wotolo polow a mischtrawatcze pohoneža a wotrocžka.

Alle dolho sebi to czeledž lubičz njeba. Pohonež cžijsny wotežku a pļuh prajo: „Seli čzi njemóžu wutrijehicž, tak sežehní tola ty bróžu a pokaz mi, kaž mam woracž.“ Jan pospyta — ale lědom konjež začježeschtaj, bě z pļuhom hižo wonka. „To džen dže, kaž by z kožu rejwał“, smějeſche so pohonež, „a rola je, kaž výchu tu swinje ryše.“ Hněwny cžijsny Jan pļuh a wotendže, a pohoneža wostaji wot toho čžasa na poloj. Tež wotrocžk mějeſche něk pſched

nim mér, pschetož Jan so bojesche, zo mohl jomu tón tež košu abo cyph do rukov dacž a so potom jomu wušmjecž, hdj by njewéđal schto a tak. Byli byl doma zwostał, by hižo džélacž naukuňk; něk pak so haúbowasche, hakte wuknycž. Schtó wě, hacž je čas žiwjenja syc, mlóðicž abo wjazacž naukuňk.

Hiščeze hórje bě, zo Jan to hromadu njedžeržesche, schtó bě jomu nan nahromadžil. Njebě hiščeze woſomnače lét a hižo bě Škorčmarjec stajim hóſcž a pijesche a hrajesche, kaž bycz dyrbi. Haj, hižo tehdy Mudrakec eželedž po wsh powědaſche, zo Jan často pjany w noch domoj khodži, a macž niežo z nim njewucžini a wjele na njoho placze. Druhim ludžom pak Mudrakowa ženje nuzu njeforžesche. Maſkerje je čuła, zo je ſobu na tom wina. Ale ežežlo je jej bylo, to bě na njej widžecž, a njeje drje zrudna byla, hdjž Jana do wojskow wzachu. „We wojskach hižo na rjad zwuknje“, tak so pokojesche.

Nó, kajſi je tam w Drježdžanach byl, schtó to wě? Domoj so z najmjenšcha khmańchi wróćil njeje, ale, kaž je rěkoło, z wjele dolhom, kž je tam nadželal. Zo to njeby do ludži pschijichlo, je Mudrakowa, kaž so praji, wšcho zezaplatčala, a tuž njeje nichčo nicžo prawe zgonil.

Hdjž bě Jan wot wojskow, pocza na žentwu khodžicž. Mudrakowa brasczecze a pytaſche Janej njewjeſtu. „Změje-li schwarnu žomu, potom hižo pschez próh njestupi“, ménjeſche Mudrakowa, fotraž pschec hiščeze wjele do Jana džeržesche. Ale kóžda jej to njewérjesche a njehasche jo na muža widacž, fotrohož nichčo njehwalesche. Wjesne holcy žane wo njoho njerodžachu. Hdžezkuli na žentwu pschijindže, dyrbjeſche zaſy mydlo wjeſcž. Haj, mi je joho ſkoro žel bylo, pschetož holcizka joho za nós wokolo wodžachu. Činjachu z uim rjenje, a wbohi Jan kupowasche za to jenej pschemoh druhej reje a noschesche jim z hermanka banty a židzane rubiſchka, ale hdjž by potom jenoho dnja do dwora pschijechal na žentwu, njepokaza so njewjeſta, a Jan bě po haprylu pobyl. Tak je pola wjele burow na žentwu pokhodžil, a na posledku jo zdaſche, zo žanceje njedostanje.

Czim bôle pak so wšcho dživasche, hdjž rěkaſche: „Mudrakec Jan je dženfa na paczerjach byl“, a hdjž joho njedželu kniež farač pschipowědaſche, bě čjicho, zo jo niežo njepikn. „Wonečžansku Šmochec Marju ſebi bjerje Mudrakec Jan“, to bě ta nowinka, fotruž kemischerjo domoj pschinjeſchu.

Wonečžan Šmochec běchu pschi pjenjeſach a Maria rjana a poccziwa kniežna. Na reje njebe ženje běhała; za to pak bě jara džélawa. „Šmochec Marja budže dobra hoſpoza“, tak kóždy praji, „a nawoženi změje na wubjek.“

„A ta ſebi nětko Mudrakec Jana bjerje!“ to njemážesche nichčo wpschimyjež. „Schto tež to je ta na nim widžala, zo je ſo do njoho za hlađala“, zhuďawachu jeni; drugy měnjaču, Mudrakowa a Šmochova ſtej žentwu zbrashežilej a pjenježi ſu ſo hromadn dawaše. Nó, schtó to wě, kaf je bylo?

Ale derje trjechila Marja njeje. Kwas drje bě wulki a rjany. Šlónčko swěžesche hacž nanajrijeňſho a ludžo wěſtežachu, zo budže zbožowne jeju mandželſtvo. Ale runje naropat pschijindže. Dolho Šlónčko zboža jimiſi njewěcžesche. Bóz y so pola Mudrakec zamrćeji a hrimasche a blyſtasche a wřejſtasche, a mandželske zbožo ſo pominy. A bjez džiwa! Žona dobra hoſpoza, a muž dobry piežk a hracž, to ſo hromadu njeznjeſe. Dženſniſchi

dženj ma hospodař přeni dželacžer bycž, chce-li z čeſeču wobſtač; přeni bycž na polu a posledni z pola, dýrbi pſchi džele a za blidom z czeleďu bycž, hewak to njenidže. Njeje-li kniez pódla, pſchedundaja a pſchebleža czeleďni čas. Haj, hufio doſez leži wotročět w ſéju njerubajo walčki, a pohoneč na ſyuje, a holey kolebaja ſo ſpich kruhy deſich. A tež to, ſchtož je ſo dželalo, je čaſto doſez tak popołojich.

Kaž pſchi džele, tak ma bur tež za blidom z czeleďu jěſč. Njeje-li bur z czeleďu, změje czeleďz børzy na hubjene jěſč ſtoržicž, a byrniče ſepſche bylo. Czeleďni ſu kaž džecži, kotrymž ſamym ženje njeſlodži. A ſchto ſo to potom hiſcheze z Božim darom drjebi a bróji, hdyž kniez pódla njeje, a ſchto ſo rěči za blidom, hdyž je czeleď ſama za blidom?

A to wiſho zmeje něhdyn wony bur zamołwječ, kiž we iſtwicžen jaťo woſobny kniez ſam za ſo je a czeleďz w delenych ſamu woftaja! W tajſim domje ſo czeleďz z čaſom ſtažy, a ſtažena czeleďz tež do džela khmana njeje.

A hlej, runje kaž njeſmě w burſkim domje bycž, tak bě to pola Mludrakec. Mludrak njeſokaza ſo czeleďji pſchi džele, dokelž dželacž na wutnýl njebe — a njeſokaza ſo czeleďji za blidom, kaž joho njeboh nan, ale wobjedowaſche we iſtwinach. Z cyla njeſtarasche ſo wjele wo hofpodařtvo. Z trubku w hubje a z mothečku w ruch dundaſche po mjezach, to bě wiſho! Zo jomu potom kublo wjele njeniſeſche, to ſo ſamo rožemi.

Tola wiſhak tu njebe dolha, a pjenjezhi hiſcheze na dani, a žona tež njebe z prždnymaj rukomaj pſchiſhla, a k tomu hiſcheze kruče hromadu drapach. Tuž hižo by Mludrak na ſwojim kuble pſchech hiſcheze wutraš, byrnižež bě hubjeny hofpodař.

(Poſtracžowanjo.)

Potajny klucž do njebjes.

Pjatih ſtar.

XV.

Wo prawym modlenju — a na tute ſłowo pſchińdže wiſhitko — rozućjuje nas ſwiaty ſakub japoſchtol we ſwojim liſeže (1, 5—7): „Zelizo pak ſchto z was mudroſež trjeba, njech Boha wo nju proſh, kiž wiſhitkim dawa ſchęzdrje a njeporokuje, a budže jomu data. Njech pak proſh we wěrje nihdyl nje-dwelujo; pſchetož kiž dweluje, je runja mófskej žolmje, kotraž ſo wot wětsika žběha a wokoloňoni. Tohodla njech ſebi tamny cžlowjeſt njenyſli, zo wot ſenjeza něchto dōſtanje.“ Ma tute ſłowa ſwiatoho japoſchtola ſo zepjerajo, praji ſwiaty Domasch z Aquina: zaſlužba modlenja wukhadža z luboſeže a joho ſkutkownoſež z wěry a dowěry. Dowěra je po ſwiatym Bernardo u jenitki ſrědk, z kotrymž ſo boža ſmilnoſež dobywa; tuta pöcziwiſež je Bohu tak luba, dokelž w njej prawje joho dobrociwiſež ſpóznamy, kotruž cheſche ſwêtej we ſtworbje wopokazacž. „Njech ſo zraduja wiſhitey — ſpěwa profeta — kotiž na tebje ſo nadžijeja, woni budža žbóžni a ſrijedža nich budžeſch bydliež.“ Boh ſekita a wuměža wiſhach, kotiž jomu ſo dowěru ſo Bohu bliža. Šchtóž Bohu ſo dowěri, njeheřeſhi, dokelž joho wocži ſtej zloženje na tých, kotiž joho dobrociwiſež ſo dowěreja, zo by jich wumohł ze ſmjerče hřečha.

Boh ſam praji: „Dokelž je ſo na mnje dowěrjał, cheu joho zakitacž a wuſwobodžicž z rukow njeſcheczelow a wiſhoho hřečha — dam jomu

krasnošć na věti.“ Tež pola Žzaiasa čitamy: „Eši, kotsiž k Bohu so do-wěrja, ujezešlabni, wón sam budže jich móć a sylnošć, krocžicž budža po pucžu k wožboženju, haj, lětaž nad nim, kaž mlode wojroly.“ Z jenym řečením: našha mōć dyrbti so w tym wožjewječž, zo wschu swoju dowěru na Boha stajamy, cyle wschitko na joho ſchežedru milošć twarimy, ani zo so hdy na ſo ſamych khrobile zepjeramy.

Schtó je hdy widział, zo by něchtó k zhubjenju ſchol, kotrý je Bohu so dowěril? Kaf tež to — wola ſvjath Auguſtinus — je móžno, zo mož Bóh naš wojebač? Budže traſch lubičž, zo ze wſcheje čežnošče naš wumöži, čežfamylí ſo k njomu, a hdyž z modlitwu ſo k joho mjenej wołamy, dyrbjal ſwoje wobličio wot naš wotwobročječž? Nihdy ní!“ Žbóžny, kíž na Boha twari; ſmilnošć boža budže joho wobdanacž porno wětrej, w kotrym ſo hiba, ženje njevozmje kóne!

Šwjathj ſapostol poručja dowěru na Boha tak naležnije, dokelž je Bóh na to tak wulkotne myto ſlubil. Měra za hnady, kotrež ſebi wot Boha wuprohny, budže dowěra, z kotrejž ſo jomu bližimy, je-li ta wulfa, budže nam tež hnady nadobnje. Šwjathj Bernardoš řeka ſmilnošči božej fužol, kotrýž něchtó njeđocžerpa; ſchtóž ſo z wulkim ſudobjom (t. r. dowěru) bliži, budže wjèle čerpacž. Tak bě podobnje hižo profeta prajil: „Rozpſchestrę, knieże, twoju milošć nad nami, jako (t. r. w tej měře) ſmji ſo na tebie nadžijeli.“ A w ſwjathym ſeženju ſhwali Syn Boži wulku dowěru ſtotnika, kotrýž ſo jomu pſchinadže: „Dži dha, kaž ſu wěriš, tak njech ſo tebi ſtanje!“

Švjatej Hercze wožjewi Syn Boži, we widženju k njej rěčjo: „Tón, kíž z dowěru ſo ke mui modli, čini mi ſwjatu móć, tak zo dyrbju jomu wſcho ſpožječž, wo čjož proſhy.“ Toſame praji ſvjathj Jan Klimakus, zo z modlenjom Bohu ſo lubozne pſchesežhanjo ſtawa, kotrež wón lubuje; my čžlowjekowje džen druhdy tež „nježhamy“, dowěra pak, z kotrejž něchtó proſhy, haſcha tu njevolu, a narodži ſo čhycžo.

XXV. hlowna (jubilejna) ſhadžowančka ſerbſkeje ſtudowaceje młodžin w Khróſcžicach.

(Potraczowanjo z čísla 32.)

Wſcho hotowac̄he ſo cyle tydženj na nježdzelu do Khróſcžic a powědaſche wo jubilejnej ſhadžowancy. A woprawdze to džesche jim wot wutroby, kaž hižo wětli, wopyt bě krasný, dofhodow wjèle. Z dyptom 4 dyrbjeſche ſo započecž, kaž čítachmy, ale docžaka ſo hiſteče $\frac{1}{4}$ hodžiny. Potom wotewri zaſtupeř hlownoho ſtarſchoho, knjez Gólcž, zhromadžiznu ze ſpěvom: „Hjchče ſerbſtwo uježhubjene“ a powita čeſczejentch hoſeji a lubych bratrow z někotrymi ſlovami. Wjac krocž wunjeſe ſo ſlava zaſlužbňym a wjelerazemnym knjezam: lubomu pſcheczelej ſtudentow knjezej Andrićomu atd. Dokelž wjèle taſkoho woppty mějachmy, jich mjena mjenowacž njemóžu, dokelž njebych tu ruma měl a tež wſchitkich mjena ujevěm. — Potom wuſtupi gymnaſiaſt Bryl, ſobuſtaſw ſerbowski, ze ſivoje ſvjedčeñſtej rěču a pokaz naſt ſtawizm a dželo minjennych 24 lét a kóždeje ſhadžowančki woſehje. Pſchednoschť bě pilnje wobdzělaný, a knjez pſchedſyda wupraji jomu wulki džak. Na to proſchecže k. zapoſtlanc Koſka wo ſłowo a pſchijponni, kaf ſu ſo přenje ſhadžowančki w Khróſcžicach wotměwale, a zahorjeschke a napominajſche ſtudentow, ſebi ſerbſtwo wažicž z cyleje wutroby a pſchecž do předka krocžicž. Knjez Gólcž džakowaſche ſo

tomu knjezey za joho ſłowa, a proſchejche hnydom towařtwa, zo bychu rozprawu wotedale wo ſwoim džele w poſlednim léeze. Serbowka, towařtvo naſchich ſtudowach w Prazy, poſaza, zo je do kročelov wulfich prjedownikow ſtuſala a ze wſchěmi mocami dželała a hromadžila piſnje za ſerbſte intereſy. Z dobom woſjewi, zo ſu jeje wuſtaſki tak pſchemenjene, zo kózdy ſobuſtaſ Serbowki, kiz bohoſlowſtvo druhđe ſtuduje, wofstanje r ja d u y ſobuſtaſ, ma potajkim wſchě prawa, móže do pſchedydhſtwa ſihadžowankow ſerbſteje ſtudowaceje młodžinu woſleny bycz. Tak podachu tež ſwoje rozprawy: Sorabija, towařtvo Serbow w Lipſku, Wlada, towařtvo katholſkych ſeminariſtow w Budyschinje, a towařtvo gymnaſiaſtow w Budyschinje. Na to pſchedežita k. Koſku jomu poſlamy liſt wot k. A. Pareczewiſkoho na ſerbſkich ſtudowach, kotrež pſchińcž ujembož, a ſihadžowanach wſcho dobre pſcheje, a k. Koſku proſy, zo bychmy w joho imjenje ſtudentſtu a hoſejom woſebje ſlawu wunjeſli, ſchtož ſo tež ſta. Pſchi wólbačh wofsta wſcho, kaž bě ſo na wubjerku poſtaſilo. Knjez Knježek, za starſchoho wuzwolemy, ſlubi, po wſchěch mocach ſo ſtaracž za rjanu we wěſtej nadžiji, zo tež ſtudentſtu ſwoju pſchisluſchneſz čini, zo pſchińdu wſchity, a zo budže w nowej eposche ſihadžowankow tež młodne žiwenjenjo knježicž we wſchěch towařtwaſ, tohorunja chee I. podſtaraczi, k. Waltaš Wičza, ſo ſtaracž za naſch ideal. Wjes Šlep o ždžerži ſo jako město pſchichodnieje ſihadžowanki, a wěcze tam tež tak rjenje budže, kaž w Ahroježicach, a wěcze wſchity pſchińdu tam dele. — Potom woſjewi k. Gólcž, zo je cykle ſtudentſtu pſcheczelne pſcheprorſchene na ſihadžowanku ſtarych knjezow (30. augusta w Budyschinje), kotrež ſu prjedy na ſihadžowanki ſerbſteje ſtudowaceje młodžinu khodžili. Z poſtrovow z daloka hjscheje ſpominam na telegram k. Smolerja, telegram k. wučerja Sommera a rěčnika Cyža, a na wubjerny wutrobiu liſt naſchoho baſnika k. Czijchinskoſho (Barta). —

Mjez tym běſchtaj nowaj hoſežej dôſchloj, k. schol. Škala a Can. Werner, woſadny ſarař. Tež jeju pſchedyda wutrobiu poviata, a zhromadžina jinai woſaſche ſlawu. Wobaj, wo ſwoj lud derje zaſlužbnaſ knjezaj, tež k ſtudentam poręczeſchtaj. Knjez ſcholaſtitus proſchejche a namořvjeſche ſtudowach k pſcheczelnoſćzi, nuznomu to fundamentej wſchoho zhromaduho džela — a k wobſtajnnočci, kotrež je w naſchich čjasach počink tak žadny. Bjez njeje ſo njehodži ničzo wjetſchoho dokonjecž. Tež ze ſtudowach, kotrež ſu něchdy na čole młodžinu ſtali a wotčinſke rěče rečzeli — a z podpjeranii Towařtwa Pomoch ſo žiwiли — je pſchemnohi woſiwnyl, haj — bohuſkorženo ſamo z njeſcheczelow črjodu běži ... Tohodla: pſcheczelnoſćz, pſcheczelnoſćz, pſcheczelnoſćz — a wobſtajnnočci! — Podobniſe horſiſe k. Can. Werner recželice wo drohím kuble naſcheje norodnoſče, naſcheje macžerichčinu. Naſcha ſerbſka rěč dyrbí nam čzim drožſha bycz, hdž pomylimi, kaſ je runje naſcha narodnoſcz z podſtaſtu tež wſchoho pěknoho waſechnja a kſcheszanskoſho žiwenjenja. Z pſchikladami wyſochdoſtojny knjez pſchewědežowſche, kaſ tam, hdžez Serbſtvo hinje, norodny počink a macžerov draſta — kaſ tam hinje tež ſwjata wěra. Tuž njech kózdy, ſtudowach woſebje — ſłowa we wutrobiu noſy: Serb ja ſym a Serb tež wofstanu; pſchetož ſwjata je ta pſchisluſchnoſć moja: dale podawacž a potomnikam kublač ſublo, kotrež je mi po Bohu najdrožſhe. — —

Namjetu ſo, kaž běſhu na wubjerku wuprajene byſe, w zaſadže pſchijachu, woſebje, ſchtož naſtuſa Bejlerjowe ſpiſy, wuſtaſki a aktu ſihadžowankow,

kotrež wosebitu knihu dōstanu, w kotrež so zmēšča — wſcho to po prawom stare węch, wo kotrež drje z cyla wjeli rēzecž njebe trjeba. Tajke węch njech sebi pſchedyſtvo wuzinja ſamo, to dže je joho ipsissima res — prenja pſchiluſhnoſć a najbližiſha. Tež ma ſo post festum dodač, zo ſo Zeſlerjove ſpiši zarjaduja bjez »deputacije« abo »komisije«. Komisije z wjetſcha ničo wjeli njedželaja wjac, hacž zo dobrej węch ſmjerthny titel ſchija a čeſeſa kaſac̄.

(Skončenje pſchichodnje)

3 Lujzich a Sakskeje.

Z Buduſhina. Za dotwarjenjo Mačićežnog doma je dobry pſchecžel Lujzijſkih Serbow, kniez P. Method Halabala, měchnik rajhradskohu klóſchtra pola Brna, ſe ſchěnaſkow poſlal. Z joho luboho dopiſa podawamy ſwojim čitarjam tute krasne ſłowa: „Budžmy živi Bohu, wótežinje, narodej! Z pſchiležnoſće wopomnječa ſwojoho 40 lětnohu měchniſtwu bych radu dobroj ſtuk ſokonjal, a tohodla Wam ſeželu ſe ſchěnaſkow na dokonjenju twara narodnoho domu w Buduſhинje.“ Kniez Halabala ſo ſam imenuje „ſwěrny pſchecžel Serbow hornjo- a delnjolujzijſkih“, a wſchitkij wutrobuje poſtrowja. A my čeſeſenomu kniezej pſchi wažnym wopomnječu pſchitwolamy wutrobu „Mnohe lěta!“

Z Kulowa. Čeſke njezbožo potrjechi pſched dwémaj njedželomaj 20-lětnohu ſyna kublerja Žórſcha w Kočinje; pſchi woranju ſo jomu konjej ſplovičiſtaj a chejſchtaj čeckuyc̄; zo by jeju dohzeržal, ſo wón do mježu zapře; tola tu ſo wotežka roztorkhny, a wón tak njezbožovniye znak pam, zo ſeby whjche kulkow prawnu nohu pſchelama. Dokelž bu pſchi tom tež hłowna žila znutſka z kočžu pſchecſtapićena, ſo zymny woheń do nohi pſchida. Dyrbjachu jomu tohodla zańdžemu pónidželu w naſchej khorowni nohu pſchi kolenje wotrézac̄.

— a.

3 chłoho swęta.

Němſka. Wulka parlamentowa bitwa wo nowe kanale je zańdženu ſobotu w pruſkim ſejmje dokončena. Měsach dołho je trała. W nowinach, w ſejmje a pſchi mnogich druhich pſchiležnoſćach ſu pſchecželojo nowoho kanala a pruske ministerium za tuton twar ſtuklowali. Sam kejzor hýſceže pſchi poſwieczenju Dortmund-Gmíkohu kanala jaſnje wupraji, zo na kóždh pad nowy twar wuwjedźe. A tola je wſchitke žadanja kniezeſtwa ſejm zacžiſny, ani kanal pſchez ſrijedznu Prusku, ani mały kanal wot Dortmundu k Rheinej bu pſchizwoleny. A ſchto je kniezeſtwu wſchitko to zapowědžil? Nic Richter a Bebel, kотriž hewak pſchec̄h pruſkomu ministeriej ſchězepu mjez nohi mjetaja, ale joho lubuſchen, konſervativni, po kotrež woli je po prawym lěſtottki dołho w Pruskej wſchitko ſo ſtawalo. Echto nětko? W drugich krajach, w kotrež bu ministeriej tak kruče zaſtupjena žadofež wot ſejma zapowědžena, dyrbjalо tajfe ministerium hnydom wotſtupic̄. Tola w němſkih krajach njezložuje ſo kniezeſtwo po ludowej woli. Tohodla budže wſchitko dalsche, hacž ma něktó z ministrów wotſtupic̄ abo hacž ſo ſejm rozpufc̄eſi, poſtajene, hdjž ſo kejzor do Barliua wróci.

— Na ſwojim pucžowanju je kejzor Wilhelm pola St. Privat ſwjatočnje pomnik wotkrył, kotrež bu tam w francózſkej wójnje padnjenym wojskam pruskeje gardy poſtajeny. W ſwojej rēzji ſpominasche kejzor tež z pocžeſzowanjom na

tam wotpocząwach francózskich wojskow. To ujede so jenož Francózam spodobało, ale kóždy skheczan dyrbi so wjesieć, hdvž so z cęseču a liboſeču tež na mortwoho ujepšcęzela spomina.

— Znany Robert z Bender je na swoim kuble Rudolf zemrel, 83 lét starý. Wot 1859 běsche wón sobistaw pruskoho sejma, wot 1878—93 jako druhí pschedšyda, wot 1891 sluschesche tež do němckoho sejma. Wón drje bě liberalny ale spravný tež napšcęzko katholikam. W kulturnym wojowanju je wón samo wupokazane miloſežne sotř na swoim kuble hospodował.

— Brudžaca a cyle njewozakowana powěsež pschitħadža z Kólna. Swjeczach biskop Hermann Józef Schmitz je póndželu pop. $\frac{1}{2}7$ hodž. zemrel. Psched poldra mějaca bě cęzečku operaciju derje pschitħar, a tak kruta bě po-wschitkowna nadžija na joho dospolne wustrowienjo, zo chychu joho pscheczeljo za Kólnjanckoho arcybiskopa wuzwolenoho mécz. Njedželu rano swjeczesch preni krócz po swojej khoroszczi wopor Božeje inschě, wjecžor pschitħum joho zgħmica a rano bu doma wobstarany. Tak kħetše khorosz pichiberaſche. Njebocžicči bě pobožny měschnik polny ducha a žiwjenja a njewistawaceje dżelawoſeże. Tačo kaplan w Düsseldorfje a w druhich zaſtojnītwach a pschede wjehim jako wjihħi farat w Krefeldze, hdżež bu wón 1886 powołany, je wón njewuprajomne wjele skutkował w cyrkwi a w škulach a w towarzystwach kħesċenzjali dżelacżeri. Ma mnogħiż żħromadżżinach němški katholikow bě wón pschitħomny a joho słowa ujezahorjachu jenož pschitħomnyh ale mějachu placjivoſež psħex dalotti němški kraji, jamo psched ujepšcęzeli katholiskeje cyrkwi. Doho mieno budże w stawiznach katholiskeje cyrkwi a jeje sociałnoho skutkowania w Němskej za wſchē cęsaž z najwjetſchej cęseču mjenowane. R. i. p.

— W Münsteru we Westfalskej běsche w tħieħle diuijach hlowha żħromadżżina towarzista swjatej Ħaćilij, kotrež je po cyklej Němskej, tež w Rakuskej, Schwajcarſkej, Wuhetſkej a Hollandſkej rozscherjene. Drobnischi rozprawu podamy za tydžen. Za nowoho generalnovo präfesa bu dr. Haberl, direktor hudebneje schule w Regensburgu, wuzwoleum.

Rom. Swojoho mjena, swj. Joachima, swjeczesch swj. wótc Leo XIII. zańdżenu njedželu z tym, zo mnogħiż kardinalow a cyrkwiſkich wjeřchow psħejja. Cyrkwiſka swjatočnoſež běsche w cyrkwi swj. Joachima, kotrež tu kħwilu Redemptoristam sluscha. — Bórzż wuda swj. wótc tež tute lěto enchykliku wo modlenju swj. róžowca.

Francózſka. Proces pschecžiwo hejtmanej Dreyfusej so za tutoho psħeċi lepjew wuwiwa. Něhduschi wójnski minister Mercier, na kotorhož běchu Dreyfusowi ujepšcęzelo najbole so nadžieli, wopołaza so psched ūdnistwom jako muž z wulkej hubu a malym rozmom. Z hnēwom su někto wħelaczej ludżo w Parizu wħelake njemery započżeli. Guérin sedzi hiſħeże do swojoho domu zamknieny. Policija wostaja joho na pokoj, doniż snadż joho hħodd njeponuċċi, zo so poda. Póndželu běchu w Parizu mjez policiju a socialistami a anarchistami wopravdżite bitw. Ma 400 ludži a 71 policijistow bu z dżela cęzečko ranjenych. Tež do cyrkwi swj. Józefa běchu so zbeżkarjo dobyli a torhachu swjeczata ze szčenow a skuečihi hiſħeże druhe njekħmanista.

Portugalska. Surowy hólcž je do Evropy zaſtupil. Łódź z indijskoho miesta Bombaj psħejjewiżi do Oporto je mör jobu pschitħwieza, kotrež so w Bombaj żenje ujezhubi. Hixx na 50 ludži je w Oporto na mör iħorjelo. Każ druhe knieżeſtwa tak je tež němške postajilo, zo maja so łödże, kotrež ze Schpaniſkeje abo Portugalskeje pschitħadżea, wosebje wobledžbowacż.

China. Czim bóle europejske staty so do Chinskeje czíjchęza a czim wjetshich prawow tam dóstawaja, czim hubjeńšho wjedźe so tam kschesčanskim missio-naram a wosebje wot nich wukščenym Chinjanam. Najuńwsche powěſze, zo je samo w Čining, hydle biskopa Alzera, czeſte pſchecžehanjo kschesčanow nastalo, njejſu drje wot němſkoho zapoſlance hischęze wobkrenzene, ſu pak nimale wěſte. W drugich dželach provinç Schantung niewjedźe ſo kschesčanam lepje. Pohanscy fuſobža zaticežja kschesčanskim Chinjanam pola a zahrody a zapaleja jim twarjenja. Pſched pohanskimi mandarinami abo ſudnikami njenamała kſcheječan žanoho prawa. Haj, wſchelacy z nich njejſu zadžewali abo ſu samo ſobu ſkutkowali, zo bu mnoho kſcheječanow ze swojich bydlow wuhnathch a hac̄ do ſmiercę czwelowanych. Zda ſo, zo pſchecžehanjo wot kniežerſtwa ſamoſho wukhada. Kejžor nima žaneje moch a kejžorowa macz, kotraž wſcho wjedźe, ma mjez ſwojimi radžicželemi najhórſich njeſtſecželov kſcheječanstwa. Francózowje, kotiž maja po prawom ſchit nad katholifimi missjonami, staraja ſo bóle wo to, ſak bychu wjac̄ ſraja a wuhlowych podkopów dobyli, hac̄ wo eyle kſcheječanstwo. Nimo toho praja Chinjenjo, zo maja Francózowje drje prawo nad unkrajnymi missionarami, nie paſ nad kſcheječenymi Chinjanami. Tak móža Chinjenjo ſvoje njeſtymoſče wuwjescz, a europske wulkomoch pſchihladuja, zo ujebychu nekaſte diplomatiſke prawo trjebaſ ramile. Dalsche wuhladu za pſchichod ſu jara truchle.

Naležnosće našoſto towarzſta.

Sobustawy na lěto 1899: kk. 578. Michał Horjenja z Pančic, 579. 580. z Nje-bjelie: Marija Žurowa, student Jakub Žur, 581. Michał Šejda ze Smjerdžaceje, 582. 583. ze Sernjan: Mikławš Matka, Madlena Hermanec.

Za cyrkej w Lubiju: Ze Sernjan 3 hr.

Za kerchow w Lubiju: N. N. 3 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w naſej redakcji nawdate 6204 hr. 12 pj. Dale darichu: Delanska Patentna Komisija 69 pj. Milčanska Kofejowa Komisija 85 pj. + 65 pj. D. S. D. 1 hr. Kasino w Kukowje (prěni dar na 100 hr.) 15 hr. P. Method Halabala w Raj-hradze 8 hr. 40 pj. Štyrjo studenći na wubjerku skhadžowanki 40 pj.

Zaplać Bóh wšem dobrocerjam!

Proceſſion do Krupki,

ſotryž 5. ſeptembra z klóšchtra wotkhadža, lěſta wojałow dla njeponidže.

Wjedniſ.

Kulowska nalutowařna a wupožčeřnja

pjenjezy w kózdej wulkosci přijima a z $3\frac{1}{2}\%$ zadani. Wobkhodna městnosć: Kamjenceska droha čiſlo 3.

 Schitó by dchyl Boha dla a ze ſmilnoſče jene z tſjich džecži pſchijecž, kotrež je ſhudý ſkalat w Žymicach zavostají? Tich macz drje je hischęze živa, tola ſak thora, zo ſo wotkhorjenja wjac njenadžija. Džecži ſu stare: 1. holczka $1\frac{1}{4}$ lěta, 2. hólczk 6 $\frac{1}{2}$ lěta a 3. holczka 8 lět. Pſchis pomjenjenjo: Schitvörte džecžo, najstarší hólcz, je w katholifim oſyli w Budyschinje zastaraný. — Dalsche je pola redaltora zhoniež.

Czíſhęc Smolerjek knihičiſhōzēnje w Maczicžnym domje w Budyschinje.

Katholicki Posol

Wudawa so kóždu sobotu.
Płaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwiazkom do domu
słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štvortlětnje 65 pj.
Za nawěški płaći so wot
małoho rynčka 10 pj.

Sudowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 35.

2. septembra 1899.

Lětnik 37.

XXV. hlowna (jubilejna) schadżowanka serbskej studowacej młodziny w Chróscicach.

(Skončenje z čísla 34.)

Na kóńc wuradżowanjow k. kapł. Andricki z raznym słowom założi wo
łoskoczive praschenjo, kaf našcha zjawnoſćz podpjeruje ſwoju studowacu młodoſćz.
Býched ſtom a ſtami lět je to cžinila nadobnje. Serbski ſeminar w Prahy,
z našich vjenjez założeny, je toho dopofaz živý. Tež Towarſtvo Pomocy,
kotrež ma pschez 20,000 hr. zamōženja, wudawawſki hžo pschez 10,000 hr.
našchimi młodžencam na ſchulach, je nastalo jenož z woporniwoſćze ludu.
W najnowšim cžasu wſchak je tuta woporniwa luboſćz khetro haſchala. Naj-
lepje to zaži wě Towarſtvo Pomocy. A tola ſebi našchi ſtudenczi zaſkužują
podperry. Woni wuknu, zo bychu byli našchi wuczerjo, duchowni, lekarjo atd.,
a nic jenož to: serbscy wuczerjo, duchowni, serbscy lekarjo bycz ſo wucza.
Študenczi ſu pschech ſwérne k serbskej horjcowi ſtali, ſamych ſebje a ſobu tež
narod zahorjeli, serbske knihy w nim rožſtejeli, knihy a cžasopisy jomu piſali.
Rěčnik wuſložuje pschchnu dekoraciju ſala, ſchto ſtudentowje z njej lubja.
Cžetwjeny je jedyn ſcheroki bant krafneje draperije — tajka je jich luboſćz
plomjenita k nam — módry je druhí a powěda nam, kaf ſwérni ſtudenczi
budža, kaf budža w poktorje, z cžicha, bjez holka za nas ſo prćowacž, tež
hdhž budža wulcy a w zaſtojnictwach — a wjcho to woni lubja z cžisteje
wutroby, bjez proſchka ſebičnoſćze, z cžisteje myſle, kaf je cžista litija a tež
tón běly bant w rjedže ſerbſkich barbow. Hdhž pak ſtudenczi tajich běchu,
tačy ſu a tačy — zo tež budža, pschilubjeju: budžym jim dobrí, našchim
ſtudentam! —

Z rěče k. Andrickoho klinčeſche z horjaceje kwalby ſtudentow — kaf
nam ſo zdaſhe, tež pscheczo a proſtwa, haj, zakrýtih porok naſchej młodziny.

Schtóž wě, wſchaf zrozemi. — Toho ſłowa wulfkohho wothlóſa naděndzechu pola wſchech.

Seminarist Feliks Pětranc bě dobru khwili wužimſchi, do swojeje čerwjenieje čzapki nahromadžil 51 hr. 20 pj. za naſch Mæcziežny dom. Tak bě rjenje.

Potom ſo zhromadžizna ſkonči ze ſpěwom „Naſche Serbſtwo“. Wona bě drje pſchez 3 hodžinu trača a doſej žirva a rjana byla. Woſebje derje ſo hlaſaſche, zo bě lud ſo w tak nahladnej mnohoſeži zechol.

Hischeče bohatſcho wopýtanu, haj — pſchebohače wopýtanu bě pſcheſtraſny koncert, kotrež wjedzor ſtudentam a zjawnosći wuhotowia Radwořka „Měja“. Program, kaž pſchec bohaty, wohſahowatſche 10 číſlow, a wſchitke ſo wujedzechu bjez poroka. Lubja bě pſchepjelinen, a hischeče hoſežo pſchitkadžachu. Placanjo a radostne wołanjo ſónca njeměwaſche. Najbole placasche jo 5-hlóſnymaj khoramaj: „Juřk a Mařka“ a „Hanka, ty ſy moja“. Spodžiwacž ſo čłowjek dyrb, zo ſo na wſy hodža ludžo wuwucžicž ſpěwacž, zo bychu boženje móhli wuſtupicž tež pſched wubranym a khloſcežiwyml měſčanſtmi publikom. Z Khróſčanskim koncertom je k. wučer Šlodenik na nove wožiwiſ ſwoju wuſtojnoscž a pilnoſež a wutrajnoſež — nic mjenje pak tež joho wučzomech a wučzownich, poddate a poſluſhne ſwojemu dirigentej kaž dčezi. Woſebje ma ſo wopomniež wołnoſež, zo ſo ſpěvaſche bjez pſchewoda.

Zmylič kódy mőže; trochu njedotliw, z najmjeniſtch in puneto wěſtch zwonkownoſežow, tež ſkoro kódy je; to je tak pſchinatrodžene čłowjekej. Džiwno wěſeže čitarnej budže, zo w Khróſčicach njeſpěwachu Khróſčenjo. Piſaczel tutych rjadów z dobrym ſwědomjom piſche: zo ſo Radwořka „Měja“ do Khróſčic njeje čiſtečala, kaž by ſnadž něſhto »poſkaſacž« chyla. Studowach ſami ſu ju pſcheproſyli — w poſledním wołomiku, hdyž hižo bě wſcha nadžija ſpadnyla, zo z chyla koncert budže žadyn. A ſhadžowanika bjez koncerta, bjez zabawy, trochu wſchſcheje ... Studowach ſami běchu lěſta někaſ, tón w tej, eži po druhéj koliji — a tak ſo dónidže k wobžarujomnomu njedorozmjenju tež z koncertom. Kaž „Lužica“ piſa: rjenſhi pocžink je, zapominač ... Khróſčanska „Jednota“ je k tomu hižo přenju krocžel ſo ſtuſila: powitanſchi na hlownu zhromadžiznu pſchez ſwojeho pſchedydu, knjeza Koſku, ſejmſk. zapóſlance, studowachch do Khróſčic. Trochu dobreje wole tu a tohorunja tam — a zaſy ſo wſcho poda. Bratſja ſebi budžmy wſchitch, rěkajmy ſebi tak a budžmy ſebi bratſja! —

Po koncerze ſlěbowachu wjeſołe reje. Naſaztra pak ſebi ſtudenczi wuleczachu, wězo mało ſlawnje, w malej čzjódźicžch, kotrež ſo w kupjeli cyłe rozpjerſchi. Někotři hacž do Pauečic dónidzechu.

Pſchichodniſe njech ſtudenczi zaſy ſami něſhto na jenivichežo dowjedu. Wſchaf checedža protokolle wotpisowacž. Z nich ſo powučza, kaž ſu něhdý — ſtudenczi džiwiglo hrali, ſpěwali. Tež na wuleſt njech ſebi program pſchichodniſe poſtaja! Hewak ſo ſhadžowanekam powiedže kaž kwaſam, zo z tjoſch dnjow wſchitko ſplunje pomalu na jedny.

Wulki džél džela za Khróſčicich ſu tón króčz knjezojo dokonjeli, zwonka ſtudentſtwa ſtojach. Njech ſo ſtudowaca młodžina wotruna z tym, zo pſchichodniſe poſtupuje bôle a bôle w tom duchu, kotrehož je jím jedyn z rěčnikow wučital z tamnych barbow, kotrež ſu pſchile lubju lětujſcheje ſhadžowanki.

K—k. a ſtajer.

Rjanih pschitklađ

podawa tym, kotsiž hčicjizna hotuja, časopis „Monika“. Powieda wo hornjo-bayeriskim burje, kotryž bějche ze swójbui bohatšcho žohnowanu, a hacžruniž bějche hewak bohaty muž, hčicjenuku hoſčinu jednoru hotowasche. Něhdj jomu to stara četa joho trochu wujměšich sporokowa, a měnjesche, zo joho zaměženjo wěšeze tójskto pschivozmje, hdýž fmótrow jednorje pohoſpodiuje. Wón jo na porok njerozgněwa, ale měrnje wotmołwi: wězo, jeli nie tak jara na swětnich kublach, tak tola wěšeze w duchownym nastupanju. Město pschedrohich jědžow a napojow, praji, kipi jednore — za tak nalutowanu pjeniez pak za 21 hrivnow wbohe pohanske džecžko, tak zo ma potom město jenoho mlodoho hčicjizana dweju. Tazki pschitkad tež nam Serbam jara porucjam. Wola nas ſu hčicjizna tež dale a bôle „fajn“, a jědže a napoje pschedech bôle drohe. Kotraj serbſkej mandželskaj ſezimitaj zapocžatf z tym, zo ſo po tamnym bayeriskim burje zložitaj?

* * *

Z Lujich a Sakſkeje.

Z Budyschina. Minjenu srjedu běchu ſebi „stari ſkhađowanfarjo“, t. r. prjedawſche ſobuſtaři ſkhađowanfow ſtudowaceje mlodžiny, k 25 lětnomu w opomnječu ſkhađowanfow tudy pschitny ſwiedžeři wuhotowali. Popoldnu žhromadžichu ſo pschi žhromadnym wjefolym wobjedže a wobnowjacu pschedczelſtvo a luboſež k ſwojemu narodej, a wjecžor bějche rjanih koncert na tjelerňi, jara wuſtojnje wuwjedženih wot knieza wučerja Slodeňka a z joho prouču žhromadženich ſpěwarjow a ſpěvaťow. Knježna Kórjenkec z Kamjenca tež ſama nekotre serbſke ſpěvy wopravdže wumjelscy pschednijes. Za Macžičenj dom ſo 100 hrivnow nahromadži.

Z čas manevrov lubych Serbow proſymy, zo bych u ſebi rjane a čeſečzace měno hoſpodliwych Serbow rjenje wažili. Wojak je tež čłowjek, a po horcm a napinachm hanjenju a běhanju po polach rano a chle dopoldno zafkužuje wokſchwjenja na wjecžor. Tohodla njebudžmy ſkupch, nježdiwajmy na to, hacž je nam wſcho do pjeniežka zezoplažene. W naſchim kraju ſu wojaři pschedech derje iſhowani byli, a hſchěže po lětach z wjeſołosću na naſche dobre macžerje ſpominaju. Nejeh je tež po lětuskich manevrach tak.

Pſchij pomnjenjo. Nejeham ſamjelczež, zo manevrh bjez duchowneho stracha za mlodžinu njeſju. Tohodla budže tu napominano chle wužitne: budžeze pschedczelni a dobročiwi pschedczivo wojařam, budžeze pak tež krucži a wobſtajni, hdýžkuli chce trjebař nechtó waſchej wérje abo pöcežiwoſeži ſchłodžecž.

Z Hroſežic. Pschi lětuskich manevrach, kotrež ſo wot 2. ſeptembra tu w naſchej wokſluoſeži wotbudu, budžemt tež w naſchej wſy wjac króž wjele wojařow hoſpodowacž dyrbječ; woſebje móže ſo to ſtač wot 8. k 9. a potom wot 11. k 12. a wot 14. k 15. ſeptembrej. Čzi wojař budža pak jenož pschedez noc. A hdýž lubym čzitarjam „Katholſkoho Poſola“ a „Serbſkých Nowin“ tele rynčki do rukow pſchitidu, změjemy hižo přenich tudy, njebudže pak jich tak wjele. Horka ſpominjeny móžny naſal wot nimale thſac muži budže wězo ſylniſci a dōſtanje tu tež najmjeñſhi wobſedžeř nanajmjenje 4 muži pschedez noc; dyrbja ſo ſami ze wſchim wobstaracž. Pěſchey nam hſchěže drjewo k warjenju ſobu pſchitneſu. Popoldnu toho dnja pſchitidu hižo zaſt družh, a změje tu gmejnſki pſchedſtojicžer harh a běhanja doſež a nadosež, zo by tu wěc trochu zarjadował. Tola do čiſta wurunacž ſo te rozkladženjo mužſtrow

pschi tak sylnym nawale njemôže. Tohodla njech nichtó njepraji, cžohodla dha mam jich ja tak wjele, a mój sušod, kíž je tola wjèle wjetšchi wobsedžer hacž ja, ma jich njenje. Njech kóždy swój podžél derje pschiwozmje, kaž jebi to kralowſke hanitske hejtmanſtwo pscheje. Ze to tak mjenowane „nužne žlo“, fotrž dyrbí so sežerpniye zniſeč. Wschelach wobsedžerjo ſu traſeh ſami kralowſku ſuknju noſyli abo maya tam hížo zas ſvojich synow, a bychu za- weſeje žadali, zo bychu jich ſynojo dobre hoſpody pschi tak wobezežnej ſlužbje dôftali. Hížo tohodla dyrbjako ſo hoſpodowanjo a zaſtaranjo woſatow z luboſcžu a ſežerpnoſežu pschiwzacž. Dôftanje pak tola hiſcheze kóždy pschi cylo-dnjowſkim zaſtaranju na muža 1 hriwu, a njebudže nichtó tohodla trjebacž njetrjebawſhi ſwoju móſchnu napinacž, kíž to ze ſamsneje wole cžinič njecha.

J. K.

Z **Ahroſzicach** ſo póndželu 10 wučerjo z Ramjencskoho a Budyskoho woſtrjeja ſeňdžechu — noweje wjelenužnje ežitanki dla. Po doſhej a napjatej rozmoltwie ſo džélo f. Symanka pschiſa. Inſpektor dr. Hartmann, dawſtiſi ſkhađowaniku povolacž, bě jej tež píſhitomny a wožjewi wulke za- jimanjo wo tutu ežitanku, haj, wulki Inboſež k wažnej naležnoſczi, zo by ſo bórzy zrjadowala. Wón ſam chee, hdyž tež Budyski dohlađowar ſo z wěcu dorozemi, hnydom, hdyž budže knižki 1. džél ežiſtežany, z njej do Drježdžan jecž a ju miniftrej poručiſe. Wóh dał dha — naſche džecži z najmjeniſcha po jutraci 1900 nowu ežitanku w rukomaj měle. — Škhađowaniku f. wučež Schewcžik wjedžesche.

Z **Ramjenej**. Na ſwj. Bartromja w nocji $\frac{1}{2}11$ wudyri w bróžni nje- wobydleneje živnoſeže gmejnſkoho píſchedſtojerja Žana Rječki woheń, a w krótkim ſtojachu twarienja tuteje živnoſeže, kaž tež bórzy wſchě twarienja kublerja Winarja (Kowačka) w plomjenjach. Skót ſo hiſcheze hodžeſche, z wuwozaczom něchtó pjerimy, zahubienju wutorhnyčž, tola domthowane žne, ratařiſi grat, poſleſeža a draſta ſo nimale wſchitko ſpali. Winarjec maya za- weſežene. Po zdacžu je woheń wot zlóſtiſeje ruki założeny. Na pomoc běchu wýſche wjeſneje ſykawý píſhiſe ſykawý z Lomſka, Lupoje, Radworja, Schwačzic, Dalic, Krosty-Adolfshéty, Smočežic a Małoho Wjelfowa. Kr.

Z **Kulowa**. Rjani ſwježenj mějachmy na ſwj. Bartromja. Nowo- ſwježenym měſchnik, f. P. Wójczech Krecžmer, rodžený w Kulowje, ſwježesche přeni króč w naſchej farſkej chrfvi wopor Božej mſchě. Spomnjenym kniž je píſched pječimi lětami, ežujo we ſebi povolanjo za miffionara, do klóſchtrſkoho rjadu ſwj. Benedikta w St. Ottilién w Bayerskej zaſtupil. Tam ſo mlodžençojo píſhihotuja, zo bychu potom ſchli do naraiſcheje Afriki, do Dar es Salaama, a tam ežornym pohanam kſteſežanſtwo předowali. Na dnju ſwje- dženja bu wýſokodostojnym kniž w proceſſionje, píſchewožany wot 13 měſchnikow a něchtó družkow, do domu Božoho wjedženj. Tu mějachhe f. farař Hendus z Lubina němiske předowanjo, w kotrymž pokaza na czeſke, ale tež jara ſpo- možne ſkutkowanjo měſchnika mjez pohanami. Na to bě wulka Boža mſcha; f. farař Hieka z Ramjence běſhe preſbyter affiſtens, f. farař Sieber z Rjeđiſhova a f. kaplan Scholka z Kulowa běſhtaj diakon resp. ſuddiaſkon. Po Božej mſchi mějachhe kniž P. Romuald z klóſchtra ſerbiske předowanjo. Z rjaniymi ſlowami rozeſtaja, kaž je měſchnik wot Boha z čłowjekow povolany, zo by zas ſkutkował za čłowjekow. Popołdnju ſo duchowni a starschi wýſokodostojnoho kniža na farje k hoſcjiſe žhromadžiſhu. Wýſokodostojny kniž budže hiſcheze tule njedželu popołdnju na myſhpore ſe w Kalbicach měſchniſſe požohnowanjo wu-

dželec, a pónadželu potom nas wopuschezi, zo by so najprjedy zaš do swojoho kłoschtra wrózil. Tam změje so hischeze něchto časa pschihotowacé na daloki puež do Afriki. Wojebje ma najprjedy trochu Suaheli-récž na wuknycz, zo mohł tam z tymi ludžimi rēczež; potom pak dyrbi tež trochu rozemiež thèze twaric, pola wobdzelač, a schtož je jara ważne, zo móže tež trochu lěkaric. Pschetož, kaž nam powědasche, we wschitkach khoroszczach czi ludžo najprjedy tam k duchownomu pschiniu, zo by pomhal, a dyrbi jim něchto lěkarstwa dac. Hdyž je jónu jím pomhal, potom je wón muž za wjeho a lubuja joho a wosebje pośluchać jara na njoho. Wojowacż ma tam missionar wojebje pscheczjivo zwérjatam; mjez nimi su jara strachne mnohe jédojte waki a hady. Jedyn missionar tam powědasche, zo je wjac fróz, hdyž wjeczor do łóża pschiniu, we łóżu abo na nim jenu abo wjac tajkich waków namakał. Czasto tak popołdnju čorne džeczi k duchownym pschibęza a ze strachom wozjewja, zo na třeše jich domczkow wulke hady leża, a schto dyrbija tola z nimi čanicz. Węzo dyrbi tam něk duchowny hicż a je pomhacż zabijecż. — Rjech dha Bóh našchoho knjeza zakita w tych strachnoſezach, zo by wjèle duscham njebojo woczinił, a jich wjèle do njoho pschivjedł.

a.

3 chłoho swęta.

Nemīla. Prync Max, kotryž — kaž je znate — w Nürnbergu jako kapłan skutkuje, je w tychle dniach incognito Pariz wopytał a tam w cyrkwi najswiecziſciej Wutroby Jezujsowej na Montmartre „božu mischi kłudych“ džerżał. Po tej so tam kłeb a druha žiwieńſka potrjeba do kłudych rozdžela a pódla tež frótkie przedowanjo džerži. Tele przedowanjo je tam prync Max tež měl a bějche na 5000 pschippucharjow pschitomnych.

— W Kulda, měsće swiatoho Bonifacija, bu zańdżeniu tħdżeń polstaletny jubilej Bonifaciowho towařstwa swjecżeny. Hijo pónadželu běchu so tam, kaž tež przedawſche lěta, prusej biskopja zhromadžili, zo bychu swoje cyrkwiniske naležnoſež mjez sobu wuradžowali. Srđeu pschindžechu hischeze drugi němcy biskopja, tak zo bě jich hromadże 16 mjez nimi, tež nasch suffi. Popołdnju w 5 hodž. bě wosebita zhromadžina dla zberanja darow za cyrkwiniske potrěbnoſež, schtož džé je wosebitu nadawt Bonifaciowho towařstwa, wjeczor $\frac{1}{2}/8$ hodž. bě powiſtitowna swjatočna zhromadžina, na kotrejž běchu wischitk biskopja pschitomni. Główny swjedżeń bě schtwórk a zapoczą so z wulkej Bożej mischi, kotoruž kardinal Kopp swjecželche, wobdatu wot druhich biskopow w najrjeñſich cyrkwiniskich draſtach. Niewuprajith bě zaczíſcę, hdyž pschi swjatym pschęzhoňowanju měſchnich a tħasch pobožnych pschitomnych na kolenach leżachu, khorhoje mnohich towařstwów so kħilachu a kanonu z mócnym zynkom swjath wokomik dalofej wokolnoſeži wozjewjachu. W kraſnej, żomoczanozłotej draſce preñijoho wjerchbiskopa Almarda z Buseka, biskopſki kij swjatoho Bonifacija w ruch, wudželeſche kardinal Kopp swjatočne požohuwanjo. Biskop Haffner z Mlohuža przedawſche a na to bě wulkotny procession pschez město a wokoło doma, na kotoruž so zaſy wischitk biskopja w cyrkwiniskich draſtach wobdzelaču. Wot alumnów biskopſkoho seminaru, diakonow a měſchnikow buchu biskopſki kij a druhe powoſtanki swjatoho biskopja a matraria khowaja, njeſechu po rjadu schēſeo měſchnich a diaconojo. Psched domom bu wosebite hamžowe piſmo c̄itane, z kotorymž bu wischitk na swjedženju so wobdzelačym dospołny wotpuff poſſi-

čený. Kardinal Kopp wudželēsche skončne bamžowske požohnowanjo. Po-poldnu w 4 hodž. bě zjawa zromadžizna, w kotrež bu na dotalne spomožne skutkowanjo towarzstwa swj. Bonifacija spominane a wo trébnym dalschim wu-radžowane. Boh žohnuij tute towarzstwo, kotrež je za 50 let swojoho wob-stacža mnohe cyrkwe twariež a duchowne města založecž pomhalo a milliony duschow swjatej cyrkwi zdžeržalo. Njech pak je tež kóždy po svojich ředkach podpjera.

— Druha wulkotna katholika zromadžizna, 46. generalna zromadžizna němčickich katholikow, je so nježelu w Neisse zapocžala. Njeſchecželske nowiny a mjez nimi so rozeni nashe „Měſtečanské Nowiny“, kotrež swoju mudrošč z Barlinskoho „Reichsbote“ čerpaja, su dawno hýž z mjeležacym wjefelom piſale, zo su sebi katholikojo w zdalemym, Rakuskej a „Polskej“ tak zblíženym Neisse nježbožowne městno za swoju zromadžiznu wuzwolili. Tola so zda, zo budže tež tuta zromadžizna předadwšich cyle hódná. Město same je najkrasnicho wudybjené. Syky cužych pschitkodžachu sobotu a nježelu nic jenož z cykleje Němskeje, ale tež z Rakuskeje, Wuherskeje, Schwic, Hollandskeje, Belgiskeje, Francózskeje, Italskeje, haj z Turkowskeje a južneje Ameriki. Mjez nimi bě kardinal wjerchbiskop Kopp z Wrótſlawja, množi wjerchowje a zemjenjo, a woſebje wjeliſtich zapoſtlancov. Nježelu mějachu towarzstwa katholickich dželacžerjow po zromadných Božich službach svjatočný čzah pschez město. Pschez 50 towarzstw wjacy hač 5000 sobustawami čehnijesche wot cyrkwe svjatoho Jakuba k zromadniſtomu stanej. Tu poſtroni dželacžeri a jich wjedniſlow wjehiſti měſtečanosta Warmbrunn wo mjenje měta; po nim rěčzachu kaplan Kluge, farar Neumann, archyměſchnik Pischel, farar Stull a Pater Aliracher. Rěčnikojo napominachu dželacžeri, zo bychu měr a poriad, živu wěru a křečežansku mysl mjez sobu a ze swojimi knježimi hajili, z kru-toſežu, ale na zatonitím puczu, so za polepſchenjom swojich čzajných wobhjo-noſežow starali, zo bychu so wot jebakow, kotriž pscheceživo cyrkwinſkej a světnej myſchnoſeži ſchecžuwaja, zavjeſcž njeſdali. Mocny a powiſhikovny pschitklos jaňuje ſwedčesche, zo je křečežanska mysl dželacžerjam hľuboko do wutroby zaſtečžepjena. Póněželu ranu we 8 hodž. ſwječesche kardinal Kopp ponitiſalne ſemſche a w 10 hodž. bě prěnja zavrjena zromadžizna. W njej bu woſebith liſt swj. wóteca čítany, kotryž běſche zarjadowarjam na pschitjewenjo zromadžizny pôſlał, a w kotrež wſchém swoje japoſtolske žohnowanjo wudžela. Za pschedydu bu ſejmſki zapoſlanc dr. Spahn wuzwoleny. Wón powita woſebje kardinala Koppa a cylu zromadžiznu a rěčesche potom wo powiſhitkovnych poměrach katholike cyrkwe Němskeje a nadawkach jeje wěriwych. Na to rěčesche kardinal Kopp a požohnowa zromadžiznu, kotraž klečeſche. Dale pschednoschowasche profesor Dittrich wo nadawkach katholikow w na-rańſtich krajach a profesor Besch wo swjatej wěrje jako podložku cyloho živjenja. Poſtrujace telegramy buchu swj. wótecej a kejžorej Wilhelmej wot poſlane. Hýž nazajtra podžakowa so za to kejžor z telegramom.

(Pſchitkodnje ſkončzenjo.)

— Hlowna zromadžizna towarzstwa swjateje Čäcilije, kotrež netko 50 let wobſtoji, wotbu so w Münsteru 22. a 23. augusta. Město Münster běſche so wuptſchil, taž ſmy z ředka hdy žane město wuptſchene wudželi, a móžeſche kóždy ſpóznacž, zo wobhylérjo na spominjentym ſvjedženju wutrobný podžel bjeru a ſeby jich městej wopokazanu čeſeč derje wažicž

wędża. Podobnoho wobdzelenja chłoko města — kaž w Münstru*) — psched pječimi lětami w Regensburgu widzeli njejsmy, a tola je tež Regensburg cyle katholiske město. Swjedzeń w Münstru započa so pónidželu 21. augusta ze swjatočnym myščporom; wječor běsche wulkotna zhromadźizna na powitanjo. Na dwěmaj dnjomaj zhromadźizny běsche dopoldnia w 9 hodžinach swjatočna boža mscha a popoldniu swjatočna pobožność z požohnowanjom. Psihi wšchitskich cyrkwiniskich swjatočnośczech spěwaſche tamniſchi domowy thor, wobſtojach z něhdže 60 hóležatow a mužow. Wschity spěwarjo ſtoja deleka psched woltarjom a ſu hóležata zhotowane kaž naſche hóležki, hdvž k woltarjej ſluža, a mužcy w talarach a bělých khóruchach. Wo ſpěwje ſamym a tym, ſhtož je jo ſpěvalo, njeje móžno, drobnisheje rozprawy dacž, naſch Pojoł njeje wobſcherny doſcz, zo by ſo wo tom dokladniſtho piſacž hodžalo. To pak budže zavěſeče wſchich zajimacž, hdvž tudy zdželimi, zo ſu w Müntru ſwoju wěc ſpodžinije derje wuwjedli. Hóležata, 9, 10 abo 11 lět stare, ze wſchelatich ſchulow zezberane, ſpěvaſja najčežſiche cyrkwiniske kompoſicije doſpolniſje wěſeze a tak ežſeče, zo ani ſežin detonacije (hdvž jo „dele ežehnje“) ſlyſhcež njebeſche. To je jenož móžno docpěć z njeuwſtaſacej pilnoſcę a wobſtajnoſcę we wuknjenju; moja tam kóždy džen ſwoje ſpěvne zwučzowanja.

Dokelž bě biskop Dingelštadt w Fulđe na hlownej zhromadźiznej swjatoho Bonifacijowho towařſtwu, pocžesči zhromadźizny ſwieczačy biskop hrabja z Galen. Tón je dwójcy jara rjenje řečzał a zhromadźizne biskopske požohnowanjo wudželił. Wosebje wuzmenjenjene běchu zhromadźizny tež z wobdzelenjom měſčanſkeje a krajneje wyschnoſcę. Na powitanſtej zhromadźizne řečesche wyschich měſčanſta Jungeblodt a nazajtra wječor kniežerſti präſidet (nimale to, ſhtož je pola nas wokrjesny hejtman) Geſcher; wobaj pschipóznaſaſtaj z wulfękhwalbu prówcanjo towařſtwu ſwj. Čačiliſe powiſtlowne a Münsterſkoho thora a joho wjedniſia monſignore Schmidta woſebicže. Čim bôle dyrbí ſo z džakom na to ſpominacž, dokelž wobaj kniežaj ſwoje katholiske pscheswědczenjo a cyrkwiniske zmyslenjo raznje wuprajiſtaj. Powiſtlowna běsche radoč na taikim pschedzelnym wobdzelenju wyschnoſcōw, a wuprají ſo tež zjawnje, zo ſu taiké ſłowa jeno w dobrym katholiskim měſče móžne. — Lěta dyrbiačtu ſo zas nowe wólby ſtačz. Dokelž je dotalny generalny präſes monſignore Schmidt, wjedniſ Münsterſkoho domowoho thora, cyle kruče wuprajíł, zo zaſywólbu na žadyn pad wjac pschedzecž njeniže, a tak tež druhı nameſtny präſes Mitterer w Brzjenje, bu za generalnomo präſesa wuzwolent dr. Haberl, direktor hudžbneje ſchule w Regensburgu, a za nameſtnęju präſesow hudžbny direktor professor Cohen w Kölnej a thorski direktor Schild knecht w Schwajcarſkej.

— Pónidželu minh ſo 150 lět, hač bě ſo němſti baſnič Goethe w Frankfurze narodžil. W nowinach, ſchulach, zhromadźiznach a woſebitých wuſtajeniach bu tutón džen ſwječeny. My katholikowje na tak pschedzernym ežefezowanju tuttoho baſnika ſo wobdzelič njenóžem. Kunjež joho mulke duchowne dary a joho njevičědne zaſlužby wo němſte piſmowſtwo radži pschipóznaſam, njenóžem ſebi joho, kaž naſchi liberalowje, za pschibohą, možl rjec, wuzwolicž, pschedož joho žiwejnejo njezložowasche ſo jara po kaznijach Božich.

*) Münster, hlowne město Westfalskeje, je ſydlo biskopa a wyschichoho präſidenta Westfalskeje, ma 61,000 wobydleri (50,500 katholiskich, 10,000 protestantow, 500 židow).

— Pruski sejm bu zańdżenu wutoru wobzamknjeny. We swojim skóńcznym poselstwie na wotkhańcach sejm wupraja fejzor swoje najhlubšche wobżarowanjo, zo sejm njeje twar nowoho kanala pſchizwolil, a wobkrucza, zo chce knieżeństwo na nowe lěto z nowa za kanal dželac̄, a swój zamēr na żane waſchnjo njeſpusheži.

Francózſta. Wo njeporiadnych a straschnych wobſtojnosczach w francózſkim wójsku ſwēdči ſkoro hiſchče lépje, hač Dreyfusowý procež, zrudny po-dawł, kotryž ſo z Afrifi piſche. W Sudanie běſche francózſka expedicija pod ſtotonikomaj Boulet a Chanoine, syna něhdynchoho ministra. Wſchelakich njeſtutkom dla buchu wobſtorženi. Wěc ſo ipſchephtowa a ſkóržby ſo za prawe ipóznačhu. Tuž wotewzachu wonymaj ſtotonikomaj komando, a za wychichchoho rozkazowarja wójska pomjenowa ſo wychich Klobb. Hdyž pak tam Klobb z malym wotdželom afrikanſkich wojakow pſchiczež, ſpjecži ſo Boulet pſchecživo njomu a porucji swoim wojakam, zo maja na ſwojich ſamjnych towarzchow tſelež. Tak buchu Klobb a leutnant Meunier a někotři z wojakow wot ſamjnych towarzchow morjeni. To je hotowa revolucija.

Naležnosće našoho towarſtwa.

Sobustawy na lěto 1899: kk. 584. Marija Rjećyna z Budyšina, 585. Jan Wolenk z Kukowa, 586. Mikławš Rab z Jawory, 587. Mikławš Bobik z Pančic, 588–590. z Prahi: gymnasiastojo Jurij Rjeda, Michał Mič a Mikławš Dórník, 591. Pětr Dórník z Njebjelčic, 592. Hana Hobrakowa z Dobruše.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w naší redakcji nawdate 6231 hr. 11 pj. Dale darichu: »Rozkolnicy« 3 hr. Delanska Patentna Komisija 50 pj. Milčanska Kofejowa Komisija 20 pj. Ze zberačnoho listna knjeza F. P. (29,50) dale: Nie Jurij wyše duri: Pawołk pódla duri — z cuzej' dymki drohi cuzy tobak kuri 50 pj., Přijěchal dom je z Mohuně 50 pj., Delanec Mařka a jeje pření skutk 1 hr. 1 pj., S. D. P. K. 1 hr. Dar luboho přečela na jubileju 1 hr. 50 pj. Za vřízinky Havanskéj 50 + 50 pj.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

Sobustawy bratſtwa „Ježuſoweje Wutroby“ a „Zapoſchtoſtwa modlenja“ maja ſwoje dobre ſtutki a modlitvh w měsaci ſeptemburu Bohu woprowacž za „ſpomožne wojowanjo pſchecživo tajnym towarſtivam“.

Njedželu 27. augusta rano we 8 hodžinach je moja horco-lubowana a njezapomnita mandželska, naša starostliwa a dobra mać

Khata Hiccyna rodž. Jurkec

po čežkej khorosći, wobstarana ze ſwiatymi sakramentami a podata do Božeje wole, w Pančicach zbožnje zemrěla a bu srjedu 30. augusta rano $\frac{1}{2}9$ hodž. w Khróscicach khowana.

Pobožnym modlitwam jeje dušu poruča

Miklawš Hicka, wučeř emer.,
w mjenje zrudnych zawostajenych.

Džensa je tež „Serbski Hospodař“ 9. číslo 1899.

Čeſkiččy Smolerjec Inihicžiſtčetnje w Macziczym domje w Budyšinje.

Katholski Posol

Wudawa so kóždu sobotu.

Plači lětnje w našich
expedicjach 2 hr.; z křiž-
nym zwiazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plači na pósće
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štvortlětnje 65 pj.
Za nawěštki plači so wot
małoho rynka 10 pj.

Wudowy czasopis.

Wudowany wot towarzstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 36.

9. septembra 1899.

Lětnik 37.

Shto je wina?

(Počræšowanjo.)

Ale njewutra. „Njejměsh so dale pſcheszérac̄, hac̄ so móžes̄ pſchi-
trywac̄“, praji so, a to je wěrno. Na Mudraſu je tež to so poſazalo.
Wón wumre khudh, dokelž cheszhe so bohath hrač̄.

Wěc pak mějeshce so table. W Něhdžecach na prawo, hdvž do wý-
džes̄, stoji burski statok. Twarjenja drje ſu stare a dodžeržane, ale pola ſu
dobre a lúkow ma wjele. Tónle statok we swoim času wětomu Měrcéjinej
ſluſchelsche, staromu nježenjencej. Tón je tam wjele pjeniez hromadu zmjetal,
pſchetoz njeboh Měrcéjin bě zrjodny a hoſpodařſki čłowjek a hladasche na
tždy froſchil. Tohodla tež njebe ženje něchto na twarjenja wažil. „Wje
wudžerža“, z tym so poſojelše. Něo, wudžeržale joho ſu, a shto wě, hac̄
njebychu džensa híſhe ſtałe, hdv bhchu ſo z Božim wohnjom nje-
wotpaliſe byle.

Hdvž bě starý Měrcéjin na prawdu Božu woteſhoł, bě Měrcéjinec kublo
na pſchedan za tuni pjeniez. Ale, kaž to pola nas Serbow je, ſchtóž by ſebi
je kupic̄ mohl, tón ſo njezwaži, a komuž wuschne njebe, tón ſebi je kupi,
Mudraſec Jan. Kaž praju: „Kup wſchaf njebe droha“, ale Mudraſ nic muž
za tym, zo mohl dwé kuble zhoſpodowac̄.

Kak je to nětko wſcho ſo čzinilo, doniž je dyrbjał czechyč, to móže ſebi
tždy myſlię.

Z přenja dyrbjeſche ſebi pjeniez požejic̄. Suſodam abo hewak znathym
ludzom nocheinysche ſłowa popſhecz — tuž požejowasche pola židow, lichownikow.
A židej maluché podac̄, to je ſtraſchna wěc. Wón cze hižo njepuſczej, ale
zadzernie eži powjaz za ſchiju a daji eže, doniž ſo njezaduſyſh. Ludžo nje-
dyrbjaſhu ničo žhonic̄, zo je ſebi pjeniez požejil, tohodla bě ſe židej ſchol a

furowe procenty placzik, a tola mjelečzo njewosta. Bórzhy so powiedasche, zo žid Jeik i Mudrakecom jézdzi, a po čjo, to njebě češko zhubdač. Mudrak mjeſeſche wjele danic a mało hoſpodarſtvo njesieſche. Čeledž doſčz njemjeſeſche — čeledž džen je žadna — dželacž pak połnej ruci a jam njechaſche ſtauežka zhibinieč, tak ma to hicž! Pola zwostawachu ležo abo ſo z khwatkom zdželachu. Bórzhy běchhu Mudrakec zaſhomu znač — zelenjachu ſo z pyrjom a njerodžu — a lěto wob lěto běchhu Mudrakec žita najſchpatniſche a jich ſkót kaž koſej a koža.

„Mudrakech maja ſuchočzinu“, tak rěkaſche to we wſy. Kaž cžlowjek, kiž ma ſuchočzinu, hladajen binje, a tola njeweri, zo je ſmjerterny, tak tež pola Mudrakec wſho jědzeſche, a tola Mudrak činjeſche, kaž by měl wſchoho doſčz. Piſeſche a hrájeſche hórje hacž hdy předy, a konje mjeſeſche kóžde dwě, tji njedžeſele druhe; piſchech pschidawaſche a piſchech hubjeniſche ſež... dóstawaſche. Schto je to pjenjeſ do koni ſtykal! A nětk ſebi piſchedstaſeje, kaike je to hoſpodarjenjo! Dawki a mžda z kóždym dnjom piſchiberaſa, a potom tajke njetrjebaſiſche wudawki, to džeuſniſchi džen najrjeſiſche kublo hižo njeznejſe. Dolho to njemóžeſche wjach tak hicž, to kóždy wědzeſche. Schtož hliſhce ſe ſe Mudrakecom na volach roſeſeſche abo w jich hródzach ſtojeſche, to hižo jum njeſluſcheſche. Žid Jeik bě hižo na Mudrakec kuble z kniezom. Schtož ſebi žadac̄e, dyrbjeſche ſo jomu woſtajieč. Hdyž bě kruna abo ſwinjo wuformijene, piſchijedže Jeik a zebra ſót — a Mudrakech njewohladachu złamanoſho pjenježka.

(Potraežowanjo.)

Potajny klucz do njebjes.

Pjaty ſtaw.

XVI.

Stupný dha po napominanju ſwiatohho japoſchtoła z dowěru k trónej miloſeſe! Tutou trón miloſeſe pak je Ježuſ Khrystus, naſch kniež, kiž ſedži na prawich Wóteca nič na trónje ſprawnoſeſe, ale hnady, zo by nam wodacžo hréchow wuſtutkowaſ a wobſtajnoſež w dobrym. K tomu trónej dyrbimy ſo ſtajuje wucžekacž z połnej dowěru, kotaž wukhadža z wěry do božej dobrocziwoſeſe a ſwěry, kotaž wiſchitko ſpožci, ſchtož w dowěrje žadamy; uavopaf njemě ſo tón, kiž w dowěrje khabla a na dobrocziwoſeſi božej dwěluje, ničžoho nadžiſeč. Wón njedóstanje, dokelž njezamolwjomna njedowěra, kotaž joho z njeměrom napjelní, njedowoli, zo boža miloſeſ joho ſedžbu ma. „Njeſeſe ſo derje modlili — džeſeſe něhdy ſwj. Basilius k ludej — dokelž ſež z dwělowanjom ſo modlili.“ Kralowſki profeta naſmina naſ, zo měla naſcha dowěra na Boha kruta bycž porno horam, kotrež ſo wětrej ſpjeczuija. Wiſhak wucži Syn Boži ſam, zo bjez dowěry rěče bycž njemóža wo wiſlyſchenju: „Wiſchitko, ſchtožuli byſcheſe modlicy ſo proſyli, wěrcze, zo dóstanjeſe, a stanje ſo wam.“ (Mark. 11, 24.)

Tu prají něchtó: „Na čjo dha ſměm ſwoju dowěru ſtajecž, zo toho naſbuď, wo čjož proſchu?“ Na čjo? Na tute ſłowa Khrystusowe: „Proſhčeſe a dóstanjeſe!“ Schto dha měl ſo boječ, zo ſlyſheny njebudže, hdyž Boh, wězna wěrnoſeſ, ſlubi, zo, wo čjož proſhymy, wěſeſe dóstanjemy? Boh naſ poſhnuwaſ njebi k modlenju wo huadu, hdy by ju dacž nochvyl. Wón pak rěči čaſto w ſwiatym piſmje k nam: „Proſhčeſe, žaſoſeſe, pytaſeſe, a docpějſeſe, ſchtož ſebi piſhejeſe.“ Zo by k dowěrje w modlenju naſ poſhnuwaſ

a nałożował, poczyna Syn Boži modlitwą, kotaż pełność wszelkich wprosthomnych hnadów we siebie skłowa, że słowom: „Wótcze nasz . . .” Wón chce, zo my z tutej modlitwy k Wótej z dowcera ręczimy, jako dżeczo k nauej, hdyż je kluide abo klore. Każ pak świętny nam dżeczę, kotreż wo kłeb prosh, kamień njeća, a hdyż wo rybu, nie hada, tak wasz Wótc z njebjes da dobroho ducha (a z nim wszu hnadu) tym, kotsią joho proshka.“ (Luk. 11, 11.) Zepierają so na tajke bójki słubienia, many z niewałomnej dowcera so bliżej k troniej hnady. Swérny je Bóh we swoich słubieniach, dalo ko budź wot nas wszelkie khablano, fruta nascha dowcera! Njech so też tu a tam stanje, zo wobenidżenego hręcha dla duszu tycznosę zapłachimy a njemēr swědomia wjeślość na modleniu nam bierje — dla, njewostajmy so to hodla modlenia — Bóh wszak tylski modlitwu hręchnisa, hdyż jenoż z dowcera spěwa, a wón joho czim ſkerje wujlychi, hdyż hręchniwosę dla swoju dowcera njetwari na swoje modlenio, ale chle na dobrzečiwosę a swérnosę božu. Węt mi, runje tajke modlenio pše-wodzą Bóh ze swoim spodobaniem, hdyż widzi, zo my w tycznosęach, strachach a spytowaniach so na njoho nadzījamy pſchećiw nadzīji, t. r. pſchehwędzeni wo tym, zo prawo na to nimamy, zo nas wujlychi. Njech wali swiaty japoſchtol Abrahama runje tohodla, zo je so na Boga nadzījal pſchećiw nadzīji? Wón lubięsze jomu, zo chce joho ſezinieč wótcia nadobnho potomniſtwa, a žada jeniečkoho syna Izaka za wopor. Hdyż wosta tehdem wuhlad na potomniſtvo, hdyż dyrbi Izak so na woltarju ſpalic? A tola hotuje so Abraham w poſłuchnosę k tomu, ſktož bě Bóh poruczył.

3 Lutzych a Sakskie.

Z Prawocie. Tudy poſthowachmy minjemu njedzeliu, 3. ſeptembra, Jurija Kófska na Khróſzczanskie poſtrebiuſche, w starobie 78 lét. Jurij Kófsk běſche woſak we swoim časzu pola wubjernieje čzelneje gardy (Leibgarde) ſakſkoho krála, kotaż hacž do lěta 1850 wobſtojeſche. Wón bě wiſki zroſzennym muž, koſkichž jeno k tym woſakam tehdem wubjeračhu, a běſche, taž so praſi, traſch poſledni z tuteje gardy.

Z Ralbic. Po dwumiesiacowej pſcheſtawcej mějachmy dha 3. ſeptembra zasy »Bjeſadu«, kotaż bě wot wjac hacž 30 ſobuſtanow wopýtana. Tola běchu »przodníny« pomhale. Hdyż bě kniež pſchedyda tutom zwjefelach ſkutk powital, ſpomni na wokłnosę, zo džę dženja ſwječimy ſi. Jandželow-Pěſtonow, a zo dha bychu tež křeſczańczy starſchi swoim džeczom wopravdže bywali jandželjo-pěſtoni. Woſebje njech starszeho džeczo do ſchulſkoho džela honitaj, zo jo ſkup podarmo njewotydaſa — a njech Jankej a Hancz njeponhataj, hdyż mataj Janek abo Hanka — ſkóržbu na wuczerja. Tež ke mjschi ſi džeczji předy wſchody dženj wjèle pilniſcho khodzile. Někto ze ſamych wjeſnych džeczji najradſchi žane wjac pſchischlo njeby. Njech tola nan a macz wopominataj, wot koho džeczo mataj a komu je zaſy — dataj. — Kniež ſarař Biedrich rozprawjeſche wo Meclemburgſkej krajinie, wo morju a joho rjanosęach, wo ſtudnym poſloženju, w kotrymž je w tych kónčinach katholicka cyrk. Słowjanska to zemja, w kotrejž pak je wſcha słowjanskoscž někto wutupjena hacž na měſtne mjenia (Roztok, Zwérin = Schwerin atd.), je tež zhubila ſwoj katholicki rąz, po kotrymž ſu zbytki jenož hiſteže w někotrych ſwiatnicach a cyrkviach, někto węzo njenasich. Podpiſany, kaž hewak, nowisze ſwietowe podawki

wopominasche, njezabywšchi, samo so rožemi, ani na našch mały serbski švět. — — Žutse za tydžen, nježelu 17. septembra, změje našcha Bjefada **termušču**: W 4 hodžinach keheleknlenjo, potom lotteriju, ke kotrejž njech kóždy dobyčejo w hýdnože 40, 50 pj. pod pažu abo hinač ſobu pſchinje. Dobndže kóždy lós. Na kóne reje. — Pſcheczelow Bjefady a wſchitku wokolnoſež vnitrobnje pſcheproſchujemj.

Z **Nalbic**. Nježelu, kaž hižo wožjewjene, wndželēſche w naſchej cirkvi nowoſvjeczenym mäſchnič, miffionar P. Wójczech Krežmař, požohnuwanjo wěriwym. Runjež hewak naſche myſhpory tež njeju pufte, tónkrdež bě naſ połna cyrk: ſchtož je rjany dopokaz za nabožne zmyſlenjo naſcheje Indnoſeze. — Wſchaf je „K. P.“ piſal raz, zo rad tež poſhwali, ſchtož je khwalyb hýdne.

Z **bitwiſhčja (manevra)**. Woſach ſu w někotrych wſach bliže Kamjenca kał a rěpu tak zajěždžili, zo ſu ludžo na tom — plakali. Tomu ſo uichto nježdiwa; neple huija w níziniach khetro, a hdyž ſo zymniſchi ſintr zahubi — ſchto z wbohim ſkotom? Čžlowiek wě ſebi pomhač, ſtocžo dyrbi wočerpječ. Wěrno je, kuježeftwo njetha Indžacu ſchłodni; to paſ je tež wěrno, bóle by ſo wojerſtvo na kóžbu brało, bychniſi ſo ſchłodny krucžiſho taxowale, jako dotal. Hdyž mi uichto zahon rěpy zajěždzi abo kału, njejedna ſo jenož wo tu tu ſchłodni; ale ma ſo wopominac, zo ſczehyti tuteje ſchłody ſo dale pletu: na dejiwo, na huší, na ſuadniſche pſchichodne žně atd. A hdyž je sprawnoſež, ma to wſchó ſo na wahu poſložič a hospodarjej ſo zaruinač, cžim bóle, hdyž hewak czežu wojerſtwa nadobniſho njeſe, dyžli industrija. Pſchi taxowanju ſchłodow paſ zaleži wjele na tom, kał wjeſtui pſchedſtojicžerjo ſo zadžerža. Hdyž tón z nižšeje taxaciju ſo njeſpokojji, dyrbi komiſija na joho rožniu džiwač, a hdyž nic, nje-podpiſche wón protokol. Wěſeže budže wſchém k wužitku, hdyž pſchedſtojicžerjo z kóždeje woſady ſo bórzy ſeňbu a nadobniſche a ſtajne taxy poſtajeja, priedy hač komiſija pſchiubže. Ma-li wojerſti ſiſtis plačiſič, kaž načzinijenia ſchłoda to žada, a wjac̄h plačiſič, dyžli dotal, założa ſo ſkončiſije tež w Němcach, kaž druhdže, wojerſke lěhwa a hrodžiſhčza, w kótrychž manevru ſo ſtajne wotměwaju: na tym wjeſtui lud ſo wěſeže ruzdžil njebj!

Z **po ſcherniſhčzach** ſuchi wětr duje, pola puſtini, nozjmne žně jenož hiſhčeje čžakajn. Žita wſchaf, naſch wſchědný khleb, ſu dawno hižo pod kryw abo tola ſo dodželaſia; w najbližſchej khwili minje ſo tež poſledni ſnop wowa ſo pól. A kał wjeſolu ſměny ſěſta domkhowanku ſwjeczieč! Šchtóž ſebi njeje pſchekhwatal — ani wězo tež pſchekomdzil — ma ſěſta woprawdže najrjenſche wſche. Tajlich žnjow wſach ſet hižo njebe. Wot radženych ſynow ſem je hojilo hač dotal, a k wonjathym ſynam ſo pſchivožuje nětko ſtrowa czerſtwa, wonjata wotawa. Njeđawno hiſhčeje chchysche nam ſkóřba z pjera, zo ſu ſo nam po ſkažemych zymach poſkazké tež žně — a zo buža nam po-malu kaž baſta klinčez pѡwěſeže wo čžasach, hdyž je ſlónco tſi, ſchtyri nježele na njebju ſtało a pražilo džen ſaž džen. Žeſta ſmy zaſh tajke ſečzo měli. Naſch rólnik njeje trjebal z pola »fradnycz«, njeje trjebal popy torhac, a pſchektajowac, ani ječmjenje a wowsy wot zemje torhac. Kał krafuje a kał wjeſele ſo to džela! Bjef staroſeže čžlowiek ſtawa a ſo lěha, njeſchepota pſched kóždej mróčzaſku, w měre, z lohkej prouči khowa Bože žohnowanjo a ſprvciuweju rukow plody porjadu a wſchitko we ſwojim čžafu dom. Škót ſo njetrjeba dręč do noch, čžas je tu a ſwijatok z nim, ſpokojuje wužiwataj wotpocžinika kujež kaž ſlužownik. Wězo ſu njevjedra a wulke zlívki, kaž je

też nasch časopis zdobnje wupisał, tam a sem wjese schłody načiniše — ale ze sečehowacym stajnym a spodobnym časom je so wo wjese změrniša. Mokrota a zýma, hdźż rožka kężejescze, drje je sečiniša, zo mjenje dawa — za to pak je wjach kop, a za to su pschenicy a druhe žita derje so radžiše. Mokre a zýmne wjedro je sečinišo też zo buchu běrny zatorhnjene a zo, hdźż potom horcota wustupi, w mižinach so zapariwschi huijachu někotre; tola wschitko po našcej woli so mihdy njeftanje. K tomu mějachmy loni kraňne běrny, a nadžija, zo k lětu też, nam njeje zakazana. Tohorunja su pózdnisze kolije tónkróz khetro khude; tola, kaž hižo spominichmy: wschitko po našcej woli wšak so ani njeſmě stač, hewak bychmy pschez měru zwolnili. Z krótką, pohladujey na lětisče žně — z džaknýmaj wožomaj pohladajmy też k naſchomu dobromu Wótcej.

3 chłoho swęta.

Němska. (Zhromadžidna katolikow Němskeje. [Pofraczowanjo a skouzenjo z čísla 35.]) Na přenjej zjawnjej zhromadžiznuje w Neisse póndželu 28. augusta bě posledni ręczník profesor Pešch. Wón z kraňnymi a zahorjacymi ſłowami ročložowaſche, fakt je kſchelčanstwo cyli Europu z pohansjiva k zdželanoſći wjedlo. Tejuž tamne węczne sprawne zaſady, kotrež je ſwjata cyrk wot ſwojoho Bóžſtſho założerja dōstała, móža sprawnoſć mjez dželacjerjemi a jich kniežimi, haj mjez wſchitkimi čłowjekami poſtajiež. Toho-dla móže tež jenož katolicka cyrk, runjež ſama wot ſwojich njeſchęczelow wſchitſho wobſedzeńſwa wurubjena a woſkuſnjenia, čłowjekow zaſh k čaſnomu zbožu wjesež. Wutoru bě po ſwiatocžnym Requiem za předawſkich ſobuſtarow hłownych zhromadžiznow druha zavrjenia zhromadžizna, w kotrež buchu wſchelake reſolucije pſchivzate, kotrež běchu předy we woſebitych komiſijach wurađene. Nimo druhoſho bu woſebje čęſcęzowanjo najswięcziſcheje wutroby Žežuſoweje, rozwuežowanjo wo powołanskich winowatoſćzach, zdałowanjo wot nježelskich zabawow, z kotreymž ſo woſebje ſvjate dny wonječeſcuju, poměrnoſć w piežu atd. poruczenie. W popołdniszej druhei zjawnjej zhromadžizne doby ſebi najwjetſchi džak a pſchihlō ſarař Langer ze ſwojej wubjernej ręczu wo rataſtſwe. Spominaj o na wſchelake kraje, dopokaza z jich ſtaniznow, zo je kóždy lud hinyž poczał, hdźż ſo ſamostatne burſtwo njeſožesche wjach pola njoho zdžerzecž. Tež pola naš ſu za burſtwo cęſke čaſh, dla pſchedoženja mnohich ſtatokow, dla njeſtakta dželacjerjow atd. Burſtwo ſamo dyrbjalо w zjednoczeniſtach ſrěki pomocy pytač, ale tež kniežeſtvo dyrbjalо z woſebitymi zakonjemi rataſke wobſedzeńja pſched zahinenjem a rozbroujeniom ſkafitacž, węžo tač, zo z tym burſtwu pomha, druhiim ſchtantam pak njeſchkoži. Na ſamym dniu běchu tež woſebite zhromadžizym za towarzſta pſchefupcow, ſtudentow a mužſkich. Srjeda zapoczą ſo z wulkotnym proceſſionom do hnadownoho města Wartha pola Glatza. Něhdže 2000 wopytowarjow hłowneje ſkafitowanſki jedžesche tam ze železnicu a poda ſo potom, wjedžene wot prejdija, a ze wſchěmi zwonami witane, w ſwiatocžnym čaſhu Te Deum ſpewajo pſchez kraňne wupyschene haſy do hnadowneje cyrkwe. Tu ſvjeczesche ſo wulka Boža mſcha a kapucin P. Auracher, ręczník na mnohich katolickich zhromadžiznach předowasche. Po ſemſchach pſchedežita preſident Dr. Spahn mjez tym dóndženym bamžowym telegram: Šwjathy wótc, ſo wjefelo nad wěriwym a pobožnym zmysłom němſkich katolikow, wudžela z połnej wutrobu zhromadžizne

w Neisse jako podłożek bogatych ludów Bożich i poświęcenie żołnierzom. M. Kardinal Rampolla. Popołudniu było w Neisse główną zhromadzizną ludowo-towarstwa (Volksverein) za katolickich Niemców, zjednoczenia z tążej zjawnej zhromadzizny istniejącego. Tute ważne towarzystwo, które jest przede wszystkim Niemieckim, może być nawet czysto rosyjskie, jest też za nadawcą postajło, za socjalne polepszenie dżelaczeńskich i burskich powołanowych skutkowań; i tomu ludowi tunie rozwijające się a w tym również tu a tam ludowe zhromadzizny. Sobustawow ma tu kiedyś 186,602. Schiwnytki bieżu poślednie zhromadzizny. Na zawierającej aby wyrządzonej zhromadziznej dopołudnia 3/49 godz. buchu żądających reakcji przewiązanej, w których są przede wszystkim też pokaza, z fajki wobchodniwości so jenotliwe komisje wo wchodzić ważniejsze praszczenia na nich obok obecnych wchodzić starachu. Po dłuższej rozmówce dla mieszkańców przewiązanej głownie zhromadziznym roszczenia so skonczyły za Boni. W pośledniej zjawnej zhromadziznej, której so 3/411 godz. zapoczątkowała a przewidział też k. kardinal Kopp przesłaniem, reżesze najprzychodnich duchownych radziecza Dr. Werthmann wo skutkach fajkowanych luboże, które katolicka cyrk przewiązanej mnichów, miłośników sotni a wchodziących dokonają a dalej, może być w naszych czeskich czasach nowej dowódca dyryb. Po reakcji k. redemptorista Rößlera wo żołnierskich winowatościach a w których powołanach a na fajki wszchnięte sebi najeżdżone żołnierze zezwolili trzebne średki załatwiać, mniej więcej prezydent Dr. Spaeny pośledniu cyklu dżelakowym głownie zhromadziznym wypowiedział przeważającą dyrybę dla borsztu khoroszyc wotpowieść. Skonczyły wypromi kardinal Kopp swoju radę na powstanie dobrym poradzeniu, na coż cyka zhromadzizna fama wot so Te Deum zaśpiewała, schtoż wulkotny załatwiać czyniące. Ma to wobzamku prezydent zhromadzizny. — Mało jenoż je, schtoż mózgach mylnych czitarjam tu wo dżelakach a skutkach zhromadziznych praję, to pał tola spóźniany, zo katolików z dobrym wuspółem so próbują, potrzebującą na nich czają zeznacząc a je swemu dojścieniu. Część je to toho dla nas, zo mózgiem do takiego zjednoczenia skusząc.

— Skąd jara je przekretnie zjednoczenie nowego kanala w sejmie za zło wzako, zo někto tola jaśniego pokazały. Něktoż wyjściach statni założniczy, który jako zaproszonych przekretnie kanalnej przewodzących głosowali, zo na kiedyś ze służbą puszczać. Z tym so jim z dobrem też mazda khétero ponizili. Ale na tom so hijszce niefastaj:

Tęż w pruskim ministerstwie nastąpiła krisa. Dwaj ministrowie wotstupieli, minister wyrządzenia dr. Bosse a minister znieszkowanych należnościów swobodnych knejz z Recke. Wobejtu po prawom kanalisa przewodzący mało starach. A tola je wieżniona węc, zo stał jeje dla wotstupiło. Bieżtaż mjeniujących sobą najważniejszych win, zo przewodzący wjednym głosow rjeniamaka, dokąd bieżtaż z postorem był najmocniejszym politycznym stronami w sejmie. Wobec tego nie je dr. Bosse na sprawne żadanie katolików dżinwał a sebi tak z centrum skazył. Toho dla też njebudzą katolików wo njoho żarowaczą, ani wo joho towarzyszą, knejza z Recke, który za te schyri lata, gdyż be minister, żanu ważniejszą węc dokonał njeje.

Nowaj ministerstwo staj hijszo pomienowanaj. Za ministra znieszkowanych należnościów bu swobodnym knejz z Rheinleben, prezydent w Düsseldorfie, a za ministra wyrządzenia wyjściach prezydent Westfalii, Studt, powołany.

— Towarstwu němickich katholickich dželaczerjow w Jeruzalemje je kejzor swoju podobiznu daril. Němcki konſul Rosen pschepoda ju 10. auguſta pſchedydzé towarſtwa, francijskoum paterej Bonaventurje Lugscheeder.

Schpaniſla. W tychle dniach wotbywa ſo w měſeče Burgos 5. zhromadźizna ſchpaniſtich katholikow. Tola njehodži ſo pſchirunacž ze zhromadźiznami katholikow Němſkeje. Tu ſu katholikow wſchēch ſtarow zjednoczeni, zo bychu hromadze wurađeli a dželali za zbožo a rozwiczo katholiskeje cyrkwe; tam zeidu ſo jenož biskopja a duchowni, a cži ſu hiſczeje njeprſchejenii a politicej pſcheczinowich. Jeni džerža ſo Don Carloſej a pſchipóznawaja joho prawa na ſchpaniſtu krónu; drugi podyjeraja nětčiſche kniežerſtwo. Hdzex paſ je poliſtka pſchekora injez katholikami ſamymi, tam zbožo za katholisku cyrkę njezačce. To poſkazuje ſo w Francózſkej a w Austríſkej. Tohodla je bamž ſchpaniſke duchownſtvo napominal, zo by pſchekor ſo wostajiwſki nětčiſche kniežerſtwo pſchipóznało a podpjeralo. W tom zmyſlu je piſmo na kardinala arcybifkopa Toledoſanfkoho poſłal.

Portugalſta. W měſeče Oporto je mór wudyril a rozherrja ſo džen a bôle. Wſcho móžne ſo cžini, zo by ſo ſtraſchna natykowaca khorosz poduhyła abo z najmjeniſcha zamiejovalo. Tola ludžom ſo waſchiſo, kaž ſo to cžini, njeſpodoba a tohodla ſo jara hórscha na kniežerſtwo. Samo na krata ſu hižo piſali, zo by najkruežiſche wukazh zbehnył. A hdnyž ſo to njeſta, pſchimachu ſo muožy brónje, tak zo dyrbjachu wojach do zbežkarſkoho ludu, kotryž ſo na nich wali, tjelež. — Wjele leſkarjow z euzych krajow, z Francózſteje, Schpaniſkeje, Italskeje ſkutkuje w měſeče a k nim pſchidruža ſo němcy, ruciſ a normegſen leſkarjo, fotſiž chcedža tam ſtraſchnu khorosz bliže zeznacž. Němſke kniežerſtwo je professorom Koffela a Froicha do Oporta poſłalo.

Z Mateje Ajiſe. Kajke wupłody je enciklika ſwiatohu wótcia wo zjednoczeniu dželencich kheſejanow hižo měla, dopokazuje z nowa dopis japoſchtoſkoho delegata w Mleſopotamiji arcybifkopa Altmajera z Bagdada. Wſjofodostojnej ſuſez takle piſche: „Swjaty wótcze! Da ſym zbožowym, zo móžu wutrobie Waſcheje Swjatosze prenju powěſz wažnouho podeſtženja podacž, fotrež nas z wulkej wjeſołozu napelnia a ſwedečenju božej hnady podawa. Miſſija dwieju ſynow ſwiatohu Dominika z Mloſul, fotrajž ſtaj 3 měſach pod wulkimi wobczęznoſćemi pola Nestorianow ſkutkowaſo, ma z njebjes tajki tróſchtowach wuſpěch, kotryž ſo Waſchej Swjatoszej dokumentarsy dopokaza. 50,000 kſejeſzantich Nestorianow je ſo do katholiskeje cyrkwe wróciſlo; woni ſu werrywuznacžo do rukow miſſionarow P. Van Rhetori a P. Da France wotpołożili. A w ſuſodnych krajinach ſu dalshi 30,000 gregorianskich Armenow pſchez powuczenja ſamſneju miſſionarow katholisku wěru pſchinjſe.“ — Sichto je poorno tomu ta czrijdka wotpadnikow w Rakuskej, fotſiž běchu hižo dawno jenož ſuſe halžy na ſichtomje powſchitkowneje katholiskeje cyrkwe! Kr.

Aſrila. W Transvaalu dňudže nojſkerje k wójnje. Transvaal ſamón by něhdže 30,000 a Oranjeſtat 20,000 muži do wójny mělo.

Wſchelcziſny.

* **Cjornuſhla ſhilovina,** fotraž běſche ze ſwojim kniežtowm z New Orleans-a do Roma pſchijſla, mějeſche wulku žadosež, ſwiatohu wótcia woſladač a wo požohnowanjo proſyč. Hdnyž běſche to bamž Pius IX. žhonil,

pósla jej audiencenu khartku za jutrownu šobotu. Hdyž běsche nětko čzakařnja z ludžimi pschepjelnena, da Pius IX. čorniczu f řeby pschińcž. „Šara wýsoch knježa stoja wonka a čzakaja“, džesche swjath wótc, „ale chchch tebje, luba džowka, najprjedy widžecž. Psched swětom drje ſy ty najnižšcha z tuthych wýchitich, ale hacž ty psched Bohom najwýschcha njebudžesch, wot tebje sameje wotwiſuje.“ Potom prascheſe ſo najprjedy wo jeje naležnoſć, a potom, hacž ma wjele staroſeže. „Haj, zavěſeže“, proji wona, „mam wjele čzepječ; ale wot swojeje kſchęzeſenj ſem jhm wulká wýchitke kſchiziki za Bože dopuſteženja pschijimacž.“ Pius IX. tróſchtowaſche a napominaſche ju, zo by we wšchech pruhowanach wobſtajna woſtała, požohnowa ju a z njej wýchech jeje bratrow, kofiz běchu we wotročſtwje živi. Wjefle a ſpokojom džesche wona domo, haj, zavěſeže wjefelscha a ſpokojnicha, hacž někotry z tých revolucionſkich wjedníkow a ſchězvarjow, kofiz hnsto psched tuthym knježom měra ſo bojachu a tſchepotachu.

* **Mandželſtwo a pokuta.** Knjez ſarař w ſchuli: Jano, kelfo je ſakraſtentow? — Kawſacek Jan: Schěſcž. — Knjez ſarař (ſo dživa): Kaf tomu, hólče — ſchěſcž ſy prajíl . . .? — Jan: Haj, knjez ſarař. Nasch nan doma pschech powěda: Mandželſtwo a pokuta, to je jene a toſame.

* **Pſchecžo jo dopjelnilo.** Muž: Schto c̄jtosch? — Žona: Líſi, kotrž ſy mi psched ſlubom pôſtal. Přiſach tam takle: Radíſhi do hele z tobu, dňžli do njebeſ hjez tebje. — Muž: Božo, po mojim pſchecžu je jo ſtało.

* **W kaſarmach.** Koprola: Po c̄zim pôznanach wýſhka (officira)? — Rekrut: Po pléchu. — Koprola: Ale, hdyž ma na hlavje helm? — Rekrut: Po c̄zterým noſu.

* **Kral August Poſlši** nocowaſche raz we Wapnikach pod Žitoměrom. Nano žadaſche forežmat dufat za jene jejo. — „Do drje ſu jeja pola was žadne“, woprascha ſo kral. — „Jeja nic, ale kralovje žadni — knjez kralo“, wotmołwi forežmat.

Naležnoſće našoho towarſtwa.

Sobustawy na leto 1899: kk. 593. Miklawaš Bětka z Nowoslic, 594. Michał Delan z Wětency, 595. Jurij Delan stud. theol. w Mohuně, 596. „Jednota“ w Drježdžanaeh, 597. Jan Cyž gymnasian w Prazy, 598. Pětr Cyž z Kaſec, 599. Jurij Neumann ze Stareje Cyhelnicy, 600. 601. z Worklee: Mots Bódlink, Jurij Pjekar, 602. Jakub Žur z Noweje Wjeski, 603. Jakub Mlynk z Hory, 604. Haňza Lebzyna z Nuknicy.

Sobustawy na leto 1898: k. 845. Jurij Neumann ze Stareje Cyhelnicy.

Za cyrkej w Lublju: Přez k. P. Romualda w kloſtrje 4 hr.

Za woſtar s. Antonia do Khrósčanskeje cyrkwe: Njemjenowany so džakuje 2 hr. 30 pj.

Za nowy Mačičny dom w Budyšinje.

Dotal w naſej redakeji nawdate 6240 hr. 32 pj. Dale darichu: Delanska Patentna Komisija 20 pj. + 70 pj. C. D. 50 pj.

Zaplać Bóh wšěm dobročerjam!

Kulowska nalutowaſnja a wupožčeſnja

pjenjezy w kóždej wulkosći přijima a z $3\frac{1}{2}\%$ zadani. Wobkhodna měſtnoſć: Kamjeneska dróha čiſlo 3.

Ejſiſhež Smolerjec tnihičiſhčjeſtne w Mačičnym domje w Budyšinje.

Katholoski Posł

Wudawa so kóždu sobotu.

Płaći lětnje w našich
expedicjach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće
a w knihafni lětnje 2 hr.
60 pj., štwortlětnje 65 pj.
Za nawěštki płaći so wot
maloho rynčka 10 pj.

Udowyczasopis.

Wudawany wot towařstwa s. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 37.

16. septembra 1899.

Lětnik 37.

Doswiedzen

jubilejneje ishadzowanki Serbskeje Studowaceje Młodziny.

Po 25. (jubilejnej) ishadzowanach w Chróscicach zemdzechu so srjedu, 30. augusta, starí ishadzowanfarjo na Budyschsej třeletní z mlodymi — zo by tam jubilej so dosvječil. To so ze swjedzeňskim wobjedom sta, kotrež so zapocza w 3 hodžinach, a z wjeczornym swjedzeňskim koncertom. K wobjedu pschepröscheni běchu předawanschi wophtowarjo ishadzowanek jako »starí knježa« — a tež něcežilci ishadzowanfarjo jako hōsco. Koncert bě zjawný.

Za wobjedom — to někojke wječhowske jēženje njebe, ale khětro po bursku wobjed — schyrjo wojach piſlachu, a množ knježa mnohe a jima we ſłowo rjekných. Slawy to běchu a spominanja na njedawne a tež na jara dawne časy. Tajsi milý duch pscheczęstwa a luboſeže wschitko woživjesche a wschitkli.

Knjez rěčnik, kral. notar Michał Cyž, wopominaſche zaměr dženſniſcheje ishadzowanki. Po býchmij, smyli jo woteznali ſchytó, z nowa so zeznali a za staru dobru wěc swojoho naroda so zahorili, smy so zhromadzili. Sluscha jo, zo piſti tutej wosobnej ſládnosći — po dobrém serbskim waſchnju — tež zjawnje spominamij na naſchoho lubowanohho krajnoho wótca, krala Alberta. Něčník piſipí naſchomu krajej — a kejzorej, hūzba hrajeſche »Krala Bóh požohnui«, zhromadzizna ſpěvaſche.

Zarjadować ishadzowanki, knjez farar Jan Gólcž z Budyschinka, w rjanej rěčzi wopisowaſche žohnowanjo ishadzowanek, fakt su po času jo wuwijale a wuwile. Při předku jenož snadne žörlejčko — su po času naſtupile ſcheroke rěčniſchežo. Po wschěch Serbach su jo jich žolmy rozlaže, pschichodna ishadzowanka ma džě býcz w samym dalokim Slepom. A wulke žohnowanjo je so ze ishadzowanek wuliwało do serbskeje Luzzicy, do naſchoho piſmowſtwa,

kotrež je wopłodniała našcha studowaca młodżina — a do našchoho ludu, z kotrohož někotryžkuli dotal ze ſylojthymaj wožomaj myſli na ſihadźowanſku, kotraž je ſo měla toho tamnoho lěta tu abo tam, a na młodostnym zapal a woheň, kotryž je ſo tam horil. Knjez farar, powitanſchi tež pschitomnyh kt. fararjow Vérnicha, Bjedricha, Žura a naſchoho baſnika kaplana Ćiſchinſkoho, założerjow ſihadźowanów, swoje horce a zahorjace ſłowa ſkonči ze ſlawu ſerbſkomu ludej.

Słowom k. Góleža ſo pschida knjez Žakub Bart-Ćiſchinſki. Węzo ſu ſihadźowanki ſnadny ſpocžat mèle, ale roſte ſu, a rychle ſu roſile. Hijo 3. ſihadźowanka ſo hodži wulkotna mjenowacž. A tak je to bylo hacž do 12., 13. ſihadźowanki. Potom trochu wołkłodnjenja naſta — ſchtož džé je je pschinarodžena węc. Pschech pak je ſerbſka studowaca młodżina khowala jaſnu myſl a horec luboſež tutym kublam: naſchich lubich Serbow rěži, narodnoſeži a krajej. Taſkim idealam ſlužicž a dale horliwſcho — ſlužicž, my ſy tež my džensa ſo zechli, a budžemy tak činiež, nic jenož jako ſtari knjeza, ale tež jako prawi mužowje! Tuž dha za lud ſerbſti, kraj a rěž a narodnoſež — myſl jaſnu, horec luboſež! — Slawa knjeza Ćiſchinſkoho ſo z radoſežu woſpietowasche, wſchitey pschitomni poſtanhywſchi, ſpewachu: „Hiſheže Serbſtwo nježhubjene“.

Knjez wuežer Adolf Sommer rozprawjeſche, fakt je wón přeni raz na ſihadźowanku ſchol do Bneca, njewěžo, ſchto tam po prawom chce — a czeji je. Šihadźowanka je jomu to powěła. A pschegelej Holanej je tehdom ſlubil pod Hrodžiſčežom ſtojo, zo nihdý njezapomni, ſchtož naවuknýl je w Bukecach. Ręcznik ſebi pscheje, zo by na wſchęch ſtudowachych ſihadźowanka měla tajki wliw.

Serbſkim hudźbnikam — Garbarzej, Pilkej, Krawcej — pschipi knjez kantor Rjelka. Woni ſu z rjanym ſerbſkim ſpewom ſihadźowanku pschicž pomhalſi.

Słowom ſtarſchi Serb. Stud. Młodž., knjez Knježek, tołmacžesche radoſež a džak ſtudowaceje młodžin ſa dženijniſchi ſwiedżeń — pschilubjejo, zo budže młodžina tež »w nowej eposcze« ſtarym idealam pschedkhadníkow ſwerna.

Knjez direktor Nowak ſlawyſeſche kmótow ſerbſkich ſihadźowanów. Teži kmótſja džesča, kotrež je z khwilemi ſchkręćalo tež — a to w poſlednjej dobie woſebje doſež jara — ſu horliwi wopytowarjo ſihadźowanów byli, taž tež ſerbſich hospodarjo z hoſpozami, kotrychž dom je ſtudentam pschech ſchędriwje wotwrijeny byval.

Wo ſto lét a wjac̄ — nazad naš dowjedziechu ſpomnjenki knjeza fararja Vérnicha. Serbſcy ſtudowacy młodženç ſu ſo tež psched ſihadźowanówkami hižo ſihadźowali — w t. mj. lačzanſkich ſchulach, kotrež ſu ludej pschitkili ſi knjeza Serbam założowali. Woſebje ſo tu wuznamjenjeſche hrabja z Gersdorf nad Lichanjom a nad Klukſhom, kotrohož ruka je tajku ſchuln kryla w Klukſhu, w lt. 1742—48. Tež w Delnim Wujezdze, w Ćiſchonicy, w Małym Wjeltowje ſu tajke ſchule pobyle.

Tež na njebohich ſihadźowanówkowarjow ſo dopomnichmy a jich wopomnječo pocžesčiſtymy, wſtanhywſchi a pomodliwſchi ſo za nich.

Knjez farar Gólež poproſh za Mačježny dom — nie podarmo.

Na poſledk ſo hiſheže horjaca ſlawa dōſta tſiom njepſchitomnym knjezem: Alfonſej Parczewskomu, Adolfje Ćernomu, dr. Mucht, kotrychž zaſlužby

wo ſchadžowaniku zbežnje načinu k. Andrički. Načim cžitarjam ſu zdobnje znate. — —

Svjedženj ſo rjenje dokoneži z **wjecžornym koncertom**, kotrijž bě ze starej ſuboſeziwej horliwosću — a najebacž jara krótki čas za pschihoty — wulcy wuſtojnje wuhotował kniez iuečeř Jurij Šlodenk z Radworja. Njeſtym z hudžbnikom, ani koncerta dovočzakacž ujemóžach — dokelž tež k Rakecam ſkonežnje jónu tola jéđe cžah; tefko wſchaf wém, zo je ſo mi jara ſpodobało — a druhim węcze ſwchém tež jara. Najbóle nadpadowasche wěftoſcz a raznoſcz, z kotrejž ſpěvarjo wuſtupicu kaž ſpěvaři. Mjez tuthmi běchu tež ſchtyri »ſerbske«, Radworčanki, kotrež ſu ſebi jako dobre altiſti dobykle ujewobmjezowanje khwalby. Tež ſpěvarjo, ſerbsch wuczerjo z Budyschſtoho a wokolnoho kraja, ſu wjele a — zaſluženoho pschiwózniacža žuieli. Palmu pak wotnijese ſlěborny ſoprani kniežny Kortenkec z Kamjencea, nehdyscheje operneje ſpěvařki w Freiburgu. »Bréžyczku pschede wſu« drje z cžekla ſchtó po njej tak zaſpěwa — tohorunja Kocorowu krasnu »Njevičezim ſpěw«.

Kabinetne fuſti běchu: Krawcowe měſchane khory »Tejo wo jednu«, »Njeradženſtva« a »Wólnoſcz«, woprawdže z wětrom pschedujesent, a tola preciſnje a hlaſen. Tež za Kocorowe ſolo »Dobru nóc« bě ſo namakał wuſtojný tenor. Z krótki: rjana, diuſhu a wutrobu wokſchewjaca zabawa! — — Psihi njej dopjelni ſo ſuma, ſkladowana za Macziežim dom, na 100 hr.

K ſvjedženjej běſche ſep dopisow döſchla, telegramy wot Serbſkoho blida w Lipſtu (Ducžman, Grólmus, Bohonež, Stranc), wot dra. Muki a Adolfa Černohova.

Z toho wſchoho ſmě uafcha ſtudowaca młodžina cžerpacž pscheswědeženjo, kaf ju lubuje wſchitka ſerbska zjawnosć doma a w cužbje, a kajke na nju wſchitce twarimy nadžije. Bóh dał, wſchě ſo dopjelnile! M. A.

Shto je wina?

(Poſtracžowanjo a ſkoneženjo z čiſta 36.)

Pjenižnji ſu za hospodařtvo, ſchtóz womjeſcht za ſtót. Njeſtawaschli womjeſchfa kruwom k polepiſchke, ujezmjeſch wjele mloſta, a lužicžka, kotrež traſch hiſhćeze wuchympaſch, je wſha wodžana. Kunje tak tež kublo wužitka njenjeſe, hdyž ujemóžeſch ničo do hospodařtva tykač. A Mudraf to njemóžeſte; pſhetoz hižo wihaſche na poſlednjej nitce. A dohlo njeby hižo traſo a nitka by ſo roztorhla; pſchedožene kublo by pſchischlo na pſchedan, a Mudraf by mohl ze žonu a z džěſćom, jeniežkim, kotrež bě Bóh ſomu wobradžil, khodžicž po pěcnej dani.

Tola Mudraf njeje ſo tejele haňby dočzakał. Bóh je joho předy wotwołal, abo praia, zo je ſo zapil. Wbohi Jan, kaf je we węcžnosći trjechil! Sylvestra wjecžor je hiſhćeze ſedžal w korežmje a ſtaré ſéto zapijał. Hdyž ſu zažwonili k wjecžornej pobožnoſei, z kotrejž ſo ſkoneža ſtaré ſéto, bě Mudrafowa duč do cyrkwe po njoho do korežmy pſchischla, zo by joho wzala ſobu k myſchporu. Bě joho proſyla ze ſylzami we wózku — a wón njebe wot blida ſtanyl — ſnadž joho nožy hižo nježerzeſchtej — ale ſmiał ſo jej a ſo hroźnje ſchězeli a z blidnym wózkom na nju hlaſal. Šama bě wboha žona běžala do domu Božoho a poſlalnywſchi ſo pſched ſwježecžom bohoſči- weje macžerje ſo modliła za zaſakloho muža. Ach, cžeklo je jej bylo, to bě widžecž. Wboha tak plakasche a tak cžeklo wodychowasche. A ſhto drje ſu

jeje mysse byle, hdz̄ kniez farań na kłetku stupi, a na poslednim wjedzoru lcta poprédowa a pokaza, kań krótkę je čłowjecze živjenjo tu na swieźe, runja tamnej rostlinje, fotruž Bóh nad Sonasowej hłowu wurosz̄ da. Za jenu nōc bē wuroſta — wo dñjo Sonasej khlódk činiła — a w noch zaň wuskhla. Tak też bywa to z čłowjekom. Łedom rozkeczewski, h̄izo himie — a priedy hac̄ so dohladach, zadumpa smierz do duri čłowjeczeje mutroby, pschetož khodzi kań paduch w noch, hdz̄ so jeje najmienje nadzijes̄. A prawje mējesc̄e kniez farań. H̄iszczeje w ſamnej noch so to pokaza. Łedom bē kniez farań na kłetch Amen prajil, bē so Mudrakowa z durjemi won ſumyla a domoj bēzala, dokelž w cyrkvi žanoho mera njemējesc̄e. Doma so swējesc̄e. Wrótki a khōzine durje ſtojachu ſcheroko wotewrjene. Schto bē so stało? Mudrakowa bē tola wscho za ſobu ze zamka!

Mudrakowa tſhepotasche kań woſyca, hdz̄ do iſtwy zastupiwschi cyłe njezbožo pschewidža. Mudrak tu ležes̄e na ławie, wschón mōdry a na prawym boku wschón ſproſtineny a zymny kań lōd, a jeſčez pēnjes̄e ſo z huby. „Mēj Božo, Žano, schto je ſo ſtało”, zalschicza wboha žona, a kań by hłos dobreje žony joho z wonorū wubudžil, pohlada Mudrak z wózkom, h̄izo ſo łamacym, na maudželsku, fotrejež horce ſylzy jomu do wocžow kapachu.

W tom wokomiku ſo wonka psched durjemi zaklinka a kniez farań zastupi z Božim Ŝynom — forežmarjeych běchu wostajiwski wschoho po knieza poſtali — a za nim nawali ſo ſyla ludži duch z myſhpora.

Hac̄ je h̄iszczeje Mudraka moħł wuspowědacz̄, schto to wē? Kniez farań ženje wo tom ſłowęzka prajil njeje. Tola Božoho Ŝyna jomu njeje podač̄ moħł. Mudrakej ſo h̄izo wscho w ſchiji warjesc̄e, zo njemōžes̄e pōzerač̄. Dōſtarwski poſlednie Bože woliowanjo wudycha Mudrak w noch $\frac{1}{2}$ 12 swoju duschnu. Tak bē ze starym lētom też Mudrak ze ſwēta a w nowym lēče bē won prěni, fotrohož k rowu njeſehmy. Budž jomu ſwiatata zemja lohka!

Po joho smierzi ujemōžes̄e ſo Mudrakowa wēričelom, fotiż ſo kań rōj ſcherſcheni na nju walichu, hinač wobruč, hac̄ zo bremiſteho žwiaza a domoj k starſhimaj woteindže, pschewostajiwski wēričelam ſtatok, w kotrymž bē telko ſpytala. Tak pschijndže Mudrakec kublo na pschedan a do czužych rukow. A schto je wina? Nie hubjene čaſy — ale njehmani ludžo.”

To prajiwski wſtaný totka, dopi ſwoju pôlku, poda mi ruku a wzawschi ſwój łopacz̄ pod pažu, džes̄e na kerchow na ſwoje dželo, mjenujey zo by rowy rył zemréthym Serbam.

3 Lujich a Sakskeje.

Z Budyschina. Žałostne deſcheže, fotrež ſmy woſebje minjenu wutoru a ſrijedu meli, ſu zas ujeſmernje wjele wody pſchinjeſte. Wſhitte ſeki běchu eſle napjate, muohe z ręczniſteha wustupiwschi ſuki a pola powodzichu. Woſebje zle běchu Niſa, Mandawa, Wittig a druhé. Deſchež je pola cyłe zmjeħczil. Tohodla tež manevry dołoncziež njemōžachu, pschetož kanonu a wozy h̄izo ſo zmērom ſtojo hac̄ do wózłów zarezowachu a konje zapadowachu. Tuž tež ſoho Majestos̄e kral dalshe manevry z telegramom wotpowe a wojac̄ ſo iſtibwrtk zas domoj wręzichu.

Z Ramjencia pod Schpitalom. ſoho kralowska Wyſokoſć pryne Žan Žurij, fotryž w čaſu manevra w Bischheimje pschewywaſche, bē na njedželomaj 3. a 10. septembra w naſchej cyrkvi na dopoldniſtich Božich ſlužbach.

— Jego królewską Wysokość przytoczyć pał na dniu Naroda Świątej Marii rano w 7 godzinach na Bożej mszce.

Z Krupki. 8. septembra. Z wójtobitej świątociąszości święcią nadownie město Krupka świędżeniu Marijnego naroda. Z dalszej wójtostwo psczihadżaja tam processiony, z praistarich czasów też procession ze Serbow. Letsa bě tónle procession jara słaby, na puczu bě jeno wójtostwo 40 wójtow, w Krupce samej pał wójtostwo 70. Wina na tom sú wojcieške manewry, kotrež sú runje w tom czasu po człych katolickich Serbach, a kotrež sibi tak wjele niewschodnogo dżela żadaja, zo nicto na dlejschi czas wot doma hicz nijemóže. Nadziamy so, zo budże, da-li Bóh, procession k létu czim syniach i tak létuch i niedostatk wurunany. Iako ióni mějesche na świędżeniu nasich kniez biskop a tachant Ludwik wulfie biskopske kemsche, cyrkej bě psczepeljnena a też zwonka stojachu nahladne syły pobożnego Indu; nefotre Serbowki běchu sibi městno psczihelkach dobyłe. Ze świątociąsnym czahom bu kniez biskop do cyrkwe a też z cyrkwe wjedżeny. Psczihio jeho psczihadż, popoldniu 7. septembra, bu kniez biskop nic jeno wot zhromadzenoho duchownstwa, ale też wot serbskich druzków, kotrež kleczo w klóśchtrskiej kheži na biskopske pożohnowanjo czakachu, witany. Wjele ludu, a mjez nim mnozy Serbja, stojesche psczihelkach. Za tajku z biskopskej psczitomnosći powyjszennu świątociąszość postara so wójtobie tamiachki kniez tachant Ludwik Schön, kotrež je swoju psczeczelnu psczihilnosć k Serbam z przedarachich czasow zakhował. Też za psczichodne lěto je kniez biskop do Krupki psczeproszony.

Z manewrą. Mjewocząsujęce wote mije rozprawy am kritiki, kaf su wojacy třešeli a kaf sú w pruzh wobstali. Manevr džé je wójna w małym a na pruhu. Do tych węcow wichak nicio nierożemu, a schtož dha rozemicze, byscheze mje móhli psczeh porstę klepnęć: Schewęze, dżerž jo kopyta. — Wojach džé jo jenož bili njejsu pola nas, ale su z nami tež bydlili, z nami jędzi, pili — a dokelž su młodhy lud, tež z naschim młodym ludom — porjwali. Njebudu tu rozpominac, su-si naschi pt. hosczenearjo wójtobie dobry skuk dokonjeli, skazawshci sibi do manewra hercow. Alle kózda węc ma swojej dwaj bojkaj. Tak smy psczih tež skladnosći něchto zajimawie zhonili: kaf naschim kniežniczkam — palenc běži. Hoi, lube džowki, hóleč to na Was psczheradžili njejsu, ale wojach, ión nješwerniški narod. Z wulkim respectom k Wam, ze Serbow czahnu. Ze pał to tež wulkotny wobraz: serbska holca z pólki trubi. A to nie suadź po kaplach, ale spad je jara dobry: por kanow na por holec; najspodźiwisiche wschat bě, zo hiszczęce njebechu »benebels« — znamjo to, zo je dobra szkoła psczehthadżala. Wy hóleč pał nětko hjo nicio tajęc nimeczę, ale khroble spěwaje psczichodnie: Schön je ión hóleček na palenc... — Schla je tež hólečka na palenc... — abo: Do Ž... fec na piwo njepondžemy, w Ž... fecach wschak palenc lepschi maja...

Z chłopem swątym.

Niemiecka. Rejżor Wilhelm puczuje dla wojerskich psczestajenjow a manewrów psczeh južno-nawieczęzorne niemieckie kraje. Też wjacori niemiecy wjeżchowje su jo tam zhromadžili, mjez nim tež Jego Majestosę, nasich król Albert. Psczih wschelakich psczileżnosćiach je rejżor też zjawnie poręczęał, kaž smy to wot njego zwuczeni. Wójtobie napadne, w nowinach wschelaku nałożowane su słowa, kotrež psczih hosczenje w Straßburgu psczeh mnogimi świętnymi,

wojewódzkimi a duchownymi pściphopiskicharjemi ręczesche. Nimo drugiego prąji wón tole: „Pschedewschim pał bych nadobnych duchownych kniežich, kotsiž maja tak wulki wsliv na nasch lud, naležne prošyl, zo chypli ze wšcej pröcu a ze wšcej swojej nahladnoſci za to so staracž, zo by čeſčowanjo fejzorſkeje króny a dowěra ſe kniežerſtwu ſo pſchecy bble a bôle ſtruczała; pſchetoz w dženſniſtich ujemernych časach, hdžez duch njewěry wſchitke kraje pſchecžohuje, je jeniečki ſchfit, kotryž cyrkej ma, fejzorowa ruka a wopon němſkoho kraja.“ Zawějczye zwiesela to kózdroho wěrnoho kſchecžana, hdžez ſkyſchi, zo chce fejzor wěru w swojich krajach ſchfitacž; tola njeje za cyrkej, z najmjeňſcha za katholſku, fejzorowa ruka jeniečki ſchfit. Teje ſchfit je pſchede wſchim jeje bōjski Założeř, kotryž ju hacž do kóncow časow njezranjeniu wobkhowa. Boža ruka je ju džeržala, hdžez běchu ſwetne moch pſchecživo njej, a cyrkej je kraſtwa a fejzorſtwa, jej pſchecželne a tež njepſchecželne, zańež widžala, ſama je woſtała. Kniežerſtwa ſu cyrkwi husto z jich ſchfitom wjach ſchfodžili hacž z jich pſchecžehanjom. Schtóż chypli potajkim fejzorowe ſłowa tak zrozumicž, jakož dyrbjalò časne kniežerſtvo cyrkej a wěru zdjeržecž, tón ſo wěſce moli; ale kraſny je zmyſl, kotryž woprawdze w tamnych ſłowach leži: Stat a cyrkej, katholſka kaž lutherſka, dyrbitej hromadže ſkutkowacž, wězo kózdy na swoim polu, zo by wěra mjez ludom ſo wobkhowała. Cyrkej dyrbí tohodla tež dospolnu ſvobodu mēcž a jej dyrbí dowolene bycž, zo by, njewuwiaſzana z putami njepſchecželskich ſtatnych zakonjow, wſchitke swoje bohate ſredki k lěpſhomu wěriwych nałożecž mogła.

— W pruskim kniežerſtwe poſkazuje ſo pſchecy jaſniſho njepſchecželſtwo pſchecživo „zwiaſzej ratarjow“. Toho agitaciji pſchypisju pſchede wſchim, a to ze wſchim prawom, zo bu znaty kanal zaćzijneny. 20 zaſtojnicy ſu wotſadženi a nowy ministerſki wukaz radži, zo bychu ſebi zaſtojnicy derje pſchecymili, hacž ſo z winowatoſćem napſchecžo kniežerſtwu zjednočicž hodži, hdžez zwiaſzej ratarjow pſchijlukſheja. To nimale telko rěſa, kaž měli z njoho wuſtupicž. Niciktó njemože drje kniežerſtwu za zlo wzacž, hdžez nochce čerpiecž, zo bychu zaſtojnich pſchecživo wotpohladam kniežerſtwa ſlutkowali. Naropak ma pał kózdy zapoſlanc w ſejmje prawo, haj winowatoſć, měnjenjo swojich wolejow zaſtupowacž. Tuž by wěſce najlepje bylo, hdžez bychu kniežerſtowowi zaſtojnich z cyla njemeli ludowi zaſtupnic w ſejmach bycž.

— Polakow w Pruskej dale pſchecžehaja. Propst abo ſarać w Schlezynſkej wosadže běſte džeczom z jeneje zaſtarowanych wſow pôlſke katechijny a bibliſke ſtawizm rozdželal. Mjez tym hacž bě wón ſam nětto zapuežoval, pſchitwđe z Bromberga komiſſar Gottſchalk z policajom a pſchephtowac̄he dom wot domu, a hdžez tajku knížku nadendže wažu ju ſobu. Wbohe pôlſke džeczi njemědža potajkim ani doma nabozinu w macjerſkej ręczji wuſtupicž.

— Kaž je ſo njedawno wobliczio, ſu železnicy po cylej zemi 732,000 kilometrow dolhe. Schto ma to rěſacž, móžemj trochu ſebi pſchedestajicž, hdžez pomyslimy, zo je měſac wot zemje 384,000 kilometrow zdaleny. Zjednočene ſtath w połnociene Americy maja 296,000 kilometrow železnicow, Němſka 48,000 a Rúſka jenož 45,000. Poměrnje k wulſkých kraju ma Belgija najwjaczych železnicow, mjenujcy na 100 róžnych kilometrow 20 kilometrow, Saſka 18,3 kilometrow.

Kaluſla. Zaſidženu njedželu bě lěto, hacž bu fejzorka Hilžbjeta w Genfu morjena. We wſchich cyrkwiach wotměwachu ſo na tuthym dnju za njezapomnitu wotemrětu woſebite pobožnoſće. Kejzor Franc Žózef poda ſo rano

w 7 hodź. k pohrjebniszczeju kejzorskeje swojsby w dwórskej cyrkwi kapucinow we Winje, zo by so psched kascheżom njeboćieczkeje mandżelskeje modlił.

Belgijska. Tu zapoczątuju so w sejmie bórzy wurdżowanja wo namjecze nowego proporcionalnego wólbnoho zákona. Socialistojo hotuja so hido k nowym zadżewkam a hroża z nowymi ludowymi zbezktami, jeśli po jich woli njeprónđe. Z czeđka pač zmęja tu khwiliu telfo wuspecha kaž ualéto, dokelž liberalni jim pomhać njebudzą.

Francózjska. Proces pschedzivo stonukej Dreyfuszej bu sobotu 9. septembra dokonczony a tutón z nowa jako pscheradnik wójnskich potajnościor zaśudżeny. Zoho zastupnicy běchu wózho mōżne cžinili, zo bychmu joho wuswobodzili. Hiszceż w poslednim cžasu běsche joho rēczniif Labori samo němskomu kejzorej telegrafował a joho wo dowolność prošyl, zo by wýslech Schwarzkoppen, sobustaw němskoho zapóślantwa w Parizu, z fotrymž bě Dreyfus dyrbjal cžinicž mēcz, za njoho swědczęż směl. Němski kejzor bě to zapowěl, z nowa pač wozejewicž dał, zo němske kniejeřstwo z Dreyfusowej pscheradu niečo njeje cžinicž mēlo. Dreyfusowe zaśudżenjo je tón króćz tak daloko hinaſche, zo je jenož na 10 lét k jaſtiu wotjudżenjy. Na čertowu kupy njetrieba so wróćieč, samo hdy by so revisijsza zacğısnyła, fotruž je zapoložil. Snadž budże jomu tež dalsche khotianjo z cyla spuszczenje. Hacż je winowath abo njezinowath? Schtó moħl to z wěstoſcju prajieč! Židowske nowiny — a tajlich je najwach na swěcze — wezo wuprajeja joho za njezinowatoho a su joho zaśudżenja dla wózhe roznjemdrjene. By Dreyfus kſheſčan był abo snadž katholiki mēschnik, njebychmu za njoho pišmita pišali a runięž by njezinowacjisshi był. Alle žida žid njevopusczeči. Němcam Dreyfus wěscze niečo pscheradził njeje, kaž joho winuja, ale najſkerje statam, fotrež su z Francózskiej spschečeželene, a fotrež tohodla psched ſudniſtwom nochyčhu zjawnje imenowacż. — Tutón proces je Francózsku wo wjele millionow pschinjek a psched hiszceż njeje mera, a schtó wě, tak dolho so hiszceż poczehnje. Zo bychmy jenož na někojtkim pschitladze widżeli, schtò je so pschi tutej pschiležnoſci wudawało, chcemy tu hromadu napišeč, schtò je jeniečka nowina „Figaro“ cžinicž dała. Wschiedźne dashe sebi wona z Rennes do wjacy hacż 300 kilometrow zdalenoho Pariza ſłowo wot ſłowa telegrafowacż, schtòż so pschi ſudniſtich poſedzenjach rēčeſche. A tomu ſedzeſche w ſudniſkim jalu 11 ſtenograſow abo ryhlepisarjow, z kotrychž po rjадu kóždy 5 mjeńſchinow ſobi pijsaſche, schtòż so rēčeſche. Potom džeſche kóždy do pôdlanskej iſtry, hdżež 10 piſarjo z maſchinami wſchitko wotpiſowacju. Schtýrjo pschitladowarjo porjedzachu tak napisane a druzy noſchachu je na telegraf. W Parizu cžakachu w telegrafowarnej hižo džesacžo z koleſami, kotpiž pschitladzace telegramy po rjadu do cžiſtečerjenje wožachu a dwie hodžinje po ſkónčenju ſudniſtogo poſedzenja w Rennes běchu w Parizu hižo nowiny wudate ze wſchim, schtòż bě so tam prajilo. Wjetſcha hiszceż hacż pjeniežna je za Francózsku moraliska ſchłoda, fotraž z tutoho procesa naſtawia. Wſchě zle načhilnoſcze ſu w ludže zbudżene a pičihotują rolę za pschichodnu revoluciju.

Serbia. Kano 8. septembra je so tu proces pschedzivo tym zapoczął, kotpiž dyrbja na nadpadże na krala Milana ſobi wina bycž. Wjele nahladnych muži je wobłkowżenych. Milan by rady tutu pschiležnoſcž wuzil, zo by swojich najhórfich politiſtich napschečežnikow znicžil. Potom moħl so bjez stracha zaſi do swojoho „wjesoloko“ žiwenja podać. Wjetſche kniejeřstwa, kaž Rakuska a Ruska, budža drje jomu trochu na porſty hladacż, zo njeby so pschi ſudzenju jenož wot swojoho hidženja, ale tež wot sprawnoſcze wodžicž dał.

Wschelcžinj.

* **Wucžer:** Pětrko, hdže masch čítanku? — Pětrk: Tu je mi našch nan zabył do rancky tykmęž. — Wucžer: Trjeba dha našch nan čítanku? — Pětrk: Haj, wón z njeje čítacz wułnje. — Wucžer: Ał hdž něčomu nje-rozemi, Pětrko, ščto potom čzini? — Pětrk: Potom prajcha jo mje.

* **Koprola:** Michałek, k čomu su tešaki pola kavallerije fčhiwe? — Michałek: Rěčiwe, zo by ſo lěpje rubało. — Koprola: Skop wñ. Rěčiwe ſu, dokołž ſu nôžniye fčhiwe.

* **Zona:** Nano, trjebam nowu falu a rubiščko. — Nano: Ale macži, wopomn tol, pjeniez mało. — Macž: To hižo wopomnila sym: hewak bých tež kantuſch trjebała.

Naležnosće našoho towarzstwa.

Sobustawy na lěto 1899: kk. 605. Jakub Khilank z Hrańcy, 606. 607. ze Sernjan: Jakub Kokla, twarski mištr Rocho, 608. Michał Mjechela (Hopela) z Pěskec, 609. Jan Bryl gymnasiast w Prazy.

Dobrowólne dary za towarzstwo: Za nawěstk 1 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakcji nawdate 6241 hr. 72 pj. Dale darichu: Delanska Patentna Komisija 1 hr. 20 pj., za Swinařnu před Jědlicu 3 hr. Dawajće, dawajće — dom Serbow rjany dostajće 1 hr. P. R. z B. W. 50 pj. Radworska Platowa Komisija 50 pj.

Zapłać Bóh wšem dobročerjam!

Ralbičanska Bjesada

změje jutře, njedželu 17. septembra, w Sernjanach kermušu — a wutrobnje na nju přeprošuje. (Kehalekulenjo, lotterija, reje.)

Započatk po 4 hodžinach.

Předsydstwo.

Njedželu, 24. septembra, wuhotuje spěwaſke towarzſtvo „Meja“ w Radworju w Delane c hosćencu serbski koncert, ke kotromuž so wše serbske towarzſtwa ajenotliwcy wutrobnje přeprošuja.

Započatk z dypkom $\frac{1}{2}$ 8 hodžin. — Po koncerće bal jenož za wopytowarjow.

Předsydstwo.

Kulowska nalutowařňa a wupožčeřnja

pjenjezy w kóždej wulkosći přijima a z $3\frac{1}{2}\%$ zadani. Wobkhodna městnosć: Kamjencska dróha číslo 3.

W Karlowych Warach, hdžez wustrowjenjo pytaše, zemrě wutoru, 12. septembra, w nocu $\frac{1}{2}$ 12 po dołhej, ćežkej khorosći naša luba džowka a sotra

Marija Handrikec

w 26. lěće swojoho žiwjenja, a bu tam pjatk popołdnju w 3 hodž. pohrjebana. Přečelam a znatym to wozjewjamy a wo pobožnu modlitwu za zemrětu prosymy.

Zrudžena **Handrikec swójba** w Budyšinje.

Katholicki Posł

Wudawa so kóždu sobotu.

Płaći lětnje w nášich
expedicijach 2 hr.; z kříž-
nym zwjazkom do domu
stany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósce
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěštki płaći so wot
małoho rynčka 10 pj.

Udowny czasopis.

Udawany wot towarzystwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 38.

23. septembra 1899.

Lětnik 37.

Wólba do našeho sakskohho sejma

je psched durjemi. Tež w našim 8. wjescnym wokrjesu, kiz Kamjeński, Bołczniczanski a předawschi Rakečzanski sudniški wokrjes wobsahuje, ma so wólba stac̄. Je to potajkim krajina, hdzež najwacy czitarjow „Katholickoho Posłoa“ pschebhywa. Tuž tež njejměnh zakomđiež, swojich lubyh Serbow napominac̄, zo býchu wólbní prawje a derje dokonjeli.

Wólbný rjad je netko pschemenjeny. Majpredy změja wschitých, kofiz maja prawo voličz, na nowy tydzeń 27., 28. a 29. septembra w ólbnych muži wuzwolecz, a czi halle potom 10. oktobra zapóšlance samoh o wuzwola.

Našch dotalny zapóšlanc, kniez kubler Michał Kolla, kiz je hijo lěta dolo našch wokrjes na sejmje wustojnje a swérne zastupoval, chce tež tón króž zas wólbu pschijec̄, hdvž so na njoho dívúdze. Zo móže wuzwoleny býč, je cžim bôle nadžija, dokelž tež konserwatívne towarzystwo je joho z nowa jako kandidata postajilo a za njoho skutkuje.

Našcha winowatosc̄ je, zo ze wschěni mocami za zašywuzwolenjo swojoho dotalnoho zapóšlanca Michala Kolle skutkujemy.

Tuž dha wschitých wobydlerjow spomnjenoho wokrjesa naležnje proshymy a napominamy, zo býchu pschi wólbe na nowy tydzeń jenož tajsim mužam swój hłos dali, kofiz mcedža knieza Michała Kollu za zapóšlanca wuzwoliež.

Měsac říjober,

pošvijeczenym wot našeho svjatohho wóteca Leona XIII. pobožnoſćii svjatoho róžowca, ſo zaſy pſchiblizuje. Čeſečzowar maczeřie Božeje ſo wjeſeli, zo ſo jomu tu zaſy woſebita pſchiležnoſć poſkicza, ſwoju njebijefku maczeř na jej woſebje ſo ſpodobace waſehnjo čeſečzowac̄. A tomu je ſvjathy wóte tule pobožnoſć hſchčeze z tak mnohimi hnadami wotpukow wobohac̄il, zo by naſ cžim bôle za tu rjanu pobožnoſć zahoril. Tohorunja je tež bratſtvo najſwijeczischoho Rózarija jene z najbole wobhnadzenych bratſtwow ſvjateje katholſkeje cyrkve. Prěnju njedželu oktobra je ſwjedžen ſwajeczischoho Rózarija. Na tym dñiu móže kózdy katholſki hſchecžan nětko jedyn doſpolny wotpuk dobyčz, hdyž ſvjataj ſakmentaj pokutu a woltaria hódnije dōstanje a po měnjenju ſvjatohho wóteca w jenej cyrkvi ſwoje modlitwy Bohu pſchez zaſtupni proſtwwu Boharodžicžerki wopruje; toſame placži za cylu oktavu tohole ſwjedženja.

Schtó paſ nětko tule prěnju njedželu oktobra, abo ſwjedžen ſwajeczischoho Rózarija, pſchede wſchitkim wuznamjenja, je tak mjenowan „Toties=quoties=wotpuk“, kotryž móže paſ ſo jenož w cyrkviach dobyčz, hđzež je bratſtvo naſjw. Rózarija prawje abo kanonisch zaſložene. Tajkej cyrkvi mam⁹ w naſheri krajinje dwé, t. j. farſka cyrkvi w Radworju a Kulowje. Tuž njech ſu tu zaſy jumu wuměnjenja ſpomnjenoho wotpukka wobnowjene, dokelž moja množi hſchčeze wopacžne měnjenja wo nim. Tónle „Toties=quoties=wotpuk“ móže ſo dobyčz:

1. w cyrkviach, hđzež je bratſtvo naſjwajeczischoho Rózarija kanonisch zaſložene;
2. wot wſchitkich wěriwych, potajkim tež wot nieſobustawow bratſtwa;
3. wot nyſhpory ſoboty (popołdnju 2 hódz.) hac̄ do ſlónca khowanja ſwjedženja (njedžele), to je něliko wječzor $\frac{1}{2}$ hódzin;
4. w tymle času móže kózdy wěriwy tak husto abo telko krócz jedyn doſpolny wotpuk dobyčz, hac̄ wón woltai bratſtwa naſjw. Rózarija abo ſnáž k tomu woſebje w cyrkvi wuſtajenu poſtawu kralowny naſjwajeczischoho Rózarija wopryta;
5. wopytowanja dyrbja jene wot druhoho dželenie bycž z tým, zo ſo cyrkvi na khwilku wopuſhcži a potom ſo z nowa wopryta;
6. kózdy krócz wuſpewaja ſo pječ krócz Wózje naſjch ... a Strowa ſy ... abo druhe modlitwy na měnjenjo ſw. wóteca;
7. dôſtačzo ſw. ſakmentow móže ſo ſtač ſobotu abo njedželu;
8. tele wotpukki móža ſo tež pſchivobročicž khudym duſcham w cžiſču.

Schtó nocheyl tohodla tajku pſchiležnoſć wužiež, a na poměrnje tak lohke waſehnjo časne khostanja za moje hréchi poła Boha wotrunac̄, abo boleſče duſchow w cžiſču pſchitrofſchicž pytač abo jím hnady tajkoho wotpukka pſchivobročicž. Boh chętl zahorječ duſche wěriwych, zo bychu pſchec̄ horliwſho čeſečzowali maczeř Božiu z jeje róžowcom a w joho potajnoſćach wopominali miloſč wěčnoho Boha.

Pobožný pječ.

Na cžmonym njebju hwězdičkli ſtrinkotachu a ſo blyſkotachu, kaž zaſpaných džecži wocži a měſacž ſleboru ſtražowasche nad nimi z wulſtim,

blyščejatym wóczętom. Miły wětſiečk scheptaſche na wyſokich topołach pſched kerchowom za wſu. Njedaloko za kerchowom wipſcheszera ſo z leſom wobroženym brjoh. Z tam klinčeſeſte ſpěw jołobitow. Wyſchubđe zuoſhovajſe ſo cžicha, potajna hudźba, fotruž hble wutroba cžuje, dyžli wuchó lyſchi. Z khwilemi bě ſlyſcheſ ſhežowkanjo pſow a bluki zwuk truby něnoho wajchтарja. Trubjeſte jědnatu.

Boža noc, tak kraju ſy!

Ze wſy starý Wondraf z cžumpotatymi kroczelemi ke kerchowej won džeshe. Wondraf bě pičk ze zwuczenja, ale hewaſ, bě-li ſtrózby, dobrý čłowjef, a bě-li ſkurny, pobožny hacž pſchez měru. Bydleshe za leſkom w malej wjesey Dubowje. Pſched Dubowom je hluſoki pſcherow, wot wody wudrět. Do toho bě Wondraf něhdy w pjanoszji padnił, ale njebe ſebi ničzo ſčimil. Na tom měſcze bě kſhiž ſtajicž dał, ale pičz njeſpcheſta. Jenož khodži wot nětka, pſchindžeſi k tomu kſhižej, pſcherowej daloko z pucža a zejmuite cžapku wjazorjo: „Wjeſtchny budž z nami — zli prečz wot nas —“.

Tehdy w tej pſcheraſnej noch džeshe ze wſy ke kerchowej won a rěčeshe ze ſobu: „Woni ſebi myſla, zo ja tomu njerozemju, pſchetož to a to a tak a tak? Alle hdž! Kaž praju, kručzi mamý bycz na swoje džecži! (Wondraf rěčeshe w pjanoszji rad ze ſłowami ſwjatoho píſma) pſchetož: »Schiož lubuje ſyna, njeſlutiſe z proutom.« Tak! Zo byſcheſe wědželi! Alle wſchě napomianjo a khofanjo ničzo cži njeponha, mój nank, njedawaschi ſam dobroho pſchiklada! Kiecz to a wono, tak a znak — ničzo —.“

Tu zaſopny ſo pſchez wulki kamjen na pucžu. Zaſta, zahlaſda ſo na kamjen a počza ſo huntoricz: „To je porjad w gmejnje? To ſeže wý, wuley knieza! Jenož z połnej hubu rěčecž a dželacž ničzo! Barazheſ moħł ſo čłowjef na rumnym pucžu.“

Schili ſo, zo by kamjen do boka cžiſnýl, ale zwali ſo pôdla dočyla na zemju. Wſtawajo bóržeshe: „Mi ſo zda, zo ſyni dženja trochu pſchewjele ſebi popſchal. Schto nad tym? Wſchalo njeſtym pjanym a to a to — a ſchto to ſchfodži? Jenož hdž čłowjef Boha ma zańč a lubuje bližſchoho — wſcho druhe — nō, nimaſt sprawnoho, fotryž by njezhręſčil — ſenje! A hdž ſebi tu we wſy ludžo myſla, zo ſu Boh wě tak ſwjeczzi, poſkažu jim hakle ja, zo njeѡđa hiſčej, tak maja Boha cžeszejcz a lubowacž ludži. We ſwjatym píſmje ſtoji: »Bohabojoſcz je zapocžat — —“

Wé hacž na kerchow džichol. Polo mortivnych ležeshe tu w połnym blyſčezu měiącnoho ſwětla. Požłoczane kſhiže ſo mile zybolaču a z rožkožetoho bozu na rowach ſtupaſche wopojaca wón jako wudych ſłódkoho ſpara thch, fotſiž tam spody ležachu. Wyſoki kſhiž wſrjedz poſrjebniszcza ſtojeſte tu z pozběhniennymaj rukomaj k njebiu ſo modlo: „Wóteže, wodaj ſim, nje wědžachu, ſchto cžinachu.“ Wondraf zaſta, zamysli ſo a ſežahnýwſchi ſebi cžapku džeshe ke kerchowſkim wrptam. Zapře ſo na nje, woźnamieni ſo ze ſwjatym kſhižom a počza rěčecž: „O wý njebohe duschicžti, hdže wý ſeže? Hacž ſeže w zbožnoſci abo w cžwilach cžiſeſa, abo tam, hdžež je placž a kſhiženjo zubow? Boh wam woldž! A wěczne ſwětlo“, poſracožowaſche z placžom, „njech wam ſwězji wěki na wěki. Amen. — A ty, mój Jakubje, najlubſhi mi ze wſchěch towarischow, tež hižo tu ſpiſh! Widžiſch hlej, toho njeſt ſo nadžal! Smjercz khodži kaž paduch, hdž hofpodař ſpi. Nō, budu ſo za tebje modlicž a dam tež na božu mſchu — za tebje — a nětko božemje, khude zbožne duschicžti, ja hižo wotendu.“

Džesjche dale do hľubokohó, z lešom wobroſčenohó pueža. Běſche tam ežma. Ženož tu a tam zaſwěčí měſacék ze ſlavorum ſwětlem pſchez hufu zelen leſnych ſchomow. Brézy bělachu ſo kaž ſvízne leſne knježnecék, ſwětleská zlétovachu tam a ſem, w huſežinje ſwěčeſche ſo habraſtežina, leſne kwetki wonjachu, ſolobiki ſpěwachu, ſmějachu ſo a žaloſežachu ze žedživym hloſom. — Wondraf ujeſtſchesche nježoho, zakopovaſche ſo ſam ze ſobu powědajo pſchez korejenje a ſamjenje. Dokroſnowawſchi ſo hacž horje na brjoh, zefitpovalaſche z druhoho boka po nahlej ſežejch dele k rēzey, kofraž w dole pluskotasche. Hdyž hacž bližko kſchižej pſchinižje, kofraž bě poſtaſiež dal na wonym woſudnym měſež, puež ſo jomu wjerežec a myaknyc. Sydže ſo na ſkhođenku, zo by wotpočinyl, a tréjo ſebi z rubiſhkom z čoła pot, wždychny: „Ach, mój Ježuſo! Ja ſym tola jenož hubjem cžlowjek! Wém, ſchto mam cžiniec, a nječinju to!”

Hłowa ſo jomu zwjeze hacž na kołena jako w cžichim rozpominanju.

Z daloka zaſuta ſowa. Liſežo zatkepota. Měſacék ſkhowa ſo za leſom. Khłodny raiſchi wěſit zaduwaſche. ſolobiki wocžichnychu, zerja zeúdzechu, hwězdy haſchachu, ſloneco zeiſhada — a Wondraf hiſtče ſrozpominaſche — na wěſti.

Cželo hižo ujezačuvaſche nježoho — bě mortwe. Ta Boža rucžka!!

Kosmák.

Potajny klucž do njebjes.

Pjatý ſtar.

XVII.

Svjaty Jan ſčenik pſiche: Tón, kif we wſhim Bohu ſo dōwěrja, budže wěſcze zbožny, dokelž wón tych, kofraž ſo na njoho nadžijeja, z polnoſću ſwojich hnadow domaphya. Tuta dōwera na Boha zamóžesche, zo telko marträjow, hólczecow, mužow a ſchědžiwcow, knježnow a žonskich, jo thranow, cžwilow a ſmiercze ujeſtróžichu. Njech jo druhy nam zezda, jako by Bóh Inby ſkrie pſchi wſhim naſchim modlenju kaž njeſtſchal, chcemy tola wutracž! Prajmy tehdom z Dobom: „Mój Božo, byrnjež chęſt mje ty wot ſwojego wobličja zahnač, njeprchestanu, tebie dale proſyč a na twoju miłoſež ſo nadžiēc.” Tak docpějemy wſcho, ſchtož hdy chcemy. Njeſtſh ſenje rjane ſviate ſčenijo ſkischal wo Kananejskej žonje? Wona proſy ſkrieza, zo chęſt jeje džovku wot djabola wuſwobodžic. Chrystus pak praji jej: zo k pohanam pôſlany njeje, ale k židam. Ménich traſt, zo na tafku rēč žona ſwoje pueže džesjche? Ně, wona njeſta ſo zatraſtichc, ale z dōwěru proſy na druhe a dže: ſkrie, tj móžejch moju džovku wuhojič, ſežiń to tola! A na to Ježuſ: Njeje derje, džecžom (t. r. židam) khleb wzacž a pſam (t. r. pohanam) cžiſmyč. A ta žona? ſkrieza — znapſhecžiwi poſvornje dale proſcho — njeſtſh li tež khleba hódní, njezapowěz nam tola ſrjódki (miłoſež), kofraž z twojoho blida padaja, a popſhei je nam pohanſkim — pſhežkam. Ta je ſkrieza z dōwěrym pſchecžehanjom pſchewinyla (japoſchtolj) chenyhu ju zahnač, dokelž bě tak woſudla; nětko khali ju Chrystus pſched japoſchtolami, poſtaſi ju jím jako pſchiklak, kaf měli ſo ſam modlic, a praji k žonje: „D žonſka, wulka je twoja wéra; tebi ſo njech stanje, kaž ſy wérila!”

Swjaty Augustinus pšchiruna modlenjo z klucžom, kotrež njebjesa wotewrja a čini, zo smilnoſež boža ſo kaž plodna roſa na duſchu puſcheži. Kraloſki profeta praji, zo člowječe modlenjo ſo ſtajnje mēſcha z miloſežu božeji. Rumje tohodla, praji ſwjaty Augustinus, směmy ſo pſchech wuſhchenja nadžijecž. Schtóż ſam ſo rady modli, wě nojslepje, kajti tróſcht a ſajku dowěru na wožboženjo modlenjo do wutroby wulinwa. Wſchē druhe znamjenja žbóžnoſež ſu njevenje; zo pak Boh kóždoho, kiž z dowěru ſo modli, iuſhſki — to je tak wěſta wěroſež, jačož je njemôžne, zo by Boh hdy we ſwojich ſlubjenjach njeſwerny bycž mohl.

Rječujemy li dha we ſebi moch, zo njepeczink abo žlu nahtilnoſež potupimy, bojimy li traſch ſo, zo winowatoſeže ſwojoho povočanja dopjelnicž njebuđem ſo, poſonjejm ſo khroble, že ſwjatym japoſichtolom prajmy: „Wſchitko zamžu w tom, kiž mje poſylnja.” Njeprajmy, kaž małomyslni: Ža to ujemóžu, ja ſebi njezagvažu; — wězo, z naſchimi mocami nic, ale z božeji hnadi wěſeže! Byli Boh t učkomu prajil: Wžmi tutn horu na ſwoje ramjenja a pſchesadž ju tam, ja čzi poniham, — njeby to njevenju wutrobu pſcheradžało, chyłli tón prajiež: Ža to nječinju, to ujemóžu?

Widžimy li dha naſchu bědnoséž a ſlaboséž, pſchesczhaſi bóle wobcežne ſphtowanjo, czíſhceži li čežo kſchiz — budžm dobreje dowěry, woži a wutroby t njebi, trhſtujmy ſo z Davidom: „Z pomocu božeji budu z dobyčerjom nade wſchěni wobcežnoſežemi, nad njeſpſheczem.“

Pſchitkhabžaſi ſtraſhnoſež, w fotrež móhli Boha ružicž, žadaſi povočanje wjetſchoho wopora, prajmy z tymſamym profetu: „Kijež je moje wětlo a moje wožboženjo, koho měl ſo bojecž?“ A budžm pſcheſwědežen, zo Boh naſchu wutrobu rožswěſti a pſchede wſchim złom naſ hnadije wobhowa.

3 Lujich a Sakskeje.

Z Malbic. Naſcha „Bjeſada“ ſo minjenu njeđzelu w bohatſhei ſicjbje, hacž hewak t zhromadžinam, zeńđze na fermuſchu do Sernjan. Majpriedy ſo ſchthri premije wutulowachu. Prěnu z nich zbožowny dobywař tón kročz tola wužicž njebe nucežem: deſhcznička. Pſchi ſežehowacej lotteriji bě wjetſela a žorta dojež. A njej bě ſamo luby hóſež hacž z Kölna nad Rhinom ſem pſchijel, z dobyčem pod pažu; dopokaz to, tak dalotich a poſluſhnych ma pſheczelov „Poſol“ a tež naſcha — „Bjeſada“.

3 cyloho ſwēta.

Němſta. Kejžor Wilhelm je katholſkej ſchulſkej wosadže Dombrowc t wtarjenju noweje ſchule 14,000 hrivnow daril — 13. septembra je kejžor na swojej lóđzi „Hohenzollern“ ze Swinemünde do Schwejdſkeje wotjel, zo by ſo tam na wjetſchich hońtwach wobdželiſi.

— Pruske knježerſtwo napsheczo zwjazkej ratarjow dale ſwoju njeļuboſcziwoſež pokazuje. W poſledních dnjach je pſchedyhoſtvo zwjazka dopiſmo dostało, zo ma zapis ſwojich ſobuſtaſow zapóſlač. Zda ſo, zo chec knježerſtwo wědzeč, hacž ſu ſtatni zaſtojnici ſobuſtaſy zwjazka. Tohodla je pſchedyhoſtvo taſkim ſobuſtaſam hnydom dopiſowało, hacž bychu ſnadž radſho ze zwjazka wuſtupili. Schkodu ma pſchi taſkim zažerženju knježerſtwo ſame najwjetſchu,

dokelž lubošč tež mnogich poddanow jo pschi tom zhubjuje, kotiž su prjedy pschec najšvěrnišcho k tronej stali.

— Psched něhdže dwěmaj njedželomaj mějachu němcy antisemitowje swoju řkhabdžowanku w Hamburgu. Dokelž ma tež naři Budyskſti woblny wokrjes antisemitiſkho zapoſlance, „naſchoho Gräfu“, chcemy z někotrymi ſlowami na tutu zbrromadžinu ſpomniciž. Wjele zwjetſelacohu wſchak ſo tam ſtało njeje. Pschitomni běchu njez ſobu tak njepſchězjene, zo bychu ſo ſkoro na ſwojej řkhabdžowanej zjawnje do vjach woldželenjow rozhčežepili, kaž to po ſwojich nahladach woprawdže ſu. Trochu jich jenož zjednoczefche nje- pſchecželſtvo pſchecživo židam. Tute pak tak daloko doſaha, zo je ſkoro ſobu tež njepſchecželſtvo pſchecživo řkheſčanſtwu. Wjacori rěčních žadachu, zo ſo w ſchuli njeby ničo vjach ze staroho zátonja wucžil, na kotrymž tola ſobu naſche cyk řkheſčanſtvo wotpočjuje. Jedny njehanibowasche ſo, patriarcha Abrahama z jara nječeſtinu mjenom mjenovacž na čžož „katholſki“ pſchedsyda, znaty Zimmerman z Drježđan, ničo dale prajicž njewědžesche, hacž zo bychu ſo parlamentariske waſhniſia wobledžbowale. ſwoje njepſchecželſtvo pſchecživo Rakufſej dopofaza řkhabdžowanku z tým, zo chyjſche wulki džel tamnoho kraja z Němſkej zjednoczicž. Drny rěčních khalachu čeſežovaniſto staroho němſko-pohanskohu pſchibohu Wboda, a nochechu jenož tohodla kručiſhi za tajke čeſežovaniſto wuſtuſowacž, dokelž by lud to hiſchče doſč ujerožemil. Z toho drje jaſuje wižimy, zo ſo katholikowje za tutych ludži jara zahorječ njemóža.

— Wulke zliwki poſledních dnjow ſu we wſchelakich dželach woſebje němſkohu a rakufſkohu kraja wulke powodženja pſchinjeſte. Majhōrje běſthe w Bayerskej, a w Salzburgſkej a Hornjej a Delnjej Rakufſej. W Menichowje je rěka Isar dwaj mostaj wottorhla, mjez nimaj wulki železny móſt, kotriž bě prynce-regent Luitpold twaričž dal. Tež krasne zahrody w joho bližkoſezi ſu dochla zniczene. Jenož z wulkej prouču ſu pionirowje zadžewali, zo njeby ſo wulki džel města potepil. Wola Mühlbora je cyh, na zbožo pak nimale prýzdny železniſti čah do Isary padnył. Baſtojnicy na nim ſo hacž do jenoho ſo zatepili. Na železnicach do Tyrolſkeje njehodžesche ſo dlějschi čas dochla jěždžicž. Schkoda w cylej Bayerskej wucžinja z najmjeňſcha 25 mill. hrivnow. Wot lěta 1873 njeſtu tak ſurowe powodženja byle. Woda bě na mnogich měſtnach wjetſha, hacž pschi zliwki psched dwěmaj lětomaj.

— Kaf hubjenje ſo Polakam w Pruskej wjedže, wižimy tež z toho, zo je policajſte präſidium w Poznaňſkej zafazalo, džecži, kotrež hiſchče do ſchule njeſtodiža abo ſu ze ſchule, pôlſki wucžicž. Samo džecži njejmědža ſwojich mjeňſich bratrow abo ſotři w pôlſkej rěči rozwucžowacž, hewaſt dyrbja starjši wulke pjenježne kloftanjo placžicž. Podobna kaſnja drje hiſchče ženie w žanym kraju placžila njeje.

Czechi. Wulke rozhorjenjo knježi tu pſchez chly kraj mordaſtwa dla, kotrež bu njedawno w Kutnej Horje (Kuttenberg) ſudžene. Wěſta Hanža Hruza, 19 lětina rjana a duschna burska holca, kotaž dyrbjeſche wſchědnie pſchez lěs do měſtačka Polna klobžicž, bu 19. měrca w tutym lěſu morjena. W tutym času ſwječza židža ſwoje jutry. Šekarjej, kotaž cželo a městno njeſtukta pſchehladowaschtaj, wuznaſchtaj, zo je holea najprjedy poſluſhena a potom tak morjena, zo bu jej wjcha frej z cžela wucžehnjenia. Na měſtnje njeſtukta pak ſo jenož malo krevje namaka. Tohodla ſo zdaſche, a wobſkoržních to tež pschi ſudženju zjawnje wuprajichu, zo běchu mordarjo frej že zamýſlom

hromadžili. Powšchitownje tukachu hnydom na židowskoho rěznika, wěsthoš Hilsnera. Zajachu joho a bôrži namakachu pschi dalschim pscheputowanju tež joho krawe kholowu w domje joho macžerje, hdžež bě předji synagoga byla. Wobſkorženj wězo wschitko přejeſche, ale joho wurečje běchu tak njelepe, zo ſamo židowske nowiny pſchipóznaſa, zo ſo jim njehodži wěrič. Pschi zjawnym ſudženju w Kutnej Horje wuprajichu wěrywustojni, zo Hilsner zavěſče neje ſam holcu moril, ale zo ſu wěſče tjo mužouje pôdla byli. Wón pak nikoho njeprſheradži, dokelž z cyla k ničomu njeſtojeſche. Tola bu za winowatohu jenohlōſnje ipóznaſi a k ſmijerži wotuždem. Hijo pschi ſudženju a powšchitownje w ludu je pscheſwědczenjo, zo je morjenjo tak mjenowane židowske ritualne morjenjo. Husto je ſo hijo pschi podobnych podanlach pišalo wo tom, zo židža kſhesčzanske džecži morja a jich krej pschi swojich ceremonijach trjebaſa. Wězo ju židža to pſchecy přeli. Tola hodži ſo po tom, ſhtož je w Polnej ſo ſtało, z czeſka wjacy na tom dwělowacž.

Rakuſta. Hdys a hdys ſtawaja ſo tu nowe poſpyth, zo mohl ludowy ſejm zaſy ſwoje poſedženja mécz a ſo kraj zaſy porjadnje regirowacž. Tak je ſejmſki präſident, katholſki zapoſlanc dr. Fuchs, pschedſydom wschelakich ſejmſkich ſtron k wurdžowanju do Wina na 24. ſeptembra povoloſal. Wulkeje nadžije pak njehodži ſo na to ſtajecž, dokelž ani na němſkej, ani na druhéj ſtronje neje wjele dobreje wole.

Francózſka. Swjath wötc je francózſkim biſkopam eucykliku pôſlaſ, w kotrejž woſebje wo wocžehnjenju a wukublanju duchownych w ſeminarach rězi. Wo zadžerženju duchownych napſchecž Dreyfusej tam niežo njepiſa, faž bychu wschelake židowske nowiny rady wobkručzaſe.

— Lědom je ſo procež pſchecživo Dreyfusej ſkónčiſ, zapocžina ſo w Parizu zaſy druhe wulke politiſte ſudženjo pſchecživo 22 wobſobam. Woni ſu wobſkorženi, zo ſu mjez ſobu zjednočenja pſchecživo republičn měli a ſo že Orleanſkim wójwodni zjednočili. Tutou je, kaž je znate, z předji w Francózſkej knježaceje kralovſſeje ſwójbh a hlađa wězo pſchiležnoſtež, zo mohl republiku wotſtroniež a ſam jako kral na trón ſtupič. Dopokazana wěc hijo je, zo je wobſkoržených z pjenjezami podpjerala.

— Antijemit Guérin ſedži hiſheče we ſwojej twjerdžiznje, a rnujež je ckylo joho dom z policiſtami wobſtupeňi, je ſo joho pſchivijſnikam tola pſchecy zaſy radžilo, joho na někajke waschnjo z cyrobu zaſtaracž. Tak na pſchitlađ je nimale ſmejchne, hdž wondano policiſtej, pſched joho domom na haſh ſtvojacому, pačžík nimale na nôs padže. Krucžiſho horje pohladawſchi, wuhlađa, zo bě wokno w 4. poſthodže khěže, kotaž Guérinowomu domej na pſchecž ſtojeſche, wobſwětlene. Z druhimi towarſhemи khwataſche nětko po iſhodach horje, z mocu wotewrichu durje do jſtruh a namakachu tu wjach džižli 20 pačžíkow ze ſchinkami, koſkaſami, khlebom a z druhimi rjanymi wěcam, kotrež někotři ludžo po powjacu, k wołnej Guérinowej khěže ſežehnjenym, hľodnym jatym „telegrafowachu“. Wězo policija tajke ſtutki luboſeže hnydom zadžewa a miloſeživých Samaritanow zaja.

Hdž bě tuto hijo napíſane, dôndže powěſč, zo je Guérin ze ſwojimi towarſhemи 20. ſeptembra rano w ſchtyroch ſwoj dom nad Rue Chabrol wo-puſchecžiſ. Guérin bu hnydom ſajath a joho khěža zapječetowana.

— Dreifus je wobhnadženj a je Francózſku hijo wopuſchecžiſ.

Naležnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1899: kk. 610—612. z Wudworja: Marija Šewčikowa, Jakub Zarjenk, Mikoław Bryl, 613. Michał Domaška z Worklec, 614. P. Benedikt Chejnovský w kloštrje Oseku.

Sobustawy na lěto 1898: kk. 846. Michał Domaška z Worklec, 847. P. Benedikt Chejnovský w kloštrje Oseku.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

Dale su woprowalni: Hana Wjerabec z Boranec 3 hr. 50 pj., Polak z Khrósta 4 hr., na Rěčkec křeiznach w Radworju nawdate 7 hr., Jurij Běrk z Khelna 3 hr.

Za cyrkej w Lubiju: Njemjenowana swójba z měscanskeje wosady 5 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w naší redakcií nawdate 6247 hr. 92 pj. Dale darichu: Stara luba firma 1 hr. 50 pj. Milčanska Kosejowa Komisija (šesćašesćdesatnicy, při młyńku zaspance, Petřín) 13 pj. + 29 pj. + 27 pj. + 20 pj. Delanska Patentna Komisija 1 hr.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

Za terciarow: Zemrel je bratr Frane Elsner w Hornim Henneršdorffje. R. i. p.

Kulowska nalutowařna a wupožčeřnja

pjenjezy w kóždej wulkosći přijima a z **3 $\frac{1}{2}$ %** zadani. Wobkhodna městnosć: Kamjencska dróha číslo 3.

Do Radworja!

Jutře, njedželu 24. sept., wuhotuje spěvařské towařstwo „Meja“ w Radworju w Delaneč hosćencu serbski koncert, ke kotromuž so wše serbske towařstwa a jenotliwcy wutrobnje přeprošuja.

Započatk z dypkom $\frac{1}{2}$ 8 hodžin. — Po koncerće **bal** jenož za wopytowarjow. **Předsydstwo.**

Na čas živjenja.

Starší, nazhonič muž (fiž je předy ratař byl, so woſebje pſcheje) pyta ſo za fabriku a pſchedavařnu tukowych a wolijowych tworow, fotraž hižo 40 lět derje wobſtoji, pſchi ſtajnej mždžē, proviſiji a zarunaju trěbnych wudawkow; pyta ſo na hnydom abo pozdžišcho. Tón změje woſebje fabriki, młyň a ratarjow wopytowac̄. Dokelž je něčižički puczowach khory, ma ſo mětno ſi nowa wobſadžiēz.

Offerth (poſteženja) ujeh ſo pod napišmom **H. L. expediciji „Katholſkoho Poſoła“** wotedadža.

Za mnohe wopokazma lubosće a sobužarowanja, kotrež ſu ſo nam dla zemréča našeje lubeje džowki a sotry

Marije Handrikec

dôstałe, wutrobne „Zaplać Bóh luby Knjez“ wuprajamy.

Swójba **Handrikec** w Budyšinje.

Ejſiſc̄ Smolerjec knihičiſc̄jeźnje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katholoski Posol

Wudawa so kóždu sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pôsće
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štvortlētnje 65 pj.
Za nawěštki plaći so wot
małoho rynčka 10 pj.

Ludowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa s. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 39.

30. septembra 1899.

Lětnik 37.

Listy ze wsi.

(Pišche njeprheczel jedu, njeprheczel mijedu.)

VII.

Lubi Posole!

Swojomu dopisej džensa pschedsyłam dopis: wobrazowu dopisnicu, psched-
stajaci zymstu kraju. Woſriedźa stoji hotel, z boka mjeuſche twarjenjo,
folkwoſokoły husty schmrékowý lès; z frótka: leſowanske měſtno. Moja dopijowarka
jo tam lěkuje. Njeprstoreč ſo, zo je tu ſchotmina běla a tež zemja wšcha
běla. To wona z cokorom poſypana njeje, ale ſněha je ſo nachlo: chle
tajkohu ſněha, kajkž je ſo tež w Serbach ſchol, hdźz běchu naſchi džedowje
miłodſchi a naſcha wówka hisheče na pschazy ſpěvaſche. Moja kartka je dha
njemało powucžaca — wožewujuch nam, zo ſněh njeje cyle ſo ze ſwěta
minył, ale zo ſu kraju, hdźež ſu hisheče w zymje 1899 pod joho ežežu
piſotale halozy. Tohorunja zajimawe pak, kaž wobraz ſamón, běchu mi a
buđa tež Tebi a Wam — ſlowa, wobdawace jón ze wſchěch ſchtyri ſtron . . .

Cžesczeny knježe!

Scželu Wam poſtrow z czužoho kraja. Sym tu ſama jenicka Serbowka,
a je tu cyle rjenje, a sym jo tu derje ſpóznaća. A ſchtož ſo mi woſehje
lubi, je to: zo ſo moja draſta ſpodboba. Žadny čłowijec ſo mi njejměje.
Množ moja mie za miłosćju ſotru. Tež ſwój serbski pjezil mam ſobu, a
tón ſo lepje ſpodboba, dyzli ſuta, kotraž je doma tola tak modern.

R....., 18. j. 1899.

K. Z. N.

Tutón dopis je wěſcze zajimawy. Wón nas powucžuje, zo ſu na ſamym
foucu wuměracohu 19. lětſtrotka ludžiežka žiwe, cyle proſte ludžiežka, kotrež

móža rjenje serbski pišacž — dopis je podatý, kaž je pišam. A pišaczelka je serbska žona, kotaž w tej khwili, hdvž čeſečený čítať moje ſlabe žito do rukow bjerje, ſnadž jemu ze ſwojich tſioch kruwów doji. — Schtož ſo naſhomu ſplahej tak dživne zda bvež, ſo něhdv ſamo rozemjeſche. Naſch njebohi nam — budž jomu Bóh miloſčiwy — je pſched 40, 50 létami do ſchule khodžil — a mi, hdvž ſo po ſchulach tolkach, cyle krafne ſerbiſke liſty piſal — w prawo-piſu drje starym, kaž je bywał pſched 50 létami; w tom wſchak ſkoro bjeze zmýſla. — Tola wo tom ſebi druhi króč powěm wiacy. Mije dženſa zaſima nie zwonkownie, ale wo bſah dopiſa z 18. j. 1899.

Schto paſ tutón dopis wobſahuje? Wobkruczenjo toho, ſchtož hym hižo rjeſi: zo je narodna draſta naſchich žonow a knježnow čeſtna — a nic jenož to: ale zo je tež čeſczovana.

Rozhladujež ſo po ſwěče! Hdže a hdv je ſo ſtało, zo bvhcu ſerbiſku žónſtu byli hanili, ſměſhili, zo je ſerbiſta, zo njeje po francobzſlo-němſkej módže? Nidže hiſheče. Navopak: čeſečili was za to ſu. Běkna ſamownoſć naſchoho ludu je, zo ze ſwojim kralom čjuje a zo je jomu dobry. Wjelektvež, pſchi wjeſołych a pſchi zruduých podawkach, ſu ſerbiſke deputaciſe do Drježđan ſpěchale, wozjewicž knježacej ſwóbjie, zo ſmy jeje. A pſchecy naſche ſerbiſke žom a džowki naſchoho naroda bywachu ſobu — w ſerbiſkej draſeze. Z luboſežu paſ bywachmy pſchijmani, a woſebje zaſu naſche ſerbiſke žónſke. Haj, khwalene bywachu, zo tak ſvěru »džerža to ſwoje«. »Zjawne potajnſtwo« je — tuž ničo njepticheradžu, rjeſnu-li, zo je prynceſa Mathilda z luboſeže k naſchich žónſtich rjanej narodnej draſeze wuſkuſla a naſuſkuſla ſerbiſku ręcz.

Abo ſpomněče na lěto 1896. Schto ſu ſo w draſtnym čáhu wuſtajeńčnoho lěta najbbóle ſpodobali? Naſche družti a naſche žony w pſchce narodneje draſty. Te ſu tam najwjach čeſeče žnjaſe. Hdvž dha loni naſch lubowaný kral Albert ſwječeſte ſwój 70. narodny džen a z dobom ſwój 25 lětny knježefſki jubilej, koho jomu pöſlachmy, komu ſwoje pſchecža a ſwoje modlitwy pſchepodachu Serbja? Nic ſwojim ſlavnym a wulkim mužam, nic ſwojimaj zapóſlancomaj na ſejmje — ale 25 družkow zhotowachmy. A luboſežiwe buchu powitanie, haj wuznamjenjene pſched mnohej druhej deputaciſe — kotaž bě tež pſchijchla zbožo pſchecž.

Derje činicž, ſerbiſke žony a džowki naſchoho naroda, zo macže tež cuze ſlowo a druhich měnjenjo zańež. Hdvž paſ ſebi was takle waža a was čeſeča wſoch a najwyschſchi knježa a knjenje, kotrež k tomu njeſu wobſeheje křejewje ani koſeže — a to na prením městnje tohodla, zo ſeje tajke zdroſčene a nic hinak — njeje wam to doſež? Tute knjeſtwa derje wěđa, pſche čo ſebi was telko waža w draſeze Serbowk. Wascha draſta je nam hrđba a twjerđizna pöcziwoho živjenja. W naſchim čáhu, hdžež duh njepticheradže dale wjach dobywa, je nuzuo — to wuzběhnyč. Wjach pſchijpominacz wſchak trjeba njeje; to hižo wj ſame rozemjeſche.

Alle wascha narodna draſta je nam z rukowanjom tež, zo wostanjem ſatholſch Serbja. Wórz budža železnični twariež překl pſchecž naſch kraj. Wjele cuzohu ludu ſo k nam načzeri. Njeſdajm ſo zamýſlež, na ſtraži ſtojmy. Tež, hdvž budž ſo po nowej železnicich jězdziež, budž pſchiliw cuzohu živjoſla dale ſo zdehacž.

Kak ſo jomu wuwinjemy? Wějče tež, ſchto to ſu, dživje a měſchane mandželſtwá? Dotal jich njeznajemy — ani jich njepróznamy pozdžiſho,

budžecje-si wj, serbske žony a džowki, sebi hajic̄ swoju narodnu draſtu. A žony wjach njepiſchu. Schtož chce zrozemič, derje zrozemi.

Wulch wokſchewjace je mi bylo, wot młodostnych lēt ſem, hdyž tak wiđzach drobne džecžatka, po serbſku zdrasćene. Běchu to kaž popki, te drobniſkhe Delanske džowcžic̄ki, hdyž z nimi pſchijedžechu k nam na fermiſchu.

Tu horjeka hižo dleje traje, prjedy hac̄ maja macžerje za nuzne, zo ſo holečki draseža po ſerbſku. »Njech tola, dotorhaja . . .« Kraſne to dotorho-wanjo! Druhdy ſo dotorhuje, domiž ze ſuſnicžli njeje klejbzik a klejd.

Mi je woprawdže za trach, hdyž tajku holečku z »woſobniſchoho« domu wiđžu, hac̄ paſ ſo nam njeſchetwori. Tež ženitvh w nowiſkim čaſu z pſchicžinu bhež počzinoju, zo »nobl« njevjeſta: město zo ſtajila ſebi ſerbſku bortu, dže w ſchlewjerju.

Haj, w naſchim čaſu maſch strach, hdyž džowku z »lepſchoho« ſtatoka wiđžiſh, hac̄ ſo eži rjenje kraſnije raz njezjewi »němſka«.

Mi ſo tajke němeženjo — njech ſo pokazuje hdyžekuli, mojedla tež w zemjansko-burſej abo w druhej „woſobniſchej“ ſwójbje, pſchecžiwja a pſchecžiwjeež bndže do ſnjereze.

Pſchicžinow — pſche ežo, ſym drje podał doſež.

Z wutrobnym poſtrowom

13./9. 99.

Twój pſchecžel.

Potajny kluc̄ do ujebjes.

Pjatý ſtaw.

XVIII.

Nětto paſ pſchijidže ſchpat, wulki kaž ſchtom, kiž torjenjo ežeri we wutrobie a halozh pſchestréva pſchez eyle možhy — ičthri ſouje jón ſledom wuežahnu! Ale — praji něchtó pſchecživo tomu, ſchtož ſym dotal piſal — ja ſym hréſchnik a ežitam we ſwjathym piſmje, zo Bóh hréſchnikow njeſlyjchi — ſchto ſebi chci? Z waha! Swjath Dom a ſwjaty Auguſtinus prajitaj: Tute ſłowa praji ſlepý, kotoruž bě Khrystus wiđzenjo dał, a kotoruž hiſceže roziwěſteny njebe wo wernoſci. „Bóh njeſlyjchi hréſchnikow“ reſa: wón nima kedžbu tych, kotsiž chcedža w hréchu wostacz, a pódla wo węch proſcha, kotrež jim ſpomožne njeſju, ale ſchto dne, jako hdyž chcył něchtó proſhez, zo mohł ſo prawje na pſchecžiwiku wječziež abo źle wotmihlenja wutwjeſcz.

Tamne ſłowa placza tež wo hréſchniku, kiž Boha wo zbožnoſcz proſhy, ani zo ma wolu, hréch abo bližichu pſchiležnoſcz k njomu w opuſtežic̄. Schto chcył wot Boha žadac̄, zo hnadu poſkieži tym, kotsiž ze zamysłom w putach djabola pſchebywaja? Kajki poddan by tak khrobly był, zo chcył krala wo hnadu proſhez a pódla dale ſchęzuwac̄ pſchecživo njomu miez krajanimi? Węzo mijenuje Duch ſwjaty modlenjo toho, kiž na boże pohnuwanja poſluchac̄ nochce, wohidne a hiđenja hódné, a praji, zo wuſlyſchenja njenamaka. Tak ſenidže ſo kralej Antiochej: wón lubi na khoroložu Bohu wjeho móžne, zo chcył joho tola wuſtrowicz; Bóh paſ joho njewuſlyjchi, ale pôſla čerwje, kotrež joho zniežichu. Hdyž paſ hréſchnik z pſchethwatkom hréſchi, hdyž nad ſwojim hubjeniſtvoem ſo rndži a za tym žałoseži, zo by z njoho wuſwobodženym był, hdyž Boha proſhy, zo chcył puta pſcheterhnyež,

kotrež joho wjazaja, hdvž w modlenju traje — tón smě so krucje nadzijecž zo Bohu jomu smilnoſež ejini; wſchaf je ſlubil: „Schtóžku li proſy (njech sprawni abo hréſchnik), tón dóſtanje.“ Njeznaſejch ſwiate ſezenjo na kſchijowym thđenj? Ježus poweda tam, kak něchtó swojoho pſcheczelala ſrijedž noči pſcheczelaha wo něfotre pokruty khleba; nie pſcheczelſtwa dla, ale wobožnoſež dla ſtanje, a da jomu, felkož thce. Ježus pſchiftati: „Proſcheže, a dóſtanječe.“ Tak ejini modlenjo, je-li jenož wobſtaſne, Bohu tych wuſkijenja hódných, kotsiž hewaſ w joho pſcheczelſtwe njebywaja. Tak dže ſwiaty Jan Khrýſtoſtomus: „Schtóž ſo měcz njemóže z pſcheczelſtrom, to docepeje ſo z modlenjom.“ Tež ſwiaty Basilius wobkruež, zo hréſchnik dóſtanje, wo ežož proſy, jeli jenož proſhež njeprſchewaſta. Swj. Hieronymus zas: Tež hréſchnik ſmě k Bohu prajiež „Wóteže“; wſchaf proſy wo to, zo pſchisadžene džecžowſtvo bože jo jomu wróci, kaž džen tež zhubjeny syn praji: „Wóteže, hym zhréſchil pſchecziwo tebi a njebju!“

Rjane ſlowo praji tu ſwiaty Augustinus: „Njebyli Boh hréſchnikow wuſkyschał, ſchto dha by človničej pomhalo, zo wo hnadu žaſoſci? A tola wueži ſezenjo, zo hnadu dóſta z modlenjom.“ Šwjath Domasch wneži, zo jo hréſchnik wuſkyschi, jeli ſo modli; njech tež joho modlenjo zaſlužbne njeje, wone khowa w ſebi móć, zo ſo na nje dóſtanje; ſpodžiwna ſtruktovnost modlenja njewortpočjuje na ſprawnioſeži ſo modlačovo, ale jenicež na dobrocziwoſeži bozej. Hdvž dha proſymy, praji ſwiaty dale, njeje trébne, zo ſim pſcheczelijo boži, zo dóſtanjem, wo ežož proſymy — modlenjo ſežini nas joho pſcheczelow. Pſcheczinu toho wozjewi nam ſwiaty Bernardus: Paczeč, kotrež hréſchnik ſpěwa, wuſhadžu ze žadoſež, zo chcył zas k hnadje pſchicíz: tajke ſedzenjo pak je ſame hžo hnada, kotrež Boh ſezele. By Boh jomu žadoſež za hnadu dał, hdvž by hnadu ſamu pſchecziſnež nočeyš? Njeje dha ſwiate piſmo poſlne pſchikladow za to, zo Boh na modlenjo hréſchnika k hnadje bjerje? Achab, Manasses, Rabuchodonosor, rubježnik na kſchiju pódla Ježuſa —. Kaſka dyrbi móć modlenja bjež! Dwaj hréſchnikaj mřejetaj na horje Golgatha z Ježuſom: jedyn ſo modli a bu zbožny; drugi ſo njemodli, a bu zatamaň!

3 Lutjich a Sakskeje.

Z Budyschina. Zutſe popołdnju budże najdostojniſchi knijež biſkop nowy katholſki kerchow w Lubiju a wutoru wysokodoſtowym knijež kantor Lufcjanſki tež tam nowu katholſku ſchulu ſwjecziež.

— Nowoſwjeczeńu měſchin knijež Wand pſchindže za kapłana do Seiten-dorfa. Knijež kapłan Mandel je do Blawna za kapłana pſchecabženy.

— Wubjerk Mačich Serbskeje běſhe na ſrijedu 27. sept. do Budyschina powołany, zo by ſo pſcheladak nowy Mačicžny dom a wuſtawy, z nim zjednocžene. Do $\frac{1}{2}$ 11 hodžin ſo w Smolerjec expediciji tſjo k. ſeñdžechu: pſchedſyda farač Kubica-Bukęžanſki, farač dr. Rencž z Wjelcžina, a kapłan Andrički, protokollant. Rozhladowawſchi ſo po rjanej, wysokej pſchedawaſti, w kotrež je serbſkich knihow po dolhich rjadach naſtajane, džechmy do zadnjoho, nadwórnego twarjenja, w kotorož powijschenym pſchizemju ſo wſchě te kniki čiſtceža. Nowa ſwětla čiſtceženja hospoduje wulku maſchinu za nowiny a kniki — mjeñſhu za male čiſtcežerſke džela a woobrazy — a cylu ežrjodu regalow abo blidow, za kotrejmiž ſtoji bliże 10 ſtajerjow, kotsiž ſu tež za tute moje rjadki

pišmiki z kaſehežikow wuběrali. Knjez Smoleć wobžarowaſche, zo čiſtečeženja njeje hiſcheže wjetſcha, dokelž by tam druga wulka maſchina jara nuzna byla. Tola tež tak je to wulki poſtup poryjo předawſchej čjeſnej, čzmowej a njeſtrowej, malej čiſtečežni w starym domje. W naſchej jemickej ſerbiſkej čiſtečežni džela ſo z plunowym motorom, kotrež pod njej w pincy ſtoji. Knjez Smoleć nam joho konſtrukciju a waſchnjo joho funkciow lubje wujaſni. — Po ſthodze dónidžechmy do muſeja, w kotrymž ſo rjaduju poſkłady Drježdžanskeje wuſtajençy z lěta 1896. Knjez Hicka z Radworja, kotrež tam z pomocníkem džela, nas pſchewodžeſche a powucžowaſche. W muſeuji wiđazachmy ſerbiſti kwaſny čzah, njedželniczu, hdyž je wote mſche dom pſchisbla, Slepjanſku njewjeſtu z »držbu« (braschku) a z hercom a — ſerbiſku pſchazu. Tute, w žiwjenſkej wulkosći modellowanie poſtarwy a gruppy, nětko w rjane čiſte dráſty zwoblekane, budža zaſchkleńcowane, zo býchu prochej, molam a druhzej njerodži wukhowane byle. Podla figurinow ſo w muſeuji wuſtajeja w kſchinjach, na dobre ſlowo knjeza dra. Muſi wot kral. ministerſtwa nam darjených, mnohe a mnohe pſchedmjetu a wobrazy ludži a wſow a domow ze ſerbiſkoſho kraja. A toho wſchoho je tajka mnohoſez, zo by muſej, hdy by tež tſi króč wjetſchi byl, dyžli je — hiſcheže njebyl pſchewulti. Serbiſti muſej, za kotrež ſo wuda katalog, budže bórzy zláwny a powschitownje pſchitupny — a drje tež pjenježy ponjeſe, hdyž budže dohotowanym. — W druhim poſthodze nadwórnego twarjenja je knihownja Macžicy Serbiſkeje změſzena. W starym domje mějeſche, bědnej nízkej iſtwicžey, a ſtajnje ſo bojachmy, zo ſo nam wotpali raz; nětko ma rjany ſal a je na krasne polcy zefajana. W njej ſo khowa wſcho, ſhtož je ſerbiſke pjeru hdy wutvorilo a wupiſalo. W njej ſo khowaja wěchy, kotrež njeſtu z pjenježami zaplaćicž. Knjezeſi ſem. wychſchomu wučerzej Friedlerje, kotrež je cyly ſklad z mrowjenčej pilnoſezu a ze žadnej wuſtojnosc̄i zarjadowal, wupraji wubjerk zaſluženym najwutrobnitschi džak. — Hiſcheže wylie ſorje, bliže krywa a cyle pod krywom namakachmy kopicy kſchinjow a pſchedmjetow, do ſerbiſkoſho muſeja ſluſchachych — a tež knihow, mjez druhim ſklad H. Bejlerje žhromadžených ſpiſow, kotrež ſluſcha Serbiſkej Stud. Młodžinje. — Popoſdnju wopyta wubjerk knjeza ręčžnika notara Čyža a zhoni tam, zo býchu pjenježy Macžicžnoho domu dojež derje ſtale — hdy by tež jenož narod lepje podpjerat ſwoj statok. Zlicžbowanja knjeza notara, kotrež je zarjadnik domu — běchu wězo najlepſche. — Zo ma tajki wulki dom, kaž Macžicžny, tež ſwoje nje-dostatki, ſo rozemi; prajež wſchak ſměmhy, zo jich njeje wjele — a zo budža wone tež z wuežbu za naſtawu druhu a wjetſchu poſloju Macžicžnoho domu. — Swjata pſchisluſchnoſez naſchoho ſudu nětko je, z darami — z wjetſchimi, a býrnejž tež z najmjenſchimi bylo, pomhač, zo by w najkrótschej dobje Macžicžny dom ſtał cyly.

P. T.

W Radworju wotměwaſche ſpěvaſke towarzſtwo „Meja“ minjenu nježelu koncert, kaž to kóždu nažymu čzinjeſche. Koncert wopſchijesche 10 ſerbiſich čiſlow. 1. čiſlo měſchaný khor wot ſtrawca „Sjo wo jenu“. Naſche ſpěvařki běchu wěſeže dobrý zacjíſhcz na poſlucharijom čzinile, zo hižo pſchi jich zaſtupuje placanjo ſluſchachmy, kotrež ſo po wuſpěwanju wobnowjeſche. 2. čzo. „Njeradžena žen twa“, ſolo ſpěvaſche knjez kantor Scholka a naſche ſpěvařki z nim ſobu „aw, jaw, jaw“ himerowachu a to ze wſchim prawom, dokelž ſo njebeſche ženitwa poradžila. 3. čiſlo běſche ſměſhl, do kotrehož běchu ſo tež někotre němſke wurožy zabludžile a konec běſche jara zrudny, dokelž tež ženitwa Boſežija běſche ſlažena; taſke podenženja zatwěſeze nikoho k ženitwe

njewabja. 4. čjo. krasny kocorowy khor „Serbske holiczo”, kaž tež 5. čjo. měšchaný khor „Džen haſcha” so derje wuwjedzescie. 6. čjiſlo žiwy wobraz „Khudu huſleć” pschedstajesche, nō, kaž praja, njeje cyle zmierom ſtał, druzy zaſy drje woſzaſkowachu, zo budže huſlowac̄. Wſhem niemóže prawy bvež. „Syrotka” wot kocora běſche 7. čjiſlo, ſolo z khorom běſche nimale radžene. Mdužski khor „z kwaſa” powſchitkowne pſchipóznačo dôſta, běſche to 8. čjiſlo. 9. čjiſlo bě ſměſki „Spewarja horjo a wjefelo”; běſche to wobdžiwanja hódnym wui je swojim rjawnym hłosom, spěwac̄he mjenujich kaž woſol a ruiſeſche kaž law. Skonečnje čjiſlo 10. „Hale něhdze”, měšchaný khor, narodnym hłos, namaka powſchitkowne pſchipóznačo a dyrbjeſche ſo wospjetowac̄. Džak, wutrobnym džak wutſtojnemu dirigentej knijezej Elodenkej.

3 cyloho swęta.

Němſta. Za powodzenych w Bayerskej hromadža po cylych Němcach dary, dokež je nuga wulka. Tež němſki fejzor a fejzorka ſtaj zjednoczeniſtu czeſwjeneho kſhiža 30,000 hrivnow k rogdželenju do potrjebnych pſchepodałoſ. Samo ſwiaty wote je, runjež ſam khudu, Mnichowſkomu měſzanoſcze pſchez ſwojoho zapóſlance 4000 hrivnow daril.

— Miejez tym, zo je fejzor w Schwedſtej był, ſtaj rufſi fejzor a fejzorka někotre dny w Kielu pſchebywaloj, zo byſchtaj fejzorchnu ſotru, mandželsku prynca Heinricha, wophtaloj. Wot tam ſtaj ſo k dalschim wophtam do Darmstadtta podałoſ. Wo pozdžiſhim zetkanju němſkoſt a rufſkoſt fejzora pſchinoſchuja nowiny wſchelake powejeſe.

— Niedželu 24. ſeptembra běſche w Mohuču 6. hłowna zhrromadžizna Hessenſtich katholikow. Wjach hac̄ 6000 bě ſo jich zechlo. Mohučski archiwiſkop Haſſner, ſejmicy zapóſlanch Lieber, Trimborn a mnozy druzy znaczi mužojo běchu tam pſchitonni. Něčež wo ſtukowanju kſcheczanſteje miloſeſe, wo ſocialnych nadawach katholikow w Němſtej, wo powſchitkownych politiſkich wobſtojnosczech a t. d. namakaſhu wulki pſchihłos. Pſchejednoſc a zahorjenioſc za wſcho dobre knjeſeſche na cyłej rjanej zhrromadžizne.

— Dale a zrudniſche ſu wobſtojnoscze, kotrež w Delnjej Lužicach kniježa. Lěſa tam ſkoro wjacy wižec̄ njeje. Sprewja, kotraž husto wuſtupuje, powodža daloko a ſchero koſt krajinu a zniczi wbohim ludžom pola a luki, taž zo ſu žně pſchech ſchpatniſche. Cyła rěka je z pěſtom zanjesena a jenotliwi wobſedžerjo niemóža ju dorjedžić. Pruske knjeſeſtvo pak nieži njeſzini, runjež by to trěbniche bylo, hac̄ wſchelake nowe kanale. Ludžo, kotrymž na polach wjacy njenaroſeſe, ſchtož k žiwiſenju trjebaja, pytaſi zaſlužby z tym, zo pſchihadžachych czuzych na čołomikach woža. To pak je khuduſki a njeħódnym khleb a kaž kharaſter cyloho ludu.

— Woyeríſkim kapellam w Pruskej je ſo zakaſalo, w pôlſkih džinwadlach, haj, w někotrych wokrjesach ſamo pſchi domjachych ſwiedženjach w pôlſkih ſwójbach, piſtač. Dawki dawac̄ pak je Polakam hac̄ dotal hiſhceže wſchudžom dowolene.

— 1. oktobra minje ſo 50 lět, hac̄ je ſo w Němſtej přeni elektriſki telegraf wotewril. Wón džejche wot Barlina do Nachena. W ſeſhewacym lěcze (1850) bu w cyłej Pruskej 35,494 telegramow rozpoſkanych, lěſha, po 50 lětach, bu za poł lěta, potajkim hac̄ do 1. juliſa, w cyłej Němſtej pſchez 39 millionow telegramow wudatych.

— Nak njehańite su židowske nowiny napscheczo katholickanstwu a woſebicze katholickej cyrkwi, to je poslednje dny židowſki „Berliner Tageblatt“ zaſy jaſnije dopokazal. Tuta nowina wudawa tydženiku žortniwu pſchilohu, „Ulf“ mjenowanu, w fotrejz bě baseń pſcheczino Dreyfusowomu zaſudzenju w Rennes. Zaſudzenjo bu katholickim duchownym pſchipisowane a pſchi tym boža mscha, kſchiz, spowědž a t. d. hanjena, tak njehańicze, zo to samo druhe pſchitostojnicze židowske nowiny porokowachu. — A tajte a podobne židowske abo njewěriwe nowiny cžitoja tu a tam tež hiſcheze katholikojo a placza za wuſmęchenjo svjateje cyrkwi swoje vjenjezy. Njece to wulka haniba?

Czechi. Za nowoho archybiskopa w Praži je kejzor Frane Žózef 36 lětnoho kanonika z Wołomowca, barona ze Škrbenſki, pomjenoval. Wo jeho dotalnym parſchonſkim a zaſtojíſtſkim ſtutkowanju njeje ſo hiſcheze wjele piſalo, nowe zaſtojíſtſwo pak bužde wěſeze cžezke brěmjo; pſchetož na tak wyſokim městnje doſež njeſtroniski bycz pſchi rozhrojenju, fotrež mjez Němcami a Čechami knieži, to žada ſebi zauwěſeze woſebitu mudroſež.

— Dla morjenja Hanže Hružy w Pölnie pſchihadzeja poſvěće, zo je woſhudežem Hilsner ze ſtrachom pſched ſmjerču dweju ſobumordarjow, židow, pſcheradžil. Tutaj ſtaj pječa hižo zajataj. Hilsner je dyrbjal prajicž, zo je jedny z njeju frej morjeneje holeny ſobu brak. Kelko je na poſvěćach wěrnoho, dyribi ſo dale hiſcheze wupokazacž. Wſchitko njemóžemy pſchi tajich nowinkach hnydom wěricž, dokelž je runje w tom padze hižo wjele kžow do ſvěta ſchlo.

Rakuſka. Ministerium Thun je woſtuſilo, dokelž njebeſche nadžije, zo mohlo hdy ze ſejmom pſchezene hromadze ſtutkowacž. Ře pomjenowanju nowoho ministerſtwa je ſo kejzor hižo ze wſchelakimi mužemi wurađowal; hacž dotal paſ hiſcheze žadyn doſež zmuzith byl njeje, zo by ſebi zwéril, hobrſku cžezu na ſo wzacž.

— W Innsbruku ſu, kaž prjedy tež hižo w druhich rakuſkych měſtach, haſu po Bismarcku pomjenovali, po Bismarcku, fotromuž ma ſo Rakuſka jeniečez za wójnu 1866 džakowacž. Ře tož to bychu pola nas prajili, chech-lik u někojke město haſu po Napoleonie pomjenowacž?

Rom. Bamž pſchija njeſtanovo wulku liežbu francózſkych pucžowarjow a powita jich z dlejszej rěčzi, luby nam to dopokaz, zo z jeho ſtrowotu, Bohu džak, tež dale derje ſtoji.

Francózſka. Antisemite Guérinej, fotryž bě 37 dnjow zavrjeny byl a policiji ſo ſpicezowal, njebeſche ſo poſledni cžas z jeho towarschemi derje ſchlo. Wjeſa drje mějachu doſež, ale kſleba brachowasche a woſebje wody. Njemóžachu ſo tohodla mycž a tež bydlenjo rjedziež. Hdyž bečhu ſkoncžnje ſo podali a chechſke policija do domu zaſtupicž, dyrbjachu najprjedy wot wochnio-weje wobory dom rjedziež dacž, dokelž tam nictv wutracž njemóžesche. Widžimy z toho, zo druhdze židža, jich najhorſci napſcheczivnych, jenak — wonjeja.

Jendželska. Hižo tydženje doſlo wočakuje ſo wſchědnje, zo ſo wójna z Transvaalom w Afriky zapoczątne. Mér drje paſ hiſcheze je, ale nadžija, zo ſo hiſcheze zdežerži, minje ſo dale bóle. Samo poſvěće, zo jendželski lud wójnu nochze, zdažka ſo wopaczne. W Londonje běſche tute dny wulka zhromadžizna, w fotrejz chechhu wjacori rěžnich pſcheczino wójne rěčecž; ale pſchiposlučharjo, wjacry hacž 30 tysac ludži, nochehchhu wo tom niežo ſhvſhcež, zahnačhu rěžníkow, haj, chechhu jich pſchebicž, tak zo dyrbjachu policiſtojo jich zakitacž, a ſlawjachu knježerſtvo a wójsko.

Serbišta. Procesz dla nadpada na krala Mîlana je dokončený a wuſudženjo wuprajene, z kotrymž mîže tutón jara spokojom być. Dwaj najbóle winowataj staj k smjerci wotuſudženaj, drugi, mjez nimi najnahladnîchi ludžo, woſebje tež serbijsch duchowni, k ežežkomu jaſtu hac̄ do dwacheži let. Tich z džela jenož winowachu, zo su wo pschihotach k nadpadej wêdzeli a to wyjchnoſeži njewozjemili, a samo za tute wobſkoržowanja bêchu swêdey dwelomni. Mîlan je doepel, iſtož chyſche, swojich najwjetskich napsheczinuſikow, radikalnych, po môžnoſeži podtłeſiež. Hac̄ budže ſo wuſudženjo dojpołnje wuwjeſej hodžiež, to drje ſobu tež wot druhich wotwiſuje. Knježewic̄, kotryž bê na Mîlana thelał, bu hnydom zjawnje psched tysacami čłowjekow zatſelemy. Psched smjercu wobkrueſeſe hyscheze duchownomu a ludej, zo je jam winowath a wſchitej druzy njewinowac̄i.

Chinska. Němki zapoſtlane w Pekingu wozjewia, zo pscheſežhanja katholikow w Schantungu njeſju tak zle, kaž dyrbachmy ſo po druhich poweſzach bojež. Tola jo ſkoro zda, zo won ſam wſchitko eyle wêſeze njeſhon; njeſju-li ſnaž tež němcy missionarjo tak ežežko čerpjeli, dha ſu tola khinesey wériwi pscheſežhani. Na tym njehoodzi ſo po druhich poweſzach dwelovac̄.

Australija. Jenotlive awſtraliſke staty dyrbja ſo krucijicho zjednočic̄, podobne, kaž je ſo we ſwojim čaſu z amerikanskiſtiſti ſtalo. Zendjelska to podpjera, dokoł tak tute jeje kolonije na moç dobydu a tola wot njeje wotwiſomne wostanu.

Amerika. W južno-amerikanskiej republiſci Venezuela je revolucija. General Caſtro je wójſko präsidenta wjac razow zbil. Zda ſo, zo tež „Zjednočene Staty“ eyle bjez winy njeſju. Zbežk Němku jenož tohodla zajmuje, dokoł wjèle němſtich pjeniez we venezuelanskiſtch železnicach teži.

Naležnosće našoſho towarzſtwia.

Sobustawy na lěto 1899: k. 615. Pětr Robl ze Štruchow.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dale je woprował: N. N. ze słowami „swaty Józefje proš za mnje“ 70 pj.

Za cyrkej w Lubliju: Njemjenowana swójba z měſcanskeje wosady 80 pj., njeſmenowana z města k česci swjateje Marije 5 hr.

Za wołtar s. Antonia do Khróſcanskeje cyrkwe: Swójba z měſcanskeje wosady 3 hr. 20 pj., njemjenowany z Khróſcanskeje wosady 2 hr.

Za nowy Maćienny dom w Budyšinje.

Dotal w naſej redakcji nawdate 6251 hr. 31 pj. Dale darichu: Delanska Pa-tenčna Komisija (zasy kompletna) 70 pj. + 70 pj. + 70 pj., Hóscé naš luby z luboh' kraja, hdźež to wulke zwérjo maja (za jene čo, »Lužicy«) 1 hr. Milčanska Kofejowa Komisija (z hoscom z toho kraja) 95 pj. + 70 pj. + 45 pj. + 65 pj. + 30 pj. Radwońska Platowa Komisija 50 pj. — **Zaplać Bóh wšem dobrocerjam!**

Sobuſtawy bratſtwa „Ježuſoweje Wutroby“ a „Zapoſchtoſtwa modlenja“ maja ſwoje dobre ſkutki a modlitwy w měſacu oſtohru Bohu woprowac̄ za „Towarſtvo ſwiatoho Vincenca“.

Swob. zjednočenjo katholickich wučerjow serbskeje Lužicy

zmje ſrjedu 4. oktobra popołdnju w 2 hodzinach z hromadžinu w Baćonju. — 1. Přednošk. 2. Zwjazkowe naležnosće. 3. Wólby.

Wo bohaty wopyt prosy

Předsydſtwo.

Rhēza, w kotrejž je pschez 40 lét jena swójba pjekarňu měla, je na pschedan. Snadny nawdawſ. Bližſe je zhonicž pschez redakciju.

Czijſhcz Šmolerjec knihičiſhcežetnje w Maczježnym domje w Budhſchinje.

Katholicki Pospolity

Wudawa so kózdu sobotu.

Płaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pôsce
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štvortlětnje 65 pj.
Za nawěštki płaći so wot
małoho rynčka 10 pj.

Sudowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 40.

7. oktobra 1899.

Lětnik 37.

To w krewi teži.

Psched dwěmaj lětomaj běch w Kolobrjozy w móřskich kupyjelach. Bydlach pola scherých sotrow we wuſtawie ſwiatoho Merežina. Tu zeznach ſtuneni ze Schlezijskeje. Běſte to žona ſkótnoho lekarja a macz dweju synow. Schwarmaj běchtaj to pacholaj. Kózdy bě hólczecomaj dobrý a khvalejche maczeti pěkné jejú džesčzi. Woſebje tón mjeáſchi bě lubozne džeczo, z čerwjenymaj licžkomaj a čornymaj wočjomaj, cple na macz spodobny. Tohodla bě tež jeje lubuſký a lubuſký wſchech sotrow, kotrež ſebi z njewinwathym wjesolym hólczkom rad pohraſčahu. A hólczek to tež wědžesche, a tohodla sotry pilnje woprytowasche. Bjez džiwa, wſchako mjeáſchu sotry pschedy někajku khóſchčeňku za lube džeczo. Tohodla tež kózdy wjeczor, předný hacž lehnež džesche, sotram dobrú nóc prajicž pſchińdze.

Zónu z wjeczora bě hólczec zaſh sotram dobru nóc pschedz pſchiſchol a jo pſchi tom dohladał, zo ma kózda ſotra za paſom róžowc wiſajo a na róžowcu kſchizif. Na tónle kſchizif bě džeczo wóčko poſne luboſče zložilo a potom jón pobožnie zwofosčalo, prajich: „Gute Nacht, lieber Gott!“ Něžna proſtota tuthych ſłowow bě wſchech hnula. Macz pak bě dobre džeczo k wutrobje ſlōčžila, prajich: „Ach, to jomu hſchče w krewi teži.“ Sotry běchu jena na druhu pohladale, kaž bych ſo prashecz chyle: „Sv tomu zrozemila?“

To bě tež džesčzowa macz jím z wočow wužitala, zo jeje ſłowam njeſu zrozemile. „Džiwacze ſo, zo ſym prajila, zo to džesčzu w krewi teži“, džesche macz po khwili, „ale zrozemicze tomu, powěm-li wam, zo je džesčzowa wórfka, moja macz, byla katholicka. Poſhadžam mjenujich z měſchanoho mandželſtwa. Man bě horlivý protestant, macz katholicka, a z nas džesčzi njebu po prawom nicžo chye; njeſmy katholicki, njeđeržimy pak tež do naſcheje protestantskeje wěry wjele. Moje myſle ſu: njech ludžo wěrja ſchtožkuli, hdyž jeno ſu duſhni!

Mi so to njesubi, hdvž so ludžo wěry dla zadžeraja. Bohužel sym doma často toho swědk byla.

Nas džeczi dla bě doma wjele zwady a njepokoj. Nan a macz staj so wo nas čaſto ſtora bliſi. Macz žadaſche, zo bých džeczi po njej katholſte byle; nan pak to na žadyn boč njechaſche, a tuž běſchtaj ſtajnje w kuli. „O, hdv bých ſebi cže tola ženje njebrała, ženje cže njepoznała“, by macz žaloſczila, „do kwaſa ſy mi ſwjecze lubil a učkotv króč ſo ročil, zo budža džeczi po mni, a po kwaſu počaza ſo, zo ſy mje wojebał. Ale to je Bože khortanjo za to, zo njeſſym poſlučala maczerje, fotraž mi wot žentvř tak wotradžesche, a knjeza fararja, fotryž mi derje praji: „Marja, kaž ſo budžes, daſchli ſo zwěrowacž w lutherſkej cyrkvi. Schtóż pſchecživo woli ſwateje cyrkvije bjež žohnowanja Božoho do ſwjatohu mandželſtwa ſtupa, tón Bože poſlečzo na ſo ſezechne!“ Tehdom běch mloda, hľupa a njedach ſebi rěczež. A nětko je njezbožo hotowe. O, hdv by tola žohnowane njebylo nauj mandželſtvo. Ale, mój ſmilny Božo, džewječ ſy mi wobrodžil — a wſchě mi muž wot-wjedže!“

Tak a podobnje macz woſpijet žaloſczesche — bě wſchak w tom trochu džinwa — ale pomhało niečo njeje. Domiž běchu tu jenož hóley, cžinjeſche jej nan hiſcheze ſlódku hubu z tym, zo lubjeſche, zo budža holežki po njej. Ale jenož hiſcheze buchu potom holežki w katholſkej cyrkvi, do ſchule pak khodžachmy do protestantkeje. „Džeczi ſu moje, a moja wěra ma jich wěra bycž“, tak bě maczeri wotrěčila. A to bě joho poſlednje ſlowo.

Wot toho čaſa njeſtaſ ſebi z nanom wjac̄ pſchecželnoho ſlowa prajila. Wěm ſo tež dopomnicž, zo je macz na wjac̄ razow cžekala. Ale pſchecž zaſh by ſo k nam wróćila. „Njebych kročeze pſchecž proh tohole domu ſežiniła“, by prajila, „hdv by luboſcz k wam džeczem mje ſem njezahnyła.“ Nam bě maczerje žel — ale pomhačz njemóžachmy. Ach, dženſa hiſcheze widžu, kak zrudnje by wona na nas hladala, hdvž býchmy z nanom kemschi ſchli. Ach, wboha macz, džewječ džeczi mějeſche a ſamalutka dyrbjeſche do domu Božoho hicž. Mi to ſamo zlé cžinjeſche. Njebe-li nan doma, sym tež druhdy z maczerju kemschi běžala. Ale nan to božedla njejmědžesche žhonicž, hewak bě to zlé. Woſebje rada sym k Božomu rowej khodžila. Domiž bě macz žiwa, sym mjelečo nana kóžde ſeto pola Božoho rowa pobyla.

A to matej tež mojej džeczi po mni. To je kóždy króč wjeselo, hdvž reťa: „Pónidžem k Božomu rowej!“ A tež mi je tam derje. Dopominiu ſo pſchi tom zaſh na njebohu macz, kak by ſo ze ſtyknjenymaj rukomaj klečo modlišla. A hdv by potom domoj pſchischi, by napſchecžo mi luboſcz ſama byla. „Schloda tebie, lube džeczo“, by ſplaknivschi wždychla mje woſchivschi. Běch wſchak tež jeje najmlódsche a poſlednje džeczo, jemicžke, fotrež bě hiſcheze z chleje wulſeje cžrjódy doma zwroſtało. Tohodla běch tež jeje lubuſchi. Běchmoj ſi ſamej doma, by mi rada powědała wo maczeri Božej a mje wučiła poſkerluſchi k jeje cžescži. We ſwojej ſparnej komorči mějeſche woltarik a na nim poſtawu maczerje Božej. Tam jmói ſo hromadže róžowc modliſo. Běchu to rjane čaſh. Schkoda, zo ſu nimo.

Macz wſchak doļho wjac̄ njebeſche: Wboha je ſo do ſmjercze ruđiła; pſchetož ženje njemóžesche zabycž, zo nima džeczi ſwojeje wěry. A k tomu hiſcheze tón njepokoj doma, to ju do kóncewa. Sižo dlejschi čas bě tajfa wiſata byla a, hdvž bých ſo jeje wopraſhała: „maczi, ſy ty khora?“ by

zrudnje z hłowu zawila, prajich: „Moje lube dżeczo, skoro budżesę syrota.“ Hirschę tomu wericz njechach — ale macz mējeſche prawie.

Nalečza so njeje doczakala. W poszeje je sthurjela — a bołmonečku smy ju khowali. Jeje smjercz bę czicha a rjana. Kenjezej fararjej, po fotrohož bęchmy hnydom pōslali, njemōžesche so dodżkowacz, zo bę ju z Bohom wujednal. „Każ by so mi kamień wot wutroby wotwalił, tak lohko mi je po spowędži“, rjetny wospjet. Też z nanom staj so na smjertnym łóżu zjednałoj, a potom je czisze a mērnie wusła w kniezu, swojim Zbóžniku. Tako wopomijeczo je mi zatwostajila pjeniężek maczerje Bożeje, ktryż hirschę dżensa na wutrobie noschu. Też to main po maczeri, zo mie to tak czehnje k wam katholikam. Tohodla smy też do waschego wustawa pschijchła. A hlejże, też mojim dżeczom to hiżo w krewi też. Maja cyle katholiske waschnio.

Tak ta żona powedaſche — ja pak wzdychnych z chleje wutroby k Jezuſej, dobromu pastyrjej, zo by te zabłudżene wownki na swoje ramjo wzał a je donieli wróćzo k stadnej a je něhdh dowiedł do węcznej zbbónoscze, hdżez budże jena wowčeſtja a jedyn pastyr.

Potajny klucz do niebies.

Pjaty stan.

XIX.

Dokelż je węc, wo kotrejż smy w poslednich schtučkach poręczęli, za wschedne žiwenje tak wjele wažna, płacz i so próca, zo hirschę jenu pſchidam. Młonhim budże witane, druhim trębne, zo so runje w tom rozmowljenju do czista pſchiwde.

Swiaty Jan Khrystoforius piſche, zo źenje hirschę żelnoſćinu hreſchnik so k Bohu wołał njeje, ani zo by wuſklyſchenjo namakał. Njepraj też Jezuſ sam: „Pójče ke mni wſchitę, kotsiz ſeje ſpróci a wobceženi, a ja was woſchewju“? Słowo „wobceženi“ so po wuſladdenju wſchęſt ſwiatyħ wótcow no hreſchników poczahuije, kotsiz pod brémienjom hreſcha żałoszcza; na ilubjenjo Khrystusowe pak so zepjerajec nadzija so, zo w modlenju so jim hnada żelnoſće, naſazanja a wodacza spožci. Bóh žedzi po ſłowje ſwiatoho Jana Khrystofoma bólę za naſchim woſboženjom, dyžli my ſami. Njejhodži so hnady myſlič, praji ſwiaty dale, kotaž so na wobſtajne a nutrne modlenjo ſała njeby, njech je też tón, kiž so modli, najwjetſchi hreſchnik. Smy hiżo prajili, ſwiaty ſakub piſche, zo Bóh wſchęſt, kotsiz so modlich k njomu so wuežekaja, z hnadami wobohaczi; „et non improperat“, „wón nikomu nicžo nje porokuje“. Hlej, naſch Bóh nječini, kaž my čłowiekowje často mjez sobu, zo bližchomu, kiž je naſ hdz rudiſil a wo něčzo naſ proſy, jomu najpriyedh dolho prijedawſche porokujemy, a potom — čežey zdyhchujec damy; ně, tak nječini naſch Wótc w niebjesach. Umi zo hreſchnikej, njech też najhórfchomu, něhd uſchi nježak a njeſtweru njeporokuje, wopokaſuje jomu, hdz wo něčzo k zbbónosczi wužitne proſy, chlu ſylu dobrotow, jako by joho źenje njerudiſil. Wón pſchijima joho derje, poſojo joho, kaž plódna roſa kapo hnada z niebjes na njoho. A kaž njemel hreſchnik z doweru ſo modlicz, hdz Syn Boži tak často k tomu poſnuwa: „Dowéręže ſo — wó hreſchnikowje — njebojče ſo, zo we waſchich hreſchnich wobſtojenjach ſo k mojomu Wótczej wobročicze a wot njoho woſboženja ſo nadžiſeče. Wežo hnady hódní njeſcze, naſopak, ſeže

czeđke pokutu zaſlužili — ale njech, džicže jenož k mojemu Wótcę, prajcze jomu, zo ſym ja was k tomu poſonjał, poſchęże w mojim mjenje a na moje njeſměrne zaſlužby, ja ſlubju was, ja woſchiſaham to: wo czožkuliž poſchęž budzecze, to dōſtan jecze.“ Hdyž ſměle hręſchnikej pſchi wſchęch ſwojich woſacznoscęch a zawinjenach wjetſchi tróſcht zeſthadzeč, jako w tu tej wěſtoſeſi, zo wſcho w mjenje Žežuſowym požadane ſo da? Ta praju, wſchę wěczne kubla, k woſboženju trébne, dokelž ſchtož čaſne naſtupa, ſmy hižo prajili, ſo Boh w niežim wjazał njeje. Schtož paſ duchowne kubla naſtupa, je Boh ſebi woſprawdze ruch zwiazał, wón džribi dawacž (dokelž ſam tak chce).

Schtož Boh ſwiatomu Pawołej woſzwei, prajo: „Z bōžniſchō je dawacž, džili bracž“, tak je tež pſchecziwo nam pſchec ſmyſlony. Na niežo njerudži ſo Boh tak jara — dže ſwiaty Jan Khrystoforomus — haž hdyž czoļovjeka njerodnoho widži w modlenju, w poſchenju. A na wopak, kaf moħl czoļovjekę wuſlyſchenjo zapowęſč, hdyž tón praji: Wótcę, ja nježadam bohatſtwa ani čaſnych kublow, ani čeſeče — ſpožč mi twoju hnadu, wumóž mie wot zloho, zahor we mni woheń luboſeſe k тебi, daj mi podačo do twojeſe wole, twojich wiedzenjow, daj mi zbožnu ſinjerę a khowaj mi bydło we twojim raju? „Rajſte prýſtwy dha budzeczh wuſlyſhceč, mój Božo — ręči ſwiaty Augustinus — „jeli nic taſke, kotrež ſu po twojej wutroby?“ Schtož paſ ma nas woſebje k dowérje poſhnuwacž, hdyž wo duchowne hnady poſhymy, ſu ſłowa Khrystufowe: „Hdyž tohodla wy, kotsiž ſeže zli, wěſcze dobre darh ſwojim džecžom dawacž, czim wjac̄ wasch Wótc z njeſbes da dobroho ducha tym, kotsiž joho poſcha!“ (Luk. 11, 13.) Mój Wótc lubuje was tola bóle, jako móže hdy nan lubowacž ſwoje džecžo; kaf moħlo móžno być, zo by wón w dawanju wěcznych kublow ſkupiſchi był, jako czoļowjekowje naſtupajo čaſne?!

Z tym budž doſež; kohož to, ſchtož ſym dotal prajil, k dowérje na Boha njeſhnuwa, tón czerpi na njeſuhojomnej khoroſeſi wutroby.

Zbýtny VI. ſtar jedna wo wobſtajnoſeſi w modlenju.

3. Euzich a Sankteje.

Z Lubija. Nježelu 1. oktobra běſche tudy ſwiatocžne poſwjeczenjo nowoho kerchowa. Kaž ſym hižo we ſwojim čaſju piſali, njebe w Lubiju katholſkomu duchownomu dowolene, czeła katholikow na tamniſchim měſčanskim kerchowje hręſebacž. Tohodla ſebi katholikojo jara za ſwojim kerchowom zadachu a poſlednje léta wſchelake darh ſami woſprawachu a wot druhich poſchachu a dōſtawachu. Wulke bě ſpoſojenjo za wſchitſkih, hdyž ſo polo k tomu pſchihodne kipi a woſkresny lěkar' dowolnoſeſ ſuprojji, zo ſmě ſo tam poſriebniſchę ſoſložieč. Cyle bližko pſchi želegnich, na lévu ruku, hdyž z Lubija do Budžiſchina jedžesč, wuhladach nětſo kerchow, z płotom wobdath. Pſchi zaſtupuje na kerchow ſtoji wjetſche twarjenjo, pſchec kotrež ſo na kerchow dže a w kotrejmy ſu zaſtoňke rumy, kotrež dýrbja na kóždym kerchowje być. — Nježelu poſołdnju w 3 hodžinach pſchijedze z čahom najdoſtojnisciſki knjez biſkop z knjezomaj kantorom Eusežanſkim a ſcholaſtitom Skalu do Lubija, hdyž joho na dwórnisheſu knjez administrator Michał Schewcžik a knjez fabrikant Ernst powitaſtchaj. Hnydom dojedžechu wſchitej z woſomaj na poſriebniſchę, hdyž ſpěwarjo z rjanej mottetu a knjez Schewcžik z poſornymi ſłowami najdoſtojnisciſho knjeza powitachu. Ma to ſo hnydom ſwjeczenjo

zapocža. Srjeđ ſerchow a na ſchthrijoch bołach běchu, kaf je pschedpišane, muž wyſoke drjewiane kſhiže ſtajene. Pschi ſrjeđanski wuspěwa kniez biſkop z duchownymi modlitwy a litaniu wo wſchěch Swjathch, pschi cžimž na ferchow thoje požohnowanjo wupraj. Na to ſwjeczne ſtajene wodni a z njej poſtrjepi cyh ferchow, wot predfownoho kſhiža zapocžeo, kołwoſkolo hacž zaſy fe kſhižej. Potom bbrzy ſo poſwječzi predfowny kſhiž a zadni, na prawej a lewej stronje, a ſkonečne ſrjeđanski z tym, zo kniez biſkop po pſchihodnej modlitwe kſhiž poſtrjepi a poſadži a tſi zaſwecžene ſwecžki na njon ſtaji. Na pucžu wot jenoho kſhiža k druhomu ſpěwachu měſchnich poſutne pſalmy, kniez biſkop pak ferchow do wſchěch ſtronow krjepieſche. Swjatožnoſež ſo ſkonečni zas pschi ſrjeđanskim kſhižn z praſaciju a biſkopſkim požohnowanjom. Dokonjawiſti ſwječižnu poręčza najdostojniſhi kniez biſkop k zhromadženej woſadže; poſaza na podložku pſalmiſtowoho ſłowa „Kniezowa je zemja a ſhtož ju pjenit“ (Pſ. 23, 1), kaf je Bóh naſche pola z nowa žohnowaſ, zo ſmy jich płodny móhli dom khowacz, a kaf wſchitko Bohu pſchiluscha, kaf pak tale rola, kotař je z bohatym cyrkwinſkim žohnowanjom nětko poſwječzena a tohodla nětko „ſwjata rola“ rěka a je, cyle woſebicze ſenjezej pſchiluscha a z dobrým prawom tež „boža rola“ rěka. Bóh cheyl wſchitkin, kotsiž tudy ze ſwjatoſežemi ſwjateje cyrkwie derje pſchihotowani w Kniezu wumrežiſti ſwoje poſledniſe cžiche woſydlenuſio namakaſa, węczny wotpočiňk woſradžiež. — Dokelž dyrbjeſche najdostojniſhi kniez hiſcheze tón wjecžor do Drježđan, poda ſo po ſwječižnje ze ſpominjenymaj kniezomaj hnydom zas na dwórnijſežo a wotjedże z čahom $\frac{1}{4}$ 6 hodžin zas z Lubija. — Pſchiphomnič hiſcheze móžemy, zo běſchtaj na nowy ferchow hižo dwě malej cžele poſrjebanej, mjenujej dwójnijkaj, kotařz běſchtaj krótki cžas po narodze ſvjatiu kſheženici dōſtaſki zas wumrežoj.

— Wo ſwječenju ſchule móžemy roſprawu dla njedostatka ruma hakle za tydženj podać.

Z Malbic. Niedzelnischa rjadna měſacžna zhromadžizna naſcheje Bjeſady bě khetro ſnadno woſytana, woſebje Kuliowſkoho wotpuſka dla. Alle psche-poſložowacž radne njeje. Pſchedyſda, k. wuczer Šchwecžik, podawasche roſprawu wo Šernjansſej »fermuſchi«. Žeje wuſpeč a wuſosch z mejskich pſchedſtajenjow ze ſkopitkom je nam zmóžniſ, zo zaſh 100 hrivnow za nowu kohoj do Różanta wotpłaſcžimy. Prócujuſi ſo, zo w bližichim času tež zbytk 170 hr., z kotrejž hiſcheze wiſam, »wotſtořežimy«. Zo jo hodži, to tu do-poſaz je. — Hdyž bě zapiſowat wo někotrych čaſowych naležnoſežach poręčał, ſo rozeńdzechimy. Zapíſowat.

Swobodne Žednoženſtwo katholſkich wuczerjow ſerbiſkeje Lužic̄ ſo ſrjeđu 4. oktobra w Bačonju ſeňdze. Pſchitomnych bě 10 ſobuſtaſow, na konc hiſcheze k. Wjerab a Winger dōńdzeſchtaj. Prěnje čiſlo programu — pſchednoſch — wotpadny. Woſzakowanym referent bě w poſledniſej khwili, móhli rjec — wotpiſał: zo dweju winow dla njemöže. Tuž tež nichto njemöžesche zaſtupicž. Tajke zdželenjo ſo ze živym woſzarowanjom pſchija. Potom čitasche ſo Lipſčjanſki pſchips, naſtupeč themata za jutrowni hlownu zhromadžiznu Zwjazka katholſkich wuczerjow — zeftajenjo Žednoženſtſkoho ſpifa, wudajomnoho k wopomijecžu 10 létnoho woſtaſa ſamsnoho Zwjazka. Kniha ma po Lipſčjanſkim namječe woſraz rozwicža wſchěch katholſkich ſchulow w Saksiej podać. Žednoženſtwo myſlicžku jako ſympatiſku wita, ale ſo boji, zo je na to čaja ſchemealo. Schtož prěnju naſtupeč, referathy, naſtupe Maſche nahladž wo podſtaſe

człowieczeje dusze. A methodich wuczby z psychiropodopisja — Zjednożenstwo thematomaj psychiklosuje; referentow njech psychodystro Zwiazka same poistaji. — Bliczbowar, k. Symank, zdżeli, zo je w skonczonym lecze pjeniez dójcho 64 hr. 45 pj. a 14 hr. 19 pj. so wudalo. Revijoraj, k. Hajna a Rezak, zliczbowanjo psychopoznajchtaj. Dokelz je w południch 65 hr. 76 pj. zbytka, zhromadzeni psychinoscik za k letusche ponizsichu na 50 pj. — Knjez Hila spomni na cztanku, z czohoż wulka debata nastą. Kaz wedome, Symankowym rukopis hajo w czescieczni czaka; k. Hila namjetowasche zarzadowanjo cztanki na nowych zakladach. Dokelz so z tym wiech chle nowy wobrot dawa, so psychichodny schtwortz, 12. oktobra, Zjednożenstwo k wujadnej zhromadziznie w Kalbicach zeńże — zo by zawita należnosć so skonczne dowuradżila. W Kalbicach so też wólkwy wotbudu. Psychotomnosć wszechkich stanow Zjednożenstwa je tam wjelenuzna. Gladaj też nańecht! — Knjez farar Zur tolmaczesche mienjenjo sobustawow duchownych, zo so zda, każ bychu w Zjednożenstwie na puczu byli, a żadasche wujasnenjenjo — psychodystro k tomu zmerovacu wotmołwu poda. — Hdyż bę podpisany protokoll psychecztala, so posiedzenjo po 5 hodzinach skonczy. Trało bęsze psychez dwie hodziny. Za Maciejszny dom so 3 hr. 60 pj. nakładowa.

3 chłoko swęta.

Niemśla. Nasz szafki kral a kralowa staj so do Hamburga podaloj a wot tam powidżeli do Bremena jeloj, zo bysztaj po królu pomjenowanu a wot njoho swieczeniu kódz „Kral Albert“ pruhowało.

— W Pruskej bęchu so knieżecstwo a konserwatywni dla fanala psychez frjedżnu Niemsku khétero rozhněvali. Nowym wobeju stronow su so neschto miedżeli na so zatorhowale. Woſebje bu wjèle na financoño ministra Miquela swarjene, kotryž husto w politich tak tajne puczki khodzi, zo jeho samo jeho najlępschi psycheczeljo namakacz njemóža. Nětko so wobě stronje zaſy bôle a bôle bliźszej a konserwatywna strona drje móže so dobyczeńska mjenowacz. Tak so tu w khwili zda.

— W Barlinje bu schtwortk psyched tydżenjom 7. internacinalnym zemepišnym kongres wotwierjenu. Geograſojo chłoko swęta su so tu zechli a wotmewaja swoje zajimawce a powuczowace zhromadzizny w domje pruskoho sejma. Kandler Hohenlohe je jako czestny psychodystro sobustawow hajo jónu jako hoſci k sebi psycheprosyl. Też fejzor je ich z woſebithym jara psycheczelnym telegramom poſtrowil. Ręce dżerza so we wschelakich jazykach.

— Ermelandski biskop dr. Thiel swieczesche sobotu swój 50-letny měschniſki jubileum, ke kotromuż jomu też fejzor szczehowach telegram pôsla: „Niemóžu ſebi zapowęſcz, Waſchomu czeſtnomu dnjej, na kotrymž 50-letrne zaſłużone ſkutkowanjo jako měschnik dokonjeszcze, swoje woſebite zbożopscheczo wuprajicz. Njech Was Bóh Knjez też dale zaſita a Waſche swērne dželo Wam żohnuje.“

— Wot Barlina do Lipska su zańdżeny tydżenj zajimawu jězbu meli. Spytowachu mjenujec, kaf spěchnje móhli z motorami, t. r. wozami jecz, kotrež elektriska moc abo bencin czeri. Najspěchniſci wóz trjebasche na cyly pucz jenož 5 hodzinow a 18 minutow, runięż bę wjedro jara psycheczitne. Wón psychekhwata potajkim za hodzinu něchdże 35 kilometrow. W nowszych časach poczynaju też hajo czeſkie wozы z taſkimi psychiprawami twaricž.

— Brudne njezbožo pisa so z Kölna. Tam je nowotwar, schtyriposlhdona kheža padnyla a 13 čłowjekow poħrjebała pod swojimi rozaħankami. Jeniežki hólczeč wosta žiwy, 12 dżelacžeri pak bu morjenych. Miez tym pħiħlhdha ze samueje krajny druha poweſčż, zo je pola Bopparda katholska cyrk, fotruž tam tvarjachu, so syvħla. Też tu je wjach dżelacžeri do njezboža pħiħiħlo.

— Baherſſi krajny sejm bu 28. septembra wot pryme-regenta Luitpolda swjatoċnejne wotewrjeni. Kaž je zuate, maja tam katholikowje po posledniċi wölbach wjetċinu, a toħodla bu też katholik Orderer za präſidenta wuzwoleny. Liberalni, fotiżiż su wjetċinu zhubili, eżinjachu kħwili, kaž bixu jo njeħali na sejmiskim dżele ġobbđelież; tola fu w prawym časfu hisħeże spōznali, zo bi jidu to wjach schħodżalo haċċi pomħa. Tuż bēchxi też spokojom, zo bu jedyni z nich, Heller, za druhoho präſidenta wuzwoleni.

— We Würzburgu zapocza so 17. septembra 16. hlowna zhromadżizna zaſtupnikow batherſſiho rjempjestratwa. Na njej bu wożebje porucżane, zo meli so rjempjestrat pħiċċi kruċiżiż do zwajżkow ziednoċċiż, dokelż möža jenōż na te waqtinu napħsiegħo mōcūm a tunjo dżelachym fabrikam nēkajkohu wuġpēha we sworj dżelach so nadżiex. Bajimaw bēxhe, zo zhromadżizna za zakon wuſtupowaše, fotiżiż biżżejjew dżelacžerjow pħiċċiżiwo za-dżewjanjam żlekh towarċiħi schħitał, potażiż za zakon, fotiżiż je nēmksi sejm a pħedhe wħchim też centrum hiżo nimale zacżiżiż.

Rakuſſa. Po dolħiċi wuraġġowinjach je skonċiżju nove ministerium ze-stupilo. Pħedidjha je hrabja Clary Aldringen; druzi ministrarje su też priedji hiżi z dżela te zaſtojistwa meli. Nove ministerium njeħluuha po prawom żanej sejmiskiej stronje.

Wuherſſa. Nēmſke nowinh hōrſha so jara na to, zo Madžarowje nēmſiċiċi Sakhon w Sedem Horach (Siebenbürgen) potlōbzija a zo ħeedż ja ġim jidu narodnoſč a rēżi rubiż. Samne nowinh pak zakitoja, hdin Nēmci pħiċċiżiwo Polakam hisħeże hōrje eżinja.

Sħpaniſſa. Konſervatorie ministerium Silvella bēxhe na tom, zo ġexxha iwtstupiż, dokelż wōjnski minister za wojeſtwa wjach wudawkow żadaħċhe, haċċi ġexxha minister finanċor dla trēbneje zlutniwoſče zwolneż. To by w tu kħwili zaweſeżza za kraji wulke njezbožo bylo. Nētka je na mēsto wōjnskoho ministra generala Bolaviejo general Askarraga stupiš a ministerium drje wostanje.

— Wot Schpaniſſeje kupyjenc Karoliniske a fuſodne kupy su nētka offiċċielne Nēmcam pħiċċepodate. Nēmſka möže nētka hladacż, kaž biżżejjew tħalli danile. Tomu pak budża pħedhe wħchim dżelacžerju trēbni. Ewropschi njemōža klima na dlejji cħas wutracż tamimħiċi wobħdieri pak je mała liečha, a ta'k drje njeħudżże skonċiżju nicżi pomħaċċ, haċċ zo tam khinesen najmuja, runjeż so tutu dżelacžeri z-weetħim prawom wħchidżom jara boja.

Portugallia. Mör w Oporto hisħeże njeje pħiċċeta; nanopak je so samo do fuſodniċi wħow a mēstow rozaħheri; haj, samo mjez wojakami so tu a tam pokazał. Poweſčże, fotreż wħiċċinoſči wo nim wudawa, su jara nje-piċċeżżomme. Ta'k drje też budżi njeħmożne, zo so druhe europski kraje na dlejji cħas njeħubzożno hoċċa dombarajha.

Turkijska. Ewrope zemjerzenjo je 20. septembra w provinċi Nidin (Smyrna) kniežiło. Samo haċċi do Konstantinopla bēxhe rżejenjo eżuċċ; schħodji pak tam njenacżini. Nano w schtyrijoh zemja preni frōz żarża. Wjele

khežow spada a na wjacorhch městnach so zemja tak zwjeze, zo železnich wjacich ježdzieč njemóža. Tak mócene běchu storki, zo ludžo z ložow padachu, a schtóż móžesche, czekasche z města. Turkovski džél města Niđin je nimale došpolinje powalemý a pječz moschejow (turkovskich cyrkwjoj) je spadal. Po dotalnych powěsczach je w cyłej provincie na 800 morjenych a na 700 ranjennych, a pſchez 12,000 khežow je spowalanych.

Afrika. Když vokomik móže so powěcz wocząkowacż, zo je so wójna mjez Žendželskej a Transvaalem započala. Zda so, zo dředža Bürojo sami wójnu wotewrič, pschetož pschech lepje spóznawaja, zo z dlejsichim čakanjom mér zdžeržecž njemóža a Žendželčanam jenož pschiležnoſć dadža, wjacich wojakow a wójniſtich potřebnoſćow pschiwožowacż. Bürojo změja na 40,000 wojowarjow, dofełž tam když wot 16 let ſobu do wójny čehnje, a ſamo starcy ſobu wojuja, hdyž móža hiſcheče někaſtu brón njeſč. Žendželčenjo maja tam w tu khwili jenož na 20,000 wojakow. Tola drje ſo njeſodži dwělowacż, zo dýrbi Transvaal pschi dlejsichej wójniſte ſkončnje mócnnej a bohatej Žendželskej podležecž, jeli ſo jej pomoc ſot druhich mócnarſtivow njeſodſtanje.

Amerika. Admirál Dewey, kotryž je we swojim čaſu ſchpaniſke lódźſtvo pola Manilla zbil, je ſo do New-Yorka wrócił, a wobydlerio jomu tam njeſuprajomne hoſduja. Cyłe město ſo wokoło njoho wjerči. Tak jara rjetowſki ſtut ſak joho dobýczo njeſč, dofełž mějſeſche nowe a wilſte železne lódze; ſchpaniſke ſak běchu ſtaré drjewjane a cyłe dodžeržane.

— Amerikanski kapitan Blackburn je z města Gloucester w ſewjernej Americy ſamlutki w malej lódzi pſchez cyłe atlantſke morjo do města ze ſamym njenom w Žendželskej jeli. Za 61 dnjow je tónle pucž dokončał, hacžruniež bě dlejsi čaſ hiſcheče khorowathy.

Naležnosće našoho towarſtwa.

Sobustawy na lěto 1899: kk. 616. Pětr Brankač z Hrubjelčic, 617. Marija Dórnikowa z Khróſcic, 618. Jakub Pječka z Hórkow, 619. Michał Šram z Worklec, 620. Pětr Walda z Pozdec, 621—623. ze Smjerdzaceje: Jurij Matka, Marija Rychtarjowa, Michał Domaška, 624. Handrij Khěžka z Rózanta.

Sobustawy na lěto 1898: kk. 848. Pětr Brankač z Hrubjelčic, 849. Michał Šram z Worklec.

Za ſulu w Lubiju: Njemjenowana z města k dnej swječenja ſule 10 hr.

Za woſtař s. Antonia do Khróſcanskeje cyrkwe: Njemjen. ze Smječkec 2 hr. 30 pj., njemjen. z Hórkow 2 hr.

Za nowy Mačičeny dom w Budyšinje.

Dotal w naší redakcji nawdate 6257 hr. 96 pj. Dale darichu: Delanska Patentna Komisija 1 hr. 15 pj. M. W. Z. K. 50 pj. J. W. Z. R. 20 pj. Haňza 25 pj. Swobodne Zjednočenſtvo katholskich wučerjow serbskeje Łužicy 3 hr. 60 pj.

Zapáč Bóh wšem dobročerjam!

Swob. Zjednočenjo katholskich wučerjow serbskeje Łužicy
zeńdze ſo přichodny štvortk, 12. oktobra, popołdnju w 3 hodžinach
pola Brézanec w Ralbicach.

1. Wólby. 2. Skónčne dojednanjo dla noweje čitanki.

Wo bohaty wopyt prosy

Předsyda.

We Butoležicach je najrjeſtcha žiwnoſć z masivnymi twarjenjemi na pschedaň abo na pschenajeczo. Dalsche je zhonicz cziſlo 7 tam.

Džensa je tež „Serbski Hospodař“ 10. číslo 1899.

Czíſcej Smolerjec řnížicíſčožetnje w Mačičenym domje w Budyšinje.

Katholicki Posł

Wudawa so kóždu sobotu.
Płaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
stany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće
a w knihafni lětnje 2 hr.
60 pj., štvortlětnje 65 pj.
Za nawěški płaći so wot
małoho rynčka 10 pj.

Wudowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa s. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 41.

14. oktobra 1899.

Lětnik 37.

Kupa Samoa.

Wo tutej kupje, kotaž do tak mjenovaných Salomonovskich kupow skuscha, a z džela pod němskim kniežerstwom stoji, je w nowišchim času wjele w nowinach rěče bylo. Tam kniežesche hacž píched něhdže 3 lětami kral Matafa, ktryž je katholik. Wulki džel wobydleństwa pak je protestantski. Tym so njelubjesche, zo dyrbja pod katholickim kralom stacž. Wojskie schzunwachu tamni protestantscy předarjo, kaž džen su wschudžom, hdžez so hodži, píshcziwo katholikam činiil, wojsbie, hdžiz maja protestantske kniežerstwa žady so. Dow běchte to Jendželska a Amerika, kotrež matej tudy, runje kaž Němska, kózda po džele, schkitowanske kniežerstwo. Wot tych podpjerani, wustupichu protestantowje, a wuzwolichu Malietoa jako napischecznoho krała, hacž runje němske kniežerstwo pratra Matafa krucze zaſtipowac̄he. Něk píshnidože k wojnie mjez wježhomaj. Protestantowje podpjerachu Malietoa, mjez tym zo katholikuje na stronje Matafy stojaču. Kral Malietoa bu zbitý a wuhnatý. Z tym pak so protestantska strona njeſpokoji, ale wuzwoli 18 lětnoho syna kraala Malietoa, Tanua, kiz bě předy theologisu schuln pola protestantow wopytowan, za nowoho kraala. Tak píshnidože zas k nowej wojnie. Němska pak Matafu podpjerachue a Tanua z cyla njeſchipozna. Zo by krewjeſcheležo kónc mělo, wobzamkuñch u te 3 mócnarstwa, wobeju kralom woshabdziez a na kupje Samoa republiku załožicž. Matafa so tomu rozjudej podczisny, rozpuſtac̄i wojałow a brónie woteda, kaž bě žadane. Tola nic tak Tanu, kiz chce ze ſwojimi píshiwinkami dale wojowacž, drje z malym wuspěchom; dokelž ſu te tři mócnarstwa něk kupu Samoa do swojoho ſamsnoho wobkneženja wzali, ſchtož je tež Němska píshiala. Kajke dale budže, to čas píshinjeje.

A tutomu chcemy wobstojnoſeže katholickoho missionſtwa w tamnych krajinach, kaž je nam „Kölnische Volkzeitung“ kónc zaňdzenoho lěta ſobudželila,

w sczehowachm podac̄. — K połdnju wot krajinow, hdżez nětk wótky swjateje wutroby Jezusoweje skutkuja, namaka so wjeksha liczba kupow, na kotrychž sebi hac̄ do nowischoho časa żadny Europjan so zažylicz njezwéri. Su to Salomoniske kupy. Znate je, zo stej so psched někotrymi létami Němska a Jendželska do tych kupow dżeliłoj.

Bougainvill, Choiseul, Isobel a někotre mjeńšhe dōsta němske kniežerstwo. W lécze 1845 2. februara pschijedzechu prěni missionariojo na tute hac̄ dotal njeznate kupy, zo bych u tam slowo bože przedowali. Tehdy so kózdy džiwaché nad khrobkościu tychle sluzowników božich. Dokelž kózdy wędzeché, zo woni, kotiż chyčhu tamne džiwje ludy za boże kralestwo dobyc̄, wěstej imjeregi napsczeczo du. Besche to biskop Epalle z 15 missionarami. Won bě sebi kóz „Maria Bathon“ w Sydnej (głównym měscze w Australsji) najał a poda so z njej do tych krajinow, hac̄ k Salomoniskim kupam. W decembri 1845 pschijedzechu hac̄ ke kupje Isobel. Dokelž pat so domorodni jara njemerni pokazowachu, so wjedzic̄er kózde bojesche, jich na kraj dowjescz. Někotre duj poždžischo pak stupi biskop Epalle z někotrymi měchnikami na kraj, zo by pschijedzie městno namakał, hdżez mošla so stacija założic̄. Ale hido na samym dniu bu morjem. Jedyn džiwi tamnoho ludu rozhczeżpi jomu hłowu ze sekuru. Won bě hakle 35 lét starý. Dwaj druhzej měchnikaj buschtaj z hlebijemi zakłotaj. Tola to njevotraschi druhich. Bózki stupi jako nastupnik biskop Colomb na joho město; tón pak wumre po krótkim času na kupje Rook na zymicu. Też dwaj druhzej missionaraj podleżeschtaj tej khoroszczi.

Tsjo druzh, mjez nimi jedyn frater, buchu 20. hapryla 1847 wot džiwich zebrani! Hakle psched někotrymi létami namaka so na Salomoniskich kupach brevier P. Pagesa, kotryž nětk domorodni w najwjetšej czeſezi džerža. W tuthym brevieru namaka so tež list ze slowami: „Mje kormja, kaž pola was doma swinjo, zo budža mje potom we swojim času zareżac̄ mó.“ A tak je so tež stało. Dokelž běchu potajkim tute krajiny tak jara straschné, njechachu Maristowje, kotrymž bě missionswo pschepodate, je wjac wobsadzic̄. Boni tohodla w Romje wo to proszachu, zo by so tón džel druhomu towarzstwu pschepodal. To drje so sta za krótki čas, ale bjez wuspēcha a zas z wulkimi woporami.

Wot lěta 1855—1881 běchu te kupy cyłe wopuszczenie. Tola w posledním lécze buchu missionariojo swjateje wutroby Jezusoweje zas z Roma tam pôslani. Czi zažydlischu so najprjedy na kupje Neu-Guinea, njemózachu pak, dokelž bě jich missionski wokrjes pschewulki, žanhch missionarow na Salomoniske kupu pôslacz. Hakle psched dwemaj létomaj propaganda z Maristami z nowa zwijazk sczini, zo bych u zas spytali, na Salomoniskich kupach missionsy zawieszcz. Južny džel, t. j. kupu Cuadalecanar, Malajta, S. Christoval a Florida, jendželski džel, bu biskopej Bidalej na Fidji pschepodath, mjez tym, zo bu biskopej Brogerej, kiz ma residencu w Apia, głownym měscze na kupje Samoa, němski džel pschepokazany. Biskop Broger pscheblywa hido 25 lét na južnomorskich kupach a tohodla waschnja tuthych ludow znaje. Wschitcy Europjenjo, njech su narodnosće a wery kaisejcz chcećza, joho jara waža a czeſeza. Hdžez bu wot Roma k tomu postajeny, zo dybci missiju na Salomoniskich kupach pschedewzac̄, je won, hac̄runje bě pschepokazany, fakt czeſki nadawł pschewozmje, z wjeloszczu tu missiju pschijal. W septembri zaúdenenoho lěta je Samou wopuszczielil, zo by w Europje a woſebje w Němskej so pröcował, hac̄ njeby slobudželaczerjow do tamneje winich božej namakał.

Kr.

Potajny klucz do njebies.

XX.

Tu a tam traſč něchtó ſo hóřſchi, hdyž wo žanej měchu dlejſchi čas ſo jedna: mnohim ſo to wostudži — woni žadaja pſcheco za nowym. Něje pak w němſkih nowinach runiž tak? Romany a powědańčka pletu ſo tam pſchez cyle ſéto; lužo zabavja ſo, cítaja feſerpije a něchtó njeſvari ani na ſpiſowac̄erja, ani na redaktor; ſwetel lubi ſo tajka dolha kofbaſa. Najzrudniſche pak je, zo hdyž ſu z kofbaſu do kónca, pytnu, zo ſu z powětrum nadute a zo je jenož zlym naſhilnoſezam ſo poſekowało. Za tajke próbdomoſeſe w naſchim čaſopisu ruma nimamy; a tež tute rozwueženja by ſpiſowař rad pſchirčotſchil a ſlonečil, hdy by trebne ſo njezdalo, hiſhce ſo najwažniſchej ſamotnoſeſi modlenja poręczeſz: wo wobſtajnoſeſi. Tež tu rěka: Ryby ſu na dnie!

So tu a tam pomodlicz, njebudže wězo bjez hnady; ſchtóž pak w modlenju wutracz njecha, njeđobywa hnadi wobſtajnoſeſe hacž do kónca. Dokelž hnada wečneje zbožnoſeſe njeje jenotliwa hnada, ale taž rjeczaz hnadow, kotryž w běhu mnohich lét ſo dokowa. Kelkož pobožnych proſtwow, telko ſtaſcžkow w tutym duchownym rjeczazu.

Hnadi wobſtajnoſeſe hacž do ſlonečenja čłowjek ſebi zaſlužicž njezamóže, wona je dar z njebies. Tóni dar pak poſticiž ſo tomu, kž wobſtajne wo njón proſcho ſo modli. Na to poſkazuja ſlova Zbóžnika, „zo manj ſo pſcheco modlicz a njeuſtawacž“. (Luf. 18, 1.)

Njeſtaji ſo na tym, zo tu a tam wo hnadi wobſtajnoſeſe proſhym: dyrbi to wſchědnie ſo ſtač. Schtóž dženſa proſy, dōſtanje na dženſniſche; a ſchtóž juſte njeproſy, padnje. To wueži Syn Boži w pſchirunaju wo wostudlym pſcheczelu, kž fuſodej měra njeſta, doniž ſriedž nocy požadane poſkruth khléba dosta. Hdyž dha fuſod fuſodej dawa wobožnoſeſe dla, kaž wjele bôle budže njebieſki Wótc, kž je doſpolna dobročinnoſeſz, ſwoje darh a ſwojoho dobroho ducha dawacž tym, kotſiž wo to proſcha? Čłowjek njerodži wo wobožnoſeſz; hinač ma ſo z Bohom: jomu ſpodoba ſo naſcha wobſtajnoſeſz w modlenju, wón hnuje a napomina k tomu. Bóh njeje njeſcerpij ani wobožny jako čłowjek: w modlenju je nam podžel ſwojeje moc̄ wotſtupil — zo býchmy jenož tule moc̄ modlenja prawje trjebali! Zo dha hnadi wobſtajnoſeſe w dobrym hacž do ſlonečenja dobužem, dyrbimy božej miloſeſi ſo poručecž rano a wjeczor, na božej mſchi, ſriedž dnja, woſebje w čaſach ſphytowanja. Tehdom dyrbimy zdychowacž: „Kneže, měj ſeſerpiſeſz ze mnú!“

Modlicz móže ſo kóždy a pſcheco; jaſmožnu dawacž kóždy njemóže a poſeſicž ſo tež nic kóždy. Modlenjo je poła mnohich a woſebje poła wjejnoho ludu jenitke dobre, ſchtóž móža a cžinja; zo by wonie toſa tež bylo w duchu a wěrnoſeſi, polne ponižneje wutrajnoſeſe, kotraž hněv Boži ſpoſoji a žvrla miloſeſe wotewri.

„Proſhycze — pſtajcze — klapajcze“, tak rěka w ſpomnjenym pſchirunaju. Schto ſy, khiba proſhcer, pſched Bohom; a dokelž to ſy, tohoſda praji Syn Boži, zo maſch tež cžinicž jako proſhcer. Tón njehněwa ſo dolho, hdyž w jentym domje joho wotpoſazaja, ale naſtaji ſo hnýdom do druhoſho a proſy z nowa, hacž dōſtanje. Tak chee tež Bóh, zo wo ſwětlo a hnadi proſhym bjez pſchecſtača.

Wěſte je, zo cžezch žhřeſchi, ſchtóž w ſmijertnym hrěſche abo ſmijertnym běženju ſo njeſmodli; wěſte dale je, zo cžezch žhřeſchi, ſchtóž dlejſchi čas

(nimale měšac) so ženje njemodli; czeženjé skóncenje zhréšhi, schtóż w spytowanju so njemodli. Dokelž je wocžiwidžome, zo čłowjecza ſlaboſez thabla, njepſchimwžeſi jej pomoc z njebjes.

(Skónczenje psichihodnje.)

3 Luižich a Sakskeje.

Z Budyschina, Hajniczanske katholiske towarzſtvo kuježnow mějeſche minjenu njedželu we Wjergačec hosczeniu w Raſchowje swój druhi założenſki ſwjedžen. Sala běſche ze ſobuſtaſami a hosczeni psichepjenjeni, mjez kothymiz běchu ff. ſcholaſtitus Skala, kanonikus direktor Löbmann, direktor Nowak, katecheta Winger a kaplan Vange, Hajniczanske knieſtvo a mnohe ſobuſtaſi Budyschſkoho a Schérachowſkoho towarzſtwa. Kniez kaplan Nowak, założer a pschedſtojiczeſi towarzſtwa, wotewri w 4 hodžinach zhromadžizu, psichitomnyh wutrobiňe witajo. Najprjedy mějeſche f. kanonikus Löbmann ſwjedženſku ręcz, w kotrejž jako hlowne zakladni towarzſtwa poſornoſez, poccziwoſez a pilnoſez rozoſloži. Potom ſobuſtaſi Hajniczansſkoho a tež někore Budyschſkoho towarzſtwa cziſla jara bohatohho programma, ſpěv, deklamacije, hudžbnyh pschednoſtſk a džinwadlo, jara wutſtojnje wuwjedžechu. Pschi dalschej pscheczelnej zabawje, w kotrejž ſo wſchém ſobuſtaſam thoſej porjedžesche, kniez kaplan Vange z džakom na nadobnu podpjeru ſpominasche, fotruž wobſedzeſi Hajniczanskeje fabriki kniez Alfons Borák de Barua a jeho čeſtna knieſti mandželska, protetorka towarzſtwa, tutomu poſtieža, a wunjeſe kniezej kaplanej Nowakej za wulku pröcu wo naujedowanjo towarzſtwa a pschihotowanjo założenſkoho ſwjedženja ſlawu, kotrejž pschitomni mócnje pschihikwſowachu.

Z Lubija. Koz ſmy hižo wozjewili, mějeſche 3. oktobra, wutoru po ſwjeczenju kerchowa, jo tež nowa ſchula poſwjeczieſ. Kóždy wě, zo može katholisku ſchulu ſvjeczieſ jeno katholiski měſčniſ. To paſ njebeſche měnjenjo ſchulſkoho dohlađowacſtwa, tohodla tež na ſvjatočnoſci ſo žadny zaſtupjeſ ani ſchulſteje iſpekcije, ani měſčanskeje radu, ani hamtskoho hejtmanſtwa nje-wobdzěleſche; tež direktorojo tamuſtich ſchulow běchu ſo wſchitc zamolwiſi. Ženo kniez archidiakonus Gude běſche na ſvjatočnoſez pschijchoł. Šwjeczenjo ſchule dofonja wjſfotodoſtojnih kniez kantor Lufczanski, kotrejž bě z kniezom ſcholaſtitom Skalu $\frac{1}{2}9$ z Budyschina pschijel. Švjatočnoſez zapocza ſo $\frac{1}{2}10$. Ratholiske džeczi, ſwjedženſch zhotowane, nehdže 60 jich bě, jo w měſčanskej ſchuli zhromadžiwschi tam z dotalnej ſchulu ſo rozžohnowachu. Kniez direktor Blaček z wutrobiňmi ſłówami džeczom božemje dawaſche, pschi-pbžnawaj o jich pilnoſez a pěkne zadžerženjo, a jim zbožo pschejo za dalsche žiwenjenjo. Potom wjedžeschtaj kniez administrator Schewcžik a nowy wuczeſ Ěmme ze zaſtupjeremi ſchulſkoho pschedſtojiczeſtwa džeczi pschi zwonjenju žwonow do katholiskeje cyrkwe. Pschi wrotach čzakachu tež cyrkwe kerchowje. W cherkwi wuſpěwa ſo najprjedy Veni Creator Spiritus z pschijluſtchnymi modlitwami, na czož kniez kantor Lufczanski zhromadženomu ludej a džeczom předowasche. Wou rožloži wožnoſez nabožnoho konfeſionalnoho wožehnjenja a wuczeſia młodoſeže a poſaza, kaf je ſpôznaczo toho młodu wosadu pohnialo, zahe na założenjo tež woſebiteje katholiskeje ſchule myſliz. Z džakom ſpominasche kniez ręcznik na wſchitke wopory, kotrej ſu założenjo ſchule zmuzniſe, na wſchitke pröcowania a džela, kotrej ſu ju ſpêchowale, a na dobroty, kotrej ſu naſaſe džeczi dotal w měſčanskej ſchuli wužiwaſe. Skónczenje napominaſche wosadu, starskich a džeczi, zo běchu ſo wo čeſtne wobſtaſzo a kžew noweje

schule starali. Potom ſo wſchitcy w ſwiatocznym czahu k nowej schuli po-dachu. Psched durjemi, kotrež běchu kraſnje wupyschene, zanjeſe kniež kantor Asperges me a pokrjepi ſchulſke murje zwonka ze ſwjetzene wodu, na czož modlitwa ſzéhovasche. Na to pschedpoda twarſti miſchtr Schramm kuež noweje ſchule kniezej fabrikantej Ernstej, pschedsydze ſchulſkoho pschedſtojiczerſtva, a tón wotankny durje w mjenje najſwjetzisſcheje Trojicy. Nětko za-stupichu ſwjetzacy měſchiuk a wſchitcy druži do nowoho domu, do ſchulſkeje jſtvu, hdyž preniſki z nowa Asperges me zanjeſe a ſčený tež znutka ze ſwjetzene wodu pokrjepi a wupewawſchi pschedpiſane modlitwy znamjo ſkrižowanohu Zbóžnika na pschihotowanym měſtne povhſhi. Kunje hdyž bě ſwjetzenjo dokonjane, dóndže zbožo pschejach telegram najdostojniſchoho knieza biskopa, kotrež ſo hnydom wozjewi. Potom nějeſte kniež administrator Schewcžik recž, w kotrež wón naſtačo noweje ſchule wopominasche, tachantſtu, kloſchtronom a cyrkvi Maſcheje Lubeje Knjenje w Budyschinje za wulku podvjeru džak zavdawaſche, a woſebej ſtarſich proſchejche, zo býchu ze wſchej ſveru pomhal ſchulu na najlepſe ſtojſiczo pozběhnež a na nim zdžerzečz; ſkonečnje zapokaza w mjenje ſchulſkoho dohlađowarja wuczerja Emme do nowoho powołania. Bórz na to kniež wuczer Emme wotmolvi a ſlubi, zo chec z dowěru na božu pomoc czeđke dželvo na ſo wzac̄, zo by džecži, kotrež ſu z dobreje ſchule pschitſhle, tež dale w dobrém wuwučenju zdžeržak a k dalshomu poſtupowanju naſjedował. Dale recžech tež hiſcheze kniež fabrikant Ernst jako pschedsyda ſchulſkoho pschedſtojiczerſtva a w mjenje cykle ſchulſkeje woſady džak a pscheczo božoho žohnowanja za tutón ſtuk wuprají. W mjenje cyrkvi Maſcheje Lubeje Knjenje w Budyschinje pschejſe ſkonečnje kniež ſcholaſtikus a farař Škala Lubijſkej cyrkvi a woſadže jako jeje nětko ſamostatnej a zróſtnej džowey zbožo a bože žohnowanjo. Kħwalbny ferlusch „Grožer Gott, wir loben dich“. kotrež wſchitcy ſtojo ſpěwachu, wob-zamknę ſwiatocznosć, na czož ſebi pschitomni cyle nahladne ſchulſke twarjenjo, tež rjane nowe „wuczeńſke ſredki“ wobhlađachu. — Pschitpomnicz cheemj, zo je nowa ſchula rjane rumne z czećwjenych cyheli natwarjene twarjenjo, kotrež ma dwě wulkej ſchulſkej jſtvě, rumnej wobydleni za dweju wuczerjow, tež wobydlenjo za domownika. W tu kħwilu je jenož jedyn wuczer, kniež Emme, kotrež je ze Scherachova ſem ſo pschedydlil, za ſchulu poſtajeny, kotrež změje wot ſpočatka dwě klasy. Twarjenjo ſtoji z boka fary k połdnju, ma centralne tepjenjo z paru, a je, kajkež tu ſtoji, 31,000 hrinow placžilo, ſtož móže ſo tunja placžina mjenowac̄. — Hiſcheze cheemj pschitpomnicz, zo běchu kniež fabrikant Ernst za kniežow duchownych a nowoho wuczerja ſwjetzenku hoſežinu a ſchulſky pschedſtojiczerjo ſchulſkim džecžom ſchulſki ſwjetzen wuhotowali, kotrež ſo na měćzanskej tſelerni wotbu a na kotrejž ſo tež duchowni a na-hladne ſobuſtawy Lubijſkeje katholſkeje woſady wobbzeliſchu.

Bóh dał, zo by tež nowa ſchula młodej woſadže w Lubiju bohate žohnowanjo pschijneſla!

Swobodne Zjednoczenieſtwo katholſkich wuczerjow serbskeje Lujicy wotmě pschedwęzorawſhim, ſchitwórk 12. oktobra, w urjadniu zhromadžiznu w Brézanec hoſežencu w Ralbicach — kaž bě tħażenja pschedpověžzene. Wurjadna zhromadžizna bě wuſadnie wjele ſobuſtawow zwiedza. Sydomnaczo běchmy. Budyschin běſche poſtał wyſochdostojneju k. ſcholaſtika farařa Škalu a direktora Nowaka. — Z wulkej a z njetajenej radoſciu zapisujem ſwjetzelach ſtuk, zo ſkonečnje k jutram 1900 naſcha luba ſchulſka młodžina dōſtanje

serbsku čítanku. Hórníkowa čítanka je rozebrana, tohorunja so Braunerjowa hízo wužiwac̄ njezdži. A taf smy so 10 lét a dleje bědžili wo nowu čítanku, kajfaž nam po zakonju sluscha. Pschetož hac̄ dotal so w Sakskej serbski a němški w serbských schulach čítac̄ wueži, a to so po našchim pschewědečenju hinač njemôže, hac̄ ze serbskej čítanku. A toju je — hdýž su hízo tsi předhysche pospyth a načišti a hotowe, skoro hotowe čítanki byle a — zapaduyle, na schtwörte napisal k. wuežet Jan Symank. Njech dha so nětko rožnidy wo njej rožkhadžuju kažkuli: wona so z wulkej wjetšchinu hlosow pschitomnyh pschija a budže so hnydom čiščec̄ — mjez tym jenož I. džél za přenje a za druhe schulské léto. Revisiju druhéje, híšeče zhovojomneje polojey I. džéla čítanki wobstaraju k. pschedsyda, Hila a Wjenka. Potom njech so boryž tež II. džél pschipravi! — Z wopravdžitej nutnej wjeselosću so nowej serbskej čítance z wutrobow hlinin zavola zahorjena řlawa. — Po někotrych namjetach, nastupachy nowy wudawł „Pobožnoho Bosadnika“ a kritiku „Lužicu“, so k wólbam pschifroži, kotrež mejachu titón wuspěch: za pschedsydu so zaſo wuzwoli k. Jurij Schewcžik, cyrk. wucžei w Kalsbicach, za městovpschedsydu z afklamaciju k. farar Miklawšch Žur z Radworja, tohorunja so z afklamaciju z nowa pschijachu: k. cyrk. wucžei J. Symank za polkadrnička, k. Andrički a Hajna za I. a II. zapisowaria. Pschichodna zhromadžizna budže po nowym lěze w Budyschinje. Zapisovat.

3 chloho swęta.

Němška. Mjez druhimi puczowanjemi dojedžeschtaj němški kejzor a kejzorka zauždzeny thđení tež na swoje kublo Kadinem, hódež wschelake nowotwary wobbladowaſchtaj. Zwieseleni wjesnjenjo jeju powitachu a schulská holečka pschepoda kejzorch žijenški wenc. — Na swojim puczowanju do Schwedſkeje pschekwapi kejzor swojich towarzhow z tym, zo nadobo ze schwedſkim pryncom zapocza w joho macžerštežinje ręczec̄. Mjelečdo běſche nimale došpoklje schwedſti nauvuknul. — Wulku čeſeč je kejzor němškim Franciſkanam w braſiliském měsće Petropolis wopokažal a z tym tež mnichich tam pschewywachy Němcow zwieseliš. Superiorę P. Cyriakej a P. Miklawſchej je mijenujcy němškej rjadaj pschez němškoho zapóſlance z Rio de Janeiro pschepodal. Wobaj mnichaj běſchtaj so woſebje za katholſkých wojałow na němſtich wójnyskich lóžbach staraloj. Klóšchr Franciſkanow ma tež hevak w Braſiliskej wulku nahladnoſč.

— Schmijatańki w nutskownych pruskich naležnosćach híšeče traja a su čim dale, čim hóřsche. Tena strona tuka na druhu, zo kži a jeba, a tamnej někakje tajne wěch čini, a nichto skonečnje njewě, komu ma wěricž. Mjez tym je so zaſo jedny zaſtojniki w zapowědzenym kanalu zatepil. Je to wěth kniez ze Zedliž, kij mjejeſche derje zaplačenmu statnu službu w Barlinje, pschi kotrejž jomu prózdnym čas híšeče dowoli, pschecžiwo nowomu kanalej do nowinow piſac̄. Miguel niežo wo tym „njewědžesche“, a hdýž buchu družy zaſtojnich wotkazowaní, Zedliž wosta. Skonečnje je snadno kejzor wo joho piſanju zhonil, a za někotre dny dyrbjesche „ſlabych wocži“ dla wotstupic̄. Schtò tež to je joho ſlěk? K piſanju a čítanju zdatej so joho wocži híšeče dobrę doſez bhež, pschetož wón dyribi nět jako hlówny redaktor Barlinſke nowiny „Poſt“ wjescež a dvoſtava za to 30,000 hrivnow lětnje; k tomu połnu penſiju wot knježerſtwa, a nichto nima jomu niežo rožkazowac̄. Družy zaſtojnicy,

kotsiž su wjèle mjenje pschečiwo kanalej skutkowali, dostačaja jenož połojući swojich prjedawšich dołhodow a su dale swojim pschedstajenym za swoje cyłe zabđerženjo zamolviči. Za jenuho je khostanjo njezbožo, za drugoho zbožo. Njetrjebali so wo wscie tute dživne węcki staracž, njebyli so z toho a drugoho spôznacž hodžalo, zo drje chec w Pruskej móena strona ministra Miquela na městno kanclera wječha Hohenlohe postajiež, a to by nie jenož pruskich, ale wsciech němſkich katholikow njelubje jimało.

— Wulki proces, kotrež so w tu khwili w Barlinje wotměva, pokazuje zrudne njepeczinti, kotrež tam a podobnje tež w drugich němſkich městach knejęza. Jedna so wo młodych ludži ze zemjanſkich a drugich nahladnych swójbow, kotsiž běchu so k zakazanym hram skhadzowali. Wjèle zakrasnych tyfac hrivnow je so tu husto za jedny wjeczor dobylo a pscherało. Kunjež drje su tjo zemjeukoj, kotrež pſchi tym jebauja winowachu, njezinowacži — drugy wopravdježi jebaujo su z časom do wukraja čekunsi — swedeža tola ſudniſke pſchepytania, kafzej njepeczinoſeži su tu a tam ſamo tamni poddači, kotsiž dyrbja něhdj jako wjehoch zaſtojnicy we swojimi kraju skutkowacž. Z njerozomuňm hračzom pſchecziuſe zamóženjo swojich husto doſez ſlabych starichich, z njehornymi žoniſtami a z piežom pſchisadžuju čas, čeſež a duhownu mōć, kotrež dyrbjeli k wudokonjenju we swojim powołanju nałozecž. Nocheemh prajiež, zo je wscudžom tak, ale tu a tam wudyrí druhdy rana, kotrež ſtraſhnu zmutskownu khorosž pokazuje. Němcy njetrjebaja pſchecy ze zapřewanjom na ſkoženou Francouſku pokazowacž, tež pola nas je bohužel něſhtožkuli zgniwe, schtož njerjant pſchichod wěſceži.

— Podobne, runjež jenož materialne njezbožo za mnohe swojsby je bankrot wulkoho pſchekupca Behrendta w Barlinje. Bjez zamóženja je tutón muž w běhu poſledních džesacž lēt wjacore wulke pſchekupſtwa zapoczął z wjacym hačz ſto filialkami w Barlinje a drugdze, kotrež z džela hiſcheže wobſtoja. Hijo něſhto lēt bě joho dołh wjetſchi, hačz běchu joho ſklady hódne, a tola wjedzesche swoje pſchekupſtwo dale, haj, założesche hiſcheže nowe, zo by ſo někał „wutorchnyl“. Někto pſchisadža joho wěričeljo wjacym hačz tsi milliony hrivnow. Pſchi tym njeje taſti čłowjek ani khostanja zaſlužil, dokelž zakon nježada, zo dyrbjal hospodaricž pſcheciacž, hdýž dołh zamóženjo pſchecaha, ale hakle potom, hdýž wjacym placicž njemóže, t. r. hdýž nikoho klapohoh doſez wjacym njenamaka, kotrež by jomu požčował.

— Do Kölna je ſkoniczne liſtno kandidatorow za wuprzednijene archybiskopſke městno ſo wot knježerſtwa wróbczilo. Bjez měsacow je archybiskop Kremenc hijo zemrety a tak dołho je knježerſtvo pſchepytalo, zo tola žadny „ſtraschny“ njeby na joho městno pſchischol. 24. oktobra budże někto domkapitel wolicež. — Njebohi ſwjeczach biskop dr. Schmitz je swoje cyłe rjane zamóženjo za twarjenjo cyrkwiow, wuhotowanjo farow a na drugie dobre węch daril.

— Nowowuzwoleny Osnabrücki biskop dr. Voß bu nježelu 8. oktobra w Osnabrücku ſwjeczenty. Swiatocznoscž trajesche wot wojskich hačz do dwanačich. Po ſwjecziznie mjejeſte nowy biskop najprjedy lačzonſku reč na měſchinikow, potom němſku na bohacze zhromadženy lud. Město běſte wjeczor traſnje rožhwělene, a z nowym biskopom ſenidže ſo wulka ſyla ludu k rjanomu ſwiedzenej do katholiskeje towarſtchnie.

— W Hannoveru zapoczął ſo zańdžemu nježelu ſchadzowanka němſkich ſocialdemokratow, na kotrež hiſcheže poždžiſcho dokladniſcho ſpomnimy.

Rakušta. Badeniowe wukazh mają so bórzy zyběhnyč. Mér pak za- wěszeče tohodla njebudže, dokelž budža nětko Čeſcha pschecživo nowomu ministerſtu wuſtupowacž. Tak njerozomnje wězo, kaž Němcy, njebudža cžinieč. Kunječ chyčihu mnozih mjez mlodymi Čeſchami po pschilkadže Němcow do- spolnu obſtrukciu cžinieč, je tola wjetſchina wobzamka, zo chcedža na ſejmſkich wurađowaniach ſo wobdželicž a tak po móžnoſeži na zakonſkim pucžu za dobre prawo swojeje rěče a norodnoſež ſkutkowacž.

Francózſta. Podobny wuſtar, kaž Krupowh w Eſſen, je w Francózſkej Schneiderowh wuſtar w Le Cruzot. Wjac hacž 10,000 dželacžeri dobywa tam ze zemje železo a druhe metalle, zo bydu potom z nich kanony a druhe wěchi ſeli. Swójba Schneider je nimale dobra katholſka a je ſo za ſwojich dželacžeri pscheco derje starala, tak zo běchu tuziži pscheco ſpokojni a měrni. Dolhe léta ſu ſo tam ſocialiſtowje podarmo prćowali, dželacžeri pschecživo ſwojomu kniejiſtwu ſchęzuwacž. Hakte w poſledním čiaſu je ſo jim to z wu- ſpěchom radžilo. Tuž naſtachu něhdže psched dwěmaj nježelomaj pschekorh mjez Schneiderom a joho dželacžerjemi. Dokelž ſo zjednači njenozachu, dyrbječhe pschedyda ministerſtwa Waldeck Rousſea rozfudžecž. Tón je nětko wuprajil, zo maja dželacžerjo, kotiž i tak mjenowanym ſyndikatam abo i zjednoczeniſtwam ſluſcheja, kotrež ſu z wjetſcha ſocialdemokratiske, jenajke prawa mēč. To ſo wězo ſocialdemokratam jara lubi, dokelž budža nětko po ſwojej woli mjez dželacžerjemi ſchęzuwacž móć a ſkončnje ſwojomu kniejiſtwu bôle a bôle rozkazowacž. Tak kaža bôle a bôle dželacžeri, za kotrychž bě tola nanajlepje starane.

— Zle ſlóržby na francózſkich wojakow pschilkadžeja ze ſewjerneje Afriki. Zaſkadžeja tam husto ſurowje z wbohimi cžornymi. Czasto ſu hižo bjez winy jich bydla nadpadowali, mordowali a paſili a jich žónske rubili. Missionarowje mają wot toho ſobu uajvjetſhhu ſchkuđu, dokelž ſu cžorni potom počni nje- pschecželſtwa pschecživo ſchęſčanſtwu a joho wučbam.

Naležnoſće naſho towařſtwa.

Sobustawy na lěto 1899: 625. Michał Měškank z Nowoho Łusča, 626. Handrij Handrik z Baćonja, 627. Handrij Kórjenk z Khróſcie.

Zemrěty sobustaw: Jan Delenk z Wutočic. R. i. p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dale je woprował: Jurij Lukaš w Budyšinje za predate ſtaré póstowe znamki 5 hr.

Za cyrkej w Lubliju: P. T. N. z R. 6 hr. 40 pj.

Za kerchow w Lubiju: P. T. N. z R. 6 hr.

Za ponowjenjo Khróſcanskeje wěže: Sobustawy źiwoho róžowca we Worklecah 30 hr.

Za nowy Maćienny dom w Budyšinje.

Dotal w naſej redakciji nawiadate 6263 hr. 66 pj. Dale daricu: Rozkolnicy, z nowym hosćom 3 hr. 50 pj. Delanska Patentna Komisija 40 pj. + 1 hr. 65 pj. M. M. Š. 1 hr.

Zaplać Bóh wšěm dobroćerjam!

Kulowska nalutowařna a wupožčeſnja

pjenjezy w kóždej wulkosći přijima a z $3\frac{1}{2}\%$ zadani. Wobkhodna měſtnosć: Kamjeneska dróha čiſlo 3.

Cjíjich ſmolerjec tnihičiſtihcjeſtne w Macjicžnym domje w Budyšinje.

Kátholskí Posol

Wudawa so kóždu sobotu.
Plači lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
stany 3 hr. 60 pj.

Plači na pósce
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štvortlētnje 65 pj.
Za nawěštki plači so wot
małoho rynčka 10 pj.

Sudowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 42.

21. oktobra 1899.

Lětnik 37.

Potajny klucz do njevjes.

XX.

(Stónczenjo.)

Něchtó mohł prajiež: Chce-li Bóh, zo bych zbožný był, čzohodla nje-
spožej hradu wobstajnoſcze hacž do ſkonečenja na jene modlenjo — čzoho-
da pſche cz a z nowa wo nju proſhež? Ma to dawaju cyrkwinscy wnežerjo
tute wotmokwjenja:

1. Bóh chce z wobstajnym proſchenjom naſchym do wěru pruhovacž;
2. Bóh chce naſche žadanjo za zbožnoscžu rozmnožecž. Wulfotne hradu
pſchiudu jenož horliwej woli, a to, ſchtož bjež wulkeje procy do budženju, tak
zańcz nimamž, jako dar, wo kotrež my cyle ſiwnjenjo horcy žadali; 3. Bóh
žada, zo by jeho w opomnječo ſtajnje kniežilo w naſchich wutrobach. Byli
zbožnoscž nam do czasa zapisana byla, bychymy w modlenju woliwki, na Boha
zabyli. Khudocho czéri nuza, zo wobydlenja zamóžitých pytach; tak czehnje tež
Bóh duschu ſebi w ſtajnym žedženju, zo by w ſmjernej hodžinje połnu a
tłoczeniu měru dawacž mohł za swěru dolhich lět. 4. A tež w luboſcži
bożej dyrbimy nadobywacž: tu pak płodzi runje wobstajne modlenjo.

Tak njeje ani wodbychnjenja a wotpočinku w modlenju na zemi? Wězo
njeje. Dyrbimy proſhež, praji ſwiaty Jan Chrystostomus, hacž ze rta božoho
zaſtychimy wusud zbožnoscze, to je hacž do ſmjerče. Množy, tak praji ſwiaty
Pawol, wubehuja ſo w behaſey, ale jenož jedyn dóstawa myto; rěka tračž,
hacž króna ſo na hłowu ſtaji, znamjo wěžnomo wozboženja.

Każ diabol njeruſtawa, ale wſchědnie nowe leczenja pſchihotuje, zo naš
pſhemobže, tak tež my bróni (modlenjo) z ruki połožicž njejměny, zo jeho
žehliwe ſchipy wot nas wotlečza. Něchtó njeupołoži bróni z ruki, kaž dołho je
wójna: „naſche cyle ſiwnjenjo pak je ſtajna wójna.” (Sob.)

Bóh ma wéru a sprawnu wolu, zo by kózdy čłowjek zbožny był; dokelž pak je modlenjo préní a porjadny frék wozbożenja, je wuczijene, zo Bóh kózdomu hnadi modlenja spożęi. Z modlenjom ma čłowjek potom wsche druhe hnady dobýwacż, wojebje zo boże kazuje wobkedażbuje. We wiđomnej swórbje je tajki porjad, zo čłowjek nahi so narodzi a bjeze wscheje pomocy; tola pschinjese ruch na jwét a dary ducha: z nimi ma pozdžischo dobýwacż, schtoż trjeba. Tak też čłowjek w pscheznaturalnym porjedże njeje tajki, zo by jam ze so dobre dokonjal abo zbožnośc̄ sebi dač mohł; Bóh dyrbí jomu khmanośc̄ a zamóžnośc̄ poſkiežic̄ — a wón czini to, hdźż hnadi modlenja wobradzi, z kotrejēz pomocu ma čłowjek zamóžnośc̄, zo do kralestwa božego so dobudże.

Każ Bóh modlenjo žada swojedla a naſchedla, tak hidži je zły duch a naložuje wsche leſeże, zo wutrobi rozbóji. Zły duch wé derje, kajku brón w modlenju mam: wón chęk ju nam z rukow wudrēz, a hdźż to njemóže, muczi, zo modlenjo po móžnośc̄i pschikrótshujem.

Bóh pak nima spodobanja na skazennych woporach: žada, schtoż jomu skuscha, a schtoż suny jomu lubili. Wot wéčnośc̄e je wokomisi poſtajil, kotrež mam z modlenjom jomu poſwiecžic̄ — wo kózdom zakonidženym budże zamolwienjo žadacż. Wscho na zemi ma swój čas: hdźż druzi žněja, njeje čas wuſhywa; a hdźż je čas k modlenju, njejmē so dželacż — by to dželko bježdżak a bjez żohuowanja bylo. Bóh je swoje hnady zwijazal na hinity čas žiwjenja: nimamylí to kędžbu, czekuje nam čas, jako njemudrym kiežnam, kotrež podarmo do duri klapachu a wo zaſtup do njebjes proſchachu —. „Rjeznaſu was!”

„Schtoż so prawje modli — praji ſwiaty Augustin — budże prawje živý, a pschistaju, wéſeže zbožny. Dokelž z modlenjom pschińdże duschi rozwſwietlenjo, zo tomu czeſta, schtoż zbožnoſc̄i zadžewa, to je: wobkhad z njepobožnymi, ſwetiſcie zamysleñymi čłowjekami; cztanjo čzaſopisow a knihow, kotrež zjawnje abo skradžu wéru pschimaja a podrywaju; ſchrubloſc̄ woczi, khodženja po prózdnym, kaž po ſwetnych wjesoſoſc̄ach, „schtoż chce z djabolom rejwacż, njemóže w Khryſtusiu ſo zradowacż” . . . wſcho to ſu ſkutki na ſchérókim puczu, kiz do hele wjedże. Nichto njemóže dwije njeſjo mécz, tu a tam.

Schtoż ſo modli, budże tež ſczerpny: wón pschenjese zapęczę ſweta, khiniwy, wobeżeźnoſc̄e, khudobu, khoroſc̄. Naſch pucz na zemi je jako z kſhizemi poſyty: schtoż ſo modli, ſo toho ani njefróži, ani ſo njegatopnie; dže z doweru swój pucz a waži to, czochož ſwét ſo ſtróža, ſebi za pomoc, z kotrejż Bóh dusche wuhotuje.

Każ dołho ſy na ſwecze, pschecžehataj tebje dwaj pschecžiwnikaj: zła na kſhilnoſc̄, kotrež Hadamoweje winy dla w kózdej wutrobie ſo warí; a zły duch, kiz pschinarodžene ſchtricžki hordóſc̄e, hněwa a hidženja naduwa, zo by poduſył wéru a luboſc̄.

W tajſich bědzenjach, kotrež ſu wſchędne — dobycža pak porédkę — njehlada ničzo do rukow, hacż wojowacż a ſo modlicż: „Schtoż wutraje hacż do kónca, budże zbožny.” (Mat. 10, 22.)

Amerikanowje na Filippinach.

Każ ma kóždy čłowiek też swój slabý ból, tak też kóždy naród swoje njepocžinkti. Slowjanški njepocžink je woſeblje njejednota, němški knjezostopež, francózski lohkomyslnosć, a lenjoscž je njepocžink Turkow. A tak ma kóždy lud swój slabý ból; a jeśli żadny čini, kaž by cyle dospolny był, jeba jehje samoho a połozuje runie z tym, zo ma też swoją laboſć, mjenujich naduwatoscž. To placzi woſeblje wo ludach jendželsko-hakſteje rafy, wo Zendželczanach a Amerikanach. Cži wędža so wulch činięc a z połnej hubu ręczecž, kaž by khmanjskich ludzi na zemi njebyla a tola ju nanajbóle ſebični a nahrabni. Wszech te najlepſche a najbohatſche kraje je Zendželska zebrala, pôdnu Indiſku a Egiptowſku, rožschêrjene krajiny w južnej a ſrijedźnej Africach, w ſewjernej Americy a w Australiſkej. A pscheco nima hýcheze doſę, ale nadžera so hýzo za Transvaalom.

Runje tak tež pocžinjeja so w najnowiſčim čaju Amerikanowje, kotsiž ju tež jendželskeje krewje. Kaž su nehdyn Zendželczenojo Schpaniſkej a Portugalskej indiſke kolonije wotewzali, tak su Amerikanowje njedawno Schpaniſkej jeje poſlednje kolonije w Americy a w Afriſkej zebrali, Kubu a ſufodne kupy w Americy a Filippiny w Afriſkej. A z kajfim prawom? Hoi, to Bóh wę; pschetož po prawdze so to njeje ſtało, ale že ſproſteje nahrabnoſće a laſomoſće. To wszechón ſveti wę. Zenož woni ſami to njechadža pschidacž, ale trubja do ſweta, zo ſu z cžiſteje luboſće a ſobuželnoſće z wbohiej, krjudowanej ludnoſćiu tutych krajinow to cžinili. Schpaniſka je pječza ſurwje zakhadžala w tutych krajach, tak zo Amerikanowje tomu njeſju dleje změrom pschiſladowacž móhli. Tuž ſu pschiſhli a lud wot ſchpaniſke kwaſle wuſwobodžili.

A kajfa je ta ſwoboda, kotrež ſu tamniſčim ludam woſradžili?

Tajfa, zo ſo Filippinjenjo z brónju w ruchu psched njej woſaraja, zo je jim ſmjerč ſubſcha hacž tajfa ſwoboda.

Abo nadž to cžinja z njerozomom? O ně, ale z połnym prawom.

Njedawno, 20. septembra, poda ſo kardinal Gibbons k amerikanſkomu präſidentej Mac Kinley-ej a ſkoržesche jomu jara na amerikanſkich wojakow na Filippinskich kupach. A ſehto dha běchu zworali? Šežehowace ſkoržby na nich běchu do Ameriki dôjchle:

1. Woſach ameriſkoho wojska zapuſčeja cyrkwe a kapale, powaleja ſeženy, rožbiwaja kraſne wumolowane woſna, pala wſcho, ſchtož je z drjewa.

2. Psched tabernaklom, w kotreym je najſwjecižni ſakrament, ſtajeja połne telegrafne ſtacije, a woſtarje trjebaja jako lawki.

3. Pilnje ſledža za měſchiňskie draſtu a namakaja-li ju, drěja a pala ju.

4. Tež je ſo ſtało, zo ſo woſach měſchiňsku draſtu zwobleſachu a tajen po měſeče cžahachu kaž ſlubu katholſkim woſydljerjam.

5. Swjate ſudobja woſach kradnu a paſ je pichedawaja, paſ trjebaja je k wschednomu wuživanju.

6. Woſeblje na žonu ūkaja. Njeminiſje ſo ſkoro žanohho dnja, hdžež býchu woſach žonu žonu njenapadli. Tuž ſu žony w ſtajnym ſtrache.

Tajke ſu te złote cžasy, kotrež ſu tutym nehdyn ſchpaniſkim kupam z amerikanſkim knjeſtwwom naſtałe. Schtó chył ſo to hýcheze džiwačž, zo Filippinjenjo wo nich njerodža a ſo ze wszechni mvcami psched nimi woſaraja? Ameriſky katholikowje paſ zjawnje na zhromadžiznach ſo na to hóſcha a tež rožvniſchi protestantscy duchowni zaſudzeja tajke pschedežhanjo katholſkeje

chrkvi. Schió wě, hacž ſo mnogim na Filippinach po starých ččasach, kotrež drje njebečhu zlocžane, ale tola nic tak zle, kaž ſo čžini, ſtyſacž njebudže.

3 Lujich a Sakskeje.

Lubi ludžo: Nic »laz'wacž«, ale: čžitacž; podobnje: liečicž; hromadžicž, zberacž, ſkladowacž město: zom'l'wacž; nic: rum — tón napoj hlupi — ale: měftno, měftnočž atd. Tych hréchow zhrromadžicž a zliečicž, k tomu w cylym číſle „Posola“ měftna doſež bylo njebe, a wam by ſo wostudžilo čžitacž.

Lijeczo pada, zymne wichorh duja, mrózh běla luki a třechi, poſlednje kwětki ſwoje hlowčeky thileja . . . Vjez džiwa dha, zo ſo níkomu wonka nje-lubi wjach a zo měſčan cžeka ze wjow a wjeſny ratař cžeka z pól. Skofu hlapa kóždny dohrabacž, ſchtož ma hiſcheze wonka z najpoſledničich žnijow. A toho je doſež. Kuijez Mróz je trochu zahe pschijichol a pschekruče zapſchimny. To mějachmy na psch. wežora — menju ſrjedu — pschekraſny wjecžor. Zemja ſo kurjeſche wſcha, na njeſtovnežnej njebojes módrinje, tak hluvokej a tajomnej, ſtojeſche měſacž, jaſny kaž rybjače woko. A ſleborne lijeſche ſo joho mile, něžne ſwětko do tuteje mlhy, z kotrejež kaž hrody a hrodžiki z baſki ſněhbeče wuſtuſowacu naſche twarjenja. Zandžech ſebi na wěžu a pschekraſnhoho wuhlapa wuživach. Cyku nóc bych byl nad tej luvoznej krajinu pschekal a z wotewrjenymaj wočomaj do ſo piš njeupraſaje kuzlo a čžichi blyſchež wobraza, ſotrohož krafnoſcž bě mjez tym dopjelnil ſrinkotathch hwězdow rój. Z myrijadami běchu na njebojo wuſkocžile a ze ſleborom, złotom němje hrajaču. Směta holk ſem njezaſehuje abo zaſehuje jara ſlabje. Kaž z njeſtovnežnej dalinu klinži ſem z wothloſom dželano hercow, kofíž dopiſkuja kvaſnomu wjeselu; juthe budže po wſchim, tež po domojowoženju. Za cyrkvi po pucžu jědže wóž, ale widžiſh jenož, kaf koſela ſo wjereža — njeſtovnichie nječo. Konec za wožom pak čžovjekaj džetaj. Wonaj ſtaj ſebi ze wſchech wěſeže najwjach na něſhporeje wuſpěvaloſi a po nim. Tak mjelečicž džetaj . . . Hacž do ranja bych takle ſtojo ſonil. — Tola tu pschikhadža knijež Mróz, ſchery brodač, wulki a hobris, a lodovery je joho dych. Ja pak lecžu po ſkodach dele a za tři minuth ſym doma, a na mojich patentowanych kachlač ſu popuſtězane wſchitke ventile, a moj Pegasus, moj baſniſti grébiček tu ſtoji wboſi — z pschimudženymi kſchidlam, a ſleborna tkanina mojich widženjow a ſonow roztorhana wiſa, kaž hdyž ſy pawcžinu rozmijatł . . . Stanjo je tu, a zaſy ſo běli cyla krajina. Někto drje je wſcho zaž ſpječko, ſlonoč ſo ſmeje a jara derje měni, ale powětr je jerry, kaž po mrózach bywa. Woſebeje nažymna pica, koliže, kaly, rěpy ze zmjerzkani ſchodus bjeru, a ludžo njevědža, hđe bychu předh hrabalí. Do porſtow wſchak wſchudžom pali. Ale radži wſcho ſčerpnje njeſem, jenož zo je rjenje, w zymných deſchčicích tež njeje žana dobrota, běložane běrný z pjerſhčče drapacž. Ženož zo bychmy bórzhy hotovi byli, potom změjeny ſo lěpje. Wob dženj ſo ſtupimy do bróžnje a wječzor ſo zefydamy za kachle, a wo starých ččasach budžemt povođacž a na nowoho „Krajana“ ſo wjeſelicž, a hubžbu k tomu nam poda wohenja bubot w neſči a pschekacžow ſpěw: Schwörzo, bōrčo, ſchęgebotajo . . . A ſtradžu budžemt z woknom tež za ſvjatym Miklavſchom kufacž, za tym wulkim biskopom. Nadjejamy ſo, zo budža naſche džecži prawje pětne nětke — rumpodich tež jězdi! A potom budže keruſcha. Tehdom budžemt w pschecželskej bjeſadže z bližkimi a z daloſkimi za bohatym blidom ſedžecž a nad božim darom ſo wjeſelicž. Tež džako-

wac̄ so Bohu lubomu Knjezej budżem̄y, zo je żohnował našchū prócu, naſche hona — a tež na tych budżem̄y spominac̄ z modlitwū, kotſiż su psched nami z potom woblicza krjepili wótcowſki zahon. Njebudżem̄y wſchaf spominac̄ jenož, kaf smy twarili ſwoj dom — ale na prěnim měſcze Bohu ſo džatowac̄ za tón dom, kotryž je nam dróžſchi wſchēch hrodow na zemi, na woſadný Boži dom. W nim smy swojeje dusche njebjesa twarili, miłosć božu a joho ſpokoju nazhonili we wſchēch lēta dnjach, w dobrých a w złych.

Z cyloho swęta.

Niemſſa. Tak mjenowanym „evangeliski zwiaſk” je psched thđzenjom w Kürnbergu swoju lētnu zhromadźiznu mél. Smy hižo z prjedawſkich lēt zwuczeni, zo ſo pschi tutej pschilezuoſezi wjele na katholikow ſvari, a ſo toho dla njezdziwam̄, zo je ſo to tež lētsa po zwuczenym waschnju ſtało. Woſebje rypachu na naſchoho prynca Młaza — mjenowac̄u joho jenož „kapłan Młaz” —, kotryž na w tamnym měſce swoje duchowne zaſtojnſtwo. Jedyn z recznikow ſo njehańbowasche, romſkoho bamža „hlowu a ſchitarja wſchēch paduchow” mjenowanac̄. Druzy spominachu drje tež na liwkoſez w lutherskej chrfki a ſkorzachu woſebje na to, zo pŕyñcesný z wječhowskich ſwójbów někajkeje ženitwy dla wot swojeje wěrty wotpaduja, ſchtož ſo pola katholikow njeſtawa, ale w praschenjach, kotrež wěru a žiwiſenjo po wěrje naſtujuja, njeſiu džé ſobuſtawu zwiaſka ſami mjez ſobu pschezjene. Do njoho ſluſheja tež mužojo, kotſiž ani do bójſtwa Žežuſowoho njeſerja. Tuž je zaſwēſe ſi ſdžerženju pschezjenoscze najpſchihodniſcie, na „Nom” ſwarjecz. Ma hlownych zhromadźiznach katholikow wuraďuju kózde lēto ze wſchēj luboſežu, kaf možlo ſo chrfkiwſke žiwiſenjo mjez wěriwymi wudoſpolnijecz, ničtò njeſtara ſo tam wo druhoſterivych a jich brachi. Czohodla njevopokaſa nam evangeliſki zwiaſk tu ſamu luboſcz?

— Socialdemokratoſu ſo w Hanovru cyly thđzeň wurečzowali a ſebi jedyn druhomu ſwědomjo pschephtowali. Tich hlowna zhromadźizna dyrbjescze wo někotrych principialnych naſladač rozfudzecz, wo kotrychž bechu ſocialiſtiſke nowiny hižo měſach doſlo viſale. Hacž dotal bě ſocialdemokratiſki ideal jich tak mjenowanym pschichodný ſtat (Zukunftsstaat). Tutón ſterje ſlepje dōſtacz, bě jich cyly wotpohlad. Tohodla chchchu wobſtojace knježerſtwa wotſtroniež a nocheychhu z nimi w niecim ani najmjeñſchoho pscheczelſtwa měcz, tohodla bě jim ſamo lubo, hdyz dželacžerjo, rjemieſtneč a burja do wjetſchoho hubjenſtwa pschindu, dokelž bychu potom čžim předy revoluciju zapocželi a tak nowy ſtat naſtac̄ možł, w kotrymž by potom wſcho po woli proletarijow abo předy podtkoſenych dželacžerjow ſchlo. Zo ſo taſte wotpohladu z cyla ſenje dojpjelnicž njeſtoda, to drje kózdy wot ſocialiſtiſkich fraſow njezaſlepjeny člowejk wiži, wo to pak ſo na jich lētuſchej zhromadźizne njejednashe, ale wo ſežehowace: Mnogož, woſebje młodſchi ſocialdemokratoſu ſuoje naſlady w knizy wuprajili, kotryž je němſkožidomski ſocialdemokrat Bernstein w Londonje wudal. Wón měni: Schto pomha nam ſleny pôžerac̄ za rjannym pschichodnym ſtatom, kotryž traſch ſenje njeſchiniadže a kotryž njebychmy ani wobknježicž móhli, dokelž ſi tomu trébeňe ſdželanoſcze nimamy. Wažniſho je, ſo za to ſtarac̄, zo dželacžerjam žiwiſenjo hnydom po móžnoſci ſolepſchimy. Ři tomu pak dyrbimy w ſejmach, towarzſtwač atd. z tamnymi jednac̄, kotſiž dželo dawaja, zo bychmy dželacžerjam dobre wuměnjenja wuſkutkowali. Pschi tych rozomnych zaſadach

njebychú socialdemokratoj wězo wjac̄h cyle revolucionarni byli, dokelž bychu tola wýchschim schtantam wěste prawa z tým pschípóznali, zo chcedža z nimi jednač. Pschečiwo tuthym nahladam rěczeſte tohodla na zhromadžizne socialistiski wjedník Bebel k hodžinow za ſobu. Alle joho cyla rěcz běchu po prawym hole a prázdne ſlova. Wón prócowaſche ſo dopofazac̄, zo dyrbja socialdemokratojo ſtajuje na pschichodniu revoluciju dželac̄, kofraž ma wsché wobſtojace ſtatne prawa a porjady k lěpſhomu dželac̄erjom povrbořic̄, pschida pak ſlonečnije ſam, zo móhli ſo dželac̄erjo k tutomu pschichodnomu wojowanju „poſylnicež“ ze ſredkami, kofrež Bernstein namjetuje, t. r. wſchitko to dobre, ſtož nětčiſchi ſtatny porjady poſtieza, wuživac̄. Tak pak ſu ſo z tuthym porjadem tež z najmjeňſcha trochu ſpschezelili a njeſtu wjac̄h cžiſeži revolucionarojo. Hac̄ pschi tým množi na revoluciju mysla a čzafaja, to tak wjele njeſchledži. Čim bôle budža nětčiſche wobſtojnosc̄e wuživac̄ a k swojemu lěpſhomu porjedžec̄ phtac̄ na zakoníſkim puežu, čim bôle budža ſami wot ſo na revoluciju zabývavac̄. Na hórsche myſle pak bychu wězo hmydom zaſh pschichli, hdýž bychu ſo woſebite pschec̄zhanſke zakonje pschečiwo nim wudale. Wſchelake nahladu, kofrež jich nětſle rožſečzepuja, bychu potom nadobo mjeſcžale, a hídzenjo pschečiwo podtlóčzovarjajm by jich kručiſho zjednocžalo, hac̄ to najwjetſha ſwobodna agitacija zamíuze. To wueža naſ ſo nowa zaſh jednanja na socialdemokratiskej hlownej ſchadžowanzy. Tuž budžem ſoje pschec̄ jich najkručiſhi napschečzunich, hížo wery dla, nochcem ſak jich z woſebitymi njeſchec̄zliſti zakonjeni cžwelowac̄ pomhač, dokelž jim taſfe wjac̄h pomhaja hac̄ ſchfodža. Šchadžowanka dopofaza tež hewač, zo ſu socialdemokratojo w mnohich wažnych wečach njeſchec̄zene. K létu budže zhromadžizna w Mohucžu.

Czechi. Wſchelake nowim pschinoſchuja ſpodživnu powěſež ze wſh Thýſſa na cžefo-lakſtich mjezech, liberalne wězo, zo bychu ju wuſměchale. Tam bě wěſth Josef Sieber hížo 8 lét doſho wičiwy a móžesche jenož po ſiomaj hubjenje khodžiž. Tomu je ſo, kaž piſaja, ſwjata Marija zjewila a joho wuſtrowila, tak zo z jenym ſíjom zaſh lohko khodži. Dóniž wěc wot cyrkwiſkeje wýchchnoſeže njeje doſpolnje pschephytowaná, njeſhodži ſo nicžo wěſte k tomu prajic̄, dokelž ſu pschi taſkim myſlenja a jebanja móžne.

Rakuſka. 18. oktobra zešívže ſo reichſrat k nowej ſeffiji. Najwažniſche dželo budže wurađowanjo wo nowych zakonjach dla trjebanja rěžow w Czechach a na Morawje. Stare poſtajenja buchu 17. oktobra zbehnjene.

Italska. Starý njeſchec̄ ſatholſteje cyrkviſe a wery, bywſki minifteſt-preſident Cipri, mjejeſhe ujedawno ſwój 80 létñu narodny džen, ke kofromuž wot podobnje zmyſlennych liberalnych bratrow ze wſchech kóncoſ ſwěta zbožo-pſchec̄a dôta. Tež němſki lejzor pôſla jomu telegram, nie drje, zo by z tým wſchitſe joho ſtutki khwalic̄ chyl, ale wěſeže jako pſchípóznac̄ joho zaſlužbow, zo ſu ſo Němſka, Rakuſka a Italska do zwiazka zjednocžile.

— Naſke hubjeniſtwo w Italskej pod liberalnym knježtſtvoſ tež na wjac̄h knježi, to dopofazuje zjawný liſt, kofryž je měſčanosta z Viko pola Roma wudal. Wón piſa tam wo burſtich dželac̄erjach, kofrydž wſchelach agentojo k pólñym dželam na wulſe ſubla najimuja. Tajich dželac̄erjo dyrbja nježdele a pschikazane ſwjate dny dželac̄, hdýž ſo toho wobaraja, dyrbja khostanja placžiež. Bydlic̄ dyrbja w hubjenych hlinjaných hětach bjez ſwěta a cžerſtvoho powetra. Za khorych ſo ſkoro nicto njeſtara, a cži, kofrydž dyrbja ſkonečnje cžežtich khoroſežow dla do khorownijow brač, dyrbja za to pſchewjele placžiež.

Wyschnoſęz toſke ſrudne wobſtojnoſęz husto doſęz znaje, njeponha paſ wbohim dželaczerjam. To fu žohnowanja liberalnoho knježerſtwa.

Turkowſta. W tutym lědžesatku fu Turkijo, kaž je znate, kſchecžanskih Armenijow ſuronje pſcheſčehali. Woſebita komiſija dyrbjeſche nětko ſprawne ſtóržby Armenjanow pſcheptytowac̄ a zjawne njeſprawnioſęz pſchežiwo nim wotſtronicz. Alle komdžeſche a komdžeſche ſo, a wbozy čerpjachu dale. Tu piſaſche ſkónežne armeniſki patriarc hultanej, zo ſwoje měſinu zloži, dokež joho krajenjo žanohro prawa njedostanu. To pomhaſche. Komisijsa dokoneži hnydom ſwoje wuradžowanja, a po jeje namjetach je neſt hultan poſtajil, zo maja ſo wurjadne zakonje pſchežiwo Armenjanam zbehmyč, zaniczene cyrkve, kloſchtry a ſchule ze ſtatneje pomocy natwarič, zapowědzenie mždy armeniſkim zaſtojnikam wu-ſlaczic̄ a muozy zaſudzeni ſo wobhnađic̄. Hač ſo wče tak wuviđedze?

Aſrifa. Burojo w Transvaalu fu ſkónežne wójmu, kotrejež ſo wjach zminyc̄ njemóžachu, ſami wotewrili. Hač dotal maja dobrý wiſpēch, dokež Žendželczenjo k wójni dochla hiſcheže hotow ijebečhu. Powěſcze z bitwiſhczow ſu paſ njewěſte a njeſpuſhczliwe, dokež z wjetſcha pſchez Žendželsku du.

Aſja. Na kupyje Ceram je 29. ſept. tak ſurowe zemjerženjo bylo, zo je město Almahei dochla zapuſczene a na 4000 cžlowjekow je živjenjo zhubilo.

Wſchelciznij.

* Žonu bějhtaj dwaj Francozaj bamža Pia IX. wo audiencu proſyloj a ju tež dōſtaſoj. W hoſczenju, hđež hyleſchtaj, pſchebywaſche tež druhí mlödy Francoza, znaty jako njewěriwe. Bonaj chyſchtaj joho ſobu k bamzej wacz. Najprjedy njehaſche tutón niežo wo tom wědžec̄, ale požđiſiho da ſo nawabicz.

Pſchi wopheſe prafcheſche ſo bamž po zwicženym waſchnju, hač ſebi ſchto pſchejetaj. Žedyn da ſebi róžowc abo pjenježki ſwyc̄ežic̄, druhí proſchecſche wo wopomnjeniku, a tak mějeſche kóždy ſwoju proſtuſu. Ale mlödy njewěriwe wosta změrom ſtojo a njehibny ſo.

Swiatomu wóteej tute horde mjeleženjo nadpadnu a wón džeſche mlodžencej: „A Wy, mój syno, njeſchejecze ſebi Wy niežo wote mnie?“ — „Né!“ — „Niežo, do cyla niežo?“ praji ſwiaty wótc, „macže hiſcheže nana?“ — „Haj, Waſcha Swjatoſć.“ — „A Waſcha macz?“ — „Ta je — wumrěla.“

„Derje, mój luby, hdyž ſebi wy niežo wote mnie njeſchejecze, mam proſtuſu na Was.“ — Młody njewěriwe ſpodžiwa ſo jara. — „Proſchu Was, mój pſcheželo, wo „Wótcze naſch“ a wo „Strowa ſy Marija“ za Waſcheje maczeſtne duſchu. Něwérno, poſlakujeſce ſo ze mnū?“ Prajiwſchi to, poſlaknij ſo ſwiaty wótc a mlodženc na joho stronje. Hdyž ſo tutón pozběhny, mějeſche ſylzy we wočomaj a džeſche plakajo domoj.

* Žona: To ſo ludžo naprōcija dženſniſchi džení, kaž bych u powětrowy ballon móhli wodžic̄, zo by lecžal, hđež ſebi pſchejetaj. — Muž: Radschi wiſlědžili, ſcho by cžinu muž, zo by žonu wodžil, kaž ſebi pſcheje. To by wažniſche bylo.

* Tak, starý kavaliro, kaž ſo cži wjedže? — Ach, pſchez ſwět dže ſo biju tak, ſam . . . , a ty? — Ja ſo tež biju pſchez ſwět, ale že žonu.

* W mjenſkim měſeče na torhovſteju — starſcha knježna dže. »Zub cžafa« je ſo poſkuſala z njej, rjane liečko zblědlo, ſpadlo, a ſtruchle wiſa brodžic̄ka, něhdy ſulojta kaž brěſchť. — Za njej proſher — wobtorhanc:

Hnabna knjeni, smilče so nad wbohim khudžasom. — Knježna dale dže. — Wot ranja nicžo njewopta! ... — Knježna dale dže. — Bonu mam w schpitalu, džeczi khore ... — Knježna dale dže. — Ach, knjeni luba, tajka młoda, rjana, lubozna — a takle twjerda ... — — Knježna je zaſtała a spěchne móschnečku ežaha.

* **Nasch njeboh džed.** Běſche w času manevra, a po wsi wojach. Nasch njeboh džed mjeſečne dragona, schescherjatohu pachola. Schescherjath pachol cheyſe wjeſnuomu mužikej stracha nahnačz, połožiwschi na blido jwětly ſefak. Njeboh džed džesche na dwór po hnójne widły a je tež na blido po-łwži. »Shto ma to rěkac?« wulecza wojak. »Nicžo« — nasch njeboh džed — »ja myſlach: tajki wulki nôž, to kniez dragon trjeba tež wulke widły.« Dragon wža teſak a džesche hladacz, kaf je na wuſmužowej horje.

Naležnosće našoho towarzstwa.

Sobustawy na lěto 1899: kk. 628. Madlena Henčlowa z Hórkow, 629. Madlena Bělkowa z Pazlic.

Sobustawy na lěto 1898: k. 850. Madlena Henčlowa z Hórkow.

Na lěto 1897: k. 815. Madlena Henčlowa z Hórkow.

Na lěto 1896: k. 797. Madlena Henčlowa z Hórkow.

Zemrěty sobustaw: Haňza Rjehorkowa z Němskich Pazlic. R. i. p.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w naší redakcji nawiadate 6270 hr. 21 pj. Dale daricu: Delanska Patentna Komisija 65 pj. K něhdysej Radwoſskiej zběrey zabyčiwa duša hišće 1 hr. 50 pj., Platowa Komisija 1 hr., za prisu tobaka 10 pj., z Budyšina: „Mam jeno marku, škoda, zo nie karku“ 1 hr.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

Za terciarow: Zemrěla je ſotra Haňza Rjehorkowa z Němskich Pazlic. R. i. p.

Kulowske serbske spěwařske towarzstwo

změje jutře nqedželu 22. oktobra wječor w 7 hodź. serbski koncert, na kotryž serbske towarzstwa z tutym přeprošuje

Předsydſtwo.

Towarſtvo Serbskich Burow.

Wubjerk změje soboto 4. novembra dopołdnja $\frac{1}{2}$ 11 hodžin zhromadžiznu w Sendzic restauracií na fotolskej hafy w Budyšinje. So prosh, zo bydhu wšich towarzstwa zaſtupjene byše.

Hłowne pſchedsydſtwo.

Kulowska nalutowařnja a wupožčeřnja

pjenjezy w kózdej wulkosci přijima a z $3\frac{1}{2}\%$ zadani. Wobkhodna městnosć: Kamjeneska dróha číslo 3.

Zjawný džak!

Z božej pomocu sym ſebi ſwoj statok, kotryž bu w tamnej ſtrajčnej jutrownej noči wohnjowym njezbožu ſobu do cyla zniczeny, zaś natwaril. Wſchitkim, kotiž ſu mje z fórami abo z rucznym dželom, z pjenježnymi darami a t. d. podpjerali, wuprajam wutrobne „Zaplać Bóh!“ Bóh paſt cheyſ kózdoho pſched podobnym njezbožom zaſtitacz.

W Nowej Wjesi, 15. oktobra 1899.

Jan Budat.

Czjichz Smolerjec knihičiſtečenje w Macziežnym domje w Budyšinje.

Rātholsski Pōsot

Wudawa so kóždu sobotu.
Płaći lětnje w našich
expedicjach 2 hr.; z křiž-
nym zwiazkom do domu
słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósce
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štvortlětnje 65 pj.
Za nawěštki płaći so wot
małoho rynčka 10 pj.

Sudowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa s. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 43.

28. oktobra 1899.

Lětnik 37.

Živjenjo Měrczina Balearja, fararja w Grunawje.

Pschech je serbski narod mążow měl, kotříž so prócowachu, jomu češtne
míjeno mijez wjetšchimi narodami zaſlužicž, kotříž za svój lud pišachu, pak zo
bychu jón w nabožniſtwje w maczternej rěčzi powuzili, pak zo bychu jomu
samotnoſcze serbskeje rěče nadrobniſe wopisali a z tym luboſć ſe narodnomu
jazykemu wubudzili; tež ſtaſiſzny swojoho luda wopisajey, tutón na rjeuſche dny
dopomujachu. Wſhūtlich tuthych dobročerjow woponina Serb z džakom. Hdyž
pak w tuthym časopisu muža míjenujemy, kotříž Serb, drje ruijewon za svój
narod njeskutkowasche, ale za tých, do kotrychž bě joho Boža wola poſtaſila,
woſeho we swojim zaſtojiſtwje ſwědomicze a ſtajnje dželajo, nadžijanu ſo, zo
nam to nichčo za zlo njezměje, dokelž mamý za to, zo je čeſeč za kóždy lud,
hdyž móže tajkich mążow swojich míjenuvacž. Tak zmyſleni chcemy tu, tak
derje kaž móžemý, živjenjo Měrczina Balearja podacž.

Bověſče, kotrež wo nim podamý, mamý ze wſchelatich Balearjowych
rukopisow, tež z rukopisu Franca Józefa Kreczmarja, rodženohho lěta 1768 džen
18. oktobra w Grunawje, hdyž bě Balear tedy za fararja. Kreczmar, kotříž
so lěta 1810 za fararja w Žaworniku poſtaſi, hdyž ſo tež ſpomíneny rukopis
khowa, znajeſche Balearja derje, a móžemý ſo tohođla tak daloko, hač nam
joho waſchijnja wopisuje ſnic pak w podacžu časow!, na njoho ſpuſchečež.
Tež ze wſchelatich druhich rukopisow, kotrež pak mjeuſcheje wažnoſcze dla nje-
míjenujemy, ſmy potvěſče brali.

Měrczin Balear narodži ſo lěta 1711 džen 9. novembra w Baczonju, we
wjesch, kotrež tehdý, kaž piſa, Lutherſkomu měſczanej w Budyschinje z wjetſchoho
džela ſluſcheſche a kotříž jeje ſchlitovař rěka.

(Snadž někotrohožkuli zajima, ſhto Balear lěta 1756 wo ſwojej narodnej
wjesch piſa. Picheložimy po ſlovje: „Tuta wjetſka ma jydom burów, jenoho

zahrodníka [žiwnoſc̄erja] a jenoho khežkarja.“ Tu, dženik sydomletneje wójny piſajo, tež na podeidzenja Baczonja w tuthých zrudných časach spomni: „Tuta wieska dyrbjesché bramborskemu wójskej 18 toler a 12 koni dac̄. Dokelž wójsko pak nahý pschitaz dosta, zo dyribi ſo z tuteje krajinu wróczic̄, dosta jenož 4 tolerje a telko koni, keltkō trjebasche, zo by mohlo swoje wech ſobu wzac̄. Baczonjenjo ſu wſchitke konje zaſu dostaſi a tač jara derie wotſehli.“)

Zoho nan, jenic̄ki zahrodník abo žiwnoſc̄er we wſh*, Boszijan Balear (mac̄ injuje Dorothéju a tež Hertu, noſſkerje je wobě injenie mela), rodžený léta 1673, mějſeſche ſchtyri bratrow. Maſtarſchi, Hórbani, narodži ſo 1667, druhý Pétř 1677, tsec̄i Mots (Matej) 1675 a poſlední Měrczín 1682.

Nan ſwojoho ſyna Měrczina (nimno njoho mějſeſche džowku Wórschu, kofraž ſo z wěſtym Pětrom Kralom, žiwnoſc̄erjom w Baczonju, woženi**, na gymnaſium do Chebja (Eger) w Čechach pôſta, hdyž ſchtyri léta pſchebywac̄he. Wot tam dyrbjesché, zo by wſchishe gymnaſialne rjadowne wopýtal, dwě řeče na gymnaſium jezuitow w Khomutowje (Komotau). Mějſeſche wotpohlad, do towarzſtwa jezuitow zaſtupic̄ (eram candidatus ad statum religiosum Jesuitarum). Hdyž tohodla do Prahi na universitu pſchitadže a wo pſchitac̄o do ſerbſkoho ſeminara proſchesche, ſmědžesche drje w nim bydlic̄, dyrbjesché pak za to placič, dokelž bě „tutón ſeminar jenož za lužiſkých Serbów, koſiž maja myſle, we Lužic̄y jako duchowni ſtukowac̄“. Šchtyri léta

* Zoho žiwnoſc̄ móžesche dwě kruwje zežitwic̄, kofrejj Měrczin jako hólc paſeſche.

** Tuta mějſeſche ſyna Jurja, kofraž ſwjeczeſche přenju Božu mſchu 23. měrca 1761 w klóſchtrje Wórfchulinow w Prahy. Bě w Laubanje kaplan wot 29. hapryla 1763 a dosta farſke měſtno w katholſkim Hennersdorſje léta 1769 25. júnija. Nimno njoho mějſeſche ſchtyri džovni, Haňžu, Mađlenu, Kathyrnu a Wórfchu, kofrež běchu pola Balearja w Grunawje porjadu hospoz̄. Haňža wróži ſo domoj a woženi ſo w Serbach. Jeje ſyn, rodžený 16. februara 1765, bě Jan Mar (Mahr), Budyschſki kanonikus, propſi w Laubanskim klóſchtrje a proto-archipresbyter pſchi nowym Laubanskim archipresbyterac̄e. Tutón Mar bě pola ſwojoho wuja započzał ſačonku ſeež wuknyc̄, w ſeče 1777 poda ſo ujžichim (humaniora) ſtudijam w Prahy, wſchichim pak pozdžiſho w Romje. Wot tam léta 1788 ſo wróžiwoſchi bě 1797 dopoldniſhi předat w Budyschinje. — Wórfcha a Kathyrna woženihſtej ſo we Woſtroncu z bratromaj, kofarjomaj: Wórfcha, kofraž jeje bratr, injenovaný Jurij Kral, tehdy Laubanskí kaplan, wérowac̄he 12. novembra 1766 z Christofom, Kathyrna 13. jannara 1767 z Janom Žózefom Puellom, wudowcom. (Jeju nan, Měrczin Puell, bě z Tirola pſchic̄ahnyl.) Přenjeje ſyn bě Franc Puell, kofraž 3. juliya 1823 jako farat w Seitendorfje wumrē. Kathyrna, kofraž 10. jannara 1819 wumrē, mějſeſche wot přenjoho mandželskoho džowku Mariju Franciſku, kofraž ſo z mějezanouſtu we Woſtroncu, Francom Schüllerom, bratrom biskopa Žózefa Schüllera (wumrē 14. ſeptembra 1794 w Laubanje), woženi, kofraž pak wumrē ze 27 ſetami, džowku Marijanu zaſtoſtajivſchi, tiž mějſeſche hrabinskoho zaſtojnifa Bernarda Junge w Grafenſteinje za mandželskoho. Na dalsche duchowne pſcheczelſtvo wot přenjeje z nětčiſhím Žitavskim fararjom Bentnarjom, wot poſlednjeje z Budyschſkim kanonikom a Seitendorfſkim fararjom Junge, tohorunja z fararjom Junge w Nowym Leutersdorſje, čcemž krokoſče dla jenož ſpomnic̄.

bydlesche tu i serbskim seminaru. Čzohodla je wot swojoho wotmyšlenja, do jezuitow zaſtupicž, woteſchoł, z joho ſpiſow, tak daloko hacž ſu nam znate, widječz njeje. Zo by ſwoje ſtudije ſkončil, džějche po prěnim ſečze, w kotrymž bě w Pražy theologiju ſtudował, do Wołomuca w Moravſkej a bydlesche tež tam w seminaru. Tam ſkonči ſwoje ſtudije, kotrež jomu lohke byle njebečhu, 30. měrca 1738 a dôsta titul „magister philosophiae“ a „baccalaureus formatus“, dopofaz, zo njeje jenož najnužniſche z dobrym wuſpečhom ſtudował, ale zo je ſebi pravo dobył, zo jmě tež ſam druhich w theologiji a filoſofiji rozwučzowacž. W ſamym ſečze bu we Wołomucu na miſſionſki titul wuſwieczenj a mějſečte tam w cyrkvi jezuitow prěnju Božu mſchu. Na to pôslachu joho do Budýſhina, zo bychu jomu wot tam městno za duchovne ſtukowanjo pſchipokazali. Pſchinđe tam w meji njenowanohu ſečtu. Tachant bě tehdy Józef Freischlag z Freudenthal. Tón joho po tñjoch dnjach za kaplana do Laubanſkoho klóſchtra (e tam klóſchtr ſvjateje Marije Mladleny za knježn) pôlla, na kotrymž měſtnje wot 15. meje 1738 bjez pſchetonřijenja woſom lét wosta. Zo je tam dowéru a luboſez ſvojich woſadnyh namakał, wo tom ſvědeči nam poſtajenjo zamóžitoho muža Laubanſkeje woſady, Gabriela Hartmannia, kotrež Balearja za erekutora ſwojoho testamenta poſtaji a jomu nahladnyh pjenzej wotkaž. — Hdyž létu 1746 farar Józef Rösler w Jaworniku (polo Zhorjelca) wěſteje winh dla ſwoje zaſtojíſtwo zloživſhi do Roma džěſche, poſtaji Budýſhſki tachant Jakub Wóſk z Bärenſtama, kotrež bě priedy w Laubanje prěni propſtowý zaſtupník byl, Balearja za farſkoho administratora w Jaworniku. Tutón po poručnoſeči Lauban wopuſteči a bě 16. meje w Jaworniku*. Z toho, zo dyrbjeſche jomu tachant pſchikaz, kaž piſa, dwójey pôſlacž, ſpóznajemy, zo tam Balear radh ſchol njeje. Za nejſchtro měſacow pak ſo jomu hido tak lubjeſche, zo by tam radh wostał. Njetrjebaſche pak tam dolho wotſacž. 25. januara 1749 mjenujec wunre ſpomnjeny Józef Rösler w Pražy pola miloſeživých bratrow, a tak mójeſche ſo Jawornik z nowym fararjom woſiadziež. Hnadna knjeni w klóſchtrje Marijnym Dole, Therese II. ze Senftleben, powoła Balearja 13. februara 1749 za Grunawſkoho fararja. Duchovna vysíhnoſeč pak tute powołanjo kňetſe njevoobtruči. Tiſi mjeđeče pſchebuvaſche tohodla w Pražy a dyrbjeſche ſo wjely prćowacž, zo bychu joho do Pražkeje diöceſy pſchipovzali. (Dokelž bě ſo w Vac̄onju, kotrež k Mieſchnjanſkej diöceſy ſluſtchesche, narodžil, Grunawa pak hacž do létu 1783 [po prawom 1893] k Pražkej, dyrbjeſche ſo priedy, hacž mójeſche ſo jako farar wobkruczicž, do Pražkeje diöceſy pſchipovzaci, a tež drugi titul dyrbjeſche dôſtačž, pſchetož z miſſionſkimi ſo Pražski archibíſkop njeſpoſoji; dôsta tohodla wot biskopa Wóſkoho titul mensae.) W tym čaſu je ſebi Prahu, woſebeje jeje cyrkvi,

* Jawornik (němſki ſo dženska piſa „Jauernick“, priedy „Jauernick“ [1679], priedy tež „Jaw'nig“ [1499]) je praſtara wjes, kotrež ſo na hóřch, hdyž starý hród ſtojeſche, natvari. Bě něhdý ſerbiſka wjes, kaž za to ſtavízny a tež mjeno ſvědeča. Šiſtcheče učtě ſo nektore wjeh, kotrež k Jaworniſkej woſadze ſluſtcheja, „ſerbſte“ mjenuju. Wo Jaworniſkej cyrkvi farar Mieſner 1679 piſa: „Tudomu cyrkvi ſu, kaž ſhy w ſtarcej chronicy ejítał, naſprjedy Čeſcha natvarili, čzohoždla ſo tež jako jeje patron ſvjatý Wjaclaw ſvjecži. Čas natvarjenja njeje znaty. To pak je znate, zo je wona naſtarſha cyrkvi w tutej krajinje, a zo je ſtała, priedy hacž bě město Zhorjelc natwarjene.“ Dalsche wo tutej cyrkvi nam naſch naſtaſk piſacž njedowoli.

derje wobhlađal. Na malej stronje wopyta 18, w starym měsće 15, w nowym měsće 19 chrkwojow. 16. měrca skónečnje joho za Grunawskoho fararja wobkruczjich a do Pražskeje diöceſy pschivzachu, tola jenož tak dolho, hacž móže we swoim zaſtojnſtwie wostacž, hdvž pak je wjac̄ zaſtačž by njemohł, dyrbiäl Miſchuijanſkej diöceſy pschipadnhež. 22. měrca 1749 bě w Grunawje. 24. junija joho Anton Kopſch, Liberecky tachant, swjatočnje w pschitomnoſeži pječ druhich duchownych do chrkwe zapokaza.

(Poſtraczenjanje.)

Ex his erit una.

„3 tuthch budže jena.“

(Słowia na dženii Wschodnich kudyhch duszhow.)

Tele napismo namaka ſo na starym klóſchtrſkim čaſníku. Schto maja te ſlowa rěkačz? Wone dyrbiā kóždomu, kíž na čaſník poſhlada, kóždy króč projicž: Z tychle diwanacže hodžinow budže jena twoja poſlednja! Kajka hluboka wérnoſež je w tych ſlowach wopſchijata! Tak jednore a wſchédne zdadža ſo ſlowa býč — tola hluboko do wutroby pschimaja. To tež běſche wotpohladanjo, zo býču wſchity wobhylterjo klóſchtra, hdvžkuli na čaſník poſhladaja, ſo dopomnili Memento mori! „Spomn, zo wumřeſch!“

Na druhiim zaſtarſkim čaſníku, kotraž w přjedawſkich čaſach w jenym měſeče mějachu, běchu ſlowa napisane: Quaevis vulnerat, ultima necat „Abzda ranī, poſlednja mori“. Tež w tom je hluboka wérnoſež. Čas běži ſpođiwinje ſpěſchňje, z kóždym wokomikom, z kóždej hodžinu bliži ſo kóne živjenja; a pódla wotebjera živjeniſka móć. Može ſo prajiež, zo kóžda hodžina, kotraž jo tebi minje, tež twojemu živjenju ranu dyri. We swojej čerſtwej moch ſnadž to ani njezaczuijeſch, léto ſo minje za létom a hiſchěze měniſh, zo ſy w mládnej moch káž předy — tola čzakaj jenuž. Něſchtožkuli předy ani ſedžbu njeſhy mél — a netko hižo dyrbiých ſo na ſedžbu bræz, to a tamo czi ſchloždi, to derje cžuijeſch, hižo ſy pschischtot do lét, „hdvžž žanocho bracha wjac čzinič njeſměſch“. Z wotkel to pschindže? Hlej, kóžda hodžina, kotraž je ſo czi minyka, je tebi ranu zavostajila; rana pschi ranje tebi naſtawa — a skónečnje budže jeno jena ſnadna rana hiſchěze trébna, zo by ſkutk zaničenja dokonjalá. „Kóžda ranī, poſlednja mori!“

Kak wužitne budže, hdvž ſo na tele wažne wérnoſeže dopomnimi, hdvžkuli na čaſník poſhladamu, njeh na wěži, njeh na ſezenje, njeh na čaſník, kotraž pschi ſebi noſhymy! Kak wužitne budže, hdvž ſebi huſto projimy: jena z tuthch hodžinow wěſcje budže, kotraž budže za naš poſlednja!

Saski ſejm

ſo 7. novembra popołdnju w 4 hodžinach ſwiatocžnje wotewri.

Wo wólbje do druheje komory, kotraž ſo we 8. wjefnym wólbnym wotrijefu 10. oktobra ſta, manu hiſchěze wozjewicž, zo je naſch dotalny zaplúſlane kniež Michał Koſka z Khróſcic z wulkej wjetſchinu z nowa wuzwoleny. — Wólba wotbywaſche ſo w poſedzerni ſamienſkoho hamtskoho hejtmanſtwia. Wotedalo je ſo 64 płaciwych hlosow. Z nich je dotalny zaſtupjeř 8. wólbnoho wotrijefu, kniež Kubler Michał Koſka w Khróſcicach, 61 hlosow dostał, mjež tym, zo ſo 3 hlosy za knieža gmeiñskoho pschedſtojiſerja

Kreusela w Brézni wotedachu. Knjegz Kokla je potajskim z wulcej wjetshinu wuzwolem. Pschejemy jomu ē joho dalschomu sejmiskomu skutkowanju wjele zboža. Manu h ē njomu dowerjenjo, zo budže pôdla interesow němickich wuzwolerjow jako Serb za zakonich zaručene prawa serbskoho luda pshed kniježestwom wustupowac.

Větušchi jakſki sejm budže wěſeže jara wažny a zajimawy, dokelž su za njón wulce pshedmiety pschihotowane. Podla druhich powschitownje cyly kraj nastupachich naležiroſci spominany na tvar nowoho katholſkoho wuczerſkoho ſeminara w Budyschinje, tohorunja na tvar wulkoſho krajnho jaſtwa, kotrež jo w Budyschinje pschihotuje, a druhe.

3 Lujich a Sakskeje.

Z Worklec. Kaž priedawſche lěta su tež lěta ſobuſtawu živoſho róžowca nic jenož piňne pacžerje ſpěvali, ale tež mjeñſche měſacžne dary dawali. Z tyh dôsta Khróſčanska cyrkej 50 hr. (prjedy 30 hr. nětko 20 hr.) a Lubijſka ſchula z kerchowom 25 hr. (prjedy 5 hr. nětko 20 hr.). Dokelž někotſi ſpechovarjo vjach fróž te ſamſne měſacžne cedulki mjez ſobuſtavami wuměnachu, je ſo za tele lěto za nowe cedulki jenož 12 hr. wudalo, prjedy 20—30 hr. kóždolětnje. Za wſchitke žive a wotemrěte ſobuſtawu živoſho róžowca džerži ſo kóždý měſac jena boža mſcha.

— Wo hrabincy Monich ze Stolberg=Stolsberg — nětko kniježnicžen Mariji Johannije — ſo w poſlednim času wſchelakore powěſeže rožſčerjeja, zo ſo z Tournai do Worklec zaſy wróči, dokelž ſo jej, kaž praia, w klóſchtrje ſtyska. — Nam ſo zda, zo tole wſcho je jenož zbožne pſchecžo někotrych ludži. Je drje wěrno, zo hrabinka Mlonika ſtajnje ſpomina na Worklech a na cyle Serbſtwo, abo kaž ſama pisa „liebes Wendenland“; čaſto ſo praſcha, kaſ ſo Serbam dže, kaſ Workležanske ſchulske džerži ſo zadžerža; hač jow nejeje wjele khorych; kajfe běchu lěta w Serbach žně; viſa, zo je ſo cyle lěto za Serbow modlitwy wo dobre wjedro modliła a že znateje ſerbskeje knižki ē Ježuſdžecžatkej pacžerje ſpěvala. Wjeseli ſo, zo Khróſčanska cyrkej pomalku rjana pocžina býč, a ſkónčnje dawa wſchém znatum „wjele dobroh“ prajicž — ale w klóſchtrje ſo jej njestyſka. To wopokazuju najlepje tele ſłowa z jeje liſta: „Sym hýžo jow w klóſchtrje nimale cyle lěto a njebych wěrnoſež řečala, hdý bých njeprajila, zo je to najzbožowniſche lěto dotal w mojim živjenju bylo.“

— Za Nowowježanskich wotpalených ſu hiſcheze pôſlali: wyſoko- doftojny knjeg iſcholaſtikus Skala z Budyschina 13 hr., ē kubleř Lebz a z Ralbic 5 hr. — Pjenjezy buchu tſjom najpotrébiňšim na kermiſchu date. Zaplačz Bóh wſchém dobročerjam!

Kaplan.

Njedželu 22. oktobra běchmy ſebi do Kulova zajeli na ryzi ſerbski ſpěwanſki ſwiedžení, kotrež běche tamniſche ſpěvarſte twarſtvo „Meja“ wuhotowało. Zabawa wobſtojefſe z 11 čiſlou. Prěnje čiſlo, khor „Kaž ſo měita čjerwjenja“, namaka dobre pſchipóznačo. — 2. čzo. ſpěvaſche město-pſchedſhyda Jan Koſtorž, ſolo „Holbik dwě bělej nôžči ma“, z pſchewodom piana a tarafawu — běſche wſcho tak fraſnje a doſpolnie wuwjedžene, zo nejeje pſchekhwalene, hdýž prajimy, zo ſo lepje čzinicž njehodžeſche. Na to wustupi „Gmejnski běrc“ Michal Meſler, wbohi člowiek pſchejeſche ſebi mér — ale to na ſwěze ženje njenamaka, jenož ſchoda, zo běſche we wěch tak wjele ſkažených

ſłowow. Někto zanjeſe ſo tſihlóſny khor „Burow ſtóržba“ a bu rjenje wuwjedženy. Tačko 5. čiſlo ſpěwaſche ſo dwajhloſne ſolo „Twar na Boha“, běſche woprawdže miſchtrſch wuwjedžene wot kniežnow Haný Wawrijec a Vejný Pjacec. Kniežnje wuſtupiſtej, kaž býſchtej ſtajnje na jewiſhcežu bylo. „Schlawch wohnjoweje wobory“ běſche 6. pſchedſtajenjo. Smějčk, wuwjedženij wot Michala Woka; tu drje ſměr pſchiftajicž, zo je to wubjernje wuſtojnih hracík, a horliw sobuſtaſtaw wohnjoweje wobory, kiz njenomžeſche přeni woheň wučzaſacž, a na trubjenje ſuſoda da ſwoju ſertu z lóža wuſykačž. 7. čiſlo „Pod hrodžiſſežom níze klóſchtra“ běſche poradženij dwajhloſny khor. „Koſa na njebju ſo ſwěči“ běſche 8. čiſlo, njecham zapomnič, zo běſche jo koſa najſterje trochu wysoko zaſwěčzila, ſchtož móže ſo tež, kaž běſche widžecž, najwuſtojníſchomu ſpěvarijej radžicž. 9. čiſlo, ſmějčk „Komuž njeje radžicž, tomu njeje pomhačž“, wuwjedžechu pěknje Michal Woko, Michal Scholka a Jakub Wawrij; cíj piſachu derje a wuwjedžechu cíjim lépje. Čiſlo 10 běſche ſolo wot Jakuba Wawrija ſpěvane, a ſkónčnje tſihlóſny khor „Pěkne pacholo“ běſche tež radžene. Haj, wopravdže móžem ſprajč, zo běſche rjenje, zo je ſebi kniež kantor a diregent Tilež tajku prócu dawał a towarzſtvo za jene léto tak daloko dowjedł. Majwutrobmíſchi džak jomu! Zo je w Kuluwie tajke zaſweſelenjo trébne, je z wulfje mnohoſeže wopytowarjow widžecž. Běſchtej tež dwe ſuſodnej towarzſtve zaſtupjenej.

— a.

3 chloho ſwěta.

Němſla. Srjedu thdženja běſche fejzor Wilhelm pſchi kſečežených noweje wójnskeje lóže „fejzor Karl Wulki“, a mějeſche potom pſchi hoſćinje wulku réč, wo kotrejž nowimy wjele piſaja. Fejzor napominaſche němſki lud, zo by wſchitkých nutſkowmých pſchekorow ſo wostaſil a ſwoje moch na to zložował, zo by ſo němſke mjeno dale bôle po ſwěče z cžefcžu rožſcherjalo. Woſebje na to poſazowaſche, zo měl pſchec̄ mócníſchi býč ſakit za němſke pſchemoříſke pſchekupſtwo, a zo dyrbjeli tohodla tež woporniwi býč za wójnske lóžniſtwo. Zahorjace a rjane drje běchu fejzorowe ſłowa, wérnu drje tež je, zo býchu Němſkej wjach wójnskich lóžow wužitne býle, tola drje by njenomžne býlo, za to hiſcheže wjach cžinicž, hacž ſo to tute léta hižo ſtawa.

— W pſchiftawu Wilhelmshaſen bu 21. oktobra zaſkadny ſamjeň k nowej katholíſkej wojeſkej cyrkvi za matroſow połoženij. Wjele wysokich zaſtojnikow běſche tam pſchitomnych, mjez nimi tež Münsterſki biskop Dingelſtadt. Wojeſki biskop Altmann ſwjeſeſche zaſkadny ſamjeň.

— W Badenskej a Hessenkej budža w bližšíhim čaſu wólby za ſejm, woſehje w Badenskej budže centrum kručze napſtęcžo nacionalliberalnym wojo-wacž. Tučzi ſu léta dolho katholíſku cyrkvi nanajhóřſcho podcžiſtežowali a nochecidža jej tež džensa hiſcheže jeje prawa dacž. Hižo pak je jich abſolutna wjetſchina ſo minhla a budže zaſwěče bôle pomjeñſhena w tutej wólbiſe.

— 18. oktobra zemrě w klóſchtrje Valkenburg w Hollandskej ſlawin jezuít Tillmann Peſch. Wón je zaſwěče tež mnohim z naſchich cžitarjom znath pſchec̄ tak mjenowane liſt z Hamburga, kotrež w čaſu kulturnoho wojo-wanja pod mjenom Gottlieb piſaſche. Mnohe druhe theologiske a ſtawizniſke ſpiſy je dokonjal k zakitowanju katholíſkeje cyrkvi. Wón bě 63 lét starý a cžerpiſeſche hižo dlejſchi čaſ na cokorowu khorosč.

— Za nowoho Kölnskoho archybiskopa bu Paderbornski biskop Simar 24. oktobra wuzwoleny. Tak ma wot 6. meje wośproczena diöcesa zaſy swojego paſtyrja. Biskop Hubert Theofil Simar narodzi ſo 14. decembra 1835, a na měchniku bu poſwyczenym 2. meje 1859 w Kölne. Najwjetſhi džel swojego živjenja je jako professor bohōſlowstwa na Bonſkej univerſicze pſchebhywał. 25. janija 1891 bu za biskopa do Paderborna powołany. Biskop Simar ma wo cyrkwinske živjenjo muohę zaſlužby a je ſwoju ſwēru cyrkwi woſebje w kulturnym wojowanju wopokaſał. Čežke je zaſtojūſtvo, fotrež naſtujuje, ale chla Kölñjanska diöcesa wita nowoho paſtyrja z najrjeñſhimi nadžijemi.

— Njezbožowny něhduschi jezuit Hoensboech je po dlejsichim mjelečzenju zaſy někakſie piſmo wudal, w fotrym ſo napſheczó wſchelakim porokam joho ſentiv a druhich wěcow dla zaſtituje. Doho wurečze pak ſu tak zawite a wérje njepodobne, zo ſamo wſchē rozmorniſche njekatholſke nowiny jomu radža, zo by radſcho zaſy mjelečał.

— Barlinski wuſtar Leohoſpiz je woſebje rjane ſwjeczo Leona XIII. wudal, fotrež bě założeř tamnoho wuſtawa, dr. Hille, lětsa naſtev ſam wot ſwjatoho wótca dostał. Wón bě tehdom w Romje, njemóžeshe pak na žane waſchňo audiencu pola ſwjatoho wótca dostačz, dokelž to lekarjo khornatoſeže ſwjatoho wótca dla njedowolichu. Tola pſchehlada ſwjath wótc rhy nowoho wuſtawa, fotrež ſo jomu tak ſpodobachu, zo chyſche tutomu domej hnydom ſwoj wobraz darcíz. Dr. Hille zwěri ſebi, wo kraſny wobraz proſhez, fotryž bě zemrěty italski moleř Ugolini zhotowil, a fotryž je ſnadž na 10,000 hrivnow hónny, a hdyž ſwjath wótc wo joho prōſtwie ſyſhesche, wotmołwi: „bene, bene“ („tež te dyrbi dostačz“). Tak pſchijnđe kraſny wobraz do Barlina a dr. Hille da potom po nim druhe wobrozy pſchiprawiež, fotrež ſu po 20 hrivnach dostačz: „Berlin O. Leohoſpiz, Rüdersdorfer Straße 45“.

Rakuſſa. Sejm bu 18. oktobra t nowomu poſedzenju powołany a předadawſchi katholſki pſchedsyda Fuchs zaſy wuzwoleny. Pſchi pſchednoschku ministepräſidenta běchu drje z wjacorych ſtron zhrromadžizym hanjace ſłowa ſyſhesč, tola zda ſo, zo chedža wſchitich z najmjeñſha z trochu dobrey wolu ſo prōcovacž, zo ſo njebychu džiwie njeměř woſpetowale, kaž pſched někotrymi měſacami. Horce budža zaſwěcze parlamentarne bitwy, a hacž budže z chla móžno, nowe zaſonje woſebje rěczow dla dowuradžecž, to ma pſchichod wuežiež.

— Kejžor Frane Józef bě 14. oktobra we Wallsee-u pſchi kſchęzienych swojego najmłodschoho wnucžka, džesęza archywójwodki Valerije, fotraž je z archywójwodu Francem Salvatorom ženjena. Tu kejžor nanajradſcho pſchebhywa, dokelž w žanej ſwójbje njenamaka tak rjanoho ſwójbnoho živjenja.

— Dživnu powěſz pſchinioſchuja mnohe nowiny z tojkej wěſtoſežu, zo ſo na njej ſkoro njehodži dwělowacž. Wudowa njeboh krónprynica Rudolfa, Stefanija, chce ſo z wuheſſkim hrabju Lomah ſlubicž a bórzy ženicž. Z tym by ſo wězo wſchitlich prawow na knježerſtvo a druhich wjeſchowſkich hónnoſežow zdala. Wuleje čeſeče ſebi zaſwěcze z tym njedobudže. Lomah che tež hſchęze předy z kalvinſkeje te katholſkej wérje pſchepstupicž.

Czechy. Zběhnjenych rěčnych wukazow dla ſu w Prazy a druhich měſtach uimale wulke njeměř naſtale. W Prazy dyrbjachu ſrijedu pſched tydženjom tſi bataillonu woſatow na Wjacławowé naměsto czahtyńcž, zo bytu tam zhrromadžených ludži rozehnali.

Italſſa. W přenjej połojich septembra ſu we wſchelakich dželach Italſkeje wulke powodzenja byle. Woſebje město Salerno bu ſutowje domapytane.

Woda pschibeža tak spěchnje a mócnje, zo ludžo njemóžachu ničžo wukhowac̄ ani jami wuczeňmę. Tak zhubi 47 čłowjesców žiwenjo. Woda je wščo z blótom zaniesła, a tak hroža hiſčeže khorofcę.

Francozjska. Muški minister zwonkownych naležnoſće, Murawiew, je Francozjsku wopýtał a z ministrom Delcassee dlějsche rozmowoh měl. Snadž staj tam sobu wo jendželskich naležnoſće w Africu rēčaloj.

Francozjskij officeraj Voulet a Chanoine, kotrejž bě ſchtaj, kaž ſmy we ſwojim čžasu piſali, ſo w Sudanie wječiloj a wyschka Allobba zatſelitoj, ſtaj hždo ſwoje khostanjo namakało. Wonaj wjedžeschtaj potom ſwojich wojakow dale, ale na druhu džen luchtaj wot tuthych morjenaj. Wojakow nadeneidže potom francozjski leutnant Pallier, kotrejž ſich zaž poſlujčnych zaž dale wjedžesche.

Afrika. Hacžruniež ſu powěſežé z bitwiſcheža jara njewěſte a wot Jendželčanow k ſwojomu ſepchomu zwjerczane, je tola telko widžecž, zo ſu injez Jendželčanami a Buramí wſchelake mjeſiſche a wjetſche bitwuy byle. Woſebje w jendželskej provinſie Natal wojuja horco pſchi jendželskim lěhwje w Glencoe. Jendželčenjo ſu drje tam najprjedy wuſpěcha měli, ale pſchi krawnej bitwje, w kotrejž lěhwu Burow pſchedobychu, bu pječ officerow a 37 muži ranjenych. Wjez tym pat ſu Burowje we wjetſchej liczbje ſo wróćili, a zda ſo, zo nětko lěhwu Jendželčanow woblěhuja. Dokelž je jich wjele wjach, wěc za Jendželčanow derje njestoji, haj, učkotre trochu njewěſte powěſežé na to poſkazują, zo ſu Jendželčanow w nowej bitwje zbiti. Powěſežé z bble na wjedžornych bitwiſchežow ſu hiſčeže njewěſčiſte.

Naležnosće našoho towarſtwa.

Sobustawy na lěto 1899: kk. 630. Jakub Rachel z Konjec, 631. Jakub Kilank z Kosłowa, 632. 633. ze Šunowa: Pětr Bur, Jakub Mikławsk, 634. Jan Khětan z Boršce.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

Dale su woprowali: Hana Kubańce z Kamjenjej (Haja) 6 hr., August Filip ze Słoneje Boršce 10 hr., na (Jan) Grubertec křčiznach w Radworju 4 hr., na Cyžec w Kamjenjej 5 hr., a tohorunja na Jaenichee w Khelnje 3 hr., lubjeny dar z Bronja 5 hr.

Za cyrkej w Lubiju: J. Cz. ze Zdžerje ze słowami „Swjata Swójba pomhaj nam ze wſje nuzy won“ 5 hr.

Za woſtar s. Antonia do Khróscánskeje cyrkwe: Lubjeny dar z Bronja 5 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w naſej redakcji nawdate 6274 hr. 46 pj. Dale darihu: Delanska Patentna Komisija 65 pj. Stajne ſwěrna 1 hr.

Zapłać Bóh wšěm dobročerjam!

Ralbičanska nalutowańja.

Po 1. novembri je poſtracžowanska ſchula w Róžencie po dopołdnischiſhych Wožich ſlužbach. Tuž ſo w nalutowańi wot $\frac{1}{2}11$ hač $\frac{1}{2}1$ njeezpediruje. **Pſchedsydſtvo.**

Towarſtvo Serbskich Burow.

Wubjerk změje sobotu 4. novembra dopołdnia $\frac{1}{2}11$ hodžin zhrromadziznu w Sendzic restauraciſi na fotolskej haſh w Budyšinje. So proſi, zo bychu wſčeh towarſtwa zaſtupjene byle. **Główne pſchedsydſtvo.**

Czjščez Smolerječ knihicžiſčetnje w Maczicžnym domje w Budyšinje.

Katholicki Posł

Wudawa so kóždu sobotu.
Płaći lětnje w našich
expedicjach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće
a w knihaſni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěſki płaći so wot
małoho rynčka 10 pj.

Wudowy časopis.

Wudawany wot towařstwa ſs. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 44.

4. novembra 1899.

Lětnik 37.

Transwaal a Boerowie.

Napisal — i.

W »čornym« džěle swěta wójna howri. Žendželčenjo bija ſo tam z Boerami, potomnikami to holandskich kolonistow, kotiž ſu psched 60 lětami wótcu kraj wopuschežiwschi, w južnej (połodniſczej) Africu ſo zaſydlili a tam ſtataj wutworili: Transwaalsku republiku a ſwobodny stat Oranžski.

Po rozmerach ſo tutón kraj Boerow runa Němſkej — ale wobydleſtwa tam ſporo nijeje: ſedom něchtó psched $1\frac{1}{4}$ miliona duſchow; mjez tym 70 % čornochow (Kafrow). Ale tež po wulkosći ſo Boerow kraj zhubja porunjo wobysydstwu Žendželčauow, kotiž maju ſkoro cylu južnu Afriku a boerskej republike wobddawaju ze wſchěch stron. Tak maſch k połdnju wulku Kapsku koloniju, k wječoru a na ſewjer kraje Bečžuanow a Matabelow, na ranje Natal. Jenož ſmužku mórkohho brjoha pschi Transwaalu ma Portugalska, wažny žaliv Delagoa z pschitawom Lorenzo Marquez. Z toho je widzec, zo Žendželska Boerow po pravym hižo w měſče ma; jenož zadzernycz ſo hiſceže dyrbi — a k tomu pschitomna wójna je.

¶ Transwaalskim ſtawiznam tuto: W tſicetich lětach, kaž hižo ſpomnichym, wulka ſyla Boerow Holandsku wopuscheži a czechnieſche do južneje Afriki, hdež bě hižo tehdy Žendželska z knjezom. Dokelž pak ſo jim pod nowym knjezem mjespodobaſche, czechniechu na ſewjer (na połnōc) Žendželskoho kraja a założichu ſebi tam ſamostatnu republiku Transwaal, kotruž po dołhich czaſaujach tež Žendželska pschipózna jako »Južno-afrisku republiku«. Tola wſchelake njeprady, woſebje w pjeniežnych naležnoſćach — Žendželskej pschiležnoſćez dachu wo porjad w Transwaalu ſo poſtaracž a z dobom ſwoj žoldk ſpokojoſz, kotruž wſchak je psched tak dobrý był z Boha. 12. hapryla 1877 komiſſar ſire Theophilus Stephſone z krótka wozjewicz da, zo je wot toho dnia toho lěta

sem Transvaal jendželske wobsydliwo. Na zakladze džitwnoho pravowowanja so tak sta, ale sta so tak. W Transvaalu węzo džitwne hladachu, hdij zim tak na tek sahachu — a sahnychu za brónjemi. Prawa węc doby, general Joubert, kotrejž je tež lětsa hlowny komandant boerskoh wójska, Jendželčzanow poraz̄ raz na raz, pola Laing's Nek, na wyschinach Ingogo, a na posledk dokladnje na Majuba Hills 27. febr. 1881. Jendželčzenjo dyrbjachu z Boerami jednac̄ a Transvaal z nowa pschipoznachu.

Wysynli wschak tohodla njejšu. Nawopak: l. 1890/91 so jednota zeslupi, kotrejž mějseche zjawni zamér, cylu južnu Afriku za Jendželsku do bycz. Duscha tutoho hibanja bē wuwolany Cecil Rhodes. Dokelž sprawnych pschicznior njebe, chejseche so republiki, kotrejž bē jomu na puežu, zmocowac̄ z nasylnosc̄u. 30. dec. 1895 pschekroc̄i joho dorwernik dr. Jameson z 1200 muži wjeczornu hranicu Transvaala. Z dobom mějachu so Jendželčzenjo, kotrejž w Johannesburgu, najwjetshim Transvaalskim měsc̄e, bydlí wulka mnnohošč, pozběhnyž a z Jamesonowym wójskom so zjednoc̄ic̄. Alle Boerowie běchu pschihotowani. Na nowe lěto 1896 dónidže k bitwje, njeprzeczel dyrbjesche so bjez wuměnjenja podac̄. Hlowni Jendželscy schtarakowje buchu pak Jendželčzanam wudac̄i, pak k smjercz wotludzeni, ale wot Kruegera zaři wobhndzeni, njez nimi tež Cecil Rhodes. Z toho časa tež pothadža znath telegram kejzora Wylema II., kotrejž je w Londonje telko holká načinil a Němcam telko Jendželskeje hidu. Kejzor Wylem w tymle telegramje prezidentej Kruegerek pschecžiwo Jendželskej navalnosći pschilubjowasche němsku pomoc.

Mjez tym wschak je so Němska zaři Jendželskej pschiblizila — a Transvaal bē wosamoc̄eny. Z druheje strony Jendželčzenjo dale a požadliwicho wustupowachu a prezidentej Kruegerek »noty« sezelechu, kaž by wón hido jich sluzownik byl. Tež Johannesburgcy zaři hlowny zbehachu, na Transvaalskich mjezach hromadžachu so napadnje hûste njeprzeczeliske wójska. W tym wokoniku bu Boeram jašno we wożomaj, sehto Jendželska chec. A tak dha so sta, zo Krueger pónđzelu 9. oktobra do Londona pôšla ultimatum, t. j. poslednje říwo — žadajo wotmolkwu do srjedn 11. oktobra najpozdžischo. Sezehwultimata bē węzo — wójna. 11. oktobra bu wotwrijena. Hdij so skonečni, nictó njevě.

Zhromadnje z Transvaalskej republiku wojuje swobodny stat Oranžski, kotrejž je z Transvaalom we wuzlim zwjozku, wosebje za pschipad wójny. Snadž so tež krajenjo pschividža, kotrejž je tež w Kapskej koloniji, w Natalu wjele. Boerowie su w Božim mjenje do wójny schli, z dorwero do Boha, zo dobudže sprawna węc. Nadžija jich poshylnjuje, zo kaž je psched 100 lětami Amerika wottshaſla jendželski pschih, zo podobnije z tuteje wójny tež cylez južnej Africy wzeindže swobody hwězda.

(Pofracožowanjo.)

3. Lujich a Salskeje.

Z Chrósczic. 23. njedžela po Swjatkach wostanie za našchu wosadu džen swjatohho wopomijecž; lěta 1771 bu na tymle dniu našch z nowa natvarjenyh dom Boži wot biskopa a tachanta Jakuba Wóskoho swjatocžne swjeczeny. Tehdom twarjachu jeno za nuzne potřebu, zo bychu wosadnym došez městov pschihotowali za Bože služby; tohodla njebu tež našcha cyrkę wjelbowana, schéroke khory na wobemaj stronomaj cyrkwe wohidžachu znutskowny rum, wokoło woltarja bē za swjatocžne Bože služby pschimalo města, wječh a szénym běchu jenož

wobęlene. W zańdżenym lęstotku njedźiwachu pschi tvarjenju cyrkwiow na wumjessse wuhotowanjo domu Božoho, kaž sebi to tak swiatym zaméräm postajene město žada. Pschi stolétnie wuziwanjo běchu woſebje khoru dodžeržane, a kaž ſo pschi torhanju poſaza, bě najwjetſhi čas, zo ſo doſpolnje porježa, hewaſ možejche ſo ſurowe ujezbožo ſtač. Tuž wobzamkny kniež farař, kanonič Jakub Wornař, khoru pschetwaricž a cyrkej wjelbowacž. Von po doſhowanju Božoho cęela zapocža ſo z tvarom, kotriž ſo kniezej tvarſkomu miſtcrej Rochej dowěri. Pschi tvarjenju ſpóznaču pał, zo cyrkej njedokonjana woſtanje, jeli zo ju njepſchitwaria. Tuž kniež farař dale wobzamkny, zo bichu cyrkwiſte murje tak daloko wuſtoržene byłe, kaž prjedawſcha ſakrifitja dſahafche, a na woběmaj ſtronomaj buſchtaj nowej ſakrifitji natwarjenie a wjſche njeju khoraj; tak bu cyrkej woſebje woſolo woſtarja rumniſcha. Drobniſche wo cyhym tvaru napiſa wěſeže jedyn z Khróſžanskih kniežow, kotiž ſu wjednich a ſwědkojo nahladnoho pschetwarjenja a wutwarjenja a znutſkownoho wuhotowanja woſadneje cyrkwię byli. My chcemy jenož njedželiku ſwiatocžnoſć z krótką wopisacž. — Hacž runje buchu murje woſolo woſtarja cyhle nowe tvarjene a tež wſchitke znutſkowne runy bělene a molowane, niſtrjebaſche cyrkej z nowa ſwjeczena byž, dokelž bě nowy džel, pschimurjowanu ſtavromu, wjèle mjeniſhi a dofež pschi tvarjenju Bože ſlužby njepſchecatemu. Ale woſtar bě cyhle nowy, a tón dyrbjeſche biſkop konſektrowacž abo ſwjecziež. Na ſwjedženju ſwiatej patronow Symana a Judy pschijedże wysokodſtojny kniež biſkop Ludwił, pschewodžany wot knieza kantora Kufczanskoho, do Khróſžic. W Nuknich bu wot čriſtđi jězdnych na ſwjedženſych wupychených konjoch wočałowani; kniež kublet Jurij Herrmann powita knieža biſkopa. Wjedženy wot tuttoho jězdnoho cęaha pschijedże kniež biſkop nimo Prawocžic na Khróſžanski pucž, hdžez pschi Wujeshec ſwjeczatku woſada we wulkotnej mnohoſći z nekotrymi družkami, ze ſchulu a wuczerzem a woſadnymi duchownymi na knieža biſkopa čjaſafche. Kniež farař powita hnadnoho knieža, a pod ſpěwanjom ſerluſhów do cyrkwię, hdžez ſo kniež biſkop za ſwiatocžne powitanjo požakowa, a po wudželenju biſkopſkoho požohnuwanja bu won na faru wjedženy.

Njedželu běchu w pječižih raiſche, we woſmich mejeſche kniež farař ſwiatocžne předowanjo, w kotrymž z hnuijachmi ſłowami Bohu nutrny džak za zbožownie dokonjanu ſlufk wupraji; ^{3/49} bu kniež biſkop do cyrkwię dowjedženy, hdžez hnydom ſwjecziznu zapocža. Šwjeczizna woſtarja ſluſcha ſo najwoſiſčer-niſchim woſrjadom ſwjateje cyrkwię, pschihotuje džen ſo pschez nju najſwjeczizne město, na kotrymž ſo njeſtrawni wopor nowoho zakonja Bohu wſchednje dokonja. Wjež tym, hacž ſo biſkop cyrkwiſtu draſtu wobleka, ſpěvaja pschitomni duchowni ſydom pokutnych psalmow, dofež jeno pokutna myſł nadendže wujednanjo z Bohom, kotrež budže pschez wopor Božej mſčę na woſtarju pschihotowane. Po modlitwie, w kotrejj biſkop wo Božu pomoc proſy, ſpěva litaniju wo wſchę ſwjathych a proſy ze ſwiatocžnym hloſom, zo by kniež woſtar žohnowacž, ſwjecziež a ſwiatocžiež chcił. Na to ſwjecziež biſkop ſol, wodu, popiel a wino, a po jich změſchenju myje woſtarne bliđo z tutej wodu ſriedža a na ſchtyroch róžach a ktepi z njej ſwiecžomny woſtar, ſydom króč jón woſkhadžeo, mjež tym zo duchowni psalm 50: „Smil ſo nade mnú po swojej wulkej miloſći“ ſpěvaja. Ze tak ſwiecžomne měſtno wucziſzene, ma ſo někto ſwjecziež. Biſkop dže po ſwjate relikiwie, kotrež na pobocžnym woſtarju wotpožowachu, a njeſe je pobožnje na nowy woſtar. Za Khróſžanski woſtar běchu relikiwie ſvj. marträjow Feliciana a

Zakunda poštajene; biskop žalbuje najprjedy městno, hdźež maja wotpocžowač, a wěžko, kotrež ma je pschitryč, že swjathym khrýsamom, a položi je na to do jich nowoho rova, kotrež sam z wěczkem zamkuje a ze swjecženym cementom kruče začini. Dwojcy žalbuje potom biskop z pschisłuchnej modlitwu wołtar̄ ſriedža a na ſchthyroch róžkach ze swjecženym wolijom a junu ze khrýsamom a potom linje něchto wolija a khrýsama na wołtar̄ a žalbuje tak cyle městno za wopor Božeje mſchę. Duchowniſtvo ſpěva mjez tym ſtajnje poštajene psalmu a jedyn duchowny wołthadžuje njepſcheſtawajc̄ wołtar̄ z ſadníkom. Skonečnje žalbuje hiſcheže biskop wołtar̄ w předu a ſpody na ſchthyroch róžkach, hdźež je wołtar̄ ſamien ze ſtolpikami, na kotrejch wotpocžuje, zjednocženy. Cyla ſwiatocžnoſć bu w Khróſčicach z wérnej pobožnoſću a ſwiatzej viphistojnoſću dokonjana. Wysche woſadnych duchownych ſlužachu pschi njej hiſcheže kniež Alexander z Marijineje Hwězdy, jako zastupník khorowatohu knieza probſta, kniež ſaraí Krauſe z Kulowá a kniež ſaraí Vjedrich z Ralbic, a kniež kaplau Žedlicka z Worflee. ſwiatocžna Boža mſcha, kotrež nějſeſte kniež ſantor Lueſčanski na nowoſwjecženym wołtarju, ſkonečni wurjadny ſwiedžen w powjetſhenej Khróſčanskej cyrkwi. Njech tak rjenje wobnowjeny dom Boži tež wutrob̄ woſadnych ſtajnje wobnowja we wérnej pobožnoſći a w pociživym žiwjenju a dobre mjenou Khróſčanskeje woſad̄ za wſchē čaſy w čeſczi wołthowa.

— Pónďelu popołdnu ſtej ſo w Khróſčicach dwě ſajmje ſpaliloj, tež młodzaca maschina. Blízſcheje rozprawý wot tam dóstali njejſtň.

Borjedzenka. W poſlednim čiſle bě w dopisu wo ſkulowſkim ſpěwanſkim ſwiedženju tamniſche towarzſto zmylije „Mleja“ mjenowane. ſkulowſke ſpěvatſke towarzſto rěka „Bratrówſtwó“.

Z Prahi. „Serbow khwalby, serbske ſłowo přemōc njeskazy, Serbstwo rozſylnja ſo z nowoh’ . . .“ ſpěwamy tak husto doma na prózdninach, a to njeſtu jenož hołe ſłowa, ně, kóždomu Serbej, kiž přecy zasy slyši, kak dobre mjenou naš narod w czubje ma, dyrbja z wutroby přińć. „Serbske pjero wšednje nowe mjenia zapisa“ tež tam, hdźež přečelojo Słowjanow njebydla, ſtož po puću do Prahi ſo pokaza. Lutki ſam, cuzy mjez cuzymi, jedu přez rjanu krajinu při Łobju na mjezach naſeje Sakskeje we swojich myſlach zabłudženy nimo pilnych ludži, njedžiwajo na ſobupućowacych we wozu. Do poninich ſo na rjane zańdžene hodžinki, na wjesołu ſkhađowanku, na přečelnych, lubych hoſci atd. Ale nadobo buch wubudženy přez rozmołwu muža pódla mje, po rěci a po zdaću žida z Barlina: . . . „Woprawdze rjanych a ſtrowych ludži widžiš wokoło Budyšina, tón serbski narod je pycha cyłoho tamnoho kónca. Kak zröstni ſu tam ēi młodzencojo, wſitecy přińdu do Metza abo k „rajtarjam“, a te holcy, kak pyšne a połne žiwjenja w jich wosebitej drasée. Přečelnoſć ſama knieži mjez nimi, jedyn druhomu k pomocy a podwólny a njeznaje zawiſtoſe; tak to pola nas z daloka njeje . . .“ To a hiſće wjacy lubjeſe ſo njeznatomu na nas a ēi druzy, ſami Němey z tamnych městow, dokelž wopuſčicu nas bórzy po tym, přihłosowachu jomu cyle. Mi wostanu ſłowa njezapomnите a hiſće džensa klinča cyle jasnje w mojimaj wuſomaj. A hdźež wěc přehladaš, dyribiš woprawdze přidać, mnozy dobri Serbja bydla we

statokach swojich wótcow a waža sebi stare prawo, patriarchaliske waſnja, ale bohužel tež mamy zrudne příkłady, kotrež nam hinak powědaja. Strowy je serbski narod, ale, ale kužoł toho, dobre žiwjenjo wjesć, njeje wjacy cyle čisty. A serbska pokornosć sydli wěsće w tak mnohich ryzy serbskich wsach, ale kak husto je hižo druhdže tak mjenowana kultura ze swojej khorosću začahnyła. Kultura dyrbi tež k Serbam přińć, ale jenož strowa, woprawdžita. Čitać a pisać móc po němskim žada sebi šula, česć pak, zo móže kóždy z najmjeňa swoje mjeno serbski napisać; čitać kóždy dokonja, a jeli nie, potom tola lohko nawuknje, dokelž pismiki znaje a serbski móže, potajkim je jenož dobra wola nuzna. — To su myslički, kotrež samo přikhadźeja, hdyz so dopomnuj nětko w lubym seminaru na spomnjeny podawk, na zańdzene prózdniny. Wšo je nimo a hižo wjacy njedželi dželaja naši studenći z nowymi mocami. W starostawnym seminaru so ničo přeměnilo njeje, khiba zo su blida, na kotrychž studujemy, z nowa barbjene a zo mamy 4 nowych towarzšow a tež bohosłowcow, kaž je to wot założerjow myslene. Serbowka, znate towařstwo serbskich studowacych, je swoje porjadne hodžiny, kotrež so kóždu njedželu dopołdnja wotmewaja, započala. Dwaj młodaj sobustawaj staj zastupiłož, a tak smy nětko 12 hromadze z kk. Jurijom Delanom z Wěteńcy a Jakubom Žurom z Njebjelćic, kotrajž w Mohuču studujetaj. Tola je Serbowka lětsa wustawki tak přeměniła, zo tež wonaj rjadnaj sobustawaj wostanjetaj. — A nětk zasy na cyłe lětko božemje wšem znatym a njeznatym Serbam, cyłej Lužicy sécél swěrni synojo swojeje maćerje.

Bohosłowcy w 1. lěće: *Pawoł Knježk z Krjepjec, Richard Gottfried z Drježdžan, Pawoł Rönsch z Kunnersdorfa a Hugo Hain ze Siebeneichen pola Mišna; gymnasiastojo we VIII. rjadowni: Karl Schindler z Kamjenca, Pawoł Löbmann ze Šerachowa, Jan Rücker z Grunawy, Jan Bryl ze Stareje Cyhelnicy, Franc Wels z Drježdžan, Bruno Hirsch z Radeberga, Ewald Wischek z Drježdžan, Gustav Kaps z Gruny pola Drježdžan a Max Schulz z Drježdžan; w VII. rjadowni: Jan Wjeńka z Różanta, Benno Rösler z Kallenberka, Edwin Posselt z Wostrowca, Michał Mič z Dobrošic a Jan Klesse z Lipska; w VI. rjadowni: Mikławš Dórnik z Njebjelćic, Wylem Salm z Budyšina, Hendrich Kielmann z Wostrowca, Jurij Rjeda z Hory, Jurij Delenk z Haslowa a Franc Schwarzbach z Königshaina (kotryž pak je khorosć dla hiše doma); w V. rjad.: Józef Just a Alois Jeriga z Wechselburka; w IV. rjadowni: Karl Smets z Drježdžan; w III. rjad.: Isidor Ebermann ze Seitendorfa, Jan Cyž z Kašec, Jurij Hantuš z Radworja a Alexander R̄ainer z Pančic; w II. rjadowni: Franc Walter z Lubija a Erich Harazim z Lipska.
K—k.

* Šěrši čišć woznamjenja Serbow.

3 chłoho swęta.

Saksa. Jeju Majestosćzi kral a kralowa staj so pónđzelu popołdnju z extra-čahom do Sibyllenorta podałož, hdžej chetaj něhdje dwě njedželi pschebywacj.

— Prync Friedrich August je do njezboža pſchishol. Sobotu 28. oktobra wobdzělesche ſo na parforce-hońtiwe pola Wulkoho Hojna. Tu ſo jeho kón ſplošcha a cękimi, pſchi tom padny prync z konjom tak njezbožownje, zo ſebi nöp wobſchodzi a možny ſtſchafe. Schory dyrbjescze w Kalkreueze woſtačz, hdźež hiſcze ſchor leži. Kaž najnowiſche poweſcze woſziewjeſa, ſo z pryncem porjedža, a je nadžija, zo ſo tež dalsche zle ſczéhviſki ſtraſčynoho pada woſwobročza, ſchtož chył Bóh miloſzivje dopjelnicz.

— Prync Jan Žuri i jeho mandželska ſtaj ſo do Stuttgartarta podałoſi, ſwojich wyſokich pſchecželov wopytačz. Pot tam chce prync 6. novembra do Varlina dojēčz, zo by ſo fejzorej jako oberſtſteutnant pſchedſtajil. Potom ſo do Stuttgartarta wróci a pſchijedže ze ſwojej mandželskej 8. t. m. zaſ dom.

Němſla. Zo fejzorowa rečz w Hamburgu, wo ſotrejž pſched thóženjom piſachmy, bjez wěſtych woſpoahladow njebe, poſazuje ſo kheſyſcho, hacž bě to ſchto woſzakowal. Němſke kniežeſtvo chce woſjniſtro ſwidziſtro poſwjetſchicž. Hiſcze dwě lěče njeſtej ſo minyloj, hacž bě kniežeſtvo ze ſejmom wo nowothwarz jednało a z nim na ſchęſz lět kruče poſtajilo, kielo nowych ſwidzi dyrbji ſo twaricž. Pſched tſjomi ujedzelemi dyrbjescze hiſcze wſchitko pſchi tuthy poſtajenjach woſtačz, a nětko nadobo dyrbji ſo wſchitko pſchecžimyjež, nježdivajao na zjawnie ſluſhajuſa kancera Hohenlohe, zo kniežeſtvo za ſchęſz lět njebudże nowych ſwidzi žadacž. Nětko dyrbji ſo twar nowych ſwidzi tak zarjadowacž, zo bychmy jich za ſydomnacze lět dwójnych telko měli kaž w tu kchwili, a to wjetſche a lepsche. Na lajki čas dyrbjal ſo potajſim ſejm do předka zwiazacž, zo potom njeby niežo wjac̄ do twarjenja prajęč mél. Zo tajſim namjetam njebudże pſchihluſowacž, drje ſo ſamo rožemi. Schto dyrbjalo tež pomhačz, něſchto na ſydomnacze lět poſtajiež, hdźj kniežeſtvo ani wuzijnienja na ſchęſz lět nježderži. Wězo budže ſejm zwoliciž dyrbjecž a to tež radny lubje čžinicž, ſchtož je k zakitowanju naſchoho woſtenoho kraja a naſchoho pſchekupſtwa we wukraju mužnje trěbne, ale pſchi wſchim budže tež na to džinacž, ſchto nam naſche dawki dowola. Wſchelake „wulkoněmſke“ towařſtwa abo zjednoczeniſtwa, kotrež ſu za wulke ſwidziſtro hižo dawno haru čzinile, poſazuja na jendželsku njeſpſchecželnoscž, kotrejž měli po ſchęzuwanjach tamnyh nowinow bôle hacž hdźj prjedy ſo bojecž. Wěrno drje je, zo Žendželčenjo tu kchwili Němſkej jara dobrí njeſtu a zo ſwoje ſwidze we wſchech morjach tak roždželuja, kaž chyli z cylym ſwětom woſjni wjescz, ale wot njeļubosće hacž k woſjni je hiſcze daloki pucž. Dyrbjeli pak ſo tež toho bojecž, njebychmy ſo tola ženje móhli na naſche ſwidziſtro ſamo ſpuschecž, dokelz wonie ženje jendželsku móć na morju doſcžahnyč njeſmōže. Zo ſu z chla Němcy pſchecžiwo Žendželčeniam z najmjeniſcha runje tak njeſpſchecželsch zmyſleni, kaž woni na naſ, za to mamh poſleduje diuž zash jaſni dopofaz. Hdźj mjeniuih naſchomu fejzorej ſluſhacy regiment jendželskich dragonarjow na ſwidzi džesche, zo by ſo do Afriki pſchewježl, woſjewi to jich wyſchł fejzorej, kotrež jomu na to ſcžehowach telegram poſta: „Praciež regimentej moje božemje. Njech ſo wſchity njezranjeni a ſtromi wróča.“ To je tola pſchecžo, kotrež móže ſo ſwidomu woſakai ſobu dačz. Mnohe němſke nowiny pak ſo na to hněwaja. Zo je woſjni njeſprawna, za to tola jenotliwi woſacy njeſmōža. Runje tak ſo nowinh hōrſcha, zo fejzor afrikanſkeje woſjni dla hižo dawno woſmyleñ wopyt ſwojoho pſchecželſtwa w Žendželskej woſtajiež nochce. Hdźj Amerika ze Španiſkej njeſprawnu woſjni zapocža, nochyehu ſo němſci liberalni a konſervativni tohodla z njej rožkoricž, ežohodla dyrbjeli to nětko Transwaala dla z Žendželskej čziniež?

— Ruski kejzor, kotryž hýscheze pola kejzorchnoho pscheczelstwa pschebýwa, chee so, kaž praja, z nemškim kejzorom w Potsdamje zeńcz.

— Biskop dr. Ludwig Fleck w Mezu je piatok 27. októbra po češkej džesaczméšaczej khorosčzi zemrč. Wón bě 76 lét starý, 52 lét měschník a 13 lét biskop. Wulka lubošč joho wérivých bě jomu w dolhej a bolestnej khorosči wulti tróšt.

— Za Delnju Čužicu je pruske kniežerstwo píšež pol milliona hrivnow zwolišo, zo by so najhórschi pěk ze Sprewje wurjedzil a so tak wodže zaň khmański puež pschihotował. Zo býchu so brjohi cykleje Sprewje krucíjho wutvarile a tak dalschim furowym powodženjam so na všeč ežaň zadžewalo, chee kniežerstwo wot sejma bbrzy hýscheze $14\frac{1}{2}$ milliona hrivnow žadacz.

Rakuſla. Njedžiwojo mnogich žadžewkow je ministerium Clary swoje zaſtojístwo dotal z dobrým wuspěchom wjedlo. Na woſebite pschecžo kejzora Franca Žózefa buchu jara wažne wólby do tak mjenovaných delegacijow hýzo dokonjane. Tute maja z Wuherškej zhromadne naležnoſeze wuradžowacž. Zapóſlanc Wolf chýsche drje zaň swoju, worakawym hólcam so pschistojacu haru započečež, tola z tym niciož nijedocpi; samo rožomniſche němske strony nochcedža wo nim a joho pschimisnich niciož wědzež a su jim dalschi wobkhad zapoweli, doniž pschistoj-niſchi njebudža.

Rom. Swjath wótc je 23. októbra 150 jendželskich katholikow we woſebitej audiencji pſchijał a z dlejšej rěču powitał. Wón na to dopomni, že je to teciž wotriad jendželskich pobožnych puežovarjow, kotryž joho za čas joho knieženja wophta, a wuprají nadžiju, zo jich k jubilejní schwórty króč ſlawny katholſki zemjan, wójwoda z Norfolk, k njomu pschimyjež. Potom khalejche frutu wéru w Irlandskej. Ze ſtronotu swjatoho wótc bohudžałowanu tež dale derje ſtoji.

Francózſka. Druha komora francózskoho ſejma pokazuje ſvoje cykle njeſcheczelſke zmýſlenijo pschecživo cyrkvi. Komissija chee w njej mždu za banžowoho zapóſlance w Romje a dokhody wſchelakich fararjow zapowjeſež. Lohko drje ſejm tajke namjetu zacíſnije, ale wone ſvědeča wo duchu, kotryž mjez zapóſlancami knieži. Snadž změje tajke žadžerženjo tola ſkónčnije ſelko wuzitka, zo katholſki lud ſo dale lepje na ſvoje winowatoſeze dopomni.

Schpaniſſa. Nowych dawkow dla naſtaſwaja tu a tam pschech zaň nje-merh. Tola kniežerstwo je z kruſoſežu podklóczęje. Pschi tom paſ ſo pröcuje, zo by wſchudžom lutowalo, tak wjele hač ſo hodži. Tak ſu wſchelake wu-danki ſelko ponižili, zo píšež pol ſta millionow nalutujaja. Kolonije tež wjach pjenyež nježeru, kaž prjedy. Hubjenſtwa drje hýscheze doſež w kraju knieži, tola ſo hýzo pokazuje, zo može druhdy tež nježbožo we wójnje k nutſlownomu zbožu wjeſež.

Afrika. Poſídželu 23. októbra mjeſeče w naſhej towarzſchinje w Budž-ſchinje miſſionar z nemſteje kolonije Kameruna, pater Otto z rjádu Palottinow w Limburgu, pschednoſchť wo pröcowanach miſſionarow w tamnym kraju. Radý poſluchachmy, kak tam woſebje we hlownej ſtaciji Šrabi naſtiči čžorni krajenjo do ſchule a cyrkvi kruſoſeža a kſchecžanſtu ſo pschimobročuju. Ani rěčníf, ani pschipoſlňcharjo na to ſebi njeponiſlīchú, zo mohle ſtacije, wo kotrychž ſamo rjane wobražy widžachmy, znicžene byč. A tola tomu tak běſche. Poſlednie dny hafle ſu powěſcze k nam dôſchle, zo ſu džívi čžorni, Buli mjenowani, miſſioniske ſydlia napadnuli a, ſchtož možachu, rubili a twarjenja

zapuſčili. Jenož z wulkę prócu móžesche mała čzrjódka zmužithych ſchitarjom, naſjedowanu wot němſkoho woſtrjeſnoho hejtmana z Malſen, ſwoje živjenjo zdžerječ. Schkoda je wulka. Podamny pſchichodnje doſpołniſhu rozprawu.

Na bitwiſchežu w Matalu ſo Žendželčanam dže, kaž bě to po poſlednich poweſzach hižo k wočakowaniu. Tich dobhywanja, wo kotrychž z wo-pređka piſachu, pokazuja ſo pſchech bōle jako pſchehrawanja. Poſta Glencoe bu jím cyka ſchwadrona hufarow ze 17 officirami wot „czekaczych“ Burów po-padnjenia. Žendželčenjo dyrbjachu naſpijet a jich cyłe wójsko, něhdže 15,000 muži, dyrbjeſche ſo do města Ladysmith wróćiež, hdzež jich nětko 18,000 Burów woblehuje. Pońdželu wječor wnežahym jendželski wjedník, general White, ze ſwojim wójskom, zo by njeſtcežela zahnał a ſo wuſwobodził. To paſ ſo jomu njeradži, haj, dwaj tħiſacaj joho wojaſow z 42 officirami dyrbjeſche ſo njeſtceželej podač. Samo wóſliki zdadža ſo pſchečiwo Žendželčanam byč, dokelž, kaž general White telegraſuje, běchu někotre z kanonami, do kotrychž běchu zapſchehuiene, četnyle, a to runy pucž do njeſtceželskoho lěhwa. Mižuo tež, zo běchu někotři Burójo wotežku do rukow wzaſi. General Buller, nowy wjedník, je mjez tym do Krapstadta dojel, ale ſtrach je wulki, zo budže cyłe Whitowe wójsko zničene, předh hacž doſež nowych wojaſow dívndže. W cylez Žendželskej je njeſwuprajita rozhorjenioč a zrudova. Je to wězo ſprawne khostanjo za miniftrów, koſiž ſu z njeſprawnych winow wójnu zapocząli, jenož zo tucži khostanjo mjenje ežuja, hacž wbohi lud, z fotrohož množu hižo pſchiwužnych mjez morjenymti wopłakuja.

Porjedzenka. W poſlednim čiſle dyrbjeſche w rozprawje wo bitwie Boerow (praj: „Burów“) pſchečiwo Žendželčanam poſta Glencoe rěkac̄: „Wječ (jendželskich) officirow a 37 muži bu morjenych, 30 officirow a 175 muži ranjenych“.

Naležnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1899: k. 635. Jan Šolta, ökonomski inspektor w Marijnym Dole.

Za cyrkej w Lublju: Njemjenowany z měscanskeje wosady 2 hr.

Za nowy Maćienny dom w Budyšinje.

Dotal w naſej redakciji naſdate 6276 hr. 11 pj. Dale darichu: Delanska Pa-tentna Komisija 50 pj. + 60 pj. Njemjenowana wosoba 1 hr. 10 pj. Pjenježkow dwě ſcē za Maćienny dom Koklic mi dachu — ja pjeédzesat k tom' — 2 hr. 50 pj. Z Budyšina: mały dar za maćienny twar 1 hr.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

Sobustawy bratſtwa „Ježuſoweje Wutroby“ a „Zapoſchtolſtwa modlenja“ maja ſwoje dobre ſlukti a modlitwy w měſacu novemburu Bohu woprowacž za „kſchecžanske ſwójby a wočehuienjo džecži“.

Kulowska nalutowařna a wupožčeřnja

pjenjezy w kóždej wulkosći přijima a z $3\frac{1}{2}\%$ zadani. Wobkhodna měſtnosć: Kamjencska dróha čiſlo 3.

Džensa je tež „Serbski Hospodař“ 11. čiſlo 1899.

Czíſhej Smolerjec Inihičiſhečeſtne w Macjicžnym domje w Budyšinje.

Katholicki Posol

Wudawa so kózdu sobotu.

Plaći lětnje w našich
expediciach 2 hr.; z kříž-
nym zwiazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pôsée
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štvortlētnje 65 pj.
Za nawěški placi so wot
małoho rynčka 10 pj.

Sudowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa s̄. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 45.

11. novembra 1899.

Lětnik 37.

† Be ſakſkeje kolonije w biskopſkim ſeminaru w Mohuczu.*

Po starym dobrým waſchijnju podawa so lubzymi cžitarjam a cžitařkam „Pojola“ w tutym kózdoletnje zapis chovancow serbſkohho ſeminara w Pražy, kaž jež tež tajki w posledním číſle zaměřeže cžitali. Njestawa so to snadž někajeje reklamy dla abo z druhich ſebožnych pſchicžinow, a njehodži so to tež tohodla jako ſežhwk abo poſazka hordohho ducha wukladowac̄, nč, nawopak, je a woſtanje to rjane a khwalobne waſchynjo, kotrež ma tež ſwoj dobry vliv na cžitarjow. Tohodla je ſo tež z teje a že žaneje druheje pſchicžiny dopisej z Prahi wot louňchoho lěta ſem tajki z Mohucža pſchitovatſhil, a tež lětſa chtemž Pražskomu našeh ſnadny pſchipovisnyc̄. Hac̄enunž je hižo w předad-ſhich lětach tu a tam mała licžba ſakſkých bohoſlowcow w Mohucžskim biskopſkim ſeminaru ſtudowała, njehodži ſo přež, zo je to hafle z wulkim róžkom louňchoho lěta za zjawnosć, a woſebje tež za našich Serbow, wjetſchu za- jimawoſć dostało, z pſchicžinow, kotrež ſu wſchém tak hižo doſez znate, za Serbow wězo tež tohodla, zo wot tutoho časa ſem mjenovaným wuſtaw tež ſerbſkých bohoſlowcow hoſpoduje. Hac̄ dotal hiſheže w Mohucžu, kaž mózachny ſo ſami pſchewděcž, jara mało, tak rjec niežo wo Serbach njewedzachu, ale měnjaču, zo je ſerbſki kraj něhdze we hluſiſkich Čechach abo w Poſlcej. Njemožem ſo jim džiwac̄, wſchaf tež naſche Serbowki Prahu a Mohucž zadý Halschtrowa pytaja.

Kaž druhé lěta, ſo tež lětſa nowy ſemester tudy 26. winowca ze ſvjathymi exercicijemi započináſche, kotrež ſo wutoru 31. winowca ze zhomadným ſvjathym

* Abo ſlepje by rěkalo a ſo piſalo: „Mohucž“ po přenjotným ťažon-ſtím: Moguntiacum. Mohucž je z Čeſchęziny pſchewzate ſlово.

woprawienjom alumna slonečichu a z wudżelenjom swjathch swjecziznow. Drugie lęta wudżelovasche tute najdostojnitschi kniez biskop w naszej seminarnej cerkwi. Łetka pak běsche jo wiele dostoymy kniez pscchi swojich zaistojnitskich dželach zażymnił, a tuż bě tehdom trójsku khorowaty a nuzowany, we lożu pschebywac̄. Tola ujedźiwajo na swoju khorowatosc̄ bě postajil, zo budze swjate wobrady we swojej kapali w biskopstkim hrodze dokoniec̄. Haczruniż dyrbjesche czasto swoje mocy jara napinac̄, dokelž njemózesc̄e z czasami dycha dōstacz wuswjecz̄i won pónidzeli 30. winowca tſjoch bohosłowcow na subdiafonow, a nozajtra dōstaschtaj wot njoho dwaj bohosłowczej swjecziznu diafonata, pjatnac̄o schyri nižsche swjeczizny a tſinac̄o bohosłowcow tonsuru. Mjez kandidatami za nižsche swjeczizny bě tež ī. Alfred Marschner ze Scherachowa, a mjez tymi, kotsiż tonsuru dōstachu, běchu ze Sakskeje ff. Jurij Delan z Weteńcy, Pawol Pzech a Jurij Zarjenk, wobaj z Drježdžan.

Njezapomnity zwostanie wszech tutón džen. Dokelž schtò wot nas sebi tehdom myślesche, zo tuta ruka, kotaż nas po dokonanych swjecziznach żohnowasche, je so posledni krócz pozběhyla za nas, schtò so nadziesche, zo so na zrudne, jara zrudue waschnjo dopielnia biskopowe słowa, kotreż tehdom k nam ręczęsche: „etiam pro me orate“ („a też za mnie so modlicz“), zo budżem hido za dwaj dujaj za ujoho so modlicz; requiem aeternam dona ei Domine (wěcžny pokój psczhej jomu, śnieże). O zrudny wosud! Zawęscze wěrno zwostanie, smierz pscziniđe nahle, kaž paduch w noch. Hdyž bě netko hido njebozicžki biskop hiszczę schtwortk popoldnju dwę hodzinje sam brevir so modlit a so na to żortniwje ze swojim kapłanom P. H. Peschom hiszczę rozmowljal, chyrsche so po lekatskej psczifazni, kotoruż bě hiszczę żortniwje prajil: hdyž chceče mje na kózdy pad khoroho mēcz, chcu poſluchać, zash do loża podać, a hdyž so tohodla na ložo zepre, joho Boża ruczka zoja, a padny k zemi. Jomu poſluzowacy miloſzny bratr padacoho popadny a rucze w delnim poſthodze bydlacy zwołany P. Pesch možesche jomu jenož hiszczę generalne wotwazanjo a poslednie Bože woliwanjo z khyvatkom wudżelicz. Cédom bě dokonjal, w udycha kniez biskop bjeze wschoho smiertnoho bědzenja, a joho dusza bě hido na prawdze Bożej. Węchny runje k wjeziornym paczjerjam zhromadzeni, hdyž zrudna powěrcz k nam dónidze. Ziwijenioběh njeboh knieza biskopa dr. Pawola Leopolda Haffnera, kotorž bě stajnie tež nam alumnam ze Sakskeje z cykleje wutroby psczikhilem, poždžischo w „Pofole“ podamty. R. i. p. —

Cudemny seminari khowa lętsa 50 bohosłowcow, mjez kotorymi su schesczo ze Sakskeje, mjeuji nimo předy mjenowanych hiszczę dwaj nowozaſtu-pjenaj, a to ff. Pawol Kurze z Woſtrowca, kotorž je swoje gymnaſialne studije w Prazy jako khowanc serbſkoho seminara dokonjal, a ff. Jakub Žur z Rjebjelczie, kotorž je w Khomutowje maturował. K wujaſnienju za někotrych psczistajimy, zo su tudy theologiske studije na schyri lęta abo kursy rozdželene, kaž je to z wjetša wschudżom, a nic na tsi, kaž to pola khowancow serbſkoho seminara w Prazy bywa. Wot sakskich alumnow je jedyn w III. lętniku abo kursu, tſjo w II. a dwaj w I. Haczruniż je so netko z bożej pomocu liczba sakskich bohosłowcow na 11 rozmnožila, dokelž nimo schytrjoch Pražskich (hl. posl. čdo. „Pofola“) a schesczo Mohuczslich bohosłowcow, studuje hiszczę ff. Riedel ze Sakskeje w Mnichowje (München), budżem dyrbjecz tola hiszczę dlejschi čas czakac̄, předy hac̄ wot tutych 11 jedyn preni krócz k woltarzej božomu psczistupi. Węzo je w naszej lubej Sakskej wulki nje-

dostatk na duchownych a wosiebje na serbskich, dokelž runje tucži wobej rěčez̄ wobknježuju, móža so wjchudžom trjebacž a tohodla jich najbole parujemž. Z tym, zo budža přeni němcsy bohosłowcy hakle za dobre lěto hotowi, da-li Boh, budžemž dyrbjecž na serbskich hýjheče tsi lěta čžakacž. Haj, lubi Serbia, z toho widžicže, tajke studije traia dolho, a cži z Was, kotsiž z tamnej žonku měnja: kotoromž so dželacž njecha, tón „schstudirje“, njezměja najskeře cyle prawje. Hýžo dolhe lěta studijow dopokazuju, zo tomu tak njeje a wo studijach samých njecham rěčecž. Abo hdjž by tomu wopravdže tak bylo, prajeze mi, čžohodla njejsu wchitcy Serbia, kotrymž so dželacž njecha, duchowni? Sebi tohodla myslimž, zo by nam spomožniſcho bylo a jo lubomu Bohu bôle spodobalo, hdjž býchu našchi Serbia mjenje wo swojich studentach plapotali a sebi z tym abo z tamnym hlowu řamali, radſcho bôle w modlitwach na swojich studentow spominali. Našch Knjaz a Zbóžník je nam sam w tom najlepšich pschyklad byl, hdjž je so za swojich javoschtołów modlš a jich namolivjal to same čžinicž pola svj. Mateja 9, 36. 38: „Hdjž pak čžrjodh widžesche, běſche jich jomu žel, dokelž běchu čžwelowane a rozpjereſhene, jako wowch, kotrež paſthryja nimaju. Tuž praji swojim wucžownitam: Zně drje su wulke, ale dželaczeri je mało. Brusyčče tohodla knyeza žnjow, zo dželaczerjow pýšeze na swoje žně.“ Tohodla je tež našcha svjata katholika cyrkje tak mjenowane schtware ſučne dny poſtajila, na kotrechž maju werivi wo dobrých měſchnikow proſhyž. Hlejče, lubi Serbia, tajke ſlowa a modlitwy býchu Bohu pschyjomny wopor byle. To je dobra rada za wchch, kotsiž su dobreje wole. Želi ſo Wý po tutej radže změječe, budže to nam studentam k spomoženju a k Waschomu wěčnomu a čžasnomu wužitku.

Jurij.

Transwaal a Boerowie.

Napijat — i.

(Pokračowanjo a ſloneženjo z čísla 44.)

Jendželsku politiku wodži duch njenasylneje nahrabnoſeže. Tež Transwaala ſo jej chce, wosiebje joho pschyrodnych bohatſtwom dla. Transwaalska je z domiznu ſlawjenych dejmantowych pól, tohorunja ſo tam z wulkej mnohoſežu dobýwa złoto. Léta 1893 je ſo tam złota wudobylo za 100 mill. hrivnow, ſchtož je 6. džel dobytka złota w cyklym swěcze, toho lěta. Srjebzíſhcego druhotnych podkopów twori Johannesburg, rjane, nowotne město. Wono je 1700 metrow nad morjem położene, a je roſtko, kaž město z bajſi. Bywſhi założene hakle lěta 1886, mějeſche w haprylu 1887 hýžo 3000 wobhlerjow. Do wulkoho róžka 1890 licžba ſtocži na 26,303 — a 15. julija ſo w Johannesburgu nalicži hýžo 102,078 woſobow. Mjez tymi týſiacami wchak bě pschewjele czechy pschithadníkow a jendželskich ſpekulantow, ujepſchěſtawajey pscheradu kowacych pschecživo krajej, kotrež bě jim hospodu popſchal. Johannesburg dha bu tež z hlownej pschicžinu, zo ſo domjach boerſki lud k wojniſe dohna, w kotrejž ſo rožſudži wo joho býčeū abo — ujebýčeū.

Rjadowoho wójska, kaž pola naš, w Transwaalu njeje. Trochu po europſtu je jenož artillerija zrjadowana. Hewak tam regimentow, kompanijow njeznaſa. Hlowne wjedniſtwo ma »Comandant Generaal«, tónkrož ſtarý a dawno hýžo wupruhowany woſownik P. Goubert. Pod nim wchch ſtoja a »weldkornetowje«, kotrechž je po 2, po 3 w kóždym z 22 wokrjeſow abo diſtriſtow kraja. Tucži maju, hdjž je rožkaſ ſo wudal, swojich burgherow« do

wójny wjescz, wobstarawšchi jich z brónjemi abo wuměniwšchi jim stare brónje za nowe — kaž je tež nětko so stalo. Po prjedawšich Martini-Henry-owych tsélbach su Boerowje tón raz z Mauferowymi karabinami wuhotowani. »Magazin« so pschi tutych tsélbach pod rolu nařadža, kaž pschi němskim modelu z l. 1887. Magazin ma jenož 5 patronow (z bjezdymnym prochom), kalibr je 7 mm. Rajnowscha konstrukcja to njeje, Boeram wschał dosaha, dokelž jim njeje tak wo to, rychle tsélez móć, ale do daloka a derje. Kózdy wojak ma 100 patronow za pasom.

Boeriske wójsko je — směm-li tak rjec: jězdná infanterija. Žečhaju do bitwy, njewoluju wschał na konjoch, konje jenož k rychlej wójnje služa. Konje w bitwie za wojakami stoja, ani pschiwajzane njejsu. Boerowje njeradži na njepšchezela khodža, radsci so wokaraju, njepšchezela do hľubokich dolinow wabich, kotrejchž je w Transwaalu došez. Tsélezch so pschecziwnikej k wutrobnu njeměrja, kaž je w Europje wostchnjo, ale na čoło — a njeradži misnu. Njebjija so w kopicach, ale muž sam za so, abo po dwu, najwyjsze po třioch. Z toho jim ani jendželska artillerija pschez měru nješkodži, cžim mjenje, zo je krajina naha, bjez sichtomow, a wóczko dha so wo zdalenosczech často a jara myslí.

Zědze Boer na něchto nježel pschi sebi měwa, a to zasy kózdy sam za so: fukuricowni (majsovni) muku a na šlouci suschene mjaſo, kotrež so mjenuje »biltong«. Kózdy ma tuton proviant pôdla syna za konja na sedle.

Artillerija, po rakusku zorganisowana, ma 16 baterijow, w kotrejchž su kanony, francóziske wot Schneidera z Creuzota a němske Kruppowe. Někotre baterije maju Maximowe mitraileusy. W Oranje-Vrijstatu je artillerija wot Němcow wuvinčena, tež su tam wyschén (officerowje) skoro sami Němcy. Pôdla pôlneje artillerije ma Transwaal tež hischeze kanony na ſchyryjoch fortach twjerdoho hľowneho města Pretoria a wotdžel rychlopalnych kanonow. Pretoria, hľowne město kraja, je drje malo wjescze na jeho Budyschina, ale jara derje wobrónjene — a něktra twjerdžizna na jeho kraja drje by so móhla psched ujej ſchowacé. Pretoria je wot Johannesburga zdalena wo 100 kilometrow (20 hodžin).

Do wójny dyrbí w Transwaalu kózdy muž a młodženc wot 14. hacž do 60. lěta. Tež pschezpôlnym je so rozkaž wudal, zo výchdu so wrózili domoj. Shtož njepšchinže, tomu zebjerje so joho wobsydlo, nimo toho změje wot 1 hacž do 5 lét w jaſtwje bycz.

Do hromady móže Transwaal z Oranžské republiku stajicž 55,000 mužow; pschidruži-li so Kap, kňtož jo derje hodži — a Natal, so ſnadno stauje, zo budže Boerow pschez 100,000. Tež so dobrovolních zamolkyjeju. Němski dobrovolní chor sam licži 6000 mužow. W samej Jendželskej maju Boerowje pscheczelow we wbohim iſkém ludu, kotrejž su Jendželczenjo tak nječlowjescz pscheczelohali ſtalečta. Zworie su wulknou agitaciju za Transwaalsku wójnu zvěhnyli. Powšchitownje smě so prajiež: Kaž Jendželska dawno hýzo za swoju nahrabnoscz pscheczelu nima w ſherokim ſwězé — w tutej wójni je ma pscheczelow cžim mjenje — dokelž je tuta wójni ſtulk zjawněje njeprawdy a ſchimdy.

Boerowje su na samym ſpočatku wójny, hischeze tamnu ſriedu wjecžor, naraíscze hranič pschekrožiwschi, Laing's Nel wzali, hótki pola Ingogo wobſadžili a so z kopicu do Natala nawalili. Tež na narjedzornej stronje su wuražyli, k městomaj Majesting a Kimberley. Njež tym wězo ani Jendželczenjo lenjoho paſli njejsu, ale su pod generalom White 15,000 indiſkich wojakow

ł afrikskim brjoham pschewjezli. A kaž so syjsci, su Boerowje tež hižo zbiežji byli pola Glencoe-Dundee a pola Glandslaagta. Po meroowej konferencji w Haagu-Hollandskim so wězo džiwnie hłada na jendželske, wopravdže »mordafské« dum-dum-kultki, ale woni je wuzitajú. —

A kajki budže wójny wuspěch? To nicto njewě. Zapisač hódno wschał je, zo je tež 200 hollandskich žonow so namakalo, zo chodza swojoho prezidenta litac̄. Wone jara derje tſeleju ani njeprzečeſlej njeprziszwola, do Pretorije zaſtupic̄, khiba, zo by po jich cželach kročiū.

Konca struchleje wójny dowidzec̄ njeje. Po naschim rozmje Boerowje pschěhraja. Pschemoc̄ z wjetšcha tola dobyma, a spravnosc̄ so podarmo nje-wobrazuje z wočomaj zawijsanymaj. W tu khwilu njeprzečeſlej wójsch stojitej, na ranjo pola Ladysmith, na wječzor pola Majestinga, kotryž Boerowje bombarduja. Z dobom su cykly tamnički Bečzuanſki a sujodny kraj ammekowali, t. r. wožjewili, zo je jich. Szinichu to z teje pschic̄imy, zo bydu so jich krajenjo tam jim móhli pschidac̄. Jendželeženjo wězo tuteje annexije njeprzipoznawaju a kždomu Boerej, kotryž by do Transwaalſkoho wójska zaſtupil, z wójniskim ſudom hroža, to je: z morjacej kultu. Boerowje su ipocžatka wójny wuwužiwali znamenieſe. Tehdom mějachu pschewahu woni, a pschewapiwski nadpadnika, jomu začzuc̄ dachn, zo su hischęze ludžo na swęcze, kotiž so stajic̄ wědža, býrnjejž jendželskomu hobrzej bylo. Wom nje-coſachu kaž Francózowje z Faſchody, ale njeprzečeſlej nastajichu hrudž, w kotrymž wědomjo bydlí: Prawo man ja. Wschitke dotalne powěſce wo jendželskich dobyczach su so bórž wozjewile jako bajfi. Telegraf a železnicy w kraju maju Jendželeženjo w moch a telegramy ſebi pschiprawuju, kaž London rad cžita. Raz so tež hižo Nelsonowhy ſtolp w jendželskej metropoli swęczeſche, ale jenož jedyn wječzor so swęczeſche. A tež to bě ſchkręžacomu publiku jenož ł woli.

Rozſudniſche hłowy w samej Jendželskej dale hinak na wěc hladaju. Boerowje drje pschembženi budža, z lohkim wschał niždy. Jendželska budže hrózbiſte krwawic̄, najebac̄ dumdum kultki. To so hižo nětko jewi. Samou ſtuk, zo ſebi paležik Transwaal wěri z cyka, Goliathej do wočow pohladac̄, je wulkii spodžiu w swęcze zbudžił a Jendželskej malo — respektu dobył. K tomu najhōrſchej woskaj Salisbury a Chamberlaine do wójny njeindžetaj, Krueger pak a Joubert so we wójnje bědžitaj ze ſtom ſhnow a wnukow.

Druhe moch na zdaczo z meroym pschihladuja, w Němskej je Jendželska z wěſtymi ſlubjenjemi mjeleženjo wukupila. Wurjadny a dolhi wopyt ruskoho miniftra zwonkownych naležnoſezow, Murawjewa, w Parizu wschał je doſez napadny. Francózſka Faſchody njeje zabyła, a tež Rusa ſo wjeſeli, zo je w ofijskich wodach ſkonečnje ſama. Jendželska pak z łódžem wojakow na Transwaal pschewožuje, a ze ſamsnymi łódžem by rada swoje kolonije kitala.

Boerowje su njeſatholikowje, a kaž ſo powěda, by ſo katholſkim missio-naram pod jich kniežstwom — na psch. w Natalu Marianhillſkim trappistam — hórie wjedlo dyzli nětko, hdyž je Natal jendželski. To wschał w tutym wołomiku mjenje na wahu pada. Pschedewſhim ſo nětko jedna wo prawdu a wo prawo — a te nahrabny nawalniſ ſlabomu dřeje z rukow.

Po njeſadownej meroowej konferencji w hollandskim měſeſe Haagu je Transwaalſka wójna dwójnych interesantna. Młody rufli car Miklawiſ II., nadobniſe zmysleny čłowjek a wjerch, bě tutn ſthadžowanku zwołal, wudawſchi předy ł wſchém narodom a kniežerſtwam pschekrafny manifest, w kotrymž z njezapoſnitymi ſłowami wopisuje ſurowe brónjenjo wſcheje Evropy a ſtrachne

brémjo železnoho hospodařstva, z kothrmž luhu khudnu a jich wyschische duchowne kubla bjeru schodou. A tu to macze: jena z wulkomocow, kotaž je přenja aktu Haagskeje konferency podpisac̄ dała, so někotry tydženj po tym z wójnu daji. Sama Rakuska žada 200 millionow za nowe kanony, a w Němſej, hdžez smy hakle n jedawno milliony pschizwolili za Łódźe a Šlomo dōstali, zo změjemy mér z najmjeňscha do lēta 1904 — so pschedloha pschihotuje, po kotrejž změje parlament w najblízschim časzu zwothłosowac̄ nowe $3\frac{1}{2}$ milliardy, t. j. 3500 millionow za 47 nowych wójnskich Łodži. Hdže to spějem? —

3 cyloho swěta.

Sakſia. Král Albert z pryncom Žurijom a prynceſnu Mathildu je srjedu 8. novembra wjedzor $1\frac{1}{2}$ / 9 z extrac̄zahom wot Žhorjelca do Drježdjan pschijel a schtwortl popołdnju w 1 hodž. Létuſchi ſejm wotewrit. Wjedzor w 6 hodžinach běſche potom w kralowſkim hrodze pschyna hoscžina, na koluž běchu ſobuſtanu wobejú komorow pscheproſchene. W noch poda ſo Joho Majestosč zaſy do Sibyllońorta, hdžez tež kralowa Karola hischeze pschebhywa.

— Prynce Žriedrich August ſo pomalu, ale ſtajnje porjedža; tola dyrbí hischeze na dalsche ležec̄ a trjeba doſpolnoho méra.

— Druha komora je ſebi znatoho dwórſkoho radžic̄zela dra. Mehnera, dotalnnoho pschedſtojic̄zera konſervativnych w Drježdjanach, za pschedſydu wuzwolila.

Němſla. Hijo zaſy je hruba ſmjerč němſkoho biskopa nam, a to tón króč egle njenadžich, wzala. Egle naſle zemře mjenujc̄ na zlemjenjo wutroby wyskodostojin kniez biskop dr. Haffner w Mohuču na dniu Wschech khudych duſchow wjedzor. Wo njoho njezáruja jenož jomu doverjeni wériwi, ale tež katholikowc̄ egleje Němſfeje. A tež my w Sakſkej na woſebite waſchňo žarujem, dokołž hjo něchtoto lēt naſchi bohoſlowc̄ w Mohuču ſtuduju. Njebozic̄zki běſche rodženj 21. januara 1829 w měſtačku Horb we Württembergſkej a 1852 na měſchnika wuſwic̄zemy. Khwili bě professor filoſoſije a theologie w Tübingen, bórzy pak pschividze jako tajſi do Mohuča, hdžez joho lēta 1866 za domkapitulara ponijenowac̄. Dwachči lēt pozdžiſſho bě biskop w ſamným měſcze. Jako wučer mlodých bohoſlowcow, jako ſpiac̄zel mnichich dobrých rozwučzowavach a wědomostnych knihu a jako zahorjeny a horlivy biskop je wón za naſchu katholiku cyrkę w němſkim kraju jara ſpomožne ſtuktoval. Tež w časzu kulturnoho wojowanja běſche jako ſtolp ſvjateje wěry. Njeboh biskop Haffner wuznamjeni ſo woſebje pschez wěrem a runjotnem charakter. Kóžde tajenjo wón ze wicheje wutroby hidzejche. Wón rěčeſtche, taž ſebi myſlesche, a tohodla tež poſtorči pola wychichich ſtron. Podla pak bě z wutrobu ponížny, tak zo joho kóždy čim bôle lubowaſche, čim lepje joho zedna. Z naſchim kniezom biskopom bě wot mlodoſeže dobrý pschedſzel. Boh daj jomu wěćzne myto za joho pröcy.

— Kejzor Wilhelm je ſchpaniſkomu králej rjad čornoho worjola daril a jón pschez woſebitoho poſoła, prynca Albrechta z Pruskeje, tam poſkal. Za ſchpaniſku je zavěſče jara zwijeslace, hdžez widži, zo ju tež mócte knježerſtwa hischeze cžejſeža.

— Kaž bě wučzuijene, pschijedze rufi kejzor z kejzorku srjedu dopołdnja w 9 hodžinach do Potsdama, hdžez běſche na dwórniſchežu wulke powitanjo. Popołdnju dojedze kejzor do Barlina na rufke zapóſlanſtwo. Wjedzor w 10

hodžinach halle wopyt zaſy wotjedže. Runjež zetkanjo woſebithych politiſkych psichežinow nima, je tola rjanh dopokaz, zo psicheželſtwo z naſchim mócnym ſuſodom dale traje.

— Wólbh do Badenſkoho ſejma njeju drje hiſcheze dokónčene, tola je telko wěſte, zo nacionalliberalni dwě ſydle zhubja a centrum jene dobuđe. Tak jaſniſcho jo potajkim pokazuje, zo lud nochce cyrkvi njeſtſcheczelſke knjejſtwo liberalnych, kotrež je dolhe lěta k powschitkownej ſchfodže na kraju ležalo.

Nauſka. Wutoru započza ſo we Winnje zhrromadžizna rakufiſkych biskopow pod psichedýdſtwom Winnſkoho areybiſkopa, kardinala Grusche, kotrež bě runje nježelju ſwoje woſombdžesate lěto dokonjal. Tež Wrótſlavski wjeſchbiſkop, kardinal Kopf, ſo na njej wobdžela, dokelž džéle joho diöceſh w Rakufiſkej leža.

Aſrika. Wo nadpadach na miſſionſku ſtaciju ſcribi piſa bratr Palottinow, Alfons Schiliz, taſle: Pjatſ 22. ſeptembra psichindže muž z naſcheje pödlanskeje ſtacije Buambe nam wozjewic̄, zo ſu džiwi Buli Buambe nadpadli a zniczili. Hnydom psichindže na tu powěſč wokrjeñ hejtman z Malſen a jedyn fejzorſki elonik z 11 czornymi wojakami, zo byſchtaj z nami hłownu ſtaciju ſcribi ſchkitowaloj. Zwonkowne džéle naſcheje ſtacije dyrbjachmy wopuſchežie a jenož hłowny dom ſchkitowac̄. Lědom běchmy tſi ſotry a naſche khude ſyrotu wuſhowali, tu njeſtſcheczel hižo běſche a wbjina ſo započza. Naſchim zmužitym ſchkitarjam ſo radži, njeſtſcheczelow wotehnac̄. Běſche jich tón frócz jenož 100 hac̄ 150 muži. Tak přeni džen hiſcheze zbožownye woteńdže. Mjez tym běſche hejtman poſola do psichiftawa Batunga poſlal, zo by tam psichebywach parník „Helene Wörmann“ do Kameruna wo pomoc dojēl. W noch podachmoj ſo z bratrom Hoffmannom do domu naſchich ſotrow, hdžez namakachmy wokna a poſtarw a druhe wěcy rozbite, knibi a drasty rozmjetane. Schtož bě ſo rubježnikam někaf ſpodobało, běchu ſobu wzali. Sobotu mějachmy ſo z nowa z njeſtſcheczelom bědžic̄. Běſche jara hroźne deſchęzjite wjedro. Zaſy poradži ſo nam, njeſtſchela psichewinę. Popołdnju džeſehe hejtman Malſen z tſjomi druhimi kniežami a ſchtyrjomi wojakami do Buambe. Tu namakachu cylu wjes zapuſczeniu, cyle twarjenje a ſamo cyrkvi wurubjenu. Žedyn ſelich a wjèle duchovnſkeje drasty běchu njeſtſcheczelowje wotnjeſli. Naſjurowiſchi běſche nadpad 25. ſeptembra. Na 1000 njeſtſcheczelow bližesche ſo k ſtaciji ſcribi. Surowe a dolhe běſche wojowanjo, zo bychmy ſo njeſtſcheczelom někaf wobruli. Bratr Hoffmann bu do hłowny třeleny a Malſen w khribječe ranjent. Skónčznie běchu tež naſche patrony wſtě, a hacžrunjež wſtěticy, tež czorni wojacy, ſobu z najwjetſchej zmužitoſežu wojowarzhu, bychmy tola wſtětich zhubjeni byli, njebyli we woſomku najwjetſcheye nužy pomoc psichiftala. Parník „Wörmann“ wróci ſo předy, hac̄ běchmy ſo toho nadželi, a z nim pchijedže fejzorſta lóž, na kotrež bě 56 nemisko-afrikanſkych wojakow. Hdyž njeſtſcheczeljo tych wuhladachu, dachu ſo do czekanja, a tak běchmy tón frócz wumóženi. Wjeſzor wobhladowachmy ſebi ſchfodu, kotrež běchu nam Buowje načinili. W naſchej rjanej cyrkvi běchu pobocžne woltarje ſpotorhane, wot wulfho woltaria plachty zebrane a wſtětice rjane wěcy rubjene. Schtož ſmy za dolhe lěta z wulfkej prou natwarili, je zniczene. Tola nadžiamy ſo, zo z pomocu Božej a z pomocu ſwj. Józefa naſche ſtatofi zaſy natwarimy.

Z afrikanſkoho bitwischęza psichifháža drje doſčez powěſči, schtož pak je z nich wěſte, je jenož to, zo ſo ſendželčanam hac̄ dotal dale hörje wjedze. Zich hłowne wójsko pod generalom White je w mějeze Ladysmith ze wſtětich ſtron wot Buow wobdate. Hacžrunjež bychu traſich druhdy na tom abo

tamnym městnje něčhto dokonjeli, je to jenož jako wodhčnjenjo. Przedy hac̄ móže tam dosahaca pomoc z Žendželskeje döric̄, móže so lohko stac̄, zo budže so dyrbječ cyłe wójsko, 15,000 wojakow. Buram podac̄. Powěszeče z bôle naivsečornoho bitwischeža pola Kimberley a Mafeking su hiszce niewěsczisze. Zo pak tam Žendželčenjo nicžo n jedobudža, je to hodla wěste, dokelž je jich tam wjele mjenje. Žendželeženjo hromadža nětko we wschitkich swojich kolo-nijach wojakow a pytaja w czyczich krajach, tež w Němskej, tajſich, kotsiž byhku za drohe pjenjezy do jich afrikanſkoho wójska zastupili.

Amerika. Woſebita amerikanſka komiſſija, kotrež dyrbjeſche wschē wob-stojoſeče na Filipinach pscheptytowac̄, je wuprajila, zo wobydlerjo, tak mieno-wani Tagalojo, hiszce ſaf z džélaní ujeſu, zo móhli ſami kniejerſtwo mjeſcz. Tohodla budža to dyrbječ Amerikanojo cžinieč. Dokelž pak jo jim tamni zowěſeče dobrowolne njepodcžiſnu, budže daſe frej pscheliwana.

— Žara hubjenje je w Žiednočemnych Štatach za cyrkwinſke potrjebnoſeče italskich katholikow starane. Powšchitownoho hubjenſtwa dla, kotrež w Italſkej knieži, wuezahuje mnoho ludži do wukraja. W Americh je w tu khwili něhdže 750,000 Italianow, a na nich pschińdże jenož 60 duchownych a 10 cyrkwojow. Druheje hac̄ italskeje ręce ludžo njerzemja. Niekto ſo njeſtara, zo by wjac̄ duchownych z donizym pschijko, kaž ſo to pola druhich narodow ſtawa. Tak zhubuju mnozy ſwoju wěru, cžim bôle, dokelž jich wschelake bohate ſekty ſebi czaħnu.

Naležnoſć naſho towařſtwia.

Sobustawy na lěto 1899: k. 636. Madlena Lebzyna z Konjec.

Dary za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Dale je woprowaſ: M. S. z Budyšina 5 hr.

Za cyrkej w Lubiju: Lubjeny dar k čeſci s. Marije za pomoc w čežkej khorosći 10 hr., M. S. z Budyšina 20 hr. Za cyrkej a šulu: Wot živoſtneho róžowca w Budýſinje 15 hr.

Za wołtar s. Antonia do Khróscanskeje cyrkwe: Z měſcanskeje wosady 1 hr.

Za nowy Maćienny dom w Budyšinje.

Dotal w naſej redakcji nawiad 6281 hr. 81 pj. Dale dariehu: Delanska Pa-tentna Komisija 65 pj., za kwasne „šenkowanjo“ 1 hr., ſtara četa 2 hr.

Zaplać Bóh wšem dobrocerjam!

 Jutře nježelju, 12. novembra, změje ſe waſtvo katholskich rjemjeslnikow w Budyšinje ſwoj **32. založenſki swjedzeň**, k čomuž najwutrobnio ſe preproſojuje **präſes.**

Hdyž ſmój nětk, po tehdomniſchej ſtraſhnej jutrownej noči, hac̄ běchmy pschez nježbožo božoho wohnja ſak jara domapytani, z bozej pomoci zaſy wschitko do rjaju zefajaloj a natwariloj, zo mózemoj nětk naju twarjenja dospolnje wužiwac̄, wuprajamoj wschitkim, kotsiž ſu naju z fórami, z rucžnym džélem, z pjenježnymi ſredkami atd. podpjerali, wutrobne „**Zaplać Bóh!**“! — Njech zakita Bóh kózdoho psched podobnym nježbožom, pschejemoj.

W Nowej Wjeſy.

Michał Wobza a Michał Scheida.

Swój ſtatoſ z nowa natvariwschi, wuprajam wschém, kotsiž ſu mi pschi tym na kaiſežkuli waschnjo pomoc poſtežili, najwutrobnischi džak a nutne „**Zaplać Bóh!**“!

Cžiſčej Smolerječ knihičiſcheſteńje w Maczicznym domje w Budyšinje.

Katholoski Druk

Wudawa so kóždu sobotu.
Płaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z kríž-
nym zwjazkom do domu
słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórlétnje 65 pj.
Za nawěski płaći so wot
małoho rynčka 10 pj.

Liudowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa s. Cyrilla a Methodija w B.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 46.

18. novembra 1899.

Lětnik 37.

Ziwięjenjo Merečzina Balcarja, fararja w Grunawje.

(Potraczowanjo z čísla 43.)

Czajh jeho zaſtojistwa běchu jara njemérne. Tak mjenowane Schlezyńskie wójny, kotrež z dlejschimi abo z krótschimi pscheterznijenjemi wot lěta 1740 haž 1763 trajachu a w kotrejchž chyšče bramborski kral Vjedrich II. austrijskemu fejzorej (po prawom fejzorach) wobſedzeństwo, woſebje Schlezyńsku, wzacž, do cyleje Lužic̄ wulku zrudobu a njejmérnu schkodu pſchinjeſechu. Wot tuteje hroźneje wójny je Balcar w Laubanje a w Grunawje wjele čerpjel, tohorunja wot wójnickich pschihotow w lětomaj 1778 a 1779. Ze tež wscho derje wobfedžował. Njeſchetszawajc̄ fejzorach a bramborsech, tež sakſonske wójko, pſchez Lauban, Grunaw a Schönfeld czahachu. Poslednjej stej wſy, kotrejž k Grunawſkej wosadže ſlusheſtej. Wſchudžom wotnoſchowachu wjele wobſedzeństwa, kaž hischeze podam̄. We Woſtrowcu, městačku, kotrež na tamnym boku Niſy leži a je lědva 10 minutow wot Grunawy zdalene, stojačhu bramborsech. Njeſcheczeljo ſo husto do ſo dachu. Z wulkim wjeselom dōſtachu wobydlerjo 22. januara 1765 powěſz měra. Srjeđ meje 1778 pak hižo wuńdże kruth zakon, zo ſo wo wójnie w Sakſkej rēczec̄ njejmē, znamjo, zo tu bórzy zaſy budže. Sakſonski kurwjerch bě ſo bramborskemu kraley pſchizamkyl, a tuta wójna pſchecživo fejzorej pſchinjeſe krajinje wjac̄ schkodny, dyžli prijedawsche. Stojnje dyrbjeſche farar pſchihotowaný byc̄, zo wſchitko žhubi. Schtož ſo bramborskemu pſchihodži, to ſebi wza. Tak lěta 1778 w novembrie bramborske wójko nimale cky lěs w Marijnym Dole poruba. Hdyž wychnoſeže wójko na to pokazachu, zo lěs kłoschtrej ſluscha a nie krajej, wotmolkichu bramborsej: „Zemja je wascha (kłoschtra); schtož pak na njej roſče (lěs), ſluscha kurwjerchej“, a dale rubachu.

Njechamh tu dale wo tutej wójnie ręčecz, dokelž Balcar jenož z rěka powěda, kaf so Serbam w teje wójnie zeidze. Je to bjez džiwa, dokelž bě wot swojeje wótežimy zdalem, a powěcze tehdý tak huste njebečhu, kaf dženja. Pišasche woſbje tež jenož za faru a swoich naſlědnikow, zo bychu tuči joho nažborjenja wužic̄i mohli, kaf husto pſchisponina. Njeſměny pak ſebi myſlicz, zo je eyle na ſerbsku trajinu zabyl. Piša tež, zo wě jenož mało wo Budyschinje, Khróſćicach, Mázije, Hwězdze, Worklecah, Kulowje.

Grunaw, hdež bě potajſtum za fararja poſtajem, ma, kaf nimale wſchitfe woſkolne wjefi abo města, ſerbske mjeuo, a je potajſtum jara ſtarā wjes, toho- runja Schönfeld, kotryž t Grunawſkej woſadže ſluſcha. Woſbedžerjo tuteju wſor běchu hrabja z Donin abo Doma, pozdžiſcho hrabja z Knyaw. Hendrich z Knyaw pſcheda lěta 1396 Grunaw a džel Schönfelda, kotryž jomu ſluſhēſche, klóſchtrej Mázijuomu Dolej (kotryž bě ſo lěta 1234 założil). Klóſchtriej tež hiſchęze hac̄ do dženjiſchoho dnia nimale poloſca Grunawſkeje zemje pſchisluſcha. Grunaw a Schönfeld ſtej ſebi po cyrkwiſtich powěczech wot Balcarjowoho čaſa hac̄ do pſchitomnoſcę, iſtož liežbu woſydljerow naſtupa, jenajſej woſtałoj. Grunaw ma woſoko 500, Schönfeld woſoko 700 woſydljerow, mjez kotrymiž je dženſa jara wjèle Lutherſtich.

W tutej farje dželaſche Balcar wot swojoho powołania eyle ſwoje žiwenjo. Tu ſo jomu jara derje lubjeſche. Hac̄runjež možeſche za něſotre lěta na lepſche faru pſchiūcz, woſta tu, dokelž tak ménjeſche, Grunaw je zdalem wot wulkeje drohi, ma mérne žiwenjo, a ſu tu ze wſchitkich farow nojlépſchi ludžo. W tſjoch ręčach khwali ſebi ſwoju faru a mjenuje ju lac̄zonſki „solarium voluptabile“, němſki „Lusthaus“, ſerbski „wessowa kischka“ (wjefola khězka). Žow we wſchim měrje ſlutkowasche, a tež wójna, kotryž na tamnym brjohu Niſy tak zaſhadžesche, joho domej wjèle ſchkodny njenaežini. Uli woſala njeje trjebal pſchizvac̄. Balcarjej ma ſo Grunawſka fara jara wjèle džakowac̄. W ežichim žiwenju, zdalem wot njeměrow, piſasche pilnje ſwoj dženit hac̄ do započatka lěta 1785, to je tak dolho, hac̄ jomu wóčezy dowoliſchtej. Tutón dženit je drohi poſklad za naſchni faru, kafkž z woſkolnych farow žana nima. Schtož widžesche a ſkyſhesche, tam na- piſa, a čitar w joho žiwyh ſłowach ſam we wopisanych čaſach widži a ſkyſhi. Nak bohate bychu naſhe ſtawigui byly, hdy by kóždy ežniſil, kaf Balcar.

Lěta 1770 proſchęſche, kaf druzy činjachu, wo kanonikat pſchi Budyschſkim tachantſtwje, tola podarimo. Jenož tehdomny biſkop a tachant Jakub Wóſky z Bärenſtama*, kotromuž mějeſche ſo Balcar za farſke měſtno džakowac̄, a kotryž bě jomu tež hewak pſchecy pſcheczelnje zmyſleny byl (bě joho w Grunawje lěče 1751 woſyptal), bě za njoho, ſenior Hauptmann pak a ſcholastikus Cardona pſcheczivo njomu hloſonwaschtaj, dokelž, kaf praſeſchtaj, pſchejara na pjenjezag wiſa. Je ſo teje wěch dla jara mjerzał a tež wotmołwił. (K čomu je pjenjezhy hromadžil a nic rozbroyil, pozdžiſcho podamy.) Wo kanonikat ženje wjach proſyl njeje. Boh bě jomu hac̄ dotal ſtrowotu ſtajnje zdžeržał, lěta 1775 rano na dnji joho patrona, ſwiatoho Merećjina, pak na njoho ſylny

* Narodži ſo w Khróſćicach a bě prjedy zaſtuſowawař propſta w Laubanje, potom ſcholastikus w Budyschinje, tachant a ſlōnčzne joho 24. junija 1753 w Prahy za biſkopa wuſwjeſzchu. Bě prěni Budyschſki biſkop. Prjedy běchu tu jenož tachantojo byli, kotryžž prěni bě Leijentritt. Wumre lěta 1771 2. decembra we 80. lěcze.

kaſchel ze ſežehowachym kruhym ſpanjom pſchińdze (tač mjenowaną lethargią). Wopiuje tutón nadpad khorosze ſam: „Hdy bě rano w 6 hodzinach wuczer, zo by mje k khoromu zawałał, njepſchijchoł, bych węſcze wumrěl. Wubudženy miążach lědom dychacé.” Wot tutej khorosze woſta jomu dolho bołoſcz na wutrobje a ſtajnje cheyſche ſo jomu ſpačz. Zo by bołoſcz pſchewinyl, nałožo-waſche 40 dnjow dolho pſheži tuł, a tač z Bożej pomocu po 5 měſacach czežkeje khorosze trochu woſby.* W tutym časzu pał je ſwoje zaſtojnſtvo kaž hewak wobſtaral. Džakownje ſpomina na Hilaria, kaplana w klóſchtrje Marijnym Dole, kotryž bě jomu mjenowanym ſredk radžit. Po tutej khorosze ſwoj dženik dale piſaſche. Dospołna ſtrwota pał ſo jomu wjac̄ njeſrōči. Wjele piſania jomu wiđzenjo tač poſlabi, zo ſéta 1780 na kauoniske (ſewe) wóczko do cyła wjac̄ njevidžeſche. Njepſchesta pał piſac̄, ale poſtraczo-waſche ſwoj dženik hac̄ do 1. januara 1785. Wſchitke wažniſche poweſcze wokoliny, tež cyrkwinſki porjad w Grunawje, ſwojim naſlednikam tač piſomnie zavostají.

Schtyri měſacy do ſwojeje ſmjerče proſchesche biſkopa wo dowolnoſez, zo by ſměl město měchniſtich paczerejow (brevira) rózarije ſpěwac̄, dokelž wiđzenjo pſchech bôle zhubjowaſche. Na dnju ſwjatohu Měrežina ſpomni, zo je ſo jomu tež hnydom dowolilo. Ze zrudnými myſlemi zaſtupi do nowoho ſéta. Poſledni joho zapis do dženika je z ſéta 1785 wot 1. januara a rěka: „Hej, tajſkoho mje nowe leto wjeze, zo ſym nuzowanym, pſchestac̄ z hromadženjom nabožnych namjetow (wubjeraſche ſebi mjenujcy wſchědnie ſadu ze ſwjatohu piſma, zo by ſo w jeje rozmýſlenju woſchewil, a napiſa ju), pócžnu hubjeny byc̄, a dokelž ſym wot biſkopa dowolnoſez dostał, zo njetrjabam brevir ſpěwac̄, pſchestanu to w tutym ſežce 1785 na dnju 1. januara jaſto farať tu w Grunawje do 35. ſéta, w starobje do 74.” Šwoje žiwe waſchnjo a dželawoſez tež w starobje njezhubi. Staroba ſo na nim nimale jenož z tym poſlaza, zo počzachu jomu zuby a wloſy wupadowac̄. Joſo poſledni zapis do cyrkwinſkich knihow je wot 14. februara.

Hdyž joho czeſlne moch počzachu wopuſtſeſez (duch bě hac̄ do ſmjerče njepoſlabjeny), njechaſche ſo poſdacz, ale zapjerasche ſo ze wſchěmi mocami pſchecžiwo khorosze, kaž bě to tež hewak czeſnił. W cyhym ſwojim měchniſkim žiwjenju bě wſchědnie Božu mſchu ſvjecžil, hdyž do cyrkwe wjac̄ khorodžic̄ njemóžesche, mjeſeſche ju doma. Nětk pał džesche jomu pſchimierjenym čas žiwjenja ſe koncej. Něchtco dnjow ležesche kruče, hac̄ do ſmjerče, kotraž joho 5. měrca 1785 po poſlaniu w tſioch (nic 10. měrca, kaž Krecžmar podawa a kaž je na joho pomniku wurubane) doſežeſe. Slaboſez je joho žiwjenjo ſkončila.

Pohrjebachu joho 9. měrca 1785 na Grunawſkim kerchowje. Dwanače duchovnych bě poſla pohrjeba. Džakowna woſada poſtaji jomu za tutu wies wuſradnje rjany pomnik, z pěſkowca dželany a na zornowcu ſtojach, ze ſežehowachym lačzonſkim naſpiſmom:

„Wjedostojny Knjez Měrćin Bałcar, 36 lět doļho kedžbliwy dušowpastyř Grunawſkich a Schönfeldſkich, wuſradnje nadobny dobroćeſ, kotryž čas swojoho žiwjenja jenu faru a pjeć kaplanſtwow

* Wtutej khorosze Krecžmar tač piſhe: „Nimale 20 lět do ſwojeje ſmjerče naſta w joho plucach ſo jětſjaca rana, kotraž bě wina, zo joho hufc̄ kaſchel wobčežowasche, a fotrejež ſežhwki njemóžesche hinaſ wotſtronjeež, hac̄ zo pſheži tuł jedžesche.”

założi, spi pod tutym pomnikom — kotryž postaji džakowna potomnosć — doniż na tamnym dniu ze wšitkimi swojimi wotući, zo by wěčnje žiwy był. Tak Mérlein, tu khudy a ponižny, bohaty do njebjes zastupi. Narodzi so w Baćonju we Łužicy lěta 1711 9. novembra, wumrě w Grunawje lěta 1785 džen 5. měrca, stary 73 lět 4 měsacow.“

(Piśmo na pomniku je něhdyn ponowjene, ale wopaki; napismo, kajkež smy podali, je porjedzene.)

(Potraczowanjo.)

3 Łužic和平 a Sakskeje.

Z Budyschyna. Schtwórk tydženja, 9. novembra, bě so 40 lět minylo, zo je wysokođostojny kniež kanonikus Jakub Herrmann, wjeleczesčený farař we Wotrowje, měđuňsku žwyczeńsu dostał. Kiech wysokođostojny kniež nam dowoli, zo jomu tudy w mjenje Katolického Poſola a wšichčch joho čitarjow, haj, w mjenje cykleje serbskeje Łužic和平 najwutrobnische zbožopſchečza wuprajimy, a tež ze ſłowędkom na joho živjenjo spominamy. Joho zjawnie ſkutkowanjo jako duščepaſthy a ſvěrny wótcžinc je wšchem znate a ſame za ſo rěči. Derje wěny, zo pschečzimo joho woli činiimy, hdž na to spominamy, tola njemóžemy hinač, hacž zo zac̄dučza nutneje čeſčewnoſće a džakownoſće pschi witanej pschiležnoſće wozjewimy. Hjſcheže je w dobrym wopomnječu kniež Herrmann w Kamienicach a Kulowje, hdžez wón jako kaplan krótki čas pschebywaſche, woſebje pak w Budyschinje, hdžez 8 lět jako tachantski předař ze žohnuowanym ſkutkowanym. Wotrow pak, kotrež knieža Herrmannia nětko hido 30 lět swojoho mjenuje, je we wšichčch swojich naležnoſćach a podeňzenjach ze swojim čeſčenym kniežem fararjom chle zroščenym; mało woſadom drje budže, w fotrychž by duščepaſthy tak cykle paſthy a móte był swojich domčerjennych duſchow. Tež duchowni bratſja to derje wěđa a na joho pschikladže ſo radly pozběhnja a natwarjeja. Schto je kniež Herrmann za naſche Serbstwo, smy wuprajili, hdž jeno Łužieu, Katolicki Poſol a Mlačičezny dom mjenujemy. Prěnja je ſo na plödnym, nahladnym čaſopis, kij Serbam čeſčz čini, wutworila pschede wſchim z njezaprahniće woporniwoſću knieza Herrmannia, jeje dohločetnoho naſladrifa. Kak ſkutkownu luboſez je čeſčený kniež naſhomu Poſolej wſchitke te lěta, zo wobſtoji, woſebje pak za čas swojoho faraſtwa we Wotrowje wopokazova! Rěc jeno, zo je pilnje do njoho dopiſoval, za joho rožscherjenjo a roždželenjojenotliwych čiſlow ſo pschedy z jenakej ſvěru ſtaral, je tež we wšichčch podeňzenjach a ropotach jón zakitował a wudavarja poſkojal a pohnuwał. A zo je kniež Herrmann za Mlačičezny dom dotal najwjac woporow pschinjeſk, je hido wjac króč zjawnje wuprajene. Wžcho, ſchtož naſch narod naſtupa, jima tež čeſčenohu knieza jubilara, a ſchtož je najwažniſche, nje z rjannymi ſłowami, ale ze ſkutkem poſazniſje wón, kajki podžel na wſchitkim bjerje. Ze potajkim bjez winy prajene, zo ſměmy w mjenje cykleje serbskeje Łužic和平 wutrubne zbožopſchečza a džak wuprajic? Boh zdžerž nam wjeleczesčenohu knieza, dobročerja a wótcžinca mnoge, mnoge lěta. To je naſcha modlitwa pschi joho wažnym wopomnječu.

Z Budyschyna. Na tudomnym katholickim seminaru běchu tón tydženj wot 13. hacž do 15. novembra prihowanja za wólkofmanoſć. Dwanacžo młodži wuczerjo, mjez nimi dwaj Serboj, kniežaj Kjecžka w Budyschinje a

Šajna w Konjecach, pruhowanjo činjachu a je kwalibni wobstachu. Wschitę dwanačo dōstachu w zadžerženju cenzuru I a we wědomoſćach 1 Ib, 3 II a, 6 II a 2 II b. Kralowſki komiſſar pruhowanja bě tudomny ſchulſki dohladovač ſchulſki radžiczer Schüze a duchowny komiſſar kniez kapitular kantor Lusęzanski.

Z Budyschina. Niedželu 12. novembra bě tachautſka kermuſcha. Tónle džen ma tež jednota katholſkych towařſchow kžđe lěto swój założenſki swjedžen. Lěta bě to hžo 32. taſki swjedžen. Na pol wosym wjedžor wotewri kniez tachantſki předat Jakub Schewczyk swjedžen z powitanſkej rēču. Z njeje zhoničmy, kaf je ſo w zańdženym lēče w towařſtwje dželač. Sparne rumy buchu wobnowjene a towařſcham nowa bjesadna iſtwa pschiprawjena. Z cyla pokazuje ſo w towařſtwje čzle žiwenjo. Licžba towařſchow roſeče. Pilnje wuwuczuja ſo w ſpěvje a wuknu lutowac̄. Su ſebi w jednoče nalutowanju założili, kotaž je za přenje ſchitwórc lěta hžo 2473 hrivnow 65 pj. pschedželač. Pjenježy danja ſo z 3½ %. Towařſtwo ma tu khwilu 137 ſobuſtanow, mjez nimi 34 čeſtnych. Tež nowoho protektora abo zafitarja je dōstač po ſmjerzi knieza ſeniora Kucžanka. Wyſocydſtojny kniez kantor Lusęzanski je protektorstwo dobrocžinje pschewzač, rjane to znamjo, zo ſebi duchowna wyſchnoſć towařſtwo waži. Tež naſche wobydlerſtwo pocžesči swjedžen z bohathym woprytom. Nimo wſchech tudyskich kniežich duchownych wižachmy w pschepjeljenym ſalu knieza fararja Vjedricha z Kalbic, majora v. Busche, ſtotnika (hauptmanna) v. Woikowſki-Biedau, juſticioho radžiczela Seyferta, dr. med. Krala, wucžerow ſeminara a tachautſkej ſchule atd. Jenož Serbow bě ſo trochu mało zechlo, na čimž drje bě Radworska kermuſcha wina. Džiwalowy fruch, kž ſo hrajeſche, je wjele pröcy žadač, ale je ſo tež derje ſpodoček. Tuž jeno njech kžječe a dale ſo rozročze jednota katholſkych towařſchow, zo by ſo w njej wukublač dobrý kſchecžanski ſtan rjemjeſnikow k ſpomoženju chrfkoje a ſtaſa!

Z Drježđan. Džen ſw. Merečjina — minjena ſobota — drje wostanje w ſtajnym wopomnijeczu Njebjelčanskeje woſady. Tehdom pschija Feje kralowſka Wyſokosć přynceſa Mathilda wotpohſtvo tamniſkeje farkeje woſadu w hrodze na Zinsendorffkej dróžy w ſwjatočnej audiencji. Depu-tacija wobſtojeſche z k. k. kantora Braumera jało wjednika, dweju kěbětarjow — tſečci dyrbjeſche ſkhorivſchi doma wostac̄ —, gmejſtſkoho pschedſtojicžera Žura, Krawčika, a dweju pschreju družkom: Marije Kſchizanke a Marije Žurec. Tuthy bě Njebjelčanska woſada wotpóſlała, zo bychu ſo kralowſkej Wyſokosći za ſwjeczo, ſwjatohu rycerja Merečjina pschedſtajace a jich cyrki darjene, na dnju tutoho ſwjatohu podžakowali. Z nahladnym „merčjinkom“ wuhotowana pschijedže depu-tacija do hrodu: Běſeche to mapa w pschym ſwijaſku z fotografiu woſtarja a džaknej adrefſu, rnyž ſerbskej; potom wumjelſkej kſchincžku a drohotnym richelom. Kſchincžka pschedſtajowasche paſtyria ze ſtadłom wowcow wosrijedž zelenoho leſa, drje alegoriſki woſraz ſwjatohu Merečjina jako biſkopa. W najwoſobničim ſalonu hrodu bu poſoſtivo wot wyſokeje knjenje, pschedwodžaneje wot jeneje damy a jenoho knieza wot dwora, jara hnadije pschivzate. Hdyž bě kniez wucžer ſwoje džakne ſłowo ſerbscy pschednjeſl, pschedpoda wón toſamo, w ſpomnijenej knizy kraſnje wucžiſtežane, knjeni na węczne wopomnijeczo. Tež družec podaſtej, ſwoje hronečko rjetnivſchi, kſchincžku a buket wyſokej dobrocželcy. Toho runja zdželichu Njebjelčenju kralowſkej Wyſokosći, zo kofč ſežolkow, tele znamjo wumjelſkeje pilnoſće, za nju

w domiznje pschihotowam stoji, a jeno na pschihodny poczás čaka, zo by jo pschenjescz mohl. Na to podžakowa so Žeje Wyjkoſez za wſchitko jara miloſčivje, a wotmolwi a porečza z kóždym pschitomnym někotre ſłowa po ſerbiu. — Hnuezi a pschepoſkaſani wo pscheczelnym zmýſlenju wyſokeje knjenje a drje chleje najheje lubeje kralowskeje ſwojby pschecziwo Serbam, wróčzichu ſo wotpóſlancu do swojeje domizny, a ſlubichu ſami pschi ſebi z nowa ſwéru pschecziwo kralowskomu dworu.

3 chloho ſweta.

Sakſka. Z pryncicom Friedrichom Augustom ſo drje pomału, ale ſtajne porjedža. Dyrbi drje hiſcheze ležecz a ſo wſchoho napinania zdalowacz, tola ma dobry appetit, móže spać, tež wutroba porjadnie džela. Tuž lekarjo woſjewjeja, zo dalskich rozprawow (bulletinow) wjac wudawacz njebudža.

— Nashej k. zapoſlancu ſtaj kniez Kokla w finanskej komiſſiji a kniez Smola w komiſſiji za peticije a wobcežowanja.

Němſka. Zo kejzor Wilhelm hiſcheze tón měſac do Žendželskeje pojedże, je nětko wěſte. Wſchě piſanja němſkich nowinow, kotrež chychu joho z pschewulceje luboſcze k Buram z Žendželskej rožkoricz, njeſu ſobo wotraſchile. Zo ma joho wopyt jenož ſwójbny a nic poliſtiſki zamér, je z toho widzecz, zo maja joho kejzorka a někotre džeczi pschewodzecz.

— Wutoru započaſtu ſo zaſy poſedženja němſkohu ſejma. Woſebje ſwiatocžnje njebu ſejm wotewrjeny, dokelž njebu 22. junija zamknjeny, ale jenož joho poſedženja pschetonhnenye. To běſche ſo taſ cžinilo, dokelž běchu mniohe namjetu hižo w komiſſiji wuradžene, ſchtož by ſo wſchitko z nowa zaſy cžiniež dyrbialo, hdyž bě ſo ſejm tehdom zamknyl a nětko nowu ſeffiju započaſl. Tohodla njebu ſejm tež z woſebithym kejzorskym poſelſtvom wotewrjeny. Wazne węcy změje ſejm w tutej zymje wuradžowacz. Najhorcsche budže zwěſeze woſowanjo wo rozmnoženjo wojniſtich lódzi. Hižo je ſo za nje wulka agitacija po chlym kraju započaſla. Zaſtupjerjo wulkopſchekupſtwa a induſtrije puežuju wokolo, zo bychu w mniohich zbrromadžiznach za tutu węc rēželi. Nowiny piſaja dzeńi wote dnja za nju. Rataſtwu węzo njemóže wjacy lódzi wjele pomhaež; dyrbi pak ſo tola z druheje ſtrony za to ſtaracz, zo mohla nahladnoſcz naſchoho kraja we wuſraju wobſtača.

— Z přením januarom nowoho lěta zavjedze Němſka nowe poſtne znamki. Statny ſekretar Podbielski je tohodla w Mnichowje a Stuttgartze ſo napraſchowal, hacž byſchtej Bayerſka a Württembergſka, kotrejž matej hiſcheze ſwój woſebithy poſt, nowe znamki pschivzaſlo. Tola je woſebje Bayerſka to kruče wotpóſkaſla, dokelž ſo boji, zo by ſo potom bórzy jich chly poſt z poſchitovnym němſkim zjednoczil.

— Znati ſejmſki zapoſlanc Eugen Richter ſwjeczesche minjenu nježelu ſwój 25 lětny jubilej, zo ſwój wólbny wokrjes Hagen-Schwöllm zaſtupuje. Wón je jedyn z najwjetſtich napſchecznikow wjehcha Bismarcka był, je wobdarjeny a dželawny zapoſlanc a jedyn z najlepſtich rēčnikow w němſtim ſejmje. Napſcheczo katolikam je, hacžrunje liberalny, tola z wjetſcha — nic pschec — sprawny był.

— Nascha zwonkowna politika je w ſamoafskim praſchenju ſkónežnje něſchtō dobre docepela. Němſka je ſo mijenujc z Žendželskej a Ameriku tak zjednała, zo wona dwě najwjetſchej ſamoafſkej kupje Upolu a Sawai z pôdla

ležachmi mjeñschimi kúpami dóstanje; Amerika społoji so z mjeñschej kúpu Tutuila. A zaruwanju, zo so wšečeh pravorow na Samoa spuščenji, dóstanje Žendželska wot Němſkej Salomonſtej kúpje Choiseul a Isabel z někotrymi mjeñschimi. Nimo toho je Němſka z Žendželskej tež w Africu mježy swojeju wohsedženſtwom kružiſche postajila. Schtož je Němſka wotstupila, je drje po wulkosčeji wjac, dygli Samoaskej kúpje wuzinitej, tola stej tutej jara plödnej a na woběmaj je hžo lěta dolho wjèle němſtich wohsedženſtwow. Nimo toho bějše Samoa tohodla našchomu krajej wjèle hóDNA, dotalž je so tam našcha cyla kolonisacija zapocžala, a dotalž je za tutej kúpje wjac woporow, samo čłowjeſkich živjenjow, pschinjeſla, hacž za druhe wuſrajne wohsedženſtwa. Nětko drje so dolho trajace njenerry na tamných kúpach bórzy ſkónęža.

Ratuſſa. Njemerry dla rěčow w Čechach a po cyklej Ratuſſej so pschecy zrudniſcho pokazuja. Kaž je znate, je tam officelna rěč za wójko němſka rěč, kotaž ma so tež pschi kontro�ach trjebač. Hdyž běchu nětko rěčne zakonje zbehnjene, chchchu so wſchelach na kontrole pschihadžacy wjac wježicž z tym, zo na němſke praschenja we swojej rěči wotmołwachu. Wězo buchu čži, kotsiž to ze złym zamýšlom čzinjaču, khostani. Na to nastawachu potom we wſchelakich městach a tež na wſach woprawdžite zbežkaſtwa. Hdyž pak taſke njeprorady hžo do wójſka pschiňdu, zaneſeže wo cyly kraj hubjenje ſtoji.

— W ſejmje bu tež wo zuathm mordaſtwe w Polna w Čechach rěčane, pschi čžimž zapóſlanc Schneider praji, zo je mordaſtvo w Tisza Eſlar we Wuherſkej psched ſudniſtowom jako ritnalne mordaſtvo dopokazane bylo a zo je ſamo Wuherſki minister hrabja Andraſſy zjawuje k tomu ſtal. Hdyž ſo tehdom Andraſſy-a praschachu, psche čžo mordařia njeſiu zasudžili, wón wotmołwi, zo bychu ludžo potom židow zahnali, a „z wotkel manu po- tom pjenzej bracž“, wón pschiftají, „hdy bychmy židow wjac njeſeli“. Zapóſlanch nochyčchu Schneiderer wěrič, zo je Andraſſy to prají, a žadachu ſwědkow, na čož znath wjednik rakufiſkich katholikow, hrabja Alois Lichtenſtein, poſtanwyſhi wuzna: „Mi je wón to rjekl“.

Belgiſſa. Tu wojuja pschecy hiſhcéje wo nowe proporcionalne wólbne pravo, a to čžim bóle, dotalž je jedyn z najwoſobniſich katholifich wjedníkow, zapóſlanc Woeste, pschecživo njomu. Zda pak ſo nětko, zo tón bóle a bóle pschivijka zhubjuje. We wulfzej zhromadženje katholifich zjednočeſtowow wón hrožesche, zo wot politiſkoho živjenja z cyla wotſtupi, ſchtož drje by po- wjchitownomu měrej jenož tylo. Tak traſch Belgiska bórzy dóstanje nowy wólbny zakon, kotohož dla bě hjez mała revolucija naſtala.

Francózſla. Francózſka komora je ſo 14. novembra zasy zhromadžila a nětko ma ſo pokazacž, hacž ſwoje njeſchecželske zamerry pschecživo cykwi wu- wjedže. Zo maja množy k tomu dobreje wole, to njehodži ſo dwělowacž.

Rom. Pschichodne lěto budže w Romje, kaž je znate, jubilejne lěto, a w Romje wočakuja tohodla jara wulku licžbu pobožnych pucžowarjow. Wo- ſebit romſki komitej, kotož ma jézby a pucžowanja zarjadowacž, je ſo tohodla tež na italske knježerſtvo wobrocžil, zo bychu ſo železniske placžizny po- mjeñschile. Tute je nětko poſtajilo: Komitej ma z 30,000 ſraukami za to rukowacž, zo z najmjeñicha 250 pucžowarjow pschijedže, a na to budža placžizny wo 70 % ponížene. Budžeſti licžba pucžowarjow hiſhcéje wjetſha, poſhyschi ſo poníženjo hacž do 75 %.

Tež pschi wotewrjenju italskeje komory 14. novembra ſpomni kral na to, zo chce ſo italske knježerſtvo wſchelakim žadánjam w jubilejnym lěče pschecželne

wopotakac̄. Stawa drje so to ws̄chitko mjenje z lubošče napščecžo cyrkwi, ale tohodla, dokelž ma kraj sam z toho najwjetski wužit.

China. Na němſke knježerſtvo su poselſtva ps̄chichle wot němſkoho zapoſlance w Pekingu, z kotrychž zhomimy, zo su kſchesezenjo w provinciach Schantung wjèle čerpječ měli. Hdyž to samo poweſeze poſazuja, kotrež tola z wulkoho džela tež pſčez chineſkich zaſtojniforw pſchikhadžeja, mózemy drje ſejb myſliež, kak zlē je woprawdze bylo. Wézo chinſke knježerſtvo wobkrueža, zo je zažy mér, a lubi tež wurubjemym kſchesezanam zarunanja, ale tajkim ſlubam njemožje ſo wéricz.

Afrika. Po poſlednich poweſezech z bitwiſcheža ſo zda, zo wuſpěchi Buror njeju tak poſtečzowale, kaž ſo to nadžiachmy. W nauježornych ſtronach ſu jich nadběhi na Maſefing a Kimberley wotpoſazane, a tež w Lady-smith ſo general Wihte pſchech hiſcheče džerži. Wschednje pſchikhadžeja nowe jendželske lđe z woſakami, tak ſo budže jich pſhemoc pſchech wjetſcha a za Buror pſchech čežo dobyčz.

Wſchelc̄izny.

* **Baſiliſka na Montmartru,** wulfotna cyrkej na hórej ſvjatých marträjow w Parizu, je dotwarjena. Kardinal archibiskop Parížski je 20. oktobra wulfotnu ſamjeñtnu kſchij, kotryž hořſki kufotwar krónuje, ſvjecžil. Wulka čjrvoda dželac̄erjow mjeſeče ehy džen dželac̄, zo bychu kſchij na kufotwar ſtajili, a hdyž bě to dokonjane, da ſo kardinal, dokelž wyſoké ſtaroby dla tak wyſoko ſtupac̄ njemožeshe, horje donjeſež, zo by poſwiecenjo dokonjal. — Cyrkej je najwjecžnej Wutrobie Ježuſowej poſwieczena; triadwachc̄i lét ſu ju twarili, a tvar je 40 millionow frankow placžil! Zamýšl, cyrkej załožic̄, wuſhadža wot wějtoho knježa Legentila, tři po němſto-francózské wojinje ſwojich krajanow a woſebje Parížanow namolvijeshe, zo bychu woſebitu wulfotnu cyrkej jako zarunaujo za njeſkuffi a žadlavofeže załožili, kotrež běchu po wojinje ſo w Parizu ſtale, zo bychu Boha wujednali a Francózſku pſched dalšíchim zahubjenjom zaſhovali. W lécze 1873 ſo w narodnym zhromadzenju pſchichodna cyrkej jako „narodne ſwojſtwo“ wupraji a zberfi za tvar ſo wotewrichu. Hido za přenjej dwě njedželi nažberachu něhdže 10 millionow frankow! Wot toho dňa ſo dale ſkladowaſche, pozdžischo započzachu twaric̄, a tak twarjachu a ſkladowaſchu, hač ſo krajna a wulfotna cyrkej dotvari: woſebite debjenſtvo za město Pariz, krónowace wyſchinu Montmartra.

Naležnosće našoho towařſtwa.

Sobustawy na lěto 1899: kk. 637—639. z Kukowa; Michał Šolta, Madlena Kubašowa, Jakub Jurk.

Za cyrkvičkn s. Józefa w Hajnicach.

Dale je woprował: M. S. z Budyšina 5 hr.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

Dale je woprował: M. S. z Budyšina 10 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawiadate 6285 hr. 46 pj. Dale darichu: Delanska Pa-tentna Komisija 50 pj. Rozkolniecy 3 hr. 50 pj. Platowa Komisija za kulki dōstawa 1 hr. Njemjenowana 2 hr.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

Čjihc̄ Smolerjec knihičjihc̄jeſtne w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katholoski Poročil

Wudawa so kóždu sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z kříž-
nym zwiazkom do domu
słany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pôsće
a w knihaſni lětnje 2 hr.
60 pj., ſtwórtlětnje 65 pj.
Za nawěſtki plaći so wot
małoho rynčka 10 pj.

Sluđowy czasopis.

Wudawany wot towařſtwa ſf. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 47.

25. novembra 1899.

Lětnik 37.

Živjenje Merečjina Balcarja, fararja w Grunawje.

(Pokračowanje z čísla 46.)

Smj tu, tak daloko hač věchit nam znate, wažnijše vech a podawki z Balcarjowoho živjenja podali. Chcemy nětko tež ſpýtač, joho mitskowne živjenjo, joho charakter, a ſhtož ſo na to počzahuje, wopinacž.

Dwoje chcemy woſebje na nim ſebi wobhladač: kajfi bě jako duchowny, kajfi jako ſpiſovat̄. — Kajfi čłowięſt na ſwojej duſchi budźe, mōžejſch nimale ſudžicž ze živjenja ſtarſcheju a pscheczelſtwa. Wuyzačza drje tež ſu, woſebje dženſnijchi džen, tola psched nimale 200 lětami běchu tajke wuwazča jara porědko. Tehdy mjenujcy ſtarſchi ſwoje džecži ſamii ſublowacu. Ludžo ſo tak z doma njewabjacu, kaž dženſa, njeſchjndžechu tak hromadže, kaž nětko w fabrikach, cužy porědko do wsi pschicžahnychu. Lud lubowaſche ſtare a zwucžene. Nowe waschnia hidžachu ſo tak, kaž ſo nětkle wot njerozomnych lubuja. Kaž bě we wulkim, tak w malym. Džecžo čeſčesche ſłowo a wucžbu ſtarſcheju, dokelž widžesche a ſkytſesche, zo ſtarſchej ſamoj Boha a wyschnoſez čeſčesujetaj.

Balcaré wuńdže ze ſerbskoho naroda, kotrež bě jedny z najbbóle bohabojažnych nabozijnych ludow. Hijo joho ſwójbba bě Bohu woſebje poddata. Syn manowoho bratra, Petr Balcar, bě měſchnik byl (vikar w Land pola Falkenawa w Čechach). Druhich měſchnikow, kotsiž z joho pscheczelſtwa wukhadžachu, smj tu a tam w tom naſtaſku mjenowali. Měſtina Balcarjowych studijow běchu tajke, zo nie jenož wědomoſcz, ale tež pobožnoſcz wucžachu. Woſebje rady na jezuitow w Komotawje, Chebje, Pražy a we Wołomocu ſpomina. Bilnje je na univerſicze w Pražy a we Wołomickim ſeminaru wucžbje pschitomny był. Pschednoski ſwojich wucžerjow je z wulkej pröcu piſał;

khowaja so hiſcheje w Grunawſkej knihowni. Luboſež ſt jezuitam a džaſto-
noſež je tež zdžeržał, ſchtož najbóle poſaza, hdyž bamž Klemens XIV. wot
njeſtcheſčanſey zmyſlennych módenarſtwow ujuzowanym lěta 1773 tute towařtſwo
rozpuſtcheži. Pſchi kóždej pſchiležnoſeži na njeprawdu jich njeſtcheſčelow po-
kuſuje a khwali mjenowane towařtſwo jako najwjetſchu člowjecžu pomóc za
cyrkę: „Jeziuicža ſu (Bóh je ſwěd) jara wjele cyrkwi Božej pomahali: 1. Mlo-
doſež ſu z najwjetſchej pröcu wočahnyli. 2. Z najlepſichim wuſpěchom ſu
bohoſlowcow a filoſofow wuwočovali. 3. Šu wuwołani pređarjo byli.
4. Z najwjetſchej zahorjenioſežu ſu pohanam wéru pſchinjeſli“ atd. Tak 15
winow ſt jich khwalbje mjenuije. Z jezuitami ſo tež wjeſelesche, hdyž ſo
towařtſtu nadžija woživjenja blyſtcheſče: „Dženſa pſchilnđe dobra powěſež
z Wina, mjenuej, zo ſo jeziuicža zažy pſchipuſtcheža. Njewinowatoſež towařtſwa
je ſo wopokažala, joho njeſtcheſčelovo ſu ſo pſcheradžili a ſu swoje čeſtne
měſtno žhubili.“ Tola tak khěſte ſo joho nadžija njedopjelni. Njeje to
wjacy dočžakal.*

Nic jenož ſwojim wucžerjam, ale wſchitkim ſwojim dobročerjam džat
čeſas ſwojoho živjenja wobkhowa, mjez nimi wobſeſje tachantej, poždžiſcho
biſkopej Zakubej Wóſkomu z Bärenſtama. Za wſchitke podawki joho živjenja
ma lubožne ſobucžužo. Domu mjeſeſhe ſo, kaž ſponuſichny, za Grunawſku
faru džakowacž, wón wosta jomu tež ſtajnje pſchihilemy. Taſko farač naſožo-
washe Balcar cyku staroſež na wutworjenjo dobreje woſady, ſchtož ſo jomu,
kaž ſmy z joho ſłowow ſkyſcheli, tež poradži. Zaſtupowacž ſo ženje w duchow-
nych džělach dał njeje, ſam pak druhim rady wipomhaſche. Tak doſho, hacž
be farač, njeje tež ani na cyrkwiſlim ſvjedženju cužy pređar na Grunawſku
klětku ſtupiš. (Cyrkwiſki ſvjedženj ſo tehdý hido 24. juniu, na narodnym dnju
ſw. Jana Křtitele, ſwječeſche, tola nie prawje, dokelž ma Grunawſka cyrkę
po prawym ſwoj ſvjedženj na dnju 29. augusta, na kotrymž je ſw. Jan ſvoje
živjenjo z marträſtviom ſkónežil.) Balcar mjeſeſhe pređowaujo pſtchecy ſam.
Lěta 1749 23. měrca (na njedželu čerpjenja) pređowasche přeni kroč w Grunawje
a rozpominaſche ſłowa: „Schtož je z Boha, poſlučha na ſłowo Bože“. Tele
ſłowa zdžeržać kóždolětne na tutej njedželi jako pſchedomjet ſwojoho roživučzenja.
Boži mſchu je wſchědnje, tak daſoko hacž je dowolone, khiba zo poſlednje dny
ſwojoho živjenja nic, ſvjecžil. Kaž jara je pſchikazý ſwojeje duchowneje
wyschnoscze ſebi wažiš, ſpóznaemy z toho, zo za wſchitke piſma, kotrež Pražſki
archibifkop wot lěta 1711—1783 fararjam ſčeleſche, jara ſvěrny poſazaſtar
z wulkej pröcu zefata. Zdaſowaſche ſo nic jenož wſchoho, ſchtož by možlo
woſodže ſt pohórſchlej być, ale tež toho, ſchtož možlo ſo woſapi zrozemič
abo za zlo wzač. Ženje njepoſaza ſo Indžom hinač, hacž w měſtneſkej
dražde, w klerich. Štrowoth dla rady w zavrjenym diworje drjewo faſaſche,
tež w zahrodze hrjebaſche, ſadžeſche ſchtomiki, ſchczipaſche ſad. Měſtno, na
kotrymž je učko ſrijedž wjeſeſche mała zahrođka na Grunawſkej farje, a hdyž
pſched učhdže 200 lětami stare farſke twarjenjo ſtojeſche, je Balcar zruňal a
dobru pjerſtež nawozył. Mjenowanym Krečzmař wó nim praſi: „Beſtli,

* W tutej naležnoſeži mjez druhimi powěſežemi tež tutu poda: Lěta 1728
w Chebje ſtuduju ſkyſchach ſam, kaž jedyn nahladny jezuit, P. Sigismund
Scholz, ſlawin njedželski pređar, wobkrueſče: Maſche towařtſwo doſho nje-
wobſtoji. Hidža je mjenuej tak jara, dokelž je jomu (wot bamža) tak wulka
moc doverjenia.

mudry rólnik a mějescche zbožo pschi swoich džčlach". — Wosebite wjefelo bě jomu, hdýž móžesche hólczka we čacónskej ręcji wuwuczowacé.

Třebsasche za so jara malo a lutowasche z pjeniezami, tola nic za so, ale za duchowne zbožo kschesčanow. Kaž hýž schachm, podpjerasche ze swojimi nahromadženymi pjeniezami, schtož móžesche, mějtna, na fotrychž běchu duchowni nuznije trébni, a polepschowasche duchowne mějtna, na fotrychž bě malo dothodow:

1. Věta 1738 pšehendže Günthersdorffské knježstwo z kejžorovéj dowolnoſčju k Laubanskemu klóschtrej swjateje Marije Madleny. Tutoń klóschtr so prćowasche, zo by so stará farška cyrkj pod imenom swjateje Marije, kotař bě wot toho časa, w kotrymž bě nowa wéra zaczahnyła, bjez fararja, tak wuhotowala, zo by so tam farat postajicž mohł. Wosebite zaſlužby wo to, zo by tuta wosada z wjetšchoho džela k starej wérje so wróczila, mějescche Měrczin Dornik, farar w katholickim Hennersdorffje pola Laubana, a Budyschjski kanonikus, tež administrator za Günthersdorff. 1. januara 1764 móžesche Laubanka priorka Bernarda wozjewicž, zo ſtej dvě tſecđizuje wsh katholickej. Tohodla Laubanski klóschtr telko dothodow za Günthersdorffku faru postaji, felkož móže fararja zežiwig. (Bjez dothodow tuta fara předy tež byla njebe, tola běchu tak snadne, zo so tam farat postajicž njemóžesche.) W februaru lěta 1764 so wutworjena fara w Pražy wobkruži. Dokelž Balcar we swojej wokolinje pjeniez nałožicž njemóžesche, poda 21. meje 1764 Laubanskemu klóschtrej ze swojoho zamóženja 1000 toleř a wuprošy ſebi, zo by so w teſe farſkej cyrkvi za joho duchownu wychnož, za njoho a joho pſcheczelow lětneje 18 Božich mſchow ſwjecžilo. Žako přeni farar zaežahny hýž 14. februara 1764 Jan Nowotny, rodženy w Khróſčicach, kotryž bě 26 lět kaplan w blízkim katholickim Hennersdorffje byl.

2. Na krajinje, w fotrejž bě doſho kaplau byl a z wotkelž mějescche tež wjetſchi džél ſwojoho zamóženja, wifasche Balcar najbóle. Dokelž Pſaffendorffski farar kaplana nuznije trjebsasche, njekomdžesche so Balcar, biskopej Bólkomu lěta 1754 nalutowane thſac toleř, zo by so w Pſaffendorffje kaplanſtwo założilo, pſchepodacž z tym wuměnjeniom, zo by so jomu daň tuthch pjeniez dała, hdýž by joho khorosz hdý nuzowala, ſwojeje ſary ſo wzdacž.

3. W Radworju pola Budyschina mějescche farar wſchě duchowne džčla na ſebi. Dokelž bě joho wosada wulka, bě jomu jara čeſko, zo by wſchitke džela we ſwojim času dokonjal. Lud wosebie tež za raníčimi žadatſche. Tež tu bě Balcar rady hotowy, wupomhač. Pſchepoda lěta 1766 imenovanomu biskopej thſac toleř, z fotrychž danje móžesche so kaplan zdžeržecž. Kaplan pat dýrbi, kaž wotkažanjo praj, ſerbiskeje ręcze wědomny bhcž, a ma winowatoſč, po Balcarowym postajenju lětneje džewicž Božich mſchow ſwjecžicž.

4. Tež Njebjelčaňska wosada ma ſo jomu za kaplanſtwo džakowacž, za fotrejž lěta 1774 thſac toleř postaji.

5. Hýšeče jomu ſo k wokolinje, hdýž bě ſvoje přenie zaſtojnítwo namakał, z džakowym wopomijecžom wobrocži. Njedaloko Laubana leži wjes katholicki Hennersdorff. W tutej wsh bě hýž mějtna za kaplana, tola řičba katholickich wobydlerjow pſchibjerasche tak, zo by tež druhí kaplan doſč džela měl. Tute wobstojnoscze doſč znajo, myſlesche Balcar ſvoje nalutowane pjeniez derje nałožicž, hdýž biskopej Rusej z Lichtenhoſa thſac toleř

dari, zo by z nimi městno druhoho kapłana w imienowanej wsi założil, schtož so tež 24. hapryla 1778 sta.

6. Toho poslednja fundacija bě za serbski lud. Věta 1782 poda Józefej Schüllerz z Ehrenthala tón samsony pjenjez, kaž za druhe kaplaństwa, zo by so w Nalbicach kapłan postajil.

Nimo tuthych fundacijow wobstoja tež hischeze w Grunawje wotkazania wot njoho, hromadže nimale 1000 toleć. By tu, kaž poda, hischeze wjac'h tajich wopomnijecjow zawostajil, tola wot duchowneje wyjchuojež so jomu napschecžiwi, zo jo tu žane wotkazania wjac'h njeprschivožmu.

Zawęſcze njemžde nichčo prajicž, zo je Balcar na pjenjezach wišał, pschetož hižo za čjas swojego žiwjenja 8000 toleć na Bohu tak spodobne waschnjo nałoži. Tutoń pjenjez pak bě za tamón čjas jara nahladna suma.

Tež na swojich krejnych pschecželow njeje zabył. Hdyž so džowenjeho sotry Wórsche Králoweje ženieschtej, wuhotowa kóždej hoſejinu za polſia hoſejí a kóžda dosta wot njoho 1000 toleć. „Běſtej wobej khudej a wopuschczenej, tohoda je miloſcžiwy był tón, sotryž so jomu džiwachu, zo, hac̄zuniž ma poslednje farſke městno, telko dawa. Tohorunja we wotkazanjach na swojich krejnych pschecželow zabył njeje. Hdyž by so hdy něchtó džiwał, z wotkel telko pjenjez ma, je jím wotmoliwí: „Nic z Grunaw, ale z Laubana a z Zawornika“. Wo swojim wotmyšlenjim, schtož fundacije nastupa, piſche: „Chcich w Königshainje kaplaňstwo założicž, tola moja dobra wola so wotpokaza. Tež mój dar za Seitendorf so njeprschiwza. Někaſche: Lepje je bjez kapłana. Tohoda sym so k druhim fararjam wobroczí, kotsíž, schtož poſticžach, rady lubje pschivzachu“.

Z tym njech je dość prajene wo Balcarju jako duchownym a schtož z tym zwizhuje. Chcemt tež zdželicž, schtož mžemt po joho ſpiſach wo nim jako ſpiſowacžerju a wo joho politiſtich nahladach prajicž.

(Poſractwowanie.)

3. Luižich a Satſteje.

Z Budyschina. Dostachmy slědowach dopis:

Schtvortf, 16. novembra, wotmě ſchulſki dohladować ſamjenſkoho wo-krjeſa, knjez dr. Hartmann, ze ſwojimi ſerbskimi wucžerjemi (z wuwzacžom Schröſczie) konferencu w Smjecžkecžanskej ſupjeli. Knjez dohladować chce imjewnych ſwojim ſchulam nowe plamy za wucženjo zetajecž. Tute dželo je wězo jara wažne a czežke. Pschetož te plamy mają wſchemi pädagogiſkim žadanjam pschiměřene byž: jene dyrbí druhé podpjeracž a so na přjedawſche zepjeracž — z lohkim a blízkiem zapocžejch krožimy dale —, pschec̄h něchtó nowe a zajimave atd. Wſchitke ſchule budža potom pschecžene a zhrademdne budža ſkutkowacž; w tu khwilu bludži jedyn tu a druhí druhdže. Pschinždeſi tak nowy wucžer do ſchule, njewě, hdže ma zapſhimnyčž; a ſchula dyrbí czerpječž. Nasch knjez dohladować pak je pädagog po ſprawnoſeſi: dyrbimy z blízkiem zapocžecž, a to je naſcha ſerbska domizna. Změjenný rěčecž wo naſchim ludže, wo naſchich ſwjedženjach, naſchich nałožkach, naſchich honach, ſamo wo zmžitnym wojowanju naſchich přjedowníkow a druhim; so rozeni, wſcho změje ſwoje prawe mjezg džeržecž. K tutomu czežkomu nadawkej dyrbí tež nowa ſibla ſwoje pschimotſchowacž. Tež tu so po žanej pädagogich nje-

móže z euzym zapoczecz, ale z blízkim, potajkim ze ſerbſkim, tež nict v oběmaj nadobo. To je nahlad knjeza dohľadovarja.

Z Marijnoho Dola. Dženbra 20. novembra 1899, wopuſteči wjele-dostojných knjez P. Malachias, kotrež dolhe lěta w klóſchtrou naſcheje Lujicu jako kaplan ſtatkowaſche a ze ſwojim luboznym a pomížnym waſchňom w cyjej wokolinje ſebi wjely pschečeželov doby, městno, na kotrymž bě wot 29. oktobra 1891 pschebyval, klóſchtr Marijny Dol, zo by w klóſchtrje Osſeku po poruczoſteči duchowneje wychinoſce městno dohľadovarja ſuchinu na ſo vzal. — Knjez P. Malachias Štingl narodži ſo 27. februara 1837 w Chebje (Eger) w Čeſkej a zastupi 21. septembra 1859 do cíſterciſkoho rjada w Osſku, ſwiatocžne ſluby pak wotpoloži tam 30. septembra 1863. Vě preni raz kaplan w Marijnej Hwězdě wot lěta 1867—1875, druhý raz wot lěta 1888—1891. W tutym lěze mjenuje pscheſadžichu joho do klóſchtra Marijnoho Dola. W meji 1896 joho Litoměřicžki viſtop z titulom fararja wuznamjeni. — Pschejemy wotkhađzacomu knjeze, ktiž je hižo dolhe lěta ſvěrny pschečežel „Katholſkoho Pojošla“, zo by ſo jomu w nowym zaſtojivuſe libilo, a zo by ſtrouy mnohe lěta docžatal. Zawostaji pola wſchitkých najlepſehe wopomijeczo a myſle wſchitkých, koſiž ſo w klóſchtrje Marijnym Dole khađuju, a tež mnohich druhich budža husto pola ujoho. — Na wuprzedzijene mětno přenjoho kaplana ſtupi dženja wjele-dostojný knjez P. Ignac Wolke, džen 20. julija 1865 w Hauptmannsdorfje w Čechach narodženy. Lěta 1887 do klóſchtra Osſka zastupiwschi, wotpoloži 20. septembra 1891 ſwiatocžne ſluby. Že tam hač dotal dohľadovať khorownie a kooperat za Starý Osſek byl. Njech ſo jomu na nowym městnje tak ſpodoba, kaž wotkhađzacomu knjeze!

Z cyloho ſvěta.

Sakſka. Mjez namjetami, kotrež je knježerſtvo naſhomu ſejmej psched-połožilo, je tež zaſy tón, zo měle ſo starobne pschilohi k wuečeſkej mzdžé na ſtatnu kassu pschewzač. Psched dwěmaj lětomaj njemöžachu ſo wo tom zjednač. Po nowych poſtajenjach dyrbi nětko ſtat w mjených ſchulſkých wofadach cykle pschilohi, we wjetſkých wěſte pschinioſki po ličbje džecži dawač. — Za nowe twary w Budysjinje je wjely pjeniez wot knježerſtwa poſtajených, za nowy katholſki ſeminar 726 týſac hrinow, za nowe jaſtwo pschez 3 milliony, za nowe ſudniſtvo 1 million jako preni dawč atd.

Němſka. Kejzor Wilhelm je ze ſwojim pschewodom 17. novembra na ſwojej lóži „Hohenzollern“ z Brinsbüttela do Ženidželskeje wotjél a pónidželu dopoſtonju zbožownije do Portsmoutha dojél, hdžez joho wójwoda z Connaught w mjenje kralowny powita. Wulke ſyly ludu holdowachu wysokomu wopytej tež na dalschim pucžu do krasnoho kraloſkoho hrodu Windsor. A wulkim hoſćinam, kotrež dyrkja ſo kejzorſkej ſwójbje k čeſeči wotmewač, ſu tež zapoſlancej wſchěch druhich krajuo pschebroſcheni.

— Cyly Barlin rozmoložia ſo w tu čhwili wot liſeče, kotrež je kejzorka měſčanſtſkym zapoſlancem pschez ſwojoho marſchala piſacž dała. W nim džaknje ſo najprjedy za pschipoſlane zbožopſcheža k narodnomu dnjej, potom pak jim z kritimi ſłowami porokuje, zo nochcedža z měſčanſtſkých dohadow w tvarjenju lutherſkých cirkwiow ničo pschinioſchowač, a zo bě jedyni z nich, židowſki wychiſhi wuečeř dr. Breuž, w poſedzenju křeſežanſku wěru ranil, bjez toho, zo bě jomu ſchlo kruče dojež napſchečežo ſtupil. Pschečeživo prěnjomu poročej

móżachu so zaſtupjerjo měſčanow drje ze wſchim prawom zaſtitac̄, zo ſi měſčanſkim dawſtam tež wulká ſiećba druhoweřiwyh, kaž katholſkich, židow a tał dale, pſchinioſchuje a ſo tohoſla dofhodh njehoža jenoſtronſej za lutherſkich nałožo-wac̄. Schtož drugi porok naſtupa, njezměje, tał ſprawnih hac̄ je, wulſkoho wuſpečha, dokež w Barlinſkim zaſtupjerſtwje židža a ſocialdemokratojo ſuježa. Cyle towařſtwo je węzo jara rozhorejene a nochce kejžorcy, kaž ſo praji, naj-radscho wjach zbožo pſcheč. Kejžorſku naſladnoſcz tak cyła węc bohužel tež njebudže powjetſtveč.

— Němſki ſejm je we ſwojich přenich poſedženijach dodawſ ſi poſtowomu zaſkonjej druhi a tſecž krož cítał a jón po namjetach komiſſije pſchinval. Privatne poſty, kotrež měſachu woſebje we wulſkikh měſtach wjele dželač, ſu z tym zbehnjene, tola ma jim ſtat rjane zarunanojo pſac̄ic̄. Za nižſich poſtowymy zaſtojnifikow je ſo jenož telfo ſtało, zo ma ſo jim w blaſach, hdyž je žinjenjo drohe, neſchtu pſchipoložic̄. — Poňdželu wurađowaſche ſejm ſi druhomu razej wo wjele mjenowanym zaſkonju pſchečiwo tym, kotsiž džela-ezerjow z mocu wot džela wotdzeržuju, kaž to woſebje ſocialdemokracza radh cžinja. Zaſkon, kotrež drje by wſchem, tež ſprawnym a trébnym zjednočenjam dželačerjow, ſtraſchny byl a jim lohko wſchē prawa napschečejo njeſprawnym ſnjeſtwin wzał, namaka tał mało pſchečeſlow, zo ani do komiſſije ſi bliž-schomu wurađowanju njeſchińdže, ale zo bu hnydom zac̄iſnijem.

— Pſci wólbach do hejjenſkoho ſejma zhubichu drje nacionalliberalni někotre ſydlia, zdžerža pał hiſchče wjetſchinu.

— W Oſnabrüku bu wot lutherſkoho koniſtorija paſtor Weingart wot-ſadženy, dokež wſchelake njeſcheczanske wuežby predowaſche. Woſada nochce ſebi to lubičz dac̄, pſchetož Weingart je po wiſtſtowinje lubowaný. Wón a joho zakitarjo, mjez kotrejmiž ſu węzo wſchē liberalne nowiny, praji, zo móže po lutherſkich zaſadach kóždy to za prawo měč, ſchtož po ſwojim zrozeniemenu ze ſwiatohu piſma wuežita. Z kaſkim prawom chylo potajkim koniſtorium predařja ſudžic̄, hdyž ſwiate piſmo hinał wužožuje, hac̄ wonie? Widžimi, ke kaſkim ſečhwakam wopacžne zaſady wjedu.

— W połnōcnym morju bě ſo wulſka Hamburgſka poſtowa Łódź „Patria“ zapalila. Woheń wudhy we tworach, kotrež běchu na Łódzi, a bě tał mócný, zo dybjačku bórzy wſchu nadžiju na haſchenjo ſpuſchec̄. 150 pučowarjow móžachu ſi dobromu zbožu na rufi parník „Ceres“ pſchewjeſc̄. Kapitan a Łódźnich woſtachu na Łódzi a dowjezechu ju hac̄ na jendželske brjohi, hdyž ſo hiſchče dopaluje. Hac̄ budže ſo z tworow ſchto móć wuſhovac̄, ſo jara pracha. Mjez druhim ſpalí ſo tež 16 jara drohich koni. Wſchitc̄ zaſtojnich a ſlužobni na Łódzi wulſku zmuzitoſc̄ poſazachu a najwjetſchi porjad knježesche pſci wſchim ſtrache.

— 250 tyſac hrivnow pjeniez, z Barlina do Lissabona poſlanych, bu po pučin, najſkerje w Lissabonje, po kradnjenyeh. Dokež buchu cíjila bankowych papjerow hnydom wožewjene, budže za paduchow cžezko, pjeniez ſu wudac̄.

— Na poſlisku gymnaſiju w Cholmje (Culm) je ſo dobrowolne rozwučowanjo w poſliskej rěčzi zbehnýlo. Je to jenož nowy dpołaz za nje-pſchečeſtvo pſchečiwo Polakam, pſchetož zo ſo z tym ničzo niedocpěje, kóždy rozonny člowiek widži. Poſley gymnaſiasię ſežje zavěſeže njeſchecstanu poſliski rěčec̄ a cítač, byrnjež ſo jim to w ſchuli zaſazało.

Rakuſka. Węch mjez ministeriom Clark a parlamentom dale hubjeniſcho ſtoja. Ministerſtwo by ſo najradscho na liberalnych zložowało, ma pał z tym

jenoz liberalnych Němcow za so, a tych je mało. Bóle konservatyne a křesćjanſke strony njeſju z nim prawje ſpokojoſom; to pokaza ſo w poſlednim čaſu n. pſch. w tom, zo jomu 60 millionow k rjadowanju ſtatnych pjenjeſ zapowěchu, ſchtož bě ſtora cyle ministerium k wotſtupej nuzowało. K tomu pſchiūdže, zo tež deputacija k wurađowanju, kielo ma Rakuſka a kielo ma Wuherſka k zhromadnym wudawkam pſchiuſchowac̄, ſo njemôžesche zjednač a zo dyrbí to nětko kejzor ſam na jene léto poſtaſiež. K tomu naſtaſaſia bjez pſcheſtača nowe njemery we wſchęch kónach kraja, woſebje ręčow a narodnoſcze dla. Kejzor je tohoſla w poſlednich dniaſach wiedniow wſchelakich ſejmowych stron k ſebi powołał, ſo z nimi wurađowaſ a jich najſferje tež naſpinał, zo bychu knježerſtwu joho nadawſ po móžnoſći woložili.

— W Trijeſeje je na turkowſkim parníku jedny lobbínik na mór wumrēl. Tam poſlana lěkarſka komiſſija je wuprajila, zo jo khorofež dale njeroſzheri.

Francózſka. Zańdzenu njedželu bu w Parizu pomnik „triumph republiki“ wotkryty. Präſident Loubet, ministrojo a njelicžomna ſyla ludu bě pſchitomna. Woſczah wſchelakich towařtſtow wokolo nowoho pomnika traſeſche wot pſchi-poſlonja 1 hodžiny hac̄ wjeczor do 7 hodžinow.

— Prěnja francózſka komora, ſenat, pſchepytuje w tu khwili ſtoržbu pſchecžiwo tym, kotsiž ſu wſchelakich tajných poſpytow pſchecžiwo wobſtaržu republiki winowanii. Sudženjo je wopravdžita keſlija. Wobſkorženi džerža dolhe politiske pſchednoſtci a mnozy pſchiupoſlucharji jim pſchihloſuſia. Zda ſo druhy woprawdže njewěſte, ſchto po prawom złoſtñich ſu, wobſkorženi abo jich ſuviňich.

— Wulke pſchepytowanjo běſche pſched někotrym čaſom w domje Aſſumcionistow, wotrjada cyrwinſkoho rjada Augustinow w Parizu, kotrež hčehu tež muczeńow pſchecžiwo republiki winowac̄. Wot uich wudawane nowiny „Croix“ (tſchiz), kotrež ſu we wſchelakich wudawkach pſchez ciklu Francózſku rozhřejene, ſu ſo mjenujcy pſchecy w nimale njemudrym waschnju republiki njepſchecželsc zmyſlene wopokaſale. Zo je tak knježerſtwo na nich, je bjez džiwa. Tola njeje policija pſchi wupyptowanju ničo njezakoniske namakała. Jenoz bě pſchi tom do ludži pſchischo, zo ſu w kloſchtrje wulke hromady pjenjež, na dwaj millionaj frankow, naſeschli, a liberalne nowiny piſachu nětko hmydom zaſy ſwoje ſchucžki wo bohatſtwaſh kloſchtrow atd. Nětko je policija ſama woziwila, zo ſu w kloſchtrje jenož kritowanja widželi za pjenježy, kotrež běchu ſo pſchez nowiny „Croix“ za wſchelake dobre wech hromadžile a po- rjadne wotedaſte. Tak bu tamym lubym nowinam zaſy jich wjefelo ſkaſene.

— Pak w Francózſkej wobydlerſtwo bóle wotebjeri hac̄ pſchibjera, je z toho widžež, zo ſu wjach lét dyrbjeli cyle ſlabych a ſiprych ludži do wojaſow brac̄. Woſebje je ſo to ſtało pod ministrom Mercierom, kotrež hčysche prawje wulku licžbu wojaſow měež. Tak ſtojeſche wulka licžba na papjerje, wojaſow pak bě wjetſki džel w khorowinach.

— Něhduschi wudawaſ nowinow a wobſedžer wulkich podkopkow je ſwoje cyle zamóženjo, pſchez 30 millionow frankow, miloſzivym wuſtawam za- wotſajil. Hjø pſched někotrymi lětami běſche 5 millionow za domiznu hudyh ſtarcow darił.

Italſka. Na wſchelakich měſtnach ſu hižo zaſy wulke njewjedra byle. Surowe wichorh ze ſněhom a powodženja ſu tež čłowjefow wo žiwiſenjo pſchinjeſle. W Romje, hđež ludžo z cyla kachle njeſtajeja, běchu 3 stopnje žimy.

Turkowſka. W armeniſkej provincy poſožuja ſo nowe njeměři, najſkerje zauvinjene wot čzrjodý Armenjanow, kofiz běchu z Ruslej pſchez turkowſte mjez̄y pſchischi. Nadžiomnje njebludže to z nowa pſchicžina ke krej-pſchelivanju.

Schpaniſka. W portngiſkej wſy blizko ſchpaniſkih mjezow je jedyn wobydler na mór ſthorjel. Hac̄ budže wſcho wobaranjo ſurowoho hofeza wot dalschoho poſtačowanja k naſchim krajam dowotdzeržec̄ móć?

Amerika. Zjednoczenie Štath tvarja nowe lódže, 11 wjetſkich železnych a 12 lóžich.

Nowa Pomorſka. Na tutej učniſkej kupy w Bismarkowym archiplu bu němſki pſchepne z někotrymi ſlužobnikami wot džinwic̄h wobydlerjow ſkoncowanym a zežramy. To ſu tež naſchi krajenju.

Afrika. Za Burow započinaja ſo bórzhy čeželsche čžaſy. Nowy jendželski general Boller čehnuje z wjetſkim wójskom k wobliehujenemu městu Ladysmith. Hac̄ ſo tute město hiſcež pſchecživo Buram džerži, je njeveſte. Tež po-wěſeže z druhich ſtron bitviſceža Jendželčenjo tajue džerža.

Wſchelcžizny.

* **Razhōjenje je wnežilo,** zo žadnym z protestantiffich wojaſow, kofiz w bamžowym wójsku ſlužachu, njewumrē, předy hac̄ njeby dostał hnađu wrčezenja k wčnej cyrkwi, tak rjec jako myto, zo je ſwoje živjenje za naj-sprawniſchu wčę woprowac̄ chyl. Tak ſlužesche w Cartefidardze mjez bamžowſkimi dobrowolníkami mlody Schwycar, z njenom Zecker, fiž rjefových wojowaſche a wot někotrych kulkow trzechem bu. Čežechy zranjeny da ſo do Roma donjeſez, dokež mjeſeche wulku žadoſez, bamža wohladac̄. — Hiſcež ſamšny wječor ſtojeſche Pius IX. pſchi joho ſožu. „Swjatyh wótcze“, praji Schwycar ze ſlabym hloſom, „ſym wjeſoly, zo za Was čerpju.“ — „Tyſaroch džak, inoj luby ſyno“, wotmołwi bamž. — „Swjatyh wótcze, ſym protestant.“ — „To ſym hižo wěđał“, praji Pius dobrocižiwe. — „Ach, ſvjatyh wótcze, čžuju, zo dyrbju wumrēz, ale wumru radu, hdňž ſym Was widžał, wumru za katholſku cyrkwi, a tak dyrbju tola jako jeje džeežo wumrēz.“ — Bamžowe wobliežo rožaſni njebjeſka wjeſoloſez; wón wobja khoroho wojaſa, pozběhny wočzi k njebju a połožiwiſchi ſwojej rucey na njoho, požohnowa joho. A z tuthym žohnowaujom, za kofrymž běſche tak žadoſežil, bu zaſh do klina ſvjateje cyrkwi pſchivat, dosta ſvjate ſakramenty a wumrē měrnje a ſpokojnje po někotrych hodžinach.

Naležnosće naſoho towařſtwa.

Sobustawy na lěto 1899: kk. 640. Jakub Mjechela z Lusča, 641. Michal Frenel ze Staréje Cyhelnicy, 642. Pětr Krawža z Khróſcie, 643. Haňza Šołćina z Časec.

Zemréty sobustaw: Jakub Delenk z Wutolecie. R. i. p.

Za woſtar s. Antonia do Khrósćanskeje cyrkwy: Mikławš Mlynk z Hórkow 2 hr., njemjenowany z Nowej Wjeski 2 hr., njemjenowany z Khrósćie (lubjeny dar) 10 hr., wot „žiwoho róžowca“ we Worklecah 20 hr.

Zaplać Bóh wšem dobrocerjam!

 Krajau, katholſka protyla za Hornju Lujicu, na lěto 1900 budže za thdžen na pſchedaní.

Čſiſčež Smolerjec knihičiſiſčeſtnje w Macziejnym domje w Budyschinje.

Katholicki Posł

Wudawa so kózdu sobotu.

Płaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće
a w knihafni lětnje 2 hr.
60 pj., štvortlětnje 65 pj.
Za nawěštki płaći so wot
małoho rynōka 10 pj.

Udowy czasopis.

Udawany wot towarzystwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 48.

2. decembra 1899.

Lětnik 37.

Živjenjo Merežina Balcarja, fararja w Grunawje.

(Pofraczowanjo z čísla 47.)

Z jeho spisow khowaja so w Grunawje (mjenujemj jenož wažnijche): jeho dženiki, jena wulka kniha (w folio) z nimale 600 stronami, tsi mjenišche (w quarto), wot kotrychž ma kózda pschez 400 stronow, jena mała (w oktav), fotraž ma pschez 200 stronow, dale wjetšcha kniha (w quarto) z nimale 500 stronami. Nimo tuthych leža tež w farſkej knihowni w Jaworniku, hdźež bě jenož frótki čas administrator, jeho džéla, z kotrychž su wažnijche: Dženik (w folio) a kniha (w quarto), w fotrejuž poſledniſcej swoje měſčniſke džéla a cyrkwiſki rząd wopomina. Zawěſcze je tež w Laubanje piſomne wopomnječza zawoſtají, fotrež pak piſarzej tutoho naſtaſka znate njejſu. Čheemj jeho ſłowa trjebacž, zo bychmy jeho wotpohlad zhonili, w kotrymž piſaſche. Hdź po swojej khoroſezi lěta 1766 zaſy piſacž pocžina, praji: „Hdź ſym tute knihi ze ſtrowej ruky piſacž pocžał, chcu je wotkhoriwſchi poſraczowacž, zo bych tak wschitkim ſwojim naſlednikam w farſkim zaſtojūſtwje poſluži, doniž Bóh pschez ſmierſtnej kók, fotromuž njeuwežeknjemj, moju ruku njewoſtoreži. Staré moch so mi wróžeja, a tohodla chcu tu podawki nowoho lěta wopominacž, fotrež, njech ſu, kaſkež čheedža, tola wóčka naſchich potomníkow na ſo čzáhnu, zo bych učitarja, hdź ſo jomu hdź wostudži, kaž ze ſpanja wubudžile, zo by z rozmyſlenja minjených podawkow na pschichod ſo derje pschilhotowaſ a pschitomne dobroth derje wuziwał. Piſam, kaž dotal, bjeze wſcheje zleje wole, złoho wotmyſlenja, zo bych wěrnoſć wopisał.“ Z tymi do cyla pschezjene njeje, kotsiž maja za to, zo je najlepje, hdź farat piſomnie nicžo njezawoſtají; měni naſopak, čim wjac̄h wopomnječzow wěrnoſče zawoſtajimy, čim lepje je.

Po voli biskupa Jakuba Wóskohu dyrbješche Balcar jako administrator w Jaworniku dženif, kotrež bě so pod fararjom Rösterjem khétero zabył, pokraczowac̄. Wopisuje tak w nim powšitkowne stawizny Evropy, potom pak wójske podawki we Łuzicach z přenjeje schleziskeje wójny (1740–1742), wosebje wokoło Laubana, hdžez bě tehdy jako kaplan byl. Pokazuje na wjesele lutherſkich, hdžz bramborski kral dobyczeřich do katholické Schlesiskeje začahny, placz a zrudobu katholickich. Bramborski kral Vojtěch II. bě drje katholikam slubil, zo woni prawa a wohledzenstwo zdžerža, wopravodze pak so jin džen a hubjenscho džejche. Pschichod, kotrež z tuthych wójnow ſchadža, ſebi Balcar takle myslí: Bramborski kral je mudry muž. Z jenym razom katholickich wobydlerjow Schlesiskeje njeprazy, tola z časom. Dokhodn katholické cyrkwe pomjeſcha, něotrym tež njeutowoli, katholiku wěru pschivac̄, ſchtōz pak chee ze stareje cyrkwe wступic̄, ma lohko. Tak ſo wěſče ſtanje, zo katholick, dokelz njebudža wjac̄ wobſtarč móć, kraj wopuſcheža. Potom budže rěkač: „Nějssmy was wuhnali, ſeže ſami ſchli!“ (v leće 1741). Je k ſmečham, hdžz pschitaza, zo dyrbja katholick duchowni w dobytej krajinje, hdžz bramborske wójsko fejzorskich porazy. Te Deum ſpěvac̄. 1745 džen 22. novembra (bě druhá schlezska wójna) bě Balcar na ſvjedzeni Woprowanja svj. Marije k Božím ſlužbam w Naumburgu (njeſdaloč Laubana) ſchol. Hdžz chyſche domoj, bě ſo hždo bramborske wójiko pichivalilo. Do Laubana, hdžz fejzorskich ſtojachu, njeby ſo pschitupſchczil, tohodla bramborskim, hdžz ſo joho praſhachcu, wotmołwi, zo do Bertelsdorfa dže, ſchtož ſta njebe, dokelz dyrbjeſche pschez tutu wjes. Tak derje domoj pschijndze. Nazajtra, džen 23. novembra 1745, bě znata bitwa pola katholického Hennersdorfa, jara bližko pschi Laubanje. W mjenowanej wſy ſakonſcy wojacy ſtojachu, kofíz pak nimale wſchitich žiwjenjo zhubichu. Jenož někotre ſlowežka z joho dženika njech je dowolene, tu pschitajic̄:

„Popołdnju (po bitwje) pschijechha bramborski kral na bělém konju na faru, a joho přeni kwarter w Łuzicach bě pola fararja Merečina Dornika a joho kaplana Jana Nowotnoho. K wjeczeri běchu tu tež wſchitich generalojo, kofíz běchu ſo w bitwje wosebje wuznamjenili. Nanajlepje jich kral powita, woschesche jich a da jim wſchitko, ſchtož móžesche Jenu khežu bramborscy zapalichu, zo bychu ze swojimi konimi lépie k hatej pschischli. Ludžo běchu wſchitcy do lejow rozežekali, hdžz ſo rano domoj wrózichu, běchu proſcherjo. Skót bě bramborski wojak zarežał abo ſobu wzal. Burja, kofíz zamženjo po tysacach licžachu, džechu wo khléb po proſchenju. Farat ſam proſhesche generała wo khléb, a tehdom je dóstal: polovou jeneje — calki! Je tež wo piežo proſyl, na to pak njeje ničjo dóstal. Zadyn čłowiel njemóže wuprajic̄, kelfo pjeniez je njeſchcjeſel wotnjeſl. Wojacy noschachu měch połne pjeniez precz. Laubau je w tej wójni nimale derje woteschol.“

Wot lěta 1745 (džen 25. decembra) hdžz ſo wójna w Drježdžanach pschez mér ſkóneži, podawa Balcar powšitkowne evropske stawizny a piſche dženik ſeždžowac̄h měrnych drijow, runje kaž wot lěta 1749 w Grunawje hac̄ do zapocžatka tseczeje schleziskeje wójny, kofraž ſo tež ſydomlětna mjenuje, hac̄ do lěta 1756. „Po cylej Evropje je mér, nabožniſtwo (katholick) pschibjera w Drježdžanach pod kralom Augustom (jako pôlſkim kralom III., ſakonſkim kuriječtom II.). Z města Roma pschiblizuje ſo lěto (1750) powšitkownoho jubileja. Drohi čjas, khoroſež, hľod ſo zdaluja. Wſho ma dojež khléba, ſtrwothy a měra.“ (Tak piſa k leće 1749.) Zwonkowne ſwětne podawki

joho nětkle jara njemolachu, a móžesche so tohodla nimo mějchuijských dželov cyle zberanju swoju faru nastupachych podawkow a powějczow podacž. Hromadzefche stare napijma, čitasche wošadne knihi (Schöppenbücher) a wupisowaſche ważnijſche powěſcze z nich do ſarſtich ſtawizniow. Maſcha cyrkej nimo knihow žanhych starožitnoſcžow wjach nima, ſu ſo z časom zhubile. Hdyž tu njebe Balcar a něhde 30 lét do njoho Diſmas Röniſch był, bychu jo tež napijma na starych chrkwiuſtich węcach zabyle. Prócowaſche ſo tež, prawa a dohody Grunawſteje ſary zdžerzecž, kotrež běchň husto doſež we wulkim ſtraſche. Hromadzefche tohodla wſchitke ſtare piſma, kotrež běchň joho wotpoahladej khmane. Zakhowa nam tež powěſeže wo džiwnych, dobrzych a złych podawkach w naturje, ſtare prawidla za ſpóznacžo pſchichodnouho wjedra, rjad Božich ſlužbow w Grunawje a mnohe rady, kaſ ma ſo farar we wſchelakich woſtojnoscžach zdžerzecž, tak, zo móže jedyn z joho naſlědnikow, piln a wuezeny farar Jakub Meroz (Mrož), wopravdże wo nim piſacž: „Zawostaji wjele piſow, kotrež ſu za naſlědnikow wužitne, haj trébne.“

Tele mérne dny pak dolho njetrajačni. Ze zruđobu w joho dženiku čitamy: „W započatku augusta lěta 1756 poczinjaſa ſo zatraſchne pſchihothy wot kejžorſki Marije Teresije a wot bramborskoſkiho krala.“ Wot tutoho dnja hač do 15. febrnara 1763, hdžez ſo Hubertusburgſki mér njez Saksonſkej a Bramborskéj poſtaji, je joho dženik poſlny powějczow wo wojniſe, kotrež tež w joho woſadze wjele zruđoby a ſchfody načini. Njechamý dale niežo wo njei podawacž.

Ze wſchoho, ſchtož wo tutych wójnuach piſa, ſpóznajemy joho ſpramujoſcž, tež hdžez wo njeſcheczelu rēči. Piſheje kejžorſkomu wójſku wſcho dobre a je pſcheczel awſtrijskoho kejžorſtwa. Njezawodžewa pak, ſchtož ſo jomu w nim a we wójſku prawe bycž njezda. Woſebje je ſakſkomu wjeſtej poddath a wožaruije wutrobiſje kralowni Marii Žozefi, kotrež z luboječe k wótcžinje njechafche ſwoje měſtuo wopnſchecž, cžohoždla bramborskí kral Drježdanz ze wſchemi strachami traſchecž, zo by kralowna z bojoſežu wo žinjenjo residencu wopnſchecžila, ſchtož pak ſo jomu njeporadži. Słowa, kotrež tohodla wo bramborskym kralu piſa, njeſoramdy.

Hdyž tež nětko wot lěta 1763 Lužica doſpoluje mérne čaſy njemějſeſe, dokelž hiſheče hufco wojach pſchecž nju čzahachni, woſebje w lětomaj 1778 a 1779, bě tola najzrudniſki čaſ nimo, Balcar móže zaſy bôle wo měrnych podawkach, ſwoju a ſuſodne woſady naſtupachych, piſacž, kaž tež pſchecmenjenja na tachautſtwe a w kloſchtrje Marijnym Dole, za kotrež ſo pſchecy jara zaſimafche atd. Lěta 1778 voda hiſheče nadrobny rjad Božich ſlužbow we ſwojej ſarskej chrkwi na wſchitkach ſuſatyh dnjach cyloho lěta a ſkonči jón ze zapíſom duchownych, kotrež bě k rowu pſchewodžał. Poſlednjohho mjenuje Seitendorffſkohu fararja Schwertnarja, kž 20. hapryla 1784 wumře. Za lěto ſam pod zemju wotpocžowaſche.

Ze wſchitkach Balcarjowych ſpiſow blyſcheži ſo wopravdžita pobožnoſcž, fruta dowéra a wſchitke pocžunki, kotrež ze žiweje wěry wuſhadzeja. Bě w zrudnych, ujemernych čaſach žiwy, nic tak za jo, kaž za cylu woſadu. Wjele lét dolho dyrbječe kóždy woſomik pſchihotowanu bycž, zo jomu njeſcheczelſch wojaz, zamězenjo wožmu. Nadžija a dowéra pak joho njeſchecži. Zapocžnije dženik lěta 1757 takle: „Wſchitko k wjetſcej čeſeži Božej a ke khwalbje najzbožniſcheje pſchecy Anježym Marije. Hdyž ſu wužitk Božeho ſłowa, wot kotorohož džen wote dnja ſadni ſebi pſchedſtajiſch, wo-

pschimnył, njemóžesč wuprajiež, kaž radý je wospjetujesč. Tač hym sebi tež ja wschědnie ſadu wubral po wobſtojnosczach a hym ieje ſłodkoſcz woptyał, zo by ſo duch mócnje pozběhnyl. „Zwonka běchu wojoوانja, zniutſta ſtrach. Psched Bohom pat ſwoju ſadu woſpjetowach, a hlej, Bóh je nje poſhlil ze ſwojimi ſlowami, kotrež njezaúdu.“ Z wulkej mudroſcžu wjedžesche ſchfodu wot ſwojoho domu wotdžeržowacž. Lubowasche mér, a tohodla dom z rědka wopuſteži. Bé najradſho ſam pschi ſwojich domjachch. Z nimi rečeſche ſerbſki, z wojađu němſki, z Bohom pak lačzonſki. Hdyž mějeſche tež prawo, tola ženje njezadaſche, ale proſcheſche. „Mjelubožnoſcžow ſo pſchech zminyň, woſtronjach je, mjelčach, zdžeržach za ſo, a hlej, wſchitko po woli dželčhe. Proſchach, nje jónu, tež dwójec, nje jenož dwójec, tež ſchtyri fróž. Z dobrým ſlowom něſhto wuſkutujeſch, ničo ze złym.“ (Dženik lěta 1780.)

(Pſchichodnje ſkonečenjo.)

3. Lužic a Sakskeje.

Z Budyschina. „Krajan“ na lěto 1900 je nětko dokonjaný a ſo naſchim agentam a pſchedawarjam pōſcezele. Tuta katholſka protyka za Hornju Lužicu je z tym tſiatſiceth ſétník doſezahnyla. Redakciu je tež ſet ſas knižež dwórfki kaplan Filip Rězak dobročinje wobſtaral. Protyczny džel, zapis hermankov, zapis wjefchow evropskich krajov, katholſkich duchovnych w Sakskej, božich ſlužbow a časa tych ſamych, je wſcho zarjadowane, kaž druhé lěta. Zabawny džel ma někotre woprawdze zajimawie wupłodny ſerbſkich pjerow, kotrež budža ſo wěſeče ſpodobacž; najprjedy něſhto wo nětčijskich prćcowanijach wo to, zo bych u ſo pſchichodnje jutry w času tač njeſchéměnja; potom rjane powědańcžko abo powěſej wo „mlynje na khopje“; dale: „Kač mamý khorych woſhladačz?“ ſchtož džaka hódné poliwy za wažnu ſlužbu pola khorych po-dawa; „Bifkopowe ſlowo“, kotrež je jara zrozemſtiwe a wopominjenja hódné za naſ Serbow; „Něſhto wo konju“, doſladihy a wobſchérny naſtantk za naſchim konjerjow, kotrež zavěſeče tež csi radý pſchecitaja, kotsiž móža jeno ſchtrymu abo ſchaku abo wloſu pſchahacž; „Budyschin“ z tſiom wobrazami, zajimawym wopis wot pſchecžela ſtaroſlavniho měta. K tomu hiſchče cyh rjad mjeniſkich zajimawych kufkov, ſměſckov atd. Pſchidata je tež ſet „Protyczka na ſeženu.“ — Nětko, lubi Serbjia, proſhymy, zo bychče ſebi kóždy „Krajan“ kufili, byruejž ſnadž hízo tu abo druhu protyku měli; 25 pjeniežkov, ſchtož „Krajan“ plaeži, wſchak hiſchče zwiedžecž. Jenož, hdyž móžemý cyh n a k l a d (1600) rozpſchedacž, hafle budže móžno, wudawf za protyku wurunacž.

W Drježdjanach je „towarſtvo za ſakſku ludowědu“ (Verein für Šächſiſche Volkskunde) přeni króž zjawnje wuſtupilo, wuhotowawſchi minjenu pónđzelu woſebith ſwjedžen, „narodowym wjecžor“, w ſali Drježdžanskeje „Towarſchnje“ na Binzendorffſej dróžy. Kajkho pſchipóznačža je ſponnijene towarſtvo ze ſwojim nadawkom — narodne woſebitoseče, starožitnoſeče a po-woſtanki zdžeržecž — w krótkich lětach ſwojoho wobſtacža docpělo, bě z toho ſpóznačž, zo wobě Majestosezi kral a kralowa, kaž tež pryncaj Zuriij a Albert a prynceſna Měathilda wjecžor ze ſwojim wopytom pocžesčicu, a zo běſche ſala, drje najwjetſcha w cyh Drježdjanach, hacž do poſlednjohho měſtina wobſadzena. Pſchednoski wobſtojachu z narodnych ſpěvow a deklamacijow we wſchelakich naręczach naſchoho wótenoho kraja. Za wjecžor wot D. Seyfferta woſebje baſnjeny prolog, pſchednoschowanym wot dwórfloho

džiwadłowocho hrajerja Starke, wułozowaſche zaměry a nadawki towarzſtwa a ſkónečni ze ſakſkej hymnu „Krala Bóh požohnui“, fotruž z pschewodom psichczelow pichitomni ſtojo ſobu ſpěwachu. Ma to ſežehowachu dwaj hudźbnej pschednoſchki: Annabergſke hewjerske pschezpolo a narodna reja z němſkich krajinow Źužich, a potom ſchthri pschednoſchki w vogtlandskej naręczi. Woſebje poradženih džel zajimawoho wjeczora dyrbi ſo mjenowacž pschednoſchki 6 tſihloſnych starſkich ſpěwów, fotrež je kniež wužęć Bernard Krawe w Drježdānach wobdzelał a fotrež džeczi 9: wokrjesneje ſchule, hdbęž kniež Krawe ſlukuje, hromadže něhdże 100, ſpěwachu. Wuftojnomu ſpěwej, kž tež najkruczjich kritiku ſpokojeſche, ſo powſchitkowne pschivóznačzo dosta. Po pschednoſchkach w naręczi rudońych horow a dalskich hudźbnych pschednoſchkach orchestra, mjež fotrymiz běſče tež ſerbſka reja, wot knieža dr. Pilka zložena, ſpěwaſche ſpěwanſke towarzſtwo „Orfeus“ 5 ſpěwów ſpodziwne wuftojnje; mjež nimaj běſchtaj jedyn ſerbſki ſpěw w pscheložku, zložený wot knieža Krawca, a jedyn němſki ūzijſti ſpěw, zložený wot knieža dr. Pilka. Špěwy džeczi a tuttoho towarzſtwa mócene a dolhe pschihloſowanjo tež najwýſhjich wophtowarjow wjeczora nadobniye mytowasche. Woſebitoho wuſpěcha tež ſebi doby pschednoſchki dweju žortneju wuſtupow ze znateje knihi „Allerlee aus der Überlaufiš“ wot Jana Renata. Ma kóncu hiſceje ſežehowasche pokazka narodneje reje z Vogtlanda. Z wulſkim zajimanjom ſežehowachu kral a kralowa a druzy wylocy hoſęzo, kaž tež cyla tak nahladna zhromadzizna jenotliwym dželam bohatohu programma. Po pschednoſchkach ſo Feju Majestosceji hiſceje dlejschi čas ze zarjadowarjemi a jenotliwymi, kotsiž běchu pschednoſchki wuwiđeli, dobroežiwe rozmoliwjeſchtaj.

3 chloho ſwēta.

Sakſka. Druha komora sakſkoho ſejma wuſradžowaſche wo pschedmjecze za statne dokhody a wudawki na lécze 1900 a 1901, pschi čimž bu na wſchelake krajne naležnoſcze, kaž twarjenio želegnicow, přjedawſche statne požčonki, dželenjo Ćivikarſkoho wokrjesnovo hejtmanſtwa atd., ſpominane. Minister financow na to ſkorzeſche, zo pjenieżne pschinovſki za kejzorſtvo njeſtu krucze poſtajene, čzohoždla tež financh w jenotliwych krajach pszech njeveſte woſtanu.

Němſka. Kejzor Wilhelm a joho pschewodzach statny ſekretar zwonkownych naležnoſczow, Bülow, ſtaj w Žendželskej dlejsche rozmoliw z tamniſkim ministrom Chamberlainom měloj, z čzohož někotri ſudža, zo chee kejzor mjež Žendželskej a Transvaalom mér wuſtulkowacž. Tola je to mało k wérje podobne. — Sobotu je ſo kejzor na hrodze Windsor z Žendželskej kralownu nanajpscheczelniſcho rožohnował, zo by hiſceje prynca z Wales w Sandringham wophtal. Schtwortki wróciſi ſo do Barlina. Ma pucžn chee hollandska kralowna ze ſwojej maczerju kejzorsku ſwójbū w Bliffingen poſtrowicž.

— A nowomu poſtowomu ſazonejſi thcemh dodacž, zo je po nim wah a wſchědných liſtow wot 15 na 20 gramow powyſchena.

— Němſki ſejm wuſradžowaſche poſledni čas wo dodawku k zakonjej dla zarjadowania rjemjeſta. Poſedženja běchu jara ſlabje wophtane, dokelž ſu množi zapóſlanch w zdobom zhromadzonych krajnych ſejmach. Druhim ſu poſedženja wostudle, a wostawaſa radscho doma.

— W Barlinskich nowinach něčto namjetuje, zo býchu bohaczi ludžo, kaž wulcy pschelupcy a fabrikantojo, kotsiž tak jara za rozmnoženjo wójnskich

kóddi rěčja a pišaja, k tomu trěbne pjenježy z dobromlumy darami hromadžili. Kóždy měl snadž hmydom stoh džel svojoho zaměřenja wopravacž a dale na kóžde leto džel svojich dothodow slubiež. Hdy bychu wschitich bohacžko to činili, njeby to žanocho bošalo, a kejzor by za swoje lódže pjenjež došez a nadosež měl. Ale pola móschicžki z wjetšcha luboſež tajich knježich pscheſtawā.

— Z 1. oktobrom tutoho lěta je liežba tajich ludži, kotsiž rentu za starobu abo invalidnoſež dōſtawaju, poł miliona pschecžila. W zawěſeženjach za dželacžeri je so dotal w Němcach z cyla $3\frac{3}{4}$ milliardow hrivnow wuplačžilo. Rjamy pjenjež, kotsiž je so khudym pschiwobročil.

— Póznański archibiskop Stablerski, kotsiž bě dlejschi čas tak khory, zo běchu powschitkownje za njoho modlitwy porucžene, je so Bohu džak zažy telko poshluił, zo móže so dospolnouho wuhojenja nadžijecž.

— Dobromlne rozwucžowanjo w pôlskej rěči na gymnasiju w Chołmje je zažy dowolene. Z wotkel drje je tajke rožswětlenjo nadobo pschisħlo!

— W narodnych dželach němſkoho kraja, pschede wscim w pôlskich provinciach je so wjèle ludži, woſebje židow, zaſydlilo, kotsiž služobnych do wukraja pschistajeja. Pschi tom pak pytaja bóle swój wužitk, hacž wužitk jich dorvěrnikow. Tohodla ſeželu radny služobnych, kotsiž so za požadanu službu njehodža. Tajch so potom wězo bôržy wróćza a agent móže jich potom z dobrým wizirkom dale pschistajež. Najlepje potajkim je, že tón, kotsiž chce služobnych z tamnyh krajinow měž, tam sam jědze. Wschak móže potom tež jedyn za wjací znatych so ſobu poſtaracž, zo pućz njeby pschedrohi był.

Nauka. Deputacija quotow je w nowych jednanjach skončenje wobzamkuła, zo ma k zhromadnym wudawкам Nauka 65,6 a Wuherſka 34,4 dželow pschinoſchowacž. W sejmje su młodži Čeſcha někto dospolnu obstrukciju započeli, t. r. woni chedža wschitkim wuradžowanjam na wscé móžne waſchnjo, pschez namjetu, dolhe rěče, haru atd., zadžewacž, kaž su to předy Němcy činili. Dokelž pak jich pschi tom žana ſtrona, ani ſtari Čeſcha, njepodpjeraja, njebudže jich wuspěch nadžiomuje jara wulki. Hjchcze wjèle wrótutische ſu někotre zjednoczeſtwa w němſkých Čechach, za kotrež na ſwecze to nicžo wjací njeplacži, ſchtož ryzý němſke njeje. Tohodla ſu tež wschitko zacžiſnili, ſchtož na kſeſežanſtwo dopomnja; nochedža z Bohom nicžo čjiniež měž, kotsiž tež Slowjanam dowola, do njoho wěricž. Njeplacži potajkim tež wjací: 1899 po Khryſtuſovym narodže, ale 2012 po Noreja (tu dobychu mjenujch ſtari Němcy lěta 113 do Khryſtuſa bitwu pschecžimo Romjanam). Schtož kupuja, dyrbí ryzý němſke býč. Tak maja ryzý němſku tintu, ryzý němſke mydlo, ryzý němſki „Bindfaden“ atd. Pscheklepani židžikojo trjebaja jenož na swoje hubjene twory napisacž „urdeutsch“, potom je tamni mudracžkojo kupuja kaž džiwni. Mohli ſo tajkim wuplodam člowieskeje zaslepjenoscze ſmjecž, njeby-li z nimi wopravdže djaboliske hidženjo cyrkve a ſwjateje wěry zjednoczene bylo. Tak ſu n. psch. w hewal dobrým katholſkim throlſkim měſeže Inſbruku podobnje zmyſleni ludžo zwiažl činili, zo chedža čeſežowanjo najswjecžiſchoho ſakmenta po móžnoſeži wotſtronicž. Žadyn z nich njeſmě ſo psched taberklem pokloničž. Tak wjacž ſo hréchi předaduſčich liberalnych knježeſtow. Za pschichod pak ſu to zrudne wuhladny.

Rom. We wſchelatich zhromadžiznach „evangelſkoho žwiazka“ bu jara zahorjenje za to rěčane, zo měla ſo w Romje lutherſka cyrkve twarej. Z luboſež napſchecžo bamžej ſo to zaněſeže njehydrbjeſche ſtacž. Pschicžina k nowomu twarej mohla potajkim jenož potřebnoſcž Romſkých Lutherſkých býč.

Tucži pač su nětko sami w zjawnjej zhromadžiznje wo tym jednali a prajili, zo noweje cyrkweje njetrebaja. Lutherska kapala w němškim zapóšlaniſtwje jim derje dosaha. Nova cyrkzej by ſo dyrbala jara droha twarič, zo by jenož trochu pſched krafutimi katholifkimi cyrkwjemi w Romje wobſtała, jeje zdžerženjo by tohorunja jara drohe bylo a wopyt by lohko jara ſlaby był, dokež je w Romje lědom něhdže 50 lutherſkich ſwójsbow, kotrež bych u ſo wo ſwoju cyrkzej wjèle starale. Tak je wjèle mjenowaný twar z najmjeñšcha wotſtoreženym.

— W meji pſchichodnoho lěta chee ſwaty wóte knježnu z bayerskoho klóſchtra Kaufbeuren, kotaž bě w zaúženym lěftotku živa a wot Boha na wſchelake waſcheinjo bohače wobhnadžena, zbožnu prajicž. K tomu wěſeje wjèle bayerskich pucžowarjow do Roma pojedže, zo bych tam z dobom jubilejných wotpuff dobyli.

Belgiſla. Proporcionalny wólny zakon je ſkónčenje pſchivzathy. Po nim změje ſo potatim za kóždy wokrjes wjac wapóſlancow volicž, kotsiž ſo ze wſchěch kandidatow po wjetſchinje dôſtatých hloſow wulicža.

Francooſla. Dželaczerjo we wulkich fabrikach w Audincourt běchu, njeſpoſojni ze ſwojej mždu, dželo zložili a chechhu do Pariza ežahnyč. Pſche-wodžani wot hudžbhy podačtu ſo na pucž ze žonami a džecžimi a ze wſchitím, ſchtož mějachu. Do Pariza pač njedordžechu, a to drje k swojemu žbožu, dokež by tam někotržkuli hłodu wumrél, předy hač by tam dželo namačał. Wyschnoscz njeasche jim dale ežahnyč, a hdž jim ſkónčenje pod ſamym njebjom pocža zjma bycž, hdž chroba wuńdže, a woſebje, hdž ſkýchachu, zo na jich wopuſtežene městna družy dželaczerjo stuſoja, wrózichu ſo domoj, ale bjež hudžbhy. Žony dachu ſo najczežo k tomu pohnuč, dokež běchu ſo najſkerje na rjane wulke niěsto wjefeliſe.

Ruſſla. Metropolitan katholiske cyrkwe w Ruſſej, archbiſtop Koſlowſki, je 26. novembra wumrél. — Wulkotny twar ſibirsckich železnicow derje dale kroči. Z nimi budže Ruſſka za někotre lěta z Chineſkej pſchizamknjena a jendželskym wobſedzeniſtwam w Indiſkej zblížena. Placžicž budža železnich 750 millionow hrivnow.

Turkowſka. W Konstantinoplu ſu někajke zjednoczeniſtwu wužuſchliſi, kotrež cheysche Sultana zahnač. Tſjo z najwyhſichich zaſtojnikow buchu zaježi a do wuhnanſtwu pôſlani. Pſchephtowanjo njeje hiſtice dokónčene.

Indijska. Dokež lětſa ſtoro žadyn deſtež byl njeje, je ſurowy hłód nastal. Knježerſtwo čini k wolbzenju, ſchtož je móžno. Dyrbi pač dary husto pſchez nížſichich domjachich zaſtojnikow wudželeč, kotsiž jara jebaja. Wobydlerjo ſurowje czerpja, a miſſionarojo nimaja doſč ſredkow, zo mohli wſchudžom pomhacž.

Afrika. W Sudanje ſu Jendželčenjo ſkónčenje ſwojoho dołholétnoho straschnoho njeſpchežela Kalifa Abdullahi a joho zaſaklych pſchivisníkow, derwiſhow (mohamedanſki rjad, podobnych mnicham), dochyla pſchewinhli. Kalif bě po ſmijerczi ſurowoho Mahdiya (28. junija 1885) jich wjedniſ. Nětko je jendželski wychk Wingate jich dwójnych zbil, najprjedy pola Abuadil, hdžez jich 2500 rozzechna a 400 mori, a potom pola Gedid, k połdnju wot Chartuma, hdžez Abdullahi ſam padný a z nim ſtoro wſchitej joho wjednich abo emirowje. Ženoz joho ſwérny pſchivisník Oſman Digma ežekim, je pač ſtarý a njebudže Jendželčanam wjac wjèle ſchodzičz moc. Tak drje ſo nětko njeſtutki pſche-čiwo kſchecžanam w tamnych krajinach ſkónča.

— Z Transvaala pschikhadža najnowischa powěscz, zo je so w Ladysmithu wobzamkujene jendželske wojsko, kotrež chroby a municieje wjacj njemęsjeche, Buram podalo. Dyrbaļa-li tale powěscz tež hiſčeje pschekhwatana bycz, dha je tola wscha nadžija za Ladysmith zhubjena. Nowy jendželski general Buller njemóže k njomu, dokelž so jomu Bürojo z mocu napscheczo stajeja. Ma na-więzornym bitwiſczeju chce jendželski wjednik Lord Methuen woblehnjene město Kimberley wswołodžicž. Kaž wozjewja, je Burow pola Belmont a pola Graſpan abo Enſlin zbił. By drje to móžno bylo, dokelž měsjeſche khetu pschemoc. Tola klinęza joho telegramy tač, kaž zo by wscho njepišał, schtož je tam dožiwił.

Naležnosće našoho towarzstwa.

Sobustawy na lěto 1899: kk. 644. Hana Kralowa z Małsec, 645. Jurij Wjenka oblatus w Sekawje, 646. Haňza Wjenkec w klóstrze Waldsassen w Bayerskej, 647. Pětr Žurk z Łazka, 648. M. Cyžowa z Nowoslic, 649. Jan Pjech z Koslowa.

Dary za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Dale je woprowaſ: M. S. z Budyšina 5 hr.

Za cyrkej w Lubiju: M. S. z Budyšina 5 hr.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

Dale su woprowali: Na Cymerec-Delanec kwasu w Radworju 42 hr. 25 pj., Ernst Šolta z Lutowca (služowny w Jaworje) 2 hr. 50 pj., Jan Bryeka z Radworja 10 hr.

Za nowy Maćileny dom w Budyšinie.

Dotal w našej redakcji nawdate 6292 hr. 46 pj. Dale darichu: Štyro jebakowje w Platowej Komisji 40 pj., pinčnik 10 pj. a jedyn sprawny 50 pj. K. Š. 1 hr. 11 pj. Delanska Patentna Komisija 50 + 90 + 60 pj. Milčanska Kofejowa Komisija: nowy sobustaw je zastup dał, Stidlik na Delanskej kermuši, Milčansey wówcero w Radworju, 4 Drlikowe lopješka 1 hr. + 1 hr. 10 pj. + 40 pj. + 40 pj., Małsečansey kermušni wówcero 1 hr., w Róžené na kermuši 55 pj. Při Drymleec křečiznach z Khasowa 1 hr.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

Sobustawý bratstwa „Jézusoweje Wutroby“ a „Zapoſchtoſtwa modlenja“ maja swoje dobre ſlukti a modlitwy w měsacu **decembru** Bohu woprowaſ za „**docepczo ſchesczansleje ponizuſcze**“.

K r a j a n , katholska protyka za Hornju Lužicu, na lěto

1 9 0 0

je wschoł a w expedicijach „Katholſkoho Poſoła“, kaž tež pola klamarjow za **25 pj.** na pschedaň.

~~██████████~~ Duschna holca móže ſchwaležiſtvo naukuſtež w Radworju. Dalsche je zhonicž pola zwónka tam.

~~██████████~~ Džensa je tež „**Serbski Hospodař**“ 12. číslo 1899
z woprijećom. ~~██████████~~

Cjíſczej Smolerjec knihičiſczeſtvi w Maćicznym domje w Budyšinje.

Katholicki Poroč

Wudawa so kóždu sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkem do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósce
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štvorlětnje 65 pj.
Za nawěštki placi so wot
małoho rynčka 19 pj.

Ludowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 49.

9. decembra 1899.

Lětnik 37.

Wokolny list bamža Leona XIII. wo jubileju.

Leo, biskop, služownik služownikow božich,
wschitkum krystusaweríwym, kotšiž wo tuthm liscze žhonja, poštrow
a japošchtolske pozohnowanjo!

Lětstothý, kotryž smy My ſami po božej radže nimale cyly pſchežiwili, ſo
te kóncej bliži. Tuž cheemy po pſchikkadze Swojich předowníkow nejčto po-
ſtańicž iehož ma za kſchežanſki lud žórklo ſpomoženja a pódla tež takrjec
wobzamknienjo a krónowanjo Raſihich prówow w pontifikacie (bamžowſtwje)
bycž. Wulke jubiláum měnímy, kotrež hížo w starym časú pola kſchežanskich
ludow bywacž pocza a pſchež mudru staroſežiwoſez Raſihich předowníkow ſo
wobkneži. Raſiži wobcojo ſu je mjenovati ſvijate ſte, dokelž bohatſche bywa
na ſvjathych a nabožnych ſvjatočeſnoſezach, a woſebje, dokelž za polepſchenjo
žiwenja a ſvjatočeſzenjo duſchow bohatſche ſredki hnadow poſticia. Že
Swojimaj wočomaj mym widželi, ſak ſpomožnje ſkutkowasche poſlednje ſvjatočeſzne
ſmieczenje jubiláum, kotrež mějſehe ſo za pontifikat Leona XIII., hdyž běhmy
hiſchežce młodži. Tehdom Rom za zjawné wukonjenjo nabožniſtw scheroču a
dospołnu měſtnoſcz poſticeſche. Derje ſo hiſchežce dopominam, haj, zda ſo
nam, jakož běhmy hiſchežce džemsa widželi, ſak pobožni pucžowarjo z cžvýdami
pſchikkadžachu a w dobrym porjedze do najčeſćomniſtich c̄rkwyow po měſcze
cžahachu, ſak japošchtolscy mužojo pod holym njebjom ſłowo bože woziemjachu
a w romíſkich ſvjathych měſtnach k̄hvalba boža zaſlineča, ſak bamž, pſchewodžan̄
wot mnohich kardinalow, pſched wočomaj wſchitkich pſchikkad pobožnoſeže a
luboſeže dawaſche. Wobnowjene wopominanjo tamnych minjennych časow
cžini wutrobie dopomnježo na naſche dnj cžim horečsche; pſchetož tajke
zjawné ſvjatočeſnoſez, kajkež wopomnichym, a kotrež, hdyž ſo njezadžewane
zjawnje ſtawaja, pobožnu mysl luda ſpoldživnje wožiweja a zbudžuju, ſu

nětko dla pschemenjennych wobštojnoscjow w Romje pak cyłe njemožne, pak wot cuzeje lubowole wotwîsne.

Rajebac̄ to pak mamy doveru, zo Bóh, pomocník pschi wschitkich dobrých wotmyslach, tež tutomu Naschomu poczimaniu zbožownym a njehačenym wuspečnym spozgzi. Smy džen to jenicej Žoho dla a k Žoho čeſczi zapoczeli. Pschetoz woprawdze, iſhto mamy w myſli, iſhto žadamy? Jenicej to: po móznoſciži mnogich čłowiekow węczneje zbožnoſce ſpodzelnich ſežinic a k tomu pschecžiwo khoreſčam duschow hojace ſredki naſkowowac̄, kotrež je Jezus Chrystus do Nascheje ruki połožil. A to wot Nas žada, tak ménimy, nic jeno Naschejapostolske zaſtojnictwo, ale tež wobſebie nuza naſchoho časa. Nic jakoz by leſtſtolyk byl njeplónny dobrých a khwalobnych ſkutkow. Nawopak, mnohe ſu z božej hnadi kraſne pschiſkady, a žana njeje poccziwoſc̄, býmje najnadobniſcha a najčeſzcha byla, w kotrejž býchmy wulku liczbu ſo wuznamjenic̄ njevidzeli. Pschetoz móć, poccziwoſc̄ plodzic̄ a žiwic̄, je khoreſčanſkomu nabožniſtwu Bóh ſam zaſchęzepil, a tale móć je njezaprahnita a njezicheſtawaca.

Hodž pak jo rozhlađujem⁹ a wóczę ſu napisheczmu ſtronu zložimy: kajka ſlepoſc̄, kajke zabludzenjo, kajka mnohoſc̄ ludzi, kotsiž do węcznoho zahubienja khwatoja! Wutroba ſo Nam dny, tak husto hac̄ na to myſlimy, zo tak mnozy khoreſčenjo, zawiedżeni z njezadžerzanej ſwobodu w myſlenju a začzuvanju, iēz zahubunych winczow žadoſciwje do ſo ſrebaja a njezicheſtawajech dželaja, zo býchu drohotni hnadi ſwiateje wery we ſwojich wutrobach zaniczili. Z toho je pschecžiwejo pschecžiwo woprawdze khoreſčanſkomu žiwienju a schéroko ſo pschecžeraca ſkaženoſc̄ žiwienja, z toho horce njenashtne žadanjo za węcam, kotrež ſu zamyſlam w hodž, z toho tamne zamysly a pročy, kotrež ſo wot Boha cyłe ſo wotwobročiwschi do zeniftoho zaryja. Ze ſłowami ſo lědmo wuprajiež hodži, tak wulke hido je nětko zahubienjo, kotrež je z tak jěbojtych žórkow ſamo do zakładnych twierdžiſuow čłowięſtſkoho towařtwa ſo wulinilo. Pschetoz wjele rozschréjena njeplónnosc̄, džiwje wuvalne ludowych zloſc̄i, njevidzomije hrožace strachi, njeſutki, Nas ze zrudobu napjelinace: te poprawom niejo druhe njeſtu, khiba njezamiejzowane bědženjo za wobſedženjom a wuživanjom zemſtſkich kublów.

Spomoženjo jenotliwych a wſchęch potajſkim ſebi žada, zo čłowiekow na jich winowatoſc̄ dopomuimy, myſle ze ſpanja wubudžimy a na staroſc̄ za ſpomoženjo duschow napominamy wſchętch tych, kotsiž taſtrec hodžinu jako hodžinu ſo khroble strachej wustajeja, węczneje k zhubienju hic̄ a z bjeſtaroſc̄u abo hordoſc̄u njebjeſte a njezakhodne kubla zhubic̄, za kotrež jenicej smy ſo narodžili. To runje je wotpohlađanjo ſwiatoho lěta. Pschetoz za cyły jubilejſki čas naſcha ſwata chrkej, jeno ſpominajec̄ na miloſc̄ a ſmilnoſc̄, ze wſchę mocu a horliwoſc̄u za tym ſo pročuje, zo býchu wutroby čłowiekow ſo k lepſchomu wobročiſle, a zo by kōždy, iſhtož je zhréſčil, z pokutu a polepſcheniom žiwienja naprawil. Z tym zamysłom zahorjenia rozmnoži ſwoje modlitwy a proſy z wjetſcej nutnoſc̄u, zo by rozhněwanu majestoſc̄ božu wujednała a poļnoſc̄ božich darow z njebjes deſe ſežahnyla. Schéroko wotewrja wona poklädy hnadow, kotrež ſu jej k wudželenju dowérjene, a pscheproſchuje cyłe khoreſčanſtwo k nadžiji na wodac̄, napjelinena ze žadoſc̄u, tež najbole ſpjecžiwe wutroby z pschecžmér ſuboſc̄e a miloſc̄e pschewinyc̄. Tak njedyrbjeli tu bohate plody wocžakowac̄, ſpodoba-li ſo Bohu, plody, kajkichž je naſchomu čaſej trjeba?

(Slonečenjo pschichodnje.)

Sakſka wjes w Transvaalskej w južnej Africѣ.

Zajimawe za nas čitarjow budže, nazhonicz, zo w Africѣ sakſku wjes nadendžem. Podawam to po dopisu knjeza Kalt-Reuleaux-a, kiž bě w Drježdžanskim Kirchenblacze njedawno podath, hdjež spomnjeny spisowacze ſwoje puczowanjo w Transvaalskej wopisjuje. Mjez drugim wón takle piše: Srjedža městow Walkerstrom a Volksrust pola wulfeje reči Modderspruit leži kolonija, ze 16 katholickich swójbów wobſtojaca, kotraž je ſo ze ſakſkeje Lujicy tudy zaždila. Dovisowat piše wo zeznaczu z werybratrmi, kotriž ſu z wjetſchoho džela ſerbſkoho naroda, takle: Za běch pola inženéra Müncheida z Bochuma, kotrohož z Johannesburga, hdjež pſchebywach, w Brakpanje wopytach. Münscheid tam wuhlowe podkopki znatoho Ejsenſtoho Kruppa navjeduje. Druhoho dnja, hdž w Brakpanje pſchebywach, poſtaji mój pſchezel wulēt do złotopolnych horow Witwaters, zo bychmoj tam pódla druhoho wobſtaranja tež na houſtu ſchloj. Preñju nóc mějachmoj nětk w imenowanej ſakſkej koloniji pſchebywacž, hdjež mějachme Münscheid z wobydlerjemi dla kožaných rjemjenjow, kotrež tam dželaja, rěczež. Tudy zhonich wot swojoho pſchezela wo założenju tejele kolonije, zo ſu imenujich 3 ſakſowje z Lujicy, Strand z Woſtrowca, Wloſſak a Kunze ze Scherachowa w l. 1887 do Johannesburga jako montérowie firmy Bleichert a Komp., kotraž tam železnicz za podkopki twarjeſche, zaſtupili.

Wysoka mzda (25—30 hr. na džen) a njedostatt dželacžerjow navabi jich, litij do domizny piſacž, a tam pſchezelow namoſvicž, zo bychu ſo ſem pſchečahnyli. Ma to ſo něhdje 20 Lujičanow do južneje Africi poda, hdjež jo jim derje džehče. Hdž věchu ſebi rjany pjeniez nahromadžili, wobzamkných wobčedžne dželo w podkopkach zložicž a rólniſtwu započecž, dokelž ſu tam pědné krajiny. Za mały pjeniez kipichu 16 ženjeni w blízkosći podkopkov někotre burke tubla, 50—200 hektarow wopſchijace. Ma tuthych zahonach założicu pódla rólniſtwu ſadowe zahrody, a dachu ſo tež do plahowanja ſtotu. Młoko a wſchitke druhe tworzy woni w ſuſodných městach a podkopkach derje zaplaćene dōſtawaja. Pſchez to pſchińdžechu bórzy k rjanomu zamóženju. „Sakſowje ſu jara dobri katholikowje“, wobſwědcži k. Münscheid, „ſu ſebi tež nětk rjamu cyrkzej natwarili, kotraž je z blachom kryta.“ Wý tamnu ſobotu, tak dopisowat dale powěda, na železnicz, kotraž do Walkerstroma wjedże, zetfachm k noschomu wulkomu wjeselu P. Medera, O. M., rodženoho z Elſaſa, kiž w Johannesburgu w zjednoczeniu z P. P. Lyſenom a Rysartom tam bydlachych Němcow duchownye zaſtaruje. P. Meder jědžejche runje do Modderſpruita, zo by tam njedželſke bože ſlužby ſvjetcžil. Nějacžnje jedyn króz wón tam jězdzi, mjez tym zo druhe njedžele wiczerz laiſke pobožnoſeſe navjeduje. Wiczerz dōſtawa wysche ſvobodneje hospody a jědže 50 hr. na thđen; wón rěka Eſſer, z Dülken nad nižjichim Rheinom rodženy. Seminariske studije, kotrež bě w Němcach započał, bě pſchetonhnyč dyrbijal, dokelž ſo ze ſwojimaj staršimaj do Johannesburgu pſchehydli. Duchowny Meder jeho do kolonije Modderſpruit pſchiwjedže, a tam bu za wiczerja pſchijath. Džecži je tam hiſcheže mała cjrjodka, tola ſeželu tež ſuſodni protestantſe burowje ſwoje džecži tam do ſchule“. — Hdž ſo ſlonečko hižo khowaſche, dojedžechm do wý, pucž wjedžesche nimo rjanych zahrodon a cyka krajina je plodna. Ma preñim fuble knjeza Rychtarja hižo wocžakowasche nas njedželscy zhotowana woſada, kotraž duchownohho z najwjetſchej ežecžownoſeſu powita. Maž pſchezy, tak wysokozecženym knjez pola Rychtarja a Strandza, kotraž ſtaj najwjetſchej wobſedžerzej,

hošpodu a čeželne zaftaranje namaka. Tola po krótkej swacžinje ſo knjez bórzy do ſpowědnoho ſtola poda, hdžež hač do nočy wosta.

Hižo zahe njedželu rano wubudži holk wožow a rjehot koni naš ze ſpanja. Z blízka a z daloka, někotſi hač na 30 kilometrow daloko, pschilhwatachu ludžo, zo bychu božim ſlužbam pschitomni bycz a tež ſwiate ſakramenty dōſtačz mohli. Hdžo ja na rjanu ze zelenymi roſtlinami wobdatu verandu ſtupich, wuhladach na wulkim cyrkwinym naměſcze wſcho połne jěcharjow a wožow, do kotrychž běchu z džela konje, z džela woły zapſchehnjene, a mjez nimi ſwiatocžije wuhotowaní kemſcherjo khodžachu. Wulki džel z nich poda ſo na rānchu pobožnoſez a k ſpowědži, knjez Meder bě hižo zahe wot ranja zaſy w ſpowědnym ſtole.

Dopołdnia $\frac{1}{2} 10$ hodž. běſche wulka boža mſcha z předowanjom; a na božej mſchi ſwiate woprawjenjo. Skónczijne běchu hiſchče z kſchezenja, tak zo bě ſwiatocžnoſez hakle w 12 hodž. ſkónczena. Mužſke ſobuſtawu a někotſi hoſczo z dalskich ſtron zhuromadžicu ſo pola Rychtarjec pschi ſwiedzeſtej hoſcjinje, na kotrejž ſo pola naš znate jědže, kaž w čejeſe pječezena ſchinka z kulkami, poſkiezachu. Rožmořenje běſche drje němſke, tola Lužiczenjo mjez ſjobu ſerbſti rěča. Popołdnju běſche hiſchče myſhpov, kiz z kſcheſčanskeje wužbz̄ a růžowca wobſtojeſche. Potom wotſalichu ſo zas dalschi kemſcherjo; Rychtar pat wſchelakich wobhylterjow Mudderſpruita tež hiſchče k wječeri pscheproni. Pschi ananaſowej bowli a ſylnym tudi roſezenym Doakerſteinſkim winje běſche dobra zabawa, pschi kotrejž ſo wo ſtaraj a nowej domiznje pove- daſche. Lužiczenjo ſu drje z nowej domiznu ſpoſojom; tola njemóža ſwoju rjanu Lužicu zabyč. A dopiſar hiſchče tute ſłowa pschitaj: „Kaž ſu naſchi wěry-bratſja kruči katholikowje, tak wostanu woni dobri Serbia a kraje ſwěrni Sakkowje!“

Nazajtra wróeji ſo P. Meder zas do Johanneshburga. Moj pał ſo podachmoj na hońtwu antilopow a druhiu zwérinu. Tola to wuznajemoj, zo tuta lužiſta wjes kaž rjanu idyll w tutych krajinach ſtoji. Njech ju boža hnada psched navalom nětčiſſeje wójny tam zakita!

Schtož wobſtojnoſeſe katholiskeje cyrkwe w republič Transvaala naſtupa, wopomina dopiſowať takle: „W republič wobſtojeſche krule kawinske wěry-wuznacžo, kož běchu je hollandsch burja ſobupſchinjeli; buram ſo runje tak kruče protestautſey Waldenſojo, kotsiž běchu z Francobžſkeje pschicžahnili, pschi-zamkuſchku. Katholikowje njemóžachu prawa měſčanow dobyč a běchu z cyła wot wſchitkich zaſtojūſtow wuzamkujeni. Tola je ſo w nowiſkim čejaſu wjèle k lěpſchomu wobrocžilo, a moja katholſcy něk ſwobodu lěpſchu, hač w někotrych wukhwalemých kulturnych ſtatach. ſu ſo tam katholikowje z Hollanda, Italiſſeje, Francobžſkeje a Němſceje zaſydlili. A dofeļ ſu czi pschituezowanii, z malymi wuwzacžemi, pobožni dobri kſcheſezenjo, a lohkomylne zadžerzenjo a waſchnja cuzych protestantow do zadý ſtajeja, pschi tom ſo krajinym zakonjam we wſchitkim poſluſchni wopokazuja a na žane waſchnjo měr mjez druho-wěriwymy njeſaža, ſu ſebi woni naſladnoſeſe dobyli. Wyschnoſež něk zaſloženjo a twarjenjo cyrkwów a klóſchtrów a druhich katholſkich wuſtawow niždže nje-zađewia. Tak je wyschnoſež Oblatam, duchownym z Hollandskeje provincie w połnocnym džele kraja, a rjadej Mariſtow w ſrijedźnych krajac dospolnu ſwobodu we wipſchestréwanju wěry a zaļoženju klóſchtrów podala. — Zako abt klóſchtra Trappiſtow w Marianhill (w Nataſſej) w minjenym leče proſchefſe, hač ſme ſiſialny klóſchtr w Transvaalskej zaļožicž, dha präſident

Krüger z dowołnoścę sejma (Volksraada) P. Francej z toho rjada wulku kraju knježeskoho kraja w distrikeze Watterberg d a r m o wotstupi. Wot lěta 1897 njeručzini wěrymuznaczo žadyn rozdžel wjac pschi mobladzenju statnych městnow a zaſtojistrow.

Kr.

Žiwjenjo Měrcjina Balcarja, fararja w Grunawje.

(Štöneženjo.)

Tajke měrne waſchnjo ma ſo na nim cžim bôle wažiež, dokelž bě joho temperament sanguiniſki, ſchtož jo hžo z piſow poſaza. Hac̄zruniž bě w ſtruchlych časach živý, ſo tola zrudobje njepoda; bě w jeholy a lubowaſche tež druhdy žort. Tež wo ſebi ſamym druhdy žortniwe ſlowo praji a napiša. Z tym, ſchtož mějeſche, bě ſpokojom. Mohl z čaſom ſépſchu faru dōſtač, hac̄z bě Grunawska (tuta bě hžo tehdы poſlednja w patronacž), tola njehaſche. Lud bě tehdы hiſcheže, kaž ſpomnichmy, dobrý, haj, po joho ſlowach najlepſhi w cykle wokołnoſci, a tak měnjeſche: „Schtož ſwoju faru měnja, poduſy ſwoje zbožo.“

Schtož w Balcarjowych ſpiſach cžita, džiwa ſo, kaf kedžblivý bě na wſchitke podawki, kaf bórzy a wěſeže tež to žhoni, ſchtož ſo w zdalenych krajinach a krajach ſta. Njepodawa pak jenož podawki, prascha ſo tež, cžohovdla je ſo tak ſtało, myſli, tajke ſečhukí změja, a wopravdze je ſo z rěka w nich myſlit. Piſa we lačzonſkej rěči, tu a tam ſo tež ſtrona abo ſada w němſkej rěči namaka. Njeje drje Tacitowa lačzonſchzina, tola tajka, w kotrejž wučenji tehdы piſachu a rěčachu. Bě pola ſwojich ſobubratrow znath jako muž, z kotrymž ſo jara derje lačzonſki rěči a piſa, wosebje, zo jara wjele lačzonſkich ſlowow znaje. Zda ſo tež, zo jomu francózſſa rěč njeje cyle njeznata byla, piſhetož, ſchtož francózſen piſa (ſu to pak jenož někotre politiske wuražy a wuprajeju), njepiſa, kaž ſo wupraji, ale kaž ſebi prawopis žada, ſchtož drje njeby mohl, hdyž njeby rěč z najmjeňſha někaf znal.

Pſchiftajimy tu ſtönežne hiſcheže něſchtvo wo joho cželných ſamotonosćach. Baſcar njebě wulki, bě, kaž ſp praji, ſrěneje wulkoſeže, tola ſylny a mějeſche frantu naturu. Lěta 1778 móže wo ſebi prajiež, zo khorosće dla njeje ženje ležecž, lekarzej ani pjeniežka njeje dacž trjebal. Šwoju ſpomnjenu khorosć je bjez lekarja wotbył. Mějeſche ſylny hłos a ſpewaſche rjenje, bhrnež wo hudźbje ničo njerozemil. Schtož joho piežo naſtupa, piſeſte najradſho koſej, z kotrymž njeſtuwaſche, hdyž z kívſchtra woprij dōſta. Wina a druhich podobnych wěcow dyrbjeſche ſo wosebje ſwojeje khorosće dla zdžerzeč.

Smj tu žiwjenjo měſchinika wopisali, kotrejž to zavěſcze chchł njeje. Njebě ženje za žaiwinoſcž, lubowaſche dželo w cžichinje, tu ſtukowaſche pſched Bohom. Hdyž smj joho žiwjenjo a džela tu žaiwinoſcži pſchepodali, cžinjachymy to 1. zo býchu Serbja ſwojoho ſyna, kotrehož bě Boža wola z wonka ſerbſkoho kraja poſtaſila, do wopomnječza zaſh dōſtali a w nim zdžerzelí. 2. Zo by ſo joho dōvěra do Boha, pobožnoſcž, poniznoſcž, dželawoſcž a ſpokojnoſcž tym lubila, kotiž wo njej cžitaju, a zo by Baſcar tak hiſcheže mortwym to cžinil, ſchtož bě jomu w žiwjeju najwjetſche wjeselo, kſchecžanam pucž do njebies pokazowacž. Tohoda drje nam woda, hdyž smj tutón naſtaſt pſchecživo joho woli piſali. Na kónc ſtajimy joho wutrobnu próſtu

(leta 1778 14. februara): „*Zo by, schtóż moje słowa c̄zita, prajil: Nęch w mérje wotpočjuje farač Merčejin Balcar!*“

Porjedzenie. Za założenjo fary w Günthersdorffje poda Balcar 2000, nic, kaž bě zmylnie pisane, jeno 1000 toler.

3 Lujich a Saksieje.

Z Malbic. Maſcha „*Bjesada*“ mějesche njedželu, 3. decembra, swoju poſjadiu měacznu zhromadžizmu, kotaž bě wurjadni bohacze wopytana — najſkerje tohodla tež, zo bě poſlednja cyloho lěta a zo běchu wólby pſchipowědžene. Ŝnež pſchedsyda, cykw. wuežer F. Schewcžik, tuto tež z wurazom wuzběhym pſchi wólbach — a na nowe pſchedsydſtwo za pſchichodne lěto pſchija jenož z tym wuměnjenjom, zo budže lepje podpjeranu z wopytom ſobuſtarow, hacž dotal. A pſchitomni, kotrýchž bě nahladna ſiciba tónfrócz, to tež ſlubichu poſtanypwšci. Wosadny kniez kaplan z jaſnymi słowami a z dorazom ſobuſtarow wužoži pſchichuſhnoſcze, kotrež ſobuſtarva z towarſtvom wjazaja. Ŝnež pſchedsyda doſkónči ſwoju rozprawu, naſtupacu wukublano džecži w starſchiftim domje. Na poſledk podpiſanu pſchednoſchowasche wo Rothſchildach a nałožwaſche historiju tuteje spodžiweje ſwđby na naſche wobſtojnoscze. Poſedzenjo 2 hodžinje trajesche. Zapisovař.

We *Wurcenje* je nowa katholſka cyrkje dokonjena. Dokelž ſo biſkopſta konfeſracija w něcžiſkim pſheměnjiathym a njeſtrowym času dokonjecz njehodži, ale dybri ſo hacž do pſchichodnoho naſečza wotſtořečiž, dyrbjeſche ſo nowa cyrkje, zo mohle ſo tam hižo nětko bože ſlužby džeržecž, mjez tym požohnowacž. To je ſo minjenu prěnju njedželu adventa ſtało. Tež Bacžonſka cyrkje dosta we ſwojim času najprjedy měchniſku benedikciju a hacle poždžiſcho ſvjatočežnu biſkopſtu konfeſraciju.

3 cyloho swęta.

Němſka. Po fejžorowym wopyče w Žendželskej čini jendželski minister Chamberlain, kaž by Němſka z Žendželskej hižo do wužichoho zwijazka ſtipila. W zjawnjej rěči, kotrūž njedawno mějesche, rožložowasche doſkladnje, zo Němſka, Žendželska a Žewjerna Amerika hromadže ſluſheja, runjež by zwijazk mjez nimi wuprajeny njebył, zjednoczuje je tola to, zo maja najwjetſche pſchekupſtwo na cylym ſwecze. Němſkim nowinam, kotrež ſu aſtrikanteje wójm dla jara pſchecžiwo Žendželskej, ſo wězo tale rěč ſpodobała ujeje, ale tež jendželſte a amerikanske nowiny pſchecžiwo ujej piſaja. Zawěſcze ujebudže tež fejžorej lubo, zo ſo joho privatný wopyt tak wužožuje.

— Ŝnežerſtwo je němſtomu ſejmey nowy etat za lětp 1900 pſchedpožožiło. Po nim mamy na tute lěto wožakowacž 2,058,333,551 hrivnow dothodow. Doſkody powſchitkownje pſchiběraja, tola roſtu hiſhcež bôle wudawki, dokelž wójſko a lódžitwo ſtajnje powjetſchuya.

Pſchi dalſhich rozmoliwach wo dodawku k rjemjeſluomu zaſonjej ſo poſtaji, zo maja ſo pſchekupſke klam̄ nanajpoždžiſho wjecžor džewječiž zamkač, zo dybri we nich pſchitajenym pſchedawarjam a pſchedawačkam ſo dowoliež, ſedječž, hdynž to dželo pſchida. Hacž dotal bě jim to zaſazane. Tohodla běchu innozy khori, hdynž dyrbjachu cyly džen ſtačž. Dale ſo poſtaji, zo maja wſhitej njedoroſczeni dželacžerjo ſuňku měcz, do kotrejež jim knieža mždu wobliežuja a zapisuja, zo móhli starſhi zaſlužbu pſchewidžecž.

Po namjetach otwoho zakonja maja so pschichodnje stare tolerje do nowych slébornych pjeniez pscheschkrécz, khtož za lud njeby z wužitkom bylo, dokelž maja tolerje khmańsche slébro, hacž to nowe pjeniez ziměja.

— Pruske železnich podcziſčuju hižo dlějšchi čas naſche ſakſke. Prjedy danjachu ſo naſche železnich z 5 %; nětke jenož z 3,97 %. Wina toho je, zo Pruska po móžnosći twory a woſoby jenož po ſwojich železnicach wozy a, hdzež ſo hodži, ſakſku wobendže. Tak na pschikkad jězdzachu prjedy ludžo z Barlina do Wina na Drježdany — nětko pak je pruske knježerſtvu čzahi pschez Hornju Schlezsku do Wina zarjadowalo. Nuniež je tamny vucž 114 kilometrow dlějši, jězdza tam tola čzahi hodžinu krótscho a za ſamny pjeniez. Węzo jězdži nětko najwjac hudži po tamnym vucžu, a ſakſke železnich zwroſta-waja proždne. Nunie tak jedna nětko tež Pruska z Bayerskej, zo by tam jězdzace čzahi wokolo ſakſkeje wjedla. ſakſku čcedža z tym ujzowacž, zo by ſwoje železnich, z kotrychž mjejeſte hacž dotal rjane dothody, nemſkomu krajej wotſtupila. Mnohe nowiny frucje pschećzivo tak nijeluboſčivomu zadžerženju piſaja, tola lohko Pruska njeſčnje wot ſwojich zaměrow.

— Znaty bayerski zapoſlanc dr. Rattinger je njedželu rano zemrel. Wón bě dlějšchi čas za kaplana a za fararja w Mnichowje, je mnohe ſocialne a ſawizniſte ſpišy wudal. Posledni čas ſkłtowasche horlinje w bayerskim zwjožaku ratarjow.

Nom. Pschihoth ſ jubilejnemu ſetu dale poſtrocžuja. Kęž je nětko ſo poſtaſilo, dyrbí ſwjath wótc pſchipoſdnju 24. decembra ſvjate wrota (porta sancta) w ſvj. Pětrowej cyrkwi, kotrež ſu hewak pschecy zamirwane, wotewrież. Pschi tutej ſwjatocžnoſci ſu jenož wyschšchi duchowni, cuži zapoſlanch a někotri z ludu pschitomni. Weriwi čzakaja mjez tym na pschedměſeze a zaſtuſuſa potom pschez nowowotewrjene wrota do cyrkwe.

— We ſwjatocžnym konſitoriju, kotrež ma ſo 11. decembra wotmęſz, che ſwjath wótc nowowuzwolenego Kölnejanskoſto archybifkopa pomjenowacž. — Rajnowosche powěſce praja, zo je ſo ſwjath wótc tročni nazymniš a po porucžnoſci lěkarja we ložu wostacž dyrbjal.

Italſta. Královſka komiſſija pſchephtowasche njedawno biſkopske gymnaſije, pschi cžimž ſo z nowa wupoſkaza, zo ſu tam ſtudowacy wuežomch nimale we wſchim lépie rozwucženi, hacž tamni, kotsiž na ſtatnych wuſtawach ſtuduja. Za cyrkſej je to rjane znamjo, hdž tež to ſo liberalnomu knježerſtvu njeſpodaſa.

Francózſta. Namjet komiſſije, zo měla ſo francózſkomu zapoſlancej we vatikanje mžda zapowěſz a tak zapoſlanſtwo wotſtronicž, je komora zacžiſla, kaž wočaſowachmy. Za to pak pſchihotuja hižo zaſy wſchelake druhe cyrkwi njeſcheczelske zakonje. Sedyn z nich je tajki, zo by wſchě cyrkwinſke zjedno-čzeniſtwu a rjady zbežnył, hdž by ſo pſchivzał. Druhe čcedža woſebje ſchulam ſchłodžecž, kotrež cyrkwinſke rjady nawjeduja. Tajkich ſchulow je w Francózſkej jara wjèle, a dokelž ſu dobre, maja wjac ſchulerjom, hacž ſtatne, kotrež ſu dochyla njewěriwe. Knježerſtvu chec tak z tym, zo privatnym ſchulam wſchelake cžeje naſkladuje, ſtarſich mnozowacž, džeeži do ſtatnych ſchulow ſlacž.

Schpaniſta. Knježerſtvu je ſkonečnje wſchelake njemery, kotrež běchu nowych dawokw dla naſtawale a kotrež běchu woſebje w Barcelonje jara ſylne, z krutoscžu podtłocžilo. Rajhórſchi zbežkarjo, kotsiž dawki zapowěđo-

wachu, buchu do jaſtra thknjeni a druhim exekucija napolozena. A taſ drje netko mér wostanie.

Turkowſta. W Alijskej chedža wot Konia pſchez Bagdad do Bassora nowu železnicu twaricž. Tajke paſ nietwari Turkowſka ſama, ale dawa je z wjetſcha wot wuſrajnych towarzſtow twaricž. Mjenowanu železnicu chyſche rad němſke, taſ mjenowane Anatolijske železnisſte towarzſtvo twaricž, a proco-waſche jo tohodla pola ſultana wo dowolnoſež. Hacznuniež jo tež druhe kraje wo tutón twar zamolwachu — je jón tola wopravdze tamne towarzſtvo dostało, na czimž ſo wězo němſen pſchekupcy woſebje wjetſela. To je tež dopokaz, zo maja Němcy pola ſultana wulku uahladnoſež. Tuž je tež němſki fejzor z woſebitym telegramom ſo džakował, a ſultan je pſcheczelne wotmolwił.

Afrika. Pſchecy wjac i wjac jendželskich wojaſow pſchihadža na bitwiſchežo, ale wuſpečni ſo tonu nijeruina. Lord Methuen, kotež mjejeſte Kimberley wuſhwobodžicž, je ſo najſkerje pola rěki Modder w někajſich paſlach popadnýl. Njewě niežo wjac i wo nowych dobyczech powědacž a piſacž. Zoho dobyczo pola Grajspan mjenuju wſchelake nowiny najkrawniſhu bitwi tohole lětſtotka, tola ſu tam Žendželčezenjo wjele wjac Indži zhibili, hacž Burowje. Žendželsch czerpyja ſtrōwie pſche laczoſež a czoſlotu. Powěſcze z woběju ſtron wumjetuji ujeſchczelam wſchelake njeſwery a njejhmanoſeže. Zo drje jo tajke wopravdze na woběmaj ſtronomaj ſtawaja, je zavěſcze móžno, tola ſu powěſcze pſchehnate.

Naležnoſć naſho towarzſtwa.

Sobustawy na lěto 1899: kk. 650. Marija Henec z kloſtra Marijneje Hwězdy, 651. Michał Henč w Seignottes w Francózskiej, 652. Jurij Křižank farař w Grunawje, 653. Jakub Matka z Pěſkec, 654. Mikławš Jurjanc ze Sernjan, 655—657. z Wotrowa: Pětr Rychtař, August Rychtař, Hana Lebzyna, 658. 659. z Nowodwora; Jan Hajna, Michał Słodeňk, 660. Jakub Cyž z Kukowa, 661. Jakub Zarjenk z Kanec, 662. Michał Janca z Konjec.

Za cyrkej w Lubiju: P. T. N. z R. 3 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w naſej redakcji nawdate 6302 hr. 2 pj. Dale darichu: J. H. z W. 300 hr. (k džakej). Hiſce wot Drimlec krčiznow z Khasowa 1 hr. Wéra, luboſe njezerzawi 50 pj. Delanska Patentna Komisija 50 pj. + 75 pj.

Zaplać Bóh wſem dobročerjam!

Ralbičzańska nalutowaćnia.

Njedželu, 17. novembra, popołdnju w 5 hodzinach generalna žromadźizna pola Brézaneč w Ralbičach. — Dženſki porjad: 1. Powſchitkowny pſchehlad naſkich wobkhodow. 2. Nowopostajenjo aktívnoho a passívnoho kredita. 3. Event. namjetu.

Pſchediſydwſtvo.

K r a j a n , katholska protyka za Hornju Lužicu,

na lěto

1900

je wuſchoł a w expedicijach „Katholſkoho Poſoła”, taž tež pola klamarjow za 25 pj. na pſchedau.

Cſiſhcz Smolerjec knihičiſhčezenje w Maćičznym domje w Budyšinje.

Rātholskij Posoj

Wudawa so kóždu sobotu.

Płaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štvortlětnje 65 pj.
Za nawěštki płaći so wot
małoho rynčka 10 pj.

Wudowy cžasopis.

Wudawany wot towarzstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cisło 50.

16. decembra 1899.

Lětnik 37.

Wokolny list bamža Leona XIII. wo jubileju.

Leo, biskop, služownik služownikow božich,
wschitkim Chrystusawěrywym, kotsiż wo tuthym liseže zhonja, poštrow
a japoštolske požohnowanjo!

(Skončenjo.)

Schtož postajenjo jubileja hischeze pschihodnische čzini, je wurjadna
swjatočność, wo kotrež drje je so hižo zhoniło, swjatočność, kotrež wukhōd
z džewyatnatoho a spocžatk dwacetohho lětstotka takrjec posvjecži. Měnimy
počesčowanja, kotrež maya so w tom času we wschich dželach swěta našhomu
Böžnikej Jezusej Chrystusej wopokazacž. Namjet za tute pobožnoſeže wu-
khadža z privatneje strony. Tola radý smy jomu Swoju khwalbu a Swoje
psjtipbznačzo spožczili. Mohlo dha so něshco swiecžiſe a spomožniſe za-
počez? Schtož člowjecži ſplash žada, schtož lubuje, wocžakuje a pyta, wcho
w jednorodženym Šynu Božim wotpocžuje; wón džen je naſche spomoženjo,
naſche žiwenjo a naſche horjestačo; joho wopuščiež, to by rěšalo, ſebje
samoho do najhlubšeho zahubjenja zastorčicž. Wěrno wſchal je, že nje-
wotmjelnje, ně, pschech a wchudže so pozběhuje Chrystusej našhomu Knizej
pschiſluſhne modlenjo, khwalba, pscheſkramjenjo, jomu winožty džak. Tola
dopokazna džaka a česczenja nijemóža žeňe tak wulke byž, zo bych u jomu
hischeze wjèle bohatſche a wjetſche njeſluſhale. Nima dale naſch lětſtoň
mnohich mjenowacž, kotsiž hroziuje nježakowni ſwojomu böjskomu Böžnikej
lubosć ze zapęćjom, dobrotrž z kſchivdam i plaća? Zawěrno, žiwenjo tak
mnohich, kotsiž so wo joho zaſtoń a joho kaznju nicžo njeſtaraja, je dopokaz
tamnoho njeđuſchnoho a nježakownoho zmyſlenja. A njeje naſch čzas wjac
hacž jedyn króč to widział, zo ſo njeſtuk Ariowh, přečzo Chrystusowoho

bójstva, wobnowi? Tuż zmužicze do dżela, wy wschity, kotiż seże z tymle nowym a krasnym uanjetom pobožnoſć luda zbudzi! Njech paſ so wuwjedże tak, zo jubilejskomu lętu a postajomnym swjatočnoſćjam njezabđewa! Wot myſlene wopokazowanjo nabožnogho zmyſlenja a wěry katholikow džen chce tež wohipoženjo wopokazacž pſchečeživo wszej bjezbōžnoſći, kotaž je so w naſtich dnjach ze ſłowom a ſluktom wobeschka, a kſhiwdu pſchečeživo Žeſuſej Chrystuſej, woſebje te, z kotrymž je ſo jeho bójſta majestotę zjawnje ranila, zjawnje zarunacž. Najwoſobiſche zarunanoſć paſ, najdolkadniſche, najjaſniſche a najwěriſche wobſtoji — hdjž wěc derje wopominiſć — w tom, zo ſwoje hręchi wobželnoſćimy, poſoj a wodačo wot Boha wuproſymy a potom z wjetſzej kruſeſći pōcežiwoſć ſtukowacž pōcežiweny abo pozastawſhi zaſy dale ſtukujemy. Dokelž paſ runje k tomu ſwiate ſęto ſelko pſchiležnoſće poſkieža, kaž hžo naſpomińmy, dha ſo z nowa nuzinota ſpóznawa, zo kheſečanſki lud ſo zmužicze a z połnej nadžiju na nje hotuje.

Tohodla dha ſuń woči k njebiu požběhyli a k ſmilnomu Bohu nutrnie ſo modliſi, zo by naſchu wolu a naſche pocežianjo miłosćimy žohnoval, že ſwojej hnadiu ducha ežlowieku rožswětliſi a we ſwojej miłosći wutroby pochnuł. A tuž pſchitkład romſkich banižow, naſtich prijedowinikow, ſczehujey, pſchejeſene ze ſwojimi ežefczechobdnyimi bratrami, kardinalami ſwiateje romſkeje cyrkwe, poſtajam̄ a wozjewiamy z tuthym w injenje wschohomocnoho Boha, w injenje ſwiateju jaſoſtolow Pētra a Pawola a we ſwojim injenje powschitkownie wulke jubilāum, a chcemy, zo wot nětka za porucžene a wozjewijene placži. Wone ma w tuthym ſwiatym měće z přenim myſchporom božoho dnja hodow lęta 1899 ſo zapoczež a z přenim myſchporom božoho dnja 1900 ſo ſkonečiž. Njech je ze zbožownym wuſpěchom pſchewodžane k ežefczi božej, k ſpomoženju duſchow, k lepſchomu cyrkwe!

Za ežas tohole jubilejskoho lęta wudželam̄ a ſpožčimy ſzederje w Knežezu dospolny wotpuſt wſchitkich khostanjow hręchow, ſpuschezenjo a wodačo wschitkim Chrystufawěriwym wobejoho ſplaha, kotiż woprawdže ſwoje hręchi wobželnoſćza, ſwjataj ſakramentaj poſkutu a woltarja dōſtanu a romſke basiliki ſwiateju Pētra a Pawola, ſwjatoho Jana w Lateranje a Marije Mlaggiore po pſchedpiſmach tudy ſczehowach wopytaja. Schtož w Romje bydli, dyrbí tamne cyrkwe na dwaceſti dnjach, iehtož je jako putnik do Roma pſchijſhol, z najmjeńſcha na džesaczhich dnjach z najmjeńſha jónu za džen pobožnje wopytacž a tam za powyſchenjo cyrkwe, za wukorjenienjo bludnych wucžbow, za pſchezejenosć mjez katholikimi wjerchami a za ſpomoženjo kheſečanſkoho ludu ſo modlicž. Njeje trjeba, zo dnj, na kotrychž ſo cyrkſi wopyta, njeponrědnie za ſobu ſczehujja; tež žadny roždžel njeje, hacž ſu wschodne abo cyrkwinne dnj, poſledniſche paſ ſo wot přenjoho myſchpora kózdoho dnja hacž do wjeczornych ſměrkow pſchichodnoho licža.

Dokelž paſ može poſla jenoſliwych ſo ſtač, zo najebacž najlepſcheje wole pſchedpiſane ſtukti z cyła nie abo jeno z džela dokonjecž móża, dokelž ſu z khorosćju abo druhej ſprawnej winu we wěcznym měſcze ſamym, abo ſchtož pućzowanjo do Roma naſtupa, zadžewani, ſpožčijemys džiwajey na jich dobru wolu tež jim, ſchtož w Knežezu zamóžemys, horjeka mjenowanym wotpuſt po želnoſćigiewi ſpovědži a doſtojnym woprawjeniu runje tak, jaſož bych ſchtri basiliki na poſtajemych dnjach woprawdže wopytali.

Tuż dha, moji lubi ſhnojo na cyłym ſwěcze, je-li wam móžno pſchijūcž, Rom was wſchitkich k ſwojej wutrobie woła. Tola we ſwiatym lęcze njedyrbí

katholik, checili sebi sami swerni wostaczi, w Romje hina k pschebyvaczi, khiba sczehujo kcheczansku wero. Dyrbi potakim wosebje za tamon czas so nje-pschihodzace wobhladowanje rozpjerschachych a swetnych wecow zady wostajic a mysl bhole na to zlozic, schtoz k bohabojoesci a pobozenosci pohnutwa. Pschede wschim joho k tomu nahonja, hdz trochu hlobsho rozmylije, wosebita powaha wecznoho mesta, joho samotny raz, kotryz je jomu wot Boha samoho zacziszcza, a oni z czlowieczej lesezu oni z mocu so zniczic njehodzi. Pschetoz Jezus Chrystus, Zbozni k sweta, je mesto Rom pschede wschemi druhimi mestami za nadobne a nic jeno czlowiejske powolanjo wuzwolis, a za sebe samoho je pochwecil. Tudy je, nic bjez dolhoho a potajnogo pschihotowanja, sydlo swojego kralestwa postajil; tudy ma po joho zarjadowaniu tron joho namestnika za wsche czastry staczi; tudy ma, tak je checyl, swieko njebjeskeje wuczbh swjate a njezranjene hajene bycze, a wot tudy dyrbi tesame kaz ze swojego hlowyno mesta a ze swojego najwosobnisschego zorka daloko pschez wschitke kraje so rozhceriec, tak, zo schtoz wot romsfeje wery so wotkila, wot Chrystusa samoho so dzeli. Swjatosz Roma so hisczeze zbehia pschez prastare pomniki nabozenstwa, pschez wulkotnu nadobnosz joho cyrkowym, pschez rowy wjekchow japoščtolow a pschez katakomby, podzemiske rownischeza riekow marträstwa. Schtoz hlos wschich thch dopomnjeczow skysczez rozem, ton zawescze zaczuje, zo nic w czym mescze pschebywa, ale we swojej domiznije so namaka, a z bozej hnadi so lepschi, dyzli je pschischoł, wotjal wróci.

Zo bychu tntom list lože wschitk weriwi zeznali, postajam, zo ma so joho wotpisam, tež cijicza, hdz su wot zjawnego notara podpisane a ze zglogm wosoby, z cyrkwinym dostojniom wuhotowaneje, wobkruczene, tasama wertyhodnosz pschicpecz, kaž tutomu listej samomu. Nikomu dha njehybi dowolene bycze, tule liczemu Naschoho pschipowädaija, wozjewienja, spozczenja a postajenja pschemenicz abo jej so khroble spjecic. Checyl pa k schto to spytac, njech we, zo z tym hnem wschohomienoho Boha a swjateju japoščtolow Petra a Pawola na so sczehnje.

Date w Romje pola swjatoho Petra, w lecze woczlowjeczenja 1899, na dniu 11. meje, w 22. lecze Naschoho bamjistwa.

Wokolnym list Leona XIII., kotryz tudy swojim czitarjam w serbskim pschelozku podawamy, je we mnogich diöcesach na prenje njezeli adventa so z fletkow wozjewial.

Tutom jubilej, kotryz swjath wote we wokolnym liscze pschipoweda a wozjewia, placz jeno za mesto Rom. Tola mogeny so nadzijecz, zo po dotalnym zwuczenju swjath wote w pschichodnym lecze jubilejski wotpusz rozhceri, tak zo budze tež tym weriwym, kotsiz tudy mienowane pobożne pueżowanjo do Roma dokoniec njezela, dobhezo jubilejskoho wotpuska mōzne.

Schtoz pschekhod do nowoho lētstotka nastupa, budža katholsch sczeheszenje we wschelakich diöcesach wschelake swjatoznoſce a pobožnoſce wotmewac: 1. zo bychu zjawnje a zbrromadnje bojskomu Zbđnikej so dzakowali za hnadi wumogenja a za wschitke daru a dobroty, kotrež je joho luboſez a smilnoſez w dokonjanym lētstotku cylomu czlowieskemu pschez joho swjatu cyrkej wudželała; 2. zo bychu jomu hisczeze jomu najnuntrnisscho wotproschovali wschitke kschiwdy, kotrež joho najswjeciszchej Wutrobje njezak a bjezbožnoſce czlowiekow pschihotuja; 3. zo bychu skončnje jomu wulfe

naležnošće svjateje crkwe a jeje hordoznje knježacohu vjećha w horečih modlitwach poručzeli.

Tež w našcej diocesey budža woſebite pobožnoſće k tomu poſtajene.

3 Lujich a Sakſkeje.

Z Klöſchtra Marijneje Hwězdy. Často žadane a woſpjete ſpýtane poſredjenjo ſerbiſkoſe kēlufchowanja w klöſchtrſkej crkvi je nětko knijež wucžer Šlödenk w ſukowje do rukom wzak. Tón krócz njewotbywaja ſo ſpěwanſke hodžim w korežmje, ale w ſchuli. Pschede wſchim ſebi k. Šlödenk džecži wuwučjuje, tež holežata z klöſchtrſkeje ſchule. A ſpěwanſkim wuwučowanjam w ſchuli ſu tež doručjeni, wſchitcy, pſcheproſcheni. Dotal pak ſo jenož někotři mužowje wobdželija, a bojimy ſo, zo tak woſtanje, runiž je ſchula pſchihodniſcha dyžli korežma, zo mohli woſebje tež žonske na ſpěwanjo klobžicž. W crkvi wobdželuje jo knijež wucžer z džecžimi na ſpěwanju; dotal z dobrym wuſpečhom. Věſta w advencze přeni krócz ſpěwaja džecži na ſchulſkej božej mſchi ſerbiſke kerluſche. Na proſtvu kniježa wucžera Šlödenka je klöſchtrſke knježtvo mjez tym tež harmonium do crkviſte ſtajicž dalo. — A prćowanjam kniježa wucžera „daj Boh zbožo!“ Želizo na te waſchnjo kerluſchowanjo pola naš ſo njepolepſchi, dha — praſimy — je podarimo wſcha pröca.

Z Njebeležanſkeje woſady. Njeje to mało pjenjež, kotrež k nowomu lété na kharty ſo wumjetaja. Schtò chce někomu wobaracž, zo druhomu zbožo pſcheje? To pak ma mjez khečežanami ſo tež na cžeſtne waſchnjo ſtacž. Tomu wſchidže tak njeje; ale kharty, kotrež ſo druhdy holcam w crkvi (!) z pacžerjacych knihi wifunu a ſpody lawkow leža, dopofazija, zo je zmyšlenijo we wutrobach něhdžekniliž nahnite a zo ma njeđostat̄ ſo wotſtronicž. Měnju, zo to ſnaduje jo hodži a zo mohle zbožopſchecža wjele tuňſcho ſo wobstaracž, hač je ſo w zaúdžených létach ſtačo. Njeje ſkoru žaneje wſy wjac̄, kotaž by njeměla ſwoje pôſtowe kharty z wobrazom. Tute ſu tunje a hodža ſo k tomu, zo pſchiftojne hrôncžlo na nje napřiſch. Schtòž chce lutowacž, trjeba jenož pôſtowu marku za 5 pjenježkov wažicž; schtòž pak chce wěc „nobl“ zapſchimnycž. Tkniye wobraz ſwojeje crkviſte abo wſy do wobalſki (funverta), za čdož ma wězo ſlěborny kroſch placičicž. To budže wězo pſchiftojniſche, dyžli tamne kharty za 50, 75 pi. a wjac̄, na kotrechž ſo wſchelake ſchtaltnoſće namakaja, kotrež težko draſthy na ſebi nimaja, jaſo za zymniſchi čas ſo ſluſcha. Bohlad na crkeſi abo narodnu wjes wubuži pſchech pſchiftojne myſle, ſchtòž wo mnogich druhich khartach ſo praſiež njeħodži.

3 cyloho ſvēta.

Safila. W druhiej ſejmowej komorje wuradžowachu wo zavěſžacych zaſkonjach napſhecžo wohnjej, njezbožam a khorosži, a wo namječeže k nowomu twarnomu zaſkonje. Pschedmjetu buchu k dalschomu wuradžowanju deputacijam pſchepodate.

Němſta. W němſkim ſejmje je ſo krótko pſched hodowymi prózdninami hiſhcze wjetſche živjenjo započjało. 6. decembra pſchepewapi kancler wjetich Hohenlohe zhromadžizu z wozjewienjom, zo chce knježerſtwo zaſazuju zbehnycž,

po kotrejž bě we wjacorých němſkých krajach jednotliwym politiskim towařtwam zakazane, mjez ſobu do powſchitkownoho zwiazka ſtupicž. W Sakskej a Bayerskej běſche to dotal hjo dowolene. Konservativni činja uětko ſurowu haru, zo budža ſocialdemokratojo ežim ſylniſchi, dokelž budža ſo jich towařtwa pschedewſkim mjez ſobu zjednoczowacž. Chcedža džě jenož z policajskej mocu pschečziwo nim wojovacž a najradſchc chle wurdadnje zakonje pschečziwo nim poſtajecž. Centrum a druhe ſtrony pak měna, zo měle ſo wobſtojnoscze cyloho dželaczerſkoho ludu pſchez zaſložowanjo ſcheczanskich towařtwwom pozběhnycž k ežomuž tež nowa dowolnoſc ſwojí džel pſchinosa. Hdyž ſo dželaczerjo z powuczowanjom a ſocialnym ſtutkowanjom zaſy k wěrje a ſpokojnosći wróćza, budža ſo ſami ſocialiftow zdałowacž. Ze zwonkownej mociu njehodža ſo ženje znuttowne pschevědčenja wukorjenicž a hdžež ſu körjenje khore, njemóže ſtrony plód zezrawicž.

Pónđzelu zapocža ſejm wurađowanjo wo etat na lěto 1900 z tym, zo kancler Hohenlohe a ſtatni ſekretarjo Bülow, Tirpiž a Thielmann za rozmnoženjo wójnskich lódzow rěczachu. Nowy zakon ſo tutym namječe neje ani hiſcheže na ſejm döſchol, a hjo z wulfjej rěczniwoſcju za njou ſtutkuſia.

— Zo ſo tež w Pruskej njepſchečelſtwo pſchečziwo cyrkwiſkim rjadom dochla a pſchečziwo jeſuita wſebje derje džerži a tu a tam druhdy wudvri, pokazuje podawk, wo kotrejž ſo z města Bochum pisa. Tam dyrbjefſche jeſuita P. Andelfinger někotre ſocialne pſchednoſchi měcž, kaž je ſo to hiſcejich tež hjo w druhich městach ſtaralo. Tajte pſchednoſchi njeſluſcheja k powołanſtomu ſtutkowanju a ſu tohodla po zakonju dowolene. Tamna policija pak pſchedsydže towařtwa, kotrejž bě pſchednoſchi zarjadowalo, woſjewi, zo P. Andelfinger njeſmě wjach hacž junu rěczecž. Pſchedsydžtwo, kotrejmuž ſo džiwo uždaſche, zo dyrbjalo to, ſchtož je džeuſa dowolene, nazajtra zakazane bycž, wobrocž ſo na wjſchichu instance, kotaž pſchednoſchi dowoli. Šak hlboko pak tajte zadžerženjo wſchech katholikow rani, to zapoſlaue dr. Lieber hnydom w němſkim ſejmje jaſnje wupraji, měno, zo knježerſtwo njedyrbjalo wſebiteje pſchečeliwoſcze wot tych wočaſowacž, kotrejž pſchec hiſcheže z wurjadnymi zakonjemi puta.

— Zo z cyla katholyc̄ někotromužkuſi w němſkim kraju hiſcheže jako czubnich placža, za to ſwedeži nam nimo naſcheje Sakskeje wſebje tež Meklenburgska. Tam chechhu ſebi katholikojo we Wiſmaru cyrkwiežku twaricž, to bu jím hnadnje dowolene pod wuměnjenjom, zo je twar bjez wěže a zwonow a zo ſu wot wſchědneje khčeje njeroždželuje. W móřskich kupjelach Heiligendamm bu tam k wuſtrowjenju pſchebhwachym katholyc̄m duchownym zakazane, w tamnej katholyc̄ kapalcy Božu mſchu ſwjecziež. Zo bychhu za tu a tam pſchihadžach dželaczerjow mohle Bože ſlužby bycž, dyrbja kóždy króćz wo wſebitu dowolnoſc proſyč. Tajte a podobne zaſtarjene poſtajenja ſu ſkóńzniſe ſamo druhowěriwych pohnule, zo ſu knježerſtwo w ſejmje wo wotſtronjenjo proſyli.

— Pschi ſurowych wichorach, kotrej ſu w poſledních thdženjach we wſchelatich dželach Europh zahadžale, je tež naraňſche morjo wulku ſchodus načiniſlo. W móřskej kupjeli Cramz buchu nimale wſchē kupjelske twary wot torhane; pola Danziga pſchedre woda kamejntne brjohi a powodži krajinu wjele hodžinow daſoko. Woda ſtoji z džela pſchec poſdru metra wysoko. Z wulfjej nužu bu jenož ſkot wuſhovaný, nazymne ſhwý pak ſu zniczene. — Ze ſamnoho města piſa ſo zrudžach njeſkutl. Do katholyc̄e cyrkvi we pſchedměſcze Alt-

schottland ju so paduschi lamali, pjenjezy z wopornych kaschejkow wurubili, tabernakel z mocu wotewrili a drohotne swjate sudobja pokradnysi.

Rakuſſla. Na lejzorowe namołwjenjo su so w poslednim času zjawne poſpyth stale, Czechom a Němcow tak daloko mjez ſobu wujednač, zo bychu porjadne wuradžowanja w fejmje možne byle a z najmjeňsha někajkoho wuspěcha lubile. Hac̄ dotal paſ hiſcheze žana pſchezjednoſeč. Dokelž paſ hiſcheze wſcha nadžija zhubjena nije, dyrbja ſo wuradžowanja po nowym lēcze wobnowieč. — Rajtarschi rakuſſi zapóſlanc, dr. Franc Smolka, kotrejž be dolhe lēta pſchedyda na fejmje, je w Lembergu wumrēl.

Rom. Po małym zazymnenju je swjath wóte na swjedženju njewoblaſtanego podječza zaſy Božu mſchu swjecíl a dokonja zaſy swoje wſchēdne džela. — Zo by pſchi ſpoczątku nowoho lētſotka cykle ſchęſčianſtwo naſhomu wumoznikej Jezuſej Chrystuſej swjatočeſnie holdowało, je bamž dowolił, zo ſmě ſo po biskopſkich poſtajenjach we wſchēch cyrkwiach w noč wot 31. decembra do 1. januara w 12 hodžinach Boža mſcha swjecíz, pſchi kotrejž móža tež wěriwi swjate woprawjenjo dōſtanac̄.

Italſla. W železniskim tunelu njedaloko Savona praſuſchtaj 10. dec. dwaj ſpěchnikaj hromadni, tak zo buchu ſkoru wſchē wozy wobſchkođene. Schtyrjo čłowjekoj buchu hmydom moreni, dwanac̄o čegečko a dwachcežo lohko runjeni. — Tak zrudne wobſtojnosc̄e w „zjednočeſnym italſkim kraleſtwie“ knježa, pokazuje proces, kotrejž dyrbji w Mailandže byč. Wobſkorženi ſu ludžo z delnjeje Italije a Sicilije, ſobuſtawny potajnogo towarſtwa, Maffia mjenowanego. Tak mócný je tuton tajny zwjazk, zo ſebi njewerja ſudženjo w delnjej Italſtej džeržeč, ale zo ſu je do połnocienje pſchezoļužili. ſobuſtawny Maffiji pomhaſa ſebi k wſchēm njeſtukam, kradnu, rubja, jebaſa, haj morduſa, a hdvž policija za złotuſtukami pyta, njemóže žamnych namakac̄. Šwédkow je pſchecy doſeč, kotsiž wobſwědcža, zo je wobſkorženy w čaju, hdvž ſo złóſcz ſta, daloko zdalem był. Njeweritoſeč njehodži ſo jím dopofażac̄. Ze-li paſ ſchtó na ſamym njeſtuku lepieny, dha pomhaſa jomu dobro pſcheczeljo do wukraja. Wjednikow tajnogo towarſtwa nichtó njeznaje, jenož to je wěſte, zo ſu woſobni ludžo pôdla, dokelž hewaſ njebychu tajſeje moch meli. Nje-dawno dyrbjelche italſki ſejm dowolioč, zo ſmě ſo wěſtih Palizzolo, zapóſlanc, zajec̄, dokelž be do mordarſtwa jenoho direktora pjenježneje banki, kotrejž Maffiji njebe k woli był, zaplećzem. Tak ſylne běchu dopofażi za joho winu, zo dyrbjelche ſejm dowolnoſeč dac̄. Hac̄ budže ſkóncznię ſaſudzeni, je druhę praſhenijo. A hdvž by ſo to tež ſtało, druzh wostanu. To ſu žohno-wanja kriježniwa, kotrejž ſwobodnych murjerjow hají a cyrkſi podežiſhczuje.

Francózſla. Hłowna zhromadžizna francózskich ſocialiſtow w Parizu bělche podobna, kaž we ſwojim čaju němska. Tež tam wurečzowachu ſo radikalni, kotsiž chcedža wſchitko powróćzieč, z tymi, kotsiž chcedža ſo na wobſtojachym knježerſtwie po možnoſeči wobdželic̄, kaž to jedyn z nich, Millerand, jako minister hido čini. Wězo paſ wſchē njeſchezjenioſeči ſtraſchni wostanu.

Turkowſla. Dla někajkich mučenjow pſchecžiwo ſultanej do wuhranſtwa poſlani woſobni zaſtojnich buchu na proſtſtu czuzych zapóſlancow, woſebje němſkoho zapóſlance Marſchalla, kotrejž pola ſultana jara wjele płaciž, wobhnadženi a móža ſo wróćzieč.

China. W Kiam-Čzow ſu Němcy kompaniju chineskich wojaſow wuzběhnyli. Dwaj wychkaj a 10 podwyschkov maja jich wuwucžowac̄. Woſach

dôstaniu na mesiac 8 dollarov mzdý, a tuž ſu doſež Chinesow k tomu zamolčvja. Poſched poſchepytowanjom paſ mnozih zaſy ežekaja. Schtož reku tam woſebje ežeko pada, je to, zo dyrbja ſo wſchēdnie mycž.

Amerika. We Washingtonie bu zhromadžizna abo kongres zaſtupjerow Zjednoczenych Štatow wot preſidenta Małak Kinley-a z „poſelſtwom“ wotewrjenym, w kotrymž woſebje wuzběhuje, zo poſcheczelſtwo mjez Němſkej a Ameriku poſchi-bera. Wulka luboſcž naſichich dalsichich a bližsichich ſuſodow moſla nam ſtoro poezech stracha ežiniecz.

Indijska. Nahladny Indian, kotryž je poſchez ſamſne ſtudije z pohanſtwa k lutherskej a potom ke katholskej wérje poſcheczu, Upadhyaya Bramabandhar z mjenem, ſkufuje horlivje za roziſherenjo katholskeje wérzy. Dokelž je poznal, kaſ pohanjo w Indijskej na swojich mnichach wiſaja, kholži z bamžowej dovolnoſežu ſam w drasče pohanſkoho miucha a chee tež nětko w Indijskej tajſe kloſktry zaſožicž. Bot nich woſčakuje wulke žohnowanjo za ſwiatu wérzu.

Afrika. Žendzelčenjo ſu we ſwobodnym ſtaſeje Oranje z nowa wulku a krawnu bitvu poſchecrali. Tich general Gatacre chejſe Burow pola Stormberga napadnycz, njebeſche paſ ſo předy doſež wobhonjal, kaſ ſylne jich wójſko je a kaſ ſtoji. Hdyž tam tohodla po jara khwatnym puežu ze ſwojim wójſkom poſcheczahym, bu nadobu wot wjac̄h ſtron poſchimany a zhubi piški wſchej zmuži- toſcži ſwojich woſakow wot něhdže 4500 muži wjac̄h haž 1200. Z nich bu na 700 wot Burow jatych wzatych. Kelko je jich morjenych, njeje wěte, dokelž ſo Žendzelčenjo dale ze ſwojimi poſelſtwami taja. Tež mjeniſche bitvy z ſendzelčenji wotwzelenjem ſu za nich z wjeticha hubjenje ſo ſtoncžile. Te to za nich ežim hórie, dokelž nětko tež lord Methuen, kotryž poſchec hiſcehe pola rěki Modder zapleczeny ſedži, pomoch dôſtač njemože a dokelž ſo poſchec wjac̄h afrikanſkich wobydleri dobyčerſkim Buram poſchizmuje.

Wſchelčiznij.

* **Anjez ſarat k babje:** Cyriał dyrbji rěkaſź? To je tajſe rědko mjeno . . . — Baba: Haj, jich man je prajil: tajſi patron je najlepſchi. Mało ma fitaež ludži, a najlepje jich wobhlada.

* **Zona:** Džensa ſym ſebi dała Zub wutorhnyč. — Muž: Zbóžny Zub, zo z twojim jazykem w jenej khězen wjac̄y njetrjeba ſydač!

Naležnosće naſoho towarſtwa.

Sobustawy na lěto 1899: kk. 663. Jakub Kocor z Noweje Wjeski, 664. Hana Słodeńkowa z Khróſcie, 665. 666. z Hórkow: Michał Lebješka, Jakub Hejduškn, 667. Jakub Wjenka ze Smječke, 668. Jakub Hernaſt z Hóska, 669. Marija Šołćik-mlyn- kowa, 670—672. z Němcow: Pětr Zarjenk, Pětr Popjela, Marija Jurec, 673. Kata Kubáſec z Kočiny, 674. Pětr Nowotny ze Sulšec, 675. Hana Haškec ze Salowa, 676. 677. z Kamjencza pod Špitalem: cyrkw. wučeř Jurij Wjaeſławk, najeňk Michał Hauptmann, 678. Jakub Mýnk z Nowoslic.

Sobustawy na lěto 1898: k. 851. Michał Lebješka z Hórkow.

Dobrowolne dary za towarſtvo: R. z Budyšina 25 pj.

Za cyrkę Maćerje Bożeje w Radworju.

Dale ſu woprowali (k Božomu džeséu): Jan Kaſporec z Boranec 2 hr., Hana Šołćic z Lutowča 4 hr., H. L. z R. 5 hr., M. H. z R. 5 hr.

Za woſtař s. Antonia do Khróſcanskeje cyrkwe: J. Š. 2 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w naſej redakcji nawdate 6604 hr. 77 pj. Dale darichu: Ze zběračnoho listna knjeza F. P. (32,51): Zo bych ſčinił započatk 50 pj. Pichlik 12 pj. Z dymki

kurjach prěni raz 62 pj. Na kermuškach, widžachmoj so prěni króć atd. 50 + 70 + 15 pj. B. J., Parastensian 1 hr. W Kukowje: K. bě přehrał połnu móšeń 1 hr., dobra duša 10 pj., Władźan 30 pj. Zo bych skónčil 2 hr. 50 pj. — Delanska Patentna Komisja: 55 + 55 pj., praj tam: Bohudžakowano 3 hr.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

Za terciorow Zemrèle su sotry: Marija Delanowa z Boranec, Madlena Rabec z Jaworw a Hanža Kitlec z Němickich Pazlic. R. i. p.

Dla Pobožnogo Woſadnika

dýrbju hýscheže wo sczernoscž prosyę. Moja nadžija, zo budże nowy wudawki dō hýd hotowy, njeje so dopielniła, dokelž je runje psched hodami jara wjele dželacž. Po hodžoch číjschčeženja nadžiomnie býrži dželo dokonja. **J. Skala.**

Wozjewienjo!

Zutse njedželu, 17. decembra, budże w Budyschinje w katholskej towarzischni hodownie pschedstajenjo Müllerowoho kraňnho oratoria wo žiwjatich Čijoč Kralach (spěv, desslamacija a žive wobrazy), wuvjedzene wot tudomninho towarzistwa Domchor. Zapoczątk w 7 hodžinach.

Ralbičanska nalutowarňja změje jutse 17. decembra, taž drje je kózdy rozeništ, popoldniu w 5 hodžinach generalni zhromadžizni w Ralbičach. W číjschčeženri je w poslednim číslu ze zmylenjom 17. novembra stajene bylo.

Bože džéćo njech njezabudze na kničcy;

„Pražske Jézus-džéćatko“, zwjazana po 70 pj. a dróžšo, a

„Křesčanska Młodosć“ po 50 pj. a dróžšo.

Dóstać jej móžeš w Kulowje pola k. kapłana, w Ralbičach, Róžeńce a Baćonju pola knyeza wučerja, we Workleach pola Jurja Bětki, w Radworju a Budyšinje na farje, a pola nakładnika J. Šewčika w Budyšinje. 50 knižkow na raz předawaja so za hotowe pjenjezy wo třecinu tuńšo.

K r a j a n , katholska protyka za Hornju Lužicu, na lěto 1900

je wuschoł a w expedicijsach „Katholikoho Poſola“, taž tež pola klamarjow za 25 pj. na pschedaní.

Zato dar i Božomu džěćezu su we wudawańni „Serbskich Nowin“ dôstać knižki z pišanymi wobrazami a ze serbskimi schtucžkami:

1. Za starsche džěćci: „Schescheracj a druhe rawiſi.“ — „Schescherawka a jeje towarzischki.“ Placzizna 20 pj.
2. Za mjeńsche džěćci: „Wobraſki za pěkne džěćzi.“ — „Pěkných džěćzi wjeſele.“ Placzizna 15 pj.

Za burow!

Dženſnischomu číslu je pschipołožena pschiloha: „Za burow“ z mnohimi wobrazami. (Schtož by ju w „Poſole“ njenamakał, fazaj sebi ju tam, hdjež „Poſol“ dôstawał!)

Číjschę Smolerjec knihicžiſčeženje w Maczicznym domje w Budyschinje.

Katholicki Posol

Wudawa so kóždu sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicjach 2 hr.; z křiž-
nym zwiazkom do domu
słany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósce
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štvortlētnje 65 pj.
Za nawěstki plaći so wot
małoho rynčka 10 pj.

Sudowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa s̄. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 51.

23. decembra 1899.

Lětnik 37.

Kanonikus farar Reime †.

Džensa, 19. decembra, popołdnu 1/23 hodžin wustupi z časnoho žiwjenja do węcznoſće po dolhej, z wurjadnej ſejerpnosćju zniesenej khorosći, ze wschěmi swiatymi ſakramentami wobstaranym, wysołodostojny kniez kanonikus Pawoł Reime, farar w Königscheinje.

Kniez Reime narodzi so 1. novembra 1831 w Scherachowje, dokonja swoje studije w Pražy jako wučomce w ſerbskim seminaru a bu 24. septembra 1856 na měſchniſta wuſwježeny. Swoje přenje zaſtojnítvo dosta we Woſtrowcu, hdzej 1856—1868 najprjedy jako druhí, pozdžiſho jako přeni kaplan z wulkej kwalbu w rozſcherjenej woſadze dželaſche. Lěta 1868 so nowa katholicka farſka woſada, kotaž bě ſo hacž dotal wot Seitendorfa zaſtarala, w Rychnowje (Reichenau) pola Žitarv jako ſamostatna wutwori. Za jeje přenjoho fararja poruczí patronat knieza Reimu, fotrohož Budyschſke konfitorium tež woſkruſci. Z dwojeje winy bě tu woſebje czeſke měſtno: 1. dokelž bě nowe założene, 2. dokelž bě tam jenož mała čirjódka katholickich ſrjež wulkeje liczy lutherskich woſydlérów. Nowomu fararjej pak so po- radzi, dobru woſadu wutworiež a z czeſtnym mjenom joho tež luboſcž woſad- nych pschewodzefſche, hdzej lěta 1880 po ſmjerči Königsheinskoho fararja Richtera ſo tam jako farar pschewydl. Hifteče we ſwojeje poslednjej khorosći mějſeſche wjeſelo, ze ſwojeje něhdyscheje woſady wopyt dōſtawacž, kotryž ſo naležne wo joho khorosći praschesche.

W Königscheinje ſtutkowaſche zemréty hacž do ſwojeje ſmjerče. Po měnjenju węchwuſtojnych je zla rana w żoldku joho žiwjenjo ſkončiſta. Po

slowach wschitkich, kofijz běchu pſchi joho wumrēcžu pſchitomni, je jara rjanu ſmijercž měl. Po doſlích womorach dopoldnja hſchěze jónu wotucži, proſchęſche pſchitomnoho duchownoho, zo by ſo za njoho boža mſcha woprowala, da ſwojej woſadže božemje prajicž, a wuſny, zo by hafle we wěčnoſćzi wotucžil.

Schtož joho powahu naſtupa, mōžem ſežehovace prajicž: Taſo ſtudent bě Reime jara lahoodu, a ludžo jomu dolhe živjenjo njewěſhežachu. Joho natura pak bě kruta, wón njebojeſche ſo ani džéla, ani wjedra, a tak poſylni ſwoju ſtronotu na ſpodbživne waſchnjo, zo joho mnohe lěta khoroſež nje-pſchimy. Nimo ſmijerteſneje khoroſeže bě jenož jónu ežezech khory byl. Joho poſlednja khoroſež pſchihotowaſche ſo hižo něſhto lět w nim, wón pak nje-powědaſche nikomu wo nje, taž ſo tež hewak jara porědko, haj, drje ženje wo ſwojich naležnoſćzach a ſtaroſćzach njewupraji. Bě ſylny kharakter a njeſeſche ſam, schtož jomu Bóh napołoži. Zemréty bě jedyn z tych, kofryhž naſladu ſo wot naſladow mlodſich jaru rozeznawaja. Šu joho tohodla druždy kruče ſudžili. Hdyž cheemy po Zbóžníkowych ſlowach: „Na jich plodach jich ſpóznaſeče“, pruhovacž dyrbimy wuznačž: Zemréty je z najmjeſtſha husto prawje měl. Zawostaji jenu z naſlepſich wokolnych woſadów, kofraž pilnje ſe mſchi khodži a k ſwiatym ſakramentam, kofraž je jomu džakowna za mnohu luboznú pomoc, kofraž ſo woprawdže rudži wo ſmijercž ſwojoho fararja, po kofrymž změje lajkiſkuli uaſtupnik proču, přejdy hač joho doſežehnje.

Joho woſebite pocžinſki běchu: Wutrobná pobožnoſć za Boha a nic za woči čeſlowjekow, ponížnoſć, lajkaž ſo z rědka namaka, ſtaſna džělawoſć, kofraž wutra hač do poſledních nježeli. Schtož pak bě ſkoro kóždomu na nim napadne, ie, zo by pſchec̄ hotowy byl, wupomhačž, nic jenož ze ſwojej wuſtojnej rádu, tež w ſluktu. A hſchěze jena woſebitoſć, kofraž muža čeſeče, ſo pak porědko namaka, joho pſchęſche: Naž rěcžeſche, tak ménjeſche. Líſchęžil ſo ženje njeje. Tomu mōžeſche ſo kóždy dowěričž. — Duchowna wýſchinoſć w nim ſwérnoho a ſwědomitoho duchowpaſthrja ſpóznaſwſhi, joho lěta 1895 do licžby kanonikow Budýſhſkoho tachantſtwa pſchija. — Njech jomu Bóh, kofryž ſam pocžinkti a zaſlužby doſpołnje znaje, bohacze placži, njech wotpocžuje w mérje!

Cézlo zemrétoho knyeza pohrjeba ſo sobotu 23. decembra dopoldnja na Königshainſkim pohrjebniſtchzu w rowje joho předownika, fararja Richtera.

Mikkawſh Hicka †.

Knyez Mikkawſh Hicka, wuſluženy cyrkwinu wucžer, je ſchtwórtk 14. dec. w Kamjencu pola ſwojoho ſyna, knyeza fararja Hicki, wumrěl. Wo njoho žaruja tſio ſynojo a tſi džowki, kofrymž bě ſwérniſte ſtaroſćiw, lubowach nan, ale tež mnozy, jara muožy druzh: njeſchělaďna ſyla joho ſchulerow a ſchulekow, wulka licžba pſchecželov a znatnych, a hſchěze tež někotři rojenſkojo z mlodých lět. Wſhem je rjane, njezachodne wopomnječežo zawostajil, a tohodla mamh wſchu winu, po ſmijercži joho wobraž ze ſlowom a pierom nařiſowacž, tak derje, taž ſo to za tak krótſi čeſas hodži, zo bychu tež hſchěze poždžiſcho na nim ſo wofſchewicž a natwarjecž mohſli.

Mikkawſh Hicka narodži ſo lěta 1821 13. januara w Hórlach, wopytowac̄he khróſežansku ſchulu a pſchihotowaſche ſo tež tam na ſeminarske ſtudiije, dokelž tedom hſchěze woſebiteje präparandy njebe. Na Budýſhſkimi krajnoſtawſkim ſeminaru wuſtudowawſhi, bě lěto pomocný wucžer na tachantskej

schuli w Budyschinje, na to něchto lét wucžer pod Schpitalom pola Kamjenca, a bu léta 1844 za statnoho wucžera a organistu do Ralbic powołany, hdžej bjez mala pol sta lét skutkowasche, doniž so léta 1889 na wumjeňk njeponda. Potom pscheshdli so do Pancžic a scžeze jo po smjerczi swojeje mandželskeje Khaty, rodženeje Pietruschec z Róžanta, k swojomu synu, knjezej fararje, do Kamjenca.

Knjez Hicka bě z tak prawje čisteje serbskeje swojiby a krewje, a tohodla jedyn z tých, kotrychž je džen a mjenje: celyj swój, prenjothy, razny a lubočziny, khutny a tola wjesony, rozmomy a tola doszcz čzucziny, rozhladny a — kaž to jeho wobstojenia sebi žadachu a dovolachu, jara zdželam: tohodla je sebi tež jako čzlowek, kschcžan, nan a wucžer dobre, haj, jara dobre mjenio dobył. Spóznach jeho léta 1884 bliże. Věch mlodyh, hjsceče malo nazhonith čzlowek a pschindzech do cyle njeznameje krajiny a wosady. Alle bórž mějach mnoho znathch a pscheczelow a pôznach jich wobstojenia, naležnosće a swóibne pomery píchez knjeza kantora Hicku. Tsi narody bjez mala bě wutublował, najwjetšchi džel wosady bě z wjetsha sam wustojinje, staročežinje a lubočežinje wocžahnył, a tež po wutuhodzenju schule bě mnohim často z dobrej radu a ze swoim nazhonjenjom pomocny. Wjez dživa, zo jeho wschiten ejesčzachu, haj, wutrobnje lubowachu a wschudzom do swojoho domu z džakownej wjesołoscu witachu. To běchu wopravdže patriarchalne wobstojenia w najrjeñšim zmyslu słowa: kaž čzeszowny, stojne na wcho dobre zmysleny wótc, stojesche našch njezapomnith knjez kantor wosředž swojich wosadnych, kotsiž jomu z njewurjeknitéj lubočežu pschinišowachu. Wón pak běše tež tajkeje powschitowneje lubočeže dospolnje hódný.

Ničen a njemóžu tu w krótkim žiwjeniopisu mnoho pisacž wo tom, kaž staročežinu nan je wón był swojim samym džecžom. Njedžitwajo na snadne dochody je tola wschém synam móžne sejníł, na wyschstich schulach so zdželacž a w žiwjenju česecžene městno dobycž: najstarschi syn Miklawsch je direktor wulkeje fabriki a druhí, Franc, widžany pschekupc w Drježdzanach, tsecž, Jurij, bě kandidat wncžertwa a zemre bohužel w rjanej młodoscji, najmłodschi je farat w Kamjenecu. A kaž lubočežinu mandželski bě njezapomnitéj macžeri swojich lubych džecži! To bě cylej wosadže wopravdže rjani pschikkad, a pschi jeho złothym mandželskim jubileju pokaza so to tež zjawiue, hdžj jeho džecži a džecžidžecži z jenajkej džakownosću a lubočežu wosbdawachu: to bě záverno złoty wěnc, tiz bě sebi sam ze swojimi „swójbnymi poczinkami“ navil. Wón pak tež swojich džecži njeje ženje z wocžow a z mysli spishežil, a hdžej jeho extne słwo njemóžesche docpęć, tam rčezesche čím pilniſho z listami. A wophytowacž jeho wschitke dyrbjachu a wón je tež wophytowasche. A tak wosta wón jim nan, a wone jomu džecži!

A tule swoju swójbnu lubočež a staročež rozschéri tež na džecži, kiz běchu jomu k rozwucženju w schuli dowerjene. Staročež wo swojich a domjachch je najlepšchi podložk, hdžj ma jo něchto tež wo schulu abo wosadu staracz. Tutu zasadu swjatohoh Patwoła wobkedažowasche Hicka swérnu. Wón bě kruty, ale nic twjerdy, dobročežinu, ale nic mješki, a wědžesche wschudzom a pschech prawu měru wobkedažowacž. Tohodla bě tež jara wustojny hjesadnik a nikomu drje so pschi nim wostudžilo njeje. Jego pomjat bě swérny a wědžesche pschemnoho zajimawich podejždenjow a podawka w zechelakich lét jeho dolhoho žiwjenja powědacž. Žiwjenjo bě jomu wažnische, hacž schula po starym prawidle: nic za schulu, ale za žiwjenjo mamy wuknycz. Léta 1851 runje

přichod Ralbicžanskéj římského náboženství je „wulki“ hněh, když je tuto jméno hřešící džensha vobchovával. Ralbicžanská Scholcžina duch z Růžanta ve říčku voda a zmijerzim. Tydžen dolho pýtachu jeje čelo. Skónčenje je namakachu tam, když učko kapalka stojí. Wucžer Hicka wuhlada, zo jeje čelo domo njeju, a rjekný k džeczom: „Hladajce, lube džeczi, tamle nješu čelo njeboh Scholcžinu!“ Záčijské na mlodu vutrobu móže sebi kóždy sam myslit.

We vobkhadze z ludžimi vobkedybowasche stanje pravu pschitovoňosć, tohodla bě jomu snadna wěc, pschihódne slovo a wuraž namakac, tež potom, když snadž mohl čłowjek z nejpschekladženym slovom sebi a druhim schkodžic. Dowolam sebi k tomu pschikkad našpomnic. Káz bě pschi hoščinje na Budyském tachauſtre. Někotři duchovní knjeza, kotsíž běchu předně v Ralbicach za kaplana pobýli a tam zaſtojníſke vobhydlenjo na ſchuli měli, běchu tež pschitomni. Něchtó so učko woprascha: „Ale, knjez wucžer, wy tola wſchich nehdinskich a nětčiſchhoho Ralbicžanského kaplana znajecže, kotrež z nich dha je najlepší?“ Trochu sebi rozmyſlīwski wotmołwi knjez Hicka: „Kóždy křeč tón, kotrež tam runje je!“ To bě razna a jara dobra wotmołta a wſchitch jej pschihloſowach. Schtož pak je najwažnisc, knjez Hicka mějesche jo tež sam po tutej zaſadže, a tohodla je so wſchém tuthym knjezam na Ralbicžanské ſchuli spodobało. Nic jeno, zo jena iſčeha wucžerja a kaplana křejſe a jedny dom zjednočeſe: tež zwjazk luboſeje a swérnoho pschecželſta je bórzy kóždoho z uim zwjazoval.

Pſchi tajſej povazý bě bjez džiwa, zo mějesche Hicka mnohich pschecželov tež zwonka woſady, a zo běchu mjez nimi tež jara nahladni mužojo, kóž naſch klawim baſnit Handrij Bejleč, ſarař Smiš, kaplan Wjacław, rěčnik Chž, Žakub Buł, pozdžiſho prälat a präſes v Drježdjanach, wucžer Hauffe, Kochta, ſerbſki hudžbnik Rocor a druži. Z nimi a z druhimi dželaſche a pröcowasche jo Hicka za zvidženjo ſerbſkého naroda, dopiſovatſe do ſerbſkých a tež němických časopisow, pilnje pomhaſche tež pſchi ſerbſkých ſpěvanských ſvjedzenjach. V tak křtikm nacíſku njemóže sebi nictk žadac, zo móhli wſchě joho rjane ſamovnoſeže wopominac, ale na jenu, a to najwoſebniſch, cheu hřešic pořazac: to bě joho njetajena, wěrna pobožnoſć. Kóžde léto z najmjeneſch jomu hřešic Hicka tež dom a ſwojbu ſwojich ſchulſkých džeczí ſpónac. To ludžo vědžachu a tuž pscheproſchowachu joho z wjetſcha tehdom, když móžachu jomu po ſwojich mocach malu abo wjetſchim hoſčiu wnhotorowac. A ženje ſo wón njezapově, tola khobžejše wſchudžom, do najmjeneſkého burſkého dvora, ale tež do najmjeneſkého khežki; pſchetoz wſchém bě čeſeč a radoſeč, knjeza wucžerja powitac a hoſpodowac. A tak vědžesche jich wſchich poſtrowic na zdobne, hřeſcžanské waſhynjo! Ženje njeby ſo za blido ſydný bjez modlitwy a — ſchtož mnohlo ſo ze zaſhyčzom někomužkuli ſtač — ženje njeje tež wot blida ſtanyl bjez nutneje modlitwy. A joho bjeſada bě wuběrna: na wſcho a za wſchém by ſo praschał, kaf jo jím wjedže, a na wſcho a kóždomu mějesche luboſcžne ſlovo. Pobožnoſć, luboſcž, wjeſola pschecželnivoſć, to běchu začlánne ryh joho powahí. Taſo wuſkňenym wucžer ſpominac he rad na zaúdzene čaſu a njezabý ženje, ſo Bohu džakowac, když bě jomu ſtrowotu a dolhe živjenjo, pſchi pruhowanjach tež wjele zboža we ſwojbje a zaſtojníſtre popſchal a učko měrný a ſpoſojný ſvratok po ſprčenym džele vobradžil.

Duchowna a ſwětna wychnoſež je joho ſpomožne a wuſtojne ſkutkowanjo pschispóznała. Tachantske konſitorium, pod kotrežm předně katholický wucžerjo ſtojachu, pſchipóſla jomu hnydom w přením čaſu joho zaſtojníſta w Ralbicach

hwalne wopismo a Joho Majestosz kral Albert spožči jomu zaſlužbny ſchijz pſchi wotkodje na wumjeńſ.

A ſchto chył na konc swojego naſtaſka wo nim hiſcheze napiſacę? Njech mi čeſczemj ejtař woda, jeli zo moje pjeru joho rjane, lubozne a dobre ſamownoſeże tak wopisuje, kaž mi to wutroba faza, wutroba, kiz je joho tak ſwēru lubowała a hiſcheze lubuje, kaž móže jeno prawy pſcheczel prawoho pſcheczelala lubowacę. Nasch njezapomnity kniez kantor Hicka bě — to ſym pſchewědečenij a nichčo, ſchtóz je joho znał, to přež njebudže — ſwēry, luboſciwym a idealnje zmýſlem wuczeř, pſchikadny mandželski a nan, ponizny a pobožny ſcheczejan a zahorjeny dželawu ſerbſki wótežine. Tak a tajki njech je wobraz joho žiwjenja a ſtukowanja dale žiwu w pomjatku wſchém, kotiž ſu joho znałi, čeſczili, lubowali! R. i. p.

Jurij Libš.

3 cyloho ſwēta.

Sakſka. Wutoru bu naſch ſakſki ſejm na prözdniny rozpustchęſenj a zeńđze hakle ſo zafy w „pſchichodnym ſetſtoku”, kaž präſident dr. Mehnert po poſlednjej rěči praji, mjenujen 8. januara 1900. Dowuradženy bu zakon, kaž maja ſo ſyrotowne pjenjeſy (Mündelgelder) zapołozęſ a wſchelake mjenſche twarh na dwórnischęſach buchu dowolene, pſchi kotrejz pſchiležnoſci jedyn zapoſlanc ze wſchim prawom naſpomni, zo ſo za želevniſke twarh w kraju porujo Drježdžanam tola jara mało ſtawa. Trochu zajimawa bě rozmokwa wo ſocialdemokratiské agitaciji mjez želevniſkimi dželaczerjemi, kotiž běchu pſchi zhromadžiznje w Drježdžanach rěčniſka z tamneje ſtrony měli. Minister Waſdorf w mjenje kniezerjtu kruče wotrcza, zo njebudže mjez dželaczerjemy žadny čerpjeny, kotrejz by někak za ſocialiſtoru mjez ſobudželaczerjemi dželal. Wopravdu pak tež tucz dželaczerjo nimaja winy, ſo z tamnymi ſchczuwatkami naſadžowacę, dofeļ tola nichčo njemóže přež, zo ſo kniezerjtu za wſchech ſwojich ſlužobnych poměrnje derje ſtara. Njerozomne žadanja wězo njemóže dopjelnicę, to pak tež tamni njemóža, ale móža je juvož zbudžicę.

Němska. Za nowoho biskopa w Mohuču je tamniſchi kapitl ſchitwórk dr. Brücka, profesora chrkwiſtich ſtawiznow w Mohučkim theologiskim ſeminaru, wužwolił. Kniez Brück je hižo 68 lét starý, tola hiſcheze cyle cjerſtwy. Boh daj jomu hiſcheze doſhe lěta.

— Z prením januarom 1900 započzina ſo nowy ſetſtotek, tak je žwiazkowa rada (Bundesrat) poſtaſila. W Bruskej dyrbja ſo po kralowskej poručnoſci do hōd abo w preñej połojch januara na wſchech ſchulach woſebite ſmajatočnoſce wotměwacę. Tohorunja budža gratulacie, kotrejz najwyſhſchi ſtatni zaſtojnich fejjzorej k nowomu lětu wuſprajeja, lěta ſwiatocžniſche hac̄ hewaſ. Wone započzinaju ſo w noch do nowoho lěta z dyfkem, hdyž čjaſnik 12 žadýri.

— Tež zapoſlancowje němſkoho ſejma ſu, tak daloko hac̄ běchu z cyla w Barlinje pſchitomni, ſo k hodownumu ſchomej domoj wrózili a ſchitwórk pſched thdženjom ſwoje wuſadžowanja pſcheterhnyli. Poſlednje dny běchu za wſchelakich zaſtojnukov a ministrow khetro horce. Wjedniſ centruma dr. Lieber pſchimacze z kruhmi ſlowami finançenohu ministra Miquela. Zo ma tutón z cyla wjese njepſcheczelom, pokazują wſchelake nowiny, kotrejz wěſchęza, zo po nowym lecze drje w ſwojim zaſtojnſtwe njewoſtanje. Miquel je ſpodživnje wjelastroński muž a wě ſo w ſwojich rěčzach z tajkej wuſchitnoſciu wjerežecę, zo husto žana ſtrona cyloho ſejma njewě, hac̄ je wón jeje pſcheczel abo nje-

pscheczel. Schtož pak chce pschewjele pscheczelow měcz, rani pak toho, pak tamnoho a zhubi sfvnečnje wschitich. Konservativní rypachu na kanclera Hohenlohe, dokelž měnja, zo kniežerstwo wschitko, schtož po jich woli njeje, jim klubu čini. Dyrhachu pak sebi prajicž dacž, zo drje maja tež nahladh druhich ludži z nojmjenšcha někakoho prawa a zo so kniežerstwo tola njemže cyle jenož na jemu stroni zložowacž.

— Zapóslanca Liebera je w Barlinje trochu zamochtaný čłowjek, wěstny knihutype Brand nadpadný a z tijom pschez ruku dyril, dokelž měnješche, zo bě Lieber pschecživo proštivje skutkovał, kotoruž bě w někakfej naležnosći na sejm pôškal. Brand bu hmydom zajaty.

— Pruski pryne Heinrich je na dompučžu z Chinskeje hacž do Bangkog, hlownoho města králestwa Siam, dojel. Tu chce hacž do januara wostacz. Pschekupski wobkhod mjez Němſkej a tamnym krajom je hižo cyle rjany a budže wěsze pschibéračz, hdvž bratr němſkoho kejzora dlejschi čas jako hósež pola Siamſkoho krála pschebýwa.

— Zyma, kotoraz je psched dwěmaj njedželomaj zaſtupila a nětko po krótkim potačžu dale knieži, je daloko w europskich krajach wulfi hněch sobu pschinješla; zeleznych su nimale porjadnije dale jězdžile, dokelž njewješche. Hinaf pak bě to w městach z elektriskimi. W Barlinje pola Potsdamſkoho mošta stoješche jónu na dobo 30 wozow a njemžesche dale, tak zo zle huby žortujo na pohončow wołachu, hacž cheedža tam hodownu wuſtajencu automobilow wotwricž.

— W pruskim wojeſtvje su w lěče zapocželi, nowe tsělby wudawacž. Džel tsělbow, kotonž so kóžde lěto wobnowowa, njeje lětha wjac̄ po modelli 88, ale po modelli 98 dželam̄.

Rakuſſa. Měniſterium Clary dyrbi wotſtupicž. Tomu njeje so radžilo, wſchitke zhmoadne naležnosće mjez Wuherſkej a Rakuſſej po zakoniffim pučžu hacž do 1. januara wujednacž, dokelž ma w sejmje pschewjele napſchecžinikow. Dokelž pak bě ministerſtvo hmydom pschi zaſtupje ſlubiło, zo nochce to wujadnije, t. r. jenož po prawidłach § 14 bjez praschenja ſejma, cžinicz, dyrbi nětko zaſtojnistro zložicž. Nowe ministerſtvo móže wězo tež zaſh jenož naſhwilne bycž; hdvž budže za někakfe ministerſtvo trajaca wjetſchina w ſejmje zařeſčena, budže halke za porjadne kniežerstwo móžno. To pak móže pschi wulkim njepſcheczelſtwje němſkich a ſlowjanſkich strou w ſejmje hiſčeže doſho tracž. Nowy pschedsyda nowoho ministerſtwa řeča Witef.

Rom. Wopředka na 11. december poſtajene ſwjatočne konſistorium je ſwjatý wótc 14. decembra wotměwal. W nim buchu kardinalojo poſtajeni, kothiž dyrbja patovřici popołdnju w tijových romskich cyrkwiach tak mjenowane ſwjate wrota wotwrcicž. Su to tamne cyrkvi, kotrež dyrbja wěriwi w jubilejnym lěče wopytowacž, zo bychu wotpust dobyli. W cyrkvi ſwjatoho Pětra cžini to bamž sam. W konſistoriju mějše ſwjatý wótc rěč, pschi kotrež na nejprawdu ſpominac̄he, zo bě italske kniežerstwo joho pscheproſchenju na znatu konferenciu w Haagu zadžewało. Swět mohl z toho pôznacž, kajte zmyſlenjo w tamnym kraju napſchecžo japoſchtoſkomu ſtolej wobſtoji. Wón pak ſlubi, zo cheyl w dowěrje na Boha ſo kruče ſwojich prawow džeržecž, kotrež je Boh sam najwyslitschomu paſtýrzej ſcheschzanſtwa dowěrili. — Arcybiskop Klopotowski bu za nowoho metropolitana katholskeje cyrkvi w Ruseſſej pojmenowaný.

Ruska sczele swojich złotników do Sibirijskeje. Ze drje to za mnogich surowe khostenjo, je pak tež wulka czeja za knieżerstwo a za tamuh kraj a joho wobydleri. Mnozy dželaja tam w podkopach a su pod stajnym dohladom, drugich su pospytali tam zašydlicz, su pak z tym hubjene uazhonjenja czinili. Wokolo Tobolska bu lěta 1889 tajkich swójbow 1267 zapošlanych; dōstachu tam pola, zo běchu je wobdželali. To pak so jim nješpodobasche. Za krótki čas běše tam jenož hischeže 205 tajkich swójbow, druhe běchu rozczekale a někotrohožkuli namakachu pozdžischo nadobo zašy w někajkim europiskim měsjeze. Druzy, kotsiž běchu tam wostali, běchu wopravdžity prut za swojich susodow. Město, zo běchu swoje pola wobdželali, pakosečachu w susodnych wsach, a to wosebje skót, dokelž dže tam ludžo drohotnych wobſedženjtwow ujenějachu. Pschedstojiczerjo bližszych wsow dyrbjachu nad nimi dohlad měcz; sami pak njemóžachu sebi wězo do jich sydłow zwěricz, dokelž bě to strachne za živjenjo. Hrdž pak z pomocu policistow abo wojakow cuze kubla pola nich wijsledžitu, dyrbjachu wočakowacž, zo bě bórzy junu jich hródž wuprzedzujena abo zo jich někaké druhe nježbožo potrjechi. Ruska drje by rady za swojich złotników doma jastwa twariła, ale ma lědom pjeniežy za najnužnijche schulské a druhe twary. Zeje zwonkorwna politika a wójsto wijsitko spôzratej. Tak drje budže psichi wschei dobřej woli starý systém hischeže dolho woštacž dyrbječ.

Afrika. Wulka nadžija, kotsiž běchu Žendželeženjo na swojeho generała Bullera stajeli, njeje so dochyla dopjeliňla. Po dolhim pschihotorowanju je pospytal, zo by woblehnjeny Ladysmith wujsvobodžil. Tohodla wopuszczęźi ze swojim cyklym wójskom 16. decembra swoje lěhwo pola Chievelen, zo by wot nještcheczelu wobsadženu rěku Tugela z mocu pschekrocžil. Ale joho pospyt bě jomu dochyla k zahubjenju, joho wojacu cui najmjeňshoho wiśpěcha nje-mějachu, haj, Burowje dachu joho artilleriju tak blízko pschijecž, zo potom z dobom wsche konje zezatělachu a zo dyrbjachu Žendželeženjo wot 12 kanonow 10 nještcheczelu wostajicž. Po surowym wojoywanju dyrbjesche so do swojeho lěhwa wróćicž. Pschez 1000 wojakow a 66 officirow buchni z džela morjeni, z džela ranjeni a z džela dyrbjachu so nještcheczelu podacž. Žendželske nowiny same wuznawaja, zo Žendželska podobnomo nježboža, kaž w afrikanskej wójnje, njeponni. Doma a we swojich koloniach hromadža Žendželeženjo nowych wojakow, nowi generalojo dyrbja do Afriki, mjez nimi general Kitchener, kotsiž je w Sudanje zbožownie wojoval. Ale tež Burowo na liczbje nještoberaja, dokelž so jim jako dobhejerjam mnozy hollandsch wobydlerjo, tež jendželskich provincow, pschizamkuja. Nimo toho je präsident Krüger zjawuje wupišal, zo maja so wijsitky Burowje we wukraju domoj wróćicž, njechadža-li swoje prawa a wobſedženstwa zhubicž. Kaž so višče, chedža druhe moch, wosebje Amerika, za měr skutkowacž. Ale zo Žendželska dyrbjala k tomu pschihlošowacž, njeje drje hischeže k wočakowanju.

Wschelcizny.

* **Slowo za slowo.** Cuzbnik na wšy, by burika rad směšchil: Wujo, hdžeha pola was truhaja? — Burik: Mjez wočji, so rozemi. — — A zašy nasch njeboh džed. Zašy cuzbnik, psched Kalbiczanskéj pastyrenju stojo — wona je bohužel — byla —, cuzbnik hraba so za hlowu a bjez hlosa wola: Ludžicžka lube, budže prosthene: Tuto je schula byla; hdže su to wuzili tola? — Nasch njeboh džed: Russka, so rozemi.

Naležnosće našoho towarzstwa.

Sobustawy na lěto 1899: kk. 679. Jan Handrik z Haslowa, 680. Michał Lipič z Českec, 681. Pětr Dzisławek z Čornec, 682. Michał Pječka z Banec, 683. Miklawš Šanda z Dobrošic, 684. Bjeňš (Šrybark) ze Sernjan, 685. Michał Kurjat ze Smjerdižce, 686. Michał Pólk z Peškem, 687—689. z Radworja: Miklawš Wincař, Jakub Běrk, Miklawš Brycka, 690—692. z Bronja: Miklawš Rěček, Michał Libš, Pětr Kudžela, 693—695. z Kamjenej: Miklawš Cyž, Miklawš Ryně, Pětr Paška, 696. Haňza Mérčinkowa z Khelna, 697. Miklawš Nawka z Milkec, 698. Marja Kašporowa z Měrkova, 699. Hana Šočic z Lutowěa, 700. 701. ze Šunowa: Jan Mikliča, Haňza Narčikec.

Sobustawy na lěto 1898: k. 852. Haňza Narčikec ze Šunowa.

Za cyrkej Mačerje Božeje w Radworju.

Dale su woprowali: Na Šenkec křízach w Bronju 7 hr., na Šenkec křízach w Radworju 7 hr., k Božomu džesču: Miklawš Kubaš z Khasowa 25 hr.

Za cyrkej, šulu a kěrchow w Lubiju: Klóstr Mar. Doł 100 hr., sobustawy žiwoho róžowca we Worklecach 20 hr., njemjenowaný 10 hr., k. Mlynk z Čemjeric 3 hr., tachantski služownik Lukáš 2 hr. 50 pj., ze Sernjan 1 hr.

Za katholske cyrkwe w Sakskej: Přez k. P. T. N. 6 hr.

Za nowy Mačičeny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakcji nowdate 6616 hr. 36 pj. Dale darichu: Jakub Pječak z Nowoslic 3 hr. 10 pj. M. B. z K. 1 hr. Delanska Patentna Komisija 1 hr. Z Miłocie přez k. P. Romualda w klóstrje 10 hr.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

Expedicije „Serbskoho Hospodarja“

proshymy najpřečelnjisho, zo bychu tamne čeřtvjene pſchilohi: „Ba burow“, fotrež ſn dotal vysche wostaše, tajfim ſvójbam rožděſte, fotrež „Bojoš“ nimaja. **R. S. H.**

Sobustawam Towarſtwa Serbskich Burow za Halbicjanskemu wosadu ſo ſt wđzenju dawa, zo ſu w Halbicach a Nôženče ſu ſchene ſtodižny, centnar po 5 hrivnach, dostačz. **Pſchedjostwo.**

Za khudu katholsku wosadu w Lubiju prosy naležne wo hodowne dary **Michał Sewčík**, kaplán.

Zjawný džak! Hdyž ſum z božej pomocu ſwój domček natvaril, zo móžemy w nim zaſu bydlitz, wuprajam wſchém dobročerjam, kotsiž ſu mje pſchi mojim twarjenju na kafežkuli waſchnjo podpjerali, „Zaplać Bóh!“ Toſamo płací tež mojomu dotalnomu hoſpodarzej, mlynkej Pětřej Novatej tudy, za dobru a darmotnu hoſpodu. **Miklawš Pęczla** w Nowej Wjeſch.

Za mnohe a luboſciwe dželbraeo při smjerći a khowanju našoho horecubowanoho a njezapomnitoho nana

cyrkwinskoho wučerja em. **Miklawša Hicki** wuprajaw injenje zrudnych zawostajenych najwutrobnisi džak a poruča joho dušu pobožnym modlitwam

W Kamjencu pod Špitalom, džen 18. hodownika 1899.

Bernard Hicka, farař.

Katholicki Poroč

Wudawa so kóždu sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr., z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pôsće
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štvortlētnje 65 pj.
Za nawěštki plaći so wot
małoho ryněka 10 pj.

Ludowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 52.

30. decembra 1899.

Lětnik 37.

Psahi wobzamknjenju lěta 1899

a zapocjatku lěta 1900.

Schwalenj budź Jezus Chrystus
Psche wjeho wěki na wěki!
Džens po kóncu lětostotka
Zdychujemj džakowni.

Hlej tón stotek pominiemy
Měr je Božich dobrotoř
Mnogich, wjac hacž zaſlužili
Smí my čerjóda hréšníkow.

Bóh je zeživjenjo dawał
Swojim džecžom na swěžę,
A tež na nas Serbow hladal
Stajne miloſćiwje je.

Łud, nas, mało kedžbu mětę,
Je wón z duchom posylniąt,
A nam porno khmanym lúdam
Nadobny je skhodzenk dal;

Mužow wótcžinskich nam skiczał
K wntwarjenju naroda:
Jakub Buł a Michał Hórnit
Twarcaj běchtaj Serbowstwa;
A tež syku druhich mužow
Mamy w czeſtym pomjatku,
Kotsiž k zdjerženju toh' twara
Swoje moch dali su.

Bóh je zaſtaral nam duſche
Pschez cyrkwe a pschez schule,
Swjate sakramenty zdžeržał,
Wustawy wsc̄he swjatozie.

Nětko w durjach nowoh' lěta
Wschitkim zbožio pschezemj;
Wutrobne wsc̄he zdžožpschecža
Nutrue ſu modlitwy:

Duchownych zdžerž Božo mily
Za nas tebie proſchachyj,
Tim daj na duchownu paſtwu
Woſadníkow pobožnych!

Džecžom wobradž dobroh' starschich,
Starschim džecži pobožne;
Pschezíwnikam wujednajno,
Domam myſle měrniwe!

Spožecžuj dale žohnowanje,
Zakituj nam dom a dwór!
Měr nam hajo wobor wójnje!
Wotvrbcž drohotu a mór!

A sktožkali dobroh' spóznejne
So pschez ruku čłowjecžu,
A tomu pšchistup k wukonjenju,
Božo, z twojej pomocu!

Daj nam tež we nowym lēcze
Pobožnie so stracieži:

„Khwaleny budž Žežus Khryſtus
Psche wſcho wěti na wěti!“

W.

Shto je so za Bacžonšku cyrkę wudalo?

Cyrkej najswjecjissheje Wutroby Žežusoweje w Bacžonju je zhromadny ſtuk pobožneje woporniwoſeje katholſkich Serbow. Pschihotowanjo twara, wobzamknjenja, jón nastupace, wuwiedženje a dokonjenje je jo zjawnje jako zhromadna naležnoſć wobhladowala, tohodla so tež ſluſcha, zo netko wobzamknjene zlicženjo cyloho twara, fotrež hym wotpoložil a fotrež je tachantske konſistorium za dobre ſpōznał, tudy wozjewju.

Psched ſpomnjenjo. Najwjetſcha mjez ſerbiſimi katholſimi wosadami ſakſteje Hornjeje Lužicu je Khróſčanska. Wona dosaha z Kancami a Jaworu njeprorédiſje hacž do Wotrowskeje, bliži so ze Smjeczecami a Míloczicami Njebjelčanskej a z Grańcu Kalbicžanskej wosadže a dosaha ze Sulščecami, Haſlowom a Čeſkem ſtejce dale, hacž zaſarowane wſy wot farſkeje cyrkve hewak zdalene bywaja. Zaſarowane wſy, fotrež zdalene wot farſkeje cyrkve k wječzoru, k połnocy a z džela k połdnju leža, maja ſuſodne katholſke cyrkve blizko, tola wſy k ranju ležace běchu dotal jeniečey na ſwoju farſku cyrkę pokazańe, a do ujeje mějachu wobhlerjo $\frac{5}{4}$, haj, połdra hodžinu daloko.

Dawno hižo bě tu a tam so žadanjo ſkyſhcež dało, zo měla jo w Čzornečach abo Bacžonju katholſka cyrkę twaricž. Prěni króz tele žadanjo zjawnje wuſtupi w pochniwačym naſtaſku, kotrež knieza P. Čadej Natuſch w Röženje a kaplan Michał Hórnik w „Katholſkim Poſole“ 20. małoho róžka 1869 zhromadnje wozjewiſtaj. Tón naſtaſk bě kaž zažehlaca ſchřicžka, kotrež do wutrobow ſwojej cyrkvi ſwérnje poſoddathych katholſkich Serbow padnū a w nich zahorjenio za tón dom boži, lěto wot lěta pschibérace, zapali. Wſchak mějescze z tymle domom božim, kaž bě zamyl ſo zahe wutworil, najswjecjissheje Wutroby Žežusowej tak kaž ſlubjeny abo woporni dar katholſkich Serbow a ſobu tež doſtojny pomnik na ſwjatoho mócta Piuta IX., wilkoſtu bamža bójſteje Wutroby Žežusowej, so poſtajiež.

Hižo w prěnim čzíſle pschichodnomo lěta 1870 móžesche „Katholſki Poſol“ zjawnie kwitowanjo dobrowólnych darow za twarjonnou nowu cyrkę wotewrič, a wot toho čzasa pschibýwachu dary a wotkaſanja za ſpomnjeny nadobny nadawki, hdyž wuzli wotkres darieželov woporniſch, prawje nadobnje, tak nadobnje, zo hižo za 11 lět běchu dobrowólne dary ſummu 50,000 hrinow doſezahnyk, a zo móžesche 9. julija 1882 najdoſtojniſchi kniez biskop a tachant Franc Bernert zakladny kamjeni noweje cyrkwi Wutroby Žežusowej w Bacžonju ſwjatocžnje poſwječiſz.

Pječ lět trajesche twar; po ſchtyroch lětach bě cyrkę tak daloko do twarjena, zo móžesche měſchiſtu benedictiju dōſtač a ſo za bože ſlužby trjebač. W pschichodnym lēcze 19. junija 1887 pak tónjamu najdoſtojniſchi kniez biskop Franc Bernert jej biskopske poſwječenjo abo konfeſraciju najswjatocžniſho wudželi. Tehdom bě nahromadžený pjeniez 97,000 hr. doſezahnyk. Tež dale hiſceže „Katholſki Poſol“ ſklad poſkraczowaſche a dary porjadne kwitowanje, doniž z koncom lěta 1896 nahromadžený pjeniez 110,000 hrinow doſečeže. Wot toho čzasa ſo porjadne, w koždym čzíſle z najmjeňſha z jenym darom zaſtupjene kwitowanja pschestsachu, dokelž po dokonjenju cyrkve woporniwoſež

dale a bóle wustawasche. Tola so ejszajischo w „Katholiskim Posole“ wo-
pominaische, zo je hiſcheze wulkí dolí na dokonjanej cyrkvi, a tohodla so
kózdy trjebaſ hiſcheze poſkiezeny dar z wulkim džakom kwitowasche.

Džensa ma so zliczenjo twara takle:

A. D o k h o d y.

1. Hacž do kónca lëta 1896 w „Katholiskim Posole“					
kwitowane darý					110000 hr. — pj.
2. Wot ſpočatka 1897 hacž do nětka kwitowane darý				676 = 70 =	
3. Dale buchu woſebite darý hromadžene a woſebje					
kwitowane (nic do hlowneje ſummy liežene):					
a. za hlowne woſtarjowe woſno	1500	=	—	=	
b. za krónski ſvécžnik	350	=	—	=	
c. za klétku	470	=	—	=	
d. za ſtol za zwom	100	=	—	=	

Dokhodow hromadže: 113096 hr. 70 pj.

Summa darow w hotowych pjenjezach potajkim wuežinja dotal
113096 hr. 70 pj. Na kóncu podam hiſcheze zapis dalszych darow, kotrež
běchu cyrkvi woſebje darjene a woſebje placžene, kotrež potajkim z hlowneje
kaſhy placžene njeſju.

B. W u d a w f i.

Te tudy njemóžu nadrobnje a we wſchitlich poſtach wozjewicž, dokelž
by k tomu cyha knižka trěbna byla. Tuž wozjewju tu jeno ſummy jenotslivych
kapitolow:

Kap. 1. Za ſamano ſamjeni hromadže	1619	hr. 17	pj.
= 2. Za ſamjenje (woſebje čeſane) z Nufnich hrom.	2056	= 60	=
= 3. Zaplačžene za pſchiwožowanjo a frachty hrom.	1110	= 69	=
= 4. Za twarjenjo ſtudnie	152	= 80	=
= 5. Za twarne materialije, a to:			
a. za cyhele hromadže	10527	= 9	=
b. za ſalk a cement hromadže	4900	= 8	=
c. za cementowe platy hromadže	2815	= 60	=
d. za pſkowcy (nic wot rězbarja woſtarane)	983	= 11	=

(Materialije potajkim hromadže: 19225 hr. 88 pj.)

= 6. Šamjenječeſarjam a rězbarjam hromadže . . .	16627	hr. 88	pj.
= 7. Twarskimaj mischtromaj Šaupej w Budyschinje a Pawlikej w Čeſecach hromadže	58797	= 21	=
= 8. a. Twarskomu wjednikoj Eižlerej jako honorar b. Tomuſamomu zaplačženjo wſchelakich wu- ložkow za fracht atd.	3010	= —	=
= 9. Architeknej professoře Knothe-Seedej w Žitawje (a porto)	1282	= 72	=
= 10. Wſchelake mzdy pſchez twarskoho wjednika Eižlera placžene	4200	= 90	=
= 11. Čeſchikryjerjam hromadže	1869	= 92	=
= 12. Klamparjam hromadže	619	= 96	=
	3753	= 55	=

Transport: 113327 hr. 28 pj.

Transport: 113327 hr. 28 pj.

= 13.	Za železo a kovačke dželo hromadže	224	=	10	=	
= 14.	Schlóšarjam hromadže	4955	=	24	=	
= 15.	Molerjam hromadže	2685	=	22	=	
= 16.	Zwonylijerjej (z hlowneje kassj placzene)	. . .	127	=	6	=
= 17.	Schklečzerjam hromadže	6906	=	30	=	
= 18.	Tyscherjam hromadže	4583	=	93	=	
= 19.	Za wulki wóltar a klétku hromadže	3551	=	—	=	
= 20.	Za krónski swęcznik a wschę druhe swęczniki a pschyprawy na rozwietlenjo hromadže . . .	1644	=	80	=	
= 21.	Dawki a sudniſke placzencia hromadže	423	=	2	=	
= 22.	Nekotre mjeňsche wudawki hromadže	175	=	27	=	

Wudawkow hromadže: 139603 hr. 22 pj.

C. W o b z a m f n i e n j o.

Wudawkow	139603	hr. 22	pj.
Dokhodow	113096	=	70

Wjac wudate: 26506 hr. 52 pj.

Shtož je hiſcheze twarske dolh cyrkwe.

W Budyschinje, 27. septembra 1899.

Jakub Skala.

Pſchidawf.

Pödla toho, shtož je w tutym zliczenju wopschijate a z hlowneje twarskeje kassj cyrkwe placzene, buchn hiſcheze wschelake nahladne dary cyrkwi darjene a, taz horjeta spomnich, wosebje placzene (potajkim nic z hlowneje twarskeje kassj), mjenujich:

1. Zwony wot dweju serbskeju dobroczerjow w Drjež- džanach, kotrejuž jedyn je hižo na prawdze božej	7700	hr.	—	pj.
2. Piſche žele wosebje nahromadzene a zaplaczene . . .	6301	=	61	=
3. Swjeczata 12 swjathych japoſchtołow wot dweju serbskeju duchowneju w Budyschinje, kotrejuž jedyn je hižo na prawdze božej	600	=	—	=
4. Postawy swjathych na naboczymaj wóltarjomaj, wob- starane pſchez njeboh knyeza Hörnika	691	=	—	=
5. Kſchiž na wězi wot wudowoy knjeni Herrmannowej nad Wutoležicami	250	=	—	=
6. Kſchižowu pucž abo staciónu z drjewa rezane, wob- starane pſchez njeboh knyeza Hörnika	2517	=	—	=
7. Kſliuch za božu mſchu wot jeneje serbskeje burskeje swójby, wobstarany pſchez njeboh knyeza seniora Kucžanka	300	=	—	=
8. Spowědný ſtol wosebje nahromadzeny	344	=	—	=
9. Dwě lawcy w presbyteriju cyrkwe	350	=	—	=
10. Wěko we wězi nad zaſtupom do cyrkwe, hdžej buchu zwony horje czahane	80	=	—	=

Wſcho hromadže: 19133 hr. 61 pj.

¶ tomu pak pschiündże hischeze:

11. Duchowne drasty a cyrkwiniske schaty, kotrež je klöschtr Marijna Hwězda daril, a
12. Kamjenje z Baczońskaje skaly, darmotne pschiwožowanjo thchsamych pſchez burow z Baczonja a wokolini, wschelake džela w zemi, kaž ryčo zaklada a mnoge pomocne džela, kotrež su skujowni Baczoński burow, wosebje nětežišchoho kěbětarja Jakuba Pjeha (Zura), tam dokonjeli, a njewustawace dohladowanjo, wobledžbowanjo a spěchowanjo twara pſchez tutoho samoho. Wjeho to so njehodži na pjeniezny stajiež, dokelž su byle skutki lubosče za dobru wěc.

W tym duchu su tež tamni duchowni knježa džekali, kotřiž su bohuspodoxny skutki wubudželi, pschihotowali, spěchowali a ke konec pſchivjedli, abo kotřiž su so prćowali, jomu dobročerjov dobhywac̄: Pschede wschitkimi knjezaj scholaſtik Michał Hórník a senior Kuežant. Tym wschitkim, njech su hischeze tudy abo we wěčnoſći, chył Bóh mytowac̄ z časnym a wěčnym mytom!

Hdyž dha k wudawkam z hlowneje kaſſy pod B. 139603 hr. 22 pj. pschilicžimy summu za wosebite dary w Pschidawku 19133 hr. 61 pj., mamy summu wschěch wudawków za Baczoński cyrkej 158736 hr. 83 pj. Mež tym pak su wschelake nahladne dary cyrki darjene, kaž na psch. drohotna wumjelska postawa swjatoho Penna. Te dale do naschoho zliczenja njekluscheja. Taſke dary tež do druhich cyrkwiow dawaja woſadni, kotřiž lnbija pycnu swojoho domu božoho.

Skoncziež dyrbju ze staroſčiwnym praſchenjom: **Z wotsel zarunamy twarski doh 26506 hr. 52 pj.?** Jakub Skala.

Z Lujich a Sakſkeje.

Z Budyschina. Beschwirk XIII. Duczmanoweje knihi „Žiwenjo Swjathych“ je hotowy. Poſčezelemy swojim k. agentam, tak rucže hac̄ budže móžno. Kéždž ſo buſta w darmo dřstanje z eſchiwf, hdyž „Katholſki Poſol“ na 1900 zaplačzi. Schtož je hžo na 1900 zaplačził, njech ſebi po njón doňdže tam, hždež je „Poſol“ placži.

Z Malbic. Srđedu thđenja, popoldnju po 3 hodž, je naſchu cyrkej paduch wopytał. Bózny po tym knjež do ſtola pschiündže, ale njenadenidže we nim ſpovedneje ſtole. Tež druhia ſtola bě ſo minyla — tohorunja, kaž ſo poždiſiſho dohlaſtachny, poſlēbornijena kadiſidlowa lódzka, kotaž za woſtarjom ſvoje měſtno měwaſche. Nladobnje pjaney kumpañaj — paduch njekhodži ſam — drje mež tym hischeze po wjeh dundaſchtaj, pſchecžehujc̄ lud. Na wjecžor doňdžeschtaj do Sernjan do korežny. Hac̄ běchtaj ſo po puežu zwabžilo abo tak: z mało wubrannym titulem ſo čeſcjeſchtaj; mež druhim ſebi tež paduchow dawaschtaj. Njepſchecželſtwo bě tak wulke, zo towarſch towarſcha wopuſteži a we Workečach towarſcha za pôlku pſcheradži pôlcajej. Tutón jo wězo w runn ſmuhi do Sernjan naſtaji a hžo tam w papjerje zavalene na blidze ležesche corpus delicti, jena kradijenja ſtola. Iduch do hrôdže — paduch bě zaſpamy był — bě jomu w durjach hoſčenecſkej iſtwy ſpody kabata wupadnyla, hdyž žadane „papjeru“ pytaſche. Ludžo myſlachu, zo je to z Róžanta popad a njemało ſo ſpodžiwachu, zo knjež pôlcaj wjeho lepje wě. Hischeze ſamny wjecžor ſo nam z kolom wschitko do Malbic wrčeži. — Paduch je młodý človjek, wěſtý

Mlynk z Hucziny a Serb, kotryž je tak pschipóðla tež w Khróscze dželał. Njeje tu njeznath: wot kermušhene ežumijele a karoufela sem je tu z hoſćom bywał --- a mōžno, zo tež z towarzchemi w cyrkvi na prēdowanju pobyl. Schkoda, zo njeje hiſcheze waſhino zawiedżene, kermuſchu wo 7 fazni prēdowacž; snadž by to hręſchnika pohmulo bylo. Mōžno wſchaf tež je, zo je paduch w pschitomuej Sibiriji chęć jenoz darmo ežoplu hoſpodu dōstacz; hewak njeby wěcow brał, kotrež jomu njezdžachu niežo pschinjeſz, khiba jaſtowowh thlōđt, ežim bōle, hdyž je tak mało khowaſhc. Schtož w „Kamenzer Wochenschrift“ wo złotym felichu piſaju, so na prawdże njezložuje.

3 cyloho swěta.

„Pokoj ežlowjekam na zemi!“ ſpěvachu janbželojo na Bethlehemskich honach a wjele ſtow krócz je z toho ežasa tute wjeſole poselſtwo ze ſwiatym hodowym ſwjedzenjom ſwēt pschesahalo, je klapalo k wutrobamjenotliwych ežlowjekow, kaž cylych lindow. A widžimi nětko tutbu mér a pokoj mjez ežlowjekami? Njezda jo na wopak, kaž by ſo pschech dalec wot ežlowjekow zdalował? Krawne wójny widžachmy a widžimi kaž na zapoczątku tak na wutkadhę naſchoho lěftotka, a hdyž wulfke kniežeſtwa hiſcheze mér džerža, ežini to kózde bōle ze strachom psched druhim hač z luboſeze k měrej. Kózdy kraj hłada ze žarliwoſežu na ſuſoda a rozmnoža džen wote duja wójuſſe ſredki, zo by po mōžnoſeži jóni wumocował abo po potřebuſeži pscheſzivo njomu ſo wobarał. A hđe je mér a pokoj wjenotliwych ſtatach? Bohaciž pytaſa ſvoje wobſedženjtwo z hrubej mocu wulſkoho kapitala powjetſchicž a dželacžerjo hładaja w ſocialiſtischiſtich zwjazkach, kaž bych u ſwój wězo hūto ežežki dónit na pucžu njeſprawnoſeže pscheſzivo wobſedžachym polepſchili. Šocialne praſhenjo je nam džewjatnatiſt lěftotk pschinjeſz, wotmołky za nje dybí pschichodnomu pschewostajicž. Njeveriwi ſu ſpěchňe ze ſwojim rozſudom hotowi. Dokelž njeſt mjez kſcheczanami widža, přeja Bojsku mōc Ježuſowu, kotryž je kſcheczanſtvo założiſ, a nochecža póżnač, zo je pscheczina wſchoho njeſpokoja runje to, zo ſu ežlowjekowje pucže kſcheczanſteje prawdy a luboſeze wopuſhežili. Ké wopravodže kſcheczanſkomu živjenju ſo wrózicž, woftanje pak jenicži ſredki, zo by ežlowjestwo k měrej a ſpolkujoſeži pſchichlō. Bohužel ma pak katholſka cyrk, katraž je ſama Khrystuſowu wěru ežistu a njezranjenu woblhowała, na wſchech ſtronach telfo njeſpcheſzelow, zo njezdž ſwoju wuhojacu mōc mjez ežlowjekami pokazacž. Druhoweriwi njebych u jej najradſcho ani ſtrowohu powětra popiſheli, za ežož nam runje w poſlednim ežaſu zaſy jaſny dopofaż poſkiča naſcha.

Sakſia. Tu je njenowanych lutherſke kraje ſonjiſtorium ujedawno ſtatistiſtu wo wuwivauju ſwojeye cyrkwie z lěta 1898 wudalo. Z njeje widžimi, zo je w njenowanym lěče z katholſkeje cyrkwie do lutherſkeje pschestupilo 310 wosobow, z lutherſkeje do katholſkeje jenož 54. Z měſchanych mandželſtwwow bu w Hornjej Lužicy 85,6 % w lutherſkej cyrkwi wěrowaných a džecži z tajich mandželſtwwow bu 96,8 % lutherſch kſcheczenych. Tak zrudne hač tute wobſtojnoſeže za naſchu cyrkje ſu, njenozemny ſo tola nad nimi džiwacž, hdyž po myſlimy, zo z euzby pschihadžacy, huſto doſez hižo ſiwekatholikojo hjez ſchule, cyrkwie a duchownoho mjez druhoweriwymi rozpjerſcheni bydla a tak ſwojey wěrje pomaku wotemrěwaja. Ale ſchto dyrbimy prajicž, hdyž njenowana ſtatistiſka pschi wſchini hiſcheze ſkorži, zo je katholſka cyrk „kaž přjedy tak tež

učetk pšchi měšchaných mandželských a pšchi wocžehnjenju džecži pytała, dobytki činięz", zo ju katholikojo tu aho tam nějchto pola kupili, zo ju schulni abo kapłaničtro abo nabozijnu wučžbu założili, abo zo čeedža to činięz, zo su miloſežiwe sotry lutherſkich k pſcheſtupienju naręczez chyłe atd. Hôdže je tu jenož najwſchödniſcha sprawnoſć? Wo ſchecžanſkej luboſczi nocheinmy ani ręczez. A kaž pola nas, tak ju wobſtojnoscze po cykle Němſkej, runjež nic pſchech w jenak wulkej mérje.

Němſka. Hodowny mér a pokoj nochein tež na němſkoſho kanclera wječha Hohenlohe pſchińcz. Konservativni, kotsiž běchu jo hido w ſejmje do njoho zakusnyli, ſchęzowſkaja dale w ſwojich nowinach na njoho. Hacž joho ſtönežnje ze ſwojoho zastojnſtwa wukufaja, je runje tak derje móžno, kaž to, zo ſnadž dyrbti Miquel wotſtupiež, kotsiž lohko kniž ſobu pſcheſzivo ſwojomu pſchedſtajenomu džela.

— Za póstowych zastojnikow ſu hody njeměrnj a napinacy čas. Woſebje poſaza ſo to leſta do ſwiatych dnow w Barlinje na Schlezkiim dwórniszežu. Za 24 hodžinow dónidže tam 700,000 paketow. Loni běchu tam 300 □ metrow wulku kóluju natwarili, leſta nihdže njedohafše. Runiež běchu wſchě móžne měſtna wužili, dyrbjelche tola hiſtceze pſchez 15,000 paketow na haſy ſtarč a poſciſtojo dyrbjachu je Stražowacž. Pſchihadžace nowe póstowe čaži nje-móžachu wjac̄i wuprzednięz, dokež bě tež dwórniszežo pſchepjelnjene. Něhdže 700 ludži džela na tamnym pósceze wodnjo a w noch a k tomu dyrbja ſebi pſchech hiſtceze woſakow pſchiběracž. Sto meblowych a póstowych woſow jědži bjez pſchetoſhnenja tu a tam, někotſi poſonečno dyrbjachu za ſobu 24 hacž do 36 hodžinow w ſlužbje woſtacž. Po powschitkownym liczenju změje leſta póst na Schlezkiim dwórniszežu ſam telko poſylkow rozeſlacž, kaž jich loni z cyla do Barlina pſchińdze.

— W Kuriskim Haffje (zaliwie naranschoho abo baltiſkoho morja) je lód tak krutý, zo móža tam lohke ſanki jězdziež.

Belgiſka. Pſchi francózſkich mjezach ſmykachu jo džecži na ręcy Lys, hdyž ſo nadobo lód pſchelama. Wiele džecži ſo zatepi.

Rom. Swiaty wótc Leo XIII. je patoržicu pſchipoſdnju ſwiate jubilejske wrota z wulkej ſwiatoczoſću wotewrili. Runje 10 minutow do 12 hodž. padny znuſkowna murja wrotow, do kotrejež bě ſwj. wótc ze złotym hamorkiem tſi króćz dyrił. Po pſchijuschnych modlitwach zastupi preni pſchez wotewrjene ſwiate wrota bamž a za nim kardinalojo a pſchitomni duchowni a ſvetni doſtojnikiſtwe.

— Monsignore Sambucetti bu za nowoho bamžowſkoho nuncią we Mnichowje pomjenowanu a dyrbi ſo tam 10. januara podacž.

Italſka. Wulke njezbožo je ſo pola wiele wopytanoho rjanohu měſtacžka Amalfi ſtało. Pſchez 30000 □ metrow ſkaly ſo tam wottorhny a wali ſo do morja. Po puczu poraży jedyn hotel, ſławny něhduschi klóſchtr kapucinow, nětore domčki tamnych wobydlerjow a rozražy ſtönežnje w morju wjacore čołmiki rybaſow, kotsiž ſo z džela zatepichu. Něchtco ludži bu zaraženych, mjez nimi tež někotſi cužbničich. Wobydlerjo žałoszeza a plakaja a množy bydla pod hołym njebjom, runjež je khetro zhma. Njeŵerja ſebi do ſwojich bydłów, dokež hiſtceze dalshe njezboža hroža.

Francózſka. Dla mučenjow pſcheſzivo republičy ſobu wobſkorženju znath założęſt zwiazka wótežincow (Patriotenliga) wróbczi ſo po dołhei khoroszeži zaſh pſched ſwoje ſudniſtvo w ſenacze. Hewak hido trochu džiwym čłowjeczki běſche pak

so tak rozhorił, zo pocza ſurowje pszechziwo ſwojim ſudnikam zatkadzecz. Mjenowatſe jich paduchow, jebakow a rubiežnikow a dawasche jim druhe rjane pſchimjena. To bē ſamo ſudnikam, kotsiž ſu hewak, ſczerpní kaž wowcy, hižo neschtožkuliž ſebi lubicž dali, pſchewjele. Dachu joho wotwiescz a zaſudzichu joho hiždom k dwemaj lětomaj jaſtva. Snadž ſo tam joho žehliwa hlowežka trochu woſhlödni.

— Prěnja žónska, kotaž je ſamostatne wſchelake afrikanſe džiwje ludy wophtała, z mjenom Pomerol, je ſo ze ſwojoho puczowanja wróejila. Z wojerſkej expediciju bē wona z Algiera k połodniu do puſčin Sahary czahnuła. Pſchede wſami wopuſcheži kóždy krócz wojaſow a džesche ſamalutka k wobydlerom. Woſebje dwaj ludaj je bliże zeznała, Ianares a Tuareg. Węzo zajimowatſe jo knieni Pomerol nimu wědomoſtnych praschenjow pſchede wſchim za dívutom žónſkich pola jednotliwych ludow. Pola Ianares ſu žónske bjeze wſchoho prawa, dyrbja ſo hižo po poſtajenju starſich z 10—12 letami ženicz a khodža ſtajnje tak frueže zawaſlene a zavodžete, zo žane cuze wócežko aui najmjeñſhi džel jich czela njewohlađa. Pola Tuareg paſk wodža žony zjawnie naležnoſeže, jenož w mandželſtwje nimaja žanoho prawa. Muž móže ze ſwobodnej wolu žonu wopuſchežicž a ſebi drugu wzacž. Džecži maja ſo tam jara derje; pſchetož maćerje je ženje — ujemyja.

Naležnosće našoho towarſtwa.

Sobustawy na lěto 1899: kk. 702, 703. z Brjemjenja: Michał Kóč, Jakub Lehmann-Krawc, 704, 705. ze Zdžerje: Jan Schäfer, Jan Čorlich, 706. Madlena Tkalčec z Njebjelčic, 707. zwóńk Mikławš Kórjenk ze Špitala, 708—710. z Kamjence: Jan Špitank, Mikławš Pječka, Mikławš Brézan, 711. Jurij Kummer, dwórski prědař w Drježdānach.

Zemrētaj sobustawaj: Mikławš Hicka wučeř emeritus w Špitalu, Jan Grólmus w Budyšinje. R. i. p.

Za cyrkę w Lubiju: Njemjenowana z Kulowa 6 hr., N. N. 2 hr., M. T. z Jeňkec 5 hr., N. N. ze słowami „Jězuso, budź moja sylnosć a podpjera“ 60 hr.

Z wutrobnym „Zaplać Bóh luby Knjez“ tudy kwitujemy ſlědowace dary: N. N. k nowomu lětu 1900 ze słowami „Jězuso, budź moja sylnosć a podpjera“: Za cyrkę najswj. Wutroby Jězusoweje w Baćonju 20 hr., Maćerje Božeje w Radworju 20 hr., Maćerje Božeje w Lubiju 60 hr., cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach 20 hr., cyrkę w Plawnje 30 hr., najswj. Wutroby Jězusoweje w Drježdānach 20 hr., za serbski seminar w Prazy 30 hr., za katholsku polěpšeńjn w Šera-chowje 15 hr., za Bonifacijowe towarzſtvo 30 hr., za Lyonske towarzſtwo 30 hr. a za swjatoho wóteca 25 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakcji nawdate 6631 hr. 46 pj. Dale daricu: M. T. z Jeňkec 5 hr. K Božomu džescu, w Ralbieach: J. D. 1 hr., mój dobry susod 3 hr., z Konjee: H. B. 1 hr. Delanska Patentna Komisija 75 pj. Štóż widzeć chee mój rjany štom, njech »bim« da za Maćičny dom; štóż zatřasć: dwaj 1 hr.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

 Pſchipołožene je dženjiſhomu čiſlu **Wopſchijecž a pſchispomnjenjo** za dokończant 37. lětnik 1899.

Czjſhiež Smolerjec kuihiczſhczerjeńje w Maćičnym domje w Budyšinje.